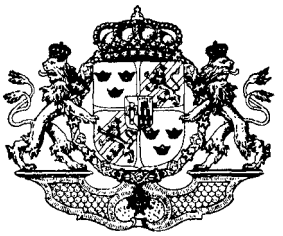
STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band I.

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIFNA AF

K. KOMMERSKOLLEGII AFDELNING FÖR
ARBETSSTATISTIK

ÅRG. 1912

HÄFTEN 1—6

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

INLEDNING

TILL

Sociala meddelanden / utgifna af K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm, 1912-1967. Ingår 1912-1953 i: Statistiska meddelanden. Ser. F, Sociala meddelanden. – Fr. o. m. 1913 utgiven av Socialstyrelsen.

Kumulerade sakregister för 1903-1922, 1923-1932, 1933-1942 och 1943-1947.
1915-1944 även med innehållsförteckning på franska, 1945-1957 med sammanfattningar på franska och engelska, 1958 med sammanfattningar på engelska och 1959-1962 vissa nummer med sammanfattningar på engelska.
1959-1962: "Tidskriften Sociala meddelanden utges med åtta artikelnummer (Allmänna häftet) och tolv separata häften med statistiskt informationsmaterial (Statistisk information)".

Föregångare:

Meddelanden från K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm : 1903-1911.

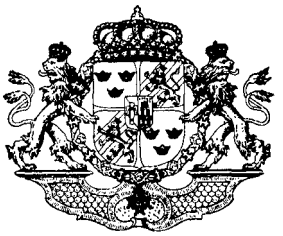
Efterföljare:

Socialnytt : sociala meddelanden / Socialstyrelsen. – Stockholm : Socialstyrelsen, 1968-1990.

Sociala meddelanden. 1912: 1-6.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2009.

urn:nbn:scb:se-socmed-19121

STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band I.

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIFNA AF

K. KOMMERSKOLLEGII AFDELNING FÖR
ARBETSSTATISTIK

ÅRG. 1912

HÄFTEN 1—6

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1912
[120164]

INNEHÅLL.

Häft. 1.

	Sid.
Konflikten inom byggnadsindustrien sommaren 1911	1.
Sjuk- och begrafningskasseverksamheten i Danmark under åren 1906—1910. I. Sjukkassor. II. Begrafningskassor	11.
Lag om ålderdoms- och invaliditetsförsäkring i Luxemburg	20.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 1 augusti, 1 september och 1 oktober 1911	23.
Fackföreningsrörelsen i Tyska riket under år 1910	32.
Lifsmedelskostnader i Stockholm 1904—1911	35.
Löner och lefnadskostnader i Frankrike. I. Löner. II. Lefnadskostnader. III. Hyrespriser. IV. Utgifternas totalsumma	38.
Dyrtiden i Frankrike och åtgärder däremot	49.
Kortare meddelanden:	
Frågan om socialstyrelse	53.
Utredning om de mindre bemedlade klassernas bostadsförhållanden	56.
De kollektiva aftalen i Österrike år 1909	60.
Förslag om inrättande af en permanent förlikningskommission i Basel-Stadt	62.
Arbetarnas förluster genom strejker och lockouter i Danmark	63.
Den japanska arbetarskyddslagen	64.
Lag angående arbetsförmedling i Finland	64.
Franskt lagförslag om reglering af lönerna för kvinnliga hemarbetare	65.
Förslag om nattarbetets afskaffande i franska bagerier	66.
Sveriges offentliga arbetsförmedling. December månad år 1911	68.
Lifsmedelspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—nov. 1911	88.
Kreaturspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—nov. 1911	90.
Fiskpriser i Stockholm. Januari—november 1911	92.

Häft. 2.

	Sid.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under år 1911	93.
I. Arbetsförmedlingsfrågans nuvarande läge	93.
II. Arbetsförmedlingsverksamheten under år 1911	99.
Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse angående understöd af statsmedel för år 1912 till befrämjande af den offentliga arbetsförmedlingen i riket	104.
Instruktion för statens arbetsförmedlings*inspektör*	106.
Förslag angående införande af moderskapsförsäkring i Sverige	108.
1. Förslag till lag om obligatorisk moderskapsförsäkring	110.
II. Förslag angående frivillig moderskapsförsäkring	115.
Försäkringslag i Tyskland för i enskild tjänst anställda	116.
Den nya lagen om ekonomiska föreningar af *den 22 juni 1911*	117.
I. Registrering	118.
II. Inträde i förening	121.
III. Insatser och afgifter	122.
IV. Personlig ansvarighet	123.
Tillämpningen af förordningen om förbud för barn att idka viss försäljning	125.
Den nya lagen angående hemindustriellt arbete i Tyskland	126.
Öfversikt af arbetsinställelser (strejker och lockouter) i Sverige år 1911	134.
Arbetsinställelser (strejker och lockouter). Fjärde kvartalet 1911	139.
Olycksfall i arbete år 1908	142.
Kortare meddelanden:	
Utredning af hemarbetet	147.
Upprättande af en social byrå i Grekland	147.
Kollektivaftalet i den nya schweiziska civillagen	147.
Förslag till lag om hemindustriellt arbete i Österrike	148.
Arbetsmarknaden i England under januari 1912	148.
Arbetsmarknaden i Frankrike under januari 1912	149.
Arbetsmarknaden i Tyskland under januari 1912	149.
Ålderdoms- och invaliditetsförsöriningen i Frankrike	150.
Sjuk- och olycksfallsförsäkringen i Schweiz	151.
Olycksfallsförsäkring af sjöfolk i Norge	151.
Sveriges offentliga arbetsförmedling. Januari månad år 1912	153.
Öfversikt af priserna på lifsförnödenheter i Sverige. Fjärde kvartalet 1911	172.
Lifsmedelspriser å olika orter i riket. Fjärde kvartalet 1911	174.
Lifsmedelspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—dec. 1911	182.
Öfversikt af kreaturspriser i Sverige. Fjärde kvartalet 1911	184.
Kreaturspriser i Sverige. Fjärde kvartalet 1911	185.
Kreaturspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—dec. 1911	186.
Fiskpriser i Stockholm. Fjärde kvartalet 1911	188.

Häft. 3.

Sid.

Arbetsmarknaden inom olika näringsgrenar i Sverige under fjärde kvartalet 1911 . . . . . 189.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna. Den 1 november och 1 december 1911 . . . . 196.
Lifsmedels- och bostadspriser i Sverige under åren 1908—1909 . . . . . 202.
I. Lifsmedelspriser . . . . . 202.
II. Kreaturspriser . . . . . 208.
III. Bostads- och inackorderingspriser . . . 209.
IV. Sammanlagda utgifter för lifsmedel och hyror å vissa orter . . . . . 211.
Öfversikt öfver den svenska nykterhetsrörelsen 1911 . . . . . 213.
I. De större nykterhetssällskapen . . . . 214.
II. Nykterhetssällskapens studieverksamhet 216.
III. Upplysningsarbetet bland barnen . . . 218.
IV. Ungdomsförbund . . . . . 219.
V. Föreningsbyggnader . . . . . 219.
VI. Självhjälpsarbete . . . . . 220.
VII. Samarbetsorganisationer . . . . . 221.
Den nya lagen om ekonomiska föreningar af den 22 juni 1911 . . . . . 222.
V. Föreningsmedlems rättigheter . . . . . 222.
VI. Öfverflyttande af andelar och utträde 222.
VII. Styrelse och firmateckning . . . . . 224.
VIII. Revision . . . . . 225.
IX. Sammanträden . . . . . 226.
X. Affärsverksamheten . . . . . 227.
XI. Upplösning . . . . . 229.
Allmänna bostadsräkningen i Stockholm år 1910 . . . . . 231.
Bostadspolitik i vissa europeiska städer . . . . 235.
Fattigvården i Stockholm . . . . . 240.
Riksförsäkringsanstaltens verksamhet under år 1909 . . . . . 244.
I. Den industriella olycksfallsförsäkringen 244.

Sid.

II. Försäkring för fiskare . . . . . 248.
Kortare meddelanden:
Arbetsinställelser i Belgien 1896—1910 . . . . 249.
Arbetsinställelser i Danmark 1905—1910 . . 251.
Arbetsmarknaden i England under februari 1912 . . . . . 253.
Arbetsmarknaden i Frankrike under februari 1912 . . . . . 253.
Arbetsmarknaden i Tyskland under februari 1912 . . . . . 254.
Arbetslösheten inom de franska fackorganisationerna år 1911 . . . . . 254.
Den offentliga arbetsförmedlingen i Kristiania under år 1910 . . . . . 255.
Den offentliga arbetsförmedlingen i Köpenhamn under år 1910 . . . . . 255.
De kooperativa föreningarna i England 1899—1909 . . . . . 256.
Den franska konsumentkooperationen under år 1910 . . . . . 257.
De franska arbetarproduktionsföreningarna under år 1910 . . . . . 258.
De sanitära förhållandena vid gjuterierna i Sverige . . . . . 258.
Minimilönsbestämmelser i offentliga kontrakt i Belgien . . . . . 259.
Penninglöner och lifsmedelspriser i England 260.
Sveriges offentliga arbetsförmedling. Februari månad år 1912 . . . . . 261.
Lifsmedelspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—jan. 1912 . . . . . 280.
Kreaturspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—jan. 1912 . . . . . 282.
Fiskpriser i Stockholm.
Januari 1911—januari 1912 . . . . . 284.

Häft. 4.

Sid.

Kollektivaftal i Sverige, träffade under år 1909 285.
Kommunalarbetarnas löne- och arbetsförhållanden i Sverige . . . . . 291.
Den engelska kolgrufvelagen af den 29 mars 1912 . . . . . 298.
Den nya socialförsäkringslagen i England . . . 304.
I. Sjukförsäkringen . . . . . 304.
II. Arbetslöshetsförsäkringen . . . . . 307.
Statsbidrag till föreläsningsföreningarna för år 1911 . . . . . 312.
Riksförsäkringsanstaltens verksamhet under år 1910 . . . . . 318.
I. Den industriella olycksfallsförsäkringen 318.
II. Försäkring för fiskare . . . . . 322.
III. Ersättning vid kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring . . . . . 323.
Norsk statistik öfver minuthandelspriser . . . 326.
Kortare meddelanden:
Förslag till socialstatistik för Kristiania . . 328.

Sid.

Den engelska kolgrufvestriden och dess inverkan på industrien . . . . . 328.
Arbetsmarknaden i England under mars 1912 331.
Arbetsmarknaden i Frankrike under mars 1912 . . . . . 331.
Arbetsmarknaden i Tyskland under mars 1912 331.
Arbetslöshetsförsäkringen i Danmark . . . . 332.
Arbetslösheten i England 1911 . . . . . 335.
Förändringar i lönesatser och arbetstider i England 1911 . . . . . 335.
Lifsmedels- och hyrespriser i Danmark 1912 337.
Sveriges offentliga arbetsförmedling. Mars månad år 1912 . . . . . 339.
Lifsmedelspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—febr. 1912 . . . . . 358.
Kreaturspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—febr. 1912 . . . . . 360.
Fiskpriser i Stockholm.
Februari 1911—februari 1912 . . . . . 362.

Häft. 5.

Sid.

Arbetsmarknaden inom olika näringsgrenar i Sverige under första kvartalet 1912 . . . . . 363.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna. Den 1 januari, 1 februari och 1 mars 1912 . 370.
Nattarbetslagens inverkan på arbeterskornas arbetsvillkor . . . . . 378.
Den franska kommittén för utredning af frågan om ekonomiska kriser (1908—1911) . . . . . 387.
I. Förebud till ekonomiska kriser . . . . . 389.
II. Finansiella åtgärder, ägnade att minska af de ekonomiska kriserna förorsakad arbetslöshet . . . . . 390.
Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1910 . . . . . 391.

Sid.

Riksförsäkringsanstaltens verksamhet under femårsperioden 1903—1907 . . . . . 402.
Kortare meddelanden:
Kollektivaftal i Norge . . . . . 414.
Fråga om förhandlingsordning vid statens förvaltande verk . . . . . 414.
Norskt lagförslag om medling och skiljedom i arbetstvister . . . . . 415.
Arbetsmarknaden i England under april 1912. 417.
Arbetsmarknaden i Frankrike under april 1912 . . . . . 417.
Arbetsmarknaden i Tyskland under april 1912 . . . . . 418.

Sid.
Statens ingripande för reglerande af arbetsmarknaden . . . . . 418.
Åtgärder mot arbetslösheten . . . . . 419.
Arbetslöshetsunderstöd åt sjöfolk . . . . . 419.
Den offentliga arbetsförmedlingen i Köpenhamn under år 1911 . . . . . 420.
Kooperativ partihandel under år 1911 . . . . 420.
Förslag till lag innefattande särskilda bestämmelser om ekonomiska föreningar, som idka sparkasserörelse . . . . . 421.
Utredning angående skogsarbetarnas ställning och lefnadsförhållanden . . . . . 423.
Sveriges offentliga arbetsförmedling. April månad år 1912 . . . . . 424.

Sid.
Öfversikt af priserna på lifsförnödenheter i Sverige. Första kvartalet 1912 . . . . . 444.
Lifsmedelspriser i olika orter i riket. Första kvartalet 1912 . . . . . 446.
Lifsmedelpriser i Sverige. Sammandrag för 1904—mars 1912 . . . . . 454.
Öfversikt af kreaturspriser i Sverige. Första kvartalet 1912 . . . . . 456.
Kreaturspriser i Sverige. Första kvartalet 1912. 457.
Kreaturspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—mars 1912 . . . . . 458.
Fiskpriser i Stockholm.
Mars 1911—mars 1912 . . . . . 460.

Häft. 6.

Sid.
Statistisk redogörelse för storstrejken m. m. 461.
Arbetartillgång, arbetstid och arbetslön inom Sveriges jordbruk år 1911 . . . . . 466.
Fabriker och handtverk i Sverige år 1910 . . . 473.
Kvinnors och minderårigas användande vid fabriker och bergverk i Sverige år 1910. . . . . 482.
Reseunderstöd för arbetssökande . . . . . 493.
Butikstängningslagens giltighet utsträckt till sön- och helgdagar . . . . . 498.
Den engelska lagen om lönenämnder af år 1909 500.
Arbetsinställelser (strejker och lockouter) i Sverige år 1912.
Första kvartalet . . . . . 508.
Kortare meddelanden:
De kollektiva aftalen i Frankrike år 1911 . . 517.

Sid.
Arbetsinställelser i Tyskland under år 1911 518.
Arbetsmarknaden i England under maj 1912 520.
Arbetsmarknaden i Tyskland under maj 1912 521.
Lärlingsanställning i Berlin . . . . . 522.
Kooperativa förbundets verksamhet under år 1911 . . . . . 522.
Lefnadskostnaderna för arbetare i Köpenhamn 523.
Sveriges offentliga arbetsförmedling. Maj månad år 1912 . . . . . 526.
Lifsmedelspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—april 1912 . . . . . 546.
Kreaturspriser i Sverige. Sammandrag för 1904—april 1912 . . . . . 548.
Fiskpriser i Stockholm.
April 1911—april 1912 . . . . . 550.

Konflikten inom byggnadsindustrien sommaren 1911.[1]

Genom de uppgörelser, som i byggnadskonflikterna åren 1908 och 1909 träffades mellan Centrala arbetsgifvareförbundet och resp. arbetarorganisationer, hade åstadkommits dels ett normerande riksaftal, gällande till den 1 januari 1912 och, om ej uppsägning skedde 6 månader före utlöpningstiden, ytterligare ett år i sänder, dels ock lokalaftal, samtliga gällande till den 31 mars 1911 men, om ej uppsägning skedde tre månader före utlöpningstiden, ytterligare ett år i sänder.

Den 21 november 1910 aflät Centrala arbetsgifvareförbundet till Landssekretariatet och resp. fackförbund, som undertecknat riksaftalet, skrifvelse med förslag om lokalaftalens förnyande till den 1 januari 1916, dock under villkor af vissa ganska betydelsefulla ändringar.

I afseende å arbetstiden yrkades, att, där denna utgjorde mindre än 57 timmar, densamma skulle från den 1 april 1912 förlängas till 57 timmar. Äfven beträffande arbetstidens förläggning yrkades på bestämmelser i syfte af större enhetlighet. Timlönerna lämnades orubbade med undantag för målarfacket i Stockholm, där nedsättning kräfdes från 75 till 65 öre. För en del platser och yrken kräfdes ändringar i ackordsprislistorna, väsentligen i reduktionssyfte; och var därjämte yrkadt att i de fall, där enighet vunnes om ackordsprislista, riksaftalets § 4, alternativ I skulle införas, men eljes riksaftalets § 4, alternativ II. Dessutom föreslogs borttagande af mom. b., i alternativ I, hvilket moment enligt riksskiljenämndens tolkning borde anses innebära, att ackord skulle tillämpas, där ej för undantag härifrån visades skäl, som skiljenämnden funne giltiga.

De ifrågavarande momenten af § 4 i riksaftalet hafva följande lydelse.

§ 4, alternativ I.

a) Utförande af arbete på ackord skall i regel före arbetets påbörjande skriftligen fastställas å därför afsedda blanketter, upprättade gemensamt af resp. arbetsgifvar- och arbetarorganisationer och tillhandahållna af arbetsgifvaren. — — — —

b) Allt arbete, hvarå pris finnes utsatt i fastställd ackordsprislista, bör helst utföras på ackord, och skall vid sådant arbete ackordsprislistan tillämpas.

c) Finnes ej pris utsatt i ackordsprislistan, eller är arbetet af sådan beskaffenhet, att densamma ej kan tillämpas, äga resp. arbetsgifvare och arbetare att sinsemellan

---

[1] Förevarande redogörelse är till större delen ett utdrag ur förlikningsmannens i 1:sta distriktet till Kommerskollegium insända berättelse för år 1911.

öfverenskomma om sådant arbetes utförande på ackord och det pris detta i hvarje särskildt fall skall betinga.

d) Vid arbete på ackord äger arbetaren att å aflöningsdagen utbekomma förskott, beräknadt efter den för honom gällande timlönen och är denna garanterad, då arbetet ej utförts enligt gällande ackordsprislista.

Alternativ II.

a) Arbetsgifvare och arbetare äga sinsemellan öfverenskomma om visst arbetes utförande på ackord samt före arbetets början skriftligen fastställa det pris detta i hvarje särskildt fall skall betinga, men skall vid sådant arbete den för arbetaren fastställda timlönen vara garanterad. — — — — — — — — — — — —

Alternativ III.

Som ackordsarbete icke förekommer, gäller för detta aftal (jfr § 1 a), att allt arbete utföres på tid.

Af arbetsgifvarna yrkades vidare vissa ändringar i afseende å ordningen för utbetalande af ackordsöfverskott m. m. Därjämte hemställdes, att alla blifvande aftalsuppgörelser intill den 1 januari 1916 inom de till riksaftalet hörande fack skulle »ske enligt samma grunder med bibehållande af nu gängse eller enligt aftal gällande lönesatser och med samma allmänna bestämmelser och utlöpningstid som i de aftal, hvilka den 1 april 1911 skola förnyas».

Hvad sålunda föreslagits gällde de egentliga under riksaftalet inrymda byggnadsfacken. En särställning bland dessa intogs emellertid af kakelindustrien. Där hade år 1907 träffats ett riksaftal med allmänna bestämmelser och ackordsprislista, gällande för tiden till den 1 april 1910 mellan, å ena sidan, den till Svenska arbetsgifvareföreningen anslutna Sveriges kakelfabrikantförening och den till Centrala arbetsgifvareförbundet anslutna Sveriges kakelindustriidkareförening samt, å andra sidan, Svenska kakelugnsmakareförbundet. Detta aftal hade godkänts af såväl Svenska arbetsgifvareföreningen som Centrala arbetsgifvareförbundet. Då sedermera sistnämnda förbund år 1909 med resp. arbetarorganisationer slöt riksaftalet för byggnadsindustrien, inbegreps därunder kakelindustrien, i följd hvaraf vissa detta riksaftals stadganden skulle ordagrant införas i aftal inom kakelfacket, som därefter upprättades för arbetsplatser, tillhörande Centrala arbetsgifvareförbundet. Centrala arbetsgifvareförbundet yrkade nu, att riksaftalet för kakelindustrien skulle regleras fristående från byggnadsindustrien i öfrigt.

Vidare föreslogs upprättande af förhandlingsordning och för hela riket allmänna bestämmelser att tillämpas vid upprättande af aftal inom vissa andra, till Centrala arbetsgifvareförbundet hörande branscher, nämligen vid väg- och vattenbyggnader och järnvägsanläggningar samt för snickerifabriker och möbelindustrien.

Såsom var att förutse, rönte detta Centrala arbetsgifvareförbundets förslag starkt motstånd på arbetarsidan. Man ville där ej vara med om så lång aftalstid, allra minst om sådant skulle ske

utan förbättring eller äfven med försämring i villkoren. Den ändrade tidpunkten på året för aftalens utlöpande väckte likaså stark opposition. Förslagen om utsträckning af arbetstiden, där denna ej var 57 timmar, berörde särskildt målarfacket och innefattade, likasom krafvet på nedsättning af måleriarbetarnas timlön i Stockholm, ett återupptagande af de önskemål, som arbetsgifvarsidan sökt genomdrifva åren 1908 och 1909 men då uppgifvit. Det starkaste motståndet väckte emellertid de föreslagna ändringarna i riksaftalets § 4, hvilka enligt arbetarsidans mening åsyftade att, där ej arbetarna ville godtaga arbetsgifvarsidans ändringsförslag i ackordsprislistorna, slopa dessa och införa fria ackord, beroende af öfverenskommelse i hvarje särskildt fall mellan den enskilde arbetsgifvaren och den enskilde arbetaren.

Från arbetarsidan häfdades äfven, att krafvet på ändringar i det ännu ej uppsagda och allt intill 1912 gällande riksaftalet vore aftalsstridigt. Häremot erinrades från arbetsgifvarsidan, att man ej afsåge någon ändring i riksaftalsbestämmelserna förrän efter den 1 januari 1912.

Då enighet ej kunde vinnas, uppsades från arbetsgifvarsidan samtliga lokalaftal, och framlades förslag till nya dylika aftal. Ändringsyrkandena hade nu fått betydligt större omfattning såvidt angick tid- och ackordslöner; de principiella ändringskrafven voro i hufvudsak desamma som enligt skrifvelsen af den 21 november 1910.

Förhandlingar fördes till en början lokalt och sedermera i Stockholm mellan delegerade för Centrala arbetsgifvareförbundet och representanter för resp. fackförbundsstyrelser men utan resultat. Härvid trädde särskildt frågan om aftalens giltighetstid i förgrunden Arbetarsidan uttalade sig i första hand för en prolongation af de gamla lokalaftalen oförändrade på ett år, detta för att till behandling i samband därmed upptaga frågan om ändringar i riksaftalet efter dess behöriga uppsägande. Då denna ståndpunkt ej vann godkännande, ifrågasattes från arbetarsidan ett två-årigt status quo. Ej heller härpå ansågo sig arbetsgifvarna kunna ingå: byggnadsindustrien vore särskildt i behof af stabila förhållanden, och de måste yrka på en femårig aftalstid. Fackförbundens delegerade erinrade häremot, att alla arbetarsidans aftalsförslag voro baserade på en kort aftalstid och status quo; skulle aftalstiden bli längre, måste nya förslag uppgöras med upptagande af de löneförbättringar, som i sådant fall vore påkallade. Dylika förslag kunde emellertid ej uppgöras centralt, och fackförbundsstyrelserna hade ej ens befogenhet härtill, utan måste då nya lokala förhandlingar äga rum.

Arbetsgifvarsidan, som betonade att de gamla lokalaftalens lönesatser tillkommit under en högkonjunktur, ville dock ej bestrida, att icke möjligen här eller där en löneförbättring kunde anses be-

fogad. Därom finge förhandlas sedan. Men för tillgodoseende af byggnadsindustriens kraf på stabila förhållanden fordrades, att de fortsatta förhandlingarna om lokalaftal skulle föras på basis af en femårig aftalstid, och förklarade sig Centrala arbetsgifvareförbundets delegerade den 24 mars 1911 hindrade att träda i vidare förhandling, intill dess detta bifallits.

Fackförbundens delegerade förklarade sig hindrade att binda sig i fråga om aftalstiden, förrän visshet nåtts i aflöningsfrågan, och hemställde därför om förhandling rörande aftalsfrågan i hela dess vidd, men vidblef arbetsgifvarsidan enligt skrifvelse af den 28 mars 1911 sin ståndpunkt.

Statens förlikningsman i första distriktet, som erhållit särskildt förordnande att medla i denna konflikt, ingrep emellertid nu och lyckades förmå parterna att godkänna en förhandlingsordning på basis af femårig aftalstid och med uttryckligt betonande af att alla beslut och medgifvanden tills vidare vore att anse endast såsom preliminära och gifna under förutsättning af nöjaktig uppgörelse öfver hela linjen.

Redan den 31 mars blefvo förhandlingarna emellertid åter afbrutna. Centrala arbetsgifvareförbundet lät nämligen den 30 mars offentliggöra ett beslut af den 27 i samma månad, enligt hvilket förbundets medlemmar skulle från den 1 april tillämpa de aflöningar, som erbjudits i senaste förslagen från arbetsgifvarsidan. Arbetarrepresentanterna yrkade, att de gamla aftalen skulle få gälla, så länge förhandlingarna pågingo, och förklarade sig i annat fall hindrade att fortsätta förhandlingarna. En hemställan från förlikningsmannens sida, att med tillämpningen af arbetsgifvarnas berörda beslut skulle få anstå under tre, högst fyra veckor för beredande af tillfälle till fortsatta förhandlingar, afböjdes från arbetsgifvarsidan, hvilken gaf uttryck åt den uppfattningen, att en tillämpning af beslutet ingalunda hindrade tillfälle till fortsatta förhandlingar.

Någon arbetsinställelse inträffade emellertid ej, utan fortgick arbetet äfven efter den 1 april hos Centrala arbetsgifvareförbundets medlemmar.

Vid sammanträde den 19 april 1911 beslöt Centrala arbetsgifvareförbundet att af fackförbunden kräfva, det förhandlingar återupptoges och drefves så, att de nya aftalen kunde föreligga färdiga den 8 påföljande maj, detta vid äfventyr af allmän arbetsafstängning. Arbetarsidan vidblef emellertid sin vägran att förhandla, med mindre beslutet af den 27 mars återkallades. Härtill var arbetsgifvarsidan fortfarande ovillig, men vid sammanträde den 2 maj beslöts att tills vidare ej göra lockout, hvarvid förbundet dock förbehöll sig att vidtaga nödiga åtgärder, därest strejk utbröte hos

någon förbundets medlem eller förhållandena eljes funnes påkalla sådant.

Arbetslugnet räckte ända till början af juni månad. I Sköfde utbröt murarstrejk den 7 juni, dock endast hos oorganiserade arbetsgifvare; och hos Centrala arbetsgifvareförbundets medlemmar nedlades arbetet den 8 juni af murarna i Örebro och Ystad, den 13 juni af grofarbetarna i Karlskrona, den 14 juni af träarbetare i Malmö och den 15 juni af träarbetare i Örebro.

Under dessa förhållanden lyckades det förlikningsmannen att sammanföra parterna till nya förhandlingar, hvilka togo sin början den 16 juni.

Olika förslag till förhandlingsordning framlades från de olika sidorna, hvarvid tvisten särskildt gällde, i hvad mån aflöningsfrågorna skulle bli föremål för lokala förhandlingar i orterna eller direkt mellan de samlade delegerade i Stockholm. Den 17 juni antogs ett af förlikningsmannen framlagdt förslag i ämnet, enligt hvilket förhandlingarna skulle föras i Stockholm, men med den förstärkning af underhandlingsdelegationen, som hvardera sidan kunde finna för sig lämplig, och med rätt för parterna, i den mån de därom enades, att förlägga underhandlingarna distriktsvis. Samtliga kvarstående tvistefrågor skulle därefter behandlas af de förut förhandlande delegerade; och skulle underhandlingarna vara slutförda den 1 juli eller, om ofvannämnda strejker aflystes, senast den 10 juli.

Förlikningsmannens medlingsförslag framlades den 2, 6 och 7 juli.

I afseende å den egentliga byggnadsindustrien blef arbetstiden i allmänhet bibehållen vid förutvarande längd, däribland ock för målarfacket. Tidlönerna i Stockholm lämnades orubbade, hvaremot beträffande det öfriga landet föreslogs höjning af en del tidlöner, som med utgående från tidlönerna i Stockholm och annorstädes syntes för knappt tillmätta. Så föreslogs höjning för yrkesgrupper, tillhörande grof- och fabriksarbetarförbundet å 5 orter, för järn- och metallarbetarförbundet å 4 orter, för förgylleri- och glasmästeriarbetarförbundet å 2 orter, för murareförbundet å 3 orter, för träarbetarförbundet å 5 orter, för bleck- och plåtslageriarbetarförbundet å 6 orter, för måleriarbetarförbundet å 8 orter och för stenhuggareförbundet å 3 orter. De föreslagna förhöjningarna utgjorde i flertalet fall 1 à 2 öre för timme att träda i kraft, uti vissa fall omedelbart, men i andra först år 1912 eller 1913. Särskildt fastslogs, att för järn- och metallarbetarförbundet tidlönerna skulle — i motsats till hvad i öfrigt inom byggnadsindustrien gäller — vara minimilöner.

Aftalen skulle gälla till den 1 april 1916, dock endast under villkor att från den 1 april 1941 alla tidlöner, således äfven i

Stockholm, med undantag dock för måleriarbetarna därstädes, skulle höjas utöfver dåvarande belopp med 2 öre för timlön, 1 krona för veckolön och 5 kronor för månadslön. Emellertid lämnades det Centrala arbetsgifvareförbundet öppet att, om förbundet vid nämnda tid skulle finna en dylik förhöjning ej böra äga rum, i stället senast den 31 december 1913 uppsäga samtliga aftal att upphöra den 31 mars 1914.

I afseende å ackorden hemställdes, att, där parterna enats om riksaftalets § 4, alternativ I och ackordsprislista, liksom där de enats om alternativ II (fria ackord) eller alternativ III (ackordsarbete uteslutet), skulle vid öfverenskommelsen förblifva, oberoende af alla under aftalstiden inträdande förhöjningar af tidlöner. I öfriga fall åter och således bland annat där den ena parten yrkade på alternativ I och ackordsprislista, men enighet om denna ej ernåtts, skulle intill dess öfverenskommelse vunnits mellan vederbörande organisationer, endast arbete mot tidlön få förekomma.

I afseende å utbetalning af ackordsöfverskott föreslogs en bestämmelse, som tillmötesgick arbetsgifvarnas fordringar så till vida, att utbetalning skulle ske direkt till hvarje arbetare eller hans befullmäktigade ombud.

Lokalaftalens innehåll i öfrigt skulle göras till föremål för fortsatt förhandling under viss tid, och kvarstående frågor därefter afgöras genom skiljedom.

De ytterligare aftalsuppgörelser, som under lokalaftalens giltighetstid kunde ifrågakomma mellan parterna, skulle ske med utgående från motsvarande Stockholmsaftal som norm. Dylika uppgörelser finge icke i något fall föranleda konflikter, utan skulle eventuella tvistefrågor öfverlämnas till skiljedom.

Vid afgifvandet af detta förslag hade redan den stadgade tiden för uppsägning af riksaftalet gått till ända, utan att uppsägning skett, i följd hvaraf detsamma förlängts till utgången af år 1912.

Beträffande kakelindustrien föreslogos nedsättningar i några af de viktigaste ackordsprisen med 5 % eller något mera.

Vid sammanträde den 7 juli förelågo parternas svar å medlingsförslagen. Centrala arbetsgifvareförbundet godkände förslagen, till en början under villkor af vissa ändringar, från hvilka förbundet emellertid sedermera afstod; och Svenska arbetsgifvareföreningen godkände för sin del förslaget beträffande kakelindustrien. Fackförbunden åter förmälde sig ej kunna godkänna förslagen.

I anledning häraf trädde den 10 juli lockout i kraft hos Centrala arbetsgifvareförbundets medlemmar. Till en början afsåg den allt arbete, men efter hand medgafs upptagande af arbete med oorganiserad arbetskraft, hvilket åter föranledde, att en del arbetare för tillfället lämnade organisationerna. I följd häraf blef lockouten

icke så omfattande, som från början antagits; särskildt under konfliktens senare skeden torde de utestängdas antal icke hafva uppgått till 10 000 man.

Då parternas ståndpunkter nu syntes så godt som omöjliga att sammanjämka, särskildt i hvad gällde ackordsfrågorna, och det därjämte visade sig, att den dittills vunna utredningen af tvistefrågorna syntes i vissa afseenden ofullständig, fann förlikningsmannen nödvändigt att söka en lösning af konflikten på annan väg, och framlade i sådant syfte den 21 juli ett nytt medlingsförslag.

Detta afsåg, att alla strejker, lockouter och blockader skulle häfvas från viss dag, om hvilken parterna öfverenskomme, samt nya förhandlingar upptagas, till en början distrikts- och förbundsvis, under medverkan af vederbörande förlikningsmän och sedermera centralt i Stockholm. Dessa förhandlingar skulle vara slutförda senast den 31 mars 1912 och de nya aftalen träffas för tiden till den 1 april 1917. Under tiden för förhandlingarna skulle råda ostörd arbetsfred och gälla samma aftalsbestämmelser som under mars månad 1911, hvilket sålunda innebar att de af Centrala arbetsgifvareförbundet i tillämpning satta nedsättningarna i förutvarande löneförmåner skulle upphöra.

Centrala arbetsgifvareförbundet och flertalet af fackförbunden funno sig ej kunna biträda förslaget, väsentligen af den anledning, att icke någon säkerhet fanns för vinnande af uppgörelse, hvadan man måhända den 31 mars 1912 skulle stå inför en ny, vidtutseende strid.

Då emellertid af de afgifna svaren tillika syntes framgå, att man å ömse sidor önskade en uppgörelse, sammankallade förlikningsmannen parterna till nya sammanträden den 29 juli och den 2 augusti. Någon sammanjämkning kunde visserligen ej åstadkommas, men på grund af de upplysningar, som vunnos vid dessa öfverläggningar, framlades den 2 augusti ett nytt medlingsförslag.

För byggnadsindustrien afvek detta förslag från förslaget af den 2 juli hufvudsakligen i följande hänseenden. Vida flera förhöjningar i timlöner föreslogos att inträda omedelbart eller åren 1912—1913 och äfven till högre belopp än förut, särskildt hvad angick timlönerna inom järn- och metallarbetarfacken. För sistnämnda förbund föreslogos dylika förhöjningar äfven hvad Stockholm angick. Aftalstiden var nu ovillkorligen bestämd att utlöpa den 31 mars 1916; och skulle från den 1 april 1914 alla timlöner utom måleriarbetarnas i Stockholm höjas med 2 öre, i ett fall med 3 öre, samt vecko- och månadslöner med enahanda belopp som i förslaget af den 2 juli. Där förut fastställd ackordsprislista funnits och sådan fortfarande begärdes från endera sidan, skulle den gamla prislistan, oberoende

af ändringarna i tidlönerna, gälla oförändrad till år 1916. För kakelindustrien föreslogs vidblifvande af det gamla aftalets ackordspris.

Förslagen godkändes af samtliga fackförbund utom måleriarbetarförbundet, som kräfde ytterligare förhöjningar af timlöner. Svenska arbetsgifvareföreningen fann förslaget beträffande kakelindustrien oantagligt, men tillkännagaf samtidigt att, då arbetet icke nedlagts eller afstängts hos någon af de till denna förening anslutna arbetsgifvare, föreningen för det dåvarande ej fann anledning påyrka slutande af något kollektivaftal för kakelindustrien. Centrala arbetsgifvareförbundet slutligen kunde ej godkänna förslaget utan följande ändringar, nämligen: att tidlönerna för järn- och metallarbetarförbundet samt ackordsprisen för kakelindustrien skulle bestämmas enligt förslaget af den 2, resp. 6 juli; att en föreslagen höjning af timlön för murare i Örebro skulle utgå; att arbetarsidan skulle godtaga den af förlikningsmannen år 1909 afgifna tolkning af riksaftalets § 4, mom. b), samt att bestämmelsen om utbetalning af ackordsöfverskott skulle ändras i visst, angifvet syfte.

Då arbetarsidan vägrade godkänna dessa Centrala arbetsgifvareförbundets ändringskraf, måste förhandlingarna afbrytas och konflikten fortgick.

Den 26 september framlades af förlikningsmannen ett nytt medlingsförslag, som afvek från förslaget af den 2 augusti hufvudsakligen därutinnan att för fack och orter, där fastställd ackordsprislista funnits och fortfarande af endera sidan begärdes, men enighet ej kunnat vinnas, ytterligare förhandling skulle äga rum under viss, kortare tid, hvarefter kvarstående dylika tvistefrågor skulle afgöras genom bindande skiljedom. Intill dess enighet vunnits eller dom fallit, skulle tillämpas samma ackordspris som under mars månad 1911. Ett undantag gjordes för stenhuggarfacket, där, intill dess dylik enighet vunnits, allt arbete skulle utföras mot tidlön. Vidare gjordes vissa modifikationer af de i förslaget af den 2 augusti upptagna höjningar af timlöner, med anledning däraf att under tiden efter nämnda förslags uppgörande på en del håll förts separatförhandlingar, som ledt till öfverenskommelse i timlönsfrågan.

Uti det sålunda framlagda förslaget gjordes sedan, på hemställan från olika parter, vissa ändringar. För målarfacket bereddes tillfälle till fortsatt förhandling under ett par dagar rörande timlönerna i sju städer; och enades man därvid på ett par håll om förhöjningar, hvaremot i öfrigt förblef vid hvad därutinnan föreslagits den 2 augusti. Utan båda parternas medgifvande skulle ej få i ackordsprislista införas eller under skiljedom ställas vare sig nya beräkningsgrunder för arbeten eller arbeten, som ej förut varit åsatta ackordspris. Och slutligen föreskrefs, att prislistorna från mars 1911 skulle gälla för arbeten, som före den 30 september ut-

lämnats på ackord och där uppmätning och likvid ej skett, dock endast till dess de nya ackordsprislistorna trädde i kraft, hvilket skulle ske den 15 februari 1912. För allt öfrigt ackordsarbete åter — d. v. s. sådant, som blefve utlämnadt efter den 30 september — skulle, där ej parterna om annat enades, betalas de nya ackordspris, som blefve gällande den 15 februari 1912, dock att förskott skulle utbetalas, motsvarande timlönen.

Med dessa ändringar blef förslaget den 30 september godkändt af Centrala arbetsgifvareförbundet och samtliga fackförbund med undantag af byggnadsträarbetarförbundet i Stockholm. Öfriga parter vidblefvo emellertid uppgörelsen, oafsedt denna byggnadsträarbetarförbundets afvikande ståndpunkt. Det beslöts, att arbetet skulle allestädes återupptagas omedelbart eller så fort ske kunde, och senast måndagen den 16 oktober 1911.

Enligt uppgörelsen den 30 september skulle de delar af lokalaftalen, hvarom icke särskildt bestämts, göras till föremål för förhandlingar, som, där icke parterna enades om annat, skulle föras distrikts- och förbundsvis. Dessa förhandlingar borde vara slutförda den 1 november 1911, då återstående tvistefrågor skulle öfverlämnas till afgörande af en skiljenämnd, tillsatt på samma sätt som den år 1908 fungerande skiljenämnden för afgörande af vissa från nämnda års byggnadskonflikt kvarstående tvistefrågor. Sistnämnda skiljenämnd bestod af 7 ledamöter, nämligen 4 ständiga ledamöter, af hvilka 2 representerade det samlade arbetsgifvarintresset och 2 det samlade arbetarintresset, samt dessutom vid nämndens öfverläggningar och beslut inom de olika facken en delegerad från hvardera sidan. Ordföranden utsågs, på anmodan, af civilministern.

Sedan parterna utsett sina ledamöter och, på framställning därom, civilministern den 16 november uppdragit åt byråchefen i Kommerskollegium Elmquist att vara ordförande, sammanträdde skiljenämnden till förhandlingar i Stockholm den 28 november—11 december. Bland de betydelsefullare frågor, som blefvo föremål för nämndens beslut, må följande här omnämnas.

I föreliggande tvister om *öfvertidsprocentens* storlek (träarbetare i Norrköping, grofarbetare i Lund, Eslöf, Malmö och Trelleborg, smides- och hofslageriarbetare i Norrköping, Malmö och Göteborg, rörarbetare i Norrköping, Kalmar och Lund) fastställde nämnden, att denna skulle utgå med 25 % förhöjning å gällande timlön för de två första timmarna efter den ordinarie arbetstidens slut, med 50 % förhöjning för tiden därefter samt med 100 % för sön- och helgdagsarbete.

I fråga om *företrädesrätt till arbete* beslöts beträffande aftalen för träarbetare i Hälsingborg och Örebro, måleriarbetare i Hälsingborg, grofarbetare i Södertälje och Norrköping, grundläggnings- och cementarbetare i Stockholm, att följande i bilagan till 1909 års riksaftal införda uttalande skulle införas: »Parterna äro ense om riktigheten

af den principen, att, där arbetsgifvaren har att välja mellan flera dugliga, ordentliga och flitiga arbetare, företräde bör] lämnas den, som är bosatt å platsen eller i dess grannskap.»

I åtskilliga aftal (träarbetare i Malmö, Hälsingborg och Kristianstad, murare i Ystad, grofarbetare i Karlskrona, Lund, Dalby, Eslöf, Käflinge, Hässleholm, Ystad, Skurup, Trelleborg, Limhamn, Malmö och Halmstad, smides- och hofslageriarbetare i Norrköping, Malmö och Göteborg, rörarbetare i Norrköping, Kalmar och Lund) hade parterna icke kunnat enas om *olycksfallsersättningens belopp* eller *tidpunkten för dess inträdande*. Härutinnan beslöts, att sådan ersättning skulle utgå med 1 kr. om dagen fr. o. m. den dagen, då första läkarebehandlingen sker.

I fråga om *rätt för arbetarorganisationens ombud att besöka arbetarna å arbetsplatsen* enades nämnden om införande i aftalet för träarbetare i Kalmar af följande stadgande: »Befullmäktigadt ombud för arbetarnas organisation äger rätt att å arbetsplatsen för samtal besöka viss person, dock skall ombud anmäla sig hos arbetsgifvaren eller dennes ställföreträdare.»

I träarbetarfacket i Malmö hade arbetarna påyrkat införande af bestämmelse om rätt för afdelningens ombud att besöka arbetarna å arbetsplatsen, men enade sig nämnden om ett protokollsuttalande, att, sedan arbetsgifvarnas ombud konstaterat, att då fackföreningsombud af arbetsgifvaren eller dennes representant begär tillstånd att få till någon arbetare framföra ett ärende, sådant tillstånd icke bör vägras, arbetarnas yrkande frånträddes.

Beträffande *platsen för aflöningens utbetalande* beslöts att i aftalen för träarbetare i Kalmar och i nordvästra Skåne följande bestämmelse skulle införas: »Å nybyggnader och större reparationsarbeten utbetalas aflöningen å arbetsplatsen.»

Inom de tre byggnadsfacken i Malmö förelåg bl. a. tvist om *arbetstidens förläggning å lördagar*, i det arbetarna yrkat arbetets afslutande kl. ½ 2 e. m., vare sig den tillåtna ordinarie arbetstiden fullt utnyttjades eller icke, medan arbetsgifvarna påyrkat 7 timmars arbetstid att förläggas under den tid af dagen, då dagsljuset varar. Genom skiljedom bifölls arbetarsidans yrkande och anfördes tillika till protokollet den förklaringen, att förevarande bestämmelser icke utgjorde hinder för arbetsgifvaren att äfven under den mörkare årstiden påfordra utnyttjande af hela den ordinarie arbetstiden (10 timmar under veckans 5 första dagar och 7 timmar under lördagen) inom de i aftalet angifna yttersta gränserna för arbetstidens förläggning.

För de byggnadsfack i Lund, Ystad, Landskrona, nordvästra Skåne och Halmstad, där tvist härom förelåg, fattades samma beslut som för Malmö, med iakttagande att beträffande arbetstidens slut å lördagar blefve stadgadt detsamma för såväl vinter som sommar, samt att, beträffande arbetstidens förläggning i allmänhet, samma bestämmelser blefve gällande för samtliga byggnadsfack å samma ort. Dock skulle, där vederbörande parter enades om annat före den 20 december 1911, detta blifva gällande.

Inom byggnadsfacken i Stockholm hade arbetsgifvarna yrkat införandet af en bestämd, gemensam tid för s. k. *kafferaster*, i och för utrotande af det förekommande missbruket af dessa självtagna raster. Med hänsyn därtill att arbetsgifvarnas yrkande faktiskt innebar en förlängning af arbetsdagen, afslogs detta emellertid genom skiljedom, med understrykande dock af hvad från arbetarsidan medgifvits i fråga om de rådande missförhållandena härutinnan och med vädjan till arbetarsidans representanter att söka motverka ifrågavarande missbruk.

fråga om *fördelning af ackordsöfverskott* beslöts bibehållande af förut gällande bestämmelse inom byggnadsfacken i Stockholm om öfverskottets fördelning efter

det antal timmar, hvar och en i ackordsarbetet deltagit, jämsides med en i septemberuppgörelsen intagen bestämmelse om utbetalning af ackordsöfverskott direkt till vederbörande arbetare enligt däröfver upprättad lista.

Beträffande frågan om *arbetes utförande efter tidlön eller ackord* hade i aftalet för måleriarbetare i Kristianstad förut varit stadgadt, att ackord endast finge förekomma enligt den mellan fackföreningen och mästareföreningen upprättade ackordsprislistan samt att s. k. slumpackord var absolut förbjudet, och förelågo yrkanden, från arbetarnas sida om allt arbetes utförande på tid, från arbetsgifvarnas sida om fastställande af pris för ackordsarbete, där sådant förekomme, för hvarje särskildt fall. På grundval af septemberuppgörelsen förklarade nämnden, att det från arbetarsidan ifrågasatta alternativet skulle tillämpas, dock att riksaftalets bestämmelser om ackordsarbete efter prislista skulle inträda, därest sådan komme till stånd.

I aftalet för måleriarbetare i Kristianstad beslöts uteslutande af bestämmelse om *maximiålder för lärlingar* (18 år).

I och för förtydligande och kompletterande af *minimilönsprincipen* beslöt nämnden, att i aftalen för smides- och hofslageriarbetare i Norrköping och Malmö, rörarbetare i Norrköping, Kalmar och Lund, kopparslageriarbetare i Norrköping, smidesarbetare och hofslagare i Stockholm, skulle införas följande bestämmelse: »Allt efter skicklighet och flit erhåller arbetaren högre lön, och skola dugliga arbetare, som arbetat ett flertal år i yrket, åtnjuta högre lön än minimilönen.»

Sjuk- och begrafningskasseverksamheten i Danmark åren 1906—1910.[1]

I. Sjukkassor.

I häfte 11 af Meddelanden för år 1911 lämnades i samband med en redogörelse för ett förslag till reformering af den danska sjukkasselagstiftningen några kortfattade uppgifter om den danska frivilliga sjukförsäkringens omfattning och utveckling under de senaste åren. I anslutning härtill följer här nedan en mera ingående redogörelse för den danska sjuk- och begrafningskasserörelsens utveckling under åren 1906—1910.

Enligt den danske sjukkasseinspektörens senast offentliggjorda officiella berättelse voro vid 1910 års slut 1 509 af danska staten erkända sjukkassor i verksamhet med ett *medlemsantal* af 666 924 personer[2], oberäknadt medlemmars hemmavarande barn under 15 år.

---

[1] Jfr »Medd.» 1905, s. 224; 1906, s. 199 och 1907, s. 397.

[2] I det följande fästes ej afseende vid s. k. bemedlade medlemmar, för hvilka kassorna ej äro berättigade att uppbära statsbidrag. Såsom »obemedlad» i lagens mening anses enhvar, hvars årsinkomst ej öfverstiger:

1 800 kr., med tillägg af 100 kr. för hvarje hemmavarande barn under 15 år, om personen i fråga är boende i Köpenhamn;

1 200—1 400 kr. med samma tillägg, om personen är boende i landsortsstäderna;

800—1 000 kr. med samma tillägg, om personen är boende å landsbygden.

Såsom obemedlade anses vidare alla, hvilkas fasta eller lösa kapital ej öfverstiger 5 000 kr.

Tillväxten sedan år 1906 af antalet erkända sjukkassor och deras medlemmar framgår af följande sammanställning:

År.	Antal erkända kassor.	Ökning i % af antalet föreg. år.	Kassornas medlems-antal.	Ökning i % af antalet föreg. år.
1906	1 419	2·9	513 668	8·4
1907	1 452	2·3	552 660	7·6
1908	1 482	2·1	594 837	7·6
1909	1 493	0·7	626 380	5·3
1910	1 509	1·1	666 679	6·4

Af de för år 1910 redovisade 1 509 kassorna voro 1 426 territoriellt begränsade kassor, 58 voro yrkeskassor samt 25 fabrikskassor. I lokalt hänseende fördelade de sig sålunda: 75 tillhörde Köpenhamn med Frederiksberg, 163 landsortsstäderna, 566 öarna samt 701 Jyllands landskommuner, under det 4 kassor hade sin verksamhet å Färöarna. Genom denna fördelning äga *alla* Danmarks städer erkända sjukkassor, under det att ännu 46 landskommuner (3 % af samtliga) sakna sådana.

Såsom af ofvanstående sammandrag framgår befinner sig kassornas medlemsantal i en oafbruten stegring, som är väsentligt större än den samtidiga ökningen af landets folkmängd, hvilken t. ex. år 1910 uppgick till c:a 1·3 %. Antalet sjukkassemedlemmar i förhållande till antalet invånare öfver 15 år har därför också ökats, nämligen från 20·3 % år 1901 till 25·5 % år 1905 och 36·5 % år 1910. Räknar man åter medlemsantalet i förhållande till den del af den vuxna befolkningen, för hvilken sjukkassorna egentligen äro afsedda, eller de i lagens mening obemedlade, befinnas c:a 43 % af dessa tillhöra kassorna.

Beträffande förhållandet mellan antalet män och kvinnor inom de danska sjukkassorna är, i motsats till förhållandet inom de svenska kassorna, antalet kvinnor öfvervägande, hvilket gäller såväl hufvudstadens som landsortsstädernas och landsbygdens sjukkassor.

De manliga sjukkassemedlemmarnas fördelning på olika yrken gestaltade sig år 1910 på följande sätt:

	%
Tjänstefolk	14·7
Arbetare	19·0
Handtverksmästare	7·0
Gesäller och lärlingar	24·3
Husmandsklassen	16·5
Gaardmandsklassen	1·4
Andra yrken	16·3
Yrke obekant eller ej angifvet	0·8
	100·0

Beträffande medlemmarnas åldersfördelning har Centralföreningen sträfvat att höja proportionen af yngre medlemmar genom att söka få maximiåldern för inträde i kassorna satt till 40 år. Att dessa sträfvanden krönts med framgång framgår däraf att antalet manliga medlemmar med en ålder af 40 år och därunder successivt stigit från 46·9 % år 1894 samt 55·7 % år 1905 till 61·0 % år 1910. Förhållandet mellan samma åldersklasser bland män, som uppnått 15 års ålder, inom hela befolkningen var i Danmark 57·7 % år 1901. Åldersfördelningen i procent af antalet manliga sjukkassemedlemmar var i öfrigt under de trenne nämnda åren följande:

Manliga sjukkassemedlemmar i åldern	1894.	1905.	1910.
15—20 år	4·8	8·8	11·4
20—25 »	14·6	9·0	10·8
25—30 »		12·5	13·0
30—40 »	27·5	25·4	25·8
40—50 »	25·5	21·4	18·2
50—60 »	16·0	12·7	12·1
60—70 »	8·2	6·4	5·9
70 år och däröfver	3·4	2·6	2·3
obekant ålder	—	1·2	0·5
	100·0	**100·0**	**100·0**

En liknande uppdelning af hufvudstadens, öfriga städers samt landsortens sjukkassemedlemmar i åldersgrupper har visat, att inträdesåldern i landsorten är lägre än i städerna, samt att hufvudstaden har det relativt största antalet sjukkassemedlemmar i åldern 50 år och däröfver.

Huru stor procent af landets vuxna manliga befolkning inom olika åldersklasser, som tillhörde kassorna åren 1905 och 1910, framgår af nedanstående tablå.

	Åldersklasser.								
År.	15—20 år.	20—25 år.	25—30 år.	30—40 år.	40—50 år.	50—60 år.	60—70 år.	70 år och däröfver.	Hela antalet
1905 . .	15·9	19·6	31·9	38·8	37·4	29·3	20·8	13·0	**27·8**
1910 . .	27·8	31·0	43·8	52·6	42·4	38·1	25·6	14·9	**37·1**

Under de senast förflutna fem åren har den danska sjukkasserörelsen utvecklats i riktning mot större koncentration, i det antalet kassor med relativt högt medlemsantal ökats på bekostnad af de små kassorna, såsom efterföljande siffror närmare utvisa:

	Antal kassor med ett medlemsantal af								
	under 50.	50— 100.	100— 200.	200— 500.	500— 1 000.	1 000— 2 000.	2 000— 5 000.	5 000— 10 000.	öfver 10 000.
31 Dec. 1906 . . .	6	109	495	640	119	28	14	5	2
» » 1907 . . .	3	114	459	682	135	36	15	5	3
» » 1908 . . .	4	99	424	733	161	38	15	4	4
» » 1909 . . .	1	89	392	766	181	40	16	4	4
» » 1910 . . .	1	71	369	787	210	46	15	6	4

Sjukdagarnas fördelning på hvarje manlig och kvinnlig sjukkassemedlem i olika grupper af kassor har under år 1910 varit följande:

	Antal sjukdagar per medl.	
	manlig.	kvinnlig.
Hufvudstadskassor	8·6	6·4
Öfriga stadskassor	6·2	5·4
Öarnes landskassor	3·5	3·7
Jyllands landskassor	2·6	3·2
Samtliga kassor	4·8	4·4

Liksom under föregående år har antalet sjukdagar per individ varit större för män än för kvinnor i stadskassorna, under det förhållandet varit det motsatta i landsortskassorna. I någon mån torde härtill bidraga, att det inom de sistnämnda ingalunda är ovanligt, att medlemmarna frivilligt afstå från den kontanta sjukhjälpen.

Antalet sjukdagar såväl per manlig som kvinnlig medlem har för öfrigt på högst få undantag när varit i oafbrutet sjunkande alltsedan 1893, såsom framgår af nedanstående tablå:

År.	Antal sjukdagar per man.	kvinna.	År.	Antal sjukdagar per man.	kvinna.
1893	6·2	5·5	1902	5·3	4·5
1894	6·1	5·4	1903	5·4	4·6
1895	6·1	5·2	1904	5·2	4·4
1896	5·5	4·8	1905	5·4	4·8
1897	5·8	5·1	1906	4·9	4·3
1898	5·3	4·7	1907	5·2	4·6
1899	5·7	5·0	1908	5·2	4·6
1900	5·6	5·1	1909	5·0	4·5
1901	5·5	4·8	1910	4·8	4·4

Efterföljande tablå visar, huru de danska sjukkassornas *inkomster* och *utgifter* under år 1910 fördela sig på olika poster:

Inkomster.	Kr.	%.	Utgifter.	Kr.	%.
1. Medlemsbidrag . . .	4 967 631	64·8	1. Sjukhjälp	2 197 179	30·4
2. Inträdesafgifter, böter m. m.	80 623	1·0	2. Bandage m. m. . .	52 765	0·7
3. Kapitalräntor . . .	203 982	2·7	3. Moderskapshjälp .	70 067	1·0
4. Bemedlade medlemmars bidrag	15 909	0·2	4. Sjukhusbehandl. . .	654 642	9·1
5. Gåfvor, öfverskott vid fester m. m.	78 285	1·0	5. Till tuberkulosanstalt	115 614	1·6
6. Kommuners bidrag .	148 726	1·9	6. Till sinnessjukanstalt	10 634	0·1
7. Ersättning från tuberkulosåterförsäkringen	43 901	0·6	7. Läkarehjälp	2 749 017	38·0
8. Statsbidrag för 1909	2 130 303	27.8	8. Skjuts öfver 1½ mil	2 741	0·0
			9. Medicin	792 733	11·0
			10. Tuberkulosåterförsäkring	41 958	0·6
			11. Förvaltningskostnader	544 413	7·5
Summa	**7669 360**	**100·0**	*Summa*	**7 231 763**	**100·0**

Kassornas kapitalbehållning vid slutet af år 1910 utgjorde 7 391 866 kr., utvisande en ökning sedan föregående år af 589 344 kr.[1]

Af tablån framgår den stora betydelse läkararfvodena äga för sjukkassornas ekonomi och är denna något större än siffrorna angifva för landsortskassorna, men något mindre för stadskassorna. För de förra stiga läkarearfvodena till mellan tredjedelen och hälften af hela utgiftsbudgeten, under det de i senare fallet stanna vid mellan en femtedel och en tredjedel. Beträffande sjukhjälpen råder ett motsatt förhållande, beroende icke blott därpå att stadskassornas medlemmar i större utsträckning än landskassornas betinga sig kontant sjukhjälp, utan äfven därpå, att antalet sjukdagar per medlem är större bland de förra än bland de senare.

Moderskapshjälpen uppgick under året endast till 70 067 kr., hvilket förklaras däraf att endast 342 kassor af samtliga 1 509 lämna dylikt understöd.

Efterföljande tablå utvisar de förändringar kassornas förnämsta inkomst- och utgiftsposter, såväl absolut som per medlem, undergått sedan år 1906.

[1] Att denna ökning i kapitalbehållningen under året öfverstiger skillnaden mellan inkomster och utgifter beror därpå, att i ofvanstående tablå räknats med det under år 1910 *uppburna* statsbidraget för verksamheten föregående år, under det att beträffande kapitalbehållningen räknats med det *tillgodohafda* statsbidraget för 1910 års verksamhet.

De danska sjukkassornas budget under åren 1906—1910.

1. Inkomster.

År.	Medlemsbidrag kr.		Statsbidrag *föreg.* år kr.		Kommunalbidrag kr.		Räntor kr.		Öfriga inkomster kr.		Summa inkomster kr.	
	Totalbelopp.	per medlem.	Totalbelopp.	per medlem.	Totalbelopp.	per medlem.	Totalbelopp.	per medlem.	Totalbelopp.	per medlem.	Totalbelopp.	per medlem.
1906	3 541 045	7·17	1 553 588	3·28	96 887	0·19	149 094	0·30	154 310	0·31	5 494 924	11·1
1907	3 909 381	7·33	1 691 188	3·29	107 116	0·19	164 955	0·31	162 206	0·30	6 034 846	11·3
1908	4 275 035	7·45	1 842 229	3·33	120 142	0·20	175 871	0·31	158 504	0·28	6 571 781	11·4
1909	4 578 024	7·50	1 994 057	3·35	137 521	0·22	189 039	0·31	169 418	0·28	7 068 059	11·5
1910	4 967 631	7·68	2 130 303	3·40	148 726	0·22	203 982	0·32	218 718	0·34	7 669 360	11·8

2. Utgifter.

År.	Kontant sjukhjälp kr.		Läkarhjälp kr.[1]		Sjukhusutgifter kr.		Medicinutgifter kr.[1]		Förvaltn.-kostn. kr.		Öfriga utgifter kr.		Summa utgifter kr.	
	Totalbelopp.	per medlem.	Totalbelopp.	per medlem.	Totalbelopp.	per medlem.	Totalbelopp.	per medlem.	Totalbelopp.	per medlem.	Totalbelopp.	per medlem.	Totalbelopp.	per medlem.
1906	1 654 492	3·35	1 874 436	3·81	515 859	1·05	579 264	2·45	370 215	0·75	81 097	0·16	5 075 363	10·28
1907	1 941 710	3·64	2 129 641	4·00	572 049	1·05	664 855	2·61	410 197	0·77	91 113	0·17	5 809 565	10·90
1908	2 084 398	3·63	2 350 318	4·09	622 515	1·09	748 804	2·68	446 976	0·78	123 027	0·21	6 376 038	11·11
1909	2 151 938	3·52	2 528 651	4·15	700 664	1·15	769 698	2·65	491 391	0·80	213 459	0·35	6 855 801	11·23
1910	2 197 179	3·40	2 749 017	4·26	780 890	1·21	792 733	2·65	544 413	0·84	167 531	0·26	7 231 763	11·19

Anledningen till de stegrade läkarutgifterna förklaras vara de sedan juli 1909 höjda läkarackorden samt ökad användning af den dyrbarare specialistbehandlingen. Beträffande utgiften per medlem för medicin har denna varit ganska oförändrad under de senare åren. Inom enskilda kassor har det dock vid upprepade tillfällen visat sig, att totalkostnaderna för medicinen blifva mindre, om dessa kostnader fördelas mellan kassan och den sjuke än om de helt och hållet bestridas af kassan.

Sjukkassornas behållna förmögenhet vid slutet af år 1910 utgjorde 7 391 866 kr. eller per medlem 11·08 kr. Motsvarande siffror för år 1906 voro resp. 5 693 811 kr. samt 11·08 kr.

I den enligt 1908 års lag om vissa *utländska yrkesarbetares* sjukförsäkring upprättade, erkända sjukkassan hafva under räkenskapsåret 1910—1911 af 1 722 arbetsgifvare anmälts 10 510 utländska arbetare. Denna kassa visade en kapitalbehållning från föregående år af 16 781 kr. samt i inkomster under året 35 552 kr. Inkomsterna

[1] Härvid är hänsyn endast tagen till sådana kassor, som lämna fullständig läkarehjälp eller fullständig medicin.

utgjordes bl. a. af 21 026 kr. i afgifter, 915 kr. i räntor samt 10 510 kr. i statsbidrag.

Af utgifterna gingo 15 452 kr. till sjukhusafgifter, 1 634 kr. till läkararfvoden, 161 kr. till medicin samt 667 kr. till kontant sjukhjälp. Behållningen vid årets slut utgjorde 27 055 kr.

Antalet sjukdomsfall var 639 med 14·7 sjukdagar per fall, motsvarande 0·9 dagar per sjukkassemedlem.

II. Begrafningskassor.

Den uppsikt öfver begrafningskassorna, som enligt 1905 års lag tillkommer det danska sjukkasseinspektoratet, har under år 1910 utöfvats beträffande 1 076 kassor. Af dessa voro likväl fyra afsedda uteslutande för barn och intaga i flera afseenden en särställning, hvarför de i den följande framställningen lämnas å sido. Tillväxten under åren 1906—1910 i antalet under inspektoratet stående begrafningskassor framgår af nedanstående tablå.

År.	Begrafningskassor								
	förbundna med erkända sjukkassor och hvilka					icke förbundna med erkända sjukkassor och med icke återförsäkr. medl.		Summa	
	återförsäkrat sina medl.			icke återförs. sina medl.					
	Antal		Försäkringssumma. kr.	Antal		Antal			
	kassor.	medlemmar.		kassor.	medlemmar.	kassor.	medlemmar.	kassor.	medlemmar.
1906 . .	451	109 826	10 612 255	355	142 755	181	76 238	**987**	**328 819**
1907 . .	477	119 222	11 459 640	350	150 501	179	73 385	**1 006**	**343 108**
1908 . .	510	126 649	12 133 725	339	152 004	185	75 262	**1 034**	**353 915**
1909 . .	534	132 777	12 795 125	331	157 682	190	66 847	**1 055**	**357 306**
1910 . .	544	136 732	13 277 120	297	153 233	231	80 454	**1 072**	**370 419**

En jämförelse med antalet erkända sjukkassor visar, att år 1910 voro 56 % af dessa förbundna med begrafningskassor, samt att af dessa senare 65 % hade återförsäkrat sina risker i begrafningskassornas återförsäkringsförening.

Med hänsyn till sättet för försäkringsbidragens utgörande indelas begrafningskassorna enligt 1910 års berättelse, i olikhet mot hvad tidigare skett, i endast tvänne grupper, nämligen sådana, som upptaga en fast kontingent af sina medlemmar, samt sådana, där detta icke är fallet. Det visar sig då, att af de med erkända sjukkas-

Approximativa uppgifter angående icke återförsäk-

År.	Inkomster.					
	Kontingent kr.		Räntor och öfriga inkomster kr.		Summa kr.	
	Totalbelopp.	per medl.	Totalbelopp.	per medl.	Totalbelopp.	per medl.
1906	494 518	2·26	87 419	0·40	581 937	2·66
1907	480 289	2·15	99 687	0·44	579 976	2·59
1908	518 997	2·28	98 113	0·43	617 110	2·71
1909	402 643	1·79	95 741	0·43	498 384	2·22
1910	535 156	2·29	130 177	0·56	665 333	2·85

Danska begrafningskas-

År.	Inkomster.							
	Premier kr.		Statsbidrag kr.		Räntor och öfriga inkomster kr.		Summa kr.	
	Totalbelopp.	per medl.	Totalbelopp.	per medl.	Totalbelopp.	per medl.	Totalbelopp.	per medl.
1906	169 138	1·54	5 000	0·05	20 012	0·18	194 150	1·77
1907	182 982	1·53	5 000	0·04	25 189	0·21	213 171	1·78
1908	195 414	1·54	5 000	0·04	29 092	0·23	229 506	1·81
1909	205 772	1·55	5 000	0·04	33 204	0·25	243 976	1·84
1910	217 306	1·59	5 000	0·04	35 683	0·26	257 989	1·89

sor förbundna, icke återförsäkrande begrafningskassorna 85 % år 1910 hade fast årlig kontingent, under det att detta endast var fallet med 70 % af öfriga kassor.

Begrafningshjälpens storlek varierar betydligt; dock lämnade år 1910 det vida öfvervägande antalet kassor dels intill 50 kr. (42 % af samtliga kassor med icke återförsäkrade risker), dels 51—100 kr. (41 %), under det återstående 17 % lämnade bidrag från 101—500 kr.

Inkomster och *utgifter* för kassor med icke återförsäkrade risker under åren 1906—1910 angifvas i en tablå här ofvan, hvilken dock tarfvar den anmärkning, att ett flertal af de redovisande kassornas rapporter på grund af ofullständighet icke kunnat intagas i tabellen. Till följd häraf äro tabellens siffror endast approximativa, och torde häraf delvis förklaras ojämnheterna i de olika posternas belopp per medlem.

Jämlikt lagen om tillsyn öfver de danska begrafningskassorna har inspektoratet under år 1910 fortsatt den föregående år påbör-

rande begrafningskassors budget under åren 1906—1910.

Utgifter.						Behållning af årets verksamhet kr.		Kapitalbehållning vid årets slut kr.	
Begrafningshj. kr.		Administrationskostnader kr.		Summa kr.					
Totalbelopp.	per medl.	Totalbelopp.	per medl.	Totalbelopp.	per medl.	Totalbelopp.	per medl.	Totalbelopp.	per medl.
373 310	1·70	56 279	0·26	429 589	1·96	152 348	0·70	2 212 882	10·10
368 735	1·65	58 017	0·26	426 752	1·91	153 224	0·68	2 292 341	10·24
398 036	1·75	50 964	0·22	449 000	1·97	168 110	0·74	2 537 231	11·16
273 282	1·22	48 340	0·21	321 622	1·43	176 762	0·79	2 745 711	12·23
366 152	1·57	74 029	0·31	440 181	1·88	225 152	0·96	3 080 274	13·18

sornas återförsäkringsförening.

Utgifter.						Behållning af årets verksamhet kr.		Kapitalbehållning vid årets slut kr.	
Begrafningshj. kr.		Administration kr.		Summa kr.					
Totalbelopp.	per medl.	Totalbelopp.	per medl.	Totalbelopp.	per medl.	Totalbelopp.	per medl.	Totalbelopp.	per medl.
100 640	0·92	5 612	0·05	106 252	0·97	87 899	0·80	414 026	3·78
115 565	0·97	9 204	0·08	124 769	1·05	88 402	0·74	502 428	4·21
130 405	1·03	9 988	0·08	140 393	1·11	89 116	0·70	591 544	4·67
127 805	0·96	12 478	0·09	140 283	1·06	103 692	0·78	695 236	5·24
139 340	1·02	11 118	0·08	150 458	1·10	107 530	0·79	802 766	5·87

jade och hvart femte år återkommande undersökningen öfver samtliga de icke återförsäkrade kassornas finansiella ställning och därvid medhunnit granskning af 104 kassor, hvilket tillsammans med de 141 föregående år granskade utgör 245 reviderade kassor. Det visade sig därvid, att af dessa kassor arbetade vid granskningstillfället icke mindre än 147 med underbalans, af hvilka senare dock sedan dess tvänne afgått, i det den ena upplösts och den andra återförsäkrat sina medlemmar. För de återstående 145 kassorna öfverstiga medlemmarnas kraf å kassorna med 728 687 kr. dessas hela kapitaltillgång, då kontingentens kapitalvärde däruti inräknats. Denna stora underbalans medför, att äfven samtliga de 243 undersökta kassorna, betraktade som ett helt, arbeta med underbalans, utgörande 590 156 kr. Inom ett flertal kassor är emellertid underbalansen stadd i aftagande, så att inspektoratet endast i ett fåtal fall har ansett sig med styrka böra påyrka kontingentens höjning. Under tiden till sista berättelsens afgifvande hafva endast 60 kassor in-

kommit med meddelande om generalförsamlingens ställning till af inspektoratet gifna försäkringstekniska anvisningar. I tio fall hafva anvisningarna följts, under det man beträffande återstående 50 kassor ansett sig tills vidare icke böra företaga några förändringar. I ett par fall har detta berott därpå, att kassornas ställning varit bättre än som framgått af de insända uppgifterna.

Beträffande de begrafningskassor, hvilka återförsäkrat sina risker, tillhöra de alla den sedan år 1900 bestående Begrafningskassornas återförsäkringsförening i Danmark. I denna förening kunna endast de begrafningskassor återförsäkra, hvilka äro anslutna till sådana erkända sjukkassor, hvilka i sin tur tillhöra Sjukkassornas centralförening. Till återförsäkringsföreningens verksamhet lämnar staten ett årligt bidrag af 5 000 kr.

Föreningens ekonomiska förhållanden under åren 1906—1910 framgå af tablån å närmast föregående sidor.

Lag om ålderdoms- och invaliditetsförsäkring i Luxemburg.

I Luxemburg utfärdades den 6 maj 1911 en lag om ålderdoms- och invaliditetsförsäkring, innehållande i korthet följande bestämmelser.

Försäkringspliktiga äro alla mot lön anställda arbetare och tjänstefolk öfver 16 år äfvensom tjänstemän med högst 3 750 frs (= 2 700 kr.) årlig lön. Försäkringsplikten kan dessutom genom särskild förordning utsträckas till smärre företagare med i regel högst två arbetare äfvensom till personer, som drifva hemindustri utan hänsyn till antalet sysselsatta arbetare. Undantagna äro däremot pensionsberättigade tjänstemän i statens, kommuners och allmännyttiga inrättningars tjänst, äfvensom personer, som äro invalider eller innehafvare af invaliditetsränta. För öfrigt äger regeringen under särskildt angifna förutsättningar befria vissa personer från försäkringstvång. Personer, som öfvergå till annan sysselsättning, äga därest de så önska fortfara med försäkringen. Icke försäkringspliktiga personer kunna, därest de ej fyllt 40 år, frivilligt försäkra sig, såvida deras genomsnittliga årsinkomst ej öfverstiger 4 500 frs (= 3 240 kr.).

Hvarje försäkrad person, som blifvit förklarad invalid, erhåller invaliditetsunderstöd, därest han minst 270 veckor haft sådan syssel-

sättning inom Luxemburg, som medför försäkringsskyldighet; den som, utan att ha förklarats invalid, under 26 veckor oafbrutet varit ur stånd att arbeta, uppbär likaledes dylikt understöd för den tid, som invaliditeten varar utöfver nämnda karensperiod. Invaliditet anses hafva inträdt, då en person till följd af sjukdom eller lyte ej är i stånd att förtjäna en tredjedel af hvad en person med full andlig och kroppslig hälsa inom samma fack med liknande utbildning på samma ort kan förvärfva.

För erhållande af ålderdomsunderstöd erfordras att hafva fyllt 68 år och under minst 450 veckor haft sådan sysselsättning, som medför försäkringsplikt. Ingen äger samtidigt uppbära både invaliditets- och ålderdomsunderstöd.

I fråga om utländingar erfordras för såväl ålderdoms- som invaliditetsunderstöd att under 450 veckor inom Luxemburg hafva haft sådan sysselsättning som ofvan nämnts. Härutinnan kan regeringen utfärda undantagsbestämmelser för vissa gränsdistrikt samt för statsborgare i sådana länder, som åtagit sig motsvarande förpliktelser mot arbetare från Luxemburg.

Understödsrätten upphör, om för en person under två på hvarandra följande år ej inbetalts afgifter för åtminstone 80 dagar; först efter en ny väntetid af 270 veckor inträder ånyo rätt till understöd.

Såväl invaliditets- som ålderdomsunderstöden utgå med ett grundbelopp jämte eventuella tilläggsbelopp. Grundbeloppet uppgår till minst 180 frs (= 129·60 kr.) för män och 144 frs (= 103·68 kr.) för kvinnor (vid en årsinkomst af högst 500 frs = 360 kr.) samt högst 438 resp. 402 frs = 315·36 resp. 289·44 kr. (vid en inkomst af 4 401—4 500 frs = 3 168·72—3 240 kr.). För hvarje arbetsvecka utöfver den fastställda minimitiden af 270 veckor tillkommer ett tilläggsbelopp af 16 centimes vid invaliditetsunderstöd och 8 centimes vid ålderdomsunderstöd.

Den försäkrade kan, därest han så önskar, genom försäkringsanstaltens försorg och på dess bekostnad intagas på en försörjningsanstalt, som i så fall äger uppbära hela understödet. Likaledes kan försäkringsanstalten förordna om den försäkrades intagande på sjukhus eller konvalescenthem, därest utsikt förefinnes, att han genom lämplig behandling skall kunna helt eller delvis återvinna förvärfsförmåga. Den, som undergår sådan behandling, äger ej uppbära något ytterligare understöd. Däremot erhålla hans anhöriga ett belopp, motsvarande en fjärdedel af en kroppsarbetares normala förtjänst.

Dör den försäkrade, innan han kommit i åtnjutande af något understöd, äga hans efterlefvande under närmaste tiden efter dödsfallet uppbära ett belopp af 50 frs (= 36 kr.) i månaden. Detta understöd utgår till barnlös änka under 3 månader; för hvarje barn

under 16 år utsträckes understödstiden med ytterligare en månad, dock till högst 6 månader.

Därest en understödsberättigad utländing åter lämnar Luxemburg, äger han en gång för alla uppbära ett belopp motsvarande tre års understöd.

Kostnaderna för lagens genomförande fördelas på stat, kommun, arbetsgifvare och arbetare. Staten bidrager med en tredjedel af de utbetalda grundbeloppen, men äger i sin ordning utkräfva en tredjedel häraf af vederbörande kommun. De öfriga kostnaderna fördelas lika mellan arbetsgifvare och arbetare. Arbetarnas bidrag erläggas genom afdrag i viss procent af aflöningen, i hufvudsak enligt samma grunder som i fråga om olycksfallsförsäkringspremierna.

De till försäkringen inflytande medlen fördelas på två fonder: specialfonden, som står under regeringens förvaltning, och reservfonden, där det belopp, hvarmed bidragen öfverstiga utgifterna, skall på räntebärande sätt placeras.

Försäkringen handhafves af Invaliditets- och ålderdomsförsäkringsanstalten, som står under regeringens kontroll samt åtnjuter stämpel-, skatte- och portofrihet m. m. Exekutiva åtgärder mot anstalten få ej företagas, utan att regeringen skriftligen därom förordnat.

Lagen trädde i kraft den 9 juni 1911. Personer, som vid denna tidpunkt äro öfver 68 år gamla, erhålla ålderdomsunderstöd, därest de under de fem närmast föregående åren inom Luxemburg haft sådan yrkesmässig sysselsättning, som medför försäkringsplikt. Personer, hvilka uppnå denna ålder först efter nämnda dag, måste dessutom under tiden mellan lagens ikraftträdande och den 69:de födelsedagen hafva haft sådan sysselsättning, som sagts, under 270 dagar i årligt medeltal. Uppfyllandet af enbart sistnämnda villkor berättigar till understöd, därest den ifrågavarande tidrymden omfattar mera än fem år.

Personer, som blifvit invalider före den 9 juni 1911, äga rätt till understöd, därest de under hvart och ett af åren omedelbart före invaliditetens inträdande visa sig hafva fullgjort i genomsnitt 270 dagsverken.

Såväl ålderdoms- som invaliditetsunderstödet utgår i dessa fall med en tredjedel af grundbeloppet. Därest särskilda omständigheter föreligga, kunna beloppen emellertid sättas högre.

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna.

Den 1 augusti, 1 september och 1 oktober 1911.

I slutet af hvardera af månaderna augusti, september och oktober utsändes, i likhet med hvad under några föregående månader varit fallet,[1] frågeformulär direkt till samtliga fackföreningar inom 31 fackförbund; från ett af dessa, Svenska frisörförbundet, hafva emellertid inga svar inkommit. Enär undersökningen afser att utröna arbetslösheten hufvudsakligen bland industriens och handtverkets arbetare, har den icke utsträckts till att omfatta Sv. järnvägs-, Sv. lokomotiv- och Sv. postmannaförbunden samt Telegraf- och rikstelefonarbetareförbundet. Vidare har ett mindre antal förbund, samtliga utanför Landsorganisationen, meddelat, att deras rapportsystem eller förvaltningsanordningar fortfarande icke möjliggöra de begärda arbetslöshetsuppgifternas lämnande. De fackförbund, som sålunda tills vidare icke deltaga i denna rapportering, äro Byggnadsträarbetareförbundet (en lokal sammanslutning af byggnadsträarbetare i Stockholm med omnejd), Sjömans- och eldareförbundet, Sv. skräddaritillskärareförbundet samt Sv. arbetareförbundet. För Grof- och fabriksarbetareförbundet hafva under dessa månader inga uppgifter inkommit.

Resultaten af undersökningen om antalet arbetslösa inom fackföreningarna den 1 augusti, 1 september och 1 oktober 1911 föreligga i här meddelade tabeller, som utgöra en sammanfattning af de bearbetade frågeformulärens uppgifter. Texttabellen å sid. 25 meddelar ett sammandrag af hufvudtabellerna. Af sistnämnda tabellers siffror framgår, att för augusti, september och oktober tillfrågades[2] resp. 1 577, 1 576 och 1 551 förbundsafdelningar, samt att svar ingått från resp. 772, 746 och 715 eller 48·9, 47·3 och 46·1 % af hela antalet. För månaderna maj, juni och juli voro motsvarande procenttal resp. 46·6, 44·5 och 43·9.

Antalet uppgiftslämnande afdelningar har sålunda fortfarande hållit sig något under hälften af antalet tillfrågade, men har under de tre månaderna augusti, september och oktober varit något högre än under närmast föregående kvartal. Uppgifterna afse emellertid

[1] Meddelanden 1911, sid. 447—462 och 832—841.
[2] Häri inberäknas äfven afdelningarna inom Järn- och metallarbetareförbundet.

en förhållandevis större del af medlemsantalet inom arbetarorganisationerna, än hvad blotta frekvenstalet för de uppgiftslämnande fackföreningarna synes angifva. Den under sensommaren och hösten 1911 pågående byggnadslockouten torde äfven bidragit att minska vederbörande fackförbunds benägenhet att lämna uppgifter om sitt medlemsantal o. dyl.

Antalet medlemmar i de rapporterande fackföreningarna den 1 augusti, 1 september och 1 oktober 1911 utgjorde resp. 48 562, 48 007 och 46 893. Af dessa voro vid samma tidpunkter *arbetslösa* resp. 1 393, 1 468 och 1 083, d. v. s. 2·9, 3·1 och 2·3 % af samtliga redovisade. Arbetslöshetsfrekvensen visar i jämförelse med föregående tremånaders-period ett tydligt sjunkande; motsvarande procenttal under maj, juni och juli voro nämligen resp. 6·7, 3·5 och 3·2. Den förbättring af förhållandena på arbetsmarknaden, hvarom redan uppgifterna för sistnämnda månader buro vittne, synes sålunda hafva varit af varaktig natur, och arbetsförhållandena förefalla på det hela taget hafva i jämförelsevis ringa grad rönt inverkan af den förut omnämnda stora byggnadskonflikten. Härvid bör dock ihågkommas, att, såsom nyss påpekats, Sv. grof- och fabriksarbetareförbundet, hvilket omfattar ett betydligt antal byggnadsarbetare, ej är representeradt vid nu ifrågavarande undersökning. Emellertid visa äfven andra tecken hän på en fortgående förbättring af konjunkturerna och sålunda äfven af arbetsmarknaden; detta framgår bl. a. af den öfversikt öfver arbetsmarknadens läge under tredje kvartalet af år 1911, som — på grundval af uppgifter, lämnade till Kollegium af vederbörande arbetsgifvare — offentliggjorts i dessa Meddelanden.

Liksom vid föregående tillfällen, hafva i många fall uppgifter rörande afdelningar, som ej besvarat frågeformulären, kunnat erhållas, därigenom att på Kollegii begäran förbundsstyrelserna för de afdelningar, hvilka icke bifogat Kollegii formulär till sin månadsrapport till vederbörande förbundsstyrelse, med ledning af denna rapport uppgifvit antalet medlemmar och antalet arbetslösa i egentlig mening vid ifrågavarande tidpunkter. De afdelningar, som icke blifvit redovisade i denna undersökning, äro i allmänhet sådana, som icke inom stadgad tid insändt sina egna månadsrapporter till förbundsstyrelsen. Då emellertid förbundsstyrelserna i berörda fall endast kunna meddela mycket summariska uppgifter, hafva formulären för dessa afdelningar icke kunnat i sin helhet ifyllas. En del af frågorna, såsom fördelningen mellan hel- och halfbetalande medlemmar, orsakerna till under månaden inträffade nya fall af arbetslöshet samt arbetslöshetens varaktighet, hafva därför blifvit obesvarade.

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 1 augusti, 1 september och 1 oktober 1911.

Fackförbund.	Augusti.			September.			Oktober.		
	Antal redovisade medlemmar.[1]	Däraf arbetslösa.		Antal redovisade medlemmar.	Däraf arbetslösa.		Antal redovisade medlemmar.	Däraf arbetslösa.	
		Antal.	%.		Antal.	%.		Antal.	%.
Sv. bageri- och konditoriarbetareförbundet	1 356	41	3·0	1 266	54	4·3	1 168	50	4·3
» bleck- och plåtslagare »	1 336	52	3·9	1 325	86	6·5	1 318	57	4·3
» bokbindare »	124	4	3·2	104	3	2·9	123	2	1·6
» bryggeriarbetare »	1 472	1	0·1	1 464	10	0·7	1 462	12	0·8
De förenade förbunden	732	42	5·7	841	24	2·9	800	12	1·5
Sv. förgylleri- o. glasmästeriarb.-förbundet	146	—	—	130	5	3·8	169	1	0·6
» gjutare »	2 392	38	1·6	2 290	58	2·5	2 014	61	3·0
» grufarbetare »	679	9	1·3	689	10	1·5	492	8	1·6
» hattarbetare »	138	4	2·9	137	5	3·6	138	4	2·9
» järn- och metallarbetare »	15 726	541	3·4	16 500	519	3·1	16 166	475	2·9
Däraf:									
Järnbruksarbetare	3 510	68	1·9	4 236	98	2·3	3 750	74	2·0
Mek. verkstadsarbetare	12 216	473	3·9	12 264	421	3·4	12 416	401	3·2
Sv. kakelugnsmakare förbundet	229	—	—	209	2	1·0	174	3	1·7
» kommunalarbetare »	1 711	37	2·2	1 764	27	1·5	1 738	15	0·9
» landtarbetare »	496	4	0·8	553	4	0·7	486	2	0·4
» murare »	1 384	7	0·5	2 576	23	0·9	2 492	31	1·2
» målare »	760	16	2·1	636	2	0·3	587	3	0·5
Skand. sadelmakare- o. tapetserare »	485	131	27·0	432	43	10·0	369	11	3·0
Sv. skoarbetare »	3 226	53	1·6	3 127	46	1·5	3 237	50	1·5
» skrädderiarbetare »	2 111	63	3·0	2 064	71	3·4	1 851	43	2·3
» stenhuggare »	3 114	50	1·6	2 941	66	2·2	2 881	62	2·2
» sågverksindustriarbetare »	1 940	91	4·7	1 632	271	16·6	1 379	22	1·6
» textilarbetare »	1 127	14	1·2	1 001	18	1·8	934	11	1·2
Intern. tobaksarbetare »	1 323	21	1·6	557	16	2·9	542	13	2·4
Sv. transportarbetare »	950	51	5·4	925	21	2·3	869	6	0·7
» träarbetare »	3 490	60	1·7	2 943	33	1·1	2 935	78	2·7
» tunnbinderiarbetare »	63	—	—	65	—	—	65	2	3·1
» varuutkörare- o. handelsarbetare »	507	11	2·2	406	2	0·5	501	—	—
» typograf »	780	33	4·2	659	29	4·4	949	39	4·1
Intern. litografiska »	199	5	2·5	208	3	1·4	160	2	1·3
Sv. elektriska arbetare »	349	9	2·6	340	2	0·6	635	2	0·3
» slakteri- o. charkuteriarbetare »	151	5	3·3	160	12	7·5	198	4	2·0
» stuckatör »	66	—	—	63	3	4·8	61	2	3·3
Summa	48 562	1 393	2·9	48 007	1 468	3·1	46 893	1 083	2·3

[1] Till följd af det skydd, som dessa uppgifter åtnjuta enligt 2 §, 4 mom. tryckfrihetsförordningen, kan här icke meddelas, i hvad mån dessa siffror afse hela antalet medlemmar inom ett fackförbund. På grundval af ofvanstående siffror kunna alltså inga slutsatser dragas beträffande fackförbundens verkliga medlemsantal eller rörande förändringar i detta hänseende.

Antalet arbetslösa inom arbetar-

Fackförbund.	Antal redovisade afdelningar.[1]	Antal redovisade medlemmar.			
		Män.		Kvinnor.	Tillsammans.
		Helt betalande.	Halft betalande.		
Sv. bageri- och konditoriarbetareförbundet	32	1 285	25	46	**1 356**
» bleck- och plåtslagare »	47	1 098	238	—	**1 336**
» bokbindare »	6	50	20	54	**124**
» bryggeriarbetare »	23	1 031	21	420	**1 472**
De förenade förbunden	21	601	52	79	**732**
Sv. förgylleri- och glasmästeriarbetareförbundet	7	123	20	3	**146**
» gjutare »	92	—	—	—	**2 392**
» grufarbetare »	11	679	—	—	**679**
» hattarbetare »	4	127	4	7	**138**
» järn- o. metallarbetare »	52	—	—	—	**15 726**
Däraf: Järnbruksarbetare	14	—	—	—	**3 510**
Mek. verkstadsarbetare	38	—	—	—	**12 216**
» kakelugnsmakare förbundet	10	209	20	—	**229**
» kommunalarbetare »	24	1 660	51	—	**1 711**
» landtarbetare »	17	466	30	—	**496**
» murare »	24	1 364	20	—	**1 384**
» målare »	11	706	52	2	**760**
Skand. sadelmakare- o. tapetserare »	22	384	61	40	**485**
Sv. skoarbetare »	38	—	—	—	**3 226**
» skrädderiarbetare »	56	—	—	—	**2 111**
» stenhuggare »	67	2 531	583	—	**3 114**
» sågverksindustriarbetare »	27	1 431	507	2	**1 940**
» textilarbetare »	20	749	72	306	**1 127**
Intern. tobaksarbetare »	15	420	18	885	**1 323**
Sv. transportarbetare »	9	922	28	—	**950**
» träarbetare »	78	3 334	156	—	**3 490**
» tunnbinderiarbetare »	6	62	1	—	**63**
» varuutkörare- o. handelsarbetare »	12	—	—	—	**507**
» typograf »	22	550	216	14	**780**
Intern. litografiska »	6	172	27	—	**199**
Sv. elektriska arbetare »	9	—	—	—	**349**
» slakteri- o. charkuteriarbetare »	2	126	17	8	**151**
» stuckatör »	2	66	—	—	**66**
Summa	**772**	[2] —	[2] —	[2] —	**48 562**

[1] Jfr noten å sid. 25.
[2] På den grund att hithörande uppgifter icke kunnat erhållas från samtliga organisationer, hafva

organisationerna den 1 augusti 1911.

Arbetslösa.					Däraf arbetslösa till följd af		Arbetslediga på grund af					Arbetslöshetsdagar.			
Män.			Tillsammans.									Antal redovisade			Hela antalet arbetslöshetsdagar.
Helt betalande.	Halft betalande.	Kvinnor.	Antal.	%.	arbetsbrist.	tillfälliga orsaker.	sjukdom.	arbetskonflikt.	värnplikt.	andra orsaker.	Tillsammans.	afdelningar.	medlemmar.	arbetslösa.	
41	—	—	41	3·0	41	—	11	—	46	3	60	11	662	28	498
49	3	—	52	3·9	52	—	56	277	61	—	394	3	56	6	98
3	—	1	4	3·2	4	—	6	—	4	—	10	4	73	5	110
1	—	—	1	0·1	1	—	29	3	5	3	40	—	—	—	—
41	—	1	42	5·7	21	21	17	—	5	12	34	4	182	21	410
—	—	—	—	—	—	—	5	109	6	—	120	—	—	—	—
—	—	—	38	1·6	26	12	55	—	37	2	94	4	111	17	112
9	—	—	9	1·3	9	—	29	—	8	1	38	1	23	9	290
3	—	1	4	2·9	4	—	1	—	2	1	4	1	40	2	62
—	—	—	541	3·4	—	—	—	—	—	—	—	23	3 623	107	1 625
—	—	—	68	1·9	—	—	—	—	—	—	—	6	1 652	26	313
—	—	—	473	3·9	—	—	—	—	—	—	—	17	1 971	81	1 312
—	—	—	—	—	—	—	8	73	3	—	84	—	—	—	—
37	—	—	37	2·2	37	—	9	4	17	—	30	2	79	13	264
4	—	—	4	0·8	4	—	5	3	15	2	25	1	36	1	30
7	—	—	7	0·5	7	—	6	641	19	—	666	1	20	4	66
16	—	—	16	2·1	16	—	6	221	23	4	254	1	392	16	96
89	5	37	131	27·0	120	11	5	9	16	—	30	10	365	104	1 433
—	—	—	58	1·6	58	—	103	—	135	—	238	1	180	2	24
—	—	—	63	3·0	63	—	59	—	17	1	77	25	1 345	58	424
46	4	—	50	1·6	46	4	178	232	69	20	499	6	289	49	1 057
91	—	—	91	4·7	14	77	80	—	71	—	151	4	354	85	383
13	—	1	14	1·2	14	—	61	2	20	4	87	3	130	11	289
9	—	12	21	1·6	21	—	63	—	2	3	68	4	252	20	443
44	7	—	51	5·4	51	—	23	21	6	28	78	1	13	7	59
59	1	—	60	1·7	52	8	94	829	64	4	991	17	702	45	925
—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	18	22	—	—	—	—
—	—	—	11	2·2	8	3	4	2	9	4	19	3	294	11	176
22	9	2	33	4·2	33	—	12	—	26	6	44	8	448	29	782
4	1	—	5	2·5	5	—	4	—	12	—	16	1	105	3	69
—	—	—	9	2·6	9	—	—	—	9	—	9	2	21	2	62
5	—	—	5	3·3	5	—	1	—	—	—	1	1	142	5	117
—	—	—	—	—	—	—	—	22	3	—	25	—	—	—	—
[2] —	[2] —	[2] —	1 393	2·9	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	142	9 987	660	9 854

[2] slutsummor icke nedräknats.

Antalet arbetslösa inom arbetar-

Fackförbund.	Antal redovisade afdelningar.[1]	Antal redovisade medlemmar.			
		Män.		Kvinnor.	Tillsammans.
		Helt betalande.	Halft betalande.		
Sv. bageri- o. konditoriarbetareförbundet	27	1 192	28	46	**1 266**
» bleck- o. plåtslagare »	47	1 090	235	—	**1 325**
» bokbindare »	5	41	18	45	**104**
» bryggeriarbetare »	24	1 029	25	410	**1 464**
De förenade förbunden	23	705	63	73	**841**
Sv. förgylleri- o. glasmästeriarbetareförbundet	7	110	17	3	**130**
» gjutare »	88	—	—	—	**2 290**
» grufarbetare »	11	689	—	—	**689**
» hattarbetare »	4	126	4	7	**137**
» järn- o. metallarbetare »	58	—	—	—	**16 500**
Däraf: Järnbruksarbetare	19	—	—	—	**4 236**
Mek. verkstadsarbetare	39	—	—	—	**12 264**
» kakelugnsmakare förbundet	8	194	15	—	**209**
» kommunalarbetare »	24	1 703	61	—	**1 764**
» landtarbetare »	18	524	29	—	**553**
» murare »	25	2 557	19	—	**2 576**
» målare »	9	599	35	2	**636**
Skand. sadelmakare- o. tapetserare »	20	335	57	40	**432**
Sv. skoarbetare »	36	1 997	296	834	**3 127**
» skrädderiarbetare »	57	—	—	—	**2 064**
» stenhuggare »	65	2 385	556	—	**2 941**
» sågverksindustriarbetare »	23	1 249	382	1	**1 632**
» textilarbetare »	17	671	65	265	**1 001**
Intern. tobaksarbetare »	11	236	15	306	**557**
Sv. transportarbetare »	9	899	26	—	**925**
» träarbetare »	74	2 809	132	2	**2 943**
» tunnbinderiarbetare »	6	64	1	—	**65**
» varuutkörare- o. handelsarbetare »	12	368	38	—	**406**
» typograf »	18	462	185	12	**659**
Intern. litografiska »	7	181	27	—	**208**
Sv. elektriska arbetare »	7	—	—	—	**340**
» slakteri- o. charkuteriarbetare »	4	139	14	7	**160**
» stuckatör »	2	63	—	—	**63**
Summa	**746**	[2] —	[2] —	[2] —	**48 007**

[1] Jfr noten å sid. 25.

[2] På den grund att hithörande uppgifter icke kunnat erhållas från samtliga organisationer, hafva

organisationerna den 1 september 1911.

Arbetslösa.					Däraf arbetslösa till följd af		Arbetslediga på grund af					Arbetslöshetsdagar.			
Män.		Kvinnor.	Tillsammans.		arbetsbrist.	tillfälliga orsaker.	sjukdom.	arbetskonflikt.	värnplikt.	andra orsaker.	Tillsammans.	Antal redovisade			Hela antalet arbetslöshetsdagar.
Helt betalande.	Halft betalande.		Antal.	%								afdelningar.	medlemmar.	arbetslösa.	
54	—	—	54	4·3	54	—	17	6	46	1	70	8	603	40	726
80	6	—	86	6·5	84	2	57	265	58	1	381	3	26	4	71
2	1	—	3	2·9	3	—	3	—	4	—	7	2	21	2	45
5	—	5	10	0·7	9	1	13	2	9	—	24	1	23	1	27
23	1	—	24	2·9	24	—	22	—	10	—	32	5	193	21	455
5	—	—	5	3·8	5	—	1	50	4	—	55	1	7	5	155
—	—	—	58	2·5	45	13	56	—	42	3	101	10	282	44	644
10	—	—	10	1·5	10	—	26	—	9	2	37	1	23	9	310
5	—	—	5	3·6	5	—	2	—	2	—	4	2	81	5	155
—	—	—	519	3·1	—	—	—	—	—	—	—	27	2 676	127	1 892
—	—	—	98	2·3	—	—	—	—	—	—	—	10	1 588	74	998
—	—	—	421	3·4	—	—	—	—	—	—	—	17	1 093	53	894
1	1	—	2	1·0	—	2	6	48	3	—	57	—	—	—	—
27	—	—	27	1·5	25	2	11	5	31	—	47	2	80	9	229
4	—	—	4	0·7	4	—	5	3	16	—	24	2	51	3	87
23	—	—	23	0·9	14	9	15	1 068	27	2	1 112	3	373	20	277
2	—	—	2	0·3	2	—	2	215	23	4	244	1	21	2	39
42	—	1	43	10·0	40	3	3	8	15	4	30	9	352	40	756
35	3	8	46	1·5	46	—	107	—	132	—	239	2	149	10	181
—	—	—	71	3·4	71	—	68	—	18	1	87	27	1 442	67	644
56	10	—	66	2·2	64	2	151	122	72	14	359	6	134	39	835
—	271	—	271	16·6	—	271	62	—	64	—	126	1	281	271	843
16	—	2	18	1·8	18	—	47	1	20	4	72	3	92	12	292
10	1	5	16	2·9	16	—	11	—	2	4	17	4	270	4	82
12	9	—	21	2·3	19	2	19	—	6	—	25	—	—	—	—
33	—	—	33	1·1	24	9	80	522	61	1	664	6	194	15	310
—	—	—	—	—	—	—	4	—	1	—	5	—	—	—	—
2	—	—	2	0·5	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	8	—	29	4·4	29	—	12	—	23	6	41	6	252	19	506
3	—	—	3	1·4	3	—	5	—	12	—	17	2	128	3	69
—	—	—	2	0·6	2	—	1	—	5	—	6	1	10	1	31
11	—	1	12	7·5	12	—	2	—	1	1	4	1	131	12	324
3	—	—	3	4·8	3	—	—	20	3	—	23	—	—	—	—
[2] —	[2] —	[2] —	1 468	3·1	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	136	7 895	785	9 985

[2] slutsummor icke nedräknats.

Antalet arbetslösa inom arbetar-

Fackförbund.	Antal redovisade afdelningar.[1]	Antal redovisade medlemmar.			
		Män.		Kvinnor.	Tillsammans.
		Helt betalande.	Halft betalande.		
Sv. bageri- o. konditoriarbetareförbundet	22	1 116	18	34	**1 168**
» bleck- o. plåtslagare »	46	1 082	236	—	**1 318**
» bokbindare »	6	52	19	52	**123**
» bryggeriarbetare »	24	1 027	23	412	**1 462**
De förenade förbunden	22	687	38	75	**800**
Sv. förgylleri- o. glasmästeriarbetareförbundet	8	149	17	3	**169**
» gjutare »	79	—	—	—	**2 014**
» grufarbetare »	11	492	—	—	**492**
» hattarbetare »	4	124	4	10	**138**
» järn- o. metallarbetare »	57	—	—	—	**16 166**
Däraf: Järnbruksarbetare	16	—	—	—	**3 750**
Mek. verkstadsarbetare	41	—	—	—	**12 416**
» kakelugnsmakare förbundet	7	165	9	—	**174**
» kommunalarbetare »	24	1 683	55	—	**1 738**
» landtarbetare »	15	452	34	—	**486**
» murare »	21	2 474	18	—	**2 492**
» målare »	8	553	32	2	**587**
Skand. sadelmakare- o. tapetserare »	20	290	39	40	**369**
Sv. skoarbetare »	39	2 124	292	821	**3 237**
» skrädderiarbetare »	48	—	—	—	**1 851**
» stenhuggare »	62	2 322	559	—	**2 881**
» sågverksindustriarbetare »	23	1 270	109	—	**1 379**
» textilarbetare »	20	615	63	256	**934**
Intern. tobaksarbetare »	10	241	13	288	**542**
Sv. transportarbetare »	8	844	25	—	**869**
» träarbetare »	73	2 794	140	1	**2 935**
» tunnbinderiarbetare »	6	64	1	—	**65**
» varuutkörare- o. handelsarbetare »	12	464	13	24	**501**
» typograf »	22	687	246	16	**949**
Intern. litografiska »	5	138	22	—	**160**
Sv. elektriska arbetare »	7	—	—	—	**635**
» slakteri- o. charkuteriarbetare »	4	176	13	9	**198**
» stuckatör »	2	61	—	—	**61**
Summa	**715**	[2] —	[2] —	[2] —	**46 893**

[1] Jfr noten å sid. 25.
[2] På den grund att hithörande uppgifter icke kunnat erhållas från samtliga organisationer, hafva

organisationerna den 1 oktober 1911.

Arbetslösa.					Däraf arbetslösa till följd af		Arbetslediga på grund af					Arbetslöshetsdagar.			
Män.		Kvinnor.	Tillsammans.		arbetsbrist.	tillfälliga orsaker.	sjukdom.	arbetskonflikt.	värnplikt.	andra orsaker.	Tillsammans.	Antal redovisade			Hela antalet arbetslöshetsdagar.
Helt betalande.	Halft betalande.		Antal.	%.								afdelningar.	medlemmar.	arbetslösa.	
50	—	—	**50**	4·3	50	—	12	—	62	4	**78**	7	548	28	**505**
55	2	—	**57**	4·3	57	—	53	227	96	1	**377**	5	60	8	**155**
2	—	—	**2**	1·6	2	—	4	—	5	—	**9**	2	52	2	**50**
7	—	5	**12**	0·8	12	—	36	2	11	—	**49**	3	415	12	**509**
12	—	—	**12**	1·5	12	—	24	—	18	—	**42**	4	212	12	**355**
1	—	—	**1**	0·6	1	—	2	57	13	—	**72**	1	4	1	**30**
—	—	—	**61**	3·0	61	—	70	—	106	1	**177**	5	405	42	**393**
8	—	—	**8**	1·6	8	—	16	—	35	1	**52**	1	23	8	**240**
4	—	—	**4**	2·9	4	—	2	—	5	—	**7**	1	40	2	**44**
—	—	—	**475**	2·9	—	—	—	—	—	—	—	19	2 462	94	**1 742**
—	—	—	**74**	2·0	—	—	—	—	—	—	—	5	1 217	26	**547**
—	—	—	**401**	3·2	—	—	—	—	—	—	—	14	1 245	68	**1 195**
3	—	—	**3**	1·7	2	1	6	20	11	—	**37**	1	3	1	**10**
15	—	—	**15**	0·9	15	—	17	6	38	—	**61**	1	50	1	**30**
2	—	—	**2**	0·4	2	—	7	3	24	34	**68**	—	—	—	—
31	—	—	**31**	1·2	26	5	16	871	44	1	**932**	2	59	22	**366**
3	—	—	**3**	0·5	3	—	2	60	25	—	**87**	1	20	2	**52**
9	1	1	**11**	3·0	7	4	16	—	19	—	**35**	3	170	8	**137**
29	3	18	**50**	1·5	50	—	84	—	85	1	**170**	1	117	14	**392**
—	—	—	**43**	2·3	41	2	54	—	29	—	**83**	13	1 068	40	**446**
55	7	—	**62**	2·2	58	4	159	43	146	7	**355**	7	366	60	**1 125**
22	—	—	**22**	1·6	22	—	70	—	93	8	**171**	1	52	22	**384**
9	—	2	**11**	1·2	11	—	47	1	38	1	**87**	2	59	9	**224**
8	—	5	**13**	2·4	13	—	14	—	4	1	**19**	3	275	4	**52**
—	6	—	**6**	0·7	6	—	8	—	20	1	**29**	1	13	6	**43**
76	2	—	**78**	2·7	63	15	103	368	124	5	**600**	9	349	37	**527**
2	—	—	**2**	3·1	2	—	2	—	1	—	**3**	2	15	2	**36**
—	—	—	—	—	—	—	2	1	3	—	**6**	—	—	—	—
32	6	1	**39**	4·1	39	—	17	—	48	12	**77**	10	693	31	**788**
2	—	—	**2**	1·3	2	—	2	—	14	—	**16**	1	111	2	**51**
—	—	—	**2**	0·3	2	—	—	—	8	—	**8**	1	10	1	**30**
4	—	—	**4**	2·0	4	—	2	—	8	—	**10**	2	176	4	**136**
2	—	—	**2**	3·3	2	—	—	21	3	—	**24**	1	34	2	**42**
[2] —	[2] —	[2] —	**1 083**	2·3	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	**110**	**7 861**	**477**	**8 894**

[2] slutsummor icke nedräknats.

De procentsiffror, som angifva antalet arbetslösa inom de olika fackförbunden, erbjuda föga af intresse, då motsvarande absoluta ta. ofta äro tämligen obetydliga. Den rapporterade arbetslösheten tyckes också i stort sedt hafva varit ganska jämnt fördelad på fackförbunden.

Att döma af hvad som framgått af nu omnämnda undersökning, synes sålunda arbetslösheten inom de rapporterande arbetarorganisationerna hafva varit ganska ringa under den tid, uppgifterna omfatta, eller månaderna augusti, september och oktober.

Fackföreningsrörelsen i Tyska riket under år 1910.

I Tyskland voro vid 1910 års slut inalles *4 051 415* arbetare organiserade i fackföreningar af skilda riktningar och olika politisk åskådning. Enligt yrkesräkningen den 22 juni 1907 voro 10 708 346 arbetare sysselsatta inom industri, handel och samfärdsel. Då organisationsfrekvensen bland arbetarna inom jordbruk, skogshushållning och trädgårdsskötsel är mycket ringa, torde mer än tredjedelen (37·8 %) af arbetarna inom industri, handel och samfärdsel i Tyskland vara organiserad. Antalet organiserade arbetare vid slutet af år 1910 fördelade sig på de särskilda grupperna af fackföreningar på följande sätt:

	Antal.	%.
Fria fackföreningar (socialdemokratiska) . . .	2 128 021	52·5
Kristliga »	316 115	7·8
Hirsch-Dunckerska » (liberala)	122 571	3·0
Oafhängiga »	711 692	17·6
Fosterländska arbetarföreningar	33 284	0·8
»Gula» fackföreningar	79 991	2·0
Konfessionella arbetarföreningar	659 741	16·3
Summa	**4 051 415**	**100·0**

De *fria fackföreningarna* (Freie Gewerkschaften) räknade vid 1910 års slut 2 128 021 medlemmar (däraf 175 028 kvinnor) i 53 fackförbund. Medlemsantalet i genomsnitt per år under de sista fem åren utgjorde:

		Ökning (+) eller minskning (—).	
År.	Antal.	Antal.	%.
1906	1 698 709	+ 344 906	+ 25·6
1907	1 865 506	+ 166 797	+ 9·8
1908	1 831 731	— 33 775	— 1·8
1909	1 832 667	+ 936	+ 0·1
1910	2 017 298	+ 184 631	+ 10·1

De största fackförbunden (med mer än 50 000 medlemmar i genomsnitt per år) äro följande:

	Antal.	Däraf kvinnor.	Antal lokal-afdelningar.
Metallarbetare	415 863	19 610	444
Murare	173 626	—	976
Fabriksarbetare	159 152	19 213	536
Träarbetare	158 767	4 354	844
Transportarbetare	124 891	5 321	348
Grufarbetare	120 493	—	806
Textilarbetare	113 822	39 524	337
Byggnadshandtlangare	61 867	—	398
Typografer	60 923	—	23
Timmermän	54 908	—	718

Vidare funnos 6 fackförbund med ett medlemsantal af 30 000 till 50 000, 16 med 10 000 till 30 000, 7 med 5 000 till 10 000 och 13 med 1 000 till 5 000. Hela antalet lokalafdelningar uppgick till 11 926. Antalet kvinnliga medlemmar i förhållande till hela antalet medlemmar hade stigit från 7·3 % år 1909 till 8·0 % år 1910. De flesta kvinnliga medlemmarna (öfver 10 000) funnos i följande fackförbund: textilarbetare (39 524), metallarbetare (19 610), fabriksarbetare (19 213), tobaksarbetare (15 400) och bokbindare (12 308).

De fria fackföreningarnas sammanlagda inkomster under år 1910 belöpte sig till 57 934 971 kr., utgifterna till 52 133 909 kr.; deras sammanlagda kassabehållning utgjorde 47 317 955 kr. Af utgifterna kommo på understödskontot 34 908 610 kr. eller 67 %. Följande öfversikt visar de fria fackföreningarnas utgifter för de viktigaste grenarna af understödsverksamheten under de sista fem åren:

År.	Arbetslöshets-understöd.	Reshjälp.	Sjuk-, invaliditets- och begrafningshjälp.	Konflikt-understöd.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1906	2 387 966	682 400	?	12 373 571
1907	5 874 819	782 233	?	11 876 727
1908	7 320 949	1 065 918	8 604 115	4 337 459
1909	7 734 535	1 013 246	9 205 864	6 213 988
1910	5 467 970	914 386	9 375 728	17 643 245

De *kristliga fackföreningarnas* (Christliche Gewerkschaften) medlemmar utgjordes hufvudsakligen af metall- och textilarbetare, järnvägsarbetare (verkstads- o. dyl.), trä-, tobaks- och grufarbetare. Medlemsantalet under de sista fem åren var:

År.	Antal.	År.	Antal.
1906	260 040	1909	280 061
1907	284 649	1910	316 115
1908	260 767		

Inkomsterna under år 1910 uppgingo till 4 941 895 kr., utgifterna till 4 424 643 kr. och kassabehållningen utgjorde kronor 5 502 339.

Af utgifterna kommo på:

Administration	561 766 kr.
Agitation	529 736 »
Konfliktunderstöd	1 115 550 »
Sjukhjälp	571 022 »
Begrafningshjälp	184 512 »

De *Hirsch-Dunckerska* (Gewerkvereine) fackföreningarnas medlemsantal under de sista fem åren framgår af följande sammanställning:

År.	Antal.	År.	Antal.
1906	118 508	1909	108 028
1907	108 889	1910	122 571
1908	105 633		

Största antalet medlemmar räknade maskin- och metallarbetarnas (40 584) samt fabriks- och grofarbetarnas fackförbund (17 033). Antalet lokalafdelningar uppgick till 2 263. Sammanlagda inkomsterna för året voro 2 634 024 kr., utgifterna 2 535 912 kr. och kassabehållningen 4 209 470 kr. Utgifterna för understödsverksamheten uppgingo till 1 475 290 kr. (58·2 % af totalutgifterna), däraf för sjuk-, invaliditets- och begrafningshjälp 904 231 kr., för konfliktunderstöd 305 934 kr. och för arbetslöshetsunderstöd 207 680 kr.

De *oafhängiga fackföreningarna* (Unabhängige Vereine) omfattade vid 1910 års slut 31 förbund med inalles 711 692 medlemmar. Af dessa voro de största: »Allgemeiner Verband der Eisenbahnvereine der preussisch-hessischen Staatsbahnen und der Reichsbahnen» i Kassel (441 578 medl.), »Verband deutscher Eisenbahnhandwerker- und arbeiter» i Berlin (80 447 medl.) och »Polnischer Berufsverein» i Bochum (61 965 medl.). Sammanlagda inkomsterna uppgingo till 1 785 686 kr., utgifterna till 1 489 115 kr. och kassabehållningen till 1 754 565 kr. Till denna grupp hafva sålunda hänförts bl. a. dels fackliga sammanslutningar af statstjänstemän af lägre grad, dels de polska fackföreningarna.

De *fosterländska arbetarföreningarna* (Vaterländische Arbeitervereine) uppgingo vid 1910 års slut till ett antal af 123 med inalles 33 284 medlemmar. De största voro »Verein reichstreuer Mansfelder Berg- und Hüttenarbeiter i Eisleben (8 770 medl.) och »Verband reichstreuer Bergarbeitervereine Niederschlesiens» i Waldenburg (3 223 medl.).

Till de *s. k.* »*gula fackföreningarna*» (»Gelbe Arbeiterverbände und Werkverbände») räknades vid 1910 års slut 92 förbund och föreningar med inalles 79 991 medlemmar. Det 1910 bildade riksförbundet »Bund der deutschen Werkvereine» i Berlin omfattade vid slutet af året 46 föreningar med 51 405 medlemmar. Af dessa föreningars medlemmar funnos 26 376 i Berlin med omgifning, 13 029 i Rhenprovinsen och 13 019 i Bayern (utom Pfalz). — Dessa föreningars inkomster uppgingo 1910 till 577 078 kr., deras utgifter till 499 000 kr. och deras kassabehållning till 501 597 kr.

De *konfessionella arbetarföreningarna* (Konfessionelle Arbeiter- und Arbeiterinnenvereine) voro 4 811 med inalles 659 741 medlemmar. Af dessa voro 3 843 föreningar med 499 751 medlemmar katolska och 968 föreningar med 159 990 medlemmar protestantiska. Öfver dessa föreningars finansiella ställning föreligga inga uppgifter. Det är tvifvel underkastadt, huruvida dessa föreningar kunna anses som fackorganisationer i vedertagen mening.

Lifsmedelskostnader i Stockholm 1904—1911.

Varuprisstatistiken afser som bekant i första hand att få utrönt priserna för olika varuslag utan hänsyn till den roll dessa priser spela i den totala konsumtionen. Det i penningar uttryckta saluvärdet å den brukliga varuenheten utgör sålunda grunden för all varuprisstatistik. Såväl för underlättande af jämförelser mellan priserna å samma vara vid olika tidpunkter, d. v. s. för utrönande af en varas prisförändringar, som ock för möjliggörande af jämförelser mellan olika varors prisförändringar har man emellertid funnit lämpligt att omräkna varornas penningpris i procent af priserna vid en viss, för samtliga varuslag gemensam tidpunkt. Af denna metod har den engelska veckoskriften »Economist» betjänat sig vid upprättandet af en serie indextal för varupriser, omfattande 22 olika artiklar. Genom en enkel summering af de olika varuslagens indextal erhålles en totalindex, som i viss mån afser att vara ett uttryck för den allmänna varuprisnivåns läge.

Emellertid är det uppenbart, att en på nämnda sätt åstadkommen totalindex ej kan vara ett tillförlitligt uttryck för den allmänna varuprisnivåns läge; den kvantitativt olika roll varorna spela i konsumtionen måste därjämte tagas i beräkning. Vid de statistiska bearbetningar, som på prof. Conrads föranstaltande företagits med staden Hamburgs varuprisnoteringar, har sistnämnda princip kommit till användning, i det att varuenheternas priser vid uppgörandet af

totalindex »vägts» med hänsyn till de i Tyska riket konsumerade kvantiteterna. Likaså har den engelske statistikern Sauerbeck vid upprättande af varupristabeller sökt af produktionens och införselns storlek sluta sig till de olika varornas vikt och betydelse i totalkonsumtionen. Den amerikanske nationalekonomen Falkner har på en annan väg sökt få ett uttryck för samma förhållande. Såsom grundval för beräkningen af de olika varuslagens kvantitativa betydelse i hela förbrukningen har tjänat en budgetsundersökning, baserad på uppgifter från 2 784 hushåll, hufvudsakligen tillhörande arbetarklassen. Falkners metod har kommit till användning i den amerikanska officiella statistiken öfver minuthandelspriser å födoämnen.

I dessa »Meddelanden» hafva regelbundet fr. o. m. juni 1903 publicerats månatliga öfversikter öfver minuthandelspriserna å de viktigaste lifsförnödenheterna å ett antal orter i Sverige. Genom de sålunda meddelade siffrorna lämnas emellertid endast upplysning om prisfluktuationerna på hvarje särskildt varuslag, utan att något mått kunnat erhållas på dessa växlingars verkliga betydelse för lefnadskostnaderna.

Å afdelningen har därför verkställts en undersökning, som afser att visa, huru *lifsmedelskostnaderna*, under påverkan af rådande prisförhållanden, förändrats under åren 1904—1911. Afdelningen har emellertid icke varit i tillfälle att i detta syfte företaga några särskilda budgetsundersökningar, utan har, för erhållande af uppgift om de i ett normalhushålls budget ingående kvantiteterna af resp. lifsmedel, måst åtnöjas med resultaten af den enda undersökning af detta slag, som utförts i vårt land, nämligen den af Stockholms stads statistiska kontor verkställda, som afser att utröna lefnadskostnaderna i Stockholm åren 1907—1908.

Nämnda undersökning är grundad på 150 under ett helt år förda hushållsböcker, och de ur densamma framgångna kvantitetstalen afse ett genomsnittshushåll (tillhörande de mindre bemedlade klasserna) på c:a 4 personer (man, hustru och två barn) med en årlig utgiftsstat af närmare 2 200 kr. Genom att multiplicera dessa kvantitetstal, för såvidt de gälla viktigare slag af lifsmedel, med de för Stockholm för resp. år inhämtade priserna å motsvarande varuslag har en beräkning kunnat utföras beträffande ett dylikt hushålls utgifter per år för ifrågavarande lifsförnödenheter.

Undersökningen omfattar alltså endast lifsmedelskostnaderna för Stockholm. De kvantitetstal, som stått till buds, torde nämligen ej äga full tillämplighet på öfriga orter i riket. Så t. ex. kan med säkerhet antagas, att bränsle och lyse konsumeras i afsevärdt högre grad i norra Sverige, fisk mera å orterna vid västkusten o. s. v.

I nedanstående tablå åskådliggöras lifsmedelssutgifternas växlingar under åren 1904—1911, hvarvid, jämte de absoluta talen för de olika åren, äfven angifvas indextal, beräknade med utgångspunkt från summan för år 1904, som satts till 1 000.

	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.
Kronor	670	696	712	738	758	760	760	757
Indextal	1 000	1 039	1 063	1 101	1 131	1 134	1 134	1 130

Af dessa siffror framgår, att under åren 1904—1908 en jämn och högst afsevärd stegring i utgifterna pågick, uppgående i genomsnitt per år till 3·3 % af 1904 års priser.

Äfven året 1909 utvisar en stegring, ehuru i jämförelse med de föregående åren mycket obetydlig; därefter inträder stillestånd, ja 1911 visar t. o. m. en, om ock ringa nedgång. 1909 synes alltså hafva varit ett kulminationsår, hvars beräknade nivå för lifsmedelskostnader ligger 13·4 % högre än 1904 års. Stegringen har träffat så godt som alla varuslag; undantagen äro af ringa betydelse.

Att under åren 1904—1907 med då rådande högkonjunktur samt allmänt uppåtgående priser äfven priserna å lifsmedel och, som följd däraf, en familjs utgiftssumma för lifsmedel stigit, är ju helt naturligt. Däremot hade man möjligen kunnat vänta, att efter den industriella krisen 1907—1908 lifsmedelskostnaderna omedelbart skulle börja sjunka. De uppgifter, som afdelningen användt, afse emellertid detaljpriser, hvilka, enligt hvad forskningen å området gifvit vid handen, först småningom och någon tid efter det att prisfall inträdt beträffande grosshandelsvaror drabbas af nedgång. I allmänhet synas naturligen också detaljhandelspriserna visa mera böjelse att följa grosshandelspriserna, när dessa äro i uppåtgående än när de falla. Att emellertid hos oss en sänkning af lifsmedelskostnaderna inträdt först under år 1910, torde måhända hafva sin förklaring i vårt lands något afskilda läge från världsmarknaden, hvarigenom verkningarna af krisen fördröjts. Därjämte bör påpekas, att 1909 års storstrejk och den däraf framkallade minskningen i konsumtionen kan hafva i sin mån medverkat till prissänkningen under år 1910.

Löner och lefnadskostnader i Frankrike.

I Frankrike hafva vid skilda tillfällen utförts statistiska undersökningar rörande arbetarklassens lefnadsvillkor. Hit äro att räkna uppgifter, som i sådant syfte i början af 1800-talet infordrades från prefekterna, industriella undersökningar, som anställdes åren 1840—1845 samt 1860—1865, beräkningar, som under åren 1852—1892 verkställts genom märerna i departementens hufvudorter, den genom »Office du travail» utförda stora undersökningen 1891—1893, vidare upplysningar, som alltsedan 1896 hvart femte år infordrats genom yrkesdomstolarna, samt slutligen de data, som finnas att hämta ur olika administrativa myndigheters handlingar; allt detta bildar ett material, som med viss reservation kan användas för en jämförande uppskattning af lönernas och lefnadsvillkorens allmänna förändringar.

I en volym, som Frankrikes officiella statistik (Statistique Générale) nyligen offentliggjort, hafva sammanförts uppgifter af olika slag beträffande löner och lefnadskostnader i Frankrike under olika tider. Uppgifterna rörande lönerna hänföra sig särskildt till den mindre industriens yrken samt till offentliga arbeten. De hafva erhållits genom yrkesdomstolarna eller, i städer där sådana ej finnas, genom märerna. Därjämte har man återgifvit vissa löneuppgifter, som funnits vidfogade utgiftsböckerna för statens allmänna arbeten, sådana de meddelats af afdelningen för arbetarfrågor inom socialministeriet. Det material rörande lefnadskostnader, som under en tämligen lång tid samlats, omfattar uppgifter om föda, bränsle, lyse och bostäder. Man har i sådant syfte begagnat — utom de publikationer, som kunnat lämna upplysningar i detta afseende — uppgifter hämtade ur förut ej använda källor (ss. finansförvaltningarnas handlingar, öfversiktstabeller meddelade af vissa försäkringsbolag eller andra större fastighetsägare i Paris, rapporter om lifsmedelprisen i lyceerna från 1880 till 1910, meddelade af Levasseur o. s. v.). Härigenom har det varit möjligt att sammanställa en mängd retrospektiva uppgifter, och man har därjämte kunnat intill närvarande tid fortsätta förut gjorda undersökningar angående den allmänna lönenivåns förändringar i Frankrike under loppet af 1800-talet och 1900-talets första årtionde.

Å ena sidan har man erhållit en medeltalskurva, som åskådliggör de allmänna löneförändringarna för hela arbetarbefolkningen i Frankrike; mellan de olika yrkena finnes nämligen en öfverensstämmelse härutinnan, som i viss mån berättigar till en sådan generalisering. Å andra sidan har man, tack vare det material, som samlats rörande de viktigaste posterna af lefnadskostnader och utgifter för hushållet, kunnat framställa en tämligen noggrann bild af lefnadskostnadernas stegring.

Frågan om växlingarna i lefnadskostnaderna kan emellertid betraktas ur två synpunkter: 1) med hänsyn tagen till lefnadsstandardens förändring allt efter skilda tidsperioder och orter med deras olika vanor, smakriktningar och sociala förhållanden. I detta fall öfverensstämma praktiskt taget variationerna i lefnadskostnaderna med variationerna i inkomsternas storlek, följaktligen äfven med förändringarna i arbetslönens storlek; 2) med hänsyn till en oföränderlig lefnadsstandard. Studiet af lefnadskostnaderna erfordrar i detta senare fall särskilda undersökningar angående prisförändringarna.

Om man såsom typiskt exempel utväljer en parisisk arbetarfamilj, hvars lefnadsstandard är oföränderlig, och hvars konsumtion sålunda alltid varit likformig, kan man med ledning af de erhållna uppgifterna följa förändringarna i lefnadskostnaderna för nämnda familj. Dessa förändringar äro ju helt och hållet beroende af fluktuationerna i det allmänna prisläget.

Under förutsättning att förändringarna i hela Frankrike följt jämsides med de för Paris konstaterade förändringarna — något som gifvetvis ej alltid är fallet — kan man med de båda kurvornas tillhjälp beräkna förändringarna i arbetslönens köpkraft i fråga om sådana varor, som vanligen konsumeras af en familj. Lönens köpkraft varierar i själfva verket på samma sätt som den nominella lönen i förhållande till de utgifter, som betingas af likformig konsumtion. Man erhåller alltså en tämligen summarisk uppskattning af den eventuella förbättringen i lefnadsvillkoren under den för undersökning utvalda tidsperioden.

Resultaten kunna återgifvas med följande indextal, hvarvid värdena år 1900 antagits vara 100.

	Å r.																	
	1806.	1810.	1820.	1830.	1840.	1850.	1855.	1860.	1865.	1870.	1875.	1880.	1885.	1890.	1895.	1900.	1905.	1910.
Löner	40	41	43	45	48	51	55	60	65	71	77	82	87	92	96	100	105	110
Kostnader för en oföränderlig lefnadsstandard	—	74	80	83·5	84·5	85·5	—	95·5	—	103	—	110	—	103	—	100	100·5	104
Lönens köpkraft . .	—	55·5	53·5	54	57	59·5	—	63	—	69	—	74·5	—	89·5	—	100	104·5	106

För vissa perioder skilja sig dessa siffror rätt väsentligt från dem, som år 1906 publicerats i en föregående undersökning, vid hvilken man fäst särskildt stort afseende vid de löner, som äro fastställda i prislistorna för byggnadsarbetare i Paris.

I efterföljande öfversikt behandlas först frågan om lönerna, därpå lefnadskostnader och hyrespriser.

I. Löner.

Tabellerna rörande lönerna hafva utarbetats med ledning af:

1) rapporter, afgifna af yrkesdomstolarna i början af år 1911; i de städer, där sådana domstolar ej finnas, hafva uppgifter lämnats af märerna. På det använda frågeformuläret funnos upptagna 52 yrken, däraf 45 manliga och 7 kvinnliga;

2) sammandrag, bifogade utgiftsböcker för arbeten och leveranser åt staten, departementala och kommunala myndigheter i enlighet med en förordning den 10 augusti 1899.

De på detta sätt erhållna uppgifterna kunna sammanställas med uppgifter af tidigare datum, hvarigenom det är möjligt att uppskatta de allmänna löneförändringarna eller de förändringar, som ägt rum inom särskilda yrken sedan början af 1800-talet. Det under 1) här ofvan omförmälda materialet är emellertid icke jämförligt med det under 2) uppförda, hvilket senare dels publicerats i den nyss omnämnda undersökningen af år 1906, dels utgifvits af »Office du travail» år 1902. Uppgifterna från 1902 och 1906 äro endast jämförliga sinsemellan. En jämförelse äfven mellan två så närliggande tidpunkter blir dock i detta fall tämligen vansklig, dels emedan de undersökta orterna ej äro desamma under bägge åren, dels emedan lönerna ofta växla betydligt på olika platser i samma trakt, dels emedan det ingalunda är säkert, att de förändringar af lönerna, som visa sig i nyssnämnda löneuppgifter, bero på en förändring af den normala lönen, dels slutligen emedan jämförelsen försvåras af det stora antalet platser och olika slag af arbeten. Man har därför måst nöja sig med det material, som samlats af yrkesdomstolarna; en fördel härvid är emellertid, att detta är jämförligt med det, som åren 1853, 1857 samt 1871—1892 hopförts af märerna. På grundvalen af dessa uppgifter har man kunnat upprätta öfversiktstabeller, med hvilkas tillhjälp man kan följa den allmänna lönenivåns förändringar allt sedan 1853, och hvilka kunna sammanställas med andra tabeller grundade på ett rikligare källmaterial, nämligen uppgifter om kolgrufarbetarnas dagaflöning, om byggnadsarbetarnas i Paris timpenning enligt prislistor, om vid sjukhusen anställda arbetares löner under åren 1833—1853 samt om aflöningen för arbetare inom storindustrien och den medelstora industrien enligt undersökningarna åren 1840—45, 1860—65 och 1891—93.

Resultaten kunna återgifvas med följande indextal, hvarvid lönerna år 1900 antagits vara 100:

	År.														
	1806.	1817.	1828.	1838.	1842.	1853.	1857.	1862.	1875.	1880.	1890.	1896.	1900.	1906.	1910.
Byggnadsyrken i Paris[1] .	37	38	45	—	52	56	64	70	74	95	--	—	100	105	—
Vissa yrken på landsbygden[2]	—	—	45	47	—	51	57	—	74	82	—	96	100	107	113
Kolgrufvearbetare[3] (medeltal för dagaflöningen) .	—	—	—	—	—	49	55	57	75	—	89	91	100	104	—
Samtliga arbetare, enligt de industriella undersökningarna[4]	—	—	—	—	48	—	—	63	—	—	92	—	—	—	—

I efterföljande öfversikt har gjorts ett försök att framställa en serie af indextal, representerande lönenivån vid vissa med jämna mellanrum på hvarandra följande tidpunkter under den här behandlade perioden. Såsom tidpunkter hafva valts hvart tionde år t. o. m. 1850, därefter hvart femte år.

År.															
1806.	1810.	1820.	1830.	1840.	1850.	1855.	1860.	1865.	1870.	1875.	1880.	1885.	1890.	1895.	1900.	1905.	1910.
40	41	43	45	48	51	55	60	65	71	77	82	87	92	96	100	105	110

Redan förut har omnämnts orsaken till att dessa tal så märkbart afvika från dem, som publicerades år 1906; detta torde, som nämndt, bero framför allt därpå, att man vid den tidigare undersökningen lagt jämförelsevis för stor vikt vid de parisiska byggnadsarbetarnas löner. För öfrigt synes den faktiska stegringen under åren 1850—1892 ej hafva varit så stark, som det tyckes framgå af prislistorna, inom vare sig byggnadsindustrien eller andra industrier.

[1] Medelaflöningen inom 8 yrken 1817 och 1818, »Recherches statistiques sur Paris» del IV; medelaflöningen inom 8 yrken enligt uppgifter från några af de största byggmästarna; från år 1842 medalaflöningen inom 11 yrken enligt de officiella prislistorna och lönesammandragen.

[2] Från år 1853 medellönen inom 34 yrken i samtliga hufvudorter i departementen enligt uppgifter, som samlats af märerna till 1880, af yrkesdomstolarna och märerna intill 1896. Denna serie af indextal har utsträckts till år 1828 genom användande af uppgifter, som lämnats af sjukhusen angående följande fyra yrken: murare, snickare, timmermän och smeder under åren 1824—33, 1834—43 och 1844—53.

[3] Enligt »Statistique de l'industrie minérale». Här har tagits medelaflöningen för ett visst år (det mellersta) under femårsperioden.

[4] Enligt de industriella undersökningarna från 1840—45, 1860—65 och 1891—93. Medelaflöningens indextal för år 1892 har antagits vara 92, hvilket är indextalet för medelaflöningen inom 34 yrken i samtliga departements hufvudorter.

Att döma af ofvan anförda serier af indextal har den allmänna lönestegringen fortgått nästan utan afbrott sedan början af 1800-talet. Däremot torde stegringen ej alltid hafva försiggått med samma snabbhet; den synes hafva varit märkbart hastigare under det nittonde århundradets senare hälft än under den förra och särskildt snabb under åren 1860—1880. Det är just under denna tid (inemot år 1873), som priskurvan når sin höjdpunkt. För att förklara denna utomordentliga stegring har man anfört flera skäl, såsom järnvägarnas starka utveckling, särskildt fullbordandet af vissa linjer mellan landets viktigaste hufvudorter, den allmänna ökningen af kommunikationsmedlen till lands och sjöss, utbredningen af post och telegraf, den starka ökningen i produktionen af ädla metaller o. s. v. Dessa omständigheter äro dock ej tillräckliga att förklara det faktum, att lönestegringen synes hafva varit starkare under åren 1853—1875 än t. ex. under åren 1888—1910; de förhållanden, som nyss angifvits som orsaker till löneökningen under den förra perioden, hafva ju i väsentligt högre grad förefunnits under den senare.

Löneförändringarna synas hafva varit beroende af påverkan från den allmänna prisnivåns förändringar, dock med den inskränkning, att medan priserna stundom visat betydande fluktuationer, lönebeloppen i sin helhet aldrig visat tendens till minskning. Man kan blott konstatera, att stegringen vissa tider gått snabbare, vissa tider långsammare.

En jämförelse mellan aflöningarna inom olika yrken visar, att dagspenningen för manlig arbetare i Paris för närvarande varierar mellan ett minimum af kr. 3·60 för bryggeriarbetare och ett maximum af kr. 7·78 för ornamentsbildhuggare; på landsbygden anträffas minimum och maximum för väfveriarbetare och ornamentsbildhuggare med resp. kr. 2·39 och 4·60. Inom de kvinnliga yrkena i Paris varierar dagspenningen från kr. 2·52 för sömmerskor till kr. 3·60 för västsömmerskor och modister, på landsbygden från kr. 1·53 och 1·55 för spetsknypplerskor och strykerskor till kr. 1·80 för västsömmerskor. Den genomsnittliga dagsinkomsten utgör i Paris kr. 5·21 och på landsbygden kr. 3·04. Från år 1896 till år 1911 har medeltalet stigit sålunda:

	År			
	1896.	1901.	1906.	1911.
Paris	4·59	4·99	5·18	5·21
Landsbygden	2·77	2·82	2·95	3·04

Departementen (med undantag af Seine) kunna allt efter lönernas storlek indelas i följande sju grupper, hvarvid lönebeloppen grunda sig på de uppgifter, som erhållits angående lönerna för småindustriens arbetare i departementens hufvudorter.

Grupp 1: kr. 4·82.[1]

Seine-et-Oise.

Grupp 2: kr. 4·13—4·33.

Seine-et-Marne, Rhône, Bouches-du-Rhône.

Grupp 3: kr. 3·78—4·09.

Aube, Meurthe-et-Moselle, Seine-Inférieure, Belfort, Ardennes, Loire, Oise, Côte d'or, Isère.

Grupp 4: kr. 3·41—3·72.

Marne, Alpes-Maritimes, Indre-et-Loire, Nord, Yonne, Gironde, Meuse, Loire-Inférieure, Eure, Calvados, Doubs, Charente-Inférieure, Aisne, Haute-Garonne, Cher, Charente, Vosges, Loiret, Nièvre, Saône-et-Loire, Savoie, Eure-et-Loir, Drôme, Hérault.

Grupp 5: kr. 3·07—3·38.

Jura, Vienne, Haute-Saône, Haute-Marne, Maine-et-Loire, Pyrénées-Orientales, Sarthe, Ain, Gard, Haute-Savoie, Vaucluse, Haute-Vienne, Ille-et-Vilaine, Somme, Puy-de-Dôme, Allier, Indre, Loir-et-Cher, Creuse, Corrèze, Deux-Sèvres, Var, Pas-de-Calais, Haute-Loire.

Grupp 6: kr. 2·73—3·02.

Corse, Ariège, Hautes-Pyrénées, Dordogne, Manche, Mayenne, Côtes-du-Nord, Orne, Morbihan, Basses-Pyrénées, Hautes-Alpes, Lot-et-Garonne, Finistère, Aude, Basses-Alpes, Vendée, Ardèche, Cantal, Tarn.

Grupp 7: kr. 2·32—2·68.

Lozère, Landes, Aveyron, Lot, Tarn-et-Garonne, Gers.

II. Lefnadskostnader.

För att kunna uppskatta prisläget och studera dess förändringar har man samlat så talrika och så noggranna uppgifter som möjligt beträffande förändringarna i Paris af priserna på lifsmedel och vissa andra förbrukningsartiklar under de 30—60 senaste åren. Genom att sammanställa dessa serier af från olika håll erhållna prisuppgifter kan man göra sig en ungefärlig föreställning om förändringarna i lefnadskostnaderna, särskildt med afseende å utgifterna för föda, lyse och bränsle, d. v. s. sådana utgifter, som utgöra de förnämsta posterna i en arbetarfamiljs budget. De använda uppgifterna hafva erhållits från förteckningar öfver engros-priserna å »Bourse de Commerce» i Paris, den officiella noteringen å bröd, köttprisen på torget »la Villette», försäljningsprisen i centralsaluhallarna, fattigvårdsanstalternas inköpspriser, vidare från lyceet Louis-le-Grand, kooperativa konsumtionsföreningars minutpriser, åtskilliga stora speceriaffärers samt restauranters och minuthandlares priser. På grund af källornas olika karaktär har det visat sig lämpligt att uppdela de erhållna prisuppgifterna i tre skilda kategorier: engros-priser, auk-

[1] Denna indelning skiljer sig föga från den, som uppgjordes i enlighet med 1891 och 1853 års undersökningar (Enquête de l'Office du Travail, del IV, sid. 241 och 248). Under åren 1853—1911 synas lönerna hafva ökats mera i östra Normandie och Pyrénées än i andra delar af landet.

tionspriser (d. v. s. priser, noterade vid de stora lifsmedelsauktionerna i saluhallarna) och minuthandelspriser. Endast det sistnämnda slaget af prisuppgifter äger större intresse för den stora massan af konsumenter, men stora svårigheter yppa sig dock att erhålla exakta och fullständiga upplysningar rörande desamma.

Äfven andra svårigheter möta, då man vill söka jämföra priser för olika tidpunkter eller orter. Så t. ex. är det omöjligt att beräkna de förändringar, som en vara under årens lopp kunnat undergå med afseende å kvaliteten; vidare måste man taga i betraktande vissa prisförändringar, som ytterst bero på lagstiftningsåtgärder. Exempel härpå äro inskränkningar i vissa rättigheter, hvilka i sin ordning kunna öfva inflytande på lifsmedelsprisen.

Variationerna i lefnadskostnaderna kunna betraktas ur två synpunkter: 1) med afseende fästadt vid inträffade förändringar i vanor och behof; 2) utan hänsyn till dylika förändringar eller med särskiljande af de variationer, som bero på förändrade behof, från dem, som hafva andra orsaker. Vid föreliggande undersökning har man anlagt den senare af dessa båda synpunkter, på så sätt att man bortsett från de förändringar, som de konsumerade varorna undergått med afseende å kvantitet och kvalitet. Man har vid jämförelserna antagit, att kvantiteten är oföränderlig, och har för dessa fixa kvantiteter bestämt priser, som iakttagits under skilda tider. Härvid har det varit nödvändigt att bortse från eventuella förändringar med afseende å kvaliteten. Vill man göra jämförelsen mellan utgifterna vid olika tidpunkter för vissa oföränderliga kvantiteter af födoämnen fullt adekvat, måste man emellertid för de olika slagen af födoämnen utvälja vissa bestämda kvantiteter. Därvid kan såsom utgångspunkt tagas en verklig budget eller ock en budget, som motsvarar en normal lefnadsstandard af viss typ.

Till grund för den här använda budgeten har legat en konsumtion af samma slag, som studerats af M. Focillon år 1856 och af M. du Maroussem år 1890 (»Le Charpentier du Paris»). Kvantiteten motsvarar den årliga konsumtionen inom en arbetarfamilj på 4 personer. [1])

[1]) I detta sammanhang må lämnas en förteckning å de varor, som ingå i denna budget, liksom ock uppgift å de konsumerade kvantiteterna af de olika varuslagen.

Varuslag.	Årlig konsumtion.	Varuslag.	Årlig konsumtion.
Bröd	770 kg.	Flott	8 kg.
Kött	150 »	Potatis	160 »
Fläsk	20 »	Torkade bönor	20 »
Fisk	30 »	Matolja	6 »
Smör	9 »	Ättika	10 liter
Ägg	135 st.	Kaffe	7 kg.
Socker	10 kg.	Choklad	10 »
Salt	20 »	Vin	315 liter
Ris	4 »	Fotogén	20 »
Makaroni	4 »	Träkol	10 hl.
Ost	16 »	Stenkol	1 000 kg.
Mjölk	230 liter		

Tillämpar man nu på de konsumerade kvantiteterna de erhållna minuthandelspriserna, får man som resultat efterföljande siffror. Dessa äro grupperade i perioder om flera år i syfte att för hvarje period erhålla ett årsmedeltal för utgifterna. Det beräknade medeltalet för tiden 1904—1906 har antagits vara 100.

Årlig utgiftsstat i genomsnitt för ett hushåll om 4 personer (byggnadssnickare).

	Summa utgifter.		*Indextal.*	
Å r.	Inkl. vin och socker. Francs.	Exkl. vin och socker. Francs.	Inkl. vin och socker.	Exkl. vin och socker.
1875—1883	1 211 (=871 kr.)	1 000 (=720 kr.)	118	115
1884—1893	1 104 (=795 »)	895 (=644 »)	107	103
1894—1903	1 029 (=741 »)	867 (=624 »)	100	100
1904—1910	1 016 (=732 »)	926 (=667 »)	99	107

Af tablån framgår, att den totala utgiftssumman konstant minskats, äfven om något år en stegring inträffat. Indextalet har, som synes, nedgått från 118 åren 1875—1883 till 99 åren 1904—1910. Härvid bör emellertid observeras, att den totala utgiftssumman betydligt ökats sedan 1906, nämligen från 698 kr. sagda år till 764 kr. år 1910. Om man undantager posterna vin och socker, stiger utgiftssumman under åren 1904—1910 öfver medeltalet under åren 1884—1893 och 1894—1903, men understiger alltjämt motsvarande belopp under åren 1875—1883. Om man slutligen — fr. o. m. år 1902 — till vinpriset lägger 15 öre per liter, hvilket motsvarar vissa offentliga afgifter, uppgår den totala utgiftssumman till följande belopp: 1902: 743 kr., 1903: 763 kr., 1904: 770 kr., 1905: 753 kr., 1906: 742 kr., 1907: 777 kr., 1908: 793 kr., 1909: 780 kr. och 1910: 735 kr. För perioden 1894—1903 stiger den då till 749 kr. i st. f. 740 kr., för åren 1904—1910 till 775 kr. i st. f. 732 kr. Motsvarande indextal blifva resp. 100 och 103 i st. f. 100 och 99.

De uppgifter, på hvilka uppskattningen af de konsumerade mängderna baserats, hade redan förut användts af »Office du Travail» för att efter samma metod beräkna totalutgifterna för en arbetarfamilj om fyra personer (föda, bränsle och lyse). De härvid använda priserna äro desamma, som betalats af »Hôtel-Dieu»[1] vid dess lifsmedelsauktioner. Uttrycker man de funna resultaten i procent af medeltalet för åren 1894—1903, för jämförelse med siffrorna i ofvanstående tablå, framgår följande:

Å r.	Indextal.	Å r.	Indextal.
1804—1813	97	1864—1873	113
1814—1823	103·5	1874—1883	120
1824—1833	107·5	1884—1893	109
1834—1843	104	1894—1903	100
1844—1853	103	1904—1909	96
1854—1863	116		

[1] Större sjukhus i Paris.

Såsom synes uppnådde den totala utgiftssumman sitt maximum under åren 1874—1883, hvarefter densamma konstant minskats för att sjunka till minimum under åren 1904—1909. Af uppgifterna rörande minutpriserna framgår emellertid, att det årliga utgiftsbeloppet rätt afsevärdt ökats sedan år 1906.

De nu omnämnda resultaten bekräftas ytterligare, om man tillämpar samma räknemetod på de parisiska arbetarnas budget, sådan denna bestämdes vid den af »Board of Trade» år 1906 företagna undersökningen. Indextalen angifvas här nedan, hvarjämte för jämförelse anföras motsvarande siffror från en byggnadssnickares budget:

År.	*Budget för en byggnadssnickare.* Hela utgiftssumman inkl. vin och socker.	*Budget för en byggnadssnickare.* Hela utgiftssumman exkl. vin och socker.	*Budget för en arbetare med medelstor inkomst.* Hela utgiftssumman inkl. vin och socker.	*Budget för en arbetare med medelstor inkomst.* Hela utgiftssumman exkl. vin och socker.
1875—1883	118	115	116	111
1884—1893	107	103	106	99
1894—1903	100	100	100	100
1904—1910	99	107	95·5	108
1905	99	108	96	110·5
1908	101	111	96·5	112
1909	99·5	108	96	109
1910	103	111	102	115[1]

III. Hyrespriser.

Undersökningen om hyrespriserna har gällt de olika hyresbeloppens förhållande till den totala hyressumman. Med tillämpande af samma metod som i fråga om lefnadskostnaderna har man därjämte undersökt de variationer i afseende å hyrornas storlek, som ägt rum oberoende af förändringar i bostädernas beskaffenhet. Genom att under loppet af en viss tid göra iakttagelser i fråga om en mängd smärre lägenheter, som ej förändrats till sin storlek, kan man göra sig en tämligen noggrann föreställning om den förändring hyrespriserna undergått utan hänsyn till den förefintliga växlingen i vanor och behof af bekvämligheter. »Statistique Générale» har på grundvalen af uppgifter i staden Paris fastighetslängder beräknat hyrespriserna omkring åren 1852, 1862, 1876, 1900 och 1908 för lägenheterna i ett visst antal hus, till största delen bebodda af arbetarfamiljer. Med frånräknande af några hus, som haft alltför höga hyror för att kunna lämpligen föras hit, har man af de erhållna uppgifterna erhållit en ganska omfattande statistik, hänförande sig till lägen-

[1] Indragning af vissa rättigheter har sedan 1901 minskat det totala utgiftsbeloppet med 5 à 10 %.

heter i vidt skilda delar af Paris. Med de så erhållna siffrornas tillhjälp har man därjämte, såsom nedanstående tablå utvisar, beräknat medelpriserna för olika tidpunkter, hvarjämte motsvarande indextal där angifvits. Hyrespriset för år 1900 antages vara 100.

			År		
	1852.	1862.	1876.	1900.	1908.
	Fr.	Fr.	Fr.	Fr.	Fr.
Årshyra per lägenhet	164 (=118 kr.)	233 (=168 kr.)	255 (=184 kr.)	290 (=209 kr.)	300 (=216 kr.)
Indextal	56·6	80·3	88	100	103·4

Beräknade enligt de af »Administration des Contributions directes» utgifna publikationerna och med år 1900 alltjämt såsom utgångsår blifva indextalen följande:

			År			
1841.	1852.	1863.	1878.	1889.	1900.	1908.
60	65	76	88	95	100	103

Dessa siffror visa en hastig stegring af hyrorna under åren 1852—1863; stegringen har därefter fortsatt, ehuru i långsammare tempo.

Man har begagnat dessa indextal för en approximativ beräkning af medelhyran för en parisisk arbetarfamilj. Härvid antager man, att hyran icke öfverstiger 500 francs (= 360 kr.); lägenheter under detta pris äro nämligen befriade från den personliga lösöreskatt, som eljes utgår till staden Paris. Ett ungefärligt värde af medelhyran för en arbetarfamilj erhåller man genom att dela sammanlagda beloppet af hyror, som understiga 500 francs, med antalet lägenheter, d. v. s. i detta fall 617 086 bostäder om 500 francs och därunder. För dessa utgör totalsumman af hyrorna 149 214 985 francs (= 107 434 789 kr.). Medelhyran befinnes alltså vara under år 1910 242 francs (= 174 kr.) och under 1908 249 francs (= 179 kr.). Med användande af de förut beräknade indextalen får man häraf i runda tal följande värden:

			År			
1841.	1852.	1863.	1878.	1889.	1900.	1908.
Fr.	Fr.	Fr.	Fr.	Fr.	Fr.	Fr.
140 (=101 kr.)	160 (=115 kr.)	180 (=130 kr.)	215 (=156 kr.)	230 (=165 kr.)	245 (=176 kr.)	250 (=180 kr.)

Dessa beräkningar skilja sig väsentligt från dem, som återfinnas i den af »Office du Travail» utgifna publikationen »Salariat et durée du travail dans l'industrie française», tryckt långt före utgifvandet af staden Paris fastighetslängd. Till grund för nämnda uppskattning af hyresprisernas fluktuationer i Paris lågo dels en beräkning af den ordinära årshyran för en arbetarfamilj i Paris år 1844, d. v. s. 117 francs (= 84 kr.), dels resultaten af den

undersökning om variationerna i bostadspriset per invånare, som åren 1888—1889 företogs af »Administration des Contributions directes». Stegringen af hyrorna i Paris hade där uppskattats mycket högt i syfte att få öfverensstämmelse mellan bostadsprisen öfver hela Frankrike. Resultaten af nu förevarande undersökning åter äro ägnade att korrigera de af »Office du Travail» gjorda beräkningarna, och motsvara ungefär den medelnivå för hyrorna, som beräknats i det föregående.

IV. Utgifternas totalsumma.

Om man såsom typ för en budget, som är lämpad för uppskattning af lefnadskostnaderna för en familj i ordinära lefnadsvillkor, väljer en parisisk byggnadssnickares budget (hvilken valts såsom budgetstyp af »Office du Travail» år 1896) och därefter sammanräknar utgiftsbeloppen för lifsmedel och för hyra (den sistnämnda beräknad till 210 fr. år 1856, 300 fr. år 1889, 315 fr. år 1900 och 325 fr. år 1908, motsvarande resp. 151, 216, 227 och 234 kr.), får man följande resultat.

År.	Genomsnittsbudgetens utgifter för lifsmedel.		Uppskattadt hyrespris.	Hela utgiftssumman.			
	Inkl. vin och socker.	Exkl. vin och socker.		Inkl. vin och socker.	Indextal.	Exkl. vin och socker.	Indextal.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.		Kr.	
1839—1843	696	598	136	832	86	734	86
1850—1854	685	568	148	833	86	716	84
1861—1865	789	641	176	965	99·5	817	95
1876—1880	881	732	199	1 080	111	931	109
1887—1891	789	640	216	1 005	104	856	100·5
1898—1902	741	625	227	968	100	852	100
1907—1908	742	685	234	976	101	919	108

Slutligen har man med tillhjälp af nyss anförda siffror kunnat beräkna utgifterna för lifsmedel (inkl. lyse och bränsle) och hyra (i runda tal) för en oförändrad lefnadsstandard omkring åren 1810, 1820 o. s. v. intill år 1910 samt åren 1906—1910. Siffrorna återfinnas i följande tabell.

Å r.	Lifs-medel.	Bostad.	Summa.	Indextal.
	Kr.	Kr.	Kr.	
1810	640	72	712	74
1820	684	86	770	80
1830	709	104	813	83·5
1840	691	126	817	85·5
1850	684	144	828	85·5
1860	763	162	925	95·5
1870	814	183	997	104
1880	864	201	1 065	110
1890	784	216	1 000	103
1900	741	227	968	100
1906	705	234	939	99
1907	734	238	972	100
1908	763	241	990	102
1910	749	245	1 008	104

Lägger man till priset på vin ett belopp, motsvarande vissa indragna offentliga afgifter, ökas hela utgiftsbeloppet med 60 francs (= 43 kr.) åren 1906, 1907 och 1908. Indextalet blir då 101 år 1906, 104 år 1907 och 106 år 1908. Äfven med denna korrektion stiger totala utgiftssumman ej till den höjd, den nådde år 1880.

Dyrtiden i Frankrike och åtgärder däremot.

Den ständiga stegringen af lifsmedelspriserna i Frankrike har nyligen föranledt franska regeringen att verkställa en officiell undersökning i syfte att erhålla närmare kännedom om orsakerna till denna oroväckande företeelse. Resultaten af undersökningen hafva ännu icke i sin helhet offentliggjorts, hvaremot en kort sammanfattning af desamma lämnats i den af Institut International d'Agriculture i Rom utgifna »Bulletin du Bureau des Institutions Économiques et Sociales» n:r 10 för år 1911. Ur denna framställning må här några delar af större intresse återgifvas.

Den *prisstegring* i afseende på lifsmedlen, som under senare tid kunnat konstateras i Frankrike, är ej något för de sista åren utmärkande. En uppåtgående tendens kan i detta hänseende spåras

sedan lång tid tillbaka. Några exempel, omfattande de vanligaste — och viktigaste — slagen af födoämnen visa detta.

Brödet har i flera omgångar stigit och fallit i pris. Sedan år 1900 har priset emellertid visat oafbruten stegring. Den lägsta observerade noteringen på bröd gällde år 1896.

Smöret steg i pris under åren 1903—1906, sjönk helt obetydligt under den följande tiden men nådde år 1910 åter upp till samma höjd som år 1906.

*Ägg*priserna stego så godt som oafbrutet under åren 1898—1908. År 1910 visar en mycket obetydlig minskning.

Vin. Från år 1875 till år 1880 steg vinpriset oupphörligt för att därefter lika regelbundet sjunka ända till år 1895. Efter nämnda år växlar priset något, men i och med vidtagandet af vissa lagstiftningsåtgärder ökas detsamma ånyo så godt som konstant. Siffran för år 1910 är högre än för något annat år sedan 1878.

Prisstegringen har emellertid ingalunda varit kännbarast i fråga om nu nämnda födoämnen. Flera andra slag af lifsmedel hafva fördyrats i väsentligt högre grad. Så t. ex. hafva charkuterivaror under åren 1905—1908 stigit med ej mindre än 38 %, kött (obearbetadt) med 27 %, mjölk med 13 % o. s. v.

Utom i fråga om lifsmedel i egentlig mening har prisstegring visat sig äfven å andra lifsförnödenheter såsom bränsle, allehanda slag af tyger och väfnader m. m. dyl. Såsom exempel må nämnas, att totalutgifterna för staden Paris' fattigvård på mindre än 4 år ökats med 18·6 %.

Senare delen af år 1910 utmärktes af en särskildt påfallande stegring i priserna, hvilken fortgick utan uppehåll under åtminstone de 9 första månaderna af år 1911. Härtill torde hafva bidragit bl. a. de oroligheter af skilda slag, som under sistnämnda år utbröto inom landet.

De nu rådande höga lifsmedelspriserna synas bero på *orsaker* af tvåfaldig art, somliga permanenta, andra mera tillfälliga och — såsom man kan hoppas — öfvergående. Till det senare slaget äro att räkna bl. a. de stora öfversvämningarna vid årsskiftet 1909—1910, 1910 års klena skörd af såväl vin som säd, den svåra torkan under år 1911 samt åtskilliga epidemier bland husdjuren.

Hvad beträffar mjölk, smör och ägg, är efterfrågan därpå i ständig ökning och är nu mycket starkare än för 10, 15 eller 20 år sedan. Samtidigt har visserligen tillgången ökats, synnerligast genom den starka tillökningen i areal af betesmarker. Särskildt i Normandie finnas hela arrondissement, där numera så godt som all odlad jord omlagts till betesmark. Den ökade produktionen af smör och mjölk kan likväl ej hålla jämna steg med efterfrågan i normala

fall, än mindre gifvetvis under så abnorma förhållanden som år 1911.

Hvad särskildt angår köttpriserna, som ju väsentligt stigit under de senare åren, så sammanhänger stegringen utan tvifvel med den minskning i kreatursstocken, som kan konstateras på senare tid. Antalet nötkreatur så väl som får har minskats sedan år 1900, hvaremot svinantalet något ökats. Då samtidigt efterfrågan på kött blifvit större, följer med nödvändighet fördyrande af varorna, synnerligast då jämväl sjukdomar härjat bland djuren.

Utom dessa tillfälliga orsaker till lifsmedlens fördyrande finnas, som antydt, äfven andra af mera stadigvarande natur. En bland dessa utöfvar ofelbart sin verkan, så framt ej mycket stora tekniska förbättringar motverka densamma, nämligen stegringen af arbetslönerna inom jordbruket.

I här refererade uppsats återfinnes en tabell, utvisande lönerna för olika slag af landtarbetare vid olika tider. Då densamma torde vara af visst intresse, återgifves den här. Den gäller förhållandena i departementet Aveyron i södra Frankrike.

	1865—1869.	1890—1895.	1903.	1910.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Rättare	144	288 à 360	324 à 360	288 à 504
Oxdräng	72 à 108	216 à 288	274 à 288	288 à 360
Koskötare	43	79 à 108	—	108 à 180
Herde	29 à 43	72 à 126	130 à 144	144 à 180
Tjänstepiga	36 à 43	72 à 130	137 à 144	130 à 180
Daglönare	0·72 à 1·08	1·08 à 1·62	2·16	1·44 à 2·88
Vinbärgare, manlig	1·08	1·08	—	1·44
» , kvinnlig	0·43	0·54	—	0·90

Anm. För de fem första slagen af arbetare afses årslön, för de två sista dagspenning.

Betänker man, att jämsides med denna ökning af arbetslönerna gått en väsentlig reduktion af arbetstiden, inser man lätt, att priserna på landtbruksprodukterna måst röna inverkan däraf.

Ytterligare en omständighet finnes, som anses öfva inflytande på prisnivån, nämligen värdeminskningen hos myntmetallerna, i sin ordning beroende på den stora tillgången på guld. Man har anmärkt, att sedan 150 år tillbaka relativt god tillgång på ädla metaller sammanfallit med stegring i lifsmedelspriserna; så var t. ex. fallet vid slutet af 1700-talet och under tiden 1850—1875. Å andra sidan hafva de långvariga kursfallen från 1815 till 1850 och från

1875 till 1900 varit samtidiga med en minskning i produktionen af ädla metaller.

De *kooperativa föreningarna* (jämväl landtbruksföreningarna) har man ansett åtminstone framdeles skola kunna komma att utöfva ett reglerande inflytande på affärsverksamheten. De bidraga nämligen till regelmässighet i affärerna och till fasthet i priserna, på samma gång som produktionen ökas och förbättras. De kooperativa föreningarna synas slutligen ägnade att i någon mån motverka följderna af en prisstegring, liksom de kunnat framgångsrikt kämpa mot följderna af prisfall.

Den franska regeringen har ansett följande *åtgärder* lämpliga såsom medel att försvaga de mer tillfälliga orsakerna till de rådande dyra priserna och samtidigt ägnade att utvidga möjligheterna att förse den inhemska marknaden med lifsförnödenheter utan rubbning af det rådande tullsystemet:

1) underlättande af införseln af boskap från kolonierna;

2) en med bibehållande af nödiga garantier i sanitärt hänseende verkställd revision af bestämmelserna rörande införsel af boskap (såväl lefvande boskap som fruset kött), synnerligast från Argentina och Kanada;

3) förmånen af tullfri uppläggning för de frysapparater, som uppfylla stadgade villkor;

4) anmodan till järnvägsbolagen att vidtaga åtgärder för underlättande af tillförseln af landtmannaprodukter och färsk fisk till afsättningsorter i det inre af landet;

5) ändring af sådana transporttariffer, som gynna utförseln af kreatursfoder. Därjämte har regeringen varit betänkt på att införa särskilda bestämmelser rörande införseln af majs, afsedt till kreatursfoder.

Åtskilliga af de sålunda föreslagna åtgärderna hafva redan vidtagits genom regeringens försorg, särskildt med afseende å lättnader i fråga om införsel, frakttariffer o. dyl. Därjämte har regeringen beslutit framlägga förslag till bestämmelser i syfte att medgifva kommuner rätt att under vissa villkor inrätta kooperativa, ja t. o. m. kommunala bagerier och slakterier, i vissa fall äfven med offentligt understöd i form af lån.

Kortare meddelanden.

Frågan om socialstyrelse. I Post- och Inrikes Tidningar den 30 december har offentliggjorts följande: Vid föredragning inför H. M. Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 december 1911 anförde, efter gemensam beredning med cheferna för justitie-, finans- och jordbruksdepartementen, chefen för civildepartementet, statsrådet Schotte, följande:

»Frågan om de sociala ärendenas handläggning i den högsta förvaltningen har synts mig snarast möjligt böra bringas under Eders Kungl. Maj:ts pröfning. Då jag tillika hade mig bekant, att den behandling, kommerskollegiikommittén och departementalkommitterade ägnat denna fråga, fortskridit så långt, att ett gemensamt förslag i ämnet var i det närmaste utarbetadt, tillät jag mig, i samråd med cheferna för justitie- och finansdepartementen, under sistlidne oktober månad anmoda ordförandena i de båda kommittéerna att medverka till att det förslag med afseende å de sociala ärendenas förläggning och handläggning inom den högsta förvaltningen, som kommittéerna kunde komma att uppgöra, blefve, där så ske kunde, utan samband med fullgörande af kommittéernas uppdrag i öfrigt, afgifvet till Eders Kungl. Maj:t. Med anledning häraf hafva kommittéerna den 16 nästlidne november afgifvit utlåtande och förslag om upprättandet inom ett omorganiseradt civildepartement af en afdelning för sociala ärenden (socialstyrelsen) m. m., hvilket jag härmed får för Eders Kungl. Maj:t anmäla.»

Sedan redogörelse för förslagets innehåll blifvit lämnad, anförde föredragande departementschefen vidare:

»Kommittéernas förevarande organisationsförslag, som afser att tillskapa en i görligaste mån enhetlig och med största sakkunskap i de olika frågorna utrustad socialförvaltning, förlagd till och som en särskild afdelning införlifvad med ett omorganiseradt civildepartement, ingår såsom ett led i departementalkommitterades plan till omgestaltning af statsdepartementen medelst, bland annat, inflyttning i desamma af flertalet utaf de större centrala verken.

Departementalkommitterades berörda plan och förslag föreligga emellertid icke i utarbetadt och afslutadt skick. Tidigast år 1913 lärer förslaget i sin helhet kunna föreläggas Riksdagen. Och som åtskilliga grundlagsändringar äro därmed förbundna, kan reformen, under antagande att grundlagsändringarna blifva preliminärt godkända under nu instundande riksdagsperiod, slutligt behandlas först af 1915 års riksdag samt därmed sannolikt först 1916 träda i verket.

Det måste uppenbarligen vara mindre lämpligt, om ens möjligt, att redan nu och innan departementalkommitterades förslag i sin helhet afgifvits, till slutlig behandling upptaga kommittéernas föreliggande förslag till en socialafdelning. Å andra sidan är det, enligt min mening, synnerligen angeläget, att en enhetlig handläggning af de sociala ärendena snarast möjligt kommer till stånd. Riksdagen har redan år 1907 anhållit, att Eders Kungl. Maj:t ville taga under ompröfning frågan om sociala regeringsärendens sammanförande under ett och samma departement. Den splittring mellan olika förvaltningsgrenar och den ofta mindre följdriktiga och lämpliga förläggning i den högsta förvaltningen, som råder med afseende å de sociala ärendena, medföra också många olägenheter och svårigheter. Det nödiga sambandet mellan de olika

frågorna kan lätteligen förloras. Den målmedvetna sträfvan, som fordras för hvarje framgångsrikt ingripande på det sociala området, kan näppeligen heller vinnas under den ärendessplittring, som för närvarande råder. Genom de sociala ärendenas sammanförande i så stor utsträckning som möjligt till gemensam, enhetlig handläggning skall utan tvifvel statens verksamhet för de olika sociala spörsmålens lösning blifva mer initiativrik och framsynt, mer följdriktig och fruktbringande. Beaktas bör dessutom, att med all sannolikhet många och viktiga åtgärder och reformer på det sociala området under de allra närmaste åren torde vara att emotse från statsmakternas sida. Jag erinrar därvidlag endast om arbetarskyddslagstiftningen, socialförsäkringsfrågorna (moderskapsförsäkringen, olycksfallsförsäkringen, ålderdoms- och invaliditetsförsäkringen, arbetslöshetsförsäkringen, sjukförsäkringens utveckling etc.), bostads-, lefnadskostnads-, fattigvårds-, emigrations- och nykterhetsfrågorna, frågorna om förhållandet mellan arbetsgifvare och arbetare, om arbetsförmedlingens utveckling o. s. v. Under sådana förhållanden måste det vara i hög grad önskvärdt, att ledningen af och ansvaret för dessa ärendens omsorgsfulla utredning och framförande kommer att, så långt möjligt är, hvila på en och samma departementschef samt att honom beredes tillgång till för ändamålet erforderlig förvaltningspersonal, som besitter nödig sakkunskap i och öfverblick öfver de olika frågorna. För vinnande af möjlighet till en ändamålsenlig förläggning och organisation af de nya sociala förvaltningsuppgifter, som möta i och med de förutsedda åtgärdernas och reformernas genomförande, är det utan tvifvel också af betydelse, att det organ, som skapas för de redan nu på den högsta centralförvaltningen ankommande sociala förvaltningsuppgifterna, blir så anordnadt, att det är färdigt att mottaga de år efter år nytillkommande förvaltningsuppgifterna. Dessa skulle eljes, därest med upprättandet af en särskild socialförvaltning ännu några år kommer att anstå, få anförtros åt olika, på dessa områden mindre sakkunniga myndigheter eller ock föranleda upprättande af nya, fristående förvaltningsorgan, till afgjordt men för uppgifternas vederbörliga tillgodoseende och sammanhållande samt säkerligen äfven ur kostnadssynpunkt.

Genom framläggandet af departementalkommitterades och kommerskollegiikommitténs förevarande förslag synes material föreligga för skapande af en enhetlig förläggning och en sakkunnig beredning af flertalet sociala frågor, utan att därmed vare sig rubbning sker i den nuvarande allmänna förvaltningsorganisationen eller den framtida pröfningen och genomförandet af departementalkommitterades reformförslag i någon mån föregripes. Kommittéernas ifrågavarande förslag till en socialafdelnings upprättande behöfver emellertid undergå en bearbetning, åsyftande att, i stället för den af kommittéerna föreslagna departementsafdelningen, inrätta ett under civildepartementet förlagdt centralt ämbetsverk, socialstyrelsen. Hela organisationen af detta verk bör så anordnas, att om departementalkommitterades förslag till åtskilliga centrala verks inflyttande i departementen vid slutlig pröfning vinner afseende, verket kan omedelbart förenas med vederbörande departement. I likhet med några andra under de senare åren upprättade nya verk, försäkringsinspektionen, bankinspektionen och kontrollstyrelsen, synes äfven den nya socialstyrelsen böra ställas i möjligast nära samband med departementet. Sålunda skulle denna styrelse visserligen å ena sidan komma att utöfva fullt självständig förvaltningsverksamhet i ärenden, fallande inom dess område, men å andra sidan dess chef och öfriga sakkunniga tjänstemän få till uttryckligt åliggande att inom civildepartementet biträda med sociala regeringsärendens beredning till underdånig föredragning, uppsättning af expeditioner i sådana ärenden o. s. v., allt i enlighet med de föreskrifter, som härutinnan kunna varda meddelade. Alla de fördelar, som stå att vinna med departementalkommitterades förslag om centrala verks inflyttande såsom departementsafdelningar i vederbörande departement, ernås visserligen icke med nu antydda anordning, men anordningen medför flere obestridliga fördelar och nödvändiggör ingen ökning af civildepartementets byråpersonal, och departements-

chefen erhåller i allt fall den direkta tillgång till sakkunnigt biträde uti de sociala ärendenas handläggning, som han hittills saknat.

I sammanhang med den öfverflyttning af ärenden till civildepartementet, som blefve en följd af den nya socialstyrelsens inrättande, torde böra öfvervägas, huruvida och i hvad omfattning en utflyttning af andra ärendesgrupper från civildepartementet till andra departement må kunna samtidigt härmed äga rum.

Flertalet sociala förvaltningsärenden äro för närvarande antingen direkt tillagda kommerskollegium eller ock till sin natur att hänföra till dess förvaltningsområde. Dessa ärenden hafva redan nått och tendera allt mera att nå en betydande omfattning, samtidigt med att kollegii uppgifter på dess ursprungliga arbetsområden visat stark tendens att tillväxa. Också påkallas för närvarande vissa utvidgningar och omändringar af den nuvarande, allt annat än tillfredsställande, men af förhållandena nödvändiggjorda organisationen af vissa kollegii afdelningar. I sådant hänseende vill jag särskildt erinra om den för arbetarskyddsärendena erforderliga yrkesinspektionsbyrån samt den för moderskapsförsäkringens genomförande — en fråga, som torde kunna föreläggas nästa års riksdag — behöfliga förstärkningen af personalen å sjukkassebyrån, äfvensom därom att jämväl med afseende å näringsstatistiken och industriärendena förslag till utvidgningar lära komma att föreläggas 1912 års riksdag. Under sådana förhållanden vill det synas i hög grad ändamålsenligt, att kommerskollegii nuvarande alltför stora och olikartade arbetsuppgifter oförtöfvadt fördelas på tvänne ämbetsmyndigheter.

Därvid lärer det naturligaste vara, att alla de kollegium nu tillhörande sociala ärendena frånskiljas och öfverföras till den nya socialförvaltningen, medan kommerskollegium därefter, såsom tidigare varit fallet, får till enbar uppgift att vara centralorgan för näringsförvaltningen, en uppgift, som med hvarje år torde ställa allt större kraf på kollegium. Den nu antydda uppdelningen af kommerskollegii nuvarande arbetsområde har också förordats af kommerskollegiikommittén, hvilken uttalat, att 'bland de ärenden, som för närvarande helt eller delvis tillhöra kommerskollegii ämbetsförvaltning och hvilka, ehuru de visserligen beröra näringarnas intressen, enligt kommerskollegiikommitténs åsikt icke böra bibehållas inom ett omorganiseradt kommerskollegium, vare sig detta skulle komma att ingå såsom en särskild departementsafdelning inom ett nyinrättadt departement för handel, industri och sjöfart eller till äfventyrs förblifva ett centralt ämbetsverk, utgöres den största och viktigaste gruppen af de sociala frågorna.'

Till den nya socialstyrelsen synes således, i anslutning till de båda kommittéernas förevarande förslag, kunna öfverföras samtliga kommerskollegium nu tillhörande rent eller till hufvudsaklig del sociala ärenden, möjligen med något enstaka undantag. Med kommittéerna är jag också ense däri, att 'Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik med tillhörande organ — — — bör sammanhållas i sin nuvarande omfattning och blifva själfva kärnan i den nya förvaltning, som påkallas för sociala ärenden.' Jag ansluter mig äfvenledes till kommittéernas uppfattning, att till en enhetlig socialförvaltning böra förläggas ärenden angående 1) förhållandet mellan arbetsgifvare och arbetare; 2) arbetsmarknaden o. d.; 3) arbetarskydd och arbetets reglementering; 4) allmän fattigvård m. m.; 5) föreningsväsen, nykterhetsverksamhet m. m.; 6) bostadsväsen m. m.; 7) socialförsäkring samt 8) sociala frågor i öfrigt, som icke tillhöra annat ämbetsverk — i den mån dessa ärenden nu äro eller framdeles blifva föremål för handläggning inom den högsta statsförvaltningen såsom enbart eller till hufvudsaklig del sociala frågor. Det vill ock synas, som om åtminstone flertalet af dessa frågor skulle kunna redan från början tilläggas den nya socialstyrelsen.

Till sist vill jag erinra därom, att inrättande af en socialstyrelse, byggd på de båda kommittéernas förslag, möjliggör, att en slutlig och definitiv lönereglering kan beredas åtminstone en del af den kommerskollegii personal, som komme att öfverflyttas till den

nya socialstyrelsen. För denna personal, som, med undantag af byråchefen för det arbetsstatistiska arbetet, alltjämt är uppförd å extra stat, har i och med det här föreliggande kommittébetänkandet den anbefallda utredningen om ny lönestat blifvit verkställd. Klart och uppenbart är, att ett verk eller en afdelning för de sociala ärendena är påkallad af ett stadigvarande behof. Personalen i den nya socialstyrelsen bör därför också, i viss omfattning, sättas på ordinarie stat, dock under villkor och bestämmelser, som ej förhindra eller försvåra öfvergången till hvilken som helst annan organisation af den sociala förvaltningen. Kostnaden för socialstyrelsens inrättande synes kunna hållas inom siffror, som icke i någon mån kunna verka afskräckande.

Den bearbetning af de båda kommittéernas förslag till en socialstyrelse, hvarom jag här väcker förslag, synes böra ske inom civildepartementet och under departementschefens ledning närmast anförtros åt en enda, sakkunnig person. Vid det förhållande, att ingen arbetarrepresentant deltagit i kommittéernas arbeten, därvid åter arbetsgifvarsidan varit mångsidigt företrädd, torde det dock vara lämpligt, att någon eller några representanter för arbetarintresset tillkallas för att beredas tillfälle att redan på utredningsstadiet få framföra sina speciella synpunkter på den föreliggande organisationsfrågan. Likaledes torde det vara erforderligt att, för den närmare utredningen af frågan om arbetarskyddsärendenas handläggning inom den nya förvaltningsorganisationen, under antagande att förslag till ny lag om arbetarskydd år 1912 blir genomfördt, en på detta område speciellt sakkunnig under arbetets gång kan tillkallas för meddelande af erforderliga upplysningar. Till äfventyrs kan det under fortgången af arbetet befinnas behöfligt, att äfven på något annat specialområde anlita person med särskild sakkunskap.

Ifrågavarande utredningsarbete synes kunna och böra bedrifvas med den skyndsamhet, att det redan ungefär vid utgången af nästinstundande januari månad kan vara fullbordadt. Öfver det förslag till upprättande, i nära anslutning till civildepartementet, af en särskild socialstyrelse, som i anledning af nu påkallad utredning kan komma till stånd, skulle härefter vederbörande myndigheter skyndsamt höras. Det är min förhoppning att, för så vidt förslaget befinnes lämpligt, kunna föreslå aflåtande af proposition i ämnet till 1912 års riksdag, hvarmed den nya socialstyrelsen skulle kunna träda i verksamhet från och med år 1913. För möjliggörande häraf kommer jag att vid framläggande af statsverkspropositionen för 6:te hufvudtiteln för år 1913 föreslå uppförande af ungefärligt anslag för ändamålet.

Under åberopande af hvad sålunda blifvit anfördt, får jag anhålla, att Eders Kungl. Maj:t täcktes förordna byråchefen i kommerskollegium, filosofie doktorn Gustaf Henning Elmquist att inom civildepartementet biträda med ifrågavarande utredning angående inrättande under civildepartementet af en särskild socialstyrelse med hvad därmed sammanhänger, äfvensom bemyndiga mig att under utredningens gång tillkalla högst två arbetarrepresentanter samt högst två andra på särskilda områden sakkunnige för framförande af speciella synpunkter och önskemål med afseende å den föreliggande organisationsfrågan. Slutligen hemställer jag, att utdrag af statsrådsprotokollet i detta ärende måtte öfverlämnas till de sakkunnige.»

Utredning om de mindre bemedlade klassernas bostadsförhållanden. I Post- och Inrikes Tidningar den 22 januari 1912 har offentliggjorts följande:

I enlighet med nådigt bemyndigande har statsrådet och chefen för kungl. civildepartementet kallat ledamoten af Riksdagens andra kammare, rådmannen Allan Cederborg, andre sekreteraren i svenska stadsförbundet, filosofie licentiaten Yngve Larsson, direktören för Stockholms stads landtegendomsnämnd, löjtnanten Karl Henrik Fredrik Meurling, filosofie doktorn Adrian Molin samt ledamoten af Riksdagens första kammare, professorn Gustaf Fredrik Steffen att, i enlighet med de närmare anvisningar,

som departementschefen kan komma att meddela, verkställa utredning och afgifva förslag till åtgärder med afseende å de mindre bemedlade klassernas bostadsförhållanden.

Vid föredragning af detta ärende inför H. M. Konungen i statsrådet den 19 januari 1912 anförde chefen för civildepartementet, statsrådet Schotte, följande:

»I skrifvelse den 31 maj 1911 har Riksdagen anhållit, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föranstalta en undersökning af de mindre bemedlade klassernas bostadsförhållanden här i riket, äfvensom med stöd af den sålunda afgifna undersökningen framlägga det förslag, hvartill densamma kunde gifva anledning. Riksdagens beslut var föranledt af en inom Första Kammaren väckt motion, afseende en utredning, efter närmare angifven plan, af de mindre bemedlade klassernas bostadsförhållanden i Sverige och utlandet. Motionären hade i en annan samtidig motion föreslagit åvägabringande af en utredning, likaledes enligt af motionären framlagd plan, angående tomtpris och byggnadskostnader för de mindre bemedlade klassernas bostäder i Sveriges samtliga landt- och stadskommuner; men tillvann sig denna motion icke vederbörande kammares bifall, närmast med anledning af beslutet om först omförmälda utredning, som ansåges komma att i någon mån beröra den i motionen omhandlade kostnadsfrågan för bostäder af förevarande slag.

Jämväl eljes har bostadsfrågan för de ekonomiskt svagare samhällsklasserna uppmärksammats inom Riksdagen. Så har frågan om obligatorisk bostadsinspektion väckts genom motioner i Andra Kammaren åren 1909 och 1910, dock utan att lyckas tillvinna sig kammarens bifall. Vidare har vid flera af de senare riksdagarna, på enskilda motionärers förslag, förevarit fråga om skrifvelse till Eders Kungl. Maj:t med begäran om utredning och förslag till bildande af en lånefond, afsedd att genom utlämnande af lån bereda mindre bemedlade personer tillfälle att *inom* städernas områden förvärfva sig egna bostäder. Nämnda förslag om skrifvelse till Eders Kungl. Maj:t antogs af Andra Kammaren både 1909 och 1910, men förföll vid båda riksdagarna genom Första Kammarens beslut att icke biträda hvad medkammaren beslutit. Slutligen har också i motion i Andra Kammaren fråga väckts om ändringar i gällande sparbankslag i syfte att sparbankernas utlåningsverksamhet måtte, i större omfattning än för närvarande, komma egnahemsbildningen och småbruksrörelsen till godo, en fråga, som emellertid icka föranledt kammaren till något beslut i motionens riktning.

Jag tillåter mig också erinra om, att enligt Eders Kungl. Maj:ts beslut den 20 januari 1911 särskilda sakkunniga tillkallats inom jordbruksdepartementet för att verkställa utredning af egnahemsfrågan och utarbeta förslag dels till de förändringar i gällande bestämmelser för statens egnahemslånerörelse, som på grund af vunnen erfarenhet kunde befinnas önskvärda, dels ock till de ytterligare åtgärder, som från statens sida borde vidtagas för att underlätta och befordra egnahemsbildningen. I sitt anförande till statsrådsprotokollet vid beslutet om berörda utredning anförde dåvarande statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet, bland annat, att bristen på medel i egnahemslånefonden hufvudsakligen syntes vara att söka i den omständigheten, att lån från fonden i allt större utsträckning begärdes af föreningar med hufvudsaklig uppgift att anskaffa bostadslägenheter utanför städer och i större industricentra. Ehuru visserligen äfven sistnämnda slag af egnahemsbildning måste anses synnerligen behjärtansvärd, vore den dock i viss mån främmande för det ursprungliga ändamålet med den nuvarande, under jordbruksdepartementets handhafvande förlagda egnahemslånefonden, hvilken åsyftade bildandet af jordbrukslägenheter och därutöfver väsentligen endast sådana bostadslägenheter, som kunde förekomma på den egentliga landsbygden. Det torde därför, fortsätter departementschefen, kunna ifrågasättas, huruvida icke skäl förelåge att från förevarande egnahemslånerörelse afskilja frågan om bildandet af egna hem för arbetare i städer eller andra samhällen, som i förevarande hänseende kunde jämställas med städer.

Det torde vara önskvärdt, icke blott att klarare än som hittills skett hos oss skilja mellan, å ena sidan, den egnahemsrörelse, som har till uppgift skapandet af nya

småbruk, och, å andra sidan, den sträfvan, som går ut på att göra arbetare och andra mindre bemedlade till ägare af sina bostadslägenheter, utan äfven att till självständig och omsorgsfull behandling upptaga den egentliga, allmänna bostadsfrågan. En stor del af befolkningen torde aldrig kunna bli ägare till sina bostäder — för många, som för utbjudandet af sin arbetskraft behöfva bevara en viss rörlighet, framstår detta ej ens såsom något eftersträfvansvärdt — men hvad alla behöfva, det är tillgång på goda bostäder till ett pris, som lämnar tillräckligt kvar af inkomsten för lifvets öfriga behof. Folkets fysiska och moraliska hälsa samt den sociala trefnaden äro i ej ringa grad beroende af, att alla samhällslager kunna komma i åtnjutande af tillfredsställande bostäder. Verklig hvila, sundhet och hemkänsla kunna icke beredas i bostäder, som icke erbjuda åtminstone någon grad af rymlighet, snygghet och bekvämlighet. Och särskildt i de större städerna betinga för närvarande hyrorna för arbetarbostadslägenheter ett pris, som ofta nog är orimligt i förhållande icke blott till hyresgästens arbetsinkomst, utan äfven med hänsyn till bostadens storlek och beskaffenhet.

Den allmänna bostadsfrågan hänför sig till bostädernas beskaffenhet och användning samt deras talrikhet i förhållande till behofvet och pris i förhållande till vederbörandes inkomst. Den frågan kan anses löst, först när möjlighet finns äfven för de mindre bemedlade att under alla förhållanden lefva i goda och relativt billiga bostäder.

Med hänsyn till bostadsfrågans stora sociala betydelse och de många olika faktorer, till hvilka hänsyn måste tagas vid ett praktiskt reformarbete på detta område, synes det ändamålsenligast att nu icke stanna endast vid den utredning om rådande bostadsförhållanden å olika orter i riket, hvartill Riksdagens ofvanberörda skrifvelse den 31 maj 1911 närmast torde syfta — med afseende å denna utrednings verkställande föreligger redan en promemoria, upprättad af sakkunnig person, som enligt Eders Kungl. Maj:ts beslut den 15 september 1911 härför anlitats — utan det synes vara att anbefalla att på en gång upptaga frågan i sin helhet. Ett ytterligare skäl härtill är att byggnadsstadgan för rikets städer och hälsovårdsstadgan för riket äro, i olika stadier, föremål för revision, och att de åtgärder och anstalter på byggnadsverksamhetens och hygienens områden, som kunna vara af nöden för bostadsfrågans främjande, böra uppmärksammas vid denna revision.

Bostadsfrågan är tvifvelsutan ett kompliceradt problem. Den kan ingalunda lösas eller ens föras nära sin lösning genom åtgärder allenast från statens sida. Men endast en af staten föranstaltad utredning kan tillfullo belysa förhanden varande missförhållanden på detta område och leda till insikt om de allmänna grundsatser, i enlighet med hvilka staten, kommunerna och de enskilda kunna behöfva samverka för att steg för steg bekämpa det onda, som heter dåliga och dyra bostäder och skadliga bostadsvanor, och för att ersätta dem med sunda och ekonomiskt tillfredsställande bostäder. Närmast måste arbetet inriktas på förhållandena i städer och stadsliknande samhällen, men jämväl landsbygdens bostadsfråga synes i vissa afseenden böra bli föremål för uppmärksamhet.

Jag torde i detta sammanhang böra angifva några af de viktigare allmänna spörsmål på bostadsfrågans område, som böra göras till föremål för utredning. Så torde öfvervägas frågan om införande i lämplig omfattning af särskild bostadsinspektion, liksom frågan, huruvida någon stats- eller kommunalinstitution erfordras med uppdrag att med råd och stöd tillhandagå de mindre bemedlade i bostadshygieniska, byggnadstekniska och byggnadsekonomiska frågor. Vidare bör all uppmärksamhet ägnas åt frågan om ernående af billigare byggnadskostnader, bland annat, genom byggnadstekniska åtgärder för olika typer af boningshus, genom lindringar i öfrigt med afseende å bebyggandet, genom lämpliga upplåtelseformer af mark, genom möjliga åtgärder för viss byggnadsmarks undandragande från spekulation m. m. Jämväl frågan om ordnad bostadsförmedling synes böra öfvervägas. Af afgörande betydelse för vin-

nande af goda och billiga bostäder för de mindre bemedlade är gifvetvis tillgången på kapital, som söker placering uti den här ifrågavarande byggnadsverksamheten eller genom lämpliga åtgärder kan ledas in i sådan placering. Hvad som härutinnan kan åtgöras från det allmännas sida kräfver en ingående utredning. I sammanhang härmed torde böra ägnas uppmärksamhet åt spörsmålet, huruvida och i hvad omfattning billiga lånemedel kunna beredas för arbetarbostäders uppförande samt i hvad mån kommunernas egen byggnadsverksamhet kan behöfva anlitas för att komplettera den enskilda företagsamheten. Jämväl betydelsen och stödjandet af föreningsväsendet på förevarande område synas böra göras till föremål för utredning. Likaså frågan om, hvilka allmänna anspråk kunna ställas på stat och kommun med afseende å anordnande af kommunikationer, särskildt till förstäder och villasamhällen.

De nu berörda utredningarna afse närmast hvad jag förut kallat den allmänna bostadsfrågan och blifva hufvudföremålet för de sakkunniges utredningsarbete. Emellertid synes vid den utredning, hvarom här är fråga, jämväl böra öfvervägas, hvilka åtgärder kunna påkallas för underlättande, i därför lämpade fall, af egnahemsbildandet för bostadslägenheter. Jämväl frågan om bildandet af en särskild lånefond för egna hem inom stads planlagda område, till hvilken tanke Andra Kammaren, på sätt förut erinrats, vid ett par tillfällen gifvit sin anslutning, synes förtjänt af beaktande. Vid nu berörda frågors behandling torde nödigt samarbete upprätthållas med de i anledning af Eders Kungl. Maj:ts ofvan omförmälda beslut den 20 januari 1911 tillkallade sakkunnige.

För den utredning af bostadsfrågan för de mindre bemedlade, som jag sålunda ifrågasätter, kräfves biträde af tillkallade sakkunnige; och torde till en början fem sakkunnige behöfva anlitas.

För vinnande af tillräcklig kännedom om nu rådande bostadsförhållanden å olika orter i landet, är gifvetvis en undersökning påkallad. Denna undersökning bör dock icke gifvas större omfattning och räckvidd, än som för vinnande af en allmän uppfattning af förhållandena på detta område i olika trakter af landet är nödigt. Införskaffandet och det statistiska bearbetandet af detta undersökningsmaterial torde lämpligast böra anförtros åt kommerskollegium, närmast dess afdelning för arbetsstatistik; dock att planen för denna undersökning bör uppgöras i samband med nyssnämnda sakkunnige, samt vederbörande kommuners intresserade medverkan i största möjliga utsträckning påkallas för arbetet.

På grund af ämnets omfattning och de många olikartade spörsmål, som böra klarläggas, är det knappast möjligt att, inom det antal sakkunnige, som jag ofvan ifrågasatt, vinna representanter för all erforderlig sakkunskap på området. Jag antager därför, att, för vissa detaljer i afseende å särskilda delar af uppdraget, speciella fackmän behöfva anlitas.

Jag förutsätter, att förslag från de sakkunniges sida till hvarje åtgärd, som kan enbart för sig genomföras, framlägges i den mån sådant förslag föreligger utarbetadt, utan afvaktan på fullgörandet af uppdraget i sin helhet.

På grund af hvad jag sålunda anfört hemställer jag

1:o) att Eders Kungl. Maj:t måtte bemyndiga mig att inom civildepartementet tillkalla fem sakkunnige för att i enlighet med de närmare anvisningar, som departementschefen kan komma att meddela, verkställa utredning och afgifva förslag till åtgärder med afseende å de mindre bemedlade klassernas bostadsförhållanden i det hufvudsakliga syfte, som ofvan angifvits; och

2:o) att Eders Kungl. Maj:t täcktes besluta, att insamlande och bearbetande af för de sakkunniges arbete nödigt statistiskt undersökningsmaterial skall anförtros åt kommerskollegium, som efter förslag af de sakkunnige och i samråd med dem har att fastställa planen för undersökningarna.

Slutligen torde jag bemyndigas att utse sekreterare hos de sakkunnige.»

— Kollektivaftal m. m. —

De kollektiva aftalen i Österrike år 1909. Sedan den officiella österrikiska statistiken från och med år 1905 upptagit de kollektiva aftalen till behandling, finner man i Handelsministeriets arbetsstatistiska byrås månadsskrift *Soziale Rundschau* vid slutet af hvarje halfår preliminära redogörelser för kollektivaftalets utveckling inom Österrike. De under hvarje år slutna aftalen ha dessutom systematiskt bearbetats i särskilda publikationer: *Die kollektiven Arbeits- und Lohnverträge in Österreich.* Med ledning af dessa redogörelser lämnades i Meddelanden 1909, sid. 587 en kortfattad öfversikt öfver de under åren 1905—08 träffade aftalen. Härnedan lämnas en redogörelse för 1909 års aftal, hvilka äro föremål för behandling i den senast utkomna årgången af ofvannämnda publikation.

De under år 1909 träffade aftalen beteckna en ganska stark utveckling af den kollektiva aftalsrörelsen i Österrike, som under år 1908 gått afsevärdt tillbaka. Antalet och omfattningen af de under åren 1906—09 träffade aftalen framgår af följande öfversikt.

År.	Antal aftal.	Däraf berörda arbetsställen.	Däraf berörda arbetare.
1906	478	13 592	188 719
1907[1]	784	8 748	166 208
1908[1]	483	5 776	64 482
1909	570	9 741	127 016

Af de under år 1909 slutna aftalen äro 349 gällande endast för en arbetsplats, medan 221 äro orts- eller gruppaftal (gällande flera arbetsplatser). Antalet berörda arbetare uppgår till resp. 31 584 och 95 432. — Öfver hälften af aftalen (56 %) gälla arbetsplatser, där kollektivaftal förut ej funnits. Dessa omfatta emellertid sammanlagdt blott 16 % af hela antalet berörda företag och 23 % af arbetarna.

Aftalens fördelning på de särskilda näringsgrenarna framgår af följande tabell:

Näringsgrenar.	Antal förnyade och nyingångna aftal under loppet af							
	år 1906.		år 1907.		år 1908.		år 1909.	
	Aftal.	Arbetare.	Aftal.	Arbetare.	Aftal.	Arbetare.	Aftal.	Arbetare.
Bergsbruk	1	887	—	—	—	—	—	—
Jord- och stenindustri	18	3 851	80	4 437	49	5 644	55	5 891
Metall- o. maskinindustri	116	22 766	198	32 248	136	18 186	107	20 402
Trävaruindustri	49	12 733	55	5 580	35	2 832	57	10 974
Läderindustri	36	4 641	20	1 903	23	1 897	35	1 647
Textilindustri	42	11 562	88	43 237	17	3 092	39	6 864
Tapetserareyrket	4	1 701	4	101	2	746	3	629
Beklädnadsindustri	81	41 880	56	20 910	58	3 986	66	13 493
Pappersindustri	9	4 450	9	608	1	230	13	2 602
Närings- o. njutningsämnesindustri	48	7 059	89	15 778	33	4 118	60	4 748
Kemisk-teknisk industri	—	—	2	72	4	505	8	1 862
Byggnadsverksamhet	63	71 268	156	33 274	86	14 922	72	50 286
Grafisk industri	6	5 300	5	982	2	83	19	4 284
Handel	—	—	1	482	11	1 214	4	98
Transport	5	621	12	6 388	10	6 005	19	2 870
Maskinister och eldare	—	—	14	208	4	61	4	91
Hotell- och restaurangrörelse	—	—	—	—	9	816	—	—
Fria yrken	—	—	—	—	3	145	9	275
Summa	**478**	**188 719**	**784**	**166 208**	**483**	**64 482**	**570**	**127 016**

[1] Siffrorna för 1907 och 1908 äro afsevärdt högre än de förut uppgifna (Meddel. 1909 sid. 587), hvilka voro hämtade ur den preliminära redogörelsen i »Soziale Rundschau».

Metall- och maskinindustrien är liksom förut den näringsgren, inom hvilken de flesta kollektivaftalen träffats. I fråga om antalet berörda arbetare kommer åter byggnadsindustrien afgjordt främst. Antalet ingångna aftal är inom denna industri däremot lägre än under åren 1907 och 1908; den höga arbetarsiffran beror närmast därpå, att byggnadsarbetarna i Wien under år 1909 fingo nya aftal.

Bestämmelser om arbetstidens längd finnas i 436 aftal, omfattande omkring 109 000 arbetare. Den dagliga arbetstiden framgår af följande öfversikt:

Timmar per dag.	Antal aftal.	Arbetare.		Timmar per dag.	Antal aftal.	Arbetare.	
		Antal.	%.			Antal.	%.
8	9	3 148	2·9	9¾	28	7 424	6·9
8½	2	1 680	1·5	10	102	14 623	13·5
8¾	11	4 617	4·3	10½ (¾)	13	1 155	1·1
9	95	27 782	25·7	11	22	3 871	3·6
9¼	16	1 671	1·5	11½	2	1 717	1·6
9½	116	39 860	36·9	12	8	538	0·5

För öfvervägande antalet arbetare utgör den dagliga arbetstiden, som synes, 9—9½ timmar. Däremot är 10-timmarsgruppen relativt svagt representerad. Särskildt framträder detta vid en jämförelse med föregående år.

År.	Arbetare med en daglig arbetstid af 9 timmar.	9½ timmar.	10 timmar.
	%.	%.	%.
1906	23	40	25
1907	19	25	40
1908	34	22	21
1909	26	37	14

Bestämmelser om arbetslönen finnas i 547 aftal, omfattande omkring 125 000 arbetare. De olika löneformernas förekomst framgår af nedanstående jämförelse:

Bestämmelser om	Antal aftal.	Antal arbetare.
endast tidlön	216	57 428
» stycklön	73	12 707
såväl tid- som stycklön	200	49 766

Därtill komma 58 aftal, omfattande 5 125 arbetare, som endast föreskrifva viss procentuell förhöjning af förut gällande löner.

En stor del af de under år 1909 träffade aftalen hafva, såsom förut nämnts, ersatt förut gällande kollektivaftal. Huruvida de nya aftalen föreskrifvit höjning i förut gällande lönevillkor har på grund af otillräckliga bestämmelser i många fall varit omöjligt att afgöra. Följande lönestegringar kunna dock konstateras:

Lönestegring genom under år 1909 förnyade kollektivaftal:	Antal aftal.	Antal arbetare.
intill 5 %	29	c:a 27 000
» 10 %	44	» 33 900
» 15 %	22	» 7 600
» 20 %	14	» 6 600
öfver 20 %	4	» 1 600

6 aftal, omfattande c:a 1 000 arbetare, hafva icke inneburit någon lönestegring. Medeltalet för de i ofvanstående tablå upptagna aftalen beräknas till 7 %.

Bestämmelser om giltighetstid finnas i 456 aftal (80 % af hela antalet). Giltighetstiden utgjorde:

under 1 år	11 aftal	mellan 3 och 4 år	32 aftal.
1 år	78 »	4 år	34 »
mellan 1 och 2 år	27 »	mellan 4 och 5 år	2 »
2 år	118 »	5 år	18 »
mellan 2 och 3 år	54 »	6 år	2 »
3 år	76 »	7 år	4 »

Antalet aftal med lång giltighetstid är i jämförelse med föregående år påfallande stort. De 7-åriga aftalen gälla samtliga skoarbetare i Wien, de 6-åriga tidningsarbetare.

Uppgifter om aftalens parter föreligga i fråga om 500 aftal. Parterna äro:

	På arbetsgifvarsidan.	På arbetarsidan
Organisationer af arbetsgifvare resp. arbetare	82	437
Yrkesföreningar (»Genossenschaften»)	38	
Oorganiserade arbetsgifvare resp. arbetare	380	33

Utom dessa fall, där en organisation såsom part underskrifvit ett aftal, hafva arbetsgifvar- eller arbetarorganisationer i 25 resp. 21 fall medverkat vid afslutande af kollektivaftal. Dylik medverkan har för öfrigt lämnats i 13 fall af yrkesinspektörer, i 28 fall af andra offentliga myndigheter och i 19 fall af hos yrkesföreningar anställda funktionärer. Kollektivaftalens afslutande har i 148 fall (26 %) föregåtts af arbetsinställelse, i 422 fall åter blott af fredliga förhandlingar; relativt största antalet konflikter i samband med aftalsförhandlingar förekom inom textilindustrien.

För biläggande af uppstående meningsskiljaktigheter föreskrifva 114 aftal (20 %) upprättande af skiljenämnder eller s. k. kontrollkommissioner; en tredjedel af dessa aftal gälla inom byggnadsfacken. Enligt 12 aftal skola af yrkesföreningar (»Gewerbegenossenschaften») upprättade skiljenämnder anlitas. Däremot har endast i 8 aftal fastställts, att tvister skola hänskjutas till parternas organisationer. Arbetarnas föreningsrätt är uttryckligen erkänd i 270 aftal, nära hälften af hela antalet under året ingångna.

I redogörelsen fästes för öfrigt uppmärksamhet på sträfvandet att genom kollektivaftal reglera förhållandet mellan parterna äfven i andra hänseenden än beträffande lön och arbetstid. Öfver en fjärdedel af aftalen föreligga emellertid i ofullständiga afskrifter; i jämförelse med föregående år anses insamlingen af aftal dock hafva lämnat ett godt resultat.

(Die kollektiven Arbeits- und Lohnverträge in Österreich. Abschlüsse und Erneuerungen des Jahres 1909.)

— Strejker, lockouter m. m. —

Förslag om inrättande i Basel-Stadt af en permanent förlikningskommission. I kantonen Basel-Stadt har en kommission nyligen afgifvit betänkande öfver ett af regeringsrådet uppgjordt förslag till upprättande af en permanent förlikningskommission. I det följande skola återgifvas några hufvudpunkter i förslaget.

Kommissionen skall hafva i uppdrag dels att medla i arbetstvister, dels att fungera såsom skiljedomstol. Dessutom tillhör det dess verksamhetsområde att befordra

afslutandet af kollektivaftal, öfvervaka efterlefnaden af afslutade öfverenskommelser och afkunnade skiljedomar och slutligen att insamla träffade kollektivaftal.

Kommissionen handlägger i allmänhet kollektiva tvister; emellertid kunna de kollektiva tvister, som äro af civilrättslig natur, hänvisas till vederbörande domstol för civilrättsliga mål. Om bägge parter anropa förlikningskommissionen är denna dock pliktig att handlägga saken. Lyckas kommissionen åstadkomma förlikning, skall denna offentliggöras; kommer förlikning icke till stånd, skall detta förhållande jämväl offentliggöras med angifvande af skälen och kommissionens ordförande hemställa till parterna om inledande af skiljedomsförfarande. Afslås sådant af bägge parter, sker offentligt tillkännagifvande därom. Förklarar sig någondera parterna villig att underkasta sig skiljedom, går kommissionen i författning därom. Därest bägge parter på förhand eller efter viss tid underkasta sig skiljedomen, blir denna rättsligt bindande.

Med hänsyn till det allmänna bästa kan regeringsrådet när som helst förordna om kommissionens inskridande. Om försök att på enskild väg eller genom kommissionen bilägga en tvist misslyckats och den kollektiva tvisten fortfarande består, är kommissionens ordförande berättigad och på ansökan af endera parten eller af regeringsrådet förpliktigad att inleda resp. återupptaga medlings- eller skiljedomsförfarande.

Såsom medlingsinstitution består kommissionen af 3 ledamöter och 9 suppleanter. Såsom skiljedomstol förstärkes kommissionen med 4 till 10 sakkunniga bisittare; suppleanternas antal är då 2 till 6.

Kommissionen, vare sig den fungerar såsom medlingsinstitution eller såsom skiljedomstol, är utrustad med erforderlig makt för utletande af rätta sakförhållandet. Yrkanden och förslag framställas skriftligt, parternas representanter äro förpliktade att öfvervara alla förhandlingar, till hvilka de inkallas; kommissionen har befogenhet att inkalla vittnen, inhämta utlåtanden, företaga besiktningar; den kan ålägga parterna att framlägga aktstycken och pålägga den part, som vägrar till sådana handlingars företeende, bevisskyldighet.

Uppfyllandet af de parterna ålagda förpliktelserna och inställelseskyldigheten för vittnen och sakkunniga sanktioneras af straffstadganden.

(Soziale Rundschau.)

Arbetarnas förluster genom strejker och lockouter i Danmark. Från och med år 1897 började Statens Statistiske Bureau att insamla uppgifter om arbetskonflikter i Danmark, och det föreligger följaktligen statistiskt material rörande strejker och lockouter under en tidrymd af 15 år. För det sistförflutna året äro dock upplysningarna gifvetvis ännu ofullständiga, dels emedan flera af detta års konflikter ännu icke afslutats, dels emedan fullt uttömmande uppgifter ännu icke hunnit inkomma. År 1911 ingår därför icke i efterföljande återblick.

För åren 1897—1910 hafva antecknats 1 238 arbetsinställelser, eller i genomsnitt en arbetskonflikt hvar fjärde dag. Anmärkas bör emellertid, att flera af dessa konflikter varit af mycket ringa omfattning och varaktighet.

Såsom måttstock å arbetsinställelsernas ekonomiska betydelse plägar man använda dels förlusten i dagsverken, dels beloppet förlorad arbetslön.

Förlusten i arbetsdagar genom de fjorton årens konflikter uppgår till 4·9 millioner dagar, hvaraf dock öfver hälften, eller 2·7 millioner dagar, faller på den stora lockouten 1899 ensam. Frånsedt denna stora konflikt uppgår det årliga medeltalet förlorade arbetsdagar endast till 150 000 à 200 000 dagar, hvilket, med en industriell arbetsstyrka af mer än 200 000 personer, utgör per arbetare i industri och handtverk icke fullt 1 dag om året.

I arbetslöner hafva genom de fjorton årens konflikter förlorats 18 à 19 millioner kronor. Häraf komma dock c:a 12 mill. på lockouten 1899 ensam, så att den genomsnittliga förlusten under normala år stannat vid nätt och jämnt ½ million kronor.

Löneförlusten genom strejker och lockouter täckes ju till en del med de belopp, som samlats i organisationernas kassor. En del af arbetarna äro emellertid oorganiserade, och vid vissa strejker lämnar fackföreningens kassa icke understöd. Därjämte må erinras om att understödet, där sådant utgår, är vida mindre än den lön, som skulle hafva intjänts, därest arbetskonflikt icke inträffat. Följaktligen blir endast en del af den totala löneförlusten täckt genom understöd från organisationerna; ersättningens storlek varierar allt efter konflikternas storlek och karaktär, men torde man på grundval af de sista 6 årens erfarenheter kunna beräkna att mellan hälften och fyra femtedelar af löneförlusten ersättes af strejkkassorna.

(Statistiske Efterretninger.)

— Arbetarskyddslagstiftning m. m. —

Den japanska arbetarskyddslagen. Ikraftträdandet af den japanska fabrikslag, hvarom meddelande lämnats i denna tidskrift, årg. 1911, sid. 587, har blifvit uppskjutet på obestämd tid. Skälen härför angifvas vara statsfinansiella.

— Arbetsförmedling. —

Lag angående arbetsförmedling i Finland. Vid landtdagen år 1911 förekom till behandling frågan om den offentliga arbetsförmedlingen i Finland, i det att dels enskilda motionärer väckte förslag om förordning angående anstalter för arbetsförmedling, dels en tidigare inlämnad petition i frågan behandlades. Nämnda petition utmynnade i en anhållan om anlåtande till först instundande landtdag af proposition angående arbetsförmedlingens öfvertagande af kommunerna. Såväl motionen som petitionen remitterades till landtdagens socialutskott. Detta utarbetade sedermera ett förslag till förordning angående anstalter för arbetsförmedling, grundande sig på principen om kommunala förmedlingsanstalter i städer, hvars mantalsskrifna befolkning öfverstiger 8 000 personer men med lämnad frihet för hvar och en att efter erhållet tillstånd idka arbetsförmedlingsrörelse. Vid utskottets betänkande fanns fogad en reservation, hvari yrkades, att all af enskild person utöfvad förmedlingsverksamhet helt och hållet måtte förbjudas, hvarjämte den ofvannämnda minimibefolkningssiffran för städer med arbetsförmedling af vissa bland reservanterna nedsattes till 5 000, af andra till 2 000.

I juni 1911 antog landtdagen för sin del »förordning angående arbetsförmedling», som bl. a. i afseende på den viktiga frågan om enskildas rätt att utöfva arbetsförmedlingsverksamhet följer reservanterna inom utskottet. Enligt ifrågavarande förordning skall sålunda endast kommun eller förening vara berättigad att såsom näring utöfva dylik verksamhet, däremot icke enskild person, bolag eller »andelslag». Arbetsförmedlingen skall vara afgiftsfri. En kommunal arbetsförmedlingsanstalt skall finnas i stad, hvars mantalsskrifna befolkning öfverstiger 5 000 personer. Stad med lägre invånarantal, köping eller landskommun är skyldig att, där sådant är af behofvet påkalladt, inrätta anstalt eller tillsätta ombudsman. Arbetsinställelse till följd af arbetstvist föranleder icke ändring af anstalts verksamhet. Upplysningar om resp. tvister skola införskaffas och lämnas arbetssökande personer. Samverkan mellan olika anstalter kan ske, men kostnaderna härför må icke åläggas kommunerna.

Arbetsförmedlingsverksamhet får icke utöfvas i samband med värdshus-, utskänknings- eller annan dylik rörelse. Tillsyn öfver arbetsförmedlingen anordnas af senaten.

Förening kan, som nämndt, erhålla rätt att idka arbetsförmedlingsrörelse till förmån för såväl sina egna medlemmar som för andra arbetssökande. Rättigheten att utöfva dylik verksamhet förverkas, om arfvode uppburits för förmedlingen, eller om oriktiga uppgifter meddelats någondera parten.

Som synes har denna lag helt radikalt borttagit rätten för enskilda att utöfva arbetsförmedlingsverksamhet, en fråga som ju inom flera länder varit mycket omstridd. Lagens öde är emellertid ännu oafgjordt, och ovisst är, om den i sin nuvarande affattning kommer att fastställas af vederbörande högsta myndighet.

(Arbetsstatistisk tidskrift.)

- - Arbets- och löneförhållanden m. m. —

Franskt lagförslag om reglering af lönerna för kvinnliga hemarbetare. Franska regeringen har den 7 november 1911 för deputeradekammaren framlagt ett lagförslag om kvinnoarbetet inom beklädnadsindustrien, afseende hufvudsakligen att reglera löneförhållandena. De föreslagna bestämmelserna skola införas i arbetslagen såsom tillägg till § 32.

32 a. Kvinnlig arbetare, hvilken såsom hemarbeterska sysselsättes med förfärdigande af stickade varor, klädespersedlar, hattar, skodon, konstgjorda blommor eller andra till beklädnadsindustrien hörande arbeten, må ej aflönas lägre, än som motsvarar å orten bruklig, efter tid beräknad lön för ej yrkesutbildad kvinnlig arbetare, som utan begränsning till visst fack utför till industrien hörande vanliga arbeten.

32 b. Till hemarbeterska utgående stycklön skall vara så afpassad, att en arbeterska med normal färdighet därmed kan på 10 timmar intjäna å orten bruklig daglön.

32 c. Fabrikant eller småmästare, som utlämnar hemarbete, skall föra förteckning öfver af honom sysselsatta arbeterskor, upptagande namn och bostad.

32 d. De lönesatser, som arbetsgifvaren betalar för till hemarbete utlämnade arbeten, skola alltid angifvas å anslag i det rum, där arbeterskorna mottaga och aflämna sina arbeten.

32 e. Lönerna för utlämnade arbeten skola noggrant antecknas i en till arbeterskan öfverlämnad arbetsbok. I denna skall likaledes antecknas dagen, då arbetet aflämnats, bruttolön och den efter afdrag af skedda utlägg utbetalade nettolönen.

32 f. För att underlätta yrkesdomstolarnas[1] beslut i tvister, som kunna uppstå angående dessa bestämmelser, äga arbetsråden[2] af eget initiativ eller efter anmodan från regeringen upprätta tariffer öfver dag- och timlöner eller motsvarande stycklöner för de vanligaste artiklar inom respektive yrken eller orter. Äro ej tariffer officiellt fastställda, äro yrkesdomstolarna oförhindrade att med eller utan hörande af sakkunniga företaga undersökningar för upprättande af tariffer. Såväl arbetsråden som yrkesdomstolarna äro skyldiga att offentliggöra tarifferna.

32 g. Yrkesdomstolarna äro behöriga att träffa afgörande i alla på grund af dessa bestämmelser uppstående tvistigheter och särskildt att utdöma tilläggsbetalning, därest den utbetalda lönen understiger fastställdt minimum. Vid behandling af inför yrkesdomstol anhängiggjorda mål rörande minimilöners fastställande eller ändring af

[1] Conseils de prud'hommes.

[2] Conseils du travail.

fastställda minimilöner skall vederbörande fredsdomare fungera som ordförande med honom enligt lag tillkommande befogenhet i händelse af lika röstetal. Finnes af arbetsgifvare till hemarbeterska med normal färdighet utbetalad lön ej öfverensstämma med å orten bruklig lön för icke yrkesutbildad kvinnlig arbetare, skall jämkning ske till förmån för den sämst aflönade. Hvad sålunda stadgats gäller, ändå att annorlunda öfverenskommits. Större arbetsgifvare äfvensom småmästare och agenter äro ansvariga, därest genom deras vållande minimilön icke utbetalas.

32 h. Talan på grund af för låg betalning skall af arbeterska anhängiggöras inom åtta dagar efter aflöningsdagen. Utan hinder af denna bestämmelse äger dock arbeterska instämma talan till domstol.

32 i. Föreningar och yrkessammanslutningar äga med socialministeriets bemyndigande föra talan i mål enligt denna lag utan ådragande af skadeståndsskyldighet; dock äro de på motpartens yrkande skyldiga ställa borgen för kostnader.

32 j. Yrkesdomstolen eller fredsdomaren åligger, att genom anslag eller på annat sätt kungöra de lönesatser, som vid tvistigheter tillerkänts hemarbeterskorna inom under litt. a omförmälda yrken såsom minimilöner på grundval af i orten brukliga löner. Af dessa lönesatser äger hvarje intresserad enskild person och hvarje yrkesförening rätt att taga och offentliggöra afskrift.

Lagen innehåller för öfrigt straffbestämmelser för förseelser mot ofvannämnda föreskrifter. Med straff beläggas sålunda bl. a. förande af ofullständiga förteckningar öfver hemarbeterskor, samt oriktiga uppgifter om lönebeloppen å de uppsatta anslagen eller i de till arbeterskorna öfverlämnade arbetsböckerna. Yrkesinspektionens tjänstemän äga rätt att när som helst få se böckerna, och äga dessutom tillträde till de rum, där hemarbete utlämnas, äfven om detta sker i privatrum, som eljes ej hafva karaktär af fabriks- eller verkstadslokaler.

(Soziale Praxis.)

Förslag om nattarbetets afskaffande i franska bagerier. Sociala rådet (conseil supérieur du travail) har nyligen afgifvit utlåtande öfver ett förslag om nattarbetets afskaffande i bagerierna och, visserligen med knapp majoritet, tillstyrkt förslaget.

Deputeranden Godard, från hvilken förslaget härrörde, yttrade sig i rådet utförligt därom. Han hade såsom andre borgmästare i Lyon vid organiserandet af den kostnadsfria arbetsförmedlingen kommit i ständig beröring med bageriarbetare. Därvid hade han städse gjort den erfarenheten, att nattarbetet nedtryckte dessa arbetare i ett fysiskt och moraliskt svaghetstillstånd. Bland bageriarbetarna funne man endast helt få, som uppnått någon högre ålder; alkoholism och tuberkulos skördade talrika offer bland dem. Vidare erinrade Godard därom, att icke blott arbetstagare, utan äfven talrika smärre arbetsgifvare i Paris och landsorten önskat en reform. Godard hade äfven vunnit den öfvertygelsen, att massan af landets befolkning, då den blefve upplyst om frågans innebörd, skulle uttala sig för reformen.

Vid omröstning mellan Godards förslag och ett förslag af Gide om 6 timmars nattarbete blef det förra antaget. Förbudet gällde tillverkning af bröd och småbröd om natten under tiden mellan kl. 9 e. m. och kl. 5 f. m. Detsamma omfattar äfven arbeten, som medelbart eller omedelbart sammanhänga med tillverkningen af bröd och småbröd.

Majoriteten för förslaget var mycket knapp, i det att arbetsgifvarnas represen tanter såsom ett block röstade däremot, medan arbetardelegerade och de opartiska sakkunnige förenade sig om bifall.

Äfven fattades åtskilliga andra beslut, afseende arbetstidens reglering, hygienen vissa lättnader för arbetsgifvarna under öfvergångstiden o. s. v.

Förslaget går nu till den lagstiftande församlingen.

(Soziale Praxis.)

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

December månad år 1911.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar af landet, [1] lämnas här en sammanfattande framställning af dess viktigaste resultat under december månad.

Öfversikt af verksamheten under *december* månad år 1911.

December:	*Manliga afdeln.*			*Kvinnliga afdeln.*			*Tillsammans.*		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Stockholm	1 438	787	699	1 068	1 162	719	**2 506**	**1 949**	**1 418**
Uppsala län	89	53	40	74	67	63	**163**	**120**	**103**
Södermanlands län	157	104	79	71	53	36	**228**	**157**	**115**
Östergötlands län	336	186	109	199	211	116	**535**	**397**	**225**
Norrköping	375	141	135	157	174	95	**532**	**315**	**230**
Jönköpings län	123	28	16	82	54	38	**205**	**82**	**54**
Norra Kalmar län	52	21	18	20	17	10	**72**	**38**	**28**
Södra Kalmar län	47	29	15	33	36	22	**80**	**65**	**37**
Blekinge län	101	48	37	83	98	62	**184**	**146**	**99**
Kristianstads län	96	43	33	50	83	28	**146**	**126**	**61**
Malmöhus län. Malmö	587	253	230	509	465	355	**1 096**	**718**	**585**
Malmöhus län. Lund	165	64	60	39	31	20	**204**	**95**	**80**
Malmöhus län. Landskrona	82	28	25	25	34	12	**107**	**62**	**37**
Malmöhus län. Hälsingborg	349	127	106	142	131	84	**491**	**258**	**190**
Malmöhus län. Ystad	50	6	6	41	37	30	**91**	**43**	**36**
Malmöhus län. Trelleborg	38	28	18	20	27	17	**58**	**55**	**35**
Malmöhus län. Eslöf	55	41	34	22	37	19	**77**	**78**	**53**
Malmöhus län. Skurup	19	16	15	9	12	7	**28**	**28**	**22**
Hallands län	94	55	32	48	58	38	**142**	**113**	**70**
Göteb. o. Bohus län	93	67	49	51	44	24	**144**	**111**	**73**
Göteborg	756	713	649	335	525	321	**1 091**	**1 238**	**970**
Skaraborgs län	27	15	10	28	37	16	**55**	**52**	**26**
Karlstad	33	22	10	29	48	21	**62**	**70**	**31**
Örebro	82	50	50	78	51	45	**160**	**101**	**95**
Västmanlands län	142	72	51	80	63	55	**222**	**135**	**106**
Kopparbergs län	134	29	27	70	74	55	**204**	**103**	**82**
Gäfle stad o. län	126	79	77	38	45	32	**164**	**124**	**109**
Sundsvall	31	20	17	26	42	19	**57**	**62**	**36**
Jämtlands län	36	14	6	60	48	22	**96**	**62**	**28**
Norrbottens län	47	36	31	71	55	35	**118**	**91**	**66**
Tillsammans dec. 1911	**5 760**	**3 175**	**2 684**	**3 558**	**3 819**	**2 416**	**9 318**	**6 994**	**5 100**
» » 1910	5 088	2 313	1 903	2 848	3 258	1 921	7 936	5 571	3 824
» nov. 1911	8 719	4 530	3 684	5 792	4 951	3 161	14 511	9 481	6 845

[1] De särskilda anstalterna uppräknas i tablån här ofvan; med afseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:dje sida. En summarisk redogörelse för arbetsförmedlingsfrågans läge vid årets början samt för anstalternas organisation lämnades i »Meddel.» 1911, h. 1, s. 38 ff.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
December:	Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Stockholm	183	92	**129**	89	62	**73**
Uppsala län	168	110	**136**	75	94	**86**
Södermanlands län	151	134	**145**	76	68	**73**
Östergötlands län	181	94	**135**	59	55	**57**
Norrköping	266	90	**169**	96	54	**73**
Jönköpings län	439	152	**250**	57	70	**65**
Norra Kalmar län	248	118	**189**	86	59	**74**
Södra Kalmar län	162	92	**123**	52	61	**55**
Blekinge län	210	85	**126**	77	63	**67**
Kristianstads län	223	60	**116**	77	34	**48**
Malmöhus län. Malmö	232	109	**153**	91	76	**81**
Malmöhus län. Lund	258	126	**215**	94	65	**82**
Malmöhus län. Landskrona	293	74	**173**	89	35	**58**
Malmöhus län. Hälsingborg	275	108	**190**	83	64	**74**
Malmöhus län. Ystad	833	111	**212**	100	81	**84**
Malmöhus län. Trelleborg	136	74	**105**	64	63	**64**
Malmöhus län. Eslöf	134	59	**99**	83	51	**68**
Malmöhus län. Skurup	119	75	**100**	94	58	**79**
Hallands län	171	83	**126**	58	66	**62**
Göteb. o. Bohus l.	139	116	**130**	73	52	**66**
Göteborg	106	64	**88**	91	61	**78**
Skaraborgs län	180	76	**106**	67	43	**50**
Karlstad	150	60	**89**	45	44	**44**
Örebro	164	153	**158**	100	88	**94**
Västmanlands län	197	127	**164**	71	87	**79**
Kopparbergs län	462	95	**198**	93	73	**80**
Gäfle stad och län	159	84	**132**	97	71	**88**
Sundsvall	155	62	**92**	85	43	**58**
Jämtlands län	257	125	**155**	43	46	**45**
Norrbottens län	131	129	**130**	86	63	**73**
Tillsammans dec. 1911	**181**	**93**	**133**	**85**	**63**	**73**
» » 1910	220	87	142	82	59	69
» nov. 1911	192	117	153	81	64	72

Vid samtliga under månaden verksamma anstalter gjordes tillhopa 9 318 ansökningar om arbete, hvaraf 5 760 af män och 3 558 af kvinnor. Samtidigt funnos disponibla 6 994 lediga platser, nämligen 3 175 för män och 3 819 för kvinnor. Hela antalet tillsatta platser uppgick till 5 100, af hvilka 2 684 besattes med män och 2 416 med kvinnor.

Bland de *särskilda anstalterna* uppvisa gifvetvis de i storstäderna belägna samt de större länsförmedlingarna den största omsättningen af arbetskraft; en relativt större frekvens framträder äfven vid de anstalter, som fungerat under någon längre tid och därunder hunnit förvärfva mera omfattande förbindelser och förtroende.

Närmare upplysningar i öfrigt rörande verksamheten vid de olika anstalterna kunna inhämtas ur här meddelade tabeller.

Arbetsmarknadens allmänna läge var som vanligt under denna tid af året ej fullt tillfredsställande. Inom byggnadsverksamheten, sågverksindustrien m. fl. yrkesgrenar, som vid vintersäsongens inträde måste afsevärdt begränsas, blefvo en mängd arbetare lediga.

Tillsatta platser

i jämförelse med föregående månad samt motsvarande tid föregående år.

Anstalter.	Hela antalet.			Ökning (+) eller minskning (—).				Januari—december.			
				Dec. 1910—dec. 1911.		Nov. 1911—dec. 1911.		Hela antalet.		Ökning (+) eller minskning (—) 1910/1911.	
	Dec. 1910.	Nov. 1911.	Dec. 1911.	Antal.	%.	Antal.	%.	1910.	1911.	Antal.	%.
Stockholm	1 050	1 560	*1 418*	+ 368	+ 35	— 142	— 9	15 405	18 141	+ 2 736	+ 18
Uppsala län	119	236	*103*	— 16	— 13	— 133	— 56	2 927	3 601	+ 674	+ 23
Södermanlands län[1]	—	127	*115*	—	—	— 12	— 9	—	1 586	—	—
Östergötlands län	136	425	*225*	+ 89	+ 65	— 200	— 47	5 253	6 734	+ 1 481	+ 28
Norrköping	235	321	*230*	— 5	— 2	— 91	— 28	4 377	4 254	— 123	— 3
Jönköpings län[2]	61	89	*54*	— 7	— 11	— 35	— 39	1 268	1 527	+ 259	+ 20
Norra Kalmar län[2]	12	36	*28*	+ 16	—	— 8	— 22	366	478	+ 112	+ 31
Södra Kalmar län[1]	—	61	*37*	—	—	— 24	— 39	—	686	—	—
Blekinge län	49	144	*99*	+ 50	—	— 45	— 31	1 478	1 891	+ 413	+ 28
Kristianstads län	79	196	*61*	— 18	— 23	— 135	— 69	1 789	2 015	+ 226	+ 13
Malmöhus län: Malmö	424	641	*585*	+ 161	+ 38	— 56	— 9	6 538	7 692	+ 1 154	+ 18
Malmöhus län: Lund	79	170	*80*	+ 1	+ 1	— 90	— 53	1 904	1 821	— 83	— 4
Malmöhus län: Landskrona[2]	34	68	*37*	+ 3	+ 9	— 31	— 46	680	889	+ 209	+ 31
Malmöhus län: Hälsingborg	113	272	*190*	+ 77	+ 68	— 82	— 30	2 653	3 736	+ 1 083	+ 41
Malmöhus län: Ystad	19	67	*36*	+ 17	+ 89	— 31	— 46	479	612	+ 133	+ 28
Malmöhus län: Trelleborg[1]	—	84	*35*	—	—	— 49	— 58	—	1 013	—	—
Malmöhus län: Eslöf	53	153	*53*	± 0	± 0	— 100	— 65	1 124	1 333	+ 209	+ 19
Malmöhus län: Skurup	17	51	*22*	+ 5	+ 29	— 29	— 57	408	486	+ 78	+ 19
Hallands län[2]	74	132	*70*	— 4	— 5	— 62	— 47	1 049	1 757	+ 708	+ 67
Göteb. o. Bohus l.[2]	54	109	*73*	+ 19	+ 35	— 36	— 33	635	1 283	+ 648	+ 102
Göteborg	751	1 079	*970*	+ 219	+ 29	— 109	— 10	10 038	11 723	+ 1 685	+ 17
Skaraborgs län[2]	20	30	*26*	+ 6	+ 30	— 4	— 13	228	564	+ 336	—
Karlstad	22	60	*31*	+ 9	+ 41	— 29	— 48	797	862	+ 65	+ 8
Örebro	111	103	*95*	— 16	— 14	— 8	— 8	2 167	2 032	— 135	— 6
Västmanlands län	95	197	*106*	+ 11	+ 12	— 91	— 46	1 564	2 368	+ 804	+ 51
Kopparbergs län[2]	42	118	*82*	+ 40	+ 95	— 36	— 31	559	1 670	+ 1 111	—
Gäfle stad o. län	47	119	*109*	+ 62	—	— 10	— 8	1 302	1 572	+ 270	+ 21
Sundsvall	69	89	*36*	— 33	— 48	— 53	— 60	1 161	1 245	+ 84	+ 7
Jämtlands län[1]	—	43	*28*	—	—	— 15	— 35	—	216	—	—
Norrbottens län	59	65	*66*	+ 7	+ 12	+ 1	+ 2	861	1 015	+ 154	+ 18
Tillsammans	**3 824**	**6 845**	**5 100**	**+ 1 276**	**+ 33**	**— 1 745**	**— 25**	**67 010**	**84 802**	**+ 17 792**	**+ 27**
Däraf jordbruk och skogshush. m. m.	466	1 614	*527*	+ 61	+ 13	— 1 087	— 67	15 496	20 749	+ 5 253	+ 34
» öfriga näringsgrenar	3 358	5 231	*4 573*	+ 1 215	+ 36	— 658	— 14	51 514	64 053	+ 12 539	+ 24

När skogsarbetena komma i gång till full omfattning, torde en del af dessa arbetare kunna beredas sysselsättning vid dylika arbeten. Inom den egentliga industrien synas förhållandena hafva varit ungefär likartade som under föregående månader. Rekryteringen af arbetskraft till jordbruket hade i hufvudsak afslutats tidigare under hösten, hvarför endast ett mindre antal platser återstodo att besättas under december.

---

[1] Anstalten började sin verksamhet under år 1911.
[2] » » » » » » 1910.

Från flera håll yttras farhåga om betydlig arbetslöshet under instundande vinter.

Tablån å föregående sida lämnar en närmare belysning af *verksamhetens utveckling* vid de olika anstalterna, i hvad angår de tillsatta platsernas antal. Nästan öfverallt finner man en stark framåtgång i jämförelse med motsvarande tidpunkt under föregående år. För samtliga anstalter och yrkesgrenar uppgick ökningen vid jämförelse med december 1910 till 1 276 eller 33 % (däraf för jordbruket m. m. 61 eller 13 % sam för öfriga näringsgrenar 1 215 eller 36 %). I förhållande däremot till resultaten under nästföregående månad hade inträdt en betydande minskning, uppgående till 1 745 eller 25 % (däraf för jordbruket m. m. 1 087 eller 67 % samt för öfriga näringsgrenar 658 eller 14 %).

Efterföljande tablåer innehålla närmare uppgifter beträffande den offentliga arbetsförmedlingens betydelse för *större yrkesgrupper* samt för verksamhetens utveckling och arbetstillgången därinom. Det torde vara nog att här ytterligare betona, hurusom alltjämt en synnerligen skarp skillnad framträder mellan å ena sidan jordbruket och skogshushållningen, där i allmänhet rik arbetstillgång yppas, samt å den andra sidan de industriella yrkena m. fl., hvilka visa öfverflöd på arbetskraft.

Den grundväsentliga skillnaden mellan arbetsmarknaden inom jordbruket och inom de industriella yrkena kommer klart till synes i nedanstående tablå, som jämväl lämnar tillfälle till jämförelser med motsvarande tid föregående år samt med nästlidne månad.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
	Dec.	Nov.	Dec.	Dec.	Nov.	Dec.
Jordbruket m. m.	1910.	1911.	1911.	1910.	1911.	1911.
Män	148	136	*163*	66	75	*68*
Kvinnor	39	62	*53*	21	39	*32*
Tillsammans	**118**	**119**	***131***	**53**	**67**	***58***
Öfriga näringsgrenar.						
Män	245	231	*186*	88	86	*89*
Kvinnor	91	124	*96*	62	67	*66*
Tillsammans	**147**	**165**	***134***	**72**	**74**	***75***
Samtliga yrkesgrenar.						
Män	220	192	*181*	82	81	*85*
Kvinnor	87	117	*93*	59	64	*63*
Tillsammans	**14**	**153**	***133***	**69**	**72**	***73***

Öfversikt af verksamheten för större *hufvudgrupper* af arbete.

Hufvudgrupper.	*Manliga afdelningen.*			*Kvinnliga afdelningen.*			*Tillsammans.*		
	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
December:									
Jordbruk o. skogshushållning	1 059	648	441	140	265	86	**1 199**	**913**	**527**
Grufdrift och malmförädling	13	2	2	—	—	—	**13**	**2**	**2**
Industri o. handtverk m. m.	1 888	723	587	272	174	97	**2 160**	**897**	**684**
Handel och samfärdsel	1 153	852	727	531	539	296	**1 684**	**1 391**	**1 023**
Husligt arbete	3	2	2	2 514	2 811	1 919	**2 517**	**2,813**	**1 921**
Allmän o. litterär verksamhet	9	85	84	35	25	17	**44**	**110**	**101**
Öfriga slag af arbete	1 635	863	841	66	5	1	**1 701**	**868**	**842**
Samtliga yrkesgrenar	**5 760**	**3 175**	**2 684**	**3 558**	**3 819**	**2 416**	**9 318**	**6 994**	**5 100**
Ökning (+) eller **minskning** (—) från föreg. månad.									
Absoluta tal.									
Jordbruk o. skogshushållning	—1 463	—1 203	— 951	— 217	— 309	— 136	—1 680	—1 512	—1 087
Grufdrift och malmförädling	— 1	+ 2	+ 2	—	—	—	— 1	+ 2	+ 2
Industri o. handtverk m. m.	— 727	— 196	— 169	— 177	— 110	— 86	— 904	— 306	— 255
Handel och samfärdsel	— 324	— 34	+ 15	— 223	— 21	— 2	— 547	— 55	+ 13
Husligt arbete	+ 1	± 0	± 0	—1 580	— 706	— 530	—1 579	— 706	— 530
Allmän o. litterär verksamhet	— 8	+ 63	+ 69	— 10	+ 9	+ 8	— 18	+ 72	+ 77
Öfriga slag af arbete	— 437	+ 13	+ 34	— 27	+ 5	+ 1	— 464	+ 18	+ 35
Samtliga yrkesgrenar	**—2 959**	**—1 355**	**—1 000**	**—2 234**	**—1 132**	**— 745**	**—5 193**	**—2 487**	**—1 745**
Relativa tal. [1]									
Jordbruk o. skogshushållning	— 58	— 65	— 68	— 61	— 54	— 61	— 58	— 62	— 67
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Industri o. handtverk m. m.	— 28	— 21	— 22	— 39	— 39	— 47	— 30	— 25	— 27
Handel och samfärdsel	— 22	—	—	— 30	—	—	— 25	—	—
Husligt arbete	—	—	—	— 39	— 20	— 22	— 39	— 20	— 22
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	— 21	—	—	— 29	—	—	— 21	—	—
Samtliga yrkesgrenar	**— 34**	**— 30**	**— 27**	**— 39**	**— 23**	**— 24**	**— 36**	**— 26**	**— 25**

På 100 *lediga platser* kommo: [1]

December:	*Ansökningar om arbete.*			*Tillsatta platser.*		
	Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Jordbruk och skogshushållning	163	53	**131**	68	32	**58**
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—
Industri och handtverk m. m.	261	156	**241**	81	56	**76**
Handel och samfärdsel	135	99	**121**	85	55	**74**
Husligt arbete	—	89	**89**	—	68	**68**
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	189	—	**196**	97	—	**97**
Samtliga yrkesgrenar	**181**	**93**	**133**	**85**	**63**	**73**

[1] Proportionstal hafva här ej beräknats i de fall, då de absoluta talen äro små. Dessa hafva dock medräknats i summan för »samtliga yrkesgrenar», hvaraf förklaras vissa skiljaktigheter mellan de under denna rubrik uppförda talen samt de detaljsummor, som finnas angifna.

Tillsatta platser inom vissa *yrkesspecialiteter.*

Manliga afdelningen.				*Kvinnliga afdelningen.*			
Specialiteter.	Dec. 1910.	Nov. 1911.	Dec. 1911.	Specialiteter.	Dec. 1910.	Nov. 1911.	Dec. 1911.
Jordbruk, skogshushållning m. m.: Befälspersonal	18	13	*2*	Jordbruk, skogshushållning m. m.: Tjänare	47	211	*83*
Tjänare på stat	57	84	*30*	Tillfälliga arbeterskor	2	5	—
Tjänare i kost	187	769	*230*	Diverse personal	2	6	*3*
Tillfälliga arbetare	54	404	*114*	Spinneriarbetare	1	5	*3*
Trädgårdspersonal	16	42	*28*	Väfveriarbetare	6	10	*2*
Skogspersonal	79	78	*35*	Kapp- och klädsömmerskor	2	13	*4*
Andra	4	2	*2*	Linnesömmerskor	2	1	—
Tegelbruksarbetare	2	5	—	Trikotagearbetare	—	2	—
Gjutare och formare	—	12	*2*	Tvätt- och strykningsarbetare	15	27	*14*
Bleck- och plåtslagare	12	19	*20*	Bageri- och konditoriarbetare	6	20	*11*
Smeder och hofslagare	16	30	*27*	Bryggeri- och mineralvattensarbetare	10	4	*12*
Verktygsarbetare	3	4	—	Litografer och kemigrafer	—	4	*5*
Filare och bänkarbetare	16	21	*14*	Fabriksarbetare, ej spec.	—	7	*2*
Maskinarbetare	19	23	*28*	Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	35	51	*67*
D:o handtlangare	4	11	—	Hotell-, kafé- och restaur.: Servitriser	25	34	*28*
Sågverks- och brädgårdsarbetare	32	20	*34*	Städerskor	8	11	*17*
Maskin- och modellsnickare	3	4	*2*	Kokerskor	11	20	*13*
Möbel- och finsnickare (träsnid.)	13	24	*22*	Diskerskor m. fl.	65	131	*99*
Jord-, beton- och schaktningsarbetare (inkl. gatu-, väg- och vattenbyggnadsarbetare)	39	171	*135*	Privat tjänst: Hushållerskor	26	73	*49*
Grundläggare, bergsprängare och stensättare	4	15	*21*	Hus- och barnjungfrur	105	207	*138*
Rörläggare, gas- och vattenledningsarbetare	4	6	*5*	Kokerskor och köksor	56	146	*61*
Murare	8	51	*26*	Ensamjungfrur	346	950	*431*
Murarbetsmän och tegelbärare	38	57	*31*	Tvätt- och rengöringsarbeterskor	929	925	*1 115*
Byggnadssnickare och timmermän	59	100	*83*	Springflickor	31	29	*25*
Måleriarbetare	7	10	*19*				
Kvarnarbetare	2	3	*3*				
Bageri- och konditoriarbetare	2	10	*6*				
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	4	6	*6*				
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	12	6	*22*				
Månadskarlar, handels- och lagerarbetare	58	66	*91*				
Springpojkar	204	262	*211*				
Varuutkörare	9	7	*9*				
Kuskar och åkeriarbetare	36	39	*51*				
Kaptener, styrmän, sjömän	2	18	*4*				
Maskinister, eldare, kollämpare	2	2	*4*				
Stufveriarbetare	69	181	*170*				

För en närmare kännedom om arbetsförmedlingens betydelse för de särskilda *näringsgrenarna* hänvisas till resp. tabeller i det följande. Här skola emellertid återgifvas de för bedömandet af arbetsmarknadens läge betydelsefullaste siffrorna rörande proportionen mellan arbetsansökningar och lediga platser (både män och kvinnor).

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.		
	Dec. 1910.	Nov. 1911.	Dec. 1911.
Jordbruk och skogshushållning m. m.	118	119	*131*
Metall- och maskinindustri	368	292	*249*
Trävaruindustri	215	280	*208*
Byggnadsverksamhet	443	232	*240*
Textilindustri	151	386	*443*
Beklädnadsindustri	168	225	*236*
Närings- och njutningsämnesindustri	232	213	*214*
Kontors- o. d. personal	306	222	*156*
Butiks- o. d. personal	191	269	*159*
Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	102	138	*118*
Landtransport	124	146	*120*
Husligt arbete	87	116	*89*
Grofarbete	63	255	*196*

Om man frånser jordbruket och de specifikt kvinnliga yrkesområdena, så häntyda proportionstalen på ganska riklig tillgång på arbetskraft. Dock synas förhållandena snarast något gynnsammare än motsvarande månad föregående år, särskildt för kontors- och butikspersonal, som denna månad i ganska stort antal förmedlats arbete, företrädesvis dock tillfälligt sådant för julhandeln.

I det föregående återfinnes en öfversikt öfver antalet tillsatta platser för vissa *specialiteter af arbetare*, dels under ifrågavarande månad och dels motsvarande tid föregående år samt under nästlidne månad. För kvinnorna återfinnas de största förmedlingsresultaten naturligen inom gruppen husligt arbete i privat tjänst, nämligen 49 platser för hushållerskor, 138 för hus- och barnjungfrur, 61 för kokerskor och köksor, 431 för ensamjungfrur samt 1 115 inom tvätt- och rengöringsarbete o. s. v.; inom hotell-, kafé- och restaurantrörelse anställdes 28 servitriser, 17 städerskor, 13 kokerskor, 99 diskerskor o. s. v. Inom handels-, kontors- och lagerarbeten placerades 67, i jordbruks- o. d. arbete 86. Bland viktigare manliga specialiteter må anföras smeder och hofslagare 27, maskinarbetare 28, sågverks- och brädgårdsarbetare 34, möbel- och finsnickare 22, jord-, betono. d. arbetare 135, murare 26, murarbetsmän och tegelbärare 31, byggnadssnickare och timmermän 83, handels- och lagerarbetare 91, springpojkar 211, kuskar och åkeriarbetare 51, stufveriarbetare 170 o. s. v. Inom jordbruk och skogshushållning m. m. anställdes: befälspersonal 2, tjänare på stat 30, tjänare i husbondes kost 230 tillfälliga arbetare 114, trädgårdspersonal 28, skogspersonal 35 samt diverse andra arbetare 2.

Antalet platser, som under *december* månad tillsatts utom resp. orter.

	December 1911.			Dec.	Nov.
	Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.	1910.	1911.
Stockholm	38	24	**62**	81	145
Uppsala län	2	4	**6**	6	14
Södermanlands län	—	—	—	—	1
Östergötlands län	3	3	**6**	3	9
Norrköping	46	14	**60**	67	147
Jönköpings län	1	3	**4**	3	9
Norra Kalmar län	1	—	**1**	—	2
Södra Kalmar län	1	—	**1**	—	2
Blekinge län	1	2	**3**	—	9
Kristianstads län	9	8	**17**	10	23
Malmöhus län. Malmö	35	15	**50**	61	181
Lund	19	2	**21**	10	81
Landskrona	7	1	**8**	8	24
Hälsingborg	32	3	**35**	35	102
Ystad	2	2	**4**	10	22
Trelleborg	11	5	**16**	—	38
Eslöf	12	2	**14**	12	106
Skurup	15	7	**22**	16	44
Hallands län	—	2	**2**	1	6
Göteb. o. Bohus län	1	—	**1**	2	3
Göteborg	57	7	**64**	42	35
Skaraborgs län	—	—	—	—	1
Karlstad	1	3	**4**	3	29
Örebro	19	8	**27**	35	26
Västmanlands län	1	1	**2**	—	1
Kopparbergs län	—	—	—	—	9
Gäfle stad och län	—	—	—	1	3
Sundsvall	2	8	**10**	3	11
Jämtlands län	—	—	—	—	—
Norrbottens län	—	—	—	—	—
Tillsammans dec. 1911	**316**	**124**	**440**	**409**	**1 083**
» » 1910	309	100	409	—	—
» nov. 1911	786	297	1 083	—	—

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under månaden 440 platser, hvaraf 316 manliga och 124 kvinnliga; motsvarande tal föregående år voro 409, 309 och 100 samt under nästlidne månad 1 083, 786 och 297. Dessa siffror gifva dock endast ett svagt intryck af de offentliga anstalternas verkliga betydelse för omgifvande trakt, enär vid samtliga länsanstalter alla platser, som tillsatts inom resp. län, redovisas såsom förefintliga inom orten.

Arbetsmarknadens läge enligt arbetsförmedlingsanstalternas rapporter.

A) *Allmän öfversikt.*

Stockholm. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har inom byggnadsindustrien m. fl. yrken varit mycket begränsad. Däremot har för butiksbiträden och dylik personal varit god tillgång på tillfälligt arbete, på grund af den rådande brådskan vid jultiden. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången för tjänarinnor varit god; för fabriksarbeterskor och restaurantpersonal dålig.

Uppsala län. Arbetstillgången har varit mycket knapp, äfven till jordbruket. Arbetslöshet är rådande i synnerhet för grofarbetare.

Södermanlands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit dålig inom alla yrken; dock har tillfälligt arbete kunnat beredas en del arbetslösa med hamnarbete i Nyköping och Oxelösund. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit jämförelsevis god.

Östergötlands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit dålig och sämre än under föregående månad. Äfven inom jordbruket har arbetstillgången varit mindre god. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god och bättre än under motsvarande tid föregående år.

Norrköping. Arbetsmarknaden har varit dålig. De arbetslösas antal har, på grund af att en del arbeten slutförts och inga nya påbörjats, betydligt ökats.

Jönköpings län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit ringa och betydligt mindre än under såväl föregående månad som motsvarande tid föregående år. På grund af den blida väderleken hafva ej heller några skogsarbeten kunnat igångsättas. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit normal.

Norra Kalmar län. Arbetsmarknaden har varit mindre god; dock betydligt bättre än under motsvarande månad föregående år. Arbetslöshet är rådande.

Södra Kalmar län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit dålig särskildt inom byggnads- och grofarbetarfacken. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit normal.

Blekinge län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit mindre god. På grund af att en del arbeten slutförts och inga nya påbörjats har efterfrågan på arbetskraft varit ringa. Äfven till jordbruket har arbetstillgången varit dålig. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit mindre god..

Kristianstads län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit ringa och sämre än under motsvarande tid föregående år. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit större än efterfrågan å arbete.

Malmö. Manliga afdelningen. Arbetstillgången ringa. Tillgången på arbetskraft riklig. Äfven till jordbruket har efterfrågan på arbetskraft varit mindre liflig, *utom hvad beträffar yngre drängar och mjölkare.* — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Lund. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit dålig, särskildt för grofarbetare. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit mycket god.

Landskrona. Arbetstillgången har å manliga afdelningen varit ytterst ringa såväl inom staden som till landet. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god. Brist på arbetskraft.

Hälsingborg. Manliga afdelningen. Arbetstillgången på landsbygden har varit ringa. Inom staden har tillgången å arbete varit något bättre i jämförelse med motsvarande tid föregående år; dock råder stor arbetslöshet, särskildt bland byggnads-, fabriks- och grofarbetare. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit tämligen god.

Ystad. Arbetstillgången i staden har såväl inom byggnadsindustrien som inom öfriga näringsgrenar varit god; för grofarbetare har dock arbetstillgången varit otillräcklig.

Trelleborg. Arbetsmarknadens läge tryckt.

Eslöf. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har såväl inom som utom staden varit mycket tryckt. Särskildt mot slutet af månaden har arbetslösheten varit ganska omfattande, i det att ett större antal grofarbetare blefvo utan sysselsättning. Till landsbygden har arbetstillgången varit ringa — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit mindre god.

Skurup. Arbetsmarknaden normal.

Hallands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången dålig och försämrad dock torde arbetslösheten ej vara så stor som motsvarande tid förra året — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Göteborgs och Bohus län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit ganska ringa inom samtliga industrier. Någon nämnvärd arbetsbrist synes dock icke vara rådande. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god. Brist på dugliga ensamjungfrur och mjölkjungfrur.

Göteborg. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit synnerligen god och betydligt bättre än under motsvarande tid föregående år. Till jordbruket har varit god tillgång på arbete; likaså inom maskinindustrien och stufverifacket, inom hvilka yrken det till och med varit brist på arbetskraft.. För kontors-, handels- och byggnadsarbetare har dock arbetstillgången varit ringa. Någon nämnvärd arbetslöshet förekommer icke. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden likaledes varit god med undantag för affärs- och restaurantpersonal.

Skaraborgs län. Arbetsmarknaden normal. Tillgång och efterfrågan på arbetskraft hafva i det närmaste motsvarat hvarandra.

Karlstad. Arbetsmarknaden har varit mindre god som vanligt vid denna tid af året. Den blida väderleken och frånvaro af snö hafva hittills omintetgjort de vid denna tid förekommande skogsarbetena. Arbetslöshet är rådande.

Örebro. Arbetsmarknaden har, i jämförelse med motsvarande tid föregående år, varit god å såväl manliga som kvinnliga afdelningen.

Västmanlands län. Arbetsmarknaden har varit dålig. Arbetslöshet är rådande.

Kopparbergs län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har har varit ringa inom byggnads-, sågverks- och grofarbetarfacken, inom hvilka arbetslöshet förekommit. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft motsvarat hvarandra.

Gäfle stad och län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången medelgod; bättre än under motsvarande tid föregående år. En del inskränkningar i arbetsstyrkan har visserligen gjorts vid vissa industriella verk, men har i stället arbete kunnat erbjudas vid hamnarna, där arbetstillgången varit synnerligen god. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Sundsvall. Arbetstillgången har varit tämligen god. Blott ett fåtal arbetssökande hafva anmält sig.

Jämtlands län. Tillgången å arbete har varit mycket knapp, särskildt å manliga afdelningen.

Norrbottens län. Arbetsmarknaden har varit tämligen god och bättre i jämförelse med motsvarande tid föregående år. Någon nämnvärd arbetslöshet förekommer icke.

B) *Tillgången på arbetskraft.*

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Stockholm.	
Jordbruksarbetare, arbetare inom metall- och maskinindustrien samt byggnadsfacken, butiks- och handelsbiträden, fabriks-, åkeri- och grofarbetare. — Fabriksarbeterskor och restaurantpersonal.	Ensamjungfrur.
Uppsala län.	
Daglönare, skogsarbetare, yngre verkstadsarbetare, åkeri-, handels- och grofarbetare.	

Södermanlands län.

Äldre drängar till landet, byggnadssnickare, metall-, fabriks- samt grofarbetare.	Ladugårdskarlar, villiga att deltaga i mjölkning. — Dugliga ensamjungfrur samt mjölkerskor.

Östergötlands län.

Stall- och arbetsdrängar, trädgårdsarbetare, skogs- och sågverksarbetare, smeder, filare, handtlangare, springpojkar, kuskar, sjömän, bokhållare, expediter, grofarbetare, f. d. militärer. — Hushållerskor, barnjungfrur, springflickor.	Tillfälliga arbetare. — Mjölkjungfrur.

Norrköping.

Inom de flesta manliga yrken och fack. — Rengöringsarbeterskor.	Mjölkjungfrur.

Jönköpings län.

Inom alla yrken och fack.	—

Norra Kalmar län.

Smides-, sågverks-, byggnads-, tändsticks-, fabriks- och grofarbetare. — Yngre tjänstflickor.	Dugliga tjänarinnor.

Södra Kalmar län.

Byggnads- och grofarbetare. — Kontors- och butikspersonal, servitriser, tvätt- och rengöringskvinnor.	Drängpojkar. — Tjänarinnor till jordbruket ensamjungfrur, kunniga i matlagning.

Blekinge län.

Byggnads- och grofarbetare. — Handelspersonal.	Mjölkjungfrur, kokerskor.

Kristianstads län.

Drängar, daglönare, byggnadsarbetare, grofarbetare. — Serveringsflickor.	Mjölkjungfrur, kokerskor, hus- och barnjungfrur, kunniga ensamjungfrur.

Malmö.

Äldre drängar, daglönare, landtbrukselever, järnarbetare, målare, snickare, kontors- och butiksbiträden, grof- och fabriksarbetare, f. d. militärer. — Kontors- och butiksbiträden, hushållerskor, uppasserskor, kontorsstäderskor, tvätt- och rengöringskvinnor.	Yngre drängar. — Jungfrur till landet, passflickor.

Lund.

Inom alla manliga yrken och fack.	Ensamjungfrur, passflickor, mjölkjungfrur.

Landskrona.

Jordbruksarbetare, murare, byggnadssnickare, kuskar, hästskötare, yngre springpojkar, skrifbiträden, kontorselever, handels- och grofarbetare, f. d. militärer.	Ensamjungfrur, kunniga i matlagning, tjänarinnor till landet.

Hälsingborg.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Jordbruks-, järn-, byggnads-, fabriks-, handels-, transport- och grofarbetare. — Fabriksarbeterskor, butiksbiträden, hushållerskor, kontorsstäderskor.	Kreatursskötare och yngre drängar till årstjänst. — Ensamjungfrur, tjänstflickor till landet.

Ystad.

Grofarbetare, f. d. militärer, daglönsarbetare och äldre drängar.	Mjölkjungfrur.

Trelleborg.

Daglönare, grofarbetare	Tjänarinnor till landet.

Eslöf.

Jordbruks- och grofarbetare..	—

Skurup.

Daglönare, äldre drängar.	Kvinnliga tjänare.

Hallands län.

Drängar, byggnads- och grofarbetare, springpojkar.	Ryktare, yngre drängpojkar, stenhuggare. — Dugliga ensamjungfrur, jungfrur till landet.

Göteborgs och Bohus län.

Inom de flesta yrken och fack.	Dugliga ladugårdsskötare, statdrängar, torpare, gjutare, skrädderiarbetare m. fl. — Dugliga tjänarinnor.

Göteborg.

Sågverks- och brädgårdsarbetare, murare, snickare och timmermän, målare, bokhållare, handelsbiträden och -arbetare, kuskar, sjömän, eldare, grofarbetare. — Kontors- och butiksbiträden, restaurantpersonal.	Jordbruksarbetare, grofplåtslagare, handtlangare, filare, järnsvarfvare, maskinarbetare, väfveriarbetare. — Kvinnliga tjänare.

Skaraborgs län.

—	Jungfrur till landet.

Karlstad.

Jordbruksdrängar, sågverksarbetare, byggnadssnickare, expediter och grofarbetare.	Grofplåtslagare, modellsnickare, volontärer till krigstjänst. — Tjänarinnor kunniga i matlagning.

Örebro.

Inom samtliga yrken och fack.	—

Västmanlands län.

Grofarbetare.	Dugliga landsjungfrur.

Kopparbergs län.

Sågverks-, byggnads- och grofarbetare.	Mjölkjungfrur.

Gäfle stad och län.

Sågverks- och brädgårdsarbetare, fabriks- och grofarbetare.	Textilarbeterskor, kunniga ensamjungfrur.

Sundsvall.

—	Tjänarinnor till husligt arbete.

Jämtlands län.

Grofarbetare m. fl.	Yngre tjänarinnor. Jungfrur till landet.

Norrbottens län.

Grofarbetare.	—

Sveriges offentliga arbetsförmedling *december* 1911.

Sammandrag för *samtliga anstalter*.

Yrkesgrupper.	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.			På 100[1] lediga platser kommo:	
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	ansökningar om arbete.	tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	1,059	648	441	140	265	86	**1 199**	**913**	**527**	131	58
II. Grufdrift och malmförädling	13	2	2	—	—	—	**13**	**2**	**2**	—	—
III. Industri och handtverk m. m.:											
A Jord-, sten- och glasindustri	49	20	11	4	10	10	**53**	**30**	**21**	177	70
B Metall- o. maskinindustri	398	161	112	17	6	3	**415**	**167**	**115**	249	69
C Trävaruindustri	164	79	67	2	1	—	**166**	**80**	**67**	208	84
D Byggnadsverksamhet	866	361	325	—	—	—	**866**	**361**	**325**	240	90
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	29	6	2	7	3	1	**36**	**9**	**3**	—	—
F Textilindustri	62	6	5	31	15	8	**93**	**21**	**13**	443	62
G Beklädnadsindustri	24	11	4	101	42	22	**125**	**53**	**26**	236	49
H Närings- och njutningsämnesindustri	106	24	20	61	54	30	**167**	**78**	**50**	214	64
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	12	3	2	9	2	2	**21**	**5**	**4**	—	—
J Trämasse- och pappersindustri	20	7	4	17	18	6	**37**	**25**	**10**	—	—
K Grafisk industri	30	9	6	6	6	5	**36**	**15**	**11**	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	128	36	29	17	17	10	**145**	**53**	**39**	274	74
IV. Handel och samfärdsel:											
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	70	44	34	32	24	18	**102**	**68**	**52**	150	76
B Butiks- och magasinspersonal	295	147	131	144	129	68	**439**	**276**	**199**	159	72
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	64	17	10	304	295	179	**368**	**312**	**189**	118	61
D Landtransport	557	428	360	50	78	25	**607**	**506**	**385**	120	76
E Vattentransport	166	188	179	—	1	1	**166**	**189**	**180**	88	95
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	1	28	13	1	12	5	**2**	**40**	**18**	—	—
V. Husligt arbete	3	2	2	2 514	2 811	1 919	**2 517**	**2 813**	**1 921**	89	68
VI. Allmän och litterär verksamhet	9	85	84	35	25	17	**44**	**110**	**101**	—	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	1 635	863	841	66	5	1	**1 701**	**868**	**842**	196	97
Summa för dec. 1911	**5 760**	**3 175**	**2 684**	**3 558**	**3 819**	**2 416**	**9 318**	**6 994**	**5 100**	**133**	**73**
» » » 1910	5 088	2 313	1 903	2 848	3 258	1 921	7 936	5 571	3 824	142	69

[1] Jfr noten å sid. 72.

Yrkesgrupper.	Stockholm.			Uppsala län.			Södermanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**62**	**33**	**24**	**36**	**36**	**24**	**47**	**34**	**16**
Däraf kvinnor	2	4	2	5	7	4	8	5	4
II. Grufdrift och malmförädling	—	**2**	**2**	—	—	—	—	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	**14**	**4**	**2**	**1**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	4	2	2						
B Metall- och maskinindustri	**161**	**44**	**32**	**2**	**3**	**2**	**26**	**11**	**8**
Däraf kvinnor	13	4	2						
C Trävaruindustri	**27**	**30**	**22**	**1**	**4**	**3**	**2**	**1**	**1**
Däraf kvinnor	1	1	—						
D Byggnadsverksamhet	**264**	**110**	**96**	**5**	**2**	**2**	**5**	**1**	**1**
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	**12**	**5**	**2**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	2	2	1						
F Textilindustri	**5**	**2**	**2**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	3	2	2						
G Beklädnadsindustri	**43**	**16**	**9**	**1**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	41	16	9	1	—	—			
H Närings- och njutningsämnesindustri	**37**	**18**	**11**	**3**	**3**	**3**	**5**	**4**	**1**
Däraf kvinnor	17	14	7	—	2	2	2	3	—
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	**5**	**1**	—	**1**	—	—	—	**1**	**1**
Däraf kvinnor	3	—	—	1	—	—			
J Trämasse- och pappersindustri	**16**	**6**	**1**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	8	6	1						
K Grafisk industri	**15**	—	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	3	—	—						
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	**22**	**11**	**6**	—	—	—	**8**	**6**	**4**
Däraf kvinnor	5	6	3				2	4	2
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	**65**	**45**	**37**	—	—	—	**1**	—	—
Däraf kvinnor	30	22	17						
B Butiks- o. magasinspersonal.	**186**	**124**	**79**	**3**	**3**	**2**	**3**	**1**	**1**
Däraf kvinnor	39	66	31	1	1	1	2	—	—
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**132**	**78**	**43**	**2**	**3**	**3**	**6**	**6**	**4**
Däraf kvinnor	107	71	37	2	3	3	4	5	3
D Landtransport	**233**	**223**	**177**	**13**	**8**	**8**	**15**	**4**	**4**
Däraf kvinnor	5	22	1	6	3	3			
E Vattentransport	**26**	**6**	**6**	—	—	—	**8**	**42**	**37**
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	**13**	**6**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	—	12	5						
V. Husligt arbete	**770**	**901**	**595**	**58**	**51**	**50**	**53**	**36**	**27**
Däraf kvinnor	767	901	595	58	51	50	53	36	27
VI. Allmän och litterär verksamhet	**22**	**67**	**64**	—	**1**	—	—	—	—
Däraf kvinnor	18	6	3						
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**389**	**210**	**202**	**37**	**6**	**6**	**49**	**10**	**10**
Däraf kvinnor	—	5	1						
Summa för dec. månad år 1911	**2 506**	**1 949**	**1 418**	**163**	**120**	**103**	**228**	**157**	**115**
Däraf kvinnor	1 068	1 162	719	74	67	63	71	53	36
» » » månad år 1910	1 897	1 462	1 050	240	146	119	—	—	—
Däraf kvinnor	789	912	567	93	76	64	—	—	—

Östergötlands län.						Jönköpings län.			Kalmar län.			Blekinge län.		
Norrköping.			Öfriga anstalter.											
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
65	31	24	173	150	68	36	12	4	24	27	13	27	25	16
5	7	8	18	45	14	—	1	—	2	5	3	4	9	5
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	5	5	4	—	—	1	6	5	2	—	—	2	—	—
16	3	2	20	6	3	8	3	1	10	2	1	10	5	4
15	1	1	11	4	4	12	—	—	6	2	2	1	—	—
89	24	24	13	4	4	15	—	—	16	3	3	10	—	—
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
54	11	7	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	7	3	—	1	1									
5	—	—	3	—	—	1	3	—	1	1	1	2	3	2
3	—	—	3	—	—	—	1	—				2	2	1
13	3	3	4	2	—	3	1	1	4	—	—	—	1	1
4	2	2	3	1	—	3	1	1	3	—	—	—	1	1
1	—	—	—	—	—	1	—	—	4	1	1	—	—	—
									1	1	1			
6	5	3	5	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
			5	—	—									
6	2	2	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	1	1	1	—	—									
7	1	1	7	—	—	4	—	—	7	—	—	4	5	4
												2	—	—
1	—	—	3	3	—	3	—	—	1	2	—	—	2	1
			—	1	—									
13	10	4	6	2	1	6	—	—	3	1	—	9	1	—
8	7	1	4	—	—	1	—	—	1	1	—	4	1	—
12	20	10	15	24	15	13	6	5	3	2	1	9	13	9
11	19	9	13	23	15	8	6	5	1	—	—	5	13	9
22	20	19	26	10	9	7	4	4	3	1	—	20	17	13
2	5	4	6	1	1							—	1	—
21	—	—	9	—	—	1	—	—	3	—	—	5	—	—
—	—	—	1	14	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—
			1	—	—									
45	124	71	139	135	81	70	45	32	45	46	28	66	71	46
45	124	71	139	135	81	70	45	32	45	46	28	66	71	46
1	2	1	6	6	6	1	1	1	—	—	—	—	—	—
1	2	1	6	4	4									
136	53	53	87	35	31	23	1	1	20	14	14	18	2	2
66	—	—												
582	315	230	535	397	225	205	82	54	152	103	65	184	146	99
157	174	95	199	211	116	82	54	38	53	53	32	83	98	62
583	377	235	454	263	136	220	127	61	49	36	12	119	91	49
173	211	108	118	142	63	88	91	47	9	12	5	68	70	37

Yrkesgrupper.	Kristianstads län.			Malmöhus					
				Malmö.			Hälsingborg.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**79**	**62**	**37**	**90**	**58**	**38**	**81**	**31**	**22**
Däraf kvinnor	8	24	8	14	17	5	11	3	1
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	**6**	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri									
Däraf kvinnor	**1**	—	—	—	—	—	**9**	—	—
B Metall- och maskinindustri	**1**	**1**	**1**	**27**	**8**	**7**	**12**	**2**	—
Däraf kvinnor				3	1	1			
C Trävaruindustri	—	**1**	—	**16**	**4**	**5**	**1**	—	—
Däraf kvinnor				1	—	—			
D Byggnadsverksamhet	**4**	—	—	**107**	**41**	**39**	**106**	**56**	**54**
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	**5**	**2**	**1**	**10**	—	—
Däraf kvinnor				2	1	—	3	—	—
F Textilindustri	—	—	—	**13**	**2**	**2**	**7**	—	—
Däraf kvinnor				9	2	2	5	—	—
G Beklädnadsindustri	**2**	**1**	—	**38**	**8**	**7**	**3**	**1**	**1**
Däraf kvinnor	2	1	—	35	8	7	3	1	1
H Närings- och njutningsämnesindustri	**6**	**1**	—	**13**	**4**	**3**	**20**	**5**	**4**
Däraf kvinnor	—	1	—	8	3	3	5	2	2
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	**7**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor				4	—	—			
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	**3**	**4**	**3**	**2**	**1**	—
Däraf kvinnor				2	4	3	—	1	—
K Grafisk industri	—	—	—	**6**	**5**	**5**	**1**	—	—
Däraf kvinnor				1	4	4			
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	—	—	—	**47**	**15**	**14**	**3**	**1**	**1**
Däraf kvinnor				7	4	4	—	1	1
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	**1**	—	—	**3**	**2**	**2**	**1**	**1**	—
Däraf kvinnor									
B Butiks- och magasinspersonal	—	—	—	**83**	**30**	**24**	**13**	**6**	**5**
Däraf kvinnor				43	25	19	8	2	2
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**10**	**9**	**6**	**33**	**38**	**26**	**12**	**6**	**2**
Däraf kvinnor	10	9	6	27	38	26	10	5	2
D Landtransport	**3**	**3**	**3**	**80**	**61**	**31**	**27**	**11**	**6**
Däraf kvinnor	1	—	—	18	27	8	4	1	—
E Vattentransport	—	—	—	**13**	—	—	**21**	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	**6**	**6**	**1**	**2**	**1**
V. Husligt arbete	**29**	**48**	**14**	**333**	**331**	**273**	**92**	**114**	**75**
Däraf kvinnor	29	48	14	333	331	273	92	114	75
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	**2**	—	—	**1**	**1**	—
Däraf kvinnor				2	—	—	1	1	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**10**	—	—	**177**	**99**	**99**	**62**	**20**	**19**
Summa för dec. månad år 1911	**146**	**126**	**61**	**1 096**	**718**	**585**	**491**	**258**	**190**
Däraf kvinnor	50	88	28	509	465	355	142	131	84
» » » månad år 1910	172	160	79	991	555	424	400	172	113
Däraf kvinnor	57	79	32	374	377	250	114	104	59

l ä n.			Hallands län.			Göteborgs och Bohus län.						Skaraborgs län.		
Öfriga anstalter.						Göteborg.			Öfriga anstalter.					
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
171	117	72	43	41	25	72	73	45	27	21	10	24	31	11
19	41	10	6	12	6	7	18	1	3	9	2	7	19	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	8	8	3	5	—	2	2	1	—	—	—	1	—	—
—	8	8				57	42	34						
23	13	8	2	3	1	1	1	—	4	4	—	1	—	—
8	4	4	4	—	—	22	25	21	2	—	—	—	—	—
34	16	14	6	6	3	112	39	33	13	17	14	1	—	—
1	1	—	—	—	—	6	1	—	—	—	—	—	—	—
6	—	—	1	—	—	6	5	1	—	—	—	—	—	—
2	—	—				1	3	—						
4	2	2	1	—	—	11	10	—	1	4	—	—	—	—
2	2	2	1	—	—	4	9	—						
10	7	4	5	6	3	27	16	10	3	—	—	—	—	—
2	5	2	—	2	—	8	13	7	1	—	—			
—	1	1	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—
						—	1	1						
—	—	—	—	—	—	3	8	2	—	—	—	—	—	—
						2	7	2						
—	1	—	—	—	—	5	6	3	—	—	—	—	—	—
						—	1	—						
8	—	—	4	—	—	3	8	3	1	—	—	—	—	—
1	—	—				—	2	—						
—	—	—	—	—	—	21	12	11	—	—	—	—	—	—
						1	—	—						
6	4	2	3	1	—	76	78	69	3	4	2	1	1	1
3	4	2	2	1	—	16	15	8	—	1	—			
17	14	14	8	9	8	32	24	5	2	5	2	3	1	1
14	14	14	7	8	8	27	23	5	2	5	2	2	1	1
25	10	8	13	3	3	54	96	72	13	6	4	7	4	4
2	2	2				3	14	4				2	2	2
5	—	—	—	—	—	45	129	125	2	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	4	3	—	—	—	—	—	—
111	100	64	32	35	24	264	419	295	44	29	20	17	15	9
111	100	64	32	35	24	264	417	293	44	29	20	17	15	9
1	2	1	—	—	—	3	21	20	2	—	—	—	—	—
—	2	1				1	1	—	1	—	—			
134	61	61	17	4	3	269	219	216	27	21	21	—	—	—
565	361	263	142	113	70	1 091	1 238	970	144	111	73	55	52	26
156	178	105	48	58	38	335	525	321	51	44	24	28	37	16
519	283	202	161	111	74	1 015	1 023	751	107	116	54	58	41	20
148	127	71	52	51	33	368	574	337	22	67	15	28	31	15

Yrkesgrupper.	Karlstad.			Örebro.			Västmanlands län.		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	4	7	1	16	15	12	78	66	44
Däraf kvinnor	1	4	1	5	5	2	18	11	6
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	2	—	—	1	—	—	1	—	—
B Metall- och maskinindustri	2	5	2	2	1	1	15	4	1
C Trävaruindustri	5	—	—	2	—	—	4	—	—
D Byggnadsverksamhet	2	—	—	12	6	6	9	2	1
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
F Textilindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
G Beklädnadsindustri	1	1	1	3	1	1	—	—	—
Däraf kvinnor	1	1	1						
H Närings- och njutningsämnesindustri	—	—	—	4	1	1	4	—	—
Däraf kvinnor				2	1	1	1	—	—
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
K Grafisk industri	—	—	—	1	—	—	—	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	—	—	—	2	1	1	2	3	3
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Däraf kvinnor							1	—	—
B Butiks- o. magasinspersonal	7	2	2	5	3	3	1	2	1
Däraf kvinnor	5	2	2	1	—	—	—	2	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	5	8	5	3	1	1	4	4	4
Däraf kvinnor	5	8	5	2	1	1	4	4	4
D Landtransport	—	—	—	11	5	5	4	3	3
Däraf kvinnor				1	—	—			
E Vattentransport	—	—	—	—	—	—	1	1	1
Däraf kvinnor							—	1	1
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V. Husligt arbete	17	33	12	67	44	41	61	45	43
Däraf kvinnor	17	33	12	67	44	41	61	45	43
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor									
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	17	14	8	31	23	23	37	5	5
Summa för dec. månad år 1911	62	70	31	160	101	95	222	135	106
Däraf kvinnor	29	48	21	78	51	45	80	63	55
» » » månad år 1910	38	36	22	290	119	111	194	122	95
Däraf kvinnor	15	24	14	96	61	53	73	55	40

Kopparbergs län.			Gäfle stad och län.			Sundsvall.			Jämtlands län.			Norrbottens län.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
17	14	9	9	2	1	—	4	2	10	21	7	8	2	2
1	5	1							1	13	3	—	1	1
3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
3	—	—	8	4	4	—	—	—	2	—	—	3	3	3
16	1	1	10	2	2	—	—	—	1	1	1	—	—	—
18	2	2	17	8	8	—	—	—	1	—	—	7	24	21
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	1	1	1	—	—									
2	3	3	2	2	2	1	1	—	1	—	—	—	—	—
—	1	1	1	1	1	1	1	—						
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	1	1	8	1	1	—	—	—	2	—	—	1	—	—
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
									—	1	1			
2	1	1	—	—	—	5	1	1	4	—	—	1	1	1
						3	1	1	3	—	—			
4	6	5	9	7	5	2	3	1	14	11	4	18	14	10
3	6	5	7	6	4	2	3	1	13	10	4	18	14	10
8	2	1	13	9	9	6	2	1	4	4	1	—	—	—
—	—	—	5	11	11	—	—	—	1	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
59	52	39	29	38	27	20	37	17	43	24	14	53	40	24
59	52	39	29	38	27	20	37	17	43	24	14	53	40	24
5	9	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	9	8												
55	10	10	47	40	39	22	14	14	13	—	—	24	7	5
204	103	82	164	124	109	57	62	36	96	62	28	118	91	66
70	74	55	38	45	32	26	42	19	60	48	22	71	55	35
127	61	42	125	73	47	114	92	69	—	—	—	63	105	59
48	40	27	35	35	18	49	47	27	—	—	—	36	72	39

Lifsmedelspriser å olika orter

Medelpris per år (1904—1910) och per månad

Obs! Siffrorna för åren 1904—1909 angifva medelpris för 28

	Varuslag.	Kvantitet.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.
			öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
1	Mjölk: oskummad	lit.	13	13	14	14	14	14	14
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	7	7
3	separerad	»	—	—	—	—	—	—	5
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	206	212	221	219	226	220	222
5	mat- (lands-)	»	185	191	201	199	204	198	200
6	Ost, helfet, okryddad	»	—	—	—	—	—	—	150
7	halffet, »	»	103	107	109	116	119	116	114
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	—	—	—	49
9	Margarin, högsta kvalitet	»	149	157	159	157	164	159	169
10	» lägsta »	»	100	104	108	108	119	116	125
11	» växtmargarin	»	—	—	—	—	—	—	—
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	129	133	142	150	148	151	149
13	» konserverade	»							134
14	Potatis: gammal	5 lit.	—	29	25	29	32	28	27
15	färsk	»							76
16	Ärter, gula	kg.	27	27	26	27	30	28	29
17	Bruna bönor	»	40	39	39	40	42	41	46
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	27	27	27	28	31	33	32
19	råg-, » » »	»	19	19	19	20	23	22	20
20	rågsikt-, » » »	»	23	24	24	26	29	28	26
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	[2] 31	[2] 31	[2] 31	[2] 32	[2] 33	[2] 33	34
22	korn-	»	—	26	25	25	26	28	28
23	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	—	57	58	59	59	60	63
24	» » » svenska	»							39
25	» billigaste sort	»	32	32	31	32	35	34	33
26	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	36	35	35	37	41	40	40
27	mjukt, limpa, söt	»	35	34	35	35	39	39	39
28	» » sur	»	25	25	26	26	28	28	28
29	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	63	64	65	67	73	74	76
30	mjukt, bakadt med vatten	»	—	42	44	46	51	53	45
31	» » » mjölk	»							61
32	Nötkött, färskt: stek	»	91	89	98	106	109	104	98
33	soppkött	»	76	74	81	89	91	85	78
34	Kalfkött: stek, gödkalf	»	102	104	116	118	122	120	117
35	spädkalf	»	53	53	58	64	66	63	60
36	Fårkött, färskt	»	103	105	118	125	125	121	118
37	salt	»	—	—	—	—	—	—	103
38	Fläsk: färskt	»	105	110	127	123	114	121	129
39	salt, svenskt	»	115	117	132	131	121	127	138
40	» amerikanskt	»	113	113	124	125	121	128	149
41	Fisk, färsk: sill	»	31	33	34	34	28	28	31
42	strömming	»	42	40	41	44	36	36	36
43	rödspotta (»spätta»)	»	70	71	75	80	81	79	80
44	salt: sill, fetsill	»	36	38	40	41	38	37	39
45	» » slofetsill	»							34
46	strömming	»	24	25	26	25	25	23	23
47	kabeljo af långa	»	[3] 51	[3] 54	[3] 56	[3] 59	[3] 60	[3] 61	54
48	» » torsk	»							45
49	*Kaffe (obrändt), prima Santos*	»	[4] 110	[4] 115	[4] 117	[4] 116	[4] 116	[4] 115	125
50	Socker, bit-	»	61	69	62	62	66	67	71
51	Svagdricka	lit.	—	—	—	—	—	—	6
52	Fotogen, Water White	»	18	16	16	16	18	18	17
53	» Standard White	»							15
54	Ved: björk- (osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2180	2170	2220	2360	2680	2520	2280
55	barr- (2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1660	1650	1710	1850	2140	2020	1810
56	Bränntorf	100 kg.	—	[5] 70	[5] 70	[5] 73	[5] 80	[5] 74	187
57	Kol, antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	—	322	318	355	388	376	373
58	Koks, gasverks- (okrossad) hemkörd	»	—	112	106	126	139	134	130
59	» eng. kamin- »	»	—	—	—	—	—	—	159

[1]) Preliminära siffror. — [2]) Uppgifterna afse *ej* ångpreparerade gryn. — [3]) Uppgifterna afse å vissa — [5]) Uppgifterna afse hl.; vikten af 1 hl. torf är 40 à 50 kg. — [6]) Prisstegringen beror på att en del pris-

Obs! Beträffande bostadspriser å olika orter i riket meddelas uppgifter för åren

(nov. 1910—nov. 1911) för samtliga orter.

orter, men för år 1910 samt jan.—nov. 1911 för 39 orter.

Nov. 1910.	Dec. 1910.	Jan. 1911.	Febr. 1911.	Mars 1911.	April 1911.	Maj 1911.	Juni 1911.	Juli 1911.	Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt.[1] 1911.	Nov.[1] 1911.	
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	1
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	2
5	5	5	5	5	5	5	5	5	6	6	6	6	3
220	219	216	216	217	216	213	214	218	233	244	252	246	4
203	200	193	191	194	196	195	194	194	211	222	228	224	5
151	151	151	151	151	151	151	151	151	151	151	152	153	6
113	112	113	112	112	111	111	111	110	111	111	112	113	7
49	48	47	47	47	48	48	48	49	48	48	49	48	8
168	169	166	163	159	150	143	140	141	143	149	154	155	9
126	126	126	123	121	116	110	107	107	107	115	119	120	10
—	—	139	137	133	125	121	117	115	116	124	129	130	11
198	202	180	149	129	114	111	118	125	131	145	169	202	12
142	143	140	129	124	119	115	117	119	120	130	136	143	13
27	27	27	27	27	27	28	28	28	27	34	32	31	14
—	—	—	—	—	—	—	—	55	40	—	—	—	15
29	29	29	28	29	29	28	29	29	28	29	29	29	16
45	45	45	45	45	45	45	45	45	46	47	51	51	17
30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	31	31	18
19	19	19	19	19	19	19	19	20	20	20	20	20	19
24	24	24	24	24	24	25	25	25	25	26	26	26	20
31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	32	33	33	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
62	62	62	62	62	62	62	62	[6] 65	65	65	65	65	23
39	39	39	39	38	39	39	39	39	39	39	39	40	24
33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	34	34	25
40	40	40	39	39	39	39	39	39	39	39	39	40	26
38	38	38	38	37	37	37	37	37	37	37	37	37	27
28	28	27	27	27	27	27	28	27	27	28	27	28	28
75	75	75	74	74	74	74	74	74	74	74	74	74	29
45	45	45	45	45	44	44	45	44	44	45	44	44	30
62	62	61	61	61	60	60	60	60	60	60	60	60	31
97	96	96	95	96	96	98	100	100	99	97	94	93	32
78	77	77	77	78	79	80	81	81	80	78	76	74	33
117	117	116	116	117	116	116	117	116	116	114	114	111	34
60	60	59	59	58	58	58	58	58	58	58	57	57	35
108	110	115	118	118	123	125	124	122	117	110	103	102	36
101	102	100	102	105	105	107	107	104	102	101	97	97	37
130	127	126	125	124	122	121	120	120	120	119	117	114	38
139	137	135	134	132	131	130	129	129	128	126	125	123	39
151	150	148	146	142	142	138	138	136	137	136	132	135	40
33	28	27	25	26	28	26	34	37	37	36	34	33	41
39	36	38	37	34	34	32	37	35	33	36	38	40	42
80	80	83	79	79	76	75	81	80	80	80	79	78	43
39	39	39	39	37	39	39	39	39	40	40	40	40	44
35	34	34	34	33	33	34	33	33	34	33	34	35	45
23	24	24	24	24	24	24	25	25	24	25	25	25	46
52	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	47
45	45	46	45	46	44	44	45	46	46	46	44	44	48
135	139	146	147	149	149	150	151	153	155	159	165	170	49
67	67	67	67	67	67	67	67	68	72	72	73	73	50
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	51
16	16	16	16	16	16	16	16	16	15	15	14	14	52
14	14	14	14	14	14	14	14	13	13	13	13	13	53
2270	2270	2280	2260	2270	2260	2260	2260	2280	2280	2280	2300	2300	54
1820	1800	1810	1800	1820	1790	1790	1790	1810	1820	1820	1830	1830	55
187	187	183	183	184	184	184	184	184	184	189	189	187	56
373	372	372	372	373	372	371	373	372	371	371	374	374	57
129	128	129	129	128	133	132	132	131	133	133	135	136	58
159	156	160	159	160	153	154	153	155	155	154	155	157	59

orter kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [6]) Uppgifterna afse »brasilianskt» kaffe. uppgifter utmönstrats, enär de befunnits ej afse äkta »Carolina»gryn.

1904—1910 i häfte n:r 5 för 1911.

Kreaturs-

(per kg. lef-

för Stockholm, Malmö och

Medelpris per år (1904—1910) och per månad

Kreatursslag.	[1]) 1904.	[1]) 1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.
Kor:	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Extra prima[2])	—	—	53	54	54	46	47
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	40	40	46	48	46	40	41
» 2. Äldre, *fullt feta, köttiga*	34	37	43	45	43	36	37
» 3. Mindre feta[3])	28	29	36	38	35	27	28
Kvigor (och stutar):							
Extra prima[4])	—	—	58	60	59	52	55
Kl. 1. Fullt feta, köttiga[5])	46	46	51	54	52	45	44
» 2. Mindre feta[5])	37	37	44	48	44	36	36
Tjurar:							
Extra prima[4])	—	—	55	57	56	46	49
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	44	45	51	54	48	42	43
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	39	41	46	49	44	38	40
» 3. Mindre köttiga[6])	33	36	40	38	39	32	33
Oxar:							
Extra prima[7])	—	—	—	—	58	—	47
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	—	—	48	53	49	43	43
» 2. Mindre feta[8])	—	—	42	46	43	34	36
Kalfvar:							
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)[9])	57	59	64	68	63	60	61
» (70—90 »)[9])	51	53	54	61	56	55	55
Skummjölkskalfvar	36	40	44	46	41	39	40
Får:							
Yngre, feta[10])	—	—	53	54	52	50	51
Äldre, » [11])	—	—	44	49	46	45	45
Svin:							
Slakterisvin (85—100 kg.)	49	62	73	66	56	69	77
Rena, större svin (100—150 kg.)	47	59	76	65	55	68	73
Suggor	39	45	66	57	46	58	67

[1]) Samtliga uppgifter för år 1904 afse endast Malmö och för år 1905 endast Stockholm och Malmö. februari 1911 endast Stockholm. — [3]) Uppgifterna för januari—juli 1911 afse Malmö och Göteborg och [5]) Uppgifterna för nov. 1910—nov. 1911 afse Malmö och Göteborg. — [6]) Uppgifterna för december 1910, gifterna afse från och med november 1910 endast Malmö. — [8]) Uppgifterna för november 1911 afse gifterna för åren 1906—1909 afse endast Göteborg samt för nov. 1910—nov. 1911 Stockholm och Göteborg. och Göteborg.

priser

vande vikt)

Göteborg 1904—november 1911.

(november 1910—november 1911) för alla tre orterna.

Nov. 1910.	Dec. 1910.	Jan. 1911.	Febr. 1911.	Mars 1911.	April 1911.	Maj 1911.	Juni 1911.	Juli 1911.	Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt. 1911.	Nov. 1911.
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
47	45	—	42	48	—	—	—	51	52	52	53	51
43	41	40	40	40	43	45	45	44	42	40	40	41
36	35	35	35	35	37	39	40	39	37	35	35	34
27	27	28	27	27	27	27	28	27	25	23	22	21
58	56	55	55	55	57	59	59	57	57	58	59	60
45	44	45	44	45	46	48	51	49	47	46	46	45
35	33	34	31	34	38	37	40	39	37	36	36	35
56	53	54	55	54	55	56	58	56	55	54	55	55
48	46	45	46	46	46	47	48	48	47	45	46	46
43	42	42	43	43	43	44	45	45	43	42	43	43
35	33	34	33	33	34	35	37	36	33	31	30	29
47	45	50	—	—	—	—	54	—	56	47	50	46
45	42	43	42	42	44	48	48	47	45	43	43	42
38	36	37	36	36	38	42	42	41	38	36	36	36
62	61	61	61	61	61	61	61	57	55	59	59	60
55	53	53	53	53	53	52	53	50	49	52	53	54
38	38	39	41	41	41	40	40	42	40	41	42	42
45	46	47	50	53	60	60	55	50	47	47	46	45
38	40	41	44	48	52	52	48	41	39	35	33	33
73	75	73	70	69	66	63	63	64	64	63	59	59
72	70	69	68	66	65	61	60	60	61	61	58	57
63	62	61	60	59	59	53	48	49	48	49	48	48

— [3]) Uppgifterna för nov., december 1910 samt mars, juli—nov. 1911 afse endast Malmö: för — [4]) Uppgifterna för nov. 1910—nov. 1911 afse endast Malmö. — för aug.—nov. 1911 endast Malmö. — januari—maj och juli 1911 afse Malmö och Göteborg samt aug.—nov. 1911 endast Malmö. — [7]) Upp- Stockholm och Göteborg. — [9]) Fr. o. m. år 1908 afse uppgifterna endast Malmö och Göteborg. — [10]) Upp- — [11]) Uppgifterna för åren 1906—1909 afse endast Göteborg samt för nov. 1910—juni 1911 Stockholm

Fiskpriser

(partipriser utan förbindelse).

Medelpriser i Stockholm under *jan.—nov.* månader år 1911.

(Enligt veckonoteringar från Stockholms stads provisoriska fiskhall.)

Slag.	Kvantitet.	Jan.	Febr.	Mars.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.
		Medelpris (öre).										
Fisk:[1])												
Abborre	kg.	57	52	—	61	29	29	56	44	61	61	51
Braxen	»	26	24	—	33	27	31	—	—	39	28	44
små	»	—	—	—	—	—	—	15	15	—	—	—
Böckling	låda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	243
Flundra (Skrubba)	kg.	—	29	35	15	—	—	—	—	—	—	—
Gråsei	»	—	14	26	—	—	—	19	23	25	22	15
Gädda	»	90	93	108	83	59	69	83	74	76	66	71
Gös	»	153	—	—	127	96	116	—	100	119	105	119
Hafskatt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	—
Hafslax	»	—	—	—	—	—	36	40	—	—	—	—
Hvitling	»	35	33	—	—	10	—	15	21	16	16	25
Hälleflundra	»	90	—	98	86	77	76	85	68	73	78	71
små	»	—	—	—	66	59	51	53	—	48	46	45
Id	»	34	—	—	43	34	—	44	—	46	49	46
Kolja[2])	»	35	40	39	34	12	28	—	40	37	30	29
små	»	—	—	—	—	—	—	21	—	—	—	—
Kungsflundra	»	—	—	53	39	—	—	—	35	47	38	49
Kummel	»	—	—	—	—	—	—	26	—	25	27	40
Lake	»	53	56	51	53	15	—	—	—	—	54	51
Lax, färsk	»	228	—	198	—	199	237	148	—	—	173	171
Laxöring	»	74	—	—	—	130	75	—	—	—	—	—
Lindare	»	—	—	—	—	40	51	—	—	—	—	—
Lyrtorsk	»	—	—	—	—	—	—	—	40	—	—	—
Långa	»	—	—	—	—	—	—	—	34	35	38	25
Makrill	»	—	—	—	—	54	34	39	46	50	—	—
Piggvar	»	125	—	175	—	63	—	—	—	—	—	—
små	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31
Ruda, små	»	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—
Röding	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	110	75
Rödspotta	»	45	51	47	37	37	57	51	48	46	39	64
Rödtunga	»	—	—	56	29	59	—	48	54	46	45	35
Sandskädda	»	20	—	—	—	—	—	—	—	—	17	14
Sarf	»	—	—	—	16	8	—	7	10	—	—	—
Sik	»	61	—	—	—	65	54	74	75	82	73	57
Sill, färsk	låda	902	766	745	325	330	—	—	—	2250	1295	1529
»	1/2 låda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	600
»	kg.	—	—	—	—	—	—	—	23	26	23	24
rökt	låda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	153
Sjötunga	kg.	—	—	—	—	—	81	—	—	—	—	—
Skrubba	»	—	—	—	—	—	18	—	—	25	—	—
Slom	»	—	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—
Slätvar	»	86	—	—	61	—	—	—	45	—	66	57
Stenbit	»	—	—	27	36	28	—	26	—	—	—	—
Strömming	»	25	16	13	13	9	—	—	—	21	—	19
»	låda	—	—	—	—	—	—	—	—	600	—	750
Torsk[2])	kg.	36	35	39	33	22	35	22	36	36	33	31
salt	»	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
Uer, färsk	»	—	—	—	—	14	—	—	—	—	—	19
Ulk	»	56	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ål, stor	»	—	—	—	—	125	160	153	—	148	131	—
medelstor	»	—	—	—	—	—	100	133	115	137	107	—
små	»	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
rökt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	300	—	280
Skaldjur:												
Hafskräftor	tjog	—	—	—	—	50	—	—	—	—	—	29
Hummer	st.	—	—	—	—	112	92	—	—	—	—	—
	tjog	—	—	—	—	—	—	—	—	2028	2472	2938
Krabbor	st.	—	—	—	—	10	—	—	13	—	—	—
	tjog	—	—	—	—	—	—	—	—	440	454	—
Kräftor	»	—	—	—	—	50	—	—	80	72	71	—
Räkor, kokta	kg.	82	66	63	68	78	67	55	50	84	90	99
små	»	—	—	—	38	27	38	—	—	—	—	50

Marknadens läge 2/11—8/11: tillgång god, efterfrågan mycket god, tendens fast.
9/11—15/11: » mycket god, » god, » fallande.
16/11—22/11: » » » » liflig, » fast.
23/11—29/11 » god, » god, » fallande.

[1]) Prisuppgifterna afse slaktad fisk, där ej annat angifves. — [2]) Frusen i låda billigare.

Sveriges offentliga arbetsförmedling under år 1911.

I. Arbetsförmedlingsfrågans nuvarande läge.

Den kraftiga utveckling, som arbetsförmedlingsverksamheten visat under de föregående åren, har fortsatt jämväl under år 1911. Den har gifvit sig tillkänna dels genom upprättandet af nya arbetsförmedlingskontor (såväl hufvudkontor som afdelningskontor), dels genom en väsentligt ökad frekvens vid de redan verksamma anstalterna.

Vid början af år 1911 funnos tillhopa 26 arbetsförmedlingsanstalter, af hvilka 13 voro länsförmedlingsanstalter och de återstående 13 fristående kommunala anstalter. Länsförmedling fanns då inrättad i Uppsala, Östergötlands och Jönköpings län, Kalmar läns norra landstingsområde, Blekinge, Kristianstads, Hallands, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Västmanlands, Kopparbergs, Gäfleborgs och Norrbottens län. Af vederbörande kommuner (helt eller till större delen) underhållna anstalter däremot funnos i Stockholm, Norrköping, Malmö, Lund, Landskrona, Hälsingborg, Ystad, Eslöf, Skurup, Göteborg, Karlstad, Örebro och Sundsvall. Under året har antalet anstalter ökats från ofvan nämnda 26 till 30 eller med 4. Bland dessa vid 1911 års slut befintliga 30 anstalter voro 16 länsanstalter och 14 kommunala anstalter.

Mer och mer synes den offentliga arbetsförmedlingen uppfattas såsom en *läns*angelägenhet. Detta framgår däraf, att dels under år 1911 3 nya länsförmedlingar trädt i verksamhet men endast en kommunal anstalt, dels — såsom närmare omnämnes här nedan — beslut fattats om upprättande under år 1912 af flera nya länsförmedlingsanstalter. Nyinrättade under år 1911 äro arbetsförmedlingarna i Södermanlands län, Kalmar läns södra landstingsområde samt i Jämtlands län. En kommunal anstalt har, som antydts, öppnats under året, nämligen i Trelleborg.[1] Antalet hufvudkontor för länsanstalter samt självständiga kommunala kontor uppgick, som nämndt, vid 1911 års slut till 30.

---

[1] Samtliga anstalter inom Malmöhus län äro kommunala, ehuru understöd lämnas jämväl af landstinget.

Länsförmedlingsanstalterna omfatta i allmänhet förutom hufvudkontor jämväl ett eller flera afdelningskontor (filialkontor). Dessa sistnämndas antal uppgick vid 1911 års början till 39; under året tillkommo emellertid flera dylika kontor i samband med upprättandet af nya förmedlingsanstalter, hvarjämte några nya kontor öppnades under förut befintliga anstalter. Inalles funnos vid årets slut vid länsförmedlingsanstalterna 52 afdelningskontor. Därtill bör läggas det filialkontor, som Stockholms stads (kommunala) arbetsförmedling efter beslut af stadsfullmäktige i Stockholm under året öppnat å Södermalm, hvadan alltså 14 filialkontor tillkommit under året. Afdelningskontorens totalantal uppgick, såsom framgår af det föregående, vid 1911 års slut till 53. Af dessa komma emellertid några (kontoren i Ousby, Lidköping, Bollnäs och Malmberget) att åtminstone tillsvidare upphöra med sin verksamhet från 1912 års början.

Vidstående tablå angifver, i hvilka län och på hvilka orter afdelningskontor saväl som hufvudkontor (vid läns- och vid kommunala anstalter) funnos vid 1912 års början, samt hvilka anstalter som äro afsedda att öppnas under nämnda år m. m.

Såsom tablån visar, lyda för närvarande inga afdelningskontor under arbetsförmedlingsanstalterna i Kalmar läns norra landstingsområde och Västernorrlands län.[1] Af de kommunala anstalterna är det endast Stockholms stads, som hittills öppnat något filialkontor.

Åtskilliga anstalter hafva dessutom anställda ombud å flera eller färre orter inom resp. län.

Under år 1911 har i flera län beslut fattats om ytterligare utvidgning af arbetsförmedlingsverksamheten. Så hafva vederbörande landsting beslutit under vissa förutsättningar upprätta länsförmedlingsanstalter inom Kronobergs län med hufvudkontor i Växjö och afdelningskontor i Ljungby, inom Västernorrlands län med hufvudkontor i Sundsvall och eventuellt ett eller flera afdelningskontor samt inom Västerbottens län med hufvudkontor i Umeå och afdelningskontor eller ombud å lämpliga platser, äfvensom inom Värmlands län med hufvudkontor i Karlstad, afdelningskontor i Kristinehamn, Filipstad och Arvika samt eventuellt ortsombud i Säffle och inom Örebro län med hufvudkontor i Örebro och behöfligt antal afdelningskontor. De förutvarande kommunala kontoren i Karlstad, Örebro och Sundsvall skola, i samband med upprättandet af resp. länsanstalter, ingå i dem såsom hufvudkontor. Anstalterna äro ämnade att börja sin verksamhet vid ingången af år 1912 eller under årets lopp, i den mån de hinna organiseras. Nya afdelningskontor torde allt efter behof komma att öppnas inom åtskilliga län under år 1912 liksom under föregående år.

Af nu lämnade öfversikt framgår, att ej mindre än 21 län sannolikt komma att under år 1912 hafva offentlig arbetsförmedling. Blott 3 län, Stockholms, Gottlands och Älfsborgs, synas komma att sakna såväl kommunal som länsförmedling.

[1] Under hufvudkontoret i Örebro finnas i tablån ej upptagna några filialkontor. Sådana komma emellertid att öppnas i den mån så anses behöfligt (jfr sid. 98).

Öfversikt af Sveriges offentliga arbetsförmedling
å olika orter i riket vid början af år 1912.[1]

Enligt uppgifter, inhämtade af Kommerskollegium.

Landsdel.	*Anstalter i verksamhet.*	*Anstalter planerade att börja år 1912.*	*Förslag framställda.*
Stockholms stad . .	*Stockholm.* afdelningskontor å Södermalm.	—	—
Stockholms . . . län	—	—	Under utredning.
Uppsala . . . . . »	*Uppsala*, Enköping, Skutskär, Tierp.	—	—
Södermanlands . . »	*Eskilstuna*, Nyköping, Flen.	—	—
Östergötlands . . »	*Norrköping; Linköping*, Söderköping, Skeninge, Vadstena, Motala, Mjölby, Ödeshög, Åtvidaberg, Kisa, Ringarum, Ö. Husby, Finspong, Borensberg.	—	—
Jönköpings . . . »	*Jönköping*, Eksjö, Tranås, Hvetlanda, Värnamo, Gislaved.	—	—
Kronobergs . . . »	—	*Växjö*, Ljungby.	—
Kalmar läns norra landstingsområde . .	*Västervik.*	—	—
» läns södra landstingsområde . .	*Kalmar*, Nybro, Torsås.	—	—
Gottlands . . . . län	—	—	—
Blekinge . . . . . »	*Karlskrona*, Karlshamn.	Ronneby.	—
Kristianstads . . »	*Kristianstad*, Simrishamn, Hässleholm, Ängelholm, Tomelilla.	—	—
Malmöhus . . . . »	*Malmö, Lund, Landskrona, Hälsingborg, Ystad, Trelleborg, Eslöf, Skurup.*	—	—
Hallands . . . . »	*Halmstad*, Laholm, Falkenberg, Varberg, Kungsbacka.	—	—
Göteborgs o. Bohus »	*Göteborg; Uddevalla*, Strömstad, Lysekil, Kungälf, Marstrand.	—	—
Älfsborgs . . . . »	—	—	—
Skaraborgs . . . »	*Skara*, Vara.	—	—
Värmlands . . . »	*Karlstad.*	Kristinehamn, Filipstad, Arvika.	—
Örebro . . . . . »	*Örebro.*	—	—
Västmanlands . . »	*Västerås*, Köping, Arboga.	—	—
Kopparbergs . . . »	*Falun*, Avesta, Mora, Leksand.	Ludvika.	—
Gäfleborgs . . . . »	*Gäfle*, Hudiksvall, Söderhamn, Storvik, Ljusdal.	—	—
Västernorrlands . »	*Sundsvall.*	—	—
Jämtlands . . . . »	*Östersund*, Ragunda, Strömsund, Sveg.	—	—
Västerbottens . . »	—	*Umeå.*	—
Norrbottens . . . »	*Luleå*, Kiruna.	—	—

[1] Jfr sid. 96 ff., där närmare upplysningar lämnas.

En närmare redogörelse för arbetsförmedlingens utveckling och nuvarande läge inom de olika länen meddelas här nedan.[1]

Stockholms stad. Kommunal arbetsförmedlingsanstalt finnes sedan år 1905. Verksamheten bedrefs under flera år allenast vid *ett* kontor, beläget å Norrmalm, men år 1910 beviljades af stadsfullmäktige medel till upprättande af ett filialkontor å Södermalm, hvilket öppnades under år 1911.

Stockholms län. För behandling af frågan om offentlig arbetsförmedlings inrättande inom länet hade af landstinget och hushållningssällskapets förvaltningsutskott tillsatts en kommitté, hvilken till 1909 års landsting afgaf förslag i ämnet. Detta innebar, att landstinget skulle, under förutsättning af dels bifall af stadsfullmäktige i Stockholm och dels vederbörligt bidrag af länets hushållningssällskap, anordna en för Stockholms stad och län gemensam arbetsförmedling med Stockholms stads redan befintliga arbetsförmedlingsanstalt såsom hufvudkontor, och under förutsättning jämväl af bidrag från vederbörande kommuner, med afdelningskontor i Södertälje och Norrtälje, allt under benämning »Stockholms stads och läns arbetsförmedling». Förslaget blef emellertid af landstinget hänskjutet till hushållningssällskapet, enär landstinget ansåg, att hushållningssällskapet ensamt borde bestrida kostnaderna för anstalten i fråga. Sedan hushållningssällskapets förvaltningsutskott haft frågan under behandling och afstyrkt det framlagda förslaget, har hushållningssällskapet under år 1911 afslagit detsamma.

Uppsala län. Uppsala stads och läns arbetsförmedling har varit i verksamhet sedan år 1908, till en början endast genom kontor i Uppsala men från och med år 1910 äfven genom afdelningskontor i Enköping, Skutskär och Tierp. Kostnaderna fördelas på landsting, hushållningssällskap och vederbörande kommuner.

Södermanlands län. Länsförmedling med hufvudkontor i Eskilstuna och afdelningskontor i Nyköping och Flen trädde i verksamhet i början af år 1911.

Östergötlands län. Kommunal arbetsförmedlingsanstalt finnes i Norrköping sedan år 1906. — Östergötlands läns arbetsförmedling, upprättad af landstinget, med hufvudkontor i Linköping samt filialkontor å ett flertal platser inom länet (Söderköping, Skeninge, Vadstena, Motala, Mjölby, Ödeshög, Åtvidaberg, Kisa, Ringarum, Östra Husby, Finspong och Borensberg), började sin verksamhet under år 1908. Anstalten, som samarbetar med Norrköpingskontoret, där en särskild afdelning för förmedling af jordbruksarbetare under säsongtiden finnes inrättad, underhålles af landstinget med bidrag från de flesta kommuner, där kontor äro förlagda. — Hufvudkontoret i Linköping började under år 1910 fungera såsom distriktskontor för de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna i Östergötlands, Jönköpings och Kalmar län.

Jönköpings län. Från och med år 1910 är Jönköpings läns arbetsförmedling i verksamhet. Hufvudkontoret är förlagdt till Jönköping, och afdelningskontor äro upprättade i Eksjö, Tranås, Hvetlanda, Värnamo och Gislaved. Anslag lämnas af landstinget, hushållningssällskapet och Jönköpings stad.

Kronobergs län. På grund af enskild motion beslöt landstinget år 1910 att tillsätta en kommitté för fullständig utredning af frågan om inrättande af offentlig arbetsförmedling för länet. (Frågan hade redan vid 1909 års landsting förekommit till behandling, men då afslagits.) Kommitterade afgåfvo till 1911 års landsting förslag till inrättande af en arbetsförmedlingsanstalt för länet med hufvudkontor i Växjö och filialkontor i Ljungby. Förslaget bifölls af landstinget, under villkor att medel ansloges jämväl af hushållningssällskapet och staden Växjö. Anstalten är afsedd att om möjligt börja sin verksamhet med ingången af år 1912.

Kalmar län. Inom länets norra landstingsområde är sedan början af år 1910 en offentlig arbetsförmedlingsanstalt i verksamhet i Västervik. Kostnaderna härför fördelas lika mellan staden, länets landsting och hushållningssällskap samt Nationalföreningen mot emigrationen. — Inom länets södra landstingsområde har nämnda förening haft en arbetsförmedlingsanstalt i verksam-

[1] Jfr tablån å sid. 95.

het i Kalmar. Landstinget beviljade år 1910 ett anslag för år 1911 af 2 250 kr. för utveckling af verksamheten vid denna anstalt samt till upprättande af filialer i Oskarshamn, Borgholm, Mönsterås, Nybro och Torsås. Af dessa hafva under år 1911 afdelningskontoren i Nybro och Torsås varit i verksamhet. Till kontoret i Kalmar hafva medel anslagits jämväl af stadsfullmäktige i Kalmar.

Gottlands län. Sedan frågan om inrättande af offentlig arbetsförmedlingsanstalt för Gottlands län fallit på grund af 1910 års landstings beslut, har nämnda fråga där ej varit föremål för behandling.

Blekinge län. Kommunal arbetsförmedlingsanstalt upprättad i Karlskrona år 1906. Länsförmedling med hufvudkontor i Karlskrona och afdelningskontor i Karlshamn trädde i verksamhet under år 1910. Anstalten är upprättad af landstinget med bidrag af vederbörande kommuner. Ännu ett afdelningskontor — i Ronneby — skall enligt beslut af 1911 års landsting upprättas fr. o. m. år 1912. Den kommunala anstalten i Karlskrona har uppgått i länsanstalten.

Kristianstads län. Arbetsförmedling för länet trädde i verksamhet i början af år 1908 med hufvudkontor i Kristianstad och afdelningskontor i Simrishamn, Ängelholm och Hässleholm. Den 1 april 1909 tillkommo ytterligare afdelningskontor i Tomelilla och Ousby, hvilket sistnämnda kontor likväl med 1911 års utgång indragits. Ombud äro därjämte anställda å skilda orter inom länet.

Malmöhus län. Kommunala arbetsförmedlingsanstalter finnas i Hälsingborg sedan 1902 samt i Malmö och Lund sedan 1905. Dessa erhålla emellertid numera bidrag äfven af landstinget. Under år 1909 beslöto vederbörande kommuner att med bidrag från landstinget inrätta arbetsförmedlingsanstalter i Ystad, Eslöf, Skurup, Landskrona och Trelleborg. I sistnämnda stad började verksamheten dock först under år 1911. Till centralanstalt har bestämts den kommunala anstalten i Malmö, hvilken jämväl fungerar som distriktsanstalt för Skåne och Blekinge.

Hallands län. Länsarbetsförmedling med hufvudkontor i Halmstad och afdelningskontor i Falkenberg, Varberg och Kungsbacka jämte en del sockenombud trädde i verksamhet i början af år 1910. Anstalten är upprättad af landstinget med bidrag af vederbörande kommuner samt af Nationalföreningen mot emigrationen. Under år 1911 har ett afdelningskontor öppnats äfven i Laholm.

Göteborgs och Bohus län. Kommunal arbetsförmedlingsanstalt är i Göteborg i verksamhet sedan år 1902. — I enlighet med beslut af 1909 års landsting trädde under år 1910 en länsförmedlingsanstalt i verksamhet med hufvudkontor i Uddevalla, filialkontor i Strömstad, Lysekil och Kungälf samt ombud å ett flertal orter inom länet. Under år 1911 tillkom ännu ett filialkontor, nämligen i Marstrand.

Älfsborgs län. Den af 1910 års landsting uppskjutna frågan om inrättande af arbetsförmedlingsanstalt för länet behandlades ånyo af 1911 års landsting. De utsedda kommitterade hade i afgifvet betänkande föreslagit inrättande af dylik anstalt med kontor endast i Borås. Förslaget blef emellertid af landstinget afslaget.

Skaraborgs län. Sedan en af hushållningssällskapet beslutad arbetsförmedlingsanstalt för länet med kontor i Skara under år 1910 trädt i verksamhet, beslöt samma års landsting att lämna understöd till densamma. Bidrag lämnas jämväl af Skara stad. Afdelningskontor hafva under år 1911 öppnats i Lidköping och Vara, af hvilka dock det förra fr. o. m. år 1912 är t. v. nedlagdt.

Värmlands län. Kommunal arbetsförmedlingsanstalt har sedan år 1906 funnits i Karlstad. — Landstinget beslöt år 1910 att upprätta arbetsförmedlingsanstalt för länet under förutsättning af bidrag från hushållningssällskapet och vederbörande kommuner. Då hushållningssällskapet vägrat lämna bidrag, har under år 1911 ingen länsanstalt trädt i verksamhet. Frågan förekom ånyo vid 1911 års landsting, hvarvid landstinget beslöt inrätta arbetsförmedlings-

anstalt för länet med hufvudkontor i Karlstad, afdelningskontor i Kristinehamn, Filipstad och Arvika samt ortsombud i Säffle och Norra Råda, allt under förutsättning af anslag från resp. kommuner. Den kommunala anstalten i Karlstad skall uppgå i länsanstalten.

Örebro län. Kommunal arbetsförmedlingsanstalt har i Örebro varit i verksamhet sedan den 1 mars 1909. — Landstinget beslöt år 1911 upprätta en länsarbetsförmedling med centralanstalt i Örebro och med filialer i andra länets kommuner, där sådana kunde anses behöfliga. Medel beviljades under förutsättning af anslag från vederbörande kommuner. Den kommunala anstalten i Örebro kommer att uppgå i den beslutade länsförmedlingsanstalten.

Västmanlands län. En offentlig arbetsförmedlingsanstalt för länet började sin verksamhet i Västerås under november 1909 med understöd af landstinget och Västerås stad. Under år 1911 hafva två afdelningskontor, i Köping och i Arboga, tillkommit.

Kopparbergs län. På förslag af de af landstinget och hushållningssällskapets förvaltningsutskott utsedde kommitterade beslöt 1909 års landsting inrätta en offentlig arbetsförmedlingsanstalt för länet med hufvudkontor i Falun och 5 filialkontor (i Borlänge, Ludvika, Avesta, Järna och Mora) under förutsättning af bidrag från hushållningssällskapet och vederbörande kommuner. Kontoret i Falun började sin verksamhet under år 1910, och afdelningskontoren i Avesta, Mora och Leksand hafva öppnats under loppet af år 1911.

Gäfleborgs län. I Gäfle har sedan år 1907 funnits kommunal arbetsförmedlingsanstalt. Af 1909 års landsting beslöts bl. a. att inrätta en provisorisk anstalt på lämplig ort inom länet, eventuellt gemensam med arbetsförmedlingsanstalten i Gäfle. Sedan stadsfullmäktige Gäfle bifallit det framställda förslaget om samarbete med länsanstalten, har en dylik provisorisk länsförmedlingsanstalt varit i verksamhet under åren 1910 och 1911 med hufvudkontor förlagdt till den kommunala anstalten i Gäfle samt ortsombud anställda i Storvik, Bollnäs (ej fr. o. m. år 1912), Söderhamn, Ljusdal och Hudiksvall. Dylik provisorisk anordning har af vederbörande myndigheter beslutits jämväl för år 1912.

Västernorrlands län. Kommunal arbetsförmedlingsanstalt har sedan år 1906 varit i verksamhet i Sundsvall. — Till 1910 års landsting afgåfvo särskilda kommitterade förslag om förmedlingsverksamhetens ordnande så, att anstalten i Sundsvall skulle under vissa villkor förändras till en centralanstalt för länet med afdelningskontor i Härnösand, Örnsköldsvik och Sollefteå samt med 12 ortsombud. Då de gjorda förutsättningarna ej i allo uppfylldes, kom under år 1911 ingen länsanstalt till stånd. Sistnämnda år beslöts emellertid medgifva, att till uppehållande af arbetsförmedlingsanstalten i Sundsvall enligt för densamma godkänd plan i fråga om arbetssättet, finge under vissa villkor af redan beviljadt anslag å 3 000 kronor utgå 2 000 kronor årligen under åren 1912, 1913, 1914 och 1915.

Jämtlands län. Arbetsförmedling för länet började sin verksamhet i juni 1911 vid hufvudkontoret i Östersund. Vid årskiftet voro därjämte afdelningskontor i verksamhet i Ragunda, Strömsund och Sveg.

Västerbottens län. En af 1909 års landsting och af länets hushållningssällskap gemensamt tillsatt kommitté för utredning af frågan om inrättande af offentlig arbetsförmedling för länet hade för 1910 års landsting föreslagit upprättandet af dylik anstalt under förutsättning af bidrag från hushållningssällskap och vederbörande kommuner. Då emellertid beslut om lämnande af dylika bidrag ej förelågo, uppsköt landstinget frågan, som ånyo behandlades af 1911 års landsting. Landstinget beslöt därvid att, med villkor af anslag från hushållningssällskapet, år 1912 upprätta en offentlig länsarbetsförmedlingsanstalt med hufvudkontor i Umeå och afdelningskontor eller ombud å lämpliga platser, äfvensom att anslå medel härför.

Norrbottens län. Länsförmedling trädde i verksamhet vid början af år 1909 med hufvudkontor i Luleå samt ombud i Boden, Malmberget och Kiruna. På grund af de obetydliga resultaten indrogs emellertid kontoret i Boden fr. o. m. den 1 oktober 1910 samt kontoret i Malmberget fr. o. m. år 1912.

II. Arbetsförmedlingsverksamheten under år 1911.

I det föregående har framhållits, att den offentliga arbetsförmedlingen under år 1911 visat kraftig utveckling i så måtto, att åtskilliga nya anstalter under året tillkommit, samt att äfven i öfrigt dess organisation stärkts och verksamhetsfältet väsentligt utvidgats. Arbetsförmedlingens utveckling har emellertid också tagit sig uttryck i betydligt ökad frekvens, såsom framgår af nedanstående tablå:

	Män.	*Kvinnor.*	*Tillsammans.*
Ansökningar om arbete år 1911 . . .	100 493	64 309	**164 802**
» » » » 1910 . . .	92 312	50 985	**143 297**
» » » » 1909 . . .	82 944	43 317	**126 261**
Lediga platser » 1911 . . .	59 564	65 460	**125 024**
» » » 1910 . . .	49 858	53 721	**103 579**
» » » 1909 . . .	39 551	44 997	**84 548**
Tillsatta platser » 1911 . . .	46 719	38 083	**84 802**
» » » 1910 . . .	37 805	29 205	**67 010**
» » » 1909 . . .	29 369	22 675	**52 044**

Siffrorna utvisa, som synes, betydlig ökning på alla punkter. Arbetsansökningarna hade sedan nästföregående år ökats med 15·0 % och antalet lediga platser med 20·7 %. Ökningen var i båda fallen väsentligt större för kvinnor än för män, de relativa talen äro resp. 8·9 och 19·5 % (för män) och 26·1 och 21·9 % (för kvinnor). Särskildt påfallande är emellertid den starka relativa ökningen under året af antalet tillsatta platser. Å manliga afdelningen var ökningen 23·6 % och på den kvinnliga ej mindre än 30·4 %. För båda afdelningarna tillsammans utgjorde ökningen 26·6 %. De nu anförda siffrorna visa, att arbetsförmedlingsanstalterna å ena sidan mer och mer tillvunnit sig arbetsgifvares och arbetares förtroende och å andra sidan kunnat i allt högre grad fylla sin uppgift att verkligen *förmedla* arbete. De absoluta talen rörande förmedlingsverksamheten under år 1911 vid de olika anstalterna återfinnas i omstående tabell. Främst i afseende å verksamhetens omfattning kommer naturligen Stockholmsanstalten. Hvad beträffar antalet tillsatta platser följa därnäst anstalterna i Göteborg, Malmö och Östergötlands län. (Lägges till sistnämnda anstalt äfven den fristående Norrköpingsanstaltens siffror, kommer Östergötland såsom tredje, helt nära Göteborg.) De nyupprättade anstalterna kunna gifvetvis ej uppvisa så synnerligen höga tal; dock är det anmärkningsvärdt, att flera af dem redan efter kort tids verksamhet kunna uppvisa ganska betydande antal tillsatta platser.

Öfversikt öfver verksamheten under år 1911.

Anstalter.	*Manliga afdeln.*			*Kvinnliga afdeln.*			*Tillsammans.*		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Stockholm	20 000	11 120	8 861	15 733	18 225	9 280	**35 733**	**29 345**	**18 141**
Uppsala län	4 025	2 913	2 073	2 127	2 132	1 528	**6 152**	**5 045**	**3 601**
Södermanlands län[1]	2 489	1 886	1 138	915	1 035	448	**3 404**	**2 921**	**1 586**
Östergötlands län	8 070	5 706	4 024	4 618	4 978	2 710	**12 688**	**10 684**	**6 734**
Norrköping	6 407	3 106	2 539	3 104	3 279	1 715	**9 511**	**6 385**	**4 254**
Jönköpings län	2 285	1 034	673	1 791	1 308	854	**4 076**	**2 342**	**1 527**
Norra Kalmar län	838	462	255	378	432	223	**1 216**	**894**	**478**
Södra Kalmar län[1]	727	476	351	486	544	335	**1 213**	**1 020**	**686**
Blekinge län	1 917	986	764	2 221	1 494	1 127	**4 138**	**2 480**	**1 891**
Kristianstads län	2 540	2 060	1 320	1 429	1 940	695	**3 969**	**4 000**	**2 015**
Malmöhus län. Malmö	9 725	3 763	3 392	7 284	5 744	4 300	**17 009**	**9 507**	**7 692**
Malmöhus län. Lund	2 885	1 307	1 163	1 251	967	658	**4 136**	**2 274**	**1 821**
Malmöhus län. Landskrona	1 572	743	577	749	562	312	**2 321**	**1 305**	**889**
Malmöhus län. Hälsingborg	5 950	2 642	2 246	2 727	2 439	1 490	**8 677**	**5 081**	**3 736**
Malmöhus län. Ystad	666	329	273	616	413	339	**1 282**	**742**	**612**
Malmöhus län. Trelleborg[1]	1 139	1 001	801	286	438	212	**1 425**	**1 439**	**1 013**
Malmöhus län. Eslöf	1 559	1 136	984	490	482	349	**2 049**	**1 618**	**1 333**
Malmöhus län. Skurup	468	435	352	169	225	134	**637**	**660**	**486**
Hallands län	1 982	1 331	929	1 251	1 262	828	**3 233**	**2 593**	**1 757**
Göteb. och Bohus län	1 463	1 095	807	819	1 154	476	**2 282**	**2 249**	**1 283**
Göteborg	10 407	7 991	7 021	6 461	8 026	4 702	**16 868**	**16 017**	**11 723**
Skaraborgs län	880	521	340	404	493	224	**1 284**	**1 014**	**564**
Karlstad	7[illegible]8	550	423	572	888	439	**1 280**	**1 438**	**862**
Örebro	2 326	1 186	1 152	1 757	921	880	**4 083**	**2 107**	**2 032**
Västmanlands län	2 994	1 809	1 318	1 706	1 594	1 050	**4 700**	**3 403**	**2 368**
Kopparbergs län	1 836	1 108	815	1 333	1 419	855	**3 169**	**2 527**	**1 670**
Gäfle stad och län	2 362	1 213	1 013	9[illegible]8	1 078	559	**3 350**	**2 291**	**1 572**
Sundsvall	1 141	890	637	1 294	970	608	**2 435**	**1 860**	**1 245**
Jämtlands län[1]	365	238	117	286	214	99	**651**	**452**	**216**
Norrbottens län	767	527	361	1 064	804	654	**1 831**	**1 331**	**1 015**
Tillsammans år 1911	**100 493**	**59 564**	**46 719**	**64 309**	**65 460**	**38 083**	**164 802**	**125 024**	**84 802**
» » 1910	92 312	49 858	37 805	50 985	53 721	29 205	143 297	103 579	67 010

Förhållandet mellan å ena sidan de lediga platserna och å andra sidan dels ansökningar om arbete och dels tillsatta platser vid de olika anstalterna belyses närmare af efterföljande tablå.

Den omständigheten, att vid den offentliga arbetsförmedlingen, såsom ett helt betraktadt, under år 1911 kommo 132 arbetsansökningar på 100 lediga platser mot 138 ansökningar under år 1910, gifver vid handen, att i stort sedt arbetskraften var mera eftersökt under det nästförflutna året än under det föregående. Att den allmänna arbetsmarknadens läge förbättrats, framgår än mera vid en jämförelse mellan de motsvarande talen för det manliga arbetet, nämligen 185 för år 1910 och 169 för år 1911. Här framträder en alldeles tydlig minskning af öfverskottet på arbetskraft, ehuruväl detta i alla händelser var betydande. En utjämning i motsatt riktning visa siff-

[1] Anstalten började sin verksamhet under loppet af år 1911.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
	Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Stockholm	180	86	**122**	80	51	**62**
Uppsala län	138	100	**122**	71	72	**71**
Södermanlands län	132	88	**117**	60	43	**54**
Östergötlands län	141	93	**119**	71	54	**63**
Norrköping	206	95	**149**	82	52	**67**
Jönköpings län	221	137	**174**	65	65	**65**
Norra Kalmar län	181	88	**136**	55	52	**53**
Södra Kalmar län	153	89	**119**	74	62	**67**
Blekinge län	194	149	**167**	77	75	**76**
Kristianstads län	123	74	**99**	64	36	**50**
Malmöhus län. Malmö	258	127	**179**	90	75	**81**
Malmöhus län. Lund	221	129	**182**	89	68	**80**
Malmöhus län. Landskrona	212	133	**178**	78	56	**68**
Malmöhus län. Hälsingborg	225	112	**171**	85	61	**74**
Malmöhus län. Ystad	202	149	**173**	83	82	**82**
Malmöhus län. Trelleborg	114	65	**99**	80	48	**70**
Malmöhus län. Eslöf	137	102	**127**	87	72	**82**
Malmöhus län. Skurup	108	75	**97**	81	60	**74**
Hallands län	149	99	**125**	70	66	**68**
Göteb. och Bohus län	134	71	**101**	74	41	**57**
Göteborg	130	81	**105**	88	59	**73**
Skaraborgs län	169	82	**127**	65	45	**56**
Karlstad	129	64	**89**	77	49	**60**
Örebro	196	191	**194**	97	96	**96**
Västmanlands län	166	107	**138**	73	66	**70**
Kopparbergs län	166	94	**125**	74	60	**66**
Gäfle stad och län	195	92	**146**	84	52	**69**
Sundsvall	128	133	**131**	72	63	**67**
Jämtlands län	153	134	**144**	49	46	**48**
Norrbottens län	146	132	**138**	69	81	**76**
Tillsammans år 1911	**169**	**98**	**132**	**78**	**58**	**68**
» » 1910	185	95	138	76	54	65

rorna för det kvinnliga arbetet, där proportionstalet ökats från 95 år 1910 till 98 år 1911. Den konstanta bristen på kvinnlig arbetskraft synes sålunda hafva något minskats, men var i alla händelser, i synnerhet vid vissa anstalter, stor nog för att förhindra tillsättandet af en mängd till buds stående platser.

Betraktas de olika anstalterna hvar för sig, så finner man de största öfverskotten af manlig arbetskraft vid stadsanstalterna, särskildt de i Skåne, där arbetsmarknaden tyckes hafva varit något sämre än på flertalet öfriga orter. Att länsanstalterna i allmänhet uppvisat en för arbetarna förmånligare proportion mellan antalet arbetssökande och lediga platser, beror utan tvifvel därpå, att dessa i relativt större utsträckning afse jordbruksarbete, hvilket alltjämt står till buds i långt större utsträckning än industri- o. d. arbete.

Vid samtliga anstalter tillsammantagna blefvo af 100 lediga platser 68 tillsatta; motsvarande proportionstal år 1910 utgjorde 65. Oaktadt öfverskottet af arbetskraft och därmed tillfället till urval något minskats, hade sålunda under år 1911 en jämförelsevis större del af de erbjudna platserna kunnat besättas. Då tillgången på arbetssökande män var mycket riklig, men på kvinnor mycket knapp, hade naturligtvis en långt större del af de

lediga platserna för manlig arbetskraft än för den kvinnliga kunnat besättas; proportionstalen voro 78 för männen och 58 för kvinnorna.

Antalet arbetsansökningar, lediga och tillsatta platser under olika månader.

Månad.	*Manliga afdeln.*			*Kvinnliga afdeln.*			*Tillsammans.*		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser.[1]	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.[1]	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.[1]	Tillsatta platser.
Januari	8 319	3 060	2 194	4 657	4 203	2 201	**12 976**	**7 263**	**4 395**
Februari	7 664	3 958	2 781	4 138	4 426	2 081	**11 802**	**8 384**	**4 862**
Mars	8 235	4 749	3 276	5 600	7 149	3 119	**13 835**	**11 898**	**6 395**
April	7 834	5 576	3 808	5 293	7 552	3 551	**13 127**	**13 128**	**7 359**
Maj	8 221	6 006	4 331	4 761	6 439	3 350	**12 982**	**12 445**	**7 681**
Juni	7 542	4 769	3 558	4 027	4 726	2 517	**11 569**	**9 495**	**6 075**
Juli	8 017	4 907	3 558	4 421	4 597	2 236	**12 438**	**9 504**	**5 794**
Augusti	10 227	7 632	5 284	6 112	7 201	3 427	**16 339**	**14 833**	**8 711**
September	9 219	7 544	5 299	8 054	9 936	4 995	**17 273**	**17 480**	**10 294**
Oktober	10 736	8 143	6 262	7 896	8 931	5 029	**18 632**	**17 074**	**11 291**
November	8 7 9	4 530	3 684	5 792	4 951	3 161	**14 511**	**9 481**	**6 845**
December	5 760	3 175	2 684	3 558	3 819	2 416	**9 318**	**6 994**	**5 100**
Hela året	**100 493**	**59 564**	**46 719**	**64 309**	**65 460**	**38 083**	**164 802**	**125 024**	**84 802**

Hvad de olika månaderna beträffar, framträda augusti, september och oktober med den största frekvensen i fråga om såväl arbetskraft som arbetstillfällen. Detta beror gifvetvis dels på att denna tidpunkt är den inom flertalet arbetsområden vanligaste tiden för platsombyte och dels på det särskildt starka behof af arbetskraft, som vid ifrågavarande tid uppstår till följd af säsongens inträde inom både jordbruket (skördetiden) och de industriella och kommersiella yrkena.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
	Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Januari	272	111	**179**	72	52	**61**
Februari	194	93	**141**	70	47	**58**
Mars	173	78	**116**	69	44	**54**
April	140	70	**100**	68	47	**56**
Maj	137	74	**104**	72	52	**62**
Juni	158	85	**122**	75	53	**64**
Juli	163	96	**131**	73	49	**61**
Augusti	134	85	**110**	69	48	**59**
September	122	81	**99**	70	50	**59**
Oktober	132	88	**109**	77	56	**66**
November	192	117	**153**	81	64	**72**
December	181	93	**133**	85	63	**73**
Hela året	**169**	**98**	**132**	**78**	**58**	**68**

[1] Talen för hvarje särskild månad angifva hela det under månaden disponibla antalet lediga platser, sålunda med inräknande äfven af dem, som kvarstått aktuella från föregående månad. Dessa sistnämnda platser hafva däremot i siffrorna för hela året inräknats endast en gång, hvaraf förklaras, att dessa äro mindre än de enskilda månadernas siffror tillsammantagna.

Den för arbetarna gynnsammaste proportionen mellan antalet arbetsansökningar och lediga platser förekom under sensommaren och den tidigare hösten. Tillgången på platser var då så riklig, i synnerhet inom jordbruksarbetet, att till en stor del af dem icke kunde anvisas lämplig arbetskraft. Under vintermånaderna, då stort öfverskott på arbetsansökningar föreligger, blef det däremot möjligt att besätta en jämförelsevis stor procent af de lediga platserna. Emellertid synas förmedlingsresultaten hafva varit väsentligt bättre under årets sista än under dess första månader. Under januari, februari och mars tillsattes nämligen blott resp. 61, 58 och 54 (årets lägsta siffra) platser på hvarje 100-tal lediga, under det motsvarande siffror för november och december äro 72 och 73. Om också de sistnämnda månaderna regelbundet bruka förete gynnsammare proportionstal, så antyda dessa siffror dock en ej oväsentlig förbättring af läget på arbetsmarknaden (jfr ock resultaten af de inom Kommerskollegium under år 1911 verkställda undersökningarna angående arbetslösheten inom arbetarorganisationerna).

Omfattningen af förmedlingen till jordbruket.

Anstalter.	Ansökningar om arbete.			Lediga platser.			Tillsatta platser.		
	Hela antalet.	Däraf till jordbruket.		Hela antalet.	Däraf till jordbruket.		Hela antalet.	Däraf till jordbruket.	
		Antal.	%.		Antal.	%.		Antal.	%.
Stockholm	35 733	1 246	3·5	29 345	1 474	5·0	18 141	1 002	5·5
Uppsala län	6 152	2 423	39·4	5 045	2 553	50·6	3 601	1 726	47·9
Södermanlands län	3 404	1 118	32·8	2 921	1 471	50·4	1 586	725	45·7
Östergötlands län	12 688	5 601	44·1	10 684	5 797	54 3	6 734	3 823	56·8
Norrköping	9 511	1 809	19·0	6 385	2 053	32·2	4 254	1 514	35·6
Jönköpings län	4 076	933	22·9	2 342	617	26·3	1 527	319	20·9
Norra Kalmar län	1 216	199	16 4	894	267	29·9	478	99	20·7
Södra Kalmar län	1 213	344	28·4	1 020	354	34·7	686	251	36·6
Blekinge län	4 138	592	14·3	2 480	578	23·3	1 891	410	21·7
Kristianstads län	3 969	2 082	52 5	4 000	2 287	57·2	2 015	1 268	62·9
Malmöhus län. Malmö	17 009	1 852	10·9	9 507	1 673	17·6	7 692	1 270	16·5
Malmöhus län. Lund	4 136	1 270	30·7	2 274	985	43·3	1 821	749	41·1
Malmöhus län. Landskrona	2 321	532	22·9	1 305	436	33·4	889	2,2	30·6
Malmöhus län. Hälsingborg	8 677	1 587	18·3	5 081	1 483	29·2	3 736	1 148	30·7
Malmöhus län. Ystad	1 282	372	29·0	742	219	29·5	612	142	23·2
Malmöhus län. Trelleborg	1 425	454	31·9	1 439	555	38·6	1 013	379	37·4
Malmöhus län. Eslöf	2 049	968	47·2	1 618	901	55·7	1 333	732	54·9
Malmöhus län. Skurup	637	460	72·2	660	471	71·4	486	359	73·9
Hallands län	3 233	917	28·4	2 593	1 026	39·6	1 757	656	37·3
Götebs. och Bohus län	2 282	634	27·8	2 249	772	34·3	1 283	352	27·4
Göteborg	16 868	886	5·3	16 017	1 120	7·0	11 723	746	6·4
Skaraborgs län	1 284	595	46·3	1 014	515	50·8	564	280	49·6
Karlstad	1 280	317	24·8	1 438	383	26·6	862	218	25·3
Örebro	4 083	787	19·3	2 107	477	22·6	2 032	405	19·9
Västmanlands län	4 700	1 871	39 8	3 403	1 744	51·2	2 368	1 136	48·0
Kopparbergs län	3 169	603	19·0	2 527	727	28·8	1 670	449	26·9
Gäfle stad och län	3 350	196	5·9	2 291	233	10·2	1 572	141	9·0
Sundsvall	2 435	52	2·1	1 860	106	5·7	1 245	78	6·3
Jämtlands län	651	106	16·3	452	150	33·2	216	84	38·9
Norrbottens län	1 831	40	2·2	1 331	40	3·0	1 015	16	1·6
Samtliga anstalter	**164 802**	**30 846**	**18·7**	**125 024**	**31 467**	**25·2**	**84 802**	**20 749**	**24·5**
Däraf: män	100 493	27 333	27·2	59 564	24 879	41·8	46 719	17 877	38·3
kvinnor	64 309	3 513	5·5	65 460	6 588	10·1	38 083	2 872	7·5

Af intresse är att se, hvilken roll arbetsförmedlingsverksamheten spelar för jordbruket och därmed sammanhörande yrkesgrenar. Af samtliga 164 802 vid anstalterna registrerade arbetsansökningar afsågo 30 846 eller 18·7 % jordbruket m. m.; af samtliga 125 024 lediga platser voro 31 467 eller 25·2 % till finnandes inom denna näringsgren, och af de 84 802 tillsatta platserna gingo 20 749 eller 24·5 % till densamma. Motsvarande procenttal voro för männen enbart betydligt högre, medan för kvinnorna endast en mycket ringa del af ansökningar och platser (5 à 10 %) gällde jordbruket.

Jordbruksplatserna — såväl de lediga och tillsatta som de sökta — fördela sig naturligtvis mycket ojämnt på de olika anstalterna. Stadsanstalterna visa helt naturligt lägre siffror, så t. ex. Stockholms stads, där blott 5·5 % af de tillsatta platserna gällde jordbruket, och Göteborgs stads anstalt med 6·4 %. Ännu färre jordbruksplatser tillsattes emellertid vid Norrbottens läns anstalt; procenttalet uppgår till blott 1·6 %. Synnerligt stor andel af de tillsatta platserna tillhörde jordbruket vid anstalterna i Skurup (73·9 %), Kristianstads län (62·9 %) och Östergötlands län (56·8 %). I det hela är det tydligt, att den offentliga arbetsförmedlingen spelar en ganska viktig roll, då det gäller att anskaffa arbetskraft åt jordbruket.

Af de här ofvan anförda siffrorna framgår, att den offentliga arbetsförmedlingen är stadd i kraftig tillväxt samt synes blifva en allt viktigare faktor inom näringslifvet i vårt land.

Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse

angående understöd af statsmedel för år 1912 till befrämjande af den offentliga arbetsförmedlingen i riket;

gifven Stockholms slott den 30 december 1911.

Vi GUSTAF, med Guds nåde, Sveriges, Götes och Vendes konung, göra veterligt: att, sedan Riksdagen, på grund af Vår därom gjorda framställning, till befrämjande och organiserande af den offentliga arbetsförmedlingen i riket anvisat för år 1912 ett förslagsanslag af 40 000 kronor, hafva Vi funnit godt förordna, att för erhållande af understöd från berörda anslag följande villkor och bestämmelser skola lända till efterrättelse:

§ 1.

Understöd må tilldelas arbetsförmedlingsanstalt, som anordnats af landsting, hushållningssällskap och kommuner samt andra institutioner, hvar för sig eller i förening, under förutsättning

att arbetsförmedlingen afser allt slags arbete för såväl män som kvinnor samt i regel icke medför några särskilda kostnader för arbetsgifvare och arbetare, som anlita densamma;

att vid arbetsförmedlingen hänsyn i främsta rummet tages till, att arbetsgifvare erhåller den bästa möjliga arbetskraft och arbetare det arbete, hvartill han bäst ägnar sig;

att ledningen af arbetsförmedlingen utöfvas af en styrelse, bestående af dels en opartisk ordförande jämte för honom utsedd suppleant och dels ledamöter jämte suppleanter för dem, hvilka till lika antal utses bland arbetsgifvare och arbetare;

att vid arbetsförmedlingen användes ett af kommerskollegium godkändt arbetssätt och expeditionssystem; samt

att statistiska uppgifter rörande verksamheten, i den mån så lämpligen kan ske, ställas till kommerskollegii förfogande.

§ 2.

Mom. 1. Understöd må erhållas till bestridande af samtliga för arbetsförmedlingen nödvändiga utgifter för:

a) postporto;

b) abonnemang å rikstelefon;

c) telegram och interurbana telefonsamtal; samt

d) tryckning af formulär och blanketter.

Mom. 2. Efter pröfning i hvarje särskildt fall kan därjämte erhållas understöd till bestridande af kostnaderna för de särskilda anordningar, som vidtagits för arbetsförmedling för landsbygdens behof, äfvensom för samarbetet mellan särskilda anstalter.

§ 3.

Ansökning om understöd skall vara ställd till Kungl. Maj:t och — åtföljd af nödiga handlingar till styrkande af att de uti § 1 för understödets åtnjutande stadgade villkor blifvit fullgjorda äfvensom, hvad angår det i § 2 mom 1 omförmälda understöd, styrkt uppgift å det belopp, hvartill de i momentet angifna särskilda utgiftsposterna uppgått — före den 1 mars 1913 ingifvas till kommerskollegium, som har att före den 1 därpå följande maj med eget utlåtande till Kungl. Maj:t insända de sålunda inkomna ansökningshandlingarna.

§ 4.

Beviljadt understöd skall till vederbörande utbetalas genom kommerskollegium, som det tillkommer att härom meddela närmare föreskrifter äfvensom att tillse, att de för understöds åtnjutande af Kungl. Maj:t föreskrifna villkor varda fullgjorda.

Det alla, som vederbör, hafva sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hafva Vi detta med egen hand underskrifvit och med Vårt kungl. sigill bekräfta låtit. Stockholms slott den 30 december 1911.

GUSTAF.

(L. S.)

(Civildepartementet.) *Axel Schotte.*

Kungl. Maj:ts nådiga instruktion

för statens arbetsförmedlingsinspektör;

gifven Stockholms slott den 30 december 1911.

§ 1.

1. Å kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik skall vara anställd en arbetsförmedlingsinspektör med uppgift att närmast handlägga de på kollegium ankommande ärendena angående den offentliga arbetsförmedlingen i riket samt statistiken öfver den offentliga arbetsförmedlingen och arbetsmarknadens läge.

2. Det åligger arbetsförmedlingsinspektören att med uppmärksamhet följa företeelserna på ofvan angifna områden inom riket äfvensom, så långt möjligt, i utlandet samt att söka på allt sätt befrämja den offentliga arbetsförmedlingens i riket utveckling till större enhetlighet och ändamålsenlighet.

§ 2.

1. Arbetsförmedlingsinspektören åligger att i de fall, där icke sådant, jämlikt generaldirektörens bestämmande, ankommer på byråchefen och föreståndaren för det arbetsstatistiska arbetet m. m., såsom ledamot af kollegium handlägga och föredraga:

dels sådana ärenden angående den offentliga arbetsförmedlingen eller statistiken öfver den offentliga arbetsförmedlingen och arbetsmarknadens läge, som kunna blifva till kollegium hänskjutna;

dels ock ärenden angående:

statsbidrag till den offentliga arbetsförmedlingen;

vidtagande af åtgärder för den offentliga arbetsförmedlingens utveckling till större enhetlighet och ändamålsenlighet; samt

beredande af tillfälle för representanter för de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna att sammanträda för gemensamma öfverläggningar inom kollegium.

2. Arbetsförmedlingsinspektören åligger vidare:

att genom granskning af de offentliga arbetsförmedlingsanstalternas rapporter, genom eljes inhämtade upplysningar och genom besök vid dessa anstalter göra sig noga underrättad om deras verksamhet och behof;

att öfvervaka, att de för statens medverkan till befrämjande af den offentliga arbetsförmedlingen stadgade villkor uppfyllas och de af staten därför beviljade förmåner användas till därmed afsedda ändamål;

att, under aktgifvande på allmänhetens berättigade intressen med afseende å den offentliga arbetsförmedlingen, tillse, att de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna i största möjliga mån tillgodose dessa intressen;

att öfvervaka, att de offentliga arbetsförmedlingsanstalternas expeditionssystem och arbetssätt handhafvas enhetligt samt utvecklas i enkla och praktiska former;

att tillhandagå de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna med råd, upplysningar och anvisningar;

att tillhandagå myndigheter och korporationer med råd och upplysningar med afseende å den offentliga arbetsförmedlingen;

att ombesörja utarbetandet och utgifvandet af riksvakanslistan;

att ombesörja utarbetandet af statistiken rörande den offentliga arbetsförmedlingen samt arbetsmarknadens läge äfvensom därmed sammanhängande utredningar;

att vid gemensamma öfverläggningar inom kollegium mellan representanter för de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna leda förhandlingarna, när ledningen icke utöfvas af generaldirektören eller byråchefen och föreståndaren för det arbetsstatistiska arbetet m. m.; samt

att för hvarje år till kollegium afgifva berättelse om sin verksamhet.

§ 3.

Arbetsförmedlingsinspektören äger att, på uppdrag af kollegium, företaga resor inom riket, hvilka påkallas af hans åligganden.

§ 4.

I afseende å arbetsförmedlingsinspektören skall i öfrigt den för kollegium fastställda instruktionen i tillämpliga delar vara gällande.

Denna instruktion träder i kraft den 1 januari 1912.

Det alla, som vederbör, hafva sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hafva Vi detta med egen hand underskrifvit och med Vårt kungl. sigill bekräfta låtit. Stockholms slott den 30 december 1911.

GUSTAF.

(L. S.)

(Civildepartementet.) *Axel Schotte.*

Förslag angående införande af moderskapsförsäkring i Sverige.

Den 19 december förlidet år afgåfvo inom Kungl. Civildepartementet tillkallade sakkunniga betänkande angående införande af moderskapsförsäkring i vårt land.

Det utredningsarbete, som resulterat i detta betänkande, har sin upprinnelse i en af herr E. O. V. Wawrinsky vid 1908 års riksdag väckt motion. I anledning af denna motion aflät riksdagen den 20 maj samma år en skrifvelse till Kungl. Maj:t med anhållan, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning af frågan om moderskapsförsäkring under statens medverkan samt för riksdagen framlägga de förslag, hvartill en sådan utredning kunde föranleda.

I sin skrifvelse framhöll riksdagen bl. a. nödvändigheten af att supplera minderårighetslagens bestämmelse om viss tids arbetshvila för i industriellt yrke anställd barnsängskvinna med någon anordning, som sörjde för dessa kvinnors ekonomiska understöd under den tid de voro afstängda från sitt arbete. Riksdagen uttalade äfven önskvärdheten af att en dylik anordnings giltighetsområde utvidgades jämväl till andra barnaföderskor än dem, som afsågos i nämnda lagbestämmelse. Till ledning vid frågans bedömande borde enligt riksdagens mening hänsyn tagas till i utlandet förvärfvad erfarenhet. Den lämpligaste vägen för lösande af frågan om moderskapsförsäkring ansåg riksdagen vara, att sådan försäkring kombinerades med sjukförsäkring. Man kunde på denna väg, syntes det riksdagen, lättare göra särskildt de ogifta barnaföderskorna, hvilka mest torde vara i behof af sådant understöd, hvarom här vore fråga, delaktiga af moderskapsförsäkringens förmåner.

I det nu föreliggande betänkandet lämnas inledningsvis en omfattande utredning rörande de olika spörsmål och förhållanden, som komma i betraktande i samband med moderskapsförsäkringsproblemet. Äfven redogöres för de åtgärder, som blifvit på området vidtagna i andra länder. Såsom af denna redogörelse framgår, har en ordnad moderskapsförsäkring genom statens medverkan kommit till stånd endast — på ett undantag när, Italien — i de länder, hvarest man infört obligatorisk sjukförsäkring; sålunda i Tyskland, Österrike, Ungern, Norge m. fl. Man har i dessa länder anknutit moderskapsförsäkringen till sjukförsäkringen och gjort densamma liksom denna senare obligatorisk. Moderskapsförsäkringen funktionerar på alldeles samma sätt som sjukförsäkringen och handhafves af samma organ som denna. I Italien, hvarest en obligatorisk sjukförsäkring icke existerar, har äfven en moderskapsförsäkring kommit till stånd genom statens ingripande. Den italienska moderskapsförsäkringen afser endast industriarbeterskor och är för

dem obligatorisk; den utgör en fristående försäkring, som omhänderhafves af en central statsanstalt.

I åtskilliga andra länder hafva på frivillighetens väg vissa anordningar träffats i samma syfte, som moderskapsförsäkringen afser att tjäna. Man har med andra ord sökt anordna en frivillig moderskapsförsäkring. Bland ifrågavarande länder bör i främsta rummet nämnas Frankrike, där den s. k. mutualismen äfven gifvit upphof till åtskilliga moderskapsförsäkringsföreningar eller moderskapskassor. De resultat, som vunnits genom denna frivilliga moderskapsförsäkring, torde dock kunna betecknas såsom tämligen otillfredsställande vid jämförelse med hvad som i andra länder åstadkommits på den obligatoriska försäkringens väg.

De olika möjligheter, som erbjuda sig, då det gäller att i vårt land under statens medverkan anordna en moderskapsförsäkring, hafva af de sakkunniga utförligt diskuterats. Därvid har det emellertid synts nödvändigt att fasthålla den synpunkt, som af riksdagen i dess förutnämnda skrifvelse betonats, nämligen att moderskapsförsäkringen i hvarje fall bör omfatta alla dem, med afseende å hvilka minderårighetslagens arbetsförbud äger tillämpning. Den tanke, som ligger till grund för riksdagens sålunda uttalade önskemål, har äfven varit utgångspunkten för de lagstiftningsåtgärder, som i andra länder blifvit vidtagna på förevarande område. Skall denna tanke på ett nöjaktigt sätt realiseras, måste utan tvifvel, såsom de sakkunniga framhålla, försäkringen göras obligatorisk för alla ifrågavarande kvinnor. Under andra förhållanden blifva de uppenbarligen icke med någon som helst säkerhet delaktiga i försäkringen.

Det ojämförligt bästa sättet att anordna en obligatorisk moderskapsförsäkring, hvilket, såsom de sakkunniga betona, är att kombinera densamma med en obligatorisk sjukförsäkring, står f. n. icke till buds i vårt land. Vi äga nämligen icke en försäkring af sistnämnda slag och upprättandet af en dylik nu för möjliggörandet af nyssnämnda anordning lärer icke kunna ifrågasättas. I anseende till de osäkra utsikterna att inom en snar framtid erhålla en obligatorisk sjukförsäkring äfvensom till det allt starkare framträdande kravet på en moderskapsförsäkring och då därtill kommer, att en revision af arbetarskyddslagstiftningen är nära förestående, hafva de sakkunniga emellertid icke ansett det försvarligt, att en lagstiftning angående moderskapsförsäkring ytterligare på obestämd tid uppskjutes. Under sådana omständigheter hafva nya vägar måst uppsökas. Det har därvid varit de sakkunnigas sträfvan dels att i görligaste mån ställa sig till efterrättelse riksdagens uttalade mening om moderskapsförsäkringens anknytande till sjukförsäkringen, dels äfven att i möjligaste mån undvika, att icke den blifvande moderskapsförsäkringen anordnas på ett sätt, som kommer att verka störande eller förryckande på utvecklingen hän emot en kombinerad, obligatorisk sjuk- och moderskapsförsäkring, hvilken torde böra betraktas såsom slutmål. Och med hänsyn bl. a. till att försäkringens organisation då måste blifva till arten ny och obeprófvad, hafva de sakkunniga jämväl funnit det tillrådligt, att försäkringen till att börja med erhåller en jämfö-

relsevis begränsad omfattning och inskränkes till allenast förutnämnda grupp af kvinnor, hvilkas sysselsättande i deras vanliga arbete under viss tid efter det de nedkommit med barn af arbetarskyddslagstiftningen förbjudes.

Vill man därutöfver genom försäkring sörja för barnaföderskor, som tillhöra andra kategorier af den obemedlade kvinnliga befolkningen i vårt land, torde detta, enligt de sakkunnigas mening, böra ske på det sätt, att staten söker befordra uppkomsten af och främja en frivillig moderskapsförsäkring. De sakkunniga hafva ock underkastat de olika möjligheter till anordnande af en dylik försäkring under statens medverkan, hvilka i främsta rummet erbjuda sig, en närmare undersökning. Därvid har det emellertid visat sig, att inrättandet af en rationell, mera omfattande moderskapsförsäkring är förenadt med afsevärda vanskligheter. Med hänsyn härtill och då ett dylikt företag med utsikt till framgång knappast torde kunna komma till stånd, med mindre staten ikläder sig betydande kostnader härför, hafva de sakkunniga ansett sig böra afstå från att framlägga ett närmare utarbetadt förslag i ämnet och inskränkt sig till att förorda vissa åtgärder, som synts ägnade att främja här ifrågavarande syfte.

En närmare redogörelse för innebörden af de sakkunnigas förslag i ena och andra hänseendet lämnas i det följande.

I. Förslag till lag om obligatorisk moderskapsförsäkring.

Den föreslagna obligatoriska moderskapsförsäkringen är, såsom redan antydts, anknuten till den s. k. minderårighetslagens arbetsförbud. Ifrågavarande lag eller lagen angående minderårigas och kvinnors användande till arbete i industriellt yrke den 17 oktober 1900 föreskrifver som bekant i 7 §, att med arbete i industriellt yrke må kvinna, som födt barn, icke sysselsättas under de fyra första veckorna efter barnsbörden, därest icke med läkarebetyg styrkes, att hon tidigare kan utan men börja arbetet. Hvarje kvinna i allmänhet, på hvilken denna föreskrift äger tillämpning, skall sålunda, enligt den föreslagna lagen, vara moderskapsförsäkrad. Undantagna från försäkringsplikten äro likväl kvinnor, hvilka icke fyllt 15 eller öfverskridit 51 år. Tvånget att vara moderskapsförsäkrad drabbar ej heller de kvinnor, som innehafva allenast tillfällig anställning på kortare tid än tvänne arbetsveckor.

Försäkringen skall i allmänhet räknas taga sin början från och med den dag, under hvilken kvinna på grund af sin anställning i industriellt företag börjat med arbete. Såsom afbrott i försäkringen betraktas icke om kvinna upphör att vara anställd vid industriellt företag för kortare tid än 90 dagar, därest vid förnyad sådan anställning inom sistnämnda tid föreskrifven försäkringsafgift erlägges för mellantiden.

I fråga om s. k. säsongyrken, där särskilda bestämmelser i nyssberörda hänseende kunna befinnas af behofvet påkallade, ankommer det på Konungen att härom förordna.

Den obligatoriska moderskapsförsäkringens understöd skall vara af tvåfaldig art. Till en del vill understödet utgöra en ersättning för förlusten af arbetsförtjänsten under den föreskrifna hvilotiden från arbete. Denna del af understödet benämnes i lagen moderskapshjälp. En förutsättning för dess erhållande är, att kvinna afhåller sig från sådant arbete, som minderårighetslagens arbetsförbud åsyftar. En andra del af moderskapsunderstödet, den s. k. amningsbelöningen, afser att utgöra en uppmuntran till barnaföderskan att under tillräckligt lång tid själf amma sitt barn. Amningsbelöningen, som endast utgår till barnaföderska, hvilken under en tid af minst 90 dagar närmast efter barnsbörden själf ammat sitt barn, har sitt berättigande i den stora betydelse det för barnets hälsa och lifsduglighet enligt vunnen erfarenhet äger, att barnet under en längre tid efter födelsen får hämta sin näring vid moderns bröst.

Moderskapshjälpens storlek har af de sakkunniga föreslagits till 2 kronor för söckendag. Den skulle under sådana förhållanden i vanliga fall vara ägnad att utgöra full eller åtminstone närmelsevis full ersättning för den förlorade arbetsförtjänsten. Amningsbelöningens belopp har bestämts till 15 kronor.

Hvad tiden för moderskapshjälpens utgående beträffar, skall denna enligt lagförslaget sammanfalla med den tid, som barnaföderskan på grund af det lagstadgade arbetsförbudet är afstängd från sitt arbete. Att märka är emellertid, att de sakkunniga äfven föreslagit, att sistnämnda tid skall vara bestämd på annat sätt än den f. n. är. I ett särskildt, moderskapsförsäkringslagen bifogadt förslag till ändrad lydelse af vissa paragrafer i lagen den 17 oktober 1900 ifrågasättes sålunda, att förut omförmälda föreskrift i 7 § af berörda lag skall ändras därhän, att kvinna, som födt barn, icke må sysselsättas med arbete i industriellt yrke under en tid af sammanlagdt sex veckor, däraf minst 4 omedelbart efter barnsbörden, och detta oafsedt om hon genom läkarbetyg styrker sig kunna utan men tidigare återgå till arbetet. De två återstående af nämnda 6 veckor, skulle efter omständigheterna kunna förläggas omedelbart före eller efter de 4, hvarom nyss är taladt. Arbetsförbudet skulle i enlighet härmed afsevärdt skärpas; emellertid har, såsom redan anförts, moderskapsförsäkringens understödstid blifvit i motsvarande grad tillmätt.

En viss inskränkning i rätten till moderskapsunderstöd har påkallats i fråga om de under försäkringen i öfrigt lydande kvinnor, hvilka föda barn vid en tidpunkt, då de ännu endast en kort tid varit försäkrade. Det har nämligen måst förebyggas, att icke kvinna, i medvetande om snart förestående nedkomst, söker och vinner anställning i industriellt företag helt kort tid före nedkomsten endast i akt och mening att därigenom tillförsäkra sig moderskapsunderstöd. För den skull har föreskrifvits, att kvinna skall vid barnsbörd vara berättigad till moderskapsunderstöd endast om hon omedel-

bart före barnsbörden varit försäkrad under oafbrutet 180 dagar. I andra fall har en utsträckning af rätten till moderskapsunderstödet befunnits nödvändig. Rättvisa och billighet kräfva sålunda, att arbeterska, som under längre tid varit försäkrad och under denna tid blifvit hafvande, icke går förlustig försäkringens förmåner därför att hon af en eller annan anledning måste lämna sin anställning någon tid före nedkomsten. Med hänsyn härtill har i lagförslaget upptagits den bestämmelse, att kvinna, som icke längre är försäkrad men föder barn inom 90 dagar efter det hon upphört att innehafva anställning, på grund af hvilken hon varit försäkrad, skall vara berättigad till moderskapsunderstöd, därest vid barnsbörden 180 dagar förflutit från det hon blef försäkrad.

Kostnaderna i och för moderskapsförsäkringen skola, enligt de sakkunnigas förslag, fördelas mellan de försäkrade, deras arbetsgifvare och staten. Den på de försäkrade och arbetsgifvarna kommande delen skall af dem erläggas i form af fasta premier, till beloppet i lagen bestämda. Försäkrad skall hafva att vidkännas en månatlig afgift af 18 öre, arbetsgifvare hälften så mycket, d. v. s. 9 öre i månaden för hvarje hos honom anställd, försäkrad arbeterska. De kostnader, som icke täckas af dessa afgifter, skola gäldas af statsverket. De anförda, i lagen fastställda afgifterna äro så bestämda, att de försäkrade själfva komma att bära halfparten och arbetsgifvarna fjärdedelen af omkostnaderna för utbetalande af moderskapshjälp, under det att den återstående fjärdedelen af nyssnämnda omkostnader och dessutom alla kostnader för utdelande af amningsbelöningar samt för försäkringens förvaltning läggas på staten.

Med afseende å skyldigheten att erlägga försäkringsafgift äro äfven följande stadganden gifna, nämligen:

att försäkringsafgift ej utgår för tid, under hvilken kvinna åtnjuter moderskapshjälp, samt

att i de fall, då afbrott i försäkringspliktig anställning ägt rum och afbrottet icke varat längre tid än 90 dagar och förty ej med nödvändighet upphäft försäkringen, den försäkrade skall för försäkringens vidmakthållande erlägga den på mellantiden belöpande försäkringsafgiften såväl till den del, som den försäkrade själf fått för denna tid vidkännas, därest anställningen fortgått utan afbrott, som äfven den motsvarande afgift arbetsgifvaren då haft att erlägga.

Den föreslagna försäkringens organisation är i hufvudsak följande. — Försäkringen skall vara för samtliga försäkrade i hela riket gemensam och handhafvas af en central myndighet, närmare bestämdt den på grund af lagen den 4 juli 1910 upprättade, f. n. till Kungl. Kommerskollegium förlagda tillsynsmyndigheten öfver de enligt berörda lag registrerade sjukkassorna. Vid sidan af denna centrala myndighet, med uppgift att förmedla försäkringen och fullgöra vissa funktioner i dess tjänst, skola emellertid finnas lokala försäkringsorgan. För hvarje kommun, inom hvilken finnes ett eller flera industriella företag, sysselsättande försäkringspliktiga arbeterskor, skall af myndigheten utses ett eller flera dylika organ. Undantagsvis kan för två

eller flera kommuner förordnas ett gemensamt organ. Till försäkringsorgan skola företrädesvis utses registrerade sjukkassor, i främsta rummet kassor, som registerats enligt lagen den 4 juli 1910, men äfven tills vidare sådana, som ännu någon tid fortfara att vara registrerade enligt 1891 års lag. Där sjukkassa af en eller annan anledning icke lämpligen kan förordnas att vara organ, skall härtill utses kommunens hälsovårdsnämnd eller, om sådan ej finnes, kommunalnämnd. Försäkringsorganen utses för en tid af tre år i sänder, och skall af myndigheten göras kunnigt, hvilka organen äro och deras resp. verksamhetsområden.

Där, såsom i regel torde blifva fallet, försäkringsorganet är en sjukkassa, behöfver försäkringen icke vara förenad med medlemskap i kassan i vanlig mening. Moderskapsförsäkringen skall nämligen hållas fullt afskild från kassans öfriga verksamhet. Den med denna försäkring förenade risken kommer icke att i någon som helst mån belasta den såsom försäkringsorgan fungerande enskilda sjukkassan. Kassan har som sagdt endast att förmedla och betjäna moderskapsförsäkringen, hvilken i riskhänseende utgör ett fristående helt för sig, ekonomiskt säkerställdt af en viss garanti från statens sida. Uppstår å den särskilda del af försäkringen, som förmedlas af sjukkassan, förlust eller vinst, skall denna täckas af, resp. redovisas till myndigheten, hvilken i förra fallet har att för ändamålet använda de influtna försäkringsafgifterna och i mån dessa ej förslå anlita statsverket. Med försäkringsorganens verksamhet, för hvilken af dem skall föras särskild räkenskap, är förenad redovisnings- och uppgiftsskyldighet till den centrala myndigheten. Denna har att organisera, öfvervaka och i viss mån leda organens verksamhet.

Registrerad sjukkassa är pliktig att mottaga förordnande såsom försäkringsorgan — dock icke mot sin vilja för annan kommun än sådan, inom hvilken dess styrelse enligt stadgarna har sitt säte eller lokalafdelning för kassan finnes upprättad. Kassa, som inom kommun äger lokalafdelning, kan emellertid sålunda förordnas såsom organ för denna kommun. Tredskas sjukkassa att mottaga förordnande som försäkringsorgan eller lämnar dess verksamhet som sådant anledning till anmärkning eller afviker från lagen eller vägrar kassan att ställa sig af tillsynsmyndigheten lämnad anvisning till efterrättelse, äger tillsynsmyndigheten hos rätten eller domaren göra ansökning om åläggande för kassan att träda i likvidation.

För sitt besvär med moderskapsförsäkringens handhafvande skall försäkringsorgan uppbära viss ersättning. Grunderna för ersättningens utgående bestämmas af Konungen. De sakkunniga hafva emellertid för sin del ifrågasatt, att nämnda ersättning skall utgå med 50 öre per år för hvarje genom organet moderskapsförsäkrad kvinna.

Försäkringsorgan tillkommer att mottaga anmälningar om arbeterskas inträde i och afgång ur försäkringen i samband med till- eller frånträdande af anställning i industriellt företag. Vidare skall försäkringsorganet uppbära de försäkrades och arbetsgifvarnas försäkringsafgifter, hvilka bådadera månadsvis inbetalas af vederbörande arbetsgifvare. Det åligger dessutom det lokala organet att utanordna de till betalning förfallna understöden.

Utbetalningen af moderskapshjälpen skall föregås af anmälan i föreskriven ordning. Bl. a. för att befria barnaföderskan från den ofta besvärande och betungande omsorgen härmed, för hvilken stundom äfven erforderligt mått af krafter och insikt torde felas henne, föreskrifves, att anmälan om försäkrad kvinnas barnsbörd skall ofördröjligen göras skriftligen till vederbörande försäkringsorgan af den barnmorska, som förlöst kvinnan. Har barnaföderskan för förlossningen vårdats å barnbördshus eller annan förlossningsanstalt, åligger anmälningsskyldigheten sagda anstalt. Har emellertid barnmorska ej anlitats och har förlossningen ej heller skett å förlossningsanstalt, må anmälan aflåtas af kvinnan själf eller af tvänne trovärdiga personer. Sedan anmälan om barnsbörden ingått till försäkringsorganet, har detta att verkställa utbetalningen af understödet, förutsatt att barnaföderskan afhåller sig från sitt arbete. Utbetalningen skall i regel ske veckovis och i efterskott. Endast då kvinnan är i nödställd belägenhet, kan moderskapshjälpen utgå förskottsvis.

Hvad amningsbelöningen beträffar, skall denna utbetalas af försäkringsorganet efter därom gjord framställning, hvilken skall vara åtföljd af läkares eller barnmorskas intyg.

De åtgöranden, som erfordras från den försäkrades sida i och för försäkringen, äro såsom häraf torde framgå de minsta möjliga. De inskränka sig i regel till det enkla åliggandet att mottaga, förvara samt å vissa tider för försäkringsorganet i och för verkställandet af föreskrifna anteckningar uppvisa den försäkringsbok eller motbok, hvilken hvarje försäkrad skall äga och som kostnadsfritt tillhandahålles af den centrala myndigheten genom lokalorganet. I försäkringsboken göres anteckning om tiden för anställning i industriellt företag, erlagda afgifter och hvad mera, som erfordras för att klarställa försäkringsförhållandet. Verkställandet af dessa anteckningar ingår äfven i försäkringsorganens åligganden.

Åtskilliga viktiga uppgifter inom den obligatoriska moderskapsförsäkringen hafva blifvit tillagda de försäkrades arbetsgifvare. På dem ankommer sålunda bl. a., att anmäla när arbeterska anställes i industriellt företag och på den grund blifver försäkringspliktig, så ock när arbeterska upphör att sysselsättas vid sådant företag. Arbetsgifvaren skall äfven årligen inom viss tid till vederbörande försäkringsorgan insända förteckning öfver af honom under nästföregående år sysselsatta försäkringspliktiga kvinnor med angifvande af den tid, hvarje sådan kvinna varit hos honom sysselsatt med arbete. Dessa förteckningar öfversändas sedermera af resp. försäkringsorgan till den centrala myndigheten. Vidare åligger arbetsgifvaren att verkställa inbetalningen af försäkringsafgifterna för såväl egen som de hos honom anställda arbeterskornas del, hvilken senare del han emellertid äger afdraga å arbeterskornas aflöning. Inbetalningarna skola ske månadsvis å bestämda tider. Åsidosätter arbetsgifvaren sina skyldigheter, straffas han med böter.

För att i vissa delar underlätta tillsynen öfver moderskapsförsäkringen ålägges öfverståthållareämbetet, resp. magistrater eller stadsstyrelser samt — å landsbygden — kronolänsmännen att årligen inom viss tid till den cen-

trala myndigheten insända uppgift å de arbetsgifvare inom resp. städer eller distrikt, hvilka under närmast föregående år haft hos sig anställda försäkringspliktiga kvinnliga arbetare.

Enligt de sakkunnigas beräkningar skulle den föreslagna obligatoriska moderskapsförsäkringen under nuvarande förhållanden komma att omfatta omkring 55 000 industriarbeterskor, däraf omkring 10 % gifta och 90 % ogifta, inkl. änkor och frånskilda.

Årliga antalet barnaföderskor bland dem har beräknats till omkring 3 300, däraf ungefär 38 % gifta och 62 % ogifta.

Statens kostnader för försäkringen anslås till omkring 136 500 kronor om året, oberäknadt kostnaderna för tillsynsmyndighetens verksamhet. Af nyssnämnda belopp skulle c:a 59 500 kronor utgå till beredande af moderskapshjälp, 49 500 kronor till meddelande af amningsbelöningar och slutligen 27 500 kronor till ersättning åt de lokala försäkringsorganen för deras förvaltningsbesvär för moderskapsförsäkringen.

Den ekonomiska belastning, som genom försäkringen skulle komma att påläggas vårt lands industri, har uppskattats till omkring 60 000 kronor om året.

II. Förslag angående frivillig moderskapsförsäkring.

Såsom i det föregående anförts hafva betydande vanskligheter befunnits möta för anordnandet af en rationellt inrättad, mera allmän moderskapsförsäkring på frivillighetens grund. Ett närmare utarbetadt förslag i detta ämne har på denna grund icke blifvit af de sakkunniga framlagdt.

Emellertid hafva de sakkunniga framhållit önskvärdheten, för att icke säga nödvändigheten af att något från statens sida åtgöres för att befordra uppkomsten och utvecklingen af en dylik försäkring. Såsom en lämplig åtgärd i sådan riktning hafva de sakkunniga förordat, att staten genom ett pekuniärt bidrag uppmuntrar och understödjer de sjukkassor, som af eget initiativ infört eller framdeles kunna befinnas villiga införa moderskapsförsäkring för sina kvinnliga medlemmar, d. v. s. utbetala sjukhjälp vid dessa medlemmars barnsäng.

Med afseende på den form, under hvilken ett statsunderstöd af berörda slag bör fastställas, har det synts de sakkunniga vara lämpligast och ändamålsenligast att låta detsamma utgå med visst belopp för hvarje dag, för hvilken barnsängsunderstöd af kassan utbetalas. Vid beviljandet af ett dylikt bidrag, hvarom bestämmelser lämpligen torde böra införas i den årliga kungörelsen angående statsbidrag åt registrerade sjukkassor, torde vidare, enligt de sakkunnigas mening, det villkoret böra fästas, att af kassan ett mot sjukhjälpen svarande belopp till barnsängskvinna utbetalas under en tid af minst fyra veckor efter nedkomsten, enär eljes ett understöd af denna art torde äga alltför ringa effektivitet. Det berörda statsunderstödet bör slutligen lämpligen förbehållas de sjukkassor, som registrerats enligt 1910 års sjukkasselag.

Såsom ett lämpligt belopp å statsunderstödet föreslå de sakkunniga 50 öre per understödsdag. Den utgift, som under denna förutsättning med den här föreslagna anordningen skulle förorsakas statsverket per år i och för understödets utbetalande, torde enligt de sakkunnigas åsikt komma att uppgå till endast tämligen oansenliga belopp.

Försäkringslag i Tyskland för i enskild tjänst anställda.

Den 5 december förlidet år antog den tyska riksdagen en ny lag rörande tvångsförsäkring för i enskild tjänst anställda i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det förslag, som regeringen i ämnet framlagt.

Under hänvisning till hvad som angående detta förslag omförmälts å sid. 228 ff. i Medd. för år 1911 må här beträffande ifrågavarande lag endast tilläggas följande.

Försäkringen omfattar i hufvudsak alla *i enskild tjänst mot lön anställda personer med undantag af arbetare, såvida deras årsinkomst icke öfverstiger 5 000 Mark.* Uteslutna från försäkring äro dock alla, som redan lida af arbetsoförmåga eller uppnått 60 års ålder vid påbörjandet af försäkringspliktig sysselsättning. Förbundsrådet kan jämväl påbjuda, att lagen skall omfatta vissa i hänseende till sitt arbete med de försäkringspliktiga likställda personer i självständig ställning, för såvidt de icke hafva andra hos sig anställda. Personer i allmän tjänst lyda i allmänhet icke under lagen.

De försäkrade äro allt efter årsinkomstens storlek uppdelade i nio olika klasser med högre afgifter och större förmåner ju större årsinkomsten är. Afgifterna, som i lägsta klassen utgöra 19·20 och i högsta 319·20 Mark per år, erläggas till hälften hvardera af arbetsgifvare och arbetstagare.

De förmåner, som försäkringen afser att bereda, äro dels viss årlig ränta efter uppnåendet af 65 års ålder eller vid inträffande invaliditet, dels ock efterlefvanderänta.

Invaliditet anses enligt denna lag föreligga, då arbetsförmågan sjunkit ned under hälften af den en frisk person med samma utbildning, kunskaper och färdigheter besitter. Motsvarande jämförelsetal enligt Reichsversicherungsordnung är en tredjedel.

Den, som afsiktligt ådragit sig invaliditeten, förlorar sin rätt till ränta. Hel eller delvis ränteförlust drabbar jämväl den, som ådragit sig invaliditet vid föröfvande af handling, som förklarats brottslig.

Förutsättning för erhållande af ränta är att manlig försäkrad erlagt 120 och kvinnlig 60 månadsbidrag.

Räntornas storlek är beroende af antalet inbetalda månadsbidrag. Enligt lagen skola sålunda ålders- och invaliditetsräntorna utgå för manliga för-

säkringstagare med en fjärdedel af summan utaf de under väntetidens 120 afgiftsmånader inbetalda bidragen samt en åttondel af summan utaf de senare erlagda. Samma bestämmelser gälla jämväl för försäkrade kvinnor, hvilka tillhört försäkringen under 120 afgiftsmånader; för öfriga kvinnor åter utgår räntan med en fjärdedel af bidragens summa under väntetiden (här 60 månader).

Såsom nämnts bereder lagen äfven efterlefvanderänta. Sålunda erhåller änkan efter en försäkrad man dylik ränta. Ränta tillfaller jämväl mannens inom äktenskapet födda barn under 18 år äfvensom faderlösa barn under samma ålder efter en försäkrad kvinna. Såsom faderlösa anses äfven oäkta barn. Är hustrun till en arbetsoförmögen man försäkrad och har familjen helt eller öfvervägande varit för sitt uppehälle hänvisad till hennes arbetsförtjänst, utgår ock vid hennes död ränta till de inom äktenskapet födda barnen under 18 år äfvenså till den efterlefvande mannen, så länge han är i behof af densamma. De inom äktenskapet födda barnen under 18 år erhålla ränta efter sin försäkrade moder äfven för det fall, att mannen håller sig borta från hemmet och icke fullgör sin underhållsplikt.

De efterlefvande förverka sin rätt till understöd om de afsiktligt påskynda eller varit vållande till den försäkrades död.

Väntetiden är här 120 bidragsmånader.

Räntan till efterlefvande änka eller änkling utgår med två femtedelar af den ränta den försäkrade uppbar vid sin död eller vid invaliditet skulle hafva uppburit. Fader- eller moderlösa barn få hvardera en femtedel, föräldralösa en tredjedel af räntan till änkan eller änklingen. Dock få efterlefvanderäntorna sammanlagdt icke öfverstiga den ränta, som den försäkrade uppburit eller skulle hafva uppburit.

Sammanträffa räntor enligt denna lag och den allmänna riksförsäkringslagen, gälla särskilda regler.

Den nya lagen om ekonomiska föreningar

af den 22 juni 1911.

Af föregående års riksdag bifölls den kungliga propositionen om ny lag för ekonomiska föreningar; lagen vann kunglig stadfästelse den 22 juni 1911 och trädde i kraft den 1 januari 1912.

Kungl. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik, som genom kungligt bref af den 22 juni 1911 erhöll i uppdrag att utarbeta statistik angående vissa grupper af föreningar, som äro registrerade enligt denna lag, har som inledning till den första berättelsen velat lämna en kort öfversikt öfver dennas bestämmelser jämte en återblick på den föregående lagstiftningen angående

ekonomiska föreningar i Sverige, jämfördt i vissa afseenden med förhållandena i en del andra länder.

Det var först under början af 1880-talet, som behofvet af en lagstiftning af detta slag med större eftertryck gjorde sig gällande. Då samtidigt den förutvarande lagstiftningen angående aktiebolag var i stort behof af förbättring, uppdrog Kungl. Maj:t år 1885 åt en kommitté att uppgöra förslag till lagar för dels aktiebolag, dels föreningar för ekonomisk verksamhet. Denna kommitté, hvars betänkande afgafs år 1890, följde vid sitt arbete den principen att göra lagstiftningen för de bägge olika slagen af korporationer så vidt möjligt likformig.

Kommitténs förslag antogs med vissa ändringar af 1895 års riksdag och blef därefter lag, hvilken trädde i kraft den 1 januari 1897 under benämningen »Lag om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet af den 28 juni 1895». Under årens lopp vidtogs ett flertal förändringar i denna, men i hufvudsak förblef den gällande ända tills, i samband med en ny revision af aktiebolagslagen, 1911 års riksdag antog och Kungl. Maj:t fastställde ofvannämnda lag om ekonomiska föreningar af den 22 juni 1911.

I. Registrering.

Hvad först beträffar lagens område, kan registrering vinnas af alla föreningar, som hafva till ändamål att främja medlemmarnas ekonomiska intressen med undantag för sparbanker, sjukkassor, understödsföreningar eller andra försäkringsföreningar samt vissa hypoteksföreningar, för hvilka särskilda bestämmelser gälla.

Som exempel på sådana föreningar, som särskildt afses, uppräknas i lagens 1 § sådana, som hafva till ändamål att

1) anskaffa lifsmedel eller andra förnödenheter åt medlemmarna;
2) afsätta alster af medlemmarnas verksamhet;
3) bereda bostäder åt medlemmarna; och
4) anskaffa lån åt medlemmarna.

Härförutom kunna emellertid såsom ekonomiska föreningar registreras sammanslutningar, som visserligen icke afse främjande af medlemmarnas ekonomiska intressen, men som för vinnande af sitt syfte idka handel eller annan verksamhet, hvarmed följer skyldighet att föra handelsböcker. Denna bestämmelse, som införts för att gifva föreningar af väsentligen ideell karaktär tillfälle att vinna större rättssäkerhet, gör att enligt föreningslagen kunna registreras föreningar af den mest skiftande karaktär. I 1895 års lag talas i motsvarande paragraf om föreningar för ekonomisk verksamhet med syfte att främja medlemmarnas intressen (ej *ekonomiska* intressen) och fältet har sålunda alltifrån början varit fritt för alla föreningar, som drifva affärsverksamhet i någon form, att låta registrera sig. Följden har också blifvit att i Sverige begreppet »ekonomisk förening» torde vara mera tänjbart än i något annat land, där registrering förekommer. Särskildt anmärkningsvärdt

är att såsom föreningar för ekonomisk verksamhet registrerats sammanslutningar, som hafva till ändamål att förse religiösa, politiska, nykterhets- m. fl. ideella föreningar med samlingslokal. Dessa föreningar, hvilkas ekonomiska verksamhet af naturliga skäl i allmänhet är mycket obetydlig, uppgå till c:a en fjärdedel af samtliga registrerade. Äfven kunna påpekas diverse yrkessammanslutningar, föreningar för upprättande och underhåll af hvilohem, för bedrifvande af folkhögskoleverksamhet o. s. v.

Anledningen till att föreningar af denna art söka registrering är att finna i föreningslagens 4 §, som är en omarbetning af 2 § i 1895 års lag och som lyder:

»Innan ekonomisk förening blifvit registrerad, kan den ej förvärfva rättigheter eller ikläda sig skyldigheter, ej heller inför domstol eller annan myndighet söka, kära eller svara.

Handla ledamöter af föreningens styrelse eller medlemmar i föreningen eller andra å föreningens vägnar, innan den blifvit registrerad, svare de, som i åtgärden eller beslut därom deltagit, för uppkommande förbindelser såsom för annan sin gäld, en för alla och alla för en.»

Å andra sidan har emellertid ett högst afsevärdt antal föreningar, som otvetydigt äro att rubricera som »ekonomiska», underlåtit att låta registrera sig. Framförallt gäller detta om jordbrukarnas ekonomiska företag; exempelvis ett ej ringa antal andelsmejeriföreningar, hvilkas verksamhet ju dock förutsätter en ganska invecklad organisation, äro fortfarande oregistrerade. I ännu högre grad är detta fallet med äggförsäljningsföreningar, afvelsföreningar o. s. v. och af den stora mängden mjölkkontrollföreningar är ingen enda registrerad. Äfven bland andra än jordbruksföreningar påträffas ej sällan oregistrerade föreningar, ehuru deras antal och i all synnerhet deras utveckling och betydelse torde vara ganska ringa.

Såsom registreringsmyndigheter tjänstgöra alltsedan 1897 Konungens befallningshafvande. Förening, som önskar registreras, skall till länsstyrelsen i det län, inom hvilket styrelsen skall hafva sitt säte, inlämna af styrelsen undertecknad ansökan därom, åtföljd af uppgift om styrelseledamöternas och eventuellt suppleanters namn, nationalitet och hemvist, om dem som hafva rättighet att teckna föreningens firma, bestyrkt afskrift af föreningens stadgar i två exemplar, protokoll, som utvisar, att dessa stadgar blifvit antagna samt slutligen en af styrelseledamöterna undertecknad försäkran, att medlemmarna äro minst fem till antalet, hvilken försäkran i de föreningar, där medlemmarna åtaga sig personlig ansvarighet, skall ersättas med deras egenhändiga underskrift af stadgarna.

Stadgarna skola enligt 7 § angifva:

»1) föreningens firma;

2) föremålet för föreningens verksamhet;

3) den ort inom riket, där föreningens styrelse skall hafva sitt säte;

4) den insats, med hvilken hvarje medlem skall deltaga i föreningen, huru insatserna skola göras samt huruvida medlem må deltaga i föreningen med högre belopp än enkel insats;

5) där andra afgifter till föreningen, vare sig regelbundna eller på särskildt beslut om uttaxering beroende, skola förekomma, afgifternas belopp, eller det högsta belopp, hvartill de må bestämmas;

6) där ej för föreningens förbindelser skola häfta allenast dess tillgångar, det belopp, intill hvilket medlemmarna åtaga sig personlig ansvarighet för för föreningens förbindelser;

7) huru stor del af föreningens årsvinst, som minst skall afsättas till reservfond, och, i händelse reservfonden skall vara till beloppet begränsad, till hvilket belopp densamma skall uppgå för att afsättning af årsvinst ej skall behöfva äga rum;

8) antalet af styrelsens ledamöter och tiden för deras befattningar;

9) huru revision af styrelsens förvaltning skall ske;

10) huruvida räkenskapsafslutning skall ske för år eller oftare samt tiden därför;

11) huru ofta ordinarie sammanträde skall hållas;

12) det sätt, hvarpå kallelse till sammanträde skall ske och andra meddelanden bringas till medlemmarnas kännedom, äfvensom den tid före sammanträde, då föreskrifna kallelseåtgärder senast skola vara vidtagna.»

Angående föreningens firma finnes vidare stadgadt, att den skall innehålla ordet »förening», men ej får upptaga orden »bolag» eller »bank», att i densamma skall ingå uppgift, huruvida för föreningens förbindelser skola svara allenast dess tillgångar (förening utan personlig ansvarighet) eller om medlemmarna åtaga sig till visst belopp begränsad personlig ansvarighet (förening med begränsad personlig ansvarighet). Slutligen är ock stadgadt, att firman skall tydligt skilja sig från andra ännu bestående föreningsfirmor, registrerade hos samma myndighet.

Registreringsansökningar pröfvas af vederbörande myndighet, som, om intet finnes att ur rättslig synpunkt anmärka, inför föreningen i sitt register, hvarom bevis meddelas densamma. I registret införes uppgift om

»1) dagen för stadgarnas antagande;

2) föreningens firma;

3) föremålet för föreningens verksamhet;

4) den ort, där styrelsen har sitt säte;

5) tiden för räkenskapsafslutning;

6) hvarje styrelseledamots och suppleants samt, där eljes någon, ensam eller gemensamt med annan, är berättigad att teckna föreningens firma, dennes fullständiga namn och hemvist;

7) där befogenhet att teckna firman ej skall utöfvas allenast af styrelsen, hvilken eller hvilka hvar för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer;

8) det sätt, hvarpå kallelse till föreningssammanträde skall ske och andra meddelanden bringas till medlemmarnas kännedom, äfvensom den tid före sammanträde, då föreskrifna kallelseåtgärder senast skola vara vidtagna.

Dessutom skall, om föreningens medlemmar åtagit sig personlig ansvarighet för föreningens förbindelser, i registret införas uppgift å det belopp, intill hvilket medlemmarna åtagit sig sådan ansvarighet.»

Den enda märkliga nyhet härutinnan, hvarigenom 1911 års lag afviker från 1895 års, är att numera i fråga om föreningar med begränsad personlig ansvarighet medlemmarnas namn ej behöfva införas i registret, hvaraf äfven följer, att dylikt införande bortfaller, när senare under sådan förenings bestånd medlemmar in- eller utträda. I stället har föreskrifvits skyldighet för styrelsen att i allmänna tidningarna och tidning i orten annonsera medlems afgång och har afgången medlems befrielse från ansvarighet för föreningens förbindelser gjorts beroende af att dylik kungörelse införts. Härigenom hafva de afgående föreningsmedlemmarna fått stort intresse af att öfvervaka, att styrelsen fullgör sin skyldighet härutinnan, under det att enligt 1895 års lag intet sådant intresse tvang styrelsen att göra anmälan för införande i registret. Otvifvelaktigt har detta äfven i ganska hög grad försummats.

Förändringar i sådant förhållande, hvarutinnan registrering har skett, skall ofördröjligen anmälas för införande i registret, liksom äfven beslut om förenings upplösning, för så vidt denna ej beror på tvångsafveckling, i hvilket fall anmälningsskyldigheten åligger vederbörande domstol.

Registreringsmyndighet har skyldighet att låta kungöra allt, som af förening anmäles till registret, dels i en tidning i orten, dels i allmänna tidningarna. Ur de senare göres under Kungl. Patent- och registreringsverkets kontroll en sammanställning, som hvar fjortonde dag utgifves af trycket tillsammans med anmälningar till aktiebolags-, försäkrings- och handelsregistren.

I dessa samlingar borde alltså vara att hämta alla de upplysningar om de ekonomiska föreningarna, som öfver hufvud taget registreras, med undantng af konkursanmälningarna, som finnas samlade endast i Post- och Inrikestidningar. Vid en inom Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik verkställd undersökning af dessa samlingar för erhållande af en fullständig förteckning öfver alla i Sverige registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet (hvarom mera i ett följande häfte) visade det sig emellertid, att samlingarna ingalunda voro fullständiga och en förfrågan hos registreringsmyndigheterna bragte i dagen, att under åren 1897—1910 nära ett hundratal nybildade föreningar, som voro införda i K. B:s register, saknades i samlingarna. Ehuru någon undersökning ej verkställts med afseende på de öfriga anmälningar, som skola i registren införas, föreligger intet skäl, hvarför ej en motsvarande ofullständighet skulle vara rådande i fråga om dem. Häraf torde framgå, att registersamlingarna på långt när ej hafva det värde för upplysningars vinnande om föreningarna, som vederborde, och att hela registreringssystemet visat sig fungera på ett ej fullt tillfredsställande sätt.

I hvilken utsträckning länsstyrelserna i fråga om villkoren för registreringen följt olika principer, torde framgå af det följande.

II. Inträde i förening.

Öfvergår man härefter till att granska lagens bestämmelser om förhållandet mellan en registrerad förening och dess medlemmar, möter man först bestämmelserna om *inträde* i föreningen.

Den principiella skillnaden mellan aktiebolag och ekonomisk förening angifves vanligen vara att i det förra kapitalet är en gång för alla bestämdt, så att, då detta är fulltecknadt, nya medlemmar kunna intagas endast genom öfvertagande af de förutvarandes aktier, under det att i den senare andelskapitalet är obegränsadt och sålunda nya medlemmar ständigt kunna lösa sig in. Föreningslagen bekräftar denna princip, men gifver föreningarna rättighet att göra hvilka inskränkningar som helst, hvarför det också förekommer registrerade föreningar med en gång för alla fastslaget medlemsantal. I synnerhet är detta vanligt inom bostadsföreningarnas grupp, där det stadgeenliga medlemstalet plägar öfverensstämma med antalet lägenheter

i föreningens fastighet. Pröfningen af inträdesansökningarna var enligt 1895 års lag som regel förbehållen föreningen själf, som emellertid för viss tid eller särskildt tillfälle kunde öfverlåta den till styrelsen; i 1911 års lag är pröfningen principiellt öfverlåten till styrelsen, dock med frihet för hvarje förening att antaga andra bestämmelser.

Den som önskar inträda i en ekonomisk förening skall skriftligen ansöka därom; styrelsen är skyldig att, om ansökan beviljas, införa medlemmens namn och hemvist i en *medlemsförteckning*, hvilken äfven skall innehålla uppgift om antalet insatser, med hvilka hvar och en deltager. I föreningar, där medlemmarna åtagit sig personlig ansvarighet, skola som bilagor förvaras samtliga ansökningshandlingar; förteckningen skall hållas tillgänglig för enhvar, som önskar taga del af densamma.

III. Insatser och afgifter.

Såsom framgår af den ofvan citerade 7 §, 4 mom. och flera andra lagbestämmelser förutsättes, att hvarje medlem skall deltaga i föreningen med en viss *insats*.

Insatskapitalet måste föreningen kunna redovisa, innan utdelning af vinst får företagas, hvarjämte detsamma på medlemmarnas uppsägning som regel kan återbetalas. Härigenom skiljas insatserna från andra afgifter till föreningen, inträdes-, årsafgifter o. s. v., öfver hvilka föreningen utan särskilda åtgärder kan disponera.

Föreskriften, att insatser skola finnas, är genomgående för främmande länders föreningslagar, så t. ex. i Englands, i Tysklands, där tillika bestämmes, att i stadgarna skall fastställas tiden för inbetalningen af minst en tiondedel af insatsens belopp, och i Finlands, som förbjuder, att mera än hälften af insatsen gäldas genom afdrag å medlemmens vinstandelar. I dessa afseenden lämnas föreningarna af vår lagstiftning (såväl 1895 som 1911 års lag) fria händer. Däremot skall i stadgarna bestämmas, huruvida medlemmarna må hafva rätt att ingå i föreningen med mera än enkel insats. Denna bestämmelse återfinnes äfven i Tysklands och Finlands lagar och har där större betydelse än hos oss, enär med den i dessa länder tillåtna obegränsade ansvarigheten ej får förenas ägande af mera än enkel insats. I Tysklands lag förekommer vidare en som det synes välbetänkt föreskrift, som saknar motsvarighet hos oss, nämligen att ingen får teckna ny andel, innan den förut innehafda är till fullo inbetald. Härigenom förhindras, att en medlem tecknar många insatser, som han sedermera till äfventyrs ej kan betala, men som under oskäligt lång tid måste bokföras som en föreningens utestående, eventuellt osäkra fordran. I England är föreskrifvet, att ingen utom annan registrerad förening får innehafva andelar till högre belopp än 200 pund (3,600 kronor); sådan bestämmelse är i vårt land okänd.

Bestämmelsen om skyldighet för medlem att teckna insats synes fullkomligt klar och otvetydig och återfinnes med samma ordalydelse i 1895 års lag.

Anmärkningsvärdt är då, att ett flertal föreningar blifvit registrerade utan att hafva några insatser. Då ingen föreskrift finnes om det minsta belopp, hvartill insatsen skall uppgå och den alltså kan göras huru liten som helst, kan frågan visserligen synas vara af ringa praktisk betydelse, men principen att en förening, som har till ändamål att bedrifva ekonomisk verksamhet, bör äga något eget kapital, torde få tillmätas en sådan betydelse att det måste betraktas som ganska märkligt, att densamma af registreringsmyndigheterna frångåtts.

Som redan är antydt, kunna medlemmarna i en förening åläggas *andra afgifter* än inbetalandet af insatser. Dessa finnas ej alls omnämnda i 1895 års lag, men den betydelse de ernått för vissa föreningars ekonomi har nödvändiggjort deras medtagande i den nya lagen. De kunna vara af flera slag; synnerligen ofta förekommande är inträdesafgift, som vanligen lägges till föreningens reservfond. Äfven förekomma periodiska (månads-, kvartals- eller årsafgifter). Af annat slag är sådana afgifter, som medlemmarna förbinda sig att betala i händelse föreningens ekonomi så kräfver. Dessa böra noga skiljas från det ansvarighetsbelopp, som medlemmarna i vissa föreningar åtaga sig, i det fall att det vid konkurs skulle visa sig, att föreningens tillgångar ej förslå till borgenärernas förnöjande. Det förra slaget af inbetalningar göres däremot under föreningens fortfarande bestånd och plägar bestämmas intill ett högsta belopp för *hvarje år* eller annan tidsperiod. Förväxling af dessa olika slag af ansvarighet har emellertid ägt rum och föreningar af sistnämnda slag registrerats under formen »med begränsad personlig ansvarighet». — En afgift af förmodligen ganska enastående art utkräfves af en förening (lånekassa) med obegränsadt insatskapital, som fordrar, att nytillträdande medlem på hvarje insats (à 5 kr.) skall betala ett agio af 1 kr.

IV. Personlig ansvarighet.

Den *ansvarighet*, som medlemmarna kunna ikläda sig, för den händelse föreningen blir försatt i konkurs, skall enligt 8 §, som motsvaras af 6 § i 1895 års lag, vara begränsad till visst belopp. Den obegränsade ansvarigheten är sålunda för vår föreningslag okänd. Bland de registrerade föreningarna förefinnes emellertid en, i hvars firma ingå orden »med solidarisk personlig ansvarighet» och ansvarsbestämmelserna äro formulerade i öfverensstämmelse härmed. Ett ej ringa antal föreningar angifva visserligen i firman, att ansvarigheten är begränsad, men i den paragraf af stadgarna, som reglerar ansvarigheten säges, att »för föreningens förbindelser ansvara medlemmarna en för alla och alla för en»; sålunda en uppenbar motsättning mot firman. En annan grupp af föreningar angifver ett visst belopp för medlemmarnas sammanlagda ansvarighet, bortsedt från antalet medlemmar. Som en egendomlighet kan äfven nämnas, att en förening blifvit registrerad med

stadgar, som angifva, att hvarje medlem personligen ansvarar för en tiondedel af föreningens förbindelser; medlemmarna voro vid registreringstillfället 9.

Om det får anses otvifvelaktigt, att de registrerade ansvarighetsbestämmelserna i dessa nu uppräknade fall äro strängare än hvad som egentligen är förenligt med lagens bokstaf, så finnas andra, där fråga torde uppstå, huruvida föreningen med rätta tillåtits att i firman upptaga orden »med begränsad personlig ansvarighet». Det är sådana föreningar, som begränsat ansvarigheten till t. ex. ett visst lån, upptaget vid verksamhetens påbörjande, för hvilket medlemmarna iklädt sig solidariskt betalningsansvar. När lånet en gång är inbetaldt, synes firman otvifvelaktigt vara missvisande.

De föreningar, som strängt följt lagens bokstaf i fråga om ansvarigheten, äro af tvänne slag. Den vanligaste formen är, att ansvarighetsbeloppet är proportionellt mot insatserna, men föreningar finnas äfven, där hvarje medlem ansvarar lika, oberoende af insatsens storlek. — Hela antalet föreningar, i hvilka medlemmarna åtagit sig personlig ansvarighet, uppgick för åren 1897—1910 till 1,033 (af sammanlagdt 5,574 registrerade). Upplösning hade intill 1910 års utgång anmälts af 86.

Frågan om medlemmarnas ansvarighet för föreningens förbindelser är en af centralpunkterna för all lagstiftning om ekonomiska föreningar. Utgångspunkten har i de flesta länder varit att kräfva medlemmarnas solidariska ansvarighet. Så småningom hafva dessa bestämmelser mildrats och uppehållas numera veterligen ej i något land. — Enligt den gällande engelska lagen, »The industrial and provident societies act», som trädde i kraft 1 januari 1894, skall den personliga ansvarigheten vara begränsad till allenast tecknade, men ej inbetalda andelar, alltså motsvarande våra föreningar utan personlig ansvarighet. — De första ekonomiska föreningar, som bildades i Tyskland, voro kreditföreningar. Ledarne för denna rörelse ansågo det förenligt med dennas intresse, att endast föreningar med obegränsad ansvarighet skulle få finnas, och de genomdrefvo, att i den tyska föreningslagen af 1868 endast denna form blef erkänd. När sedermera konsumtionsföreningar m. fl. andra arter af ekonomiska föreningar uppstodo och tillväxte i betydelse, visade det sig önskvärdt, att äfven mindre stränga former af ansvarighet blefvo tillåtna. Detta önskemål vann beaktande i 1889 års föreningslag, som med bibehållande af den obegränsade ansvarigheten äfven medgaf, att densamma kunde inskränkas intill det belopp, hvartill insatserna uppgå. Ansvarighetsbeloppen, som endast kunna utkräfvas i händelse af konkurs, skola bestämmas i relation till insatserna, så att den medlem, som innehar två insatser måste åtaga sig dubbelt så stort ansvar, som den som endast har en o. s. v. I föreningar med obegränsad ansvarighet skola alla medlemmars insatser vara lika höga. De österrikiska och schweiziska lagarna öfverensstämma i hufvudsak med den tyska i detta afseende; i Belgien och Italien hafva föreningarna ytterligare en ansvarighetsform till sitt förfogande, nämligen obegränsad men delad ansvarighet sålunda att, om en förening består af 100 medlemmar, hvar och en af dem är ansvarig för en hundrade-

del af föreningens förbindelser. — I Danmark, där ingen särskild lagstiftning finnes för de ekonomiska föreningarna, utan dessas förhållanden regleras af bolagslagen, är det vanligaste att medlemmarna solidariskt ansvara för alla föreningens förbindelser; dock är äfven begränsad ansvarighet medgifven. Af intresse är, att nästan alla konsumtionsföreningar af sina medlemmar fordra solidarisk ansvarighet; Danmark intager i detta afseende en särställning i jämförelse med alla andra länder. — Finlands »lag om andelsverksamhet» af 1901 känner föreningar med såväl obegränsad eller begränsad ansvarighet som ock föreningar utan dylik. (Forts.)

Tillämpningen af förordningen om förbud för barn att idka viss försäljning.

Genom förordningen angående förbud för barn att nattetid idka viss försäljning m. m. den 10 juli 1891 bereddes möjlighet för städerna i riket att besluta angående förbud för barn att under viss tid af dygnet å gator eller andra allmänna platser eller å utskänkningsställen eller andra offentliga lokaler till salu utbjuda eller utdela tryckalster, blommor, kramvaror eller annat. Dylikt förbud fick dock ej utsträckas utöfver tiden från kl. 8 e. m. till kl. 8 f. m. och ej gälla för andra än gossar under fjorton och flickor under femton år.

I en vid 1896 års riksdag väckt motion, hvari framhölls, att, till följd af förbudet mot cigarrbodars öppethållande å sön- och helgdagar från kl. 9 f. m., cigarrhandeln å dessa dagar förflyttats från butikerna till gatorna, där den bedrefves genom barn och minderåriga, hemställdes, att åtgärder borde vidtagas för att skydda barnen mot de många frestelser, för hvilka denna handel utsatte dem. Riksdagen gillade denna uppfattning och anhöll om sådant tillägg till ofvannämnda förordning, att det däri omnämnda förbudet måtte kunna under sön- och helgdagar utsträckas till att omfatta hela dygnet. Med anledning af denna riksdagens begäran utfärdades, med upphäfvande af förordningen den 10 juli 1891, förordning angående förbud för barn att idka viss försäljning den 4 december 1896. Denna förordning, hvilken är den nu gällande författningen i ämnet, skiljer sig från 1891 års förordning endast därigenom, att i enlighet med riksdagens hemställan föreskrifvits, att det af stad beslutade förbud för barn att idka viss försäljning må i afseende å sön- och helgdagar meddelas för hela dygnet.

Det har synts Kommerskollegium vara af ett visst intresse att erhålla kännedom om, i hvilken utsträckning denna förordning bragts i tillämpning, och har Kollegium för sådant ändamål genom till länsstyrelserna i slutet af 1911 utsända frågecirkulär inhämtat uppgifter i ämnet.

Af de svar, som å denna förfrågan inkommit och som afgifvits af samtliga länsstyrelser, framgår, att i 13 af rikets städer vid den af undersök-

ningen berörda tidpunkten förbud utfärdats mot här afsedda slag af barnarbete. Städernas namn äfvensom vederbörande föreskrifters datum framgå af nedanstående tablå:

Stad.	Beslutets datum.	Stad.	Beslutets datum.
Stockholm	21 april 1897	Halmstad	27 mars 1909
Uppsala	29 juni 1892	Göteborg	17 maj 1897
Eskilstuna	25 april 1898	Karlstad	27 maj 1907
Malmö	22 april 1897	Örebro	30 juli 1906
Lund	3 dec. 1907	Västerås	18 juni 1903
Hälsingborg	23 dec. 1901	Gäfle	30 sept. 1908
Ystad	31 dec. 1908		

Af de städer i riket, hvilka vid 1911 års utgång hade ett invånarantal öfverstigande 20 000, hade ifrågavarande bestämmelser sålunda vid sagda tid ännu ej bragts i tillämpning i Norrköping, Karlskrona, Jönköping och Borås. Bland städer med ett invånarantal mellan 10 000 och 20 000 tillämpades författningen endast i ett fåtal och bland öfriga städer i intet fall.

Hvad de genom länsstyrelsens beslut till efterlefnad utfärdade föreskrifterna eljes beträffar, så förtjänar påpekas, att det i Uppsala meddelade förbudet grundar sig på 1891 års förordning, medan i alla öfriga fall förordningen af 1896 utgör bestämmelsernas grundval. Emellertid afser förbudet, utom i Uppsala, äfven i Lund och Örebro endast en del af söndagsdygnet, d. v. s. samma del som beträffande söckendagar, medan öfriga på 1896 års förordning grundade förbud, i enlighet med dennas ordalydelse, gälla hela söndagsdygnet samt tiden mellan kl. 8 e. m. och kl. 8 f. m. å söckendagar. Slutligen bör tilläggas, att förbudstiden i Örebro, i olikhet med hvad fallet är i alla öfriga städer, sträcker sig endast till kl. 6 f. m.

Den nya lagen angående hemindustriellt arbete i Tyskland.

Den 20 december 1911 gafs i Tyskland kejserlig stadfästelse åt en lag, afsedd att mildra vissa skadliga följder af det vidt utbredda produktionssystem, enligt hvilket arbete utlämnas till personer att utföra detsamma (eller ombestyra dess utförande) antingen i sina egna hem eller i lokaler, öfver hvilka den person, som utlämnar arbetet, ej utöfvar någon kontroll.

Här nedan lämnas en kort öfversikt af de viktigaste i lagen införda bestämmelserna i berörda hänseende, hvarjämte lagen i sin helhet återgifves.

Enligt den nya lagens ordalydelse är allt industriellt arbete, som utföres under nyssnämnda förhållanden, »Hausarbeit» d. v. s. hemarbete, och de, som mottaga sådant arbete, kallas »Hausarbeiter» d. v. s. hemarbetare.

De arbetsplatser, på hvilka lagen är tillämplig, äro af två slag: 1) sådana, där arbetsgifvaren med industriellt arbete sysselsätter endast medlemmar af

sin familj och 2) sådana, där en eller flera personer utföra industriellt arbete utan att vara anställda hos en arbetsgifvare, som själf leder detta arbete i arbetslokalen. Lagen gäller emellertid icke arbetsställen, där arbetet uteslutande består i tillverkning af varor för kundernas och deras familjers personliga bruk (t. ex. skrädderi, skomakeri etc.).

I rum, där arbete utlämnas till hemarbetare eller mottages af sådana, skall finnas anslagen en lista upptagande arbetspriserna för hvarje slag af arbete utom ifråga om utarbetande af nya modeller.

Mer detaljerade bestämmelser för särskilda platser kunna i händelse af behof utfärdas af Förbundsrådet, och samma myndighet äger ock att på ansökan af vederbörande medgifva undantag för särskilda yrken eller yrkesgrenar.

Arbetsgifvare, som utlämnar arbete till hemarbetare, bör gratis tillställa hvarje sådan arbetare en lönebok eller lönelista, som anger det utlämnade arbetets art samt arbetslön eller pris utom ifråga om nya modeller.

Äfven för sistnämnda fall må af Förbundsrådet kunna medgifvas undantag för vissa yrken eller yrkesgrenar eller för vissa grupper af arbetsplatser eller hemarbetare.

Lagen ger vidsträckt befogenhet åt de lokala polismyndigheterna. Så t. ex. kan polisen på framställning af yrkesinspektör lämna enskild arbetsgifvare föreskrifter angående åtgärder för undvikande af onödig tidspillan för hemarbetarna vid utfående och inlämnande af arbete. Om något yrke innebär särskild fara för arbetarnas lif, hälsa eller sedlighet, kan polisen på begäran af yrkesinspektör föreskrifva, att arbetsrum, maskiner och redskap anordnas så, att största möjliga säkerhet för hemarbetares lif och hälsa ernås. Detta gäller särskildt tillgång till nödigt ljus, luftrymd och luftväxling samt aflägsnande af damm, ånga, gaser och arbetsaffall. Polisen äger ock att påfordra särskilda försiktighetsmått i arbetsrum, där gossar under 18 år och kvinnor äro anställda som hemarbetare, äfvensom att arbete, som medför fara för lif och hälsa, utföres endast i rum, som äro särskildt afsedda för dylikt arbete. Polisen är jämväl berättigad att höja åldersgränsen för barn, som användas i hemindustriellt arbete, eller att helt och hållet förbjuda användande af barn, såframt vidtagandet af dylika åtgärder anses ligga i hälsans och sedlighetens intresse.

Där fara föreligger för det allmänna hälsotillståndet — särskildt ifråga om yrken för beredande eller förpackning af födoämnen, drycker eller tobak — äger polisen påfordra nödiga förändringar med afseende å maskiner eller redskap å arbetsplatser eller i lagerlokaler, samt att vissa rum, där varor af nyssnämnda slag tillverkas eller förarbetas, ej må användas för andra ändamål.

Arbetsgifvare, som utlämnar arbete afsedt att utföras utom hans lokaler, skall upprätta en förteckning öfver hos honom anställda arbetare samt uppgift å den plats, där arbetet af dem utföres. Denna förteckning skall hållas tillgänglig för granskning af polismyndighet eller yrkesinspektör. I de fall, då intyg erfordras, utvisande att rum, där arbetet utföres, uppfyller vissa

betingelser, skall arbetsgifvaren tillse, att arbete utlämnas för utförande allenast i rum, för hvilket dylikt intyg verkligen utfärdats. Dylik förpliktelse åligger jämväl förmedlare af hemindustriellt arbete d. v. s. sådana personer, som mottaga arbete af en arbetsgifvare och därefter lämna ut detsamma till hemarbetare.

Den nya lagen gifver Förbundsrådet bemyndigande att upprätta yrkesnämnder (Fachausschüsse) för vissa industrigrenar och vissa platser, där hemarbetare sysselsättas. Dessa nämnder hafva att till regeringen och till lokala myndigheter lämna redogörelser angående de industriella och ekonomiska förhållandena inom sina resp. yrken och distrikt, att taga i öfvervägande åtgärder för förbättrande af dessa förhållanden, att medverka vid genomförandet af dylika åtgärder, att på anmodan af staten eller af lokala myndigheter insamla uppgifter angående hemindustriarbetares inkomster samt att främja afslutandet af löneaftal och upprättandet af prislistor.

Yrkesnämnderna må icke vidtaga några åtgärder, som afse förhållandena vid enstaka företag.

Nämnderna skola bestå af lika antal representanter för resp. arbetsgifvare och hemarbetare jämte en ordförande och två vice ordförande. Ordföranden får icke vara arbetsgifvare eller hemarbetare, och såväl han som vice ordförandena skola besitta teknisk kunskap i yrket. Om kvinnor i stor utsträckning användas som hemarbetare, skola de i förhållande till sitt antal representeras bland hemarbetarna i nämnden. Medlemmarnas antal bestämmes af vederbörande provinsmyndighet, som också utnämner ordföranden och — efter inhämtande af arbetsgifvares och arbetares mening — halfva antalet medlemmar; öfriga medlemmar utses med enkel röstöfvervikt af de på nyssnämndt sätt utsedda medlemmarna.

Närmare bestämmelser rörande yrkesnämndernas organisation och arbetssätt utfärdas af Förbundsrådet. Kostnaderna för nämnderna bestridas af myndigheterna i vederbörande stat.

De delar af lagen, som innehålla bestämmelser om anslående af arbetspriser samt om utlämnande af löneböcker för hemarbetare, träda i kraft vid tidpunkt, som bestämmes af Förbundsrådet, öfriga stadganden den 1 april 1912.

Lagen är af följande lydelse:

Lag angående hemindustriellt arbete.

§ 1.

Med iakttagande af hvad härutinnan eljes stadgas skall denna lag äga tillämpning å arbetsföretag, hvarest

1) arbetsgifvare uteslutande sysselsätter till hans familj hörande personer;

2) en eller flera personer utföra yrkesarbete utan att vara anställda hos arbetsledare å verkstad.

Hvad sålunda bestämts gäller icke arbetsplatser, där det utförda arbetet är afsedt endast för beställningsgifvarens eller hans familjs personliga bruk.

Alla i § 1, första stycket angifna personer, förutom de i p. 2 undantagna, anses enligt denna lag som hemarbetare.

§ 2.

Enligt denna lag är att anse

1) såsom verkstad: ej mindre verkstad enligt bestämmelserna i § 105 b, mom. 1, af allmänna yrkeslagen än äfven sofrum, bostadsrum eller kök, där yrkesarbete utföres, så ock arbetsplatser belägna i det fria

2) såsom yrkesarbete: hvarje verksamhet, som enligt allmänna yrkeslagen räknas såsom yrkesarbete;

3) såsom yrke: hvad som enligt allmänna yrkeslagen räknas såsom sådant;

4) såsom yrkesinspektörer: de i § 139 b af yrkeslagen omnämnda yrkesinspektörer.

§ 3.

I lokal, där arbete utlämnas till hemarbetare eller aflämnas af sådan, skall, där fråga ej är om sådant arbetsföretag, som omnämnes i § 1, första stycket, p. 2 här ofvan, genom utlagda prislistor eller anslagna lönetabeller möjlighet beredas hemarbetarna att erhålla upplysning om de i hvarje särskildt fall utbetalta lönerna för arbete, som utlämnas i ifrågavarande lokal. Denna bestämmelse gäller ej i fråga om utarbetandet af nya modeller.

Förbundsrådet äger att utfärda närmare bestämmelser rörande tillämpningen af detta stadgande jämväl för särskilda områden. För vissa yrken eller yrkesgrenar må, efter särskild framställning, undantag medgifvas af rådet.

Förbundsrådet äger föreskrifva, att, därest priser fastställas för arbete, som utföres, priserna skola offentliggöras på sätt i 1:sta och 2:dra styckena af denna paragraf stadgas.

Af Förbundsrådet utfärdade bestämmelser offentliggöras i Reichs-Gesetzblatt och föreläggas riksdagen för kännedom.

§ 4.

Den, som utlämnar för hemarbetare afsedt arbete, är, såframt utlämnandet ej sker i verkstäder af i § 1, första stycket, p. 2 omnämnd art, skyldig att till dem, som mottaga arbete, kostnadsfritt utlämna löneböcker eller lönelistor, utvisande arbetets art och omfång samt de därför fastställda löner eller priser. Denna bestämmelse gäller icke ifråga om utarbetandet af nya modeller.

Förbundsrådet äger att, på därom framställd begäran, medgifva undantag för särskilda yrken eller yrkesgrenar eller för särskilda grupper af yrken eller hemarbetare.

I de fall, där Förbundsrådet på grund af § 114 a i allmänna yrkeslagen föreskrifvit löneböcker eller lönelistor, gälla icke föreskrifterna i denna paragraf.

§ 5.

På framställning af yrkesinspektör äger vederbörande polismyndighet att, genom utfärdande af bestämmelser för enstaka företag rörande inredning af arbetslokaler och anordnandet af arbetet i de i § 3 första stycket afsedda rum, vidtaga sådana anordningar till förebyggande af onödig tidspillan vid mottagande eller aflämnande af arbete, som med hänsyn till företagets natur äro möjliga att utföra. Lämplig anståndstid bör härvid lämnas.

I fråga om företag, hvilka vid utfärdandet af denna lag redan äro i verksamhet, böra, så länge företagen icke utvidgas eller väsentligen förändras, blott sådana yrkanden i nu berörda hänseende framställas, som kunna utföras utan oskäligt stora kostnader.

Besvär öfver polismyndighets beslut må inom två veckor anföras hos vederbörande högre förvaltningsmyndighet, som har att slutligt afgöra besvären.

§ 6.

Därest på grund af arbetets art fara för lif, hälsa eller sedlighet skulle yppa sig inom en yrkesgren, äger vederbörande polismyndighet att, efter anmodan af yrkesinspektör, förelägga verkstad att vidtaga sådana åtgärder, som äro erforderliga för genomförandet af följande grundsatser:

1) Verkstäder, däri inbegripna driftsanordningar, maskiner och redskap, skola inrättas och underhållas så, att hemarbetarna skyddas mot fara för lif och hälsa, så långt yrkets beskaffenhet det medgifver.

Särskildt skall sörjas för tillgång till nödigt ljus, tillräcklig luftrymd och luftväxling, aflägsnande af damm, dunster, gaser och affall, som uppstå vid arbetet.

Till skydd mot farlig beröring med maskiner eller maskindelar såväl som mot andra faror, som bero på arbetsplatsens eller yrkets natur, skola erforderliga anordningar vidtagas.

2) Till (manliga) hemarbetares under 18 år och hemarbeterskors hälsa och sedlighet skall sådan särskild hänsyn tagas, som dessas ålder och kön kräfver.

3) Där så till skydd mot fara för lif och hälsa erfordras, får arbete utföras blott i rum, som uteslutande användas för detta ändamål.

För ändamål, som afses i mom. 2) af denna paragraf, må utöfver föreskrifterna i § 5, p. 1 och § 13, p. 1, 2 af lagen angående minderårigas användande i industriellt arbete den 30 mars 1903, egna eller främmande barns användande i arbete enligt nämnda lags bestämmelser göras beroende af uppnådd högre ålder eller ock helt och hållet förbjudas. För andra hemarbetare under 16 år kan föreskrifvas såväl den dagliga arbetstidens början och slut som rasternas längd och förläggning. Vidare kan förbud utfärdas mot arbete på sön- och helgdagar samt å de af ordinarie själasörjare för katekumen-, konfirmand-, bikt- och nattvardsundervisning bestämda tider.

§ 7.

I den mån fara för det allmänna hälsotillståndet är för handen inom vissa yrkesgrenar, särskildt vid tillverkning, förarbetning eller förpackning af närings- och njutningsmedel, äger vederbörande polismyndighet lämna arbetsföretag föreskrifter angående inrättande och underhåll af verkstäder och lagerrum, däri inbegripna driftsanordningar, maskiner och redskap, samt huru driften skall anordnas för att utesluta fara.

Därjämte kan polismyndighet föreskrifva, att rum, där närings- och njutningsmedel tillverkas eller förarbetas, icke få användas till vissa andra ändamål.

Bestämmelserna i punkterna 1 och 2 af denna paragraf gälla äfven de i § 1, första stycket, p. 2 omnämnda verkstäder.

§ 8.

Där de i §§ 6 och 7 föreskrifna anordningar ej afse att undanröja trängande fara, bör lämplig anståndstid medgifvas för deras utförande.

Företag, som vid utfärdandet af denna lag redan äro i verksamhet, äro, så länge de icke utvidgas eller väsentligen förändras, skyldiga att vidtaga blott sådana anordningar, som erfordras för att undanröja synnerliga missförhållanden, hvilka innebära fara för hemarbetarnas lif och hälsa eller för det allmänna hälsotillståndet, och som kunna utföras utan oskäligt stora kostnader.

§ 9.

Föreskrifter af i §§ 6 och 7 omnämnd art skola delgifvas den person, som har dispositionsrätt öfver den till verkstad eller lagerrum använda lokalen.

Föreskrifter rörande anordnande af driften enligt § 7, p. 1 skola i det i § 1, första stycket 2) omnämnda fall lämnas hemarbetarna.

Besvär öfver dylika föreskrifter må inom två veckor anföras hos vederbörande högre förvaltningsmyndighet, som har att slutligt afgöra besvären.

§ 10.

Förbundsrådet äger afgöra, hvilka fordringar skola uppfyllas af de olika i §§ 6 och 7 omnämnda verkstäderna eller lagerrummen, i och för tillgodoseende af där angifna önskemål.

Rådet äger förbjuda utförandet såsom hemarbete af sådana arbeten, som äro förbundna med synnerlig fara för hemarbetarnas lif, hälsa eller sedlighet eller för det allmänna hälsotillståndet.

Därest ej Förbundsrådet utfärdar bestämmelser i nämnda syfte, kan provinsens centralmyndighet eller ock, efter hörande af vederbörande yrkesidkare och hemarbetare, polismyndigheten på platsen meddela föreskrifter af ofvan berörd art.

Förbundsrådet och provinsens centralmyndighet äga att utfärda bestämmelser jämväl för särskilda områden.

Förbundsrådets föreskrifter offentliggöras i Reichs-Gesetzblatt och meddelas riksdagen för kännedom.

§ 11.

Den, som har dispositionsrätt öfver till verkstad eller lagerrum använd lokal, är ansvarig för iakttagandet af de enligt §§ 6, 7 och 10 meddelade föreskrifter. För iakttagandet af de enligt § 7 första stycket, § 9 andra stycket och § 10 meddelade föreskrifter rörande driftens anordnande svarar i det af § 1. första stycket 2) stadgade fall allenast hemarbetaren själf.

§ 12.

Skola i fråga om hemarbete anordningar vidtagas, rörande hvilka föreskrifter enligt § 10 första och tredje styckena äro meddelade, har den enligt § 11, p. 1 ansvarige att före arbetets början skriftligen, med angifvande af arbetslokalens läge, anmäla detta för polismyndigheten på platsen.

§ 13.

Yrkesidkare, som låter utföra arbete i verkstad utanför sin egen arbetslokal, är förpliktad

1) att föra förteckning, jämväl med angifvande af bostad, öfver de personer, åt hvilka han utlämnar hemarbete, eller genom hvilkas medverkan utlämnande af arbete sker utom yrkesidkarens arbetslokal; förteckningen skall, på anfordran, omedelbart förctes för eller insändas till polismyndigheten på platsen eller yrkesinspektör.

2) att där intyg är föreskrifvet, att de rum, där arbete utföres, uppfylla vissa fordringar, utlämna hemarbete endast åt sådan verkstad, för hvilken dylikt intyg förctes.

Samma förpliktelse åligger sådana personer, som, utan att själfva innehafva arbetslokal, för yrkesidkares räkning utanför dessas arbetslokaler utlämna arbete till hemarbetare.

§ 14.

Polismyndighet äger att, efter vederbörande yrkesidkares och hemarbetares hörande, föreskrifva, huru i föregående paragraf nämnda förteckningar skola upprättas, samt huruvida och när de skola i original eller i afskrift, öfverlämnas till de i § 13: 1) omnämnda myndigheter.

§ 15.

I fråga om yrkesgrenar, som omfatta tillverkning, förädling eller förpackning af närings- eller njutningsämnen, kunna, genom föreskrift enligt § 10 första och tredje stycket, yrkesidkare, som låta utföra yrkesarbete i verkstäder utom sina egna arbetslokaler, åläggas att på bestämda mellantider, minst en gång hvarje halfår, personligen eller genom ombud förvissa sig om att anordningar m. m. i arbetslokalerna motsvara fastställda fordringar.

§ 16.

Därest för ändamål, som afses i §§ 7 och 15, föreskrifter enligt bestämmelserna i § 10 böra utfärdas, kunna dessa genom förordning af vederbörande polismyndighet utsträckas till sådana företag, hvilka sysselsätta personer, som enligt yrkeslagen äro att anse som yrkesarbetare.

§ 17.

Därest ej Förbundsrådet eller provinsstyrelsen annorlunda förordnar, äga bestämmelserna i § 139 b af yrkeslagen angående inspektion tillämpning.

Nattetid må inspektion äga rum allenast om skäl finnes att misstänka, det förseelse skett mot de enligt §§ 6, 7 och 10 utfärdade föreskrifter.

§ 18.

Förbundsrådet äger att i fråga om särskilda yrkesgrenar eller områden, där hemarbetare sysselsättas, besluta upprättandet af yrkesnämnder. Sådant beslut kan jämväl afse särskilda delar af riket. Därvid skall bestämmas de yrkesgrenar eller särskilda fack, för hvilka yrkesnämnd inrättas, så ock nämndens lokala verksamhetsområde och säte. På samma sätt kunna förändringar i nämnda hänseende vidtagas.

§ 19.

Yrkesnämndernas uppgift är:

1) att biträda stats- och kommunalmyndigheter genom att lämna upplysningar och afgifva utlåtanden. På begäran af dylika myndigheter skola de lämna sin medverkan vid undersökningar af industriella och ekonomiska förhållanden inom de hos dem representerade yrkesgrenarna inom deras distrikt, äfvensom att afgifva utlåtanden angående i synnerhet:

a) tillämpningen af bestämmelserna i §§ 3, 4, 10, 14—16 af denna lag;

b) inom deras distrikt rådande sedvänja ifråga om tolkning af aftal och uppfyllande af förbindelser, ingångna mellan yrkesidkare och hemarbetare;

2) att öfverlägga om önskemål och förslag beträffande industriella och ekonomiska förhållanden inom de hos dem representerade yrkesgrupperna inom deras distrikt;

3) att föreslå anordningar och åtgärder, som åsyfta att förbättra hemarbetarnas ställning, samt att på anmodan af representanter för berörda företag medverka vid anordningarnas vidtagande;

4) att, på anmodan af stats- och kommunalmyndigheter, på lämpligt sätt — särskildt genom förfrågningar hos resp. yrkesidkare och hemarbetare såväl som genom särskilda undersökare — insamla upplysningar angående den faktiska storleken af hemarbetarnas arbetsförtjänster, att lämna utlåtande om lönesatsernas lämplighet samt uppgöra förslag till öfverenskommelser om lämpliga lönesatser; samt

5) att i öfrigt främja afslutandet af löneaftal eller kollektivaftal.

§ 20.

Angelägenheter, som beröra förhållandena vid endast ett enda arbetsföretag, få ej indragas inom yrkesnämndernas verksamhetsområde.

§ 21.

Yrkesnämnderna bestå af lika antal representanter för yrkesidkare och hemarbetare med ordförande och två vice ordförande. Ordföranden och de vice ordförandena skola besitta erforderlig sakkunskap. Ordföranden får ej vara yrkesidkare eller hemarbetare.

Därest hemarbeterskor sysselsättas i större utsträckning, skola de i förhållande till sitt antal representeras i yrkesnämnden.

§ 22.

Vederbörande högsta provinsmyndighet bestämmer antalet representanter i nämnd. Samma myndighet utser ordförandena, vice ordförandena och, efter hörande af resp. yrkesidkare och hemarbetare, halfva antalet representanter för hvardera parten. Den andra hälften utses med enkel majoritet af de på nämnda sätt utsedda representanterna för resp. yrkesidkare och hemarbetare.

Omfattar en yrkesnämnds distrikt flera förbundsstater, så träffas mellan resp. staters regeringar öfverenskommelse ifråga om nyssberörda utnämningar.

§ 23.

Utlåtanden enligt § 19: 1) och 4) skola beslutas i närvaro af lika antal representanter för arbetsgifvare och hemarbetare.

Vid beslut ifråga om afgifvande af utlåtande skall först en särskild omröstning företagas med de olika grupperna af representanter för arbetsgifvare och hemarbetare. Visar omröstningen, att samtliga representanter för yrkesidkarna å ena sidan och samtliga representanter för hemarbetarna å den andra intaga en motsatt ståndpunkt, afgifves intet utlåtande. Båda grupperna äro i dylikt fall berättigade att skriftligen motivera sin åsikt och att öfverlämna denna framställning till yrkesnämndens ordförande. Samma rätt tillkommer minoriteten, då giltigt beslut fattats. Dylika skriftliga framställningar skola af yrkesnämndens ordförande bifogas nämndens förhandlingsprotokoll och tillika med dessa öfverlämnas till vederbörande myndighet.

§ 24.

Närmare bestämmelser rörande yrkesnämndernas organisation, sammansättning och arbetssätt utfärdas af Förbundsrådet.

§ 25.

Kostnaderna för yrkesnämnderna bestridas af de förbundsstater, inom hvilka de äro upprättade. Är en yrkesnämnd upprättad för flera förbundsstater, fördelas kostnaderna efter öfverenskommelse mellan resp. stater. I händelse enighet icke uppnås besluter Förbundsrådet.

I lagstiftningsväg kan bestämmas, i hvilken omfattning kommuner, kommunalförbund eller officiella handelsrepresentationer äro pliktiga att kostnadsfritt upplåta ämbetslokaler jämte värme och lyse åt yrkesnämnderna.

§ 26.

Vederbörande centralmyndighet i förbundsstaterna bestämmer, hvad som inom hvarje stat bör förstås med högre förvaltningsmyndighet, polismyndighet eller polismyndighet på platsen.

§ 27.

Den hemarbetare tillkommande aflöning är ifråga om kvarstad att betrakta såsom ersättning för arbete eller tjänst, som utföres på grund af ett arbets- eller tjänsteförhållande.

§ 28.

Förseelse mot de för genomförande af bestämmelserna i § 6 sista stycket utfärdade föreskrifter eller af § 10, första och tredje styckena, straffas:

1) i fråga om andras barn med böter intill tvåtusen Mark;

2) i fråga om egna barn med böter intill etthundrafemtio Mark;

Vid upprepad förseelse kan straffet skärpas, i förra fallet till fängelse intill sex månader, i senare fallet till kortvarigare fängelse.

I förra fallet gälla bestämmelserna i § 75 af lagen om domstolsorganisation.

§ 29.

Med böter intill etthundrafemtio Mark och, i händelse af bristande tillgång, med fängelse intill fyra veckor straffas:

1) med iakttagande af föreskriften i § 31 de i § 11 p. 1 omnämnda personer i händelse af förseelse mot de enligt § 6 första stycket, andra stycket p. 2) och § 7 eller enligt § 10 utfärdade föreskrifter;

2) den, som utom sin arbetslokal låter utföra arbete i sådana verkstäder af det i § 1 berörda slag, om hvilka han vet eller på grund af förekommande omständigheter måste antaga, att deras anordning m. m. ej motsvarar de enligt § 10 utfärdade bestämmelser.

Om i senare fallet gärningsmannen vid förseelsens begående redan två gånger fällts för liknande förseelse, dömes han till böter från trettio till trehundra Mark eller till fängelse i fyra veckor. Har sedan senaste dom vann laga kraft intill den nya förseelsens begående förflutit tre år, är detta lagrum ej tillämpligt.

§ 30.

Med böter intill trettio Mark och, i händelse af bristande tillgång, med fängelse intill åtta dagar straffas:

1) den, som underlåter att uppfylla de enligt § 3, första stycket, §§ 4, 12 och 13 honom åliggande förpliktelser;

2) den, som bryter mot de enligt § 5, första stycket eller § 3, andra stycket, p. 1, tredje stycket eller § 14 utfärdade bestämmelser.

§ 31.

Med böter intill trettio Mark straffas hemarbetare, som uteslutande sysselsätter till egen familj hörande personer [§ 1, första stycket 1)] och i § 1, första stycket 2) omnämnd hemarbetare, som

bryter mot de enligt § 7, första stycket, § 9, andra stycket och § 10 utfärdade bestämmelser rörande arbetets bedrifvande.

Samma straff ådömes hemarbetare, som uteslutande sysselsätter till egen familj hörande personer [§ 1, första stycket 1)], därest de af honom sysselsatta familjemedlemmarna bryta mot bestämmelserna rörande arbetets bedrifvande.

§ 32.

Öfverträdas vid arbetets utförande genom polismyndighet utfärdade föreskrifter af personer, som yrkesidkaren anställt såsom ledare för arbetet eller en del däraf eller för öfvervakande, äro dessa ansvariga.

Jämväl arbetsgifvaren är straffbar, om förseelsen begåtts med hans vetskap, så ock om han, i hvad på honom ankommit, brustit i uppsikt öfver arbetet eller ifråga om val af och uppsikt öfver arbetsledare eller förmän.

§ 33.

För olika stater gällande föreskrifter, som bestämma beskaffenheten hos rum, afsedda till bostad eller till arbetslokal, eller som afse afvärjande af fara för lif eller hälsa, beröras ej af denna lag, därest ej den senare innehåller skärpta föreskrifter.

§ 34.

Genom kejserlig förordning bestämmes, med Förbundsrådets bifall, den tidpunkt, då §§ 3 och 4 skola träda i kraft.

I öfrigt träder lagen i kraft den 1 april 1912.

Öfversikt af arbetsinställelser (strejker och lockouter) i Sverige år 1911.

(Preliminär redogörelse.)

Under år 1911 inträffade, enligt ingångna uppgifter, 94 arbetsinställelser, hvilka, såvidt bekant, direkt berörde inalles 1 907 arbetsgifvare samt 20 418 arbetare. Af konflikterna började 19 under årets första, 45 under andra, 22 under tredje samt 8 under fjärde kvartalet. Arbetsinställelsernas antal och omfattning, jämfördt med arbetsinställelserna under närmast föregående år, framgå af tabellen å sid. 136—137.

Af samma tabell framgår jämväl, i hvad mån de olika *yrkesgrenarna* berördes af de under året påbörjade arbetsinställelserna.

Till sin *karaktär* voro 81 arbetsinställelser strejker, 9 lockouter och 4 af blandad, obestämbar eller ej uppgifven karaktär.

Af ofvannämnda 20 418 arbetare berördes 4 783 af de 81 strejkerna, 15 145 af de 9 lockouterna samt 490 arbetare af de 4 arbetsinställelserna af blandad, obestämbar eller ej uppgifven karaktär.

Antalet *förlorade arbetsdagar* till följd af konflikter, påbörjade under år 1911, utgjorde, såvidt kändt, c:a 562 000. I några fall har emellertid någon beräkning af antalet förlorade arbetsdagar icke kunnat ske på grund af bristande uppgifter om antalet direkt berörda arbetare eller om konfliktens varaktighet.

Arbetsgifvarna voro i 46 fall helt eller delvis *organiserade;* i 48 fall tillhörde de ej organisation eller saknas uppgift härom. Arbetarna voro i 60 fall helt eller delvis fackligt organiserade; i 34 fall voro de oorganiserade eller saknas uppgift i detta afseende.

Konflikternas *hufvudorsaker* voro i 53 fall lönefrågor, i 25 fall organisationsspörsmål samt i 16 fall andra orsaker.

Lönefrågorna gällde i 28 fall löneförhöjning, i 11 fall lönesänkning samt i 14 fall andra lönefrågor, t. ex. form för aflöningen, garanterad timlön vid ackordsarbete, utfående af till betalning förfallen innestående aflöning.

Af *organisationsspörsmålen* hänförde sig 24 till kollektivaftalstvister och 1 till frågan om förmäns ställning till arbetarnas organisation.

Under gruppen *andra orsaker* inbegripas tvist om arbetstiden i 1 fall, om arbetares antagande och afskedande i 10 fall, om arbetets anordning i 3 fall, om tolkning af aftal i 1 fall samt annat spörsmål i 1 fall.

Beträffande *resultatet* kan meddelas, att af de 94 konflikterna 43 ledde till arbetets återupptagande på de af arbetsgifvaren uppställda villkoren, 24 bilades i enlighet med arbetarnas fordringar och 27 afgjordes genom kompromiss. Af de genom kompromiss afgjorda konflikterna afslutades 6 i hufvudsak enligt arbetsgifvarens villkor, 3 i hufvudsak enligt arbetarnas fordringar samt 18 efter ungefär lika stora eftergifter å ömse sidor.

En sammanställning af de afslutade konflikternas *orsaker och resultat*, såvidt detta är kändt, ter sig på följande sätt:

Orsak.		Resultat. Enligt arbetsgifvarnas villkor.	Enligt arbetarnas fordringar.	Kompromiss.
A.	Löneförhöjning	15	5	8
	Lönesänkning	5	4	2
	Andra lönefrågor	5	4	5
B.	Föreningsrätten	—	—	—
	Kollektivaftal	5	7	12
	Andra organisationsspörsmål	1	—	—
C.	Arbetstid	1	—	—
D.	Personliga förhållanden	—	—	—
	Arbetares antagande och afskedande	6	4	—
	Arbetets anordning	3	—	—
	Tolkning af aftal	1	—	—
	Andra orsaker	1	—	—
	Tillsammans under år 1911	**43**	**24**	**27**
	» » » 1910	33	20	21
	» » » 1909	61	33	38
	» » » 1908	84	77	101
	» åren 1903—1907	290	393	389

I 16 fall medverkade *statens förlikningsmän* vid konflikternas biläggande.

Af arbetsinställelserna omfattade 2, lockouterna inom skoindustrien och byggnadsindustrien, *hela riket.* De öfriga fördelade sig på följande sätt inom *de olika delarna af landet:*

(forts. å sid. 138.)

Arbetsinställelser, *påbörjade* under

Näringsgrenar.	Antal arbetsinställelser, påbörjade under				Summa arbetsinställelser.	Karaktär.			Orsaker.		
	1:sta kvartalet.	2:dra kvartalet.	3:dje kvartalet.	4:de kvartalet.		Strejker.	Lockouter.	Blandade eller obestämbara.	Lönefrågor.	Organisationsspörsmål.	Andra och okända orsaker.
Jordbruk	—	2	1	—	**3**	3	—	—	1	—	2
Skogsbruk	1	2	—	—	**3**	3	—	—	2	1	—
Annan brytn.- och upptagn. ind.	1	—	—	—	**1**	1	—	—	—	—	1
Bagerier	—	3	2	1	**6**	6	—	—	1	5	—
Slakterier och charkuterier	—	1	—	1	**2**	2	—	—	—	2	—
Cigarrfabriker	1	—	—	—	**1**	1	—	—	1	—	—
Textilindustri	2	1	—	1	**4**	4	—	—	2	—	2
Skrädderi och sömnad	2	2	—	—	**4**	1	2	1	4	—	—
Skofabriker	3	2	—	—	**5**	3	1	1	2	2	1
Annan beklädnadsindustri	—	1	—	1	**2**	1	1	—	2	—	—
Läder-, hår- o. gummivaruind.	—	1	1	—	**2**	2	—	—	1	1	—
Sågverk och brädgårdar	2	5	1	2	**10**	8	2	—	8	1	1
Snickerier och annan träförädling	—	3	1	1	**5**	5	—	—	1	3	1
Annan trävaruindustri	—	2	—	—	**2**	2	—	—	2	—	—
Trämasse- och pappersindustri	—	2	1	—	**3**	3	—	—	2	1	—
Järnbruk	—	1	—	—	**1**	1	—	—	1	—	—
Metallindustri	—	2	2	—	**4**	3	1	—	2	—	2
Mek. verkstadsindustri	—	1	2	—	**3**	3	—	—	1	—	2
Instrumentfabriker	—	1	—	—	**1**	1	—	—	—	1	—
Stenhuggerier	2	—	—	1	**3**	1	—	2	2	1	—
Tegelbruk	—	2	1	—	**3**	2	1	—	3	—	—
Tändsticksfabriker	—	1	—	—	**1**	1	—	—	1	—	—
Husbyggnad	2	5	3	—	**10**	9	1	—	4	6	—
Målning och glasmästerirörelse	—	1	3	—	**4**	4	—	—	3	1	—
Kraftstationsbyggnad	2	1	—	—	**3**	3	—	—	—	—	3
Vattenledningsbyggnad	—	1	1	—	**2**	2	—	—	2	—	—
Annan byggnadsindustri	1	—	2	—	**3**	3	—	—	3	—	—
Landtransport	—	2	—	—	**2**	2	—	—	1	—	1
Sjötransport	—	—	1	—	**1**	1	—	—	1	—	—
Summa år 1911	**19**	**45**	**22**	**8**	**94**	**81**	**9**	**4**	**53**	**25**	**16**
» » 1910	17	17	34	8	76	66	5	5	47	8	21

år 1911, inom olika näringsgrenar.

Resultat.				Kändt högsta antal					Arbetsgifvarnas organisation.			Arbetarnas organisation.			Förlorade arbetsdagar. (Approx. uppgift.)
Arbetsgifvarens villkor.	Arbetarnas fordringar.	Kompromiss.	Okändt.	direkt berörda arbetsgifvare.	arbetare vid			Tillsammans.	Helt eller delvis organis.	Ej organis.	Uppgift saknas om org.	Helt eller delvis organis.	Ej organis.	Uppgift saknas om org.	
					strejker.	lockouter.	bland. eller obest. konfl.								
2	1	—	—	3	46	—	—	46	—	3	—	—	3	—	160
2	—	1	—	7	633	—	—	633	2	1	—	3	—	—	1 710
1	—	—	—	1	112	—	—	112	1	—	—	—	1	—	670
2	3	1	—	9	33	—	—	33	2	4	—	5	1	—	360
1	—	1	—	8	30	—	—	30	—	1	1	2	—	—	850
—	1	—	—	1	3	—	—	3	—	—	1	1	—	—	110
2	2	—	—	4	286	—	—	286	2	2	—	1	3	—	550
2	—	2	—	33	18	94	47	159	4	—	—	4	—	—	3 250
2	—	3	—	36	177	4 717	9	4 903	4	1	—	4	1	—	111 150
1	1	—	—	2	5	7	—	12	—	2	—	—	2	—	90
1	—	1	—	4	29	—	—	29	1	1	—	2	—	—	140
5	1	4	—	11	277	278	—	555	6	4	—	3	7	—	4 840
2	2	1	—	6	72	—	—	72	1	3	1	5	—	—	810
—	1	1	—	2	23	—	—	23	1	1	—	2	—	—	430
3	—	—	—	3	326	—	—	326	3	—	—	—	3	—	1 700
1	—	—	—	1	32	—	—	32	1	—	—	1	—	—	840
2	1	1	—	4	59	5	—	64	—	3	1	2	1	1	260
3	—	—	—	3	58	—	—	58	1	2	—	1	2	—	370
—	1	—	—	1	5	—	—	5	—	1	—	1	—	—	30
1	—	2	—	3	28	—	434	462	1	2	—	3	—	—	8 600
—	1	2	—	4	24	44	—	68	1	2	—	1	2	—	830
1	—	—	—	1	68	—	—	68	—	1	—	—	1	—	30
1	4	5	—	1 726	461	10 000	—	10 461	7	3	—	7	2	1	407 870
3	1	—	—	20	101	—	—	101	2	2	—	4	—	—	800
1	2	—	—	3	988	—	—	988	2	1	—	3	—	—	11 920
1	—	1	—	2	147	—	—	147	2	—	—	1	1	—	1 840
1	2	—	—	3	284	—	—	284	1	1	1	1	2	—	380
1	—	1	—	2	402	—	—	402	1	1	—	2	—	—	980
1	—	—	—	4	56	—	—	56	—	1	—	1	—	—	620
43	**24**	**27**	—	**1 907**	**4 783**	**15 145**	**490**	**20 418**	**46**	**43**	**5**	**60**	**32**	**2**	**562 190**
33	20	21	2	146	3 527	101	150	3 778	33	29	14	48	14	14	28 850

Landsdel.	Städer.			Landsbygd.			Hela riket.		
	Arbetsinställelser.	Arbetsgifvare.	Arbetare.	Arbetsinställelser.	Arbetsgifvare.	Arbetare.	Arbetsinställelser.	Arbetsgifvare.	Arbetare.
Stockholm	4	4	406	—	—	—	**4**	**4**	**406**
Östra Sverige [1]	9	22	43[illegible]	6	6	21	**15**	**28**	**459**
Småland och öarna	5	12	127	6	10	127	**11**	**22**	**254**
Södra Sverige	9	46	409	8	8	468	**17**	**54**	**877**
Västra Sverige	10	18	334	8	11	484	**18**	**29**	**818**
Norra Sverige	6	8	345	21	30	2 542	**27**	**38**	**2 887**
Summa år 1911	**43**	**110**	**2 059**	**49**	**65**	**3 642**	**92**	**175**	**5 701**
» » 1910	37	104	1 282	39	42	2 496	76	146	3 778

För öfrigt kan anmärkas, att, enligt de föreliggande uppgifterna, 41 arbetsinställelser föregingos af *förhandlingar* parterna emellan, under det att i 48 fall några dylika icke ägde rum; i 5 fall saknas uppgift i förevarande afseende.

I fråga om *aftals-* och *kontraktsbrott* erkännes af arbetarna i 1 fall, att aftalsbrott förelegat från deras sida. I 4 fall framkasta arbetarna mot arbetsgifvaren, i 15 fall arbetsgifvaren mot arbetarna beskyllning i detta afseende; i 5 fall beskylla parterna hvarandra ömsesidigt för aftalsbrott. I 28 fall uppgifves samstämmigt intet aftals- eller kontraktsbrott hafva förekommit; i 26 fall, angående hvilka uppgift föreligger endast från ena parten, besvaras frågan likaledes nekande; i 15 fall saknas uppgift härom.

[1] Östra Sverige omfattar Stockholms, Uppsala, Västmanlands, Södermanlands och Östergötlands län; Småland och öarna: Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gottlands län; Södra Sverige: Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län; Västra Sverige: Hallands, Göteborgs och Bohus, Älfsborgs, Skaraborgs, Värmlands och Örebro län; Norra Sverige: Kopparbergs, Gäfleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Arbetsinställelser (strejker och lockouter) i Sverige år 1911.

(Preliminär redogörelse.)

Fjärde kvartalet.

Af förut redovisade, *under 1911 års tredje kvartal påbörjade* arbetsinställelser kvarstodo vid fjärde kvartalets början såsom olösta n:r 69, 85 och 86. När dessa konflikter afslutades, finnes emellertid angifvet i nästföregående redogörelse.

Af under *1911 års fjärde kvartal påbörjade* arbetsinställelser redovisas här nedan 8, hvilka, enligt nu tillgängliga uppgifter, direkt berörde inalles 14 arbetsgifvare och 557 arbetare. Af konflikterna började 3 i oktober, 1 i november och 4 i december.

Af de olika *näringsgrupperna* berördes trävaruindustrien af 3 arbetsinställelser med 3 arbetsgifvare och 290 arbetare, närings- och njutningsämnesindustrien af 2 arbetsinställelser med 8 arbetsgifvare och 29 arbetare samt textilindustrien, beklädnadsindustrien och jord- och stenindustrien hvardera af 1 konflikt med 1 arbetsgifvare samt resp. 205, 5 och 28 arbetare.

Till sin *karaktär* voro 7 arbetsinställelser strejker samt 1 lockout.

Antalet *direkt berörda arbetsgifvare* är kändt i samtliga fall och uppgick, som nämndt, till 14. Hela antalet *direkt berörda arbetare* utgjorde enligt tillgängliga uppgifter 557. Af dessa arbetsgifvare och arbetare berördes 13 arbetsgifvare och 307 arbetare af de 7 strejkerna samt 1 arbetsgifvare och 250 arbetare af ofvannämnda lockout.

Antalet under fjärde kvartalet *förlorade arbetsdagar* till följd af konflikter, påbörjade under samma kvartal, utgjorde, såvidt kändt, c:a 2,500. Ytterligare tillkomma c:a 6,500 under årets fjärde kvartal förlorade arbetsdagar till följd af konflikter, påbörjade under innevarande års tredje kvartal.

Arbetsgifvarna voro i 1 fall *organiserade*, i 7 fall icke organiserade. Arbetarna tillhörde i 4 fall helt eller delvis facklig organisation, i 4 fall voro de däremot oorganiserade.

Konflikternas *hufvudorsaker* voro i 5 fall lönefrågor — däraf i 3 fall begäran om löneförhöjning och i 1 fall lönesänkning — i 2 fall tvist om kollektivaftals införande samt i 1 fall arbetares afskedande.

Beträffande *resultatet* kan meddelas, att af de 8 konflikterna 3 ledde till arbetets återupptagande på de af arbetsgifvaren uppställda villkoren, 3 bilades i enlighet med arbetarnas fordringar och 2 afgjordes genom kompromiss.

Vid sammanställning af de afslutade konflikternas *orsaker och resultat* visar det sig, att af de arbetsinställelser, som förorsakades af arbetarnas

Arbetsinställelser (strejker och lockouter)

Fjärde

a.-g. = arbetsgifvare. a. = arbetare.

Löpande årsnr.	1. Början.	2. Slut.	3. Varaktighet i dagar.	4. Karaktär.	5. Fack.	6. Ort.	7. Tvistepunkt.
87	16 okt.	18 okt.	3	Strejk.	Sågverksarbetare.	Kvitsle (Västern. l.).	Lönefråga.
88	24 okt.	25 okt.	2	Strejk.	Stenhuggare.	Älfkarleby (Upps. l.).	Löneförhöjning.
89	30 okt.	31 okt.	2	Strejk.	Arbetare vid tvättinrättning.	Björkeryd (Blek. l.).	Löneförhöjning.
90	1 nov.	6 dec.	35	Strejk.	Slakteri- och charkuteriarbetare.	Norrköping.	Nytt kollektivaftal.
91	1 dec.	16 dec.	16	Strejk.	Bageriarbetare.	Järna (Stockh. l.).	Löneförhöjning.
92	4 dec.	4 jan. 1912	31	Strejk.	Möbelsnickare.	Växjö.	Nytt kollektivaftal.
93	7 dec.	10 dec.	4	Strejk.	Textilarbetare.	Viskafors (Älfsb. l.).	Arbetares afskedande.
94	27 dec.	9 jan. 1912	14	Lockout.	Sågverksarbetare.	Båtskärsnäs (Norrb. l.).	Lönesänkning.

begäran om löneförhöjning, 2 utföllo till arbetsgifvarnas förmån och 1 till fördel för arbetarna, medan den af lönesänkning föranledda tvisten afslutades på arbetsgifvarens villkor och återstående lönefråga löstes genom kompromiss. Af kollektivaftalstvisterna bilades 1 enligt arbetarnas fordringar och 1 genom ömsesidiga eftergifter. I den af arbetares afskedande förorsakade konflikten genomdrefvo arbetarna sina fordringar.

I 2 fall medverkade *statens förlikningsmän* vid konfliktens biläggande.

Arbetsinställelserna hade samtliga *lokal karaktär* och inträffade inom Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kronobergs, Blekinge, Älfsborgs, Västernorrlands och Norrbottens län med en konflikt inom hvartdera. Af konflikterna ägde 2 rum i städer och 6 å landsbygden.

För öfrigt kan meddelas, att, enligt de föreliggande uppgifterna, 5 arbetsinställelser föregingos af *förhandlingar* parterna emellan, under det att i 3 fall några dylika icke ägde rum.

i Sverige, påbörjade under år 1911.

kvartalet.

omb. = K. Kommerskollegii ombud.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande årsnr.
Kändt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgifvare.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.	arbetsgifvare.	arbetare.				
1	36	—	Ja.	Nej.	Kompromiss.	a-g., a., komm.-nämndsordf.	[87]) *Statens förlikningsman medlade.*	87
1	28	—	Nej.	Delvis.	A-g:s villkor.	a-g., a.	[88]) A-g. var staten.	88
1	5	—	Nej.	Nej.	A-g:s villkor.	a., komm.-nämndsordf.		89
7	27	—	Nej.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	[90]) *Statens förlikningsman medlade.*	90
1	2	—	Nej.	Ja.	Arb:nas fordringar beviljades.	a-g., a.		91
1	4	—	Nej.	Ja.	Arb:nas fordringar beviljades.	a.		92
1	205	—	Nej.	Nej.	Arb:nas fordringar beviljades.	a-g., a.		93
1	—	250	Nej.	Nej.	A-g:s villkor.	a-g., a.		94

I fråga om *aftals- och kontraktsbrott* framkastar arbetsgifvaren mot arbetarna i 1 fall beskyllning i detta afseende. I 7 fall uppgifves intet aftalsbrott hafva förekommit eller saknas uppgift härom.

Vidkommande här redovisade, under 1911 års fjärde kvartal inträffade 8 konflikter hafva *infordrade* uppgifter inkommit från båda parterna i 5 fall, endast från arbetare i 1 fall, från arbetsgifvare och kommunalnämndens ordförande i 1 fall samt från båda parterna och kommunalnämndens ordförande i likaledes 1 fall.

Hela antalet under 1911 års fjärde kvartal pågående (under kvartalet påbörjade samt från årets tredje kvartal kvarstående) *arbetsinställelser* utgjorde 11 med tillsammans c:a 9,000 förlorade arbetsdagar.

Olycksfall i arbete år 1908.[1]

Olycksfallen fördelade efter industrier. Hela antalet olycksfall i arbete, som anmälts till Kommerskollegium år 1908, utgjorde 15 745; motsvarande siffra för åren 1906 och 1907 var resp. 15 041 och 16 337. Fördelningen på de olika industrierna har under de trenne åren varit följande.

Yrkesgrupper.	Antal olycksfall.					
	1908.		1907.		1906.	
	Absolut	%	Absolut.	%	Absolut.	%
A. Råämnesproduktion.						
I. Skogsbruk	381	2·4	383	2·3	387	2·6
II. Grufdrift	1 171	7·4	1 239	7·6	1 200	8·0
III. Annan brytnings- och upptagningsindustri	1 140	7·3	1 052	6·4	1 165	7·7
Summa	**2 692**	**17·1**	**2 674**	**16·3**	**2 752**	**18·3**
B. Tillverknings- och förädlingsindustri.						
IV. Närings- och njutningsämnesindustri	764	4·8	774	4·7	847	5·6
V. Textilindustri	176	1·1	224	1·4	218	1·4
VI. Beklädnadsindustri	51	0·3	64	0·4	67	0·4
VII. Läder-, hår- och gummivaruindustri	42	0·3	59	0·4	55	0·4
VIII. Trävaruindustri	2 298	14·6	2 637	16·1	2 363	15·7
IX. Trämasse- och pappersindustri	1 031	6·5	945	5·8	732	4·9
X. Grafisk industri	59	0·4	62	0·4	81	0·5
XI. Malmförädlingsindustri	1 443	9·2	1 501	9·2	1 317	8·8
XII. Metallindustri	942	6·0	1 100	6·7	1 022	6·8
XIII. Maskin- och skeppsbyggnadsindustri	2 296	14·6	2 399	14·7	2 197	14·6
XIV. Mineralindustri	348	2·2	479	2·9	509	3·4
XV. Kemisk-teknisk industri	467	3·0	360	2·2	358	2·4
Summa	**9 917**	**63·0**	**10 604**	**64·9**	**9 766**	**64·9**
C. Byggnadsverksamhet, belysning m. m.						
XVI. Byggnadsindustri	1 041	6·6	1 087	6·7	866	5·8
XVII. Belysning, vattenledning m. m.	189	1·2	207	1·3	170	1·1
Summa	**1 230**	**7·8**	**1 294**	**8·0**	**1 036**	**6·9**
D. Handel och samfärdsel.						
XVIII. Handel och varulager	97	0·6	98	0·6	79	0·5
XIX. Landtransport	1 809	11·5	1 667	10·2	1 396	9·3
XX. Sjötransport	—	—	—	—	12	0·1
Summa	**1 906**	**12·1**	**1 765**	**10·8**	**1 487**	**9·9**
Inalles	**15 745**	**100·0**	**16 337**	**100·0**	**15 041**	**100·0**

[1] Utgör en sammanfattning af hufvudinnehållet af den i dagarna utgifna publikationen: *Arbetsstatistik C: 3.* Olycksfall i arbete år 1908.

Såsom häraf framgår hafva icke några anmärkningsvärda förändringar uti olycksfallens fördelning å de olika industrierna inträffat. Största antalet olycksfall kommer alltjämt på trävaruindustri, maskin- och skeppsbyggnadsindustri, landtransport, grufdrift, stenhuggerier, malmförädlingsindustri och metallindustri. Ordningsföljden förändras emellertid i viss mån, om man i stället tager hänsyn till den relativa olycksfallsfrekvensen inom de olika industrierna. Inom de grupper, där årsarbetarnas antal varit kändt, tedde sig den relativa olycksfallsfrekvensen, beräknad per 1 000 arbetare (med 300 arbetsdagar) under de trenne åren på följande sätt.

	År 1908.	År 1907.	År 1906.
Grufdrift	89·7	93·1	93·2
Stenbrott och stenhuggerier	103·1	98·4	105·4
Närings- och njutningsämnesindustri	27·3	27·4	29·9
Textilindustri	6·1	7·2	7·1
Beklädnadsindustri	3·4	4·0	4·3
Läder-, hår- och gummivaruindustri	11·5	15·2	14·1
Trävaruindustri	48·5	51·3	46·6
Trämasse- och pappersindustri	46·9	44·9	38·2
Grafisk industri	6·6	7·1	9·7
Malmförädlingsindustri	89·4	90·0	79·8
Metallindustri	36·9	41·1	39·9
Maskin- och skeppsbyggnadsindustri	57·4	58·1	51·4
Mineralindustri	18·4	23·2	25·1
Kemisk-teknisk industri	40·0	32·5	33·0
Gas- och elektricitetsverk	42·0	48·1	44·7
Spårvägar och järnvägar	41·3	37·5	—

Per 1 000 arbetare utgjorde frekvensen inom samtliga industrier under åren 1908 och 1907 resp. 42·0 och 42·4.

Olycksfallen efter skadans tillkomst och förlopp. Olycksfallens fördelning efter de maskiner, redskap etc., vid hvilka de inträffat, framgår af nedanstående sammanställning.

	Antal olycksfall år					
	1908.		1907.		1906.	
	Abs.	%.	Abs.	%.	Abs.	%.
Ångpannor och ångrör	133	0·84	144	0·88	123	0·82
Motorer	59	0·37	69	0·42	61	0·41
Transmissioner	227	1·44	221	1·35	183	1·22
Elektriska ledningar	23	0·15	20	0·12	31	0·21
Arbetsmaskiner	3 030	19·24	3 364	20·59	3 025	20·11
Uppvärmnings-, belysnings- och kemiska apparater	423	2·69	466	2·85	443	2·94
Handverktyg	2 571	16·33	2 705	16·56	2 696	17·92
Redskap och arbetsanordningar	1 619	10·28	1 691	10·35	1 549	10·30
Transport	8 085	51·34	8 680	53·12	8 111	53·93

	Antal olycksfall år					
	1908.		1907.		1906.	
	Abs.	%.	Abs.	%.	Abs.	%.
Transport	8 085	51·34	8 680	53·12	8 111	53·93
Hissredskap och hissar	684	4·34	659	4·03	697	4·63
Åkdon och djur	293	1·86	327	2·00	328	2·18
Transportbanor	1 018	6·47	1 011	6·19	871	5·79
Spårvägar (för persontrafik)	70	0·44	45	0·28	36	0·24
Järnvägar	927	5 89	918	5·62	779	5·18
Sprängämnen	94	0·60	99	0·61	96	0·64
Lastning, lossning, bärning och lyftning (för hand)	2 986	18·97	3 048	18·66	2 842	18·89
Personers fall	578	3·67	696	4·26	520	3·46
Sammanstörtande eller nedfallande föremål	574	3·65	483	2·96	353	2·35
På här ej angifvet eller på okändt sätt	436	2·77	371	2·27	408	2·71
Summa	**15 745**	**100·00**	**16 337**	**100·00**	**15 041**	**100·00**

Såsom synes är olycksfallens ofvan återgifna fördelning efter deras tillkomst och förlopp tämligen likartad under de olika åren. Främst såsom olycksfallsanledningar förekomma städse arbetsmaskiner, lastning etc. samt handverktyg.

Olycksfallen efter skadans beskaffenhet och skadad kroppsdel. I förhållande härtill fördelade sig olycksfallen åren 1906—1908 på följande sätt.

	Antal olycksfall år					
	1908.		1907.		1906.	
	Abs.	%.	Abs.	%.	Abs.	%.
Skador å hufvud (exkl. ögon)	627	4·0	708	4·3	682	4·5
» » ögon	944	6·0	940	5·8	967	6·4
» » armar och händer	2 663	16·9	2 542	15·6	2 260	15·0
» » fingrar	4 720	30·0	5 063	31·0	4 606	30·6
» » ben och fötter	3 371	21·4	3 762	23·0	3 337	22·2
» » tår	511	3·3	474	2·9	460	3·1
» » andra kroppsdelar	1 721	10·9	1 670	10·2	1 532	10·2
» » flera kroppsdelar eller hela kroppen	1 011	6·4	934	5·7	964	6·4
Inre skador	132	0·8	190	1·2	184	1·2
Kväfning eller drunkning	22	0·2	22	0·1	29	0·2
Förbränning, sönderspräng ning (till döds)	18	0·1	19	0·1	17	0·1
Skador af annan eller okänd art	5	0·0	13	0·1	3	0·1
Summa	**15 745**	**100·0**	**16 337**	**100·0**	**15 041**	**100·0**

Största antalet skador har således alla åren träffat fingrar, därnäst ben och fötter samt armar och händer.

Olycksfallen efter skadans påföljd. De år 1908 anmälda olycksfallen fördelade sig med hänsyn till påföljden sålunda:

	Antal af olycksfall träffade.					
	Män.		Kvinnor.		Inalles.	
Öfvergående skada.	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
5—15 dagar	6 336	41·4	213	47·1	6 549	41·6
16—30 »	4 457	29·1	110	24·4	4 567	29·0
31—60 »	2 355	15·4	53	11·8	2 408	15·3
61—90 »	445	2·9	10	2·2	455	2·9
91—120 »	147	1·0	1	0·2	148	0·9
121—180 »	104	0·7	3	0·7	107	0·7
181—270 »	47	0·3	2	0·4	49	0·3
271—360 »	9	0·1	2	0·4	11	0·1
361 dagar och däröfver	9	0·1	—	—	9	0·1
Summa	**13 909**	**91·0**	**394**	**87·2**	**14 303**	**90·9**
Invaliditet.						
Under 10 %	474	3·1	33	7·3	507	3·2
10—25 »	402	2·6	14	3·1	416	2·6
25—50 »	154	1·0	4	0·9	158	1·0
50—75 »	76	0·5	2	0·4	78	0·5
75—100 »	12	0·1	—	—	12	0·1
Summa	**1 118**	**7·3**	**53**	**11·7**	**1 171**	**7·4**
Döden	216	1·4	3	0·7	219	1·4
Okänd eller ej definitivt fastställd påföljd	50	0·3	2	0·4	52	0·3
Slutsumma	**15 293**	**100·0**	**452**	**100·0**	**15 745**	**100·0**

De flesta olycksfallen hafva endast förorsakat lindrigare eller i alla händelser öfvergående skador; endast 7·3 % af fallen för män och 11·7 % för kvinnor hafva medfört invaliditet. 1·4 % af hela antalet olycksfall bland män och 0·7 % bland kvinnor hafva medfört döden.

De skadades olycksfallsförsäkring. Af samtliga år 1908 anmälda skadade hafva 67·4 % eller 10 608 varit lagförsäkrade, under det att återstående 5 137, däruti inräknade alla hos stat och kommun anställda, antingen varit oförsäkrade eller försäkrade enligt andra grunder. Lagförsäkringen hade i 2 842 fall tagits i riksförsäkringsanstalten, i 3 766 fall i försäkringsbolag samt i 4 000 fall uti för ändamålet bildade arbetsgifvaresammanslutningar.

I den föreliggande berättelsen har äfven uppmärksamhet ägnats åt fördelningen af premiekostnaderna vid de tilläggsförsäkringar, omfattande karensförsäkring samt försäkring för olycksfall utom arbete, som i stor utsträckning förekommer bland de skadade. Det har därvid visat sig, att premierna för dessa försäkringar i 56 % af samtliga fall bekostas af arbetsgifvarna ensamma, i 19·5 % af arbetarna ensamma samt i 24·5 % af fallen gemensamt af

arbetare och arbetsgifvare. Fäster man sig åter endast vid karensförsäkringarna och bortser från försäkringarna för olycksfall utom arbete, visar det sig, att arbetsgifvarna i 81·3 % af de förra ensamma betala hela premien.

För att utröna i hvilken utsträckning arbetsgifvare underlåtit att fullgöra dem åliggande skyldighet att anmäla olycksfall i arbete har en särskild undersökning företagits omfattande tvänne industrier, nämligen den mekaniska verkstadsindustrien och stenhuggerierna. Genom tillmötesgående från vederbörande försäkringsanstalter har anmälningsmaterialet kunnat kompletteras, och det har däraf framgått, att ett afsevärdt antal olycksfall icke blifvit i vederbörlig ordning anmälda. Inom verkstadsindustrien hafva sålunda inträffat 1 240 olycksfall, som berättigat till ersättning från vederbörande försäkringsanstalt, men af dessa hafva omkring $^4/_{10}$ icke i vederbörlig ordning till Kommerskollegium anmälts. Inom stenindustrien voro motsvarande siffror 1 281 olycksfall, af hvilka omkring $^1/_4$ icke anmälts. För båda industrierna gäller emellertid, att de svårare olycksfallen hafva fullständigare anmälts än de lindrigare.

Kortare meddelanden.

Utredning af hemarbetet. Enligt beslut den 2 februari 1912 har Kungl. Maj:t uppdragit åt Kommerskollegium att verkställa en ingående undersökning rörande förekomsten och omfattningen af hemindustriellt arbete i Sverige äfvensom angående de ekonomiska och sociala förhållanden, hvarunder sådant arbete bedrifves inom vårt land, samt förordnat t. f. förste aktuarien i Kollegium, fil. dr M. Marcus att vara arbetets närmaste ledare.

— Socialstatistik, allmänt. —

Upprättande af en social byrå i Grekland. I Grekland har nyligen upprättats en social byrå med uppgift att företaga undersökningar af arbetsvillkoren i industri och handtverk, träffa anordningar, som kunna befordra social välfärd, samt ingripa till undanröjande af de tvistigheter mellan arbetsgifvare och arbetare, som kunna uppstå ur arbetsaftalet. Byrån skall studera arbetsförhållandena icke blott i Grekland, utan ock i andra länder, göra sig underrättad om främmande länders lagstiftning samt bereda lagförslag, som åsyfta att förbättra arbetarnas ekonomiska och hygieniska förhållanden. Slutligen åligger det byrån att öfvervaka sociallagstiftningens genomförande, att öfva uppsikt öfver yrkesföreningar, försäkringsföreningar och kooperativa föreningar bland arbetare och tjänstemän äfvensom att inrätta och understödja försäkrings- och pensionskassor jämte välfärdsanordningar i allmänhet.

Vid byråns sida skall stå ett arbetsråd bestående af representanter för parlamentet, förvaltningen, undervisningsväsendet, industrien och handeln äfvensom för arbetarföreningarna. Rådet skall höras öfver alla frågor rörande arbetsförhållandena, förslag till arbetslagstiftning och arbetslagstiftningens tillämpning. En redogörelse för dess arbeten skall regelbundet offentliggöras.

(Reichsarbeitsblatt.)

— Kollektivaftal m. m. —

Kollektivaftalet i den nya schweiziska civillagen. Från och med den 1 januari 1912 har den nya schweiziska civillagen trädt i kraft. Under rubriken »tjänsteaftal» meddelar lagen i artiklarna 322 och 323 äfven föreskrifter om kollektivaftalet, här kalladt »Gesamtarbeitsvertrag». Ifrågavarande artiklar hafva följande lydelse:

322. Genom aftal mellan arbetsgifvare eller arbetsgifvarorganisationer å ena sidan samt arbetare eller arbetarorganisationer å den andra kunna meddelas vissa föreskrifter angående förhållandet mellan i aftalet deltagande arbetsgifvare och arbetare.

Ett sådant kollektivaftal kräfver för sin giltighet skriftlig affattning.

Därest icke de i aftalet deltagande enats om kollektivaftalets giltighetstid, så kan detsamma efter ett års förlopp när som helst uppsägas att utlöpa efter sex månader.

323. Arbetsaftal, som afslutas af genom ett kollektivaftal bundna arbetsgifvare och arbetare, äro ogiltiga, för så vidt de strida mot i kollektivaftalet fastställda regler.

De ogiltiga bestämmelserna ersättas af kollektivaftalets stadganden.

Genom den förra artikeln dels sanktioneras den nya rätten, dels föreskrifves skriftlig affattning af kollektivaftalet, dels slutligen meddelas föreskrifter om upphörande af kollektivaftal med obestämd giltighetstid.

Genom den senare artikeln förlänas automatisk giltighet åt kollektivaftalet, dock endast för aftalets parter men ej för utom aftalet stående arbetsgifvare eller arbetare.

Dessutom äro i en följande artikel meddelade vissa föreskrifter, som äga samband med de förut återgifna. Ifrågavarande artikel har följande lydelse:

324. Förbundsrådet och vissa af kantonerna anvisade myndigheter kunna, efter hörande af berörda yrkesföreningar eller föreningar med allmännyttigt ändamål, upprätta normalaftal för vissa slags tjänsteaftal och lärlingsaftal, och skall innehållet af normalaftalet äga giltighet, därest annorlunda icke skriftligen öfverenskommits.

Normalaftalen skola, på sätt lämpligen ske kan, offentliggöras.

Det på sätt artikeln angifver upprättade normalaftalets innehåll öfverflyttas sålunda automatiskt på arbetsaftalen, såvida icke i dessa meddelats afvikande föreskrifter.

Ifrågavarande lagstadganden beteckna resultatet af ett sedan längre tid pågående lagstiftningsarbete afseende att införlifva kollektivaftalet med den privaträttsliga förbundslagstiftningen. Vid den schweiziska juristföreningens årsmöte 1902 antogs en resolution, hvari uttalades önskan att vid den förestående revisionen af obligationsrätten arbetsaftalet måtte erhålla en ingående reglering samt därvid hänsyn tagas jämväl till det kollektiva aftalet. I ett förslag om obligationsrättens infogande i civillagboken, som 1905 af förbundsrådet framlades för förbundsförsamlingen, afsågs kollektivaftalet genom uttalandet, att innehållet i arbetsaftal kunde fastställas genom aftal mellan arbetsgifvare och fackförening. Enligt ett annat stadgande i samma förslag skulle förbundsrådet och kantonregeringarna, efter hörande af vederbörande fackföreningar, kunna upprätta normalaftal för särskilda slag af arbetsaftal. Sedan dylikt normalaftal blifvit offentliggjordt skulle dess innehåll gälla mellan parterna i arbetsaftal, såvida ej annat öfverenskommits.

Emellertid blef enligt beslut af förbundsförsamlingen behandlingen af hela lagförslaget uppskjuten, till dess den nya civillagboken trädt i kraft. Förslaget öfverlämnades under tiden till granskning af en stor kommitté, bestående af jurister samt representanter för arbetsgifvare och arbetare. Resultatet blef ett nytt förslag, som i juni 1909 framlades af förbundsrådet och hvarigenom kollektivaftalet blef föremål för en något mera detaljerad reglering än i förut refererade förslag. Bestämmelser meddelades nämligen angående formen för aftalets ingående samt dettas rättsliga verkan; nyssnämnda stadgande angående normalaftal bibehölls.

Efter att hafva i vederbörande utskott undergått en formell omarbetning blef detta förslag i juni 1910 antaget af ständerrådet.

Nationalrådet beslöt däremot utesluta en bestämmelse, att aftal, som blifvit offentligt kungjorda, skulle äga giltighet äfven för däraf icke bundna arbetsgifvare inom samma yrke och å samma ort. I detta skick blef förslaget, efter några redaktionella jämkningar, antaget äfven af ständerrådet.

— Arbetarskyddslagstiftning. —

Förslag till lag om hemindustriellt arbete i Österrike. Under det österrikiska arbetsrådets pröfning ligger för närvarande ett lagförslag, som afser reglering af hemarbetet inom skrädderi- och skomakeribranscherna samt linnevarutillverkningen. Till förslagets beredning har tillsatts ett särskildt hemarbetsutskott. Enligt regeringsrepresentantens meddelande från utskottets första sammanträde innehåller förslaget icke blott bestämmelser rörande arbetarskydd utan afser äfven upprättandet af hemarbetskommissioner, hvilka skulle fungera såsom löne- och skiljenämnder och rådgifvande institutioner. Handelsministeriet har öfverlämnat förslaget till handelskamrar och öfriga intresserade korporationer för yttrandes afgifvande. I allmänhet har förslaget icke upptagits ogynnsamt; särskildt hafva arbetarskyddsbestämmelserna knappt mött någon invändning. Större meningsskiljaktighet har däremot rådt beträffande lönefrågans lösning. De i arbetsrådet tillkallade arbetarrepresentanterna hafva i allmänhet tillkännagifvit sin anslutning till förslaget, men dock velat hafva lagen utsträckt till andra yrken, såsom leksaksindustri och svarfning.

Häremot gjordes dock gällande, att man genom att begränsa förslaget till beklädnadsindustrien hoppades kunna nå en snabbare lösning. Emellertid kunde ifrågasättas, om icke buntmakeriet på grund af dess nära samband med konfektionen borde omfattas af lagen.

(Soziale Praxis.)

— Arbetsmarknad och arbetslöshet. —

Arbetsmarknaden i England under januari 1912. Arbetstillgången var under januari fortfarande i det hela tillfredsställande. Något inflytande rönte densamma likväl af den stora striden inom trikå- och spetsgardinsbranscherna.

Inom kolgrufve-, mekaniska verkstads- och skeppsbyggnadsindustrierna, där arbetstillgången redan förut var god, förbättrades läget ytterligare under januari. Någon försämring spårades å andra sidan inom sko-, lervaru-, glas- och tegelindustrierna.

I jämförelse med förhållandena under föregående år visade flertalet af de förnämsta industrierna förbättring, hvilken särskildt framträdde inom järn- och stålindustrien, mekaniska verkstadsindustrien, skeppsbyggnads-, bleck- och plåt- samt skoindustrierna. Försämring visade däremot tackjärns-, linneväfnads- och tegelindustrierna.

Svar hafva lämnats af 394 fackförbund med 820 874 medlemmar, af hvilka 22 485 (2·7 %) rapporterats som arbetslösa vid slutet af januari 1912; motsvarande siffra vid utgången af december 1911 var 3·1 % och vid slutet af januari 1911 3·9 %.

Ingångna svar från ett antal arbetsgifvare, sysselsättande 436 187 arbetare under veckan närmast före den 28 januari 1912, ange en minskning med 8·5 % af det utbetalade lönebeloppet jämfördt med samma vecka föregående månad och 3·1 % jämfördt med samma vecka föregående år.

(Labour Gazette.)

Arbetsmarknaden i Frankrike under januari 1912. Januari månad medförde ingen nämnvärd förändring för vinarbetarna i södra Frankrike utan har föregående månaders lifliga verksamhet fortfarit.

Arbetslösheten synes hafva minskats bland skogsarbetarna, hvilket ytterligare bestyrker tecknen till uppsving under december 1911, men arbetslösheten är dock fortfarande större än vid samma tid föregående år.

I trakten af Paris är verksamheten liflig inom trädgårdsbranschen.

Arbetslösheten har något ökats inom textilbranschen, särskildt i de nordliga delarna af landet. Antalet arbetstimmar per vecka är fortfarande under det normala. Ingen nämnvärd förändring förspörjes inom metallindustrien, där ställningen är lika gynnsam som under de senare månaderna.

Blecksla geriarbetarna rapportera fortfarande en osedvanligt hög arbetslöshetsprocent.

Tryckeriindustrien visar ungefär samma lifaktighet som förut, isynnerhet i landsorten. Förhållandena inom byggnadsfacket äro oförändrade, och säsongarbetslösheten är mindre än föregående år vid samma tid. Ingen förändring är heller att anteckna inom läderindustrien, där förbättringen långsamt fortgår.

Svar på de månatliga förfrågningarna angående arbetsmarknadens läge och arbetslösheten hafva för januari 1912 lämnats af 1 168 fackförbund med 300 802 arbetare.

Bland dessa fackförbund hafva 921 med 247 857 arbetare uppgifvit sina arbetslösa medlemmar vara 15 589, eller 6·3 % inberäknadt grufarbetarna i departementet Pas-de-Calais och 7 % utan inberäknande af nämnda arbetare. Motsvarande tal för näst föregående månad var 6·7 % och för januari 1911 7·7 %.

Arbetstillgången under januari 1912 jämfördt med december 1911 har angifvits såsom rikligare af 16 % bland de redovisade fackföreningarna omfattande 16·5 % af samtliga redovisade arbetare, såsom oförändrad af resp. 57 % och 60 % samt såsom mindre riklig af resp. 27 % och 23·5 %.

På frågan: »Anser ni läget på arbetsmarknaden vara tillfredsställande för årstiden?» hafva 665 fackförbund med 133 101 medlemmar svarat jakande och 326 fackförbund med 108 343 medlemmar nekande.

(Bulletin de l'Office du Travail.)

Arbetsmarknaden i Tyskland under januari 1912. Den tyska arbetsmarknadens allmänna läge visade under januari månad en i någon mån försämrad ställning. Enligt uppgifter från de olika industrierna var arbetstillgången inom flertalet industrier oförändrad sedan föregående månad, inom några förbättrad, medan byggnadsverksamheten på grund af den starka kölden i allmänhet låg nere.

På kolmarknaden i Ruhrområdet förbättrades det under föregående månader inrapporterade gynnsamma läget ytterligare under januari. Äfven i Ober- och Niederschlesien var marknaden genomgående ganska god, liksom den vid de mellantyska brunkolgrufvorna efter den kalla årstidens inträdande väsentligen förbättrades. Rätt liflig var likaledes verksamheten i de kemiska,

elektriska och kaliindustrierna. Vid masugnar och hyttor, järngjuterier och inom maskinindustrien betecknades arbetstillgången såsom god och endast lokomotivindustrien lämnade öfrigt att önska. Ganska tillfredsställande var också arbetstillgången inom kvarnindustrien.

Läget vid bomullsspinnerierna, som eljes merendels klagat öfver svårigheter, var tillfredsställande, medan arbetstillgången inom klädesindustrien skildrades som ganska ogynnsam.

Angående arbetslösheten under januari föreligga uppgifter från 52 fackförbund med 2 039 578 medlemmar. Af dessa voro vid månadens slut 2·9 % arbetslösa. Vid slutet af december 1911 uppgick antalet arbetslösa till 2·4 % och vid slutet af januari 1911 till 2·6 %, hvilket sålunda tyder på försämring såväl i jämförelse med motsvarande månad 1911 som med närmast föregående månad.

Enligt uppgifter från sjukkassorna minskades arbetstillgången ytterligare under januari. I jämförelse med den 1 januari visade sig den 1 februari en minskning af de försäkringspliktiga medlemmarnas antal, sedan de förvärfsoförmögna sjukanmälda frånräknats, på sammanlagdt 56 717 personer (— 59 240 manl., + 2 533 kvinnl.). Minskningen var starkare än under samma månad föregående år, hvarunder sjukkassornas medlemsantal minskades med 41 297. Om man sätter antalet manliga medlemmar den 1 januari 1912 = 100, föll detta till den 1 februari till 98, medan motsvarande siffra för samma månad i fjol var 99. För kvinnorna höll sig siffran liksom under januari 1911 på samma punkt som vid årets början.

(Reichsarbeitsblatt.)

— Socialförsäkring. —

Ålderdoms- och invaliditetsförsörjningen i Frankrike. Den franska lagen af den 14 juli 1905 angående försörjning af gamla, invalida och obotligt sjuka personer afser ett obligatoriskt understöd åt alla öfver 70 år gamla liksom svaga och obotligt sjuka personer, som äro oförmögna att genom arbete förtjäna sitt lifsuppehälle. Detta understöd lämnas antingen i form af ett månatligt penningebelopp på minst 5 och högst 20 frs. eller af vård på en offentlig eller enskild anstalt eller hos privatpersoner. Kostnaderna för försörjningen bäras af kommunerna och departementen eller af staten, om hvarken en kommun eller ett departement är skyldigt försörja därtill berättigade. Dessutom lämnar staten bidrag till kommunerna och departementen och bär de allmänna kostnaderna för förvaltning och kontroll af försörjningsinrättningarna. Lagen trädde i kraft den 1 januari 1907.

Följande öfversikt utvisar antalet af enligt lagen försörjda personer vid olika tidpunkter:

Den 31 december 1907	254 076
» » » 1908	515 430
» » » 1909	561 642
» » » 1910	577 733
» 30 juni 1911	581 603

Efter arten af det understöd, som lämnades de försörjda, fördela sig dessa på följande sätt:

	Antal personer med kontant understöd.		anstaltsförsörjda.	
	Summa.	%.	Summa.	%.
Den 31 december 1907	223 417	87·93	30 659	12·07
» » » 1908	485 376	94·16	30 054	5.84
» » » 1909	519 884	92·56	41 758	7.44
» » » 1910	532 952	92·20	44 777	7·80
» 30 juni 1911	536 236	92·20	45 367	7·80

Hvad de månatliga kontanta understödens belopp angår, är att märka, att af de 406 503 personer, som den 31 december 1908 åtnjöto dylikt understöd, 347 076 (85·38 %) erhöllo ett belopp på 10 frs. eller däröfver per månad och 59 427 (14·62 %) mindre än 10 frs. I april 1910 fingo af 565 575 försörjda 73 689 (14 %) ett understöd på mindre än 10 frs. per månad.

Samtliga kostnader för lagens genomförande uppgingo år 1907 till 36 332 046 kr., år 1908 till 57 651 181·20 kr. och år 1909 till 64 838 160 kr.

Totalutgifterna fördelade sig sålunda:

	Kommunerna.		Departementen.		Staten.	
År.	Kronor.	%.	Kronor.	%.	Kronor.	%.
1907	13 446 369·36	37·0	5 571 841·68	15·3	17 313 834·96	47·7
1908	19 837 501·20	34·4	8 978 065·92	15·6	28 835 614·08	50·0
1909	33 274 080·00	32·7	10 362 240·00	16·0	21 201 840·00	51·3

(Soziale Rundschau.)

Sjuk- och olycksfallsförsäkringen i Schweiz. Söndagen den 4 februari 1912 blef till sist den sedan mer än 20 år tillbaka i Schweiz aktuella frågan om sjuk- och olycksfallsförsäkringen afgjord genom allmän folkomröstning, hvarigenom det af schweiziska förbundsförsamlingen i ämnet antagna lagförslaget blef godkändt[1] För lagen afgåfvos 286 000 röster, mot densamma 237 000. Alla tysktalande kantoner med undantag af Appenzell och Thurgau röstade för, de franskt alande åter emot lagens godkännande. Det var isynnerhet kantonerna Zürich och Bern, som afgjorde utslaget.

Lagen anknyter sig hvad sjukförsäkringen beträffar till den redan existerande och synnerligen lifaktiga *frivilliga* sjukkasseverksamheten i landet, som lagen afser att befrämja genom ett verksamt statsunderstöd, men fordrar lagen å andra sidan, att sjukkassorna skola uppfylla vissa minimifordringar med afseende å sina prestationer. Olycksfallsförsäkringen däremot hvilar på tvångets grund med försäkringsmonopol för en för ändamålet upprättad statsanstalt. Sjukförsäkringen har beräknats kosta staten c:a 4½ mill. francs, olycksfallsförsäkringen 3¼ mill. francs (staten lämnar bidrag vid olycksfall *utom* arbetet).

Som af ofvanstående folkomröstningssiffror framgår synes meningarna varit mycket delade angående lagens lämplighet. Det största motståndet har otvifvelaktigt varit riktadt mot monopoliseringen af olycksfallsförsäkringen särskildt från de enskilda försäkringsbolagens sida, hvilka gifvetvis sett sina intressen hotade af lagen i denna punkt. Från arbetsgifvarhåll har den jämväl mött opposition på grund af olycksfallsförsäkringens obligatoriska karaktär samt de betydliga ekonomiska bördor, den pålägger industrien. (Soziale Praxis.)

Olycksfallsförsäkring af sjöfolk i Norge. Den 18 augusti 1911 utfärdades i Norge en lag om olycksfallsförsäkring af sjöfolk. Lagen, som träder i kraft den 1 januari 1913, innehåller i korthet följande bestämmelser.

Försäkringspliktiga äro af redare eller fartygsbefälhafvare antagen besättning å norska fartyg i in- eller utrikes sjöfart om minst 15 (vid segelfartyg 50) registertons bruttodräktighet, fartygsbefälhafvare, äfven om fartyget helt eller delvis tillhör dem, samt för fullgörande af militärtjänst vid flottan inkalladt manskap. Försäkringsplikten omfattar ej besättning å fiske- eller fångstfartyg, för hvilka bestämmelserna i lagen af den 8 augusti 1908 om olycksfallsförsäkring af fiskare äro gällande.

Försäkringen afser att lämna ersättning vid olycksfall, som medfört kroppsskada eller döden för den försäkrade, liksom vid dödsfall, som inträffa som omedelbar följd af klimatiska eller epidemiska sjukdomar (däribland äfven skörbjugg och beriberi), samt dessutom att betäcka kostnaderna för hemsändande af invalider, i den mån dylik skyldighet enligt sjölagen af den 20 juli 1893 åligger redare. Försäkringen omfattar hela tiden från tjänsteförhållandets början till dess slut, inberäknadt befordran från land till fartyget och tvärtom, samt resa till och från fartyg i in- och utlandet, om resan sker på redares eller statens bekostnad.

Vid kroppsskada, som medför oförmåga till arbete, utbetalar riksförsäkringsanstalten en invaliditetsränta, utgående efter samma grunder som vid fabriksarbetarnas olycksfallsförsäkring. Vid total oförmåga till arbete utgår lifräntan med 60 % af den skadades arbetsförtjänst, och vid partiell oförmåga till arbete utgör den en motsvarande bråkdel af nämnda ersättning. Partiell oför-

[1] Om lagförslagets innehåll se »Medd.» 1911, h. 7, sid. 590.

måga till arbete föreligger, då olycksfallet medfört en minskning i den skadades arbetsförtjänst på minst 5 %. Såväl vid total som vid partiell oförmåga till arbete utgår ersättningen endast så länge oförmågan varar. Lifräntan börjar utgå vid sjukbehandlingens slut, dock först då den skadade ej har några ytterligare anspråk på utfående af sin lön oförändrad, eller skulle haft dylikt anspråk, om han ej själf varit vållande till olycksfallet.

Erfordras skötsel och vård å sjukhus för den skadade, bäras kostnaderna härför af riksförsäkringsanstalten, och kan under denna tid lifräntan indragas. Under den tid den skadade vårdas å sjukhus, utbetalas till den skadades maka och anhöriga samma ränta, som de ägt erhålla, i fall den skadade till följd af olycksfallet aflidit. Har olycksfallet eller sjukdomen till följd, att den försäkrade aflider, utbetalas utom nämnda ersättningar en begrafningshjälp på högst 50 kr. (vid begrafning i utlandet 100 kr.) jämte lifränta till den försäkrades efterlefvande från dennes dödsdag. Lifräntor utgå till efterlefvande änka, så länge hon lefver ogift, med 20 %, till hvarje före olycksfallet afladt äkta eller oäkta barn, tills det fyllt femton år, med 15 % eller, om båda föräldrarna aflidit, med 20 % af den aflidnes arbetsförtjänst. Efterlefvande makas och barns lifräntor få tillsammans ej öfverstiga 50 % af arbetsförtjänsten. Ascendenter, hvilka af den aflidne åtnjutit sitt hufvudsakligaste underhåll, kunna, så länge behofvet fortfar, erhålla en lifränta på 20 % af arbetsförtjänsten, dock endast om och i den mån efterlefvande makas och barns lifräntor tillsammans ej utgöra 50 % af arbetsförjänsten. Upphör räntetagare att vara berättigad till lifräntas åtnjutande eller aflider han, inträda öfriga ränteberättigade i hans rätt. Ingår änka nytt äktenskap, utbetalas en gång för alla räntans tredubbla belopp för ett år.

För beräkning af den försäkrades arbetsförtjänst, som är bestämmande för ersättningsbeloppets storlek, äro enligt lagen fartygens besättningar indelade i 6 löneklasser med från 600 till 1 600 kr. årlig lön. Arbetsförtjänsten tages vidare i betraktande vid försäkringspremiernas bestämmande, hvilka dessutom rätta sig efter fartygens tonnage. Premiesatserna fastställas af konungen med stortingets gillande.

Premierna erläggas af redarna, som ej få göra afdrag för dem på den försäkrades lön. För till vapenöfning i fredstid inkallad besättning betalar staten försäkringsafgifterna.

Hvart femte år, första gången den 1 oktober 1917, skola redarna till riksförsäkringsanstalten insända uppgifter angående besättningens sammansättning och antal, hvarefter de för ifrågavarande fartyg fastställda lönebeloppen revideras.

Ersättningsanspråk kunna göras gällande hos riksförsäkringsanstalten inom två år efter olycksfallet.

Anspråk på invaliditetsränta upphör, om tre år förflutit efter olycksfallet, utan att den skadade anmält sig till vederbörlig undersökning. Har skadad person, som tillerkänts ersättning, sedermera i följd af skadan aflidit, skola efterlefvande anhöriga, som vilja göra anspråk på ersättning, anmäla detta inom två år efter dödsfallet hos riksförsäkringsanstalten.

Om en försäkrad person bosätter sig i utlandet, går han förlustig sina ersättningsanspråk. Är den ersättningsberättigade norsk medborgare, har han dock anspråk på ersättning, om han ånyo bosätter sig i Norge.

Utländska medborgare hafva ingen som helst rätt till ersättning enligt denna lag, såvida icke ömsesidig öfverenskommelse träffats med resp. främmande stat i enlighet med lagens bestämmelser.

Lifränta utgår ej, om och så länge den ersättningsberättigade aftjänar frihetsstraff af längre varaktighet än en månad eller under längre tid än en månad internerats på tvångsarbets- eller förbättringsanstalt. Har han maka och barn under 15 år att försörja, utbetalas lifräntan till dem.

Rätt till ersättning enligt denna lag kan ej öfverlåtas eller bortpantas, ej heller tagas i mät för gäld.

(Norsk Lovtidende 1911, N:r 35.)

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Januari månad år 1912.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar af landet,[1] lämnas här en sammanfattande framställning af dess viktigaste resultat under januari månad.

Öfversikt af verksamheten under *januari* månad år 1912.

Januari:	*Manliga afdeln.*			*Kvinnliga afdeln.*			*Tillsammans.*		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Stockholm	2 022	710	583	1 454	1 632	726	**3 476**	**2 342**	**1 309**
Uppsala län	399	258	155	182	160	118	**581**	**418**	**273**
Södermanlands län	201	113	69	113	66	44	**314**	**179**	**113**
Östergötlands län	640	301	136	341	368	143	**981**	**669**	**279**
Norrköping	547	149	126	263	248	111	**810**	**397**	**237**
Jönköpings län	182	70	33	116	89	51	**298**	**159**	**84**
Norra Kalmar län	115	50	26	34	36	18	**149**	**86**	**44**
Södra Kalmar län	71	39	23	54	55	27	**125**	**94**	**50**
Blekinge län	144	56	45	189	114	77	**333**	**170**	**122**
Kristianstads län	170	105	62	122	144	54	**292**	**249**	**116**
Malmöhus län. Malmö	1 033	253	228	600	381	285	**1 633**	**634**	**513**
Malmöhus län. Lund	222	71	68	94	51	44	**316**	**122**	**112**
Malmöhus län. Landskrona	90	34	19	43	41	17	**133**	**75**	**36**
Malmöhus län. Hälsingborg	458	185	166	161	160	87	**619**	**345**	**253**
Malmöhus län. Ystad	44	15	14	49	18	11	**93**	**33**	**25**
Malmöhus län. Trelleborg	108	39	29	48	63	29	**156**	**102**	**58**
Malmöhus län. Eslöf	135	67	58	44	45	26	**179**	**112**	**84**
Malmöhus län. Skurup	38	24	16	8	28	8	**46**	**52**	**24**
Hallands län	148	71	46	98	83	41	**246**	**154**	**87**
Göteb. o. Bohus län	152	83	43	118	110	40	**270**	**193**	**83**
Göteborg	947	617	566	485	452	293	**1 432**	**1 069**	**859**
Skaraborgs län	33	27	11	33	31	18	**66**	**58**	**29**
Värmlands län	125	56	45	62	78	32	**187**	**134**	**77**
Örebro län	219	50	50	158	85	51	**377**	**135**	**101**
Västmanlands län	325	154	112	196	129	89	**521**	**283**	**201**
Kopparbergs län	222	93	73	121	105	68	**343**	**198**	**141**
Gäfle stad och län	354	93	84	80	73	38	**434**	**166**	**122**
Västernorrlands län	320	221	213	69	53	28	**389**	**274**	**241**
Jämtlands län	64	45	19	104	56	34	**168**	**101**	**53**
Norrbottens län	63	59	29	98	100	46	**161**	**159**	**75**
Tillsammans jan. 1912	**9 591**	**4 108**	**3 147**	**5 537**	**5 054**	**2 654**	**15 128**	**9 162**	**5 801**
» » 1911	8 319	3 060	2 194	4 657	4 203	2 201	12 976	7 263	4 395
» dec. 1911	5 760	3 175	2 684	3 558	3 819	2 416	9 318	6 994	5 100

[1] De särskilda anstalterna uppräknas i tablån här ofvan; med afseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:dje sida. En summarisk redogörelse för arbetsförmedlingsfrågans läge vid årets början samt för anstalternas organisation lämnas å ss. 95—98.

På 100 *lediga platser* kommo:

Januari:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Stockholm	285	89	**148**	82	44	**56**
Uppsala län	155	114	**139**	60	74	**65**
Södermanlands län	178	171	**175**	61	67	**63**
Östergötlands län	213	93	**147**	45	39	**42**
Norrköping	367	106	**204**	85	45	**60**
Jönköpings län	260	130	**187**	47	57	**53**
Norra Kalmar län	230	94	**173**	52	50	**51**
Södra Kalmar län	182	98	**133**	59	49	**53**
Blekinge län	257	166	**196**	80	66	**72**
Kristianstads län	162	85	**117**	59	38	**47**
Malmöhus län. Malmö	408	157	**258**	90	75	**81**
Lund	313	184	**259**	96	86	**92**
Landskrona	265	105	**177**	56	41	**48**
Hälsingborg	248	101	**179**	90	54	**73**
Ystad	293	272	**282**	93	61	**76**
Trelleborg	277	76	**153**	74	46	**59**
Eslöf	201	98	**160**	87	58	**75**
Skurup	158	29	**88**	67	29	**46**
Hallands län	208	118	**160**	65	49	**56**
Göteb. o. Bohus län	183	107	**140**	52	36	**43**
Göteborg	153	107	**134**	92	65	**80**
Skaraborgs län	122	106	**114**	41	58	**50**
Värmlands län	223	79	**140**	80	41	**57**
Örebro län	438	186	**279**	100	60	**75**
Västmanlands län	211	152	**184**	73	69	**71**
Kopparbergs län	239	115	**173**	78	65	**71**
Gäfle stad och län	381	110	**261**	90	52	**73**
Västernorrlands län	145	130	**142**	96	53	**88**
Jämtlands län	142	186	**166**	42	61	**52**
Norrbottens län	107	98	**101**	49	46	**47**
Tillsammans jan. 1912	**233**	**110**	**165**	**77**	**53**	**63**
» » 1911	272	111	179	72	52	61
» dec. 1911	181	93	133	85	63	73

Vid samtliga under månaden verksamma anstalter gjordes tillhopa 15 128 ansökningar om arbete, hvaraf 9 591 af män och 5 537 af kvinnor. Samtidigt funnos disponibla 9 162 lediga platser, nämligen 4 108 för män och 5 054 för kvinnor. Hela antalet tillsatta platser uppgick till 5 801, af hvilka 3 147 besattes med män och 2 654 med kvinnor.

Bland de *särskilda anstalterna* uppvisa gifvetvis de i storstäderna belägna samt de större länsförmedlingarna den största omsättningen af arbetskraft; en relativt större frekvens framträder äfven vid de anstalter, som fungerat under någon längre tid och därunder hunnit förvärfva mera omfattande förbindelser och förtroende.

Närmare upplysningar i öfrigt rörande verksamheten vid de olika anstalterna kunna inhämtas ur här meddelade tabeller.

Arbetsmarknadens allmänna läge var som vanligt under denna tid af året ej fullt tillfredsställande. Särskildt inom byggnadsverksamheten, som vid vintersäsongens inträde hade afsevärdt begränsats, voro en mängd arbetare lediga. Sedan nu skogsarbetena kommit i gång till full omfattning, hade en del byggnads- och grofarbetare kunnat beredas sysselsättning vid dylika

Tillsatta platser

i jämförelse med föregående månad samt motsvarande tid föregående år.

Anstalter.	Hela antalet.			Ökning (+) eller minskning (—).			
				Jan. 1911—jan 1912.		Dec. 1911—jan. 1912.	
	Jan. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.	Antal.	%.	Antal.	%.
Stockholm	918	1 418	*1 309*	+ 391	+ 43	— 109	— 8
Uppsala län	191	103	*273*	+ 82	+ 43	+ 170	+ 165
Södermanlands län[1]	—	115	*113*	—	—	— 2	— 2
Östergötlands län	191	225	*279*	+ 88	+ 46	+ 54	+ 24
Norrköping	211	230	*237*	+ 26	+ 12	+ 7	+ 3
Jönköpings län	109	54	*84*	— 25	— 23	+ 30	+ 56
Norra Kalmar län	25	28	*44*	+ 19	+ 76	+ 16	+ 57
Södra Kalmar län[1]	—	37	*50*	—	—	+ 13	+ 35
Blekinge län	134	99	*122*	— 12	— 9	+ 23	+ 23
Kristianstads län	75	61	*116*	+ 41	+ 55	+ 55	+ 90
Malmöhus län: Malmö	353	585	*513*	+ 160	+ 45	— 72	— 12
Malmöhus län: Lund	109	80	*112*	+ 3	+ 3	+ 32	+ 40
Malmöhus län: Landskrona	51	37	*36*	— 15	— 29	— 1	— 3
Malmöhus län: Hälsingborg	195	190	*253*	+ 58	+ 30	+ 63	+ 33
Malmöhus län: Ystad	32	36	*25*	— 7	— 22	— 11	— 31
Malmöhus län: Trelleborg[1]	—	35	*58*	—	—	+ 23	+ 66
Malmöhus län: Eslöf	38	53	*84*	+ 46	+ 121	+ 31	+ 58
Malmöhus län: Skurup	16	22	*24*	+ 8	+ 50	+ 2	+ 9
Hallands län	92	70	*87*	— 5	— 5	+ 17	+ 24
Göteborgs och Bohus län	75	73	*83*	+ 8	+ 11	+ 10	+ 14
Göteborg	679	970	*859*	+ 180	+ 27	— 111	— 11
Skaraborgs län	22	26	*29*	+ 7	+ 32	+ 3	+ 12
Värmlands län	51	31	*77*	+ 26	+ 51	+ 46	+ 148
Örebro län	164	95	*101*	— 63	— 38	+ 6	+ 6
Västmanlands län	139	106	*201*	+ 62	+ 45	+ 95	+ 90
Kopparbergs län	79	82	*141*	+ 62	+ 78	+ 59	+ 72
Gäfle stad och län	122	109	*122*	± 0	± 0	+ 13	+ 12
Västernorrlands län	239	36	*241*	+ 2	+ 1	+ 205	+ 569
Jämtlands län[1]	—	28	*53*	—	—	+ 25	+ 89
Norrbottens län	85	66	*75*	— 10	— 12	+ 9	+ 14
Tillsammans	**4 395**	**5 100**	**5 801**	**+ 1 406**	**+ 32**	**+ 701**	**+ 14**
Däraf jordbruk, skogshushållning m. m.	750	527	*908*	+ 158	+ 21	+ 381	+ 72
» öfriga näringsgrenar	3 645	4 573	*4 893*	+ 1 248	+ 34	+ 320	+ 7

arbeten. Inom den egentliga industrien synas förhållandena hafva varit ungefär likartade som under föregående månader; en ganska liflig efterfrågan å utbildad arbetskraft förekom äfven nu inom den mekaniska verkstadsindustrien. Rekryteringen af arbetskraft till jordbruket hade i hufvudsak afslutats tidigare under hösten, men voro likväl som vanligt ladugårds- och mjölkjungfrur mycket efterfrågade.

På flera håll förekommer afsevärd arbetslöshet, dock ej i den omfattning, som tidigare väntats.

Ofvanstående tablå lämnar en närmare belysning af *verksamhetens utveckling* vid de olika anstalterna, i hvad angår de tillsatta platsernas antal. Nästan öfverallt finner man en stark framåtgång i jämförelse med

[1] Anstalten började sin verksamhet under år 1911.

motsvarande tidpunkt under föregående år. För samtliga anstalter och yrkesgrenar uppgick ökningen vid jämförelse med januari 1911 till 1 406 eller 32 % (däraf för jordbruket m. m. 158 eller 21 % samt för öfriga näringsgrenar 1 248 eller 34 %); i förhållande till resultaten under nästföregående månad uppgick tillväxten till 701 eller 14 % (däraf för jordbruket m. m. 381 eller 72 % samt för öfriga näringsgrenar 320 eller 7 %).

Efterföljande tablåer innehålla närmare uppgifter beträffande den offentliga arbetsförmedlingens betydelse för *större yrkesgrupper* samt för verksamhetens utveckling och arbetstillgången därinom. Det torde vara nog att här ytterligare betona, hurusom alltjämt en synnerligen skarp skillnad framträder mellan å ena sidan jordbruket och skogshushållningen, där i allmänhet rik arbetstillgång yppas, samt å den andra sidan de industriella yrkena m. fl., hvilka visa öfverflöd på arbetskraft.

Den grundväsentliga skillnaden mellan arbetsmarknaden inom jordbruket och inom de industriella yrkena kommer klart till synes i nedanstående tablå, som jämväl lämnar tillfälle till jämförelser med motsvarande tid föregående år samt med nästlidne månad.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
	Jan.	Dec.	Jan.	Jan.	Dec.	Jan.
Jordbruket m. m.	1911.	1911.	1912.	1911.	1911.	1912.
Män	110	163	*131*	52	68	*57*
Kvinnor	37	53	*48*	20	32	*25*
Tillsammans	**94**	**131**	*111*	**45**	**58**	*50*
Öfriga näringsgrenar.						
Män	390	186	*286*	86	89	*87*
Kvinnor	118	96	*115*	56	66	*55*
Tillsammans	**206**	**134**	*178*	**65**	**75**	*67*
Samtliga yrkesgrenar.						
Män	272	181	*233*	72	85	*77*
Kvinnor	111	93	*110*	52	63	*53*
Tillsammans	**179**	**133**	*165*	**61**	**73**	*63*

För en närmare kännedom om arbetsförmedlingens betydelse för de särskilda *näringsgrenarna* hänvisas till resp. tabeller i det följande. Här skola emellertid återgifvas de för bedömandet af arbetsmarknadens läge betydelsefullaste siffrorna rörande proportionen mellan arbetsansökningar och lediga platser (både män och kvinnor).

Öfversikt af verksamheten för större *hufvudgrupper* af arbete.

Hufvudgrupper.	*Manliga afdelningen.*			*Kvinnliga afdelningen.*			*Tillsammans.*		
	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser
Januari:									
Jordbruk o. skogshushållning	1 831	1 399	801	202	425	107	**2 033**	**1 824**	**908**
Grufdrift och malmförädling	8	—	—	—	—	—	**8**	—	—
Industri o. handtverk m. m.	3 159	798	632	470	217	139	**3 629**	**1 015**	**771**
Handel och samfärdsel	1 827	702	571	812	657	354	**2 639**	**1 359**	**925**
Husligt arbete	2	-	—	3 930	3 725	2 035	**3 932**	**3 725**	**2 035**
Allmän o. litterär verksamhet	27	10	9	49	29	19	**76**	**39**	**28**
Öfriga slag af arbete	2 737	1 199	1 134	74	1	—	**2 811**	**1 200**	**1 134**
Samtliga yrkesgrenar	**9 591**	**4 108**	**3 147**	**5 537**	**5 054**	**2 654**	**15 128**	**9 162**	**5 801**
Ökning (+) eller **minskning** (—) från föreg. månad.									
Absoluta tal.									
Jordbruk o. skogshushållning	+ 772	+ 751	+ 360	+ 62	+ 160	+ 21	+ 834	+ 911	+ 381
Grufdrift och malmförädling	— 5	— 2	— 2	—	—	—	— 5	— 2	— 2
Industri o. handtverk m. m.	+1 271	+ 75	+ 45	+ 198	+ 43	+ 42	+1 469	+ 118	+ 87
Handel och samfärdsel	+ 674	— 150	— 156	+ 281	+ 118	+ 58	+ 955	— 32	— 98
Husligt arbete	— 1	— 2	— 2	+1 416	+ 914	+ 116	+1 415	+ 912	+ 114
Allmän o. litterär verksamhet	+ 18	— 75	— 75	+ 14	+ 4	+ 2	+ 32	— 71	— 73
Öfriga slag af arbete	+1 102	+ 336	+ 293	+ 8	— 4	— 1	+1 110	+ 332	+ 292
Samtliga yrkesgrenar	**+3 831**	**+ 933**	**+ 463**	**+1 979**	**+1 235**	**+ 238**	**+5 810**	**+2 168**	**+ 701**
Relativa tal.[1]									
Jordbruk o. skogshushållning	+ 73	+ 116	+ 82	+ 44	+ 60	+ 24	+ 70	+ 100	+ 72
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Industri o. handtverk m. m.	+ 67	+ 10	+ 8	+ 73	+ 25	+ 43	+ 68	+ 13	+ 13
Handel och samfärdsel	+ 58	— 18	— 21	+ 53	+ 22	+ 20	+ 57	— 2	— 10
Husligt arbete	—	—	—	+ 56	+ 33	+ 6	+ 56	+ 32	+ 6
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	+ 67	+ 39	+ 35	—	—	—	+ 65	+ 38	+ 35
Samtliga yrkesgrenar	**+ 67**	**+ 29**	**+ 17**	**+ 56**	**+ 32**	**+ 10**	**+ 62**	**+ 31**	**+ 14**

På 100 *lediga platser* kommo:[1]

Januari:	*Ansökningar om arbete.*			*Tillsatta platser.*		
	Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Jordbruk och skogshushållning	131	48	**111**	57	25	**50**
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—
Industri och handtverk m. m.	396	217	**358**	79	64	**76**
Handel och samfärdsel	260	124	**194**	81	54	**68**
Husligt arbete	—	106	**106**	—	55	**55**
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	228	—	**234**	95	—	**95**
Samtliga yrkesgrenar	**233**	**110**	**165**	**77**	**53**	**63**

[1] Proportionstal hafva här ej beräknats i de fall, då de absoluta talen äro små. Dessa hafva dock medräknats i summan för »samtliga yrkesgrenar», hvaraf förklaras vissa skiljaktigheter mellan de under denna rubrik uppförda talen samt de detaljsummor, som finnas angifna.

Tillsatta platser inom vissa *yrkesspecialiteter.*

Manliga afdelningen.				*Kvinnliga afdelningen.*			
Specialiteter.	Jan. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.	Specialiteter.	Jan. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.
Jordbruk, skogshushållning m. m.: Befälspersonal	9	2	*7*	Jordbruk, skogshushållning m. m.: Tjänare	68	83	*103*
Tjänare på stat	51	30	*53*	Tillfälliga arbeterskor	6	—	*4*
Tjänare i kost	263	230	*329*	Diverse personal	1	3	—
Tillfälliga arbetare	86	114	*126*				
Trädgårdspersonal	15	28	*18*				
Skogspersonal	242	35	*262*				
Andra	9	2	*6*				
Tegelbruksarbetare	—	—	—	Spinneriarbetare	—	3	*8*
				Väfveriarbetare	21	2	*11*
Gjutare och formare	1	2	*4*	Kapp- och klädsömmerskor	8	4	*7*
Bleck- och plåtslagare	4	20	*14*	Linnesömmerskor	5	—	—
Smeder och hofslagare	35	27	*38*	Trikotagearbetare	—	—	*1*
Verktygsarbetare	2	—	*3*	Tvätt- och strykningsarbetare	10	14	*29*
Filare och bänkarbetare	12	14	*31*	Bageri- och konditoriarbetare	16	11	*15*
Maskinarbetare	17	28	*38*	Bryggeri- och mineralvattensarbetare	3	12	*10*
D:o handtlangare	16	—	*16*	Litografer och kemigrafer	3	5	—
Sågverks- och brädgårdsarbetare	12	34	*43*	Fabriksarbetare, ej spec.	—	2	*2*
Maskin- och modellsnickare	3	2	*2*	Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	25	67	*33*
Möbel- och finsnickare (träsnid.)	10	22	*16*	Hotell-, kafé- och restaur.: Servitriser	33	28	*45*
Jord-, beton- och schaktningsarbetare (inkl. gatu-, väg- och vattenbyggnadsarbetare)	54	135	*64*	Städerskor	20	17	*24*
Grundläggare, bergsprängare och stensättare	3	21	*15*	Kokerskor	17	13	*22*
Rörläggare, gas- och vattenledningsarbetare	3	5	*4*	Diskerskor m. fl.	97	99	*150*
Murare	6	26	*18*	Privat tjänst: Hushållerskor	54	49	*54*
Murarbetsmän och tegelbärare	12	31	*15*	Hus- och barnjungfrur	215	138	*196*
Byggnadssnickare och timmermän	52	83	*63*	Kokerskor och köksor	84	61	*129*
Måleriarbetare	12	19	*5*	Ensamjungfrur	662	431	*761*
Kvarnarbetare	7	3	*2*	Tvätt- och rengöringsarbeterskor	618	1 115	*718*
Bageri- och konditoriarbetare	4	6	*7*	Springflickor	39	25	*40*
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	2	6	*1*				
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	15	22	*23*				
Månadskarlar, handels- och lagerarbetare	28	91	*54*				
Springpojkar	243	211	*250*				
Varuutkörare	1	9	*15*				
Kuskar och åkeriarbetare	44	51	*61*				
Kaptener, styrmän, sjömän	6	4	*2*				
Maskinister, eldare, kollämpare	—	4	*4*				
Stufveriarbetare	3	170	*19*				

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.		
	Jan. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.
Jordbruk och skogshushållning m. m.	94	131	*111*
Metall- och maskinindustri	381	249	*305*
Trävaruindustri	454	208	*161*
Byggnadsverksamhet	704	240	*595*
Textilindustri	329	443	*294*
Beklädnadsindustri	345	236	*223*
Närings- och njutningsämnesindustri	298	214	*339*
Kontors- o. d. personal	335	150	*259*
Butiks- o. d. personal	450	159	*340*
Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	121	118	*103*
Landtransport	206	120	*186*
Husligt arbete	107	89	*106*
Grofarbete	303	196	*234*

Om man frånser jordbruket och de specifikt kvinnliga yrkesområdena, så häntyda proportionstalen på mycket riklig tillgång på arbetskraft. Dock synas förhållandena snarast något gynnsammare än under de föregående månaderna, särskildt för kontors- och butikspersonal.

Antalet platser, som under *januari* månad tillsatts utom resp. orter.

	Januari 1912.			Jan.	Dec.
	Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.	1911.	1911.
Stockholm	71	48	**119**	98	62
Uppsala län	90	2	**92**	13	6
Södermanlands län	6	2	**8**	—	—
Östergötlands län	3	2	**5**	5	6
Norrköping	50	30	**80**	85	60
Jönköpings län	7	6	**13**	10	4
Norra Kalmar län	—	1	**1**	—	1
Södra Kalmar län	1	—	**1**	—	1
Blekinge län	2	4	**6**	5	3
Kristianstads län	15	1	**16**	11	17
Malmöhus län. Malmö	22	22	**44**	44	50
Malmöhus län. Lund	21	2	**23**	33	21
Malmöhus län. Landskrona	7	—	**7**	17	8
Malmöhus län. Hälsingborg	26	5	**31**	42	35
Malmöhus län. Ystad	5	4	**9**	10	4
Malmöhus län. Trelleborg	5	3	**8**	—	16
Malmöhus län. Eslöf	17	5	**22**	19	14
Malmöhus län. Skurup	14	8	**22**	13	22
Hallands län	2	—	**2**	9	2
Göteb. o. Bohus län	1	8	**9**	6	1
Göteborg	65	10	**75**	91	64
Skaraborgs län	—	—	—	1	—
Värmlands län	—	—	—	15	4
Örebro län	—	1	**1**	65	27
Västmanlands län	—	1	**1**	2	2
Kopparbergs län	—	—	—	10	—
Gäfle stad och län	13	—	**13**	8	—
Västernorrlands län	9	4	**13**	33	10
Jämtlands län	—	2	**2**	—	—
Norrbottens län	—	—	—	—	—
Tillsammans jan. 1912	**452**	**171**	**623**	**645**	**440**
» » 1911	487	158	645	—	—
» dec. 1911	316	124	440	—	—

I det föregående återfinnes en öfversikt öfver antalet tillsatta platser för vissa *specialiteter af arbetare*, dels under ifrågavarande månad och dels motsvarande tid föregående år samt under nästlidne månad. För kvinnorna återfinnas de största förmedlingsresultaten naturligen inom gruppen husligt arbete i privat tjänst, nämligen 54 platser för hushållerskor, 196 för hus- och barnjungfrur, 129 för kokerskor och köksor, 761 för ensamjungfrur samt 718 inom tvätt- och rengöringsarbete o. s. v.; inom hotell-, kafé- och restaurantrörelse anställdes 45 servitriser, 24 städerskor, 22 kokerskor, 150 diskerskor o. s. v. Inom handels-, kontors- och lagerarbeten placerades 33, i jordbruks- o. d. arbete 107. Bland viktigare manliga specialiteter må anföras smeder och hofslagare 38, filare och bänkarbetare 31, maskinarbetare 38, sågverks- och brädgårdsarbetare 43, jord-, betón- o. d. arbetare 64, byggnadssnickare och timmermän 63, handels- och lagerarbetare 54, springpojkar 250, kuskar och åkeriarbetare 61 o. s. v. Inom jordbruk och skogshushållning m. m. anställdes: befälspersonal 7, tjänare på stat 53, tjänare i husbondes kost 329, tillfälliga arbetare 126, trädgårdspersonal 18, skogspersonal 262 samt diverse andra arbetare 6.

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under månaden 623 platser, hvaraf 452 manliga och 171 kvinnliga; motsvarande tal föregående år voro 645, 487 och 158 samt under nästlidne månad 440, 316 och 124. Dessa siffror gifva dock endast ett svagt intryck af de offentliga anstalternas verkliga betydelse för omgifvande trakt, enär vid samtliga länsanstalter alla platser, som tillsatts inom resp. län, redovisas såsom förefintliga inom orten.

Arbetsmarknadens läge enligt arbetsförmedlingsanstalternas rapporter.

A) *Allmän öfversikt.*

Stockholm. Manliga afdelningen. Arbetstillgången ringa, särskildt för byggnads- och grofarbetare, inom hvilka fack arbetslösheten är stor. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god inom det husliga arbetet med brist på arbetskraft. För lager- och affärsbiträden, fabriksarbeterskor samt restaurantpersonal har däremot tillgången å arbete varit otillräcklig.

Uppsala län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit mycket knapp, särskildt under månadens förra hälft; under senare delen af månaden inträdde dock en förbättring i det att en del anmälningar om skogsarbeten samt tjänster till jordbruket ingingo. Arbetstillgången har emellertid varit alltför ringa, särskildt inom grofarbetarfacket, hvadan arbetslösheten är ganska omfattande. — Å kvinnliga afdelningen har tillgången å arbete varit tämligen god.

Södermanlands län. Arbetstillgången har å manliga afdelningen varit dålig. Arbetslöshet har förekommit inom nästan alla industrigrupper, särskildt bland grofarbetarna. En del platser till jordbruket har anmälts lediga till våren. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit tämligen god.

Östergötlands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit dålig och sämre än under föregående månad. På grund af den starka kölden har tillgången på arbete ytterligare minskats för sten-, schaktnings- samt grofarbetare. Äfven inom öfriga yrkesgrupper har efterfrågan å arbete öfverstigit tillgången utom hvad beträffar skogsarbetare samt yrkesarbetare inom byggnads-

branschen i Linköping. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god och bättre än under såväl föregående månad som motsvarande tid föregående år.

Norrköping. Manliga afdelningen. Arbetstillgången dålig, särskildt inom byggnadsbranschen. Tillgången å tillfälligt arbete för grofarbetare har varit ganska god. Vid af staden anordnade nödhjälpsarbeten hafva en del arbetslösa fått sysselsättning. Tillgången på arbete till jordbruket samt på skogsarbete har varit ringa. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Jönköpings län. Arbetstillgången har varit synnerligen dålig, särskildt för säsong-, skogs- och grofarbetare. Arbetslösheten omfattande.

Norra Kalmar län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången dålig. De anmälda lediga platserna till jordbruket afse vårflyttningen. Arbetslöshet förekommer i stor omfattning. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbete i det närmaste motsvarat hvarandra.

Södra Kalmar län. Arbetstillgången har varit ringa. Arbetslösheten omfattande, särskildt inom grofarbetarfacket. Under senare delen af månaden hafva skogsarbeten kunnat igångsättas genom att snö och köld inställt sig.

Blekinge län. Arbetsmarknaden har varit medelgod och bättre än under motsvarande tid föregående år. Någon större arbetslöshet har ej förmärkts. Efterfrågan å arbetskraft till jordbruket har varit ganska knapp, med undantag för mjölkjungfrur.

Kristianstads län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången inom jordbruket har varit god. I städerna däremot har arbetstillgången varit dålig, särskildt inom byggnadsindustrien. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Malmö. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit ytterst ringa och arbetslösheten mycket stor. Tillfälligt arbete med snöskottning har kunnat beredas ett 50-tal personer, men har detta arbete varit synnerligen kortvarigt. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit tämligen god.

Lund. Tillgången å arbete har å manliga afdelningen varit mycket dålig, särskildt för byggnadsarbetare. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft i det närmaste motsvarat hvarandra. Brist på mjölkjungfrur.

Landskrona. Arbetstillgången dålig till stor del beroende på den starka kylan. Arbetslösheten omfattande.

Hälsingborg. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit bättre än under såväl föregående månad som motsvarande tid föregående år, särskildt under månadens första hälft. De arbeten, som kunnat erhållas, har varit loss- och lastningsarbeten, vid hvilka en stor mängd arbetslösa fingo sysselsättning. Likaså till stadens arbeten hafva 46 samt med stenslagning 40 personer erhållit arbete. Mot slutet af månaden har dock ställningen något försämrats. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit god.

Ystad. Arbetstillgången har till följd af den stränga vintern varit mycket ringa, särskildt för byggnads- och grofarbetare. Tillfälligt arbete har dock kunnat beredas en del arbetslösa med lossningsarbete. Till jordbruket har arbetstillgången varit ringa.

Trelleborg. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit dålig, särskildt för byggnads- och grofarbetare till stor del beroende på den starka kylan. Äfven till jordbruket har arbetstillgången varit dålig. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit god.

Eslöf. Arbetsmarknaden har varit ganska dålig, beroende på att en del byggnadsarbeten och planeringsarbeten vid bangården afstannade redan vid månadens början. Dock afhjälptes arbetslösheten i någon mån därigenom att staden igångsatte en del trädfällnings- och omplanteringsarbeten. Likaså fingo ett 40-tal personer sysselsättning med iskörning under ett par veckors tid. Mot slutet af månaden har dock tillgången på arbete minskats, hvadan arbetslösheten är ganska omfattande.

Skurup. Manliga afdelningen. Arbetstillgången mindre god. De platser, som tillsatts, äro de flesta att tillträda först i mars och april. — Kvinnliga afdelningen. Brist på arbetskraft.

Hallands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har under månaden betydligt försämrats och kan betecknas som dålig. En bidragande orsak härtill har varit den stränga kölden, som

omöjliggjort några byggnadsarbeten. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god med brist på lämplig arbetskraft.

Göteborgs och Bohus län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har liksom under föregående månad varit ringa äfven till jordbruket. De flesta af de till jordbruket anmälda lediga platserna afse tjänst från mars och april. — Å kvinnliga afdelningen råder brist på dugliga tjänarinnor till husligt arbete samt mjölkjungfrur.

Göteborg. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har i förhållande till årstiden varit jämförelsevis god och betydligt bättre än under motsvarande tid föregående år Tillgången på arbete för kontorspersonal, handels-, byggnads- och grofarbetare har dock varit dålig. Mot slutet af månaden försämrades arbetsmarknadens läge betydligt på grund af den starka kylan. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit god för tjänarinnor till husligt arbete, men mindre god för kontors-, butiks- och lagerbiträden samt för restaurantpersonal.

Skaraborgs län. Arbetstillgången mindre god.

Värmlands län. Arbetsmarknaden mindre god och ungefär lika med samma tid föregående år.

Örebro län. Arbetstillgången dålig. Arbetslösheten omfattande till stor del beroende på den stränga kylan, hvarigenom en del byggnads- och andra arbeten blifvit nedlagda.

Västmanlands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit dålig, särskildt för grofarbetare och daglönare i allmänhet. Mot slutet af månaden har dock en betydlig förbättring inträdt, sedan arbetet i skogarna tagit sin början. För ett mindre antal äldre arbetare har i Västerås anordnats nödhjälpsarbete. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit tämligen god.

Kopparbergs län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit otillräcklig men dock bättre än under föregående månad och motsvarande tid föregående år, beroende på att skogsafverkningsarbetena nu påbörjats. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft i det närmaste motsvarat hvarandra.

Gäfle stad och län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit dålig, i synnerhet under månadens senare del; försämrad i jämförelse med föregående månad. Sjöfarten har afstannat, och efterfrågan på skogsarbetare har ej heller varit särskildt stor. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft i det närmaste motsvarat hvarandra.

Västernorrlands län. Arbetsmarknaden var vid början af månaden mindre god. De arbetslösa hafva dock under månaden beredts anställning vid stadens arbeten.

Jämtlands län. Arbetsmarknaden var under månadens första hälft synnerligen tryckt, men förbättrades afsevärdt under senare delen.

Norrbottens län. Arbetsmarknaden har varit tämligen god och bättre än under motsvarande tid föregående år.

B) *Tillgången på arbetskraft.*

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Stockholm.	
Inom den mindre verkstadsindustrien, byggnadsfacken, fabriksdriften, de merkantila yrkena, restaurantrörelsen, grofarbetarefacken.	Ensamjungfrur, springflickor.
Uppsala län.	
Byggnads-, handels- och grofarbetare.	Gifta kördrängar och yngre drängar. — Jungfrur till landet.
Södermanlands län.	
Smeder, filare, fabriksarbetare, byggnadsarbetare, skogsarbetare, grofarbetare och springpojkar. — Yngre ensamjungfrur.	Gifta och ogifta ladugårdskarlar, som skola deltaga i mjölkning. — Dugliga ensamjungfrur, mjölkjungfrur.

Östergötlands län.

Befallningsmän, rättare, stall- och arbetsdrängar, daglönare, trädgårdsarbetare, stenarbetare, smed och hofslagare, brädgårdsarbetare, schaktningsarbetare, målare, springpojkar, butiks- och magasinspersonal, grofarbetare m. fl.	Mjölkjungfrur, städerskor, hushållerskor, kokerskor, ensamjungfrur.

Norrköping.

Inom de flesta manliga yrken och fack. — Rengöringsarbeterskor.	Ensamjungfrur, mjölkerskor.

Jönköpings län.

Byggnadsarbetare, maskinister, eldare, hotellvaktmästare, kuskar, grofarbetare. — Hotelluppasserskor, yngre jungfrur.	Jungfrur till landet.

Norra Kalmar län.

Byggnadssnickare, tändsticks-, fabriks- och grofarbetare.	Mjölkerskor.

Södra Kalmar län.

Byggnads- och grofarbetare.	Manliga och kvinnliga tjänare till jordbruket.

Blekinge län.

Järn- och metallarbetare, byggnadsarbetare, handelsarbetare, stadsdrängar och grofarbetare.	Ladugårds- och mjölkjungfrur.

Kristianstads län.

Daglönare, drängar, järnarbetare, byggnads- och grofarbetare. — Yngre ensamjungfrur.	Mjölkjungfrur.

Malmö.

Inom alla manliga yrken och fack. — Hushållerskor, servitriser, kontorsstäderskor, kontors- och butiksbiträden, städerskor, tvätt- och rengöringskvinnor.	Passflickor, kunniga ensamjungfrur och tjänarinnor till landet.

Lund.

Jordbruks-, byggnads-, fabriks- och grofarbetare.	Drängpojkar. — Mjölkjungfrur.

Landskrona.

Inom de flesta manliga yrken och fack, särskildt jordbruksarbetare, byggnadsarbetare, fabriks- och grofarbetare.	Mjölkjungfrur, ensamjungfrur, kunniga i matlagning.

Hälsingborg.

Jordbruks-, järn- och metall-, byggnads-, fabriks-, handels-, transport- och grofarbetare. — Fabriksarbeterskor, butiksbiträden, kontorsstäderskor och hjälpkvinnor.	Yngre drängar till landet för årstjänst. — Mjölkjungfrur och tjänstflickor till landet, barnjungfrur, dugliga ensamjungfrur.

Ystad.

Drängar, daglönsarbetare, gjutare, smeder, filare, byggnads- och grofarbetare. — Kvinnliga tjänare.	Ensamjungfrur, kunniga i matlagning, tjänarinnor till landet.

Trelleborg.

Grofarbetare, daglönare.	Kvinnliga tjänare.

Eslöf.

Byggnads-, grof- och jordbruksarbetare.	Tjänarinnor till landet.

Skurup.

Drängar och daglönare.	Kvinnliga tjänare.

Hallands län.

Inom de flesta manliga yrken och fack. — Yngre tjänstflickor, butiksbiträden m. fl.	Kvinnliga tjänare till landet.

Göteborgs och Bohus län.

Inom alla manliga yrken och fack. — Yngre jungfrur.	Dugliga ladugårdsskötare, torpare. — Kokerskor, ensamjungfrur, mjölkjungfrur.

Göteborg.

Järn- och metallarbetare, murare, snickare, timmermän, målare, bokhållare, handelsarbetare, sjöfolk, grofarbetare. — Kontors- och butiksbiträden, serveringsflickor, hotellstäderskor, tvätt- och rengöringsarbeterskor.	Jordbruks- och väfveriarbetare. — Ensamjungfrur, passflickor, tjänarinnor till landet.

Skaraborgs län.

—	Dugliga ladugårdsskötare. — Jungfrur till landet.

Värmlands län.

Inom de flesta manliga yrken och fack.	Plåtslagare, modellsnickare. — Mejerskor och kokerskor.

Örebro län.

Inom alla yrken och fack.	Landsjungfrur.

Västmanlands län.

Yngre verkstadsarbetare, grofarbetare, daglönare.	Mjölkjungfrur.

Kopparbergs län.

Sågverks-, byggnads- och grofarbetare.	Mjölkjungfrur, bagerskor, diskerskor till hotell.

Gäfle stad och län.

Sågverks-, brädgårds-, fabriks-, grof- och stufveriarbetare.	Kokerskor, kunniga ensamjungfrur.

Västernorrlands län.

Inom de flesta yrken och fack.	—

Jämtlands län.

Inom de flesta yrken och fack.	—

Norrbottens län.

Grofarbetare m. fl.	—

Sveriges offentliga arbetsförmedling *januari* 1912.

Sammandrag för *samtliga anstalter*

Yrkesgrupper.	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.			På 100[1] lediga platser kommo:	
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete	Lediga platser.	Tillsatta platser.	ansökningar om arbete.	tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	1 831	1 399	801	202	425	107	**2 033**	**1 824**	**908**	111	50
II. Grufdrift och malmförädling	8	—	—	—	—	—	**8**	—	—	—	—
III. Industri och handtverk m. m.:											
A Jord-, sten- och glasindustri	110	44	43	5	—	—	**115**	**44**	**43**	261	98
B Metall- o. maskinindustri	745	245	175	17	5	4	**762**	**250**	**179**	305	72
C Trävaruindustri	233	144	119	—	1	—	**233**	**145**	**119**	161	82
D Byggnadsverksamhet	1 368	230	194	—	—	—	**1 368**	**230**	**194**	595	84
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	56	25	18	15	11	11	**71**	**36**	**29**	197	81
F Textilindustri	94	14	9	59	38	26	**153**	**52**	**35**	294	67
G Beklädnadsindustri	39	13	9	142	68	43	**181**	**81**	**52**	228	64
H Närings- och njutningsämnesindustri	185	27	15	127	65	37	**312**	**92**	**52**	339	57
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	21	6	6	30	8	8	**51**	**14**	**14**	—	—
J Trämasse- och pappersindustri	21	10	10	27	12	5	**48**	**22**	**15**	—	—
K Grafisk industri	39	2	1	15	3	1	**54**	**5**	**2**	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	248	38	33	33	6	4	**281**	**44**	**37**	639	84
IV. Handel och samfärdsel:											
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	112	46	32	41	13	9	**153**	**59**	**41**	259	69
B Butiks- och magasinspersonal	416	116	98	240	77	36	**656**	**193**	**134**	340	69
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	72	39	34	462	478	267	**534**	**517**	**301**	103	58
D Landtransport	908	442	351	67	82	40	**975**	**524**	**391**	186	75
E Vattentransport	316	29	28	2	1	1	**318**	**30**	**29**	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	3	30	28	—	6	1	**3**	**36**	**29**	—	—
V. Husligt arbete	2	—	—	3 930	3 725	2 035	**3 932**	**3 725**	**2 035**	106	55
VI. Allmän och litterär verksamhet	27	10	9	49	29	19	**76**	**39**	**28**	—	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	2 737	1 199	1 134	74	1	—	**2 811**	**1 200**	**1 134**	234	95
Summa för jan. 1912	**9 591**	**4 108**	**3 147**	**5 537**	**5 054**	**2 654**	**15 128**	**9 162**	**5 801**	**165**	**63**
» » » 1911	8 319	3 060	2 194	4 657	4 203	2 201	12 976	7 263	4 395	179	61

[1] Jfr noten å sid. 157.

Yrkesgrupper.	Stockholm.			Uppsala län.			Södermanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	71	106	70	188	229	133	69	86	36
Däraf kvinnor	3	9	—	15	23	9	11	15	6
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	17	3	2	6	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	4	—	—						
B Metall- och maskinindustri	240	85	68	26	11	6	43	14	14
Däraf kvinnor	13	3	2				—	2	2
C Trävaruindustri	26	18	13	3	—	—	4	1	1
D Byggnadsverksamhet	394	61	51	32	6	1	10	3	3
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	11	5	3	1	1	—	3	—	—
Däraf kvinnor									
F Textilindustri	7	13	13	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	6	13	13						
G Beklädnadsindustri	45	31	14	3	2	2	—	—	—
Däraf kvinnor	38	27	13	1	1	1			
H Närings- och njutningsämnesindustri	61	18	13	10	4	4	7	1	1
Däraf kvinnor	37	11	7	5	4	4	2	1	1
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	13	—	—	4	—	—	—	1	1
Däraf kvinnor	11	—	—	2	—	—			
J Trämasse- och pappersindustri	17	9	4	1	1	1	1	—	—
Däraf kvinnor	13	8	3						
K Grafisk industri	22	3	1	1	—	—	1	1	1
Däraf kvinnor	10	2	1						
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	46	10	5	6	—	—	15	6	5
Däraf kvinnor	10	4	2				4	2	2
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	88	34	23	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	32	10	7						
B Butiks- o. magasinspersonal.	278	96	56	5	4	3	5	—	—
Däraf kvinnor	69	42	11	2	1	1	1	—	—
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	141	131	74	26	23	20	6	1	—
Däraf kvinnor	119	125	68	24	23	20	4	1	—
D Landtransport	357	214	159	17	11	5	16	4	4
Däraf kvinnor	10	28	8	1	1	1			
E Vattentransport	46	5	4	2	—	—	—	2	2
Däraf kvinnor									
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	5	1	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	—	5	—						
V. Husligt arbete	1 052	1 336	585	131	107	82	91	45	33
Däraf kvinnor	1 050	1 336	585	131	107	82	91	45	33
VI. Allmän och litterär verksamhet	43	8	5	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	29	8	5						
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	501	151	145	119	19	16	43	14	12
Däraf kvinnor	—	1	—	1	—	—			
Summa för jan. månad år 1912	3 476	2 342	1 309	581	418	273	314	179	113
Däraf kvinnor	1 454	1 632	726	182	160	118	113	66	44
» » » månad år 1911	2 696	1 794	918	491	362	191	—	—	—
Däraf kvinnor	1 088	1 320	550	166	169	104	—	—	—

Östergötlands län.						Jönköpings län.			Kalmar län.			Blekinge län.		
Norrköping.			Öfriga anstalter.											
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
119	84	50	331	297	96	79	56	21	43	59	23	33	35	19
7	27	10	24	76	14	6	13	2	3	6	2	5	11	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	—	—	19	—	—	—	—	—	2	—	—	4	—	—
45	4	4	35	7	4	25	15	9	11	7	5	17	2	2
1	—	—												
10	1	—	22	13	7	5	2	2	2	4	—	2	1	1
110	5	5	40	14	5	14	—	—	18	1	1	13	—	—
4	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—
1	—	—												
83	13	9	7	5	—	2	3	2	—	—	—	—	—	—
23	8	6	1	5	—									
11	4	2	10	5	1	1	—	—	1	—	—	2	2	2
9	4	2	9	5	1							2	2	2
42	5	2	13	6	2	4	—	—	3	1	—	5	2	—
19	5	2	7	6	2				1	1	—	1	2	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	13	13	—	—	—
									8	8	8			
5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	1	—												
8	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
3	—	—	—	1	—									
5	2	2	5	—	—	10	1	—	5	3	3	7	—	—
4	—	—	13	6	5	1	—	—	6	—	—	1	—	—
1	—	—	4	2	2				2	—	—			
25	1	—	12	5	5	6	4	3	5	—	—	21	3	3
11	1	—	7	1	1	2	2	2	1	—	—	15	2	2
22	26	12	30	22	12	20	8	7	6	6	3	13	17	11
20	26	12	26	19	9	16	8	7	5	6	3	12	16	10
45	36	31	40	10	7	7	2	—	5	2	1	18	14	8
5	9	7	9	3	2							—	3	—
21	1	1	9	2	2	2	—	—	9	—	—	—	—	—
									1	—	—			
—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
88	165	71	250	247	109	91	66	40	67	70	32	154	78	60
88	165	71	250	247	109	91	66	40	67	70	32	154	78	60
2	2	1	5	5	5	1	—	—	1	—	—	—	—	—
2	2	1	4	3	3	1	—	—						
155	47	47	139	24	19	29	—	—	70	14	13	42	16	16
73	—	—												
810	397	237	981	669	279	298	159	84	274	180	94	333	170	122
203	248	111	341	368	143	116	89	51	88	91	45	189	114	77
783	363	211	710	457	191	399	199	109	110	51	25	472	198	134
250	212	110	219	242	97	168	115	67	29	29	13	246	123	77

Yrkesgrupper.	Kristianstads län.			Malmöhus					
				Malmö.			Hälsingborg.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	114	110	45	88	46	22	95	42	22
Däraf kvinnor	22	34	6	8	18	6	6	14	—
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	6	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	2	—	—	3	—	—	10	—	—
Däraf kvinnor									
B Metall- och maskinindustri	6	2	1	65	12	12	27	6	2
Däraf kvinnor				3	—	—			
C Trävaruindustri	4	1	1	21	4	2	4	6	5
Däraf kvinnor				—	1	—			
D Byggnadsverksamhet	9	3	2	205	20	18	132	52	52
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	5	—	—	7	—	—
Däraf kvinnor				1	—	—	1	—	—
F Textilindustri	4	—	—	22	6	5	4	—	—
Däraf kvinnor	3	—	—	13	5	5	3	—	—
G Beklädnadsindustri	3	—	—	43	13	12	10	1	1
Däraf kvinnor				36	11	10	9	1	1
H Närings- och njutningsämnesindustri	15	4	1	43	5	4	25	4	1
Däraf kvinnor	1	3	1	22	4	3	4	1	—
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	7	—	—	3	—	—
Däraf kvinnor				2	—	—	3	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	1	—	10	3	3	2	1	1
Däraf kvinnor				7	2	1			
K Grafisk industri	—	—	—	4	—	—	2	—	—
Däraf kvinnor				2	—	—			
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	3	—	—	112	12	12	5	—	—
Däraf kvinnor				14	—	—			
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	2	1	1	2	—	—
Däraf kvinnor									
B Butiks- och magasinspersonal	4	2	2	125	24	21	8	1	—
Däraf kvinnor	2	—	—	78	19	16	4	—	—
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	26	34	15	37	38	26	31	20	13
Däraf kvinnor	25	28	10	31	37	26	28	20	13
D Landtransport	8	9	7	155	68	47	46	11	7
Däraf kvinnor	—	1	—	27	25	13	3	2	2
E Vattentransport	1	—	—	19	—	—	10	3	3
Däraf kvinnor									
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V. Husligt arbete	69	78	37	353	256	204	100	122	71
Däraf kvinnor	69	78	37	353	256	204	100	122	71
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	6	3	1	2	—	—
Däraf kvinnor				3	3	1			
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	24	5	5	310	123	123	88	76	75
Summa för jan. månad år 1912	292	249	116	1 633	634	518	619	345	253
Däraf kvinnor	122	144	54	600	381	285	161	160	87
» » » månad år 1911	299	224	75	1 346	512	353	633	279	195
Däraf kvinnor	114	108	25	519	388	250	174	134	77

l ä n.			Hallands län.			Göteborgs och Bohus län.						Skaraborgs län.		
Öfriga anstalter.						Göteborg.			Öfriga anstalter.					
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
216	151	77	64	59	35	78	45	26	69	68	19	34	34	13
20	50	8	9	19	9	7	15	4	10	24	5	6	10	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	—	—	2	—	—	7	41	41	—	—	—	—	—	—
						1	—	—						
30	8	4	14	12	7	95	36	27	3	5	1	—	—	—
8	5	1	4	—	—	41	86	84	2	—	—	—	—	—
55	5	5	16	2	1	150	22	20	7	—	—	1	—	—
31	23	22	1	1	—	2	1	1	3	2	2	—	—	—
12	11	11												
4	4	2	5	—	—	12	5	3	—	—	—	—	—	—
2	3	1	1	—	—	7	2	1						
8	7	5	6	2	2	21	7	5	2	1	—	1	—	—
7	5	3	5	2	2	19	6	4	1	—	—	1	—	—
15	3	1	4	5	3	30	17	12	5	3	2	—	—	—
2	2	1	1	4	3	15	13	10	1	—	—			
—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—
						3	—	—						
2	2	2	—	—	—	7	4	4	—	—	—	—	—	—
						7	1	1						
—	—	—	—	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—
21	1	1	2	—	—	3	4	4	1	—	—	—	—	—
1	—	—				2	—	—						
1	1	1	—	1	—	28	15	10	—	—	—	—	—	—
						2	1	—						
7	3	2	9	—	—	90	37	31	15	2	1	1	—	—
6	2	1	6	—	—	20	2	1	6	1	—			
20	17	14	9	4	2	25	34	12	8	13	7	4	6	4
18	16	13	8	4	2	22	33	11	8	13	7	2	4	2
35	19	16	14	3	2	88	87	71	24	11	7	1	1	1
3	1	1	1	1	—	4	6	4						
10	1	1	1	—	—	57	16	16	1	—	—	—	—	—
1	1	1												
—	1	—	—	—	—	—	28	27	—	—	—	—	—	—
213	154	94	67	53	25	374	371	257	90	68	26	24	17	11
213	154	94	67	53	25	374	371	257	90	68	26	24	17	11
1	2	2	—	—	—	8	7	4	4	5	3	—	—	—
1	1	1				2	2	—	2	4	2			
242	89	89	28	12	10	297	206	204	36	15	15	—	—	—
923	496	339	246	154	87	1 432	1 069	859	270	198	83	66	58	29
286	246	185	98	88	41	485	452	298	118	110	40	38	31	18
756	336	246	275	144	92	1 397	841	679	246	201	75	64	44	22
263	157	104	80	76	48	489	432	303	80	99	27	23	31	14

Yrkesgrupper.	Värmlands län.			Örebro län.			Västmanlands län.		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	28	30	16	57	31	13	168	141	93
Däraf kvinnor	—	6	—	9	19	1	22	24	12
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	10	—	—	9	—	—	4	—	—
B Metall- och maskinindustri	2	1	1	9	1	1	26	4	3
C Trävaruindustri	8	—	—	—	—	—	4	—	—
D Byggnadsverksamhet	16	—	—	30	2	2	22	9	9
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	1	—	—	—	—	—	—	—	—
F Textilindustri	1	—	—	—	—	—	1	—	—
Däraf kvinnor									
G Beklädnadsindustri	—	—	—	9	1	1	1	4	4
Däraf kvinnor				1	—	—	1	4	4
H Närings- och njutningsämnesindustri	—	1	—	5	2	1	5	2	—
Däraf kvinnor	—	1	—	2	2	1			
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor									
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	—	—	—	2	—	—
K Grafisk industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	—	—	—	7	—	—	11	4	4
Däraf kvinnor				1	—	—			
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	3	1	1	1	—	—
B Butiks- o. magasinspersonal	7	1	1	5	4	4	8	2	1
Däraf kvinnor	1	—	—	1	1	1	4	1	—
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	7	8	4	10	7	1	7	4	4
Däraf kvinnor	7	8	4	8	7	1	6	4	4
D Landtransport	4	3	1	21	3	3	15	3	3
Däraf kvinnor	1	1	1	3	—	—	—	1	1
E Vattentransport	8	—	—	1	—	—	3	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor									
V. Husligt arbete	53	62	27	133	56	47	163	95	68
Däraf kvinnor	53	62	27	133	56	47	163	95	68
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor									
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	42	28	27	78	27	27	80	15	12
Summa för jan. månad år 1912	187	134	77	377	135	101	521	283	201
Däraf kvinnor	62	78	32	158	85	51	196	129	89
» » » månad år 1911	118	90	51	465	192	164	366	230	139
Däraf kvinnor	42	56	24	193	105	77	165	144	73

Kopparbergs län.			Gäfle stad och län.			Västernorrlands län.			Jämtlands län.			Norrbottens län.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
50	59	41	17	25	20	1	11	7	21	19	10	—	1	1
8	4	—	—	1	—	1	2	1	5	4	8	—	1	1
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
5	—	—	1	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—
7	4	2	24	6	4	5	6	1	4	1	—	3	1	1
34	3	2	26	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—
21	1	1	35	5	5	25	13	13	6	—	—	7	6	—
—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
			—	2	—									
—	—	—	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
			3	—	—									
6	4	1	9	3	3	2	1	—	3	1	1	—	—	—
3	2	—	2	1	1	—	1	—	2	1	1			
—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
			1	—	—									
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	—	—	11	1	1	2	—	—	2	—	—	—	—	—
			1	—	—									
—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
6	1	—	2	1	1	5	1	—	6	—	—	1	1	—
						2	1	—	1	—	—	1	1	—
12	27	14	14	15	12	17	12	10	26	24	16	17	20	8
11	22	9	10	13	10	14	10	8	22	16	10	16	19	8
13	4	4	30	5	4	7	—	—	5	3	2	4	1	1
1	—	—	116	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
			—	1	—									
99	72	54	63	55	27	52	39	19	74	35	20	81	78	36
99	72	54	63	55	27	52	39	19	74	35	20	81	78	36
5	5	5	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1
5	5	5										—	1	1
79	17	16	77	44	42	267	190	190	19	18	4	46	50	27
343	198	141	434	166	122	389	274	241	168	101	53	161	159	75
121	105	68	80	73	38	69	53	28	104	56	34	98	100	46
185	126	79	503	199	122	458	294	239	—	—	—	204	127	85
67	54	36	111	68	37	76	57	33	—	—	—	95	84	49

Lifsmedelspriser under fjärde kvartalet år 1911.

Å efterföljande sidor 174—181 meddelas en öfversikt för månaderna oktober—december föregående år af lifsmedelspriser å de orter (till antalet 38)[1] inom olika delar af riket, hvarifrån dylika uppgifter regelbundet insändas till Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. Betraktar man först sammandragstabellen för lifmedelsprisen (sid. 182—183), visar det sig, att medelpriset för orterna tillsammantagna (»riksmedelpriset») beträffande 24 af de i tabellen angifna varuslagen bibehållit sig oförändradt under ifrågavarande kvartal. Bland dessa varuslag må särskildt nämnas mjölk (såväl oskummad som handskummad och separerad), vidare hvete-, råg- och rågsiktmjöl, risgryn, spisbröd, söt limpa, skorpor, mjukt hvetebröd, socker, fotogen och björkved. Af öfriga varuslag hade vissa bröd- och fisksorter samt bränntorf endast att uppvisa obetydliga prisförändringar i ena eller andra riktningen, utan att därmed någon bestämd förändring i prisnivån kan sägas hafva inträdt.

Bland de varuslag, för hvilka en mera betydande *prisstegring* inträdt under kvartalet, märkes i främsta rummet färska ägg, hvilken stegring är karaktäristisk såväl för detta som för det föregående kvartalet. Den uppgick till icke mindre än 74 öre per tjog från september till december. Medelprisen för oktober, november och december voro respektive kr. 1·69, 2·01 och 2·19 per tjog. Samtidigt har äfven priset å konserverade ägg stigit.

Å margarin inträdde under tredje kvartalet en prisstegring, hvilken fortgått under fjärde kvartalet och för de olika margarinsorterna uppgår till 5 à 7 öre per kg. från september till december.

Prisstegringen på kaffe, som pågått alltsedan 1910 års början, har äfven fortsatt under här ifrågavarande kvartal och till och med varit starkare än under de föregående. I nedanstående tablå åskådliggöres prisstegringen per kg. från 1910 års början till och med december 1911.

	Mars kr.	Juni kr.	Sept. kr.	Dec. kr.
1910	1·21	1·22	1·29	1·39
1911	1·49	1·51	1·59	1·70

Medelprisen för oktober, november och december voro resp. kr. 1·65, 1·69 och 1·70 per kg.

Bland öfriga varor, hvilka för fjärde liksom för tredje kvartalet hafva att uppvisa en prisstegring, må nämnas bruna bönor, hafregryn och barrved. Medelpriset å björkved har visserligen bibehållit sig oförändradt un-

[1] Egentligen 39, men uppgifter saknas för kvartalet från Malmberget (samt Gällivare).

der kvartalets alla tre månader, men vid jämförelse med prisen under de båda föregående kvartalen visar det sig dock, att under sista halfåret en prisstegring inträdt å detta varuslag. För andra, tredje och fjärde kvartalen 1911 voro nämligen medelprisen resp. kr. 22·60, 22·80 och 23·00 per »storfamn». Äfven kol och koks hafva under kvartalet stigit i pris.

Beträffande smör konstaterades för tredje kvartalet en högst afsevärd prisstegring, hvilken äfven fortsatte under oktober, hvarefter en mindre betydande *prissänkning* inträdde under november och december. Medelprisen å anförda varuslag voro för

	sept.	okt.	nov.	dec.
	kr.	kr.	kr.	kr.
bordssmör	2·44	2·52	2·46	2·45
matsmör	2·22	2·28	2·24	2·23

Af åtskilligt att döma ser det emellertid ut, som om någon mera afsevärd eller varaktig sänkning af smörprisen ej vore att vänta ännu på länge. Bland annat anser Sveriges landtbrukskonsulent i England, att de höga smörprisen komma att bestå till fram i maj eller juni. Detta skulle bero på, att smörpriset åter höjts något i England och att tillgången på smör för närvarande är ganska knapp därstädes, hvilket åter antagligen kommer att föranleda ökad export från Sverige samt minskad tillgång och höga smörpriser här i landet.

Prissänkningar kunna under detta kvartal äfven konstateras å potatis, kött och vissa fisksorter, såsom färsk sill och rödspotta. Hvad köttprisen beträffar, redogöres härför i samband med kreatursprisen (sid. 184). Medelpriset å fotogen, märket Water White, har varit oförändradt under kvartalet, men sjunkit med 1 öre per lit. från föregående kvartal.

Jämföras de för årets fjärde kvartal gällande medelprisen med prisen under motsvarande kvartal föregående år, visar det sig, att af 56 varuslag 21 under mellantiden fått sina priser sänkta, under det att för 23 varuslag medelpriset var högre år 1911 än år 1910 samt att för 12 varuslag prisen ställde sig lika. Bland varuslag, som träffats af prisfall, märkas främst margarin, som visade en nedgång med 13 öre per kg. för högsta och 6 öre för lägsta kvaliteten, och kött, hvarom mera i det följande, vidare halffet ost, vissa bröd- och fisksorter samt fotogen. En ganska stark prisstegring har däremot gjort sig gällande beträffande smör (bordssmör har stigit med 28 och matsmör med 23 öre per kg.) och kaffe, hvarå prisstegringen uppgår till icke mindre än 33 öre per kg. Bland öfriga varuslag, hvilkas pris stigit, märkas ägg, potatis, mjöl och gryn, vissa fisksorter, socker (5 öre per kg.) samt olika slag af bränsle. I allmänhet torde kunna sägas, att prisnivån för lifsmedel var något högre under fjärde kvartalet 1911 än under motsvarande kvartal 1910.

	1. Varuslag.	2. Kvantitet.	3. Stockholm. Okt.	4. Nov.	5. Dec.	6. Uppsala. Okt.	7. Nov.	8. Dec.	9. Eskilstuna. Okt.	10. Nov.	11. Dec.	
			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	Mjölk: oskummad	lit.	16	16	16	15	14	14	14	14	14	1
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	7	6	6	6	2
3	separerad	»	7	7	7	6	6	6	5	5	5	3
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	267	255	260	253	250	250	260	243	248	4
5	mat- (lands-)	»	246	236	240	213	220	222	240	225	227	5
6	Ost: helfet, okryddad	»	164	169	165	155	155	155	150	150	160	6
7	halffet, »	»	130	134	134	108	110	110	120	120	140	7
8	skummjölks-, »	»	[1]) 90	[1])100	[1]) 93	60	63	60	40	40	50	8
9	Margarin: högsta kvalitet	»	163	163	164	154	152	152	155	155	155	9
10	lägsta »	»	125	120	123	115	119	119	120	120	120	10
11	växtmargarin	»	137	137	137	130	130	130	130	130	130	11
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	181	235	263	196	207	210	163	198	230	12
13	» konserverade	»	123	130	132	125	128	128	—	—	—	13
14	Potatis: gammal	5 lit.	37	37	37	43	39	39	33	33	35	14
15	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	Ärter, gula	kg.	25	25	25	25	24	25	25	25	25	16
17	Bruna bönor	»	52	54	56	48	49	49	55	55	55	17
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	31	31	31	30	30	30	29	29	29	18
19	råg-, » » »	»	22	22	22	18	19	19	20	20	20	19
20	rågsikt-, » » »	»	28	28	28	25	25	25	26	26	25	20
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	33	34	34	30	30	30	35	35	35	21
22	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	70	69	70	65	65	65	65	65	65	22
23	» » » svenska	»	44	43	43	39	40	40	40	40	40	23
24	» billigaste sort	»	38	38	38	35	37	37	35	35	35	24
25	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	38	40	39	33	34	35	39	38	40	25
26	mjukt, limpa, söt	»	[2]) 44	[2]) 43	[2]) 44	41	41	41	38	38	38	26
27	» » sur	»	[2]) 37	[2]) 39	[2]) 39	31	32	32	—	—	—	27
28	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	83	82	81	83	83	83	69	69	69	28
29	mjukt, bakadt med vatten	»	[2]) 51	[2]) 50	[2]) 53	44	43	43	53	53	53	29
30	» » » mjölk	»	[2]) 82	[2]) 80	[2]) 80	70	69	70	61	61	61	30
31	Nötkött: färskt, stek	»	99	100	102	96	94	93	116	115	115	31
32	» soppkött	»	85	86	88	75	75	77	85	85	85	32
33	Kalfkött: stek, gödkalf	»	122	124	129	112	111	118	125	125	125	33
34	» spädkalf	»	62	63	65	46	43	59	65	64	70	34
35	Fårkött: färskt	»	117	119	122	118	107	115	125	139	150	35
36	salt	»	103	99	101	98	100	100	—	—	—	36
37	Fläsk: färskt	»	136	132	128	125	123	115	140	140	140	37
38	salt, svenskt	»	139	136	133	123	125	120	140	140	140	38
39	» amerikanskt	»	—	130	—	—	—	—	—	—	—	39
40	Fisk, färsk: sill	»	42	39	28	28	30	25	40	35	40	40
41	strömming	»	51	57	46	28	30	28	40	40	48	41
42	rödspotta (»spätta»)	»	78	80	79	75	78	75	71	70	76	42
43	salt: sill, fetsill	»	49	49	46	42	43	42	40	40	40	43
44	» slofetsill	»	42	41	41	39	37	37	30	30	35	44
45	strömming	»	31	29	28	28	27	27	—	—	—	45
46	kabeljo af långa	»	55	54	54	53	50	50	50	50	50	46
47	» » torsk	»	50	50	50	50	50	50	—	—	—	47
48	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	177	183	182	163	175	175	160	170	170	48
49	Socker, bit-	»	72	72	72	73	73	73	72	72	72	49
50	Svagdricka	lit.	8	8	8	6	6	6	7	7	7	50
51	Fotogen: Water White	»	11	11	11	13	13	13	12	12	12	51
52	Standard White	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52
53	Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2700	2900	2950	2400	2400	2400	2460	2400	2400	53
54	barr- } 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1900	2000	1950	1600	1600	1600	1890	1890	1890	54
55	Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
56	Kol, antracit- (»valnöt») } hemkörd	hl.	400	400	400	370	370	370	400	400	400	56
57	Koks: gasverks- (okrossad) } hemkörd	»	110	110	120	115	115	115	140	110	110	57
58	eng. kamin- » } hemkörd	»	155	150	155	—	—	—	160	160	160	58

[1]) Prisuppgifterna afse kryddad ost. — [2]) Några af hufvudstadens största bagerifirmor försälja stora hushushållslimpbröd 47 à 46 öre, mältadt hvetebröd 53 à 52 öre pr kg. — [3]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. krossad koks.

	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	
	Linköping.			Norrköping.			Motala.			Jönköping.			Växjö.			Kalmar.			Västervik.			
	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	
	Medelpris (öre)			Medelpris (öre)			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	12	12	12	13	13	13	12	12	12	13	13	13	13	13	13	14	14	14	13	13	13	1
2	5	5	5	7	7	7	6	6	6	7	7	7	8	9	9	7	7	7	5	5	5	2
3	4	4	4	6	6	6	5	5	5	5	5	5	6	6	6	4	4	4	5	5	5	3
4	257	244	248	272	260	254	253	251	244	226	226	225	241	234	226	264	250	253	254	242	245	4
5	235	209	226	250	236	235	230	226	223	215	217	217	213	200	183	239	234	225	233	220	220	5
6	151	151	153	156	156	156	143	143	143	151	149	147	147	147	147	163	165	164	155	153	153	6
7	101	105	101	120	120	127	90	90	90	121	121	122	111	110	110	125	123	125	127	126	126	7
8	49	48	47	50	50	50	33	30	35	67	65	65	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
9	156	157	156	154	159	160	150	148	148	144	145	145	152	152	152	160	159	159	157	155	155	9
10	119	119	118	129	120	123	113	110	110	114	115	115	120	120	120	120	125	125	120	118	118	10
11	130	130	129	136	137	137	125	123	124	124	125	125	129	130	128	131	129	130	130	131	130	11
12	175	193	200	168	198	218	161	194	208	175	176	192	154	165	186	147	160	180	151	190	207	12
13	140	135	135	—	—	156	—	130	130	—	142	142	—	—	150	—	136	138	—	—	—	13
14	34	34	36	31	33	30	30	25	28	25	25	25	29	23	23	36	37	36	38	38	37	14
15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	24	23	24	24	24	24	24	24	24	29	30	29	28	27	28	33	34	31	25	24	27	16
17	53	53	51	58	58	58	48	50	50	45	45	45	54	54	53	53	54	54	48	55	53	17
18	26	26	26	30	30	30	28	28	28	30	29	29	31	30	30	30	30	30	30	30	29	18
19	22	21	22	21	21	21	21	21	21	22	23	23	21	20	19	20	19	19	21	20	20	19
20	24	24	24	25	25	25	23	23	23	27	27	27	27	27	26	26	26	26	26	26	26	20
21	30	30	30	30	30	35	30	31	31	35	35	35	30	30	30	32	35	35	35	35	33	21
22	60	60	60	65	65	65	60	60	60	68	73	73	60	60	60	62	62	60	63	60	60	22
23	38	39	39	42	42	42	38	37	37	40	40	40	36	36	36	38	38	39	35	36	35	23
24	33	33	34	36	36	36	31	31	31	35	34	34	32	32	32	33	35	34	30	30	30	24
25	39	38	39	36	36	36	37	37	37	43	43	43	43	42	42	49	49	49	47	47	45	25
26	33	29	31	40	40	40	35	36	36	36	39	39	28	28	28	33	33	34	33	33	33	26
27	36	34	32	31	31	31	31	31	32	23	23	23	22	22	22	24	24	24	30	30	30	27
28	70	71	71	67	67	67	62	62	63	94	96	95	58	58	58	71	72	71	83	83	83	28
29	31	31	31	38	38	39	41	40	42	35	36	36	35	35	35	46	47	47	48	48	48	29
30	55	55	55	59	58	58	59	60	60	60	60	60	43	43	43	57	57	58	73	73	73	30
31	84	82	79	100	100	100	93	95	95	101	98	95	99	98	105	78	79	78	100	100	100	31
32	73	72	71	81	75	78	68	70	68	88	84	83	65	65	70	63	62	63	78	78	78	32
33	103	101	103	126	127	131	76	77	78	118	116	117	118	121	125	88	87	88	89	89	95	33
34	53	54	54	60	60	60	39	41	42	53	55	55	62	60	60	49	49	49	48	48	48	34
35	94	91	92	100	100	108	82	86	88	119	115	116	102	95	95	78	78	85	86	89	100	35
36	91	92	90	75	80	80	85	85	85	100	100	100	100	100	90	100	100	100	83	83	83	36
37	101	100	99	124	118	114	104	102	96	103	101	100	105	99	105	120	120	120	109	104	105	37
38	116	113	106	126	121	126	115	110	111	110	103	100	100	100	100	120	120	120	118	115	123	38
39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
40	40	35	24	34	23	28	40	33	27	33	33	31	22	25	27	—	40	—	—	—	—	40
41	42	42	31	26	31	31	45	46	36	33	33	33	22	30	29	35	69	26	33	28	29	41
42	71	72	71	76	75	75	69	70	72	81	80	80	68	70	70	78	77	77	—	—	—	42
43	37	36	35	39	39	38	35	37	37	33	33	33	38	38	38	50	50	50	40	40	39	43
44	33	33	33	40	40	40	29	31	31	—	—	—	35	35	35	38	38	38	35	35	34	44
45	25	25	25	—	—	—	25	25	25	33	33	33	35	—	—	—	—	—	—	—	—	45
46	48	49	48	50	50	50	41	41	41	50	50	50	[3]) 82	[3]) 82	[3]) 82	53	53	50	50	48	50	46
47	37	37	41	—	—	—	35	30	30	—	—	—	—	—	—	40	40	40	—	35	40	47
48	156	166	166	174	171	174	158	170	170	160	160	160	163	170	168	154	160	160	160	170	170	48
49	72	72	72	72	72	72	71	71	71	73	73	73	73	73	73	74	74	74	74	74	74	49
50	7	7	7	5	5	5	6	6	6	5	5	5	6	6	6	6	6	6	6	6	6	50
51	14	14	14	14	13	13	15	15	15	16	16	16	14	15	15	16	16	16	15	15	15	51
52	13	13	12	—	12	12	14	14	14	13	13	13	11	12	12	14	14	14	13	13	13	52
53	2300	2300	2300	2400	2400	2400	2280	2290	2300	2600	2600	2600	1740	1740	1740	1790	1800	1790	1880	1970	1970	53
54	1880	1900	1890	1930	1900	1980	1740	1800	1800	1800	1800	1800	[4])1360	[4])1360	[4])1360	1460	1470	1480	1410	1460	1460	54
55	200	200	200	—	—	—	—	—	—	175	175	175	160	160	160	—	—	—	—	—	—	55
56	382	382	383	360	360	360	331	334	331	350	325	325	400	400	375	375	375	375	375	375	375	56
57	138	141	141	127	127	127	140	138	138	135	135	135	—	—	—	125	125	125	140	140	140	57
58	155	—	155	127	127	127	—	—	—	[5])150	[5])150	[5])150	155	155	145	135	125	125	140	140	140	58

hållsbröd efter vikt, hvarvid priset under kvartalet utgjort för ankarstock 28 à 24 öre, sötsur limpa 40 öre, rundskuren fisk). — [4]) För affallsved har under okt.—dec. betalats 9·50 kr. pr famn. — [5]) Prisuppgifterna afse

	1. Varuslag.	2. Kvantitet.	33. Visby. Okt.	34. Visby. Nov.	35. Visby. Dec.	36. Karlskrona. Okt.	37. Karlskrona. Nov.	38. Karlskrona. Dec.	39. Kristianstad. Okt.	40. Kristianstad. Nov.	41. Kristianstad. Dec.	
			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	Mjölk: oskummad	lit.	12	13	14	15	15	15	14	14	14	1
2	handskummad	»	7	8	8	10	10	10	7	7	7	2
3	separerad	»	5	5	5	6	6	6	5	5	5	3
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	262	259	250	257	250	251	261	245	253	4
5	mat- (lands-)	»	225	215	207	200	200	209	249	235	243	5
6	Ost: helfet, okryddad	»	162	166	166	164	166	166	167	171	172	6
7	halffet, »	»	128	127	126	135	135	135	133	130	131	7
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
9	Margarin: högsta kvalitet	»	150	145	144	153	151	150	144	150	150	9
10	lägsta »	»	—	—	—	120	120	120	110	120	120	10
11	växtmargarin	»	134	136	136	130	130	130	110	123	133	11
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	155	193	201	161	191	204	173	201	222	12
13	» konserverade	»	137	140	140	145	145	145	125	132	130	13
14	Potatis: gammal	5 lit.	36	37	37	32	32	31	30	30	30	14
15	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	Ärter, gula	kg.	26	28	27	27	27	30	30	30	28	16
17	Bruna bönor	»	57	55	55	49	50	52	45	45	45	17
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	30	30	30	31	31	32	30	29	29	18
19	råg-, » » »	»	18	18	19	19	20	20	18	17	18	19
20	rågsikt-, » » »	»	25	25	25	28	28	28	26	26	26	20
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	36	36	36	33	35	35	32	35	35	21
22	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	69	69	69	70	70	70	72	72	73	22
23	» » » svenska	»	35	35	36	38	38	38	35	38	40	23
24	» billigaste sort	»	31	31	32	31	31	33	30	30	35	24
25	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	40	39	39	45	45	45	47	49	47	25
26	mjukt, limpa, söt	»	29	29	29	31	31	31	26	26	26	26
27	» » sur	»	21	22	22	19	19	19	18	18	18	27
28	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	65	65	65	84	85	84	67	67	67	28
29	mjukt, bakadt med vatten	»	33	33	33	—	—	—	53	52	53	29
30	» » » mjölk	»	37	38	38	49	49	49	59	58	59	30
31	Nötkött: färskt, stek	»	80	80	80	100	102	104	88	88	86	31
32	» soppkött	»	74	70	69	83	84	85	82	80	79	32
33	Kalfkött: stek, gödkalf	»	82	77	84	130	131	134	107	103	103	33
34	» spädkalf	»	—	—	—	78	76	75	57	54	54	34
35	Fårkött: färskt	»	83	81	89	103	105	121	117	113	112	35
36	salt	»	82	84	85	95	95	98	106	108	109	36
37	Fläsk: färskt	»	116	108	105	117	114	118	110	111	107	37
38	salt, svenskt	»	115	114	112	118	116	117	112	112	110	38
39	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
40	Fisk, färsk: sill	»	40	—	—	—	—	—	30	28	29	40
41	strömming	»	35	26	20	14	20	17	29	30	30	41
42	rödspotta (»spätta»)	»	100	100	—	82	83	80	59	69	69	42
43	salt: sill, fetsill	»	37	38	37	40	40	40	38	38	39	43
44	» slofetsill	»	—	—	—	35	35	35	35	34	34	44
45	strömming	»	—	—	—	—	—	—	23	22	23	45
46	kabeljo af långa	»	51	51	51	48	48	48	—	—	—	46
47	» » torsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
48	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	183	188	188	166	170	170	145	160	160	48
49	Socker, bit-	»	74	74	74	76	76	76	72	72	72	49
50	Svagdricka	lit.	6	6	6	6	6	6	6	6	6	50
51	Fotogen: Water White	»	15	15	15	16	16	16	16	16	16	51
52	Standard White	»	13	13	13	13	13	13	13	13	13	52
53	Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	[2]2630	[2]2580	[2]2690	2100	2100	2120	2270	2270	2270	53
54	barr- } 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	[2]2220	[2]2100	[2]2170	1730	1730	1730	1760	1760	1760	54
55	Brändtorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	205	200	205	55
56	Kol, antracit- (»valnöt») } hemkörd	hl.	383	388	380	375	375	375	350	350	350	56
57	Koks: gasverks- (okrossad) } hemkörd	»	—	—	—	115	115	115	120	120	120	57
58	eng. kamin- » } hemkörd	»	133	133	133	145	145	145	140	140	140	58

[1]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [2]) För grenved har betalats under okt. och nov. samt för alved under okt. 24·80 à 21·40 kr., nov. 24·80 à 23·30 kr., dec. 24·80 à 22·70 kr. pr famn.

	42.	43.	44.	45.	46.	47.	48.	49.	50.	51.	52.	53.	54.	55.	56.	57.	58.	59.	60.	61.	62.	
	Malmö.			Lund.			Hälsingborg.			Ystad.			Halmstad.			Göteborg.			Vänersborg.			
	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	
	Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	12	12	12	16	16	16	14	14	14	1
2	6	6	6	—	—	—	6	6	6	7	7	7	7	7	7	7	7	7	8	8	8	2
3	5	5	5	5	5	5	4	4	4	6	6	6	6	6	6	7	7	7	6	6	6	3
4	263	246	253	259	244	249	263	249	251	260	248	251	254	250	250	255	240	244	240	240	240	4
5	236	224	232	236	228	230	215	222	224	—	—	—	218	216	216	230	222	221	227	221	216	5
6	178	178	180	166	170	170	165	169	167	150	150	150	152	152	152	143	148	148	127	134	135	6
7	120	122	127	102	110	106	116	124	122	118	118	118	115	115	115	100	100	100	94	91	85	7
8	—	—	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55	55	55	45	45	45	8
9	150	149	156	145	144	145	155	156	156	164	162	160	155	155	155	155	152	152	143	150	145	9
10	115	120	125	—	—	—	112	121	120	—	—	—	125	125	125	118	118	118	112	114	112	10
11	126	126	125	120	121	120	127	126	125	133	135	133	135	135	135	123	122	122	127	123	135	11
12	166	223	238	188	231	245	171	209	226	148	198	236	176	201	227	173	213	248	154	201	216	12
13	130	129	130	130	132	130	133	136	137	140	140	145	137	136	136	125	127	127	—	136	139	13
14	27	27	27	27	29	28	30	30	30	30	30	30	25	27	27	28	29	29	31	25	25	14
15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	34	35	35	30	31	30	31	31	31	35	35	32	35	35	35	31	30	30	28	29	29	16
17	50	49	53	49	50	51	56	54	54	60	60	60	60	60	60	53	52	52	46	46	46	17
18	33	31	31	32	32	32	30	31	31	30	30	30	29	29	29	31	30	29	30	31	31	18
19	25	25	25	20	20	20	20	21	21	18	18	19	20	20	20	20	20	20	20	20	20	19
20	28	28	28	25	26	25	26	26	26	26	26	27	26	26	26	25	24	24	25	25	25	20
21	36	36	36	35	35	35	36	38	38	40	40	40	40	40	40	29	30	30	29	30	30	21
22	69	69	69	61	61	61	70	71	70	65	65	65	75	75	75	63	64	64	63	62	62	22
23	44	44	44	40	38	40	46	48	48	40	40	40	40	38	38	36	35	35	39	39	37	23
24	35	35	36	34	32	33	35	36	37	33	33	33	34	34	34	31	31	31	30	31	32	24
25	41	41	41	46	45	46	49	49	49	51	51	51	44	44	44	34	34	34	48	48	48	25
26	24	24	26	26	26	26	30	30	30	25	25	25	29	29	28	33	33	33	37	36	37	26
27	17	17	20	18	19	19	19	19	19	17	18	18	20	20	20	21	21	21	29	30	30	27
28	80	80	80	90	90	93	77	77	77	67	67	67	71	71	71	46	46	46	56	56	57	28
29	57	57	57	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52	52	52	34	34	34	35	35	35	29
30	57	57	57	50	50	48	44	44	44	50	50	50	56	56	56	39	39	39	50	50	50	30
31	105	105	105	104	104	103	107	104	104	80	71	71	85	90	90	97	95	95	80	79	84	31
32	95	95	95	92	90	87	92	90	89	65	60	60	75	75	75	81	80	80	56	56	56	32
33	129	129	129	123	124	124	120	120	121	114	105	114	107	108	109	110	110	110	114	118	122	33
34	83	83	83	64	64	63	60	60	60	40	36	36	63	65	65	65	65	65	44	45	48	34
35	130	130	130	120	120	119	127	125	125	114	110	114	100	98	98	110	105	105	95	96	98	35
36	127	110	110	—	—	—	111	114	111	—	—	—	115	115	115	—	—	—	—	—	—	36
37	123	123	123	102	100	100	105	105	97	110	100	100	105	95	95	116	110	110	126	108	100	37
38	140	140	140	130	120	120	121	119	115	146	145	145	133	128	128	110	110	110	123	123	125	38
39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-	120	138	140	39
40	35	35	35	—	—	—	30	36	28	30	30	30	34	28	26	27	32	22	—	40	35	40
41	—	—	—	—	—	—	41	46	41	30	30	30	—	50	50	40	40	40	27	31	25	41
42	65	65	65	79	88	93	92	93	94	114	83	90	71	78	68	75	70	70	79	80	86	42
43	53	53	53	43	41	44	39	39	39	50	50	50	49	49	49	46	46	46	31	32	33	43
44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	30	30	33	33	33	25	30	27	44
45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45
46	[1])71	[1])71	[1])71	—	—	—	53	54	58	48	48	48	65	65	65	42	42	42	42	44	42	46
47	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	34	34	33	40	38	47
48	178	175	174	152	161	163	164	170	175	160	160	160	175	175	175	166	165	166	153	170	159	48
49	74	74	74	72	72	72	72	72	72	72	72	72	74	74	74	72	72	72	72	72	72	49
50	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	8	8	8	7	7	7	50
51	16	16	16	16	16	16	15	15	15	16	16	16	13	13	13	13	13	13	14	14	14	51
52	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	11	11	11	11	11	11	12	12	12	52
53	2930	2930	2930	2860	2930	2930	2500	2500	2500	2410	2410	2410	2330	2330	2330	2990	3010	3010	2390	2500	2380	53
54	2530	2530	2530	2860	2930	2930	2340	2330	2330	1880	1880	1880	2040	2030	2030	2560	2590	2590	1830	1830	1900	54
55	180	180	180	225	225	225	175	175	175	170	170	170	—	—	—	207	207	207	—	—	—	55
56	350	350	375	400	410	410	375	385	385	348	351	347	385	385	385	375	385	385	358	365	360	56
57	100	110	110	122	122	122	110	110	120	110	110	110	—	—	—	105	115	115	115	150	150	57
58	125	125	125	135	165	165	125	135	135	130	145	145	165	165	165	130	140	140	—	—	160	58

[1]) 16·40 à 12·50 kr., dec. 15·10 à 12·50 kr., för tvetved under okt. och nov. 17·60 à 13·50 kr., dec. 15·10 à 13·50 kr.

1.	2.	63.	64.	65.	66.	67.	68.	69.	70.	71.	
Varuslag.	Kvantitet.	Borås.			Tidaholm.			Karlstad.			
		Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	
		Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
Mjölk: oskummad	lit.	15	15	15	12	12	12	15	15	15	1
handskummad	»	8	8	8	6	6	6	8	8	8	2
separerad	»	5	6	6	3	3	3	7	7	6	3
Smör: bords- (mejeri-)	kg.	234	233	236	245	236	235	245	246	231	4
mat- (lands-)	»	212	212	215	223	216	217	236	225	220	5
Ost: helfet, okryddad	»	138	138	140	144	142	145	155	158	155	6
halffet, »	»	83	88	88	93	98	94	115	120	115	7
skummjölks-, »	»	43	46	44	39	38	39	—	—	—	8
Margarin, högsta kvalitet	»	150	151	151	160	160	160	160	160	160	9
lägsta »	»	120	120	120	130	130	130	123	118	120	10
växtmargarin	»	122	123	124	130	130	130	135	135	135	11
Ägg, svenska, färska	tjog.	161	184	205	146	174	183	165	201	226	12
» konserverade	»	125	130	130	—	—	—	128	—	133	13
Potatis, gammal	5 lit.	29	23	21	25	25	25	45	30	30	14
färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
Ärter, gula	kg.	29	30	30	30	30	30	34	34	33	16
Bruna bönor	»	60	50	50	55	55	55	60	60	60	17
Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	30	29	30	32	32	32	32	32	32	18
råg-, » » »	»	20	20	20	20	20	20	22	22	22	19
rågsikt-, » » »	»	25	24	24	27	27	27	28	28	28	20
Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	35	35	35	35	35	35	30	32	32	21
ris-, bästa sort: »Carolina»	»	62	63	64	65	65	62	69	70	70	22
» » » svenska	»	40	40	40	45	45	45	35	35	36	23
» billigaste sort	»	35	34	34	40	40	37	33	33	33	24
Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	40	41	42	44	44	42	39	39	39	25
mjukt, limpa, söt	»	38	38	38	35	35	35	53	53	53	26
» » sur	»	30	30	30	—	—	—	35	35	35	27
Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	63	62	63	69	69	69	70	70	70	28
mjukt, bakadt med vatten	»	48	49	49	—	—	—	48	48	48	29
» » » mjölk	»	54	53	56	50	50	50	55	55	55	30
Nötkött, färskt: stek	»	120	121	117	94	96	97	88	81	81	31
» soppkött	»	94	92	92	83	85	87	74	71	77	32
Kalfkött: stek, gödkalf	»	108	117	118	102	99	98	120	120	120	33
» spädkalf	»	53	63	67	42	42	42	63	63	60	34
Fårkött: färskt	»	116	118	117	81	78	84	123	116	120	35
salt	»	100	100	100	84	86	87	105	105	110	36
Fläsk: färskt	»	116	118	118	96	95	95	120	118	120	37
salt, svenskt	»	124	123	121	103	105	105	125	128	130	38
» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
Fisk, färsk: sill	»	29	31	34	30	29	25	45	45	39	40
strömming	»	54	50	50	—	—	—	50	50	50	41
rödspotta (»spätta»)	»	84	83	87	85	85	85	80	80	80	42
salt: sill, fetsill	»	—	—	—	—	—	37	45	44	43	43
» slofetsill	»	33	32	33	40	40	37	40	38	40	44
strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45
kabeljo af långa	»	—	53	50	46	46	50	55	58	60	46
» » torsk	»	49	48	48	—	—	40	50	55	55	47
Kaffe (obrändt), prima Santos	»	164	166	169	168	168	170	163	173	175	48
Socker, bit-	»	73	73	73	74	74	74	74	74	74	49
Svagdricka	lit.	7	7	7	6	6	6	7	7	7	50
Fotogen: Water White	»	14	14	14	17	17	17	15	16	16	51
Standard White	»	12	12	12	14	14	14	14	15	14	52
Ved: björk- { osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2370	2360	2360	1850	1810	1830	2400	2400	2350	53
barr- { 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.) }	»	1880	1860	1900	1260	1260	1260	1750	1750	1750	54
Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
Kol, antracit (»valnöt») } hemkörd {	hl.	363	363	363	375	375	375	385	385	385	56
Koks: gasverks- (okrossad) } hemkörd {	»	—	—	—	—	—	—	135	135	135	57
eng. kamin- » } hemkörd {	»	168	175	171	175	175	175	175	175	175	58

[1]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [2]) Ved, som tillhandahållits af *Domnarfvets* För affallsved (s. k. plankved) har under okt.—dec. betalats i Domnarfvet 9·50 kr. pr famn; i *Söderhamn* för okt.

	72.	73.	74.	75.	76.	77.	78.	79.	80.	81.	82.	83.	84.	85.	86.	87.	88.	89.	90.	91.	92.	
	Örebro.			Kopparberg.			Västerås.			Falun.			Domnarfvet.			Gäfle.			Söderhamn.			
	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	
	Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre)			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	16	16	15	13	13	13	15	15	15	15	15	15	12	12	13	16	16	16	15	16	16	1
2	5	—	—	6	6	6	7	6	6	7	7	7	6	6	6	9	9	9	8	8	8	2
3	—	5	5	6	6	6	6	5	5	—	—	—	—	—	—	7	7	7	7	7	7	3
4	250	240	240	253	250	258	248	248	248	239	240	237	237	237	237	258	262	262	258	250	246	4
5	226	223	219	224	226	227	235	235	237	220	223	223	223	222	220	213	226	226	235	233	229	5
6	145	145	148	140	138	138	144	144	144	145	145	147	160	160	163	155	153	153	141	142	143	6
7	100	100	105	—	110	—	111	111	111	103	100	98	103	100	100	128	130	128	—	100	91	7
8	40	45	40	50	50	50	40	40	40	40	40	40	37	38	38	—	—	—	—	47	45	8
9	155	152	155	151	152	150	153	162	166	160	160	159	155	158	158	157	160	163	153	153	154	9
10	118	120	120	117	122	118	121	119	121	125	125	125	122	122	120	125	124	124	122	122	121	10
11	125	125	125	129	129	130	125	130	130	135	135	135	130	130	130	134	134	136	130	136	131	11
12	171	191	209	145	165	186	181	204	237	163	182	187	143	176	200	169	211	238	158	204	234	12
13	140	140	140	—	—	—	133	135	135	—	—	150	—	—	—	—	166	164	—	157	158	13
14	30	30	28	40	30	21	33	33	33	31	30	30	28	28	30	33	31	31	33	31	31	14
15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	30	29	28	25	26	25	27	28	28	28	29	29	30	30	30	30	30	30	27	26	27	16
17	58	60	60	50	50	54	50	52	54	46	46	46	45	45	45	48	48	48	47	50	50	17
18	31	31	31	30	29	30	28	29	29	31	31	31	31	31	31	30	30	30	30	30	30	18
19	20	19	20	19	19	19	20	19	20	19	19	19	18	18	18	21	21	21	20	20	20	19
20	25	25	25	25	26	26	26	26	26	25	26	25	25	25	25	25	26	26	25	25	25	20
21	40	40	40	30	30	30	30	30	33	30	31	31	35	35	35	33	33	34	35	35	35	21
22	60	60	63	60	60	60	60	60	60	60	60	60	—	—	—	64	66	65	60	60	60	22
23	38	38	38	36	35	35	38	38	38	41	41	40	38	38	38	38	38	38	35	36	37	23
24	33	33	33	32	32	32	33	33	33	36	36	35	34	35	35	34	33	33	32	32	32	24
25	37	37	37	32	32	33	33	32	33	32	32	32	31	31	32	33	33	33	33	33	33	25
26	45	45	45	41	41	41	38	38	38	41	41	41	39	39	39	35	35	35	41	42	40	26
27	28	27	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	34	34	30	30	29	27
28	80	80	80	72	72	72	80	75	76	84	83	83	87	87	87	75	75	75	68	63	68	28
29	60	60	60	39	39	39	40	40	40	41	41	41	40	41	41	37	37	37	39	36	36	29
30	67	67	67	62	60	60	55	56	55	75	74	74	74	73	74	55	55	55	60	60	62	30
31	89	91	89	99	95	99	85	83	82	97	96	97	88	83	83	92	88	88	92	90	92	31
32	64	66	66	68	69	67	71	69	70	70	73	73	70	67	68	79	76	77	75	72	75	32
33	105	106	105	114	120	114	114	113	114	118	121	121	117	117	120	135	136	138	125	127	128	33
34	45	45	50	51	52	49	56	56	55	63	63	63	57	58	58	61	65	68	65	58	62	34
35	100	97	100	105	96	109	113	113	120	117	116	120	115	110	110	94	96	103	106	100	114	35
36	—	—	—	110	100	110	103	103	103	—	—	108	—	—	—	93	91	90	90	91	87	36
37	120	120	110	117	112	113	125	125	121	122	122	120	119	117	120	122	120	120	121	120	121	37
38	120	120	120	121	120	120	126	125	119	127	125	125	128	128	128	129	126	125	127	126	126	38
39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	125	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120	39
40	35	36	24	23	30	25	36	33	27	—	—	—	—	—	25	33	31	29	—	30	28	40
41	47	49	38	33	40	35	49	42	35	30	33	40	—	—	35	53	44	45	33	31	33	41
42	68	73	77	—	—	80	78	77	78	75	70	76	80	80	—	89	73	90	75	75	75	42
43	35	35	35	35	39	39	39	39	39	37	35	35	40	40	40	38	39	39	36	38	38	43
44	30	33	34	35	39	38	36	35	35	34	35	34	38	40	40	35	36	36	—	38	—	44
45	—	—	—	—	—	—	27	25	25	24	24	24	23	23	23	20	20	20	25	27	26	45
46	60	57	58	49	50	50	48	48	48	—	—	—	—	—	—	[1] 69	[1] 68	[1] 68	55	54	63	46
47	40	43	43	—	—	—	40	43	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45	50	47
48	178	173	183	160	171	170	166	162	164	163	166	166	163	167	167	163	163	169	164	171	171	48
49	73	73	73	72	72	72	71	71	71	71	71	71	70	70	70	71	71	71	72	72	72	49
50	6	6	6	6	6	6	7	6	6	5	5	5	4	—	—	6	6	6	6	6	6	50
51	15	15	15	15	15	15	13	13	13	14	14	14	14	14	14	14	14	13	14	14	14	51
52	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	13	13	—	10	11	52
53	2880	2840	2840	1890	1890	1890	2430	2430	2430	2220	2220	2220	[2]	[2]	[2]	2020	1890	2020	1850	1890	1890	53
54	2320	2340	2310	1510	1510	1510	1820	1820	1860	1700	1700	1700	[2]	[2]	[2]	1510	1510	1580	1550	1580	1510	54
55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
56	375	375	375	375	375	375	350	350	350	400	400	400	375	375	375	325	325	325	350	350	375	56
57	145	145	145	155	155	150	127	133	134	—	—	—	—	—	—	110	110	110	—	—	—	57
58	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	200	200	175	175	175	115	115	115	160	160	160	58

järnverk, har kostat: björkved för okt.—dec. 15·80 kr. och barrved för okt. 12·30, nov och dec. 12·60 kr. pr famn. 9·80 kr., nov. och dec. 10·00 kr. pr famn.

1.	2.	93.	94.	95.	96.	97.	98.	99.	100.	101.	
Varuslag.	Kvantitet.	Sundsvall: staden.			Sundsvall: sågverksdistriktet.			Nyland.			
		Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	
		Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	Mjölk: oskummad	lit.	17	17	17	15	14	14	14	14	14	1
2	handskummad	»	11	11	11	10	10	10	7	7	8	2
3	separerad	»	9	9	9	—	—	—	—	—	—	3
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	253	250	244	254	252	248	250	248	245	4
5	mat- (lands-)	»	235	234	231	239	238	231	240	235	223	5
6	Ost: helfet, okryddad	»	147	150	150	143	143	145	160	160	160	6
7	halffet, »	»	98	100	103	100	100	100	130	130	130	7
8	skummjölks-, »	»	46	50	50	47	47	50	50	50	50	8
9	Margarin: högsta kvalitet	»	170	173	163	165	165	161	—	160	160	9
10	lägsta »	»	116	122	123	122	125	118	—	—	130	10
11	växtmargarin	»	131	136	133	132	133	138	140	140	140	11
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	181	231	242	177	209	209	178	228	264	12
13	» konserverade	»	160	159	164	145	160	160	—	175	178	13
14	Potatis: gammal	5 lit.	32	31	31	33	30	32	30	25	30	14
15	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	Ärter, gula	kg.	29	29	28	31	30	30	32	32	33	16
17	Bruna bönor	»	46	50	50	41	42	44	45	47	47	17
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	33	33	33	33	33	33	32	32	32	18
19	råg-, » » »	»	21	21	21	20	20	20	20	20	20	19
20	rågsikt-, » » »	»	25	26	26	26	26	26	25	25	25	20
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	32	32	32	31	30	31	32	30	30	21
22	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	65	65	65	60	60	60	75	72	73	22
23	» » » svenska	»	40	40	41	38	38	38	40	40	40	23
24	» billigaste sort	»	34	34	34	35	35	34	35	35	35	24
25	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	39	39	39	35	35	36	38	38	38	25
26	mjukt, limpa, söt	»	45	45	46	43	44	41	41	41	41	26
27	» » sur	»	33	33	33	28	28	28	—	—	—	27
28	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	92	94	93	83	83	82	85	88	87	28
29	mjukt, bakadt med vatten	»	43	43	46	—	—	—	54	57	56	29
30	» » » mjölk	»	70	70	76	78	78	74	74	75	72	30
31	Nötkött: färskt, stek	»	107	100	97	98	92	98	85	85	83	31
32	» soppkött	»	82	78	80	76	71	76	68	66	64	32
33	Kalfkött: stek, gödkalf	»	142	133	139	113	100	113	—	—	—	33
34	» spädkalf	»	68	68	68	50	48	55	59	53	61	36
35	Fårkött: färskt	»	100	100	115	93	85	93	80	87	99	34
36	salt	»	90	—	100	93	89	93	100	100	100	35
37	Fläsk: färskt	»	120	121	120	123	122	119	118	113	118	37
38	salt, svenskt	»	128	125	123	131	129	131	140	140	140	38
39	» amerikanskt	»	133	128	135	135	134	137	140	140	140	39
40	Fisk, färsk: sill	»	40	38	30	—	—	28	—	—	—	40
41	strömming	»	50	50	50	50	50	47	—	40	40	41
42	rödspotta (»spätta»)	»	75	75	75	—	—	—	—	65	60	42
43	salt: sill, fetsill	»	39	39	41	33	35	37	35	35	35	43
44	» slofetsill	»	30	35	30	30	30	30	—	—	—	44
45	strömming	»	23	23	24	20	21	21	20	20	20	45
46	kabeljo af långa	»	[2]75	[2]75	[2]75	[2]75	[2]77	[2]80	[2]73	[2]73	[2]73	46
47	» » torsk	»	[2]68	[2]65	[2]65	50	50	50	—	—	—	47
48	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	166	166	166	165	169	174	160	165	170	48
49	Socker, bit-	»	71	71	71	71	71	72	73	73	73	49
50	Svagdricka	lit.	7	7	7	6	6	6	5	5	5	50
51	Fotogen: Water White	»	15	15	15	15	15	14	15	15	15	51
52	Standard White	»	14	13	13	12	13	13	13	13	—	52
53	Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2270	2270	2270	[3]	[3]	[3]	—	—	—	53
54	barr- } 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1700	1700	1700	[3]	[3]	[3]	[3]	[3]	[3]	54
55	Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
56	Kol, antracit- (»valnöt») } hemkörd	hl.	375	375	375	—	—	—	450	450	450	56
57	Koks: gasverks- (okrossad) } hemkörd	»	125	125	125	—	—	—	—	—	—	57
58	eng. kamin- » } hemkörd	»	175	175	175	—	—	—	225	225	225	58

[1]) Afser kvaliteten n:r 2, då högsta kvalitet icke saluföres å platsen. — [2]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt och nov. 17·00 kr., dec. 17·60 kr.; för s. k. plankved för okt. och nov. 12·00 kr., dec. 12·80 kr. pr famn; i

	102.	103.	104.	105.	106.	107.	108.	109.	110.	111.	112.	113.	114.	115.	116.	117.	118.	119.	120.	121.	122.	
	Östersund.			Umeå.			Luleå.			Boden.			Malmberget och Gällivare.			Kiruna.			Samtliga orter.			
	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	
	Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	17	17	17	13	13	13	16	15	15	15	15	15				17	18	17	**14**	**14**	**14**	1
2	11	11	11	9	9	9	9	8	8	8	8	8				—	—	—	**7**	**7**	**7**	2
3	—	—	—	7	7	7	7	—	—	—	5	5				—	—	—	**6**	**6**	**6**	3
4	260	250	242	240	240	228	248	250	246	252	252	244				249	246	244	**252**	**246**	**245**	4
5	227	229	226	216	219	204	225	226	226	230	230	230				227	224	224	**228**	**224**	**223**	5
6	142	141	144	154	154	154	150	150	154	150	152	152				147	147	147	**152**	**153**	**153**	6
7	94	93	95	103	103	104	116	116	116	108	110	108				—	—	—	**111**	**112**	**112**	7
8	37	40	36	66	66	66	45	45	45	53	55	55				—	—	—	**47**	**48**	**48**	8
9	161	157	161	150	150	150	[1])153	[1])153	[1])154	[1])152	[1])154	[1])154				150	145	150	**154**	**155**	**155**	9
10	123	123	123	120	120	120	113	120	116	114	118	115				117	120	—	**119**	**120**	**120**	10
11	135	134	133	125	125	125	130	130	134	128	130	134				125	132	130	**129**	**130**	**131**	11
12	189	220	255	184	221	215	180	230	236	185	232	240				197	210	212	**169**	**201**	**219**	12
13	153	153	156	155	180	—	—	—	—	—	—	—				—	—	—	**136**	**143**	**143**	13
14	35	40	35	25	25	25	36	34	33	34	33	32				42	42	37	**32**	**31**	**30**	14
15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				—	—	—	—	—	—	15
16	33	33	34	34	34	35	30	30	30	29	29	30				34	33	34	**29**	**29**	**29**	16
17	47	52	54	50	50	50	47	48	48	47	47	47				47	47	46	**51**	**51**	**52**	17
18	32	32	32	31	31	31	32	32	32	32	32	32				33	34	34	**31**	**31**	**31**	18
19	22	22	22	20	20	20	20	20	20	20	20	20				22	21	22	**20**	**20**	**20**	19
20	28	28	28	25	25	25	25	25	25	25	25	25				27	27	27	**26**	**26**	**26**	20
21	30	30	35	35	35	35	36	33	35	30	31	30				33	32	32	**33**	**33**	**34**	21
22	67	65	66	60	60	60	63	63	63	63	63	62				70	70	70	**65**	**65**	**65**	22
23	39	41	42	38	38	38	40	40	38	39	40	40				40	40	41	**39**	**39**	**39**	23
24	35	35	35	33	32	32	35	35	33	34	35	33				37	36	36	**34**	**34**	**34**	24
25	40	40	40	38	38	38	36	36	36	35	35	36				42	43	44	**40**	**40**	**40**	25
26	37	37	37	45	45	44	44	44	43	43	43	43				52	50	52	**37**	**37**	**37**	26
27	35	35	35	—	—	—	31	32	30	31	31	30				43	46	44	**27**	**28**	**28**	27
28	65	65	65	75	75	75	75	73	74	74	73	74				85	83	85	**74**	**74**	**74**	28
29	40	40	40	34	34	34	45	43	44	44	44	42				78	78	78	**44**	**44**	**44**	29
30	58	58	58	64	64	64	70	65	69	68	67	68				91	91	91	**60**	**60**	**60**	30
31	90	87	90	85	84	85	81	84	84	83	88	86				91	85	87	**94**	**92**	**93**	31
32	72	72	77	63	60	61	63	67	64	67	68	66				74	72	74	**76**	**74**	**75**	32
33	123	123	130	113	105	103	—	—	—	—	—	—				—	—	—	**114**	**113**	**115**	33
34	50	50	60	68	68	66	55	56	54	55	55	55				61	61	63	**57**	**57**	**59**	34
35	83	93	103	112	113	111	88	81	86	88	79	85				91	98	100	**103**	**102**	**107**	35
36	90	90	97	—	94	93	94	104	96	98	106	96				100	—	85	**97**	**97**	**97**	36
37	120	120	120	114	114	112	119	118	120	120	121	120				122	120	121	**117**	**114**	**113**	37
38	140	140	140	128	113	113	131	133	126	131	132	126				135	136	136	**125**	**123**	**123**	38
39	136	139	133	—	—	—	133	134	130	132	132	130				135	138	138	**132**	**135**	**134**	39
40	47	33	39	—	—	—	—	—	—	—	—	—				—	25	22	**34**	**33**	**29**	40
41	48	48	48	50	50	50	—	—	—	—	—	—				25	26	—	**38**	**40**	**37**	41
42	70	70	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—				—	—	—	**78**	**77**	**77**	42
43	42	40	40	40	40	40	40	40	40	39	37	35				36	36	36	**40**	**40**	**40**	43
44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				30	30	—	**34**	**35**	**35**	44
45	25	30	28	25	24	23	25	25	25	25	25	25				25	26	25	**25**	**25**	**25**	45
46	50	50	50	[2])73	[2])73	[2])73	[2])75	[2])77	[2])76	[2])78	[2])78	[2])77				—	[2])75	[2])75	**51**	**51**	**51**	46
47	50	50	50	63	60	60	—	—	50	—	—	50				—	—	—	**44**	**44**	**45**	47
48	165	174	174	165	168	171	172	170	175	168	168	175				172	178	179	**165**	**169**	**170**	48
49	71	71	71	75	75	75	75	75	75	74	74	74				73	73	74	**73**	**73**	**73**	49
50	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6				6	6	6	**6**	**6**	**6**	50
51	15	15	15	15	15	15	11	10	11	11	11	11				16	16	16	**14**	**14**	**14**	51
52	14	14	14	14	14	14	—	—	—	—	—	—				—	—	—	**13**	**13**	**13**	52
53	2140	2140	2140	2220	2220	2200	1860	1960	1900	1790	1670	1640				2270	2270	2270	**2300**	**2300**	**2300**	53
54	1760	1760	1760	1700	1680	1680	1550	1640	1630	1550	1430	1400				1760	1760	1760	**1830**	**1830**	**1840**	54
55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				—	—	—	**189**	**188**	**189**	55
56	375	375	375	370	370	370	388	388	388	388	388	388				425	425	425	**375**	**376**	**376**	56
57	—	—	—	170	170	170	173	173	173	170	175	173				250	250	250	**134**	**136**	**136**	57
58	175	175	175	170	170	170	163	163	163	163	163	163				—	—	—	**155**	**157**	**157**	58

s. k. rundskuren fisk). — [3]) För sekunda ved har betalats: i *Sundsvalls sågverksdistrikt* för björkved för okt. *Nyland* för s. k. klant 2·50 kr. pr kubikmeter (8·90 kr. pr famn).

Medelpris per år (1904—1911) och per månad

Obs! Siffrorna för åren 1904—1909 angifva medelpris för 28

	Varuslag.	Kvantitet.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910	1911.
			öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
1	Mjölk: oskummad	lit.	13	13	14	14	14	14	14	14
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	7	7	7
3	separerad	»	—	—	—	—	—	—	5	5
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	206	212	221	219	226	220	222	228
5	mat- (lands-)	»	185	191	201	199	204	198	200	205
6	Ost, helfet, okryddad	»	—	—	—	—	—	—	150	151
7	halffet, »	»	103	107	109	116	119	116	114	111
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	—	—	—	49	48
9	Margarin, högsta kvalitet	»	149	157	159	157	164	159	169	152
10	» lägsta »	»	100	104	108	108	119	116	125	116
11	» växtmargarin	»	—	—	—	—	—	—	—	126
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	129	133	142	150	148	151	149	149
13	» konserverade	»							134	128
14	Potatis: gammal	5 lit.	—	29	25	29	32	28	27	29
15	färsk	»							76	48
16	Ärter, gula	kg.	27	27	26	27	30	28	29	29
17	Bruna bönor	»	40	39	39	40	42	41	46	47
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	27	27	27	28	31	33	32	30
19	råg-, » » »	»	19	19	19	20	23	22	20	20
20	rågsikt-, » » »	»	23	24	24	26	29	28	26	25
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	[1] 31	[1] 31	[1] 31	[1] 32	[1] 33	[1] 33	34	32
22	korn-	»	—	26	25	25	26	28	28	—
23	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	—	57	58	59	59	60	63	64
24	» » » svenska	»							39	39
25	» billigaste sort	»	32	32	31	32	35	34	33	33
26	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	36	35	35	37	41	40	40	39
27	mjukt, limpa, söt	»	35	34	35	35	39	39	39	37
28	» » sur	»	25	25	26	26	28	28	28	27
29	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	63	64	65	67	73	74	76	74
30	mjukt, bakadt med vatten	»	—	42	44	46	51	53	45	44
31	» » » mjölk	»							61	60
32	Nötkött, färskt: stek	»	91	89	98	106	109	104	98	96
33	soppkött	»	76	74	81	89	91	85	78	78
34	Kalfkött: stek, gödkalf	»	102	104	116	118	122	120	117	116
35	spädkalf	»	53	53	58	64	66	63	60	58
36	Fårkött, färskt	»	103	105	118	125	125	121	118	115
37	salt	»	—	—	—	—	—	—	103	102
38	Fläsk: färskt	»	105	110	127	123	114	121	129	120
39	salt, svenskt	»	115	117	132	131	121	127	138	129
40	» amerikanskt	»	113	113	124	125	121	128	149	139
41	Fisk, färsk: sill	»	31	33	34	34	28	28	31	31
42	strömming	»	42	40	41	44	36	36	36	36
43	rödspotta (»spätta»)	»	70	71	75	80	81	79	80	79
44	salt: sill, fetsill	»	36	38	40	41	38	37	39	39
45	» » slofetsill	»							34	34
46	strömming	»	24	25	26	25	25	23	23	25
47	kabeljo af långa	»	[2] 51	[2] 54	[2] 56	[2] 59	[2] 60	[2] 61	54	51
48	» » torsk	»							45	45
49	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	[3] 110	[3] 115	[3] 117	[3] 116	[3] 116	[3] 115	125	155
50	Socker, bit-	»	61	69	62	62	66	67	71	69
51	Svagdricka	lit.	—	—	—	—	—	—	6	6
52	Fotogen, Water White	»	18	16	16	16	18	18	17	15
53	» Standard White	»							15	14
54	Ved: björk- | osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2180	2170	2220	2360	2680	2520	2280	2280
55	barr- | 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1660	1650	1710	1850	2140	2020	1810	1810
56	Bränntorf	100 kg.	—	[4] 70	[4] 70	[4] 73	[4] 80	[4] 74	187	185
57	Kol, antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	—	322	318	355	388	376	373	373
58	Koks, gasverks- (okrossad) hemkörd	»	—	112	106	126	139	134	130	132
59	» eng. kamin- » hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	159	156

[1]) Uppgifterna afse *ej* ångpreparerade gryn. — [2]) Uppgifterna afse å vissa orter kabeljo utan fenor hL; vikten af 1 hl. torf är 40 à 50 kg. — [5]) Prisstegringen beror på att en del prisuppgifter utmönstrats,

Obs! Beträffande bostadspriser å olika orter i riket meddelas uppgifter för åren

(dec. 1910—dec. 1911) för samtliga orter.

orter, men för åren 1910 och 1911 för 39 orter.

Dec. 1910.	Jan. 1911.	Febr. 1911.	Mars 1911.	April 1911.	Maj 1911.	Juni 1911.	Juli 1911.	Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt. 1911.	Nov. 1911.	Dec. 1911	
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	1
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	2
5	5	5	5	5	5	5	5	6	6	6	6	6	3
219	216	216	217	216	213	214	218	233	244	252	246	245	4
200	193	191	194	196	195	194	194	211	222	228	224	223	5
151	151	151	151	151	151	151	151	151	151	152	153	153	6
112	113	112	112	111	111	111	110	111	111	111	112	112	7
48	47	47	47	48	48	48	49	48	48	47	48	48	8
169	166	163	159	150	143	140	141	143	149	154	155	155	9
126	126	123	121	116	110	107	107	107	115	119	120	120	10
—	139	137	133	125	121	117	115	116	124	129	130	131	11
202	180	149	129	114	111	118	125	131	145	169	201	219	12
143	140	129	124	119	115	117	119	120	130	136	143	143	13
27	27	27	27	27	28	28	28	27	34	32	31	30	14
—	—	—	—	—	—	—	55	40	—	—	—	—	15
29	29	28	29	29	28	29	29	28	29	29	29	29	16
45	45	45	45	45	45	45	45	46	47	51	51	52	17
30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	31	31	31	18
19	19	19	19	19	19	19	20	20	20	20	20	20	19
24	24	24	24	24	25	25	25	25	26	26	26	26	20
31	31	31	31	31	31	31	31	31	32	33	33	34	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
62	62	62	62	62	62	62	[5] 65	65	65	65	65	65	23
39	39	39	38	39	39	39	39	39	39	39	39	39	24
33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	34	34	34	25
40	40	39	39	39	39	39	39	39	39	40	40	40	26
38	38	38	37	37	37	37	37	37	37	37	37	37	27
28	27	27	27	27	27	28	27	27	28	27	28	28	28
75	75	74	74	74	74	74	74	74	74	74	74	74	29
45	45	45	45	44	44	45	44	44	45	44	44	44	30
62	61	61	61	60	60	60	60	60	60	60	60	60	31
96	96	95	96	96	98	100	100	99	97	94	92	93	32
77	77	77	78	79	80	81	81	80	78	76	74	75	33
117	116	116	117	116	116	117	116	116	114	114	113	115	34
60	59	59	58	58	58	58	58	58	58	57	57	59	35
110	115	118	118	123	125	124	122	117	110	103	102	107	36
102	100	102	105	105	107	107	104	102	101	97	97	97	37
127	126	125	124	122	121	120	120	120	119	117	114	113	38
137	135	134	132	131	130	129	129	128	126	125	123	123	39
150	148	146	142	142	138	138	136	137	136	132	135	134	40
28	27	25	26	28	26	34	37	37	36	34	33	29	41
36	38	37	34	34	32	37	35	33	36	38	40	37	42
80	83	79	79	76	75	81	80	80	80	78	77	77	43
39	39	39	37	39	39	39	39	40	40	40	40	40	44
34	34	34	33	33	34	33	33	34	33	34	35	35	45
24	24	24	24	24	24	25	25	24	25	25	25	25	46
51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	47
45	46	45	46	44	44	45	46	46	46	44	44	45	48
139	146	147	149	149	150	151	153	155	159	165	169	170	49
67	67	67	67	67	67	67	68	72	72	73	73	73	50
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	51
16	16	16	16	16	16	16	16	15	15	14	14	14	52
14	14	14	14	14	14	14	13	13	13	13	13	13	53
2270	2280	2260	2270	2260	2260	2260	2280	2280	2280	2300	2300	2300	54
1800	1810	1800	1820	1790	1790	1790	1810	1820	1820	1830	1830	1840	55
187	183	183	184	184	184	184	184	184	189	189	188	189	56
372	372	372	373	372	371	373	372	371	371	375	376	376	57
128	129	129	128	133	132	132	131	133	133	134	136	136	58
156	160	159	160	153	154	153	155	155	154	155	157	157	59

och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [3]) Uppgifterna afse »brasilianskt» kaffe. — [4]) Uppgifterna afse enär de befunnits ej afse äkta »Carolina»-gryn.

Kreaturspriser under fjärde kvartalet år 1911.

Sammandragstabellen å sid. 186—187, som innehåller uppgifter å medelpriset för olika slag af kreatur för Stockholm, Göteborg och Malmö, visar, att under kvartalet en *prissänkning* ägt rum å till slakt afsedda nötkreatur med undantag hufvudsakligen för kalfvar.

Prissänkningen, som började under det föregående kvartalet och då uppgick till c:a 5 öre per kg. (lefvande vikt), har under detta kvartal varit mindre tydligt framträdande och belöper sig från september till december på endast 1 à 2 öre per kg. Under samma period har priset å nötkött i genomsnitt för hela landet sjunkit med 4 öre per kg. för stek och 3 öre per kg. för soppkött.

Priset å lefvande kalfvar liksom å kalfkött har samtidigt stigit med 1 à 2 öre per kg.

I fråga om får och fårkött konstaterades under föregående kvartal en ganska kraftig prissänkning, hvilken äfven fortsatte under oktober och november för att under december efterträdas af en prisstegring, hvilken i många fall var jämförelsevis stark. Såsom exempel kan anföras prisfluktuationerna å färskt fårkött. Riksmedelpriset å detta varuslag var för september kr. 1·10 per kg., för oktober 1·03, för november 1·02 och för december 1·07, hvadan decemberpriset öfverstiger oktoberpriset med 4 öre per kg.

Prisen å svin, som under tredje kvartalet bibehöllo sig i det närmaste oförändrade, hafva nu åter sjunkit med 1 à 5 öre per kg. från september till december. En prissänkning kan äfven påvisas beträffande fläsk, och uppgår den för färskt fläsk till 6 öre per kg. och för salt till 2 à 3 öre per kg.

Jämföras de för årets tredje kvartal gällande kreaturs- och köttpriserna med motsvarande priser under samma tid föregående år, kan konstateras, att prisen å nötkreatur sjunkit med i genomsnitt c:a 1 öre per kg. och å nöt- och kalfkött med 2 à 5 öre per kg. Å får och fårkött har priset sjunkit. Å yngre feta får kan visserligen ingen prissänkning konstateras, men å äldre, feta får uppgår den till omkring 6 öre per kg. Priset å färskt fårkött har sjunkit omkring 5 öre per kg. och å salt omkring 4 öre.

I fråga om svin och fläsk kan ett afsevärdt prisfall konstateras, hvilket för de olika slagen af lefvande svin uppgår till 16 öre per kg. och för fläsk, färskt och salt, till 15 à 17 öre per kg.

Anledningen till den *nedåtgående tendens* i priserna å såväl lefvande kreatur som å kött, som i stort sedt kan iakttagas under detta kvartal, torde liksom beträffande tredje kvartalet framför allt få sökas i den starka torka, som rådt under eftersommaren och som på många håll tvingat landtbrukarna att minska sina kreatursbesättningar.

Dock bör kanske påpekas, att äfven under normala förhållanden kreaturs- och köttprisen pläga ställa sig något lägre under senhösten och vintern än under sommaren och början af hösten, då kreaturen kunna hållas ute på bete.

Kreatursprisser

(pr kg. lefvande vikt)

i Stockholm, Malmö och Göteborg.

Medelpris under *fjärde* kvartalet 1911.

Kreatursslag.	Stockholm.			Malmö.			Göteborg.		
	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.
	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Kor:									
Extra prima	—	—	—	53	51	47	—	—	—
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	37	—	36	42	40	38	42	42	40
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	31	31	30	34	33	32	39	39	37
» 3. Mindre feta	—	—	—	22	21	21	—	—	—
» 4. Magra, simpla	[1]	[1]	[1]	[1]	[1]	[1]	—	—	—
Kvigor (och stutar):									
Extra prima	—	—	—	59	60	59	—	—	—
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	—	—	—	47	47	47	45	43	43
» 2. Mindre feta	—	—	—	33	32	32	38	38	37
» 3. Magra, simpla	—	—	—	[2]	[2]	[2]	—	—	—
Tjurar:									
Extra prima	—	—	—	55	55	55	—	—	—
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	46	46	47	45	45	44	47	47	47
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	42	42	—	42	42	40	44	44	44
» 3. Mindre köttiga	—	—	—	30	29	28	—	—	—
» 4. Magra, simpla	—	—	—	[3]	[3]	[3]	—	—	—
Oxar:									
Extra prima	—	—	—	50	46	45	—	—	—
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	47	45	44	41	38	36	42	42	41
» 2. Mindre feta	39	38	37	34	—	—	35	34	33
» 3. Magra, simpla	[4]	[4]	[4]	—	—	—	—	—	—
Kalfvar:									
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)	63	66	68	57	58	58	61	62	62
» (70—90 »)				45	46	46	61	62	62
Skummjölkskalfvar	45	46	50	35	35	35	45	45	45
Får:									
Yngre, feta	47	47	52	—	—	—	45	43	43
Äldre, »	32	34	38	32	32	29	35	33	35
Lamm	—	—	—	45	44	42	—	—	—
Svin:									
Slakterisvin (85—100 kg.)	62	63	62	59	58	55	56	57	58
Rena, större svin (100—150 kg.)	61	59	60	57	56	53	55	56	57
Suggor	52	53	54	45	43	41	47	47	48

[1]) Medelpris *pr styck:* i *Stockholm* under okt. 89 kr., nov. och dec. 75 kr., i *Malmö* okt. 57 kr., nov. 51 kr., dec. 50 kr. — [2]) Medelpris *pr styck:* i *Malmö* okt. 59 kr., nov. 55 kr., dec. 53 kr. — [3]) Medelpris *pr styck:* okt. 70 kr., nov. 65 kr., dec. 66 kr. — [4]) Medelpris *pr styck:* okt. 155 kr., nov. och dec. 150 kr.

Anm. Tillförseln har under kvartalet (okt.—dec.) varit i

	Nötkreatur.	Kalfvar.	Får och lamm.	Svin.
Stockholm	2 886	12	24	27
Malmö	9 144	1 501	593	1 210
Göteborg	5 164	1 274	339	410

Kreaturs-

(per kg. lef.

för Stockholm, Malmö och

Medelpris per år (1904—1911) och per månad

Kreatursslag.	[1]) 1904.	[1]) 1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.
	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Kor:								
Extra prima[2])	—	—	53	54	54	46	47	50
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga[3])	40	40	46	48	46	40	41	42
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga .	34	37	43	45	43	36	37	36
» 3. Mindre feta[4])	28	29	36	38	35	27	28	25
Kvigor (och stutar):								
Extra prima[5])	—	—	58	60	59	52	55	58
Kl. 1. Fullt feta, köttiga[6]) . . .	46	46	51	54	52	45	44	46
» 2. Mindre feta[6])	37	37	44	48	44	36	36	36
Tjurar:								
Extra prima[5])	—	—	55	57	56	46	49	55
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	44	45	51	54	48	42	43	46
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)[7])	39	41	46	49	44	38	40	43
» 3. Mindre köttiga[8])	33	36	40	38	39	32	33	33
Oxar:								
Extra prima[9])	—	—	—	—	58	—	47	50
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	—	—	48	53	49	43	43	44
» 2. Mindre feta[10])	—	—	42	46	43	34	36	38
Kalfvar:								
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)[11])	57	59	64	68	63	60	61	60
» (70—90 »)[11])	51	53	54	61	56	55	55	52
Skummjölkskalfvar	36	40	44	46	41	39	40	41
Får:								
Yngre, feta[12])	—	—	53	54	52	50	51	51
Äldre, » [13])	—	—	44	49	46	45	45	42
Svin:								
Slakterisvin (85—100 kg.)	49	62	73	66	56	69	77	64
Rena, större svin (100—150 kg.) .	47	59	76	65	55	68	73	62
Suggor	39	45	66	57	46	58	67	53

[1]) Samtliga uppgifter för år 1904 afse endast Malmö och för år 1905 endast Stockholm och Malmö. endast Stockholm; — [3]) Uppgifterna för nov. 1911 afse endast Malmö och Göteborg. — [4]) Uppgifterna terna för dec. 1910—dec. 1911 afse endast Malmö. — [6]) Uppgifterna för dec. 1910—dec. 1911 afse Malmö december 1910, januari—maj och juli 1911 afse Malmö och Göteborg samt aug.—dec. 1911 endast dec. 1911 afse Stockholm och Göteborg. — [11]) Fr. o. m. år 1908 afse uppgifterna endast Malmö och Götholm och Göteborg. — [13]) Uppgifterna för åren 1906—1909 afse endast Göteborg samt för dec 1910—

priser

vande vikt)

Göteborg 1904—december 1911.

(december 1910—december 1911) för alla tre orterna.

Dec. 1910.	Jan. 1911.	Febr. 1911.	Mars 1911.	April 1911.	Maj 1911.	Juni 1911.	Juli 1911.	Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt. 1911.	Nov. 1911.	Dec. 1911.
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
45	—	42	48	—	—	—	51	52	52	53	51	47
41	40	40	40	43	45	45	44	42	40	40	41	38
35	35	35	35	37	39	40	39	37	35	35	34	33
27	28	27	27	27	27	28	27	25	23	22	21	21
56	55	55	55	57	59	59	57	57	58	59	60	59
44	45	44	45	46	48	51	49	47	46	46	45	45
33	34	31	34	38	37	40	39	37	36	36	35	35
53	54	55	54	55	56	58	56	55	54	55	55	55
46	45	46	46	46	47	48	48	47	45	46	46	46
42	42	43	43	43	44	45	45	43	42	43	43	42
33	34	33	33	34	35	37	36	33	31	30	29	28
45	50	—	—	—	—	54	—	56	47	50	46	45
42	43	42	42	44	48	48	47	45	43	43	42	40
36	37	36	36	38	42	42	41	38	36	36	36	35
61	61	61	61	61	61	61	57	55	59	59	60	60
53	53	53	53	53	52	53	50	49	52	53	54	54
38	39	41	41	41	40	40	42	40	41	42	42	43
46	47	50	53	60	60	55	50	47	47	46	45	48
40	41	44	48	52	52	48	41	39	35	33	33	34
75	73	70	69	66	63	63	64	64	63	59	59	58
70	69	68	66	65	61	60	60	61	61	58	57	57
62	61	60	59	59	53	48	49	48	49	48	48	48

— [3]) Uppgifterna för december 1910 samt mars, juli—dec. 1911 afse endast Malmö; för februari 1911 för januari—juli 1911 afse Malmö och Göteborg och för aug.—dec. 1911 endast Malmö. — [5]) Uppgif- och Göteborg. — [7]) Uppgifterna för dec. 1911 afse endast Malmö och Göteborg. — [8]) Uppgifterna för Malmö. — [9]) Uppgifterna afse från och med dec. 1910 endast Malmö. — [10]) Uppgifterna för nov. och borg. — [12]) Uppgifterna för åren 1906—1909 afse endast Göteborg samt för dec. 1910—dec. 1911 Stock- juni 1911 Stockholm och Göteborg.

Fiskpriser

(partipriser utan förbindelse).

Medelpriser i Stockholm under *jan.—dec.* månader år 1911.

(Enligt veckonoteringar från Stockholms stads provisoriska fiskhall.)

Slag.	Kvantitet.	Jan.	Febr.	Mars.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
		Medelpris (öre).											
Fisk:[1]													
Abborre	kg.	57	52	—	61	29	29	56	44	61	61	51	53
Braxen	»	26	24	—	33	27	31	—	—	39	28	44	—
små	»	—	—	—	—	—	—	15	15	—	—	—	—
Böckling	låda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	243	—
Flundra (Skrubba)	kg.	—	29	35	15	—	—	—	—	—	—	—	—
Gråsei	»	—	14	26	—	—	—	19	23	25	22	15	66
Gädda	»	90	93	108	83	59	69	83	74	76	66	71	63
Gös	»	153	—	—	127	96	116	—	100	119	105	119	131
Hafskatt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	—	—
Hafslax	»	—	—	—	—	—	36	40	—	—	—	—	—
Hvitling	»	35	33	—	—	10	—	15	21	16	16	25	18
Hälleflundra	»	90	—	98	86	77	76	85	68	73	78	71	66
små	»	—	—	—	66	59	51	53	—	48	46	45	38
Id	»	34	—	—	43	34	—	44	—	46	49	46	37
Kolja[2]	»	35	40	39	34	12	28	—	40	37	30	29	24
små	»	—	—	—	—	—	—	21	—	—	—	—	—
Kungsflundra	»	—	—	53	39	—	—	—	35	47	38	49	43
Kummel	»	—	—	—	—	—	—	26	—	25	27	40	—
Lake	»	53	56	51	53	15	—	—	—	—	54	51	48
Lax, färsk	»	228	—	198	—	199	237	148	—	—	173	171	170
Laxöring	»	74	—	—	—	130	75	—	—	—	—	—	—
Lindare	»	—	—	—	—	40	51	—	—	—	—	—	—
Lyrtorsk	»	—	—	—	—	—	—	—	40	—	—	—	—
Långa	»	—	—	—	—	—	—	—	34	35	38	25	20
Makrill	»	—	—	—	—	54	34	39	46	50	—	—	—
Piggvar	»	125	—	175	—	63	—	—	—	—	—	—	—
små	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31	—
Ruda, små	»	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—
Röding	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	110	75	—
Rödspotta	»	45	51	47	37	37	57	51	48	46	39	64	43
Rödtunga	»	—	—	56	29	59	—	48	54	46	45	35	47
Sandskädda	»	20	—	—	—	—	—	—	—	—	17	14	—
Sarf	»	—	—	—	16	8	—	7	10	—	—	—	—
Sik	»	61	—	—	—	65	54	74	75	82	73	57	49
Sill, färsk	låda	902	766	745	325	330	—	—	—	2250	1295	1529	1026
»	1/2 låda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	600	305
»	kg.	—	—	—	—	—	—	—	23	26	23	24	20
rökt	låda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	153	—
Sjötunga	kg.	—	—	—	—	—	81	—	—	—	—	—	—
Skrubba	»	—	—	—	—	—	18	—	—	25	—	—	—
Slom	»	—	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—
Slätvar	»	86	—	—	61	—	—	—	45	—	66	57	44
Stenbit	»	—	—	27	36	28	—	26	—	—	—	—	—
Strömming	»	25	16	13	13	9	—	—	—	21	—	19	—
»	låda	—	—	—	—	—	—	—	—	600	—	750	695
Torsk[2]	kg.	36	35	39	33	22	35	22	36	36	33	31	24
salt	»	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—
Ucr, färsk	»	—	—	—	—	14	—	—	—	—	—	19	—
Ulk	»	56	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ål, stor	»	—	—	—	—	125	160	153	—	148	131	—	—
medelstor	»	—	—	—	—	—	100	133	115	137	107	—	—
små	»	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70
rökt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	300	—	280	—
Skaldjur:													
Hafskräftor	tjog	—	—	—	—	50	—	—	—	—	—	29	—
Hummer	st.	—	—	—	—	112	92	—	—	—	—	—	—
	tjog	—	—	—	—	—	—	—	—	2028	2472	2938	3175
Krabbor	st.	—	—	—	—	10	—	—	13	—	—	—	—
	tjog	—	—	—	—	—	—	—	—	440	454	—	400
Kräftor	»	—	—	—	—	50	—	—	80	72	71	—	—
Räkor, kokta	kg.	82	66	63	68	78	67	55	50	84	90	99	104
små	»	—	—	—	38	27	38	—	—	—	—	50	32

Marknadens läge $^{30}/_{11}$—$^{6}/_{12}$: tillgång god, efterfrågan god, tendens fast.
$^{7}/_{12}$—$^{13}/_{12}$: » » » lifiig, » »
$^{14}/_{12}$—$^{20}/_{12}$: » » » mindre, » fallande.
$^{21}/_{12}$—$^{27}/_{12}$: » medelmåttig, » ökad, » sväfvande.

Prisuppgifterna afse slaktad fisk, där ej annat angifves. — [2]) Frusen i låda billigare.

Arbetsmarknaden inom olika näringsgrenar i Sverige under fjärde kvartalet 1911.

Den efterföljande redogörelsen grundar sig hufvudsakligen på de uppgifter, som å särskilda frågeformulär inhämtats från enskilda arbetsgifvare. De i brefkortsformat tryckta frågeformulären hafva fortfarande till största delen infordrats af Kommerskollegii ombud i orterna, hvilka för närvarande uppgå till ett antal af 35, hvaraf 15 äro föreståndare för arbetsförmedlingsanstalter, tillhörande Sveriges offentliga arbetsförmedling. Direkt af Kollegium hafva emellertid dylika uppgifter insamlats från arbetsgifvare i Stockholm samt i den närmaste trakten däromkring äfvensom från sådana större arbetsgifvare i landsorten, hvilka i regel sysselsätta minst 200 arbetare. Antalet af Kollegium direkt tillfrågade arbetsgifvare uppgår numera till 475. Såsom material för bedömande af arbetstillgången i riket föreligga äfven rapporter från Kollegii ombud, hvilka innehålla dels en kort allmän karaktäristik af ställningen på arbetsmarknaden inom ombudens orter med särskild hänsyn tagen till de större näringar, som där äro representerade, dels uppgifter om arbets- och arbetartillgången inom jordbruket, skogsbruket, byggnadsverksamheten samt transportarbetet i orten, i den mån ombuden genom förfrågningar hos vederbörande arbetsgifvare, deras samt arbetarnas organisationer eller på annat sätt kunnat bilda sig en säker uppfattning därom.

För nu ifrågavarande kvartal hafva besvarade formulär återkommit från 1 574 arbetsgifvare med 196 183 arbetare, hvaraf 1 231 arbetsgifvare med 186 685 arbetare inom industri och handtverk samt transportarbete. Samtliga arbetsgifvare, hvilka sysselsätta minst 200 arbetare, hafva insändt besvarade formulär, hvarför ifrågavarande uppgifter torde få anses som i hög grad värdefulla och representativa för åtminstone hela den svenska storindustrien.

Efter bearbetning af de inkomna svaren kan för bedömande af *arbetstillgången under fjärde kvartalet 1911 inom industri och handtverk* i jäm-

förelse med de närmast föregående kvartalen följande sammanställning anföras:

1911.	Antal redovisade arbetare.	Arbetare (i %), anställda hos arbetsgifvare, hvilka angifvit arbetstillgången såsom mer än medelgod	medelgod.	mindre än medelgod.
4:de kv.	*186 685*	*58*	*31*	*11*
3:dje »	186 259	57	28	15
2:dra »	178 446	58	29	13
1:sta »	163 200	51	36	13
1910.				
4:de kv.	135 620	58	29	13
3:dje »	138 019	64	23	13
2:dra »	135 583	62	27	11

Det visade sig äfven, att arbetstillgången under ifrågavarande kvartal ansågs:

i jämförelse med närmast föregående kvartal såsom *bättre* af 238 arbetsgifvare med 41 833 arbetare (22 %); såsom *oförändrad* af 774 arbetsgifvare med 120 680 arbetare (65 %); såsom *sämre* af 219 arbetsgifvare med 24 172 arbetare (13 %), samt

i jämförelse med samma kvartal föregående år såsom *bättre* af 241 arbetsgifvare med 46 607 arbetare (25 %); såsom *oförändrad* af 822 arbetsgifvare med 115 677 arbetare (62 %) samt såsom *sämre* af 168 arbetsgifvare med 24 401 arbetare (13 %).

Med ledning af tabellen å sid. 194—195, som utgör en sammanfattning af arbetsgifvarnas inom industrien och handtverket uppgifter, har utarbetats följande *allmänna öfversikt öfver arbetstillgången inom vissa större näringsgrupper* under fjärde kvartalet 1911.

Inom *grufdriften* var arbetstillgången alltjämt god med förbättring, särskildt vid de stora exportmalmfälten, sedan samma kvartal föregående år. Vid Höganäsverken rådde detta kvartal öfverflöd på arbetskraft. Af de uppgiftslämnande arbetsgifvarna rapportera 11 med 6 910 arbetare (72 %) mer än medelgod, 7 med 2 580 arbetare (27 %) medelgod samt 1 med 140 arbetare (1 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *närings-* och *njutningsämnesindustrien* kan arbetstillgången i allmänhet betecknas som mycket god. Inom sockerindustrien rådde högsäsong: den s. k. betkampanjen påbörjas och afslutas alltid under loppet af fjärde kvartalet. Vid en del ölbryggerier samt vissa tobaksfabriker förefanns öfverflöd på arbetskraft. Inalles rapporterade inom närings- och njutningsämnesindustrierna 115 arbetsgifvare med 8 211 arbetare (58 %) mer än medelgod, 62 arbetsgifvare med 4 429 arbetare (31 %) medelgod samt 29 arbetsgifvare med 1 584 arbetare (11 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *textilindustrien* var arbetstillgången fortfarande i hufvudsak god. För bomullsindustrien, där brist på arbetskraft, särskildt kvinnlig, alltjämt var rådande, hade ställningen förbättrats; vid ylle- och jutefabrikerna åter något försämrats. Inom ylleindustrien rapporterade ett flertal företag öfverflöd på arbetskraft. Verkningarna af höstens vattenbrist gjorde sig ännu på sina håll gällande och inskränkte arbetstillgången. Af arbetsgifvarna rapporterade 34 med 7 180 arbetare (36 %) mer än medelgod, 25 med 7 643 arbetare (39 %) medelgod samt 14 med 4 846 arbetare (25 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *beklädnadsindustrien* var arbetstillgången oförändradt god. Från skofabrikerna klagades öfver tilltagande öfverproduktion inom branschen samt öfverflöd på arbetskraft. Af samtliga arbetsgifvare inom beklädnadsindustrien rapporterade 52 med 6 253 arbetare (62 %) mer än medelgod, 36 arbetsgifvare med 3 057 arbetare (30 %) medelgod samt 6 arbetsgifvare med 778 arbetare (8 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *trävaruindustrien* fortforo de goda konjunkturerna. På grund af skeppningens och sågningens afstannande rådde mot kvartalets slut öfverflöd på arbetskraft vid en del sågverk. För snickerier och möbelfabriker hade ställningen ytterligare förbättrats. Af arbetsgifvarna inom trävaruindustrien rapporterade 78 med 11 044 arbetare (50 %) mer än medelgod, 61 arbetsgifvare med 8 175 arbetare (37 %) medelgod samt 32 arbetsgifvare med 2 822 arbetare (13 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Vid *trämassefabrikerna* och *pappersbruken* samt dithörande näringsgrenar var arbetstillgången god. Den försämring, som inträdt under det föregående kvartalet, hade på sina håll fortsatt, beroende dels på minskad drifkraft till följd af vattenbrist, dels på vikande priser genom låga utbud på exportmarknaderna från nya företag i Norge. Inom pappersindustrien rådde därför ställvis öfverflöd på arbetskraft. Af arbetsgifvarna inom dessa branscher rapporterade 48 med 8 488 arbetare (59 %) mer än medelgod, 20 med 4 698 arbetare (32 %) medelgod samt 8 med 1 342 arbetare (9 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *grafiska* industrien var arbetstillgången, såsom alltid under fjärde kvartalet, i allmänhet mycket god, med normal tillgång på arbetskraft. Tillsammans 40 arbetsgifvare med 3 565 arbetare (82 %) rapporterade mera än medelgod, 12 arbetsgifvare med 767 arbetare (17 %) medelgod samt 2 arbetsgifvare med 36 arbetare (1 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *malmförädlingsindustrien* var arbetstillgången god, dock med försämring sedan motsvarande tid föregående år. Af arbetsgifvarna rapporterade 23 med 10 225 arbetare (55 %) mera än medelgod, 11 arbetsgifvare med 6 052 arbetare (33 %) medelgod samt 3 arbetsgifvare med 2 132 arbetare (12 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *metall-* samt *maskin-* och *skeppsbyggnadsindustrierna* var arbetstillgången alltjämt mycket växlande. Konjunkturerna betecknades dock i allmänhet som öfver medelmåttan med ytterligare förbättring sedan de föregående kvartalen. Detta uppsving fördelade sig dock mycket ojämnt på

olika företag. Inom den mekaniska verkstadsindustrien var ställningen vid en del företag mindre god; från dessa klagades fortfarande öfver öfverflöd på arbetskraft, öfverproduktion och illojal konkurrens. Inom denna industri hade eljes en afsevärd förbättring inträdt såväl i jämförelse med närmast föregående kvartal som ännu mer i förhållande till motsvarande tid föregående år, en förbättring, som dock synes hafva inskränkt sig hufvudsakligen till de större företagen inom branschen. Sålunda visar det sig enligt tabellen å sid. 195 att arbetstillgången i jämförelse med t. ex. fjärde kvartalet 1910 var bättre för 34 arbetsgifvare med 7 050 arbetare, men sämre för 16 arbetsgifvare med 1 604 arbetare. Alla specialverkstäder, särskildt sådana som arbetade för export, hade i regel god arbetstillgång. Motortillverkningen liksom i synnerhet den elektro-mekaniska industrien hade fortfarande att glädja sig åt en ständig stegring af arbetstillgången. Inom den senare hade öfvertidsarbete i stor utsträckning förekommit under kvartalet; klagomål förspordes äfven öfver brist på yrkesskickliga arbetare. För skeppsvarfvens vidkommande var arbetstillgången i hufvudsak god med förbättring i jämförelse med såväl närmast föregående kvartal som motsvarande tid i fjol. Af arbetsgifvarna inom metallindustrien rapporterade 46 med 7 628 arbetare (71 %) mera än medelgod, 26 med 2 808 arbetare (26 %) medelgod och 10 med 345 arbetare (3 %) mindre än medelgod samt inom maskin- och skeppsbyggnadsindustrien 64 arbetsgifvare med 14 990 arbetare (67 %) mera än medelgod, 34 med 4 308 arbetare (19 %) medelgod och 19 med 3 167 arbetare (14 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Vid *stenhuggerierna* var arbetstillgången oförändradt god, på sina håll riklig. Vid flera arbetsställen rådde brist på arbetskraft. Inom *glasindustrien* var ställningen alltjämt god. *Kakelfabrikerna* klagade öfver den minskade afsättning, som installering af värmeledningar i nyuppförda hus medförde. *Tegelbruken* hade merendels nedlagt verksamheten under vintern. Inom *cement-* och *murbruksindustrierna* hade arbetstillgången försämrats. Inom jord- och stenindustrien rapporterade sammanlagdt 33 arbetsgifvare med 7 522 arbetare (51 %) mera än medelgod, 43 arbetsgifvare med 5 413 arbetare (37 %) medelgod samt 27 arbetsgifvare med 1 817 arbetare (12 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom de *kemisk-tekniska industrierna* rapporterade tändsticksfabrikerna medelgod arbetstillgång, men med afsevärd förbättring i jämförelse med närmast föregående kvartal. Inom öfriga branscher var arbetstillgången i allmänhet oförändradt god. Af arbetsgifvarna rapporterade 21 med 2 445 arbetare (29 %) mera än medelgod, 17 med 5 360 arbetare (63 %) medelgod samt 5 med 651 arbetare (8 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Arbetsförhållandena inom *byggnadsindustrien* under första hälften af ifrågavarande kvartal hade präglats af den forcering af verksamheten, som biläggandet af sommarens långvariga lockout föranledde. Längre fram afstannade byggnadsverksamheten helt eller delvis af klimatiska skäl. Ombudet i Gäfle meddelar, att det påbörjade kraftstationsbygget vid Älfkarleöfallet så långt ifrån förbättrat ställningen på arbetsmarknaden, att tvärtom massor af

arbetare från hela landet strömmat dit; blott ett mindre antal har kunnat erhålla påräknad anställning, så att alla arbetsplatser i trakten kring Gäfle öfverhopats af arbetssökande.

Inom *transportarbetet* hade arbetstillgången varit mycket god med ställvis brist på arbetskraft. Mot kvartalets slut blef dock på grund af sjöfartens upphörande eller inskränkning arbetstillgången allt knappare.

Inom *jordbruket* var arbetstillgången som vanligt under detta kvartal sämre än under det föregående. I Skåne dels afslutades höstarbetena ovanligt tidigt, dels gjorde sig betarealens reducering med 20 % kännbar, så att arbetslösheten under årets sista månader där blef rätt kännbar och omfattande bland daglönare och öfriga manliga jordbruksarbetare. Samma öfverflöd på arbetskraft karakteriserade jordbrukets arbetsmarknad flerstädes i riket. På kvinnliga arbetare, särskildt mjölkjungfrur, fanns dock öfverallt samma konstanta brist.

Enär arbetsmarknadens läge gifvetvis måste i hög grad inverka på den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet och läget i viss mån åter peglas i denna verksamhet, meddelas här nedan ur de månatliga redogörelserna för Sveriges offentliga arbetsförmedling till ytterligare jämförelse följande resultat angående tillgång och efterfrågan på arbetskraft.

På 100 *lediga platser* kommo följande antal *ansökningar om arbete:*

4:de kvartalet 1911:	Inom jordbruket m. m.	Inom öfriga näringsgrenar.	Inom samtliga näringsgrenar.
Oktober	86	120	109
November	119	165	153
December	131	134	133
3:dje kvartalet 1911:			
Juli	76	153	131
Augusti	88	124	110
September	84	105	99

Arbetsförmedlingsstatistikens siffror utvisa stegrad försämring i fråga om arbetstillgången inom jordbruket under kvartalets lopp; att arbetstillgången förbättrades inom de öfriga näringsgrenarna under december i jämförelse med november månad beror på affärssäsongen före jul, hvilken regelbundet bereder någon tids tillfällig sysselsättning åt eljes arbetslösa. Arbetstillgången under det fjärde kvartalet 1911 i sin helhet torde kunna betecknas som i allmänhet mer än medelgod med tydlig förbättring inom flera näringsgrenar, särskildt inom metall- och maskinindustrierna.

Näringsgrenar.	Hela antalet.		Tillgång å arbete.									
			Mycket god.		God.		Medelgod.		Mindre god.		Dålig.	
	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.
Grufdrift	19	9 630	2	805	9	6 105	7	2 580	1	140	—	—
Annan brytn.- o. upptagn. industri	2	66	—	—	1	52	—	—	1	14	—	—
Närings- o. njutningsämnesindustri:												
Kvarnindustri	22	1 063	4	351	14	546	4	166	—	—	—	—
Bageriyrket	46	2 244	5	555	20	1 091	15	427	6	171	—	—
Sockerindustri	26	4 548	3	358	9	2 063	9	1 787	3	181	2	159
Brännvinsbrännerier o. punschbrygger.	7	156	—	—	6	144	1	12	—	—	—	—
Bryggeriindustri	60	2 731	—	—	25	911	21	952	12	752	2	116
Tobaksindustri	24	2 644	1	293	14	1 205	6	959	2	96	1	91
Margarintillverkning	3	257	1	184	2	73	—	—	—	—	—	—
Slakteri- och charkuteriyrket	*14*	389	—	—	8	*263*	*6*	*126*	—	—	—	—
Annan närings- o. njutn.-ämn.-ind.	4	192	—	—	3	174	—	—	1	18	—	—
Textilindustri:												
Bomullsindustri	27	9 986	2	518	13	4 255	9	4 336	3	877	—	—
Ylleindustri	32	7 319	1	18	13	2 143	11	2 667	7	2 491	—	—
Annan textilindustri	14	2 364	—	—	5	246	5	640	2	570	2	908
Beklädnadsindustri:												
Hattillverkning	7	605	—	—	3	287	4	318	—	—	—	—
Skrädderi- och sömnadsyrket	30	3 500	6	900	16	2 249	8	351	—	—	—	—
Trikåfabrikation	10	1 478	—	—	6	1 110	3	153	1	215	—	—
Skoindustri	33	3 821	1	77	11	1 252	17	1 967	4	525	—	—
Handsk-, möss- o. pälsvarufabrikation	9	329	1	34	5	170	2	87	1	38	—	—
Annan beklädnadsindustri	5	355	—	—	3	174	2	181	—	—	—	—
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	15	1 463	1	170	7	982	5	251	1	8	1	52
Trävaruindustri:												
Sågverk och brädgårdar	85	16 970	1	328	30	7 312	37	6 940	12	1 684	5	706
Snickerier och annan träförädling	80	4 724	10	802	35	2 398	20	1 092	10	299	5	133
Korkfabrikation	6	347	—	—	2	204	4	143	—	—	—	—
Trämasse- och pappersindustri:												
Trämassefabriker	33	5 754	4	703	19	3 022	7	1 611	3	418	—	—
Pappersbruk	25	7 347	1	150	14	3 924	6	2 393	4	880	—	—
Bokbinderiyrket	16	1 345	3	423	7	266	6	656	—	—	—	—
Tapetfabrikation	2	82	—	—	—	—	1	38	1	44	—	—
Grafisk industri	54	4 368	8	579	32	2 986	12	767	2	36	—	—
Malmförädlingsindustri	37	18 409	1	958	22	9 267	11	6 052	3	2 132	—	—
Metallindustri:												
Järn- och stålvarufabr. samt gjuterier	36	6 325	3	92	18	4 007	10	2 017	5	209	—	—
Smidesyrket	12	138	—	—	2	18	8	98	2	22	—	—
Bleck- och plåtslageriyrket	17	1 324	2	49	9	1 102	4	85	1	46	1	42
Annan metallindustri	17	2 994	4	428	8	1 932	4	608	—	—	1	26
Maskin- o. skeppsbyggnadsindustri:												
Mekanisk verkstadsindustri	95	14 860	13	3 295	36	5 846	29	3 482	11	1 344	6	893
Skeppsvarf	6	2 443	1	420	1	1 036	3	462	1	525	—	—
Elektromekanisk industri	8	3 938	2	1 508	5	2 099	1	331	—	—	—	—
Annan maskinindustri	8	1 224	3	95	3	691	1	33	1	405	—	—
Jord- och stenindustri:												
Stenhuggeribranschen	22	5 576	5	1 555	7	3 612	6	342	1	22	3	45
Kakel- och lerkärlsindustri	21	1 821	—	—	3	135	12	1 552	4	108	2	26
Tegelindustri	17	409	—	—	4	71	6	170	2	15	5	153
Glasindustri	23	3 274	1	518	9	989	10	1 636	2	95	1	36
Annan jord- och stenindustri	20	3 672	—	—	4	642	9	1 713	7	1 317	—	—
Kemisk-teknisk industri:												
Ljus-, tvål- och parfymfabriker	16	910	3	173	7	309	5	408	1	20	—	—
Tändsticksindustri	13	6 107	1	217	2	681	8	4 718	2	491	—	—
Annan kemisk-teknisk industri	14	1 439	1	105	7	960	4	234	1	96	1	44
Byggnadsindustri:												
Husbyggnadsindustri	50	3 478	—	—	15	2 047	18	1 004	12	293	5	134
Målning och glasmästerirörelse	16	330	—	—	3	81	8	143	4	105	1	1
Annan byggnadsindustri	13	687	1	103	5	202	1	61	6	321	—	—
Transportarbete	23	4 563	4	1 864	10	2 072	5	456	2	150	2	21
Kommunala arbeten	17	2 760	—	—	13	1 800	3	917	1	43	—	—
Statens arbeten	20	3 927	2	478	15	2 874	2	386	1	189	—	—
Summa 4:de kv. 1911	**1 231**	**186 685**	**102**	**19 106**	**540**	**88 080**	**396**	**58 508**	**147**	**17 405**	**46**	**3 586**
» 3:dje » »	1 241	186 259	148	21 348	530	84 616	365	52 443	168	24 742	30	3 110
» 2:dra » »	1 238	178 446	128	17 747	547	85 531	401	51 706	122	20 018	40	3 444
» 1:sta » »	1 282	163 200	87	14 640	452	68 686	451	58 523	192	15 557	100	5 794

Arbetstillgången i jämförelse med													Tillgång på arbetskraft.					
näst föregående kvartal.						samma kvartal föregående år.						Brist.		Normal tillgång.		Öfverflöd.	
Bättre.		Oförändrad.		Sämre.		Bättre.		Oförändrad.		Sämre.							
a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g	arb.	a-g.	arb.
1	399	14	7 250	4	1 981	4	4 965	15	4 665	—	—	—	—	17	8 539	2	1 091
—	—	1	52	1	14	2	66	—	—	—	—	1	52	1	14	—	—
8	310	14	753	—	—	5	155	17	908	—	—	—	—	16	707	6	356
8	819	28	1 067	10	358	8	763	31	1 184	7	297	—	—	38	1 929	8	315
17	3 349	7	1 023	2	176	—	—	21	4 157	5	391	—	—	16	2 792	10	1 756
—	—	7	156	—	—	1	24	6	132	—	—	—	—	6	132	1	24
6	113	41	2 062	13	556	5	95	51	2 084	4	552	1	15	43	2 138	16	578
5	746	18	1 807	1	91	4	621	18	1 313	2	710	1	64	20	1 755	3	825
—	—	2	218	1	39	1	39	2	218	—	—	—	—	1	39	2	218
1	43	10	276	3	70	5	131	7	195	2	63	—	—	11	304	3	85
—	—	3	174	1	18	—	—	3	174	1	18	—	—	3	174	1	18
6	1 762	19	7 093	2	1 131	5	2 388	20	6 467	2	1 131	8	3 266	17	5 803	2	917
3	309	26	6 034	3	976	2	162	19	3 893	11	3 264	2	343	23	4 062	7	2 914
2	88	10	1 824	2	452	4	351	5	525	5	1 488	2	202	11	1 971	1	191
—	—	7	605	—	—	—	—	6	485	1	120	—	—	6	485	1	120
15	1 126	14	2 270	1	104	9	537	18	2 797	3	166	1	81	27	3 174	2	245
1	176	7	1 107	2	195	1	42	8	1 385	1	51	3	493	7	985	—	—
3	297	26	3 011	4	513	5	520	22	2 443	6	858	—	—	27	2 672	6	1 149
2	49	6	233	1	47	1	34	7	257	1	38	1	34	8	295	—	—
3	131	2	224	—	—	2	89	3	266	—	—	—	—	5	355	—	—
1	170	14	1 293	—	—	2	178	11	1 191	2	94	—	—	12	1 217	3	246
9	2 557	42	8 476	34	5 937	10	2 654	66	13 296	9	1 020	—	—	67	13 684	18	3 286
15	1 501	49	2 696	16	527	25	2 157	47	2 274	8	293	1	23	61	3 783	18	918
—	—	5	275	1	72	—	—	6	347	—	—	—	—	6	347	—	—
4	330	23	4 386	6	1 038	5	849	27	4 847	1	58	—	—	27	4 344	6	1 410
3	616	20	5 929	2	802	4	1 275	17	5 192	4	880	—	—	16	4 186	9	3 161
5	560	9	685	2	100	1	75	13	1 172	2	98	—	—	15	1 251	1	94
—	—	1	38	1	44	—	—	1	38	1	44	—	—	2	82	—	—
23	2 578	29	1 535	2	255	7	551	42	3 261	5	556	—	—	42	3 978	12	390
9	5 657	25	10 634	3	2 118	5	3 079	24	9 149	8	6 181	—	—	31	15 882	6	2 527
10	1 133	22	4 825	4	367	10	924	21	4 614	5	787	—	—	27	5 139	9	1 186
1	12	9	92	2	34	1	12	8	86	3	40	—	—	9	101	3	37
5	114	8	1 046	4	164	4	69	11	1 207	2	48	—	—	16	1 282	1	42
5	921	12	2 073	—	—	6	995	9	1 904	2	95	1	50	15	2 554	1	390
13	2 858	61	10 282	21	1 720	34	7 050	45	6 206	16	1 604	2	156	80	12 238	13	2 466
2	1 456	4	987	—	—	2	1 456	3	462	1	525	1	420	5	2 023	—	—
2	261	5	3 411	1	266	4	2 179	4	1 759	—	—	1	262	7	3 676	—	—
4	137	3	682	1	405	3	615	4	204	1	405	1	33	6	786	1	405
4	647	15	4 884	3	45	5	1 555	15	3 984	2	37	3	963	16	4 189	3	424
2	1 011	15	694	4	116	6	462	10	1 202	5	157	—	—	15	1 613	6	208
—	—	8	265	9	144	—	—	16	404	1	5	—	—	13	330	4	79
2	332	17	2 252	4	690	7	1 459	15	1 757	1	58	1	34	22	3 240	—	—
2	265	12	2 612	6	795	3	967	14	2 165	3	540	—	—	13	3 052	7	620
4	147	11	743	1	20	3	135	12	710	1	65	—	—	12	717	4	193
6	4 490	6	1 463	1	154	2	357	10	5 596	1	154	—	—	12	5 690	1	417
—	—	11	1 219	3	220	—	—	12	1 345	2	94	—	—	9	903	5	536
7	653	26	2 486	17	339	10	1 955	25	1 157	15	366	—	—	32	2 865	18	613
2	49	8	197	6	84	4	34	8	230	4	66	—	—	8	186	8	144
2	37	5	300	6	350	2	136	5	179	6	372	1	12	9	537	3	138
11	3 151	6	1 137	6	275	6	2 482	12	1 680	5	401	—	—	19	4 217	4	346
2	74	14	2 643	1	43	2	53	14	2 496	1	211	—	—	14	1 633	3	1 127
2	399	17	3 201	1	327	4	1 912	16	2 015	—	—	—	—	18	2 659	2	1 268
238	**41 833**	**774**	**120 680**	**219**	**24 172**	**241**	**46 607**	**822**	**115 677**	**168**	**24 401**	**32**	**6 503**	**959**	**146 709**	**240**	**33 473**
239	25 680	830	135 214	172	25 365	251	36 288	785	113 626	205	36 345	90	10 972	956	148 397	195	26 890
369	48 776	739	106 925	130	22 745	279	39 446	774	108 526	185	30 474	77	13 196	982	139 824	179	25 426
184	27 100	786	109 359	312	26 741	263	40 759	778	93 161	241	29 280	52	8 687	892	117 456	338	37 057

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna.

Den 1 november och 1 december 1911.

I slutet af hvardera månaderna oktober och november utsändes i likhet med hvad under föregående månader varit fallet[1], frågeformulär direkt till samtliga fackföreningar inom 31 fackförbund; från ett af dessa, Svenska frisörförbundet, hafva emellertid inga svar inkommit. Enär undersökningen afser att utröna arbetslösheten hufvudsakligen bland industriens och handtverkets arbetare, har den icke utsträckts till att omfatta Svenska järnvägs-, Svenska lokomotiv- och Svenska postmannaförbunden samt Telegraf- och rikstelefonarbetareförbundet. Vidare har ett mindre antal förbund, samtliga utanför Landsorganisationen, meddelat, att deras rapportsystem eller förvaltningsanordningar fortfarande icke möjliggöra de begärda arbetslöshetsuppgifternas lämnande. De fackförbund, som sålunda tills vidare icke deltaga i denna rapportering, äro Byggnadsträarbetareförbundet (en lokal sammanslutning af byggnadsträarbetare i Stockholm med omnejd), Sjömans- och eldareförbundet, Svenska Skrädderitillskärareförbundet samt Svenska arbetareförbundet. För Grof- och fabriksarbetareförbundet hafva äfven för dessa månader inga uppgifter inkommit.

Resultaten af undersökningen om antalet arbetslösa inom fackföreningarna den 1 november och 1 december 1911 föreligga i här meddelade tabeller, som utgöra en sammanfattning af de bearbetade frågeformulärens uppgifter. Texttabellen å sid. 197 är ett sammandrag af hufvudtabellerna. Af sistnämnda tabellers siffror framgår, att för november och december tillfrågades resp. 1 542 och 1 538 förbundsafdelningar,[2] samt att svar ingått från resp. 695 och 703 eller resp. 45·1 och 45·7 % af hela antalet. Uppgifterna afse emellertid en förhållandevis större del af medlemsantalet inom arbetarorganisationerna, än hvad blotta frekvensen af de uppgiftslämnande fackföreningarna synes angifva.

Antalet medlemmar i de rapporterande fackföreningarna den 1 november och 1 december 1911 utgjorde resp. 45 627 och 44 539. Af dessa voro vid samma tidpunkter *arbetslösa* 1 970 för hvardera månaden, d. v. s. resp. 4·3 och 4·4 % af samtliga redovisade. Med den kallare årstidens inbrott visar arbetslöshetsfrekvensen en tydlig stegring; motsvarande procenttal voro nämligen för augusti, september och oktober 2·9, 3·1 och 2·3 %.

[1] Meddelanden 1911 sid. 447—462 och 832—841 samt 1912 sid. 23—29.
[2] Häri inberäknas äfven afdelningarna inom Sv. järn- och metallarbetareförbundet.

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 1 november och 1 december 1911.

Fackförbund.	November.			December.		
	Antal redovisade medlemmar.[1]	Däraf arbetslösa.		Antal redovisade medlemmar.[1]	Däraf arbetslösa.	
		Antal.	%		Antal.	%
Sv. bageri- och konditoriarbetareförbundet	1 420	100	7·0	1 404	108	7·7
» bleck- och plåtslagare »	1 313	113	8·6	1 294	142	11·0
» bokbinderiarbetare »	121	1	0·8	125	2	1·6
» bryggeriarbetare »	1 400	6	0·4	1 362	11	0·8
De förenade förbunden	802	18	2·2	741	6	0·8
Sv. förgylleri- o. glasmästeriarb.-förbundet	136	—	—	143	—	—
» gjutare »	2 235	96	4·3	2 278	65	2·9
» grufarbetare »	461	—	—	554	4	0·7
» hattarbetare »	144	9	6·3	155	5	3·2
» järn- och metallarbetare »	15 777	505	3·2	15 555	511	3·3
Däraf: järnbruksarbetare	3 707	83	2·2	3 968	83	2·1
mek. verkstadsarbetare	12 070	422	3·5	11 587	428	3·7
Sv. kakelugnsmakare förbundet	175	14	8·0	150	7	4·7
» kommunalarbetare »	1 807	31	1·7	1 932	32	1·7
» landtarbetare »	417	8	1·9	435	6	1·4
» murare »	2 436	331	13·6	1 297	219	16·9
» målare »	636	38	6·0	608	97	16·0
Skand. sadelmakare- o. tapetserare »	417	11	2·6	333	20	6·0
Sv. skoarbetare »	1 371	35	2·6	1 621	35	2·2
» skrädderiarbetare »	1 991	29	1·5	1 931	19	1·0
» stenhuggare »	3 055	115	3·8	3 074	77	2·5
» sågverksindustriarbetare »	1 527	162	10·6	1 389	341	24·6
» textilarbetare »	1 031	11	1·1	994	17	1·7
Intern tobaksarbetare »	1 266	15	1·2	1 637	11	0·7
Sv. transportarbetare »	671	76	11·3	610	12	2·0
» träarbetare »	3 315	207	6·2	3 033	168	5·5
» tunnbinderiarbetare »	65	3	4·6	65	3	4·6
» varuutkörare- o. handelsarbetare »	405	2	0·5	429	—	—
» typograf »	571	27	4·7	732	30	4·1
Intern. litografiska »	187	4	2·1	185	5	2·7
Sv. elektriska arbetare »	228	1	0·4	226	1	0·4
» slakteri- o. charkuteriarbetare »	186	1	0·5	187	—	—
» stuckatör »	61	1	1·6	60	16	26·7
Summa	**45 627**	**1 970**	**4·3**	**44 539**	**1 970**	**4·4**

[1] Till följd af det skydd, som dessa uppgifter åtnjuta enligt 2 §, 4 mom. tryckfrihetsförordningen, kan här icke meddelas, i hvad mån dessa siffror afse hela antalet medlemmar inom ett fackförbund. På grundval af ofvanstående siffror kunna alltså inga slutsatser dragas beträffande fackförbundens verkliga medlemsantal eller rörande förändringar i detta hänseende.

Antalet arbetslösa inom arbetar-

Fackförbund.	Antal redovisade afdelningar.[1]	Antal redovisade medlemmar.			
		Män.		Kvinnor.	Tillsammans.
		Helt betalande.	Halft betalande.		
Sv. bageri- o. konditoriarbetareförbundet	32	1 342	30	48	**1 420**
» bleck- o. plåtslagare »	46	1 077	236	—	**1 313**
» bokbinderiarbetare »	5	50	19	52	**121**
» bryggeriarbetare »	21	971	19	410	**1 400**
De förenade förbunden	21	688	52	62	**802**
Sv. förgylleri- o. glasmästeriarbetareförbundet	6	123	10	3	**136**
» gjutareförbundet	85	—	—	—	**2 235**
» grufarbetareförbundet	11	461	—	—	**461**
» hattarbetare »	4	128	5	11	**144**
» järn- o. metallarbetareförbundet	54	—	—	—	**15 777**
Däraf: järnbruksarbetare	20	—	—	—	**3 707**
mek. verkstadsarbetare.	34	—	—	—	**12 070**
» kakelugnsmakare förbundet	7	166	9	—	**175**
» kommunalarbetare »	29	1 747	60	—	**1,807**
» landtarbetare »	14	383	34	—	**417**
» murare »	21	2 418	18	—	**2 436**
» målare »	9	602	32	2	**636**
Skand. sadelmakare- o. tapetserare »	18	327	51	39	**417**
Sv. skoarbetare »	17	871	156	344	**1 371**
» skrädderiarbetare »	51	1 520	73	398	**1 991**
» stenhuggare »	60	2 470	585	—	**3 055**
» sågverksindustriarbetare »	23	1 123	403	1	**1 527**
» textilarbetare »	21	688	58	285	**1 031**
Int. tobaksarbetare »	12	395	17	854	**1 266**
Sv. transportarbetare »	8	646	25	—	**671**
» träarbetare »	70	3 163	151	1	**3 315**
» tunnbinderiarbetare »	6	65	—	—	**65**
» varuutkörare- o. handelsarbetare »	12	367	28	10	**405**
» typograf »	14	407	157	7	**571**
Int. litografiska »	6	166	21	—	**187**
Sv. elektriska arbetare »	7	—	—	—	**228**
» slakteri- o. charkuteriarbetare »	3	153	23	10	**186**
» stuckatör »	2	60	1	—	**61**
Summa	**695**	[2] —	[2] —	[2] —	**45 627**

[1] Jfr noten å sid. 197.
[2] På den grund att hithörande uppgifter icke kunnat erhållas från samtliga organisationer,

organisationerna den 1 november 1911.

Arbetslösa.					Däraf arbetslösa till följd af		Arbetslediga på grund af					Arbetslöshetsdagar.			
Män.		Kvinnor.	Tillsammans.		arbetsbrist.	tillfälliga orsaker.	sjukdom.	arbetskonflikt.	värnplikt.	andra orsaker.	Tillsammans.	Antal redovisade			Hela antalet arbetslöshetsdagar.
Helt betalande.	Halft betalande.		Antal.	%								afdelningar.	medlemmar.	arbetslösa.	
98	—	2	**100**	7·0	100	—	12	1	29	1	**43**	9	373	37	**537**
100	13	—	**113**	8·6	113	—	39	—	103	5	**147**	5	54	11	**164**
1	—	—	**1**	0·8	1	—	4	—	3	—	**7**	1	20	1	**15**
6	—	—	**6**	0·4	6	—	34	—	11	—	**45**	1	24	2	**62**
17	1	—	**18**	2·2	18	—	27	—	11	1	**39**	2	97	6	**78**
—	—	—	—	—	—	—	3	1	7	—	**11**	—	—	—	—
—	—	—	**96**	4·3	64	32	59	—	79	3	**141**	10	562	71	**720**
—	—	—	—	—	—	—	13	—	19	3	**35**	—	—	—	—
9	—	—	**9**	6·3	9	—	1	—	3	—	**4**	2	87	9	**130**
—	—	—	**505**	3·2	—	—	—	—	—	—	—	18	1,643	66	**940**
—	—	—	**83**	2·2	—	—	—	—	—	—	—	7	535	18	**149**
—	—	—	**422**	3·5	—	—	—	—	—	—	—	11	1,108	48	**791**
14	—	—	**14**	8·0	3	11	4	—	6	—	**10**	1	13	6	**108**
31	—	—	**31**	1·7	31	—	12	2	17	43	**74**	1	55	4	**89**
8	—	—	**8**	1·9	8	—	6	3	11	1	**21**	1	34	2	**64**
331	—	—	**331**	13·6	179	152	24	—	30	—	**54**	5	283	77	**1 334**
37	1	—	**38**	6·0	38	—	1	—	12	—	**13**	4	126	30	**765**
11	—	—	**11**	2·6	11	—	11	—	9	—	**20**	6	175	11	**215**
17	4	14	**35**	2·6	35	—	16	—	8	—	**24**	2	185	15	**847**
26	—	3	**29**	1·5	25	4	45	—	14	—	**59**	16	567	25	**192**
105	10	—	**115**	3·8	101	14	158	5	109	15	**287**	8	474	67	**1 281**
87	75	—	**162**	10·6	87	75	64	—	50	—	**114**	4	395	48	**334**
10	—	1	**11**	1·1	11	—	53	1	32	1	**87**	2	81	2	**51**
5	—	10	**15**	1·2	15	—	67	—	—	1	**68**	3	189	10	**248**
72	4	—	**76**	11·3	76	—	15	—	5	—	**20**	2	73	65	**659**
206	1	—	**207**	6·2	189	18	91	93	89	6	**279**	12	373	56	**970**
3	—	—	**3**	4·6	3	—	3	—	3	—	**6**	1	3	3	**42**
2	—	—	**2**	0·5	2	—	—	—	—	—	—	1	202	2	**28**
21	6	—	**27**	4·7	27	—	7	—	23	3	**33**	6	396	21	**574**
4	—	—	**4**	2·1	4	—	2	—	4	—	**6**	1	103	3	**69**
—	—	—	**1**	0·4	1	—	—	—	—	—	—	1	11	1	**31**
1	—	—	**1**	0·5	1	—	—	—	1	—	**1**	—	—	—	—
1	—	—	**1**	1·6	1	—	—	—	3	—	**3**	1	35	1	**18**
[2] —	[2] —	[2] —	**1 970**	4·3	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	**144**	**6 633**	**652**	**10 565**

hafva slutsummor icke nedräknats.

Antalet arbetslösa inom arbetar-

Fackförbund.	Antal redovisade afdelningar.[1]	Antal redovisade medlemmar.			
		Män.		Kvinnor.	Tillsammans.
		Helt betalande.	Halft betalande.		
Sv. bageri- och konditoriarbetareförbundet	30	1 327	26	51	**1 404**
» bleck- och plåtslagare »	45	1 053	241	—	**1 294**
» bokbinderiarbetare »	5	53	19	53	**125**
» bryggeriarbetare »	20	941	14	407	**1 362**
De förenade förbunden	20	650	54	37	**741**
Sv. förgylleri- och glasmästeriarbetareförbundet	7	127	13	3	**143**
» gjutareförbundet	95	—	—	—	**2 278**
» grufarbetareförbundet	11	554	—	—	**554**
» hattarbetare »	5	137	4	14	**155**
» järn- o. metallarbetareförbundet	53	—	—	—	**15 555**
Däraf: järnbruksarbetare	19	—	—	—	**3 968**
mek. verkstadsarbetare	34	—	—	—	**11 587**
» kakelugnsmakare förbundet	5	142	8	—	**150**
» kommunalarbetare »	28	1 868	64	—	**1 932**
» landtarbetare »	14	411	24	—	**435**
» murare »	22	1 280	17	—	**1 297**
» målare »	8	572	34	2	**608**
Skand. sadelmakare- o. tapetserare »	21	274	59	—	**333**
Sv. skoarbetare »	19	1 061	149	411	**1 621**
» skrädderiarbetare »	50	1 497	206	228	**1 931**
» stenhuggare »	63	2 527	547	—	**3 074**
» sågverksindustriarbetare »	20	1 018	370	1	**1 389**
» textilarbetare »	20	670	56	268	**994**
Int. tobaksarbetare »	16	539	17	1 081	**1 637**
Sv. transportarbetare »	7	585	25	—	**610**
» träarbetare »	65	2 897	135	1	**3 033**
» tunnbinderiarbetare »	6	65	—	—	**65**
» varuutkörare- o. handelsarbetare »	14	391	29	9	**429**
» typograf »	15	540	182	10	**732**
Int. litografiska »	7	165	20	—	**185**
Sv. elektriska arbetare »	7	—	—	—	**226**
» slakteri- och charkuteriarbetare »	3	155	22	10	**187**
» stuckatör »	2	59	1	—	**60**
Summa	**703**	[2] —	[2] —	[2] —	**44 589**

[1] Jfr noten å sid. 197.
[2] På den grund att hithörande uppgifter icke kunnat erhållas från samtliga organisationer.

organisationerna den 1 december 1911.

Arbetslösa.					Däraf arbetslösa till följd af		Arbetslediga på grund af					Arbetslöshetsdagar.			
Män.		Kvinnor.	Tillsammans.		arbetsbrist.	tillfälliga orsaker.	sjukdom.	arbetskonflikt.	värnplikt.	andra orsaker.	Tillsammans.	Antal redovisade			Hela antalet arbetslöshetsdagar.
Helt betalande.	Halft betalande.		Antal.	%								afdelningar.	medlemmar.	arbetslösa.	
108	—	—	**108**	7·7	108	—	4	1	9	2	**16**	18	869	91	**2 359**
125	12	5	**142**	11·0	142	—	51	—	28	3	**82**	11	207	18	**375**
2	—	—	**2**	1·6	2	—	3	—	2	1	**6**	2	30	2	**22**
7	—	4	**11**	0·8	11	—	37	—	5	—	**42**	2	90	6	**140**
6	—	—	**6**	0·8	5	1	26	—	2	1	**29**	3	143	6	**76**
—	—	—	—	—	—	—	2	—	3	—	**5**	1	4	1	**30**
—	—	—	**65**	2·9	65	—	77	—	18	4	**99**	7	198	18	**296**
4	—	—	**4**	0·7	4	—	21	—	3	3	**27**	1	21	1	**30**
5	—	—	**5**	3·2	5	—	1	—	1	1	**3**	1	45	2	**60**
—	—	—	**511**	3·3	—	—	—	—	—	—	—	23	3 154	70	**1 304**
—	—	—	**83**	2·1	—	—	—	—	—	—	—	8	1 849	27	**449**
—	—	—	**428**	3·7	—	—	—	—	—	—	—	15	1 305	43	**855**
7	—	—	**7**	4·7	7	—	7	—	1	1	**9**	—	—	—	—
32	—	—	**32**	1·7	32	—	7	—	8	42	**57**	2	66	6	**139**
6	—	—	**6**	1·4	6	—	8	3	4	1	**16**	1	33	2	**60**
219	—	—	**219**	16·9	219	—	15	4	3	—	**22**	9	470	103	**2 669**
95	2	—	**97**	16·0	96	1	—	—	10	—	**10**	4	163	39	**943**
20	—	—	**20**	6·0	20	—	11	—	10	—	**21**	7	192	19	**436**
17	4	14	**35**	2·2	35	—	16	—	8	—	**24**	2	185	15	**847**
16	—	3	**19**	1·0	19	—	41	—	12	—	**53**	11	392	17	**195**
72	5	—	**77**	2·5	72	5	165	—	21	31	**217**	5	331	42	**860**
107	234	—	**341**	24·6	341	—	54	—	20	1	**75**	3	364	223	**2 025**
10	5	2	**17**	1·7	17	—	44	1	2	—	**47**	2	46	7	**174**
5	—	6	**11**	0·7	11	—	59	—	—	—	**59**	2	49	11	**264**
10	2	—	**12**	2·0	12	—	22	—	5	—	**27**	2	88	12	**303**
165	3	—	**168**	5·5	159	9	85	31	23	3	**142**	20	916	108	**2 260**
3	—	—	**3**	4·6	3	—	1	—	—	—	**1**	1	3	3	**66**
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	4	—	**30**	4·1	30	—	15	—	15	4	**34**	8	504	21	**593**
5	—	—	**5**	2·7	5	—	4	—	1	—	**5**	1	98	4	**74**
—	—	—	**1**	0·4	1	—	—	—	1	—	**1**	1	13	1	**30**
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	**1**	—	—	—	—
16	—	—	**16**	26·7	16	—	—	—	—	—	—	2	60	16	**351**
[2]—	[2]—	[2]—	**1 970**	4·4	[2]—	[2]—	[2]—	[2]—	[2]—	[2]—	[2]—	**152**	**8 734**	**866**	**16 981**

[2] hafva slutsummor icke nedräknats.

Lifsmedels- och bostadspriser i Sverige under åren 1908—1909. [1]

I. Lifsmedelspriser.

Innan en redogörelse lämnas för de viktigaste data angående lifsmedelspriserna å vissa orter i riket åren 1908—1909, torde böra framhållas, att de meddelade prisuppgifterna i en del fall visat sig vara mindre tillfredsställande särskildt vid en jämförelse mellan de olika orterna. Detta är i främsta rummet förhållandet med brödprisen äfvensom prisen å ved, kaffe, kol och koks. Orsaken till dessa allt för betydande prisvariationer mellan de olika orterna är väsentligen att söka i ombudens olika uppfattning af begreppet *ordinär vara*, beroende å sin sida på en å olika orter växlande lefnadsstandard, hvarigenom de för vissa varuslag allmännast förekommande kvaliteter och därmed äfven priser kunna ställa sig väsentligt annorlunda på en ort än på en annan. De beräknade medelprisen för de särskilda orterna torde därför i en del punkter böra upptagas med en viss försiktighet, men däremot kunna medelprissiffrorna för orterna tillsammantagna anses gifva ett fullt korrekt uttryck för det allmänna prisläget å rikets viktigaste platser och en i det stora hela riktig belysning af prisfluktuationerna under här ifrågavarande tidsperiod.

Den allmänna prisnivån för olika slag af lifsförnödenheter under åren 1905—1909 framgår af motstående tabell (sid. 203), som grundar sig på uppgifter från 28 viktigare orter i riket. Man finner då, att, med några få undantag, en mer eller mindre utpräglad *prisstegring* ägt rum för samtliga i tabellen upptagna varuslag, men att denna prisstegring, hvad beträffar riket i dess helhet, ej varit så kraftig, som man i allmänhet torde vara böjd att föreställa sig, äfven om den, särskildt beträffande en del lifsförnödenheter, varit betydande nog. Det är framför allt mjöl-, bröd-, kött- och fläskprisen samt prisen å margarin (billigaste sort), ägg, vissa fisksorter, fotogen och bränsle, som stigit i höjden. Däremot förete skummad mjölk och kaffe samma genomsnittliga priser för år 1909 som för år 1905. (Den utomordentliga prisstegring å kaffe, som kännetecknar de sista åren, tog sin början först med år 1910.) De varuslag, för hvilka en faktisk prisminskning, ehuru dock mindre betydande, inträffat under perioden, äro, förutom vissa fisksorter,

[1] Utgör en sammanfattning af den i dagarna utkommande publikationen, *Arbetsstatistik D: 2.* Lifsmedels- och bostadspriser i Sverige under åren 1908—1909, utgifven af Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik.

Medelpris per år för åren 1905—1909.

Varuslag.	Kvantitet.	Medelpris.					Ökning (+) eller minskning (—) från 1905 till 1909.	
		1905.	1906.	1907.	1908.	1909.		
		öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	%.
Mjölk: oskummad	l.	13	14	14	14	14	+ 1	+ 7·7
skummad	»	7	7	7	7	7	0	0
Smör: bords- (mejeri-)	kg.	212	221	219	226	220	+ 8	+ 3·8
mat- (lands-)	»	191	201	199	204	198	+ 7	+ 3·7
Ost, halfFet, ordinär	»	107	109	116	119	116	+ 9	+ 8·4
Margarin, bästa sort (»grädd-»)	»	157	159	157	164	159	+ 2	+ 1·3
billigaste sort	»	104	108	108	119	116	+ 12	+ 11·5
Ägg	tjog.	133	142	150	148	151	+ 18	+ 13·5
Potatis	5 lit.	29	25	29	32	28	— 1	— 3·4
Ärter, gula	kg.	27	26	27	30	28	+ 1	+ 3·7
Bruna bönor	»	39	39	40	42	41	+ 2	+ 5·1
Mjöl: hvete-	»	27	27	28	31	33	+ 6	+ 22·2
råg-	»	19	19	20	23	22	+ 3	+ 15·8
rågsikt-	»	24	24	26	29	28	+ 4	+ 16·7
Gryn: hafre- (ej ångpreparerade)	»	31	31	32	33	33	+ 2	+ 6·5
korn-	»	25	25	26	28	28	+ 3	+ 12·0
ris: bästa sort	»	57	58	59	59	60	+ 3	+ 5·3
billigaste sort	»	32	31	32	35	34	+ 2	+ 6·3
Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	35	35	37	41	40	+ 5	+ 14·3
mjukt: limpa, söt	»	34	35	35	39	39	+ 5	+ 14·7
limpa, sur (s. k. ankarstock)	»	25	26	26	28	28	+ 3	+ 12·0
Hvetebröd: skorpor, billigaste sort	»	64	65	67	73	74	+ 10	+ 15·6
mjukt, » »	»	42	44	46	51	53	+ 11	+ 26·2
Nötkött, färskt: stek	»	89	98	106	109	104	+ 15	+ 16·9
soppkött	»	74	81	89	91	85	+ 11	+ 14·9
Kalfkött: stek	»	104	116	118	122	120	+ 16	+ 15·4
spädkalf	»	53	58	64	66	63	+ 10	+ 18·9
Fårstek, färsk	»	105	118	125	125	121	+ 16	+ 15·2
Fläsk, färskt	»	110	127	123	114	121	+ 11	+ 10·0
salt: svenskt	»	117	132	131	121	127	+ 10	+ 8·5
amerikanskt	»	113	124	125	121	128	+ 15	+ 13·3
Fisk, färsk: sill	»	33	34	34	28	28	— 5	— 15·2
strömming	»	40	41	44	36	36	— 4	— 10·0
rödspotta (»spätta»)	»	71	75	80	81	79	+ 8	+ 11·3
salt: sill	»	38	40	41	38	37	— 1	— 2·6
strömming	»	25	26	25	25	23	— 2	— 8·0
kabeljo	»	54	56	59	60	61	+ 7	+ 13·0
Kaffe (obrändt), brasilianskt	»	115	117	116	116	115	0	0
Socker, bit-	»	69	62	62	66	67	— 2	— 2·9
Fotogén, prima	l.	16	16	16	18	18	+ 2	+ 12·5
Ved: björk-, osågad, hemkörd (pr »storfamn» 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)		2170	2220	2360	2680	2520	+ 350	+ 16·1
barr-		1650	1710	1850	2140	2020	+ 370	+ 22·4
Torf	hl.	70	70	73	80	74	+ 4	+ 5·7
Kol, antracit- (»valnöt») hemkörd	»	322	318	355	388	376	+ 54	+ 16·8
Koks, gasverks- (okrossad) hemkörd	»	112	106	126	139	134	+ 22	+ 19·6

endast potatis och socker. Hvad sistnämnda varuslag beträffar, berodde denna nedgång uteslutande på det ovanligt höga sockerpriset vid periodens början. Mellan åren 1906—1909 har däremot inträdt en prisstegring på ungefär 8 %. Tager man hänsyn till antalet af de varuslag, hvilka ingå i den här behandlade statistiken, kan den allmänna prisstegring, som påvisats för åren 1905—1909, anses hafva nått sin kulmen med år 1908, ty om priserna för åren 1908 och 1909 jämföras med hvarandra, visar det sig, att prisnivån under det senare året, hvad beträffar de flesta varuslagen, var åtskilligt lägre.[1] På grund häraf kommer stegringen i priserna under femårsperioden 1905—1909, sådan den framgår af de i vidstående tabell meddelade absoluta och relativa talen, att i många fall ställa sig betydligt mindre, än om såsom utgångspunkter för jämförelsen skulle hafva valts åren 1904—1908.

Bland de varor, som under år 1909 sjunkit i pris, må särskildt framhållas smör, ost, margarin samt olika slag af kött och bränsle.

I stort sedt synes prisstegringen hafva framträdt med samma styrka *inom olika landsdelar*, äfven i Stockholm, där dock priserna redan vid periodens början voro betydligt högre än annorstädes. I öfrigt gäller naturligtvis, hvad beträffar de särskilda varuslagen, att prisförändringarna varit mer eller mindre betydande inom de skilda landsdelarna och att i allmänhet prisstegringen varit större i samma mån som priserna förut varit låga. Sistnämnda förhållande förklarar t. ex. den genomgående starka prisstegringen för orterna i Småland, där lifsmedelspriserna det oaktadt fortfarande äro lägre än inom de öfriga landsdelarna. Allt som allt kan man på det hela taget spåra en tendens till en utjämning af prisförhållandena inom rikets olika delar.

Ännu förete emellertid de särskilda landsdelarna högst väsentliga olikheter beträffande lifsmedelspriserna, såsom äfven framgår vid en blick på vidstående tabell (sid. 205), där medelprissiffror i genomsnitt för hela femårsperioden meddelas för olika landsdelar. Dyrast ställa sig priserna i det stora hela i Stockholm och billigast å orterna i Småland. I hvilken ordning de öfriga landsdelarna böra placeras i fråga om allmän prisdyrhet, är, med hänsyn till den olika stora betydelsen af de särskilda varuslagen, ej så lätt att bestämma. Närmast Stockholm torde väl Norra Sverige komma och därefter Östra, Västra och Södra Sverige.

Hvad särskildt beträffar *Stockholm*, torde här få anföras några prisuppgifter år 1909 för en del viktigare lifsförnödenheter, hvarvid för jämförelses skull äfven medtagits lifsmedelspriserna för alla här redovisade orter tillsammantagna.

[1] En af Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik företagen undersökning af lifsmedelskostnaderna i Stockholm, åstadkommen på så sätt att de genom budgetsundersökningen för Stockholm 1907—1908 erhållna kvantitetstalen multiplicerats med lifsmedelspriserna å samma ort, har gifvit vid handen, att år 1909 betecknar höjdpunkten af stegringen i lifsmedelskostnaderna därstädes. (Se »Medd.» 1912 s. 35 ff.)

Medelpris i genomsnitt åren 1905—1909 för olika landsdelar.

Obs. anmärkningen här nedan!

Varuslag.	Kvantitet.	Stockholm.	Östra Sverige.	Småland (och öarna).	Södra Sverige.	Västra Sverige.	Norra Sverige.	Samtliga orter.
Mjölk: oskummad	l.	16	13	13	12	14	15	**14**
skummad	»	7	6	7	6	7	9	**7**
Smör: bords- (mejeri-)	kg.	225	220	216	217	217	221	**220**
mat- (lands-)	»	209	197	196	196	193	203	**199**
Ost, halffet, ordinär	»	143	111	124	118	103	113	**113**
Margarin, bästa sort (»grädd-»)	»	164	162	167	161	160	155	**159**
billigaste sort	»	116	111	112	112	111	110	**111**
Ägg	tjog.	163	149	136	135	141	151	**145**
Potatis	5 lit.	32	28	27	27	27	30	**29**
Ärter, gula	kg.	24	24	27	30	28	29	**28**
Bruna bönor	»	42	41	41	41	42	38	**40**
Mjöl: hvete-	»	29	28	28	29	28	31	**29**
råg-	»	22	20	22	21	20	21	**21**
rågsikt-	»	27	25	26	27	25	26	**26**
Gryn: hafre- (ej ångpreparerade)	»	33	29	33	34	31	33	**32**
korn-	»	29	24	26	26	28	28	**27**
ris-: bästa sort	»	56	59	64	63	59	54	**59**
billigaste sort	»	35	32	33	33	31	34	**33**
Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	39	33	42	43	39	35	**38**
mjukt: limpa, söt	»	33	36	30	27	38	42	**36**
limpa, sur (s. k. ankarstock)	»	36	27	26	18	25	33	**27**
Hvetebröd: skorpor, billigaste sort	»	85	71	63	70	60	73	**69**
mjukt » »	»	44	39	45	48	49	31	**47**
Nötkött, färskt: stek	»	108	107	99	99	100	101	**101**
soppkött	»	93	87	83	87	80	83	**84**
Kalfkött: stek	»	127	123	94	117	113	125	**116**
spädkalf	»	79	62	48	63	61	60	**61**
Fårstek, färsk	»	130	131	106	125	118	113	**119**
Fläsk, färskt	»	134	128	103	112	116	122	**119**
salt: svenskt	»	138	129	118	122	124	128	**126**
amerikanskt	»	129	119	124	124	118	123	**122**
Fisk, färsk: sill	»	37	36	32	36	30	30	**31**
strömming	»	62	39	37	38	46	35	**39**
rödspotta (»spätta»)	»	82	76	83	82	69	79	**77**
salt: sill	»	46	37	38	40	39	39	**39**
strömming	»	28	25	37	23	[1]	23	**25**
kabeljo	»	55	51	54	62	47	66	**58**
Kaffe (obrändt), brasilianskt	»	117	107	108	112	119	120	**116**
Socker, bit-	»	64	65	66	65	65	66	**65**
Fotogén, prima	l.	17	17	16	15	16	18	**17**
Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»: 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	hl.	3080	2560	2110	2480	2630	2020	**2390**
barr- }	hl.	2200	1980	1650	2050	2100	1550	**1870**
Torf	hl.	99	[1]	56	63	85	[1]	**74**
Kol, antracit- (»valnöt») } hemkörd	»	362	341	355	341	357	357	**352**
Koks, gasverks- (okrossad) } hemkörd	»	112	129	118	120	130	119	**127**

[1]) Prisuppgifter saknas eller äro för fåtaliga för erhållande af en tillförlitlig siffra.

Anm. Rörande priserna å vissa varuslag, särskildt ost, olika sorters bröd, kaffe, kol och koks märkes, att uppgifterna från olika orter varierat högst betydligt, beroende till stor del därpå, att olika kvaliteter afses. Alla jämförelser mellan skilda orter eller landsdelar böra därför, beträffande priserna å anförda varuslag, upptagas med en viss försiktighet.

Varuslag.	*Medelpris år 1909.* Stockholm. Öre.	Samtliga 28 orter. Öre.	
Mjölk: oskummad	16	14	per lit.
Smör: mat- (lands-)	209	198	» kg.
Ägg	162	151	» tjog.
Potatis	33	28	» 5 lit.
Mjöl: råg-	24	22	» kg.
Rågbröd: hårdt (spis), groft	44	40	» »
Nötkött, färskt: stek	111	104	» »
Fläsk, salt: svenskt	141	127	» »
Sill, salt	44	37	» »
Kaffe, (obrändt), brasilianskt	119	115	» »
Socker, bit-	67	67	» »
Ved: björk-	3010	2520	» storfamn[1]
barr-	2220	2020	» »

Att med ledning af de meddelade lifsmedelspriserna å de olika orterna söka gruppera dessa allt efter deras allmänna prisdyrhet eller prisbillighet faller sig gifvetvis ur flera synpunkter vanskligt nog, särskildt med hänsyn till svårigheten att bestämma, hvilken vikt och betydelse bör tillmätas det ena varuslaget i jämförelse med det andra. En åtminstone ungefärlig uppgift på den kvantitet af hvarje särskildt slag af lifsmedel, som kan anses ingå i budgeten för en mindre bemedlad familj, har emellertid, hvad hufvudstaden beträffar, erhållits genom den af Stockholms stads statistiska kontor verkställda undersökningen angående lefnadskostnaderna i Stockholm, hvarvid en beräkning utförts af sagda kvantiteters storlek. De sålunda erhållna kvantitetstalen torde afse hushåll på i medeltal 4 personer (man, hustru och två barn) med en årlig utgiftsstat af i genomsnitt 2 200 kronor. För att erhålla uppgift på ett dylikt hushålls sammanlagda utgifter för lifsmedel å de olika orterna hafva nu dessa kvantitetstal multiplicerats med de uppgifna lifsmedelspriserna å hvarje ort för år 1909. Det sammanlagda beloppet af ifrågavarande utgifter meddelas i vidstående tabell (sid. 207), hvari äfven angifvas de olika orternas indextal, då medelkostnaden per ort för alla orterna tillsammantagna satts till 1 000.[2]

Vid en beräkning af här föreliggande slag måste det helt naturligt vara hardt när omöjligt att vinna ett fullt exakt resultat. Kvantiteterna af de olika lifsmedlen hafva, såsom nämnts, erhållits genom undersökning af ett flertal Stockholmshushåll, och dessa kvantitetstal torde näppeligen äga sin fulla tillämplighet på orter i andra delar af riket. Så t. ex. kan med säkerhet

[1] Se tab. s. 203.

[2] Beträffande en för Stockholm särskildt verkställd undersökning af samma slag hänvisas till »Medd.» 1912 s. 35 ff.

Beräknade utgifter för de viktigaste slagen af lifsmedel på vissa orter i riket år 1909.

(Afseende ett genomsnittshushåll af man, hustru och två barn med en årlig inkomst af c:a 2 000 kr.)

Ort.	Utgifter per år för de viktigaste slagen af lifsmedel.	Medelkostnad per ort för orterna tillsammantagna = 1 000.	Ort.	Utgifter per år för de viktigaste slagen af lifsmedel.	Medelkostnad per ort för orterna tillsammantagna = 1 000.
	Kr.	Kr.		Kr.	Kr.
Kiruna	804	1 129	Gäfle	706	992
Malmberget	789	1 108	Söderhamn	706	992
Stockholm	764	1 073	Falun	704	989
Sundsvall: staden	745	1 046	Västerås	696	978
Luleå	743	1 044	Halmstad	694	975
Sundsvall: sågverksdistrikt	733	1 029	Jönköping	689	968
Boden	731	1 027	Borås	689	968
Malmö	724	1 017	Karlskrona	683	959
Karlstad	719	1 010	Norrköping	682	958
Uppsala	718	1 008	Domnarfvet	679	954
Göteborg	713	1 001	Hälsingborg	677	951
Eskilstuna	713	1 001	Kristianstad	671	942
Örebro	712	1 000	Kalmar	671	942
Lund	708	994	Vänersborg	663	931

antagas, att bränsle och lyse konsumeras i afsevärdt högre grad i norra Sverige, fisk mera å orterna vid västkusten o. s. v. Då emellertid särskilda hushållsbudgeter för olika delar af riket icke kunnat erhållas, hafva Stockholmsbudgetens tal fått gälla för samtliga orter. I det stora hela torde äfven dessa tal gifva en något så när riktig föreställning om de olika varuslagens allmänna betydelse i förhållande till hvarandra.

Af ofvanstående tabell framgår, att lefnadskostnadernas storlek i afseende på de viktigaste slagen af lifsmedel ställde sig högst i Kiruna och Malmberget, medan Stockholm kom först i tredje rummet.

Öfver riksmedeltalet stodo vidare alla redovisade norrländska orter med undantag af Söderhamn samt därjämte Malmö, Uppsala, Göteborg och Karlstad. Lägst på skalan stod Vänersborg och närmast sistnämnda stad i fråga om prisbillighet kommo Kalmar och Kristianstad; äfven Domnarfvet stod anmärkningsvärdt lågt på skalan.

Sammanföras orterna till landsdelar, blir ordningen mellan de olika landsdelarna och deras indextal följande:

Stockholm	1 073
Norra Sverige	1 031
Östra »	986
Västra »	980
Södra »	973
Småland	955

Beträffande *årstidens* inflytande på priserna för vissa varuslag är man i tillfälle att konstatera, att det i främsta rummet är ägg och smör, men äfven potatis, kött och fläsk, som äro mer eller mindre beroende af årstidens växlingar. I fråga om ägg och smör stå sålunda priserna väsentligt lägre under april—juli (lägst i maj och juni) för att sedermera gradvis stiga samt nå sin höjdpunkt i november och december. Ett nästan motsatt förhållande, ehuru ej så utprägladt, äger rum beträffande potatis samt kött och fläsk. Potatis står sålunda högst i pris under sommarmånaderna eller den tid, då den gamla potatisen börjar taga slut och den nya ännu ej hunnit komma tillräckligt i marknaden. Hvad åter kött och fläsk beträffar, ställa sig priserna likaledes jämförelsevis höga under sommaren, men äfven på hösten eller så länge kreaturen kunna hållas på bete.

II. Kreatурspriser.

Det är helt naturligt, att ett nära samband måste finnas mellan priserna på lefvande kreatur och på kött och fläsk. En dylik öfverensstämmelse kan också, åtminstone i viss mån, konstateras vid en jämförelse mellan de i tabellen sid. 203 meddelade prisuppgifterna för kött och fläsk och de i nedanstående tablå sammanförda *medelpriser å kreatur per kg. lefvande vikt.*

Kreatursslag.	Stockholm.					Malmö.					Göteborg.			
	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1906.	1907.	1908.	1909.
	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Kvigor, fullt feta	44	52	56	54	45	47	51	51	50	45	51	54	52	45
Kor, » »	38	44	48	45	38	39	43	45	44	38	47	48	46	39
Tjurar, fullt köttiga (minst 500 kg.)	43	49	54	48	40	43	45	46	43	38	52	54	48	42
Oxar, fullt feta	—	51	55	51	43	—	45	53	49	45	47	50	47	40
Kalfvar: sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)	62	68	68	—	—	55	59	67	64	62	64	69	62	58
» skummjölkskalfvar	47	50	47	41	43	33	39	42	36	35	44	49	47	40
Svin, slaktfeta (80—100)	62	70	67	58	70	61	74	64	54	66	76	67	57	70

Såsom redan förut framhållits, företedde köttpriserna under åren 1905—1908 en allmän och ganska stark stegring, hvaremot under år 1909 kunde iakttagas en tendens till billigare köttpriser. I fråga om priserna å motsvarande kreatursslag

framgår af tablån å föregående sida, att prisstegringen nådde sin höjdpunkt redan under år 1907, hvarefter prisrörelsen under femårsperiodens två sista år gick i rakt motsatt riktning. I fråga om fläsk och svin gestaltade sig däremot prisrörelsen under perioden helt annorlunda än i fråga om kött och nötkreatur. Priserna på fläsk och svin nådde sålunda högst år 1906, hvarefter de under de två följande åren visade ganska stark nedgång för att likväl åter under år 1909 stiga icke så obetydligt.

En jämförelse mellan kreatursprisernas höjd i Stockholm, Malmö och Göteborg under år 1909 gifver vid handen, att någon större olikhet mellan de tre städerna i detta afseende knappast förefinnes.

III. Bostads- och inackorderingspriser.

Bostadspriser. Liksom i fråga om lifsmedelspriserna gäller äfven beträffande bostadspriserna, att medelprissiffrorna för de särskilda orterna böra användas med en viss försiktighet, hvaremot de beräknade medelpriserna för orterna tillsammantagna kunna sägas fullt korrekt återspegla växlingarna i den allmänna bostadsprisnivån i riket. Det må emellertid erinras, att vid dessa undersökningar vanligen efterfrågats de belopp, som hyresgästerna erlägga för innehafd lägenhet. Då mellanhänder torde förekomma i ganska stor utsträckning, ej minst beträffande små lägenheter, får man sålunda ej alltid dessas pris i första hand.

I tabellen å sid. 210—211, som grundar sig på prisuppgifter från 83 viktigare orter i riket (större och mindre), meddelas *hyresbeloppen per år i medeltal för lägenhetskategorierna ett möbleradt rum, ett kök, ett omöbleradt rum, ett rum och kök, två rum och kök, tre rum och kök samt fyra rum och kök*, hvarvid för åskådlighetens skull de olika orterna sammanförts till större geografiska enheter (landsdelar). Det visar sig vid en granskning af nämnda tabell, att hyrespriserna i genomsnitt för samtliga orter från 1908 till 1909 stigit med 1 %.

Prisfluktuationerna äro emellertid ganska olika för de olika bostadskategorierna. Så t. ex. hafva hyrespriserna å ett kök i genomsnitt sjunkit med 1·3 % och å tre rum och kök stigit med 2·5 %, medan å hyrespriserna för ett omöbleradt rum hvarken ökning eller minskning inträdt.

Liksom beträffande lifsmedelspriserna framträda äfven i fråga om bostadspriserna Stockholm och Norra Sverige med *höga hyror*, under det att de *låga hyrorna* företrädesvis äro tillfinnandes i Småland (och öarna). Jämförelsevis höga hyrespriser möta äfven i Östra Sverige, hvaremot Västra och Södra Sverige i stort sedt utmärka sig för relativt billiga bostäder. Hvad särskildt Stockholm beträffar, befinnas hyrespriserna där vara mer än dubbelt så höga som de för samtliga orter beräknade medelpriserna och ungefär tre gånger så höga som å orterna i Småland (och öarna). Äfven i jämförelse med de näst Stockholm största städerna i riket, Göteborg och Malmö, ut-

Bostadspriser inom olika delar

Landsdelar.	Antal orter.	Hyresbelopp per år i medeltal: ett möbleradt rum.		ett kök.		ett rum.		ett rum och kök.	
		1908.	1909.	1908.	1909.	1908.	1909.	1908.	1909.
		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Stockholm	1	294	304	172	195	213	238	323	333
Östra Sverige	24	144	151	78	77	82	82	142	146
Småland och öarna	12	136	136	54	64	63	70	106	109
Södra Sverige	16	135	134	51	40	84	80	121	116
Västra Sverige	18	161	157	68	73	77	80	130	128
Norra Sverige	12	203	215	94	92	105	106	190	204
Samtliga orter	**83**	**154**	**157**	**79**	**78**	**84**	**84**	**140**	**142**

märker sig Stockholm för ovanligt höga bostadspriser, såsom framgår af följande sammanställning:

	Medelhyra (kr.) för ett rum		ett rum och kök		två rum och kök	
	år 1908.	år 1909.	år 1908.	år 1909.	år 1908.	år 1909.
Stockholm	213	238	323	333	511	528
Malmö	149	151	211	214	355	348
Göteborg	127	144	195	212	312	328

För att i någon mån belysa spörsmålet, i hvad mån orternas större eller mindre folkmängd influerar på hyresprisen, hafva i efterföljande tablå sammanförts uppgifter angående den genomsnittliga årshyran för lägenheter om ett rum och kök å orter, tillhörande olika storleksgrupper.

Orter med invånarantal af:	Antal orter. År 1909.	Antal orter. År 1908.	Hyresbelopp[1] (kr.) i genomsnitt för ett rum och kök. År 1909.	Hyresbelopp[1] (kr.) i genomsnitt för ett rum och kök. År 1908.
Öfver 40 000	4	4	238	232
40—20 000	7	8	178	164
20—10 000	14	13	151	152
10— 5 000	22	23	156	148
intill 5 000	45	44	122	118

Af intresse är jämväl att söka ungefärligen bedöma, huru stor del utaf Sveriges i (här undersökta) stadssamhällen boende befolkning lefver under inflytande af högre eller lägre hyrespriser. En undersökning härutinnan har ådagalagt, att af de c:a 1 300 000 personer, som år 1909 bodde i stadsliknande samhällen, rörande hvilka uppgifter i anförda hänseende föreligga, endast 4·3 % tillhörde orter inom den lägsta prisgruppen (högst 100 kr.) af lägenheter om ett rum och kök, under det att gruppen 101—

[1] Såsom genomsnittstal har för hvarje grupp tagits medeltalet af de till gruppen hörande särskilda orternas medelpris.

af riket åren 1908—1909.

(kr.) för lägenheter om						Ökning (+) eller minskning (—) i medelpriset från 1908 till 1909 för						
två rum och kök.		tre rum och kök.		fyra rum och kök.		ett möblerat rum.	ett kök.	ett rum.	ett rum och kök.	två rum och kök.	tre rum och kök.	fyra rum och kök.
1908.	1909.	1908.	1909.	1908.	1909.							
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	%.	%.	%.	%.	%.	%.	%.
511	528	677	676	918	907	+ 3·4	+ 13·1	+ 11·7	+ 3·1	+ 3·3	— 0·1	— 1·2
237	248	375	370	516	509	+ 4·9	— 1·3	± 0	+ 2·8	+ 4·6	+ 1·3	+ 1·4
161	177	263	291	377	416	+ 2·9	+ 18·5	+ 11·1	+ 2·8	+ 9·9	+ 10·6	+ 10·3
192	199	309	315	475	487	— 0·7	— 27·5	— 4·8	— 4·1	+ 3·6	+ 1·9	+ 2·5
221	216	355	354	493	504	— 2·5	+ 7·4	+ 3·9	— 1·5	— 2·3	— 0·3	+ 2·2
351	334	478	531	690	641	+ 5·9	— 2·1	+ 1·0	+ 7·4	— 4·8	+ 11·1	— 7·1
233	**238**	**360**	**369**	**514**	**516**	+ 1·9	— 1·3	± 0	+ 1·4	+ 2·1	+ 2·5	+ 0·4

150 kr. omfattade 20·5 %, gruppen 151—200 kr. 22·3 %, gruppen 201—250 kr. 26·0 % samt gruppen öfver 250 kr. 26·9 %; till denna sistnämnda grupp hörde Stockholm, Djursholm och Stocksund, Kiruna, Malmberget och Gällivare.

Inackorderingspriser för arbetare. Medelpriset per vecka för privat inackordering för arbetare befinnes hafva utgjort i genomsnitt för samtliga orter, från hvilka fullständiga uppgifter härom inkommit:

	År 1908. Kr.	År 1909. Kr.
Endast måltider	8·28	8·50
Måltider och husrum	10·46	10·69

För båda slagen af inackordering belöpte sig alltså ökningen från 1908 till 1909 till mellan 2 och 3 %.

Äfven i detta fall påträffas de ojämförligt högsta priserna för Stockholm (10·47 kr. för måltidsinackordering 1909) och Norra Sverige (9·33 kr.), hvaremot beträffande öfriga landsdelar skiljaktigheterna äro mindre framträdande (växlande mellan 8·38 och 7·74 kr.)

IV. Sammanlagda utgifter för lifsmedel och hyror å vissa orter.

I det föregående har meddelats en beräkning af de sammanlagda kostnaderna under loppet af ett år för ett genomsnittshushåll i fråga om lifsmedel. Till komplettering häraf hafva i tab. å sid. 212 meddelats uppgifter äfven å hyresprisernas storlek för lägenheter om 2 rum och kök och genom att sammanslå dessa båda summor har det varit möjligt att erhålla åtminstone ett approximativt uttryck för storleken af kostnaderna för såväl lifsmedel som hyror på ifrågavarande orter. För hvarje ort har därjämte summan af dessa kostnader ställts i relation till medelkostnaden för alla orter tillsammantagna, hvilken därvid satts = 1 000.

Beräknade utgifter för de viktigaste slagen af lifsmedel och för hyror på vissa orter i riket år 1909.

(Afseende ett genomsnittshushåll af man, hustru och två barn med en årlig inkomst af 2 000 kr.)

Ort.	Utgifter för de viktigaste slagen af lifsmedel.	Hyra för två rum och kök.	Summa.	Medelkostnad per ort för orterna tillsammantagna = 1 000.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Stockholm	764	540	**1 304**	1 267
Kiruna	804	482	**1 286**	1 250
Malmberget	789	455	**1 244**	1 209
Gällivare	789	401	**1 190**	1 156
Boden	731	358	**1 089**	1 058
Sundsvall: staden	745	338	**1 083**	1 052
Malmö	724	351	**1 075**	1 045
Luleå	743	329	**1 072**	1 042
Göteborg	713	356	**1 069**	1 039
Karlstad	719	331	**1 050**	1 020
Eskilstuna	713	333	**1 046**	1 017
Gäfle	706	334	**1 040**	1 011
Örebro	712	314	**1 026**	997
Norrköping	682	318	**1 000**	972
Uppsala	718	281	**999**	971
Västerås	696	299	**995**	967
Borås	689	279	**968**	941
Karlskrona	683	284	**967**	940
Söderhamn	706	260	**966**	939
Hälsingborg	677	262	**939**	913
Lund	708	227	**935**	909
Jönköping	689	241	**930**	903
Halmstad	694	236	**930**	903
Falun	704	209	**913**	887
Kristianstad	671	229	**900**	875
Vänersborg	663	229	**892**	867
Kalmar	671	196	**867**	843

Af tabellen framgår, att högst på skalan i fråga om lefnadskostnadernas storlek, i hvad de afse viktigare slag af lifsmedel samt bostadshyra, kom Stockholm och därefter Kiruna, Malmberget och Gällivare. I fråga om enbart lifsmedelspriserna nådde dock dessa tre sistnämnda orter högre än Stockholm. I öfrigt visar sig ganska stor öfverensstämmelse mellan lifsmedels- och hyrespriserna så till vida, att orternas inbördes ordning i stort sedt var ungefär densamma i fråga om de sammanlagda kostnaderna för lifsmedel och hyror som i fråga om lifsmedelspriserna enbart.

Öfversikt öfver den svenska nykterhetsrörelsen 1911.[1]

Den nutida organiserade svenska nykterhetsrörelsen kan räkna sin tillvaro från 5 nov. 1879, då den första logen (lokalafdelningen) af den Internationella goodtemplarorden instiftades. Ur denna organisation hafva de flesta öfriga svenska nykterhetssällskap framgått.

Så stiftades 2 jan. 1884 den första blåbandsföreningen, den 3 febr. samma år det första templet af Templarorden, den 5 juli 1888 bildades Nationalgoodtemplarorden, den 21 juli 1894 Svenska kvinnors evangeliska nykterhetsförbund, den 2 febr. 1896 Verdandiorden, 1 maj 1896 Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbund (S. S. U. H.), den 13 sept. 1896 Nykterhetsarmén, den 12 sept. 1900 Hvita bandet.

Jämte dessa sällskap, som sträcka sin verksamhet öfver hela landet och söka sina medlemmar bland alla samhällsklasser, finnas dels i några län lokala nykterhetsförbund dels fackliga sammanslutningar.

Af de lokala förbunden må här nämnas Medelpads nykterhetsförbund, som utgör en sammanslutning af ett antal s. k. Hoppets härsföreningar, samt Jönköpings läns nykterhetsförbund, som jämte en del inom länet existerande lokalföreningar af andra nykterhetsorganisationer äfven omfattar egna lokalafdelningar i länets flesta socknar.

De viktigaste fackliga nykterhetssammanslutningarna äro Järnvägsmännens helnykterhetsförbund, Svenska läkarnas nykterhetsförening, Svenska tullpersonalens helnykterhetsförbund, Svenska postpersonalens helnykterhetsförbund, Sveriges polismäns helnykterhetsförbund, Svenska officerarnas nykterhetsförbund, Sveriges lärares nykterhetsförbund, Farmaceuternas nykterhetsförbund, Sveriges underofficerares nykterhetsförbund.

Dessutom finnas här och hvar rent lokala nykterhetsorganisationer såsom nykterhetsförbundet Stjärnan i Stockholm, Kungsholms församlings nykterhetsgrupp i Stockholm, Majornas nykterhetsförening i Göteborg, Göta lifgardes nykterhetsförening (jämte liknande militära nykterhetsföreningar på de flesta lägerplatser) o. s. v.

Till de helnyktras antal bör därjämte räknas medlemmarna i de religiösa sammanslutningar, som kräfva helnykterhet som villkor för medlemskap, såsom Metodistepiskopalkyrkans församlingar, Frälsningsarmén m. fl.

Om det samlade antalet helnyktra i Sverige kunna lämnas följande uppgifter, daterande sig från sällskapens årsmöten 1911 och i regel afseende ställningen omkring 1 jan. 1911.

Internationella goodtemplarorden	222 793
Sveriges blåbandsförening	105 836
Templarorden	56 617
Nationalgoodtemplarorden	43 783

[1] Bilaga till Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlings utlåtande öfver förslaget till socialstyrelse.

Nykterhetsorden Verdandi	21 065
S. S. U. H.	9 261
Hvita Bandet	6 286
Svenska kvinnors evang. nykth.-förb.	1 180
Nykterhetsarmén	700
Medelpads nykterhetsförbund	4 000
Jönköpings läns nykterhetsförbund	5 886
Järnvägsmännens helnykth.-förb.	4 387
Svenska läkarnas nykth.-förb.	42
Sv. tullpersonalens »	177
» postpersonalens »	300
Sveriges polismäns »	670
Svenska officerarnas »	41
Sveriges lärares »	1 600
Farmaceuternas »	24
Sveriges underofficerares nykth.-förb.	70
Nykterhetsförbundet Stjärnan	190
Summa	**484 908**

Lägges härtill medlemmarna i de helnyktra religiösa sammanslutningarna samt de lokala nykterhetsföreningar, som ej äro anslutna till något af ofvannämnda sällskap, så uppgår det samlade antalet organiserade helnyktra till betydligt öfver 500 000.

I. De större nykterhetssällskapen.

Den verksamhet, dessa skilda nykterhetsföreningar för sina syftens främjande utföra, bekostas — oafsedt de stats- och kommunala bidrag vissa af dem uppbära — uteslutande af medlemmarnas årsafgifter och frivilliga bidrag.

Årsafgifterna växla i de större sällskapen mellan 1 kr. och 4 kr. (i några fall ännu högre). Tillsammans torde medlemsafgifterna, som utgå med i medeltal minst 2 kr., uppgå till 1 mill. kr.

Det belopp, som därutöfver inbringas genom frivilliga direkta bidrag, fester, basarer o. s. v., torde uppgå till åtskilligt mera. Dock saknas däröfver nödiga detaljuppgifter annat än från enskilda platser.

Om de utgifter, den organiserade nykterhetsverksamheten kräfver, kan man i öfrigt bäst bilda sig en föreställning genom de mera detaljerade uppgifterna om de större sällskapens hufvudorganisationer här nedan (i hvilka uppgifter alltså icke distrikts- och lokalorganisationernas ekonomiförvaltning ingår).

Sveriges storloge af I. O. G. T. Storlogens inkomster uppgingo arbetsåret 1910—11 till kr. 73 820·07 och utgifterna till kr. 76 389·33. Tillgångarna voro den 31 maj 1911 kr. 203 622·41, däraf skuld (för ej utbetalda anslag o. s. v.) kr. 18 322·75 samt fonderade för olika syften kr. 129 111·43. Budgeten för 1911—12 beräknar inkomster och utgifter till kr. 71 600.

Sin ekonomiska förlags- och litteraturförmedlingsverksamhet bedrifver goodtemplarorden genom aktiebolaget Svenska nykterhetsförlaget, hvars alla

aktier orden äger. Dess omsättning år 1910 uppgick till kr. 330 331·37, däraf genom försäljning af böcker och tidskrifter kr. 100 095·72.

För försäljningen särskildt af nykterhetslitteratur och arbetsmaterial för ordens lokalafdelningar har bolaget 36 filialer i landets olika delar.

Orden utger en tidning, »Reformatorn», samt en jultidning, »Vid julbrasan», hvilkas räkenskaper ingå i Nykterhetsförlagets.

Om den studieverksamhet storlogen liksom öfriga nykterhetsorganisationer bedrifver lämnas här nedan särskild uppgift.

Sveriges blåbandsförening. Sveriges blåbandsförening hade arbetsåret 1910—11 i inkomster kr. 26 570·44 och i utgifter kr. 24 418·10. Tillgångarna uppgingo vid årets slut till kr. 18 520·67, hvaraf kr. 8 977·33 voro fonderade eller afsatta för visst ändamål.

Tidningen »Blå Bandet», hvars räkenskaper ej ingå i hufvudföreningens, hade en behållning vid årets slut af kr. 8 976·54. Tidningen »Blåklint» hade en behållning af kr. 3 135·75 och jultidningen »Norrskenet» en behållning af kr. 9 329·51.

Föreningen har därjämte en byggnadsfond med en behållning af kr. 2 481·89.

Sveriges blåbandsförenings samlade kapitalbehållning (inbegripet fonderade medel) uppgick till kr. 42 699·92.

Budgetsförslaget för 1911—12 beräknar inkomster och utgifter till kr. 20 000.

Sveriges nationaltempel af Templarorden. Templarorden har icke offentliggjort årsberättelse senare än för arbetsåret 1909—10. I ordens tidning hafva dock en del uppgifter lämnats om arbetet äfven för året 1910—11, och ur dessa må följande anföras.

Templarorden hade under året i inkomster kr. 45 263·39 och i utgifter kr. 45 190·40. Tillgångarna vid arbetsårets slut voro kr. 14 601·17 med en behållning af kr. 7 577·01.

Ordens tidning, »Templaren», hade en behållning vid årets slut af kr. 8 757·33.

Ordens förlagsrörelse har lämnat en vinst af kr. 920·32 och jultidningen »Julgranen» kr. 2 131·08.

Budgetsförslaget för året 1911—12 beräknar utgifterna till kr. 27 055·99.

Sveriges nationalloge af Nationalgoodtemplarorden. Sveriges nationalloge hade arbetsåret 1910—11 i inkomster kr. 35 923·64 och i utgifter kr. 36 332·99 samt i tillgångar den 31 maj 1911 kr. 76 505·86 med en behållning, inbegripet fonderade medel, af kr. 26 479·04.

Nationallogens förlagsverksamhet visade kapitalbehållning af kr. 8 655·67, tidningen »National-Kuriren» en behållning af kr. 2 838·02, tidningen »Julefrid» en behållning af kr. 584·85 och ungdomsverksamheten ett öfverskott af kr. 842·70.

Nationallogens budget för 1911—12 beräknar inkomster och utgifter till kr. 27 010·10.

Sveriges riksloge af Nykterhetsorden Verdandi. Sveriges riksloge hade under arbetsåret 1910—11 i inkomster kr. 18 217·51 och i utgifter

kr. 15 237·66. Tillgångarna vid årets slut voro kr. 11 391·78, hvaraf en del fonderade.

Tidningen »Verdandisten» hade en behållning af kr. 4 137·80.

Budgetsförslaget för 1911—12 upptager inkomster och utgifter till kr. 12 777·86.

Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbund. S. S. U. H. hade under 1910 i inkomster kr. 14 035·56 och i utgifter kr. 15 193·07. I sin »Framtidsfond» har S. S. U. H. en behållning af kr. 25 621·44.

Budgeten för det nya arbetsåret beräknades till kr. 13 102·55.

Hvita Bandet. Hvita Bandet hade år 1910 i inkomster kr. 6 996·17 och i utgifter kr. 7 409·34 med en kapitalbehållning af kr. 4 936·48. I föreningens »Departement» fanns en sammanlagd behållning af kr. 987·47 och hos tidskriften »Hvita Bandet» af kr. 925·56, hvarjämte föreningens »Hvilohem» har en behållning af kr. 4 568·78.

Budgeten för år 1911 slutar på kr. 6 410.

Järnvägsmännens helnykterhetsförbund. J. H. F. hade arbetsåret 1910—11 i inkomster kr. 7 632·60 och i utgifter kr. 7 314·51 med en behållning af kr. 7 162·08.

Budgetsförslaget för 1911—12 slutar på kr. 7 460.

Öfriga här ofvan nämnda sällskaps räkenskaper äro af naturliga skäl af mindre omfattning.

II. Nykterhetssällskapens studieverksamhet.

Första uppslaget till bedrifvande af studie- och folkbildningsverksamhet inom nykterhetsrörelsen torde hafva gifvits vid 1891 års storlogemöte med goodtemplarorden, då förslag väcktes om inrättande af en talareskola. Vid följande årsmöte förelåg med anledning däraf förslag äfven om anordnande af studiekurser efter mönster från den engelska storlogen. Förslaget handlades ytterligare, och vid 1894 års storlogemöte beslöts anordnande af sådan studieverksamhet samt tillsattes en studiekommitté med särskild studiedirektör.

Denna studieverksamhet har så småningom inom goodtemplarorden tagit en betydande omfattning, och, sedan från och med år 1910 statsanslag lämnas för ändamålet, har liknande studieverksamhet äfven upptagits af de öfriga större nykterhetssällskapen.

Goodtemplarorden bedrifver studie- och folkbildningsverksamhet dels genom studiecirklar med fasta bibliotek, dels genom vandringsbibliotek, dels ock genom flyttande folkhögskolekurser.

Studiecirklarna voro arbetsåret 1910—11 till antalet 672, fördelade öfver hela landet. Värdet af dessa studiecirklars bokinköp uppgick till kr. 32 506·77. Bekostandet af böckerna och studiecirklarnas öfriga verksamhet bestrides dels genom afgifter af medlemmarna i cirklarna, dels genom anslag från storlogen, distriktslogerna och de loger, inom hvilka cirklarna arbeta. Under året hafva ock två landsting lämnat anslag.

För studiekursernas ledning finnas distriktsstudieledare, som öfvervaka och leda arbetet inom de skilda distrikten, samt logestudieledare i logerna.

Vandringsbiblioteken äro 18, däraf specialbibliotek bl. a. i Nordens historia, sociologi och nationalekonomi, alkohologi, astronomi och geologi.

De flyttande folkhögskolekurserna hafva under året varit 12. Storlogen bidrager till dessa kurser med i regel 200 kr. per kurs; det öfriga bekostas af deltagarna. Dessas antal har växlat mellan 25 och 143. Vid folkhögskolekurserna, som pläga pågå 6 à 8 veckor, med lektions- och föreläsningstimmar om aftnarna, meddelas undervisning i vanliga skolämnen, särskildt modersmålet, räkning, bokföring, hälsovård o. s. v. samt hållas föreläsningar i skilda ämnen. Dessa föreläsningar äro oftast tillgängliga för allmänheten.

Storlogens egna utgifter för studieverksamheten uppgingo under året till kr. 14 157·43, däraf kr. 8 000 i statsbidrag.

Sveriges blåbandsförenings studieverksamhet påbörjades först år 1910. Enligt studieledarens uppgift igångsattes under året 65 studiecirklar, 70 föreningsbibliotek samt 18 vandringsbibliotek. Statsbidraget utgick med 3 000 kr., hvaraf 2 050 fördelats mellan de distrikt, som planerat studieverksamhet. Studieverksamheten har i öfrigt delvis knutits till det inom föreningen arbetande ungdomsförbundet.

Templarordens studieverksamhet daterar sig från 1905, då åtskilliga s. k. studietempel inrättades, delvis i samband med barntempelverksamheten och under samma ledning. Påföljande år började tidskriften »Templarordens studiebibliotek» utgifvas med fyra häften årligen, innehållande dels skönlitterära, dels populärvetenskapliga bidrag. Senare har studieverksamheten skilts från barntemplen och särskild ordensstudieledare utsetts. Såväl distrikts- som lokaltempel utse ock studieledare.

Studieverksamheten omfattade arbetsåret 1910—11 115 studietempel med 2 962 medlemmar. Ett stort antal studietempel äga bibliotek och en del hafva bedrifvit sitt arbete under form af fortsättnings- eller aftonskolor.

Om verksamhetens ekonomi hafva inga uppgifter offentliggjorts, men för arbetsåret 1911—12 har för studie- och ungdomsverksamheten anslagits 5 000 kr.

Nationalgoodtemplarordens studieverksamhet började år 1906 medelst inrättande af 4 vandringsbibliotek samt upptagande af studiearbete inom ordens ungdomsförbund, hvarjämte tillsattes särskild studieledare för orden.

Studieledarens rapport för året 1910—11 upptager 91 studiecirklar med 1 548 medlemmar. Cirklarnas utgifter ha uppgått till kr. 4 028·22, däraf för bokinköp kr. 3 292·66. En del studiecirklar äro förenade med aftonskola.

15 vandringsbibliotek äro utsända.

Orden har startat egen folkhögskola å Vendelsberg invid Mölndal, som för ändamålet inköpts. Till folkhögskolan anslår orden 1 000 kr., hvarjämte 255 kr. utgå till elevstipendier.

Verdandiordens årsmöte 1907 beslöt att tillsätta en studieledare, hvarefter studieverksamheten rätt snart rönte framgång. Under arbetsåret 1910—11 voro 51 studiecirklar med 586 medlemmar i arbete, hvarjämte 7 vand-

ringsbibliotek cirkulerade. Riksdagens utgifter för verksamheten uppgingo till kr. 2 099·40, oafsedt utgifter för stipendier till folkhögskoleelever.

Öfriga sällskaps studie- och folkbildningsverksamhet bedrifves i samband med deras allmänna verksamhet.

III. Upplysningsarbetet bland barnen

har i allmänhet inom nykterhetssällskapen tagits upp först sedan verksamheten bland de äldre något stadgat sig. Redan ett par år efter goodtemplarordens införande bildades dock s. k. barntempel eller ungdomstempel. Arbetet gick emellertid långsamt. Lokalafdelningar bildades, arbetade någon tid och nedlades så af brist på arbetskrafter och intresse bland de äldre. Det kräfdes många år innan betydelsen af arbetet bland det uppväxande släktet mera allmänt insågs och gafs det stöd, som kräfdes. Under årens lopp har arbetet ock växlat former och bedrifves alltjämt efter i viss mån olika metoder inom de nykterhetssällskap, som anordnat särskild verksamhet bland barnen.

Om denna verksamhets nuvarande omfattning kunna nedanstående uppgifter gifva en föreställning.

Goodtemplarordens ungdomsloger voro vid slutet af arbetsåret 1910—11 956 med 70 697 medlemmar, däraf 20 691 äldre och 50 006 barn. Af barnen hade under året 2 636 uppflyttats i de äldres loger. En del ungdomsloger hafva egna bibliotek, och storlogen lämnar årligen anslag för upprättande af sådana.

Verksamheten uppehålles dels genom smärre kvartalsafgifter af medlemmarna (10 à 25 öre i kvartalet), dels genom anslag från loger, distriktsloger och storlogen. Distriktslogerna utgåfvo under arbetsåret kr. 8 597·66 och storlogen kr. 9 398·31. Öfver logernas utgifter för ändamålet saknas uppgifter.

För verksamheten utgifver goodtemplarorden tillsammans med templarorden veckotidningen »Daggdroppen» samt jultidningen »Snöbollen».

Sveriges blåbandsförenings afdelning för barn benämnes »Hoppets här». Årskonferensen 1902 beslöt igångsätta sådan verksamhet och utsåg ledare och arbetskommitté för densamma. År 1910 omfattade verksamheten 12 388 barn, och utgifterna under året stego till kr. 1 849·42.

En särskild barntidning, »Blåklint», utgifves.

Templarordens arbete bland barnen daterar sig från 1895, då en kommitté tillsattes för barntempelverksamhetens införande. Stortempelmötet 1897 beslöt så att inrätta nykterhetsskolor bland barnen. Sedermera har arbetet omlagts till ungefär samma arbetsformer som i goodtemplarorden.

Arbetsåret 1909—10, det senaste för hvilket rapport föreligger, funnos 151 barntempel med 7 396 medlemmar. Några ekonomiska uppgifter om arbetet äro ej offentliggjorda.

Gemensamt med goodtemplarorden utger templarorden barntidningen »Daggdroppen».

Nationalgoodtemplarorden har under hela sin tillvaro bedrifvit nykterhetsverksamhet bland barnen. Året 1910—11 funnos 151 arbetande barntempel med 8 501 medlemmar. Verksamheten hade under året åtnjutit anslag från nationallogen af 1 500 kr.

Verdandiorden tillsatte vid sitt första årsmöte en ungdomsintendent, och arbetet bland barnen påbörjades omedelbart. För arbetsåret 1910—11 rapporterades 79 ungdomsafdelningar med 3 524 barn. För verksamheten hade under året af riksloger utbetalats kr. 2 144·70.

Hvita Bandet har de senare åren äfven haft ett »departement» för barn. För år 1910 uppges att verksamheten nått omkring 500 barn med en utgift för centralstyrelsen af kr. 8·20 för porton.

S. S. U. H., det officiella nykterhetssällskapet för det växande släktet, inskränkte ursprungligen sin verksamhet till den studerande ungdomen men har från och med år 1908 utsträckt arbetet äfven till barn i folkskoleåldern, genom bildandet af föreningen »Sveriges Vår». Ledningen omhänderhafves af en styrelse, vald af S. S. U. H. och Sveriges lärares nykterhetsförbund gemensamt.

Om denna verksamhets omfattning i fråga om medlemsantal saknas uppgift. Men den tidning med namnet »Sveriges Vår», som startades samtidigt med föreningen, utgick på våren 1911 i 27 000 ex. Föreningen utger äfven »Biblioteket Sveriges vår», innehållande främst nöjesläsning för barnen, en julbok »Snögubben», nykterhetsberättelser för barn o. s. v.

Under år 1910 anslog hufvudföreningen 500 kr. för »Sveriges Vår».

IV. Ungdomsförbund.

Inom de större organiserade nykterhetssällskapen, men dock fristående, hafva bildats föreningar för den vuxnare ungdomen. Ungdomsföreningarnas uppgift är i regel att föra ungdomen inom sällskapet samman för beredande af goda förströelser och främjande af ungdomens intressen i allmänhet.

Äldst af dessa ungdomsföreningar är »Heimdal», bildad inom nationalgoodtemplarorden. Inom goodtemplarorden har bildats Sveriges goodtemplars ungdomsförbund (S. G. U.), inom templarorden Templarnas ungdomsförbund och inom blåbandsföreningarna Sveriges blåbandsförenings ungdomsförbund (S. B. U.).

De två förstnämnda hafva egna organ: »Heimdal» och »Unga Tankar», den senare utkommande som halfmånadstidning.

V. Föreningsbyggnader.

Lokalfrågan har i många nykterhetsföreningar varit en lifsfråga, hvars lösande ofta menligt inverkat på föreningens nykterhetsarbete. Under rörelsens första år vägrade på många håll myndigheterna upplåta såväl skolhus som kommunala lokaler för nykterhetsmöten. På andra håll hafva andra omständigheter tvingat föreningarna att skaffa sig eget tak öfver hufvudet.

I hvilken omfattning detta ägt rum är för närvarande omöjligt att uppge. Endast inom ett par af nykterhetssällskapen hafva försök gjorts att insamla uppgifter häröfver. Härigenom har dock endast kunnat erhållas en bristfällig föreställning om hvilken ekonomisk omfattning denna sida af nykterhetsarbetet har.

År 1908 infördrade sekreteraren i goodtemplarorden uppgifter om ordenshusen. Ehuru på långt när icke i alla fall sådana uppgifter lämnades, visade det sig, att loger eller af dem bildade bolag eller byggnadsföreningar ägde fastigheter till ett taxeringsvärde af kr. 7 117 504·80 med därå hvilande skuld af kr. 3 928 626·75 samt lösegendom till ett värde af kr. 880 505·28. Nationalgoodtemplarorden ägde år 1911 157 ordenshus med ett taxeringsvärde af 919 005 kronor.

I af sekreteraren för Sveriges blåbandsförening år 1911 lämnad rapport uppges att blåbandsföreningar äga fastigheter till ett värde af kr. 340 995. Den låga siffran förklaras till någon del däraf, att blåbandsföreningarna oftast få lokal åt sig upplåten i de för religiösa syften uppförda samlingslokalerna.

En år 1911 anställd undersökning inom Dalarna visade, att endast inom denna provins goodtemplarorden ägde fastigheter taxerade för 276 200 kr., templarorden för 196 200 och nationalgoodtemplarorden för 6 000 kr.

Man uppskattar i hvarje fall icke de af nykterhetssällskapen ägda och för dess ändamål använda fastigheterna för högt, om man antager deras samlade värde öfverstiga 10 mill. kr.

VI. Självhjälpsarbete.

Det broderskap, som är en af de bärande principerna i den nutida nykterhetsrörelsen, tog sig från första stund uttryck i frivillig hjälp, då sådan var af nöden, vid någon medlems inträffade sjukdom eller död. Men då denna hjälpsamhet stundom dels kunde bli betungande nog dels ock gaf ojämnt resultat, stiftades i ett stort antal af sällskapens lokalföreningar, särskildt i större samhällen, sjukkassor, af hvilka många med större eller mindre framgång alltjämt arbeta. Men man insåg snart, att denna verksamhet kunde vinna större styrka, om dess verksamhetsområde utsträcktes till hela landet. Af dessa skäl bildades först Nykterhetsvännernas allmänna sjuk- och begrafningskassa samt senare Goodtemplarordens sjuk- och begrafningskassa och Nykterhetsfolkets sjuk- och begrafningskassa. Äfven inom templarorden bildades en särskildt för ordens medlemmar afsedd sjuk- och begrafningskassa, som dock senare öfvergått att bli en allmän sådan.

Af dessa hafva särskildt Nykterhetsvännernas och Nykterhetsfolkets sjuk- och begrafningskassa nått en sådan omfattning, att de för närvarande äro bland de största i landet.

En annan form af självhjälp infördes med templarorden år 1884. Efter mönster från en del amerikanska och engelska nykterhetssällskap förbands med orden ett slags lifförsäkring, däri medlemskap dock ej var obligatoriskt.

Allt efter ålder vid inträdet erlades en viss, olika stor afgift, hvaraf sedan utbetalades vid hvarje dödsfall ett visst belopp (oftast 2 000 kr.). Denna förening har sedermera ombildats från uttaxeringsförening till en förening med fasta afgifter. Föreningen har nu omkring 6 000 medlemmar.

Inom goodtemplarorden bildades senare på liknande grunder Goodtemplarordens självhjälpsförening. Denna började tidigt uttaga flera uttaxeringar om året och fondera öfverskotten. Den vidhåller uttaxeringsprincipen och har nu öfver 9 000 medlemmar med öfver 1 mill. kr. i fonder.

Inom Sveriges blåbandsförening arbetar efter samma grunder självhjälpsföreningen Blåbandisternas lifförsäkring med öfver 4 000 medlemmar och inom nationalgoodtemplarorden självhjälpsföreningen Framåt.

VII. Samarbetsorganisationer.

Samarbete har alltid ägt rum mellan de skilda nykterhetsorganisationerna, men först från början af 1900-talet fick detta samarbete fastare former då, efter beslut på den andra förbudskongressen, den 11 maj 1900 ordförande och sekreterare i de större nykterhetssällskapen sammanträdde och konstituerade Nykterhetsfolkets samarbetsbyrå. Efter att denna arbetat under mera provisoriska förhållanden uttalade sig 1908 års förbudskongress för bildande af en sammanslutning under fastare former under namnet Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamling.

Denna utgöres af ombud, 1 för hvarje påbörjadt 25 000-tal medlemmar, från de sju större sällskapen, som bidragit till representantförsamlingens arbetsomkostnader med 1 öre per medlem och år. Representantförsamlingen har inrättat en upplysningsbyrå, för hvars upprätthållande från och med år 1910 åtnjutes statsanslag med 8 000 kr. årligen.

Upplysningsbyrån skall vara representantförsamlingens och dess arbetsutskotts (styrelses) sekretariat, och byråföreståndaren skall stå föreningar och enskilde till tjänst med upplysningar och råd rörande rusdryckslagarnas tolkning och efterlefnad, biträda vid beifrande af öfverträdelser af rusdryckslagarna, följa nykterhetssträfvandena såväl i Sverige som i utlandet o. s. v.

Nästan samtidigt med samarbetsbyrån bildades en annan samarbetsorganisation, Centralförbundet för nykterhetsundervisning. Förbundet konstituerades den 24 augusti 1901 med uppgift att »uteslutande verka för undervisning bland ungdomen». I detta syfte dels anskaffar och tillhandahåller förbundet för nykterhetsundervisning afsedd åskådningsmaterial och litteratur, dels anordnar vetenskapliga och populära nykterhetskurser, de förra afsedda för lärarpersonalen. Förbundet anskaffar vidare föreläsare och föredragshållare samt utger sedan år 1909 till främjande af sina syften månadsskriften »Tirfing».

Förbundets allmänna verksamhet understödjes med statsanslag af 10 000 kr. årligen, hvarjämte såväl stats- som landstings- och kommunanslag beviljats för nykterhetskurserna.

I samband med de populärvetenskapliga kurserna anordnar förbundet utställningar af åskådningsmaterial och litteratur, och har förbundet en permanent sådan utställning i sina lokaler i Stockholm. Under 1911 deltog förbundet äfven i internationella utställningar i Hamburg, Dresden och Haag, hvarjämte tidigare utställningar anordnats vid de för de skandinaviska länderna gemensamma nykterhetsmötena.

Den nya lagen om ekonomiska föreningar
af den 22 juni 1911.

V. Föreningsmedlems rättigheter.

Föreningsmedlems *rättigheter* såsom andelsägare äro i sina hufvuddrag fastställda i vår föreningslag; på de flesta punkter står det emellertid föreningarna fritt att ordna förhållandena på annat sätt än det lagen förutsätter som det regelmässiga. Enligt 7 § skall i stadgarna vara fastställdt, huru ofta ordinarie sammanträde skall hållas och huru medlemmarna skola kallas till detsamma. Därest annat ej är stadgadt, äger hvarje medlem vid föreningens sammanträden en röst; fullmaktsröstning är tillåten, dock med den inskränkningen, att ingen må utöfva rösträtt för mer än en annan medlem. Flerröstsystem förekommer ganska allmänt inom jordbrukarföreningarna; mera undantagsvis bland de öfriga. Genom en bestämmelse, som äfven har sin motsvarighet i aktiebolagslagen, är medlem skyddad mot att afsevärd del af föreningens tillgångar användas till ändamål, som är för föreningens verksamhet främmande; »föreningssammanträde dock obetaget att till allmännyttigt eller därmed jämförligt ändamål använda tillgång, som i förhållande till föreningens ställning är af ringa betydenhet» (19 §).

Anser medlem, att föreningsbeslut icke tillkommit i laglig ordning eller strider mot lag eller förenings stadgar, äger han rätt att genom stämning inom två månader från beslutets datum föra talan mot föreningen. För öfverklagande af beslut enligt nyssnämnda 19 § fordras dock, att minst en tiondedel af medlemmarna därvid biträda. Om förening saknar laglig styrelse, har vidare medlem rätt att begära densammas försättande i likvidation.

VI. Öfverflyttande af andelar och utträde.

Öfvergår äganderätten till andel från medlem på annan person, äger styrelsen gifvetvis samma pröfningsrätt beträffande den nye medlemmen, som om denne direkt hos styrelsen ansökt om inträde. Vägras honom inträde, har han samma rätt till uppsägning som medlem. Ett undantag från den

allmänna regeln har emellertid införts i den nya lagen, i det att afliden medlems make eller arfvinge tillförsäkrats rätt till inträde, om ej motsatsen uttryckligen bestämmes i stadgarna; bestämmelsen är tillkommen med särskild hänsyn till bostadsföreningarna.

Beträffande medlems *utträde* ur förening afviker den svenska lagstiftningen i ett visst afseende från nästan alla andra länders. Det är nämligen regel, att afgående medlem äger ovillkorlig rätt att efter stadgad uppsägningstid återfå gjorda insatser under förutsättning att af räkenskapsafslutning framgår, att föreningens tillgångar förslå därtill utan tillgripande af reservfond eller förnärmande af andra medlemmars lika rätt. Endast den engelska lagen gör härifrån det undantaget, att föreningar äga rätt att göra andelarna ouppsägbara från medlemmarnas sida. Sådana andelar kunna emellertid alltid öfverlåtas, hvarjämte styrelsen äger rättighet att inlösa dem till parivärdet. Samtidigt med att innehafvaren sålunda ständigt kan omsätta sin andel i penningar, är det alltså på ett fullt effektivt sätt sörjdt för att andelsbevisen ej blifva spekulationspapper.

I vår föreningslag stadgas (11 §), att medlem efter egenhändigt underskrifven uppsägning äger utträda; dock kan i stadgarna föreskrifvas, att uppsägning får ske först efter viss tid, högst två år; med Konungens begifvande kan denna tid utsträckas till fem år. Rätt till uteslutning äger förening alltid gentemot medlem, som förklarats förlustig medborgerligt förtroende eller ställts under framtiden för brott, som kan medföra denna påföljd; dessutom kan i stadgarna angifvas annan grund för uteslutning.

»Afgång ur föreningen skall anses äga rum vid den tid för räkenskapsafslutning, som infaller näst efter en månad eller efter den i stadgarna bestämda längre tid, högst sex månader, sedan medlemmen uppsagt sig till utträde eller uteslutits, eller annan omständighet, som föranledt afgången, inträffat» (14 §). Utesluten medlem är genast förlustig rätten att deltaga i öfverläggningar och beslut. Stadganden af denna art återfinnas i alla föreningslagar. Angående medlems rätt att återfå insats äro däremot bestämmelserna i vår föreningslag, som nämndt, afvikande. Sedan nämligen i 15 § stadgats, att afgången medlem eller hans rättsinnehafvare äger återfå, sex månader efter afgången, den inbetalda insatsen, i den mån föreningens behållna tillgångar, enligt den vid tiden för afgången uppgjorda räkenskapsafslutningen, därtill förslå utan anlitande af reservfond eller förnärmande af andra medlemmars lika rätt, och därjämte i samma ordning som öfriga medlemmar hvad på den afgångne belöper af beslutad vinstutdelning, medgifves nämligen rätt för förening att i sina stadgar härutinnan göra hvilka inskränkningar som helst, med ett enda undantag. Om nämligen förening beslutar sådan ändring af stadgarna, att personlig ansvarighet införes eller skärpes eller medlems förpliktelse att erlägga afgifter till föreningen ökas eller medlems rätt till årsvinst inskränkes, äger medlem, som ej deltagit i sådant beslut, om han inom fyra veckor uppsäger sig till utträde, rätt att återfå sin insats (44 § 2 st.). Bortsedt från detta i praktiken helt visst sällan förekommande fall, kan alltså en förening besluta, att insatserna ej kunna åter-

fås under några förhållanden. Då det vidare ankommer på styrelsen att bevilja inträde åt nya medlemmar, kan det komma att bero helt och hållet på dennas goda vilja, huruvida och i hvad mån en medlem, som önskar afyttra innehafd andel, skall kunna återfå sina penningar. Missbruk i detta afseende torde ej alldeles hafva saknats.

Föreningar med oåterbetalbart insatskapital finnas inom de flesta föreningsgrupper. Vanligtvis göras af naturliga skäl insatserna små. På grund af att fall, som nämndt, dock alltid kunna förekomma, då förening blir bringad att återbära gjorda insatser, synes det vara nödvändigt, att insatskapitalet bokföres särskildt och i hvarje fall ej de inbetalda insatserna utan vidare öfverföras till reservfonden, hvilken får användas endast, då förlust uppstått på rörelsen. Det är då anmärkningsvärdt, att i ett af sakkunniga personer, tillkallade af chefen för jordbruksdepartementet, våren 1911 afgifvet utlåtande angående understödjandet af jordbrukskreditföreningar, framlägges förslag, att insatserna skola omedelbart läggas till reservfonden.

VII. Styrelse och firmateckning.

För ekonomisk förening skall finnas en styrelse, bestående af en eller flera ledamöter (20 §). Ledamot af styrelsen skall vara inom riket bosatt svensk undersåte, där ej konungen för viss förening medgifver undantag. Styrelseledamot skall vidare vara medlem af föreningen; är en korporation såsom sådan medlem af en förening, kan äfven delägare i denna korporation väljas. Styrelsen skall väljas å föreningssammanträde; dock kunna stadgarna föreskrifva annan form för utseendet. Funktionstiden får vara högst två år; uppdraget kan före den bestämda tidens utgång återkallas af den, som gifvit detsamma.

Styrelsen är i regeln beslutför, då minst halfva antalet ledamöter äro närvarande.

Styrelsen äger teckna föreningens firma, så ock att inom eller utom sin krets utse firmatecknare (för såvidt ej stadgarna göra inskränkning härutinnan). Ändring i styrelsens sammansättning och i rätten till firmateckning skall af styrelsens ordförande anmälas i och för registrering. Gentemot tredje man och inför domstol äger styrelse eller firmatecknare att företräda föreningen. Inskränkning i denna rätt må ej registreras. I öfrigt skola styrelse och firmatecknare i sin förvaltning af föreningens angelägenheter ställa sig till efterrättelse i stadgarna gifna föreskrifter, så ock de föreskrifter, som af föreningssammanträde eller, såvidt rör firmatecknare, af styrelsen meddelas, där de ej finnas strida mot denna lag eller föreningens stadgar (22 §). Endast i ett afseende inskränker lagen bestämdt styrelsens och firmatecknarnas rätt, i det att dessa ej utan särskildt bemyndigande af föreningssammanträde må föryttra föreningens fasta egendom, för såvidt ej föryttring af fast egendom enligt stadgarna ingår i föremålet för föreningens verksamhet, ej heller må de utan sådant bemyndigande med inteckning

för gäld belasta dylik egendom (24 §). Naturligtvis finnas äfven bestämmelser, som förhindra styrelseledamöter att till sin personliga fördel på föreningens bekostnad använda sin ställning.

För sin förvaltning redovisar styrelsen inför föreningen genom den förvaltningsberättelse, som skall afgifvas till det sammanträde, då revisorernas berättelse skall aflämnas (27 §). I föreningslagen finnes emellertid ingen som helst bestämmelse, hvad förvaltningsberättelsen skall innehålla, hvilket har föranledt, att medlemmarna i många föreningar erhålla ganska ofullständiga upplysningar om föreningens verksamhet. Vår lag synes alltså i detta hänseende vara mindre tillfredsställande, såväl i jämförelse med aktiebolagslagen, som stadgar att i förvaltningsberättelsen skall vara inryckt fullständigt utgående balanskonto, hvilket äfven skall tydligt uppvisa bolagets vinst eller förlust under räkenskapsperioden m. m., som ock om man betraktar den utländska lagstiftningen. I de flesta lagar är det nämligen föreskrifvet, att åtminstone den utgående balansräkningen skall på det ena eller andra sättet offentliggöras. I öfrigt synas de svenska bestämmelserna om styrelsen och dess befogenheter vara ungefär desamma, som förekomma i utlandet. Tyskland utgör ett undantag, i det att lagen här föreskrifver, att styrelsens befogenheter skola vara uppdelade på två myndigheter: ett verkställande utskott (»Vorstand») med tämligen begränsadt maktområde och en granskningsnämnd (»Aufsichtsrat»), som har uppsikt öfver det förra och i sista hand afgör viktigare frågor. I sådana föreningar, där medlemmarna hafva stort intresse för verksamheten, anses denna tudelning hafva gifvit goda resultat, men på många håll har granskningsnämnden nedsjunkit till att endast utöfva en formell och ganska betydelselös kontroll. Det tyska föredömet har följts af Österrike och Italien.

VIII. Revision.

Enligt vår föreningslag skall styrelsens förvaltning granskas af en eller flera revisorer, utsedda på föreningssammanträde eller annat i stadgarna fastställdt sätt. Angående funktionstidens längd och möjligheten att skilja revisor från uppdraget gäller hvad om styrelseledamot är stadgadt (30 §). Styrelsen skall bereda revisor tillfälle att när som helst inventera föreningens kassa och öfriga tillgångar samt granska föreningens alla böcker, räkenskaper och andra handlingar; och må af revisor begärd upplysning angående förvaltningen ej af styrelsen förvägras. Närmare föreskrifter för revisorerna meddelas af föreningen; dock får därigenom dessas lagliga rätt ej inskränkas.

Revisorerna skola öfver granskningen afgifva en af dem underskrifven berättelse, som, efter det styrelsen lämnats tillfälle att taga del af densamma, framlägges å föreningssammanträde jämte styrelsens förvaltningsberättelse. Det är af lagen öfverlåtet åt hvarje förening att bestämma, huru ofta revisionsberättelse minst skall föreligga.

På föreningssammanträde kan väckas förslag om att hos Konungens befallningshafvande i länet påkalla utseende af en revisor att jämte de öfriga deltaga i granskningen af hela förvaltningen eller vissa räkenskaper. Antages sådant förslag eller biträdes det af minst en femtedel af samtliga föreningsmedlemmar, åligger det styrelsen att inom en vecka begära utseendet af dylik revisor, som är likaberättigad med de af föreningen utsedda och har rätt att af föreningen erhålla skäligt arfvode.

Äfven bestämmelserna om revisionen synas vara tämligen ensartade i de flesta länder, med undantag af att tillkallandet af offentlig revisor i allmänhet ej kringgärdats med så starka garantier som hos oss. Den tyska lagstiftningen är äfven härutinnan afvikande, i det att utöfver den ordinarie revisionen, som det öfverlåtes åt föreningarna att ordna efter godtfinnande, men som delvis ersatts af »Aufsichtsrats» åligganden, hvarje förening minst hvart annat år skall underkastas offentlig revision. I allmänhet äro revisionsgöromålen öfverlåtna till af lagen erkända revisionsförbund, hvilka öfvervakas af statsmyndigheterna. För föreningar, som ej äro anslutna till revisionsförbund, utses revisorer af den domstol, inför hvilken föreningen i första instans svarar. Den offentliga revisionen anses visserligen i Tyskland hafva uträttat mycket godt för föreningarna, men har dock icke uppfyllt alla de förväntningar, som ställdes på densamma, när den år 1889 infördes. Särskildt anses den revision, som utföres af revisorer, tillsatta af domstolarna, föga tillfredsställande.

IX. Sammanträden.

Afgörande myndighet i alla viktigare angelägenheter äger föreningssammanträdet, i hvilket i allmänhet hvarje medlem har rätt att deltaga. Undantag härifrån göres endast för medlemmar, som kunna hafva personligt intresse af en frågas behandling. Så må t. ex. styrelseledamot ej deltaga i beslut om ansvarsfrihet för förvaltningsåtgärd, för hvilken han är ansvarig, eller i val af revisor.

Huru kallelse till sammanträde skall kungöras och huru ofta ordinarie sammanträde skall hållas, bestämmes i stadgarna. Extra sammanträde utlyses af styrelsen vid behof; därjämte hafva revisorerna rätt att med angifvande af skälet påkalla utlysande af sådant sammanträde; samma rättighet tillkommer en tiondedel af samtliga föreningsmedlemmarna eller det mindre antal, som kan vara i stadgarna bestämdt (37 §).

Efterkommer styrelsen ej inom en vecka revisorernas påfordran, kunna dessa själfva utlysa sammanträdet; underlåter styrelsen däremot att utlysa ordinarie sammanträde eller extra, som påkallats af stadgeenligt antal medlemmar, har magistrat eller kronofogde i orten att på anmälan af föreningsmedlem ofördröjligen utlysa sådant.

Vid sammanträde skall genom styrelsens försorg föras protokoll, som senast inom två veckor skall vara tillgängligt för medlemmarna.

Såsom allmän regel gäller, att enkel pluralitet är tillräcklig för ärendes afgörande. Vid lika röstetal äger ordföranden utslagsröst utom vid val, där lottning verkställes. I vissa fall fordras emellertid kvalificerad majoritet. För det första få ej andra frågor än sådana, som blifvit upptagna i kallelsen eller eljes på behörigt sätt delgifvits medlemmarna, behandlas på sammanträde, med mindre tre fjärdedelar af de närvarande därtill gifva sitt samtycke; dock kan ej utan föregående stadgeenlig kallelse beslutas om stadgeändring, utkräfvande af ny eller förhöjd afgift eller förenings trädande i likvidation. För beslut, som afse ändring af stadgarna i fråga om medlemmars rätt till utträde, i fråga om afgående medlems rätt att återfå gjord insats och till förenings behållning i händelse af upplösning, fordras vidare att antingen samtliga medlemmar äro ense eller att beslutet fattas på två efter hvarandra följande sammanträden, däraf minst ett ordinarie och att det vid det sist hållna sammanträdet biträdes af samtliga röstande. Införande eller skärpande af personlig ansvarighet eller inskränkande af medlems rätt till vinstutdelning kräfver på enahanda sätt beslut på två sammanträden, hvarvid vid det senare fordras tre fjärdedels majoritet; för annan stadgeändring äro två tredjedelar af de röstande nog; allt för så vidt ej samtliga medlemmar förena sig om förslaget, då detsamma kan genomföras vid ett sammanträde. De sistnämnda villkoren gälla äfven för beslut om förenings trädande i likvidation, för såvidt ej sådant förhållande inträffat, att föreningslagen föreskrifver densamma.

Beslut, som innefattar nedsättning af insatsernas belopp eller lindring af den medlemmarna enligt stadgarna åliggande skyldigheten att göra insats i föreningen eller inskränkning eller upphäfvande af den personliga ansvarighet för föreningens förbindelser, de enligt stadgarna åtagit sig, erfordrar visserligen endast enkel majoritet, men beslutet må ej gå i verkställighet, förrän ett år förflutit från det beslutet registrerades.

Om öfverklagande af föreningsbeslut är i annat sammanhang taladt.

X. Affärsverksamheten.

De lagbestämmelser, som reglera föreningarnas ekonomiska förhållanden, måste med hänsyn till föreningarnas mångskiftande karaktär vara af mycket allmän natur. De viktigaste beröra föreningarnas rätt att drifva handel med utomstående samt det på verksamheten uppstående öfverskottet.

Handeln med utomstående hör till de i alla länder återkommande tvistefrågorna. Den kännedom om verksamheten, som genom sådan handel sprides bland allmänheten, anses nämligen för föreningarna vara af synnerlig vikt för anslutningen af nya medlemmar, men å andra sidan innebär den en skärpt konkurrens med de privata köpmännen, som betrakta en sådan utsträckning af verksamheten som illojal konkurrens. Frågan har i allmänhet lösts så, att försäljningsrätten till utomstående erkänts, men att föreningar, som begagna sig af densamma, underkastas större beskattning än andra. Detta är

bland annat förhållandet i England, där föreningar, som begränsa sig till verksamhet uteslutande bland medlemmarna, åtnjuta befrielse från inkomstskatt, hvilken öfriga föreningar äro underkastade. Den engelska lagen tillstädjer affärsförbindelser med utomstående såväl i afseende på vanlig handel som äfven i fråga om penningrörelse (sparkasseverksamhet). I Tyskland förbjödos däremot genom 1889 års lag konsumtionsföreningar att idka regelmässig handel med utomstående. Uttryckligen undantagna äro sådana landtmannaföreningar, som utan att hafva öppen salubod tillhandahålla endast sådana varor, som äro för jordbrukarnas yrkesdrift nödvändiga. Termen regelmässig handel (»regelmässiger Geschäftsverkehr») har i praktiken fått en ganska snäf tolkning. Ej nog med att alla af föreningen själf tillverkade eller förädlade varor undantagas, utan enligt domstolsutslag hafva föreningar tillerkänts rätt att t. ex. vid realisationer, auktioner o. s. v. sälja åt icke medlemmar. De tyska kreditföreningarna äro äfven i viss mån förbjudna att bedrifva rörelse med utomstående. Utlåning får nämligen ske till utomstående endast i och för penningplacering. Om t. ex. en förening har till ändamål att skaffa handtverkare driftkredit, får alltså sådan icke lämnas till icke medlemmar; däremot är insättning i bank alltid tillåten. Vidare är inlåning äfven från allmänheten medgifven. Som nämndt stå de flesta öfriga länder i detta afseende närmare England än Tyskland.

I vår gamla föreningslag var frågan lämnad öppen, hvarigenom åtskilliga svårigheter bereddes föreningarna. Sedan nämligen genom högsta domstolens utslag blifvit fastställdt, att förening ej kunde göra anmälan om hållande af öppen salubod enligt kungl. förordningen af den 18 juni 1864 om utvidgad näringsfrihet, hafva Konungens befallningshafvande i vissa län likväl fortfarande tillåtit föreningar att registrera stadgar med uppgifvet föremål för verksamheten att tillhandahålla äfven andra än medlemmar varor. Förlitande sig på sina stadgar hafva föreningarna därefter börjat handel äfven med utomstående och med anledning häraf i ett ej ringa antal bötfällts.

Enligt den nya lagen är rätten till här omhandlad försäljning erkänd, men inskränkt endast till kontanthandel. Hvad sålunda stadgats, äger dock ej tillämpning i fråga om förening, hvars försäljning till andra än medlemmar omfattar hufvudsakligen alster af medlemmarnas eller föreningens verksamhet, och ej heller i fråga om förening, som har till ändamål att inköpa och försälja varor, afsedda för landtbrukets behof.

På grund af nya skatteförordningar, som göra förening, hvilken drifver handel med utomstående, skattskyldig för hela sin vinst, men förening, som inskränker verksamheten endast till medlemmar, endast för den del däraf, som fonderas, hafva emellertid under de senaste åren många föreningar afbrutit förbindelserna med utomstående.

I afseende på ekonomiska föreningars rätt att idka *inlåningsrörelse* innehåller föreningslagen, i motsats mot flera utländska, inga stadganden. Däremot förbjudes i nu gällande banklag generellt inlåning från allmänheten för alla enskilda eller korporationer, som ej lyda under bank- eller sparbanks-

lagen. Angående inlåning från medlemmar har af sakkunniga, tillkallade af chefen för finansdepartementet, utarbetats ett förslag till lagbestämmelser (för hvilket i ett senare häfte skall redogöras).

Angående användandet af den som resultat af verksamheten uppkomna *vinsten* finnas några bestämmelser. Sålunda skola, som förut är omnämndt, förenings stadgar angifva, huru stor del af årsvinsten, som minst skall afsättas till reservfond, och, i händelse reservfonden skall vara till beloppet begränsad, till hvilket belopp densamma skall uppgå för att afsättning af årsvinst ej skall behöfva äga rum. Stadgandet, att sålunda som regel någon del af årsvinsten skall reserveras, innebär en nyhet, ty i 1895 års lag fanns ingen motsvarighet härtill. Att de flesta och i hvarje fall de med omsikt skötta föreningarna likväl i sina stadgar inryckt bestämmelser i denna riktning, kommer naturligtvis att underlätta lagbudets tillämpning. Då emellertid icke den minsta del af vinsten är angifven, hvartill afsättningen må uppgå, kan en förening göra bestämmelsen i praktiken alldeles värdelös genom att till ett minimum begränsa afsättningarnas storlek.

Den del af årsvinsten, som ej afsättes till fonder, användes vanligen till utdelning bland föreningens medlemmar. 18 § innehåller med afseende härå förbud mot utdelning i sådan utsträckning, att därtill användes insatskapitalet eller reservfonden. Beslutes och verkställes utdelning i strid häremot eller mot bestämmelse i föreningens stadgar, äro de, som uppburit sådan utdelning, skyldiga att återställa densamma, hvarjämte de, som deltagit i beslutet skola ansvara för all den brist, som vid återbäringen kan uppkomma.

Att föreningens vinstmedel eller öfriga tillgångar ej få i större omfattning användas för ändamål, som är för föreningens verksamhet främmande, är redan omnämndt.

En påtaglig brist är, att i lagen ej finnas några stadganden om sättet för vinstens beräkning, under det att mycket detaljerade sådana bestämmelser finnas i aktiebolagslagen (54 §). Underlåtenhet att verkställa afskrifningar o. s. v. har i ett stort antal fall förledt föreningar att företaga så stora utdelningar, att solvensen därigenom äfventyrats.

XI. Upplösning.

Förening, hvars medlemsantal nedgått under fem, skall träda i likvidation, om ej inom tre månader tillräckligt antal medlemmar inträdt. Saknar förening till registret anmäld, behörig styrelse, kan medlem eller borgenär eller annan, hvars rätt kan vara beroende af att någon finnes, som lagligen kan företräda föreningen, hos rätten eller domaren göra ansökning, att föreningen må förklaras skyldig att träda i likvidation. Sådan ansökning skall af rätten eller domaren kungöras och i allmänna tidningarna samt tidning i orten minst tre månader i förväg annonseras, när ansökan skall pröfvas. Styrkes på den utsatta tiden, att förhållandet fortfar, skall föreningen förklaras i likvidation. Finnes förenings verksamhet vara lagstridig eller

uppenbart osedlig, äger rätten, på ansökan af ombud, som justitiekanslern eller Konungens befallningshafvande förordnar att utföra sådan talan, förklara föreningen skyldig att träda i likvidation. I de bägge senaste fallen skall rätten jämväl utse en eller flera likvidatorer; i det första fallet, så ock om föreningen af andra skäl beslutar att upplösas, skola likvidatorer väljas på föreningssammanträde. Om beslut att träda i likvidation och om utseende af likvidatorer, skall anmälan ofördröjligen göras för registrering. Likvidatorerna skola så snart som möjligt realisera föreningens tillgångar och utfärda årsstämning å okända borgenärer. När inställelsedagen är öfver och all veterlig gäld blifvit betald, skola föreningens tillgångar skiftas mellan medlemmarna eller öfverlämnas till den, som på grund af stadgarna eller medlemmarnas beslut är berättigad att öfvertaga desamma. Sedan likvidatorerna å föreningssammanträde lämnat redovisning för sin förvaltning, anses föreningen upplöst och skall meddelande härom lämnas till registreringsmyndigheten. Dessa bestämmelser äro i så måtto ändrade från den äldre lagen, att enligt denna föreningen skulle anses upplöst redan från den tid då beslutet om likvidation fattades. Registreringsskyldigheten var emellertid densamma. Denna kan dock sägas hafva efterlefts mycket illa, då nämligen ett högst afsevärdt antal föreningar faktiskt upplösts, utan att myndigheterna fått någon som helst kännedom därom. Öfverhufvud taget hafva lagens bestämmelser i afseende på likvidation synts många föreningar alltför omständliga och besvärliga och då de tillgångar, som funnits att afveckla, varit ringa eller inga, har man ofta verkställt upplösningen utan att iakttaga några af lagens formaliteter. Särskildt gäller detta naturligtvis sådana föreningar, som upplösts utan att någon gång hafva kunnat träda i verksamhet.

Afträdes ekonomisk förenings egendom till konkurs, företrädes föreningen under konkursen af styrelsen, resp. likvidatorer, om sådana varit utsedda. Finnes efter konkursens afslutande ej öfverskott, anses föreningen upplöst, då konkursen afslutats. Var föreningen ej i likvidation, då dess egendom afträddes till konkurs, och finnes efter konkursens afslutande öfverskott, skall å föreningssammanträde, hvilket bör ofördröjligen utlysas af styrelsen, beslutas, huruvida föreningen skall fortsätta sin verksamhet eller träda i likvidation. Möjligheten för förening, som varit försatt i konkurs, att fortsätta sin verksamhet, är en nyhet i 1911 års lag, som förmodligen tillkommit på den grund, att föreningar, som önskat fortsätta sin verksamhet, likväl, utan att ekonomiskt nödtvång förelåg, på grund af lagens bud dömts att nedlägga densamma.

Allmänna bostadsräkningen i Stockholm år 1910.

I öfverensstämmelse med stadsfullmäktiges beslut den 2 oktober 1905, hvarigenom åt Stockholms stads statistiska kontor uppdrogs att hvart femte år från och med år 1905 utföra allmänna bostadsräkningar i hufvudstaden, har under förlidet år en dylik bostadsräkning, afseende den 31 december år 1910, afslutats; och meddelas här nedan de viktigaste resultaten däraf, hvarvid för jämförelses skull några data från bostadsräkningarna åren 1894, 1900 och 1905 äro medtagna.

De förändringar i bearbetningen af materialet, som denna gång införts, äro hufvudsakligen en redogörelse för centraluppvärmning, en utförligare redogörelse för badrummen, en tabell öfver approximativt uppmätta arealer öfver vissa områden inom Stockholm, som ej äro uppförda i tomtliggaren den 31 december 1910 samt slutligen fyra nya färglagda kartogram belysande viktigare statistiska data.

Hela antalet lägenheter i Stockholm, bostads- och öfriga, uppgick vid slutet af år 1910 till 93 732 och hade sedan år 1905 ökats från 84 127, eller med 9 605 (11·4 %) samt sedan år 1894 från 65 287, eller med 28 445 (43·6 %). Under femårsperioden 1900—1905 var ökningen i lägenheternas antal ej mindre än 12 424, eller 17·3 %, således väsentligt större än under följande femårsperiod.

Det förnämsta intresset knyter sig emellertid till bostadslägenheterna. Antalet dylika lägenheter beräknades år 1910 till 76 448, motsvarande resp. 68 032, 58 573 och 53 699 åren 1905, 1900 och 1894. Ökningen har alltså varit 4 874 (9·1 %) från 1894 till 1900, 9 459 (16·1 %) från 1900 till 1905 samt 8 416 (12·4 %) från 1905 till 1910. Samtidigt har antalet bostadseldstäder (rum och kök) stigit med resp. 12·4, 14·4 och 10·6 % d. v. s. eldstädernas antal har ökats relativt mer än lägenheternas under åren 1894—1900 och tvärtom under de följande båda femårsperioderna, hvilket förhållande tyder på en starkare tillväxt af småläghenheter under den senaste 10-årsperioden. Den kraftiga absoluta tillväxt, som under perioden 1900—1905 gjorde sig gällande beträffande småläghenheter med kök, har emellertid ej med samma styrka fortsatt under perioden 1905—1910. I sin helhet var ju också enligt redan anförda siffror ökningen af antalet bostadslägenheter 1905—1910 något mindre än 1900—1905.

Mäter man tillgången på bostadslägenheter efter antalet outhyrda sådana, finner man, att förhållandena beträffande småläghenheter försämrats sedan 1905. Särskildt gäller detta den viktigaste lägenhetsgruppen, 1 rum och kök. Af 22 489 sådana lägenheter stodo nämligen vid slutet af år 1910 endast

124 eller 0·55 % lediga; år 1905 var motsvarande procenttal 0·85. Antalet outhyrda större lägenheter från 5 rum och kök och däröfver, visar däremot en våldsam stegring sedan 1905. Antalet outhyrda lägenheter i sin helhet belöpte sig år 1910 till 1·85 % och år 1905 till 2·00 % af samtliga.

Antalet bostadslägenheter uppgick, såsom redan förut blifvit påpekadt, vid slutet af år 1910 till 76 448. Af dessa tillhörde flertalet, nämligen 22 489 eller 29·4 %, lägenhetsgruppen 1 rum och kök. Närmast följde 2 rum och kök, utgörande 18 402 (24·1 %), 1 rum utan kök 10 101 (13·2 %) samt 3 rum och kök 8 601 (11·3 %). Lägenheterna från och med 4 rum och kök uppgingo till ett sammanlagdt antal af 14 077 eller 18·4 % af samtliga bostadslägenheter. Bland dem märkas 330 lägenheter på 11 och flera rum och kök.

Såsom redan inledningsvis blifvit omnämndt, hafva bostadslägenheter med fullständig centralvärme blifvit föremål för en särskild bearbetning. Deras antal utgjorde 3 552 eller 4·6 % af samtliga bostadslägenheter. Centralvärmesanordning är vanligast i lägenheter om 3 rum utan kök, i de största lägenheterna samt i dubletter. Tillgången på lägenheter med centralvärme kan betraktas såsom god. Af samtliga lägenheter med centralvärme voro nämligen 5·35 % outhyrda.

Antalet bad- och duschrum i bostadslägenheter uppgick vid slutet af år 1910 till resp. 3 057 och 1 716, den förra siffran utvisande en ökning från 1905 af 1 524, d. v. s. nära fördubbling. Duschrummen förekomma företrädesvis i de mindre lägenheterna, badrummen i de större.

Den allmänna trångboddhet, som vid 1900 års bostadsräkning konstaterades, framförallt beträffande smålägenheter, och som redan 1905 blifvit i afsevärd mån minskad, har under senaste femårsperiod ytterligare nedgått. Till belysning af denna fråga meddelas här nedan en jämförande tabell rörande antalet boende per eldstad (rum och kök) åren 1894, 1900, 1905 och 1910:

	Boende per 100 eldstäder:			
	1894.	1900.	1905.	1910.
1 kök utan rum	301	306	270	250
1 rum utan kök	273	290	246	219
1 rum och kök	215	218	201	190
2 » » »	155	163	156	152
3 » » »	113	119	112	110
Samtliga bostadslägenheter	**138**	**140**	**132**	**127**

Ännu är emellertid ställningen långt ifrån gynnsam med afseende på bostadsutrymmet i smålägenheterna.

Antager man i likhet med stadens statistiska kontor, att öfverbefolkning inträdt, när medelfolkmängden per eldstad uppgår till öfver 2 personer, finner man redan af nyss anförda tabell, att en rätt utpräglad trångboddhet är rådande i lägenheter om 1 kök utan rum och 1 rum utan kök. Än mera belysande är följande sammanställning:

Lägenhetsgrupper.	Antal öfverbefolkade lägenheter.		Boende personer i de öfverbefolkade lägenheterna.	
	Antal.	%.	Antal.	%.
1 kök	151	38·9	600	61·9
1 rum	3 038	30·7	11 615	53·6
2 rum	164	11·8	968	30·1
1 rum och kök	6 579	29·4	39 239	46·3
2 » » »	3 144	17·4	25 425	30·8
3 » » »	404	4·8	4 074	10·9
Samtliga öfverbefolkade smålägenheter	**13 480**	**22·2**	**81 921**	**35·6**

Nära 13 500 smålägenheter eller mer än 1/6 af samtliga begagnade dylika lägenheter voro alltså öfverbefolkade vid slutet af år 1910. I dessa bodde närmare 82 000 personer, d. v. s. mer än 1/3 af samtliga i smålägenheter boende personer. Af hela stadens här redovisade folkmängd bodde sålunda ungefär 1/4 i öfverbefolkade smålägenheter. Jämföras dessa siffror med motsvarande siffror för år 1905 och 1900, finner man, att de innebära en alltjämt fortgående förbättring af förhållandena. 10-årsperioden 1900—1910 har sålunda att uppvisa en reduktion af de öfverbefolkade smålägenheterna med 1/3 och af den i dem boende folkmängden med öfver 1/4. Går man till de olika slagen af smålägenheter finner man, att den påpekade förbättringen är tämligen jämnt fördelad på dessa. I likhet med förhållandet år 1905 är trångboddheten gifvetvis vanligast i lägenheter om 1 kök, 1 rum samt 1 rum och kök.

Se vi på de olika stadsdelarna, befinnes det, såsom äfven var att vänta, att Södermalm, Kungsholmen och öfre Norrmalm äro sämst lottade i fråga om bostadsutrymmet. På 100 eldstäder komma nämligen i Katarina 167, i Matteus 152, på Kungsholmen 149, i Johannes 148 och i Maria 147 personer. Å andra sidan intaga Hedvig Eleonora, Jakob och Oskar med resp. 88, 90 och 93 personer per 100 eldstäder en relativt god ställning. Under stadsmedeltalet står, märkligt nog, äfven staden mellan broarna, där på 100 eldstäder komma 126 personer.

I fråga om de olika rotarna ställa sig förhållandena sämst i Barnängsroten (sydöstra delen af Katarina) med i medeltal 2 personer per rum. Tätt efter följa Kristinebergsroten på Kungsholmen och Danviksroten i Katarina. Den motsatta sidan representeras särskildt af Humlegårdsroten i Engelbrekt, Jakobsroten samt Östermalmsrotarna.

Allt som allt torde af det anförda framgå, att bostadsutrymmet beträffande smålägenheter trots den förbättring härutinnan, som otvifvelaktigt inträdt sedan år 1900, ännu måste anses såsom otillfredsställande.

Orsaken till att trångboddheten, som nyss nämnts, under de senare åren i viss mån minskats, är emellertid långt ifrån att tillskrifva någon sänkning af hyrorna. Tvärtom visar det sig, att en oafbruten stegring i hyrorna ägt rum sedan 1894. Efterföljande tabell öfver den årliga hyran i medeltal per lägenhet belyser denna hyresstegrings förlopp:

Grupper.	Medelhyra per lägenhet.				Ökning
	1894.	1900.	1905.	1910.	1894—1910 %.
1 rum utan kök	120	149	170	202	68·3
1 » och »	181	236	272	314	73·5
2 » » »	295	394	450	511	73·2
3 » » »	443	593	657	753	70·0
4 » » »	585	789	869	997	70·4
5 » » »	759	1 023	1 154	1 325	74·6
6 » » »	1 006	1 317	1 492	1 746	73·6
Samtliga bostadslägenheter . .	**356**	**487**	**544**	**630**	**77·0**

Under femårsperioden 1900—1905 stego hyrorna omkring 11 %, medan stegringen under följande femårsperiod har varit öfver 15 %. Under hela 16-årsperioden 1894—1910 har hyresökningen för de viktigaste lägenhetskategorierna uppgått till omkring 70 %.

Medelhyran per eldstad och per person belöpte sig år 1910 till följande belopp:

	Per eldstad.	Per person.
För 1 enkelrum	202	88
» 1 rum och kök	157	82
» 2 » » »	170	111
» 3 » » »	188	169
» 4 » » »	199	226
» 5 » » »	221	284
» 6 » » »	249	333
Samtliga bostadslägenheter	**198·8**	**154·1**

En blick på tabellen visar, att hyran såväl per eldstad som per person högst väsentligt stiger med våningens storlek. Ett undantag härifrån bildar lägenhetsgruppen 1 enkelrum med den relativt höga hyressumman per eldstad af 202 kr. Medelhyran per person ställer sig visserligen där relativt billig, men det betyder endast, att man måste sammanträngа sig desto mera för att komma ut med den dyra hyran.

Jämföras de olika stadsdelarna beträffande medelhyran per eldstad d. v. s. dyrheten, intaga naturligen Jakobs, Oscars och Hedvig Eleonora församlingar främsta rummet med en medelhyra af resp. 242, 240 och 237 kr. Billigast äro Katarina församling med 155 kr. per eldstad och staden inom broarna med 156 kr.

Sedan år 1905 har den procentiska ökningen af hyressumman per eldstad och per person utgjort:

	Per eldstad.	Per person.
För 1 enkelrum	18·8	33·3
» 1 rum och kök	15·4	22·4
» 2 » » »	13·3	16·8
» 3 » » »	14·6	16·6
» 4 » » »	14·4	18·9
» 5 » » »	15·1	15·9
» 6 » » »	16·9	19·4
Samtliga bostadslägenheter	**15·4**	**20·9**

Under perioden 1900—1905 belöpte sig hyresstegringen per eldstad och per person till resp. 11·9 % och 18·7 % för staden i sin helhet. Hyresstegringens intensitet har sålunda under senaste femårsperiod varit ännu kraftigare än under den föregående.

Bostadspolitik i vissa europeiska städer.

På många skilda håll sträfvar man i våra dagar att bereda de mindre bemedlade samhällsklasserna i städerna — särskildt arbetarklassen — goda och sunda bostäder på rimliga villkor. Flitigt insamlas uppgifter angående de faktiska förhållandena, för att med stöd af en tillförlitlig kännedom om dessa kunna öfva inflytande på kommun och stat för åstadkommande af bättre bostadsförhållanden för städernas arbetarbefolkning. På landsbygden är behofvet af en rationell bostadspolitik mindre, och i hvarje fall är det där helt andra reformer än i städerna, som eftersträfvas och äro af nöden. Hufvudsakligen i de större städerna, men äfven i sådana mindre städer, där industriell verksamhet bedrifves, är det arbetarbefolkningens sammanstufning i stora öfverbefolkade hyreskaserner på 5—6 våningar, som bekämpas. Mycket är redan nu i detta hänseende vunnet, men först under de allra senaste åren har den moderna bostadspolitiken börjat tränga sig fram som ett led i den sociala politiken.

På grundval af en del spridda smärre meddelanden och några längre artiklar, som under sista tiden publicerats i den tyska veckotidskriften »Sociale Praxis und Archiv für Volkswohlfart» lämnas här några upplysningar om hvad som under sista tiden åtgjorts i bostadspolitiskt hänseende i åtskilliga af Mellaneuropas städer samt hvilka resultat som uppnåtts.

Enligt den officiella statistiken funnos i Berlin år 1910 allt som allt 524 441 bebodda lägenheter; häraf utgjordes 189 247 lägenheter af ett rum och kök, 60 210 af ett rum utan kök och 7 975 endast af ett till boningsrum inrättadt kök; tvårumslägenheterna utgjorde 159 119 stycken. Då nu dessutom de mindre lägenheterna ha proportionsvis flera invånare än de större, förklaras häraf,

att af Berlins 2 1/10 millioner invånare öfver 90 % bo i en- eller tvårumslägenheter. Dessa tal äro i viss mån signifikativa för den bostadsnöd, som råder i den till det yttre så praktfulla tyska hufvudstaden. Siffror från samma år för München gifva en i vissa hänseenden liknande sorglig bild af tillståndet där, och det är tydligt att förhållandena icke äro synnerligen mycket bättre i åtskilliga andra tyska städer.

Den första undersökning af förhållandet mellan lönens och hyrans storlek företogs år 1867 af Schwabe, chefen för Berlins statistiska byrå. Vid sina undersökningar upptäckte han det sakförhållande, som efter honom blifvit kallat »Schwabes lag»; denna lag säger, att ju mindre en familjs eller persons inkomst är, desto större procent af inkomsten åtgår till hyra. Han fann sålunda, att den del af inkomsten, som i Berlin användes till hyra, utgjorde för de lägsta inkomsttagarna 27·5 %, hvarpå den regelbundet aftog med stigande inkomst, så att den t. ex i 13:de inkomstklassen utgjorde 11·6 %, medan de högsta skattebetalarna blott behöfde betala 1—3 % af sina inkomster i hyra. Nyare undersökningar visa nu, att denna procent alltjämt stegras för de lägre inkomsterna, men däremot sjunker för de stora inkomsterna. För att endast taga ett exempel bland många, åtgick i Breslau år 1880 på det lägsta inkomstplanet 28·9 % af inkomsten till hyra och på det högsta 3·4 %, år 1900 utgjorde motsvarande tal 31·8 och 2 %. Härvid medverkar helt visst, att arbetarklassen — som hufvudsakligen rekryterar de obemedlade klasserna — under senare år uppnått åtskilliga löneförhöjningar, hvarigenom den kunnat tillfredsställa en del kraf i riktning mot bättre bostadsförhållanden; denna omständighet allena kan dock ej förklara företeelsen i fråga.

Tyska rikets statistiska verk har upprepade gånger sammanbragt material för bedömande af hvad som i de skilda städerna åtgjorts för att förbättra bostadsförhållandena. Den sista undersökningen af detta slag företogs år 1909 och omfattar 106 städer. I 23 af dessa städer förekom då kommunal bostadsinspektion i något olika former. I 22 städer funnos kommunala bostadsförmedlingsanstalter och i flera andra städer voro dylika anstalter påtänkta. Den kommunala bostadsförmedlingen delar vanligen hus eller lokaler med arbetsförmedlingen. Förfrågan om kommunerna tillhandahöllo bostäder för sina egna arbetare besvarades af 42 städer jakande; i de flesta fall erhålla icke blott arbetarna utan äfven kommunernas lägre tjänstemän kommunal bostad. Hyran är för kommunens bostäder genomgående något lägre än för bostäder i allmänhet i samma trakt och af samma storlek. Utom dessa 42 städer, som blott anskaffade bostäder för sina egna arbetare, funnos 15 städer, som uppförde kommunala bostäder med smålägenheter för den mindre bemedlade befolkningen i allmänhet; i detta hänseende hafva särskildt städerna Freiburg, Mühlhausen, Düsseldorf, Strassburg och Essen varit verksamma. Af ännu större betydelse är emellertid att ett rätt betydligt antal städer på skilda sätt lämnat kommunalt understöd till uppförande af smålägenheter för obemedlade, nämligen genom billiga lån, genom borgen, genom att upplåta billig byggnadsmark eller genom att utfästa gynnsamma

villkor med afseende på omkostnader för gatuanläggningar, grundskatt o. s. v. Upplåtelsen af kommunal byggnadsmark sker understundom under den form, att tomten jämte tillhörande byggnader efter en viss tids förlopp öfvergår i kommunens ägo; i ett enda fall har kommunen betingat sig rätt att köpa tillbaka tomten och förvärfva byggnaderna mot det ursprungliga värdet.

För att på ett praktiskt sätt väcka befolkningens intresse för frågan om goda och billiga bostäder åt de obemedlade folklagren har man börjat föranstalta utställningar, dels af ritningar och utkast till smålägenheter, som med ringa kostnader kunna inredas i småhus med trädgård, dels af modeller till hela sådana trädgårdsstäder eller enskilda hus med fullständig inredning. Dylika utställningar ha t. ex. våren 1911 i större stil ägt rum i de tyska städerna Berlin, Gladbach och Gelsenkirchen. I Österrike har nyligen inrättats ett slags museum (i Wien Stubenring n:r 8), som innehåller mer än tusen ritningar och modeller till moderna bostäder och till trädgårdsstäder och bostadsföreningshus. Det lifliga tankeutbytet i frågan yttrar sig t. ex. i uppkomsten af särskilda tidskrifter samt i afhållandet af internationella kongresser. Tyska bostadskongresser ha afhållits tvänne gånger (sista gången i Leipzig år 1911) och det tyska trädgårdsstadsförbundet företog en studieresa till England i juli 1911.

I en del städer har man företagit mycket verksamma åtgärder för att hindra, att bostadsförhållandena sjunka ned under en viss minimistandard. Den form, som användts, har i synnerhet varit upprättandet af byggnadskonsultationsbyråer; särskildt i Tyskland ha dessa vunnit insteg. För att dryfta upprättandet af dylika konsultationsbyråer samt öfverlägga om de lämpligaste formerna för deras verksamhet afhölls i Berlin den 6 december 1910 ett väl besökt möte af representanter för välgörenhetsföreningar, byggnadsföreningar, ingenjörs- och arkitektföreningar samt stats- och kommunstyrelser; personer från vidt skilda trakter i hela Tyskland voro närvarande. I denna församling rådde fullkomlig enighet om nödvändigheten att söka upprätta byggnadskonsultationsbyråer öfverallt i de tyska städerna. Det bör ske genom föreningar och institutioner, inom hvilkas intresseområde bostadsförhållandenas förbättring ligger, genom att söka erhålla så allsidigt understöd som möjligt, moraliskt från byggnadsnämnder, polismyndigheter och lagstiftningsmakten, ekonomiskt från stat, kommun och banker. Byggnadskonsultationsbyråerna äro hittills ytterst olika organiserade allt efter de lokala förhållandena, något som endast är gagneligt för utvecklingen, och hvarigenom på hvarje plats de krafter kunna dragas in i arbetet, som där äro mest af nöden. Mycket viktigt är det att hafva solida, byggnadskunniga personer som ledare af verksamheten, och denna bör helst utföras kostnadsfritt för dem, som begära upplysningar. Konsultationsbyråns ledare lämnar i allmänhet blott muntliga råd, men kan tillfälligtvis ledsaga sin förklaring med att rita ett utkast eller uppställa en skriftlig beräkning, utan att dock dylika papper böra utlämnas. Det har antydts, att några arkitekter af fruktan för konkurrens på enstaka platser, där saken dryftats, satt sig däremot; på mötet kom dock arkitekternas motvilja ej direkt fram. Utom

anvisningar till allmänheten i de fall, då det gäller byggnadsföretag, utföres på åtskilliga platser ett mycket gagneligt upplysnings- och agitationsarbete genom tidningsartiklar och föredrag för att äfven på dessa vägar hindra byggnadssvindel eller uppförande af osunda, osköna och olämpliga bostäder. Mötet afslutades med antagandet af en resolution, hvari uttalades en önskan om att så många som möjligt af i byggnadsföretag intresserade föreningar och institutioner på hvarje ort skulle medverka till upprättande af byggnadskonsultationsbyråer, att dessa måtte erhålla ekonomiskt stöd från stat och kommun, att låneanstalterna ville uppställa sakkunnigt godkännande af byggnadsritningar som villkor för låns erhållande och att man i alla förekommande fall ville ha uppmärksamheten riktad på att motarbeta olämpliga undantag från lagstiftningen angående byggnadsverksamheten.

I Breslau finnes en kommunal bostadsinspektionsbyrå; enligt årsberättelsen för år 1909 rådde de första åren någon misstro mot densamma, hvilket dock numera blott i ringa grad är fallet; såväl husägare som hyresgäster hänvända sig tillitsfullt till densamma för att begära anvisningar, och ett godt samarbete med åtskilliga föreningar har kommit till stånd. Ofvannämnda år har inspektion ägt rum i 3 475 lägenheter (i 501 hus); en liten skrift: »Anvisning angående sunda bostäder» har utdelats. I Berlins förstad Charlottenburg har först i mars 1911 en liknande verksamhet upptagits, hvarigenom inspektion af alla smålägenheter samt af hos arbetsgifvaren boende arbetares, handelsbetjänters, gesällers och lärlingars bostadsrum upprättats. Tvänne bostadsinspektörer äro anställda, och hvarje inspektionsområde är indeladt i sju distrikt; i hvart och ett af dessa verkar ett utskott bestående af stadsläkaren och trenne valda ledamöter, hvaraf en kvinna. Bostadsanvisningen göres synnerligen verksam genom att ägare af små lägenheter äro pliktiga att anmäla dessa. I städerna Bochum och Halle upprättades under år 1911 liknande inspektionsbyråer.

Sträfvandena att skaffa de mindre bemedlade klasserna i städerna bättre bostadsvillkor ha under de senaste åren fått ett mycket betydande understöd från stat och kommun, hvarpå här några spridda exempel skola lämnas. Det tyska riket har under de sista två åren lämnat 2 millioner Mark per år i statslån för uppförande af arbetarbostäder. Konungariket Preussen har efter en år 1895 antagen lag användt stora belopp årligen — sedan lagens ikraftträdande tillsammans 132 millioner Mark — till förbättring af bostadsförhållandena för i statens tjänst anställda arbetare och lågt aflönade tjänstemän. Men proportionsvis ännu större summor ha stadskommunerna ställt till förfogande. Kommunalstyrelsen i München har nyligen beviljat 3 millioner Mark till lån med andra förmånsrätt för uppförande af smålägenheter. Dresdens kommun har 1911 beviljat en million Mark för att främja uppförandet af goda och sunda smålägenheter; halfva beloppet skall användas till lån med andra förmånsrätt, den andra hälften direkt till uppförande af smålägenheter på kommunal byggnadsmark; för dessa sista fastställdes hyran sålunda, att anläggningskapitalet förräntas med 4 % hvartill kommer $^1/_4$—$^1/_2$ %

amortering. På liknande sätt har man förhållit sig i de tyska städerna Krefeld, Trier, Neuss och Remscheid.

I Österrike antogs den 22 december 1910 en lag om upprättande af en statsfond för att främja uppförandet af smålägenheter i städerna; till förbättring af de mindre bemedlades bostadsförhållanden skall på grund af denna lag under loppet af de första tio åren användas tillsammans 25 millioner österrikiska kronor dels till direkta lån, dels till borgen för annorstädes upptagna lån åt kommuner, bostadsföreningar och sällskap; vissa bestämda kraf på byggnadernas hygieniska inredning och företagens ekonomiska ledning uppställas därvid.

År 1911 har kommunalstyrelsen i Amsterdam beviljat ett lån på 1 million gulden för uppförande af billiga arbetarbostäder; lägenheterna skola vara färdiga under loppet af två år och skola byggas efter bestämda modeller af tre olika storlekar. Byggnadsgrunden upplåtes af staden mot ärftligt arrende till bostadsföreningarna.

Under en följd af år har Zürich bedrifvit en planmässig bostadspolitik, hvarvid staden sedan 1894 uppfört 362 bostadshus och för närvarande äger hus och byggnadsgrund till ett värde af öfver 33 millioner francs; nyligen har Zürichs befolkning genom allmän folkomröstning beslutat använda 5¼ million francs till uppförande af ytterligare 73 hus med 288 lägenheter, hvarigenom staden skulle komma i besittning af tillsammans öfver 900 lägenheter.

På grund af det vaknande intresset och det betydliga offentliga understödet ha under de sista åren stora arbetarbostadskolonier, bostadsföreningshus och i synnerhet trädgårdsstäder uppblomstrat i närheten af de stora arbetscentra. Dessa slags företag äro delvis rätt storslaget anlagda efter en bestämd enhetlig plan och med särskild hänsyn tagen till såväl skönhetens och ekonomiens som icke minst sundhetens kraf — i regeln i form af småhus med en eller blott mycket få lägenheter och hvart och ett omgifvet af en liten trädgård för att bereda riklig tillgång på ljus och luft samt dessutom promenad- och lekplats för bostadsinnehafvarna och deras barn.

Berlins bostadsförening har under de sista 24 åren skapat åtskilliga kolonier i stadens förstäder och närmaste omgifning, hvarvid särskild hänsyn är tagen till hygienens kraf. Föreningen uppför småhus med trädgård under den form, att husen icke blott kunna uthyras utan också säljas till föreningens medlemmar till det pris, för hvilket föreningen förvärfvat dem; hittills har på detta sätt sålts tillsammans 350 hus till medlemmarna. Genom sammanslagning af åtskilliga sparkasseföreningar och bostadsföreningar har i Hagen i Westphalen bildats en förening för befordrande af smålägenheters uppförande; ändamålet med föreningens verksamhet är anläggandet af en trädgårdsstad företrädesvis bestående af enfamiljshus; föreningen har redan köpt ett stort område i stadens omgifning; husen skola upplåtas mot ärftligt arrende eller mot återköpsrätt. Den hessiska Centralföreningen för uppförande af billiga bostäder har arbetat i tio år och är redan ryktbar utom Tyska rikets gränser; särskildt har den arbetat för upprättande af lokalföreningar, af hvilka för närvarande finnas 40 stycken i provinsen Hessen,

och många af dem ha erhållit ekonomiskt stöd af kommunerna; dessa ha dels lämnat borgen för upptagna lån, dels ingått som medlemmar i bostadsföreningar och dels bidragit till erhållande af byggnadsmark; dessutom ha en del kommuner i Hessen själfva börjat uppföra arbetarbostäder och åtskilliga större arbetsgifvare ha slagit in på samma väg.

De privata bostadsföreningarna i Zürich ha erhållit rätt till kommunalt understöd mot att underkasta sig vissa villkor. Byggnadsritningarna skola först godkännas af kommunalrådet med hänsyn till byggnadernas soliditet och ändamålsenlighet; äfven bostadsföreningarnas stadgar skola godkännas och få sedan ej ändras utan kommunalrådets tillstånd; större vinst än 4½ % får ej beräknas och en del andra principer äro fastslagna. I Budapest har kommunen i stor utsträckning planlagt uppförandet af goda arbetarbostäder; sålunda ha nyligen medel beviljats för uppförandet af 8 800 småhägenheter under loppet af 5 år; 2 000 af dess skola redan vara färdiga under år 1911; ett offentligt bostadskontor skall förvalta alla kommunala arbetarbostäder, och hyrorna betalas omedelbart till kommunen.

Hvad som här meddelats hänför sig företrädesvis till det, som under de sista åren uträttats i en del mellaneuropeiska städer hufvudsakligen i Tyskland. En mängd viktiga företag, som ligga något längre tillbaka i tiden, ha fördenskull ej gjorts till föremål för omnämnande här, liksom ej heller anledning förelegat att ingå på diskussion af tekniska eller hygieniska synpunkter vid anläggning af trädgårdsstäder eller arbetarkolonier.

Fattigvården i Stockholm.

Vid en återblick på fattigvården under äldre tider i Stockholm finner man, att densamma under medeltiden var förenad med sjukvården; de s. k. hospitalen voro både sjukhus och fattighus. I början af 1500-talet förenades dessa till ett, som i midten af 1500-talet förlades till Danviken, där det ännu existerar såsom en stiftelse. Jämte detta tillgodosågs fattigvården af den af gåfvor, kollekter och diverse afgifter uppkomna s. k. husfattigkassan, från hvilken understöd tilldelades fattiga. På grund af den afsevärda ökningen i antalet fattiga beslöt emellertid Stockholms konsistorium 1737, på hemställan af Kongl. Politie- och Brand-Commissionen, att »allmosehjonen» skulle fördelas på de 7 territorialförsamlingarna. Först omkring 1750 var detta genomfördt, sedan församlingarna skaffat sig fattighus, för hvilka en särskild afgift utgick af hvarje fastighet. 1807 försöktes en centralisation af fattigvården, men redan 1812 återtogo församlingarna vården af sina fattiga. En ny fattigvårdsförordning af 1813 sökte finna en medelväg mellan centralisation och församlingarnas själfstyrelse på detta område, men 1843 erhöll Stockholm åter en central fattigvårdsmyndighet, »Stadsnämnden» fördelad på 2 afdelningar, en för ordningsmål och en för den

egentliga fattigvården. Under denna nämnd sorterade 8 församlingsnämnder, äfven på 2 afdelningar.

Då Stockholm 1862 erhöll sin nya kommunalförordning, centraliserades fattigvården fullständigt genom den nya *Fattigvårdsnämnden*, för hvilken Kungl. Maj:t 1864 fastställde instruktion, som ännu gäller med några ändringar. Styrelserna för de olika församlingarnas fattigvård bibehöllos, men endast som nämnden underlydande och af densamma utsedda hjälpstyrelser. Hvarje församling utgör ett distrikt, men flera församlingar eller delar däraf kunna förenas till ett distrikt. Så har också skett i ett fall, i det Jacobs och Johannes församlingar tillsammans utgöra ett fattigvårdsdistrikt enligt Fattigvårdsnämndens beslut år 1907.

Antalet ledamöter i Fattigvårdsnämnden är 12 med 8 suppleanter. De väljas af stadsfullmäktige för 2 år. Nämnden kan uppdraga åt särskilda delegerade att bestämma om fattigvårds beviljande enligt nämndens föreskrifter. *Fattigvårdsnämndens delegerade för beviljande af fattigvård* utses för ett år i sänder och utgöras af ordförande, vice ordförande och en tredje ledamot samt tre suppleanter. Efter pröfning af hjälpsökandes behof m. m. äga delegerade:

att i kommunens ålderdomshem till vård och det underhåll, hvarom nämnden särskildt förordnar, intaga sådana fattiga, som i följd af ålder, bräcklighet eller annan fortfarande anledning äro i behof af ständig hjälp;

att till intagning å försörjningsinrättning hänvisa sådana fattiga, som i följd af särskilda olycksfall, ihållande sjuklighet eller andra dylika omständigheter äro i behof af hjälp och icke böra å sjukvårdsinrättning eller ålderdomshem intagas, eller också bevilja sådan behöfvande penningunderstöd;

att till intagning å Allmänna barnhuset remittera barn under 6 års ålder; att till intagning i stadens barnhem och uppfostringsanstalter meddela remisser; att till stadens spädbarnshem remittera ogifta mödrar med sina barn; att till nämndens utackorderingsbyrå remittera sådana minderåriga, som böra utackorderas, samt förordna om vårdande genom resp. fattigvårdsstyrelses försorg af de barn, för hvilka annan utväg ej anses kunna eller böra beredas, samt

att på förslag af fattigvårdsstyrelse jämväl i öfriga understödsärenden, hvilka nämnden ej förbehållit sig, meddela beslut.

Distriktens *fattigvårdsstyrelser* utöfva den närmaste tillsynen öfver distriktets fattiga samt meddela den fattigvård delegerade bestämt och öfvervaka, att beviljadt understöd behörigen användes. Fattigvårdsstyrelserna äga vidare att hos delegerade föreslå den fattigvård, som de i hvarje fall kunna finna af behofvet påkallad. Delegerade kunna äfven åt styrelserna öfverlämna att bevilja understöd i mat, ved och kläder, samt att, där nöden är så trängande att delegerades beslut ej kan afvaktas, vidtaga erforderliga åtgärder, som dock skola underställas delegerade vid första sammanträde.

Hos nämnden är anställd en *fattigvårdsinspektör*, som skall öfvervaka fattigvårdens handhafvande samt bringa nämndens beslut till verkställighet, där detta ej tillkommer annan. Han har rätt att deltaga i öfverläggningen,

men ej i besluten vid nämndens och underlydande styrelsers sammanträden och skall bereda och föredraga inför nämnden och delegerade frågor, som röra beviljande af fattigvård. Slutligen skall han ombesörja, att ett register föres öfver stadens samtliga understödstagare. — Fattigvårdsinspektörsbefattningen inrättades 1899.

Såsom af det föregående framgår, lämnas fattigunderstöd antingen i form af intagning å anstalter, genom understöd eller genom utackordering.

Stadens fattigvårdsanstalter utgjorde vid 1910 års slut ett antal af 19, inräknadt filialer. De kunna samtidigt inrymma 6 537 personer fördelade på följande anstalter:

	Antal personer.
Sabbatsbergs ålderdomshem	868
Rosenlunds »	1 194
Stockholms stads allm. försörjn. inrättn. med filialer	2 392
» » arbetsinrättning	1 472
» » asyler för husvilla	336
» » spädbarnshem (33 mödrar, 40 barn)	73
» » uppfostringsanst. vid Skrubba (gossar)	60
» » » för flickor	50
» » barnhärbärge	30
Fattigvårdsnämndens utackorderingsbyrås barnhem	62
Summa	**6 537**

Denna siffra utvisar, såsom antydts, icke det faktiska antalet å anstalter vårdade utan endast högsta antalet platser å samtliga anstalter.

Nedanstående fördelning visar antalet understödstagare under hvart och ett af åren 1906—1910 jämte motsvarande folkmängder för hufvudstaden:

År.	Folkmängd vid årets slut.	Ökn. el. minskn. Antal.	Ökn. el. minskn. %	Samtliga understödstagare.	Ökn. el. minskn. Antal.	Ökn. el. minskn. %
1910	343 832	+ 2 016	+ 0·59	28 395	+ 75	+ 0·26
1909	341 816	+ 2 234	+ 0·66	28 320	— 308	— 1·08
1908	339 582	+ 2 122	+ 0·63	28 628	+ 3 288	+ 12·98
1907	337 460	+ 4 722	+ 1·42	25 340	+ 327	+ 1·31
1906	332 738	+ 8 250	+ 2·54	25 013	+ 860	+ 3·56
1906—1910 årsmedeltal.	339 086	+ 3 869	+ 1·14	27 139	+ 848	+ 3·12

De 28 395 understödstagarna år 1910 fördela sig sålunda:

I fattigvårdsanstalter intagna:

Sabbatsbergs ålderdomshem	909	
Rosenlunds »	1 305	
Försörjningsinrättningen	3 911	
Arbetsinrättningen	1 468	
Asylerna för husvilla	941	
Spädbarnshemmet	5	
Uppfostringsanst. för gossar	82	
» » flickor	56	
Barnhärbärget	115	**8 792**
Utackorderade		2 533
I sina hem understödda		17 070
Summa		**28 395**

Samtliga understödstagare fördelas i två större grupper: direkta och indirekta. Till direkta hänföras alla öfver 15 år samt barn, som ej vårdas af föräldrarna. Till indirekta räknas de barn, som vistas i hemmen och anses få del af föräldrarna tilldeladt understöd. Proportionen mellan antalet understödstagare och mantalsskrifna medelfolkmängden 1906—1910 framgår af följande öfversikt:

År.	Mantalsskrifven medelfolkmängd.	Understödstagare. Antal.	%	Däraf direkta. Antal.	%	Däraf indirekta. Antal.	%
1910	342 824	28 395	8·28	21 808	6·36	6 587	1·92
1909	340 699	28 320	8·31	21 817	6·40	6 503	1·91
1908	338 521	28 628	8·46	21 346	6·31	7 282	2·15
1907	335 099	25 340	7·56	19 232	5·74	6 108	1·82
1906	328 613	25 013	7·61	18 697	5·69	6 316	1·92
1906—1910 årsmedeltal	337 151	27 139	8·05	20 580	6·10	6 559	1·95

Utgifterna för år 1910 stego till 3 338 950·52 kronor, som fördela sig på följande sätt:

	Kronor.
Fastigheter och inventarier	95 895·45
Underhållskostnader	2 005 706·79
Arbetsmaterialier	304 004·78
Aflöningar och pensioner	452 705·52
Andra utgifter	480 637·98
Summa	**3 338 950·52**

Kostnaderna för full försörjning inom anstalterna utgjorde per individ år 1910:

	Dagskostnad. Öre.	Årskostnad. Kronor.
Sabbatsbergs ålderdomshem	71·07	259·41
Rosenlunds »	65·88	240·47
Försörjningsinrättningen	136·12	496 84
Uppfostringsanstalten för gossar	232·67	849·25
» » flickor	171·93	627·55
Barnhärbärget	102·69	374·82
Utackorderingsbyrån	51·69	188·67
Medelkostnad	88·49	322·99

Under år 1910 visar totala antalet understödstagare en ökning af 0·26 % mot en folkmängdstillväxt af 0·59 %. Ökningen hänför sig hufvudsakligen till antalet utackorderade, medan anstaltsvården visar sig i det närmaste oförändrad. Antalet i hemmen understödda visar däremot någon minskning.

Riksförsäkringsanstaltens verksamhet under år 1909.[1]

I. Den industriella olycksfallsförsäkringen.

I Riksförsäkringsanstaltens berättelse af den 29 september 1910 redogöres för den försäkringsverksamhet anstalten utöfvat under år 1909. Definitiva uppgifter angående nästföregående års (1908 års) verksamhet, som eljes plägat förekomma i dessa berättelser, saknas denna gång, hvaremot utarbetats ett femårssammandrag för åren 1903—1907, för hvilket skall redogöras i ett följande häfte af dessa Meddelanden.

Under år 1909 har Riksförsäkringsanstalten *afslutat* eller *förnyat* kollektiva *försäkringar* till ett antal af 4 182 med ett sammanlagdt provisionellt beräknadt antal årsarbetare af 74 394. Dessutom hafva, oafsedt dem, som endast försäkrat sig med rätt till sjukhjälpsersättning, 119 arbetare begagnat sig af den enskild arbetare medgifna rätten att erhålla försäkring i Riksförsäkringsanstalten.

Vid årets slut utgjorde antalet gällande kollektiva försäkringar 3 023 med 64 468 årsarbetare (provisionellt beräknadt). Antalet enskildt försäkrade arbetare uppgick vid samma tidpunkt till 105.

För genom olycksfall i arbete skadade arbetare, hvilka icke varit försäkrade i Riksförsäkringsanstalten, hafva *invaliditetslifräntor inköpts* i 119 fall. Efterföljande tabell angifver fördelningen af dessa olycksfall med hänsyn till skadad kroppsdel och graden af invaliditet.

Sammanlagda antalet af i Riksförsäkringsanstalten för skadade arbetare, som ej varit i anstalten försäkrade, inköpta och ännu vid 1909 års slut utgående invaliditetslifräntor uppgick till 1 285.

För *änkor* och *barn* efter genom olycksfall i arbete omkomna arbetare, som icke varit försäkrade i Riksförsäkringsanstalten, hafva i 15 fall *lifräntor* inköpts, gällande tillsammans 14 änkor och 38 barn. Vid årets slut utgingo dylika lifräntor till sammanlagdt 204 änkor och 333 barn.

Sammanlagda antalet invalider och efterlefvande, som på grund af lifränteinköp voro berättigade till lifränta från Riksförsäkringsanstalten, uppgick alltså vid 1909 års slut till 1822.

Under år 1909 anmäldes hos Riksförsäkringsanstalten rörande i anstalten försäkrade arbetare 4 079 *olycksfall*, eller 102 mindre än år 1908, hvilken minskning tydligen orsakats af årets stora arbetsinställelse. Af de anmälda olycksfallen hade 1 inträffat under hvartdera af åren 1906 och 1907, 137 under 1908

[1] Beträffande Riksförsäkringsanstaltens verksamhet under år 1910, hvarom berättelse jämväl föreligger, kommer en redogörelse att lämnas i nästföljande häfte.

Invaliditetsgrad.	Antal lifräntor, som utgått på grund af								Summa.
	huf-vud- (exkl. ögon-) skada.	ögon-skada.	skul-der-, axel- eller arm-skada.	hand- eller finger-skada.	bäck-en-, höft- eller ben-skada.	fot- eller tå-skada.	skada å bålen.	annan skada.	
10 %	—	—	—	1	—	—	—	—	1
öfver 10 » t. o. m. 15 % . . .	1	1	1	9	1	—	—	—	13
15 » » 20 » . . .	1	20	3	11	3	3	1	1	43
20 » » 25 » . . .	1	6	3	3	3	—	—	1	17
25 » » 35 » . . .	—	2	4	2	—	2	1	1	12
35 » » 50 » . . .	—	2	1	12	2	2	1	—	20
50 » » 75 » . . .	1	2	—	—	6	1	1	—	11
75 » » 100 » . . .	1	—	—	—	—	—	1	—	2
Summa	**5**	**33**	**12**	**38**	**15**	**8**	**5**	**3**	**119**

samt återstående 3 940 under år 1909. Af dessa sistnämnda hafva 3 570 under året föranledt beslut om ersättning, men beträffande de öfriga har en del ej ansetts kunna föranleda ersättning, eller har ersättningsfrågan icke under året hunnit slutbehandlas. Af de ofvannämnda under år 1908 inträffade 137 olycksfallen hafva 117 under året föranledt ersättning, liksom också de båda fall, som inträffat 1906 och 1907. Dessutom hafva af de år 1908 anmälda, men icke afgjorda ersättningsanspråken under år 1909 ett antal af 311 föranledt ersättning.

Riksförsäkringsanstalten har således under år 1909 i 4 000 fall tillerkänt ersättning åt skadade arbetare, som varit i anstalten försäkrade. I 68 fall af dessa har på grund af de särskilda försäkringsvillkor, hvilka fr. o. m. 1908 års ingång tillämpas inom Riksförsäkringsanstalten, ersättningen utgått för olycksfall, som inträffat *utom* arbetet.

Dessa ersättningar hafva i 3 753 fall (93·82 %) lämnats för öfvergående skada, i 207 fall (5·18 %) för invaliditet samt i 40 fall (1 %) på grund af dödsfall.

I 21 af här ofvan nämnda 3 753 fall utgick sjukhjälpsersättningen ännu efter 1909 års slut. Af de nämnda 207 invaliditetsfallen hafva 181 föranledt sjukhjälp jämte lifränta, hvarvid dock sjukhjälpen i samtliga fall upphört med 1909 års utgång. Sammanlagda antalet fall, i hvilka sjukhjälpsersättning beviljats och vid årets slut upphört att utgå, utgjorde således 3 913. Därvid har i 27 fall ersättning börjat utgå först fr. o. m. 61:a dagen efter påbörjad läkarebehandling, men i öfriga 3 886 fall redan under karenstiden (1—60:e dagen efter olycksfallet).

Enligt hvad ofvan uppgifvits, har af Riksförsäkringsanstalten under redogörelseåret i 207 fall invaliditetslifränta tillerkänts skadade arbetare, hvilka varit i anstalten försäkrade. Dessa lifräntor äro förorsakade af olycksfall,

som i 8 fall anmälts redan under år 1907, i 67 fall år 1908 och i 132 fall år 1909. Arten af den invaliditeten föranledande skadan samt graden af invaliditet framgår af nedanstående tabell.

Invaliditetsgrad.	Antal invaliditetslifräntor, som utgått på grund af								Summa.
	huf-vud- (exkl. ögon-) skada.	ögon-skada.	skul-der-, axel- eller arm-skada.	hand- eller finger-skada.	bäc-ken-, höft- eller ben-skada.	fot- eller tå-skada.	skada å bålen.	annan skada.	
10 %	1	9	—	26	—	2	2	—	**40**
öfver 10 » t. o. m. 15 %	1	11	7	25	2	1	—	—	**47**
15 » » 20 »	—	18	2	14	—	—	—	—	**34**
20 » » 25 »	—	6	5	9	6	—	1	1	**28**
25 » » 35 »	—	3	1	7	5	1	1	2	**20**
35 » » 50 »	2	3	3	7	3	—	2	—	**20**
50 » » 75 »	—	2	4	—	5	—	1	1	**13**
75 » » 100 »	—	1	—	—	1	—	1	2	**5**
Summa	**4**	**53**	**22**	**88**	**22**	**4**	**8**	**6**	**207**
Häraf lifräntor tillerkända endast för viss tid.[1]	1	3	7	11	11	1	2	2	38

Sammanlagda antalet invaliditetslifräntor för skadade arbetare, som varit försäkrade i Riksförsäkringsanstalten, uppgick vid 1909 års slut till 803.

Ersättning till efterlefvande på grund af *dödsfall*, genom olyckshändelse bland i anstalten försäkrade arbetare har under år 1909 beviljats i 40 fall, af hvilka i 11 dock endast begrafningshjälp utbetalts, men i 29 fall utom begrafningshjälp äfven lifräntor. Antalet personer, till hvilka dessa lifräntor utgå, utgjorde 95, nämligen 27 änkor och 68 barn. Hela antalet personer, till hvilka lifräntor af detta slag utgå, uppgick vid 1909 års slut till 294.

Sammanlagda antalet personer, som åtnjuta lifräntor från anstalten på grund af såväl dödsfall som invaliditet bland i anstalten vid olyckstillfället försäkrade arbetare, utgjorde således vid 1909 års slut 1 097.

Jämlikt § 15 af lagen den 5 juli 1901 har Riksförsäkringsanstalten under år 1909 i 395 fall afgifvit *utlåtande* rörande skador, som drabbat arbetare, hvilka icke varit i anstalten försäkrade. Dessa utlåtanden hafva i 320 fall begärts på grund af öfverenskommelse mellan arbetsgifvare och arbetare, i 14 fall af domstol och i 61 fall af annan statsmyndighet än domstol.

Dessutom har Riksförsäkringsanstalten i 8 fall afgifvit utlåtande öfver huruvida det arbete, hvari den skadade vid olyckstillfället var sysselsatt, varit sådant, som afses i lagen den 5 juli 1901.

[1] Se »Medd.» 1910, s. 42 ff.

Det *ekonomiska resultatet* af Riksförsäkringsanstaltens verksamhet år 1909 framgår af nedanstående tablå. I denna hafva dock, i olikhet mot i anstaltens berättelse, förvaltningskostnaderna medtagits, samt afsättningen till fonderna fördelats på de olika fonderna.

Inkomster.	Kr.	Utgifter.	Kr.
Premier (reglerade) för försäkringar	425 079·—	Utbetald sjukhjälp	112 384·12
Kapitalvärden af inköpta lifräntor	213 732·40	Utbetald begrafningshjälp	2 400·—
Räntor och kursvinster	168 973·35	Utbetalda kapitalbelopp	8 789·86
Statsbidrag ur »arbetareförsäkringsfonden» till täckande af förvaltningskostnaderna	120 887·36	Utbetalda lifräntebelopp	207 292·57
Brist att täckas ur »säkerhetsfonden»	6 629·45	Tillökning i de vid årets slut utanordnade men ej utbetalda ersättningsbelopp och regleringspremier	672·23
		Afsättning till premiereservfonden	19 400·—
		Afsättning till ersättningsreservfonden	20 000·—
		Afsättning till lifräntereservfonden	443 475·42
		Förvaltningskostnader	120 887·36
Summa	**935 301·56**	*Summa*	**935 301·56**

Såsom häraf framgår, hafva de af Riksförsäkringsanstalten under året tillämpade premierna varit så låga, att de icke blott ej betäcka förvaltningskostnaderna, hvilket de ju icke heller äro afsedda att göra då dessa kostnader ersättas ur arbetareförsäkringsfonden, utan äfven lämnat en om ock ringa brist å 6 629·45 kr.

Förvaltningskostnaderna för statens olycksfallsförsäkring hafva under året för Riksförsäkringsanstalten uppgått till 120 887·36 kr., däruti inräknadt kostnaderna för fiskareförsäkringen, hvartill komma postsparbankens kostnader under året för bestyr med dels de industriella försäkringsärendena kr. 14 286·45, dels fiskareförsäkringen 144·50 kr. Sammanlagda förvaltningskostnaderna för den af staten bedrifna delen af olycksfallsförsäkringsverksamheten utgjorde sålunda 135 318·31 kr. eller 21 % af årsinkomsten å premier och inköpta lifräntor samt 40·8 % af under året utbetalad olycksfallsersättning. Härvid bör dock tagas i betraktande, dels att det äfven åligger Riksförsäkringsanstalten afgifva utlåtanden rörande olycksfall, som träffat arbetare, hvilka icke varit i anstalten försäkrade (såsom förut nämnts, hafva 403 dylika afgifvits under året), dels att anstalten äfven förvaltar därstädes inköpta lifräntor.

Riksförsäkringsanstaltens balansräkning den 31 dec. 1909 har följande utseende.

Tillgångar.	Kr.	Skulder.	Kr.
Kontant behållning	22 604·76	Förskotteradt af Postsparbanken	23 372·26
Fordran af postverket	19 051·06	Oregleradt mellanhafvande med fiskareförsäkringen	251·48
Obligationer	2 525 442·78	Utanordnade men ej utbetalda ersättningsbelopp och regleringspremier	2 823·33
Utlämnade lån till kommuner	820 793 96	Balanserade premier till 1910	5 597·28
Utlämnade inteckningslån	455 000·—	Premiereservfonden	120 000·—
Upplupna ej förf. räntor	58 018·35	Ersättningsreservfonden	200 000·—
		Liftäntereservfonden	3 378 825·86
		Säkerhetsfonden	170 040·79
Summa	**3 900 910·91**	*Summa*	**3 900 910·91**

II. Försäkring för fiskare.

Enligt k. kungörelsen den 2 oktober 1908 har en särskild olycksfallsförsäkring för fiskare anordnats från och med den 1 januari 1909. För ifrågavarande försäkring har Riksförsäkringsanstalten under senare delen af år 1908 bedrifvit det erforderliga organisationsarbetet.

Under år 1909 utfärdades 1 185 försäkringsbref för fiskare, och af dessa voro vid årets slut 1 001 i kraft. Af de försäkrade hade 265 tagit s. k. lagförsäkring (jfr §§ 1—3 i ofvannämnda kung.), 726 därutöfver betingat sig ersättning fr. o. m. 15:e dagen efter olycksfallet och 10 fr. o. m. 1:a dagen. Dessutom hade 4 försäkrat sig mot olycksfall utom arbetet.

Under året hafva anmälts 22 olycksfall, af hvilka 13 föranledt beslut om ersättning. Af dessa 13 fall hafva

6	förorsakat hand- eller fingerskada	2	förorsakat annan skada
3	» höft-, ben- eller fotskada	1	» döden genom drunkning
1	» ögonskada	**13**	fall.

Den för skadan utbetalade ersättningen har i 12 fall utgjorts af sjukhjälpsersättning, hvarvid i 4 fall äfven liftänta tillerkänts den skadade, samt i 1 fall af dödsfallsersättning åt efterlefvande. De fyra invaliditetsräntorna utgöra tillsammans 147 kr. pr år, motsvarande 49 % invaliditet.

Den genom drunkning omkomna fiskaren efterlämnade änka och två minderåriga barn, hvilka sålunda tillsamman erhålla 240 kr. pr år till dess barnen uppnått 15 års ålder, då änkans återstående liftänta utgör 120 kr. pr år.

Fiskareförsäkringens räkenskaper utvisa vid slutet af detta första verksamhetsår, med en fastställd premie för s. k. lagförsäkring af 5·50, en brist å 5 128·21 kr. att täckas af statsmedel.

Penningmedlen till fondernas täckande förvaltas af postsparbanken.

Försäkringen mot olycksfall under karenstiden och utom arbete förvaltas för sig, och visa dess räkenskaper under året en brist af 29·41 kronor.

Vid utgången af år 1909 funnos 150 ombud å lika många orter, hvilka ersatts med 50 öre pr försäkrad fiskare. Dessa kostnader ingå uti anstaltens förvaltningskostnader.

Kortare meddelanden.

— Strejker, lockouter m. m. —

Arbetsinställelser i Belgien 1896—1910. Ur en nyligen af Office du Travail publicerad volym »Statistique des grèves et lockout en Belgique 1906—1910», hvari äfven meddelas några jämförande siffror för de båda närmast föregående femårsperioderna, skall här nedan lämnas ett kortfattadt referat.

Strejker. Antalet under femårsperioden 1906—1910 afslutade strejker utgjorde 756, berörande 2 036 arbetsställen, vid hvilka sammanlagdt 309 894 arbetare voro sysselsatta. Dessa 756 strejker berörde direkt 121 416 arbetare, hvarjämte 44 815 arbetare indirekt på grund af strejkerna blefvo arbetslösa.

Antalet strejkande arbetare under de tre femårsperioderna framgår af nedanstående sammanställning:

1896	23 204	1901	43 814	1906	24 892
1897	35 958	1902	10 477	1907	45 270
1898	13 101	1903	7 649	1908	14 098
1899	57 931	1904	12 375	1909	10 867
1900	32 443	1905	75 672	1910	26 289
	162 637		**149 987**		**121 416**

Af de under femårsperioden 1906—1910 strejkande 121 416 arbetarna voro 11 666 eller 9·61 % kvinnor.

Högsta antalet strejkande, 46 469, kom på grufindustrien med 98 konflikter; närmast i ordningen står textilindustrien med 241 konflikter och 22 192 strejkande arbetare. Dessa båda industrier räknade sålunda tillsammans 68 661 strejkande eller 56·55 % af hela antalet under femårsperioden.

Konflikternas orsaker hafva i de flesta fall, 402 (53·17 %), varit lönefrågor, i 89 (11·77 %) frågor rörande arbetstid och arbetets organisation, i 38 (5·03 %) frågor om fabriksreglementen och böter samt i 181 fall (23·94 %) personliga eller föreningsfrågor. Lönefrågorna berörde direkt 79 076 (65·13 %) strejkande arbetare, frågorna rörande arbetstiden m. m. 14 325 (11·80 %) arbetare, frågor om fabriksreglementen 5 512 (4·54 %) och personliga eller föreningsfrågor 18 873 (15·54 %) arbetare. Beträffande 6·09 % af strejkerna och 2·99 % af dem berörda arbetare föreligga inga uppgifter i detta hänseende.

Rörande strejkernas hufvudorsaker lämnas här nedan en jämförelse mellan de tre femårsperioderna 1896—1910. För femårsperioden 1896—1900 föreligga uppgifter för 92·94 %, för åren 1901—1905 för 98·10 % och för perioden 1906—1910 för 93·91 % af hela antalet konflikter.

Hufvudorsaker.	1896—1900. %	1901—1905. %	1906—1910. %
Lönefrågor	55·90	54·85	53·17
Arbetstid etc.	11·80	17·52	11·77
Fabriksreglementen etc.	4·26	3·16	5·03
Personliga och föreningsfrågor	20·98	22·57	23·94

Af tabellen framgår, att antalet strejker, hvilkas hufvudsakliga anledning varit lönefrågor, under de tre femårsperioderna hållit sig öfver 50 %, men att deras antal tenderar att minskas i jämförelse med hela antalet. Å andra sidan hafva de strejker, som i personliga eller föreningsfrågor haft sin hufvudorsak, under tiden utgjort öfver 20 % af samtliga samt ökats med ca 3 %.

Strejkernas varaktighet under femårsperioden 1906—1910 har uppgifvits till

mindre än 2	dagar	för	69	strejker	med	5 268	strejkande.
2— 5	»	»	218	»	»	27 487	»
6—10	»	»	159	»	»	23 251	»
11—15	»	»	76	»	»	4 845	»
16—20	»	»	41	»	»	3 062	»
21—30	»	»	45	»	»	4 621	»
öfver 30	»	»	148	»	»	52 882	»

Som synes häraf, hafva öfver hälften (58·99 %) af hela antalet strejker varat högst 10 dagar, medan de af dem direkt berörda arbetarna ej utgöra mer än 46·13 % af hela antalet. Å andra sidan hafva 19·58 % af strejkerna varat öfver 30 dagar och berört bortåt hälften (43·55 %) af hela antalet strejkande arbetare.

Med hänsyn till sin varaktighet fördela sig strejkerna i förhållande till hela antalet under de tre femårsperioderna på följande sätt:

Varaktighet.	1896—1900. %	1901—1905. %	1906—1910. %
Mindre än 2 dagar	18·67	16·25	9·13
2— 5 »	38·04	33·54	28·84
6—10 »	18·67	21·10	21·03
11—15 »	7·86	7·59	10·05
16—20 »	3·14	4·22	5·42
21—30 »	5·94	4·33	5·95
öfver 30 »	7·68	12·87	19·58

Under åren 1901—1905 och 1906—1910 visa strejkerna en viss tendens att öka sin varaktighet. Konflikter med en varaktighet af högst 5 dagar utgjorde under den tredje femårsperioden 37·97 %, medan motsvarande siffra för de båda föregående var resp. 56·71 och 49·79 %. Däremot ökades procenttalet för strejker med en varaktighet af öfver 30 dagar från 7·68 % åren 1896—1900 till 12·87 nästa femårsperiod för att under åren 1906—1910 stiga till 19·58 %. De mycket kortvariga strejkerna hade sålunda på det hela taget en tendens att minskas, medan de jämförelsevis långvariga visa tendens till ökning.

Beträffande resultatet löstes 133 konflikter, berörande 12 887 arbetare, i enlighet med arbetarnas fordringar, 452, berörande 65 612 arbetare, i enlighet med arbetsgifvarnas och 171, berörande 42 917 arbetare, genom kompromiss.

En jämförelse i detta hänseende mellan de tre femårsperioderna ger följande resultat (beträffande 3 % af strejkerna under åren 1896—1900 är resultatet okändt).

Strejkernas resultat.	1896—1900. %	1901—1905. %	1906—1910. %
Till arbetarnas förmån	19	18	18
» arbetsgifvarnas förmån	63	68	60
Kompromiss	15	14	22

Antalet strejker, som utfallit till arbetarnas förmån, har sålunda varit stationärt, medan de, som bilagts i enlighet med arbetsgifvarnas villkor, något hafva minskats i jämförelse med hela antalet. Kompromisserna hafva varit betydligt talrikare under den senaste femårsperioden än under de båda föregående.

Af konflikterna löstes under åren 1906—1910 12 (1·59 %), berörande 1 545 arbetare, genom skiljedom och 18 (2·38 %), berörande 3 100 arbetare, genom medling.

Lockouter. Antalet lockouter under åren 1906—1910[1] uppgick till 21, af hvilka direkt berördes 562 arbetsgifvare och 38 362 arbetare, hvaraf 8 852 kvinnor. Textilindustrien ensam kan uppvisa 7 lockouter med 23 728 invecklade arbetare.

Lockouternas orsaker hafva i 6 fall varit personliga eller föreningsfrågor, och i 9 fall har lockout tillgripits för att göra slut på en strejk eller tvinga arbetarna att utföra strejkbrytararbete. Antalet af dessa konflikter direkt berörda arbetare har varit resp. 16 182 och 13 708. Lönefrågor hafva utgjort anledningen i endast 2 fall, berörande 1 894 arbetare.

Beträffande resultatet visar det sig, att en lockout, berörande 50 arbetare, slutat med nederlag för arbetsgifvarna, 3, berörande 404 arbetare, afvecklats till deras förmån samt 14, berörande 33 368 arbetare, bilagts genom kompromiss. 2 lockouter hafva öfvergått i strejk.

Under åren 1906—1910 hafva sålunda inträffat 777 arbetsinställelser (strejker och lockouter), hvilka direkt berört 159 778 arbetare, hvaraf 20 518 kvinnliga, samt 2 598 arbetsställen.

(Statistique des grèves et lockout en Belgique 1906—1910.)

Arbetsinställelser i Danmark 1905—1910.[2] Statens Statistiske Bureau har nyligen publicerat en redogörelse för strejker och lockouter i Danmark 1905—1910, hvaraf de viktigare resultaten i korthet refereras här nedan.

Liksom sina föregångare är äfven denna redogörelse utarbetad hufvudsakligen på grundval af de uppgifter, som från arbetsgifvar- och arbetarorganisationer afgifvits till danska statens statistiska byrå.

Beträffande de under sexårsperioden inträffade 528 arbetsinställelserna förelågo i 327 fall (62 %) uppgifter från arbetarnas organisationer, i 300 fall (57 %) från arbetsgifvarnas organisationer, men blott i 187 fall (35 %) hade uppgifter ingått från bägge parterna, och rörande 88 arbetsinställelser (17 %) saknas helt och hållet uppgifter från vederbörande parter.

De 528 arbetsinställelserna fördela sig i anseende till begynnelseår på följande sätt:

År.	Antal arbetsinställelser.	År.	Antal arbetsinställelser.
1905	75	1908	122
1906	90	1909	65
1907	105	1910	71

Som synes, var antalet arbetsinställelser högst år 1908 med 122 och lägst år 1909, då antalet var 65.

Något mer än en tredjedel, 189, af arbetsinställelserna hafva inträffat i hufvudstaden, lika många, 190, i öfriga städer och ungefär en fjärdedel, 139, på landsbygden. Endast 10 arbetsinställelser berörde riket i dess helhet.

De arbetargrupper, som hemsökts af de flesta arbetsinställelserna, hafva varit snickarefacket med 55, »icke facklärda arbetare inom industri och handel» med 47 samt jord- och betonarbetare med 43 arbetsinställelser. Därnäst följer murarefacket med 31, timmermännen med 28, »diverse fabriksarbetare» med 24, sågare- och maskinsnickarefacket med 23, landtarbetarna med 22 och murerieabetsmännen med 21 arbetsinställelser. Öfriga arbetsinställelser äro fördelade på 50 olika fack.

Till sin karaktär uppgifvas af de 528 arbetsinställelserna 409 hafva varit strejker, 24 lockouter och 95 af blandad eller ej uppgifven karaktär.

Arbetsinställelsernas hufvudorsaker hafva fördelats i följande grupper:

	Antal.		Antal.
Lönefrågor	272	Personliga förhållanden	71
Frågor om arbetstid	12	Föreningsrätten o. d.	22
» » arbetsordning	43	Flera eller ej angifna tvistepunkter	108

Till belysande af de olika konflikternas varaktighet, som är känd för $^5/_7$ af hela antalet, meddelas följande öfversikt:

[1] Den belgiska statistiken har först sedan 1906 utvidgats till att omfatta äfven lockouter.

[2] Jfr »Medd.» 1908, sid. 150; 1911, sid. 306, 789.

Varaktighet.	Antal arbetsinställelser.	Varaktighet.	Antal arbetsinställelser.
Högst 7 dagar	143	92—122 dagar	16
8—15 »	66	123—152 »	11
16—22 »	38	153—182 »	7
23—30 »	30	öfver 182 »	13
31—61 »	36	okänd varaktighet	151
62—91 »	17		

Antalet arbetsgifvare är kändt för 504 arbetsinställelser och utgjorde 1 839; antalet arbetare för 434 och utgjorde 30 777 och antalet förlorade arbetsdagar för 358, utgörande tillsammans 1 026 531. Uppgifter saknas sålunda beträffande antalet arbetsgifvare för c:a $^1/_{20}$ af samtliga arbetsinställelser, beträffande antalet arbetare för c:a $^1/_5$ och beträffande antalet förlorade arbetsdagar för $^1/_3$. Det öfvervägande antalet arbetsinställelser eller $^4/_5$ af samtliga berörde blott en enda arbetsplats. Det genomsnittliga antalet arbetsplatser per konflikt var för hela sexårsperioden mellan 3 och 4. Flertalet arbetsinställelser, för hvilka uppgifter föreligga, eller $^5/_6$, berörde ett mindre antal än 50 arbetare. Endast 30 konflikter gjorde direkt flera än 100 arbetare arbetslösa, men dessa 30 arbetsinställelser omfattade öfver $^5/_7$ af hela antalet arbetslösa. Om man betraktar antalet förlorade arbetsdagar och deras fördelning, framstår ännu tydligare den roll, de stora arbetsinställelserna spela vid beräkningen af de ekonomiska förluster, konflikterna medfört. Ty frånsedt de konflikter, rörande hvilka antalet förlorade arbetsdagar ej kunnat uppgifvas, kom på de arbetsinställelser, som medförde en förlust af öfver 1 000 arbetsdagar, en sjättedel af hela antalet, men dessa 60 arbetsinställelser förorsakade en förlust af 970 000 arbetsdagar eller öfver 17 gånger det antal, som beräknats hafva gått förloradt genom öfriga 298 arbetsinställelser, rörande hvilka uppgifter i detta hänseende föreligga. På en enda arbetsinställelse, nämligen textilarbetarstrejken år 1905, komma icke mindre än 462 000 förlorade arbetsdagar. Under intet af här omnämnda sex år uppgår emellertid antalet genom arbetsinställelser förlorade arbetsdagar till 1 % af hela antalet utgjorda dagsverken och når endast under åren 1905 och 1907 upp till i medeltal en dag per arbetare inom industri och handtverk.

Rörande genom arbetsinställelserna direkt förlorad arbetslön föreligga uppgifter i blott 221 fall, hänförande sig till 617 000 förlorade arbetsdagar. Dessa arbetsinställelser beräknas hafva förorsakat en direkt förlust af icke intjänt arbetslön på c:a 1 420 000 kr.

Med hänsyn till arbetsinställelsernas resultat hafva 98 konflikter bilagts enligt arbetsgifvarnas villkor, 190 enligt arbetarnas fordringar, 76 afslutats genom kompromiss, hvaremot de återstående 164 konflikterna antingen varit oafgjorda eller icke kända till resultatet. Arbetarna hafva sålunda afgått med segern i nästan dubbelt så många fall som arbetsgifvarna.

En sammanställning af resultatet med antal förlorade arbetsdagar gifver vid handen, att det var de minst betydelsefulla konflikterna, som antingen vunnos af arbetarna eller blefvo oafgjorda eller rörande hvilka inga uppgifter föreligga, medan de större konflikterna antingen afgjordes genom kompromiss eller bilades enligt arbetsgifvarnas fordringar. Sammanställas resultat med varaktighet, kända för 355 arbetsinställelser, framgår följande:

Resultat.	Arbetsinställelser med en varaktighet af: högst 1 vecka.	öfver 1 vecka t. o. m. 3 mån.	öfver 3 mån.
	%	%	%
Enligt arbetsgifvarnas fordringar	25·2	24·5	37·5
» arbetarnas »	57·8	51·1	40·0
Kompromiss	17·0	24·4	22·5
	100·0	100·0	100·0

Af de redovisade 528 arbetsinställelserna under sexårsperioden hafva 37 blifvit afgjorda genom skiljedom, och medling har förekommit i 132 fall.

(Statistiske Meddelelser 4 R., 38 B., 3 H.)

— Arbetsmarknad och arbetslöshet. —

Arbetsmarknaden i England under februari 1912. Arbetstillgången under januari fortfor att vara god. Mot slutet af månaden började den emellertid i vissa industrier att röna inflytande af kolstriden, som sedermera haft mycket allvarliga verkningar, i synnerhet naturligtvis för de branscher, som behöfva kol i större utsträckning.

I kolgrufveindustrien var arbetstillgången utomordentligt god strax före utbrottet af den stora konflikten; detta var äfven fallet i maskin- och skeppsbyggnadsindustrierna. Bomulls- och trikåindustrierna visade förbättring efter det att bägge hämtat sig från efterverkningarna af under januari månad pågående konflikter. Tackjärnsindustrien berördes tidigt af kolgrufvekonflikten och visade en afgjord nedgång i jämförelse med föregående månad; äfven inom bleck- och plåtindustrien ägde försämring rum. Tegel- och byggnadsindustrierna företedde förbättring på grund af säsongen.

I jämförelse med samma månad föregående år var läget sämre inom tackjärns-, tegel-, kamgarns-, linne- samt blekning- och appreteringsbranscherna. Inom alla öfriga viktigare industrier visar sig förbättring i jämförelse med föregående år, och framträdde detta särskildt i järn- och stål-, bleck- och plåt-, maskin-, skeppsbyggnads-, trikå- samt skoindustrierna.

Svar hafva lämnats af 394 fackförbund med 829 695 medlemmar, af hvilka 23 611 (2·8 %) rapporterats såsom arbetslösa vid slutet af februari 1912; motsvarande siffra vid utgången af januari 1912 var 2·7 % och vid slutet af februari 1911 3·3 %.

Ingångna svar från ett antal arbetsgifvare, sysselsättande 448 145 arbetare under veckan närmast före den 24 februari 1912, ange en ökning med 2·1 % af det utbetalade lönebeloppet jämfördt med samma vecka föregående månad och 2·9 % jämfördt med samma vecka föregående år.

(Labour Gazette.)

Arbetsmarknaden i Frankrike under februari 1912. Under februari hafva de stora vinodlingsarbetena, beskärning, gödsling o. s. v., som försenats genom det dåliga vädret under de föregående månaderna, framkallat ökad efterfrågan på jordbruksarbetare i mellersta Frankrike. Bland skogsarbetarna har däremot den under januari inträdda förbättringen ej fortfarit. Skogsarbetet är i det närmaste afslutadt och jordbruksarbetet har ännu ej börjat, hvarför arbetslösheten är märkbart större än under februari 1911.

I trakten af Paris är läget fortfarande tillfredsställande inom trädgårdsbranschen.

Läget inom textilindustrien visar ingen förändring. Arbetslösheten har ytterligare ökats i de nordliga delarna af landet och partiell arbetslöshet, genom reduktion af antalet arbetstimmar per vecka, är fortfarande vanligt förekommande inom denna bransch. Inom järn- och metallindustrien råder nästan samma lifliga verksamhet som förut och ställningen där är gynnsam.

Såväl i Paris som i landsorten är läget inom tryckeriindustrien godt. Byggnadsverksamheten företer en ökad lifaktighet som sedvanligt vid denna årstid, och arbetslösheten har betydligt minskats. Inom läderindustrien har den under föregående månader inrapporterade förbättringen ej fortfarit, utan arbetslösheten visar här en ganska märkbar ökning.

1 157 fackförbund med 305 203 medlemmar hafva lämnat svar på de månatliga förfrågningarna angående arbetsmarknadens läge och arbetslösheten under februari 1912.

Bland dessa fackförbund hafva 905 med 243 969 arbetare uppgifvit sina arbetslösa medlemmar vara 18 443 eller 7·5 %, inberäknadt grufarbetarna i departementet Pas-de-Calais, och 8·5 % utan inberäknande af dessa arbetare. Motsvarande tal för närmast föregående månad var 8·5 % och för februari 1911 6·6 %.

Arbetstillgången under februari 1912 har i jämförelse med januari 1912 angifvits såsom rikligare af 20 % af de redovisade fackförbunden omfattande 15 % af samtliga redovisade organiserade arbetare, såsom oförändrad af resp. 59 % och 67 % samt såsom mindre riklig af resp 21 % och 18 %.

På frågan: »Anser ni läget på arbetsmarknaden vara tillfredsställande för årstiden?» hafva 659 fackförbund med 132 895 medlemmar svarat jakande och 324 med 112 041 medlemmar nekande.

(Bulletin de l'Office du Travail.)

Arbetsmarknaden i Tyskland under februari 1912. Den tyska arbetsmarknadens läge har under februari månad i allmänhet förbättrats. Enligt uppgifter från de olika industrierna har arbetstillgången inom de flesta af dem hållit sig på samma höjd som föregående månad.

På kolmarknaden i Ruhrområdet visade sig en försämring i det vid månadens början rådande gynnsamma läget, men mot månadens slut inträdde en utomordentligt stark efterfrågan, enär kolkonsumenterna under intryck af hotande arbetskonflikter sökte täcka sina behof. I Ober- och Niederschlesien var afsättningen af kol och koks tillfredsställande. Vid de mellantyska brunkolgrufvorna visade sig, liksom hvarje år vid denna tid, någon tillbakagång, men marknaden var i allmänhet ännu tillfredsställande.

Däremot var verksamheten i de kemiska, elektriska och kaliindustrierna liflig, och äfven vid masugnar och hyttor, järngjuterier och inom maskinindustrien betecknades arbetstillgången såsom god. Läget vid bomullsspinnerierna var tillfredsställande, medan arbetstillgången inom klädesindustrien skildrades såsom ganska ogynnsam. Konfektionsbranschen företedde liflig verksamhet.

Byggnadsverksamheten låg i allmänhet på grund af årstiden nere.

Enligt uppgifter från sjukkassorna har arbetstillgången förbättrats under februari. I jämförelse med den 1 februari visade den 1 mars en ökning af de försäkringspliktiga medlemmarnas antal, sedan de förvärfsoförmögna sjukanmälda frånskrivits, på sammanlagdt 87 431 personer (+ 77 226 manl. + 10 205 kvinnl.). Ökningen var starkare än under samma månad föregående år, hvarunder sjukkassornas medlemsantal ökades med 67 826. Om man sätter antalet manliga medlemmar den 1 januari 1912 = 100, var detta, liksom förra året, detsamma under februari månad, sedan det under januari sjunkit till 98. För kvinnorna steg siffran liksom under föregående år från 100 till 101.

Angående arbetslösheten under februari föreligga uppgifter från 48 fackförbund med 2 048 522 medlemmar. Af dessa voro vid månadens slut 2·6 % arbetslösa. Vid slutet af januari uppgick antalet arbetslösa till 2·9 % och vid slutet af februari 1911 till 2·2 %, hvilket sålunda tyder på försämring i jämförelse med förra året men på förbättring i jämförelse med närmast föregående månad.

Af uppgifter från arbetsförmedlingsanstalterna framgår, att för de manliga arbetarnas vidkommande en förbättring inträdt i jämförelse såväl med föregående år som med sistlidna månad. Vid samtliga uppgiftslämnande arbetsförmedlingsanstalter, från hvilka jämförbara siffror föreligga, kommo i februari 1912 på 100 lediga platser för män 178 ansökningar om arbete mot 210 under samma månad föregående år och 192 under januari 1912. För kvinnor voro motsvarande siffror resp. 88, 81 och 100.

(Reichsarbeitsblatt.)

Arbetslösheten inom de franska fackorganisationerna år 1911. I det följande skola återgifvas några resultat för år 1911 af den fortlöpande statistik öfver arbetslösheten, som den officiella arbetsstatistiken i Frankrike alltsedan 1894 publicerat.

Antalet under hvarje månad rapporterande syndikat utgjorde under år 1911 genomsnittligen 912 (mot 1 009 år 1910) med i medeltal 221 125 medlemmar (1910: 232 082). Procenten arbetslösa medlemmar inom samtliga rapporterande syndikat utgjorde månadsvis under de tvänne sistförflutna åren:

Månad.	År 1910. %	År 1911. %	Månad.	År 1910. %	År 1911. %
Januari	7·5	7·7	Juli	4·4	5·7
Februari	14·0	6·6	Augusti	4·5	6·0
Mars	6·5	6·3	September	5·2	6·5
April	5·6	5·7	Oktober	5·9	7·5
Maj	5·4	5·1	November	6·9	7·6
Juni	4·7	4·7	December	6·5	6·7

Med afseende på arbetslöshetsfrekvensen inom olika yrkesgrupper är att märka, att densamma under år 1911 var störst inom läderindustrien, därnäst inom skogsbruket.

I det hela har arbetstillgången i Frankrike under det sist förflutna året förbättrats. Belysande i detta afseende äro äfven de siffror, som finnas tillgängliga rörande utländsk handel, järnvägstrafik och varupriser; dessa utvisa alltsedan våren 1909 en fortskridande förbättring i de ekonomiska konjunkturerna.

(Bulletin de l'Office du travail.)

— Arbetsförmedling. —

Den offentliga arbetsförmedlingen i Kristiania under år 1910. Verksamheten vid arbetsförmedlingsanstalten i Kristiania var under år 1910 stadd i fortsatt utveckling. Antalet anmälda arbetssökande uppgick till 27 102 och lediga platser till 22 741. Af de arbetssökande fingo 20 186 anställning, och 20 175 lediga platser tillsattes. Skillnaden mellan antalet anställda arbetssökande och antalet tillsatta platser beror därpå, att genom samverkan med annan anstalt 18 arbetssökande fingo anställning och 7 lediga platser tillsattes, hvadan ett öfverskott af 11 anställda arbetare uppkom i förhållande till antalet tillsatta platser. (Vid annan anstalt noterades alltså 18 lediga platser och 7 arbetssökande.) På hvarje 100-tal arbetssökande kommo 74·3 tillsatta arbetare och på 100 lediga platser 88·7 tillsatta. Motsvarande siffror under år 1909 voro resp. 67·3 och 84·1.

I jämförelse med föregående år visar år 1910 som antydt stegrade siffror. Ökningen uppgick till 2 943 arbetssökande, 3 413 lediga platser, 3 889 anställda arbetare och 3 906 tillsatta platser. Utom Kristiania tillsattes 2 655 platser, däraf 1 867 med män och 788 med kvinnor.

Samverkan med andra arbetsförmedlingskontor har ägt rum endast i mycket ringa omfattning. Resultatet häraf har, såsom ofvan omnämnts, varit, att 18 män erhållit arbete å annan ort och 7 arbetsgifvare i Kristiania erhållit arbetskraft. Med dessa siffror bör jämföras det förhållandet, att antalet arbetssökande från annan ort oafbrutet stigit under årets lopp. Det framgår däraf tydligt, att arbetsförmedlingsanstalterna på grund af sitt ringa antal ej äro i stånd att nämnvärdt bidraga till reglering af förhållandena på arbetsmarknaden inom landets olika delar.

Arbetsmarknaden under år 1910 har, hvad Kristiania beträffar, varit gynnsammare än något af de närmast föregående åren, och efterfrågan af arbetskraft har varit lifligare än under år 1909, inom vissa yrkesgrenar, såsom husligt arbete, hotell- och kaférörelse, grafisk industri, pappersindustri och jordbruk, t. o. m. större än tillgången.

I samband med ofvanstående data må lämnas några uppgifter dels om den privata platsförmedlingsverksamheten i Kristiania, dels angående de anmälningar, som från statsunderstödda arbetslöshetskassor ingått till Kristianiakontoret under år 1910.

De privata kommissionskontoren i Kristiania voro under året 20, och vid dem anmäldes inalles 13 806 arbetssökande och 13 143 lediga platser, af hvilka 10 250 tillsattes. Det öfvervägande antalet afsåg kvinnlig arbetskraft. En jämförelse med den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet visar, att frekvensen vid den offentliga anstalten var ungefär dubbelt så hög som vid de privata kontoren.

Under år 1910 erhöllo 12 arbetslöshetskassor statsunderstöd och voro således enligt gällande lag skyldiga att anmäla sina arbetslösa medlemmar, skriftligen eller genom personligt besök, vid anstalten å den ort, där den arbetssökande uppehåller sig. I Kristiania anmäldes i följd häraf 1 846 arbetslösa medlemmar, och 1 217 personer erhöllo arbete, däraf 132 genom förmedling af anstalten.

(Kristiania Arbeidskontor i Aaret 1910.)

Den offentliga arbetsförmedlingen i Köpenhamn under år 1910. Arbetsförmedlingsanstalten i Köpenhamn öppnades under loppet af år 1901, hvadan år 1910 var dess tionde verksamhetsår. De gångna tio åren visa helt naturligt en rätt väsentlig utveckling för anstalten, och resultaten torde på det hela taget kunna anses som goda. Några siffror, angifvande omfattningen af anstaltens arbete under dess första tio-årsperiod, må här lämnas. Antalet arbetssökande uppgick under nämnda tid till sammanlagdt 408 698 (236 248 män och 172 450 kvinnor), och de tillsatta platsernas antal var 266 539 (hvaraf 146 973 kvinnliga och 119 566 manliga).

Under anstaltens första år var stegringen ganska jämn och snabb, men nådde redan år 1907 sin kulminationspunkt, då tillhopa 40 320 platser anvisades. Den vid nämnda tid inträffande stagnationen å arbetsmarknaden visade sig naturligen inom kort i arbetsförmedlingens siffror, som under de följande åren betydligt sjönko. En liten ökning i förhållande till näst föregående år visar emellertid år 1910, dock endast i afseende å den manliga afdelningen. Den kvinnliga afdelningen visar äfven för sistnämnda år sjunkande siffror. Samtliga arbetssökande under året utgjorde 38 689, däraf 21 624 män och 17 065 kvinnor, och 26 024 platser tillsattes (11 162 med män och 14 862 med kvinnor). Af dessa afsågo sammanlagdt 2 321 annan ort än Köpenhamn.

Hufvudresultaten af verksamheten under 1901—1910 framgå af följande sammanställning.

År.	Antal arbetssökande.	Antal tillsatta platser.	%.
1901	19 228	8 669	45·1
1902	35 822	19 348	54·0
1903	39 470	23 726	60·1
1904	37 015	23 916	64·6
1905	40 765	26 985	66·2
1906	49 263	35 223	71·5
1907	57 232	40 320	70·5
1908	50 457	34 636	68·6
1909	40 757	27 692	67·9
1910	38 689	26 024	67·3

(Beretning om Københavns kommunale Arbejdsanvisningskontors Virksomhed i 1910.)

— Kooperation. —

De kooperativa föreningarna i England 1899—1909. Afdelningen för arbetarfrågor inom det engelska handelsministeriet har nyligen publicerat en öfversikt öfver den kooperativa verksamhetens utveckling på de brittiska öarna under decenniet 1899—1909. Denna publikation, som refereras i februarihäftet af Labour Gazette, är en fortsättning på den berättelse öfver kooperationens utveckling intill 1899, som år 1901 utgafs. Inledningsvis konstateras, att kooperationens olika grenar kraftigt utvecklats under ifrågavarande decennium, men att särskildt jordbruksskooperationen gått fram på ett sådant sätt, att en utförligare behandling af densamma blifvit erforderlig. Dock är allt fortfarande konsumtionsföreningsverksamheten det dominerande draget inom engelsk kooperation.

Hela antalet föreningar uppgick år 1909 till 4 675 och fördelades på följande grupper:

komsumtions- och produktionsföreningar	1 580
jordbrukskooperativa föreningar	717
kredit- och försäkringsföreningar	540
bostads- och egnahemsföreningar	1 824
centralorganisationer för propagandas bedrifvande	14

Till den första gruppen voro anslutna 2 512 048 medlemmar; hela varuomsättningen uppgick till c:a 2 300 millioner kronor, hvilket innebär en ökning sedan 1899 med 73 %. Att märka är emellertid härvid, att, på den grund att hit räknas såväl detaljaffärer som partihandels- och produktionsföreningar, åtskilliga dubbelräkningar förekomma, hvilkas storlek med den kooperativa produktionens utveckling afsevärdt ökats. Försäljningssumman i de 1 430 konsumtionsföreningarna uppgick till ungefär 1 350 millioner kronor, motsvarande en stegring under årtiondet med 55 %. De bägge partihandelsföreningarna, den engelska och den skottska, hade tillsammans en omsättning på nära 600 millioner kronor (ökning sedan 1899 i 74 %). Ungefär 45 % af de varor, som försåldes genom konsumtionsföreningarna, hade tillverkats i kooperatörernas egna produktionsinrättningar, ägda af konsumtionsföreningarna själfva, af partihandelsföreningarna eller af fristående produktionsföreningar. De sistnämnda spela härvid en jämförelsevis underordnad roll, deras anpart är endast något öfver $^1/_8$ af hela produktionen, fördelad på 142 föreningar. De

flesta af dessa voro vidare stiftade i direkt konsumentintresse; de rena producentsammanslutningarna representera ej fullt 6 % af summan frambragta varor.

Jordbrukskooperationen uppblomstrade först på Irland och var ända till år 1901 nästan helt och hållet inskränkt till denna ö. Då bildades emellertid i London en förening med syfte att äfven i det egentliga England rikta jordbrukarnas intresse på andelsverksamhet af olika slag, och denna följdes 1905 af en liknande förening för Skottland. År 1909 funnos 317 föreningar för produktion (mejerier m. fl.) och 336 för gemensamma inköp och försäljning m. m. med en sammanlagd omsättning af 65 millioner kronor. Fortfarande har denna rörelse sitt hufvudsäte på Irland, hvarest af ofvannämnda grupper funnos resp. 294 och 160 föreningar med en omsättning af 43 millioner kronor. Som en tredje grupp inom jordbrukskooperationen räknas småbrukar- och kolonisationsföreningar, af hvilka år 1909 funnos 64, de flesta af sent datum.

Med undantag af den engelska partihandelsföreningens bankafdelning, som 1909 nådde en omslutning af 1 150 millioner kronor, har kooperationen på penninghandelns område i England utvecklats svagare än i de flesta andra europeiska länder. Under de senare åren hafva emellertid uppstått kreditföreningar af Raiffeisen-typ, hufvudsakligen för att tillgodose de mindre jordbrukarnas lånebehof. År 1909 funnos 241 sådana föreningar, hvilka i utestående lån hade något öfver 18 millioner kronor.

I afseende på den kooperativa försäkringsverksamheten påpekas ett slag af lifförsäkring, som praktiserats sedan 1904 och vunnit ganska stor utbredning. Det består däri, att en konsumtionsförening betalar premier, afpassade efter föregående års försäljningssumma till medlemmarna. Dessa blifva härigenom försäkrade för samma belopp, hvartill deras inköp hos föreningen under ifrågavarande år uppgick. Mot en obetydligt förhöjd premie kunna äfven medlemmarnas familjer blifva delaktiga af denna försäkring.

(Labour Gazette.)

Den franska konsumentkooperationen under år 1910. Den officiella berättelsen för år 1910 angående den franska konsumentkooperationen omfattar uppgifter från 2 811 föreningar. Undantagna äro därvid alla föreningar, som ej verka uteslutande i konsumenternas intresse, äfvensom alla föreningar, som hafva till ändamål att förse yrkesidkare med råämnen m. m., som de för sin näring behöfva. Däremot äro medräknade icke blott konsumtionsföreningar i inskränkt bemärkelse utan äfven bagerier, bryggerier o. s. v., som äro anlagda och drifvas i konsumentintresse.

Vid början af år 1910 funnos 2 692 föreningar af ifrågavarande slag, under året bildades 201 nya och upplöstes 82 föreningar. Största utbredningen hafva de inom de industriidkande departementen; nära $^1/_{10}$ eller 279 äro belägna ensamt i departementet Nord.

Medlemsantalet i 2 736 föreningar, som härom lämnat upplysning, uppgick till 799 191 eller i medeltal per förening 292, omsättningen i 2 594 föreningar till 189 014 000 kr. (medeltal 73 600 kr.). Huru de i undersökningen ingående föreningarna fördela sig på olika grupper, äfvensom dessas utveckling under redogörelseåret framgår af nedanstående tabell:

Grupp af föreningar.	Antal föreningar.	Medlemsantal.		Omsättning.	
		$^{31}/_{12}$ 1910.	Ökning eller minskning under året.	Kronor.	Ökning eller minskning under året.
			%		%
Konsumtionsföreningar	1 477	466 675	+ 2·1	134 530 000	+ 7·4
Kooperativa bagerier	1 077	237 069	+ 7·4	34 756 000	+ 5·4
» bryggerier	115	54 117	+ 19·4	13 646 000	+ 14·1
» charkuteriaffärer	39	10 238	+ 6·2	2 027 000	+ 5·4
» vinaffärer	50	11 708	+ 4·6	2 086 000	+ 7·8
» restauranter	20	5 517	— 8·4	735 000	— 3·8
» kolaffärer	33	13 867	+ 9·2	1 234 000	+ 8·7
Summa	**2 811**	**799 191**	+ 5·0	**189 014 000**	+ 7·5

De franska arbetarproduktionsföreningarna under år 1910. Kooperativa föreningar af denna art hafva icke i något land vunnit en sådan utbredning som i Frankrike och äro ej heller annorstädes föremål för sådan omvårdnad och intresse från statens sida som där. Enligt den officiella statistiken existerade vid 1910 års slut 498 arbetarproduktionsföreningar, af hvilka de jämförelsevis flesta — 181 — hade sitt säte inom Seinedepartementet. Under året bildades 31 nya föreningar, men upplöstes 58, hvadan alltså en minskning inträdt med 27 föreningar.

Medlemsantalet i de 485 föreningar, som lämnat uppgift härom, uppgick till 19 520 eller i genomsnitt 40 per förening; tillverkningsvärdet (i 467 föreningar) var 45 688 000 kronor; i medeltal per förening sålunda 97 800 kronor.

Föreningarna fördelas på ett flertal olika yrken. Det största antalet, nämligen 156, hänföres till byggnadsindustrien i alla dess grenar (häri inräknas äfven sådana föreningar, som åtaga sig arbeten för det allmännas räkning); vidare tillhöra 74 pappers- och boktryckeriindustrierna, 56 beklädnadsindustrien o. s. v. Ett spörsmål af stort intresse i fråga om produktionsföreningar är, huruvida och i hvilken utsträckning de använda lejd arbetskraft. 314 föreningar lämnade fullständiga uppgifter härom.

Sammanlagda medlemsantalet i dessa var 12 493; af dessa arbetade i föreningarnas tjänst endast 6 880, hvaremot samtidigt 6 815 främmande arbetare voro anställda. Det största antalet sådana uppvisade föreningarna inom sten- och glasindustrierna (69 %), inom byggnadsindustrien (62 %) samt inom beklädnadsindustrien (61 %). Verksamhetsgrenar med större antal arbetare, inom hvilka den lejda arbetskraften spelar en jämförelsevis obetydlig roll äro däremot metallindustrien (38 %) och transportverksamheten (33 %).

(Internat. Coop. Bulletin.)

— Arbets- och löneförhållanden m. m. —

De sanitära förhållandena vid gjuterierna i Sverige. Svenska gjutareförbundet har i en vid början af detta år utgifven publikation, som tillställts yrkesinspektörerna och arbetsgifvarna inom yrket, framlagt resultaten af en inom förbundet verkställd undersökning angående de sanitära förhållandena vid gjuterierna i riket. Af de insamlade uppgifterna, som afse 157 gjuterier, inhämtas bland annat följande:

De båda första frågorna i de för undersökningen uppställda formulären gällde, huruvida gjuterilokalen i allmänhet är i godt stånd samt huruvida dörrar och fönster äro i försvarligt skick. Den förra frågan besvarades i 60 fall med nej, och på den senare erhölls likaledes i 60 fall ett nekande svar. Vid 45 gjuterier betecknades förhållandena i båda nu berörda hänseenden som otillfredsställande

Anordningarna för uppvärmning och luftväxling äro gifvetvis inom denna industri af synnerligen stor vikt. I fråga om arbetslokalernas uppvärmning medgifves från arbetarsidan, att man i flera fall sökt åstadkomma förbättringar, fastän dessa försök ofta slagit mindre väl ut i praktiken. Stundom hafva de inrättade värmeledningarna så otillfredsställande fyllt sin uppgift, att man måst återgå till de gamla kaminerna, trots de därmed förenade olägenheterna.

Af de 157 gjuterier, som undersökningen omfattar, äro enligt uppgift 44 försedda med värmeledningar af mer eller mindre tillfredsställande beskaffenhet. Ett 50-tal uppvärmas med kaminer eller spisar, hvaremot omkring 40 fortfarande använda de ur såväl ventilations- som uppvärmningssynpunkt synnerligen olämpliga öppna koksgrytorna. Vid 22 gjuterier har man ingen annan uppvärmning än den, som kommer från metall- och torkugnar m. m.

Vid mer än 100 gjuterier uppgifves, att arbetarna i hög grad äro besvärade af os och rök från eldstäder eller torkugnar. Endast i 35 fall äro de sistnämnda så anordnade, att inrökning undvikes. — Vid ett stort antal gjuterier förorenas luften ytterligare därigenom, att metallgjutning verkställes i järngjuteriet eller i lokal, som därmed står i omedelbar förbindelse.

Att rök och gaser uppstå i gjuterierna, kan gifvetvis med de bästa anordningar ej helt undvikas. Så mycket större vikt måste läggas på, att denna olägenhet i största möjliga mån afhjälpes genom effektiva anordningar för luftväxling. De använda ventilationssystemen äro emellertid ofta nog tämligen primitiva. Vid omkring 90 gjuterier har man fönster, luckor eller trummor i taket,

vid ett 20-tal sugfläktar och i några få fall särskilda värme- och luftväxlingssystem. På åtskilliga ställen måste man nöja sig med den luftväxling, som uppstår genom öppna dörrar och fönster. Härvid framkallas emellertid ofta nog ett särdeles om vintern besvärande korsdrag, som vid den eljes inom gjuterierna rådande höga temperaturen måste verka ytterst hälsovådligt.

I fråga om belysningen af gjuterierna synes under de senare åren afsevärda förbättringar hafva införts. Sålunda uppgifves från 100 gjuterier, att belysningen under den mörkare årstiden kan betraktas som relativt nöjaktig, medan densamma i 57 fall betecknas som mer eller mindre otillfredsställande. Vid 20 af de i undersökningen ingående gjuterierna har man endast tillgång till fotogen- och gaslampor, vid likaledes 20 gjuterier användas luxlampor o. d., men eljes är elektrisk belysning öfverallt införd åtminstone inom en del af arbetslokalen. Till jämförelse må anföras, att för elfva år sedan elektrisk belysning fanns vid endast 9 af de 110 gjuterier, som då voro föremål för en liknande undersökning.

Då det aldrig kan helt och hållet undvikas, att gjutarna under sitt arbete blifva osnyggade och förorenade, måste det för trefnaden i gjuterierna vara af stor vikt, att tillfälle finnes att efter arbetets slut tvätta sig och byta kläder. Af undersökningen framgår emellertid, att mer än $^2/_3$ af gjuterierna sakna alla anordningar för att arbetarna skola få tvätta sig. Det stora flertalet af yrkets utöfvare måste därför gå från arbetet smutsiga, sotiga och med af svett genomdränkta kläder. Frånsedt risken för arbetarnas hälsa kan detta utöfva en ogynnsam inverkan på hela yrket, enär lärlingar och yngre arbetare vid val utaf yrke ofta leda sig just af de intryck, de fått af arbetare utanför arbetsplatsen, och då lätt fatta motvilja mot ett yrke, hvars utöfvare ofta äro nödsakade att uppträda med allt för tydliga spår af arbetets ansträngningar och obehag.

Under sådana förhållanden är det tydligt, att modernisering i sanitärt hänseende måste äfven för arbetsgifvarna blifva en fråga af största vikt. Gjutareyrket ställer i fråga om såväl yrkesskicklighet som rent fysisk styrka synnerligen stora kraf på arbetarna och är därför svårt att rekrytera äfven under tider, då flertalet industrier hafva öfverflöd på arbetskraft. Sveriges verkstadsförening har också i sin tidskrift upprepade gånger ägnat uppmärksamhet åt denna fråga. I septembernumret af Verkstäderna 1911 skrifves sålunda bland annat:

»En förbättring af gjuterierna är i första hand af behofvet påkallad. Gjuterierna böra göras till höga, ljusa och sunda arbetslokaler med rikligt ombyte af såväl varm som kall luft — alla öppna koksgrytor för uppvärmning böra bannlysas och damm och gaser hastigast möjligt aflägsnas genom lämpliga utsugningsanordningar. Ordentliga af- och påklädningsrum med tillgång till tvättning, bad och dusch böra ställas till arbetarnas förfogande. Af särskild vikt är, att torkinrättning för arbetarnas genomsvettiga underkläder anordnas, då detta är enda sättet att skydda arbetarna mot återupprepade förkylningar och däraf härflytande allvarliga sjukdomar, reumatism etc.

Visserligen finnas i Sverige flera gjuterier, som beaktat dessa synpunkter och som ej heller ha större svårigheter att erhålla arbetare; det stora flertalet af våra svenska gjuterier, i allmänhet mindre och sysselsättande ett fåtal arbetare, äro emellertid ur hygienisk synpunkt i sitt nuvarande skick olämpliga till arbetslokaler. Låga, mörka och dystra, med en kväfvande, dammuppfylld luft, utan annat försök till ventilering än öppnandet af ett eller annat fönster eller en dörr, äro sådana gjuterier föga ägnade att verka inbjudande på den, som vill välja sig ett yrke och skaffa sig en drräglig tillvaro.

Ensamt den omständigheten, att sunda arbetslokaler medföra friska och kraftiga arbetare med vilja och förmåga att med verklig arbetsglädje utföra ett godt arbete talar för, att förbättringar i ofvanstående förhållanden med snaraste böra vidtagas.»

Liknande synpunkter framhållas i en artikel om gjuteriets uppvärmning, ventilation och belysning, af ingenjör Oscar Bergman (Verkstäderna 1911, decemberhäftet, tekniska afdelningen).

Minimilönsbestämmelser i offentliga kontrakt i Belgien. Den belgiska socialafdelningen inom industri- och socialministeriet har nyligen offentliggjort resultaten af en undersökning rörande minimilöner, som äro stipulerade i offentliga kontrakt.

Det första exemplet på minimilönsbestämmelse i ett offentligt kontrakt i Belgien daterar sig från 1853, då det på grundval af ett utlåtande af borgmästaren i Brüssel bestämdes, att vid arbeten för stadens räkning skulle fastställas viss timlön för yrkes-, resp. grofarbetare i vederbörande kontrakt. Bestämmelser härom funnos införda i stadens kontrakt intill år 1887, då de föllo ur bruk. Emellertid följde många kommunala och provinsmyndigheter Brüssels exempel, så att en år 1896 anställd enquête gaf vid handen, att flertalet provinsmyndigheter och stadskommuner tillämpade minimilönsprincipen i sina kontrakt.

Sistnämnda år tillkännagaf ministern för jordbruk och offentliga arbeten i deputeradekammaren, att han tillsvidare skulle låta tillämpa principen om minimilönsbestämmelse vid utförande af arbeten för sitt departements räkning, och samma år utfärdade han närmare bestämmelser härom, enligt hvilka entreprenören hade att skriftligen förbinda sig att betala arbetare viss minimilön vid byggnads-, jord- och schaktnings- samt stenläggningsarbete. Sedermera har denna princip kommit till allt vidsträcktare användning vid utförande af arbeten för den belgiska statens räkning.

Minimilönsatserna fastställas, hvad gäller landsbygden, i regel af provinsråden efter hörande af sakkunniga personer eller vederbörande yrkesföreningar. Staden Antwerpen inhämtar för samma ändamål råd af den kommunala arbetsförmedlingen, medan Brüssel hänvänder sig till arbetsgifvar- och arbetarorganisationer.

I efterföljande tablå äro sammanställda de olika timlönesatser, hvilka i några större belgiska städer föreskrifvits skola betalas af entreprenörer för stadens räkning.

Fack.	Minimilön per timme. Brüssel. Öre.	Antwerpen. Öre.	Liège. Öre.	Gent. Öre.	Brügge. Öre.	Malines. Öre.
Murare	28	32	28	30	24	23
Timmermän	32	32	28	32	24	24
Snickare	32	32	28	32	24	24
Målare	28	32	26	28	24	—
Glasmästare	32	32	28	32	24	—
Plåtslagare	32	32	28	30	24	23
Gasledningsarbetare	32	32	32	28	—	—
Taktäckare	28	32, 34	28	28	24	24
Stuckatörer	28	32	28	34	24	23
Smeder	32	32	32	28, 30	24	—
Stenläggare	30	32	28	36	24	23
Jordschaktare	24	26, 28, 32	24	28	24	19

(Labour Gazette.)

Penninglöner och lifsmedelspriser i England. På grundval af de genom Board of Trade verkställda undersökningarna om arbetslöner och lifsmedelspriser har upprättats efterföljande öfversikt öfver förändringar i penninglöner, grosshandelspriser och minuthandelspriser, de sistnämnda gällande London, under åren 1900—1911. För underlättande af jämförelse hafva 1900 års siffror satts = 100, hvarefter de öfriga årssiffrorna omräknats i procent af 1900 års siffror.

	1900.	1901.	1902.	1903.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.
Penninglöner	100·0	99·1	97·8	97·2	96·7	97·0	98·4	101·8	101·2	100·0	100·2	100·4
Grosshandelspriser	100·0	96·9	96·5	96·9	98·3	97·6	100·5	105·7	102·6	104·0	108·8	109·3
Minuthandelspriser i London	100·0	101·9	101·6	103·2	103·3	103·7	103·2	105·8	108·4	108·2	109·9	109·3

Häraf framgår, att 1911 års löner — uppgifterna afse endast arbetare tillhörande de förnämsta organisationerna i större industrier äfvensom landtarbetare — knappt nämnvärdt höja sig öfver 1900 års löner. Däremot hafva lifsmedelspriserna i England liksom i andra länder stegrats på de senare åren, och uppgår ökningen till inemot 10 % af 1900 års priser. En följd häraf har blifvit, att arbetslönens köpkraft med andra ord reallönen gått tillbaka i England under den här behandlade tidsperioden. Till jämförelse må erinras därom att under tioårsperioden 1870—1880, under hvilken en svår ekonomisk kris inföll, penninglönen visserligen nedgick något, medan däremot lifsmedelspriserna undergingo en betydande sänkning, så att följden blef en stegring i reallönen. Den därpå följande tioårsperioden visade stigande löner och starkt fallande priser samt följaktligen afsevärd stegring i reallönen, liksom också perioden 1890—1900 utvisade stegring beträffande såväl arbetslönernas belopp som äfven deras köpkraft.

(Soziale Praxis.)

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Februari månad år 1912.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar af landet,[1] lämnas här en sammanfattande framställning af dess viktigaste resultat under februari månad.

Öfversikt af verksamheten under *februari* månad år 1912.

Februari:	*Manliga afdeln.*			*Kvinnliga afdeln.*			*Tillsammans.*		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Stockholm	2 529	1 030	874	1 448	1 423	774	**3 977**	**2 453**	**1 648**
Uppsala län	300	230	136	167	155	91	**467**	**385**	**227**
Södermanlands län	219	151	103	121	80	53	**340**	**231**	**156**
Östergötlands län	667	428	280	345	430	173	**1 012**	**858**	**453**
Norrköping	456	181	174	270	282	130	**726**	**463**	**304**
Jönköpings län	135	67	29	144	111	54	**279**	**178**	**83**
Norra Kalmar län	93	46	24	37	40	17	**130**	**86**	**41**
Södra Kalmar län	56	39	28	58	68	44	**114**	**107**	**72**
Blekinge län	195	92	48	267	196	116	**462**	**288**	**164**
Kristianstads län	222	133	62	131	166	49	**353**	**299**	**111**
Malmöhus län: Malmö	907	199	161	604	429	304	**1 511**	**628**	**465**
Malmöhus län: Lund	197	81	76	96	77	50	**293**	**158**	**126**
Malmöhus län: Landskrona	112	43	30	49	46	20	**161**	**89**	**50**
Malmöhus län: Hälsingborg	382	131	109	148	150	90	**530**	**281**	**199**
Malmöhus län: Ystad	59	19	14	81	57	36	**140**	**76**	**50**
Malmöhus län: Trelleborg	94	41	26	30	38	18	**124**	**79**	**44**
Malmöhus län: Eslöf	101	68	52	29	40	19	**130**	**108**	**71**
Malmöhus län: Skurup	35	30	26	17	24	9	**52**	**54**	**35**
Hallands län	174	113	81	121	110	67	**295**	**223**	**148**
Göteb. o. Bohus län	114	100	59	90	119	51	**204**	**219**	**110**
Göteborg	820	633	563	461	574	314	**1 281**	**1 207**	**877**
Skaraborgs län	68	70	22	33	36	11	**101**	**106**	**33**
Värmlands län	74	45	30	53	76	39	**127**	**121**	**69**
Örebro län	224	103	90	166	115	79	**390**	**218**	**169**
Västmanlands län	295	211	111	127	125	66	**422**	**336**	**177**
Kopparbergs län	195	130	97	119	133	82	**314**	**263**	**179**
Gäfle stad och län	378	117	108	79	82	37	**457**	**199**	**145**
Västernorrlands län	176	135	106	73	46	25	**249**	**181**	**131**
Jämtlands län	55	49	20	93	81	30	**148**	**130**	**50**
Norrbottens län	53	63	42	90	96	53	**143**	**159**	**95**
Tillsammans febr. 1912	**9 385**	**4 778**	**3 581**	**5 547**	**5 405**	**2 901**	**14 932**	**10 183**	**6 482**
» » 1911	7 664	3 958	2 781	4 138	4 426	2 081	11 802	8 384	4 862
» jan. 1912	9 591	4 108	3 147	5 537	5 054	2 654	15 128	9 162	5 801

[1] De särskilda anstalterna uppräknas i tablån här ofvan; med afseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:dje sida.

På 100 *lediga platser* kommo:

Februari:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Stockholm	246	102	**162**	85	54	**67**
Uppsala län	130	108	**121**	59	59	**59**
Södermanlands län	145	151	**147**	68	66	**68**
Östergötlands län	156	80	**118**	65	40	**53**
Norrköping	252	96	**157**	96	46	**66**
Jönköpings län	201	130	**157**	43	49	**47**
Norra Kalmar län	202	93	**151**	52	43	**48**
Södra Kalmar län	144	85	**107**	72	65	**67**
Blekinge län	212	136	**160**	52	59	**57**
Kristianstads län	167	79	**118**	47	30	**37**
Malmöhus län. Malmö	456	141	**241**	81	71	**74**
Malmöhus län. Lund	243	125	**185**	94	65	**80**
Malmöhus län. Landskrona	260	107	**181**	70	43	**56**
Malmöhus län. Hälsingborg	292	99	**189**	83	60	**71**
Malmöhus län. Ystad	311	142	**184**	74	63	**66**
Malmöhus län. Trelleborg	229	79	**157**	63	47	**56**
Malmöhus län. Eslöf	149	73	**120**	76	48	**66**
Malmöhus län. Skurup	117	71	**96**	87	38	**65**
Hallands län	154	110	**132**	72	61	**66**
Göteb. o. Bohus län	114	76	**93**	59	43	**50**
Göteborg	130	80	**106**	89	55	**73**
Skaraborgs län	97	92	**95**	31	31	**31**
Värmlands län	164	70	**105**	67	51	**57**
Örebro län	217	144	**179**	87	69	**78**
Västmanlands län	140	102	**126**	53	53	**53**
Kopparbergs län	150	89	**119**	75	62	**68**
Gäfle stad och län	323	96	**230**	92	45	**73**
Västernorrlands län	130	159	**138**	79	54	**72**
Jämtlands län	112	115	**114**	41	37	**38**
Norrbottens län	84	94	**90**	67	55	**60**
Tillsammans febr. 1912	**196**	**103**	**147**	**75**	**54**	**64**
» » 1911	194	93	141	70	47	58
» jan. 1912	233	110	165	77	53	63

Vid samtliga under månaden verksamma anstalter gjordes tillhopa 14 932 ansökningar om arbete, hvaraf 9 385 af män och 5 547 af kvinnor. Samtidigt funnos disponibla 10 183 lediga platser, nämligen 4 778 för män och 5 405 för kvinnor. Hela antalet tillsatta platser uppgick till 6 482, af hvilka 3 581 besattes med män och 2 901 med kvinnor.

Bland de *särskilda anstalterna* uppvisa gifvetvis de i storstäderna belägna samt de större länsförmedlingarna den största omsättningen af arbetskraft; en relativt större frekvens framträder äfven vid de anstalter, som fungerat under någon längre tid och därunder hunnit förvärfva mera omfattande förbindelser och förtroende.

Närmare upplysningar i öfrigt rörande verksamheten vid de olika anstalterna kunna inhämtas ur här meddelade tabeller.

Arbetsmarknadens allmänna läge var som vanligt under denna tid af året ej fullt tillfredsställande. Särskildt inom byggnadsverksamheten voro en mängd arbetare lediga. Vid de under denna månad som bäst pågående skogsafverkningarna hade en del byggnads- och grofarbetare kunnat beredas sysselsättning. Inom den egentliga industrien synas förhållandena hafva varit

Tillsatta platser

i jämförelse med föregående månad samt motsvarande tid föregående år.

Anstalter.	Hela antalet.			Ökning (+) eller minskning (—).				Januari—februari.			
	Febr. 1911.	Jan. 1912.	Febr. 1912.	Febr. 1911—febr. 1912.		Jan. 1912—febr. 1912.		Hela antalet.		Ökning (+) eller minskning (—) 1911/1912.	
				Antal.	%.	Antal.	%.	1911.	1912.	Antal.	%.
Stockholm	1 094	1 309	*1 648*	+ 554	+ 51	+ 339	+ 26	2 012	2 957	+ 945	+ 47
Uppsala län	185	273	*227*	+ 42	+ 23	— 46	— 17	376	500	+ 124	+ 33
Södermanlands län[1]	—	113	*156*	—	—	+ 43	+ 38	—	269	—	—
Östergötlands län	317	279	*453*	+ 136	+ 43	+ 174	+ 62	508	732	+ 224	+ 44
Norrköping	232	237	*304*	+ 72	+ 31	+ 67	+ 28	443	541	+ 98	+ 22
Jönköpings län	79	84	*83*	+ 4	+ 5	— 1	— 1	188	167	— 21	— 11
Norra Kalmar län	22	44	*41*	+ 19	+ 86	— 3	— 7	47	85	+ 38	+ 81
Södra Kalmar län[1]	25	50	*72*	+ 47	+ 188	+ 22	+ 44	25	122	+ 97	+ 388
Blekinge län	134	122	*164*	+ 30	+ 22	+ 42	+ 34	268	286	+ 18	+ 7
Kristianstads län	92	116	*111*	+ 19	+ 21	— 5	— 4	167	227	+ 60	+ 36
Malmöhus län. Malmö	458	513	*465*	+ 7	+ 2	— 48	— 9	811	978	+ 167	+ 21
Malmöhus län. Lund	93	112	*126*	+ 33	+ 35	+ 14	+ 13	202	238	+ 36	+ 18
Malmöhus län. Landskrona	43	36	*50*	+ 7	+ 16	+ 14	+ 39	94	86	— 8	— 9
Malmöhus län. Hälsingborg	208	253	*199*	— 9	— 4	— 54	— 21	403	452	+ 49	+ 12
Malmöhus län. Ystad	36	25	*50*	+ 14	+ 39	+ 25	+ 100	68	75	+ 7	+ 10
Malmöhus län. Trelleborg[1]	—	58	*44*	—	—	— 14	— 24	—	102	—	—
Malmöhus län. Eslöf	57	84	*71*	+ 14	+ 25	— 13	— 15	95	155	+ 60	+ 63
Malmöhus län. Skurup	24	24	*35*	+ 11	+ 46	+ 11	+ 46	40	59	+ 19	+ 48
Hallands län	135	87	*148*	+ 13	+ 10	+ 61	+ 70	227	235	+ 8	+ 4
Göteb. o. Bohus län	66	83	*110*	+ 44	+ 67	+ 27	+ 33	141	193	+ 52	+ 37
Göteborg	659	859	*877*	+ 218	+ 33	+ 18	+ 2	1 338	1 736	+ 398	+ 30
Skaraborgs län	37	29	*33*	— 4	— 11	+ 4	+ 14	59	62	+ 3	+ 5
Värmlands län	63	77	*69*	+ 6	+ 10	— 8	— 10	114	146	+ 32	+ 28
Örebro län	151	101	*169*	+ 18	+ 12	+ 68	+ 67	315	270	— 45	— 14
Västmanlands län	112	201	*177*	+ 65	+ 58	— 24	— 12	251	378	+ 127	+ 51
Kopparbergs län	123	141	*179*	+ 56	+ 46	+ 38	+ 27	202	320	+ 118	+ 58
Gäfle stad och län	173	122	*145*	— 28	— 16	+ 23	+ 19	295	267	— 28	— 9
Västernorrlands län	153	241	*131*	— 22	— 14	— 110	— 46	392	372	— 20	— 5
Jämtlands län[1]	—	53	*50*	—	—	— 3	— 6	—	103	—	—
Norrbottens län	91	75	*95*	+ 4	+ 4	+ 20	+ 27	176	170	— 6	— 3
Tillsammans	**4 862**	**5 801**	**6 482**	**+ 1 620**	**+ 33**	**+ 681**	**+ 12**	**9 257**	**12 283**	**+ 3 026**	**+ 33**
Däraf jordbruk och skogshush. m. m.	882	908	*1 143*	+ 261	+ 30	+ 235	+ 26	1 632	2 051	+ 419	+ 27
» öfriga näringsgrenar	3 980	4 893	*5 339*	+ 1 359	+ 34	+ 446	+ 9	7 625	10 232	+ 2 607	+ 34

ungefär likartade som under föregående månader; en ganska liflig efterfrågan å utbildad arbetskraft förekom äfven nu inom den mekaniska verkstadsindustrien. Som vanligt voro ladugårds- och mjölkjungfrur mycket efterfrågade till jordbruket.

På flera håll förekom afsevärd arbetslöshet, dock ej i den omfattning, som tidigare väntats.

Ofvanstående tablå lämnar en närmare belysning af *verksamhetens utveckling* vid de olika anstalterna, i hvad angår de tillsatta platsernas antal. Nästan öfverallt finner man en stark framåtgång i jämförelse med

[1] Anstalten började sin verksamhet under år 1911.

motsvarande tidpunkt under föregående år. För samtliga anstalter och yrkesgrenar uppgick ökningen vid jämförelse med februari 1911 till 1 620 eller 33 % (däraf för jordbruket m. m. 261 eller 30 % samt för öfriga näringsgrenar 1 359 eller 34 %); i förhållande till resultaten under nästföregående månad uppgick tillväxten till 681 eller 12 % (däraf för jordbruket m. m. 235 eller 26 % samt för öfriga näringsgrenar 446 eller 9 %).

Efterföljande tablåer innehålla närmare uppgifter beträffande den offentliga arbetsförmedlingens betydelse för *större yrkesgrupper* samt för verksamhetens utveckling och arbetstillgången därinom. Det torde vara nog att här ytterligare betona, hurusom alltjämt en synnerligen skarp skillnad framträder mellan å ena sidan jordbruket och skogshushållningen, där i allmänhet rik arbetstillgång yppas, samt å den andra sidan de industriella yrkena m. fl., hvilka visa öfverflöd på arbetskraft.

Den grundväsentliga skillnaden mellan arbetsmarknaden inom jordbruket och inom de industriella yrkena kommer klart till synes i nedanstående tablå, som jämväl lämnar tillfälle till jämförelser med motsvarande tid föregående år samt med nästlidna månad.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
	Febr.	Jan.	Febr.	Febr.	Jan.	Febr.
Jordbruket m. m.	1911.	1912.	1912.	1911.	1912.	1912.
Män	97	131	*109*	49	57	*56*
Kvinnor	25	48	*41*	16	25	*28*
Tillsammans	**79**	**111**	***93***	**40**	**50**	***49***
Öfriga näringsgrenar.						
Män	262	286	*248*	86	87	*86*
Kvinnor	103	115	*110*	51	55	*57*
Tillsammans	**162**	**178**	***163***	**64**	**67**	***68***
Samtliga yrkesgrenar.						
Män	194	233	*196*	70	77	*75*
Kvinnor	93	110	*103*	47	53	*54*
Tillsammans	**141**	**165**	***147***	**58**	**63**	***64***

För en närmare kännedom om arbetsförmedlingens betydelse för de särskilda *näringsgrenarna* hänvisas till resp. tabeller i det följande. Här skola emellertid återgifvas de för bedömandet af arbetsmarknadens läge betydelsefullaste siffrorna rörande proportionen mellan arbetsansökningar och lediga platser (både män och kvinnor).

Öfversikt af verksamheten för större *hufvudgrupper* af arbete.

Hufvudgrupper.	*Manliga afdelningen.*			*Kvinnliga afdelningen.*			*Tillsammans.*		
	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Februari:									
Jordbruk o. skogshushållning	1 920	1 766	990	226	550	153	**2 146**	**2 316**	**1 143**
Grufdrift och malmförädling	20	6	6	—	—	—	**20**	**6**	**6**
Industri o. handtverk m. m. .	3 228	863	657	416	257	164	**3 644**	**1 120**	**821**
Handel och samfärdsel . . .	1 702	744	580	818	721	359	**2 520**	**1 465**	**939**
Husligt arbete	2	6	4	3 947	3 834	2 207	**3 949**	**3 840**	**2 211**
Allmän o. litterär verksamhet	18	34	33	54	38	17	**72**	**72**	**50**
Öfriga slag af arbete	2 495	1 359	1 311	86	5	1	**2 581**	**1 364**	**1 312**
Samtliga yrkesgrenar	**9 385**	**4 778**	**3 581**	**5 547**	**5 405**	**2 901**	**14 932**	**10 183**	**6 482**
Ökning (+) eller **minskning** (—) från föreg. månad.									
Absoluta tal.									
Jordbruk o. skogshushållning	+ 89	+ 367	+ 189	+ 24	+ 125	+ 46	+ 113	+ 492	+ 235
Grufdrift och malmförädling	+ 12	+ 6	+ 6	—	—	—	+ 12	+ 6	+ 6
Industri o. handtverk m. m. .	+ 69	+ 65	+ 25	— 54	+ 40	+ 25	+ 15	+ 105	+ 50
Handel och samfärdsel . . .	— 125	+ 42	+ 9	+ 6	+ 64	+ 5	— 119	+ 106	+ 14
Husligt arbete	± 0	+ 6	+ 4	+ 17	+ 109	+ 172	+ 17	+ 115	+ 176
Allmän o. litterär verksamhet	— 9	+ 24	+ 24	+ 5	+ 9	— 2	— 4	+ 33	+ 22
Öfriga slag af arbete	— 242	+ 160	+ 177	+ 12	+ 4	+ 1	— 230	+ 164	+ 178
Samtliga yrkesgrenar	— **206**	+ **670**	+ **434**	+ **10**	+ **351**	+ **247**	— **196**	+ **1 021**	+ **681**
Relativa tal.[1]									
Jordbruk o. skogshushållning	+ 5	+ 26	+ 24	+ 12	+ 29	+ 43	+ 6	+ 27	+ 26
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Industri o. handtverk m. m. .	+ 2	+ 8	—	— 11	+ 18	+ 18	—	—	—
Handel och samfärdsel . . .	— 7	+ 6	—	—	+ 10	—	— 4	+ 8	—
Husligt arbete	—	—	—	—	—	+ 8	—	—	+ 9
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	— 9	+ 13	+ 16	—	—	—	— 8	+ 14	+ 16
Samtliga yrkesgrenar	— **2**	+ **16**	+ **14**	—	+ **7**	+ **9**	—	+ **11**	+ **12**

På 100 *lediga platser* kommo:[1]

Februari:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Jordbruk och skogshushållning	109	41	**93**	56	28	**49**
Grufdrift och malmförädling .	—	—	—	—	—	—
Industri och handtverk m. m. .	374	162	**325**	76	64	**73**
Handel och samfärdsel	229	113	**172**	78	50	**64**
Husligt arbete	—	103	**103**	—	58	**58**
Allmän o. litterär verksamhet .	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	184	—	**189**	96	—	**961**
Samtliga yrkesgrenar	**196**	**103**	**147**	**75**	**54**	**64**

[1] Proportionstal hafva här ej beräknats i de fall, då de absoluta talen äro små. Dessa hafva dock medräknats i summan för »samtliga yrkesgrenar», hvaraf förklaras vissa skiljaktigheter mellan de under denna rubrik uppförda talen samt de detaljsummor, som finnas angifna.

Tillsatta platser inom vissa *yrkesspecialiteter.*

Manliga afdelningen.

Specialiteter.	Febr. 1911.	Jan. 1912.	Febr. 1912.
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Befälspersonal	16	7	*25*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare på stat	151	53	*156*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare i kost	275	329	*424*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tillfälliga arbetare	56	126	*64*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Trädgårdspersonal	34	18	*20*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Skogspersonal	203	262	*291*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Andra	61	6	*10*
Tegelbruksarbetare	—	—	—
Gjutare och formare	5	4	*5*
Bleck- och plåtslagare	17	14	*14*
Smeder och hofslagare	31	38	*36*
Verktygsarbetare	—	3	—
Filare och bänkarbetare	20	31	*18*
Maskinarbetare	13	38	*24*
D:o handtlangare	6	16	*21*
Sågverks- och brädgårdsarbetare	33	43	*29*
Maskin- och modellsnickare	5	2	*3*
Möbel- och finsnickare (träsnid.)	20	16	*17*
Jord-, beton- och schaktningsarbetare (inkl. gatu-, väg- och vattenbyggnadsarbetare)	225	64	*98*
Grundläggare, bergsprängare och stensättare	9	15	*23*
Rörläggare, gas- och vattenledningsarbetare	1	4	*26*
Murare	8	18	*9*
Murarbetsmän och tegelbärare	19	15	*15*
Byggnadssnickare och timmermän	53	63	*66*
Måleriarbetare	8	5	*12*
Kvarnarbetare	2	2	*6*
Bageri- och konditoriarbetare	5	7	*15*
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	4	1	*6*
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	16	23	*33*
Månadskarlar, handels- och lagerarbetare	62	54	*76*
Springpojkar	180	250	*253*
Varuutkörare	7	15	*10*
Kuskar och åkeriarbetare	83	61	*72*
Kaptener, styrmän, sjömän	—	2	—
Maskinister, eldare, kollämpare	—	4	*10*
Stufveriarbetare	15	19	*12*

Kvinnliga afdelningen.

Specialiteter.	Febr. 1911.	Jan. 1912.	Febr. 1912.
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare	84	103	*136*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tillfälliga arbeterskor	1	4	*8*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Diverse personal	1	—	*9*
Spinneriarbetare	2	8	*13*
Väfveriarbetare	10	11	*3*
Kapp- och klädsömmerskor	3	7	*12*
Linnesömmerskor	2	—	*2*
Trikotagearbetare	4	1	*4*
Tvätt- och strykningsarbetare	13	29	*14*
Bageri- och konditoriarbetare	10	15	*30*
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	5	10	*3*
Litografer och kemigrafer	5	—	*3*
Fabriksarbetare, ej spec.	—	2	*11*
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	26	33	*31*
Hotell-, kafé- och restaur. — Servitriser	32	45	*49*
Hotell-, kafé- och restaur. — Städerskor	23	24	*37*
Hotell-, kafé- och restaur. — Kokerskor	14	22	*15*
Hotell-, kafé- och restaur. — Diskerskor m. fl.	83	150	*166*
Privat tjänst — Hushållerskor	54	54	*50*
Privat tjänst — Hus- och barnjungfrur	167	196	*228*
Privat tjänst — Kokerskor och köksor	107	129	*143*
Privat tjänst — Ensamjungfrur	598	761	*798*
Privat tjänst — Tvätt- och rengöringsarbeterskor	627	718	*838*
Springflickor	30	40	*31*

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.		
	Febr. 1911.	Jan. 1912.	Febr. 1912.
Jordbruk och skogshushållning m. m.	79	111	*93*
Metall- och maskinindustri	302	305	*303*
Trävaruindustri	184	161	*236*
Byggnadsverksamhet	326	595	*509*
Textilindustri	275	294	*353*
Beklädnadsindustri	252	223	*249*
Närings- och njutningsämnesindustri	208	339	*216*
Kontors- o. d. personal	358	259	*273*
Butiks- o. d. personal	307	340	*292*
Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	108	103	*95*
Landtransport	159	186	*158*
Husligt arbete	93	106	*103*
Grofarbete	223	234	*189*

Om man frånser jordbruket och de specifikt kvinnliga yrkesområdena, så häntyda proportionstalen på mycket riklig tillgång på arbetskraft. Något annat är ej heller att vänta under februari, som hos oss är den månad, då vintersäsongens afmattning inom näringslifvet starkast framträder.

Antalet platser, som under *februari* månad tillsatts utom resp. orter.

	Februari 1912.			Febr.	Jan.
	Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.	1911.	1912.
Stockholm	74	34	**108**	83	119
Uppsala län	11	5	**16**	43	92
Södermanlands län	2	2	4	—	8
Östergötlands län	6	1	**7**	3	5
Norrköping	77	27	**104**	97	80
Jönköpings län	7	5	**12**	17	13
Norra Kalmar län	—	1	**1**	—	1
Södra Kalmar län	—	—	—	1	1
Blekinge län	7	10	**17**	5	6
Kristianstads län	5	6	**11**	12	16
Malmöhus län. Malmö	24	26	**50**	43	44
Malmöhus län. Lund	17	7	**24**	22	23
Malmöhus län. Landskrona	14	2	**16**	11	7
Malmöhus län. Hälsingborg	38	12	**50**	36	31
Malmöhus län. Ystad	5	7	**12**	9	9
Malmöhus län. Trelleborg	9	4	**13**	—	8
Malmöhus län. Eslöf	23	3	**26**	13	22
Malmöhus län. Skurup	22	6	**28**	15	22
Hallands län	1	7	**8**	3	2
Göteb. o. Bohus län	2	—	**2**	1	9
Göteborg	54	10	**64**	57	75
Skaraborgs län	—	—	—	1	—
Värmlands län	1	—	**1**	34	—
Örebro län	6	4	**10**	47	1
Västmanlands län	4	—	**4**	3	1
Kopparbergs län	6	1	**7**	4	—
Gäfle stad och län	3	2	**5**	16	13
Västernorrlands län	16	6	**22**	22	13
Jämtlands län	1	1	**2**	—	2
Norrbottens län	—	—	—	—	—
Tillsammans febr. 1912	**435**	**189**	**624**	**598**	**623**
» » 1911	449	149	598	—	—
» jan. 1912	452	171	623	—	—

I det föregående återfinnes en öfversikt öfver antalet tillsatta platser för vissa *specialiteter af arbetare*, dels under ifrågavarande månad och dels motsvarande tid föregående år samt under nästlidna månad. För kvinnorna återfinnas de största förmedlingsresultaten naturligen inom gruppen husligt arbete i privat tjänst, nämligen 50 platser för hushållerskor, 228 för hus- och barnjungfrur, 143 för kokerskor och köksor, 798 för ensamjungfrur samt 838 inom tvätt- och rengöringsarbete o. s. v.; inom hotell-, kafé- och restaurantrörelse anställdes 49 servitriser, 37 städerskor, 15 kokerskor, 166 diskerskor o. s. v. Inom handels-, kontors- och lagerarbeten placerades 31, i jordbruks- o. d. arbete 153. Bland viktigare manliga specialiteter må anföras smeder och hofslagare 36, maskinarbetare 24, d:o handtlangare 21, sågverks- och brädgårdsarbetare 29, jord-, beton- o. d. arbetare 98, grundläggare o. s. v. 23, rörläggare o. d. arbetare 26, byggnadssnickare och timmermän 66, bokhållare, kontors- och lagerbiträden 33, handels- och lagerarbetare 76, springpojkar 253, kuskar och åkeriarbetare 72 o. s. v. Inom jordbruk och skogshushållning m. m. anställdes: befälspersonal 25, tjänare på stat 156, tjänare i husbondes kost 424, tillfälliga arbetare 64, trädgårdspersonal 20, skogspersonal 291 samt diverse andra arbetare 10.

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under månaden 624 platser, hvaraf 435 manliga och 189 kvinnliga; motsvarande tal föregående år voro 598, 449 och 149 samt under nästlidna månad 623, 452 och 171. Dessa siffror gifva dock endast ett svagt intryck af de offentliga anstalternas verkliga betydelse för omgifvande trakt, enär vid samtliga länsanstalter alla platser, som tillsatts inom resp. län, redovisas såsom förefintliga inom orten.

Arbetsmarknadens läge enligt arbetsförmedlingsanstalternas rapporter.

A) *Allmän öfversikt.*

Stockholm. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden dålig och försämrad sedan föregående månad. Särskildt inom byggnads- och den mindre verkstadsindustrien har arbetstillgången varit mycket ringa. Tillfälligt arbete (snöskottning, renhållning o. d.) har under månaden kunnat beredas en del arbetslösa. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god inom det husliga arbetet; för fabriksarbeterskor, butiks-, kontors- och restaurantpersonal däremot dålig.

Uppsala län. Manliga afdelningen. Under första hälften af månaden var tillgången å skogsarbete rätt god, men minskades betydligt under senare delen på grund af den olämpliga väderleken. Arbetstillgången i öfrigt har varit ringa. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft i det närmaste motsvarat hvarandra.

Södermanlands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god för yrkesskickliga arbetare inom metall- och maskinindustrien samt till jordbruket, hvilka platser dock äro i de flesta fall att tillträda först under mars och april månader. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft i det närmaste motsvarat hvarandra. Brist på mjölkjungfrur.

Östergötlands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit mindre god för yrkesarbetare inom metall- och maskinindustrierna. Äfven till jordbruket har tillgången å arbete varit otillräcklig: det oaktadt råder brist på ladugårdsskötare och yngre drängar. För grofarbetare

har däremot arbetstillgången förbättrats, på grund af att Linköpings stad börjat nedlägga en större kloakledning. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god, särskildt inom gruppen husligt arbete.

Norrköping. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit bättre än under föregående månad och motsvarande tid föregående år. Ett flertal platser hafva dock varit af endast tillfällig varaktighet. Arbetslöshet är rådande inom flera fack. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Jönköpings län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången inom jordbruket har varit tämligen god. Vid stadens arbeten för makadamslagning ha 60 à 70 man erhållit sysselsättning. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit normal.

Norra Kalmar län. Å manliga afdelningen har arbetsmarknaden varit mycket dålig och lika med föregående månad, hvadan stor arbetslöshet är rådande. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft i det närmaste motsvarat hvarandra.

Södra Kalmar län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit ringa. En del arbetare har dock erhållit sysselsättning med skogsafverkning. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft i det närmaste motsvarat hvarandra.

Blekinge län. Arbetstillgången har å manliga afdelningen varit mindre god och sämre än under föregående månad. I städerna har efterfrågan på arbetskraft varit ytterst ringa såväl beträffande stadigvarande som tillfällig anställning, till stor del beroende på den stränga vintern, som varit rådande och hvilken omöjliggjort en hel del utearbeten. Till jordbruket har arbetstillgången däremot varit god. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit mycket god. Brist på lämplig arbetskraft.

Kristianstads län. Arbetsmarknaden har varit dålig och ungefär lika med föregående månad. De flesta lediga platserna afse jordbruket.

Malmö. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit dålig och arbetslösheten omfattande. Nästan allt byggnadsarbete har legat nere på grund af den starka kölden, hvarför arbetslösheten varit störst inom detta fack; men äfven för fabriks-, grof- och jordbruksarbetare har tillgången å arbete varit ringa. Inom järn- och metallindustrien synes någon bättring hafva inträdt, särskildt för dugliga yrkesarbetare inom dessa fack. — Å kvinnliga afdelningen har tillgången på arbete varit riklig.

Lund. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit dålig. Mot slutet af månaden har dock en förbättring inträdt, beroende dels på att väderleken blifvit mildare, så att en del arbeten kunnat igångsättas och dels genom af stadsfullmäktige igångsatta s. k. nödhjälpsarbeten. — Å kvinnliga afdelningen har varit god tillgång på yngre tjänstflickor, men brist på dugliga tjänarinnor.

Landskrona. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har i likhet med föregående månad varit mindre god. — Å kvinnliga afdelningen råder brist på mjölkjungfrur.

Hälsingborg. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit dålig; sämre än under föregående månad och motsvarande tid föregående år. Arbetslösheten omfattande, särskildt inom byggnadsfacken. — Kvinnliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god.

Ystad. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit dålig och ungefär lika med föregående månad. Mot slutet af månaden har dock en förbättring inträdt, i det att en del byggnadsarbeten kunnat återupptagas på grund af lämpligare väderleksförhållanden. Arbetstillgången för hamnarbetare har varit god. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit riklig.

Trelleborg. Arbetstillgången har, särskildt i början af månaden, varit dålig. Mot slutet af densamma har dock en förbättring inträdt, därigenom att en del byggnadsarbeten kunnat återupptagas. Brist på mjölkjungfrur till landet.

Eslöf. Arbetsmarknaden har varit mindre god. Särskildt inom byggnads-, jordbruks- och grofarbetarfacken har arbetstillgången varit ringa. Dock har för de sistnämnda tillfälliga arbeten stått till buds. Mot slutet af månaden har arbetsmarknaden förbättrats; dels ha en del byggnadsföretag påbörjats och dels har tillgången på platser till jordbruket betydligt ökats, särskildt hvad beträffar yngre drängar och mjölkjungfrur.

Skurup. Arbetsmarknaden normal.

Hallands län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har något förbättrats, på grund af att väderleken blifvit något blidare. Dock har arbetslösheten i Halmstad varit ganska stor. »Nödhjälpsarbeten» hafva anordnats, vid hvilka ett 25-tal arbetare erhållit sysselsättning. — Å kvinnliga afdelningen har varit stor efterfrågan på dugliga ensamjungfrur och kokerskor.

Göteborgs och Bohus län. Arbetsmarknaden har varit jämförelsevis god och bättre än under såväl föregående månad som motsvarande tid föregående år. Genom af stadsfullmäktige och drätselkammaren i Uddevalla anordnade arbeten för stadens räkning har arbetslösheten till största delen afhjälpts.

Göteborg. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit jämförelsevis god och betydligt bättre än under motsvarande månad föregående år. Dock har den varit ganska tryckt på de flesta områden utom för jordbruket och maskin- och skeppsbyggnadsindustrien. Mot slutet af månaden har läget förbättrats. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit ganska god utom för kontors- och butiksbiträden, restaurantpersonal samt tvätt- och rengöringskvinnor.

Skaraborgs län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit god inom jordbruket. Brist på lämplig arbetskraft. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit god.

Värmlands län. Arbetsmarknaden har varit dålig och sämre än under motsvarande tid föregående år, till stor del beroende på ogynnsamma väderleksförhållanden.

Örebro län. Arbetsmarknaden har varit god och något bättre än under motsvarande tid föregående år.

Västmanlands län. Arbetsmarknaden har varit tämligen god och betydligt bättre än under samma tid föregående år, i någon mån beroende på att skogsafverkningen i vissa delar af länet varit större än vanligt vid denna tid. Efterfrågan på kunniga maskinarbetare har varit större än tillgången.

Kopparbergs län. Manliga afdelningen. Med undantag för byggnadssnickare har arbetstillgången varit jämförelsevis god och betydligt bättre än under föregående månad. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft motsvarat hvarandra, utom hvad beträffar jordbruket.

Gäfle stad och län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit dålig och ungefär lika med föregående månad. Skogsafverkningen har till största delen måst upphöra till följd af den blida väderleken. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Västernorrlands län. Arbetsmarknaden har varit tämligen god. Arbete har kunnat erhållas i mindre utsträckning vid stadens arbeten.

Jämtlands län. Arbetsmarknaden kan betecknas som god. Arbetslöshet förekommer dock i Östersund.

Norrbottens län. Arbetstillgången god och bättre än under samma tid föregående år.

B) *Tillgången på arbete.*

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Stockholm.	
Verkstads- och byggnadsarbetare, butiks- och magasinspersonal, fabriks-, åkeri- och grofarbetare. — Fabriksarbeterskor, kontors- och butiksbiträden, uppasserskor, hushållerskor.	Ensamjungfrur, springflickor.
Uppsala län.	
Byggnads-, handels- och grofarbetare.	Gifta tjänare till landet.
Södermanlands län.	
Byggnads-, fabriks- och grofarbetare, maskinister, eldare. — Yngre tjänstflickor, tillfälliga arbeterskor.	Kompetenta yrkesarbetare, ladugårdskarlar, hvilkas hustrur äro villiga att mjölka. — Dugliga tjänarinnor, mjölkerskor.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Östergötlands län.	
Befallningsmän, rättare, trädgårdsmästare och -arbetare, stenhuggare, plåtslagare, smeder, filare, maskinarbetare, handtlangare, maskinister, byggnadssnickare, grofarbetare, butiks- och magasinspersonal.	Ladugårdsskötare, yngre drängar, sågverksarbetare. — Mjölkjungfrur, hushållerskor, kokerskor, köksor, ensamjungfrur.
Norrköping.	
Inom de flesta yrken och fack. — Butiksbiträden, mejerskor, rengöringsarbeterskor.	Ensamjungfrur. mjölkjungfrur.
Jönköpings län.	
Byggnadsarbetare, eldare, kuskar, grofarbetare, f. d. militärer. — Yngre tjänstflickor.	Statdrängar, ladugårdsskötare. — Dugliga kokerskor samt jungfrur till landet.
Norra Kalmar län.	
Inom metall- och maskinindustrierna, byggnadsindustrien, tändsticksfabrikationen, fabriksarbetare, transport- och grofarbetare. — Yngre tjänstflickor.	Jordbruksarbetare, såväl manliga som kvinnliga, dugliga kokerskor, köksor, ensamjungfrur.
Södra Kalmar län.	
Byggnads- och grofarbetare.	Statdrängar. — Mjölkjungfrur.
Blekinge län.	
Ogifta drängar, järn- och metallarbetare, byggnads-, transport- och grofarbetare.	Statdrängar, ladugårdskarlar. — Kokerskor, ensamjungfrur, kunniga i matlagning.
Kristianstads län.	
Byggnadsarbetare, daglönare, grofarbetare. — Yngre ensamjungfrur, butiksbiträden.	Mjölkjungfrur, kokerskor, dugliga ensamjungfrur.
Malmö.	
Inom nästan alla yrken och fack. — Kontors- och butiksbiträden, hotellpersonal, fabriksarbeterskor, tvätt- och rengöringsarbeterskor.	Yngre drängar. — Jungfrur till landet, kunniga ensamjungfrur.
Lund.	
Daglönare, byggnads-, fabriks- och grofarbetare. — Yngre ensamjungfrur.	Yngre drängar. — Dugliga tjänarinnor, mjölkjungfrur.
Landskrona.	
Daglönare, byggnads-, fabriks- och grofarbetare.	Mjölkjungfrur, ensamjungfrur, kunniga i matlagning.
Hälsingborg.	
Jordbruks-, järn- och metall-, byggnads-, fabriks-, handels-, transport- och grofarbetare. — Fabriksarbeterskor, sömmerskor, hushållerskor, yngre tjänstflickor, kontorsstäderskor.	Kreatursskötare, yngre drängar. — Mjölkjungfrur, tjänarinnor till landet, kokerskor, kunniga ensamjungfrur.
Ystad.	
Äldre drängar, daglönare, gjutare, byggnads- och grofarbetare. — Yngre tjänstflickor.	Ensamjungfrur, kunniga i matlagning, landsjungfrur.
Trelleborg.	
Grofarbetare, daglönare.	Mjölkjungfrur.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Eslöf.	
Grofarbetare, daglönare, statdrängar, byggnadssnickare. — Kontorsstäderskor, butiksbiträden.	—
Skurup.	
Drängar.	Kvinnliga tjänare till landet.
Hallands län.	
Byggnads- och grofarbetare. — Yngre tjänstflickor.	Kokerskor, jungfrur till landet.
Göteborgs och Bohus län.	
Inom alla fack utom till jordbruket. — Butiks- och magasinspersonal, yngre tjänstflickor.	Ladugårdsskötare, yngre drängar. — Dugliga tjänarinnor.
Göteborg.	
Murare, snickare och timmermän, målare, bokhållare, handelsarbetare, kuskar, sjöfolk, grofarbetare. — Kontors- och butiksbiträden, serveringsflickor, hotellstäderskor, tvätt- och rengöringsarbeterskor.	Jordbruksarbetare, gjutare, järnsvarfvare. — Mjölkerskor, ensamjungfrur.
Skaraborgs län.	
Byggnadssnickare, handelsbiträden.	Ladugårdsskötare. — Jungfrur till landet.
Värmlands län.	
Inom alla manliga yrken och fack.	Ensamjungfrur, kunniga i matlagning.
Örebro län.	
Inom alla manliga yrken och fack.	Landsjungfrur.
Västmanlands län.	
Byggnadssnickare, grofarbetare.	Landsjungfrur.
Kopparbergs län.	
Sågverks-, byggnads- och grofarbetare.	Mjölkjungfrur.
Gäfle stad och län.	
Sågverks- och byggnadsarbetare, fabriks- och grofarbetare, järnarbetare.	Kunniga ensamjungfrur.
Västernorrlands län.	
Grofarbetare.	—
Jämtlands län.	
Grofarbetare. — Yngre jungfrur.	Stenhuggare, jordbruksdrängar. — Kokerskor, landsjungfrur.
Norrbottens län.	
Yngre jungfrur.	Kunniga köksor och ensamjungfrur.

Sveriges offentliga arbetsförmedling *februari* 1912.

Sammandrag för *samtliga anstalter*.

Yrkesgrupper.	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.			På 100[1] lediga platser kommo:	
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	ansökningar om arbete.	tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	1 920	1 766	990	226	550	153	**2 146**	**2 316**	**1 143**	93	49
II. Grufdrift och malmförädling	20	6	6	—	—	—	**20**	**6**	**6**	—	—
III. Industri och handtverk m. m.:											
A Jord-, sten- och glasindustri	94	69	66	2	1	1	**96**	**70**	**67**	137	96
B Metall- o. maskinindustri	701	234	143	17	3	3	**718**	**237**	**146**	303	62
C Trävaruindustri	234	99	60	—	—	—	**234**	**99**	**60**	236	61
D Byggnadsverksamhet	1 517	298	264	—	—	—	**1 517**	**298**	**264**	509	89
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	48	25	21	5	2	2	**53**	**27**	**23**	196	85
F Textilindustri	67	4	2	60	32	20	**127**	**36**	**22**	353	61
G Beklädnadsindustri	63	13	9	159	76	42	**222**	**89**	**51**	249	57
H Närings- och njutningsämnesindustri	181	54	38	97	75	45	**278**	**129**	**83**	216	64
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	23	2	2	9	8	4	**32**	**10**	**6**	—	—
J Trämasse- och pappersindustri	18	7	6	30	30	22	**48**	**37**	**28**	130	76
K Grafisk industri	38	4	4	6	4	4	**44**	**8**	**8**	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	244	54	42	31	26	21	**275**	**80**	**63**	344	79
IV. Handel och samfärdsel:											
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	87	40	23	44	8	3	**131**	**48**	**26**	273	54
B Butiks- och magasinspersonal	396	144	121	224	68	30	**620**	**212**	**151**	292	71
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	64	35	21	481	541	293	**545**	**576**	**314**	95	55
D Landtransport	838	480	376	66	91	30	**904**	**571**	**406**	158	71
E Vattentransport	310	25	22	—	1	1	**310**	**26**	**23**	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	7	20	17	3	12	2	**10**	**32**	**19**	—	—
V. Husligt arbete	2	6	4	3 947	3 834	2 207	**3 949**	**3 840**	**2 211**	103	58
VI. Allmän och litterär verksamhet	18	34	33	54	38	17	**72**	**72**	**50**	100	69
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	2 495	1 359	1 311	86	5	1	**2 581**	**1 364**	**1 312**	189	96
Summa för febr. 1912	**9 385**	**4 778**	**3 581**	**5 547**	**5 405**	**2 901**	**14 932**	**10 183**	**6 482**	**147**	**64**
» » » 1911	7 664	3 958	2 781	4 138	4 426	2 081	11 802	8 384	4 862	141	58

[1] Jfr noten å sid. 265.

Yrkesgrupper.	Stockholm.			Uppsala län.			Södermanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**97**	**93**	**65**	**154**	**214**	**109**	**119**	**126**	**78**
Däraf kvinnor	7	11	—	16	28	11	18	18	11
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	**18**	**3**	**3**	**3**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	2	—	—						
B Metall- och maskinindustri	**273**	**60**	**31**	**20**	**3**	**3**	**30**	**16**	**14**
Däraf kvinnor	10	3	3						
C Trävaruindustri	**43**	**15**	**11**	**4**	**3**	**3**	**5**	**1**	—
D Byggnadsverksamhet	**642**	**72**	**58**	**19**	**4**	**1**	**7**	**3**	**3**
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	**12**	**2**	**2**	—	—	—	**1**	—	—
Däraf kvinnor	1	—	—						
F Textilindustri	**6**	**9**	**9**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	4	9	9						
G Beklädnadsindustri	**88**	**27**	**16**	**2**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	65	26	15	1	—	—			
H Närings- och njutningsämnesindustri	**61**	**31**	**18**	**4**	**2**	**1**	**3**	**5**	**4**
Däraf kvinnor	25	21	12	—	2	1	1	1	1
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	**4**	**1**	**1**	**3**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	2	—	—	1	—	—			
J Trämasse- och pappersindustri	**12**	**8**	**4**	**1**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	10	7	4						
K Grafisk industri	**13**	**2**	**2**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	1	1	1						
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	**41**	**22**	**16**	**4**	—	—	**24**	**8**	**7**
Däraf kvinnor	4	11	8				4	5	5
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	**75**	**19**	**7**	**1**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	37	6	2	1	—	—			
B Butiks- o. magasinspersonal.	**299**	**89**	**53**	**9**	**5**	**4**	**1**	—	—
Däraf kvinnor	76	35	10	3	1	1	1	—	—
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**182**	**157**	**92**	**20**	**22**	**15**	**10**	**7**	**7**
Däraf kvinnor	160	145	84	18	22	15	9	6	6
D Landtransport	**336**	**236**	**163**	**27**	**16**	**14**	**24**	**10**	**9**
Däraf kvinnor	12	27	2	2	—	—	3	2	2
E Vattentransport	**49**	**6**	**6**	—	—	—	**1**	—	—
Däraf kvinnor									
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	**5**	**19**	**6**	**1**	**1**	**1**	**1**	—	—
Däraf kvinnor	1	10	—	1	1	1	1	—	—
V. Husligt arbete	**1 005**	**1 102**	**620**	**123**	**101**	**62**	**83**	**47**	**27**
Däraf kvinnor	1 003	1 098	618	123	101	62	83	47	27
VI. Allmän och litterär verksamhet	**35**	**24**	**20**	—	—	—	**1**	**1**	**1**
Däraf kvinnor	27	8	5				1	1	1
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**681**	**456**	**445**	**72**	**14**	**14**	**80**	**7**	**6**
Däraf kvinnor	1	5	1	1	—	—			
Summa för febr. månad år 1912	**3 977**	**2 453**	**1 648**	**467**	**385**	**227**	**340**	**231**	**156**
Däraf kvinnor	1 448	1 423	774	167	155	91	121	80	53
» » » månad år 1911	2 566	1 832	1 094	396	374	185	—	—	—
Däraf kvinnor	959	1 120	527	113	147	76	—	—	—

Östergötlands län.						Jönköpings län.			Kalmar län.			Blekinge län.		
Norrköping.			Öfriga anstalter.											
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
114	101	75	351	365	179	69	50	20	45	82	37	85	76	37
7	29	9	29	85	21	10	10	2	1	20	2	25	33	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	2	2	17	1	1	—	—	—	—	—	—	6	—	—
37	2	2	37	5	2	16	14	4	9	3	2	16	7	1
2	—	—												
16	3	3	15	33	17	7	4	1	2	2	—	—	4	—
113	13	13	53	47	46	9	—	—	11	1	1	16	3	1
1	1	1	2	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—
72	8	6	2	7	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
25	6	5	—	7	—									
12	4	1	11	5	1	3	2	2	2	—	—	5	4	3
11	4	1	10	4	—	1	—	—				4	4	3
23	8	6	10	9	5	2	4	1	5	5	2	—	7	5
10	7	5	7	7	3	1	2	1	3	4	2	—	3	2
—	—	—	—	—	—	3	3	—	9	3	3	—	—	—
						1	3	—	2	2	2			
6	5	5	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—
—	2	2										—	2	—
7	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
2	—	—										1	—	—
5	—	—	9	—	—	3	1	1	10	—	—	19	9	2
												2	2	1
2	—	—	13	11	9	1	—	—	2	—	—	—	—	—
			1	2	1				1	—	—			
18	3	3	8	3	3	5	2	—	5	—	—	14	2	2
11	2	2	6	1	1	2	1	—	4	—	—	7	—	—
23	44	24	24	33	9	15	6	5	10	7	4	21	20	12
22	44	24	23	31	8	11	5	4	7	6	3	20	18	10
41	23	22	37	11	9	7	—	—	8	3	3	30	16	12
6	5	4	8	1	1							1	4	3
11	—	—	6	1	—	1	—	—	10	3	1	3	—	—
									—	1	1			
—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—
88	182	77	258	290	137	118	90	47	77	75	51	207	130	82
88	182	77	258	290	137	118	90	47	77	75	51	207	130	82
2	1	1	3	16	15	1	—	—	1	—	—	—	—	—
2	1	1	3	2	1									
182	62	62	156	20	19	16	2	2	36	9	9	38	8	7
84	—	—												
726	463	304	1 012	858	453	279	178	83	244	193	113	462	288	164
270	282	130	345	430	173	144	111	54	95	108	61	267	196	116
678	450	232	798	769	317	337	206	79	173	127	47	329	214	134
210	244	110	261	355	112	158	103	42	45	63	20	218	145	87

Yrkesgrupper.	Kristianstads län.			Malmöhus					
				Malmö.			Hälsingborg.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**171**	**183**	**64**	**90**	**71**	**32**	**78**	**47**	**27**
Däraf kvinnor	16	63	12	5	22	7	5	7	1
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	**7**	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	**3**	—	—	**3**	—	—	**9**	—	—
B Metall- och maskinindustri	**3**	—	—	**55**	**16**	**10**	**18**	**10**	**8**
Däraf kvinnor				5	—	—			
C Trävaruindustri	**5**	**3**	**2**	**15**	**1**	**2**	**3**	—	—
D Byggnadsverksamhet	**10**	—	—	**213**	**26**	**26**	**83**	**13**	**13**
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	**1**	—	**7**	—	—	**7**	—	—
Däraf kvinnor							2	—	—
F Textilindustri	**4**	**1**	—	**23**	**4**	**4**	**6**	—	—
Däraf kvinnor	4	1	—	19	4	4	4	—	—
G Beklädnadsindustri	—	—	—	**46**	**23**	**20**	**8**	**1**	—
Däraf kvinnor				36	19	18	5	1	—
H Närings- och njutningsämnesindustri	**6**	**2**	**1**	**37**	**8**	**8**	**24**	**4**	**2**
Däraf kvinnor	1	1	—	15	5	5	4	1	1
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	**5**	**2**	**1**	**3**	—	—
Däraf kvinnor				1	2	1	1	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	**10**	**4**	**3**	**2**	**1**	—
Däraf kvinnor				8	4	3	1	1	—
K Grafisk industri	—	—	—	**5**	**3**	**3**	**3**	**1**	**1**
Däraf kvinnor				2	3	3			
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	**1**	—	—	**98**	**12**	**12**	**7**	**3**	**3**
Däraf kvinnor				16	4	4			
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	**3**	**3**	**1**	**1**	—	—
Däraf kvinnor									
B Butiks- och magasinspersonal	**5**	**1**	—	**104**	**24**	**18**	**6**	**1**	**1**
Däraf kvinnor	1	1	—	73	17	12	2	1	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**15**	**19**	**8**	**35**	**36**	**24**	**19**	**25**	**10**
Däraf kvinnor	15	17	7	32	36	24	16	23	9
D Landtransport	**6**	**3**	**2**	**105**	**57**	**28**	**41**	**22**	**19**
Däraf kvinnor	1	1	—	21	35	10	2	2	2
E Vattentransport	—	—	—	**19**	**1**	**1**	**23**	**9**	**9**
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	—	**1**	**1**
Däraf kvinnor							—	1	1
V. Husligt arbete	**93**	**82**	**30**	**367**	**277**	**212**	**106**	**113**	**75**
Däraf kvinnor	93	82	30	367	277	212	106	113	75
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	**5**	**1**	**1**	**1**	**3**	**3**
Däraf kvinnor				4	1	1			
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**31**	**4**	**4**	**266**	**59**	**59**	**75**	**27**	**27**
Summa för febr. månad år 1912	**353**	**299**	**111**	**1 511**	**628**	**465**	**530**	**281**	**199**
Däraf kvinnor	131	166	49	604	429	304	148	150	90
» » » månad år 1911	274	249	92	1 290	653	458	587	316	208
Däraf kvinnor	112	119	37	440	389	226	167	141	72

l ä n. Öfriga anstalter.			Hallands län.			Göteborgs och Bohus län. Göteborg.			Öfriga anstalter.			Skaraborgs län.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
202	**180**	**95**	**55**	**68**	**33**	**56**	**58**	**26**	**46**	**84**	**27**	**53**	**73**	**21**
16	49	12	10	20	5	8	26	3	9	30	9	1	7	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	**1**	—	**4**	—	—	**3**	**55**	**55**	—	**1**	—	—	—	—
29	**12**	**10**	**10**	**8**	**3**	**83**	**37**	**29**	**8**	**10**	**8**	**1**	**1**	—
8	**2**	**2**	**1**	**2**	—	**25**	**18**	**12**	**1**	—	—	—	—	—
52	**7**	**6**	**37**	**27**	**25**	**133**	**37**	**36**	**6**	**2**	**2**	**3**	—	—
16	**14**	**13**	**2**	**3**	**2**	**3**	**3**	**2**	—	—	—	—	—	—
2	2	2												
3	**4**	**2**	**5**	**1**	**1**	**4**	**2**	—	—	—	—	—	—	—
—	4	2	1	—	—	3	1	—						
10	**3**	**2**	**8**	**2**	**1**	**11**	**15**	**4**	**6**	**2**	**1**	**2**	—	—
8	3	2	6	1	—	8	13	3	1	1	—			
17	**3**	**2**	**6**	**4**	**2**	**44**	**15**	**9**	**7**	**5**	**5**	**1**	**1**	—
2	1	—	2	2	1	20	7	3				1	1	—
—	—	—	—	—	—	**2**	**1**	**1**	—	—	—	—	—	—
						1	1	1						
—	—	—	**1**	—	—	**3**	**8**	**7**	**9**	**9**	**9**	—	—	—
						2	5	4	9	9	9			
3	—	—	—	—	—	**8**	**1**	**1**	—	—	—	—	—	—
12	**5**	**5**	**2**	—	—	**2**	**5**	**4**	**1**	**1**	**1**	—	—	—
						—	1	—						
2	**1**	**1**	**2**	**1**	**1**	**23**	**11**	**6**	—	—	—	**1**	—	—
						1	—	—						
9	**3**	**2**	**9**	—	—	**86**	**72**	**61**	**15**	**1**	**1**	**3**	**1**	**1**
5	2	1	4	—	—	14	5	1	6	1	1			
14	**19**	**15**	**11**	**8**	**4**	**37**	**45**	**15**	**12**	**14**	**11**	**3**	**2**	**1**
13	18	14	9	6	3	32	44	15	9	12	10	3	2	1
38	**24**	**17**	**18**	**2**	**2**	**91**	**102**	**73**	**4**	**2**	**1**	**5**	**2**	**1**
6	4	2				4	8	4						
9	—	—	—	—	—	**30**	**6**	**6**	**1**	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	**11**	**11**	—	—	—	—	—	—
246	**197**	**115**	**89**	**81**	**58**	**359**	**445**	**279**	**54**	**65**	**21**	**28**	**26**	**9**
246	197	115	89	81	58	359	443	277	54	65	21	28	26	9
4	**2**	**2**	—	—	—	**15**	**20**	**3**	**2**	**1**	**1**	—	—	—
4	2	2				9	20	3	2	1	1			
223	**87**	**87**	**35**	**16**	**16**	**263**	**240**	**237**	**32**	**22**	**22**	**1**	—	—
900	**564**	**376**	**295**	**223**	**148**	**1 281**	**1 207**	**877**	**204**	**219**	**110**	**101**	**106**	**33**
302	282	152	121	110	67	461	574	314	90	119	51	33	36	11
698	444	253	282	178	135	1 264	945	659	125	213	66	101	73	37
247	227	102	87	73	46	444	528	284	49	152	29	25	35	14

Yrkesgrupper.	Värmlands län.			Örebro län.			Västmanlands län.		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**35**	**43**	**20**	**78**	**50**	**29**	**157**	**183**	**77**
Däraf kvinnor	3	13	1	10	17	7	16	29	10
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	**3**	**3**	**3**
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	**2**	—	—	**10**	**1**	**1**	**2**	**5**	**4**
Däraf kvinnor							—	1	1
B Metall- och maskinindustri	**2**	**3**	**1**	**6**	**5**	**4**	**19**	**11**	**5**
C Trävaruindustri	**3**	**1**	**1**	**2**	**1**	**1**	**3**	**1**	**1**
D Byggnadsverksamhet	**4**	—	—	**22**	**4**	**4**	**21**	**11**	**11**
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	**1**	**1**	**1**	—	—	—
F Textilindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
G Beklädnadsindustri	—	—	—	**3**	**1**	—	**1**	—	—
Däraf kvinnor				1	—	—	1	—	—
H Närings- och njutningsämnesindustri	**1**	—	—	**9**	**3**	**3**	**2**	**4**	**2**
Däraf kvinnor				3	3	3	1	3	2
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
K Grafisk industri	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	—	—	—	**10**	**4**	**4**	**6**	**5**	**4**
Däraf kvinnor				5	3	3			
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	**1**	—	—	**2**	**1**	—
Däraf kvinnor				1	—	—	2	—	—
B Butiks- o. magasinspersonal	—	—	—	**7**	**1**	**1**	**5**	—	—
Däraf kvinnor				4	—	—	1	—	—
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**6**	**8**	**4**	**11**	**4**	**4**	**2**	**3**	**1**
Däraf kvinnor	5	7	4	10	4	4	2	3	1
D Landtransport	**3**	**3**	**1**	**19**	**8**	**8**	**8**	—	—
Däraf kvinnor	—	1	—						
E Vattentransport	**1**	—	—	**1**	—	—	**2**	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V. Husligt arbete	**45**	**55**	**34**	**131**	**87**	**61**	**104**	**89**	**52**
Däraf kvinnor	45	55	34	131	87	61	104	89	52
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	**1**	**1**	**1**	—	—	—
Däraf kvinnor				1	1	1			
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**25**	**8**	**8**	**77**	**47**	**47**	**85**	**20**	**17**
Summa för febr. månad år 1912	**127**	**121**	**69**	**390**	**218**	**169**	**422**	**336**	**177**
Däraf kvinnor	53	76	39	166	115	79	127	125	66
» » » månad år 1911	97	102	63	415	183	151	282	218	112
Däraf kvinnor	38	55	28	135	80	48	123	114	59

Kopparbergs län.			Gäfle stad och län.			Västernorrlands län.			Jämtlands län.			Norrbottens län.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
53	76	44	17	22	15	1	26	15	17	42	16	3	3	2
7	19	6	2	5	3				4	8	4	1	1	1
9	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
4	1	1	—	—	—	2	—	—	1	—	—	3	—	—
20	9	7	18	2	2	6	3	—	2	—	—	—	—	—
16	1	1	54	—	—	2	—	—	1	2	1	3	2	2
22	17	11	29	4	4	7	—	—	2	1	—	3	6	3
—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	3	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
			1	—	—									
3	7	5	10	1	1	2	—	—	1	1	1	—	—	—
—	3	2							1	1	1			
1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
6	3	2	11	2	2	3	—	—	1	—	—	—	—	—
2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	2	1	1	—	—	5	—	—	3	1	—	—	1	—
						2	—	—	2	—	—	—	1	—
8	18	16	11	22	6	12	7	3	30	29	10	14	21	14
8	18	16	8	22	6	11	5	3	24	27	8	14	20	14
7	3	2	25	14	9	6	2	1	6	2	1	12	10	9
—	—	—	—	1	—									
			143	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
104	93	58	68	54	28	60	41	22	61	44	16	75	74	38
104	93	58	68	54	28	60	41	22	61	44	16	75	74	38
—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—
									1	1	1			
55	29	27	61	77	77	143	101	89	19	7	4	29	42	27
314	263	179	457	199	145	249	181	131	148	130	50	143	159	95
119	133	82	79	82	37	73	46	25	98	81	30	90	96	53
275	256	123	408	265	173	278	179	153	—	—	—	149	138	91
91	118	47	70	77	33	86	52	38	—	—	—	60	89	44

Lifsmedelspriser å olika orter

Medelpris per år (1904—1911) och per månad

Obs! Siffrorna för åren 1904—1909 angifva medelpris för

	Varuslag.	Kvantitet.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.
			öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
1	Mjölk: oskummad	lit.	13	13	14	14	14	14	14	14
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	7	7	7
3	separerad	»	—	—	—	—	—	—	5	5
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	206	212	221	219	226	220	222	228
5	mat- (lands-)	»	185	191	201	199	204	198	200	205
6	Ost, helfet, okryddad	»	—	—	—	—	—	—	150	151
7	halffet, »	»	103	107	109	116	119	116	114	111
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	—	—	—	49	48
9	Margarin, högsta kvalitet	»	149	157	159	157	164	159	169	152
10	» lägsta »	»	100	104	108	108	119	116	125	116
11	» växtmargarin	»	—	—	—	—	—	—	—	126
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	129	133	142	150	148	151	149	149
13	» konserverade	»							134	128
14	Potatis: gammal	5 lit.	—	29	25	29	32	28	27	29
15	färsk	»							76	48
16	Ärter, gula	kg.	27	27	26	27	30	28	29	29
17	Bruna bönor	»	40	39	39	40	42	41	46	47
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	27	27	27	28	31	33	32	30
19	råg-, » » »	»	19	19	19	20	23	22	20	20
20	rågsikt-, » » »	»	23	24	24	26	29	28	26	25
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	[2] 31	[2] 31	[2] 31	[2] 32	[2] 33	[2] 33	34	32
22	korn-	»	—	26	25	25	26	28	28	—
23	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	—	57	58	59	59	60	63	64
24	» » » svenska	»							39	39
25	» billigaste sort	»	32	32	31	32	35	34	33	33
26	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	36	35	35	37	41	40	40	39
27	mjukt, limpa, söt	»	35	34	35	35	39	39	39	37
28	» » sur	»	25	25	26	26	28	28	28	27
29	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	63	64	65	67	73	74	76	74
30	mjukt, bakadt med vatten	»	—	42	44	46	51	53	45	44
31	» » » mjölk	»							61	60
32	Nötkött, färskt: stek	»	91	89	98	106	109	104	98	96
33	soppkött	»	76	74	81	89	91	85	78	78
34	Kalfkött: stek, gödkalf	»	102	104	116	118	122	120	117	116
35	spädkalf	»	53	53	58	64	66	63	60	58
36	Fårkött, färskt	»	103	105	118	125	125	121	118	115
37	salt	»	—	—	—	—	—	—	103	102
38	Fläsk: färskt	»	105	110	127	123	114	121	129	120
39	salt, svenskt	»	115	117	132	131	121	127	138	129
40	» amerikanskt	»	113	113	124	125	121	128	149	139
41	Fisk, färsk: sill	»	31	33	34	34	28	28	31	31
42	strömming	»	42	40	41	44	36	36	36	36
43	rödspotta (»spätta»)	»	70	71	75	80	81	79	80	79
44	salt: sill, fetsill	»	36	38	40	41	38	37	39	39
45	» » slofetsill	»							34	34
46	strömming	»	24	25	26	25	25	23	23	25
47	kabeljo af långa	»	[3] 51	[3] 54	[3] 56	[3] 59	[3] 60	[3] 61	54	51
48	» » torsk	»							45	45
49	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	[4] 110	[4] 115	[4] 117	[4] 116	[4] 116	[4] 115	125	155
50	Socker, bit-	»	61	69	62	62	66	67	71	69
51	Svagdricka	lit.	—	—	—	—	—	—	6	6
52	Fotogen, Water White	»	18	16	16	16	18	18	17	15
53	» Standard White	»							15	14
54	Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2180	2170	2220	2360	2680	2520	2280	2280
55	barr- } 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1660	1650	1710	1850	2140	2020	1810	1810
56	Bränntorf	100 kg.	—	[5] 70	[5] 70	[5] 73	[5] 80	[5] 74	187	185
57	Kol, antracit- (»valnöt») } hemkörd	hl.	—	322	318	355	388	376	373	373
58	Koks, gasverks- (okrossad) } hemkörd	»	—	112	106	126	139	134	130	132
59	» eng. kamin- » } hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	159	156

[1]) Preliminära siffror. — [2]) Uppgifterna afse *ej* ångpreparerade gryn. — [3]) Uppgifterna afse å vissa [5]) Uppgifterna afse hl.; vikten af 1 hl. torf är 40 à 50 kg. — [6]) Prisstegringen beror på att en del pris-

Obs! Beträffande bostadspriser å olika orter i riket meddelas uppgifter för åren

(jan. 1911—jan. 1912) för samtliga orter.

28 orter, men för åren 1910—1912 för 39 orter.

Jan. 1911.	Febr. 1911.	Mars 1911.	April 1911.	Maj 1911.	Juni 1911.	Juli 1911.	Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt. 1911.	Nov. 1911.	Dec. 1911.	[1]) Jan. 1912.	
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	1
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	2
5	5	5	5	5	5	5	6	6	6	6	6	6	3
216	216	217	216	213	214	218	233	244	252	246	245	243	4
193	191	194	196	195	194	194	211	222	228	224	223	217	5
151	151	151	151	151	151	151	151	151	152	153	153	154	6
113	112	112	111	111	111	110	111	111	111	112	112	114	7
47	47	47	48	48	48	49	48	48	47	48	48	50	8
166	163	159	150	143	140	141	143	149	154	155	155	155	9
126	123	121	116	110	107	107	107	115	119	120	120	120	10
139	137	133	125	121	117	115	116	124	129	130	131	131	11
180	149	129	114	111	118	125	131	145	169	201	219	212	12
140	129	124	119	115	117	119	120	130	136	143	143	145	13
27	27	27	27	28	28	28	27	34	32	31	30	32	14
—	—	—	—	—	—	55	40	—	—	—	—	—	15
29	28	29	29	28	29	29	28	29	29	29	29	30	16
45	45	45	45	45	45	45	46	47	51	51	52	53	17
30	30	30	30	30	30	30	30	30	31	31	31	31	18
19	19	19	19	19	19	20	20	20	20	20	20	21	19
24	24	24	24	25	25	25	25	26	26	26	26	26	20
31	31	31	31	31	31	31	31	32	33	33	34	35	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
62	62	62	62	62	62	[6]) 65	65	65	65	65	65	65	23
39	39	38	39	39	39	39	39	39	39	39	39	39	24
33	33	33	33	33	33	33	33	33	34	34	34	34	25
40	39	39	39	39	39	39	39	39	40	40	40	40	26
38	38	37	37	37	37	37	37	37	37	37	37	37	27
27	27	27	27	27	28	27	27	28	27	28	28	28	28
75	74	74	74	74	74	74	74	74	74	74	74	75	29
45	45	45	44	44	45	44	44	45	44	44	44	45	30
61	61	61	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	31
96	95	96	96	98	100	100	99	97	94	92	93	95	32
77	77	78	79	80	81	81	80	78	76	74	75	77	33
116	116	117	116	116	117	116	116	114	114	113	115	115	34
59	59	58	58	58	58	58	58	58	57	57	59	59	35
115	118	118	123	125	124	122	117	110	103	102	107	110	36
100	102	105	105	107	107	104	102	101	97	97	97	100	37
126	125	124	122	121	120	120	120	119	117	114	113	112	38
135	134	132	131	130	129	129	128	126	125	123	123	122	39
148	146	142	142	138	138	136	137	136	132	135	134	133	40
27	25	26	28	26	34	37	37	36	34	33	29	25	41
38	37	34	34	32	37	35	33	36	38	40	37	35	42
83	79	79	76	75	81	80	80	80	78	77	77	76	43
39	39	37	39	39	39	39	40	40	40	40	40	40	44
34	34	33	33	34	33	33	34	33	34	35	35	35	45
24	24	24	24	24	25	25	24	25	25	25	25	25	46
51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	47
46	45	46	44	44	45	46	46	46	44	44	45	44	48
146	147	149	149	150	151	153	155	159	165	169	170	172	49
67	67	67	67	67	67	68	72	72	73	73	73	73	50
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	51
16	16	16	16	16	16	16	15	15	14	14	14	14	52
14	14	14	14	14	14	13	13	13	13	13	13	13	53
2280	2260	2270	2260	2260	2260	2280	2280	2280	2300	2300	2300	2300	54
1810	1800	1820	1790	1790	1790	1810	1820	1820	1830	1830	1840	1840	55
183	183	184	184	184	184	184	184	189	189	188	189	187	56
372	372	373	372	371	373	372	371	371	375	376	376	380	57
129	129	128	133	132	132	131	133	133	134	136	136	138	58
160	159	160	153	154	153	155	155	154	155	157	157	161	59

orter kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [4]) Uppgifterna afse »brasilianskt» kaffe. — uppgifter utmönstrats, enär de befunnits ej afse äkta »Carolina»-gryn.

Kreaturs-

(per kg. lef-

för Stockholm, Malmö och

Medelpris per år (1904—1911) och per månad

Kreatursslag.	[1]) 1904.	[1]) 1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.
Kor:	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Extra prima[2])	—	—	53	54	54	46	47	50
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga[3])	40	40	46	48	46	40	41	42
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga .	34	37	43	45	43	36	37	36
» 3. Mindre feta[4])	28	29	36	38	35	27	28	25
Kvigor (och stutar):								
Extra prima[5])	—	—	58	60	59	52	55	58
Kl. 1. Fullt feta, köttiga[6]) . . .	46	46	51	54	52	45	44	46
» 2. Mindre feta[6])	37	37	44	48	44	36	36	36
Tjurar:								
Extra prima[7])	—	—	55	57	56	46	49	55
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	44	45	51	54	48	42	43	46
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)[8])	39	41	46	49	44	38	40	43
» 3. Mindre köttiga[9])	33	36	40	38	39	32	33	33
Oxar:								
Extra prima[10])	—	—	—	—	58	—	47	50
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	—	—	48	53	49	43	43	44
» 2. Mindre feta[11])	—	—	42	46	43	34	36	38
Kalfvar:								
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)[12])	57	59	64	68	63	60	61	60
» (70—90 »)[12])	51	53	54	61	56	55	55	52
Skummjölkskalfvar	36	40	44	46	41	39	40	41
Får:								
Yngre, feta[13])	—	—	53	54	52	50	51	51
Äldre, » [14])	—	—	44	49	46	45	45	42
Svin:								
Slakterisvin (85—100 kg.)	49	62	73	66	56	69	77	64
Rena, större svin (100—150 kg.) .	47	59	76	65	55	68	73	62
Suggor	39	45	66	57	46	58	67	53

[1]) Samtliga uppgifter för år 1904 afse endast Malmö och för år 1905 Stockholm och Malmö. Stockholm; — [3]) Uppgifterna för nov. 1911 och jan. 1912 afse Malmö och Göteborg. — [4]) Upp- Malmö. — [5]) Uppgifterna för jan. 1911—jan. 1912 afse endast Malmö. — [6]) Uppgifterna för jan. 1911— för jan. 1912 Malmö och Göteborg. — [8]) Uppgifterna för dec. 1911 afse Malmö och Göteborg. — jan. 1912 endast Malmö. — [10]) Uppgifterna för 1911 afse endast Malmö och för jan. 1912 Malmö och [12]) Fr. o. m. år 1908 afse uppgifterna endast Malmö och Göteborg. — [13]) Uppgifterna för åren 1906—1909 1906—1909 afse endast Göteborg samt för jan.—juni 1911 Stockholm och Göteborg.

priser

vande vikt)

Göteborg 1904—januari 1912.

(januari 1911—januari 1912) för alla tre orterna.

Jan. 1911.	Febr. 1911.	Mars 1911.	April 1911.	Maj 1911.	Juni 1911.	Juli 1911.	Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt. 1911.	Nov. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
—	42	48	—	—	—	51	52	52	53	51	47	48
40	40	40	43	45	45	44	42	40	40	41	38	40
35	35	35	37	39	40	39	37	35	35	34	33	35
28	27	27	27	27	28	27	25	23	22	21	21	22
55	55	55	57	59	59	57	57	58	59	60	59	59
45	44	45	46	48	51	49	47	46	46	45	45	46
34	31	34	38	37	40	39	37	36	36	35	35	35
54	55	54	55	56	58	56	55	54	55	55	55	56
45	46	46	46	47	48	48	47	45	46	46	46	48
42	43	43	43	44	45	45	43	42	43	43	42	45
34	33	33	34	35	37	36	33	31	30	29	28	30
50	—	—	—	—	54	—	56	47	50	46	45	49
43	42	42	44	48	48	47	45	43	43	42	40	43
37	36	36	38	42	42	41	38	36	36	36	35	37
61	61	61	61	61	61	57	55	59	59	60	60	62
53	53	53	53	52	53	50	49	52	53	54	54	55
39	41	41	41	40	40	42	40	41	42	42	43	44
47	50	53	60	60	55	50	47	47	46	45	48	48
41	44	48	52	52	48	41	39	35	33	33	34	38
73	70	69	66	63	63	64	64	63	59	59	58	60
69	68	66	65	61	60	60	61	61	58	57	57	59
61	60	59	59	53	48	49	48	49	48	48	48	49

— [3]) Uppgifterna för mars, juli—dec. 1911 och jan. 1912 afse endast Malmö; för februari 1911 endast gifterna för januari—juli 1911 afse Malmö och Göteborg samt för aug.—dec. 1911 och jan. 1912 endast jan. 1912 afse Malmö och Göteborg. — [7]) Uppgifterna för jan.- dec. 1911 afse endast Malmö och [9]) Uppgifterna för januari—maj och juli 1911 afse Malmö och Göteborg samt aug.—dec. 1911 och Göteborg. — [11]) Uppgifterna för nov. och dec. 1911 samt jan. 1912 afse Stockholm och Göteborg. — afse endast Göteborg samt för jan.—dec. 1911 Stockholm och Göteborg. — [14]) Uppgifterna för åren

Fiskpriser

(partipriser utan förbindelse).

Medelpriser i Stockholm *jan.* 1911—*jan.* 1912.

(Enligt veckonoteringar från Stockholms stads provisoriska fiskhall.)

Slag.	Kvantitet.	Jan. 1911.	Febr. 1911.	Mars 1911.	April 1911.	Maj 1911.	Juni 1911.	Juli 1911.	Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt. 1911.	Nov. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.
		Medelpris (öre).												
Fisk:[1])														
Abborre	kg.	57	52	—	61	29	29	56	44	61	61	51	53	60
Braxen	»	26	24	—	33	27	31	—	—	39	28	44	—	41
små	»	—	—	—	—	—	—	15	15	—	—	—	—	—
Böckling	låda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	243	—	—
Flundra (Skrubba)	kg.	—	29	35	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gräsei	»	—	14	26	—	—	—	19	23	25	22	15	16	21
Gädda	»	90	93	108	83	59	69	83	74	76	66	71	63	81
Gös	»	153	—	—	127	96	116	—	100	119	105	119	131	149
Hafslax	»	—	—	—	—	—	36	40	—	—	—	—	—	—
Hvitling	»	35	33	—	—	10	—	15	21	16	16	25	18	14
Hälleflundra	»	90	—	98	86	77	76	85	68	73	78	71	66	90
små	»	—	—	—	66	59	51	53	—	48	46	45	38	64
Id	»	34	—	—	43	34	—	44	—	46	49	46	37	30
Kolja[2])	»	35	40	39	34	12	28	—	40	37	30	29	24	34
små	»	—	—	—	—	—	—	21	—	—	—	—	—	—
Kungsflundra	»	—	—	53	39	—	—	—	35	47	38	49	43	40
Kummel	»	—	—	—	—	—	—	26	—	25	27	40	—	—
Lake	»	53	56	51	53	15	—	—	—	—	54	51	48	55
Lax, färsk	»	228	—	198	—	199	237	148	—	—	173	171	170	283
rökt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300
Laxöring	»	74	—	—	—	130	75	—	—	—	—	—	—	—
Lindare	»	—	—	—	—	40	51	—	—	—	—	—	—	—
Långa	»	—	—	—	—	—	—	—	34	35	38	25	20	—
salt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20
Makrill	»	—	—	—	—	54	34	39	46	50	—	—	—	—
Piggvar	»	125	—	175	—	63	—	—	—	—	—	—	—	—
små	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31	—	—
Röding	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	110	75	—	—
Rödspotta	»	45	51	47	37	37	57	51	48	46	39	64	43	49
Rödtunga	»	—	—	56	29	59	—	48	54	46	45	35	47	50
Sandskädda	»	20	—	—	—	—	—	—	—	—	17	14	—	—
Sarf	»	—	—	—	16	8	—	7	10	—	—	—	—	—
Sik	»	61	—	—	—	65	54	74	75	82	73	57	49	[3]) 32
Sill, färsk	låda	902	766	745	325	330	—	—	—	2250	1295	1529	1026	977
»	1/2 låda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	600	305	320
»	kg.	—	—	—	—	—	—	—	23	26	23	24	20	18
rökt	låda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	153	—	—
Sjötunga	kg.	—	—	—	—	—	81	—	—	—	—	—	—	—
Slätvar	»	86	—	—	61	—	—	—	45	—	66	57	44	70
Stenbit	»	—	—	27	36	28	—	26	—	—	—	—	—	—
Strömming	»	25	16	13	13	9	—	—	—	21	—	19	—	—
»	låda	—	—	—	—	—	—	—	—	600	—	750	695	759
Torsk[2])	kg.	36	35	39	33	22	35	22	36	36	33	31	24	35
salt	»	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	—
Ur, färsk	»	—	—	—	—	14	—	—	—	—	—	19	—	34
Ål, stor	»	—	—	—	—	125	160	153	—	148	131	—	—	—
medelstor	»	—	—	—	—	—	100	133	115	137	107	—	—	—
små	»	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70	—
rökt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	300	—	280	—	250
Skaldjur:														
Hafskräftor	tjog	—	—	—	—	50	—	—	—	—	—	29	—	—
Hummer	st.	—	—	—	—	112	92	—	—	—	—	—	—	—
	tjog	—	—	—	—	—	—	—	—	2028	2472	2938	3175	3250
Krabbor	st.	—	—	—	—	10	—	—	13	—	—	—	—	—
	tjog	—	—	—	—	—	—	—	—	440	454	—	400	—
Kräftor	»	—	—	—	—	50	—	—	80	72	71	—	—	—
Räkor, kokta	kg.	82	66	63	68	78	67	55	50	84	90	99	104	93
små	»	—	—	—	38	27	38	—	—	—	—	50	32	39

Marknadens läge $^{28}/_{12}$—$^{3}/_{1}$: tillgång medelmåttig, efterfrågan god, tendens stigande.
$^{4}/_{1}$—$^{10}/_{1}$: » god, » liflig, » fast.
$^{11}/_{1}$—$^{17}/_{1}$: » » » oförändrad, » »
$^{18}/_{1}$—$^{24}/_{1}$: » » » liflig, » »
$^{25}/_{1}$—$^{31}/_{1}$: » » » oförändrad, » fastare.

[1]) Prisuppgifterna afse slaktad fisk, där ej annat angifves. — [2]) Frusen i låda billigare. — [3]) Frusen i låda.

Kollektivaftal i Sverige, träffade under år 1909.[1]

Kollektivaftalens utbredning. Under år 1909 hafva, enligt till Kommerskollegium ingångna uppgifter, träffats 339 kollektivaftal, hvilka godkänts af omkring 2 450 arbetsgifvare och genom hvilka c:a 115 000 arbetares arbetsförhållanden kunna anses reglerade.

För den öfvervägande delen af nämnda arbetarantal har emellertid den kollektiva regleringen af arbetsvillkoren endast delvis genomförts under redogörelseåret, i det att för dem upprättats allenast riksaftal, hvilka förutsatt ett närmare fastställande af arbetsvillkoren, såsom lönesatsers uppgörande o. d., genom lokalaftal för de särskilda arbetsplatserna. Sålunda hafva under redogörelseåret träffats riksaftal för sågverken, byggnadsverksamheten och de enskilda järnvägarna, endast innehållande de gemensamma bestämmelser, som skola tillämpas för samtliga arbetsplatser. För en mindre del af de arbetare, som omfattas af riksaftalen inom sågverks- och byggnadsindustrierna, hafva under redogörelseåret lokalaftal träffats och sålunda en fullständig reglering af arbetsvillkoren i ofvan angifna bemärkelse kommit till stånd. Vid de enskilda järnvägarna har däremot under samma år intet enda lokalaftal upprättats. Med frånräkning från ofvan angifna summa (115 000) af de arbetare inom nyss omförmälda branscher, för hvilka under redogörelseåret allenast riksaftal, men icke lokalaftal träffats, återstår 45 860 arbetare, för hvilka en fullständig kollektiv reglering af arbetsvillkoren under år 1909 genomförts. Fördelningen af sistnämnda arbetarantal äfvensom af de under året träffade fullständiga kollektivaftalen på olika hufvudgrupper af näringsgrenar framgår af följande tablå:

	Antal under år 1909 träffade fullständiga kollektivaftal.	Antal af fullständiga kollektivaftal berörda arbetare.
Jordbruk och skogsbruk	9	6 725
Grufdrift, fabriker och handtverk	217	27 840
Byggnadsverksamhet	80	8 442
Allmänna arbeten	7	446
Handel och samfärdsel	23	2 407
Summa	**336**	**45 860**

Vid jämförelse med fördelningen af de aftal, som funnos upprättade vid 1908 års början, framgår, att kollektivaftalen icke heller under loppet af detta år nått någon afsevärd utbredning inom jordbruk och skogsbruk samt att hufvudmassan af de förnyade eller nyingångna aftalen liksom förut

[1] *Arbetsstatistik F: 2*, utgifven af K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. Kollektivaftal i Sverige, träffade under år 1909.

Kollektivaftalens utbredning inom olika näringsgrupper.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Näringsgrupper.	Antal den 1 jan. 1909			Antal under år 1909			Antal den 1 jan. 1910		
	gällande kollektivaftal.	däraf berörda		ingångna kollektivaftal.	däraf berörda		gällande kollektivaftal.	däraf berörda	
		arbetsgifvare.	arbetare.		arbetsgifvare.	arbetare.		arbetsgifvare.	arbetare.
Jordbruk o. trädgårdsskötsel	35	92	2 095	4	4	294	20	59	1 194
Skogsbruk	16	29	3 342	5	3	6 431	9	7	7 349
Grufdrift	16	12	4 776	2	2	242	17	13	4 685
Närings- o. njutningsämnesindustri	303	1 062	25 207	51	249	2 562	254	1 130	21 822
Textilindustri	84	106	14 133	9	16	3 224	66	70	9 644
Beklädnadsindustri	254	2 133	19 855	31	229	1 195	202	1 849	16 733
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	93	428	3 735	11	14	1 259	73	431	3 124
Trävaruindustri	259	682	21 727	46	55	7 326	193	616	11 021
Trämasse- o. pappersindustri	94	297	15 092	16	16	3 440	70	239	11 718
Grafisk industri	18	427	7 866	—	—	—	11	48	1 212
Malmförädlingsindustri	25	102	31 550	1	1	165	21	99	30 927
Metallindustri	137	631	9 531	12	32	323	93	474	5 380
Maskin- o. skeppsbyggnadsindustri	68	274	31 736	6	36	1 208	56	313	34 919
Jord- och stenindustri	195	446	20 355	24	98	6 611	122	461	17 768
Kemisk-teknisk industri	69	59	7 700	8	5	285	58	48	7 024
Byggnadsverksamhet	340	4 229	51 304	80	1 022	8 442	252	2 397	29 725
Allmänna arbeten	65	75	9 780	7	10	446	40	45	6 408
Handel och varulager	81	647	3 899	8	63	385	43	423	2 867
Landtransport	196	863	29 577	15	53	2 022	155	497	19 160
Sjötransport	14	313	4 756	—	—	—	9	254	2 843
Diverse	3	29	174	—	—	—	1	1	16
Summa	**2 365**	**12 936**	**318 190**	**336**	**1 908**	**45 860**	**1 765**	**9 474**	**245 539**

varit att anträffa inom grufdrift, fabriker och handtverk samt byggnadsverksamhet.

Ofvanstående tabell utvisar närmare antalet och fördelningen på olika näringsgrupper af de kollektivaftal — med däraf berörda arbetsgifvare och arbetare — som voro upprättade vid redogörelseårets början, de, som sedermera träffades under 1909 års lopp, samt de, som ägde gällande kraft vid samma års slut. Den sistnämnda siffran har ernåtts på så sätt, att till de vid årets början gällande kollektivaftalen lagts de aftal, som träffats under året, hvarefter frånräknats de kollektivaftal, som under samma år utlöpt utan att oförändrade prolongeras. I den mån dylikt låtit sig verkställa på grund

af eljes inhämtade upplysningar, har därvid äfven hänsyn tagits till att aftal under redogörelseåret faktiskt försatts ur gällande kraft genom verksamhetens upphörande, ombyte af innehafvare, aftalets häfvande o. s. v. Särskildt bör uppmärksammas att ett stort antal aftal under redogörelseåret på grund af arbetarnas deltagande i storstrejken kunnat anses förverkade.

Tabellen utvisar, att vid 1909 års början voro gällande 2 365 kollektivaftal med däraf berörda c:a 11 300 arbetsgifvare och 318 190 arbetare. Vid redogörelseårets slut åter hade antalet i kraft varande kollektivaftal nedgått till 1 765 med däraf berörda c:a 8 900 arbetsgifvare och 245 539 arbetare.[1] Minskningen i kollektivaftalsbeståndet utgör följaktligen under året 600 aftal med däraf berörda 72 651 arbetare. Tages därjämte hänsyn till, att af de under år 1909 träffade och vid samma års slut gällande kollektivaftalen 116 med 13 992 arbetare afsågo sådana arbetsplatser, som dittills saknat kollektivaftal, befinnes antalet af de kollektivaftal, hvilka under redogörelseåret upphört utan att ersättas af nya, utgöra icke mindre än 716 med 86 643 arbetare.

Tillbakagången är, såsom redan förut antydts, i det öfvervägande antalet fall att tillskrifva den under redogörelseåret inträffade storstrejken, vare sig aftalets upphörande ansetts vara en direkt följd af arbetarnas deltagande i arbetsinställelsen eller att samma verkan inträdt som följd af den i aftalet deltagande arbetarorganisationens upplösning efter storstrejken.

Af tabellen framgår äfven, i hvilken utsträckning de olika näringsgrupperna drabbats af nedgången. I fråga om antalet aftalsberörda arbetare framstår byggnadsindustrien med den, absolut taget, största minskningen, därefter trävaruindustri och landtransport. En afsevärd tillbakagång är äfven att anteckna för grafisk industri — inom hvilken storstrejken, som nämndt, medförde riksaftalets häfvande — textilindustri, metallindustri, närings- och njutningsämnesindustri, trämasse- och pappersindustri, allmänna arbeten, beklädnadsindustri samt jord- och stenindustri. En, absolut taget, mindre betydande, men, relativt sedt, högst afsevärd minskning i här nämnda afseende är slutligen att finna inom handel och varulager samt sjötransport.

Däremot förete grupperna skogsbruk samt maskin- och skeppsbyggnadsindustri hvar för sig en ganska betydande ökning i antalet aftalsberörda arbetare. Inom den förra gruppen är ökningen uteslutande att tillskrifva ett enda, mycket omfattande aftal (6 000 arbetare), som under redogörelseåret träffats, inom den senare gruppen beror ökningen väsentligen därpå, att siffran för antalet under riksaftalet hörande arbetare på grund af inkomna upplysningar ansetts böra höjas från 27 000 till 30 000. Inom de bägge sistnämnda grupperna liksom inom samtliga andra grupper utom grufdrift har för öfrigt antalet gällande aftal under redogörelseåret nedgått.

[1] De i texten angifna siffrorna för arbetsgifvarantalet hafva erhållits genom frånräknande af en del arbetsgifvare, som dubbelräknats i tabellen.

Öfriga här ej särskildt omnämnda grupper förete under år 1909 en, åtminstone absolut taget, obetydlig minskning i antalet aftalsberörda arbetare.

Den absolut största utbredningen hade kollektivaftalen, enligt tabellen, vid 1909 års slut inom maskin- och skeppsbyggnadsindustri, malmförädlingsindustri, byggnadsverksamhet, närings- och njutningsämnesindustri, landtransport, jord- och stenindustri samt beklädnadsindustrien.

I förhållandet till totalantalet inom resp. näringsgrenar sysselsatta arbetare hade kollektivaftalen den största utbredningen inom maskin- och skeppsbyggnadsindustrien med i det närmaste 100 % af kollektivaftal berörda arbetare. Därnäst kommer grufdriften med 76 %.

Kollektivaftalens parter. Af 339 under år 1909 träffade aftal äro 124 eller 36·6 % af hela antalet träffade af organisationer på såväl arbetsgifvar- som arbetarsidan, under det att 199 eller 58·7 % träffats af enskild arbetsgifvare och arbetarorganisation.

Gruppen af aftal, träffade mellan organisationer å ömse sidor, uppvisar jämfördt med förhållandet föregående år en relativ stegring, i det att af redogörelseårets aftal 36·6 % tillhörde denna grupp, medan motsvarande siffra för de under år 1908 träffade aftalen var 29·6 %; gruppen af aftal med organisation som part endast å arbetarsidan har samtidigt minskats från 69·0 % af samtliga år 1908 gällande till 58·7 % af de under år 1909 träffade. Sammanlagdt förete de bägge grupperna en nedgång från 98·6 % till 95·3 %, och framgår häraf, att antalet fall, då å ingendera sidan organisation förefunnits, något ökats.

Kollektivaftalens giltighetsområde och giltighetstid. De flesta under år 1909 ingångna aftalen eller 172, omfattande 18 476 arbetare, beröra en eller flera enskilda arbetsgifvare. Den därnäst största gruppen utgöres af ortsaftal och omfattar 157 aftal med 15 524 berörda arbetare. Vidare hafva under året träffats 4 distriktsaftal samt 6 riksaftal, de senare berörande icke mindre än 87 754 arbetare. Riksaftal hafva under året ingåtts för elektriska industrien, sågverks-, byggnadsämnes- och byggnadsindustrierna, buteljglasbruken och de enskilda järnvägarna.

För 64 aftal stipuleras en giltighetstid af 1 år och därunder, för 148 aftal af 1 t. o. m. 2 år, för 89 aftal af 2 t. o. m. 3 år och för 33 aftal af öfver 3 år; för 5 aftal saknades bestämmelser om giltighetstid.

Bland aftal med giltighetstid af öfver 3 år märkas riksaftalen för elektriska industrien, byggnadsämnesindustrien och järnvägarna. Sågverksindustriens riksaftal är träffadt på obestämd tid.

FörlikningS- och skiljenämnder samt regler för förhandling mellan parterna. Sammanlagdt 258 aftal, berörande 41 594 arbetare eller 91 % af samtliga af fullständiga aftal berörda, innehålla bestämmelser afsedda att förekomma plötslig arbetsnedläggelse utan föregående förhandling parterna emellan.

Enligt hvad förut publicerade aftalsundersökningar gifvit vid handen, gällde vid 1907 års slut dylika bestämmelser för c:a 60 % af de aftalsberörda arbetarna, medan motsvarande procenttal för de arbetare, som berördes af

under år 1908 träffade aftal, utgjorde 88. Redogörelseåret företer följaktligen ytterligare ökning i samma hänseende.

Denna ökning är hufvudsakligen att tillskrifva den större utbredning, som föreskriften om förhandling vid hvarje tvist, först mellan parterna och därefter, om ej enighet nås, mellan hufvudorganisationerna, ernått. Sådan bestämmelse innehöllo 126 af de år 1909 träffade aftalen, omfattande 28 060 arbetare eller 61 % af de aftalsberörda; motsvarande procentsiffra för de år 1907 gällande aftalen var endast 13, för de under år 1908 träffade aftalen däremot 38.

Bestämmelser om förlikningS- eller skiljenämnd för tvisters slitande påträffas i 132 aftal, omfattande 13 534 arbetare eller 30 % af hela antalet aftalsberörda arbetare. Af dessa ägde nämnden enligt 114 aftal, omfattande 11 880 arbetare, endast taga befattning med meningsskiljaktigheter angående tolkning och tillämpning af gällande aftalsbestämmelser, enligt öfriga 17 med 1 509 berörda arbetare ägde den jämväl att befatta sig med intressetvister.[1]

Arbetslöner. Af de under året träffade aftalen innehålla 101 uteslutande tidlönsbestämmelser; antalet af dessa berörda arbetare uppgår till 6 020. Enbart ackordsarbete förekommer enligt 8 aftal, berörande 339 arbetare. De öfriga 227 aftalen, hvilka sammanlagdt omfatta 39 501 arbetare, föreskrifva eller medgifva användande af båda löneformerna.

Tidlönen är enligt 53 aftal med 5 561 arbetare garanterad vid allt ackordsarbete; 51 aftal med 8 902 arbetare lämna åter endast för vissa fall dylik garanti. Återstående 131 aftal med 25 377 arbetare sakna bestämmelser om garanterad tidlön.

Arbetstid. För 1 846 arbetsgifvare och 44 863 arbetare eller 97·8 % af samtliga aftalsberörda hafva träffats aftal, som innehålla bestämmelser om arbetstid. Med hänsyn till den aftalade ordinarie arbetstidens längd fördelar sig detta arbetarantal såsom följer:

Arbetstid (ordinarie) per vecka.	Arbetare berörda af aftal med bestämmelse om arbetstid.	
	Antal.	%.
48 t. och därunder	442	*1·0*
49—53 t.	1 763	*3·9*
54 »	978	*2·2*
55—56 »	462	*1·0*
57 »	11 469	*25·5*
58 »	2 813	*6·3*
59 »	13 691	*30·5*
60 »	12 368	*27·6*
öfver 60 t.	877	*2·0*
	Summa **44 863**	*100·0*

[1] Dessutom ett aftal, berörande 145 arbetare med bestämmelse om skiljenämnd vid tvister om lön åt mindre kunnig arbetare.

Ersättning vid olycksfall och sjukhjälp. Bestämmelser om ersättning vid olycksfall förekomma i 289 aftal omfattande 42 629 arbetare.

Olycksfallsförsäkring stadgades i 194 aftal med 19 538 berörda arbetare. Försäkringens omfattning framgår af följande sammanställning:

Olycksfallsförsäkring enligt lag	aftal.	Antal berörda arbetare.
utan tillägg af annan försäkring	29	1 609
med tillägg af karensförsäkring	125	15 049
» » » » och försäkring utom arbetet	32	1 553
» » » » på arbetarnas bekostnad . .	8	1 327
Summa	**194**	**19 538**

Förekomsten af bestämmelser om ersättning enbart (utan försäkring) utöfver den lagstadgade framgår af följande sammanställning:

	aftal.	Antal berörda arbetare.
Ersättning för olycksfall under karenstiden	110	23 728
Sjukdagsersättning eller bidrag till sjukkassa	45	4 295
Kostnadsfri läkare, sjukhusvård eller medicin m. m. .	116	28 661

Häraf framgår bl. a., att ej mindre än 275 aftal, berörande 41 657 arbetare tillförsäkra arbetarna olycksfallsersättning äfven under den i lagen föreskrifna karenstiden (60 dagar efter olycksfallet), vare sig genom försäkring eller genom direkt utbetalning från arbetsgifvaren.

Kollektivaftalens öfriga innehåll. Bland aftalens bestämmelser rörande arbetets ledning, föreningsrätt och föreningstvång intager § 23 af Svenska arbetsgifvareföreningens stadgar främsta rummet, hvarigenom tillförsäkras arbetsgifvaren rätt att fritt antaga och afskeda arbetare, att leda och fördela arbetet och att begagna arbetare, oafsedt om dessa äro organiserade eller ej. Bestämmelser i enlighet med denna paragraf, med eller utan inskränkande tillägg, äro att anträffa i 243 af 1909 års aftal, berörande 40 252 arbetare eller 87·8 % af hela antalet under året aftalsberörda; motsvarande siffra för samtliga vid 1907 års slut aftalsberörda var 48·3 %, för år 1908 61·7 %.

Emellertid var »§ 23» i icke mindre än 227 aftal med 39 785 arbetare supplerad med bestämmelser i öfverensstämmelse med »kompromissen af december 1906», hvarigenom föreningsrätten garanterats och afskedande, som tydes såsom angrepp på denna, kan blifva föremål för undersökning.

Dessa aftal oberäknade innehålla 25 aftal med 2 875 arbetare bestämmelser till skydd för föreningsrätten, så att sådana bestämmelser innehållas i sammanlagdt 252 af 1909 års aftal med däraf berörda 42 660 arbetare (93 % af samtliga aftalsberörda).

Bestämmelser rörande utbildningstid och lärlingsväsen förekommo i 54 under år 1909 ingångna aftal, omfattande 4 301 arbetare. Af dessa aftal innehålla 19 en mera systematisk reglering af lärlingsväsendet, under det att spridda lärlingsbestämmelser påträffas i 35 aftal.

Kommunalarbetarnas löne- och arbetsförhållanden i Sverige.

I den minnesskrift, som af Svenska stadsförbundet nyligen utgifvits till 50-årsdagen af förordningens om kommunalstyrelse i stad utfärdande, förekommer bl. a. en af bitr. förste aktuarien i Kommerskollegium Bertil Nyström författad uppsats om kommunalarbetarna i riket.

Efter en kortare öfversikt öfver den sida af stadsutvecklingen under det senast förflutna halfseklet, som betecknas af stadskommunernas utveckling till arbetsgifvare i större skala, följer en redogörelse för kommunalarbetarnas nuvarande arbets- och löneförhållanden, grundad på ämnet berörande publikationer och för ändamålet särskildt införskaffade statistiska uppgifter. Med kommunalarbetare förstås här endast de direkt i samhällets tjänst anställda arbetarna, hvaremot icke under denna beteckning inbegripas de med dessa i viss mån jämförliga arbetarkategorier, som sysselsättas af de kommunala entreprenörerna, därest man under detta namn förstår icke blott de firmor, som åtaga sig verkställande af mera tillfälliga byggnads- och andra arbeten för kommuners räkning, utan jämväl de enskilda personer och bolag, som mera stadigvarande utföra sådana, särskildt genom att besörja driften af samhällsviktiga industriföretag af olika slag, hvilka i regel befinna sig i deras ägo.

Det torde kunna sägas, att den moderna stadskommunens förhållande till sina arbetare just erhåller sina mest karakteristiska drag genom brytningen mellan å ena sidan hänsyn till den samhället enligt gällande fattigvårdslagstiftning och allmän opinion påhvilande skyldighet att efter förmåga sörja för alla nödlidande och ekonomiskt svaga, å den andra den för hvarje industridrifvande naturliga sträfvan att på billigast möjliga villkor erhålla den för verksamhetens rationella bedrifvande bäst kvalificerade arbetarstam.

Af kommunernas egenskap af fattigvårdssamhällen blir en följd, att de i större utsträckning än privata arbetsgifvare sysselsätta äldre och mindre arbetsföra personer mera för att bereda dem arbete än för att tillgodose vissa förvaltningsbehof. Dock torde detta förhållande numera vara mindre framträdande på grund af den alltjämt fortgående kommunaliseringen af samhällsviktiga industri- och kommunikationsföretag, hvarmed följa allt större kraf på arbetsförmåga och yrkesutbildning hos städernas arbetare. Medan sålunda under senare år en viss minskning i antalet kommunalanställda halfinvalider gjort sig gällande, har däremot tillkommit en annan kategori, som samhället ansetts böra understödja genom beredande af arbete, nämligen den i resp. samhällen bosatta arbetarbefolkning, som under industriens mellansäsonger och depressionstider råkat i oförvållad arbetslöshet. För detta ändamål hafva många af vårt lands kommuner sett sig föran-

låtna att anordna dels s. k. extra arbeten, d. v. s. arbeten, som i alla händelser skola utföras om också ej vid förevarande tidpunkt, samt hvilka aflönas med gängse pris inom resp. bransch, dels s. k. nödhjälpsarbeten, företrädesvis bestående af makadamslagning, hvarvid i regel arbetsvillkoren pläga vara sämre än vid vanligt grofarbete.

Frågan om städernas ställning såsom arbetsgifvare blef i vårt land aktuell egentligen först därigenom, att de i kommunernas tjänst anställda arbetarna i betydande utsträckning anslöto sig till organisationer, antingen äldre eller nybildade, i syfte att förbättra sin ställning med användande af samma medel och metoder, som användts af privatindustriens arbetspersonal. Särskildt blef uppmärksamheten fäst härpå, då i maj 1905 Stockholms stads grof- och renhållningsarbetare gingo i strejk. Härmed bragtes kommunalarbetarstrejken och dess allmänfarliga konsekvenser på dagordningen.

Det har anförts, att trygghet i förhållandet mellan städerna och deras arbetare torde kunna uppnås, därest städerna uppträdde såsom mönsterarbetsgifvare. Detta skulle innebära att stadsarbetarnas ställning höjdes öfver nivån inom privatindustrien därigenom, att lönerna afpassades ej blott efter marknadsläget, utan äfven genom beviljande af tjänsteålders- och familjetillägg efter resp. arbetares behof, att arbetstiden förkortades i riktning mot 8 timmars arbetsdag och att semester, sjukhjälp och pension m. m. bereddes arbetarna o. s. v. Dessa och öfriga arbetsförhållanden skulle regleras genom kollektivaftal och alla tvister slitas genom opartisk skiljedom, hvaremot arbetarna skulle afstå från sin strejkrätt.

Häremot har emellertid invändts, att skiljedom, särskildt i lönestrider, lätt tenderar till att blifva allenast ett uttryck för det aritmetiska mediet mellan parternas anbud och kraf, hvilket icke alltid innebär ett afgörande i enlighet med den ekonomiska situationens fordringar. Vidare har framhållits, att en självständig kommunal lönepolitik lätt kan medföra svårigheter för de i olikhet med städerna af konkurrenshänsyn bundna privata arbetsgifvarna. Och därest städerna skulle inom ramen af på den allmänna arbetsmarknaden gällande villkor och pris reglera förhållandet till sina arbetare genom kollektivaftal, bereda dem goda bostäder, ålderdomsförsörjning o. s. v., kunna de likväl härigenom ej uppnå annat och mera än de privata arbetsgifvarna. Om ej förr, så vid aftalets utgång, föreligger faran af arbetsnedläggelse vid de kommunala verken med alla dess samhällsfarliga konsekvenser.

Det har visserligen föreslagits, att städerna skulle följa de enskilda arbetsgifvarnas exempel och söka sin trygghet genom att sammansluta sig till stora och fastbyggda arbetsgifvarorganisationer. Ett dylikt kommunalt arbetsgifvarförbund skulle dock gentemot andra arbetsgifvarsammanslutningar komma att intaga en särställning, enär detsamma för genomförande af sina arbetspolitiska principer knappast kunde tänkas tillgripa privatarbetsgifvarnas kraftigaste påtryckningsmedel, lockouten.

Städerna synas sålunda i sin egenskap af arbetsgifvare icke böra sammanställas med de privata företagarna. Redan det innebär en principiell skillnad af betydelse, att under det privatindustriens arbetare i vanliga fall icke äro

delaktiga i arbetsgifvarens rörelse, arbeta en stads arbetare, såsom invånare i samma stad, äfven för sin egen räkning och måste af samma skäl vara intresserade af, att stadens vatten-, renhållnings- och belysningsverk ostördt fungera. Och omvändt ligger det i stadens intresse, att alla dess invånare och däribland de direkt i stadens tjänst anställda lefva under möjligast tillfredsställande förhållanden.

Med hänsyn härtill synes under de senaste åren en verklig kommunal arbetsgifvarpolitik ha börjat utbilda sig, och i samband härmed står, att kommunalarbetarna i jan. 1910 bildat en egen organisation, Svenska kommunalarbetareförbundet, under det de särskilda arbetarkategorierna förut yrkesvis varit anslutna till olika förhanden varande fackförbund.

Ett märkligt led i denna kommunala arbetsgifvarpolitik utgör det af Stockholms stads arbetschefer och stadskamrer år 1910 afgifna förslaget om stamanställning af vissa arbetare i stadens tjänst, nämligen belysnings-, vatten- och renhållningsverkens kvalificerade arbetare samt vissa med dem jämställda. Dessa stamarbetare skulle bindas vid kommunens intressen genom aftal och fördelaktiga villkor, nämligen fast anställning med årslön och tjänsteålderstillägg, semester, sjukhjälp och pension, men ovillkorligen vara förpliktigade att under alla förhållanden efter bästa förmåga medverka till arbetets ostörda fortgång vid resp. verk, samt att, då arbetsbefälet så pröfvar behöfligt, utföra arbete af annat slag och på annan plats än vanligt. Detta förslag synes dock ha stött på motstånd bland Stockholms kommunalarbetare såsom enligt deras mening innebärande en uppfordran till s. k. strejkbrytararbete. I stället har från stadsarbetarnas sida kraf höjts på likartade rättigheter och skyldigheter för samtliga Stockholms stads arbetare, fastställda genom ömsesidig öfverenskommelse på kollektiv grund.

Man synes sålunda ännu ej hafva kommit till någon för båda parterna fullt tillfredsställande lösning af städernas arbetarfråga, särskildt på grund af svårigheten att sammanjämka kommunala affärsprinciper med kommunal socialpolitik. Gifvetvis skulle problemets lösning i hög grad underlättas, därest det förelåge en allsidig och ingående undersökning angående de nuvarande lefnads- och arbetsförhållandena för kommunalarbetarna i vårt land, såsom förhållandet är i England och Tyskland.

Visserligen torde det kunna antagas, att ett studium af kommunalarbetarnas ofta mycket detaljerade kollektivaftal och arbetsordningar bör gifva god inblick i rådande löne- och arbetsförhållanden för denna arbetarkategori. Sammanställningar af dylikt material och därpå grundade skildringar af kommunalarbetarnas arbetsvillkor hafva också offentliggjorts såväl af Kommerskollegium som af Svenska stadsförbundet. Men det ligger i sakens natur, att en på kollektivaftal och arbetsordningar grundad beskrifning af rådande arbetsförhållanden lätt kan blifva en skildring blott af arbetsvillkoren, sådana de afsetts att blifva, och icke sådana de i verkligheten äro.

Kompletterande uppgifter äro sålunda erforderliga, och för att erhålla åtminstone några summariska sådana utsändes i juli 1911 genom Kommu-

nala centralbyråns förmedling ett kortfattadt frågeformulär till samtliga svenska städer, köpingar och municipalsamhällen. Under sommaren och hösten samma år inkommo ifyllda formulär från flertalet af de tillskrifna, däribland från rikets samtliga stadsamhällen af någon betydelse.

Antalet kommunalarbetare å af undersökningen berörda orter äfvensom enquêtens omfattning framgår af nedanstående tabell.

Ortsgrupp (enligt befolkningsförhållandena 31/12 1910).	Samtliga orter:		Däraf uppgifter från:		Antal å dessa orter anställda kommunalarbetare	
	antal orter.	invånarantal.	antal orter.	invånarantal.	1/1 1911.	1/7 1911.
Städer						
med öfver 40 000 inv. .	4	644 373	4	644 373	7 111	7 805
» 20 000—40 000 » .	10	271 236	10	271 236	1 625	1 936
» 10 000—20 000 » .	12	172 621	12	172 621	1 036	1 289
» 5 000—10 000 » .	25	186 065	25	186 065	643	1 185
under 5 000 » .	47	118 100	39	95 725	194	369
Samtliga städer	*98*	*1 392 395*	*90*	*1 370 020*	*10 609*	*12 584*
Köpingar	*39*	*67 453*	*22*	*44 626*	*67*	*84*
Municipalsamhällen . .	*139*	*201 879*	*80*	*124 086*	*42*	*75*
Samtliga samhällen	**276**	**1 661 727**	**192**	**1 538 732**	**10 718**	**12 743**

Fördelas de c:a 12 000 arbetare, som således i genomsnitt äro anställda hos vårt lands stadssamhällen, på olika ortsgrupper, komma, enligt förhållandena 1 juli 1911, på de 4 största städerna i medeltal 1 951 kommunalarbetare per stad, medan för de 10 städerna med 20 000—40 000 invånare motsvarande siffra är 194. För storleksklassen 10 000—20 000 invånare är medeltalet 107 och för närmast lägre grupp 47, medan städerna med under 5 000 invånare i genomsnitt sysselsatte 9 arbetare per stad. De uppgiftslämnande köpingarna hade i medeltal 4 och municipalsamhällena ej ens 1 arbetare i sin tjänst.

Jämföres vidare arbetarantalet 1 juli 1911 med motsvarande siffra för årets början, befinnas af de olika ortsgrupperna städerna med öfver 10 000 invånare förete ganska konstanta siffror, medan de smärre samhällena sysselsätta ett högst betydligt mindre antal arbetare vintertid än sommartid. Detta häntyder på, att blott de större städerna besitta en verklig kommunalarbetarstam, medan i mindre samhällen arbetare företrädesvis anställas för att tillgodose mera tillfälliga arbetsbehof. Erinras må dock därom, att antalet arbetare ej alltid är proportionellt mot folkmängden, enär ofta allmänna arbeten, som å en ort besörjas af kommunen själf, å andra orter öfverlämnas åt entreprenörer.

Undersöker man vidare, huru kommunalarbetarna äro fördelade på olika slag af kommunala verk och arbeten, kunna frågeformulärens upplysningar i detta afseende sammanställas i följande tabell.

Ortsgrupp.	Antal arbetare vid									
	gatu- och byggnadsarbeten		renhållning		driftsverk		öfriga arbeten		samtliga arbeten	
	1/1 1911.	1/7 1911.	1/1 1911.	1/7 1911.	1/1 1911.	1/7 1911.	1/1 1911.	1/7 1911.	1/1 1911.	1/7 1911.
Städer										
med öfver 40 000 inv.	2 326	2 725	1 108	1 074	3 040	3 021	637	985	7 111	7 805
» 20 000—40 000 »	673	904	179	170	727	797	46	65	1 625	1 936
» 10 000—20 000 »	517	728	124	118	367	380	28	63	1 036	1 289
» 5 000—10 000 »	225	689	105	108	249	318	64	70	643	1 185
under 5 000 »	59	201	40	43	85	115	10	10	194	369
Samtliga städer	*3 800*	*5 247*	*1 556*	*1 513*	*4 468*	*4 631*	*785*	*1 193*	*10 609*	*12 584*
Köpingar	*4*	*18*	*21*	*21*	*42*	*45*	—	—	*67*	*84*
Municipalsamhällen . .	*13*	*50*	*8*	*8*	*13*	*10*	*8*	*7*	*42*	*75*
Samtliga samhällen	**3 817**	**5 315**	**1 585**	**1 542**	**4 523**	**4 686**	**793**	**1 200**	**10 718**	**12 743**

Häraf torde framgå, att särskildt i större samhällen arbetarna vid kommunernas driftsverk (vattenverk, belysningsverk, spårvägar) och renhållningsväsen hafva en tämligen jämn sysselsättning året om, medan en stor

Ortsgrupp.	Medeltal arbetare år 1910.	Till samtliga arbetare utbetald arbetslön under år 1910:			
		i kontant.	i naturaförmåner.	totalaflöning	
				absolut.	per arbetare.
		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Städer					
med öfver 40 000 inv.	7 827	10 265 041	15 745	10 280 786	1 314
» 20 000—40 000 »	1 749	1 962 962	25 487	1 988 449	1 137
» 10 000—20 000 »	1 233	1 155 455	11 876	1 167 331	947
» 5 000—10 000 »	863	731 138	11 330	742 468	860
under 5 000 »	284	256 191	3 370	259 561	914
Samtliga städer	*11 956*	*14 370 787*	*67 808*	*14 438 595*	*1 208*
Köpingar	*82*	*86 095*	*2 742*	*88 837*	*1 083*
Municipalsamhällen	*68*	*48 872*	*200*	*49 072*	*722*
Samtliga samhällen	**12 106**	**14 505 754**	**70 750**	**14 576 504**	**1 204**

del af gatu- och byggnadsarbetarna samt de under »Öfriga arbeten» redovisade trädgårds-, skogs- och jordbruksarbetarna m. fl. blott kunna påräkna arbete under sommarsäsongen.

Kommunernas hela arbetaraflöningsbudget, antalet af dem sysselsatta arbetare i medeltal per år samt den på grundval häraf beräknade aflöningskostnaden per årsarbetare framgår af tabellen å föregående sida.

Af hela den kontant utbetalade aflöningssumman, 14·5 mill. kr., kommo 5·2 mill. kr. på gatu- och byggnadsarbeten, 1·9 mill. kr. på renhållning, 6·2 mill. kr. på driftsverk och 1·2 mill. kr. på öfriga arbeten. Det jämförelsevis obetydliga beloppet af naturaförmåner utgöres af det uppskattade värdet af vissa kommunalarbetares fria bostäder samt af penningvärdet af åt spårvägs- och renhållningspersonal fritt tillhandahållna uniformer och arbetskläder m. m.

Genomsnittsaflöningen sjunker sålunda i stort sedt med invånarantalet, men ifrågavarande siffra företer ock vissa växlingar vid arbeten af olika slag, såsom framgår af följande tablå.

Ortsgrupp.	Totalkostnaden i kr. per år och arbetare vid				
	gatu- och byggnads-arbeten.	renhåll-ning.	driftsverk.	öfriga arbeten.	samtliga arbeten.
Städer					
med öfver 40 000 inv.	1 219	1 403	1 397	1 194	1 314
» 20 000—40 000 »	1 072	1 162	1 217	959	1 137
» 10 000—20 000 »	891	854	1 165	604	947
» 5 000—10 000 »	765	568	1 129	812	860
under 5 000 »	829	667	1 191	630	914
Samtliga städer	*1 098*	*1 261*	*1 330*	*1 094*	*1 208*
Köpingar	*980*	*907*	*1 235*	—	*1 083*
Municipalsamhällen	*911*	*548*	*637*	*461*	*722*
Samtliga samhällen	**1 096**	**1 250**	**1 327**	**1 089**	**1 204**

Vid driftsverken, hvilkas skötsel alltid kräfver kvalificerad personal, understiger sålunda i småstäder och köpingar årskostnaden per arbetare ej mycket motsvarande belopp i de större städerna. Municipalsamhällenas låga aflöningsbelopp beror på, att deras mycket fåtaliga personal under denna rubrik till stor del utgöras af lykttändare o. d., hvilka blott delvis använda sin arbetskraft i det allmännas tjänst. Renhållningsarbetarna synas i större städer med fullständiga och fabriksmässigt ordnade renhållningsverk i aflöningshänseende vara jämställda med arbetarna vid de egentliga driftsverken, medan i mindre samhällen, där renhållningsväsendet väsentligen består i sopning och ogräsrensning af gator och öppna platser samt afskrädets och

orenlighetens bortforsling, och hvarest därför arbetskraften till stor del kan utgöras af äldre och mindre arbetsfört folk, genomsnittslönerna stanna vid mycket blygsamma belopp.

Det nu sagda torde vara nog för att tydliggöra, att ofvan meddelade årskostnadssummor per arbetare ofta äro föga annat än abstrakta genomsnitt, som i de särskilda fallen sväfva högt öfver eller långt under de faktiskt utbetalda individuella arbetslönerna, hvilka förete en mängd växlingar med hänsyn till arbetarens ålder, kön, yrkesspecialitet, arbetsförmåga etc.

Rörande lönesatserna per timme, dag, vecka och månad för kommunalt arbete meddelas uppgifter i de förenämnda framställningarna om städernas kollektivaftal och arbetsordningar, men beträffande kommunalarbetarnas verkliga årsförtjänster stå upplysningar knappast att erhålla på andra håll än i årsberättelserna för vissa kommunala verk och styrelser. Utrymmet förbjuder här ett närmare ingående på dessa förhållanden, men må dock desamma tydliggöras genom några siffror, afseende Stockholms stads byggnadskontors arbete under år 1910 och hämtade, aflöningssatserna från vid kontoret gällande arbetsordning (arbetsaftal), inkomstbeloppen från byggnadschefens berättelse för år 1910:

	Tegel-murare.	Sten-huggare.	Byggnads-snickare.	timmer-män.	Berg-sprängare.	Jord-schaktare.	Diverse-arbetare.	Kvinnl. trädgårds-arbetare.
Normal timpenning, öre	60	55	55	52	50	42	42	28
Medelårsförtjänst, kr.	1 662	1 306	1 551	1 422	1 409	1 292	1 282	819

Jämföres den faktiska årsinkomsten, hvilken uteslutande afser arbetare, som haft stadigvarande anställning under år 1910, med den årsförtjänst, som kan beräknas på grundval af resp. arbetares normala timpenning och ordinarie arbetstid per vecka (57 timmar), understiger för vissa arbetarkategorier den förra siffran den senare, medan för andra förhållandet är omvändt. Detta gifver vid handen, att den genom frånvaro på grund af sjukdom, arbetstidens förkortning under vintern, timlönens nedsättning (med intill 20 %) för icke fullgoda arbetare o. d. förorsakade inkomstminskningen i vissa fall uppväges, men i andra icke kunnat fullt uppvägas genom den merförtjänst, som dugliga arbetare kunnat bereda sig genom högre timlön, öfvertidsarbete, öfverskott vid ackordsarbete o. d.

Vid ett bedömande af kommunalarbetarnas villkor bör man dock icke endast taga hänsyn till deras aflöningsförhållanden, utan äfven till de särskilda förmåner af sjuk- och olycksfallsersättning, semester, pension m. m., som kommunalarbetarna i större eller mindre utsträckning åtnjuta i ett antal städer. Ordnad pensionering af stadsarbetarna förefinnes dock endast i Göteborg (sedan 1892) och Malmö (sedan 1897). I Göteborg utbetalades år 1910 i pensioner 46 501 kr. till 108 personer och i Malmö 12 450 kr., fördelade på 33 personer. I öfriga städer plägar beviljas understöd genom beslut af stadsfullmäktige i hvarje särskildt fall.

Den engelska kolgrufvelagen
af den 29 mars 1912.

Den 19 mars 1912 framlade Englands premiärminister, såsom han vid kolgrufveägarnas och kolgrufvearbetarnas sammanträde förebådat, för underhuset ett förslag till lag angående minimilön för underjordsarbetare i kolgrufvor (inkl. grufvor med lagrad järnmalm) m. m. Lagförslaget behandlades med stor skyndsamhet, antogs af parlamentet samt erhöll redan den 29 mars kunglig sanktion.

Lagen, hvars ordalydelse återgifves här nedan, benämnes vanligen kolgrufvelagen (eller Minimilönslagen) af år 1912. En sammanfattande öfversikt af dess viktigaste bestämmelser må här lämnas såsom inledning till själfva lagtexten.

I lagen föreskrifves bl. a., att en distriktsnämnd (joint district board) skall inrättas i hvart och ett af de i ett bihang till lagen uppräknade 22 distrikten. Denna nämnd skall bestämma minimilönen för de vid distriktets kolgrufvor anställda underjordsarbetarna samt fastställa stadgar för distriktet. För hvarje distriktsnämnd erfordras ett erkännande från Board of Trade (handelsministeriet), att nämnden på ett fullt tillfredsställande sätt representerar grufarbetarna i distriktet och deras arbetsgifvare. En förut befintlig korparation kan af Board of Trade erkännas såsom distriktsnämnd. Såsom villkor härför kan Board of Trade emellertid fordra antagandet af en bestämmelse, som betryggar lika röststyrka för arbetarnas och arbetsgifvarnas representanter samt tillerkänner ordföranden utslagsröst i händelse af olika mening mellan parterna. Ordföranden i distriktsnämnden skall vara en opartisk person, gemensamt utsedd af arbetarnas och arbetsgifvarnas representanter i nämnden. Uppnås ej enighet mellan dem, utses ordförande af Board of Trade.

Om inom två veckor efter lagens trädande i kraft nämnd ej blifvit erkänd inom ett distrikt, har Board of Trade rätt att antingen omedelbart eller efter viss tids förlopp utse en person, som därtill anses lämplig, att fullgöra nämndens åligganden; om någondera sidan underlåtit att välja representanter, må Board of Trade i dess ställe utse sådana. Har distriktsnämnd ej inom tre veckor, efter det densamma erkänts, fastställt minimilöntariffer och distriktsstadgar, åligger det ordföranden att ombesörja detta.

Den 27 mars hölls ett sammanträde med representanter för kolgrufveägarna, hvarvid dessa beslöto hemställa till grufägarna att, när lagförslaget antagits, göra allt för att gifva eftertryck åt lagens bestämmelser. Samma dag hölls en konferens inom grufarbetarförbundet, hvarvid beslöts att anställa omröstning bland förbundets medlemmar angående följande fråga:

»Är Ni villig att återupptaga arbetet, under det de enligt den blifvande minimilönslagen tillsatta distriktsnämnderna äro sysselsatta med fastställande af minimilöntariffer för olika slag af arbete?»

Vid grufarbetarförbundets verkställande utskotts sammanträde den 4 april tillkännagafs resultatet af omröstningen, hvarvid afgifvits 244 011 nej och 201 013 ja. Efter öfverläggning om situationen beslöt verkställande utskottet sammankalla en konferens till den 6 april samt för konferensen framlägga följande förslag till beslut:

»Alldenstund det i förbundets stadgar saknas bestämmelse till ledning för utskottet rörande den för beslut om fortsättande af strejken nödiga majoritet med undantag af det vid sammanträde den 21 december 1911 fattade beslut, att tvåtredjedels majoritet erfordras för strejks förklarande, besluta vi härmed, att samma majoritet skall fordras för fortsättande af strejken. Då icke tvåtredjedels majoritet erhållits för fortsättande af strejken, tillråda vi, med hänsyn till utgången af den gjorda omröstningen, återupptagande af arbetet.»

På sitt sammanträde den 6 april diskuterade grufarbetarförbundet denna resolution, och förklarade slutligen efter verkställd omröstning densamma antagen. Man beslöt vidare att utsända underrättelse om beslutet med uppmaning till arbetets återupptagande, men med hänsyn till påskhelgen beslöts att åt hvarje distrikt öfverlåta att vidtaga ytterligare åtgärder för återupptagande af arbetet. Åt verkställande utskottet uppdrogs att till ett senare datum sammankalla en konferens, då rapport skulle afgifvas öfver distriktsnämndernas beslut.

Vid denna tid hade arbetet återupptagits vid ett antal grufvor i olika delar af landet, och sedan nyssnämnda beslut fattats på grufarbetarkonferensen den 6 april, återgingo arbetarna tämligen allmänt. I vissa distrikt fördröjdes emellertid arbetets omedelbara återupptagande af svårigheter på grund af maskinisters och öfverjordsarbetares fordringar äfvensom af andra skäl.

Sedan lagen antagits, vidtogo åtgärder för upprättande af distriktsnämnder. I vissa fall öfverenskommo parterna om väljande af en opartisk ordförande, men i andra fall, där enighet ej kunde vinnas, gjordes framställning hos Board of Trade att utse ordförande.

Efter denna öfversikt af minimilönslagens innehåll samt de viktigaste data för dess antagande och genomförande följer här lagens fullständiga ordalydelse.

Lag angående minimilön för underjordsarbetare i stenkolsgrufvor (jämte grufvor med lagrad järnmalm) m. m.

§ 1.

Minimilön för underjordsarbetare i stenkolsgrufvor.

Mom. 1.

I hvarje arbetsaftal med underjordsarbetare i en stenkolsgrufva skall finnas bestämmelser därom, att arbetsgifvaren skall betala arbetaren en lön, ej understigande det enligt denna lag stadgade minimibelopp, som är tillämpligt å berörde arbetare, där ej, på sätt i distriktsstadgarna bestämmes, visas, att arbetaren enligt nämnda stadgar ej inbegripes under dessa bestämmelser, eller att arbetare förverkat rätten att erhålla lön enligt minimitariff på grund däraf, att han icke uppfyllt de i denna lag stadgade villkor med afseende å ordentlighet och duglighet i det

sådan arbetare åliggande arbete; hvarje löneaftal, som står i strid med dessa bestämmelser, vare ogiltigt.

Med »distriktsstadgar» menas här de stadgar, som enligt denna lag utfärdas af distriktsnämnd (the joint district board).

Mom. 2.

Distriktsstadgarna skola innehålla för vederbörande distrikt gällande bestämmelser angående ålderstigna och sjukliga arbetares (inkl. af sjukdom eller olyckshändelse tillfälligt arbetsoförmögna arbetares) uteslutande från rätt till lön enligt minimitariff, äfvensom bestämmelser angående ordentlighet och duglighet i arbetet samt angående den tid, för hvilken en arbetare får uppbära lön i händelse af afbrott i arbetet på grund af oförutsedd händelse. Därjämte skall finnas bestämmelse därom, att en arbetare förverkar rätt till lön enligt minimitariff, om han icke uppfyller stadgade villkor med afseende å ordning och duglighet i arbetet, där försummelsen ej beror på förhållanden, öfver hvilka arbetaren ej råder.

Distriktsstadgarna skola ytterligare innehålla bestämmelse om, *dels* af hvilka personer och på hvad sätt skall afgöras uppkommen fråga, huruvida en arbetare inom distriktet tillhör dem, för hvilka minimilöntariff skall tillämpas, huruvida en arbetare har uppfyllt de i berörda stadgar fastställda villkor, samt huruvida en arbetare, som icke har uppfyllt nämnda villkor, förverkat rätten till lön enligt minimitariff, *dels och* att vid hvarje beslut i här omförmäldt ärende intyg därom skall utfärdas.

Mom. 3.

Bestämmelserna i denna paragraf angående fastställande af lön enligt minimitariff skola äga gällande kraft från dagen för denna lags ikraftträdande, äfven om minimilöntariff icke fastställts. Det lönebelopp, som en arbetare enligt denna paragraf skulle ägt uppbära, därest minimitariff varit fastställd, äger han utfå af sin arbetsgifvare när som helst, efter det sådan minimitariff fastställts.

§ 2.

Fastställande af minimitariffer och distriktsstadgar.

Mom. 1.

Minimitariffer och distriktsstadgar, hvarom i denna lag sägs, skola fastställas för hvart och ett af de i bihang till lagen omnämnda distrikt af den korporation, som af Board of Trade (handelsministeriet) erkännes såsom distriktsnämnd för vederbörande distrikt.

Hvarje före denna lags ikraftträdande träffadt aftal eller rådande sedvänja ifråga om löns utgående efter högre tariff än den här stadgade minimitariffen skall, utan hinder af bestämmelserna i denna lag, fortfarande äga gällande kraft. Vid fastställande af minimitariff skall distriktsnämnden taga hänsyn till den genomsnittliga lönen för arbetare af det slag, för hvilket minimitariff skall fastställas.

Mom. 2.

Board of Trade må såsom distriktsnämnd erkänna hvarje vid denna lags ikraftträdande befintlig eller med hänsyn till denna lag bildad korporation, som af Board of Trade anses tillfredsställande representera arbetarna i distriktets kolgrufvor samt deras arbetsgifvare, och hvars ordförande är en opartisk person, utsedd af arbetarnas och arbetsgifvarnas representanter i nämnda korporation eller, om enighet ej kan nås, af Board of Trade.

Om en korporation i sina stadgar saknar bestämmelse, som betryggar lika röststyrka för arbetarnas och arbetsgifvarnas representanter, och som i händelse af olika mening dem emellan gifver ordföranden utslagsröst, kan Board of Trade såsom villkor för sitt erkännande af sådan

korporation såsom distriktsnämnd fordra, att korporationen underkastar sig hvarje bestämmelse, som Board of Trade i sådant afseende kan finna skäligt fastställa. Sålunda gifna bestämmelser äro att anse som regler för korporationens handläggning af i denna lag omförmälda frågor.

Mom. 3.

Distriktsnämnd skall fastställa allmänna minimilöntariffer och allmänna stadgar för sitt distrikt (i denna lag benämnda allmänna distriktsminimitariffer och allmänna distriktsstadgar); de för ett distrikt gällande allmänna minimilöntariffer och stadgar skola vara tillämpliga på alla kolgrufvor i distriktet och på alla arbetare eller slag af arbetare, som användas i underjordsarbete i dessa grufvor, med undantag dels af sådana, på hvilka särskild minimitariff eller särskilda stadgar enligt bestämmelserna i denna lag äro tillämpliga, dels af sådana, på hvilka, enligt distriktsnämndens beslut, distriktets allmänna minimitariff och stadgar icke skola tillämpas, förrän beslut fattats, om särskild tariff och särskilda stadgar skola för dem fastställas.

Mom. 4.

Om den allmänna minimitariffen eller de allmänna stadgarna för ett distrikt på grund af särskilda omständigheter visas ej vara tillämpliga på en grupp eller ett särskildt slag af kolgrufvor inom distriktet, må distriktsnämnden fastställa en särskild minimitariff (högre eller lägre än den allmänna distriktstariffen) eller särskilda distriktsstadgar (mer eller mindre omfattande än de allmänna distriktsstadgarna) för ifrågavarande grupp eller slag af grufvor; och skola berörda tariff och stadgar tillämpas på dylik grupp eller slag af grufvor i stället för de för distriktet gällande allmänna tariffer och stadgar.

Mom. 5.

Vid fastställande af minimilöntariffer äger distriktsnämnden indela distriktet i två, eller, efter enhälligt beslut af nämndens arbetar- och arbetsgifvarrepresentanter, i flera än två underafdelningar. I sådant fall skall hvarje sålunda uppkommen del af distrikt med hänsyn till minimitariff behandlas såsom ett distrikt.

Mom. 6.

Vid fastställande af distriktsstadgar må två eller flera distriktsnämnder kunna öfverenskomma, att deras distrikt skola behandlas som ett enda distrikt. I sådant fall skola berörda distrikt för här ifrågavarande syfte behandlas såsom ett förenadt distrikt med en gemensam distriktsnämnd, som tillsättes efter öfverenskommelse mellan vederbörande distriktsnämnder. Ordföranden i den gemensamma distriktsnämnden skall vara den af distriktsordförandena, som därtill utses af vederbörande distriktsnämnder. Kan enighet dem emellan ej nås, utses ordföranden af Board of Trade.

§ 3.

Förändringar af minimitariff och distriktsstadgar.

Mom. 1.

Minimitariff och distriktsstadgar, som fastställts enligt denna lag, skola äga gällande kraft intill dess ändring i enlighet med denna lags bestämmelser vidtagits beträffande desamma.

Mom. 2.

Distriktsnämnd äger att vidtaga förändringar i de inom dess distrikt gällande minimitariffer och stadgar

a) när helst öfverenskommelse därom träffas mellan arbetarnas och arbetsgifvarnas representanter i distriktsnämnden;

b) då ett år förflutit sedan tariff eller stadgar senast fastställdes eller ändrades, om framställning därom göres (tre månader i förväg efter utgången af sagda år) af arbetare eller arbetsgifvare, som enligt distriktsnämndens mening representera åsikten hos en betydande del af arbetarna eller arbetsgifvarna inom distriktet.

Bestämmelserna i denna lag angående fastställande af minimitariffer och distriktsstadgar skola, där så ske kan, tillämpas vid förekommande förändring af tariff eller stadgar.

§ 4.

Öfvergångsbestämmelser.

Mom. 1.

Om inom två veckor efter denna lags ikraftträdande för ett distrikt ingen nämnd erkänts af Board of Trade, eller om, efter denna lags ikraftträdande, inom ett distrikt skulle yppa sig behof af vidtagande utaf sådana åtgärder, som åligga distriktsnämnd, men sådan nämnd ej finnes för distriktet, må Board of Trade antingen omedelbart eller efter viss tids förlopp förordna lämplig person att utöfva eljes distriktsnämnd tillkommande befogenhet. Så länge dylikt förordnande varar, skola för sagda distrikt denna lags bestämmelser äga tillämpning, som om berörda person utgjorde distriktsnämnd.

Inträder för Board of Trade nödvändighet att på nyssnämnda sätt utöfva sin myndighet af den anledning, att arbetsgifvarna underlåtit att utse representanter, ehuru arbetarna äro villiga därtill, eller tvärtom, äger Board of Trade att, i stället för att tillsätta en person såsom ersättare för distriktsnämnd, förordna personer, som anses lämpliga som representanter för den part, som ej för sig utsett representanter. Sålunda utsedda personer skola anses såsom ledamöter i nämnden.

Mom. 2.

Om distriktsnämnd försummar, att inom tre veckor efter det densamma blifvit erkänd, fastställa minimitariff och stadgar för sitt distrikt, eller om distriktsnämnd försummar att, vid gjord framställning om ändring i tariff eller stadgar, inom tre veckor efter utgången af den härför bestämda tid upptaga nämnda framställning till behandling, äger ordföranden i distriktsnämnd att i styrelsens ställe fastställa tariffer eller stadgar eller behandla gjorda framställningar rörande ändring däri. Af honom sålunda fastställda minimitariffer eller distriktsstadgar skola hafva samma giltighet, som om de fastställts af distriktsnämnd.

Under förutsättning att representanterna för arbetarna och för arbetsgifvarna inom distriktsnämnden eller ordföranden i sagda nämnd besluter, att en särskild tidsperiod, längre än tre veckor, skall i det uti detta moment angifna syfte bestämmas, skall detta moment äga samma giltighet, som om däri hade stadgats nämnda särskilda tidsperiod i stället för sagda tid af tre veckor.

§ 5.

Särskilda bestämmelser.

Mom. 1.

Enligt denna lag:

innefattas under beteckningen »kolgrufva» äfven grufva med lagrad järnmalm (stratified ironstone);

betecknar ordet »arbetare» hvarje person, som sysselsättes med underjordsarbete i kolgrufva utom

a) person, som blott tillfälligtvis är anställd;

b) person, som är anställd såsom uppsyningsman eller mätare (in measuring)

c) person, som är anställd såsom handtverkare (mechanic);

d) företagets ledare och hans närmaste män;

e) hvarje annan vid grufva anställd person, hvars ställning vid grufvan af distriktsstyrelsen pröfvas vara annan än arbetares.

Mom. 2.

Om de personer, som skola utse ordförande enligt denna lags bestämmelser, eller Board of Trade så pröfva lämpligt, må ordförandeskap öfverlåtas på tre personer; i dylikt fall skola dessa personer, hvilka fatta beslut genom majoritet, betraktas såsom ordförande i enlighet med denna lag.

§ 6.

Lagens benämning och giltighetstid.

Mom. 1.

Denna lag må benämnas kolgrufve-(minimilöns-)lagen af år 1912.

Mom. 2.

Denna lag skall äga giltighet under en tid af tre år från dagen för dess trädande i kraft därest icke parlamentet annorledes besluter.

Bihang.

Distrikt.

Northumberland.
Durham.
Cumberland.
Lancashire och Cheshire.
South Yorkshire.
West Yorkshire.
Shropshire.
North Staffordshire.
South Stafford (utom Cannock Chase) och East Worcestershire.
Cannock Chase.
Warwickshire.
Cleveland.
Derbyshire (utom South Derbyshire).
South Derbyshire.
Nottinghamshire.
Leicestershire.
Forest of Dean.
Bristol.
Somerset.
North Wales.
South Wales (inkl. Monmouth).
Skottlands fastland.

Därest en grufva, som, ehuru belägen inom ett af dessa distrikt, i industriellt hänseende betraktats såsom grufva hörande till angränsande distrikt, skall dylik grufva, om nämnderna i de båda distrikten därom öfverenskomma, betraktas som vore den belägen i sistnämnda distrikt.

Den nya socialförsäkringslagen i England.

Såsom förut i n:r 7 af »Medd.» för år 1911 omförmälts, framlade den engelska finansministern den 4 maj 1911 ett omfattande förslag till införande af sjuk- och arbetslöshetsförsäkring. Inom parlamentet rönte förslaget redan från början i hufvudsak ett gynnsamt emottagande.

En häftig opposition väcktes dock mot detsamma från läkarhåll, där man ansåg, att dess genomförande till lag skulle medföra en försämring i läkarnas inkomstförhållanden. Äfven var man på vissa håll synnerligen missnöjd därmed, att under lagens giltighetsområde jämväl förts tjänstefolk o. dyl. Sedan förslaget vid parlamentsbehandlingen undergått åtskilliga detaljförändringar, hvilka i det hela torde hafva inneburit förbättringar för försäkringstagarnas vidkommande, blef detsamma af parlamentet antaget. Lagen promulgerades den 16 december 1911 och skall densamma träda i kraft den 15 juli 1912, för såvidt nödiga förarbeten innan dess hunnit afslutas. I annat fall träder lagen beträffande sjukförsäkringen i kraft senast den 1 januari 1913, beträffande arbetslöshetsförsäkringen senast den 1 oktober 1912.

Lagen, hvilken som bekant hvilar på obligatorisk grund, sönderfaller i tvänne hufvudafdelningar behandlande den ena sjukförsäkring, inklusive invaliditets- och moderskapsförsäkring, den andra arbetslöshetsförsäkring.

I. Sjukförsäkringen.

Denna del af lagen erbjuder många intressanta punkter och nya uppslag. Sålunda är först att märka, att sjukförsäkringen sammanförts till ett organiskt helt med invaliditetsförsäkringen, något som saknar motstycke i andra länder med obligatorisk sjukförsäkring, där åter invaliditetsförsäkringen sammanförts med ålderdomsförsäkringen. Orsaken till att man här slagit in på en ny väg är gifvetvis den, att man i England redan äger en lag om ålderdomsunderstöd, och då denna lag grundar sig på den s. k. försörjningsprincipen, har någon anknytning till densamma af invaliditetsförsäkringen icke lämpligen kunnat ske.

Den obligatoriska sjukförsäkringen *omfattar* alla arbetare samt i hufvudsak alla andra mot lön anställda personer i åldern 16—65 år, för såvidt deras årsinkomst icke öfverstiger £ 160 (= omkr. 2 900 kr.). I motsats till hvad exempelvis i Tyskland är fallet omfattar försäkringen icke blott fast anställda arbetare utan äfven tillfällighetsarbetare.

Undantagna från försäkringsplikten äro under vissa villkor, bland annat, hos stat eller kommun anställda, skrifvare m. fl. tjänstemän vid järnvägarna och andra oktrojerade företag under förutsättning att vederbörande vid arbetsoförmåga erhålla ersättning, uppgående minst till de i lagen fastställda beloppen.

Approximativt har lagen beräknats komma att omfatta c:a 14 mill. personer, däraf 10 mill. män och 4 mill. kvinnor.

Premierna för försäkringen hafva beräknats till 9 d. (= 67·5 öre) för män och 8 d. (= 60 öre) för kvinnor per vecka, fördelade på försäkringstagare, arbetsgifvare och stat. Det må dock med afseende härå anmärkas, att premierna för Irlands vidkommande något reducerats, utan att de förmåner lagen erbjuder därigenom förminskats. Veckopremierna fördelas på försäkringstagare, arbetsgifvare och stat enligt följande tablå:

Dagaflöning.	Bidrag af försäkringstagare.	Bidrag af arbetsgifvare.	Bidrag af staten.
Män.			
högst 1½ sh. (= 1·35 kr)	—	6 d. (= 45 öre)	3 d. (= 22·5 öre)
fr. 1½—2 » (= 1·35—1·80 »)	1 d. (= 7·5 öre)	5 » (= 37·5 »)	3 » (= 22·5 »)
» 2—2½ » (= 1·80—2·25 »)	3 » (= 22·5 »)	4 » (= 30 »)	2 » (= 15 »)
öfver 2½ » (= 2·25 »)	4 » (= 30 »)	3 » (= 22·5 »)	2 » (= 15 »)
Kvinnor.			
högst 1½ sh. (= 1·35 kr.)	—	5 d. (= 37·5 öre)	3 d. (= 22·5 öre)
fr. 1½—2 » (= 1·35—1·80 »)	1 d. (= 7·5 öre)	4 » (= 30 »)	3 » (= 22·5 »)
öfver 2 » (= 1·80)	3 » (= 22·5 »)	3 » (= 22.5 »)	2 » (= 15 »)

Såsom synes äro de lägst aflönade helt och hållet befriade från afgifter, i det att premierna för deras försäkring helt bestridas af arbetsgifvare och stat. Försäkringstagarnas bidrag växa sedermera med stigande inkomst, hvaremot arbetsgifvarnas och statens andelar i motsvarande grad minskas.

Beträffande premiefördelningen lägger man genast märke till den starka stegringen i arbetsgifvarens bidrag för försäkringstagare med lägre inkomst. Med afseende härå må erinran göras om den engelska finansministerns motivering till lagen, hvari ministern gör gällande den till synes fullt rätta grundsatsen att de arbetsgifvare, hvilka draga nytta af en låg arbetslön, böra betala en större del af premien än de, hvilka betala bättre löner.

De *förmåner*, som lagen erbjuder de försäkrade äro oberoende af vederbörande försäkringstagares inkomst samt utgöras af:

1) läkarvård och läkemedel;
2) sanatorievård för personer, behäftade med tuberkulos eller annan dylik folksjukdom;
3) kontant sjukhjälp;
4) ränta vid invaliditet;
5) moderskapsunderstöd till försäkrade kvinnor, såväl gifta som ogifta, samt till försäkrade mäns hustrur.

Den kontanta sjukhjälpen, som utgår först från fjärde dagen från det arbetsoförmåga inträdt, utgör 10 sh. (= 9 kr.) för män samt 7½ sh. (= 6·75 kr.)

för kvinnor per vecka under högst 26 veckor. För minderåriga ogifta personer samt för personer, som komma in under försäkringsplikten först efter fyllda 50 år, utgår dock den kontanta sjukhjälpen efter en i någon mån reducerad skala. Kontant sjukhjälp lämnas icke förrän premier betalts under 26 veckor.

Fortsätter arbetsoförmågan efter utgången af ofvannämnda 26 veckor, under hvilka kontant sjukhjälp erhålles, utgår invaliditetsränta med 5 sh. (= 4·50 kr.) per vecka, lika för män och kvinnor, så länge arbetsoförmågan varar, dock icke längre än till dess ålderdomsunderstöd enligt ofvannämnda lag erhålles eller till fyllda 70 år.

För rätten till invaliditetsränta fordras att vederbörande erlagt 104 veckobidrag.

Moderskapsunderstödet utgår med 30 sh. (= 27 kr.). Hvad som i detta sammanhang tilldrager sig särskild uppmärksamhet är, att ifrågavarande understöd jämväl utgår till hustrur till försäkrade män, trots att hustrurna själfva icke äro försäkrade. Äro hustrurna själfva försäkrade utgår såväl moderskapsunderstöd som kontant sjukhjälp under den tid arbetsoförmågan varar. Ogifta kvinnor däremot erhålla endast moderskapsunderstöd.

Försummelse att erlägga fastställda afgifter inverkar icke på rätten till understöd, för såvidt vederbörande icke resterar för mer än tre veckobidrag per år. Restera afgifterna för mer än 3 veckor, men för mindre än 13 veckor per år reduceras den kontanta sjukhjälpen efter viss måttstock, under det att rätten till läkarvård och läkemedel, sanatorievård och moderskapsunderstöd bibehålles. Öfverskrides den 13:de veckan förloras helt rätten till kontant sjukhjälp, hvarefter alla anspråk upphöra, då afgifterna restera för 26 veckor.

Stor vikt är i lagen lagd på bekämpandet af tuberkulos och andra dylika folksjukdomar, och vill lagen med afseende härå så långt möjligt medverka därtill, att af dylika sjukdomar angripna personer beredas vård å sanatorier eller andra liknande vårdanstalter.

Till de fonder — upprättade af kommuner eller enskilda — som kunna blifva disponibla för detta ändamål, lämnas sålunda afsevärda understöd, nämligen dels 1 sh. 3 d. (= 1·13 kr.) årligen för hvarje försäkrad, hvilket belopp utgår af den årliga premiesumman, dels ock 1 d. (= $7^1/_2$ öre) årligen för hvarje försäkrad i bidrag från staten. Dessutom kan understöd erhållas vid upprättande af sanatorier från en af Parlamentet för detta ändamål afsatt fond på £ 1 500 000 (= omkr. 27 mill. kr.).

Den närmare förvaltningen af dessa fonder tillkommer försäkringskommittéerna (se nedan).

Handhafvandet af försäkringen är till största delen lagd i händerna på själfhjälpsföreningar, hvilka uppfylla vissa i lagen närmare angifna villkor. Dessa föreningar måste sålunda äga minst 5 000 medlemmar samt få icke drifva sin verksamhet i vinstsyfte. Genom dessa bestämmelser angående försäkringens organisation komma bland andra de förut i landet existerande frivilliga sjukkassorna (friendly societies) att i stor utsträckning blifva bärare af den nya försäkringen. Äfven fackföreningarna komma härutinnan

att spela en stor roll. Beträffande villkoret om visst minimimedlemsantal godkänner lagen vissa anordningar, hvarigenom jämväl föreningar med mindre medlemsantal kunna blifva bärare af försäkringen. Dylika mindre föreningar tillåtas nämligen på olika sätt sammansluta sig till större enheter, hvarigenom lagens fordran beträffande minimimedlemsantal anses uppfylld. Sålunda kunna exempelvis fackföreningar inom samma grefskap, eventuellt inom hela landet, sinsemellan sammansluta sig för detta ändamål.

Som dessa självhjälpsföreningar äga full frihet att själfva bestämma, hvilka personer må vinna inträde i desamma, kommer det gifvetvis alltid att finnas en stor mängd försäkringspliktiga, hvilka skulle blifva utestängda från försäkringen, därest icke särskilda anordningar vidtoges för dem. För dylika äfvensom för sådana, hvilka icke vilja ingå i någon förening, bildas emellertid en särskild fond, och deras bidrag och understöd in-, resp. utbetalas genom postverkets försorg. De postförsäkrade åtnjuta i någon mån försämrade villkor i förhållande till medlemmar i de godkända självhjälpsföreningarna. Det må i detta sammanhang anmärkas, att lagstiftarna själfva icke synts vara fullt öfvertygade om det ändamålsenliga i nu omförmälda anordning, ity att lagen i denna del endast gäller till den 1 januari 1915.

Statens öfverinseende öfver försäkringen utöfvas af försäkringsinspektörer (insurance commissioners), hvilka tillsättas af finansministeriet och äro utrustade med synnerligen stor maktbefogenhet.

I öfrigt må beträffande organisationen endast omnämnas, att inom hvarje stad eller grefskap skall finnas en försäkringskommitté, bestående af minst 40 högst 80 medlemmar, i hvilken kommitté försäkringstagare och arbetsgifvare äfvensom vederbörande kommunala representation skola vara företrädda. Dessutom skall inom kommittén finnas ett större eller mindre antal läkare, utsedda af vederbörande läkarsammanslutning. Försäkringskommittéernas uppgift är att vidtaga åtgärder för upprättande af sanatorier, afgifva berättelser angående hälsotillståndet på orten samt att sprida litteratur om hälsovård m. m.

Till sist må omnämnas, att lagen vid sidan af den obligatoriska försäkringen, som är den hufvudsakliga, jämväl lämnar för personer, hvilka icke äro försäkringspliktiga, tillfälle till frivillig försäkring, för såvidt deras årsinkomst icke öfverstiger £ 160 (= omkr. 2 900 kr.). För dessa frivilligt försäkrade äro afgifter och understöd beräknade enligt försäkringstekniska grunder.

II. Arbetslöshetsförsäkringen.

Lagens andra hufvudafdelning handlar om arbetslöshetsförsäkringen.

Arbetslöshetsförsäkringen är begränsad till att *omfatta* byggnadsfacken, skeppsbyggnads-, mekaniska verkstads-, järngjuteri- och sågverksindustrierna (inkl. maskinmässig träbearbetning i förening med försäkringspliktig industri) samt vagnfabrikationen. Inom dessa »försäkrade yrken» beräknas 2½ mill. arbetare blifva berörda af den obligatoriska arbetslöshetsförsäkringen. Af

dessa tillhöra omkr. 1 100 000 maskin- och skeppsbyggnadsindustrierna och öfver 1 300 000 byggnadsverksamheten. Fackföreningarnas medlemsantal inom de försäkrade yrkena uppgick vid slutet af år 1909 till 462 288, af hvilka 350 000 tillhörde fackföreningar, som till sina medlemmar utbetalade arbetslöshetsunderstöd på platsen (sådana fackföreningar, som endast lämnade reshjälp, äro sålunda ej inräknade).

Vid bestämmande af huruvida ett fack, hvari arbetaren är eller varit anställd, är att hänföra till ett försäkringspliktigt företag eller ej, skall hänsyn i främsta rummet tagas till det arbetes beskaffenhet, hvarmed arbetaren är sysselsatt, och därefter till själfva företaget, hvari arbetaren är anställd.

I andra fack än ofvannämnda anställda arbetare äro sålunda uteslutna från den obligatoriska försäkringen. Handelsministeriet (Board of Trade) kan emellertid, om det synes önskvärdt och finansdepartementet (Treasury) det medgifver, genom särskild förordning utvidga arbetslöshetsförsäkringslagens giltighetsområde till att omfatta arbetare äfven i andra fack, hvarjämte äfven sådana modifikationer i understödsbeloppets storlek och understödstidens längd kunna vidtagas, som må synas lämpliga. Ingen dylik förordning kan emellertid promulgeras, om därigenom enligt finansdepartementets förmenande statens bidrag till arbetslöshetsfonden skulle öfverskrida ett belopp af £ 1 000 000 (18 mill. kr.) per år före utgången af tre år från förordningens utfärdande. Då för närvarande statsbidraget beräknas uppgå till ett årligt belopp af £ 750 000 (13·5 mill. kr.), återstår sålunda ett maximibelopp af 1/4 mill. £ (4·5 mill. kr.), hvaröfver man i detta hänseende kan förfoga.

Liksom handelsministeriet har befogenhet att under vissa förutsättningar utvidga lagens giltighetsområde till andra fack än förut nämnda, kan det också utsöndra från de försäkringspliktiga industrierna sådana yrkesspecialiteter, som enligt dess förmenande förekomma såväl i försäkringspliktiga som i icke försäkringspliktiga industrier, det förra dock i underordnad grad. Detsamma gäller för yrkesspecialiteter, som visserligen befatta sig med förfärdigande af delar eller bearbetning af råmaterial, som användas i försäkringspliktiga industrier men hufvudsakligen äro att anse som särskilda, eller med icke försäkringspliktiga förbundna yrkesgrenar.

I händelse att lagens giltighetsområde utvidgas till nu uteslutna fack, få försäkringsafgifterna ej öfverstiga de nu stadgade (för arbetsgifvare och arbetare 2½ d. = 19 öre hvardera per vecka) och skola, liksom nu är fallet, utgå med samma belopp för arbetsgifvare och arbetare.

Kostnaderna för försäkringen täckas genom *afgifter* från arbetare och arbetsgifvare, hvarjämte staten bidrager med en tredjedel af arbetarens och arbetsgifvarens sammanlagda tillskott. Arbetare och arbetsgifvare betala hvardera 2½ d. per vecka och statsbidraget utgör 1⅔ d. (= 12½ öre). För arbetare under 18 år liksom för deras arbetsgifvare utgör veckoafgiften 1 d. (7½ öre). Är arbetare endast sysselsatt en dag under veckan, betalar han liksom hans arbetsgifvare 1 d. och vid två arbetsdagar utgör deras respektive veckoafgift 2 d. Har arbetare sysselsättning under mer än två dagar under en vecka, erlägges full veckoafgift, 2½ d., af såväl arbetare som arbetsgifvare.

Handelsministeriet utfärdar bestämmelser rörande sättet för afgifternas erläggande, hvilket kommer att äga rum på ungefär samma sätt som vid sjukförsäkringen. Böcker eller kort skola anskaffas, hvari arbetsgifvaren hvarje vecka skall fästa ett fempencemärke, representerande deras sammanlagda bidrag.

Om handelsministeriet efter förloppet af sju år från lagens ikraftträdande, sålunda ej förr än den 15 juli 1919, finner att arbetslöshetsfonden är antingen otillräcklig eller mer än tillräcklig för att uppfylla lagens förpliktelser, eller anser, att försäkringsafgifterna äro antingen för höga eller för låga, beträffande något särskildt yrke eller yrkesgren, kan handelsministeriet, sedan finansdepartementets bifall inhämtats, genom särskild förordning revidera afgiftsbeloppet eller föreskrifva olika afgifter för olika industrier eller yrken. Afgiften får emellertid ej höjas med mer än 1 d. per vecka för arbetare eller arbetsgifvare, hvilkas afgifter dessutom under alla förhållanden skola vara lika höga.

Försummar eller vägrar arbetare eller arbetsgifvare att betala stadgade afgifter kan han ådömas böter, högst £ 10 = 180 kr., hvarjämte han är skyldig att till arbetslöshetsfonden erlägga ett belopp uppgående till tre gånger den summa, han försummat eller vägrat inbetala, dock högst £ 5.

Arbetsgifvare är i tvänne fall berättigad att återfå erlagda försäkringsafgifter. Efter ett kalenderårs slut kan arbetsgifvaren i efterskott återfå en tredjedel af de af honom inbetalda afgifterna för af honom under hela tiden sysselsatt arbetare, om minst 45 veckoafgifter under nämnda tid för honom erlagts. Som arbetsgifvarnas bidrag för hvarje arbetare uppgår till 10 sh. 9 d. (= 9·68 kr.) per år, skulle den summa, som arbetsgifvare enligt denna bestämmelse vore berättigad att återbekomma, belöpa sig till 3 sh. 7⅓ d. (= 3·23 kr.) per år och arbetare. Vidare är arbetsgifvare berättigad att återfå inbetalda försäkringsafgifter, om det kan visas, att han under en tid af ekonomisk depression inom branschen ej afskedat sina arbetare utan låtit dem fortfarande arbeta med förkortad arbetstid utan att göra afdrag på lönen för deras försäkringsafgifter.

Om en arbetare har betalt försäkringsafgifter under minst 500 veckor, äger han vid fyllda sextio år att återfå det af honom inbetalda beloppet jämte 2½ % ränta däråd, med afdrag dock för det af honom eventuellt åtnjutna arbetslöshetsunderstödet.

För att komma i åtnjutande af arbetslöshetsunderstöd fordras, att arbetaren skall kunna bevisa,

1) att han arbetat i ett försäkradt yrke minst 26 veckor under de senaste fem åren;

2) att han ingifvit föreskrifven ansökan (d. v. s. företett sin bok eller sitt kort vid arbetsförmedlingsanstalten) om arbetslöshetsunderstöd samt kan bevisa, att han efter ansökningsdagen fortfarande varit arbetslös;

3) att han är arbetsduglig men ur stånd att erhålla lämpligt arbete, samt

4) att han ej uttömt sina anspråk på arbetslöshetsunderstöd jämlikt lagens bestämmelser.

En arbetare skall emellertid ej anses hafva brustit i fullgörande af lagens bestämmelser för erhållande af arbetslöshetsunderstöd, om han afböjt att antaga

1) erbjuden anställning, som blifvit ledig på grund af arbetskonflikt;

2) erbjuden anställning i sitt distrikt till lägre lön än han där förut erhållit eller kunde hafva erhållit, om han haft arbete, i sin vanliga sysselsättning;

3) erbjuden anställning i annat distrikt till lägre lön eller på mindre förmånliga villkor än hvad aftal mellan arbetsgifvar- och arbetarorganisationer i allmänhet i nämnda hänseende föreskrifva, eller, om dylika aftal ej finnas, hvad »bra arbetsgifvare» (good employers) i sådant distrikt vanligen tillerkänna sina arbetare.

Arbetslöshetsunderstödets belopp är 7 sh. (= 6·30 kr.) per vecka för arbetare öfver 18 år. För arbetare i en ålder af mellan 17 och 18 år utgör arbetslöshetsunderstödet hälften af nämnda belopp och arbetare under 17 år erhålla intet understöd. För första veckans arbetslöshet utbetalas ej understöd.

Arbetslöshetsunderstödet utgår för högst femton veckor under loppet af ett år. Hvarje understödsvecka måste motsvaras af fem afgiftsveckor, med undantag för arbetare, som före lagens ikraftträdande uppnått en ålder af 21 år och vanligen arbetat i ett försäkringspliktigt yrke, hvilka till sina redan inbetalda afgifter få räkna sig tillgodo ytterligare fem afgifter för hvarje tremånadersperiod, som de haft arbete i dylikt yrke, dock högst 25 veckoafgifter. Arbetslösheten anses börjad den dag, ansökan om understöd inlämnats.

Försäkringens förvaltningsorgan är den offentliga arbetsförmedlingen, för hvars organisation och arbetssätt m. m. i ett föregående häfte[1] redogjorts. Det ordinära förfaringssättet kommer väl att blifva, att den arbetslöse ingifver sin försäkringsbok till närmaste arbetsförmedlingsanstalt och begär understöd. En tjänsteman, Insurance officer, som utses af handelsministeriet, har här till uppgift att afgöra huruvida och till hvilket understödsbelopp, den arbetslöse är berättigad. Dessa tjänstemän afgöra i första instans huruvida stadgade villkor äro uppfyllda eller om af någon anledning arbetaren är diskvalificerad för erhållande af understöd.

Rätten till erhållande af arbetslöshetsunderstöd *förloras* i följande fall. Arbetare, som på grund af arbetsinställelse, strejk eller lockout, förlorar sin anställning, är ej berättigad till arbetslöshetsunderstöd, så länge arbetsinställelsen fortfar. En arbetare, som förlorar sin anställning till följd af dåligt uppförande, eller som frivilligt utan skälig anledning lämnar den, erhåller intet arbetslöshetsunderstöd under de första sex veckorna från den dag, då anställningen upphörde. Vidare förloras rätten till understöd under den tid, då arbetare sitter i fängelse eller är intagen å arbetsinrättning eller annan försörjningsanstalt, som helt eller delvis underhålles af allmänna medel, samt då han vare sig tillfälligt eller permanent är bosatt utanför det Förenade Konungarikets gränser. Åtnjutes sjukunderstöd enligt lagens afdelning I, kan ej samtidigt erhållas arbetslöshetsunderstöd.

Om försäkringstjänstemannen finner, att en försäkrad arbetare är ur stånd att erhålla eller behålla sin anställning på grund af bristande skicklighet

[1] Se Meddelanden 1911, sid. 863 ff.

eller utbildning uti sitt yrke, äger han befogenhet att erbjuda arbetaren att på arbetslöshetsförsäkringens bekostnad genomgå lämplig utbildningskurs uti yrket. Under denna tid utgår arbetslöshetsunderstödet som vanligt.

Handelsministeriet kan med arbetsgifvare, som erhållit arbetare med anlitande af de af staten upprättade arbetsförmedlingsanstalterna, träffa öfverenskommelse, hvarigenom alla arbetsgifvaren åliggande skyldigheter, som inklistring af märken o. s. v., öfvertagas af arbetsförmedlingsanstalten. I detta fall räknas alla på hvarandra följande anställningsperioder af samma eller olika arbetare som en arbetares oafbrutna arbete, eller m. a. o. arbetsgifvaren betalar endast försäkringsafgift i förhållande till den arbetskraft, han verkligen erhållit genom arbetsförmedlingsanstalten och ej för hvarje enskild arbetare.

Rörande arbetarorganisationer, som till sina i försäkrade yrken sysselsatta medlemmar stadgeenligt utbetala understöd vid arbetslöshet, innehåller lagen den bestämmelsen, att de sedan öfverenskommelse träffats med handelsministeriet, ur arbetslöshetsfonden kunna återbekomma härför utbetalda belopp, som dock icke få öfverstiga tre fjärdedelar, af hvad föreningen direkt utbetalat i understöd åt arbetslösa medlemmar. Fackföreningarna i synnerhet hafva ansetts som lämpliga organ, »efficient instruments», för arbetslöshetsförsäkringen. Vid inträffad arbetslöshet äga medlemmar af dylika organisationer att uppbära sitt understöd genom sin organisation och ej genom arbetsförmedlingsanstalten. I sådant fall får den arbetslöse vända sig till arbetsförmedlingsanstalten, där han erhåller ett intyg om att hans försäkringsbok är vederbörligen ingifven samt att han är utan arbete. Detta intyg inlämnar han därefter, om han är organiserad, till sin fackförening, som förfar med honom som vanligt ifråga om arbetslösa medlemmar. Arbetsförmedlingsanstalten behåller försäkringsboken och han blir ur stånd att erhålla arbete utan att förete sin bok för att stämplas på vanligt sätt. Denna åtgärd har vidtagits i afsikt att förebygga, att en person skulle kunna komma i åtnjutande af understöd under den tid han har arbete i försäkradt yrke. De försäkringspliktiga medlemmarnas afgifter till arbetslöshetsfonden uppbäras af föreningen, och den ordinarie afgiften eller kontingenten nedsättes med motsvarande belopp.

Samtliga försäkringsafgifter såväl som statsbidraget inflyta till en under handelsministeriets förvaltning stående arbetslöshetsfond, hvarur alla understöd och försäkringskostnader bestridas.

Lagen afser emellertid äfven att främja den frivilliga arbetslöshetsförsäkringen inom andra industrier än dem, den obligatoriska försäkringen omfattar, och stadgar i detta syfte, att föreningar utan förvärfsändamål (not trading for profit), som *vare sig till arbetare i försäkrade industrier eller andra* utbetala arbetslöshetsunderstöd, under vissa förutsättningar kunna återfå sina utgifter för arbetslöshetsunderstöd till en sjättedel af hela beloppet. Statens bidrag för detta ändamål har för första året beräknats till något öfver 1 mill. kr.

Statsbidrag till föreläsningsföreningarna för år 1911.

Genom beslut den 2 februari 1912 har Kungl. Maj:t fördelat det af Riksdagen för år 1912 beviljade anslaget af 245 000 kronor till understöd åt sådana anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar. Härvid hafva nedannämnda anstalter och föreningar tilldelats följande belopp för år 1912, nämligen:

i Stockholms stad:	Kr.
Stockholms arbetarinstitut	2 400
Stockholms arbetarförening	2 000
Stockholms borgarskola	2 000
Södermalms arbetarinstitut	1 000
i Stockholms län:	
Södertälje arbetarinstitut	700
Norrtälje föreläsningsförening	600
Östhammars föreläsningsanstalt	300
Öregrunds föreläsningsanstalt	250
Sundbybergs föreläsningsanstalt	500
Ösmo föreläsningsanstalt	200
Nynäshamns föreläsningsanstalt	300
Sånga-Stenhamra föreläsningsförening	500
Harg-Forsmark-Valö föreläsningskrets	500
Spånga föreläsningsförening	500
Djursholms folkbildningsförening	500
Solna föreläsningsförening	400
Nacka folkbildningsförening	400
Brännkyrka föreläsningsförening	400
Botkyrka föreläsningsförening	350
Sorunda föreläsningsanstalt	300
Ekerö föreläsningsförening	300
Saltsjöbaden-Neglinge folkbildningsförening	300
Länna föreläsningsförening	300
Haningebygdens föreläsningsförening	300
Tyresö föreläsningsanstalt	200
Öfver- och Ytterjärna föreläsningsanstalt	200
Lofö föreläsningsförening	200
Bromma föreläsningsförening	300
Vaxholms föreläsningsanstalt	400
Sigtuna föreläsningsanstalt	300
Rimbo föreläsningsanstalt	150
Steninge-Sundveda föreläsningsanstalt	150

i Uppsala län:	Kr.
Uppsala arbetarinstitut	1 200
Enköpings arbetarföreläsningsförening	450
Tiunda folkbildningsförening	500
Skutskärs föreläsningsanstalt	700
Österby bruks föreläsningsanstalt	300
Söderfors bruks föreläsningsanstalt	300
Vattholma föreläsningsanstalt	275
Tierps föreläsningsanstalt	250
Gimo bruks föreläsningsanstalt	250
Örbyhus och Vendels föreläsningsanstalt	250
Löfsta bruks föreläsningsanstalt	200
Dannemora grufvors föreläsningsanstalt	200
Tobo föreläsningsanstalt	200
Älfkarleby föreläsningsförening	300
i Södermanlands län:	
Malmköpings föreläsningsförening	200
Torshälla och Nyby bruks föreläsningsförening	500
Eskilstuna arbetarinstitut	1 200
Strängnäs föreläsningsanstalt	350
Husby-Rekarne med omnejd föreläsningsförening	300
Gnesta med omnejd föreläsningsanstalt	400
Lunda föreläsningsanstalt	250
Länna föreläsningsanstalt	200
Julita föreläsningsanstalt	300
Lerbo föreläsningsanstalt	200
Katrineholms föreläsningsanstalt	750
Västra Vingåkers föreläsningsanstalt	700
Oxelösunds föreläsningsanstalt	600
Floda föreläsningsförening	500
Kila föreläsningsanstalt	200
Mariefreds föreläsningsanstalt	200

	Kr.
Sparreholms föreläsningsanstalt	200
Nyköpings föreläsningsanstalt	650
Tuna-Bergshammars föreläsningsanstalt	250
Flens föreläsningsanstalt	500
Björnlunda med omnejd föreläsningsförening	400
Östra Vingåkers föreläsningsanstalt	475
Sköldinge föreläsningsanstalt	400
Gryts med omnejd föreläsningsanstalt	325
Björkviks föreläsningsanstalt	300

i Östergötlands län:

Norrköpings arbetarinstitut	2 000
Linköpings föreläsningsanstalt	850
Motala stads och verkstads med omnejd föreläsningsanstalt	750
Hammarkinds föreläsningsanstalt	850
Mjölby arbetarförening	750
Vadstena föreläsningsanstalt	700
Boxholms föreläsningsanstalt	500
Åtvids föreläsningsförening	700
Hällestads föreläsningsförening	600
Kvillinge föreläsningsanstalt	350
Skeninge och Allhelgona föreläsningsförening	200
Kisa föreläsningsanstalt	450
Finspongs föreläsningsförening	550
Östra Eneby föreläsningsanstalt	275
Östergötlands ungdomsförbunds föreläsningsförening	200
Vreta Klosters och Ljungs föreläsningsanstalt	500
Östra Husby föreläsningsanstalt	250
Bjälbo föreläsningsanstalt	200
Klockrike föreläsningsanstalt	250
Häradshammars föreläsningsförening	300
Borensbergs föreläsningsanstalt	200
Veta föreläsningsanstalt	350
Ödeshögs föreläsningsanstalt	400
Regna sockens föreläsningsanstalt	350
Kullerstads föreläsningsanstalt	350

i Jönköpings län:

Jönköpings arbetarinstitut	700
Eksjö föreläsningsanstalt	600
Grenna stads- och landsförsamlings föreläsningsanstalt	500
Huskvarna arbetarinstitut	700
Tranås-Säby föreläsningsanstalt	600
Hvetlanda föreläsningsanstalt	600
Norrahammars föreläsningsanstalt	600
Värnamo föreläsningsanstalt	550

	Kr.
Smålands Annebergs föreläsningsanstalt	500
Gislaveds föreläsningsanstalt	500
Nässjö föreläsningsanstalt	500
Mariaelunds föreläsningsanstalt	450
Bruzaholms föreläsningsanstalt	450
Forserums föreläsningsanstalt	400
Säfsjö föreläsningsanstalt	400
Vaggeryds föreläsningsanstalt	350
Rogberga föreläsningsanstalt	300
Anderstorps föreläsningsförening	300
Refteleds föreläsningsanstalt	275
Norra Sandsjö föreläsningsförening	250
Burseryds föreläsningsanstalt	200
Södra Hestra föreläsningsanstalt	250
Villstads föreläsningsförening	300

i Kronobergs län:

Växjö föreläsningsanstalt	650
Alfvesta föreläsningsanstalt	600
Lessebo föreläsningsanstalt	500
Elmhults föreläsningsförening	500
Kosta föreläsningsanstalt	350
Strömsnäs bruks föreläsningsanstalt	350
Ljungby föreläsningsanstalt	300
Vislanda föreläsningsförening	300
Nottebäcks föreläsningsförening	300
Markaryds föreläsningsanstalt	300
Skatelöfs föreläsningsanstalt	200
Tingsås föreläsningsanstalt	200
Drefs och Hornaryds föreläsningsanstalt	250

i Kalmar län:

Kalmar föreläsningsinstitut	1 100
Oskarshamns föreläsnings- och biblioteksförening	700
Västerviks föreläsningsanstalt	1 100
Borgholms föreläsningsanstalt	250
Tjusts föreläsningsanstalt	625
Odensvi föreläsningsförening	600
Öfverums föreläsningsanstalt	500
Ljungby föreläsningsanstalt	550
Törnsfalls föreläsningsanstalt	300
Nybro och Madesjö föreläsningsanstalt	500
Lofta föreläsningsförening	400
Västra Eds föreläsningsförening	450
Gunnebo föreläsningsanstalt	400
Fågelfors föreläsningsanstalt	275
Emmaboda föreläsningsanstalt	400
Vissefjärda föreläsningsanstalt	350
Mönsterås föreläsningsanstalt	300
Dörby föreläsningsanstalt	300

	Kr.
Runstens härads föreläsningsanstalt	275
Högsby föreläsningsanstalt	300
Torslunda föreläsningsanstalt	300
Ryssby föreläsningsanstalt	300
Tuna föreläsningsanstalt	200
Föreläsningsföreningen Johan Skytte i Ålem	200
Hagby föreläsningsanstalt	200
Lönneberga föreläsningsanstalt	200
Målilla föreläsningsanstalt	250
Torsås föreläsningsförening	300
Hjorteds föreläsningsanstalt	200
Locknevi föreläsningsanstalt	250
Långemåla föreläsningsanstalt	200
Arby föreläsningsanstalt	200
i Gottlands län:	
Visby arbetarförenings föreläsningsanstalt	700
Burskretsens föreläsningsförening	500
Klintekretsens föreläsningsförening	300
Hemsekretsens föreläsningsförening	350
Roma föreläsningsförening	400
i Blekinge län:	
Karlskrona föreläsningsförening	1 100
Karlshamns föreläsningsförening	600
Ronneby föreläsningsförening	600
Olofströms föreläsningsanstalt	300
Bräkne-Hoby församlings föreläsningsanstalt	300
Johannishus föreläsningsanstalt	275
Kyrkhults föreläsningsförening	300
Lyckeby föreläsningsanstalt	325
Mjällby föreläsningsanstalt	250
Blekinge godtemplares folkhögskoleförenings föreläsningsanstalt	700
Asarums föreläsningsförening	250
i Kristianstads län:	
Ängelholms föreläsningsanstalt	700
Klippans föreläsningsanstalt	500
Kristliga föreningens af unge män i Kristianstad föreläsningsanstalt	850
Vinslöfs föreläsningsanstalt	300
Simrishamns föreläsningsanstalt	450
Knislinge föreläsningsanstalt	300
Hässleholms föreläsningsanstalt	600
Riseberga föreläsningsanstalt	400
Tollarps med omnejd föreläsningsanstalt	300
Åhus församlings föreläsningsanstalt	275
Båstads föreläsningsanstalt	275
Åstorps föreläsningsanstalt	250
Smedstorps föreläsningsanstalt	225
Önnestads föreläsningsanstalt	300
Tomelilla föreläsningsanstalt	225
Centrala Villands föreläsningsanstalt	200
Degebergaortens föreläsningsanstalt	250
Östra Sönnarslöfs föreläsningsanstalt	250
Örkelljunga föreläsningsanstalt	225
Skillinge föreläsningsanstalt	200
Södra Mellby föreläsningsanstalt	200
Näsums föreläsningsanstalt	225
Perstorps föreläsningsanstalt	250
Hammenhögsortens föreläsningsanstalt	350
Trolle-Ljungby föreläsningsanstalt	250
Kvidinge föreläsningsanstalt	275
Ifvetofta sockens föreläsningsanstalt	400
Broby och Emitslöfs föreläsningsförening	300
Simris och Östra Nöbbelöfs föreläsningsanstalt	500
Färlöfs föreläsningsanstalt	250
Maglehemsortens föreläsningsanstalt	350
i Malmöhus län:	
Malmö biblioteks- och föreläsningsförening	2 400
Landskrona föreläsningsanstalt	1 300
Hälsingborgs föreläsningsförening	850
Ystads föreläsningsanstalt	500
Lunds arbetarinstitut	500
Trelleborgs föreläsningsanstalt	550
Billesholm-Bjufs föreläsningsanstalt	700
Höganäs föreläsningsanstalt	500
Hörby föreläsningsanstalt	500
Eslöfs föreläsningsanstalt	500
Limhamns biblioteks- och föreläsningsförening	500
Sofielunds föreläsningsförening	500
Svedala föreläsningsförening	500
Örtofta föreläsningsförening	450
Arlöfs föreläsningsanstalt	500
Lackalänga föreläsningsanstalt	350
Käflinge föreläsningsanstalt	400
Härslöfs föreläsningsanstalt	400
Jordberga föreläsningsanstalt	400
Skurups föreläsningsanstalt	400
Reslöfs föreläsningsanstalt	400
Hörs föreläsningsanstalt	375
Lomma föreläsningsanstalt	400
Allerums föreläsningsanstalt	400
Svalöfs föreläsningsförening	350
Dalby föreläsningsanstalt	300
Röstånga föreläsningsanstalt	300
Barsebäck-Hofterups föreläsningsanstalt	300
Sjöbo med omnejd föreläsningsanstalt	300

	Kr.
Hvellinge föreläsningsanstalt	300
Mörarps och omnejd föreläsningsanstalt	300
Anderslöf-Grönby föreläsningsanstalt	275
Ekeby föreläsningsanstalt	300
Stehags föreläsningsanstalt	250
Välinge föreläsningsanstalt	250
Bara och Mölleberga föreläsningsanstalt	250
Brunnby föreläsningsanstalt	275
Asks föreläsningsanstalt	250
Teckomatorpsortens föreläsningsförening	250
Harlösa föreläsningsförening	200
Billeberga föreläsningsanstalt	200
Billinge föreläsningsanstalt	200
Hököpinge föreläsningsförening	200
Skifarps föreläsningsanstalt	300
Kågeröds föreläsningsförening	200
Norra Vrams föreläsningsanstalt	300
Mjöhults föreläsningsanstalt	275
Kvistofta föreläsningsanstalt	300
Fosie föreläsningsförening	200
Silfåkra-Refvinge föreläsningsförening	150
Skegrie föreläsningsförening	150

i Hallands län:

Halmstads föreläsningsanstalt	1 200
Himle föreläsningsanstalt	1 350
Varbergs föreläsningsanstalt	800
Kungsbacka föreläsningsanstalt	250
Oskarströms föreläsningsanstalt	500
Harplinge föreläsningsanstalt	700
Falkenbergs föreläsningsanstalt	850
Getinge föreläsningsanstalt	300
Renneslöfs och Ysby föreläsningsförening	450
Ätradalens föreläsningsanstalt	800
Slöinge och närgränsande socknars föreläsningsförening	550
Morups föreläsningsförening	400
Laholms föreläsningsanstalt	450
Tjärby föreläsningsanstalt	275
Östra Karups, Skummeslöfs och Hasslöfs föreläsningsanstalt	300
Eldsberga föreläsningsanstalt	250
Trönninge föreläsningsanstalt	300
Söndrums föreläsningsanstalt	200
Rydö föreläsningsanstalt	250
Årstads föreläsningsanstalt	200
Veinge föreläsningsanstalt	200
Vinbergs föreläsningsanstalt	475

i Göteborgs och Bohus län:

Göteborgs arbetarinstitut	2 400
Göteborgs fögderis föreläsningsförening	1 000
Lundby arbetarinstitut	800
Gårda föreläsningsförening	700
Krokslätts föreläsningsförening	800
Kungälfs föreläsningsförening	500
Lysekils föreläsningsförening	800
Jonsereds föreläsningsförening	400
Uddevalla samhällsförbunds föreläsningsförening	650
Grebbestads föreläsningsförening	600
Inlands Torpe härads föreläsningsförening	250
Tjörns godtemplares föreläsningsförening	700
Vendelsbergs föreläsningsförening	300
Skaftö föreläsningsförening	400
Inlands Fräkne, Nordre och Södre härads föreläsningsförening	400
Marstrands föreläsningsförening	500
Munkedals föreläsningsförening	700
Mollösunds föreläsningsförening	300
Ungdomens väls i Varekil föreläsningsförening	350
Bovallstrands föreläsningsförening	300
Herrestads föreläsningsförening	250
Orusts föreläsningsförening	350

i Älfsborgs län:

Borås arbetarinstitut	1 000
Vänersborgs arbetarinstitut	750
Åmåls arbetarinstitut	700
Ulricehamns arbetarinstitut	550
Alingsås arbetarinstitut	500
Trollhättans föreläsningsinstitut	650
Kinna-Örby föreläsningsanstalt	750
Surte arbetarinstitut	600
Rånnums föreläsningsinstitut	600
Fåglaviks glasbruks föreläsningsförening	525
Melleruds föreläsningsförening	550
Mjöbäcks pastorats föreläsningsförening	475
Lilla Edets föreläsningsförening	400
Herrljunga föreläsningsförening	400
Sandhults föreläsningsanstalt	250
Bollebygds härads föreläsningsanstalt	350
Frändefors föreläsningsanstalt	250
Ånimskogs föreläsningsanstalt	300
Svenljunga föreläsningsanstalt	300
Fritsla föreläsningsanstalt	400
Limmareds föreläsningsanstalt	300
Östra Gäsene föreläsningsanstalt	400
Mellersta Gäsene föreläsningsanstalt	300
Kalfs och Mårdaklefs föreläsningsanstalt	200
Bolstads föreläsningsanstalt	250
Örsås med omnejd föreläsningsanstalt	200

i Skaraborgs län:	Kr.
Tidaholms blåbandsförenings föreläsningsanstalt	600
Sköfde föreläsningsanstalt	700
Mariestads föreläsningsanstalt	600
Falköpings föreläsningsanstalt	575
Lidköpings föreläsningsanstalt	450
Hjo föreläsningsanstalt	400
Styrelsens för Vulcans skol- och bibliotekshus i Tidaholm föreläsningsanstalt	400
Stora Hoftraktens föreläsningsförening	650
Exelsiorföreningen Facklans i Vara föreläsningsanstalt	400
Karlsborgs föreläsningsanstalt	400
Järpåsnejdens föreläsningsanstalt	275
Södra Laske härads föreläsningsanstalt	300
Lekåsa m. fl. socknars föreläsningsanstalt	200
Dimbo-Ottravads föreläsningsanstalt	200
Ullervad-Leksberg-Utby föreläsningsanstalt	300
Axvalls föreläsningsanstalt	200
Skara föreläsningsförening	500
Stenstorps föreläsningsförening	350
Excelsiorförbundets föreläsningsanstalt i Skaraborgs län	650

i Värmlands län:	
Karlstads föreläsningsanstalt	800
Kristinehamns föreläsningsanstalt	450
Filipstads bergslags föreläsningsanstalt	900
Arvika föreläsningsinstitut	700
Eds sockens föreläsningsanstalt	600
Grums föreläsningsförening	500
Säffle föreläsningsförening	350
Hagfors föreläsningsförening	400
Forshaga föreläsningsförening	350
Ekshärads föreläsningsförening	300
Hammarö föreläsningsförening	450
Eda sockens föreläsningsförening	350
Väse föreläsningsförening	250
Nyeds föreläsningsförening	250
Östra Fågelviks föreläsningsförening	250
Millesvik-Ölseruds föreläsningsförening	300
Kils föreläsningsförening	250
Ransäters föreläsningsförening	225
Boda föreläsningsförening	200
Mässviks föreläsningsförening	200
Nedre Ulleruds föreläsningsförening	200
Silbodals föreläsningsförening	180
Huggenäs föreläsningsförening	200

i Örebro län:	
Örebro föreläsningsanstalt	1 000
Kumla föreläsningsförening	400
Bofors godtemplares föreläsningsförening	450
Askers föreläsningsanstalt	250
Fellingsbro föreläsningsanstalt	400
Glanshammars m. fl. socknars föreläsningsförening	300
Nora godtemplares föreläsningsanstalt	500
Degerfors föreläsningsanstalt	400
Lindesbergs föreläsningsanstalt	775
Ljusnarsbergs föreläsningsanstalt	650
Tysslinge m. fl. socknars föreläsningsanstalt	300
Hallsbergs föreläsningsförening	500
Askersunds föreläsningsanstalt	600
Vikers föreläsningsanstalt	300
Laxå föreläsningsanstalt	550
Bo föreläsningsanstalt	300
Sköllersta-Ekeby-Gällersta föreläsningsanstalt	400
Hammars föreläsningsanstalt	800
Götlunda föreläsningsanstalt	500
Stora Mellösa fosterländska förening	200
Fjugesta föreläsningsanstalt	300
Sikfors föreläsningsanstalt	250
Lerbäcks föreläsningsanstalt	300
Hidinge föreläsningsanstalt	180

i Västmanlands län:	
Västerås arbetarinstitut	1 300
Köpings föreläsningsförening	500
Arboga föreläsningsanstalt	500
Norbergs arbetarinstitut	900
Sala föreläsningsförening	700
Ramnäs föreläsningsförening	300
Sura sockens föreläsningsförening	400
Västanfors föreläsningsförening	800
Kungsörs föreläsningsförening	450
Skultuna föreläsningsförening	550
Kolbäcks, Svedvi och Bergs föreläsningsförening	900
Väster-Löfsta föreläsningsförening	500
Kumla föreläsningsförening	400
Siende härads jämte närgränsande socknars föreläsningsförening	900
Björskogs, Himmeta och Arboga socknars föreläsningsförening	500
Malma och Bro föreläsningsförening	500
Väster-Våla föreläsningsförening	300
Skinnskattebergs föreläsningsanstalt	300
Karmansbo föreläsningsförening	300
Norrby föreläsningsförening	320
Kila-Fläckebo föreläsningsförening	230

i Kopparbergs län:	Kr.
Falu föreläsningsförening	800
Hedemora föreläsningsanstalt	600
Avesta-Grytnäs föreläsningsförening	750
Mora föreläsningsanstalt	800
Borlänge föreläsningsanstalt	300
Folkärna föreläsningsanstalt	300
Husby föreläsningsanstalt	750
Leksands föreläsningsförening	550
Lima föreläsningsförening	500
Våmhus studiecirkel	300
Säfsnäs föreläsningsanstalt	400
Transtrands föreläsningsförening	350
Älfdalens föreläsningsförening	200
Sollerö föreläsningsförening	200
Näs föreläsningsanstalt	500
Norrbärke föreläsningsanstalt	325
Domnarfvets föreläsningsanstalt	400
Grycksbo föreläsningsförening	300
Orsa centralkommittés föreläsningsanstalt	500
Malungs föreläsningsanstalt	400
Grangärde föreläsningsanstalt	500
Ore föreläsningsförening	400
Söderbärke föreläsningsanstalt	250
Sällskapet Enighet & Vänskap i Grängesberg	300
Stora Tuna föreläsningsförening	300
Åls föreläsningsanstalt	350
Föreläsningsföreningen Ludvika bokstuga	600
Krylbo föreläsningsanstalt	325
Bjursås föreläsningsförening	250
Järna föreläsningsanstalt	400
Vika-Hosjö föreläsningsanstalt	350

i Gäfleborgs län:	
Gäfle arbetarinstitut	1 700
Söderhamns arbetarinstitut	1 000
Hudiksvalls arbetarinstitut	1 000
Norra Hälsinglands föreläsningsförening	480
Bomhus föreläsningsanstalt	850
Hanebo föreläsningsanstalt	500
Ockelbo föreläsningsförening	500
Strömsbro föreläsningsförening	450
Valbo föreläsningsförening	375
Forsbacka föreläsningsförening	300
Delsbo föreläsningsförening	200
Hamrånge föreläsningsanstalt	550
Ljusdals föreläsningsanstalt	400
Bollnäs föreläsningsanstalt	500
Ljusne-Ala föreläsningsanstalt	300
Skogs och Lingbo föreläsningsanstalt	350
Segerstads föreläsningsförening	200
Ofvansjö-Torsåkers föreläsningsförening	500
Vallviks föreläsningsförening	250
Bjuråkers föreläsningsförening	170
Rogsta föreläsningsförening	300
Bergsjö föreläsningsförening	250
Färila föreläsningsförening	150

i Västernorrlands län:	
Sundsvalls föreläsningsförening	1 000
Alnösundets föreläsningsförening	1 020
Gudmundrå föreläsningsförening	950
Hammar-Nylands föreläsningsförening	600
Bollsta-Väja föreläsningsförening	575
Kristliga föreningen af unge män i Härnösand	600
Sollefteå föreläsningsförening	500
Torps föreläsningsförening	430
Ånge föreläsningsförening	290
Örnsköldsviks föreläsnings- och biblioteksförening	300

i Jämtlands län:	
Östersunds arbetarinstitut	1 400
Jämtlands läns ungdomsförbunds föreläsningsförening	600
Hjärpens föreläsningsförening	250
Näskotts föreläsningsförening	200
Rödöns kyrkslätts föreläsningsförening	200
Bräcke föreläsningsförening	275

i Västerbottens län:	
Föreläsningsföreningen Minerva i Umeå	800
Föreläsningsföreningen Iduna i Sandvik	550
Robertsfors-Sikeå föreläsningsförening	450
Bureå föreläsningsanstalt	400
Nordmalings föreläsningsanstalt	500
Lycksele föreläsningsanstalt	1 000
Åsele föreläsningsanstalt	500
Vindelns föreläsningsanstalt	200

i Norrbottens län:	
Tekniska skolans i Luleå föreläsningsanstalt	800
Malmbergets föreläsningsförening	800
Bodens föreläsningsanstalt	1 200
Kiruna föreläsningsanstalt	600
Piteå föreläsningsförening	900
Neder Kalix föreläsningsanstalt	400
Gällivare föreläsningsanstalt	800
Koskullskulle föreläsningsanstalt	600
Svartö föreläsningsanstalt	700
Riksgränsens föreläsningsanstalt	300
Älfsby föreläsningsanstalt	200
Haparanda föreläsningsanstalt	450

Vidare har Kungl. Maj:t till centralbyråer och andra sammanslutningar för förmedling af populärvetenskapliga föreläsningar för år 1912 beviljat understöd åt nedannämnda anstalter med följande belopp:

till	folkbildningsförbundet i Stockholm	kr. 4 000
»	centralbyrån i Lund för populära vetenskapliga föreläsningar	» 2 500
»	västra Sveriges folkbildningsförbund	» 1 800
»	Norrbottens föreläsningsförbund i Luleå	» 500
»	Västerbottens läns föreläsningsförbund i Umeå	» 200
»	Excelsiorförbundets folkbildningsbyrå i Sköfde	» 100
»	Värmlands föreläsningsförbund i Karlstad	» 100
»	Örebro läns föreläsningsförbund i Hallsberg	» 100
»	Västmanlands läns föreläsningsförbund i Västerås	» 100

Riksförsäkringsanstaltens verksamhet under år 1910.

I. Den industriella olycksfallsförsäkringen.

I Riksförsäkringsanstaltens berättelse af den 29 september 1911, afseende 1910 års verksamhet, meddelas dels uppgifter rörande den försäkringsverksamhet, anstalten under året utöfvat, dels definitiva uppgifter om 1908 års försäkringar samt om de under försäkringstiden inträffade olycksfall, som berättigat till ersättning. Rörande 1908 års försäkringar hänvisas till de tabeller, som åtfölja anstaltens berättelse.

Under år 1910 har Riksförsäkringsanstalten *afslutat* eller *förnyat* kollektiva *försäkringar* till ett antal af 4 452 med ett sammanlagdt provisionellt beräknadt antal årsarbetare af 78 584. Dessutom hafva 158 arbetare begagnat sig af den enskild arbetare medgifna rätten att erhålla försäkring i Riksförsäkringsanstalten. Härtill komma de, hvilka försäkra sig med rätt till endast sjukhjälp.

Vid 1910 års utgång utgjorde antalet gällande kollektiva försäkringar 3 561 med ett antal årsarbetare af 71 824, provisionellt beräknadt. Antalet enskildt försäkrade arbetare uppgick vid årets slut till 145.

För genom olycksfall i arbete skadade arbetare, hvilka icke varit i Riksförsäkringsanstalten försäkrade, hafva *lifräntor* inköpts i 81 fall. Skadans beskaffenhet jämte invaliditetsgraden framgår af efterföljande tabell.

Sammanlanlagda antalet af i Riksförsäkringsanstalten för skadade arbetare inköpta lifräntor, som fortfarande gällde vid 1910 års slut, uppgick till 1 350.

För *änkor* och *barn* efter genom olyckshändelse afliden arbetare, som icke varit försäkrade i Riksförsäkringsanstalten, hafva i 15 fall inköpts *lifräntor*, omfattande 14 änkor och 30 barn. Vid årets slut utgingo dylika lifräntor till 211 änkor och 333 barn.

Invaliditetsgrad.	Antal invaliditetslifräntor, som utgått på grund af								Summa lifräntor.
	huf-vud- (exkl. ögon-) skada.	ögon-skada.	skul-der-, axel- eller arm-skada.	hand- eller finger-skada.	höft- eller ben-skada.	fot- eller tå-skada.	skada å bålens skelett eller mjuka delar.	bråck-skada.	
10 %	—	—	1	1	—	—	—	—	2
öfver 10 » men under 15 %	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15 »	—	—	—	4	—	1	—	1	6
» 15 » » » 20 »	—	3	—	1	—	—	—	—	4
20 »	—	15	—	6	2	1	—	—	24
» 20 » » » 25 »	—	—	—	2	—	—	—	—	2
25 »	—	4	1	5	1	1	—	—	12
» 25 » » » 33⅓ »	—	—	1	1	2	—	—	—	4
33⅓ »	—	—	1	2	3	—	—	—	6
» 33⅓ » » » 50 »	1	—	1	5	—	—	—	—	7
50 »	—	2	1	2	2	1	1	—	9
» 50 » » » 75 »	—	1	1	—	1	—	1	—	4
75 »	—	—	—	—	1	—	—	—	1
» 75 » » » 100 »	—	—	—	—	—	—	—	—	—
100 »	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	1	25	7	29	12	4	2	1	81

Sammanlagda antalet af invalider och efterlefvande, som på grund af lifränteinköp voro berättigade att uppbära lifränta från Riksförsäkringsanstalten, uppgick vid 1910 års slut till 1 894.

Under år 1910 *anmäldes* hos Riksförsäkringsanstalten 4 778 olycksfall, som drabbat i anstalten försäkrade arbetare.

Af de anmälda olycksfallen har 1 inträffat under år 1907, 2 under år 1908 samt 138 under år 1909 och 4 637 under år 1910. Beträffande olycksfallet från år 1907 blefvo ersättningsanspråken afslagna liksom också beträffande 11 af olycksfallen från år 1909 och 79 från år 1910. Dessutom hafva i ett fall ersättningsanspråken för olycksfall, som inträffat år 1908, återkallats samt likaledes för 9 olycksfall år 1909 och 150 år 1910. Af de af anstalten under året ersatta olycksfallen härröra 1 fall från år 1908, 117 fall från år 1909 samt 4 003 från år 1910. Vid årets slut kvarstodo såsom oafgjorda 1 ersättningsanspråk med anledning af olycksfall år 1909 och 405 från år 1910.

Af de under år 1909 anmälda olycksfall, hvilka med hänsyn till ersättningsfrågan ännu vid nämnda års slut voro oafgjorda, hafva 354 under år 1910 föranledt beslut om ersättning. Riksförsäkringsanstalten har således under år 1910 i 4 475 fall beviljat ersättning för skada till följd af olycksfall, som träffat i anstalten försäkrade arbetare. Af dessa har i 68 fall ersättning utgått till följd af skada genom olycksfall *utom* arbetet.

Af ofvannämnda 4 475 fall har ersättning i 4 170 fall (93·2 %) lämnats för öfvergående skada, i 262 fall (5·8 %) i anledning af invaliditet samt i 43 fall (1 %) på grund af dödsfall.

I 4 137 af de 4 170 fall, då ersättning för öfvergående skada beviljades under redogörelseåret, upphörde ersättningen vid årets slut, men i 33 fall utgick den fortfarande. Af de 262 olycksfall, som medfört invaliditet, hafva 222 jämväl under året föranledt sjukhjälp, hvilket äfven varit fallet vid 5 af de ofvan uppgifna 43 fall, som medfört döden.

Sammanlagda antalet fall, i hvilka Riksförsäkringsanstalten under år 1910 tillerkänt den skadade sjukhjälp, hvilken vid årets slut upphört att utgå, uppgick således till 4 364. Därvid har i 65 fall ersättning utgått först fr. o. m. sextioförsta dagen efter olycksfallet, men i de öfriga 4 299 jämväl under karenstiden.

Såsom af Riksförsäkringsanstaltens berättelse för år 1909 framgår, utgick vid detta års slut fortfarande sjukhjälp i 21 fall. Af dessa utgick i 4 fall sjukhjälp ännu vid 1910 års utgång.

Som ofvan nämnts, har under år 1910 i 262 fall invaliditetsränta tillerkänts skadade arbetare på grund af genom olycksfall uppkommen, för framtiden bestående skada. Af dessa har i 200 fall invaliditetsräntan kunnat fast-

Invaliditetsgrad.	Antal lifräntor, som utgått på grund af										Summa lifräntor.
	hufvud- (exkl. ögon-) skada.	ögonskada.	skada å skulderregionen, axel eller arm.	hand- eller fingerskada.	skada å bäckenregionen, höft eller ben.	fot- eller tåskada.	skada å bålens skelett eller mjukdelar.	skada å bröst- eller bukhålans organ.	bråckskada.	skador å flera kroppsdelar.	
10 %	2	12	—	35	—	1	—	—	—	—	50
öfver 10 » men under 15 %	—	13	1	15	3	—	—	—	—	—	32
» 15 »	—	3	3	4	6	2	1	—	5	—	24
» 15 » » » 20 »	—	13	—	5	—	—	—	—	—	—	18
» 20 »	2	26	4	16	8	1	1	—	—	—	58
» 20 » » » 25 »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» 25 »	1	9	2	7	4	2	1	—	—	—	26
» 25 » » » 33⅓ »	—	2	1	2	—	—	—	—	—	—	5
» 33⅓ »	2	4	1	1	4	—	—	—	—	1	13
» 33⅓ » » » 50 »	—	1	1	3	2	—	—	—	—	—	7
» 50 »	—	2	2	4	6	—	1	1	—	—	16
» 50 » » » 75 »	—	2	2	—	3	—	1	—	—	—	8
» 75 »	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2
» 75 » » » 100 »	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
» 100 »	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	2
Summa	8	89	18	92	36	6	5	1	5	2	262

ställas definitivt, men i 62 fall endast på viss tid. Dessa lifräntor härröra från olycksfall, af hvilka 1 inträffat under hvartdera af åren 1905 och 1907, 7 år 1908, 79 år 1909 samt 174 år 1910.

Riksförsäkringsanstalten har med stöd af bestämmelserna i 21 § af lagen den 5 juli 1901 till lifräntetagaren i 9 fall en gång för alla utbetalat ett belopp, motsvarande lifräntans kapitalvärde.

Sammanlagda antalet af de vid 1910 års slut gällande invaliditetsräntor, som af Riksförsäkringsanstalten tillerkänts hos densamma försäkrade arbetare, uppgick till 990.

Under år 1910 har Riksförsäkringsanstalten beviljat ersättning för 43 *dödsfall*, hvilka i 17 fall endast föranledt begrafningshjälp, men i 26 fall utom begrafningshjälp äfven lifränta. Dessa lifräntor omfattade 84 personer, nämligen 26 änkor och 58 barn. Antalet lifräntetagare på grund af dödsfall genom olyckshändelse bland i Riksförsäkringsanstalten försäkrade arbetare uppgick vid 1910 års slut till 361.

Totala antalet af invalider och efterlefvande, som på grund af försäkringar i Riksförsäkringsanstalten voro till lifräntor berättigade, uppgick vid 1910 års utgång till 1 351.

Riksförsäkringsanstalten har under år 1910 i sammanlagdt 393 fall afgifvit *utlåtanden* rörande skador, som drabbat i anstalten icke försäkrade arbetare. Därvid har i 343 fall utlåtande begärts på grund af öfverenskommelse mellan arbetsgifvare och arbetare, i 17 af domstol samt i 33 fall af annan statsmyndighet än domstol.

Dessutom har Riksförsäkringsanstalten i 6 fall afgifvit utlåtande, huruvida det arbete, hvari den skadade vid olycksfallet var stadd, varit sådant, som afses i lagen den 5 juli 1901.

Det *ekonomiska resultatet* af Riksförsäkringsanstaltens verksamhet under år 1910 framgår af nedanstående tablå, hvilken kompletterats på samma sätt som vid redogörelsen för 1909 års verksamhet.

Inkomster.	Kr.	Utgifter.	Kr.
Premier (reglerade) för försäkringar	445 917·21	Utbetald sjukhjälp	134 012·67
Kapitalvärden af inköpta lifräntor .	162 027·80	Utbetald begrafningshjälp	2 400·00
Räntor och kursvinster	187 625·20	Utbetalda kapitalbelopp	4 912·53
Statsbidrag ur »arbetarförsäkringsfonden» till täckande af förvaltningskostnaderna	130 898·82	Utbetalda lifräntebelopp	233 182·36
		Tillökning i de vid årets slut utanordnade men ej utbetalda ersättningsbelopp och regleringspremier	302·18
		Afsättning till premiefonden	4 000·00
		Afsättning till lifräntereservfonden .	314 641·54
		Afsättning till säkerhetsfonden . . .	102 118·93
		Förvaltningskostnader	130 898·82
Summa	**926 469·03**	*Summa*	**926 469·03**

Häraf framgår, att verksamheten under året i motsats till under föregående år lämnat ett öfverskott af 102 118·93 kr., hvilka tillförts säkerhetsfonden.

Förvaltningskostnaderna hafva uppgått till 130 898·82 kr., hvaruti ingå anstaltens kostnader för såväl den industriella olycksfallsförsäkringen som för dess bestyr med fiskares olycksfallsförsäkring. I detta belopp ingå kostnad för samtliga ortsombud med 27 455·55 kr.

Postsparbankens kostnader för den industriella olycksfallsförsäkringen har uppgått till 14 692·50 kr. samt för dess befattning med fiskeriförsäkringen till 103·10 kr. eller tillsamman 14 795·60 kr. Totala förvaltningskostnaderna för den af staten bedrifna grenen af olycksfallsförsäkringsverksamheten uppgick sålunda till 145 694·42 kr. eller till 23·7 % af årsinkomsten i premier och inköpta lifräntor samt till 38·7 % af under året utbetalad olycksfallsersättning.

Anstaltens tillgångar och skulder framgå af nedanstående balansräkning för den 31 dec. 1910.

Tillgångar.	Kr.	Skulder.	Kr.
Kontant behållning	27 607·57	Förskott af Postsparbanken	40 817·50
Fordran af Postverket	17 107·31	Oregleradt mellanhafvande med fiskeriförsäkringen	550·00
Obligationer	2 924 876·38	Utanordnade men ej utbetalda ersättningsbelopp och regleringspremier	3 125·51
Utlämnade lån till kommuner	857 186·59	Balanserande premier till 1911	2 868·25
Utlämnade inteckningslån	455 000·00	Premiereservfond	124 000·00
Upplupna ej förfallna räntor	55 210·44	Ersättningsreservfond	200 000·00
		Lifräntereservfond	3 693 467·40
		Säkerhetsfond	272 159·63
Summa	4 336 988·29	*Summa*	4 336 988·29

II. Försäkring för fiskare.

Denna gren af Riksförsäkringsanstaltens verksamhet, hvilken som bekant tog sin början med 1909 års ingång, har under år 1910 rönt en ringa tillbakagång, i det antalet försäkrade fiskare sjunkit från 1 185 år 1909 till 1 158. Då fiskarenas antal i Sverige enligt Kungl. propositionen angående beredande af olycksfallsersättning åt fiskare utgör c:a 17 000, visar detta, att denna gren af olycksfallsförsäkringen i motsats till den industriella hittills vunnit föga anslutning. Den förra är ju också helt och hållet frivillig, under det den industriella olycksfallsförsäkringen i viss mån framtvingas genom den ersättningsplikt, som enligt lag i regel åligger industriens arbetsgifvare. Verkan häraf har blifvit, att inemot 70 % af samtliga arbetare inom ersättningspliktiga industrier torde vara olycksfallsförsäkrade mot endast c:a 7 % för fiskare eller måhända ungefär det dubbla, om man begränsar sig till yrkesfiskare med uteslutande af husbehofsfiskare.

Af de under året afslutade fiskareförsäkringarna berättigade 125 till s. k. lagersättning med den utsträckning däruti,[1] som särskildt tillkommer

[1] Ersättning utgår vid dödsfall genom olyckshändelse i arbete, då den aflidne icke efterlämnar änka eller barn, med visst belopp till efterlefvande föräldrar och syskon, som varit af den aflidne ekonomiskt beroende.

fiskare enligt kungörelsen den 2 okt. 1908, 927 till ersättning äfven fr. o. m. 15:e dagen, 2 fr. o. m. 4:e dagen samt 104 fr. o. m. 1:a dagen efter läkarbehandlingens början. Dessutom har försäkring i 124 fall meddelats för olycksfall *utom* arbete.

Af under år 1910 anmälda 27 olycksfall inträffade 8 under år 1909, och 5 redan under år 1909 anmälda olycksfall hafva först år 1910 afgjorts. Hela antalet fall, som under år 1910 förelegat till afgörande, utgjorde således 32. Af dessa har i 23 fall ersättning beviljats, hvaremot i 2 fall anspråken afslagits; i 1 fall blef den skadade återställd, innan rätt till ersättning inträdt, och i 6 fall har ersättningsfrågan icke kunnat under året afgöras.

På grund af inträffade olycksfall har Riksförsäkringsanstalten beviljat endast sjukhjälp i 18 fall, sjukhjälp och invaliditetsersättning i 2 fall, endast invaliditetsersättning i 2 fall samt i 1 fall dödsfallsersättning.

De ofvan nämnda 4 lifräntorna hafva beräknats efter en invaliditetsgrad af resp. 10, 15, 20 och 30 %. Antalet vid 1910 års slut utgående lifräntor till fiskare utgjorde 8. Dessutom utgingo ännu vid 1910 års slut de under föregående år tillerkända lifräntorna till en änka och 2 barn.

Fiskareförsäkringens räkenskaper omfatta dels försäkringen mot olycksfall under utöfning af fiskeyrket enligt § 1—3 i kungl. kungörelsen den 2 okt. 1908, dels försäkring med rätt till ersättning under karenstiden samt vid olycksfall utom arbete enl. §§ 4 och 5 i samma kungörelse.

Samtliga medel till fondernas täckande förvaltas af Postsparbanken.

Af räkenskaperna framgår, att försäkringsrörelsen med en årspremie af 5·50 kr., då man bortser från såväl Riksförsäkringsanstaltens som Postsparbankens förvaltningskostnader, hvilka täckas af statsmedel, lämnat en behållning af 67·34 kr., hvilka förts till den nybildade säkerhetsfonden.

Hvad särskildt beträffar karensförsäkring och försäkring mot olycksfall utom arbete, har årets verksamhet, bortsedt från förvaltningskostnaderna, lämnat en behållning af 489·05 kr., hvilka tillförts den nämnda säkerhetsfonden.

Fiskareförsäkringens samtliga tillgångar utgjorde vid 1910 års slut 17 158·59 kr., hufvudsakligen placerade i räntebärande obligationer.

III. Ersättning vid kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

Med ingången af år 1910 har Riksförsäkringsanstaltens verksamhet ökats med ärenden rörande ersättning i anledning af kroppsskada ådragen under militärtjänstgöring.

Enligt den kungl. förordningen den 18 juni 1909 tillkommer dylik ersättning tjänstgörande värnpliktig, volontär vid hären samt flottans och kustartilleriets stammanskap, som skadas genom olycksfall vid tjänstgöring under fred eller eljes under tjänstgöring i krig, eller som träffas af sjukdom med däraf följande skada, hvartill tjänstgöringen kan anses hafva bidragit.

Bestämmelserna om ersättnings utgående äro i princip öfverensstämmande med lagen angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete den

5 juli 1901, dock med väsentliga modifikationer i trenne afseenden. Dels har karenstiden inskränkts från 60 till 3 dagar, dels har rätten till lifränta enligt denna förordning äfven medgifvits föräldrar och syskon, som varit af den omkomne ekonomiskt beroende, därest denne icke efterlämnar änka eller barn, och slutligen hafva ersättningsbeloppen genomgående höjts med 50 %. Till följd häraf utgår lifränta vid full invaliditet med 450 kr. i st. f. 300 kr., änkepension med 180 kr. i st. f. 120 kr. etc.

Angående tillämpningen af denna förordning stadgar kungl. förordningen af 18 juni 1909 att, då anledning därtill föreligger, vederbörande befälhafvare, om skadan uppstått under tjänstgöring, eller i annat fall polismyndigheten skall ofördröjligen föranstalta om sådan undersökning, hvarom i § 11 af förstnämnda kungörelse stadgas. Sedan denna afslutats, skall eventuellt framställning om ersättning af vederbörande regements- eller kårchef eller stationsbefälhafvare göras hos Riksförsäkringsanstalten, som därvid skall bestämma,

huruvida och i hvad mån sjukhjälp skall utbetalas i enlighet med 4 §, 1 mom., af nämnda förordning;

huruvida och till hvad belopp lifränta skall enligt 4 §, 2 och 3 mom., i samma förordning utgå;

huruvida begrafningshjälp enligt samma förordning må utgå;

huruvida enligt 14 § af samma förordning jämkning i ersättning må medgifvas samt

huruvida i stället för lifränta, jämlikt 16 § i samma förordning, visst af anstalten beräknadt belopp må på en gång erläggas.

Sedan Riksförsäkringsanstalten sålunda bestämt om och med hvilket belopp ersättning skall utgå, har den att därom underrätta Postsparbanken, hvilken utbetalar densamma.

Slutligen tillkommer det Riksförsäkringsanstalten att i händelse af tvist utföra och bevaka statens talan.

På grund af hvad sålunda förordnats, hafva följande ärenden varit föremål för Riksförsäkringsanstaltens handläggning under år 1910.

Under året inkomna framställningar om ersättning hafva varit till antalet 55. Af dessa har 1 återkallats, 15 hafva afslagits samt 12 hafva vid årets slut ännu varit under utredning. Återstående 27 hafva föranledt beslut om ersättning.

Af dessa 27 ersättningar hafva 8 utgått på grund af öfvergående nedsättning i arbetsförmågan, hvilken i 7 fall härrörde af olycksfall samt i 1 fall af sjukdom; 16 ersättningar hafva utgått på grund af invaliditet, hvilken i 10 fall förorsakats af olycksfall och i 6 fall af sjukdom; 3 ersättningar hafva utgått tillföljd af dödsfall, hvaraf 2 förorsakats af olyckshändelse samt 1 af sjukdom. Ingen af de lämnade invaliditets- eller dödsfallsersättningarna har varit förbunden med sjukhjälpsersättning. Af dessa sistnämnda hafva 5 under året upphört att utgå, de öfriga fortsattes ännu vid årsskiftet.

Invaliditetsräntor hafva under året beviljats i 16 fall, hvaraf 10 äro definitiva och 6 tillfälliga. Samtliga lifräntors fördelning efter graden af invaliditet äro följande.

Invaliditetsgrad.	Antal lifräntor.	Invaliditetsgrad.	Antal lifräntor.
10 %	1	33⅓ %	2
öfver 10 » men under 15 %	2	öfver 33⅓ » men under 50 %	—
15 »	1	50 »	4
» 15 » » » 20 »	2	» 50 » » » 75 »	1
20 »	1	75 »	1
» 20 » » » 25 »	—	» 75 » » » 100 »	—
25 »	1	100 »	—
» 25 » » » 33⅓ »	—		*Summa* **16**

De sjukdomar, hvilka föranledt beviljande af invaliditetsräntor, hafva varit i 3 fall lungtuberkulos, i 2 fall hjärtfel såsom följd af reumatism samt i 1 fall döfhet å båda öronen föranledd af mellanöroninflammation.

Dödsfallsersättningarna hafva i 1 fall föranledts af drunkningsolycka, i 1 fall blef den omkomne ihjälsparkad af en tjänstehäst och i 1 fall afled han genom hjärninflammation.

Ersättningen har i 2 fall endast bestått i begrafningshjälp, men i det tredje fallet därjämte i lifränta till den aflidnes föräldrar.

De under året beviljade ersättningarna motsvara följande kostnad:

	Kronor.
Sjukhjälpsersättningar:	411·00
Invaliditetsersättningar:	
a) utbetalda belopp	909·48
b) beviljade lifräntors kapitalvärde	44 976·70
Dödsfallsersättningar:	
a) utbetaladt belopp	286·00
b) beviljad lifräntas kapitalvärde	2 793·05
Summa	**49 376·23**

Till bestridande af Riksförsäkringsanstaltens kostnader med anledning af dess befattning med ifrågavarande militärersättningsfrågor har K. Maj:t anvisat 2 300·00 kr., hvaraf 2 268·84 kr. under året förbrukats.

Norsk statistik öfver minuthandelspriser

jämförd med den svenska prisstatistiken.

En fortlöpande officiell statistik öfver minuthandelspriserna å lifsmedel har i Norge först från och med år 1911 kommit till stånd. Denna statistik utarbetas af »Det statistiske Centralbyraa», som den 15:de i hvarje månad inhämtar prisuppgifter å de viktigaste slagen af lifsmedel från en del köpmannaföreningar, kooperativa föreningar och kvinnoföreningar. För Kristiania erhålles särskilda uppgifter från Statistiska kontoret i denna stad.

Enligt den uppgjorda planen skulle prisuppgifter inhämtas från 17 städer och 15 landtdistrikt, men denna plan synes hittills icke hafva kunnat fullföljas i hela dess utsträckning. För andra kvartalet 1911 hafva sålunda uppgifter inkommit endast från 14 städer och 3—6 landtdistrikt.

I publikationen »Maanedsskrift for socialstatistik» offentliggör den norska centralbyrån månatligen medelpriser för de olika städerna och landtdistrikten, genomsnittspriser för samtliga städer äfvensom för samtliga landtdistrikt samt medelpriser för hela riket, utgörande det aritmetiska mediet mellan städernas resp. landtdistriktens genomsnittspriser. Om den metod byrån använder för uppgifternas införskaffande föreligger ingen annan upplysning än att desamma erhållas genom hänvändelser till förutnämnda köpmannaföreningar, kooperativa föreningar och kvinnoföreningar.

Kommerskollegii lifsmedelsprisstatistik grundar sig såsom bekant på de uppgifter, som genom särskilda ombud i orterna (39 orter) inhämtas från minutaffärer och å salutorgen. Från de olika orterna torde ett betydligt större antal uppgifter föreligga än hvad fallet är i Norge. Den svenska prisstatistiken synes alltså hvila på ett vida rikhaltigare primärmaterial än den norska.

Emellertid torde en jämförelse mellan den svenska och den norska prisstatistikens resultat, äfven om materialet på grund af anförda omständigheter icke kan anses fullt likvärdigt, erbjuda åtskilligt intresse på grund af de bägge ländernas nära grannskap och deras i mångt och mycket likartade produktions- och afsättningsförhållanden. I nedanstående tablå hafva sammanställts de för Sverige och Norge beräknade riksmedelpriserna å vissa viktigare varuslag under andra kvartalet 1911, hvilka varuslag för de bägge länderna synas vara fullt jämförbara till kvaliteten.

Varuslag.	Kvantitet.	Medelpris för 2:dra kvartalet 1911. Sverige.	Norge.	Medelpriset för Sverige öfverstiger (+) eller understiger (—) medelpriset för Norge med
		öre.	øre.	%.
Mjölk, oskummad (melk, nysilt)	l.	14	14	0
» , handskummad, (» , skummet)	»	7	7	0
Smör, mejeri- (smør, meierismør)	kg.	214	201	+ 6·5
» , lands- (» , fjeldsmør)	»	195	181	+ 7·7
Margarin, högsta kvalitet (margarin, bedste)	»	144	132	+ 9·1
» , lägsta » (» , billigste)	»	111	104	+ 6·7
Ägg, färska, svenska (egg, friske, norske)	tjog.	114	122	— 6·6
Potatis (poteter, norske)	5 l.	28	27	+ 3·7
Nötkött: färskt, stek (oksekjøt, fersk, stek)	kg.	98	108	— 9·3
» : » , soppkött (» , » , suppekjøt)	»	80	92	— 13·0
Kalfkött: stek, gödkalf (kalvekjøt, gjødkalv, stek)	»	116	109	+ 6·4
» : » spädkalf (» , spædkalv)	»	58	62	— 6·5
Fårkött, färskt (faarekjøt, fersk {forpart / bakpart})	»	124	111	+ 11·7
» , salt (» , salt)	»	106	87	+ 21·8
Fläsk, färskt (flesk, fersk)	»	121	121	0
» , salt, svenskt (» , norsk saltet sideflesk)	»	130	126	+ 3·2
» , » amerikanskt (» , amerikansk)	»	139	131	+ 6·1
Socker, bit- (sukker, raffinade, klipp. Stett.)	»	67	59	+ 13·6

De ofvan anförda siffrorna visa, att under andra kvartalet 1911 minuthandelspriserna å smör, margarin och socker voro högre i Sverige än i Norge, medan åter äggpriserna voro något högre i Norge. Köttpriserna växla ganska betydligt. Oxköttet var t. ex. åtskilligt dyrare i Norge, men fårköttet däremot högst väsentligt billigare.

För anställande af en jämförelse mellan lifsmedelskostnaderna i de två länderna föreligger för närvarande icke material, i det att härför erfordras kännedom om hushållsbudgetens sammansättning för de inkomstklasser, hvilkas lifsmedelsutgifter afses. Såsom bekant föreligger för Sveriges del en sådan undersökning, som hänför sig till en arbetarfamilj af normal storlek (man, hustru och två barn) i Stockholm, men däremot icke till hushåll i öfriga delar af landet. För Norge har någon officiell undersökning af sådan art icke verkställts.

Kortare meddelanden.

— Socialstatistik, allmänt. —

Förslag till socialstatistik för Kristiania. I Kristiania kommunalstyrelse har väckts förslag om anordnandet i hufvudstaden af arbetsstatistiska undersökningar efter en systematisk och omfattande plan. Saken har diskuterats vid sammanträde mellan intresserade organisationer, och goda förutsättningar finnas för planens förverkliggörande.

Preliminärt har bestämts, att statistiken skall omfatta följande fyra hufvudgrenar:

1. Arbetsförhållanden och arbetsvillkor.
2. Arbetarklassens ekonomiska förhållanden.
3. Föreningsväsen.
4. Statens och kommunens åtgärder.

Under den första gruppen skulle komma frågor om lön, arbetstid, andra arbetsvillkor, sanitära förhållanden m. m. Hit skulle äfven räknas specialundersökningar rörande fabriksarbetare, handtverkare, handelsarbetare, transportarbetare, tjänstefolk, icke yrkeskunniga arbetare, barn- och kvinnoarbete; vidare strejker och lockouter, arbetsrätt, medling och skiljedom; slutligen produktionsförhållanden.

Andra gruppen omfattar arbetarnas inkomster och utgifter. Med frågan om inkomsten sammanhänger frågan om arbetslönens stegring, biförtjänster, hustruns och barnens arbete.

Under rubriken utgifter skulle föras budgetsundersökningar. Hit skulle ock räknas spörsmål, sammanhängande med sjukdom, arbetslöshet, bostäder, beklädnad, födoämnen, priser, konsumtion och beskattning. Hit höra äfven frågor om arbetslönernas och varuprisernas inbördes påverkan (standard of life), om familjens storlek och om slumväsendet.

Tredje gruppen omfattar föreningar af olika slag, sålunda fackföreningar, kooperativa föreningar, byggnadsföreningar, låneföreningar, hjälp-, arbetslöshets-, sjuk- och begrafningskassor.

Fjärde gruppen innefattar en mängd spörsmål, bland hvilka må nämnas undervisningsväsende, arbetsförmedling, arbetslöshet, nödhjälpsarbeten, understöd till arbetslöshetskassor, arbetarskydd, försäkring, fattigvård och statistik.

(Meddelelsesblad).

— Strejker, lockouter m. m. —

Den engelska kolgrufvestriden och dess inverkan på industrien. En arbetsstrid af sådan omfattning och art som den engelska grufarbetarstrejken måste gifvetvis öfva ett högst väsentligt inflytande på landets industri, främst naturligtvis på de grenar af densamma, som för sin drift äro beroende af tillgång på stenkol. Handelsministeriet i England, Board of Trade, har, i syfte att erhålla någon närmare uppfattning om kolgrufvestrejkens inverkan på vissa industrier, införskaffat en del uppgifter härom för hvar och en af de fem veckorna närmast före den 23 mars.

Af de erhållna uppgifterna framgår, att de industrier, som mest påverkades af kolstrejken, voro de, som syssla med tillverkning af tackjärn, järn och stål, järn- och stålplåt, lergods, tegel och glas. Tackjärnsindustrien afstannade, praktiskt taget, i början af mars månad; den 2 mars stoppades 10 % af masugnarna, och vid slutet af följande vecka voro nära två tredjedelar af dem försatta ur verksamhet. Vid slutet af mars uppehölls arbetet vid endast 13 % af masugnarna. Järn- och stålverken, som visat en afgjord stegring i sin verksamhet under sista veckan af februari, rönte under första veckan af mars en stark nedgång, hvilken ytterligare tilltog under de följande veckorna, så att nära 60 % af arbetsstyrkan den 23 mars voro arbetslediga. Nedgången var måhända något mindre påfallande i Sheffield och Rotherham än i andra distrikt. Mer än halfva an-

talet valsverk hade den 9 mars upphört, och vid mars månads utgång arbetade blott 76 valsverk vid 13 arbetsföretag mot resp. 489 och 80 vid slutet af februari. I förbindelse med valsverk stående stålplåtsverk voro nästan helt och hållet stoppade den 9 mars, i det endast 8 verk af 68 voro i verksamhet, och före den 23 stodo alla stilla.

Följande tablå visar konfliktens progressiva inverkan på tackjärns-, järn- och stål-, järnplåts- och stålplåtsindustrierna.

	Under veckan närmast före den					
	24 febr.	2 mars.	9 mars.	16 mars.	23 mars.	30 mars.
Tackjärn, masugnar i gång	284	259	101	71	45	33
Järn och stål, fullgjorda skift . . .	490 000	500 000	323 000	253 000	190 000	[1]
Järn- och stålvalsverk, företag i gång	557		221	122	81	76

I efterföljande båda tabeller meddelas en del siffror för några andra industrier. Tab. 1 visar, huru antalet arbetare inom åtskilliga viktiga industrigrenar växlat under den egentliga konfliktiden, tab. 2 åter anger på liknande sätt växlingarna i den sammanlagda arbetsförtjänsten för samma arbetare.

Tab. 1. Antalet vid olika tidpunkter arbetande inom vissa industrier.

Industrigren.	Antal arbetare den 24 febr.	Ökning (+) eller minskning (—) i jämförelse med veckan 17—24 februari under veckan			
		26 febr.—2 mars.	3—9 mars.	10—16 mars.	17—23 mars.
		%.	%.	%.	%.
Bomullsindustri	115 597	+ 0·0	— 0·4	— 1.3	— 1.5
Ylleindustri	26 504	— 0·2	— 0·6	— 1·8	— 4·3
Kamgarnsindustri	39 442	— 0·7	— 1·2	— 1·3	— 2·5
Linneindustri	37 549	+ 0·1	+ 0·1	+ 0·4	+ 0·2
Juteväfnadsindustri	6 043	+ 0·4	+ 0·4	+ 0·4	+ 0·3
Spetsindustri	5 109	+ 3·4	+ 4·1	+ 4·8	+ 1·0
Trikåindustri	17 843	+ 1·5	+ 1·4	+ 1·5	+ 0·1
Sidenindustri	8 989	+ 0·1	— 0·3	+ 0·3	— 0·4
Mattindustri	7 851	— 0·3	+ 0·2	— 0·1	— 0·3
Bleknings- o. dyl. industri	27 721	+ 0·6	+ 0·5	— 2·6	— 6·7
Glasindustri	7 661	— 3·7	— 13·8	— 21·7	— 29·4
Tegelindustri	10 799	— 5·8	— 13·1	— 21·6	— 22·5
Lervaruindustri	18 924	— 0·6	— 31·0	— 57·6	— 66·3
Samtliga industrier	330 032	— 0·2	— 2·6	— 5·3	— 6·9

Lervaruindustrien influerades i vissa distrikt redan innan strejken började, och vid midten af månaden var större delen af dess arbetare lediga. De erhållna uppgifterna visa, att föga mindre än hälften af lervaruarbetarna voro arbetslediga den 9 mars, mer än två tredjedelar den 16 och 80 % den 23. I andra distrikt var inverkan på lervarutillverkningen visserligen ej så starkt framträdande men dock afsevärd. Tegel- och glasindustrierna började liksom lervaruindustrien röna inverkan i februari, och arbetslösheten tilltog hastigt under mars. Inom tegelbranschen var nära en fjärdedel af personalen utan sysselsättning den 23 mars, hvarjämte för långt flere arbetstiden måste inskränkas. De sydliga och syd-västra delarna af England synas hafva varit mindre allvarligt påverkade än andra delar af riket. Inom glasindustrien var det buteljtillverkningen, som särskildt influerades, och inom denna industrigren stod så godt som allt arbete stilla vid slutet af månaden.

[1] Kan ej uppgifvas.

Tab. 2. Arbetsförtjänsten vid olika tidpunkter inom vissa industrier.

Industrigren.	Arbetsförtjänst under veckan 17—24 febr.	Ökning (+) eller minskning (—) i jämförelse med veckan 17—24 februari under veckan			
		26 febr.—2 mars.	3—9 mars.	10—16 mars.	17—23 mars.
	Kr.	%.	%.	%.	%.
Bomullsindustri	2 072 197	+ 0·4	+ 0·2	— 1·2	— 2·1
Ylleindustri	450 523	— 0·2	— 2·3	— 5·8	— 9·2
Kamgarnsindustri	542 324	— 0·6	— 3·7	— 9·0	— 12·5
Linneindustri	407 443	+ 2·2	+ 5·1	+ 2·8	+ 1·1
Juteväfnadsindustri	78 169	+ 0·6	— 0·1	+ 1·4	+ 1·7
Spetsindustri	90 800	+ 4·0	+ 4·3	+ 2·8	+ 1·4
Trikåindustri	262 280	+ 1·0	— 0·2	— 1·9	— 3·9
Sidenindustri	113 040	+ 0·5	— 1·9	— 1·8	— 4·8
Mattindustri	122 504	+ 1·3	— 1·8	— 8·1	— 7·7
Blekнings- o. dyl. industri	584 711	+ 1·6	— 0·9	— 8·6	— 18·0
Glasindustri	182 528	— 4·6	— 17·7	— 29·5	— 42·0
Tegelindustri	215 415	— 6·9	— 18·5	— 26·7	— 31·9
Lervaruindustri	323 651	— 2·4	— 39·3	— 58·2	— 66·9
Samtliga industrier	**5 445 585**	± 0·0	— 3·9	— 8·3	— 11·7

Skeppsbyggeriet åter påverkades endast obetydligt, bortsedt från en viss osäkerhet med afseende å leverans af råmaterial. Reparationsarbetet ökades på grund däraf, att skeppsredarna begagnade den tvungna overksamheten till att få sina skepp öfversedda. Maskinindustrien hade starkare känning af striden, och arbetslöshet samt förkortning af arbetstiden förekom där i stor utsträckning; vid järnvägsverkstäder arbetades öfverallt i landet på mycket förkortad tid. De talrika grenarna inom de olika metallindustrierna fortsatte i det hela sitt arbete utan egentlig inskränkning. Dock påverkades några få grenar i hög grad vid slutet af månaden.

Textilindustrierna kunna sägas i allmänhet hafva haft helt ringa känning af striden ända till slutet af månaden. Bomullsindustrien var i vissa delar af landet knappast i någon mån berörd förrän under fjärde veckan, och i vissa distrikt visade sig t. o. m. en tydlig uppgång ända till den 23; men under den sista veckan förekom det allmänt, att fabriker stoppades och att arbetstiden inskränktes. Ylle- och kamgarnsindustrierna voro ej fullt så lyckligt lottade; efter den 9 visade de afgjorda tecken till nedgång. I Skottland hade nämnda industrigrenar full sysselsättning ända till den 23. Oafbruten arbetstillgång fanns jämväl inom linne- och spetstillverkningen ända till månadens sista vecka. Trikå-, siden- och mattindustrierna visade stadig nedgång under månaden, synnerligast efter den 16, och liknande var förhållandet med blekнings- o. dyl. industri.

Vid stenbrotten förekom arbetslöshet och inskränkning i arbetstiden i stor utsträckning under månaden.

På grund af den stora inskränkningen i järnvägsdriften, särskildt efter medlet af månaden, påverkades järnvägspersonalen i väsentlig grad. Många af de ordinarie tjänstemännen erhöllo förkortad arbetstid eller togo sin årliga semester, under det ett flertal järnvägsmän af lägre grad blefvo helt och hållet arbetslösa. Detta var fallet framför allt med dem, som tjänstgjorde i kolexporthamnarna, och af samma skäl inträdde arbetslöshet för ett stort antal sjömän, kolstufvare, dock- och hamnarbetare samt kolbärare. Fiskerinäringen och dess industri rönte starkt inflytande af konflikten (särskildt i Grimsby och Hull, där de flesta trålare lade upp, hvarigenom en stor mängd arbetare — förutom besättningarna — blefvo utan arbete). På det hela taget kan man säga, att tillfälligt arbete i dess olika former svårt drabbades öfver hela landet af arbetskonflikten.

Andra industrier rönte i det hela ganska ringa inverkan, men det förtjänar att omnämnas, att byggnadsindustrierna i vissa distrikt mot slutet af månaden ledo af brist på materialier på grund af inskränkningarna i järnvägsdriften.

(Labour Gazette).

— Arbetsmarknad och arbetslöshet. —

Arbetsmarknaden i England under mars 1912. Arbetstillgången i alla industrier rönte inflytande af kolstriden. I tackjärns-, järn- och stål-, bleck- och plåt-, lervaru-, glas- och tegelindustrierna märktes konfliktens verkningar redan på ett tidigt stadium och blefvo för hvarje vecka striden fortgick mera akuta. Arbetstillgången i förbindelse med järnvägar, sjöfart och dockor minskades också allvarligt. Strejkens inflytande var mindre märkbart i bomulls-, trikå- och spetsindustrierna, medan linne-, skjort- och kragindustrierna t. o. m. visade förbättring i jämförelse med föregående månad. Juteindustrien hade själf en konflikt att utkämpa i Dundee.

I jämförelse med samma månad föregående år var läget på grund af kolstrejken inom flertalet viktigare industrier sämre utom i bomulls-, spets- och skoindustrierna, som företedde förbättring.

Uppgifter hafva lämnats af 392 fackförbund med 675 535 medlemmar, af hvilka 76 144 (11·3 %) rapporterats såsom arbetslösa vid slutet af mars 1912; motsvarande siffra vid slutet af februari 1912 var 2·8 % och vid utgången af mars 1911 3·0 %.

Ingångna svar från ett antal arbetsgifvare, sysselsättande 422 707 arbetare under veckan närmast före den 24 mars 1912, visade en minskning med 9·4 % af det utbetalade lönebeloppet jämfördt med samma vecka föregående månad och med 8·0 % jämfördt med samma vecka föregående år.

(Labour Gazette).

Arbetsmarknaden i Frankrike under mars 1912. Under mars har en mycket stark efterfrågan på vinodlingsarbetare i mellersta Frankrike gjort sig gällande. Det vackra vädret har gynnat fortsättningen af de stora vinodlingsarbetena och i synnerhet gödslingen, kalkningen och ympningen. Bland skogsarbetarna däremot har det mindre gynnsamma läget fortfarit. Arbetslösheten har ökats till följd af skogsarbetenas afslutande och jordbruksarbetet har ännu ej i tillräcklig grad lagt beslag på den härigenom lediga arbetskraften. På det hela taget är läget dock ungefärligen detsamma som under februari och motsvarande månad under föregående år.

Trädgårdsbranschen i trakten af Paris visar en stor lifaktighet. Textilindustrien visar knappast någon förändring gentemot föregående månad och arbetslösheten i de nordliga delarna af landet aftager endast i nästan omärklig grad. Inom järn- och metallindustrien råder fortfarande en mycket liflig verksamhet och uppvisar denna t. o. m. en förbättring i jämförelse med februari, som själf var mycket gynnsam. Läget inom tryckeriindustrien är godt. Byggnadsverksamheten företer fortfarande den sedvanliga förbättringen på grund af säsongen, och arbetslösheten visar minskning som vanligt vid denna årstid. Inom läderindustrien äger arbetslösheten ännu en ganska betydande omfattning, fast den dock i någon mån aftagit i jämförelse med föregående månad.

1 161 fackförbund med 322 396 arbetare hafva lämnat svar på de månatliga förfrågningarna angående arbetsmarknadens läge och arbetslösheten under mars 1912.

Bland dessa fackförbund hafva 886 med 252 093 medlemmar uppgifvit antalet arbetslösa till 13 988 eller 5·5 %, inberäknadt grufarbetarna i departementet Pas-de-Calais och 6·22 % utan inberäknande af dessa arbetare. Motsvarande tal för närmast föregående månad var 8·5 % och för mars 1911 6·3 %.

Arbetstillgången under mars 1912 har i jämförelse med februari 1912 angifvits såsom rikligare af 27 % af de redovisade fackförbunden omfattande 34 % af samtliga organiserade arbetare, såsom oförändrad af resp. 54 och 62 % samt såsom mindre riklig af resp. 19 och 14 %.

På frågan: »Anser ni läget på arbetsmarknaden vara tillfredsställande för årstiden?» hafva 677 fackförbund med 140 871 medlemmar svarat jakande och 296 med 110 757 medlemmar nekande.

(Bulletin de l'Office du Travail.)

Arbetsmarknaden i Tyskland under mars 1912. Den tyska arbetsmarknadens läge har under mars månad i allmänhet förbättrats. Enligt uppgifter från de olika industrierna har arbetstillgången inom de flesta af dem utvecklats i ganska gynnsam riktning.

Kolmarknaden i Ruhrområdet stod under inflytande af grufarbetarkonflikten och dess efterverkningar, som dock ej varit vidare kännbara på grund af strejkens korta varaktighet. I Ober- och Niederschlesien var efterfrågan efter kol på grund af grufarbetarstrejkerna i England och Westphalen utomordentligt stark. Vid de mellantyska brunkolgrufvorna var arbetstillgången tillfredsställande; afsättningen gestaltade sig i allmänhet bättre än under föregående månad. Äfven grufvorna och brikettfabrikationen i brunkolområdet vid Rhen hade under februari och mars mer att göra än under föregående år.

Verksamheten i de kemiska, elektriska och kaliindustrierna var liflig och äfven vid masugnar och hyttor, järngjuterier och inom maskinindustrien betecknades arbetstillgången som ganska tillfredsställande. Läget vid bomullsspinnerierna var fortfarande tillfredsställande, medan arbetstillgången inom klädesindustrien var ganska ogynnsam. Konfektionsbranschen hade i allmänhet tillräcklig sysselsättning. Inom pappers- och tryckeriindustrierna var läget i allmänhet godt.

Byggnadsverksamheten var ännu med hänsyn till årstiden ganska ringa.

Enligt uppgifter från sjukkassorna har arbetstillgången ytterligare förbättrats under februari. I jämförelse med den 1 mars visade den 1 april en ökning af de försäkringspliktiga medlemmarnas antal, sedan de förvärfsoförmögna sjukanmälda frånräknats, på sammanlagdt 130 070 personer (+ 99 976 manl. + 30 094 kvinnl.). Ökningen var starkare än under samma månad föregående år, hvarunder sjukkassornas medlemsantal ökades med 124 870. Om man sätter antalet manliga medlemmar den 1 januari 1912 = 100, hade detta ökats till 103 för båda könen. Under samma månad föregående år uppgick motsvarande siffra för män till 104 och för kvinnor till 102.

Angående arbetslösheten under mars föreligga uppgifter från 50 fackförbund med 1 965 548 medlemmar. Af dessa voro vid månadens slut 1·6 % arbetslösa. Vid slutet af februari uppgick antalet arbetslösa till 2·6 % och vid slutet af mars 1911 till 1·9 %, hvilket sålunda tyder på förbättring såväl i jämförelse med närmast föregående månad som med motsvarande tid förra året.

Af uppgifter från arbetsförmedlingsanstalterna framgår, att för de manliga arbetarnas vidkommande en förbättring inträdt i jämförelse såväl med föregående år som med sistlidna månad. Vid samtliga uppgiftslämnande arbetsförmedlingsanstalter, från hvilka jämförbara siffror föreligga, kommo i mars 1912 på 100 lediga platser för män 145 ansökningar om arbete mot 210 under samma månad föregående år och 178 under februari. För kvinnor voro motsvarande siffror resp. 84, 81 och 88.

(Reichsarbeitsblatt.)

Arbetslöshetsförsäkringen i Danmark. Enligt arbetslöshetsinspektörens årsberättelse för räkenskapsåret 1910—1911, som nyligen utkommit, utgjorde antalet erkända arbetslöshetskassor den 1 april 1911 51, af hvilka 3 tillkommit under året. Af dessa 51 kassor voro 48 fackligt begränsade arbetslöshetskassor, som omfattade hela landet, 2 fackligt begränsade kassor, omfattande endast en landsdel (Själland), och 1 lokalt begränsad arbetslöshetskassa (omfattande Gentofte, Lyngby och Gladsax socknar).

Till dessa kassor voro den 31 mars 1911 anslutna 105 161 medlemmar, hvaraf 93 583 män och 11 578 kvinnor. Sedan arbetslöshetsförsäkringslagens ikraftträdande har antalet kassor och försäkrade ökats på följande sätt:

Redogörelseåret.	Antal erkända kassor.	Medlemsantal. Män.	Kvinnor.	Summa.
1907—1908	34	64 789	5 660	**70 449**
1908—1909	44	77 202	6 634	**83 836**
1909—1910	48	85 728	9 561	**95 289**
1910—1911	51	93 583	11 578	**105 161**

Af hela medlemsantalet den 31 mars 1911 kom på Köpenhamn med Fredriksberg 48 755 (46·4 %), på provinsstäderna 40 288 (38·3 %) och 14 955 (14·2 %) på landsorten; för 1 163 medlemmar saknas uppgifter angående uppehållsorten.

Enligt hvad nedanstående sammanställning, där arbetslöshetskassorna ordnats efter medlemsantalet, gifver vid handen, funnos den 31 mars 1911 22 arbetslöshetskassor med öfver 1 000 med-

lemmar. Af återstående 29 kassor hade 5 ett medlemsantal understigande 100, 9 mellan 100 och 200, 10 mellan 200 och 500 samt 5 mellan 500 och 1 000 medlemmar.

Arbetslöshetskassa.	Medlemsantal d. 31/3 1909.	d. 31/3 1910.	d. 31/3 1911.
Grofarbetare	21 526	27 543	32 004
Järn- och metallarbetare	9 975	9 969	10 192
Snickare	6 213	6 021	6 043
Murare	5 143	4 961	4 850
Tobaksarbetare	4 289	4 492	4 576
Textilarbetare	3 471	3 596	3 958
Timmermän	4 184	3 997	3 954
Skrädderiarbetare	—	[1] 3 647	3 576
Typografer	3 424	3 545	3 546
Bryggeriarbetare	[1] 3 222	3 435	3 495
Målare	3 662	3 130	3 128
Skoarbetare	2 861	2 767	2 679
Bageri- och konditoriarbetare	1 966	2 043	2 070
Träarbetare	2 005	1 893	1 956
Kvinnliga arbetare	[1] 1 600	1 657	1 879
Slakteriarbetare	1 582	1 528	1 743
Maskinister m. fl.	1 249	1 267	1 382
Gjutare och formare	1 426	1 386	1 370
Kypare	488	796	1 154
Sadelmakare och tapetserare	1 040	1 063	1 029
Bokbinderiarbetare	989	1 093	1 027
Bleck- och plåtslagare	1 025	1 013	1 014

Som synes af tablån kommer största ökningen, omkr. 4 500 medlemmar under senaste räkenskapsåret, på grofarbetarnas arbetslöshetskassa, hufvudsakligen beroende på att från den 1 april 1910 medlemskap i förbundet medför obligatorisk anslutning till dess arbetslöshetskassa.

Under räkenskapsåret 1910—1911 hade kassorna följande inkomster och utgifter:

Inkomster.	Kronor.	*Utgifter.*	Kronor.
Aktiva medl.-bidrag (ordinarie)	1 201 322·95	Understöd	1 668 429·91
» » » (extra)	28 768·35	Reshjälp	19 628·10
Passiva » »	5 241·88	Hjälp vid julen	23 955·52
Böter m. m.	3 482·53	» » flyttning	9 326·91
Gåfvor	4 745·66	» in natura	6 183·71
Räntor	35 933·38	Arbetsförmedling	44 678·81
Statsbidrag för 1909—1910	681 630·33	Förvaltningskostnader	164 432·11
Bidrag från kommunerna för 1909—10	311 065·16	*Summa*	**1 936 635·07**
Återbetalda understöd	3 599·50		
Summa	**2 275 789·74**		

Af tablån framgår, att i ordinarie och extra bidrag från aktiva medlemmar erlagts ett belopp af 1 230 091·30 kr. eller i genomsnitt 12·27 kr. per medlem. Motsvarande siffror för räkenskapsåret 1909—10 voro 12·06 kr. och för 1908—09 12·92 kr. 52 stads- och 83 landskommuner hafva under räkenskapsåret lämnat bidrag till arbetslöshetskassorna med resp. 289 659·90 och 21 405·26 kr.

För att utröna, i hvilken omfattning kostnaderna för försäkringen täckas af medlemmarnas egna bidrag och af det allmänna, har verkställts följande beräkning, hvari ingå statens och kommunernas bidrag för räkenskapsåret 1909—10 och medlemmarnas bidrag *för samma år* (således året närmast före det årsredogörelsen omfattar).

[1] Vid tiden för kassans inregistrering.

	Kronor.	%.
Medlemmarnas bidrag	1 117 997·72	53·0
Statsbidrag	681 630·33	32·3
Kommunalt bidrag	311 065·16	14·7
Summa	**2 110 693** 21	100·0

Af totala utgiftsbeloppet, 1 936 635·07 kr., belöpte sig administrationskostnaderna, inberäknadt utgifterna för arbetsförmedlingen, till 209 110·92 kr. eller ungefär 10·5 % och i genomsnitt 2·09 kr. per medlem. Inom 18 kassor med sammanlagdt 64 386 medlemmar funnos arbetsförmedlingskontor, och kostnaderna härför uppgingo under året till 44 678·81 kr. eller 2·3 % af totala utgiftsbeloppet.

Kassornas förmögenhet utgjorde vid räkenskapsårets slut 1 018 687·08 kr. eller i genomsnitt 9·69 kr. per medlem af medlemsantalet den 31 mars 1911.

Efterföljande tablå utvisar dels antalet understödsdagar, dels antalet arbetslöshetsdagar per medlem under de tre senaste räkenskapsåren.

Yrkesgrupp.	Antal arbetslöshetsdagar per medlem.			Antal understödsdagar per medlem.		
	1908—09.	1909—10.	1910—11.	1908—09.	1909—10.	1910—11.
Byggnadsarbetare	75	68	60	27	24	25
Grofarbetare m. fl.	—	17	23	6	7	10
Närings- o. njutningsämnesindustriarbetare	21	23	22	10	13	10
Textil- o. beklädnadsindustriarbetare	8	9	12	5	7	7
Träarbetare	25	26	20	12	10	9
Järn- o. metallarbetare	31	32	26	15	15	14
Bokindustriarbetare	11	16	17	8	11	12
Maskinister och eldare	8	10	9	3	4	4
Kypare	—	36	45	—	7	9
Gentofte lokala kassa	—	22	24	14	13	16
Samtliga kassor	**39**	**31**	**30**	**13**	**13**	**14**

Antalet understödsdagar uppgick under räkenskapsåret 1909—10 till 1 319 434 mot 1 087 186 och 1 005 345 under resp. 1909—10 och 1908—09. Ökningen har hufvudsakligen sin grund i den ej obetydliga stegringen af antalet kassor och deras medlemsantal.

I 11 kassor åtnjöto öfver hälften af hela medlemsantalet understöd och i 2, murarnas och målarnas, öfver två tredjedelar. I 21 kassor hafva endast en fjärdedel eller därunder af medlemmarna erhållit understöd. Det är i synnerhet de fack, där säsongarbete förekommer i större utsträckning, som hafva lämnat en större del af sina medlemmar understöd vid arbetslöshet.

För några af de större facken meddelas följande tablå öfver den tid, under hvilken de arbetslösa åtnjutit understöd. Härvid bör märkas, att därför att en arbetslös uppförts som understödstagare i exempelvis 10 veckor, behöfver han icke hafva gått arbetslös 10 veckor i följd, utan denna tid kan vara mer eller mindre fördelad på hela året.

Kassa.	Antal arbetslösa, som åtnjutit understöd: intill 2 veckor.	2—4 veckor.	4—6 veckor.	6—8 veckor.	8—10 veckor.	öfver 10 veckor.	Summa.
	%.	%.	%.	%.	%.	%.	%.
Murare	17	15	13	12	43	—	**100**
Målare	9	8	11	14	58	—	**100**
Grofarbetare	21	19	21	38	1	—	**100**
Bagare	17	32	12	7	18	14	**100**
Tobaksarbetare	46	10	10	7	27	—	**100**
Järn- och metallarbetare	34	19	12	10	8	17	**100**

Olikheten i byggnads- och industriarbetarnas arbetslöshet framträder tydligt i ofvanstående procenttal. Bland industriarbetarna har hälften eller däröfver af understödstagarna erhållit understöd i mindre än 4 veckor, medan detta bland byggnadsarbetarna blott var fallet med mindre än en tredjedel och bland grofarbetarna med 40 % af medlemmarna.

De 45 arbetslöshetskassor, som utöfvat sin verksamhet under minst 1 år, hade tillsammans 2 904 575 arbetslöshetsdagar, och för 1 319 434 dagar eller 45 % utbetalades understöd. I 16 kassor med 18 742 medlemmar utbetalades understöd för mindre än 40 % af hela antalet arbetslöshetsdagar, i 21 kassor med 60 777 medlemmar för 40—50 % och i 8 kassor med 16 778 medlemmar för mer än 50 %.

(Arbejdsløshedsinspektørens Indberetning til Indenrigsministeriet for Regnskabsaaret 1910—11.)

Arbetslösheten i England 1911. Enligt i Labour Gazette publicerade uppgifter från ett antal arbetarorganisationer med tillsammans omkring 800 000 medlemmar voro år 1911 vid hvarje månads slut i genomsnitt 3 % arbetslösa mot 4·7 % år 1910, 7·7 % år 1909 och 7·8 % år 1908. Antalet arbetslösa i procent af fackorganisationernas hela medlemsantal under åren 1900—1911 framgår af nedanstående sammanställning:

År.	Antal arbetslösa i %.	År.	Antal arbetslösa i %.
1900	2·5	1906	3·6
1901	3·3	1907	3·7
1902	4·0	1908	7·8
1903	4·7	1909	7·7
1904	6·0	1910	4·7
1905	5·0	1911	3·0

Förhållandena under olika årstider belysas närmare af nedanstående tablå öfver arbetslöshetsprocenten under olika månader af åren 1907—1911:

	Arbetslöshetsprocent vid slutet af vidstående månad år				
	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.
Januari	3·9	5·8	8·7	6·8	3·9
Februari	3·5	6·0	8·4	5·7	3·3
Mars	3·2	6·4	8·2	5·2	3·0
April	2·8	7·1	8·2	4·4	2·8
Maj	3·0	7·4	7·9	4·2	2·5
Juni	3·1	7·9	7·9	3·7	3·0
Juli	3·2	7·9	7·9	3·8	2·9
Augusti	3·6	8·5	7·7	4·0	3·3
September	4·1	9·3	7·4	4·3	2·9
Oktober	4·2	9·5	7·1	4·4	2·8
November	4·5	8·7	6·5	4·6	2·6
December	5·6	9·1	6·6	5·0	3·1
Medeltal	3·7	7·8	7·7	4·7	3·0

(Labour Gazette.)

— Arbets- och löneförhållanden m. m. —

Förändringar i lönesatser och arbetstider i England 1911. I januarihäftet af Labour Gazette publicerades preliminära statistiska uppgifter angående under år 1911 inträdda förändringar i lönesatser och arbetstider i England. Liksom under föregående år tages i denna statistik beträffande lönerna hänsyn endast till de aftalade lönesatserna, ej till de faktiskt intjänta arbetslönerna, och endast förhållandena inom industrien behandlas, hvaremot uppgifter beträffande landtarbetare, sjömän, järnvägsbetjäning, polis och arbetare i statens tjänst saknas.

Den svaga stegring af lönesatserna, som började år 1910, fortfor äfven under år 1911 utan att dock framträda i starkare grad. Senare hälften af året var emellertid betydligt bättre än förra hälften, enär ökningen t. o. m. den 30 juni uppgick till 83 646 kr. per vecka mot 383 040 kr. till slutet af december.

För samtliga 825 204 arbetare, för hvilka enligt uppgift förändring i lönesatserna inträdt under år 1911, uppgick stegringen af lönerna till 466 686 kr. per vecka. Af hela antalet arbetare erhöllo 416 191 en till 677 952 kr. beräknad löneförbättring per vecka, 399 216 fingo sina lönevillkor nedsatta med 211 266 kr. i veckan och för de öfriga 9 797 arbetarna stod trots växlingar lönen på samma höjd vid årets början som vid dess slut.

Med undantag af grufindustrien samt för arbetare vid masugnar och hyttor, där fallande kol- och tackjärnspriser utöfvade ett ogynnsamt inflytande på lönerna, kunde alla öfriga industrigrenar uppvisa förbättringar i lönevillkoren. Af de under året uppnådda löneförbättringarna kom 42·5 % på maskin- och skeppsbyggnadsindustrien samt 33·6 % på transportverksamheten, medan största antalet arbetare, för hvilka förändring af lönerna inträdt, liksom under föregående år förekom inom kolindustrien.

I hvad mån arbetarna inom olika industrigrenar berörts af förändringarna under de bägge senaste åren, belyses af nedanstående sammanställning:

Industrigren.	Antal af löneförändringar berörda arbetare.		Ökning (+) eller minskning (−) af lönen per vecka.	
	1910.	1911.	1910. Kronor.	1911. Kronor.
Byggnadsindustri	4 970	14 622	+ 6 861·40	+ 25 079·60
Kolgrufveindustri	383 586	390 286	+ 99 881·60	−175 721·00
Annan grufindustri	10 512	10 309	+ 7 534·80	− 7 134·40
Stenbrott	5 806	6 914	+ 5 259·80	+ 3 621·80
Masugnar och hyttor	16 285	15 962	+ 9 354·80	− 9 209·20
Järn- och stålindustri	27 581	40 532	+ 24 570·00	+ 25 680·20
Maskin- och skeppsbyggnadsindustri	51 314	195 497	+ 48 157·20	+282 336·60
Annan metallindustri	2 163	4 590	+ 4 040·40	+ 10 119·20
Textilindustri	29 220	16 856	+ 33 633·60	+ 17 108·00
Beklädnadsindustri	3 838	3 043	+ 3 640·00	+ 4 204·20
Tryckeriindustri m. m.	2 979	5 798	+ 5 005·00	+ 10 792·60
Glasindustri m. m.	1 056	12 260	+ 964·60	+ 21 457·80
Transportverksamhet	3 879	77 057	+ 6 206·20	+223 314·00
Öfriga industrigrenar	1 936	16 063	+ 4 222·40	+ 23 878·40
Kommunalarbetare	1 401	15 415	+ 1 565·20	+ 16 343·60
Summa	**546 526**	**825 204**	+260 897·00	+471 871·40

Lönefluktuationerna under åren 1896—1911 framgå af följande tablå:

År.	Antal arbetare, för hvilka löneförändringar inträdt.	Totalökning (+) eller minskning (−) af veckolönen i förhållande till föregående år. Kronor.	År.	Antal arbetare, för hvilka löneförändringar inträdt.	Totalökning (+) eller minskning (−) af veckolönen i förhållande till föregående år. Kronor.
1896	598 865	+ 470 736	1904	799 959	− 707 004
1897	582 333	+ 548 892	1905	664 777	− 73 566
1898	1 010 057	+1 450 296	1906	1 095 601	+1 021 104
1899	1 165 478	+1 616 688	1907	1 244 739	+3 614 760
1900	1 110 031	+3 721 896	1908	909 538	−1 110 294
1901	907 199	−1 402 236	1909	1 151 762	−1 244 160
1902	883 191	−1 311 570	1910	546 526	+ 260 897
1903	892 922	− 694 026	1911	825 204	+ 471 871

Som synes af denna tablå, följde på två femårsperioder, 1896—1900 och 1901—1905, med respektive stigande och fallande lönesatser tre tvåårsperioder, 1906—07 och 1910—11 med stigande och 1908—09 med fallande löner. Summan af ökningarna öfverskjuter minskningarna med 6 699 856·80 kr. per vecka, med hvilket belopp sålunda den genomsnittliga veckolönen för de redovisade industriarbetarna beräknas hafva stigit från 1896 till 1911.

Förändring i *arbetstiden* inträdde år 1911 för tillsammans 105 537 arbetare. Arbetstiden förlängdes för 4 337 arbetare med i genomsnitt per vecka 13 905 timmar, men förkortades för 101 200 arbetare med 574 140 timmar per vecka.

(Labour Gazette.)

— Lefnadskostnader. —

Lifsmedels- och hyrespriser i Danmark 1912. I »Statistiske Efterretninger», nr 5, 1912, förekommer en kortfattad redogörelse för resultaten af en undersökning, som statens statistiska byrå verkställt angående detaljpriserna i Danmark 1912. Dylika undersökningar hafva förut ägt rum hvart annat år alltifrån år 1905, senast år 1911. På grund af de stora prisförändringar, som under år 1911 inträdde å en del viktigare förbrukningsartiklar, beslöt byrån att företaga en ny undersökning år 1912. Materialet för denna undersökning har insamlats genom frågeformulär, som besvarats af handelsföreningarna i städerna och vissa konsumtionsföreningar på landet; för Köpenhamns vidkommande hafva dessa frågeformulär äfven ifyllts af husmödrar från olika samhällslager. Prisuppgifterna afse tidpunkten omkring den 1 februari 1912.

Det visar sig, att detaljpriserna från år 1911 till år 1912 stigit med bortåt 4 %, medan den årliga prisstegringen under perioden 1905—1912 uppgick till i genomsnitt 2 %.

Hvilka varor, som särskildt drabbats af den starka prisstegringen under år 1911, angifves ej. Byrån erinrar i stället om de svårigheter, som en statistik öfver detaljpriser alltid möter och som göra uppgifterna för de särskilda varuslagen ej fullt tillförlitliga. Särskildt uppstå svårigheter med afseende på kvaliteterna, i det att i detaljhandeln endast undantagsvis förekomma sådana standardmärken som i grosshandeln. Det frågas där i allmänhet efter den mest gångbara kvaliteten, men därmed kan afses olika varor under olika år. När man tager ett genomsnitt för alla varorna, torde nog bristfälligheterna i prisuppgifterna för de enskilda varuslagen något så när utjämna hvarandra. Likaså anser byrån, att jämförelsen blir tillförlitligare äfven för de särskilda varuslagen, om man utsträcker den öfver en längre tidrymd. Den har därför gjort en sammanställning af detaljpriserna för år 1912 och dem för år 1907. Därvid konstateras, att prisstegringen under denna tid i sin helhet uppgick till 8 à 9 %. För åtskilliga varor var den betydligt starkare. Så t. ex. belöpte den sig för hvetebröd, potatis, socker och kaffe till 20 à 30 % samt för kol och koks, smör och tobak till 15 à 20 %. Dessutom får tagas i betraktande, att under nämnda tid tullen å kol och kaffe blifvit sänkt. Kött- och fläskpriserna hafva däremot stigit högst obetydligt. Några manufakturvaror och framför allt petroleum hafva att uppvisa en nedgång i priserna.

Vid en jämförelse mellan de priser, som betalas af sådana, som kunna räknas till arbetarklassen, och de priser, som betalas af personer, tillhörande medelklassen (2 000 à 3 000 kr. årlig inkomst), sådana priserna äro kända genom de köpenhamnska husmödrarnas uppgifter, visar det sig, att prisstegringen är starkare enligt arbetarnas uppgifter än enligt medelklassens. Detta kan möjligen bero på att på grund af de förbättrade konjunkturerna arbetarna i större utsträckning efterfråga bättre kvaliteter. Ett annat förhållande spelar nog också härvidlag roll. För vissa varor betala arbetarna ett högre pris än medelklassen, beroende på att de köpa den i mindre partier åt gången. Bland dessa varor må nämnas kol; men var skillnaden i pris år 1912 betydligt större än år 1911. Då prisstegringen å denna vara är lika stor enligt arbetarnas som enligt handelsföreningarnas uppgifter, medan den är betydligt lägre enligt medelklassens, torde den naturligaste förklaringen därtill vara, att medelklassen försedt sig med denna vara, innan priset började stiga på grund af den engelska kolgrufvestrejken, medan arbetarna däremot måste köpa efter gällande dagspris.

Andra varor, för hvilka arbetarna betala högre priser än medelklassen, äro mjölk, grädde, rågbröd, mjöl, gryn, potatis och öl. I allmänhet köpa dock arbetarna billigare kvaliteter, och ligger därför deras prisnivå genomsnittligen 10 % lägre än medelklassens.

Beträffande flera varor hafva de af handlandena i Köpenhamn uppgifna priserna att uppvisa en starkare stegring än de af husmödrarna uppgifna. Detta kan ju möjligen förklaras däraf, att man på grund af prisstegringen öfvergått till att konsumera billigare kvaliteter.

Hvad hyrespriserna beträffar, hafva de från år 1911 till år 1912 stigit med i medeltal 3 à 4 %.

(Statistiske Efterretninger.)

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Mars månad år 1912.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar af landet,[1] lämnas här en sammanfattande framställning af dess viktigaste resultat under mars månad.

Öfversikt af verksamheten under *mars* månad år 1912.

Mars:	*Manliga afdeln.*			*Kvinnliga afdeln.*			*Tillsammans.*		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Stockholm	1 993	752	575	1 528	2 010	853	**3 521**	**2 762**	**1 428**
Uppsala län	348	286	160	211	238	142	**559**	**524**	**302**
Södermanlands län	242	166	103	121	105	54	**363**	**271**	**157**
Östergötlands län	731	586	356	489	570	274	**1 220**	**1 156**	**630**
Norrköping	482	213	201	240	341	132	**722**	**554**	**333**
Jönköpings län	183	101	60	216	230	130	**399**	**331**	**190**
Norra Kalmar län	98	47	30	51	58	28	**149**	**105**	**58**
Södra Kalmar län	56	71	32	76	123	72	**132**	**194**	**104**
Blekinge län	247	123	86	290	230	153	**537**	**353**	**239**
Kristianstads län	272	197	134	203	325	102	**475**	**522**	**236**
Malmöhus län. Malmö	1 091	422	343	691	629	438	**1 782**	**1 051**	**781**
Malmöhus län. Lund	219	119	105	107	97	68	**326**	**216**	**173**
Malmöhus län. Landskrona	206	129	109	73	77	33	**279**	**206**	**142**
Malmöhus län. Hälsingborg	437	224	163	208	294	139	**645**	**518**	**302**
Malmöhus län. Ystad	78	45	36	77	56	33	**155**	**101**	**69**
Malmöhus län. Trelleborg	93	98	64	43	57	31	**136**	**155**	**95**
Malmöhus län. Eslöf	115	99	66	52	66	35	**167**	**165**	**101**
Malmöhus län. Skurup	41	45	30	24	37	20	**65**	**82**	**50**
Hallands län	177	146	83	154	164	91	**331**	**310**	**174**
Göteb. o. Bohus län	113	99	55	128	177	63	**241**	**276**	**118**
Göteborg	811	692	589	525	806	414	**1 336**	**1 498**	**1 003**
Skaraborgs län	75	80	34	47	74	26	**122**	**154**	**60**
Värmlands län	74	47	34	62	101	47	**136**	**148**	**81**
Örebro län	243	141	115	219	185	119	**462**	**326**	**234**
Västmanlands län	301	206	133	176	223	119	**477**	**429**	**252**
Kopparbergs län	151	68	53	202	204	130	**353**	**272**	**183**
Gäfle stad och län	346	95	89	82	109	33	**428**	**204**	**122**
Västernorrlands län	112	66	64	143	128	45	**255**	**194**	**109**
Jämtlands län	70	112	48	103	139	51	**173**	**251**	**99**
Norrbottens län	54	59	25	109	94	63	**163**	**153**	**88**
Tillsammans mars 1912	**9 459**	**5 534**	**3 975**	**6 650**	**7 947**	**3 988**	**16 109**	**13 481**	**7 913**
» » 1911	8 235	4 748	3 276	5 600	7 149	3 119	13 835	11 897	6 395
» febr. 1912	9 385	4 778	3 581	5 547	5 405	2 901	14 932	10 183	6 482

[1] De särskilda anstalterna uppräknas i tablån här ofvan; med afseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:dje sida.

På 100 *lediga platser* kommo:

Mars:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Stockholm	265	76	**127**	76	42	**52**
Uppsala län	122	89	**107**	56	60	**58**
Södermanlands län	146	115	**134**	62	51	**58**
Östergötlands län	125	86	**106**	61	48	**54**
Norrköping	226	70	**130**	94	39	**60**
Jönköpings län	181	94	**121**	59	57	**57**
Norra Kalmar län	209	88	**142**	64	48	**55**
Södra Kalmar län	79	62	**68**	45	59	**54**
Blekinge län	201	126	**152**	70	67	**68**
Kristianstads län	138	62	**91**	68	31	**45**
Malmöhus län. Malmö	259	110	**170**	81	70	**74**
Lund	184	110	**151**	88	70	**80**
Landskrona	160	95	**135**	84	43	**69**
Hälsingborg	195	71	**125**	73	47	**58**
Ystad	173	138	**153**	80	59	**68**
Trelleborg	95	75	**88**	65	54	**61**
Eslöf	116	79	**101**	67	53	**61**
Skurup	91	65	**79**	67	54	**61**
Hallands län	121	94	**107**	57	55	**56**
Göteb. o. Bohus län	114	72	**87**	56	36	**43**
Göteborg	117	65	**89**	85	51	**67**
Skaraborgs län	94	64	**79**	43	35	**39**
Värmlands län	157	61	**92**	72	47	**55**
Örebro län	172	118	**142**	82	64	**72**
Västmanlands län	146	79	**111**	65	53	**59**
Kopparbergs län	222	99	**130**	78	64	**67**
Gäfle stad och län	364	75	**210**	94	30	**60**
Västernorrlands län	170	112	**131**	97	35	**56**
Jämtlands län	63	74	**69**	43	37	**39**
Norrbottens län	92	116	**107**	42	67	**58**
Tillsammans mars 1912	**171**	**84**	**119**	**72**	**50**	**59**
» » 1911	173	78	116	69	44	54
» febr. 1912	196	103	147	75	54	64

Vid samtliga under månaden verksamma anstalter gjordes tillhopa 16 109 ansökningar om arbete, hvaraf 9 459 af män och 6 650 af kvinnor. Samtidigt funnos disponibla 13 481 lediga platser, nämligen 5 534 för män och 7 947 för kvinnor. Hela antalet tillsatta platser uppgick till 7 913, af hvilka 3 975 besattes med män och 3 938 med kvinnor.

Bland de *särskilda anstalterna* uppvisa gifvetvis de i storstäderna belägna samt de större länsförmedlingarna den största omsättningen af arbetskraft; en relativt större frekvens framträder äfven vid de anstalter, som fungerat under någon längre tid och därunder hunnit förvärfva mera omfattande förbindelser och förtroende.

Närmare upplysningar i öfrigt rörande verksamheten vid de olika anstalterna kunna inhämtas ur här meddelade tabeller.

Arbetsmarknadens allmänna läge var som vanligt under denna tid af året ej fullt tillfredsställande. Särskildt inom byggnadsverksamheten voro en mängd arbetare lediga. Arbetet vid skogsafverkningen, som plägar bereda sysselsättning åt en del byggnads- och grofarbetare, hindrades i hög grad af den blida väderleken. Å andra sidan förbättrades arbetstillgången inom jord-

Tillsatta platser

i jämförelse med föregående månad samt motsvarande tid föregående år.

Anstalter.	Hela antalet.			Ökning (+) eller minskning (—).				Januari—mars.			
				Mars 1911—Mars 1912.		Febr. 1912—Mars 1912.		Hela antalet.		Ökning (+) eller minskning (—) 1911/1912.	
	Mars. 1911.	Febr. 1912.	Mars. 1912.	Antal.	%.	Antal.	%.	1911.	1912.	Antal.	%.
Stockholm	1 284	1 648	*1 428*	+ 144	+ 11	— 220	— 13	3 296	4 385	+ 1 089	+ 33
Uppsala län	300	227	*302*	+ 2	+ 1	+ 75	+ 33	676	802	+ 126	+ 19
Södermanlands län[1]	—	156	*157*	—	—	+ 1	+ 1	—	426	—	—
Östergötlands län	470	453	*630*	+ 160	+ 34	+ 177	+ 39	978	1 362	+ 384	+ 39
Norrköping	279	304	*333*	+ 54	+ 19	+ 29	+ 10	722	874	+ 152	+ 21
Jönköpings län	151	83	*190*	+ 39	+ 26	+ 107	+ 129	339	357	+ 18	+ 5
Norra Kalmar län	35	41	*58*	+ 23	+ 66	+ 17	+ 41	82	143	+ 61	+ 74
Södra Kalmar län[1]	51	72	*104*	+ 53	+ 104	+ 32	+ 44	76	226	+ 150	+ 197
Blekinge län	184	164	*239*	+ 55	+ 30	+ 75	+ 46	452	525	+ 73	+ 16
Kristianstads län	155	111	*236*	+ 81	+ 52	+ 125	+ 113	322	463	+ 141	+ 44
Malmöhus län. Malmö	610	465	*781*	+ 171	+ 28	+ 316	+ 68	1 421	1 759	+ 338	+ 24
Malmöhus län. Lund	112	126	*173*	+ 61	+ 54	+ 47	+ 37	314	411	+ 97	+ 31
Malmöhus län. Landskrona	76	50	*142*	+ 66	+ 87	+ 92	+ 184	170	228	+ 58	+ 34
Malmöhus län. Hälsingborg	348	199	*302*	— 46	— 13	+ 103	+ 52	751	754	+ 3	± 0
Malmöhus län. Ystad	52	50	*69*	+ 17	+ 33	+ 19	+ 38	120	144	+ 24	+ 20
Malmöhus län. Trelleborg[1]	45	44	*95*	+ 50	+ 111	+ 51	+ 116	45	197	+ 152	+ 338
Malmöhus län. Eslöf	87	71	*101*	+ 14	+ 16	+ 30	+ 42	182	256	+ 74	+ 41
Malmöhus län. Skurup	46	35	*50*	+ 4	+ 9	+ 15	+ 43	86	109	+ 23	+ 27
Hallands län	161	148	*174*	+ 13	+ 8	+ 26	+ 18	388	409	+ 21	+ 5
Göteb. o. Bohus län	87	110	*118*	+ 31	+ 36	+ 8	+ 7	228	311	+ 83	+ 36
Göteborg	877	877	*1 003*	+ 126	+ 14	+ 126	+ 14	2 215	2 739	+ 524	+ 24
Skaraborgs län	66	33	*60*	— 6	— 9	+ 27	+ 82	125	122	— 3	— 2
Värmlands län	102	69	*81*	— 21	— 21	+ 12	+ 17	216	227	+ 11	+ 5
Örebro län	158	169	*234*	+ 76	+ 48	+ 65	+ 38	473	504	+ 31	+ 7
Västmanlands län	190	177	*252*	+ 62	+ 33	+ 75	+ 42	441	630	+ 189	+ 43
Kopparbergs län	151	179	*183*	+ 32	+ 21	+ 4	+ 2	353	503	+ 150	+ 42
Gäfle stad och län	109	145	*122*	+ 13	+ 12	— 23	— 16	404	389	— 15	— 4
Västernorrlands län	98	131	*109*	+ 11	+ 11	— 22	— 17	490	481	— 9	— 2
Jämtlands län[1]	—	50	*99*	—	—	+ 49	+ 98	—	202	—	—
Norrbottens län	111	95	*88*	— 23	— 21	— 7	— 7	287	258	— 29	— 10
Tillsammans	**6 395**	**6 482**	**7 913**	**+ 1 518**	**+ 24**	**+ 1431**	**+ 22**	**15 652**	**20 196**	**+ 4 544**	**+ 29**
Däraf jordbruk och skogshush. m. m.	1 341	1 143	*1 890*	+ 549	+ 41	+ 747	+ 65	2 973	3 941	+ 968	+ 33
» öfriga näringsgrenar	5 054	5 339	*6 023*	+ 969	+ 19	+ 684	+ 13	12 679	16 255	+ 3 576	+ 28

bruket afsevärdt och inverkade detta lättande på arbetsmarknaden i dess helhet. Inom den egentliga industrien synas förhållandena hafva varit ungefär likartade som under föregående månader; den förut lifliga efterfrågan å utbildad arbetskraft inom den mekaniska verkstadsindustrien framträdde dock nu mindre. Som vanligt voro ladugårds- och mjölkjungfrur mycket efterfrågade till jordbruket.

På flera håll förekom afsevärd arbetslöshet, dock ej i den omfattning, som tidigare väntats.

[1] Anstalten började sin verksamhet under år 1911.

Tablån å föregående sida lämnar en närmare belysning af *verksamhetens utveckling* vid de olika anstalterna, i hvad angår de tillsatta platsernas antal. Nästan öfverallt finner man en stark framåtgång i jämförelse med motsvarande tidpunkt under föregående år. För samtliga anstalter och yrkesgrenar uppgick ökningen vid jämförelse med mars 1911 till 1 518 eller 24 % (däraf för jordbruket m. m. 549 eller 41 % samt för öfriga näringsgrenar 969 eller 19 %); i förhållande till resultaten under nästföregående månad uppgick tillväxten till 1 431 eller 22 % (däraf för jordbruket m. m. 747 eller 65 % samt för öfriga näringsgrenar 684 eller 13 %).

Efterföljande tablåer innehålla närmare uppgifter beträffande den offentliga arbetsförmedlingens betydelse för *större yrkesgrupper* samt för verksamhetens utveckling och arbetstillgången därinom. Det torde vara nog att här ytterligare betona, hurusom alltjämt en synnerligen skarp skillnad framträder mellan å ena sidan jordbruket och skogshushållningen, där i allmänhet rik arbetstillgång yppas, samt å den andra sidan de industriella yrkena m. fl., hvilka visa öfverflöd på arbetskraft.

Den grundväsentliga skillnaden mellan arbetsmarknaden inom jordbruket och inom de industriella yrkena kommer klart till synes i nedanstående tablå, som jämväl lämnar tillfälle till jämförelser med motsvarande tid föregående år samt med nästlidna månad.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
	Mars.	Febr.	Mars.	Mars.	Febr.	Mars.
Jordbruket m. m.	1911.	1912.	1912.	1911.	1912.	1912.
Män	99	109	*100*	52	56	*59*
Kvinnor	35	41	*41*	26	28	*33*
Tillsammans	**83**	**93**	*85*	**46**	**49**	*52*
Öfriga näringsgrenar.						
Män	234	248	*239*	83	86	*84*
Kvinnor	83	110	*89*	46	57	*52*
Tillsammans	**127**	**163**	*132*	**56**	**68**	*61*
Samtliga yrkesgrenar.						
Män	173	196	*171*	69	75	*72*
Kvinnor	78	103	*84*	44	54	*50*
Tillsammans	**116**	**147**	*119*	**54**	**64**	*59*

För en närmare kännedom om arbetsförmedlingens betydelse för de särskilda *näringsgrenarna* hänvisas till resp. tabeller i det följande. Här skola emellertid återgifvas de för bedömandet af arbetsmarknadens läge betydelsefullaste siffrorna rörande proportionen mellan arbetsansökningar och lediga platser (både män och kvinnor).

Öfversikt af verksamheten för större *hufvudgrupper* af arbete.

Hufvudgrupper.	*Manliga afdelningen.*			*Kvinnliga afdelningen.*			*Tillsammans.*		
	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Mars:									
Jordbruk o. skogshushållning	2 710	2 710	1 593	366	898	297	**3 076**	**3 608**	**1 890**
Grufdrift och malmförädling	20	10	10	—	—	—	**20**	**10**	**10**
Industri o. handtverk m. m. .	2 926	1 077	854	410	336	170	**3 336**	**1 413**	**1 024**
Handel och samfärdsel . . .	1 620	759	565	867	866	391	**2 487**	**1 625**	**956**
Husligt arbete	3	2	1	4 857	5 802	3 054	**4 860**	**5 804**	**3 055**
Allmän o. litterär verksamhet	8	13	13	62	40	24	**70**	**53**	**37**
Öfriga slag af arbete	2 172	963	939	88	5	2	**2 260**	**968**	**941**
Samtliga yrkesgrenar	**9 459**	**5 534**	**3 975**	**6 650**	**7 947**	**3 938**	**16 109**	**13 481**	**7 913**
Ökning (+) eller **minskning** (—) från föreg. månad.									
Absoluta tal.									
Jordbruk o. skogshushållning	+ 790	+ 944	+ 603	+ 140	+ 348	+ 144	+ 930	+ 1 292	+ 747
Grufdrift och malmförädling	—	+ 4	+ 4	—	—	—	—	+ 4	+ 4
Industri o. handtverk m. m. .	— 302	+ 214	+ 197	— 6	+ 79	+ 6	— 308	+ 293	+ 203
Handel och samfärdsel . . .	— 82	+ 15	— 15	+ 49	+ 145	+ 32	— 33	+ 160	+ 17
Husligt arbete	+ 1	— 4	— 3	+ 910	+ 1 968	+ 847	+ 911	+ 1 964	+ 844
Allmän o. litterär verksamhet	— 10	— 21	— 20	+ 8	+ 2	+ 7	— 2	— 19	— 13
Öfriga slag af arbete	— 323	— 396	— 372	+ 2	—	+ 1	— 321	— 396	— 371
Samtliga yrkesgrenar	**+ 74**	**+ 756**	**+ 394**	**+ 1 103**	**+ 2 542**	**+ 1 037**	**+ 1 177**	**+ 3 298**	**+ 1 431**
Relativa tal.[1]									
Jordbruk o. skogshushållning	+ 41	+ 53	+ 61	+ 62	+ 63	+ 94	+ 43	+ 56	+ 65
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Industri o. handtverk m. m. .	— 9	+ 25	+ 30	—	— 31	+ 4	— 8	+ 26	+ 25
Handel och samfärdsel . . .	— 5	—	—	+ 6	+ 20	+ 9	—	— 11	—
Husligt arbete	—	—	—	+ 23	+ 51	+ 38	+ 23	+ 51	+ 38
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	— 13	— 29	— 28	—	—	—	— 12	— 29	— 28
Samtliga yrkesgrenar	**+ 1**	**+ 16**	**+ 11**	**+ 20**	**+ 47**	**+ 36**	**+ 8**	**+ 32**	**+ 22**

På 100 *lediga platser* kommo:[1]

Mars:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Jordbruk och skogshushållning	100	41	**85**	59	33	**52**
Grufdrift och malmförädling .	—	—	—	—	—	—
Industri och handtverk m. m. .	272	122	**236**	79	51	**72**
Handel och samfärdsel	213	100	**153**	74	45	**59**
Husligt arbete	—	84	**84**	—	53	**53**
Allmän o. litterär verksamhet .	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	226	—	**233**	98	—	**97**
Samtliga yrkesgrenar	**171**	**84**	**119**	**72**	**50**	**59**

[1] Proportionstal hafva här ej beräknats i de fall, då de absoluta talen äro små. Dessa hafva dock medräknats i summan för »samtliga yrkesgrenar», hvaraf förklaras vissa skiljaktigheter mellan de under denna rubrik uppförda talen samt de detaljsummor, som finnas angifna.

Tillsatta platser inom vissa *yrkesspecialiteter.*

Manliga afdelningen.				*Kvinnliga afdelningen.*			
Specialiteter.	Mars 1911.	Febr. 1912.	Mars 1912.	Specialiteter.	Mars 1911.	Febr. 1912.	Mars 1912.
Jordbruk, skogshushållning m. m.: Befälspersonal	44	25	*43*	Jordbruk, skogshushållning m. m.: Tjänare	160	136	*233*
Tjänare på stat	254	156	*331*	Tillfälliga arbeterskor	14	8	*55*
Tjänare i kost	578	424	*825*	Diverse personal	18	9	*9*
Tillfälliga arbetare	80	64	*157*	Spinneriarbetare	1	13	*5*
Trädgårdspersonal	71	20	*105*	Väfveriarbetare	1	3	*7*
Skogspersonal	100	291	*110*	Kapp- och klädsömmerskor	4	12	*13*
Andra	11	10	*22*	Linnesömmerskor	—	2	*5*
Tegelbruksarbetare	1	—	*9*	Trikotageарbetare	1	4	*1*
Gjutare och formare	6	5	*10*	Tvätt- och strykningsarbetare	14	14	*27*
Bleck- och plåtslagare	16	14	*34*	Bageri- och konditoriarbetare	11	30	*21*
Smeder och hofslagare	44	36	*62*	Bryggeri- och mineralvattensarbetare	9	3	*10*
Verktygsarbetare	1	—	*5*	Litografer och kemigrafer	—	3	—
Filare och bänkarbetare	22	18	*26*	Fabriksarbetare, ej spec.	1	11	*6*
Maskinarbetare	28	24	*53*	Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	33	31	*56*
D:o handtlangare	18	21	*14*	Hotell-, kafé- och restaur.: Servitriser	46	49	*48*
Sågverks- och brädgårdsarbetare	26	29	*45*	Städerskor	32	37	*35*
Maskin- och modellsnickare	3	3	*2*	Kokerskor	27	15	*25*
Möbel- och finsnickare (träsnid.)	18	17	*31*	Diskerskor m. fl.	139	166	*179*
Jord-, beton- och schaktningsarbetare (inkl. gatu-, väg- och vattenbyggnadsarbetare)	149	98	*111*	Privat tjänst: Hushållerskor	67	50	*54*
Grundläggare, bergspräng. och stensättare	33	23	*12*	Hus- och barnjungfrur	310	228	*353*
Rörläggare, gas- och vattenledningsarbetare	10	26	*6*	Kokerskor och köksor	179	143	*231*
Murare	19	9	*27*	Ensamjungfrur	895	798	*1 047*
Murarbetsmän och tegelbärare	29	15	*30*	Tvätt- och rengöringsarbeterskor	902	838	*1 240*
Byggnadssnickare och timmermän	89	66	*106*	Springflickor	26	31	*20*
Måleriarbetare	17	12	*33*				
Kvarnarbetare	10	6	*6*				
Bageri- och konditoriarbetare	7	15	*11*				
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	6	6	*7*				
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	18	33	*18*				
Månadskarlar, handels- och lagerarbetare	60	76	*86*				
Springpojkar	247	253	*196*				
Varuutkörare	14	10	*14*				
Kuskar och åkeriarbetare	62	72	*55*				
Kaptener, styrmän, sjömän	4	—	*9*				
Maskinister, eldare, kollämpare	6	10	*6*				
Stufveriarbetare	1	12	—				

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.		
	Mars 1911.	Febr. 1912.	Mars 1912.
Jordbruk och skogshushållning m. m.	83	93	*85*
Metall- och maskinindustri	269	303	*228*
Trävaruindustri	222	236	*170*
Byggnadsverksamhet	301	509	*330*
Textilindustri	326	353	*417*
Beklädnadsindustri	169	249	*165*
Närings- och njutningsämnesindustri	168	216	*146*
Kontors- o. d. personal	404	273	*265*
Butiks- o. d. personal	310	292	*243*
Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	78	95	*87*
Landtransport	109	158	*144*
Husligt arbete	78	103	*84*
Grofarbete	213	189	*233*

Om man frånser jordbruket och de specifikt kvinnliga yrkesområdena, så häntyda proportionstalen på mycket riklig tillgång på arbetskraft. Dock synas förhållandena vara gynnsammare än under de närmast föregående månaderna.

Antalet platser, som under *mars* månad tillsatts utom resp. orter.

	Mars 1912.			Mars.	Febr.
	Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.	1911.	1912.
Stockholm	74	40	**114**	130	108
Uppsala län	27	10	**37**	35	16
Södermanlands län	5	1	**6**	—	4
Östergötlands län	6	11	**17**	8	7
Norrköping	130	28	**158**	94	104
Jönköpings län	8	13	**21**	12	12
Norra Kalmar län	4	1	**5**	4	1
Södra Kalmar län	1	5	**6**	1	—
Blekinge län	20	31	**51**	7	17
Kristianstads län	25	13	**38**	13	11
Malmöhus län. Malmö	101	28	**129**	96	50
Malmöhus län. Lund	34	14	**48**	40	24
Malmöhus län. Landskrona	21	2	**23**	18	16
Malmöhus län. Hälsingborg	59	11	**70**	69	50
Malmöhus län. Ystad	15	8	**23**	22	12
Malmöhus län. Trelleborg	26	6	**32**	22	13
Malmöhus län. Eslöf	48	10	**58**	36	26
Malmöhus län. Skurup	25	14	**39**	36	28
Hallands län	3	4	**7**	10	8
Göteb. o. Bohus län	—	—	—	1	2
Göteborg	54	12	**66**	50	64
Skaraborgs län	2	—	**2**	1	—
Värmlands län	1	1	**2**	44	1
Örebro län	8	5	**13**	50	10
Västmanlands län	2	2	**4**	—	4
Kopparbergs län	—	5	**5**	11	7
Gäfle stad och län	2	2	**4**	6	5
Västernorrlands län	—	9	**9**	12	22
Jämtlands län	—	1	**1**	—	2
Norrbottens län	—	—	—	—	—
Tillsammans mars 1912	**701**	**287**	988	**828**	**624**
» » 1911	591	237	828	—	—
» febr. 1912	435	189	624	—	—

I det föregående återfinnes en öfversikt öfver antalet tillsatta platser för vissa *specialiteter af arbetare*, dels under ifrågavarande månad och dels motsvarande tid föregående år samt under nästlidna månad. För kvinnorna återfinnas de största förmedlingsresultaten naturligen inom gruppen husligt arbete i privat tjänst, nämligen 54 platser för hushållerskor, 353 för hus- och barnjungfrur, 231 för kokerskor och köksor, 1 047 för ensamjungfrur samt 1 240 inom tvätt- och rengöringsarbete o. s. v.; inom hotell-, kafé- och restaurantrörelse anställdes 48 servitriser, 35 städerskor, 25 kokerskor, 179 diskerskor o. s. v. Inom handels-, kontors- och lagerarbeten placerades 56, i jordbruks- o. d. arbete 297. Bland viktigare manliga specialiteter må anföras bleck- och plåtslagare 34, smeder och hofslagare 62, filare och bänkarbetare 26, maskinarbetare 53, sågverks- och brädgårdsarbetare 45, möbel- och finsnickare 31, jord-, beton- o. d. arbetare 111, murare 27, murarbetsmän och tegelbärare 30, byggnadssnickare och timmermän 106, måleriarberare 33, handels- och lagerarbetare 86, springpojkar 196, kuskar och åkeriarbetare 55 o. s. v. Inom jordbruk och skogshushållning m. m. anställdes: befälspersonal 43, tjänare på stat 331, tjänare i husbondes kost 825, tillfälliga arbetare 157, trädgårdspersonal 105, skogspersonal 110 samt diverse andra arbetare 22.

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under månaden 988 platser, hvaraf 701 manliga och 287 kvinnliga; motsvarande tal föregående år voro 828, 591 och 237 samt under nästlidna månad 624, 435 och 189. Dessa siffror gifva dock endast ett svagt intryck af de offentliga anstalternas verkliga betydelse för omgifvande trakt, enär vid samtliga länsanstalter alla platser, som tillsatts inom resp. län, redovisas såsom förefintliga inom orten.

Arbetsmarknadens läge enligt arbetsförmedlingsanstalternas rapporter.

A) *Allmän öfversikt.*

Stockholm. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden dålig och oförändrad sedan föregående månad. Arbetstillgången inom byggnadsfacken samt inom den mekaniska verkstadsindustrien otillräcklig. Likaså har för grofarbetare arbetstillgången varit dålig och sämre än under föregående månad. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god med brist på arbetskraft.

Uppsala län. Arbetstillgången till jordbruket har varit något större än under föregående månad. Skogsarbetet har varit ringa på grund af olämpliga väderleksförhållanden. Inom öfriga yrken har tillgången å arbete varit mycket knapp.

Södermanlands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har, i likhet med föregående månad, varit god för ladugårdsskötare, körkarlar och yngre drängar. För grofarbetare och yngre fabriksarbetare mindre god. — Kvinnliga afdelningen. Arbetstillgången normal.

Östergötlands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har inom jordbruket varit god och bättre än såväl under föregående månad som motsvarande tid föregående år. Brist på dugliga ladugårdsskötare, vana vid mjölkning, samt yngre arbetsdrängar. Inom öfriga yrken har arbetstillgången varit mindre god och lika med föregående månad. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit mycket god.

Norrköping. Manliga afdelningen. Tillgången å arbete till jordbruket samt å tillfälligt arbete har varit god; inom öfriga näringsgrenar har arbetsmarknaden varit dålig, särskildt inom byggnadsbranschen och äfven inom textilindustrien, där förkortning af arbetstiden vid ett par

större fabriker ägt rum. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god. Brist på duglig arbetskraft.

Jönköpings län. Manliga afdelningen. Tillgång och efterfrågan på arbete till jordbruket hafva ungefär motsvarat hvarandra. För grofarbetare, säsongarbetere samt mindre yrkesskickliga arbetare har arbetstillgången varit otillräcklig. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit mycket god.

Norra Kalmar län. Arbetsmarknaden har varit tämligen god och bättre än under motsvarande tid föregående år å såväl manliga som kvinnliga afdelningen.

Södra Kalmar län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har förbättrats, särskildt för byggnadsarbetare, emedan en del smärre byggnadsföretag påbörjats. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Blekinge län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har under den gångna månaden något förbättrats i jämförelse med föregående månad, särskildt till jordbruket. Byggnadsverksamheten ligger fortfarande nere, hvarför en stor del arbetare inom detta fack är utan arbete. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit mycket god inom det husliga arbetet samt till landet.

Kristianstads län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har betydligt förbättrats i jämförelse med föregående månad och motsvarande tid föregående år. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit mycket god och öfverstigit efterfrågare på arbete.

Malmö. Manliga afdelningen. Arbetstillgången inom staden har för grof- och fabriksarbetare varit alldeles otillräcklig. Åtskilliga arbeten äro visserligen påbörjade, men har dessa ej kunnat sysselsätta mer än ett begränsadt antal arbetare. Inom järn- och metallindustrien har arbetstillgången varit god, särskildt för skickliga yrkesarbetare. Efterfrågan på kompetenta hofslagare och smeder, murare, byggnadssnickare och yngre drängar till landet har varit ganska liflig. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Lund. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit bättre än under föregående månad. Efterfrågan på yngre drängar till jordbruket har varit större än tillgången. — Å kvinnliga afdelningen har rådt brist på kunniga tjänare och mjölkjungfrur.

Landskrona. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit ganska god och betydligt bättre än under såväl föregående månad som motsvarande tid föregående år. Brist på yngre drängar till jordbruket. — Kvinnliga afdelningen. Arbetstillgången god. Brist på duglig arbetskraft.

Hälsingborg. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit bättre än under föregående månad men sämre än under motsvarande tid föregående år. Arbetsbristen inom staden gäller hufvudsakligast byggnadsarbetare. Arbetstillgången på landsbygden har under senare delen af månaden förbättrats. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god och bättre än under såväl föregående månad som motsvarande tid föregående år.

Ystad. Arbetstillgången dålig för murare, bleck- och plåtslagare samt grofarbetare, beroende på den ostadiga väderleken, hvilken omöjliggjort några utearbeten. Efterfrågan på arbetskraft till jordbruket har äfvenledes varit ringa, emedan vårarbetet ännu icke påbörjats.

Trelleborg. Arbetsmarknaden har varit bättre än under föregående månad och kan betecknas som tämligen god å såväl manliga som kvinnliga afdelningen. Inom grofarbetarfacket har arbetstillgången varit dålig.

Eslöf. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god till jordbruket. — Kvinnliga afdelningen. Arbetstillgången god. Brist på arbetskraft.

Skurup. Arbetsmarknaden normal.

Hallands län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har afsevärdt förbättrats. Arbetslösheten i städerna har betydligt minskats och efterfrågan på arbetskraft till jordbruket har varit rätt liflig. — Å kvinnliga afdelningen har efterfrågan på duglig arbetskraft till husligt arbete varit ganska stor.

Göteborgs och Bohus län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har i stort sedt varit lika med föregående månad. Arbetstillgången till jordbruket har varit god. — Å kvinnliga afdelningen har varit stor efterfrågan å dugliga kokerskor samt ensamjungfrur, något kunniga i matlagning.

Götehorg. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit jämförelsevis god och betydligt bättre än under motsvarande tid föregående år. Till jordbruket, inom maskinindustrien samt äfven tidtals inom grofarbetarfacket har efterfrågan på arbetskraft öfverstigit tillgången. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit synnerligen god, särskildt för dugliga tjänarinnor till landt- och stadshushåll.

Skaraborgs län. Å manliga afdelningen har arbetstillgången varit ringa. Inom jordbruket har till vårflyttningen anmälts en del platser. — Å kvinnliga afdelningen råder stor efterfrågan på dugliga ensamjungfrur samt jungfrur till landet.

Värmlands län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden ungefär lika med föregående månad men betydligt sämre än under motsvarande tid föregående år. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Örebro län. Arbetsmarknaden har något förbättrats i jämförelse med föregående månad. En del af de arbeten, som stått till buds, har varit af mera tillfällig art. Arbetstillgången inom staden har dock varit ringa.

Västmanlands län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit god för jordbruksarbetare. I öfrigt har arbetstillgången varit mindre än under föregående månad, beroende på den blida väderleken och bristen på snö, som omöjliggjort skogsafverkningsarbeten. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit god.

Kopparbergs län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har betydligt försämrats i jämförelse med föregående månad, beroende på den blida väderleken, som verkat hindrande för alla skogsarbeten. Tillgången och efterfrågan på arbetskraft till jordbruket hafva ungefär motsvarat hvarandra. — Å kvinnliga afdelningen har tillgången på platser varit riklig. Brist på arbetskraft.

Gäfle stad och län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit dålig, särskildt för byggnadsarbetare. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god. Brist på tjänarinnor till husligt arbete.

Västernorrlands län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit betydligt bättre än under motsvarande tid föregående år. — Å kvinnliga afdelningen har efterfrågan å arbetskraft betydligt öfverstigit tillgången.

Jämtlands län. Arbetsmarknaden har varit mycket god och hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft motsvarat hvarandra inom de flesta yrkesgrupper.

Norrbottens län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit tämligen god och lika med föregående månad. För en del arbeten har ej tillräcklig arbetskraft funnits att tillgå. — Å kvinnliga afdelningen råder brist på kunniga köksor.

B) *Tillgången på arbete.*

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Stockholm.	
Järn- och metallarbetare, byggnadsarbetare, fabriks-, åkeri- och grofarbetare, magasins- och lagerarbetare, bokhållare, expediter, sjöfolk. — Fabriksarbeterskor, kontors- och butiksbiträden, uppasserskor, hushållerskor.	Springpojkar. — Springflickor, tjänarinnor till stads- och landthushåll.
Uppsala län.	
Daglönare, skogs-, sågverks- och tegelbruksarbetare, byggnads-, handels- och grofarbetare.	Gifta tjänare till jordbruket. — Landsjungfrur och mjölkerskor.
Södermanlands län.	
Fabriksarbetare, maskinister, lagerbiträden och grofarbetare. — Tillfälliga arbeterskor.	Gifta kördrängar och ladugårdskarlar, hvilkas hustrur äro villiga att mjölka, samt ogifta yngre drängar. — Dugliga tjänarinnor till stad och land samt mjölkjungfrur.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Östergötlands län.	
Landtbrukselever, rättare, kuskar, ogifta stall- och arbetsdrängar, daglönare, stenhuggare, handtlangare, bokhållare, expediter, grofarbetare, f. d. militärer.	Ladugårdsskötare, yngre arbetsdrängar. — Hushållerskor, hus- och barnjungfrur, kokerskor, köksor, ensamjungfrur, mjölkjungfrur.
Norrköping.	
Inom de flesta yrken och fack. — Fabriksarbeterskor, rengöringsarbeterskor.	Gifta landtbruksarbetare, yngre drängar till landet, järnsvarfvare, lärlingar, tjänarinnor, alla slag.
Jönköpings län.	
Rättare, byggnadsarbetare, maskinister, eldare, kuskar, åkardrängar, grofarbetare.	Dugliga kokerskor och landsjungfrur.
Norra Kalmar län.	
Fabriks- och grofarbetare.	Mjölkjungfrur.
Södra Kalmar län.	
Byggnads- och grofarbetare.	Gifta och ogifta drängar till landet samt mjölkjungfrur.
Blekinge län.	
Järn- och metallarbetare, byggnads-, transport-, handels- och grofarbetare. — Yngre tjänstflickor.	Gifta jordbruksarbetare. — Landsjungfrur, kokerskor och ensamjungfrur, kunniga i matlagning.
Kristianstads län.	
Jordbruksarbetare, byggnadsarbetare, butiks- och magasinspersonal. — Yngre ensamjungfrur m. fl.	Mjölkjungfrur, kokerskor samt kunniga ensamjungfrur.
Malmö.	
Drängar, daglönsarbetare, grof- och fabriksarbetare, ogifta ryktare och byggnadshandtlangare. — Hushållerskor, kontors- och butiksbiträden, kontorsstäderskor samt tvätt- och rengöringsarbeterskor.	Yngre drängar till landet, kompetenta elektriska montörer och rörledningsarbetare samt yngre smeder, murare och byggnadssnickare. — Kvinnliga tjänare till stad och land.
Lund.	
Daglönare, möbelsnickare, målare och grofarbetare m. fl. — Yngre tjänstflickor, tvätt- och rengöringsarbeterskor m. fl.	Yngre drängar och ogifta ryktare. — Städerskor, kokerskor, ensamjungfrur, kunniga i matlagning, mjölkjungfrur.
Landskrona.	
Daglönare till jordbruk, maskinister, eldare, kuskar, hästskötare, handels-, fabriks- och grofarbetare. — Kontorsstäderskor, tvätt- och rengöringsarbeterskor.	Yngre drängar och smedlärlingar till landet. — Mjölkjungfrur och ensamjungfrur, kunniga matlagning.
Hälsingborg.	
Jordbruks-, järn-, metall-, byggnads-, fabriks-, handels-, transport- och grofarbetare. — Fabriksarbeterskor, hushållerskor och kontorsstäderskor.	Yngre landtdrängar, smedlärlingar och springpojkar. — Mjölkjungfrur, tjänstflickor till landet, diskerskor, hus- och barnjungfrur, kokerskor, köksor, ensamjungfrur och passflickor.
Ystad.	
Inom de flesta yrken och fack. — Yngre tjänstflickor.	Yngre drängar. — Kokerskor, städerskor, kunniga ensamjungfrur, mjölkjungfrur.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Trelleborg.	
Grofarbetare och daglönare.	Mjölkjungfrur samt dugliga ensamjungfrur, kunniga i matlagning.
Eslöf.	
Daglönare och månadskarlar till landet, grofarbetare, kontors- och butiksbiträden.	Drängpojkar. — Ensamjungfrur, kunniga i matlagning, mjölkjungfrur.
Skurup.	
Äldre drängar.	Mjölkjungfrur.
Hallands län.	
—	Jordbruksarbetare. — Jordbruksarbeterskor och kokerskor.
Göteborgs och Bohus län.	
Inom de flesta manliga yrken utom jordbruket.	Gifta och ogifta ladugårdsskötare, statkarlar, äldre och yngre jordbruksarbetare. — Dugliga tjänarinnor till stad och land.
Göteborg.	
Murare, snickare, timmermän, målare, bokhållare, handelsarbetare, kuskar, sjöfolk och grofarbetare. — Kontors- och butiksbiträden, uppasserskor och hotellstäderskor.	Jordbruksarbetare, gjutare, järnsvarfvare, lärlingar, springpojkar. — Mjölkerskor, privatjungfrur och passflickor.
Skaraborgs län.	
—	Ladugårdsskötare, arbetsstatare, arbetsdrängar. — Ensamjungfrur och jungfrur till landet.
Värmlands län.	
Inom de flesta manliga yrken.	Mjölk- och ladugårdsjungfrur samt tjänarinnor.
Örebro län.	
Inom alla manliga yrken och fack.	Yngre drängar. — Jungfrur till landet.
Västmanlands län.	
Diversearbetare.	Mjölkjungfrur.
Kopparbergs län.	
Skogs-, sågverks-, byggnads- och grofarbetare m. fl.	Mjölkjungfrur, kunniga ensamjungfrur.
Gäfle stad och län.	
Sågverksarbetare, byggnadssnickare och stufveriarbetare.	Tobaksarbeterskor, diskerskor, kokerskor, kunniga ensamjungfrur.
Västernorrlands län.	
Yngre tjänstflickor, icke kunniga i matlagning.	Jungfrur kunniga i matlagning.
Jämtlands län.	
Varuutkörare, restaurantpersonal.	Kokerskor, köksor, kunniga ensamjungfrur.
Norrbottens län.	
Stenarbetare, eldare och springpojkar. — Yngre tjänstflickor.	Skogsarbetare. — Köksor.

Sveriges offentliga arbetsförmedling *mars* 1912.

Sammandrag för *samtliga anstalter.*

Yrkesgrupper.	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.			På 100[1] lediga platser kommo:	
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	ansökningar om arbete.	tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	2 710	2 710	1 593	366	898	297	**3 076**	**3 608**	**1 890**	85	52
II. Grufdrift och malmförädling	20	10	10	—	—	—	**20**	**10**	**10**	—	—
III. Industri och handtverk m. m.:											
A Jord-, sten- och glasindustri	85	73	67	3	1	1	**88**	**74**	**68**	119	92
B Metall- o. maskinindustri	754	330	238	15	7	6	**769**	**337**	**244**	228	72
C Trävaruindustri	223	131	84	—	—	—	**223**	**131**	**84**	170	64
D Byggnadsverksamhet	1 213	368	347	—	—	—	**1 213**	**368**	**347**	330	94
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	36	19	9	6	2	1	**42**	**21**	**10**	—	—
F Textilindustri	72	5	3	49	24	18	**121**	**29**	**21**	417	72
G Beklädnadsindustri	41	13	2	167	113	55	**208**	**126**	**57**	165	45
H Närings- och njutningsämnesindustri	166	56	39	98	125	44	**264**	**181**	**83**	146	46
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	22	8	8	12	8	5	**34**	**16**	**13**	—	—
J Trämasse- och pappersindustri	25	9	7	24	28	15	**49**	**37**	**22**	—	—
K Grafisk industri	30	8	7	7	2	2	**37**	**10**	**9**	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	259	57	43	29	26	23	**288**	**83**	**66**	347	80
IV. Handel och samfärdsel:											
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	73	32	23	33	8	6	**106**	**40**	**29**	265	73
B Butiks- och magasinspersonal	415	168	136	230	102	45	**645**	**265**	**181**	243	68
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	77	65	51	547	654	317	**624**	**719**	**368**	87	51
D Landtransport	738	457	319	52	91	20	**790**	**548**	**339**	144	62
E Vattentransport	310	22	19	2	1	—	**312**	**23**	**19**	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	7	20	17	3	10	3	**10**	**30**	**20**	—	—
V. Husligt arbete	3	2	1	4 857	5 802	3 054	**4 860**	**5 804**	**3 055**	84	53
VI. Allmän och litterär verksamhet	8	13	13	62	40	24	**70**	**53**	**37**	—	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	2 172	963	939	88	5	2	**2 260**	**968**	**941**	233	97
Summa för mars 1912	**9 459**	**5 584**	**3 975**	**6 650**	**7 947**	**3 938**	**16 109**	**13 481**	**7 913**	**119**	**59**
» » » 1911	8 235	4 748	3 276	5 600	7 149	3 119	13 835	11 897	6 395	116	54

[1] Jfr noten å sid. 343.

Yrkesgrupper.	Stockholm.			Uppsala län.			Södermanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**117**	**140**	**66**	**228**	**301**	**151**	**127**	**146**	**70**
Däraf kvinnor	7	23	4	30	59	23	10	25	6
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	**16**	**5**	**4**	**3**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	3	1	1						
B Metall- och maskinindustri	**245**	**81**	**57**	**11**	**4**	**3**	**37**	**18**	**16**
Däraf kvinnor	7	5	5						
C Trävaruindustri	**35**	**23**	**17**	**7**	**8**	**7**	**5**	**1**	**1**
D Byggnadsverksamhet	**475**	**79**	**75**	**19**	**2**	**1**	**12**	**3**	**2**
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	**6**	**2**	**1**	**1**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	1	1	—						
F Textilindustri	**2**	**3**	**3**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	1	3	3						
G Beklädnadsindustri	**78**	**41**	**13**	—	—	—	—	**1**	**1**
Däraf kvinnor	68	38	12				—	1	1
H Närings- och njutningsämnesindustri	**51**	**36**	**15**	**2**	—	—	**2**	**2**	**1**
Däraf kvinnor	25	31	11				1	1	—
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	**6**	**1**	—	**3**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	3	1	—	2	—	—			
J Trämasse- och pappersindustri	**13**	**13**	**6**	**1**	—	—	**2**	—	—
Däraf kvinnor	7	9	3						
K Grafisk industri	**8**	—	—	**1**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor									
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	**48**	**19**	**15**	**7**	**2**	**2**	**29**	**8**	**8**
Däraf kvinnor	7	7	6				7	4	4
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	**58**	**19**	**15**	**1**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	26	6	5	1	—	—			
B Butiks- o. magasinspersonal.	**279**	**126**	**73**	**11**	**8**	**7**	**4**	**2**	**1**
Däraf kvinnor	74	56	13	1	3	3			
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**191**	**175**	**80**	**16**	**18**	**13**	**8**	**8**	**5**
Däraf kvinnor	170	163	70	15	17	12	7	5	3
D Landtransport	**255**	**228**	**149**	**30**	**19**	**12**	**10**	**3**	**3**
Däraf kvinnor	11	20	1	3	3	3	3	1	1
E Vattentransport	**28**	—	—	—	—	—	**1**	**1**	**1**
Däraf kvinnor									
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	**7**	**19**	**10**	—	—	—	**1**	—	—
Däraf kvinnor	1	10	3				1	—	—
V. Husligt arbete	**1 091**	**1 627**	**712**	**158**	**155**	**100**	**92**	**68**	**39**
Däraf kvinnor	1 090	1 627	712	158	155	100	92	68	39
VI. Allmän och litterär verksamhet	**31**	**8**	**5**	—	**1**	**1**	—	—	—
Däraf kvinnor	26	5	2	—	1	1			
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**481**	**117**	**112**	**60**	**6**	**5**	**33**	**10**	**9**
Däraf kvinnor	1	4	2	1	—	—			
Summa för mars månad år 1912	**3 521**	**2 762**	**1 428**	**559**	**524**	**302**	**363**	**271**	**157**
Däraf kvinnor	1 528	2 010	853	211	238	142	121	105	54
» » » månad år 1911	2 894	2 568	1 284	551	552	300	—	—	—
Däraf kvinnor	1 184	1 742	645	217	298	158	—	—	—

Östergötlands län.						Jönköpings län.			Kalmar län.			Blekinge län.		
Norrköping.			Öfriga anstalter.											
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
130	**158**	**119**	**543**	**604**	**339**	**117**	**96**	**51**	**53**	**101**	**54**	**142**	**134**	**87**
9	44	14	55	121	54	17	33	13	9	38	28	49	61	35
—	—	—	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—
—	**3**	**3**	**7**	—	—	—	**1**	**1**	**6**	**2**	**2**	**2**	—	—
57	**14**	**14**	**38**	**18**	**6**	**19**	**14**	**12**	**8**	**6**	**3**	**19**	**9**	**6**
			3	1	—									
13	**7**	**6**	**9**	**19**	**10**	**5**	**11**	**5**	**7**	**9**	**6**	**4**	**5**	**2**
94	**10**	**10**	**27**	**13**	**11**	**3**	—	—	**17**	**4**	—	**22**	**5**	**5**
1	—	—	—	—	—	—	**3**	—	—	—	—	—	—	—
67	**5**	**3**	**9**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	4	2	2	—	—									
7	**1**	**1**	**21**	**10**	**1**	**5**	**1**	—	**2**	**1**	**1**	**6**	**3**	**2**
7	1	1	18	10	1	3	—	—	2	1	1	5	3	2
17	**14**	**7**	**16**	**12**	**5**	**7**	**6**	**1**	**6**	**6**	**1**	**3**	**5**	**2**
9	10	4	14	11	4	2	3	—	3	5	—	—	2	1
—	—	—	**1**	**1**	—	—	—	—	**15**	**10**	**10**	—	—	—
			—	1	—				3	3	3			
9	**1**	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**3**	**2**
11	**2**	**2**	**4**	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—
4	2	2	1	—	—	1	—	—						
6	—	—	**4**	**2**	**1**	**7**	—	—	**12**	**3**	**1**	**13**	**2**	**1**
												—	1	—
1	—	—	**6**	**6**	**5**	**3**	—	—	**4**	**1**	**1**	—	—	—
						1	—	—	2	1	1			
18	**5**	**3**	**14**	**3**	**3**	**6**	**1**	**1**	**4**	—	—	**11**	**2**	**1**
11	4	2	8	3	3	4	1	1	2	—	—	7	—	—
22	**40**	**24**	**34**	**64**	**35**	**27**	**30**	**23**	**8**	**12**	**4**	**21**	**19**	**12**
17	36	20	32	55	26	24	27	21	6	10	3	18	16	11
47	**18**	**14**	**34**	**10**	**8**	**15**	**3**	**2**	**7**	**2**	**1**	**18**	**13**	**9**
4	3	—	5	1	—	1	1	1	1	1	—	—	2	2
17	**3**	**3**	**8**	**2**	**2**	**1**	—	—	**10**	**7**	**4**	**8**	**1**	**1**
									—	1	—			
—	—	—	—	—	—	**1**	—	—	**1**	—	—	—	—	—
									1	—	—			
65	**233**	**85**	**347**	**366**	**185**	**162**	**163**	**92**	**94**	**110**	**59**	**211**	**145**	**102**
65	233	85	347	366	185	162	163	92	94	110	59	211	145	102
4	**3**	**2**	**5**	**4**	**3**	**1**	**2**	**2**	**4**	**11**	**5**	—	—	—
4	3	2	4	1	1	1	2	2	4	11	5			
136	**37**	**36**	**93**	**22**	**16**	**18**	—	—	**23**	**14**	**10**	**57**	**7**	**7**
86	1	—												
722	**554**	**333**	**1 220**	**1 156**	**630**	**399**	**331**	**190**	**281**	**299**	**162**	**537**	**353**	**239**
240	341	132	489	570	274	216	230	130	127	181	100	290	230	153
773	658	279	994	1 096	470	400	300	151	214	181	86	396	316	184
249	376	116	408	616	217	206	201	105	80	94	48	233	216	121

Yrkesgrupper.	Kristianstads län.			Malmöhus					
				Malmö.			Hälsingborg.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**243**	**273**	**131**	**166**	**159**	**79**	**120**	**126**	**75**
Däraf kvinnor	35	110	20	10	25	4	8	22	4
II. Grufdrift och malmförädling	**1**	—	—	—	—	—	**13**	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	**7**	**9**	**9**	**3**	—	—	**9**	—	—
B Metall- och maskinindustri	**7**	**6**	**2**	**71**	**30**	**25**	**30**	**12**	**7**
Däraf kvinnor				4	1	1			
C Trävaruindustri	**4**	**1**	—	**18**	**6**	**6**	**3**	**3**	—
D Byggnadsverksamhet	**6**	**3**	**3**	**200**	**71**	**77**	**74**	**44**	**41**
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	**1**	—	**5**	**3**	**2**	**8**	—	—
Däraf kvinnor				1	—	—	2	—	—
F Textilindustri	**1**	—	—	**18**	**12**	**12**	**7**	**3**	**1**
Däraf kvinnor	1	—	—	15	11	11	3	3	1
G Beklädnadsindustri	**3**	**2**	—	**30**	**29**	**23**	**8**	**5**	**1**
Däraf kvinnor	2	2	—	26	26	23	5	5	1
H Närings- och njutningsämnesindustri	**8**	**13**	**3**	**39**	**8**	**8**	**24**	**9**	**4**
Däraf kvinnor	2	7	1	9	4	4	5	8	3
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	**3**	**1**	**1**	**2**	—	—
Däraf kvinnor				2	1	1			
J Trämasse- o. pappersindustri	**1**	—	—	**9**	**6**	**6**	**2**	**1**	—
Däraf kvinnor				8	6	6	2	1	—
K Grafisk industri	—	—	—	**4**	—	—	**1**	**1**	**1**
Däraf kvinnor				1	—	—			
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	—	—	—	**92**	**26**	**23**	**10**	**1**	**1**
Däraf kvinnor				12	11	11	1	—	—
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	**8**	—	—	**1**	**1**	—
Däraf kvinnor									
B Butiks- och magasinspersonal	**6**	**2**	**1**	**126**	**16**	**13**	**8**	**3**	**1**
Däraf kvinnor	1	1	—	73	8	7	4	2	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**21**	**20**	**6**	**50**	**39**	**23**	**23**	**36**	**17**
Däraf kvinnor	19	19	5	42	39	23	20	33	16
D Landtransport	**4**	**6**	**4**	**85**	**66**	**19**	**35**	**30**	**18**
Däraf kvinnor	—	1	—	7	35	1	1	3	2
E Vattentransport	**2**	—	—	**26**	—	—	**25**	—	—
Däraf kvinnor							2	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	—	**1**	**1**
V. Husligt arbete	**143**	**185**	**76**	**471**	**458**	**343**	**154**	**215**	**109**
Däraf kvinnor	143	185	76	471	458	343	154	215	109
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	**10**	**4**	**4**	**1**	**2**	**2**
Däraf kvinnor				10	4	3	1	2	2
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**18**	**1**	**1**	**348**	**117**	**117**	**87**	**25**	**23**
Summa för mars månad år 1912	**475**	**522**	**236**	**1 782**	**1 051**	**781**	**645**	**518**	**302**
Däraf kvinnor	203	325	102	691	629	438	208	294	139
» » » månad år 1911	369	442	155	1 380	1 056	610	806	570	348
Däraf kvinnor	158	243	65	562	749	387	256	277	143

l ä n.			Hallands län.			Göteborgs och Bohus län.						Skaraborgs län.		
Öfriga anstalter.						Göteborg.			Öfriga anstalter.					
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
325	337	190	88	121	58	67	98	35	61	105	29	53	86	26
37	81	30	10	33	12	5	35	2	6	41	4	3	16	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	2	2	8	—	—	2	42	41	—	—	—	1	—	—
40	33	24	17	10	6	94	56	42	5	6	4	—	—	—
						1	—	—						
8	5	2	2	10	6	28	11	9	1	—	—	1	—	—
53	40	31	17	16	14	109	59	59	10	8	8	—	—	—
12	7	6	—	2	—	6	3	1	—	—	—	—	—	—
1	1	1				1	—	—						
5	1	1	4	—	—	8	5	1	—	—	—	—	—	—
1	—	—	1	—	—	1	3	1						
11	3	1	2	2	—	13	20	7	3	3	2	3	—	1
9	3	1	2	1	—	9	18	7	2	2	2	1	—	1
15	13	8	9	7	5	22	18	5	3	2	1	4	2	2
2	9	5	2	1	—	9	14	2	1	2	1			
—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—
						2	1	—						
—	—	—	1	—	—	5	5	3	4	8	4	—	—	—
						3	4	2	4	8	4			
1	—	—	—	—	—	6	7	6	—	—	—	—	—	—
15	4	4	2	3	1	1	2	1	2	—	—	—	—	—
1	—	—	1	1	—	17	12	8	—	—	—	—	—	—
						1	1	—						
12	8	8	8	2	1	87	70	59	5	3	1	2	—	—
7	4	4	4	1	1	11	5	3	2	2	1			
12	23	13	6	16	7	23	49	8	16	22	12	5	5	5
12	23	13	4	15	6	20	46	8	16	20	11	1	1	1
45	21	16	18	7	4	98	81	48	9	4	4	4	2	2
9	1	1	—	2	2	1	10	2	2	2	2			
12	—	—	1	—	—	42	3	2	2	5	5	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	9	8	—	—	—	—	—	—
297	266	163	130	110	69	457	667	388	94	99	37	42	57	22
295	266	163	130	110	69	457	665	387	94	99	37	42	57	22
3	6	6	1	1	1	6	6	2	1	1	1	—	—	—
3	2	2	1	1	1	4	4	—	1	1	1			
258	156	155	16	2	2	243	274	270	25	10	10	7	2	2
1 128	925	630	331	310	174	1 336	1 498	1 003	241	276	118	122	154	60
376	390	220	154	164	91	525	806	414	128	177	63	47	74	26
1 044	742	418	293	256	161	1 531	1 305	877	186	192	87	124	123	66
352	363	182	138	143	88	577	749	385	60	106	27	54	61	36

Yrkesgrupper.	Värmlands län.			Örebro län.			Västmanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**36**	**51**	**27**	**128**	**118**	**84**	**204**	**230**	**131**
Däraf kvinnor	2	14	2	18	20	10	19	47	15
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	**4**	**10**	**10**
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	**3**	—	—	**8**	—	—	**1**	—	—
B Metall- och maskinindustri	**3**	**3**	**2**	**10**	**3**	**3**	**21**	**2**	**1**
C Trävaruindustri	**2**	—	—	**1**	—	—	**3**	**2**	—
D Byggnadsverksamhet	**3**	—	—	**21**	**3**	**3**	**13**	**1**	**1**
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	**2**	—	—	—	—	—
F Textilindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
G Beklädnadsindustri	—	—	—	**7**	**2**	**1**	**2**	**1**	**1**
Däraf kvinnor				2	—	—	2	1	1
H Närings- och njutningsämnesindustri	**2**	—	—	**3**	**3**	**3**	**3**	**5**	**1**
Däraf kvinnor				2	2	2	—	2	1
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	—	—	—	**2**	**2**
Däraf kvinnor							—	1	1
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
K Grafisk industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	**2**	—	—	**4**	**3**	**2**	**9**	—	—
Däraf kvinnor				1	1	1			
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	**1**	—	—	**1**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor									
B Butiks- o. magasinspersonal	**3**	—	—	**15**	**4**	**4**	**5**	**1**	—
Däraf kvinnor	2	—	—	7	2	2	2	1	—
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**7**	**13**	**4**	**22**	**15**	**10**	**11**	**13**	**7**
Däraf kvinnor	6	12	3	16	13	8	10	12	6
D Landttransport	**1**	**2**	**1**	**14**	**9**	**9**	**11**	—	—
Däraf kvinnor	—	1	—	2	1	1			
E Vattentransport	—	—	—	**3**	**1**	**1**	**1**	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V. *Husligt arbete*	**51**	**73**	**41**	**171**	**146**	**95**	**143**	**159**	**95**
Däraf kvinnor	51	73	41	171	146	95	143	159	95
VI. Allmän och litterär verksamhet	**1**	**1**	**1**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	1	1	1						
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**21**	**5**	**5**	**52**	**19**	**19**	**46**	**3**	**3**
Summa för mars månad år 1912	**136**	**148**	**81**	**462**	**326**	**234**	**477**	**429**	**252**
Däraf kvinnor	62	101	47	219	185	119	176	223	119
» » » månad år 1911	132	174	102	394	245	158	337	289	190
Däraf kvinnor	52	96	42	150	128	74	153	152	83

Kopparbergs län.			Gäfle stad och län.			Västernorrlands län.			Jämtlands län.			Norrbottens län.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
80	61	35	22	20	14	1	2	1	23	110	38	2	31	—
21	27	11	—	1	—	1	2	1	5	18	3	—	2	—
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	2	—	—	—	—	—	4	10	6	3	—	—
12	5	4	15	5	5	5	—	—	1	1	1	4	1	1
8	2	1	55	5	5	3	—	—	—	3	1	1	—	—
6	3	3	17	1	1	4	2	2	7	—	—	4	1	—
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	1	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	1	1	2	—	—									
10	7	5	14	9	4	2	1	1	2	3	1	—	—	—
7	3	2	4	6	1	—	1	1	1	3	1			
—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	2	1	15	6	5	3	—	—	1	—	—	3	—	—
			1	2	1									
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
1	—	—										1	—	—
2	—	—	6	4	1	6	1	1	4	2	—	3	2	2
			2	4	1	3	1	1	2	2	—	3	2	2
14	29	24	10	12	8	22	13	3	32	34	17	23	14	8
13	25	21	9	11	7	20	12	2	27	30	13	23	14	8
14	4	3	18	9	7	5	6	4	7	2	1	6	3	1
1	1	—	—	1	—	1	1	1						
—	—	—	124	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
157	147	95	64	83	23	118	111	39	67	85	33	81	76	53
157	147	95	64	83	23	118	111	39	67	85	33	81	76	53
—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	1	1	1	—	—
			—	1	—				1	1	1	1	—	—
43	11	11	57	48	48	86	57	57	23	—	—	29	25	23
353	272	183	428	204	122	255	194	109	173	251	99	163	153	88
202	204	130	82	109	33	143	128	45	103	139	51	109	94	63
301	300	151	298	165	109	282	191	98	—	—	—	136	176	111
150	195	81	96	96	51	194	141	63	—	—	—	71	107	52

Lifsmedelspriser å olika orter

Medelpris per år (1904—1911) och per månad

Obs! Siffrorna för åren 1904—1909 angifva medelpris för

	Varuslag.	Kvantitet.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.
			öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
1	Mjölk: oskummad	lit.	13	13	14	14	14	14	14	14
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	7	7	7
3	separerad	»	—	—	—	—	—	—	5	5
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	206	212	221	219	226	220	222	228
5	mat- (lands-)	»	185	191	201	199	204	198	200	205
6	Ost, helfet, okryddad	»	—	—	—	—	—	—	150	151
7	halffet, »	»	103	107	109	116	119	116	114	111
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	—	—	—	49	48
9	Margarin, högsta kvalitet	»	149	157	159	157	164	159	169	152
10	» lägsta »	»	100	104	108	108	119	116	125	116
11	» växtmargarin	»	—	—	—	—	—	—	—	126
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	129	133	142	150	148	151	149	149
13	» konserverade	»							134	128
14	Potatis: gammal	5 lit.	—	29	25	29	32	28	27	29
15	färsk	»							76	48
16	Ärter, gula	kg.	27	27	26	27	30	28	29	29
17	Bruna bönor	»	40	39	39	40	42	41	46	47
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	27	27	27	28	31	33	32	30
19	råg-, » »	»	19	19	19	20	23	22	20	20
20	rågsikt-, » »	»	23	24	24	26	29	28	26	25
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	[2] 31	[2] 31	[2] 31	[2] 32	[2] 33	[2] 33	34	32
22	korn-	»	—	26	25	25	26	28	28	—
23	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	—	57	58	59	59	60	63	64
24	» » » svenska	»							39	39
25	» billigaste sort	»	32	32	31	32	35	34	33	33
26	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	36	35	35	37	41	40	40	39
27	mjukt, limpa, söt	»	35	34	35	35	39	39	39	37
28	» » sur	»	25	25	26	26	28	28	28	27
	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	63	64	65	67	73	74	76	74
30	mjukt, bakadt med vatten	»	—	42	44	46	51	53	45	44
31	» » » mjölk	»							61	60
32	Nötkött, färskt: stek	»	91	89	98	106	109	104	98	96
33	soppkött	»	76	74	81	89	91	85	78	78
34	Kalfkött: stek, gödkalf	»	102	104	116	118	122	120	117	116
35	spädkalf	»	53	53	58	64	66	63	60	58
36	Fårkött, färskt	»	103	105	118	125	125	121	118	115
37	salt	»	—	—	—	—	—	—	103	102
38	Fläsk: färskt	»	105	110	127	123	114	121	129	120
39	salt, svenskt	»	115	117	132	131	121	127	138	129
40	» amerikanskt	»	113	113	124	125	121	128	149	139
41	Fisk, färsk: sill	»	31	33	34	34	28	28	31	31
42	strömming	»	42	40	[7] 40	[7] 43	[7] 37	[7] 37	36	36
43	rödspotta (»spätta»)	»	70	71	75	80	81	79	80	79
44	salt: sill, fetsill	»	36	38	40	41	38	37	39	39
45	» » slofetsill	»							34	34
46	strömming	»	24	25	26	25	25	23	23	25
47	kabeljo af långa	»	[3] 51	[3] 54	[3] 56	[3] 59	[3] 60	[3] 61	54	51
48	» » torsk	»							45	45
49	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	[4] 110	[4] 115	[4] 117	[4] 116	[4] 116	[4] 115	125	155
50	Socker, bit-	»	61	69	62	62	66	67	71	69
51	Svagdricka	lit.	—	—	—	—	—	—	6	6
52	Fotogen, Water White	»	18	16	16	16	18	18	17	15
53	» Standard White	»							15	14
54	Ved: björk- (osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2180	2170	2220	2360	2680	2520	2280	2280
55	barr- (2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1660	1650	1710	1850	2140	2020	1810	1810
56	Bränntorf	100 kg.	—	[5] 70	[5] 70	[5] 73	[5] 80	[5] 74	187	185
57	Kol, antracit- (»valnöt»)	hl.	—	322	318	355	388	376	373	373
58	Koks, gasverks- (okrossad) hemkörd	»	—	112	106	126	139	134	130	132
59	» eng. kamin- »	»	—	—	—	—	—	—	159	156

[1]) Preliminära siffror. — [2]) Uppgifterna afse *ej* ångpreparerade gryn. — [3]) Uppgifterna afse å vissa [5]) Uppgifterna afse hl.; vikten af 1 hl. torf är 40 å 50 kg. — [6]) Prisstegringen beror på att en del prisgående nummer vidtagits å dessa prisuppgifter, hafva orsakats af förändringar å Stockholmsprisen, i det en

Obs! Beträffande bostadspriser å olika orter i riket meddelas uppgifter för åren

(febr. 1911—febr. 1912) för samtliga orter.

28 orter, men för åren 1910—1912 för 39 orter.

Febr. 1911.	Mars 1911.	April 1911.	Maj 1911.	Juni 1911.	Juli 1911.	Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt. 1911.	Nov. 1911.	Dec. 1911.	[1]) Jan. 1912.	[1]) Febr. 1912.	
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	1
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	8	2
5	5	5	5	5	5	6	6	6	6	6	6	6	3
216	217	216	213	214	218	233	244	252	246	245	243	241	4
191	194	196	195	194	194	211	222	228	224	223	217	211	5
151	151	151	151	151	151	151	151	152	153	153	154	154	6
112	112	111	111	111	110	111	111	111	112	112	114	113	7
47	47	48	48	48	49	48	48	47	48	48	49	49	8
163	159	150	143	140	141	143	149	154	155	155	155	155	9
123	121	116	110	107	107	107	115	119	120	120	120	120	10
137	133	125	121	117	115	116	124	129	130	131	131	131	11
149	129	114	111	118	125	131	145	169	201	219	212	205	12
129	124	119	115	117	119	120	130	136	143	143	145	150	13
27	27	27	28	28	28	27	34	32	31	30	32	33	14
—	—	—	—	—	55	40	—	—	—	—	—	—	15
28	29	29	28	29	29	28	29	29	29	29	30	30	16
45	45	45	45	45	45	46	47	51	51	52	53	53	17
30	30	30	30	30	30	30	30	31	31	31	31	31	18
19	19	19	19	19	20	20	20	20	20	20	21	21	19
24	24	24	25	25	25	25	26	26	26	26	26	27	20
31	31	31	31	31	31	31	32	33	33	34	35	36	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
62	62	62	62	62	[6]) 65	65	65	65	65	65	65	65	23
39	38	39	39	39	39	39	39	39	39	39	39	39	24
33	33	33	33	33	33	33	33	34	34	34	34	34	25
39	39	39	39	39	39	39	39	40	40	40	40	40	26
38	37	37	37	37	37	37	37	37	37	37	37	38	27
27	27	27	27	28	27	27	28	27	28	28	28	29	28
74	74	74	74	74	74	74	74	74	74	74	75	76	29
45	45	44	44	45	44	44	45	44	44	44	45	45	30
61	61	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	31
95	96	96	98	100	100	99	97	94	92	93	95	94	32
77	78	79	80	81	81	80	78	76	74	75	77	77	33
116	117	116	116	117	116	116	114	114	113	115	115	116	34
59	58	58	58	58	58	58	58	57	57	59	59	59	35
118	118	123	125	124	122	117	110	103	102	107	110	115	36
102	105	105	107	107	104	102	101	97	97	97	100	101	37
125	124	122	121	120	120	120	119	117	114	113	112	113	38
134	132	131	130	129	129	128	126	125	123	123	122	122	39
146	142	142	138	138	136	137	136	132	135	134	133	131	40
25	26	28	26	34	37	37	36	34	33	29	25	27	41
37	34	34	32	37	35	33	36	38	40	37	35	36	42
79	79	76	75	81	80	80	80	78	77	77	76	78	43
39	37	39	39	39	39	40	40	40	40	40	40	40	44
34	33	33	34	33	33	34	33	34	35	35	35	34	45
24	24	24	24	25	25	24	25	25	25	25	25	25	46
51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	47
45	46	44	44	45	46	46	46	44	44	45	44	45	48
147	149	149	150	151	153	155	159	165	169	170	172	172	49
67	67	67	67	67	68	72	72	73	73	73	73	73	50
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	51
16	16	16	16	16	16	15	15	14	14	14	14	14	52
14	14	14	14	14	13	13	13	13	13	13	13	13	53
2260	2270	2260	2260	2260	2280	2280	2280	2300	2300	2300	2300	2320	54
1800	1820	1790	1790	1790	1810	1820	1820	1830	1830	1840	1840	1850	55
183	184	184	184	184	184	184	189	189	188	189	187	187	56
372	373	372	371	373	372	371	371	375	376	376	380	388	57
129	128	133	132	132	131	133	133	134	136	136	138	144	58
159	160	153	154	153	155	155	154	155	157	157	161	165	59

orter kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [6]) Uppgifterna afse »brasilianskt» kaffe. — uppgifter utmönstrats, enär de befunnits ej afse äkta »Carolina»-gryn. — [7]) De förändringar, som från föreannan beräkning lagts till grund för reducering från val till kg.

Kreaturs-

(per kg. lef-

för Stockholm, Malmö och

Medelpris per år (1904—1911) och per månad

Kreatursslag.	[1]) 1904.	[1]) 1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.
Kor:	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Extra prima[2])	—	—	53	54	54	46	47	50
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga[3])	40	40	46	48	46	40	41	42
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	34	37	43	45	43	36	37	36
» 3. Mindre feta[4])	28	29	36	38	35	27	28	25
Kvigor (och stutar):								
Extra prima[5])	—	—	58	60	59	52	55	58
Kl. 1. Fullt feta, köttiga[6])	46	46	51	54	52	45	44	46
» 2. Mindre feta[6])	37	37	44	48	44	36	36	36
Tjurar:								
Extra prima[7])	—	—	55	57	56	46	49	55
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	44	45	51	54	48	42	43	46
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)[8])	39	41	46	49	44	38	40	43
» 3. Mindre köttiga[9])	33	36	40	38	39	32	33	33
Oxar:								
Extra prima[10])	—	—	—	—	58	—	47	50
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	—	—	48	53	49	43	43	44
» 2. Mindre feta[11])	—	—	42	46	43	34	36	38
Kalfvar:								
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)[12])	57	59	64	68	63	60	61	60
» (70—90 »)[12])	51	53	54	61	56	55	55	52
Skummjölkskalfvar	36	40	44	46	41	39	40	41
Får:								
Yngre, feta[13])	—	—	53	54	52	50	51	51
Äldre, » [14])	—	—	44	49	46	45	45	42
Svin:								
Slakterisvin (85—100 kg.)	49	62	73	66	56	69	77	64
Rena, större svin (100—150 kg.)	47	59	76	65	55	68	73	62
Suggor	39	45	66	57	46	58	67	53

[1]) Samtliga uppgifter för år 1904 afse endast Malmö och för år 1905 Stockholm och Malmö. Stockholm och för febr. 1912 Stockholm och Malmö. — [3]) Uppgifterna för nov. 1911 och jan. 1912 afse —dec. 1911 och jan. 1912 endast Malmö samt för febr. 1912 Stockholm och Malmö. — [5]) Uppgifterna för för febr. 1911—jan. 1912 afse Malmö och Göteborg. — [7]) Uppgifterna för febr.—dec. 1911 afse endast [9]) Uppgifterna för februari—maj och juli 1911 afse Malmö och Göteborg, för aug.—dec. 1911 och endast Malmö och för jan. 1912 Malmö och Göteborg. — [11]) Uppgifterna för nov. 1911—febr. 1912 afse gifterna för åren 1906—1909 afse endast Göteborg samt för febr.—dec. 1911 Stockholm och Göteborg. — Göteborg.

priser

vande vikt)

Göteborg 1904—februari 1912.

(februari 1911—februari 1912) för alla tre orterna.

Febr. 1911.	Mars 1911.	April 1911.	Maj 1911.	Juni 1911.	Juli 1911.	Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt. 1911.	Nov. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.	Febr. 1912.
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
42	48	—	—	—	51	52	52	53	51	47	48	48
40	40	43	45	45	44	42	40	40	41	38	40	41
35	35	37	39	40	39	37	35	35	34	33	35	37
27	27	27	27	28	27	25	23	22	21	21	22	28
55	55	57	59	59	57	57	58	59	60	59	59	54
44	45	46	48	51	49	47	46	46	45	45	46	45
31	34	38	37	40	39	37	36	36	35	35	35	35
55	54	55	56	58	56	55	54	55	55	55	56	54
46	46	46	47	48	48	47	45	46	46	46	48	48
43	43	43	44	45	45	43	42	43	43	42	45	44
33	33	34	35	37	36	33	31	30	29	28	30	36
—	—	—	—	54	—	56	47	50	46	45	49	49
42	42	44	48	48	47	45	43	43	42	40	43	43
36	36	38	42	42	41	38	36	36	36	35	37	37
61	61	61	61	61	57	55	59	59	60	60	62	63
53	53	53	52	53	50	49	52	53	54	54	55	55
41	41	41	40	40	42	40	41	42	42	43	44	43
50	53	60	60	55	50	47	47	46	45	48	48	49
44	48	52	52	48	41	39	35	33	33	34	38	42
70	69	66	63	63	64	64	63	59	59	58	60	62
68	66	65	61	60	60	61	61	58	57	57	59	61
60	59	59	53	48	49	48	49	48	48	48	49	50

— [3]) Uppgifterna för mars, juli—dec. 1911 och jan. 1912 afse endast Malmö; för februari 1911 endast Malmö och Göteborg. — [4]) Uppgifterna för februari—juli 1911 afse Malmö och Göteborg, för aug. februari 1911—jan. 1912 afse endast Malmö och för febr. 1912 Stockholm och Malmö. — [6]) Uppgifterna Malmö och för jan. 1912 Malmö och Göteborg. — [8]) Uppgifterna för dec. 1911 afse Malmö och Göteborg. jan. 1912 endast Malmö samt för febr. 1912 Stockholm och Malmö. — [10]) Uppgifterna för 1911 afse Stockholm och Göteborg. — [12]) Fr. o. m. år 1908 afse uppgifterna endast Malmö och Göteborg. — [13]) Upp- [14]) Uppgifterna för åren 1906—1909 afse endast Göteborg samt för febr.—juni 1911 Stockholm och

Fiskpriser

(partipriser utan förbindelse).

Medelpriser i Stockholm *februari* 1911—*februari* 1912.

(Enligt veckonoteringar från Stockholms stads provisoriska fiskhall.)

Slag.	Kvantitet.	Febr. 1911.	Mars 1911.	April 1911.	Maj 1911.	Juni 1911.	Juli 1911.	Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt. 1911.	Nov. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.	Febr. 1912.
		Medelpris (öre).												
Fisk och *fiskvaror*:[1]														
Abborre	kg.	52	—	61	29	29	56	44	61	61	51	53	60	—
Braxen	»	24	—	33	27	31	—	—	39	28	44	—	41	—
små	»	—	—	—	—	—	15	15	—	—	—	—	—	—
Böckling	låda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	243	—	—	—
Flundra (Skrubba)	kg.	29	35	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gråsei	»	14	26	—	—	—	19	23	25	22	15	16	21	35
Gädda	»	93	108	83	59	69	83	74	76	66	71	63	81	80
Gös	»	—	—	127	96	116	—	100	119	105	119	131	149	133
Hafslax	»	—	—	—	—	36	40	—	—	—	—	—	—	—
Hvitling	»	33	—	—	10	—	15	21	16	16	25	18	14	29
Hälleflundra	»	—	98	86	77	76	85	68	73	78	71	66	90	97
små	»	—	—	66	59	51	53	—	48	46	45	38	64	62
Id	»	—	—	43	34	—	44	—	46	49	46	37	30	—
Kabeljo	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	35
Kolja[2]	»	40	39	34	12	28	—	40	37	30	29	24	34	36
små	»	—	—	—	—	—	21	—	—	—	—	—	—	—
Kungsflundra	»	—	53	39	—	—	—	35	47	38	49	43	40	58
Kummel	»	—	—	—	—	—	26	—	25	27	40	—	—	—
Lake	»	56	51	53	15	—	—	—	—	54	51	48	55	66
Lax, färsk	»	—	198	—	199	237	148	—	—	173	171	170	283	253
rökt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300	198
Laxöring	»	—	—	—	130	75	—	—	—	—	—	—	—	—
Lindare	»	—	—	—	40	51	—	—	—	—	—	—	—	—
Långa	»	—	—	—	—	—	—	34	35	38	25	20	—	—
salt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—
Makrill	»	—	—	—	54	34	39	46	50	—	—	—	—	—
Piggvar	»	—	175	—	63	—	—	—	—	—	—	—	—	—
små	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31	—	—	—
Röding	»	—	—	—	—	—	—	—	—	110	75	—	—	—
Rödspotta	»	51	47	37	37	57	51	48	46	39	64	43	49	51
Rödtunga	»	—	56	29	59	—	48	54	46	45	35	47	50	49
Sandskädda	»	—	—	—	—	—	—	—	—	17	14	—	—	—
Sarf	»	—	—	16	8	—	7	10	—	—	—	—	—	—
Sik	»	—	—	—	65	54	74	75	82	73	57	49	[3] 32	[1] —
Sill, färsk	låda	766	745	325	330	—	—	—	2250	1295	1529	1026	977	[1] 229
»	1/2 låda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	600	305	320	700
»	kg.	—	—	—	—	—	—	23	26	23	24	20	18	21
rökt	låda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	153	—	—	250
Sjötunga	kg.	—	—	—	—	81	—	—	—	—	—	—	—	—
Slätvar	»	—	—	61	—	—	—	45	—	66	57	44	70	—
Stenbit	»	—	27	36	28	—	26	—	—	—	—	—	—	—
Strömming	»	16	13	13	9	—	—	—	21	—	19	—	—	39
»	låda	—	—	—	—	—	—	—	600	—	750	695	759	870
Torsk[2]	kg.	35	39	33	22	35	22	36	36	33	31	24	35	38
salt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	—	—
Ur, färsk	»	—	—	—	14	—	—	—	—	—	19	—	34	21
Ål, stor	»	—	—	—	125	160	153	—	148	131	—	—	—	—
medelstor	»	—	—	—	—	100	133	115	137	107	—	—	—	—
små	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70	—	—
rökt	»	—	—	—	—	—	—	—	300	—	280	—	250	—
Skaldjur:														
Hafskräftor	tjog	—	—	—	50	—	—	—	—	—	29	—	—	25
Hummer	st.	—	—	—	112	92	—	—	—	—	—	—	—	—
	tjog	—	—	—	—	—	—	—	2028	2472	2938	3175	3250	—
Krabbor	st.	—	—	—	10	—	—	13	—	—	—	—	—	—
	tjog	—	—	—	—	—	—	—	440	454	—	400	—	—
Kräftor	»	—	—	—	50	—	—	80	72	71	—	—	—	—
Räkor, kokta	kg.	66	63	68	78	67	55	50	84	90	99	104	93	104
små	»	—	—	38	27	38	—	—	—	—	50	32	39	53

Marknadens läge 1/2 — 7/2: tillgång medelmåttig, efterfrågan stor, tendens oförändrad.
8/2 — 14/2: » god, » liflig, » fast.
15/2 — 21/2: » » » » » häfdad.
22/2 — 28/2: » medelmåttig, » » » sväfvande.

[1]) Prisuppgifterna afse slaktad fisk, där ej annat angifves. — [2]) Frusen i låda billigare. — [3]) Frusen i låda.

Arbetsmarknaden inom olika näringsgrenar i Sverige under första kvartalet 1912.

Den efterföljande redogörelsen grundar sig hufvudsakligen på de uppgifter, som å särskilda frågeformulär inhämtats från enskilda arbetsgifvare. De i brefkortsformat tryckta frågeformulären hafva fortfarande till största delen infordrats af Kommerskollegii ombud i orterna, hvilka för närvarande uppgå till ett antal af 35, hvaraf 15 äro föreståndare för arbetsförmedlingsanstalter, tillhörande Sveriges offentliga arbetsförmedling. Direkt af Kollegium hafva emellertid dylika uppgifter insamlats från arbetsgifvare i Stockholm samt i den närmaste trakten däromkring äfvensom från sådana större arbetsgifvare i landsorten, hvilka i regel sysselsätta minst 200 arbetare. Antalet af Kollegium direkt tillfrågade arbetsgifvare uppgår numera till 475. Såsom material för bedömande af arbetstillgången i riket föreligga äfven rapporter från Kollegii ombud, hvilka innehålla dels en kort allmän karaktäristik af ställningen på arbetsmarknaden inom ombudens orter med särskild hänsyn tagen till de större näringar, som där äro representerade, dels uppgifter om arbets- och arbetartillgången inom jordbruket, skogsbruket, byggnadsverksamheten samt transportarbetet i orten, i den mån ombuden genom förfrågningar hos vederbörande arbetsgifvare, deras samt arbetarnas organisationer eller på annat sätt kunnat bilda sig en säker uppfattning därom.

För nu ifrågavarande kvartal hafva besvarade formulär återkommit från 1 611 arbetsgifvare med 195 490 arbetare, hvaraf 1 262 arbetsgifvare med 184 711 arbetare inom industri och handtverk samt transportarbete. Samtliga arbetsgifvare, hvilka sysselsätta minst 200 arbetare, hafva insändt besvarade formulär, hvarför ifrågavarande uppgifter torde få anses som i hög grad värdefulla och representativa för åtminstone hela den svenska storindustrien.

Efter bearbetning af de inkomna svaren kan för bedömande af *arbetstillgången under fjärde kvartalet 1911 inom industri och handtverk* i jämförelse med närmast föregående kvartal följande sammanställning anföras:

1912	Antal redovisade arbetare.	Arbetare (i %), anställda hos arbetsgifvare, hvilka angifvit arbetstillgången såsom mer än medelgod.	medelgod.	mindre än medelgod.
1:sta kv.	*184 711*	*62*	*26*	*12*
1911.				
4:de kv.	186 685	58	31	11
3:dje »	186 259	57	28	15
2:dra »	178 446	58	29	13
1:sta »	163 200	51	36	13
1910.				
4:de kv.	135 620	58	29	13
3:dje »	138 019	64	23	13
2:dra »	135 583	62	27	11

Det visade sig äfven, att arbetstillgången under ifrågavarande kvartal ansågs:

i jämförelse med närmast föregående kvartal såsom *bättre* af 249 arbetsgifvare med 39 090 arbetare (21 %); såsom *oförändrad* af 781 arbetsgifvare med 122 096 arbetare (66 %); såsom *sämre* af 232 arbetsgifvare med 23 525 arbetare (13 %) samt

i jämförelse med samma kvartal föregående år såsom *bättre* af 304 arbetsgifvare med 50 071 arbetare (27 %); såsom *oförändrad* af 806 arbetsgifvare med 114 547 arbetare (62 %) samt såsom *sämre* af 152 arbetsgifvare med 20 093 arbetare (11 %).

Med ledning af tabellen å sid. 368—369, som utgör en sammanfattning af arbetsgifvarnas inom industrien och handtverket uppgifter, har utarbetats följande *allmänna öfversikt öfver arbetstillgången inom vissa större näringsgrupper* under fjärde kvartalet 1911.

Inom *grufdriften* var arbetstillgången alltjämt god och tillgången på arbetskraft normal. Den engelska kolgrufvestrejken under mars månad ökade efterfrågan på skånska stenkol. Af de uppgiftslämnande arbetsgifvarna rapportera 14 med 7 111 arbetare (75 %) mer än medelgod, 4 med 2 017 arbetare (21 %) medelgod samt 1 med 421 arbetare (4 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *närings- och njutningsämnesindustrien* var arbetstillgången som vanligt och naturligt är under detta kvartal i allmänhet försämrad i jämförelse med det närmast föregående. Detta förhållande gjorde sig särskildt gällande inom sockerindustrien, hvarest betkampanjen vid sockerbruken afslutades före jul och den s. k. »efterproduktskampanjen» ett stycke in i januari. Bagerierna bruka under vintermånaderna konstatera, att den då rådande omfattande säsongarbetslösheten vållar en inskränkning af brödkonsumtionen från arbetarbefolkningens sida; den minskning af arbetstillgången, som detta med-

för för bagerierna, har dock under ifrågavarande kvartal något motvägts af en ställvis förekommande produktion för lager af därför lämpade brödsorter, hvilken framkallats af farhågor för en facklig konflikt inom yrket till försommaren. Vid flera ölbryggerier samt en del tobaksfabriker förefanns fortfarande öfverflöd på arbetskraft. Inalles rapporterade inom närings- och njutningsämnesindustrierna 95 arbetsgifvare med 6 681 arbetare (52 %) mer än medelgod, 76 arbetsgifvare med 3 635 arbetare (28 %) medelgod samt 39 arbetsgifvare med 2 654 arbetare (20 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *textilindustrien* hade under kvartalet två olika tendenser varit förhärskande. Bomullsbranschen hade präglats af uppåtgående konjunkturer med god och i jämförelse med såväl närmast föregående kvartal som motsvarande tid i fjol afsevärdt förbättrad arbetstillgång med brist på kvinnlig arbetskraft. För ylle (och jute)industrien åter hade ställningen ytterligare försämrats; från flera stora fabriker rapporterades öfverflöd på arbetskraft. Af arbetsgifvarna rapporterade 39 med 10 423 arbetare (51 %) mer än medelgod, 15 med 3 821 arbetare (19 %) medelgod samt 20 med 6 210 arbetare (30 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *beklädnadsindustrien* var arbetstillgången oförändradt god, med förbättring inom flera branscher, såsom trikåfabrikationen och konfektionsindustrien. Från skofabrikerna klagades dock alltjämt öfver öfverproduktion samt öfverflöd på arbetskraft. Af samtliga arbetsgifvare inom beklädnadsindustrien rapporterade 57 med 7 120 arbetare (68 %) mer än medelgod, 28 arbetsgifvare med 2 049 arbetare (20 %) medelgod samt 12 arbetsgifvare med 1 217 arbetare (12 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *trävaruindustrien* rådde vid sågverken lågsäsong samt på sina håll timmerbrist på grund af vattenbristen i flottningslederna under den föregående sommaren och hösten. Arbetstillgången vid snickerier och möbelfabriker var växlande. Inom hela trävaruindustrien förefanns öfverflöd på arbetskraft. Af arbetsgifvarna inom trävaruindustrien rapporterade 82 med 7 725 arbetare (37 %) mer än medelgod, 59 arbetsgifvare med 8 377 arbetare (41 %) medelgod samt 46 arbetsgifvare med 4 623 arbetare (22 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Vid *trämassefabrikerna* och *pappersbruken* samt dithörande näringsgrenar var arbetstillgången i sin helhet fortfarande god. För de förra hade ställningen förbättrats — öfverflödet på arbetskraft hade dock icke aftagit — medan den försämrats för pappersbruken, enligt uppgift bland annat därför att de revolutionära oroligheterna i Kina försvårade exporten dit. Bokbinderierna hade anmärkningsvärdt god arbetstillgång. Af arbetsgifvarna inom dessa branscher rapporterade 58 med 10 398 arbetare (68 %) mer än medelgod, 23 med 4 081 arbetare (27 %) medelgod samt 4 med 735 arbetare (5 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *grafiska* industrien var arbetstillgången mycket god och t. o. m. förbättrad i jämförelse med fjärde kvartalet 1911. Tillsammans 46 arbetsgifvare med 3 954 arbetare (89 %) rapporterade mera än medelgod samt 9 arbetsgifvare med 494 arbetare (11 %) medelgod arbetstillgång.

Inom *malmförädlingsindustrien* var arbetstillgången god och betydligt förbättrad i jämförelse med såväl närmast föregående kvartal som motsvarande tid i fjol. Af arbetsgifvarna rapporterade 27 med 11 905 arbetare (83 %) mera än medelgod och 6 med 2 417 arbetare (17 %) medelgod arbetstillgång.

Inom *metall-* samt *maskin-* och *skeppsbyggnadsindustrierna* var arbetstillgången alltjämt mycket växlande, men i hufvudsak god med ytterligare stegring sedan de föregående kvartalens konjunkturförbättring. Af arbetsgifvarna inom metallindustrien rapporterade 61 med 11 218 arbetare (72 %) mera än medelgod, 25 med 3 622 arbetare (23 %) medelgod och 17 med 754 arbetare (5 %) mindre än medelgod samt inom maskin- och skeppsbyggnadsindustrien 71 arbetsgifvare med 18 415 arbetare (76 %) mera än medelgod, 25 med 4 934 arbetare (20 %) medelgod och 11 med 975 arbetare (4 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Vid *stenhuggerierna* var arbetstillgången alltjämt god; på vissa håll, särskildt i Blekinge, rådde brist på arbetskraft. Arbetstillgången vid *glasbruken* hade ytterligare förbättrats. *Tegelbruken* hade i de flesta fall nedlagt driften under vintern; i Skåne, där deras verksamhet i allmänhet börjar att återupptagas under mars månad, fördröjdes detta genom de höga kolprisen. Ombudet i Lund meddelade, att tegelbränningen sannolikt i år för första gången sedan den sista lågkonjunkturen kommer att upptagas i hela sin omfattning. Inom jord- och stenindustrien rapporterade sammanlagdt 48 arbetsgifvare med 8 594 arbetare (57 %) mer än medelgod, 35 arbetsgifvare med 4 036 arbetare (27 %) medelgod samt 20 arbetsgifvare med 2 465 arbetare (16 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom de *kemisk-tekniska* industrierna var arbetstillgången oförändradt god. Af arbetsgifvarna rapporterade 20 med 2 479 arbetare (30 %) mera än medelgod, 16 med 5 358 arbetare (64 %) medelgod samt 3 med 520 arbetare (6 %) mindre än medelgod arbetstillgång.

Inom *byggnadsverksamheten* var arbetstillgången af naturliga skäl under detta kvartal i allmänhet knapp. I Sydsverige, särskildt i Skåne, där på sina håll en rätt liflig byggnadsverksamhet lär vara att förvänta under året, förhindrade den stränga kylan under den första hälften af kvartalet allt utearbete. Vid kvartalets slut rådde flerstädes, såsom i Malmö, Örebro och Halmstad omfattande byggnadsverksamhet.

Arbetstillgången inom *transportfacket* var riklig vid de isfria hamnarna i de södra och västra delarna af landet till följd af sjöfartens uppsving; arbetstillfällena minskades dock något vid hamnarna under mars månad genom den engelska kolstrejkens inverkan.

Söker man med ledning af ombudens samt enskilda arbetsgifvares rapporter bedöma arbetstillgången inom *jordbruket* under första kvartalet, måste denna, på grund af säsongförhållandena, betecknas såsom mindre god med öfverflöd på arbetskraft, isynnerhet daglönare och drängar i värnpliktsåldern (Skåne). Ett stående undantag härifrån utgjorde den öfverallt rådande bristen på mjölkerskor och ladugårdskarlar.

Jordbrukets och äfven sågverkens lediga arbetskraft hade i Norrland som vanligt under vintern beredts talrika arbetstillfällen inom *skogsbruket*. Äfven i Småland och i norra Skåne bedrefs en betydande timmerafverkning, gynnad af den kalla vintern i dessa trakter. I mellersta Sverige åter hade vintern varit så mild och snöfattig, att skogsarbetet ej kunde få den omfattning, som ursprungligen planerats.

Enär arbetsmarknadens läge gifvetvis måste i hög grad inverka på den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet och läget i viss mån återspeglas i denna verksamhet, meddelas här nedan ur de månatliga redogörelserna för Sveriges offentliga arbetsförmedling till ytterligare jämförelse följande resultat angående tillgång och efterfrågan på arbetskraft.

På 100 *lediga platser* kommo följande *ansökningar om arbete:*

	Inom jordbruket m. m.	Inom öfriga näringsgrenar.	Inom samtliga näringsgrenar.
1:sta kvartalet 1912.			
Januari	111	178	165
Februari	93	163	147
Mars	85	132	119
4:de kvartalet 1911.			
Oktober	86	120	109
November	119	165	153
December	131	134	133

Arbetsförmedlingsstatistikens siffror utvisa som naturligt är, stegrad förbättring ifråga om arbetstillgången inom alla näringsgrenar under kvartalets lopp. Genom den milda väderleken under mars månad i år hafva arbetstillfällena endast blifvit obetydligt färre än de voro under oktober i fjol — en månad, som eljes i klimatiskt hänseende är vida gynnsammare för arbetsmarknaden. Till detta förhållande torde dock icke enbart den mildare väderleken hafva bidragit. Arbetsmarknaden har äfven i sin helhet märkbart förbättrats. Detta gäller icke ensamt bruks- och metallindustrierna, där uppsvinget är särdeles påtagligt, utan af den sammanfattande tabellens siffror och af de i allmänhet optimistiska omdömena rörande konjunkturerna från såväl ett flertal enskilda arbetsgifvare inom olika branscher som Kollegii ombud att döma synas utsikterna på den svenska arbetsmarknaden icke för den stundande sommaren sedan den sista depressionstiden tett sig så ljusa som nu.

Näringsgrenar.	Hela antalet.		Tillgång å arbete.									
			Mycket god.		God.		Medelgod.		Mindre god.		Dålig.	
	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.
Gruvdrift	19	9 549	2	406	12	6 705	4	2 017	1	421	—	—
Annan brytn.- o. upptagn. industri	2	61	—	—	1	55	—	—	1	6	—	—
Närings- o. njutningsämnesindustri:												
Kvarnindustri	20	1 042	—	—	11	752	5	137	4	153	—	—
Bageriyrket	47	1 982	3	296	19	1 019	18	426	6	234	1	7
Sockerindustri	24	3 323	—	—	8	1 243	9	1 652	3	133	4	295
Brännvinsbrännerier o. punschbrygger.	5	111	—	—	5	111	—	—	—	—	—	—
Bryggeriindustri	63	2 859	—	—	21	1 014	29	949	10	624	3	272
Tobaksindustri	26	2 711	2	77	13	1 524	5	202	5	336	1	572
Margarintillverkning	4	404	1	182	3	222	—	—	—	—	—	—
Slakteri- och charkuteriyrket	14	378	1	26	4	84	8	250	1	18	—	—
Annan närings- o. njutn.-ämn.-ind.	7	160	—	—	4	131	2	19	1	10	—	—
Textilindustri:												
Bomullsindustri	27	9 943	4	1 116	16	6 378	6	2 352	1	97	—	—
Ylleindustri	29	7 914	1	43	8	1 729	6	1 038	10	2 795	4	2 309
Annan textilindustri	18	2 597	—	—	10	1 157	3	431	4	1 002	1	7
Beklädnadsindustri:												
Hattillverkning	6	539	—	—	4	393	2	146	—	—	—	—
Skrädderi- och sömnadsyrket	30	3 851	8	2 052	12	1 385	6	277	4	137	—	—
Trikåfabrikation	13	1 707	1	208	10	1 227	1	54	1	218	—	—
Skoindustri	33	3 543	1	237	10	1 035	16	1 452	4	570	2	249
Handsk-, möss- o. pälsvarufabrikation	10	384	1	60	6	229	2	52	1	43	—	—
Annan beklädnadsindustri	5	362	—	—	4	294	1	68	—	—	—	—
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	18	1 703	1	16	7	1 145	4	310	4	76	2	156
Trävarnindustri:												
Sågverk och trädgårdar	94	15 741	—	—	35	5 269	34	6 584	18	2 210	7	1 678
Snickerier och annan träförädling	87	4 698	7	190	37	2 106	23	1 714	15	543	5	145
Korkfabrikation	6	286	1	20	2	140	2	79	1	47	—	—
Trämasse- och pappersindustri:												
Trämassefabriker	37	6 687	1	200	22	3 760	12	2 262	1	50	1	415
Pappersbruk	26	7 033	3	344	17	5 248	4	1 171	2	270	—	—
Bokbinderiyrket	19	1 357	5	140	10	706	4	511	—	—	—	—
Tapetfabrikation	3	137	—	—	—	—	3	137	—	—	—	—
Grafisk industri	56	4 468	11	608	35	3 346	9	494	1	20	—	—
Malmförädlingsindustri	33	14 322	5	2 808	22	9 097	6	2 417	—	—	—	—
Metallindustri:												
Järn- och stålvarufabr. samt gjuterier	51	11 284	8	1 128	27	7 407	12	2 590	4	159	—	—
Smidesyrket	19	155	—	—	12	88	3	30	3	17	1	20
Bleck- och plåtslageriyrket	18	1 397	1	580	4	278	6	487	1	4	6	48
Annan metallindustri	15	2 758	2	163	7	1 574	4	515	2	506	—	—
Maskin- o. skeppsbyggnadsindustri:												
Mekanisk verkstadsindustri	78	14 268	17	4 513	33	5 616	19	3 184	7	645	2	310
Skeppsvarf	9	4 353	4	1 927	4	1 491	1	935	—	—	—	—
Elektromekanisk industri	13	4 486	3	2 056	5	2 032	3	378	2	20	—	—
Annan maskinindustri	7	1 217	1	121	4	659	2	437	—	—	—	—
Jord- och stenindustri:												
Stenhuggeribranschen	22	5 738	5	1 412	10	3 495	5	277	1	550	1	4
Kakel- och lerkärlsindustri	20	1 994	1	45	3	173	11	1 669	1	59	4	48
Tegelindustri	17	349	1	40	5	125	6	138	1	14	4	32
Glasindustri	20	2 908	2	606	7	788	10	1 409	1	105	—	—
Annan jord- och stenindustri	24	4 106	1	100	13	1 810	3	543	6	1 537	1	116
Kemisk-teknisk industri:												
Ljus-, tvål- och parfymfabriker	11	687	1	15	4	163	5	449	1	60	—	—
Tändsticksindustri	14	6 247	2	486	3	761	8	4 660	1	340	—	—
Annan kemisk-teknisk industri	14	1 423	2	124	8	930	3	249	—	—	1	120
Byggnadsindustri:												
Husbyggnadsindustri	49	2 939	2	159	17	744	15	1 655	7	171	8	210
Målning och glasmästerirörelse	26	325	—	—	1	14	14	118	9	185	2	8
Annan byggnadsindustri	12	581	—	—	—	—	6	327	5	186	1	68
Transportarbete	17	1 134	1	250	7	516	7	296	1	40	1	32
Kommunala arbeten	15	3 206	—	—	8	2 213	6	865	—	—	1	128
Statens arbeten	10	3 304	3	514	6	2 521	1	269	—	—	—	—
Summa 1:sta kv. 1912	**1 262**	**184 711**	**116**	**23 268**	**556**	**90 902**	**374**	**48 681**	**152**	**14 611**	**64**	**7 249**
» 4:de » 1911	1 231	186 685	102	19 106	540	88 080	396	58 508	147	17 405	46	3 586
» 3:dje » »	1 241	186 259	148	21 348	530	84 616	365	52 443	168	24 742	30	3 110
» 2:dra » »	1 238	178 446	128	17 747	547	85 531	401	51 706	122	20 018	40	3 444
» 1:sta » »	1 282	163 200	87	14 640	452	68 686	451	58 523	192	15 557	100	5 794

Arbetstillgången i jämförelse med													Tillgång på arbetskraft.					
näst föregående kvartal.						samma kvartal föregående år.						Brist.		Normal tillgång.		Öfverflöd.	
Bättre.		Oförändrad.		Sämre.		Bättre.		Oförändrad.		Sämre.							
a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g.	arb.	a-g	arb.	a-g.	arb.
3	668	16	8 881	—	—	1	140	18	9 409	—	—	—	—	19	9 549	—	—
—	—	1	55	1	6	2	61	—	—	—	—	—	—	1	6	1	55
1	128	12	577	7	337	3	166	13	658	4	218	—	—	18	853	2	189
4	279	32	1 273	11	430	9	601	35	1 284	3	97	—	—	34	1 635	13	347
—	—	8	1 496	16	1 827	1	41	20	3 121	3	161	—	—	14	2 098	10	1 225
—	—	5	111	—	—	1	20	4	91	—	—	—	—	5	111	—	—
7	315	49	2 331	7	213	7	232	53	2 577	3	50	—	—	43	2 103	20	756
2	95	17	1 490	7	1 126	5	689	16	1 201	5	821	—	—	21	2 023	5	688
—	—	4	404	—	—	3	366	1	38	—	—	—	—	3	222	1	182
2	40	9	267	3	71	4	117	7	190	3	71	—	—	11	305	3	73
1	33	6	127	—	—	1	33	6	127	—	—	—	—	6	150	1	10
9	3 670	18	6 273	—	—	7	3 525	18	6 148	2	270	7	2 852	20	7 091	—	—
2	848	18	3 729	9	3 337	2	358	14	2 847	13	4 709	2	336	20	4 596	7	2 982
9	2 123	6	385	3	89	6	682	7	875	5	1 040	1	65	12	2 305	5	227
—	—	5	479	1	60	—	—	5	479	1	60	—	—	6	539	—	—
10	2 314	14	1 290	6	247	12	1 334	16	2 441	2	76	5	537	23	2 945	2	369
2	269	11	1 438	—	—	3	322	10	1 385	—	—	1	41	12	1 666	—	—
3	425	23	2 065	7	1 053	3	273	23	1 990	7	1 280	1	25	27	2 834	5	684
—	—	8	303	2	81	1	50	8	291	1	43	—	—	10	384	—	—
2	183	3	179	—	—	1	22	3	272	1	68	—	—	5	362	—	—
4	481	10	1 004	4	218	3	345	12	1 208	3	150	—	—	14	1 399	4	304
10	834	58	10 131	26	4 776	8	1 218	73	12 475	13	2 048	1	279	63	10 675	30	4 787
25	658	40	2 783	22	1 257	26	514	47	3 606	14	578	—	—	68	3 377	19	1 321
—	—	5	239	1	47	—	—	5	239	1	47	1	20	4	134	1	132
4	433	29	5 473	4	781	7	1 227	28	4 912	2	548	—	—	24	3 787	13	2 900
6	533	17	5 755	3	745	7	1 612	16	5 081	3	340	1	28	20	6 077	5	928
3	174	12	885	4	298	9	388	9	952	1	17	—	—	18	1 259	1	98
1	40	2	97	—	—	—	—	3	137	—	—	—	—	3	137	—	—
13	967	38	3 183	5	318	12	718	41	3 593	3	157	1	101	48	4 218	7	149
10	5 124	22	8 698	1	500	12	6 676	20	7 146	1	500	—	—	28	12 324	5	1 998
16	3 756	27	6 863	8	665	17	3 979	31	5 732	3	1 573	3	121	40	9 057	8	2 106
11	58	4	60	4	37	2	13	14	125	3	17	—	—	18	149	1	6
1	580	10	765	7	52	3	593	8	752	7	52	—	—	11	769	7	628
3	524	8	1 481	4	753	6	995	8	1 529	1	234	—	—	14	2 344	1	414
23	3 879	49	9 687	6	702	34	7 635	38	5 487	6	1 146	5	554	62	10 868	11	2 846
6	3 319	3	1 034	—	—	6	3 649	3	704	—	—	2	577	7	3 776	—	—
2	662	7	3 628	4	196	5	828	7	3 654	1	4	1	250	10	4 126	2	110
1	121	5	1 059	1	37	3	681	3	476	1	60	2	438	5	779	—	—
5	947	16	4 241	1	550	8	1 857	12	3 323	2	558	2	373	15	4 429	5	936
4	190	14	1 697	2	107	7	1 522	11	447	2	25	1	208	9	1 394	10	392
5	65	9	255	3	29	2	44	15	305	—	—	—	—	9	193	8	156
4	425	14	2 349	2	134	5	972	14	1 810	1	126	—	—	19	2 385	1	523
8	1 459	13	2 415	3	232	4	588	16	2 713	4	805	—	—	15	2 751	9	1 355
—	—	8	550	3	137	2	110	9	577	—	—	—	—	9	609	2	78
4	1 034	9	5 175	1	38	4	1 034	10	5 213	—	—	1	266	12	5 547	1	434
4	387	9	916	1	120	2	205	10	1 053	2	165	—	—	7	266	7	1 157
11	567	29	1 444	9	928	15	1 102	25	896	9	941	—	—	31	2 223	18	716
2	29	15	161	9	135	12	72	7	189	7	64	—	—	5	87	21	238
1	7	5	242	6	332	2	69	5	230	5	282	—	—	7	356	5	225
3	256	10	698	4	180	5	524	11	510	1	100	—	—	14	803	3	331
2	191	9	2 671	4	344	2	191	11	2 692	2	323	—	—	10	1 942	5	1 264
—	—	10	3 304	—	—	2	1 678	7	1 357	1	269	—	—	8	2 561	2	743
249	**39 090**	**781**	**122 096**	**232**	**23 525**	**304**	**50 071**	**806**	**114 547**	**152**	**20 093**	**38**	**7 071**	**937**	**142 578**	**287**	**35 062**
238	41 833	774	120 680	219	24 172	241	46 607	822	115 677	168	24 401	32	6 503	959	146 709	240	33 473
239	25 680	830	135 214	172	25 365	251	36 288	785	113 626	205	36 345	90	10 972	956	148 397	195	26 890
369	48 776	739	106 925	130	22 745	279	39 446	774	108 526	185	30 474	77	13 196	982	139 824	179	25 426
184	27 100	786	109 359	312	26 741	263	40 759	778	93 161	241	29 280	52	8 687	892	117 456	338	37 057

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna.

Den 1 januari, 1 februari och 1 mars 1912.

I slutet af hvardera månaderna december, januari och februari utsändes i likhet med hvad under föregående månader varit fallet frågeformulär direkt till samtliga fackföreningar inom 32 fackförbund; från ett af dessa, Svenska frisörförbundet, hafva emellertid inga svar inkommit. Däremot har ett stort antal afdelningar inom Svenska grof- och fabriksarbetareförbundet fr. o. m. den 1 februari 1912 återupptagit rapporteringen. Enär undersökningen afser att utröna arbetslösheten hufvudsakligen bland industriens och handtverkets arbetare, har den icke utsträckts till att omfatta Svenska järnvägs-, Svenska lokomotiv- och Svenska postmannaförbunden samt Telegraf- och rikstelefonarbetareförbundet. Vidare har ett mindre antal förbund, samtliga utanför Landsorganisationen, meddelat, att deras rapportsystem eller förvaltningsanordningar fortfarande icke möjliggöra de begärda arbetslöshetsuppgifternas lämnande. De fackförbund, som sålunda tills vidare icke deltaga i denna rapportering, äro Byggnadsträarbetareförbundet (en lokal sammanslutning af byggnadsträarbetare i Stockholm med omnejd), Sjömans- och eldareförbundet, Svenska skrädderitillskärareförbundet samt Svenska arbetareförbundet.

Resultaten af undersökningen om antalet arbetslösa inom fackföreningarna den 1 januari, 1 februari och 1 mars 1912 föreligga i här meddelade tabeller, som utgöra en sammanfattning af de bearbetade frågeformulärens uppgifter. Texttabellen å sid. 371 är ett sammandrag af hufvudtabellerna.

Antalet medlemmar i de rapporterande fackföreningarna den 1 januari, 1 februari och 1 mars 1912 utgjorde resp. 43 067, 50 972 och 53 122. Af dessa voro vid samma tidpunkter *arbetslösa* resp. 3 666, 5 646 och 4 450 eller resp. 8·5, 11·1 och 8·4 af samtliga redovisade.

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 1 januari, 1 februari och 1 mars 1912.

Fackförbund.	Januari.			Februari.			Mars.		
	Antal redovisade medlemmar.[1]	Däraf arbetslösa.		Antal redovisade medlemmar.[1]	Däraf arbetslösa.		Antal redovisade medlemmar.[1]	Däraf arbetslösa.	
		Antal.	%.		Antal.	%.		Antal.	%.
Sv. bageri- och konditoriarbetareförbundet	1 235	158	12·8	896	114	12·7	702	82	11·7
» bleck- och plåtslagare »	1 293	164	12·7	1 304	224	17·2	1 303	252	19·3
» bokbindare »	103	8	7·8	111	2	1·8	110	2	1·8
» bryggeriarbetare »	997	54	5·4	1 406	14	1·0	1 441	40	2·8
De förenade förbunden	737	11	1·5	764	5	0·7	715	13	1·8
Sv. förgylleri- o. glasmästeriarb.-förbundet	105	1	1·0	106	—	—	112	—	—
» gjutare »	2 221	126	5·7	2 333	149	6·4	2 277	127	5·6
» grof- och fabriksarbetare »	—	—	—	8 521	1 113	13·1	8 693	1 042	12·0
» grufarbetare »	737	7	0·9	507	5	1·0	508	6	1·2
» hattarbetare »	155	5	3·2	154	7	4·5	160	10	6·3
» järn- och metallarbetare »	15 384	626	4·1	14 485	734	5·1	17 612	704	4·0
Däraf: järnbruksarbetare	3 222	100	3·1	4 060	106	2·6	4 130	69	1·7
mek. verkstadsarbetare	12 162	526	4·3	10 425	628	6·0	13 482	635	4·7
Sv. kakelugnsmakare förbundet	189	12	6·3	266	33	12·4	248	25	10·1
» kommunalarbetare »	1 946	105	5·4	1 830	51	2·8	1 854	95	5·1
Intern. litografiska »	191	3	1·6	160	5	3·1	118	4	3·4
Sv. murare »	943	366	38·8	1 237	784	63·4	1 087	606	55·7
» målare »	612	175	28·6	1 541	152	9·9	562	106	18·9
Skand. sadelmakare- o. tapetserare »	316	38	12·0	496	79	15·9	500	54	10·8
Sv. skoarbetare »	1 377	86	6·2	1 151	78	6·8	1 221	16	1·3
» skrädderiarbetare »	1 983	32	1·6	847	36	4·3	754	15	2·0
» stenhuggare »	2 900	238	8·2	2 942	338	11·5	3 123	222	7·1
» sågverksindustriarbetare »	1 477	379	25·7	1 375	380	27·6	1 440	398	27·6
» textilarbetare »	1 026	25	2·4	654	11	1·7	834	12	1·4
Intern. tobaksarbetare »	1 551	687	44·3	1 715	677	39·5	1 698	24	1·4
Sv. transportarbetare »	595	18	3·0	593	45	7·6	469	—	—
» träarbetare »	2 914	244	8·4	3 721	515	13·8	3 605	508	14·1
» tunnbinderiarbetare »	55	3	5·5	64	4	6·3	64	9	14·1
» varuutkörare- o. handelsarbetare »	416	—	—	443	1	0·2	457	2	0·4
» typograf »	715	38	5·3	513	32	6·2	604	29	4·8
» landtarbetare »	375	22	5·9	361	19	5·3	379	14	3·7
» elektriska arbetare »	242	2	0·8	211	1	0·5	218	1	0·5
» slakteri- o. charkuteriarbetare »	214	1	0·5	203	—	—	195	6	3·1
» stuckatör »	63	32	50·8	62	38	61·3	59	26	44·1
Summa	**43 067**	**3 666**	**8·5**	**50 972**	**5 646**	**11·1**	**53 122**	**4 450**	**8·4**

[1] Till följd af det skydd, som dessa uppgifter åtnjuta enligt 2 §, 4 mom., tryckfrihetsförordningen, kan här icke meddelas, i hvad mån dessa siffror afse hela antalet medlemmar inom ett fackförbund. På grundval af ofvanstående siffror kunna alltså inga slutsatser dragas beträffande fackförbundens verkliga medlemsantal eller rörande förändringar i detta hänseende.

Antalet arbetslösa inom arbetar-

Fackförbund.	Antal redovisade afdelningar.[1]	Antal redovisade medlemmar. Män. Helt betalande.	Halft betalande.	Kvinnor.	Tillsammans.
Sv. bageri- o. konditoriarbetareförbundet	25	1 154	36	45	**1 235**
» bleck- o. plåtslagare »	45	1 056	237	—	**1 293**
» bokbindare »	5	47	15	41	**103**
» bryggeriarbetare »	21	561	18	418	**997**
De förenade förbunden	20	647	54	36	**737**
Sv. förgylleri- o. glasmästeriarbetareförbundet	6	88	14	3	**105**
» gjutare »	86	—	—	—	**2 221**
» grufarbetare »	11	737	—	—	**737**
» hattarbetare »	5	136	4	15	**155**
» järn- o. metallarbetare »	53	—	—	—	**15 384**
Däraf: järnbruksarbetare	17	—	—	—	**3 222**
mek. verkstadsarbetare	36	—	—	—	**12 162**
Sv. kakelugnsmakare förbundet	7	178	11	—	**189**
» kommunalarbetare »	26	1 878	68	—	**1 946**
Intern. litografiska »	8	171	20	—	**191**
Sv. murare »	16	929	14	—	**943**
» målare »	9	579	31	2	**612**
Skand. sadelmakare- o. tapetserare »	21	255	61	—	**316**
Sv. skoarbetare »	16	845	156	376	**1 377**
» skrädderiarbetare »	50	1 501	370	112	**1 983**
» stenhuggare »	59	2 387	513	—	**2 900**
» sågverksindustriarbetare »	19	1 070	406	1	**1 477**
» textilarbetare »	21	682	61	283	**1 026**
Intern. tobaksarbetare »	13	516	17	1 018	**1 551**
Sv. transportarbetare »	6	585	10	—	**595**
» träarbetare »	69	2 768	136	10	**2 914**
» tunnbinderiarbetare »	5	55	—	—	**55**
» varuutkörare- o. handelsarbetare »	14	—	—	—	**416**
» typograf »	22	505	189	21	**715**
» landtarbetare »	13	343	32	—	**375**
» elektriska arbetare »	7	229	13	—	**242**
» slakteri- o. charkuteriarbetare »	4	174	31	9	**214**
» stuckatör »	2	62	1	—	**63**
Summa	**684**	[2] —	[2] —	[2] —	**43 067**

[1] Jfr noten å sid. 371.
[2] På den grund att hithörande uppgifter icke kunnat erhållas från samtliga organisationer,

organisationerna den 1 januari 1912.

Arbetslösa.					Däraf arbetslösa till följd af		Arbetslediga på grund af					Arbetslöshetsdagar.			
Män.		Kvinnor.	Tillsammans.		arbetsbrist.	tillfälliga orsaker.	sjukdom.	arbetskonflikt.	värnplikt.	andra orsaker.	Tillsammans.	Antal redovisade			Hela antalet arbetslöshetsdagar.
Helt betalande.	Halft betalande.		Antal.	%								afdelningar.	medlemmar.	arbetslösa.	
148	4	6	**158**	**12·8**	154	4	8	—	4	3	**15**	11	413	54	**1 187**
146	18	—	**164**	**12·7**	164	—	48	—	19	23	**90**	13	726	119	**2 674**
2	1	5	**8**	**7·8**	8	—	3	—	2	2	**7**	1	10	1	**31**
35	3	16	**54**	**5·4**	24	30	32	—	2	1	**35**	1	271	16	**480**
10	—	1	**11**	**1·5**	8	3	22	—	3	1	**26**	2	54	7	**102**
1	—	—	**1**	**1·0**	1	—	2	—	—	33	**35**	1	4	1	**14**
—	—	—	**126**	**5·7**	120	6	69	—	7	2	**78**	12	579	99	**1 226**
7	—	—	**7**	**0·9**	7	—	29	—	2	1	**32**	—	—	—	—
5	—	—	**5**	**3·2**	5	—	2	—	1	2	**5**	2	57	2	**37**
—	—	—	**626**	**4·1**	—	—	—	—	—	—	—	32	3 589	142	**3 159**
—	—	—	**100**	**3·1**	—	—	—	—	—	—	—	11	1 639	77	**1 432**
—	—	—	**526**	**4·3**	—	—	—	—	—	—	—	21	1 950	65	**1 727**
11	1	—	**12**	**6·3**	10	2	6	—	1	—	**7**	2	34	7	**60**
103	2	—	**105**	**5·4**	84	21	12	—	5	—	**17**	4	154	75	**1 114**
3	—	—	**3**	**1·6**	3	—	2	—	1	3	**6**	—	—	—	—
364	2	—	**366**	**38·8**	332	34	9	—	2	—	**11**	7	214	144	**2 818**
168	7	—	**175**	**28·6**	132	43	1	—	8	—	**9**	5	145	94	**1 215**
38	—	—	**38**	**12·0**	38	—	9	—	8	—	**17**	9	191	34	**633**
38	16	32	**86**	**6·2**	86	—	17	—	6	—	**23**	3	356	85	**1 210**
29	—	3	**32**	**1·6**	32	—	47	—	8	—	**55**	8	1 044	26	**357**
214	24	—	**238**	**8·2**	126	112	142	—	14	35	**191**	10	474	158	**3 556**
127	252	—	**379**	**25·7**	282	97	42	2	9	—	**53**	5	414	275	**5 664**
11	6	8	**25**	**2·4**	16	9	36	1	2	—	**39**	5	186	20	**434**
157	4	526	**687**	**44·3**	13	674	60	—	—	2	**62**	3	135	30	**390**
18	—	—	**18**	**3·0**	18	—	18	—	5	—	**23**	1	6	6	**84**
240	4	—	**244**	**8·4**	238	6	75	—	16	8	**99**	23	1 273	199	**3 533**
3	—	—	**3**	**5·5**	—	3	1	—	—	—	**1**	1	3	3	**78**
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
33	5	—	**38**	**5·3**	38	—	20	—	12	5	**37**	10	514	32	**832**
22	—	—	**22**	**5·9**	22	—	6	3	3	—	**12**	6	155	22	**440**
2	—	—	**2**	**0·8**	2	—	—	—	2	—	**2**	1	14	1	**31**
1	—	—	**1**	**0·5**	1	—	1	—	—	—	**1**	1	33	1	**7**
32	—	—	**32**	**50·8**	32	—	—	—	—	7	**7**	2	63	32	**628**
[2] —	[2] —	[2] —	**3 666**	**8·5**	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	**181**	**11 111**	**1 685**	**31 994**

[2] hafva slutsummor icke nedräknats.

Antalet arbetslösa inom arbetar-

Fackförbund.	Antal redovisade afdelningar.[1]	Antal redovisade medlemmar.			
		Män.		Kvinnor.	Tillsammans.
		Helt betalande.	Halft betalande.		
Sv. bageri- och konditoriarbetareförbundet	13	855	19	22	896
» bleck- och plåtslagare »	46	1 063	241	—	1 304
» bokbindare »	5	49	18	44	111
» bryggeriarbetare »	22	983	22	401	1 406
De förenade förbunden	20	683	42	39	764
Sv. förgylleri- och glasmästeriarbetareförbundet	6	90	13	3	106
» gjutare »	94	2 125	208	—	2 333
» grof- och fabriksarbetare »	120	7 942	286	293	8 521
» grufarbetare »	8	507	—	—	507
» hattarbetare »	5	133	5	16	154
» järn- o. metallarbetare »	61	—	—	—	14 485
Däraf: järnbruksarbetare	20	—	—	—	4 060
mek. verkstadsarbetare	41	—	—	—	10 425
Sv. kakelugnsmakare förbundet	11	242	24	—	266
» kommunalarbetare »	25	1 769	61	—	1 830
Intern. litografiska »	6	140	20	—	160
Sv. murare »	27	1 228	9	—	1 237
» målare »	11	1 478	59	4	1 541
Skand. sadelmakare- o. tapetserare »	23	385	111	—	496
Sv. skoarbetare »	14	711	108	332	1 151
» skrädderiarbetare »	22	653	26	168	847
» stenhuggare »	63	2 526	416	—	2 942
» sågverksindustriarbetare »	23	993	381	1	1 375
» textilarbetare »	14	434	25	195	654
Intern. tobaksarbetare »	18	541	37	1 137	1 715
Sv. transportarbetare »	7	578	15	—	593
» träarbetare »	77	3 562	149	10	3 721
» tunnbinderiarbetare »	6	64	—	—	64
» varuutkörare- o. handelsarbetare »	15	404	17	22	443
» typograf »	17	429	171	13	613
» landtarbetare »	12	336	25	—	361
» elektriska arbetare »	6	200	11	—	211
» slakteri- och charkuteriarbetare »	3	173	21	9	203
» stuckatör »	2	61	1	—	62
Summa	802	[2] —	[2] —	[2] —	50 972

[1] Jfr noten å sid. 371.
[2] På den grund att hithörande uppgifter icke kunnat erhållas från samtliga organisationer, hafva

organisationerna den 1 februari 1912.

Arbetslösa.					Däraf arbetslösa till följd af		Arbetslediga på grund af					Arbetslöshetsdagar.			
Män.		Kvinnor.	Tillsammans.		arbetsbrist.	tillfälliga orsaker.	sjukdom.	arbetskonflikt.	värnplikt.	andra orsaker.	Tillsammans.	Antal redovisade			Hela antalet arbetslöshetsdagar.
Helt betalande.	Halft betalande.		Antal.	%								afdelningar.	medlemmar.	arbetslösa.	
104	3	7	114	12·7	99	15	8	—	5	—	13	8	510	76	2 054
193	31	—	224	17·2	224	—	43	—	18	1	62	14	263	52	1 272
2	—	—	2	1·8	2	—	6	—	2	1	9	1	19	1	31
10	—	4	14	1·0	13	1	44	—	2	—	46	2	518	6	152
5	—	—	5	0·7	4	1	36	—	1	—	37	1	110	4	94
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—
129	20	—	149	6·4	148	1	85	—	10	5	100	8	491	61	675
1 063	44	6	1 113	13·1	880	233	161	30	26	1	218	32	1 544	419	6 687
5	—	—	5	1·0	5	—	20	—	—	—	20	—	—	—	—
6	—	1	7	4·5	7	—	4	—	1	—	5	2	53	3	40
—	—	—	734	5·1	—	—	—	—	—	—	—	16	1 960	82	1 584
—	—	—	106	2·6	—	—	—	—	—	—	—	7	562	33	479
—	—	—	628	6·0	—	—	—	—	—	—	—	9	1 398	49	1 105
29	4	—	33	12·4	30	3	5	—	—	—	5	6	81	28	662
48	3	—	51	2·8	28	23	36	—	7	48	91	2	42	24	445
5	—	—	5	3·1	5	—	5	—	4	—	9	1	9	1	31
778	6	—	784	63·4	655	129	13	—	3	4	20	16	734	503	12 861
146	6	—	152	9·9	152	—	3	—	3	1	7	7	215	93	2 572
79	—	—	79	15·9	79	—	1	—	9	1	11	12	380	67	1 485
41	7	30	78	6·8	78	—	17	—	12	—	29	3	135	75	1 918
32	1	3	36	4·3	36	—	25	—	1	—	26	4	102	11	236
325	13	—	338	11·5	149	189	123	36	13	23	195	11	539	206	4 535
200	180	—	380	27·6	266	114	48	—	6	1	55	6	466	208	4 981
5	—	6	11	1·7	5	6	15	—	1	—	16	3	87	9	194
159	6	512	677	39·5	20	657	76	—	—	—	76	2	196	5	114
45	—	—	45	7·6	45	—	16	—	5	—	21	1	103	45	706
505	7	3	515	13·8	474	41	111	7	21	2	141	30	1 323	310	5 766
4	—	—	4	6·3	4	—	2	—	1	—	3	2	16	4	73
1	—	—	1	0·2	1	—	4	—	—	—	4	—	—	—	—
25	6	1	32	6·2	32	—	17	—	4	1	22	7	339	19	522
19	—	—	19	5·3	19	—	6	3	4	2	15	4	103	18	515
1	—	—	1	0·5	1	—	2	—	1	—	3	1	15	1	31
—	—	—	—	—	—	—	—	20	—	—	20	—	—	—	—
38	—	—	38	61·3	38	—	—	—	1	—	1	2	62	38	1 036
[2]—	[2]—	[2]—	5 646	11·1	[2]—	[2]—	[2]—	[2]—	[2]—	[2]—	[2]—	204	10 415	2 369	51 272

[2] slutsummor icke nedräknats.

Antalet arbetslösa inom arbetar-

Fackförbund.	Antal redovisade afdelningar.[1]	Antal redovisade medlemmar.			
		Män.		Kvinnor.	Tillsammans.
		Helt betalande.	Halft betalande.		
Sv. bageri- o. konditoriarbetareförbundet	11	660	13	29	702
» bleck- o. plåtslagare »	44	1 056	247	—	1 303
» bokbindare »	5	48	18	44	110
» bryggeriarbetare »	22	998	20	423	1 441
De förenade förbunden	18	629	65	21	715
Sv. förgylleri- o. glastmästeriarbetareförbundet	7	96	13	3	112
» gjutare »	90	2 075	198	4	2 277
» grof- o. fabriksarbetare »	120	8 068	287	338	8 693
» grufarbetare »	8	508	—	—	508
» hattarbetare »	5	137	6	17	160
» järn- o. metallarbetare »	61	—	—	—	17 612
Däraf: järnbruksarbetare	21	—	—	—	4 130
mek. verkstadsarbetare	40	—	—	—	13 482
Sv. kakelugnsmakare förbundet	9	226	22	—	248
» kommunalarbetare »	26	1 789	65	—	1 854
Intern. litografiska »	4	100	18	—	118
Sv. murare »	25	1 078	9	—	1 087
» målare »	7	531	29	2	562
Skand. sadelmakare- o. tapetserare »	22	386	114	—	500
Sv. skoarbetare »	20	786	119	316	1 221
» skrädderiarbetare »	21	577	24	153	754
» stenhuggare »	67	2 691	432	—	3 123
» sågverksindustriarbetare »	22	1 051	388	1	1 440
» textilarbetare »	18	554	38	242	834
Intern. tobaksarbetare »	15	534	36	1 128	1 698
Sv. transportarbetare »	5	460	9	—	469
» träarbetare »	67	3 418	177	10	3 605
» tunnbinderiarbetare »	6	64	—	—	64
» varuutkörare- o. handelsarbetare »	12	397	31	29	457
» typograf »	16	417	174	13	604
» landtarbetare »	12	349	30	—	379
» elektriska arbetare »	6	190	28	—	218
» slakteri- o. charkuteriarbetare »	3	165	15	15	195
» stuckatör »	2	58	1	—	59
Summa	**776**	[2] —	[2] —	[2] —	**53 122**

[1] Jfr noten å sid. 371.
[2] På den grund att hithörande uppgifter icke kunnat erhållas från samtliga organisationer, hafva

organisationerna den 1 mars 1912.

Arbetslösa.					Däraf arbetslösa till följd af		Arbetslediga på grund af					Arbetslöshetsdagar.			
Män.		Kvinnor.	Tillsammans.		arbetsbrist.	tillfälliga orsaker.	sjukdom.	arbetskonflikt.	värnplikt.	andra orsaker.	Tillsammans.	Antal redovisade			Hela antalet arbetslöshetsdagar.
Helt betalande.	Halft betalande.		Antal.	%								afdelningar.	medlemmar.	arbetslösa.	
75	2	5	**82**	**11·7**	82	—	2	1	3	—	**6**	6	278	49	**1 254**
227	25	—	**252**	**19·3**	252	—	45	—	20	1	**66**	17	290	65	**1 394**
1	1	—	**2**	**1·8**	2	—	4	—	2	1	**7**	1	52	1	**24**
33	—	7	**40**	**2·8**	18	22	25	—	3	—	**28**	1	14	4	**91**
13	—	—	**13**	**1·8**	9	4	23	—	1	—	**24**	3	178	6	**58**
—	—	—	—	—	—	—	6	—	1	—	**7**	—	—	—	—
119	8	—	**127**	**5·6**	124	3	124	—	17	2	**143**	12	695	59	**725**
1 022	18	2	**1 042**	**12·0**	885	157	349	63	20	3	**435**	34	1 985	287	**4 584**
6	—	—	**6**	**1·2**	6	—	14	—	—	2	**16**	—	—	—	—
10	—	—	**10**	**6·3**	10	—	1	—	1	—	**2**	3	97	10	**209**
—	—	—	**704**	**4·0**	—	—	—	—	—	—	—	14	4 956	146	**3 518**
—	—	—	**69**	**1·7**	—	—	—	—	—	—	—	1	1 363	27	**736**
—	—	—	**635**	**4·7**	—	—	—	—	—	—	—	13	3 593	119	**2 782**
24	1	—	**25**	**10·1**	21	4	3	—	—	—	**3**	5	132	23	**612**
92	3	—	**95**	**5·1**	47	48	13	—	4	—	**17**	4	184	54	**841**
4	—	—	**4**	**3·4**	4	—	1	—	2	—	**3**	—	—	—	—
604	2	—	**606**	**55·7**	512	94	10	—	3	—	**13**	14	550	362	**9 795**
101	5	—	**106**	**18·9**	71	35	5	—	3	—	**8**	5	163	69	**1 647**
52	2	—	**54**	**10·8**	50	4	1	—	3	—	**4**	10	301	37	**641**
10	2	4	**16**	**1·3**	16	—	27	—	5	2	**34**	2	114	11	**286**
11	1	3	**15**	**2·0**	15	—	12	14	2	4	**32**	6	287	11	**223**
208	14	—	**222**	**7·1**	164	58	187	—	22	9	**218**	11	730	124	**2 475**
272	126	—	**398**	**27·6**	293	105	34	—	6	2	**42**	6	707	230	**4 366**
9	3	—	**12**	**1·4**	11	1	25	—	5	—	**30**	2	70	7	**203**
9	—	15	**24**	**1·4**	16	8	70	—	1	—	**71**	2	125	3	**41**
—	—	—	—	—	—	—	11	—	5	—	**16**	—	—	—	—
499	8	1	**508**	**14·1**	502	6	99	—	19	—	**118**	24	1 286	293	**6 079**
9	—	—	**9**	**14·1**	9	—	1	—	1	—	**2**	2	16	4	**57**
2	—	—	**2**	**0·4**	1	1	4	—	—	—	**4**	1	43	2	**21**
23	6	—	**29**	**4·8**	27	2	13	—	6	1	**20**	8	466	25	**604**
14	—	—	**14**	**3·7**	14	—	8	3	2	—	**13**	4	144	13	**358**
1	—	—	**1**	**0·5**	1	—	2	—	1	—	**3**	—	—	—	—
6	—	—	**6**	**3·1**	6	—	—	8	—	—	**8**	1	159	6	**144**
26	—	—	**26**	**44·1**	26	—	—	—	1	—	**1**	—	—	—	—
[2] —	[2] —	[2] —	**4 450**	**8·4**	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	[2] —	**198**	**14 022**	**1 901**	**40 250**

[2] slutsummor icke nedräknats.

Nattarbetslagens inverkan på arbeterskornas arbetsvillkor.

Inledning. Af socialdemokratiska kvinnokongressens arbetsutskott anmodades Landssekretariatet år 1911 att verkställa en undersökning rörande verkningarna af lagen den 20 nov. 1909 angående förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid i vissa industriella företag, hvilken lag trädt i kraft den 1 jan. 1911. Det framhölls därvid, att undersökningen borde afse inhämtandet af uppgifter angående antalet af de kvinnor, som på grund af lagens ikraftträdande afskedats eller af annan anledning lämnat sin dittillsvarande yrkesanställning, äfvensom rörande dessa kvinnors aflöningsförhållanden före och efter afskedstagandet samt deras lefnadsställning i allmänhet. Vidare borde af utredningen omfattas jämväl de kvinnor, som kvarblifvit i sin tidigare anställning, men på grund af nattarbetslagens bestämmelser antingen öfverflyttats till annan yrkesspecialitet eller fått arbetstiden minskad. Landssekretariatet, som delade den framförda uppfattningen rörande önskvärdheten af en undersökning i ämnet, men ej fann sig vara i besittning af erforderliga hjälpkällor för de berörda uppgifternas inhämtande, framställde af sådan anledning i skrifvelse den 18 september 1911 till Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik en förfrågan, huruvida den ifrågasatta utredningen kunde verkställas genom afdelningens försorg.

Efter behandling i vederbörlig ordning af detta ärende beslöt Kollegium att genom sin afdelning för arbetsstatistik utföra den begärda utredningen i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den plan, som angifvits af socialdemokratiska kvinnokongressens arbetsutskott, hvilket äfven bereddes tillfälle att genom särskilda representanter deltaga i de för undersökningen använda frågeformulärens utarbetande. Resultaten af den sålunda utförda utredningen skola här nedan meddelas.

1907 års utredning angående kvinnors nattarbete. Den af Kungl. Maj:t i januari 1905 tillsatta s. k. yrkesfarekommittén afgaf som bekant i november 1907 ett förslag till lag angående förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid. För att utröna, i hvilken utsträckning de kvinnliga arbetarna i vårt land skulle beröras af den sålunda ifrågasatta förbudslagstiftningen, hade kommittén föranstaltat om en statistisk utredning. Denna utredning verkställdes af Kommerskollegii arbetsstatistiska afdelning i sammanhang med den då pågående specialutredningen angående arbetstidens längd inom olika näringsgrenar. Af undersökningen, som berörde 1 622 arbetsställen med öfver 10 arbetare, omfattande tillsammans 47 576 kvinnliga arbetare — hela antalet kvinnliga arbetare i fabriker och handtverk, däri inberäknade jämväl arbetsställen med 10 arbetare och därunder, uppgick år 1905 till 53 819 — framgick, att nattarbete i större eller mindre utsträckning förekom vid 205 arbetsställen

och drabbat 2 904 kvinnliga arbetare.[1] Med nattarbete afsågs, jämlikt yrkesfarekommitténs lagförslag, arbete under de timmar, som infalla mellan kl. 10 e. m. och 5 f. m. eller under den i lagförslaget föreskrifna oafbrutna ledighet af 11 timmar hvarje natt. Af de 2 904 kvinnor, hvilka sålunda sysselsattes i dylikt nattarbete, hade emellertid endast 846 — 29 % af samtliga — vid 80 arbetsställen ordinarie nattarbete, medan de öfriga endast hade mera tillfälligt nattarbete på öfvertid, i regel förekommande blott under vissa tider af året.

Föreliggande utrednings plan och omfattning. Den år 1909 antagna lagen om förbud mot kvinnors nattarbete gäller liksom yrkesfarekommitténs lagförslag endast arbetsställen med öfver 10 arbetare och förstår med nattarbete detsamma, som i nämnda förslag därmed afsågs. Det har af sådan anledning synts lämpligt att vid den nu ifrågavarande undersökningen rörande den nya lagens verkningar i så måtto anknyta till nyssnämnda, år 1907 verkställda utredningen, att undersökningen begränsats att omfatta de fabriksgrupper, där nattarbete enligt denna utredning förekom. I främsta rummet hafva sålunda af föreliggande undersökning berörts samtliga de 205 arbetsställen, där förekomst af nattarbete enligt den tidigare utredningen konstaterats, vare sig detta nattarbete var af ordinarie eller mer tillfällig natur. Men därjämte hafva äfven gjorts till föremål för undersökning alla de till samtliga yrkesgrenar, för hvilka den förra utredningen fastställt ordinarie nattarbete, hörande företag med öfver tio arbetare, hvilka tidigare icke redovisat något nattarbete.

De af den nu ifrågavarande utredningen berörda företagens antal uppgår till 917. Till samtliga dessa företag utsändes i november 1911 ett frågeformulär med begäran om svar å följande frågor:

Huru många kvinnor hafva på grund af nattarbetslagens bestämmelser (rörande förbud mot eller minskadt nattarbete):

a) före den 1 nov. 1911 uppsagts eller frivilligt afgått från sin anställning hos Eder?

b) kvarblifvit i anställning hos Eder, men före den 1 nov. 1911 öfverflyttats till annan yrkesspecialitet?

c) kvarblifvit i anställning hos Eder, men före den 1 nov. 1911 fått arbetstiden per dygn (inkl. öfvertidsarbete) minskad?

Beträffande innebörden af beteckningen »frivilligt afgått» i den första frågan anmärktes, att därmed afsåges de fall, då arbeterskan frivilligt lämnade sin anställning på grund däraf, att arbetsgifvaren meddelat, att en försämring i hennes arbetsvillkor på grund af nattarbetslagens genomförande komme att inträffa.

Af de sålunda utsända frågeformulären återkommo sammanlagdt 742 eller drygt $^{8}/_{10}$ i besvaradt skick. De företag, hvilka trots upprepade påminnelser lämnat formulären obesvarade, voro således jämförelsevis få, och det kan antagas såsom mycket sannolikt, att orsaken till att formulären ej beaktats i flertalet fall varit den, att några förhållanden af i undersökningen berördt slag icke förekommit vid de nämnda fabrikerna.

[1] Jfr Meddelanden 1908, sid. 106 ff.

Af de 742 företag, som besvarat de till dem utsända förfrågningarna, förklarade 648 eller 87 %, att nattarbetslagen icke utöfvat något inflytande på de hos dem sysselsatta kvinnornas arbets- eller löneförhållanden. De återstående 94 företagen angåfvo däremot, att ett visst antal arbeterskor i det ena eller andra i frågeformuläret uppgifna hänseendet berörts af den nya lagens tillämpning. Till samtliga dessa företag utsändes nu andra formulär, upptagande specificerade frågor för hvarje arbeterska och afseende att införskaffa detaljerade uppgifter rörande arbeterskans namn, yrkesspecialitet, födelseår, anställningstid i yrket, civilstånd, försörjningsplikt för barn eller andra samt genomsnittliga arbetslön vid tiden närmast före de på grund af lagen förändrade arbetsförhållandena. För de uppsagda arbeterskorna begärdes dessutom uppgifter angående tiden för anställningens upphörande och för eventuell ny anställnings början äfvensom i hvilket yrke och mot hvilken arbetslön nytt arbete erhölls samt slutligen ålder och arbetslön för den arbetare, som erhöll den afskedade arbeterskans plats. Rörande de arbeterskor, hvilka öfverflyttats till annan yrkesspecialitet, anhölls särskildt om upplysningar angående den nya sysselsättningens art och den lön, som därmed följde, samt, i likhet med hvad som frågades för de uppsagda arbeterskorna, rörande ålder och lön för den arbetare, som öfvertog den lediga sysslan. Beträffande slutligen de arbeterskor, som fått minskad arbetstid per dygn, anhölls om uppgifter om lönen efter arbetstidsminskningen äfvensom angående storleken af denna tidsnedsättning.

Af de företag, som erhållit dessa sistnämnda frågeformulär, återsände 89 eller alla så när som på 5 formulären i mer eller mindre fullständigt besvaradt skick. Af de inkomna svaren framgick emellertid, att sådana förändringar i fråga om arbetsvillkor, som i formulären afsetts, förekommit endast vid sammanlagdt 74 företag. Vid de öfriga företagen hade förändringen i regel inneburit ett förläggande af kvinnoarbetet från natt- till dagskift utan därmed sammanhängande uppsägning, öfverflyttning, arbetstidsminskning eller lönerubbning.

Utredningens hufvudresultat. *Vid de nämnda 74 fabrikerna hade nattarbetslagens genomförande i ett eller annat afseende vållat ändrade arbetsvillkor för sammanlagdt 905 arbeterskor.* Fördelningen af dessa företag och deras kvinnliga arbetare på olika fabriksgrupper äfvensom arten af lagens verkningar framgår af tablån å sid. 381.

Såsom af tablån framgår, äro dess siffror för hela fabriksantalet inom flertalet grupper mindre än summan af de företag, som i hvar och en af de särskilda kolumnerna finnas upptagna. Detta förhållande förklaras därigenom, att i samma företag på grund af nattarbetslagens genomförande en del arbeterskor blifvit uppsagda, andra öfverflyttade till annan yrkesspecialitet o. s. v., så att ett sådant företag förekommer flere gånger i specialuppgifternas kolumner, men blott en gång i summakolumnen.

För öfrigt torde det vara af intresse att jämföra nu föreliggande undersöknings resultat, i den mån detta framgår af efterföljande tablå, dels med

Fabriksgrupp.	Antal fabriker.	Ant. kvinnor, som uppsagts eller frivilligt afgått.	Antal fabriker.	Ant. kvinnor, som öfverflyttats till annan yrkesspecialitet.	Antal fabriker.	Ant. kvinnor, som fått arbetstiden per dygn minskad.	Summa.	
							Antal fabriker.	Antal arbeterskor.
Trämassefabriker	19	122	2	3	5	18	21	143
Sockerraffinaderier	3	109	1	7	—	—	3	116
Råsockerbruk	2	90	—	—	—	—	2	90
Bagerier	2	16	3	5	4	64	7	85
Konserv- och anjovisfabriker	2	8	—	—	4	75	4	83
Pappersbruk	5	35	3	5	3	38	8	78
Ljusfabriker	—	—	—	—	1	73	1	73
Sågverk	6	54	—	—	2	7	7	61
Margarinfabriker	—	—	—	—	1	49	1	49
Bok- och tidningstryckerier .	5	19	2	2	5	23	10	44
Lim- och benmjölsfabriker .	3	20	1	1	1	8	3	29
Trikåfabriker	1	1	1	2	1	17	1	20
Linoleumfabriker	1	14	—	—	—	—	1	14
Karamell- och konfektfabriker	—	—	—	—	1	10	1	10
Bryggerier	—	—	—	—	3	9	3	9
Bomullsspinnerier	—	—	1	1	—	—	1	1
Summa	**49**	**488**	**14**	**26**	**31**	**391**	**74**	**905**

resultatet, hvad här berörda fabriksgrupper beträffar, af den tidigare omnämnda utredningen af år 1907, dels ock med uppgifter angående hela antalet inom resp. yrkesgrenar år 1910 sysselsatta arbeterskor. En dylik jämförande öfversikt gifves af tablån å sid. 382.

Af denna öfversikt synes framgå, att nattarbetslagens genomförande förnämligast berört arbeterskorna inom de fabriksgrupper, där enligt 1907 års utredning ordinarie nattarbete förekom. En omedelbar jämförelse i detalj mellan siffrorna från 1907 och nu föreliggande utrednings resultat låter sig dock ej genomföra redan af den anledning, att antalet företag och arbeterskor kan hafva växlat betydligt mellan de båda tidpunkterna, hvarjämte arbetet sedan år 1907 flerstädes kan hafva så anordnats, att nattarbete af kvinnor icke vidare förekommer.

Af alla i den svenska fabriksindustrien år 1910 sysselsatta arbeterskor fingo endast 1·5 % sina arbetsvillkor direkt påverkade af nattarbetslagen. Af hela antalet kvinnliga arbetare inom de af utredningen berörda fabriksgrupper utgjorde motsvarande siffra 6·4 %, hvilket tal emellertid inom vissa fabriksklasser steg afsevärdt högre, såsom närmare framgår af de i detta hänseende i tablån å sid. 382 meddelade siffror.

Med afseende på resultatet af den mer ingående undersökning, som, enligt hvad i det föregående meddelats, ägnats de arbeterskors arbets- och löneför-

Fabriksgrupp.	Enligt 1910 års fabriksstatistik.		Enligt 1907 års nattarbetsutredning.				Enligt föreliggande utredning			
	Hela antalet fabriker.	Hela antalet arbeterskor.	Antal arbetsställen.	Antal kvinnliga nattarbetare.	Däraf med ordinarie nattarbete: Antal arbetsställen.	Däraf med ordinarie nattarbete: Antal kvinnliga nattarbetare.	Antal fabriker.	Antal af nattarbetslagen berörda arbeterskor: absolut.	Antal af nattarbetslagen berörda arbeterskor: i % af totalantalet sysselsatta arbeterskor.	Antal af nattarbetslagen berörda arbeterskor: i % af kvinnliga nattarbetare år 1907.
Trämassefabriker	166	251	30	143	29	135	21	143	57·0	100·0
Sockerraffinaderier	10	635	7	252	7	252	3	116	18·3	81·7
Råsockerbruk	21	90					2	[1] 90	100·0	
Bagerier	78	694	16	225	12	145	7	85	12·2	37·8
Konserv- o. anjovisfabriker	50	589	8	69	4	26	4	83	14·1	120·3
Pappersbruk	70	1 799	10	182	8	74	8	78	4·3	42·9
Ljusfabriker	5	274	5	50	—	—	1	73	26·6	146·0
Sågverk	1 232	291	7	93	7	93	7	61	21·0	65·6
Margarinfabriker	7	99	1	20	—	—	1	49	49·5	245·0
Boktryckerier	392	801	20	171	4	17	10	44	5·5	25·7
Benmjölsfabriker	[2] —	[2] —	1	16	1	16	3	29	—	181·3
Trikåfabriker	55	2 989	1	200	—	—	1	20	0·7	10·0
Linoleumfabriker	[2] —	[2] —	—	—	—	—	[3] 1	14	—	—
Karamell- och konfektfabriker	57	992	7	141	—	—	1	10	1·0	7·1
Bryggerier	673	1 281	16	193	2	6	3	9	0·7	4·7
Bomullsspinnerier	31	3 363	1	20	—	—	1	1	—	5·0
Inalles	**2 847**	**14 148**	**130**	**1 775**	**74**	**764**	**74**	**905**	6·4	51·0
Samtliga berörda	11 435	58 743	205	2 904	90	846	74	905	1·5	31·2

hållanden, hvilka på grund af nattarbetslagens genomförande fått sina arbetsvillkor förändrade, må nämnas, att detta i flera fall varit mindre tillfredsställande. Formulären hafva i anförda afseende i allmänhet blifvit mer eller mindre ofullständigt besvarade, och särskildt beträffande de arbeterskor, hvilka lämnat sin anställning vid den nya lagens ikraftträdande, hafva uppgifter ifråga om deras senare yrkesanställning nästan undantagslöst saknats. Liksom dessa uppgifter sålunda varit så fåtaliga, att de icke lämpligen synts här kunna bearbetas, så har i det följande, där en kort redogörelse för

[1] Att detta antal är lika stort som hela det till fabriksstatistiken uppgifna arbeterskeantalet, ehuru fabrikernas antal endast är 2 mot 21 enligt fabriksstatistiken, torde förklaras däraf, att denna senare statistiks uppgifter afse årsarbetare, medan i föreliggande utredning det individuella arbetarantalet redovisats. Vid råsockerbruken sysselsättas kvinnorna i regel blott under högst 3 månader af året.

[2] Fabriksstatistiken omfattar ej någon med denna helt sammanfallande fabriksklass.

[3] Uppgiften insänd i sammanhang med uppgift från ett till annan yrkesgrupp hörande, under samma ledning varande företag.

detaljundersökningens öfriga resultat skall lämnas, hänsyn kunnat tagas endast till de uppgifter, som i hvarje särskildt fall varit tillräckligt fullständiga för möjliggörande af en statistisk bearbetning.

Afflyttade arbeterskor. Antalet af de arbeterskor, hvilka före den 1 nov. 1911 uppsagts eller frivilligt lämnat sin anställning med anledning af den nya lagens genomförande, uppgick, såsom af tablån å sid. 381 framgår, till 488, således till 53·9 % af samtliga af denna undersökning berörda kvinnor. Beträffande deras fördelning på olika *åldersklasser* föreligga uppgifter rörande 279 arbeterskor, och gifver nedanstående tablå en sammanfattning däraf.

Åldersklass.	Antal.	%.	Åldersklass.	Antal.	%.	Åldersklass.	Antal.	%.
15—20	39	13·9	36—40	22	7·9	56—60	3	1·1
21—25	85	30·5	41—45	16	5·7	61—65	3	1·1
26—30	58	20·7	46—50	13	4·7	66—70	1	0·4
31—35	29	10·4	51—55	10	3·6	Inalles	**279**	**100·0**

2/3 af samtliga hade sålunda ännu icke öfverskridit 30-talet.

För 291 arbeterskor eller omkr. 6/10 af samtliga till här ifrågavarande grupp hörande föreligga uppgifter angående längden af deras *anställningstid* i yrket före afskedstagandet. Denna tid uppgick för 176 eller 60·5 % till högst 2 år, för 76 till 3—5, för 26 till 6—10 och för 13 till mer än 10 år.

Af 345 kvinnor, för hvilka meddelande rörande deras *civilstånd* lämnats, voro 253 eller omkr. 3/4 ogifta, 65 gifta och 27 änkor. *Försörjningsplikten*, hvilken var känd för 136 hithörande arbeterskor, omfattade för 22 af dem 1 barn under 15 år, för 14 af dem 2 och för 10 minst 3 (högsta förekommande 4) barn, medan endast sammanlagdt 4 af dessa arbeterskor hade 1—2 andra personer än barn att försörja.

Rörande den genomsnittliga *veckolönen vid tiden för afskedstagandet* meddelades för 350 eller drygt 7/10 af de uppsagda arbeterskorna de uppgifter, som äro sammanställda i nedanstående tablå.

Veckolön.	Antal.	%.	Veckolön.	Antal.	%.
högst 6 kr.	1	0·3	12—15 kr.	96	27·4
6—9 »	13	3·7	15—18 »	92	26·3
9—12 »	78	22·3	öfver 18 »	70	20·0
			Inalles	**350**	**100·0**

Af de i tablån upptagna 70 arbeterskorna med lön öfver 18 kr. hade 47 en veckolön af minst 20 kr. i veckan. Af dessa sistnämnda kom nedanstående antal på följande fabriksgrupper:

	Veckolön. 20—25 kr.	Öfver 25 kr.
	Antal kvinnor.	
Råsockerbruk	33	—
Boktryckerier	10	2
Benmjölsfabriker	2	—
Summa	**45**	**2**

Med afseende på sockerfabrikerna må i detta sammanhang erinras om, att de äro i gång i regel under sammanlagdt högst tre månader af året.

Såsom svar på frågan angående det sätt, på hvilket *den afskedade arbeterskans plats ersatts*, har i några fall meddelats, att någon ny arbetare i den uppsagdas ställe icke anställts, utan att man tillgripit tekniska förändringar i arbetsprocessen, som onödiggjort det förr af kvinnor utförda arbetet. Eljes hafva beträffande de arbetare, som nyantagits i stället för kvinnorna, uppgifter rörande 140 meddelats om deras ålder och angående 227 om deras lön. Af dessa uppgifter framgå, att jämförelsevis få af de nya arbetarna varit minderåriga, hvadan också endast omkr. 1/10 af dem, för hvilka uppgifter i detta hänseende föreligga, erhöllo samma eller lägre lön än den förr till arbeterskan utbetalade, medan eljes den nya arbetarens veckolön i flertalet fall var minst 3 kr. högre. För 97 arbetare uppgick sistnämnda skillnad till 3—7 kr., för 50 till öfver 7 kr. i veckan.

Öfverflyttade arbeterskor. Antalet af de arbeterskor, för hvilka nattarbetslagens tillämpning medförde den förändringen ifråga om arbetsförhållanden, att de öfverflyttades till en annan yrkesspecialitet, men fingo kvarstanna i samma företag, var mycket obetydligt. Det uppgick nämligen ej till mer än 26 arbeterskor, således till icke fullt 3 % af samtliga utaf utredningen berörda kvinnor. Flertalet af dem voro anställda i sockerraffinaderier, bagerier, pappersbruk och trämassefabriker. Bland de 22 af dessa arbeterskor, rörande hvilka utförligare uppgifter föreligga, voro jämnt hälften i en *ålder* af högst 30 år; 10 hade varit *anställda* i resp. företag högst 2 år, 2 under 3—5 och 10 under mer än 6 år; 18 voro *ogifta*, 3 gifta och 1 änka; 13 hade inga *barn under 15 år att försörja*, 6 hade 1 och de öfriga båda resp. 2 och 4 minderåriga barn, medan försörjningsplikt för andra personer (till ett sammanlagdt antal af 2) endast kom på en af dessa arbeterskors lott.

Förändringen af yrkesspecialitet äfvensom i veckolön före och efter öfverflyttningen framgår af efterföljande tablå.

Fabriksgrupp.	Antal arbeterskor.	Yrkesspecialitet före öfverflyttningen.	Yrkesspecialitet efter öfverflyttningen.	Veckolön före öfverflyttningen. Kr.	Veckolön efter öfverflyttningen. Kr.
Sockerraffinaderi	7	Bitsockertillverkning	Rengöringsarbete	19·50	15·60
Bageri	1	Bageriarbeterska	Butiksbiträde	18·00	15·00
»	1	Nattvakt	Bageriarbeterska	12·50	12·00
»	3	Spritserskor	Paketererskor	15·00	15·00
Tryckeri	1	Sätterielev	Expeditionsbiträde	9·00	10·00
Pappersbruk	2	Makulatursköterskor	Rullerskor	13·50	13·50 15·00
Trämassefabrik	1	Balsömmerska	Papperssortererska	13·00	10·00
Spinneri	1	Sträckerska	Slubberska	10·80	7·80
Trikåfabrik	1	Maskerska	Stickerska	10·00	14·00
»	1	Monteringsarbeterska	Föreståndarska för maskning	10·00	17·00

Som af denna tablå framgår, medförde förändringen i yrkesspecialitet för 10 arbeterskor en minskning i veckolönen, uppgående till 3—4 kr. och för 1 arbeterska en minskning af 0·50 kr., medan 3 kvinnor bibehöllos vid samma aflöning som förut och 5 fingo en förhöjning växlande mellan 1 och 7 kr.

I halfva antalet till denna grupp hörande fall återupptogs det af den öfverflyttade arbeterskan lämnade arbetet icke af någon ny arbetare. Vid de tillfällen, då ersättning ryckte in, var den nya arbetaren oftast minderårig och skillnaden i hans och den till arbeterskan tidigare betalade lönen ingen eller ringa. Endast för 3 nyanställda vuxna arbetare var denna skillnad större än 3 kr. i veckan.

Arbeterskor med minskad arbetstid. Den sista gruppen af de här berörda arbeterskorna representeras af dem, som väl fått kvarstanna i samma företag och samma yrkesspecialitet, men fått arbetstiden per dygn minskad. Enligt den å sid. 381 meddelade tablån utgjorde antalet sådana arbeterskor 391, hvaraf största delen kom på konservfabriker (75), ljusfabriker (73), bagerier (64), margarinfabriker (49), pappersbruk (38) och boktryckerier (23).

Åldersuppgifter föreligga rörande 171 eller 44 % af dessa arbeterskor. De meddelas i sammanställning i nedanstående tablå.

Åldersgrupp.	Antal.	%.	Åldersgrupp.	Antal.	%.
15—20	44	25·7	41—45	6	3·5
21—25	48	28·1	46—50	9	5·3
26—30	25	14·6	51—55	9	5·3
31—35	18	10·5	öfver 55	2	1·2
36—40	10	5·8	Inalles	**171**	**100·0**

Drygt $^{6}/_{10}$ af de i tablån berörda arbeterskorna voro således högst 30 år. Rörande samma arbeterskor föreligga äfven uppgifter angående *anställningstid* i yrket, hvilka utvisa, att denna för 89, således mer än hälften af dem, uppgått till högst 2 år, för 32 till 3—5, för 29 till 6—10 och för 21 till mer än 10 år.

Civilståndet var kändt för 193 arbeterskor, och voro 154 eller nära $^{8}/_{10}$ af dem ogifta, medan 27 voro gifta och 12 änkor. Af 174 hithörande arbeterskor, för hvilka uppgifter om *försörjningsplikt* för barn under 15 år meddelats, voro 140 befriade från sådan försörjningsplikt, medan 25 hade 1 och de öfriga 2, 3 eller 4 minderåriga barn att försörja. Försörjningsplikt ifråga om andra personer ålåg 27 af dessa arbeterskor, däraf i 21 fall för 1, i 4 fall för 2 och i 2 fall för 4 personer.

Storleken af arbetstidsminskningen har uppgifvits för 147 arbeterskor, således för omkr. 37 % af samtliga till gruppen hörande. *Nedsättningen af veckoarbetstiden* uppgick för dessa kvinnor till:

högst 2 tim	för 64	arbeterskor
3— 5 »	» 11	»
6— 9 »	» 8	»
10—12 »	» 34	»
13—18 »	» 12	»
19—24 »	» 10	»
25—36 »	» 8	»

De i tablån upptagna arbetstidsminskningar, hvilka uppgå till mer än 1·2 timmar i veckan, d. v. s. till 2 timmar om dagen eller däröfver, hafva förnämligast förekommit i trämassefabriker (balsömmerskor), pappersfabriker (klipperskor), konservfabriker (ansjovisinläggerskor) och tryckerier (iläggerskor). Tack vare den omständigheten, att lönen höjts, har emellertid i många fall minskningen i arbetsförtjänsten ej blifvit proportionell mot nedsättningen i arbetstiden. Bland de 111 arbeterskor, rörande hvilka uppgifter i detta hänseende öfverhufvud föreligga, utgjorde *minskningen i veckoarbetslön:*

högst 0·50 kr.	för	41 arbeterskor
0·50—1·00 »	»	20 »
1·00—1·50 »	»	26 »
1·50—2·00 »	»	7 »
öfver 3·00 »	»	17 »

För 4 arbeterskor antecknades en *höjning* af högst 1·50 kr. i veckan.

Bland de 17 arbeterskor, för hvilka minskningen öfversteg 3 kr., utgjorde den 4—5 kr. för 13, 5—6 kr. för 2 och öfver 6 kr. för 2 arbeterskor.

Nyantagna lärlingar och arbeterskor. Slutligen hade uppgifter begärts äfven rörande antalet nyantagna kvinnliga lärlingar samt utlärda arbeterskor dels i genomsnitt under hvart och ett af åren 1904—08, dels ock under år 1911. Syftet härmed var att utröna, huruvida nattarbetslagen utöfvat något inflytande på de olika yrkenas rekrytering med kvinnlig arbetskraft. Af de inkomna svaren på dessa frågor vill det synas, som om endast inom trämassefabrikerna en afgjord tendens kunnat spåras att icke vidare nyanställa kvinnliga lärlingar. I sammandrag te sig de hit hänförliga uppgifterna på sätt följande tablå närmare angifver.

Fabriksgrupp.	Nyantagna kvinnliga lärlingar		Nyantagna utlärda arbeterskor	
	i genomsnitt åren 1904—08.	år 1911.	i genomsnitt åren 1904—08.	år 1911.
Trämassefabriker	11	—	—	—
Sockerraffinaderier	4	2	—	—
Bagerier	33	42	6	2
Pappersbruk	23	41	—	1
Margarinfabriker	6	15	—	—
Boktryckerier	3	2	7	6
Benmjölsfabriker	—	—	6	8
Trikåfabriker	44	55	5	4
Summa	**124**	**157**	**24**	**21**

Den franska kommittén för utredning af frågan om ekonomiska kriser (1908—1911).

Genom beslut af den franska regeringen den 31 mars 1908 tillsattes inom arbetsministeriet en kommitté »med uppdrag att tillse, hvilka åtgärder, som kunna vidtagas i syfte att minska den af periodiska ekonomiska kriser uppkommande arbetslösheten, särskildt i fråga om arbeten, utförda af offentliga myndigheter eller för deras räkning».

Den skrifvelse till republikens president, hvari omförmäles beslutet om kommitténs tillsättande, angifver omfattningen af dess arbete på följande sätt: »Kommittén har att iakttaga symptomen hos de ekonomiska kriserna och att söka utfinna de medel till förebyggande af arbetslöshet, som däraf kunna blifva en följd». Kommittén har afgifvit två utlåtanden, hvars sammanfattande slutyrkanden återgifvas här nedan, och i hvilka lämnas en öfversikt öfver de undersökningar, kommittén företagit för fyllandet af sin dubbla uppgift.

Vid sammanträden den 6 och den 19 juni 1908 diskuterade kommittén de arbetsmetoder, som voro lämpliga för lösande af ett så inveckladt problem som det kommittén förelagda, och enade sig slutligen att åt en sub-kommitté öfverlämna den förberedande undersökningen af de förevarande frågorna.

Sub-kommittén grep sig genast an med sitt arbete. Från den 26 juni 1908 till den 12 mars 1909 fortsatte den sina undersökningar rörande förebud till ekonomiska kriser; dessa undersökningar hafva resulterat däri, att kommittén utvalt åtta, här nedan omnämnda faktorer, som synts kunna med något större säkerhet förebåda annalkande kriser. De slutresultat, hvartill subkommittén kommit och den närmare motiveringen härför gillades af kommittén vid plenisammanträde den 12 juli 1909.

För att erhålla praktiska resultat af undersökningarna uppdrog arbetsministern åt en »ständig kommission», som tillsattes den 22 juni 1911, att med uppmärksamhet följa de nyssnämnda åtta kristecknen och att med bestämda mellantider lämna regeringen rapport om sina observationer.

Vidare har arbetsministern, i afsikt att upprätta en förteckning öfver sådana offentliga arbeten, som vid behof kunna påskyndas eller fördröjas, genom ett cirkulär begärt uppgifter rörande denna fråga af sina kolleger. De först ingångna svaren, som granskades af sub-kommittén i maj 1909, syntes ofullständiga, och en ny enquête måste företagas. Af denna framgick, att åtminstone sex offentliga ämbetsverk förklarat, att en stor del af deras leveranser och arbeten skulle utan olägenhet kunna påskyndas eller fördröjas allt efter läget på arbetsmarknaden.

Emellertid ålåg det kommittén därjämte att söka utfinna sådana praktiska mått och steg, som kunde befordra en reglering af de offentliga arbetena öfverallt, där en sådan anses möjlig. I detta syfte har sub-kommittén öfvervägt de för reformen nödvändiga finansiella åtgärderna. Den har omsorgsfullt sökt undanröja sådana bestämmelser, som kunna vara hinderliga för berörda myndigheters verksamhet, men har tillika noggrant afhållit sig från allt, som kunnat få utseende af ett föregripande af parlamentets befogenheter eller inverka menligt på statsfinansernas goda ordning. Efter långa öfverläggningar har kommittén beslutit föreslå fyra åtgärder, som vore möjliga att inom en nära framtid vidtagas; dessa äro: upprättandet af understödsfonder, öppnandet af löpande krediter, upprättandet af särskilda reservfonder och eventuellt af en allmän reservfond.

I sitt första, i september 1909 afgifna betänkande erinrar kommittén till en början om krisernas periodiska återkommande (kriser hafva under senare tid inträffat åren 1857, 1864, 1873, 1881—82, 1890—91, 1900 och 1907) samt söker utröna, hvilka omständigheter det varit, som utgjort det säkraste tecknet på deras ankomst. För detta ändamål lämnar kommittén först en utredning angående möjligheten att ur de privata bankernas ställning draga några vägledande slutsatser; den fann emellertid snart, att fullt tillförlitligt material kunde vinnas endast från franska riksbanken, hvars diskontopolitik och metalliska kassa syntes äga samband med hvarandra och med det allmänna affärsläget, enligt hvad uppgjorda statistiska tabeller utvisade. När kassabehållningen reducerats till sitt minimum åren 1882, 1891, 1900 och 1907, bröt kris samtidigt ut, och då diskontot var som lägst med maximum af kassabehållning, åren 1877, 1886, 1895 och 1902, kunde man konstatera en gryende förbättring på marknaden. Emellertid anser sig kommittén ej kunna begagna uteslutande dessa data, emedan tillfälliga omständigheter, såsom politiska händelser och större finansoperationer, kunna inverka på dem, hvarför de ej under alla omständigheter kunna ge fullt exakta utslag för det ekonomiska läget. Kommittén finner det för den skull nödvändigt att begagna sig af kompletterande kännetecken och undersöker i detta syfte, huru den allmänna prisnivån förändrat sig med konjunkturerna.

Under goda tider ökas företagsamheten, förädlingsindustrien skyndar att förse sig med råvaror, och handelsmännen fylla sina lager i fruktan att senare få köpa produkterna ännu dyrare. Härunder stegras priserna oupphörligt, tills haussen nått sin höjdpunkt och svårigheter yppas att finna afnämare till varorna; prisfall inträffa med åtföljande realisationer, och krisen utbryter. Vill man följa konjunkturväxlingens förlopp, vore det tydligen lämpligt att välja några representativa artiklar, studera deras prisfluktuationer och beräkna det för dem gemensamt rådande medelpriset år efter år. Genom dess rörelser från maximum till minimum åskådliggöres, hur förändringen sker mellan goda och dåliga tider.

Vid sitt plenisammanträde den 27 november 1911 gillade kommittén enhälligt följande sammanfattning af de båda utlåtandena.

1. Förebud till ekonomiska kriser.

Härom yttrar kommittén bl. a.: »Af de undersökningar rörande de ekonomiska kriserna, som kommittén företagit, har kommittén velat draga så klara, exakta och praktiska slutsatser som möjligt. Med uteslutande af sådana uppgifter och upplysningar, som, ehuru i och för sig intressanta, dock ej synts tillräckligt afgörande, har kommittén slutligt fäst sig vid åtta faktorer, som kunna anses lämpligen utgöra förebud i nu berörda hänseende. Vissa af dessa synas föregå kriserna och i viss mån förutsäga dem, andra snarare åtfölja kriserna. Men är det möjligt att genom dessa samtidigt inträffande företeelser, huru märkbara de än äro, i förväg bestämma just det ögonblick, då en depressionstid bryter in? Om man icke vill tillgripa gissningar, är det ytterst vanskligt att förutsäga, om en förändring i de ekonomiska konjunkturerna blir varaktig eller öfvergående. Efter ett halft århundrades noggranna men dock ofullständiga observationer har man allenast kunnat konstatera, att de ekonomiska konjunkturerna periodvis skifta och att en viss tidrymd ligger emellan tvänne kriser. Kan det emellertid ej anses vara af nytta redan att observera de tecken, som förebåda stormen, äfven om man ej med säkerhet kan förutsäga dess varaktighet, tid, intensitet och tendens? Skulle ej den ekonomiska meteorologien kunna redan för närvarande nå en högre grad af säkerhet? Ingen kan veta detta, och det hade varit föga lämpligt af kommittén att framkomma med några bestämda påståenden. För närvarande har det ansetts bäst att begränsa sig till att antyda de upplysningar, som synas mest betydelsefulla.»

I fortsättningen af sitt betänkande diskuterar kommittén de olika förebuden till annalkande kriser och föreslår slutligen att följande omständigheter komma i betraktande:

1. Förändringar i franska bankens portfölj.
2. Förändringar i bankens kassabehållning.
3. Prisen på råvaror, lifsmedel och varuproduktionen i dess helhet.
4. Frankrikes utrikeshandel.
5. Konsumtion af stenkol.
6. Priset på tackjärn.
7. Järnvägstrafiken.
8. Arbetslösheten bland industriarbetarna.

Kommittén anser att de flesta bland dessa omständigheter äro tillräckligt kända för den stora allmänheten. I fråga om ett par af dem har kommittén föranledts att föreslå följande åtgärder:

1. Det vore lämpligt att i Frankrike utgifva en periodisk publikation upptagande indextal samt att åt någon statistisk myndighet uppdraga att företaga regelbundna observationer beträffande priserna på världens förnämsta marknader.

2. Det vore behöfligt, att uppgifterna angående trafiken å järnvägarna kompletterades genom publicering af statistik, upprättad efter mera enhetliga principer och med kortare tids mellanrum.

II. Finansiella åtgärder, ägnade att minska af de ekonomiska kriserna förorsakad arbetslöshet.

Kommitténs senare betänkande behandlar »de finansiella åtgärder, som äro ägnade att minska arbetslöshet uppkommen af ekonomiska kriser».

Kommittén har, säges det i utlåtandet, sorgfälligt undersökt de olika finansiella förfaringssätt, som skulle tillåta att vidtaga förändringar i fråga om statens arbeten och leveranser allt efter landets ekonomiska läge och har ansett sig böra förorda fyra reformer, som den anser kunna ingifva förtroende och komplettera hvarandra:

1. Staten bör under kristider i större utsträckning begagna sig af de understödsfonder, som stå till dess disposition för utförande af beslutade offentliga arbeten, då de för dessa arbeten förut anslagna krediternas totalbelopp öfverstiga den genom öfverenskommelserna bestämda proportionen.

2. Löpande kredit bör öppnas för nya arbeten, hvilkas art bör vara bestämdt angifven i finanslagen.

3. Reservfonder, särskildt afsedda för olika industriella eller liknande syften samt uppkomna genom öfverskotten i budgeten skulle kunna medgifva, att beställningar och arbeten utföras under tider, då inkomsten af dem minskas till följd af en kris.

4. Kommittén tillråder därnäst upprättandet af en allmän reservfond, tillkommen på nyssnämndt sätt och vid tillfälle ställd till regeringens disposition för utförande af samma arbeten.

Den minskning i inflytande skatter, som vållas staten af alltför ofta återkommande och alltför lång arbetslöshet, samt de sociala behofven, som kräfva verksamma medel häremot, synas starkt tala för dessa nya finansiella åtgärder.

Kommittén konstaterar med en viss öfverraskning den sällsynta och lyckliga öfverensstämmelse, som synes råda mellan statens, den inhemska industriens och arbetarnas ekonomiska intressen, och kommittén har trott sig däri finna det bästa stöd för sitt förslag.

I enlighet med en inom kris-kommittén[1] afgifven försäkran har arbetsministern, såsom redan är antydt, inom Frankrikes statistiska byrå upprättat en permanent kommission för studium af frågan om förutseende af arbetslöshet inom industrien (enligt beslut af den 22 juni och den 24 juli 1911).

[1] Kommitténs arbeten afslutades den 27 nov. 1911.

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1910.

Alltifrån år 1902 har Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik genom att införskaffa uppgifter rörande antalet nytillkomna boningshus och bostadslägenheter sökt följa byggnadsverksamhetens utveckling å vissa viktigare orter i riket. På detta sätt har en statistik tillkommit, som visat sig vara af stort värde för ett bedömande såväl af växlingarna på byggnadsmarknaden under olika konjunkturer och däraf förorsakade förändringar i tillgången på arbete inom byggnadsfacket som också af byggnadsverksamhetens ställning speciellt till arbetarnas bostadsförhållanden.[1]

Liksom vid föregående undersökningar hafva äfven de nu föreliggande uppgifterna erhållits genom byggnadsnämnderna, hvilka genom den befogenhet, som gällande byggnadsstadga gifver dem, äro i tillfälle att mycket ingående följa byggnadsverksamheten. Emellertid kan det för dessa myndigheter ofta nog vara förenadt med ett icke ringa arbete att lämna dylika uppgifter på grund af den bristande öfversiktlighet, hvarmed anteckningarna öfver byggnadsverksamheten på en del platser pläga föras. Af denna anledning har också ett försök, som år 1904 gjordes från den arbetsstatistiska afdelningens sida, att utvidga den ursprungliga planen för denna statistik och i detalj specificera lägenheternas storlek samt byggnadernas karaktär af bostadshus eller för andra ändamål afsedda hus, visat sig åtminstone för ett större undersökningsområde icke kunna genomföras. Å de formulär, som blefvo utsända för 1905 och 1906 års statistik, upptogos därför endast frågor rörande tillkomsten — genom nybyggnad eller ombyggnad — af *dels* bostadshus, bostadslägenheter samt bostadsrum och kök, *dels* andra byggnader. På många orter mötte det dock svårigheter att besvara äfven detta mera begränsade formulär, och af denna anledning måste vid materialets bearbetning anspråken på statistikens fullständighet än ytterligare reduceras. Detta åter ledde till en ny förenkling af själfva formuläret, så att från och med år 1907 blott efterfrågats tillkomsten af för bostadsändamål afsedda husbyggnader. Förutom denna omläggning af statistiken har i de senaste årens uppgifter äfven den förändringen blifvit vidtagen, att antalet rum och kök, som tidigare sammanförts under en rubrik, numera uppdelats i tvänne, nämligen en för rum och en för kök.

Med denna efter hand företagna reduktion af byggnadsstatistikens omfattning har emellertid den fördelen vunnits, att undersökningarna för hvarje år kunnat utsträckas till ett allt större antal orter. Sålunda förelågo åren 1902 och 1903 endast uppgifter från 14 städer och 2 municipalsamhällen

[1] Se »Meddelanden» 1904, s. 141 ff.; 1906, s. 323 ff.; 1908 s. 156 ff.: 1911. s. 274 ff. samt Arbetsstatistik H: 1 »Arbetslösheten i Sverige under vintern 1908—1909», sid. 87.

och år 1904 från 48 städer, 1 köping och 19 municipalsamhällen. Däremot omfattar materialet för de två därpå följande åren 79 städer, 22 köpingar och 62 municipalsamhällen, och för de senaste åren hafva användbara uppgifter inkommit från nästan samtliga städer och det stora flertalet af köpingar och sådana municipalsamhällen, hvarest byggnadsstadgan varit gällande. Den efterföljande framställningen afser sålunda 224 orter (92 städer, 35 köpingar, 97 municipalsamhällen).

I fråga om byggnadsverksamhetens karaktär stå däremot uppgifter endast till buds beträffande nybyggnader af boningshus, bostadslägenheter och däri befintliga bostadsrum och kök. Statistiken anger sålunda ej det verkliga tillskottet af lägenheter, *dels* emedan afgången genom rifning af äldre hus ej redovisats, *dels* emedan sådana rum, som äro förenade med hotellrörelse eller inrymda i verkstads-, butiks- och kafélägenheter ej blifvit upptagna.

Erinras må äfven, att byggnadsnämndernas befogenhet att öfvervaka byggnadsverksamheten är begränsad till resp. orters planlagda område och att på grund häraf de af dem meddelade uppgifter i allmänhet ej omfatta den byggnadsverksamhet, som kunnat utöfvas utanför sagda område, ehuruväl inom ortens gränser eller i omedelbar anslutning till densamma.

Hufvudtabellen å sid. 396—401 redogör för antalet nybyggda — af sten och trä — bostadshus, bostadslägenheter samt bostadsrum och kök för hvar och en af de orter, rörande hvilka tillförlitliga uppgifter kunnat erhållas. Om dessa orter sammanföras till vissa storleksgrupper, erhållas följande absoluta tal rörande byggnadsverksamheten under år 1910.

Orter med *invånar-antal* af	*orter.*	Sammanlagdt antal *invånare* den 31/12 1910.	Antal nybyggda *bostadshus* af sten.	af trä.	*bostadslägenheter* af sten.	af trä.	*rum och kök* af sten.	af trä.
öfver 40 000	4	644 373	166	32	2 791	294	9 591	819
40—20 000	10	271 236	35	82	235	379	1 096	1 195
20—10 000	12	172 621	76	51	249	178	1 167	614
10— 5 000	31	227 459	78	129	233	303	996	1 163
intill 5 000	167	294 559	130	463	296	922	1 192	3 513
Summa	**224**	**1 610 248**	**485**	**757**	**3 804**	**2 076**	**14 042**	**7 304**

I de af undersökningen berörda 224 orterna nybyggdes sålunda år 1910 dels 485 stenhus med 3 804 lägenheter samt 14 042 rum och kök, dels 757 trähus med 2 076 lägenheter samt 7 304 rum och kök, eller tillsammans 1 242 bostadshus med 5 880 lägenheter och 21 346 rum. Slutsiffrorna utvisa någon stegring mot de två närmast föregående åren, men äro afsevärdt lägre än motsvarande tal för år 1907. För åren dessförinnan är materialet, som förut nämnts, af betydligt mindre omfattning, hvarför siffrorna ej utan vidare kunna jämföras. En riktigare bild af byggnadsverksamheten under de

olika åren får man af följande sammanställning af totala antalet nybyggda bostadsrum per 1 000 invånare under åren 1904—1910.

Orter med ett *invånarantal* af	Totala antalet nybyggda rum per 1 000 invånare.						
	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.
öfver 40 000	33	32	30	23	14	15	16
40—20 000	10	9	10	11	14	6	8
20—10 000	21	16	16	19	15	10	10
10— 5 000	14	17	21	16	9	6	9
intill 5 000	20	23	23	20	15	16	16
Samtliga orter	**24**	**24**	**24**	**20**	**14**	**12**	**14**

Gent emot den enastående expansion, som utmärkte perioden 1904—1906, inträdde med krisen 1907 en kraftig reaktion, och under de följande åren reducerades högkonjunkturens siffra till mer än hälften. Depressionen synes emellertid med år 1909 hafva nått vändpunkten; såsom af ofvanstående siffror framgår, medförde år 1910 en höjning äfven i fråga om de relativa talen.

Det anförda relativa rumsantalets fördelning på sten- och trähus framgår af nedanstående tablå, som jämväl utvisar de nybyggda husens och lägenheternas genomsnittliga storlek.

Orter med *invånarantal* af	Beräknadt antal nybyggda *rum per hus*			*rum per lägenhet*			*rum per 1000 inv.*		
	af sten.	af trä.	tillsammans.	af sten.	af trä.	tillsammans.	af sten.	af trä.	tillsammans.
öfver 40 000	58	26	**53**	3·4	2·8	**3·4**	15	1	**16**
40—20 000	31	15	**20**	4·7	3·2	**3·7**	4	4	**8**
20—10 000	15	12	**14**	4·7	3·5	**4·2**	6	4	**10**
10— 5 000	13	9	**10**	4·3	3·8	**4·0**	4	5	**9**
intill 5 000	9	8	**8**	4·0	3·8	**3·9**	4	12	**16**
Medeltal 1910	**29**	**10**	**17**	**3·7**	**3·5**	**3·6**	**9**	**5**	**14**
1909	29	9	**17**	3·5	3·3	**3·4**	8	4	**12**
1908	30	9	**17**	3·8	3·4	**3·7**	10	4	**14**
1907	32	10	**20**	3·5	3·4	**3·5**	14	6	**20**
1906	37	12	**23**	3·2	3·0	**3·2**	17	7	**24**
1905	37	12	**23**	3·2	2·9	**3·1**	17	7	**24**
1904	33	13	**30**	3·3	2·7	**3·1**	—	—	**24**

Antalet rum per hus har, såsom af ofvanstående framgår, under de senaste åren i genomsnitt varit afsevärdt lägre än några år förut. Detta gäller emellertid ej de större städerna, där man, åtminstone i fråga om stenhusen, snarare iakttager en motsatt tendens. Däremot förefaller det, som om byggnadsverksamheten i de mindre samhällena ganska afgjordt sträfvade mot en hustyp med ett färre antal rum. Otvifvelaktigt bör dock härvid den omständigheten tagas i betraktande, att i de senare årens undersökningar in-

Sammandrag länsvis rörande byggnads-

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
			Antal ny-							
Län.	Antal orter.	Antal invånare d. 31/12 1910.	bostadshus			bostadslägenheter			rum	
			af sten.	af trä.	Summa.	af sten.	af trä.	Summa.	af sten.	af trä.
1 Stockholms stad	1	341 986	107	—	**107**	1 929	—	**1 929**	4 670	—
2 Stockholms län . .	17	44 564	14	71	**85**	49	88	**137**	194	410
3 Uppsala » . .	3	31 786	3	10	**13**	7	16	**23**	17	92
4 Södermanlands » . .	12	55 224	15	101	**116**	85	241	**326**	277	589
5 Östergötlands » . .	13	91 750	13	30	**43**	68	75	**143**	179	140
6 Jönköpings » . .	10	45 947	5	59	**64**	18	130	**148**	48	331
7 Kronobergs » . .	6	13 243	3	18	**21**	3	40	**43**	29	154
8 Kalmar » . .	10	41 676	9	27	**36**	67	62	**129**	333	168
9 Gottlands » . .	2	10 371	6	3	**9**	18	4	**22**	64	16
10 Blekinge » . .	4	41 080	6	13	**19**	31	34	**65**	147	100
11 Kristianstads » . .	18	33 913	49	21	**70**	93	27	**120**	329	94
12 Malmöhus » . .	23	222 994	165	7	**172**	668	7	**675**	2 190	34
13 Hallands » . .	5	33 224	4	2	**6**	37	10	**47**	82	28
14 Göteborgs o. Bohus » . .	16	214 698	30	84	**114**	501	371	**872**	1 153	698
15 Älfsborgs » . .	9	51 633	10	49	**59**	56	132	**188**	168	350
16 Skaraborgs » . .	10	37 672	8	45	**53**	22	112	**134**	67	265
17 Värmlands » . .	8	42 016	5	31	**36**	27	125	**152**	102	286
18 Örebro » . .	8	43 666	6	52	**58**	55	242	**297**	180	559
19 Västmanlands » . .	7	39 848	3	24	**27**	8	87	**95**	44	268
20 Kopparbergs » . .	9	33 863	20	39	**59**	50	86	**136**	150	216
21 Gäfleborgs » . .	6	58 140	1	8	**9**	1	28	**29**	6	45
22 Västernorrlands » . .	8	38 764	3	23	**26**	11	58	**69**	40	155
23 Jämtlands » . .	6	13 255	—	20	**20**	—	62	**62**	—	183
24 Västerbottens » . .	7	9 451	—	8	**8**	—	16	**16**	—	38
25 Norrbottens » . .	6	19 484	—	12	**12**	—	23	**23**	—	75
Summa år 1910	**224**	**1 610 248**	**485**	**757**	**1 242**	**3 804**	**2 076**	**5 880**	**10 469**	**5 294**
» » 1909	213	1 537 077	430	624	1 054	3 574	1 779	5 353	9 297	4 064
» » 1908	211	1 512 183	488	688	1 176	3 856	1 758	5 614	10 980	4 196
» » 1907	201	1 431 756	628	797	1 425	5 698	2 385	8 083	14 885	5 640
» » 1906	163	1 351 744	617	791	1 408	7 020	3 171	10 191	—	—
» » 1905			615	792	1 407	7 207	3 247	10 454	—	—

verksamheten å vissa orter i riket år 1910.

12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	
b y g g d a					*Beräknadt antal* nybyggda rum och kök									
kök		rum och kök			af sten.			af trä.			Tillsammans.			
af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	Summa.	Per hus.	Per lägenhet.	Per 1 000 inv.	Per hus.	Per lägenhet.	Per 1 000 inv.	Per hus.	Per lägenhet.	Per 1 000 inv.	
1 734	—	6 404	—	**6 404**	60	3·3	19	—	—	—	**60**	**3·3**	**19**	1
47	88	241	498	**739**	17	4·9	6	7	5·7	11	**9**	**5·4**	**17**	2
7	14	24	106	**130**	8	3·4	1	11	6·6	3	**10**	**5·7**	**4**	3
85	240	362	829	**1 191**	24	4·3	7	8	3·4	15	**10**	**3·7**	**22**	4
63	69	242	209	**451**	19	3·6	3	7	2·8	2	**10**	**3·2**	**5**	5
18	120	66	451	**517**	13	3·7	1	8	3·5	10	**8**	**3·5**	**11**	6
3	40	32	194	**226**	11	10·7	2	11	4·9	15	**11**	**5·3**	**17**	7
67	59	400	227	**627**	44	6·0	10	8	3·7	5	**17**	**4·9**	**15**	8
18	4	82	20	**102**	14	4·6	8	7	5·0	2	**11**	**4·6**	**10**	9
28	27	175	127	**302**	29	5·6	4	10	3·7	3	**16**	**4·6**	**7**	10
92	26	421	120	**541**	9	4·5	12	6	4·4	4	**8**	**4·5**	**16**	11
649	7	2 839	41	**2 880**	17	4·3	13	6	5·9	—	**17**	**4·3**	**13**	12
37	10	119	38	**157**	30	3·2	4	19	3·8	1	**29**	**3·3**	**5**	13
501	371	1 654	1 069	**2 723**	55	3·3	8	13	2·9	5	**24**	**3·1**	**13**	14
56	126	224	476	**700**	22	4·0	4	10	3·6	9	**12**	**3·7**	**13**	15
19	108	86	373	**459**	11	3·9	2	8	3·3	10	**9**	**3·4**	**12**	16
27	124	129	410	**539**	26	4·8	3	14	3·3	10	**15**	**3·5**	**13**	17
53	242	233	801	**1 034**	39	4·2	5	15	3·3	18	**18**	**3·5**	**23**	18
8	85	52	353	**405**	17	6·5	1	15	4·1	9	**15**	**4·3**	**10**	19
50	76	200	292	**492**	10	4·0	6	7	3·4	9	**8**	**3·6**	**15**	20
1	24	7	69	**76**	7	7·0	—	9	2·5	1	**8**	**2·6**	**1**	21
10	52	50	207	**257**	17	4·5	1	9	3·6	5	**10**	**3·7**	**6**	22
—	61	—	244	**244**	—	—	—	12	3·9	18	**12**	**3·9**	**18**	23
—	15	—	53	**53**	—	—	—	7	3·3	6	**7**	**3·3**	**6**	24
—	22	—	97	**97**	—	—	—	8	4·2	5	**8**	**4·2**	**5**	25
3 573	**2 010**	**14 042**	**7 304**	**21 346**	**29**	**3·7**	**9**	**10**	**3·5**	**5**	**17**	**3·6**	**14**	
3 148	1 746	12 445	5 810	18 255	29	3·5	8	9	3·3	4	17	3·4	12	
3 607	1 720	14 587	5 916	20 503	30	3·8	10	9	3·4	4	17	3·7	14	
5 184	2 367	20 069	8 007	28 076	32	3·5	14	10	3·4	6	20	3·5	20	
—	—	22 774	9 461	32 235	37	3·2	17	12	3·0	7	23	3·2	24	
—	—	22 742	9 434	32 176	37	3·2	17	12	2·9	7	23	3·1	24	

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1910.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Län och ort.	S.,[1] k., m.	Invånarantal d. 31/12 1910.	Antal nybyggda bostadshus af sten.	bostadshus af trä.	bostadslägenheter af sten.	bostadslägenheter af trä.	rum af sten.	rum af trä.	kök af sten.	kök af trä.
Stockholms stad	s.	341 986	107	—	1 929	—	4 670	—	1 734	—
Stockholms län.										
Vaxholm	s.	1 619	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrtälje	»	3 890	—	1	—	1	—	2	—	1
Östhammar	»	828	—	4	—	4	—	8	—	3
Öregrund	»	1 158	—	—	—	—	—	—	—	—
Södertälje	»	11 060	4	—	19	—	120	—	19	—
Djursholm	k.	3 280	1	26	1	28	10	239	1	30
Sundbyberg	»	4 649	2	3	12	7	34	15	12	7
Stocksund	»	867	—	4	—	5	—	27	—	5
Hagalund	m.	4 635	6	—	15	—	25	—	13	—
Nya Hufvudsta	»	3 344	—	3	—	7	—	10	—	7
Dufbo	»	1 773	1	1	2	1	5	1	2	1
Bromsten	»	1 968	—	8	—	12	—	22	—	12
Dalarö	»	518	—	2	—	2	—	7	—	2
Tumba	»	1 045	—	2	—	2	—	8	—	2
Mariehäll	»	1 657	—	1	—	2	—	1	—	1
Solhem	»	1 288	—	16	—	17	—	60	—	17
Lilla Alby	»	985	—	—	—	—	—	—	—	—
Uppsala län.										
Uppsala	s.	25 960	3	5	7	5	17	54	7	5
Enköping	»	5 137	—	4	—	10	—	28	—	8
Tierp	m.	689	—	1	—	1	—	10	—	1
Södermanlands län.										
Nyköping	s.	9 810	6	39	36	52	114	144	36	52
Trosa	»	913	—	3	—	6	—	16	—	6
Mariefred	»	1 363	1	4	2	7	3	15	2	7
Strängnäs	»	3 001	1	12	4	30	22	83	4	30
Torshälla	»	1 898	—	—	—	—	—	—	—	—
Eskilstuna	»	28 371	5	17	40	101	128	189	40	101
Malmköping	k.	773	—	4	—	10	—	36	—	10
Gnesta	m.	1 045	1	1	1	2	2	8	1	2
Flen	»	1 671	—	11	—	16	—	43	—	15
Katrineholm	»	3 379	1	10	2	17	8	55	2	17
Oxelösund	»	2 271	—	—	—	—	—	—	—	—
Vingåker	»	729	—	—	—	—	—	—	—	—
Östergötlands län.										
Linköping	s.	22 157	1	—	11	—	48	—	11	—
Norrköping	»	46 416	3	—	23	—	54	—	20	—
Söderköping	»	2 120	1	3	1	3	2	12	1	3
Skeninge	»	1 378	—	1	—	1	—	5	—	1
Motala	»	2 908	1	1	3	4	7	7	3	3

[1]) S. = stad; k. = köping; m. = municipalsamhälle.

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1910.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Län och ort.	S.,[1]) k., m.	Invånarantal d. 31/12 1910.	Antal nybyggda							
			bostadshus		bostadslägenheter		rum		kök	
			af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.
Vadstena	s.	2 548	—	3	—	11	—	17	—	9
Valdemarsvik	k.	1 037	—	3	—	9	—	18	—	9
Norrköpings norra förstad	m.	4 843	—	2	—	2	—	2	—	1
Borgs villastad	»	781	5	2	21	4	54	12	21	4
Mjölby	»	3 180	—	3	—	12	—	20	—	12
Åtvidaberg	»	2 466	2	7	9	15	14	25	7	14
Kisa	»	1 184	—	3	—	6	—	11	—	5
Boxholm	»	732	—	2	—	8	—	11	—	8
Jönköpings län.										
Jönköping	s.	26 971	1	10	6	20	15	41	6	20
Grenna	»	1 177	—	3	—	7	—	26	—	7
Huskvarna	k.	5 973	2	10	9	16	20	39	9	16
Tranås	»	2 263	1	2	2	5	12	14	2	5
Värnamo	»	1 185	—	1	—	1	—	4	—	1
Hvetlanda	»	2 400	—	18	—	39	—	114	—	37
Nässjö	m.	2 703	—	10	—	34	—	76	—	26
Säfsjö	»	1 442	—	—	—	—	—	—	—	—
Tranås kvarn	»	1 149	1	2	1	5	1	10	1	5
Gislaved	»	684	—	3	—	3	—	7	—	3
Kronobergs län.										
Växjö	s.	8 311	2	4	2	12	26	53	2	12
Elmhult	k.	1 134	—	1	—	4	—	8	—	4
Ljungby	»	1 222	—	2	—	2	—	15	—	2
Alfvesta	m.	1 141	—	2	—	7	—	14	—	7
Ryd	»	415	—	5	—	5	—	37	—	5
Strömsnäs bruk	»	1 020	1	4	1	10	3	27	1	10
Kalmar län.										
Kalmar	s.	15 536	7	4	61	4	303	31	61	4
Oskarshamn	»	7 972	1	4	4	21	23	39	4	21
Västervik	»	9 970	—	7	—	20	—	40	—	18
Vimmerby	»	2 689	—	—	—	—	—	—	—	—
Borgholm	»	1 152	—	1	—	1	—	1	—	1
Figeholm	k.	326	—	—	—	—	—	—	—	—
Gamleby	»	385	—	—	—	—	—	—	—	—
Mönsterås	»	1 344	—	2	—	3	—	8	—	2
Mörbylånga	»	343	—	2	—	4	—	13	—	3
Nybro	»	1 959	1	7	2	9	7	36	2	10
Gottlands län.										
Visby	s.	9 961	6	3	18	4	64	16	18	4
Hemse	m.	410	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) S. = stad; k. = köping; m. = municipalsamhälle.

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1910.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Län och ort.	S.,[1]) k., m.	Invånarantal d. 31/12 1910.	Antal nybyggda							
			bostadshus		bostadslägenheter		rum		kök	
			af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.
Blekinge län.										
Karlskrona	s.	27 448	4	6	25	23	127	59	22	18
Ronneby	»	3 473	—	3	—	4	—	12	—	3
Karlshamn	»	7 209	2	4	6	7	20	29	6	6
Sölvesborg	»	2 950	—	—	—	—	—	—	—	—
Kristianstads län.										
Kristianstad	s.	11 569	19	2	35	2	140	7	35	2
Simrishamn	»	2 134	1	—	3	—	7	—	3	—
Ängelholm	»	3 999	5	—	11	—	45	—	11	—
Båstad	k.	632	—	—	—	—	—	—	—	—
Hässleholm	»	2 989	7	2	12	3	44	7	11	3
Åhus	»	1 438	1	3	2	4	5	17	2	3
Skillinge	m.	535	—	—	—	—	—	—	—	—
Tomelilla	»	1 274	12	—	19	—	55	—	19	—
Brantevik	»	1 021	—	—	—	—	—	—	—	—
Baskemölla	»	375	—	—	—	—	—	—	—	—
Kivik	»	715	—	—	—	—	—	—	—	—
Hvitemölla	»	434	1	—	1	—	3	—	1	—
Hvilan	»	1 481	—	—	—	—	—	—	—	—
Vinslöf	»	639	—	5	—	7	—	18	—	7
Ousby	»	1 219	—	3	—	5	—	23	—	5
Hästveda	»	405	—	3	—	3	—	10	—	3
Åby	»	2 024	1	3	3	3	14	12	3	3
Åstorp	»	1 030	2	—	7	—	16	—	7	—
Malmöhus län.										
Malmö	s.	88 158	29	—	348	—	1 151	—	348	—
Lund	»	20 139	7	—	40	—	229	—	40	—
Landskrona	»	16 041	3	—	9	—	27	—	9	—
Hälsingborg	»	33 348	8	—	42	—	125	—	35	—
Trelleborg	»	9 909	7	—	14	—	82	—	13	—
Ystad	»	11 305	34	5	66	5	161	21	61	5
Skanör och Falsterbo	»	1 023	6	1	6	1	32	3	5	1
Eslöf	k.	5 396	15	—	23	—	72	—	23	—
Limhamn	»	9 127	14	1	43	1	101	10	39	1
Sofielund	m.	3 893	2	—	5	—	7	—	5	—
Svedala	»	1 487	5	—	14	—	40	—	14	—
Skurup	»	1 279	7	—	14	—	52	—	13	—
Sjöbo	»	954	3	—	4	—	10	—	4	—
Löberöd	»	556	—	—	—	—	—	—	—	—
Västra Sallerup	»	1 525	1	—	2	—	4	—	2	—
Arlöf	»	3 043	3	—	7	—	11	—	7	—
Råå	»	2 050	6	—	8	—	27	—	9	—
Raus plantering	»	3 548	—	—	—	—	—	—	—	—
Höganäs	»	5 186	4	—	4	—	10	—	4	—
Käflinge	»	1 984	3	—	5	—	14	—	4	—

[1]) S. = stad; k. = köping; m. = municipalsamhälle.

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1910.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Län och ort.	S.,[1]) k., m.	Invånarantal d. 31/12 1910.	Antal nybyggda							
			bostadshus		bostadslägenheter		rum		kök	
			af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.	af sten.	af trä.
Furulund	m.	1 164	1	—	2	—	4	—	2	—
Höör	»	1 111	2	—	2	—	9	—	2	—
Hvellinge	»	768	5	—	10	—	22	—	10	—
Hallands län.										
Laholm	s.	1 932	—	—	—	—	—	—	—	—
Halmstad	»	18 342	3	—	35	—	70	—	35	—
Falkenberg	»	4 452	1	—	2	—	12	—	2	—
Varberg	»	7 376	—	2	—	10	—	28	—	10
Kungsbacka	»	1 122	—	—	—	—	—	—	—	—
Göteborgs o. Bohus län.										
Göteborg	s.	167 813	27	32	491	294	1 123	525	491	294
Kungälf	»	1 730	—	2	—	4	—	20	—	3
Marstrand	»	1 854	—	4	—	5	—	9	—	5
Uddevalla	»	12 581	1	1	3	4	9	12	3	4
Strömstad	»	2 978	—	7	—	15	—	35	—	15
Lysekil	»	4 254	1	5	5	12	18	13	5	12
Kroksiätt	m.	5 067	—	—	—	—	—	—	—	—
Gårda	»	6 493	—	—	—	—	—	—	—	—
Lunden	»	5 254	—	1	—	1	—	4	—	1
Klädesholmen	»	793	—	2	—	2	—	5	—	2
Kyrkesund och Björholmen	»	492	—	3	—	3	—	5	—	3
Gullholmen	»	753	—	3	—	3	—	7	—	3
Grundsund	»	1 093	—	10	—	10	—	16	—	10
Fiskebäckskil	»	587	—	—	—	—	—	—	—	—
Smögen	»	1 484	—	4	—	8	—	18	—	9
Grafvarne och Bäckevik	»	1 472	1	10	2	10	3	29	2	10
Älfsborgs län.										
Vänersborg	s.	7 648	4	8	9	19	26	32	9	19
Alingsås	»	5 005	—	10	—	30	—	95	—	30
Borås	»	21 541	1	12	13	28	30	98	13	28
Ulricehamn	»	2 175	—	10	—	24	—	62	—	21
Åmål	»	4 288	—	5	—	22	—	45	—	19
Mellerud	k.	676	—	2	—	4	—	8	—	4
Trollhättan	m.	7 917	5	—	34	—	112	—	34	—
Herrljunga	»	723	—	1	—	4	—	6	—	4
Lilla Edet	»	1 660	—	1	—	1	—	4	—	1
Skaraborgs län.										
Mariestad	s.	4 608	—	5	—	14	—	39	—	14
Lidköping	»	6 885	1	7	3	21	4	42	3	21
Skara	»	5 666	—	5	—	15	—	37	—	14
Sköfde	»	6 520	5	—	14	—	48	—	12	—
Hjo	»	2 268	—	2	—	2	—	10	—	2

[1]) S. = stad; k. = köping; m. = municipalsamhälle.

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1910.

1. Län och ort.	2. S.,[1]) k., m.	3. Invånarantal d. 31/12 1910.	4. Antal nybyggda bostadshus af sten.	5. bostadshus af trä.	6. bostadslägenheter af sten.	7. bostadslägenheter af trä.	8. rum af sten.	9. rum af trä.	10. kök af sten.	11. kök af trä.
Falköping	s.	4 800	1	14	3	36	10	85	2	34
Tidaholm	»	4 718	—	8	—	14	—	27	—	13
Grästorp	k.	545	—	—	—	—	—	—	—	—
Törcboda	»	765	—	4	—	10	—	25	—	10
Vara	»	897	1	—	2	—	5	—	2	—
Värmlands län.										
Karlstad	s.	17 191	3	9	16	67	62	112	16	67
Kristinehamn	»	8 762	—	3	—	11	—	31	—	11
Filipstad	»	4 421	—	1	—	1	—	3	—	1
Arvika	k.	4 882	1	3	9	16	21	19	9	15
Säffle	»	1 911	—	6	—	11	—	21	—	11
Kil	m.	632	—	4	—	7	—	55	—	7
Sunne	»	1 105	1	3	2	8	19	35	2	8
Forshaga	»	3 112	—	2	—	4	—	10	—	4
Örebro län.										
Örebro	s.	30 098	5	28	51	184	154	356	49	184
Askersund	»	1 999	1	1	4	1	26	10	4	1
Nora	»	2 056	—	3	—	7	—	23	—	7
Lindesberg	»	2 773	—	6	—	23	—	93	—	23
Kopparberg	k.	1 604	—	2	—	4	—	10	—	4
Hallsberg	»	1 638	—	—	—	—	—	—	—	—
Kumla	m.	1 014	—	10	—	20	—	53	—	20
Karlskoga	»	2 484	—	2	—	3	—	14	—	3
Västmanlands län.										
Västerås	s.	19 147	1	9	3	41	17	134	3	40
Sala	»	7 693	1	3	2	12	15	44	2	12
Köping	»	4 919	1	3	3	20	12	40	3	20
Arboga	»	5 173	—	—	—	—	—	—	—	—
Kungsör	k.	1 496	—	3	—	5	—	13	—	4
Norbergs by	m.	558	—	1	—	1	—	8	—	1
Heby	»	862	—	5	—	8	—	29	—	8
Kopparbergs län.										
Falun	s.	11 582	—	14	—	34	—	79	—	29
Säter	»	1 091	—	2	—	3	—	6	—	3
Hedemora	»	2 709	—	2	—	2	—	17	—	2
Avesta	k.	4 717	—	8	—	22	—	32	—	16
Borlänge	»	1 513	—	5	—	11	—	23	—	11
Morastrand	»	1 277	—	—	—	—	—	—	—	—
Ludvika	m.	2 201	19	—	45	—	130	—	45	—
Orsa kyrkoby	»	7 801	1	4	5	9	20	34	5	10
Leksands Noret	»	972	—	4	—	5	—	25	—	5

[1]) S. = stad; k. = köping; m. = municipalsamhälle.

Uppgifter om byggnadsverksamheten å vissa orter i riket år 1910.

1. Län och ort.	2. S.,[1]) k., m.	3. Invånarantal d. 31/12 1910.	4. Antal nybyggda bostadshus af sten.	5. bostadshus af trä.	6. bostadslägenheter af sten.	7. bostadslägenheter af trä.	8. rum af sten.	9. rum af trä.	10. kök af sten.	11. kök af trä.
Gäfleborgs län.										
Gäfle	s.	35 203	—	4	—	18	—	29	—	13
Söderhamn	»	11 412	—	1	—	2	—	2	—	2
Hudiksvall	»	7 733	1	—	1	—	6	—	1	—
Bollnäs	k.	979	—	1	—	2	—	6	—	2
Arbrå	m.	1 129	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljusdal	»	1 684	—	2	—	6	—	8	—	7
Västernorrlands län.										
Sundsvall	s.	16 855	1	6	2	19	14	44	2	19
Härnösand	»	9 423	1	2	6	4	8	14	5	4
Örnsköldsvik	»	3 663	—	2	—	9	—	34	—	9
Sollefteå	k.	1 692	1	3	3	4	18	22	3	4
Skönsmon	m.	3 157	—	1	—	1	—	1	—	1
Skönsberg	»	2 329	—	8	—	19	—	34	—	13
Nyland	»	209	—	1	—	2	—	6	—	2
Alby	»	1 436	—	—	—	—	—	—	—	—
Jämtlands län.										
Östersund	s.	8 264	—	5	—	23	—	82	—	23
Odenslund	m.	1 543	—	1	—	1	—	5	—	1
Strömsund	»	818	—	—	—	—	—	—	—	—
Hjärpen	»	984	—	1	—	4	—	12	—	4
Svegsmon	»	518	—	12	—	33	—	82	—	32
Bräcke	»	1 128	—	1	—	1	—	2	—	1
Västerbottens län.										
Umeå	s.	5 859	—	3	—	5	—	14	—	5
Skellefteå	»	1 442	—	1	—	2	—	6	—	2
Nordmalings kyrkovall	m.	219	—	1	—	2	—	4	—	2
Djupviken	»	435	—	—	—	—	—	—	—	—
Vännäs	»	361	—	2	—	5	—	8	—	5
Åsele	»	164	—	1	—	2	—	6	—	1
Lycksele	»	971	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottens län.										
Piteå	s.	2 632	—	—	—	—	—	—	—	—
Luleå	»	8 959	—	—	—	—	—	—	—	—
Haparanda	»	1 422	—	—	—	—	—	—	—	—
Boden	m.	4 563	—	5	—	11	—	37	—	10
Gällivare kyrkostad	»	1 235	—	2	—	4	—	8	—	4
Kalix	»	673	—	5	—	8	—	30	—	8

[1]) S. = stad; k. = köping; m. = municipalsamhälle.

gått ett ständigt växande antal af mindre samhällen, där af naturliga skäl bostadshusen genomgående äro af en mindre typ.

I fråga om antalet rum per lägenhet synes utvecklingen däremot gå i riktning mot ökning. Liksom i föregående undersökningar har äfven denna gång det anmärkningsvärda förhållandet konstaterats, att medeltalet rum per lägenhet var större i stenhus än i trähus.

Sammandragstabellen å sid. 394—395 meddelar uppgifter, i absoluta och relativa tal, om byggnadsverksamheten å de olika orterna, sammanfattade till länsgrupper. Den starkaste byggnadsfrekvensen uppvisade, såsom häraf framgår, Örebro län, med 23 nybyggda rum per 1 000 invånare; därnäst kommer Södermanlands län med 22. Stockholms stad intager tredje rummet. Sist i ordningen kommer Gäfleborgs län med endast 1 rum per 1 000 invånare. För en mera detaljerad kännedom om byggnadsverksamhetens omfattning å olika orter i riket hänvisas i öfrigt till förestående hufvudtabell.

Riksförsäkringsanstaltens verksamhet under femårsperioden 1903—1907.

Sistlidet år publicerade Riksförsäkringsanstalten en statistisk sammanställning rörande försäkringar, som tecknats eller förnyats under åren 1903—1907, hvilken erbjuder åtskilligt af intresse, hvarför den här i korthet skall refereras till fullständigande af de redogörelser öfver anstaltens verksamhet, som förut i dessa Meddelanden lämnats.[1]

Af nämnda redogörelse framgår, att hela antalet under femårsperioden tecknade eller förnyade försäkringar till täckande af arbetsgifvares ersättningsrisk enligt lag utgjort 10 216, omfattande ett sammanlagdt årsarbetarantal af 192 502·4, under det att tilläggsförsäkringar tecknats eller förnyats till ett antal af 4 547, omfattande 80 765 årsarbetare. I båda fallen bortses dock från sådana försäkrade företag, hvilka endast tecknat försäkring för en del af sin personal.

Till den förra af dessa försäkrade arbetargrupper har ersättning för olycksfall utgått i 1 216 fall samt till den senare gruppen i 6 435 fall, hvarvid det i regeln gällt ersättning under karenstiden från 4—60 dagen efter olycksfallet. Då emellertid af dessa sistnämnda fall ersättning i 637 fall utgått på grund af både lag- och karensförsäkring, uppgår totala antalet olycksfall till endast 7 014.

Inom den försäkrade arbetarstocken har vidare ersättning lämnats för 616 invaliditetsfall, hvartill komma ytterligare 3 fall uti företag, där en-

[1] Medd. 1905, s. 11; 1907, s. 218, 405.

dast en del af personalen varit försäkrad. Af dessa 619 invaliditetsfall hafva 193 icke kunnat till graden definitivt fastställas vid första beslutet om lifräntas utgående. Genom förnyade läkarbesiktningar, dödsfall m. m. har totala invaliditetsprocenten bland dessa såväl som i öfrigt under femårsperioden minskats med 1 567.

Men äfven uti anstaltens öfriga ersättningsposter hafva förändringar inträdt under tiden mellan resp. årsberättelsers och femårssammandragets utgifvande. Dessa hafva betingats af förändringar i de skadades tillstånd samt äfven af vissa ändringar i grunderna för kapitalvärdenas beräkning, särskildt beträffande afskrifning af upphörda lifräntor. Skillnaden mellan de preliminära och de definitiva siffrorna framgår af efterföljande tabell 1.

Tab. 1.

F e m å r s s t a t i s t i k.

Försäkringsår.	Lagförsäkring.									Karensförsäkring.		
	Antal årsarbetare.	Sjukhjälp. Kr.	Invaliditetsersättning. Kr.	Dödsfallsersättning. Kr.	Summa ersättningar enligt lagen. Kr.	Medelpremie per årsarbetare för sjukhjälp. Kr.	invaliditet. Kr.	dödsfall. Kr.	Hela lagpremien. Kr.	Antal årsarbetare.	Ersättningar fr. o. m. 4:e dagen. Kr.	Medelpremie per årsarbetare. Kr.
1903	23 629·3	5 046	74 827	13 739	93 612	0·21	3·17	0·58	3·96	—	—	—
1904	26 172·0	6 735	84 444	19 296	110 475	0·26	3·23	0·74	4·22	1 643·7	2 559	1·56
1905	35 894·8	8 826	123 030	29 994	161 850	0·25	3·43	0·84	4·51	17 105·9	23 987	1·40
1906	47 929·7	13 933	185 963	51 164	251 060	0·29	3·88	1·07	5·24	25 866·4	40 506	1·57
1907	58 876·6	17 711	246 257	77 969	341 937	0·30	4·18	1·32	5·81	36 149·0	61 582	1·70
1903—1907	**192 502·4**	**52 251**	**714 521**	**192 162**	**958 934**	**0·27**	**3·71**	**1·00**	**4·98**	**80 765·0**	**128 634**	**1·59**
Motsvarande tal enligt förut för hvarje år uppgjord statistik.												
1903	23 629·3	5 003	81 294	13 950	100 247	0·21	3·44	0·59	4·24	—	—	—
1904	26 172·0	6 732	85 415	19 983	112 130	0·26	3·26	0·76	4·28	1 643·7	2 481	1·51
1905	35 894·8	8 641	133 750	28 841	171 232	0·24	3·73	0·80	4·77	17 105·9	23 968	1·40
1906	47 929·7	12 812	200 882	52 026	265 720	0·27	4·19	1·09	5·54	25 866·4	40 461	1·56
1907	58 876·6	16 528	269 790	71 814	358 132	0·28	4·58	1·22	6·08	36 149·0	61 479	1·70
1903—1907	**192 502·4**	**49 716**	**771 131**	**186 614**	**1 007 461**	**0·26**	**4·01**	**0·97**	**5·23**	**80 765·0**	**128 389**	**1·59**

Samma tabell visar äfven, att de olika slagen af olycksfallsersättningar år från år ökats betydligt hastigare än antalet försäkrade årsarbetare, hvilket tyder på att de farligare industrigrupperna spela en allt större roll i anstaltens försäkringsstock. För att belysa detta göres i berättelsen en uppdelning af industrien uti »farligare» samt »ofarligare» industrigrupper. Till de förra räknas sådana industrier, för hvilka medelpremien för lagförsäk-

Tab. 2.

	Industrigrupper med 1—100 årsarbetare per försäkringsår. A.					
	1903—1905.		1906—1907.			
	Antal årsarbetare.	Olycksfalls-belastn. per årsarbetare. Kr.	Antal årsarbetare	Olycksfalls-belastn. per årsarbetare. Kr.	Ökning i olycksfalls-belastningen. Kr.	Minskning i olycksfalls-belastningen. Kr.
Industrigrupper med understigande belastning.						
1. Afgångna industrigrupper	2·2	331·36	—	—	—	—
2. Ökade »	784·1	14·66	1 381·1	7·05	—	10 504
3. Oförändrade »	422·8	17·79	411·0	0·54	—	7 089
4. Minskade »	587·5	17·68	362·4	—	—	6 408
Samtliga grupper	**1 796·6**	**16·77**	**2 154·5**	**4·63**	—	**24 001**
Industrigrupper med öfverstigande belastning.						
5. Ökade industrigrupper	529·8	2·83	1 280·5	23·79	28 335	—
6. Oförändrade »	202·9	—	199·2	44·30	8 824	—
7. Minskade »	31·0	—	19·1	35·76	683	—
Samtliga grupper	**763·7**	**1·96**	**1 498·8**	**26·67**	**37 842**	—
Öfverskjutande ökning eller minskning . . .	—	—	—	—	13 841	—

ring öfverstiger samma medelpremie för hela industrien samt till de senare sådana industrier, där motsatt förhållande äger rum. Medtagas endast lagersatta olycksfall erhålles följande sammanställning:

	Antal årsarbetare 1903—05.	Antal årsarbetare 1906—07.	Ökning från första till andra perioden.	Lagersättningar 1903—05. Kr.	Lagersättningar 1906—07. Kr.	Ökning från första till andra perioden.
Farligare industrigrupper . .	35 888·5	51 002·3	42·1 %	225 603	436 087	93·3 %
Ofarligare » . .	49 807·6	55 804·0	12·0 %	140 334	156 910	11·8 %
Samtliga industrigrupper	**85 696·1**	**106 806·3**	**24·6 %**	**365 937**	**592 997**	**62·0 %**

Häraf framgår sålunda att medan årsarbetarantalet inom de ofarligare yrkena vuxit med endast 11·8 % under angifna tidsperiod, har det inom de farligare industrierna vuxit med 42·1 %.

Industrigrupper med 101—200 årsarbetare per försäkringsår. B.						Industrigrupper med 201—300 årsarbetare per försäkringsår. C.					
1903—1905.		1906—1907.				1903—1905.		1906—1907.			
Antal årsarbetare.	Olycksfallsbelastn. per årsarbetare. Kr.	Antal årsarbetare.	Olycksfallsbelastn. per årsarbetare. Kr.	Ökning i olycksfallsbelastningen. Kr.	Minskning i olycksfallsbelastningen. Kr.	Antal årsarbetare.	Olycksfallsbelastn. per årsarbetare. Kr.	Antal årsarbetare.	Olycksfallsbelastn. per årsarbetare. Kr.	Ökning i olycksfallsbelastningen. Kr.	Minskning i olycksfallsbelastningen. Kr.
310·3	6·27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 219·8	12·15	2 356·0	4·43	—	18 189	498·6	3·13	657·1	0·04	—	2 028
453·1	8·48	478·4	4·90	—	1 712	—	—	—	—	—	—
540·4	5·85	148·1	0·38	—	816	1 543·3	7·85	954·3	1·22	—	3 465
2 523·6	**9·43**	**2 982·5**	**4·30**	—	**20 717**	**2 041·9**	**6·69**	**1 611·4**	**0·74**	—	**5 493**
456·2	2·01	778·6	9·60	5 907	—	163·6	—	556·5	0·01	5	—
287·3	0·24	310·0	7·11	2 131	—	—	—	—	—	—	—
386·7	6·81	263·8	10·95	581	—	1 589·3	6·83	731·9	21·82	10 971	—
1 130·2	**3·20**	**1 352·4**	**9·29**	**8 619**	—	**1 752·9**	**6·19**	**1 288·4**	**12·40**	**10 976**	—
—	—	—	—	—	12 098	—	—	—	—	5 483	—

(Forts.)

Öfverensstämmelsen mellan ökningen i antalet försäkrade årsarbetare och i utbetald olycksfallsersättning är beträffande de ofarligare industrierna anmärkningsvärdt stor. Däremot är ökningen för de farligare industrierna beträffande olycksfallsersättningen mer än dubbelt så stor som beträffande årsarbetarantalet. Anledningen härtill är gifvetvis i främsta rummet att söka däruti, att inom de farligare industrigrupperna förefinnes en del industrier, som äro relativt farligare än de andra och inom hvilka den största ökningen i antalet försäkrade årsarbetare faller.

En annan omständighet, som äfven kan tänkas hafva medverkat till den stegrade olycksfallsbelastningen per försäkrad årsarbetare, torde vara, att Riksförsäkringsanstalten småningom erhållit ett urval af de sämre riskerna inom respektive industrier. Erfarenheten har nämligen visat, att olycksfallsbelastningen varierar högst betydligt inom olika företag tillhörande samma industri. Till utrönande af dessa faktorers möjliga inflytande har en särskild undersökning verkställts på grundval af tillgängligt material.

Tab. 2 (forts.).

	Industrigrupper med 301—800 årsarbetare per försäkringsår. D.					
	1903—1905.		1906—1907.			
	Antal årsarbetare.	Olycksfalls-belastn. per årsarbetare. Kr.	Antal årsarbetare	Olycksfalls-belastn. per årsarbetare. Kr.	Ökning i olycksfalls-belastningen. Kr.	Minskning i olycksfalls-belastningen. Kr.
Industrigrupper med understigande belastning.						
1. Afgångna industrigrupper	—	—	—	—	—	—
2. Ökade »	1 079·5	12·49	2 313·6	5·81	—	15 458
3. Oförändrade »	1 118·7	7·64	1 158·6	1·83	—	6 735
4. Minskade »	—	—	—	—	—	—
Samtliga grupper	**2 198·2**	**10·02**	**3 472·2**	**4·48**	—	**22 193**
Industrigrupper med öfverstigande belastning.						
5. Ökade industrigrupper	3 517·3	11·36	9 079·3	15·64	38 863	—
6. Oförändrade »	1 415·6	0·79	1 344·8	9·08	11 046	—
7. Minskade »	987·3	0·23	656·9	4·76	2 817	—
Samtliga grupper	**5 920·2**	**6·97**	**11 081·0**	**14·20**	**52 726**	—
Öfverskjutande ökning eller minskning . . .	—	—	—	—	30 533	—

De i Riksförsäkringsanstaltens årsberättelser meddelade uppgifterna öfver antalet försäkrade företag och årsarbetare samt olycksfallsbelastning för lagersättningar hafva, beträffande de farligare primära industrigrupperna, i tab. 2 sammanställts för de tvänne perioderna 1903—1905 samt 1906—1907. Därvid har likväl ingen hänsyn kunnat tagas till den reduktion af ersättningsbeloppen, som omnämnes i femårssammandraget, alldenstund fördelningen af denna reduktion å de primära industrigrupperna icke angifvits.

Då emellertid antalet försäkrade årsarbetare inom de olika primära industrigrupperna i många fall är så lågt, att de för de tvänne perioderna å 3 och 2 år resp. erhållna belastningssiffrorna icke äga någon allmängiltighet, har det ansetts lämpligt att i tab. 2 sammanföra primärgrupperna i fem storleksklasser, A, B, C, D och E, efter antalet försäkrade årsarbetare. Till indelningsgrund har tagits medeltalet försäkrade årsarbetare per år under de år försäkring varit gällande. De olika gruppernas omfattning framgår af tabellen. Innan materialet sammanställts, hafva afskilts ett antal industri-

Industrigrupper med öfver 800 årsarbetare per försäkringsår.

E.

1903—1905.		1906—1907.			
Antal årsarbetare.	Olycksfalls-belastn. per årsarbetare. Kr.	Antal årsarbetare.	Olycksfalls-belastn. per årsarbetare. Kr.	Ökning i olycksfalls-belastningen. Kr.	Minskning i olycksfalls-belastningen. Kr.
—	—	—	—	—	—
5 917·7	8·00	9 951·1	6·44	—	15 552
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
5 917·7	**8·00**	**9 951·1**	**6·44**	—	**15 552**
3 376·0	3·08	6 660·5	14·76	77 753	—
2 283·2	7·24	2 259·6	9·68	5 516	—
2 413·3	6·91	1 750·2	7·59	1 190	—
8 072·5	**5·40**	**10 670·3**	**12·51**	**84 459**	—
—	—	—	—	68 907	—

grupper, hvilka icke inverkat på olycksfallsbelastningens förändring, så tillvida som inom desamma intet olycksfall inträffat under någondera af de tvänne perioderna.

De återstående primära industrigrupperna hafva, såsom af tab. 2 framgår, fördelats på tvänne hufvudafdelningar. Till den förra hafva förts sådana industrigrupper, för hvilka olycksfallsbelastningen under den senare årsperioden understiger hvad den skulle hafva varit, därest densamma proportionellt följt förändringen från den förra till den senare perioden uti antalet försäkrade årsarbetare. Till den senare afdelningen åter hafva hänförts sådana industrigrupper, för hvilka belastningen under den senare perioden öfverstiger hvad den under angifna förutsättning skulle hafva varit. Den förra afdelningen kallas i tabellen »industrigrupper med understigande belastning» och den senare »industrigrupper med öfverstigande belastning». Inom den förra af dessa afdelningar hafva därefter särskilts s. k. afgångna grupper eller sådana, som förefunnits inom försäkringsstocken under den förra perioden, men icke under den senare. Dylika grupper förekomma icke inom

den senare afdelningen. Vidare hafva de primära grupperna inom de båda afdelningarna delats i sådana, för hvilka antalet försäkrade årsarbetare ökats eller minskats resp. varit stationärt från den förra till den senare perioden. Till de stationära eller oförändrade grupperna hafva hänförts icke blott de industrigrupper, hvars antal försäkrade årsarbetare varit exakt detsamma under de båda perioderna, utan äfven sådana där förändringen i detta antal stannar inom ± 12 % af den förra periodens årsarbetarantal. I kolumnerna »Ökning» resp. »Minskning i olycksfallsbelastningen» angifves det belopp, hvarmed olycksfallsbelastningen under den senare perioden öfver- resp. understiger hvad den skulle hafva varit, därest den förändrats i samma proportion, som antalet försäkrade årsarbetare. Vid beräkningen häraf hafva de i tabellens grupper sammanförda primära industrigrupperna betraktats såsom en enda grupp och sålunda beräkningen icke utförts för hvarje primär grupp särskildt. Resultatet af denna sammanställning framgår af tabellen.

Enligt hvad tabellen utvisar, hafva de tvänne minsta klasserna A och B endast med 1 743 kr. (skillnaden mellan 13 841 och 12 098) bidragit till den totala olycksfallsbelastningens ökning utöfver den med årsarbetarantalets tillväxt proportionella. Då antalet årsarbetare per försäkringsår under båda perioderna för dessa primära industrigrupper är mycket ringa samt därtill antalet försäkringsår är allt för lågt för att motverka det ringa årsarbetarantalet per år, kan man icke draga några slutsatser beträffande riskernas förändring ur de för dessa tvänne klasser anförda siffrorna.

Den därnäst större klassen C, omfattande de industrigrupper, för hvilka medeltalet försäkrade årsarbetare per försäkringsår ligger mellan 201 och 300, har, såsom af tab. 2 framgår, med 5 483 kr. bidragit till ökande af den totala belastningen öfver den proportionella. Detta resultat härrör till största delen af de under 7 C upptagna industrigrupperna, hvilka under de tre första åren hade att uppvisa 1 589·3 försäkrade årsarbetare eller i medeltal per år och industrigrupp 264·9, men under den senare perioden endast 731·9 årsarbetare, motsvarande 183·0 per år och industrigrupp. Denna grupp består af de tvänne primära grupperna »fabriker för explosiva varor» samt »grundläggningsarbeten». Den förra har under treårsperioden haft ett antal försäkrade årsarbetare af 875·2 eller 291·7 per försäkringsår samt en olycksfallsbelastning af 2 744 kr. eller *3·14* kr. per årsarbetare. Motsvarande siffror för tvåårsperioden äro 266·0 årsarbetare eller 133·0 per år samt 9 411 kr. belastning, motsvarande *35·38* kr. per årsarbetare. För den senare industrigruppen ställa sig belastningssiffrorna däremot betydligt gynnsammare, i det de äro 11·35 kr. per årsarbetare under den förra perioden samt 14·08 kr. per årsarbetare under den senare. Båda dessa industrigrupper hafva således bidragit till belastningens ökning utöfver den med arbetarantalet proportionella. Den öfvervägande anledningen till olycksfallsbelastningens stegring ligger dock, såsom synes, hos den alltid oberäkneliga sprängämnesindustrien. Icke heller inom denna klass

har emellertid antalet försäkrade årsarbetare varit så stort, att de erhållna belastningarna kunna anses äga någon allmängiltighet.

Den största betydelsen för ökningen af olycksfallsbelastningen öfver den proportionella äga likväl de tvänne sista storleksklasserna D och E.

Den förra af dessa har med 30 533 kr. bidragit till nämnda ökning. Den afgörande rollen härvidlag tillkommer grupp 5 D, hvilken ensam med 38 863 kr. bidrager till ökningen. Denna grupps sammansättning framgår af nedanstående tabell.

Industrigrupp.	Åren 1903—1905.				Åren 1906—1907.			
	Antal årsarb.	D:o per försäkringsår.	Utbetald lagersättning. Kr.	D:o per årsarb. Kr.	Antal årsarb.	D:o per försäkringsår.	Utbetald lagersättning. Kr.	D:o per årsarb. Kr.
Liniebyggn. för elektrisk kraftöfverföring	7·0	7·0	—	—	1 370·4	685·2	23 491	17·14
Bogseringsarbete	27·8	13·9	—	—	1 334·8	667·4	4 919	3·69
Cementfabriker	375·2	375·2	2 057	5·48	1 758·7	879·4	16 984	9·65
Byggn.-snickerifabriker med motor	824·7	274·9	2 816	3·41	1 362·6	681·3	14 613	10·72
Lossning och lastning af fartyg	1 062·2	354·1	17 419	16·40	1 605·2	802·6	41 453	25·82
Malmgrufvor	1 220·4	406·8	17 651	14·46	1 647·6	823·8	40 495	24·58

Såsom häraf framgår härrör den största ökningen i belastningen, absolut taget, från elektrisk liniebyggnad, lossning och lastning af fartyg, malmgrufvor samt därefter cementfabriker och byggnadssnickerifabriker med motor. Af dessa grupper kan den förstnämnda betraktas såsom nytillkommen. De tvänne följande åter, skeppsstufning och grufdrift, hade redan under första perioden ett så högt antal försäkrade årsarbetare, att den starka ökningen i belastning per årsarbetare gör sannolikt, att de nytillkomna riskerna hafva varit sämre än de äldre under treårsperioden. Dock är ju äfven här arbetarantalet icke större än att tillfälligheter såsom större grufras eller dylikt kunnat spela in.

Dessa ökningar motvägas till en del af den för grupp 2 D uppkomna minskningen uti belastningen under den proportionella. Denna minskning härrör från den enda primära gruppen möbelsnickerier med motor, hvars årsarbetarantal ökats från i medeltal 359·8 per försäkringsår under den förra perioden till 1 156·8 under den senare. Samtidigt har lagersättningen nedgått från 12·49 kr. till 5·81 kr. per årsarbetare, hvilket senare belopp sannolikt kommer det definitiva närmare än det förra, hvilket af en tillfällighet i förening med ett ringa årsarbetarantal synes hafva utfallit allt för högt.

Den sista klassen E, omfattande primära industrigrupper med ett antal försäkrade årsarbetare i medeltal per försäkringsår under hela femårsperioden af öfver 800, har såsom af tabellen framgår haft det största inflytandet på belastningens ökning öfver den proportionella, och det oaktadt gruppen 2 E därinom minskat belastningen med 15 552 kr.

Denna sistnämnda grupp består af sågverksindustri och spårvägar. Af dessa har den förra industrien absolut taget haft det största inflytandet beroende på det stora antalet försäkrade årsarbetare, nämligen 1 347·1 per år under den förra och 3 404·8 under den senare perioden. Verkan af det redan under den förra perioden relativt höga årsarbetarantalet visar sig däruti, att belastningen per årsarbetare endast obetydligt förändrats, nämligen från 10·21 kr. under den förra till 8·62 kr. under den senare perioden. För spårvägspersonalen har belastningen per årsarbetare såsom synes sjunkit mera.

Förhållandena inom den sista gruppen 5 E, som med 77 753 kr. ökat belastningen öfver den proportionella, framgår af nedanstående sammanställning.

Industrigrupp.	Åren 1903—1905.				Åren 1906—1907.			
	Antal årsarb.	D:o per försäkringsår.	Utbetald lagersättning.	D:o per årsarb.	Antal årsarb.	D:o per försäkringsår.	Utbetald lagersättning.	D:o per årsarb.
			Kr.	Kr.			Kr.	Kr.
Stenbrott och stenhuggerier för granit och jämförlig bergart	1 186·4	395·5	6 262	5·28	3 834·8	1 917·4	67 197	17·52
Murningsarbete för husbyggnader	2 189·6	729·8	4 145	1·87	2 825·7	1 412·8	31 089	11·0

Såsom synes är förhållandet här detsamma som i regeln förut varit fallet, nämligen att en under den förra perioden svagt representerad industrigrupp, där tillfälligheterna erhållit ett relativt stort spelrum, varit den inflytelserikaste genom tillströmning under den senare perioden af nya försäkringar. Den förra periodens belastning af 5·28 kr. per årsarbetare är alldeles för låg och höjde sig därför under den senare perioden till 17·52 kr., hvilket säkerligen kommer den definitiva närmare.

Den stora ökningen af belastningen per årsarbetare från den förra till den senare perioden inom muraryrket, nämligen från 1·89 kr. till 11 kr., synes något oväntad, i betraktande af att det redan under den förra perioden försäkrade årsarbetarantalet var så högt som 729·8 per år. Emellertid är belastningen per årsarbetare under denna period säkerligen lägre än den för yrket i fråga vanliga, under det att belastningen under den senare perioden förefaller väl hög. Dessa omständigheter synas tyda på, att en försämring af riskerna möjligen inträdt under den senare perioden, äfven om tillfälligheter kunna hafva gynnsamt påverkat den förra periodens belastning.

Af denna undersökning framgår sålunda, att lagersättningarnas ökning från den förra till den senare perioden för de farligare industrierna med ända till 51·2 % utöfver den med det försäkrade årsarbetarantalet proportionella, beror på att vissa industrier med relativt hög olycksfallsbelastning under den senare perioden blifvit väsentligt starkare företrädda än under den förra, då de voro så svagt representerade, att belastningen genom en tillfällighet blef alltför låg. Dessa industrier äro i främsta rummet stenbrott och stenhuggerier, murningsarbete för husbyggnader, elektrisk liniebyggnad, malmgrufvor, lastning och lossning å fartyg, byggnadssnickerifabriker och cementfabriker. Af jämförelsevis mindre betydelse hafva varit sprängämnesindustri samt grundläggnings- och hamnarbete.

Den förenade verkan af dessa industrigrupper har icke kunnat uppvägas af de andra grupper, hvilka bidragit att sänka belastningen under det proportionella beloppet. Främst bland dessa äro att anföra sågverk, möbelfabriker och spårvägsdrift.

Däremot har antalet försäkrade årsarbetare inom de nämnda industrierna icke varit tillräckligt stort för att det med säkerhet skulle kunna afgöras, huruvida en försämring i riskernas beskaffenhet *inom* de olika industrierna äfven ägt rum från den förra till den senare perioden. En del siffror, som i någon mån belysa denna fråga, hafva dock erhållits ur annan källa.

Vid en undersökning rörande sådana olycksfall, som inträffat under år 1908, men icke blifvit vederbörligen anmälda till Kommerskollegium (Arbetsstatistik C: 3, sid. 92), har Kollegii material fullständigats med uppgifter insamlade från Riksförsäkringsanstalten, från vissa arbetsgifvarsammanslutningar för olycksfallsförsäkring samt från enskilda försäkringsbolag, rörande bl. a. lagersatta olycksfall under nämnda år inom mekaniska verkstadsindustrien samt stenhuggerierna. För den förra industrien härrör kompletteringsmaterialet, utom från Riksförsäkringsanstalten, från Dalarnes försäkringsförening och Ömsesidiga olycksfallsförsäkringsföreningen Sveriges Verkstäder, hvilka äro de enda som i nämnvärd grad afslutat olycksfallsförsäkringar inom mekaniska verkstadsindustrien. Bland de enskilda bolagen äro följande representerade: Bore, Fylgia, Gothia, Hansa, Norden och Skandinavien. För stenindustrien komma utom Riksförsäkringsanstalten endast Dalarnes försäkringsförening samt Bore, Fylgia, Gothia och Skandinavien i betraktande. Uppdelar man hela det på detta sätt fullständigade materialet i trenne grupper, allt efter som den skadade och lagersatta varit försäkrad i Riksförsäkringsanstalten, i arbetsgifvarföreningar eller i försäkringsbolagen, samt ställer de utbetalade sjukersättningarna, den uppkomna invaliditeten äfvensom antalet inträffade dödsfall i relation till årsarbetarantalet inom de företag, där lagersatta olycksfall inträffat, erhålles följande resultat.

Försäkringar.	Mekaniska verkstadsindustrien.						Stenindustrien.					
	Antal årsarb.	Sjukhjälp. Kr.	D:o per årsarb. Kr.	Invaliditets-%.	D:o per årsarb.	Dödsfall.	Antal årsarb.	Sjukhjälp. Kr.	D:o per årsarb. Kr.	Invaliditets-%.	D:o per årsarb.	Dödsfall.
Riksförsäkringsanstalten	1 080	548	0·51	214	0·20	—	844	1 449	1·72	375	0·44	—
Arbetsgifvarföreningar	5 273	1 665	0·32	431	0·08	1	1 187	1 849	1·56	546	0·46	2
Försäkringsbolag . .	4 026	1 832	0·46	405	0·10	(3)	2 807	1 991	0·71	632	0·23	2
Samtliga	**10 379**	**4 045**	**0·39**	**1 050**	**0·10**	**4**	**4 838**	**5 289**	**1·09**	**1 553**	**0·32**	**4**

Af denna tablå synes framgå, beträffande verkstadsindustrien, att Riksförsäkringsanstaltens risker varit de sämsta, därnäst bolagens, under det arbetsgifvarföreningarnas varit de bästa, och detta beträffande såväl sjuk- som invaliditetsersättning, förutsatt att den sistnämnda till beloppet ungefär följer invaliditetsprocenten. Dödsfallsersättningarnas inflytande torde knappast ändra den angifna ordningen, men kan icke säkert bedömas, dels emedan kostnaderna för eventuella lifräntor till efterlefvande icke är bekant, dels på grund af ovissheten, huruvida trenne dödsfall (siffrorna i öfversikten satta inom parentes), böra anses hafva förorsakats genom olycksfall i arbete eller icke.[1] Äfven om den ojämnhet, som faktiskt gör sig gällande vid gradering af invaliditeter, skulle bidraga till höjning af Riksförsäkringsanstaltens ersättningskostnader, är dock skillnaden för stor för att kunna förklaras enbart häraf, utan synes förklaringsgrunden i betraktande af det relativt höga årsarbetarantalet vara att söka i sämre risker.

Hvad stenindustrien beträffar, är förhållandet i viss mån det motsatta, i det de bästa riskerna här synas ligga hos de enskilda bolagen, som i detta hänseende stå långt före de öfriga. Årsarbetarantalet är dock i detta fall för de tvänne första försäkringsorganen icke större än att tillfälligheter kunnat inverka.

Riksförsäkringsanstaltens nästa femårsberättelse torde komma att lämna otvetydigare besked om, huruvida de sämre riskerna inom resp. industrier äfven i vårt land tendera att samlas hos Riksförsäkringsanstalten.

De till femårsperioden hörande fallen af varaktig *invaliditet* återfinnas i tab. 2 i Riksförsäkringsanstaltens berättelse, fördelade med hänsyn till invaliditetsgrad och industrigrupp. Därvid framstår såsom anmärkningsvärdt det ringa antalet invaliditetsfall, med invaliditetsgrad af mellan 20 och 25 %, jämfördt med antalet fall af 20 och 25 % invaliditetsgrad. Detta kan delvis förklaras genom den talrika förekomsten af ögonskador, i det blindhet å ett öga beräknas till 20 % och förlust af ett öga till 25 %; emellan dessa procenttal gradsättas ögonskador mera sällan.

[1] Se Arbetsstatistik C: 3, sid. 94.

Antal dagar efter första läkarbehandlingen från och med hvilken ersättning utgått.	Antal sjukhjälps-fall.
1	1 674
2	11
3	82
4	4 729
9	6
61	353
Summa	**6 855**

Den sjukhjälp, som enligt försäkringsaftalet skall utgå, löper från olika antal dagar efter första läkarbehandlingen. Fördelningen i detta hänseende framgår af ofvanstående sammanställning.

Af de 6 502 olycksfall, för hvilka sjukhjälpsersättning utgick under karenstiden, kvarstodo vid karenstidens slut 504. Från och med 61 dagen funnos således 857 sjukhjälpsberättigade. Af dessa kvarstodo vid början af

2:a kvartalet	477	7:e kvartalet	2
3:e »	119	8:e »	1
4:e »	38	9:e »	1
5:e »	14	10:e »	1
6:e »	4	11:e »	0

Härvid har ett kvartal satts lika med 13 veckor. 14 af olycksfall träffade arbetare voro sjuka mera än 1 år, men endast 1 mer än 2 år.

Sjuktidens samband med invaliditetsgraden framgår af nedanstående sammanställning rörande de definitiva lifräntor, som föregåtts af sjukhjälp.

Invaliditetsgrad.	Karensförsäkrade.			Sjukdom med mera än 60 dagars varaktighet för såväl karens- som icke karensförsäkrade.		
	Antal		Medeltal sjuk-dagar.	Antal		Medeltal sjuk-dagar.
	fall.	sjuk-dagar.		fall.	sjuk-dagar.	
10 t. o. m. 15 %	100	7 391	73·9	96	11 004	114·6
Öfver 15 t. o. m. 25 %	96	8 621	89·8	101	12 753	126·3
10 t. o. m. 25 %	196	16 012	81·7	197	23 757	120·6
Öfver 25 t. o. m. 50 %	61	8 216	134·7	83	14 642	176·4
» 50 » 100 »	15	2 823	188·2	37	9 134	246·9
» 25 » 100 »	76	11 039	145·2	120	23 776	198·1
10 t. o. m. 100 %	**272**	**27 051**	**99·5**	**317**	**47 533**	**149·9**

Hvad beträffar olycksfallens följder med hänsyn till skadad kroppsdel, bekräftar undersökningen under femårsperioden den förut gjorda erfarenheten, att de flesta fall af varaktig invaliditet uppstå på grund af ögon- och fingerskador, och detta inom sten-, metall-, trä- och byggnadsindustrierna. Af 552 invaliditetsfall under nämnda period voro 141 förorsakade af ögonskador och 181 af fingerskador. Af de förra komma 43 på stenindustrien, 23 på metallindustrien och 30 på byggnadsindustrien, af de senare komma 21 på metallindustrien och 64 på träindustrien.

Kortare meddelanden.

— Kollektivaftal m. m. —

Kollektivaftal i Norge. Ända till 1905 års utgång voro endast få kollektivaftal träffade i Norge och de, som funnos, gällde väsentligen handtverken, i mindre grad den egentliga industrien. Under år 1906 ingingos emellertid ett stort antal aftal och ännu högre siffror nåddes under åren 1907 och 1908, i det att de under dessa bägge år slutna aftalen gällde 35—40 000 arbetare, häri inräknade äfven oorganiserade. Härmed hade en så väsentlig del af de norska industriarbetarna fått sina arbetsförhållanden reglerade, att de följande åren måste uppvisa en nedgång. De under år 1909 afslutna 119 aftalen berörde emellertid 9 087 arbetare (däraf 1 294 oorganiserade) och 1910 års 98 aftal 9 426 arbetare (af hvilka 2 373 oorganiserade). Vid 1909 års utgång voro i kraft 453 aftal, omfattande 48 917 arbetare; motsvarande siffror ett år senare voro 497 och 53 001. För 1911 uppgifves antalet kollektivaftal hafva stigit till 590, omfattande 61 454 arbetare.

(Ot. prop. n:r 29, 1912.)

— Strejker, lockouter m. m. —

Fråga om förhandlingsordning vid statens förvaltande verk. I motion inom Andra kammaren vid årets Riksdag hemställdes, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl Maj:t täcktes föranstalta om utredning angående lämpligaste former och grunder för fastställande af en förhandlingsordning mellan i statens administrativa verk anställda tjänstemän och arbetare och deras organisationer å ena sidan samt vederbörande verks styrelse och underlydande förvaltningar å andra sidan, hvilken förhandlingsordning jämväl borde innehålla regler för behandling af s. k. disciplinmål, samt därefter för Riksdagen framlägga förslag i ärendet.

Andra kammarens fjärde tillfälliga utskott hemställde i anledning af motionen, att Andra kammaren ville för sin del besluta, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående fastställande af en förhandlingsordning för i statens administrativa verk anställd personal, och i samband därmed angående enhetliga regler för handläggning af s. k. disciplinmål samt att för Riksdagen måtte framläggas de förslag, hvartill utredningen föranledde.

Mot utskottets utlåtande afgåfvos två reservationer. I den ena af dessa hemställdes, att Andra kammaren med anledning af ifrågavarande motion ville för sin del besluta, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t hemställa, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda i hvad mån bestämmelser kunna träffas i syfte att vid behandlingen inom statens förvaltande verk af viktigare frågor rörande personalens arbets- och löneförhållanden äfvensom af disciplinmål vederbörande personal måtte sättas i tillfälle att göra sina synpunkter gällande.

I den andra reservationen hemställdes, att Andra kammaren för sin del ville besluta, att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utreda, dels huruvida och i hvad mån den vid statens affärsdrifvande verk anställda personal, som icke är

upptagen å ordinarie stat, må tillerkännas rätt att, innan sådana sagda personal rörande frågor, som äro af allmängiltig natur och af större vikt, afgöras, inför vederbörande styrelse framlägga sina önskemål, sina synpunkter och sina yrkanden, dels ock under hvilka former denna personalens rätt må kunna utöfvas, samt därefter vidtaga de åtgärder, till hvilka berörda utredning kan gifva anledning.

Andra kammaren anslöt sig till den förstnämnda reservationen.

Första kammarens första tillfälliga utskott hemställde under hänvisning till att tiden icke medgaf realbehandling af ärendet, att kammaren icke måtte biträda Andra kammarens beslut.

Då Första kammaren därefter biföll sitt utskotts hemställan, hade frågan för denna Riksdag förfallit.

Norskt lagförslag om medling och skiljedom i arbetstvister. Den norska regeringen har beslutat framlägga ett förslag till lag om arbetstvister, utarbetadt på grundval af det kommittéförslag, som afgafs den 20 november 1909 och för hvilket finnes redogjordt i dessa »Meddelanden» (årg. 1910, häfte 3, s. 232 ff.). Det nu utarbetade regeringsförslaget afviker dock i ganska hög grad från kommitténs förslag och synes särskildt hafva rönt inflytande af den danska lagen om skiljedomstol den 12 april 1910.

Lagförslagets hufvudsyfte är att anvisa utvägar för fredlig lösning af arbetskonflikter, och det förbjuder, att strejk eller lockout tillgripes i en konflikt, förrän en fredlig lösning försökts. I denna hufvuddel har regeringen alltså följt den linje, som man plägat benämna den kanadensiska efter 1907 års lag i Kanada om obligatorisk medling i arbetstvister.[1]

I fråga om rättstvister, som förslaget i likhet med den danska lagstiftningen skarpt skiljer från intressetvister, stadgas, att tvist om tolkning och tillämpning af kollektivaftal skall betraktas såsom rättstvist och dess afgörande hänskjutas till en för hela landet gemensam specialdomstol, »Arbejdsretten», med särskild processordning i syfte att åvägabringa ett snabbt afgörande. Att i sådan tvist tillgripa arbetsinställelse är absolut förbjudet. Den grundsats, som lagförslaget härutinnan fastslår, är icke ny, utan ansluter sig till den praxis, som sedan länge utbildat sig organisationerna emellan. De under senare år afslutade kollektivaftalen hafva i regel innehållit bestämmelse, att här ifrågavarande tvister icke få föranleda arbetsinställelse, utan skola afgöras genom medling och skiljedom.

Nyssnämnda arbetsdomstol skall bestå af 5 ledamöter, som konungen förordnar för 3 år i sänder. Ordföranden skall innehafva de för en ledamot i högsta domstolen erforderliga kvalifikationer. Af domstolens öfriga ledamöter utses två på förslag af Norsk Arbeidsgiverforening och två på förslag af Arbejdernes faglige Landsorganisation. I regel skola förhandlingarna föras muntligen, och det åligger domstolen ombesörja, att fullständiga upplysningar införskaffas rörande hvarje punkt. Domstolens beslut äro inappellabla. Dock kunna hos högsta domstolen öfverklagas beslut om ärendes afvisande eller upptagande, hvarjämte beslut om tredje mans skyldighet att afgifva förklaring eller fungera såsom sakkunnig m. m. kunna hänskjutas till högsta domstolens s. k. käromålsutskott.

Särskilda bestämmelser gälla följderna af aftalsbrott. Vid ådömande af ersättning för aftalsbrott skall domstolen icke endast taga hänsyn till skadans storlek utan äfven till påvisad delaktighet i skulden och till den skadelidandes beteende i allmänhet. Under särskildt förmildrande omständigheter kan skadeståndet helt och hållet bortfalla. Å andra sidan kan domstolen, äfven om aftalsbrottet icke förorsakat ekonomisk skada, likväl med hänsyn till bevisad skuld och eljes föreliggande förhållanden tillerkänna den kränkte lämplig ersättning.

Nämnda bestämmelser om skadestånd äro en efterbildning af den danska lagens stadganden om »bot».[2]

Vidkommande organisationens ansvarsskyldighet för medlemmars aftalsbrott stadgas, att organisationen ådrager sig ansvar, därest den förorsakat aftalsbrottet eller trots uppmaning icke anlitat till buds stående medel gentemot den enskilde medlemmen. Saknar en arbetsgifvar- eller fackförening medel att gälda skadestånd för aftalsbrott, kan det felande beloppet utsökas hos de enskilda medlemmarna. Härvid är dock fastställd en maximigräns af 30 kr. per medlem af arbetarorganisation och 30 000 kr. per medlem af arbetsgifvarorganisation.

[1] Se »Meddel.» årg. 1909, sid. 677 ff.
[2] Se »Meddel.» årg. 1910, sid. 401.

I fråga om processförfarandet stadgas, att vid en öfverenskommelse, träffad af en organisation, de enskilda medlemmarnas rättigheter och skyldigheter på grund af öfverenskommelsen kunna göras gällande allenast genom talan af eller mot organisationen. Vill käranden föra talan mot enskilda medlemmar skola dessa instämmas jämte organisationen.

I fråga om intressetvister d. v. s. tvister vid afslutandet af nya kollektivaftal var den förut omnämnda kommittén enig om att föreslå obligatorisk medling och förbjuda arbetsinställelse, innan medlingsförfarandet afslutats. Däremot afstod kommittén från tanken på ovillkorlig obligatorisk skiljedom. En majoritet af 3 medlemmar föreslog skiljedomsförfarande i hvarje konflikt, men beslutet skulle endast vara bindande, därest det var enhälligt.

Af motiverna till lagförslaget framgår, att justitieministern delat kommitténs betänkligheter mot införandet af ovillkorlig obligatorisk skiljedom. Det hänvisas till att obligatorisk skiljedom enligt erfarenhetens vittnesbörd medfört ett statligt ingripande i löneförhållandena äfven inom andra företag än dem, som beröras af tvisten i fråga, och att en sådan statlig reglering har tendens att gripa allt vidare kring sig. Arbetet skulle blifva staten öfvermäktigt, alldeles oafsedt, att det skulle ådraga staten förpliktelser, hvars konsekvenser med svårighet läte sig öfverskådas. Det hänvisas ock till, att både arbetsgifvarnas och arbetarnas organisationer ställt sig afvisande mot tanken på obligatorisk skiljedom.

Men icke ens införandet af villkorlig obligatorisk skiljedom har justitieministern velat ansluta sig till, enär en sådan anordning icke torde leda till något afsevärdt positivt resultat. Förslaget åsyftar därför endast att införa obligatorisk medling, men lämnar dock parterna tillfälle att enas om sin saks hänskjutande till en af staten organiserad skiljedomstol.

Medlingen sker genom förlikningsnämnder (mæglingsraad) af 3 medlemmar, nämligen en ständig, som bekläder ordförandeplatsen, och 2 andra, som utses af ordföranden efter förslag af de intresserade parterna. Riket indelas i 5 förlikningsdistrikt, och för hvart af dessa utser konungen en förlikningsman för tvänne år i sänder. I regel skall medlingen utföras af förlikningsnämnden i det distrikt, där konflikten äger rum, men parterna äga ock efter ömsesidig öfverenskommelse begära att få saken handlagd vid hvilken som helst af de 5 förlikningsnämnderna.

Förlikningsnämnderna handlägga följaktligen endast intressetvister, men icke rättstvister. En intressetvist får icke leda till strejk eller lockout, förrän den instämts till förlikningsnämnden och därstädes blifvit slutbehandlad. Därest 14 dagar förflutit efter det första sammanträdet i förlikningsnämnden och förlikning icke kommit till stånd, är hvar och en af parterna berättigad att kräfva förhandlingarnas afslutande. Förlikningsnämnden är då förpliktigad att inom 3 dagar ingifva till vederbörande ministerium en redogörelse för tvisten och förslag till lösning af densamma. Denna redogörelse offentliggöres af ministeriet. Har en månad förflutit efter förhandlingarnas afslutande och konflikten fortfarande är olöst, skall förlikningsnämndens ordförande uppmana parterna att på nytt träda i förhandling, men parterna äro då icke pliktiga att antaga ny medling.

Är medlingen afslutad eller parterna eniga därom att i stället underkasta sig skiljedom, kunna de gemensamt hänskjuta tvist om nytt aftal till en skiljedomstol af 5 ledamöter. Ordföranden i »Arbejdsretten» skall vara ordförande jämväl i denna skiljedomstol. De 4 öfriga ledamöterna utses af ordföranden på förslag af hvardera parten. Vederbörande ministerium skall årligen utse tvänne utskott, hvart och ett bestående af 20 personer, som äro villiga och lämpliga att fungera som bisittare i skiljedomstolen. Medlemmarna i det ena utskottet tillsättas på förslag af Norsk Arbeidsgiverforening, medlemmarna i det andra på förslag af Arbejdernes faglige Landsorganisation.

En af skiljedomstolen afkunnad dom äger icke giltighet längre tid än 3 år, för såvidt icke bägge parterna uttryckligen samtyckt till annat. Beträffande besluts öfverklagande gälla samma regler som för Arbejdsretten.

Inför förlikningsnämnd afslutad förlikning och af skiljedomstolen afkunnad dom äger samma giltighet som kollektivaftal.

För lagstridigt etablerande af eller deltagande i strejk eller lockout är bötesstraff stadgadt, hvilket för arbetsgifvares del vid upprepad förseelse kan stiga till 50 000 kronor.

Slutligen innehåller lagförslaget bestämmelser om, att såväl arbetsgifvare som fackföreningar skola anmälas till det i enlighet med 1909 års fabrikslag upprättade »arbetsrådet», hvilket likaledes bör få del af alla träffade kollektivaftal.

(Arbeidsgiveren.)

— Arbetsmarknad och arbetslöshet. —

Arbetsmarknaden i England under april 1912. Arbetstillgången ökades under april månad på ett tillfredsställande sätt efter den med anledning af kolstriden inträffade nedgången. Vid månadens slut var ställningen åter nästan lika gynnsam som under februari.

Påsken, som inföll vid slutet af månadens första vecka, gör den exakta arbetstillgången efter kolstridens slut svårare att bestämma. I några fall förkortades helgen, för att arbetet i full omfattning skulle kunna återupptagas så fort som möjligt, men i allmänhet utsträcktes den afsevärdt. Hela arbetstillgången inom de rapporterande industrierna visade fortsatt och ökad nedgång under de två första veckorna af april; minst var den under den vecka, som slutade den 13. Under den följande veckan var förbättringen tydlig och under den vecka, som utgick den 27, kan arbetsmarknaden anses hafva inom de flesta branscher öfvervunnit kolstridens verkningar.

Af de industrier, som i Labour Gazette's aprilnummer uppgåfvos hafva blifvit mest lidande, började tackjärnsindustrien att förbättras under månadens andra vecka, men förbättringen gick mycket långsamt ända till fjärde veckan, vid hvars slut antalet masugnar i verksamhet emellertid åter uppgick till öfver 75 % af de vid februari månads utgång i gång varande; järn- och stålplåtvalsverken hade redan ungefär en vecka tidigare åter kommit in i något så när normala förhållanden. Järn- och stålindustrien hade sin svåraste tid under första veckan af april, men visade från slutet af den andra veckan en särdeles hastig uppgång. Lervaruindustrien började förbättras under andra veckan och tegelindustrien under den tredje; arbetstillgången inom buteljglasindustrien var däremot mycket liten ända till den fjärde veckan, då den fortfarande var betydligt mindre än vid februari månads utgång.

I jämförelse med samma månad föregående år var läget förbättradt inom flertalet viktigare industrier, särskildt inom järn- och stål-, bomulls-, spets-, trikå- och skoindustrierna. En afsevärd försämring visade däremot tackjärnsindustrien, och en nedgång hade också ägt rum i fråga om glas- och tegelindustrierna, som ännu ej öfvervunnit kolstridens verkningar.

Uppgifter hade lämnats af 394 fackförbund med 833 019 medlemmar, af hvilka 30 222 (3·6 %) rapporterats såsom arbetslösa vid slutet af april 1912; motsvarande siffra vid slutet af mars 1912 var 11·3 % och vid utgången af april 1911 2·8 %.

Ingångna svar från ett antal arbetsgifvare, sysselsättande 430 209 arbetare under veckan närmast före den 27 april 1912, visade en ökning med 11·5 % af det utbetalade lönebeloppet jämfördt med samma vecka föregående månad och med 3·4 % jämfördt med samma vecka föregående år.

(Labour Gazette.)

Arbetsmarknaden i Frankrike under april 1912. Den starka efterfrågan på vinodlingsarbetare, som visade sig under föregående månad, har ej fortfarit, utan torkan medförde ökad arbetslöshet, som dock minskades genom vissa säsongarbeten vid vinodlingen. Bland skogsarbetarna var samma föga tillfredsställande läge rådande i en del departement, medan det i andra visade en tydlig tendens till att förbättras på grund af jordbruksarbetets återupptagande. På det hela taget har dock arbetslösheten betydligt minskats och är t. o. m. mindre än under april 1911.

Trädgårdsbranschen i trakten af Paris visar fortfarande en stor lifaktighet. Textilindustrien visar ingen synnerlig förändring gentemot föregående månad och arbetslösheten är nästan densamma som föregående år vid samma tid. Det är i synnerhet ylleväfverierna i Roubaix-distriktet, som fortfarande lida under verkningarna af den minskade efterfrågan. Inom järn och metallindustrien är läget alltjämt mycket gynnsamt och godt inom tryckeriindustrien. Byggnadsverksamheten visar däremot en vid denna årstid mindre vanlig nedgång. Inom läderindustrien synes läget ej tyda på någon förbättring och arbetslösheten äger ännu en betydande omfattning samt är större än under föregående år.

1 051 fackförbund med 297 574 arbetare hafva lämnat svar på de månatliga förfrågningarna angående arbetsmarknadens läge och arbetslösheten under april 1912.

Bland dessa fackförbund hafva 800 med 236 854 medlemmar uppgifvit antalet arbetslösa till 15 598 eller 6·6 % inberäknadt grufarbetarna i departementet Pas-de-Calais och 7·4 % utan inberäknande af dessa arbetare. Motsvarande tal för närmast föregående månad var 6·2 % och för april 1911 5·7 %.

Arbetstillgången under april 1912 har i jämförelse med mars 1912 angifvits såsom rikligare af 29 % af de redovisade fackförbunden omfattande 23 % af samtliga organiserade arbetare, såsom oförändrad af resp. 52 och 63 % samt såsom mindre riklig af resp. 19 och 14 %.

På frågan: »Anser ni läget på arbetsmarknaden vara tillfredsställande för årstiden?» hafva 633 fackförbund med 151 069 medlemmar svarat jakande och 235 med 80 328 medlemmar nekande.

(Bulletin de l'Office du Travail.)

Arbetsmarknaden i Tyskland under april 1912. Den tyska arbetsmarknadens läge har under april månad i allmänhet ytterligare förbättrats. Enligt uppgifter från de olika industrierna har arbetstillgången inom de flesta af dem fortfarande utvecklats i ganska gynnsam riktning.

På kolmarknaden i Ruhrområdet var efterfrågan i allmänhet god, äfven om den icke framträdde med den styrka, som man på sina håll väntat såsom följd af kolstridens efterverkningar. Äfven i Oberschlesien var afsättningen på grund af gynnsamt vattenstånd i Oder genomgående ganska tillfredsställande, om också den under föregående månad på grund af kolarbetarkonflikterna i England och Westphalen utomordentligt starka efterfrågan i någon mån minskats. I Niederschlesien var arbetstillgången mindre tillfredsställande och äfven i det mellantyska brunkolområdet lämnade läget öfrigt att önska.

Rätt liflig var åter verksamheten i de kemiska, elektriska och kaliindustrierna, och äfven vid masugnar och hyttor samt järngjuterier har det gynnsamma läget fortfarit. Vid bomullsspinnerierna var läget tillfredsställande och äfven från klädesindustrien låta uppgifterna något gynnsammare än föregående månad.

Pappersindustrien var äfven väl sysselsatt. Vid bok- och tidningstryckerierna visade sig däremot en minskning i verksamheten.

Med den varmare årstidens inträdande har läget inom byggnadsbranschen i flertalet städer utvecklat sig tillfredsställande.

Enligt uppgifter från sjukkassorna har arbetstillgången ytterligare förbättrats under april. I jämförelse med den 1 april visade den 1 maj en ökning af de försäkringspliktiga medlemmarnas antal, sedan de förvärfsoförmögna sjukanmälda frånräknats, på sammanlagdt 111 420 personer (+ 98 228 manl. + 13 192 kvinnl.). Ökningen var mindre än under motsvarande månad föregående år, hvarunder sjukkassornas medlemsantal ökades med 125 332. Om man sätter antalet medlemmar den 1 januari 1912 = 100, hade detta för männens vidkommande ökats till 106 och för kvinnornas till 104. Under samma månad föregående år uppgick motsvarande siffra till resp. 107 och 103.

Angående arbetslösheten under april föreligga uppgifter från 50 fackförbund med 1 987 414 medlemmar. Af dessa voro vid månadens slut 1·7 % arbetslösa. Vid slutet af april 1911 uppgick antalet arbetslösa till 1·8 % och vid slutet af föregående månad till 1·6 %, hvilket sålunda tyder på förbättring i jämförelse med föregående år men däremot försämring i jämförelse med närmast föregående månad.

Af uppgifter från arbetsförmedlingsanstalterna framgår, att en ökning i antalet arbetssökande inträdt i jämförelse såväl med föregående år som med sistlidna månad. Vid samtliga uppgiftslämnande arbetsförmedlingsanstalter, från hvilka jämförbara siffror föreligga, kommo i april 1912 på 100 lediga platser för män 150 arbetssökande mot 143 under samma månad föregående år och 145 under mars. För kvinnor voro motsvarande siffror resp. 92, 79 och 84.

(Reichsarbeitsblatt.)

Statens ingripande för reglerande af arbetsmarknaden. Till norska regeringen har inlämnats en skrifvelse, undertecknad af den norske Fællesforening for Haandverk og Industri, den norske Handelsstands Fællesforening och Norsk Landmandsforbund, hvari uppmärksamheten riktas på önskvärdheten af att staten genom inskränkningar af de offentliga arbetena under högkonjunktur och beredande af arbetstillfällen under dåliga tider bidrager till reglerandet af arbetstillgången. Framställningen utmynnar i följande yrkande:

Undertecknade landsorganisationer få på det enträgnaste hemställa till statsmakternas öfvervägande att träffa nödiga anordningar beträffande statens arbeten i och för reglering af arbetsmarknaden. Det är af stor betydelse och fullt öfverensstämmande med sunda nationalekonomiska och sociala principer, att staten ej nu forcerar sin arbetsdrift, utan snarare inskränker den till

det allra nödvändigaste för att kunna bedrifva arbetena så mycket mera intensivt, när om några år nästa lågkonjunktur inträffar.

Utan att för öfrigt uttala sig om huruvida det nu bör göras någon inskränkning i den pågående arbetsdriften eller i så fall på hvilka områden denna borde företagas, hafva vi ansett det som vår plikt att nu rikta statsmakternas uppmärksamhet på detta förhållande och ej vänta därmed, tills de dåliga tiderna redan inträdt, och slutligen vilja vi uttala en förhoppning om att det från det allmännas sida göres allt för att reglera arbetsmarknaden i öfverensstämmelse med de principer vi här framställt.

Åtgärder mot arbetslösheten. I inom båda kamrarna vid årets Riksdag väckta motioner hade hemställts, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, dels huruvida och på hvad sätt statens och kommunernas arbeten må utföras enligt sådan planläggning, att arbete kan beredas största möjliga antal arbetare under tider och perioder, då den privata företagsamheten inskränkes och till följd däraf större arbetslöshet uppstår; dels i hvad mån den mera permanenta arbetslösheten må kunna undanröjas genom anordnande af särskilda allmänna arbeten, afseende ett bättre tillvaratagande af statens naturatillgångar, såsom skogar, vattenkraft, myrmarker m. m., samt vidtaga de åtgärder, hvartill utredningen gifver anledning och, i den mån Riksdagens medverkan kräfves, förelägga densamma förslag i ärendet.

Andra kammarens fjärde tillfälliga utskott lämnade i sitt utlåtande öfver motionen en sammanfattande redogörelse för bl. a. arbetslöshetsräkningarna den 12 januari 1909 och den 31 januari 1910, den regelbundna arbetslöshetsrapporteringen från arbetarorganisationerna under tiden 1 mars—1 december 1911, den offentliga arbetsförmedlingen i Sverige åren 1907—1911 samt en öfversikt öfver de offentliga åtgärder mot arbetslösheten, som i utlandet vidtagits i liknande syfte som i motionen föreslagits.

Utskottet hemställde om bifall till motionens yrkande, hvilket också bifölls af Andra kammaren.

Första kammarens andra tillfälliga utskott hemställde, att kammaren måtte bifalla motionens förra del men afslå dess senare del, och kammaren biföll utskottets hemställan. Andra kammaren fattade därefter samma beslut som Första kammaren, hvadan Riksdagens beslut innebär en anhållan om utredning, huruvida och på hvad sätt statens och kommunernas arbeten må utföras enligt sådan planläggning, att arbete kan beredas största möjliga antal arbetare under tider och perioder, då den privata företagsamheten inskränkes och till följd däraf större arbetslöshet uppstår.

Arbetslöshetsunderstöd för sjöfolk. I inom båda kamrarna vid årets Riksdag väckta motioner hade hemställts, att Riksdagen ville besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och, därest denna därtill föranleder, om förslag dels till inrättande af en till sjömanshusen anknuten maritim arbetsförmedling och dels till en för sjöfolket afsedd arbetslöshetsförsäkringskassa.

Med hänvisning dels till de nya bestämmelser angående sjömanshusens arbetsförmedling, som innehållas i kungl. förordningen den 13 juli 1911 angående sjömanshusen i riket samt sjöfolks på- och afmönstring m. m., dels till att i den kungl. propositionen angående inrättande af en socialstyrelse föreslagits, att sjömanshusens arbetsförmedling omedelbart skulle ställas under öfverinseende af socialstyrelsen, hemställde Andra kammarens fjärde tillfälliga utskott om afslag å förra delen af motionens yrkande. Däremot tillstyrkte utskottet, att Andra kammaren ville för sin del besluta, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och, därest denna därtill föranleder, om förslag till inrättande af en för sjöfolket afsedd arbetslöshetsförsäkringskassa. Utskottets hemställan blef af kammaren bifallen.

Första kammarens andra tillfälliga utskott hemställde, dels att Första kammaren icke måtte bifalla motionen i hvad den afsåge inrättande af en maritim arbetsförmedling, dels ock beträffande frågan om en arbetslöshetsförsäkringskassa, att Första kammaren ville i så måtto bifalla motionen, att kammaren för sin del beslutade, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t måtte taga under öfvervägande, huruvida icke tills vidare och intill dess frågan om arbetslöshetsförsäkring för sjömän kunde blifva slutligen ordnad, sjömanshusen genom statsanslag

eller annorledes måtte kunna sättas i tillfälle att i större omfattning än för närvarande är förhållandet lämna tillfälliga understöd åt behöfvande, arbetslösa sjömän.

Sedan Första kammaren bifallit sitt utskotts hemställan och beslutet delgifvits Andra kammaren, beslöt denna på hemställan af sitt fjärde tillfälliga utskott att bifalla hvad Första kammaren i ärendet beslutat.

— Arbetsförmedling. —

Den offentliga arbetsförmedlingen i Köpenhamn under år 1911. I »Sociala Meddelanden» för år 1912, s. 255—256 hafva lämnats en del uppgifter om den offentliga arbetsförmedlingens i Köpenhamn verksamhet under tioårsperioden 1901—1910 (anstalten upprättades år 1901). Däraf framgick, att arbetsförmedlingsanstalten under de första åren var stadd i stadigt uppåtgående, samt att år 1907 visade högsta antalet tillsatta platser eller 40 320, men att siffrorna under de följande åren väsentligt sjunkit. Redan under år 1910 visade emellertid den manliga afdelningen tendens till ökning, hvilken under år 1911 gjort sig gällande å såväl manliga som kvinnliga afdelningen. Under sistnämnda år anmälde sig tillhopa 40 414 arbetssökande (21 997 män och 18 417 kvinnor, i båda fallen ökning i jämförelse med näst föregående år). Samtidigt tillsattes 28 198 platser (12 511 med män och 15 687 med kvinnor) mot 26 024 år 1910. De tillsatta platsernas antal utgjorde alltså 69·8 % af de arbetssökandes (motsvarande tal år 1910 var 67·3). Af de tillsatta platserna afsågo 2 112 annan ort än Köpenhamn.

Köpenhamnsanstalten har med de danska statsbanorna träffat öfverenskommelse, att dessa i vissa förekommande fall, efter af anstalten gifven legitimation, utlämna biljetter till personer, som erhållit anställning utom staden Köpenhamn. Detta arrangement kom under år 1911 till användning i 119 fall, och den däraf förorsakade biljettkostnaden uppgick till 415 kronor 80 öre.

(Beretning om Københavns kommunale Arbejdsanvisningskontors Virksomhed i 1911.)

— Kooperation. —

Kooperativ partihandel under år 1911. Nedan intagna tabell angifver omsättningen inom 17 kooperativa partihandelsföreningar i Europa under år 1911. Endast från en, nämligen den nyligen bildade italienska föreningen med säte i Milano, saknas uppgifter.

	Omsättning under år 1911.	Ökning från 1910.	
	Kronor.	Kronor.	%.
Cooperative Wholesale Society, Manchester	502 073 820	23 852 826	4·88
Scottish Cooperative Wholesale Society, Glasgow	141 319 422	2 032 560	1·45
Grosseinkaufsgesellschaft, Hamburg	98 644 914	18 842 238	23·61
Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger, Köpenhamn	49 410 900	2 949 102	6·34
Verein Schweizericher Konsumvereine, Basel	23 109 102	3 117 726	15·60
Hangya, Budapest	17 998 164	3 621 762	25·19
Grosseinkaufsgesellschaft, Wien	16 852 464	1 669 896	10·99
Centrallaget för Finlands handelsandelslag, Helsingfors	11 629 026	1 829 772	18·67
Magasin de Gros, Paris	7 558 632	2 167 074	40·18
Kooperativa Partihandelsföreningen, Moskva (S. P. O.)	7 028 622	3 170 106	82·10
Handelskamer van den Nederlandschen Coöperatieven Bond, Amsterdam	5 417 478	608 004	13·06
Kooperativa förbundet, Stockholm	5 087 776	574 748	12·73
Fédération Coopérative Belge, Antwerpen	4 251 384	1 018 584	31·52
Coopérative de Gros, Paris	1 335 420	272 250	23·60
Norges Kooperative Landsforening, Kristiania	1 243 710	277 200	28·70
Kooperativa Partihandelsföreningen, Prag (V. D. P.)	1 225 566	451 566	58·34
Kooperativa Partihandelsföreningen, Warschau (G. E. G.)	570 240	—	—

Anm. 1 pund sterling har räknats = 18 kronor.

Af tabellen framgår att samtliga föreningarna hafva att uppvisa en ökning af omsättningen, hvilken för vissa af dem är högst afsevärd. Bland de större framträder i detta afseende särskildt den tyska partihandelsföreningen, som fortsatt sin snabba utveckling. Huru hastig denna i själfva verket varit, framgår af här gjorda sammanställning af omsättningssiffrorna jämte ökningsprocenten under de sex senaste åren:

	Omsättning kr.	Ökning från föregående år %.
1906	41 852 912	—
1907	53 879 598	28·73
1908	59 200 449	9·83
1909	67 424 232	13·90
1910	79 802 684	18·40
1911	98 644 914	23·61

De engelska och skotska föreningarna hafva däremot att uppvisa jämförelsevis små ökningsprocenter. Samma förhållande har varit rådande äfven under de närmast föregående åren och torde finna sin förklaring i att dessa föreningar sedan länge äro så inarbetade och hafva så utvecklat sin verksamhet att några nya stora afsättningsområden ej stå att vinna. — Den engelska föreningen har ensam en årlig försäljningssumma — öfver 500 mill. kronor — som afsevärdt öfverstiger samtliga de öfriga föreningarnas sammanlagda.

Af de mindre föreningarna märkas särskildt den ryska med säte i Moskva, som nära fördubblat sin omsättning, och den böhmiska, som ökat sin med öfver 50 %. Den svenska partihandelsorganisationen, Kooperativa förbundet, som under flera år stått tämligen stilla utvisar en stegring af försäljningssumman med 12·73 %. Ny för året var utom den italienska äfven den polska föreningen med säte i Warschau.

(Internat. koop. Bulletin.)

Förslag till lag innefattande särskilda bestämmelser om ekonomiska föreningar, som idka sparkasserörelse. I det förslag till ny banklag, som af Kungl. Maj:t förelades 1911 års Riksdag, hade idkande af bankrörelse förbehållits allenast dem, som underkastade sig ifrågavarande lags bestämmelser jämte vissa uppräknade, af staten erkända institutioner såsom sparbanker o. a. Såsom bankrörelse angafs i 1 §, »sådan verksamhet, i hvilken ingår inlåning på räkning, som af bank allmänneligen begagnas». I motiveringen angafs uttryckligen, att härigenom skulle omöjliggöras bl. a. den sparkasseverksamhet, som bedrefs af kooperativa föreningar.

Riksdagen gjorde emellertid den ändringen i ofvan citerade stycke, att med bankrörelse skulle förstås allenast »inlåning från allmänheten» etc. Härigenom blefvo de ekonomiska föreningarna oförhindrade att allt fortfarande mottaga penninginsättningar af sina medlemmar. I sammanhang med detta beslut aflät emellertid Riksdagen till Kungl. Maj:t en skrifvelse med anhållan, »det täcktes Kungl. Maj:t låta verkställa en utredning, under hvilka förutsättningar ekonomiska föreningar må här i landet idka inlåningsrörelse, samt därefter till Riksdagen inkomma med det förslag, hvartill utredningen föranleder». Med anledning häraf tillkallade chefen för finansdepartementet sakkunnige, hvilka den 19 februari detta år afgåfvo sitt betänkande.

Det förslag till lagstiftning för ifrågavarande föreningar, som innehålles i detta betänkande, utgår från förutsättningen, att den lag om ekonomiska föreningar, som promulgerades den 22 juni 1911 och trädde i kraft den 1 januari 1912, borde lämnas helt och hållet oberörd och att de nödvändiga särskilda bestämmelserna finge afpassas efter densamma.

De bestämmelser, som sakkunnige ansett nödvändiga för insättarnas säkerställande, äro till afsevärda delar hämtade ur de nu gällande svenska aktiebolags-, bank- och sparbankslagarna; däremot har inom den utländska lagstiftningen angående kooperativ lånerörelse funnits endast obetydligt, som sakkunnige ansett lämpligt att upptaga i sitt förslag.

De föreslagna lagstadganden, som synas vara af största intresse, äro de, som afse att stärka föreningarnas soliditet i allmänhet. Hit hör först och främst fordran på att medlemmarna i de

föreningar, som vilja idka sparkasserörelse, skola göra något så när afsevärda insatser och att dessa skola inbetalas med ej alltför lång tidsutdräkt. § 4 stadgar härom: »Medlems insats må ej lyda å lägre belopp än tio kronor. Vid inträde i förening skall en tiondedel af den tecknade insatsen kontant inbetalas samt återstoden vara till fullo inbetald inom ett år därefter. Verkställes ej inbetalning i rätt tid, är hvad å insatsen inbetalts förverkadt och lägges till reservfonden». Särskildt med afseende på konsumtionsföreningarna har det otvifvelaktigt visat sig vara till stor skada, när insatserna göras för små, emedan medlemmarna då veta sig hafva föga att förlora och därför ej känna sig solidariska med sin förening. Men äfven om insatserna göras tillräckligt stora, händer det synnerligen ofta att resultatet blir föga bättre, om nämligen medlemmarna ej åläggas att inom kortare tid fullgöra inbetalningen af det tecknade beloppet.

Med afseende på föreningarnas verksamhet stadgas i § 2: »Vid minuthandel må varor försäljas allenast mot kontant betalning». Äfven denna bestämmelse har tagit sikte på en ofta förekommande svaghet hos våra ekonomiska föreningar, nämligen kreditväsendet, hvilket helt visst, som också af sakkunnige framhålles, bragt ett stort antal föreningar på fall.

Af den uppkomna vinsten skall för hvarje år afsättas minst 15 % till reservfonden, så länge denna understiger hälften af insättarnas behållning (§ 7). Storleken af den föreskrifna afsättningen är densamma som finnes bestämd i Kooperativa förbundets mönsterstadgar.

En påtaglig brist i föreningslagen, som sakkunnige sökt afhjälpa i fråga om de inlåningsidkande föreningarna, är att bestämmelser alldeles saknas i fråga om boksluts uppgörande, hvilken brist är så mycket mera ögonskenlig som detaljerade föreskrifter om tillgångarnas redovisande finnas i gällande aktiebolagslag. Sakkunnige föreslå, att dessa föreskrifter i tillämpliga delar skola gälla äfven för ifrågavarande föreningar. I § 27 af lagen om ekonomiska föreningar stadgas, att styrelsen är skyldig att senast en månad före årsmötet aflämna förvaltningsberättelse, men alla bestämmelser om hvad densamma skall innehålla, saknas. I öfverensstämmelse med aktiebolagslagen föreslås nu, att i berättelsen skall införas vinst- och förlusträkning samt balansräkning. Genom dessa bestämmelser tillförsäkras medlemmarna att erhålla tillräcklig kunskap om föreningens ekonomi. Genom det föreslagna stadgandet, att revisionsberättelse jämte vinst- och förlusträkning samt balansräkning skall offentliggöras i tidning å orten, kommer sådan kunskap äfven allmänheten till godo.

Sedan det sålunda blifvit sörjdt för att föreningarna komma under offentlighetens kontroll, hvartill äfven deras föreslagna skyldighet att enligt af Konungen utfärdade föreskrifter lämna statistisk redogörelse angående sparkasserörelsen i sin mån bidrager, hafva sakkunnige ansett det obehöfligt att de ställdes under tillsyn af offentlig myndighet. Sakkunnige hafva därvid äfven erinrat om att en sådan tillsyn svårligen kunde blifva fullt effektiv, i all synnerhet om sparkasseverksamheten finge större utbredning än hvad nu är fallet, och att den under sådana omständigheter kunde blifva till större skada än gagn genom den tilläfventyrs oberättigade tillit den kunde väcka hos allmänheten.

I fråga om formerna för föreningarnas inlåningsrörelse hafva sakkunnige velat inskränka dessa till endast sparkasseverksamhet, dit all den i Sverige af ekonomiska föreningar hittills bedrifna inlåningsverksamheten varit att hänföra med undantag för en enda förening, som äfven användt sig af upp- och afskrifningsräkning.

Rätten till inlåning hafva sakkunnige velat begränsa dels med afseende på hvarje insättare, dels i förhållande till föreningarnas egna tillgångar. Å en räkning skulle ej få godtgöras ränta å mera än 2 000 kronor af enskild insättares tillgodohafvande och 5 000 kronor af förenings tillgodohafvande. Den förra siffran, som hämtats från postsparbanken, torde ej kunna inverka hämmande på ekonomiska föreningars legitima penninghandel, men det senare beloppet torde däremot visa sig alldeles otillräckligt, om planerna på införande här i riket af lånekassor för landtmän, s. k. Raiffeisenkassor, skulle kunna förverkligas i större omfattning. Inlåningsrätten i förhållande till eget kapital har föreslagits skola utgöra fem gånger reservfondens belopp jämte två tredjedelar af insatskapitalet, om detta kan på uppsägning återbetalas till medlemmarna, i annat fall fem gånger äfven detta kapital, hvartill kommer i fråga om föreningar med begränsad personlig ansvarighet två tredjedelar af ansvarighetssumman.

Härförutom innehåller lagförslaget en del väsentligen ur sparbankslagen hämtade ordningsföreskrifter för sparkasseverksamheten samt slutligen straffbestämmelser och öfvergångsstadganden.

Betänkandet innehåller för öfrigt utom en öfversikt af den kooperativa inlåningsverksamheten i Sverige och en del främmande länder samt aftryck af tvänne från sparkasseidkande föreningar till sakkunnige inkomna skrifvelser en öfversikt af de svenska föreningarna för ekonomisk verksamhet, hvilken är af intresse såsom den första officiella redogörelsen för det ekonomiska föreningsväsendet i sin helhet här i riket.

— Arbets- och löneförhållanden. —

Utredning angående skogsarbetarnas ställning och lefnadsförhållanden. Med anledning af motion inom Andra kammaren vid årets Riksdag hemställde kammarens fjärde tillfälliga utskott, att Andra kammaren ville för sin del besluta, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes snarast möjligt låta verkställa utredning rörande skogsarbetarnas ställning och lefnadsförhållanden i Norrland samt, i den mån det finnes önskligt, äfven i andra i detta afseende därmed jämförliga landsdelar och därefter vidtaga de åtgärder och, i den mån Riksdagens medverkan kräfves, till Riksdagen göra de framställningar, som af denna utredning föranledas.

Andra kammaren biföll utskottets hemställan, som därefter äfven bifölls af Första kammaren, sedan denna kammares andra tillfälliga utskott tillstyrkt bifall till densamma.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

April månad år 1912.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar af landet,[1] lämnas här en sammanfattande framställning af dess viktigaste resultat under april månad.

Öfversikt af verksamheten under *april* månad år 1912.

April:	*Manliga afdeln.*			*Kvinnliga afdeln.*			*Tillsammans.*		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Stockholm	2 124	1 415	1 052	1 748	2 539	1 015	**3 872**	**3 954**	**2 067**
Uppsala län	337	310	192	261	267	185	**598**	**577**	**377**
Södermanlands län	220	163	116	134	127	73	**354**	**290**	**189**
Östergötlands län	581	565	329	420	546	281	**1 001**	**1 111**	**610**
Norrköping	496	314	229	300	337	167	**796**	**651**	**396**
Jönköpings län	175	106	70	169	163	106	**344**	**269**	**176**
Norra Kalmar län	76	55	41	30	49	23	**106**	**104**	**64**
Södra Kalmar län	68	55	42	73	111	63	**141**	**166**	**105**
Blekinge län	218	143	101	232	237	163	**450**	**380**	**264**
Kristianstads län	222	216	130	153	306	107	**375**	**522**	**237**
Malmöhus län: Malmö	1 048	451	396	749	694	476	**1 797**	**1 145**	**872**
Malmöhus län: Lund	230	97	88	129	104	86	**359**	**201**	**174**
Malmöhus län: Landskrona	239	132	108	59	64	28	**298**	**196**	**136**
Malmöhus län: Hälsingborg	488	326	257	241	328	163	**729**	**654**	**420**
Malmöhus län: Ystad	66	31	19	69	82	43	**135**	**113**	**62**
Malmöhus län: Trelleborg	143	172	124	38	45	34	**181**	**217**	**158**
Malmöhus län: Eslöf	130	121	88	54	73	40	**184**	**194**	**128**
Malmöhus län: Skurup	54	37	34	17	21	13	**71**	**58**	**47**
Hallands län	186	207	113	160	213	115	**346**	**420**	**228**
Göteb. o. Bohus län	142	121	73	134	151	62	**276**	**272**	**135**
Göteborg	945	971	796	611	942	506	**1 556**	**1 913**	**1 302**
Skaraborgs län	61	64	32	64	74	44	**125**	**138**	**76**
Värmlands län	61	43	36	71	186	53	**132**	**229**	**89**
Örebro län	234	167	160	183	166	111	**417**	**333**	**271**
Västmanlands län	273	212	141	202	214	156	**475**	**426**	**297**
Kopparbergs län	177	81	73	213	250	163	**390**	**331**	**236**
Gäfle stad och län	227	105	89	104	193	64	**331**	**298**	**153**
Västernorrlands län	50	44	29	150	181	98	**200**	**225**	**127**
Jämtlands län	78	51	30	124	156	62	**202**	**207**	**92**
Norrbottens län	38	42	23	114	111	60	**152**	**153**	**83**
Tillsammans april 1912	**9 387**	**6 817**	**5 011**	**7 006**	**8 930**	**4 560**	**16 393**	**15 747**	**9 571**
» » 1911	7 834	5 576	3 808	5 293	7 552	3 551	13 127	13 128	7 359
» mars 1912	9 459	5 534	3 975	6 650	7 947	3 938	16 109	13 481	7 913

[1] De särskilda anstalterna uppräknas i tablån här ofvan; med afseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:dje sida.

På 100 *lediga platser* kommo:

April:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Stockholm	150	69	**98**	74	39	**52**
Uppsala län	109	98	**104**	62	69	**65**
Södermanlands län	135	106	**122**	71	57	**65**
Östergötlands län	103	77	**90**	58	51	**55**
Norrköping	158	89	**122**	73	50	**61**
Jönköpings län	165	104	**128**	66	65	**65**
Norra Kalmar län	138	61	**102**	73	47	**62**
Södra Kalmar län	124	66	**85**	76	57	**63**
Blekinge län	152	98	**118**	71	69	**69**
Kristianstads län	103	50	**72**	60	35	**45**
Malmöhus län. Malmö	232	108	**157**	88	69	**76**
Lund	237	124	**179**	91	83	**87**
Landskrona	181	92	**152**	82	44	**69**
Hälsingborg	150	73	**111**	79	50	**64**
Ystad	213	84	**119**	61	52	**55**
Trelleborg	83	84	**83**	72	76	**73**
Eslöf	107	74	**95**	73	55	**66**
Skurup	146	81	**122**	92	62	**81**
Hallands län	90	75	**82**	55	54	**54**
Göteb. o. Bohus län	117	89	**101**	60	41	**50**
Göteborg	97	65	**81**	82	54	**68**
Skaraborgs län	95	86	**91**	50	59	**55**
Värmlands län	142	38	**58**	84	28	**39**
Örebro län	140	110	**128**	96	67	**81**
Västmanlands län	129	94	**112**	67	73	**70**
Kopparbergs län	144	85	**118**	90	65	**71**
Gäfle stad och län	216	54	**111**	85	33	**51**
Västernorrlands län	114	83	**89**	66	54	**56**
Jämtlands län	153	79	**98**	59	40	**44**
Norrbottens län	90	103	**99**	55	54	**54**
Tillsammans april 1912	**138**	**78**	**104**	**74**	**51**	**61**
» » 1911	140	70	100	68	47	56
» mars 1912	171	84	119	72	50	59

Vid samtliga under månaden verksamma anstalter gjordes tillhopa 16 393 ansökningar om arbete, hvaraf 9 387 af män och 7 006 af kvinnor. Samtidigt funnos disponibla 15 747 lediga platser, nämligen 6 817 för män och 8 930 för kvinnor. Hela antalet tillsatta platser uppgick till 9 571, af hvilka 5 011 besattes med män och 4 560 med kvinnor.

Bland de *särskilda anstalterna* uppvisa gifvetvis de i storstäderna belägna samt de större länsförmedlingarna den största omsättningen af arbetskraft; en relativt större frekvens framträder äfven vid de anstalter, som fungerat under någon längre tid och därunder hunnit förvärfva mera omfattande förbindelser och förtroende.

Närmare upplysningar i öfrigt rörande verksamheten vid de olika anstalterna kunna inhämtas ur här meddelade tabeller.

Arbetsmarknadens allmänna läge visade som vanligt under denna tid af året förbättring. I och med vårarbetets upptagande blef arbetstillgången inom jordbruket riklig. Likaså gjorde sig förbättring märkbar inom byggnadsfacket, om också flerestädes det tillgängliga arbetet var för knappt

Tillsatta platser

i jämförelse med föregående månad samt motsvarande tid föregående år.

Anstalter.	Hela antalet.			Ökning (+) eller minskning (—).				Januari—mars.			
	April. 1911.	Mars. 1912.	April. 1912.	April 1911—April 1912.		Mars 1912—April 1912.		Hela antalet.		Ökning (+) eller minskning (—) 1911/1912.	
				Antal.	%.	Antal.	%.	1911.	1912.	Antal.	%.
Stockholm	1 331	1 428	*2 067*	+ 736	+ 55	+ 639	+ 45	4 627	6 452	+ 1 825	+ 39
Uppsala län	371	302	*377*	+ 6	+ 2	+ 75	+ 25	1 047	1 179	+ 132	+ 13
Södermanlands län[1]	98	157	*189*	+ 91	+ 93	+ 32	+ 20	98	615	+ 517	+ 528
Östergötlands län	597	630	*610*	+ 13	+ 2	— 20	— 3	1 575	1 972	+ 397	+ 25
Norrköping	351	333	*396*	+ 45	+ 13	+ 63	+ 19	1 073	1 270	+ 197	+ 18
Jönköpings län	143	190	*176*	+ 33	+ 23	— 14	— 7	482	533	+ 51	+ 11
Norra Kalmar län	45	58	*64*	+ 19	+ 42	+ 6	+ 10	127	207	+ 80	+ 63
Södra Kalmar län[1]	61	104	*105*	+ 44	+ 72	+ 1	+ 1	137	331	+ 194	+ 142
Blekinge län	153	239	*264*	+ 111	+ 73	+ 25	+ 10	605	789	+ 184	+ 30
Kristianstads län	175	236	*237*	+ 62	+ 35	+ 1	—	497	700	+ 203	+ 41
Malmöhus län. Malmö	803	781	*872*	+ 69	+ 9	+ 91	+ 12	2 224	2 631	+ 407	+ 18
Malmöhus län. Lund	172	173	*174*	+ 2	+ 1	+ 1	+ 1	486	585	+ 99	+ 20
Malmöhus län. Landskrona	87	142	*136*	+ 49	+ 56	— 6	— 4	257	364	+ 107	+ 42
Malmöhus län. Hälsingborg	359	302	*420*	+ 61	+ 17	+ 118	+ 39	1 110	1 174	+ 64	+ 6
Malmöhus län. Ystad	63	69	*62*	— 1	— 2	— 7	— 10	183	206	+ 23	+ 13
Malmöhus län. Trelleborg[1]	82	95	*158*	+ 76	+ 93	+ 63	+ 66	127	355	+ 228	+ 180
Malmöhus län. Eslöf	114	101	*128*	+ 14	+ 12	+ 27	+ 27	296	384	+ 88	+ 30
Malmöhus län. Skurup	24	50	*47*	+ 23	+ 96	— 3	— 6	110	156	+ 46	+ 42
Hallands län	152	174	*228*	+ 76	+ 50	+ 54	+ 31	540	637	+ 97	+ 18
Göteb. o. Bohus län	118	118	*135*	+ 17	+ 14	+ 17	+ 14	346	446	+ 100	+ 29
Göteborg	1 019	1 003	*1 302*	+ 283	+ 28	+ 299	+ 30	3 234	4 041	+ 807	+ 25
Skaraborgs län	54	60	*76*	+ 22	+ 41	+ 16	+ 27	179	198	+ 19	+ 11
Värmlands län	97	81	*89*	— 8	— 8	+ 8	+ 10	313	316	+ 3	+ 1
Örebro län	225	234	*271*	+ 46	+ 20	+ 37	+ 16	698	775	+ 77	+ 11
Västmanlands län	207	252	*297*	+ 90	+ 43	+ 45	+ 18	648	927	+ 279	+ 43
Kopparbergs län	163	183	*236*	+ 73	+ 45	+ 53	+ 29	516	739	+ 223	+ 30
Gäfle stad och län	108	122	*153*	+ 45	+ 42	+ 31	+ 25	512	542	+ 30	+ 6
Västernorrlands län	105	109	*127*	+ 22	+ 21	+ 18	+ 17	595	608	+ 13	+ 2
Jämtlands län[1]	—	99	*92*	—	—	— 7	— 7	—	294	—	—
Norrbottens län	82	88	*83*	+ 1	+ 1	- 5	— 6	369	341	— 28	— 8
Tillsammans	**7 359**	**7 913**	**9 571**	**+ 2 212**	**+ 30**	**+ 1658**	**+ 21**	**23 011**	**29 767**	**+ 6 756**	**+ 29**
Däraf jordbruk och skogshush. m. m.	1 866	1 890	*2 202*	+ 336	+ 18	+ 312	+ 17	4 839	6 143	+ 1 304	+ 27
» öfriga näringsgrenar	5 493	6 023	*7 369*	+ 1 876	+ 34	+ 1346	+ 22	18 172	23 624	+ 5 452	+ 30

för den öfverflödiga arbetskraften. Äfven inom öfriga grenar af industrien kunde i det hela en förbättring skönjas, som särskildt framträdde inom textil- samt metall- och maskinindustrierna, men dock icke allestädes kunde afhjälpa öfverflödet på arbetskraft.

Till jordbruket voro särskildt yngre drängar, ladugårdsskötare och mjölkjungfrur efterfrågade.

[1] Anstalten började sin verksamhet under år 1911.

Tablån å föregående sida lämnar en närmare belysning af *verksamhetens utveckling* vid de olika anstalterna, i hvad angår de tillsatta platsernas antal. Nästan öfverallt finner man en stark framåtgång i jämförelse med motsvarande tidpunkt under föregående år. För samtliga anstalter och yrkesgrenar uppgick ökningen vid jämförelse med april 1911 till 2 212 eller 30 % (däraf för jordbruket m. m. 336 eller 18 % samt för öfriga näringsgrenar 1 876 eller 34 %); i förhållande till resultaten under nästföregående månad uppgick tillväxten till 1 658 eller 21 % (däraf för jordbruket m. m. 312 eller 17 % samt för öfriga näringsgrenar 1 346 eller 22 %).

Efterföljande tablåer innehålla närmare uppgifter beträffande den offentliga arbetsförmedlingens betydelse för *större yrkesgrupper* samt för verksamhetens utveckling och arbetstillgången därinom. Det torde vara nog att här ytterligare betona, hurusom alltjämt en synnerligen skarp skillnad framträder mellan å ena sidan jordbruket och skogshushållningen, där i allmänhet rik arbetstillgång yppas, samt å den andra sidan de industriella yrkena m. fl., hvilka visa öfverflöd på arbetskraft.

Den grundväsentliga skillnaden mellan arbetsmarknaden inom jordbruket och inom de industriella yrkena kommer klart till synes i nedanstående tablå, som jämväl lämnar tillfälle till jämförelser med motsvarande tid föregående år samt med nästlidna månad.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
	April.	Mars.	April.	April.	Mars.	April.
Jordbruket m. m.	1911.	1912.	1912.	1911.	1912.	1912.
Män	78	100	*88*	59	59	*65*
Kvinnor	33	41	*43*	36	33	*42*
Tillsammans	**69**	**85**	***77***	**53**	**52**	***59***
Öfriga näringsgrenar.						
Män	199	239	*173*	77	84	80
Kvinnor	74	89	*83*	48	52	*52*
Tillsammans	**111**	**132**	***113***	**57**	**61**	***61***
Samtliga yrkesgrenar.						
Män	140	171	*138*	68	72	*74*
Kvinnor	70	84	*78*	47	50	*51*
Tillsammans	**100**	**119**	***104***	**56**	**59**	***61***

För en närmare kännedom om arbetsförmedlingens betydelse för de särskilda *näringsgrenarna* hänvisas till resp. tabeller i det följande. Här skola emellertid återgifvas de för bedömandet af arbetsmarknadens läge betydelsefullaste siffrorna rörande proportionen mellan arbetsansökningar och lediga platser (både män och kvinnor).

Öfversikt af verksamheten för större *hufvudgrupper* af arbete.

Hufvudgrupper.	*Manliga afdelningen.* Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	*Kvinnliga afdelningen.* Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	*Tillsammans.* Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
April:									
Jordbruk o. skogshushållning	2 458	2 803	1 818	393	919	384	**2 851**	**3 722**	**2 202**
Grufdrift och malmförädling	34	28	27	—	—	—	**34**	**28**	**27**
Industri o. handtverk m. m. .	3 039	1 528	1 106	401	344	178	**3 440**	**1 872**	**1 284**
Handel och samfärdsel . . .	1 567	1 057	706	902	1 181	536	**2 469**	**2 238**	**1 242**
Husligt arbete	3	2	—	5 142	6 432	3 435	**5 145**	**6 434**	**3 435**
Allmän o. litterär verksamhet	17	12	8	58	46	23	**75**	**58**	**31**
Öfriga slag af arbete	2 269	1 387	1 346	110	8	4	**2 379**	**1 395**	**1 350**
Samtliga yrkesgrenar	**9 387**	**6 817**	**5 011**	**7 006**	**8 930**	**4 560**	**16 393**	**15 747**	**9 571**
Ökning (+) eller **minskning** (—) från föreg. månad.									
Absoluta tal.									
Jordbruk o. skogshushållning	— 252	+ 93	+ 225	+ 27	+ 21	+ 87	— 225	+ 114	+ 312
Grufdrift och malmförädling	+ 14	+ 18	+ 17	—	—	—	+ 14	+ 18	+ 17
Industri o. handtverk m. m. .	+ 113	+ 451	+ 252	— 9	+ 8	+ 8	+ 104	+ 459	+ 260
Handel och samfärdsel . . .	— 53	+ 298	+ 141	+ 35	+ 315	+ 145	— 18	+ 613	+ 286
Husligt arbete	± 0	± 0	— 1	+ 285	+ 630	+ 381	+ 285	+ 630	+ 380
Allmän o. litterär verksamhet	+ 9	— 1	— 5	— 4	+ 6	— 1	+ 5	+ 5	— 6
Öfriga slag af arbete	+ 97	+ 424	+ 407	+ 22	+ 3	+ 2	+ 119	+ 427	+ 409
Samtliga yrkesgrenar	— **72**	+ **1 283**	+ **1 036**	+ **356**	+ **983**	+ **622**	+ **284**	+ **2 266**	+ **1 658**
Relativa tal.[1]									
Jordbruk o. skogshushållning	— 9	+ 3	+ 14	+ 7	+ 2	+ 29	— 7	+ 3	+ 17
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Industri o. handtverk m. m. .	+ 4	+ 42	+ 30	—	—	—	+ 3	+ 32	+ 25
Handel och samfärdsel . . .	— 3	— 39	+ 25	+ 4	+ 36	+ 37	—	+ 38	+ 30
Husligt arbete	—	—	—	+ 6	+ 11	+ 12	+ 6	+ 11	+ 12
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	+ 4	+ 44	+ 43	—	—	—	+ 5	+ 44	+ 43
Samtliga yrkesgrenar	— **1**	+ **23**	+ **26**	+ **5**	+ **12**	+ **16**	+ **2**	+ **17**	+ **21**

På 100 *lediga platser* kommo:[1]

April:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Jordbruk och skogshushållning	88	43	**77**	65	42	**59**
Grufdrift och malmförädling .	—	—	—	—	—	—
Industri och handtverk m. m. .	199	117	**184**	72	52	**69**
Handel och samfärdsel	148	76	**110**	67	45	**55**
Husligt arbete	—	80	**80**	—	53	**53**
Allmän o. litterär verksamhet .	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	164	—	**171**	97	—	**97**
Samtliga yrkesgrenar	**138**	**78**	**104**	**74**	**51**	**61**

[1] Proportionstal hafva här ej beräknats i de fall, då de absoluta talen äro små. Dessa hafva dock medräknats i summan för »samtliga yrkesgrenar», hvaraf förklaras vissa skiljaktigheter mellan de under denna rubrik uppförda talen samt de detaljsummor, som finnas angifna.

Tillsatta platser inom vissa *yrkesspecialiteter.*

Manliga afdelningen.				*Kvinnliga afdelningen.*			
Specialiteter.	April 1911.	Mars 1912.	April 1912.	Specialiteter.	April 1911.	Mars 1912.	April 1912.
Jordbruk, skogshushållning m. m.: Befälspersonal	26	43	*31*	Jordbruk, skogshushållning m. m.: Tjänare	184	233	*234*
Tjänare på stat	232	331	*213*	Tillfälliga arbeterskor	66	55	*111*
Tjänare i kost	769	825	*928*	Diverse personal	41	9	*39*
Tillfälliga arbetare	278	157	*283*	Spinneriarbetare	3	5	*1*
Trädgårdspersonal	210	105	*311*	Väfveriarbetare	2	7	*3*
Skogspersonal	45	110	*43*	Kapp- och klädsömmerskor	6	13	*24*
Andra	25	22	*9*	Linnesömmerskor	6	5	*5*
Tegelbruksarbetare	7	9	*40*	Trikotageарbetare	—	1	*1*
Gjutare och formare	15	10	*11*	Tvätt- och strykningsarbetare	27	27	*25*
Bleck- och plåtslagare	14	34	*24*	Bageri- och konditoriarbetare	19	21	*27*
Smeder och hofslagare	55	62	*69*	Bryggeri- och mineralvattensarbetare	11	10	*15*
Verktygsarbetare	2	5	*1*	Litografer och kemigrafer	2	—	*1*
Filare och bänkarbetare	20	26	*40*	Fabriksarbetare, ej spec.	2	6	*4*
Maskinarbetare	37	53	*32*	Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	28	56	*56*
D:o handtlangare	15	14	*22*	Hotell-, kafé- och restaur.: Servitriser	48	48	*102*
Sågverks- och brädgårdsarbetare	41	45	*29*	Städerskor	26	35	*43*
Maskin- och modellsnickare	5	2	*5*	Kokerskor	29	25	*23*
Möbel- och finsnickare (träsnid.)	22	31	*22*	Diskerskor m. fl.	169	179	*233*
Jord-, beton- och schaktningsarbetare (inkl. gatu-, väg- och vattenbyggnadsarbetare)	111	111	*152*	Privat tjänst: Hushållerskor	70	54	*70*
Grundläggare, bergsprängare och stensättare	24	12	*15*	Hus- och barnjungfrur	362	353	*428*
Rörläggare, gas- och vattenledningsarbetare	6	6	*12*	Kokerskor och köksor	199	231	*289*
Murare	37	27	*55*	Ensamjungfrur	878	1 047	*1 197*
Murarbetsmän och tegelbärare	52	30	*47*	Tvätt- och rengöringsarbeterskor	1 097	1 240	*1 313*
Byggnadssnickare och timmermän	172	106	*172*	Springflickor	30	20	*35*
Måleriarbetare	48	33	*47*				
Kvarnarbetare	7	6	*3*				
Bageri- och konditoriarbetare	3	11	*20*				
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	9	7	*15*				
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	27	18	*16*				
Månadskarlar, handels- och lagerarbetare	55	86	*99*				
Springpojkar	218	196	*204*				
Varuutkörare	14	14	*19*				
Kuskar och åkeriarbetare	55	55	*127*				
Kaptener, styrmän, sjömän	10	9	*8*				
Maskinister, eldare, kollämpare	3	6	*9*				
Stufveriarbetare	6	—	*2*				

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.		
	April 1911.	Mars 1912.	April 1912.
Jordbruk och skogshushållning m. m.	69	85	*77*
Metall- och maskinindustri	222	228	*178*
Trävaruindustri	155	170	*201*
Byggnadsverksamhet	199	330	*202*
Textilindustri	305	417	*232*
Beklädnadsindustri	127	165	*122*
Närings- och njutningsämnesindustri	134	146	*160*
Kontors- o. d. personal	448	265	*244*
Butiks- o. d. personal	238	243	*246*
Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	61	87	*63*
Landtransport	111	144	*100*
Husligt arbete	70	84	*80*
Grofarbete	204	233	*171*

Om man frånser jordbruket och de specifikt kvinnliga yrkesområdena, så häntyda proportionstalen på mycket riklig tillgång på arbetskraft. Dock äro förhållandena betydligt gynnsammare än under de närmast föregående månaderna. Särskildt framträder förbättringen inom grupperna textilindustri och byggnadsverksamhet.

Antalet platser, som under *april* månad tillsatts utom resp. orter.

	April 1912.			April.	Mars.
	Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.	1911.	1912.
Stockholm	217	43	**260**	197	114
Uppsala län	27	25	**52**	46	37
Södermanlands län	2	6	**8**	2	6
Östergötlands län	2	7	**9**	11	17
Norrköping	162	43	**205**	173	158
Jönköpings län	9	5	**14**	25	21
Norra Kalmar län	—	2	**2**	1	5
Södra Kalmar län	—	2	**2**	—	6
Blekinge län	22	35	**57**	24	51
Kristianstads län	33	14	**47**	17	38
Malmöhus län. Malmö	132	31	**163**	139	129
Malmöhus län. Lund	39	20	**59**	55	48
Malmöhus län. Landskrona	22	1	**23**	21	23
Malmöhus län. Hälsingborg	89	21	**110**	105	70
Malmöhus län. Ystad	10	19	**29**	24	23
Malmöhus län. Trelleborg	39	8	**47**	36	32
Malmöhus län. Eslöf	68	18	**86**	55	58
Malmöhus län. Skurup	21	9	**30**	23	39
Hallands län	6	6	**12**	10	7
Göteb. o. Bohus län	4	1	**5**	10	—
Göteborg	102	20	**122**	116	66
Skaraborgs län	1	—	**1**	1	2
Värmlands län	—	2	**2**	46	2
Örebro län	9	4	**13**	85	13
Västmanlands län	1	2	**3**	8	4
Kopparbergs län	1	11	**12**	16	5
Gäfle stad och län	1	3	**4**	3	4
Västernorrlands län	5	15	**20**	23	9
Jämtlands län	—	2	**2**	—	**1**
Norrbottens län	—	—	—	—	—
Tillsammans april 1912	**1 024**	**375**	**1 399**	**1 272**	**988**
» » 1911	938	334	1 272	—	—
» mars 1912	701	287	988	—	—

I det föregående återfinnes en öfversikt öfver antalet tillsatta platser för vissa *specialiteter af arbetare*, dels under ifrågavarande månad och dels motsvarande tid föregående år samt under nästlidna månad. För kvinnorna återfinnas de största förmedlingsresultaten naturligen inom gruppen husligt arbete i privat tjänst, nämligen 70 platser för hushållerskor, 428 för hus- och barnjungfrur, 289 för kokerskor och köksor, 1 197 för ensamjungfrur samt 1 313 inom tvätt- och rengöringsarbete o. s. v.; inom hotell-, kafé- och restaurantrörelse anställdes 102 servitriser, 43 städerskor, 23 kokerskor, 233 diskerskor o. s. v. Inom handels-, kontors- och lagerarbeten placerades 56, i jordbruks- o. d. arbete 384. Bland viktigare manliga specialiteter må anföras tegelbruksarbetare 40, bleck- och plåtslagare 24, smeder och hofslagare 69, filare och bänkarbetare 40, maskinarbetare 32, sågverks- och trädgårdsarbetare 29, möbel- och finsnickare 22, jord-, beton- o. d. arbetare 152, murare 55, murarbetsmän och tegelbärare 47, byggnadssnickare och timmermän 172, måleriarberare 47, handels- och lagerarbetare 99, springpojkar 204, kuskar och åkeriarbetare 127 o. s. v. Inom jordbruk och skogshushållning m. m. anställdes: befälspersonal 31, tjänare på stat 213, tjänare i husbondes kost 928, tillfälliga arbetare 283, trädgårdspersonal 311, skogspersonal 43 samt diverse andra arbetare 9.

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under månaden 1 399 platser, hvaraf 1 024 manliga och 375 kvinnliga; motsvarande tal föregående år voro 1 272, 938 och 334 samt under nästlidna månad 988, 701 och 287. Dessa siffror gifva dock endast ett svagt intryck af de offentliga anstalternas verkliga betydelse för omgifvande trakt, enär vid samtliga länsanstalter alla platser, som tillsatts inom resp. län, redovisas såsom förefintliga inom orten.

Arbetsmarknadens läge enligt arbetsförmedlingsanstalternas rapporter.

A) *Allmän öfversikt.*

Stockholm. Manliga afdelningen. Arbetstillgången till jordbruket har i jämförelse med förra månaden och motsvarande tid föregående år varit betydligt bättre. Brist på yngre drängar, mjölkerskor och trädgårdsarbetare. Inom industrien har arbetsmarknaden något förbättrats. Dock råder fortfarande arbetsbrist inom flera större grenar af densamma, t. ex. inom byggnads- och grofarbetarfacken. För de senare har dock tillfälligt arbete med snöskottning kunnat beredas c:a 300 arbetare. För kontorister och handelsarbetare har arbetsmarknaden varit mindre god. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit mycket god.

Uppsala län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har för jordbruket varit god. Inom öfriga yrken har tillgången å arbete varit knapp. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god inom det husliga arbetet.

Södermanlands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god inom de flesta yrken och fack. Efterfrågan å arbetskraft inom järnindustrien och till jordbruket har varit ganska stor. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god med brist på arbetskraft

Östergötlands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god. Den för jordbruket behöfliga arbetskraften har till största delen kunnat erhållas; dock råder brist på yngre drängar och ladugårdsskötare. Inom maskinindustrien har arbetstillgången för filare och maskinarbetare varit mindre god. Beträffande byggnadsverksamheten har densamma betydligt ökats.

— Å kvinnliga afdelningen har efterfrågan på arbetskraft öfverstigit tillgången, såväl till det husliga arbetet som å restaurantpersonal.

Norrköping. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden dålig och ungefär lika med föregående månad. Arbetslösheten omfattande, särskildt inom byggnads- och grofarbetarfacken. Till jordbruket har dock arbetstillgången varit riklig. — Å kvinnliga afdelningen råder brist på dugliga tjänarinnor.

Jönköpings län. Arbetsmarknaden kan betecknas såsom god å såväl manliga som kvinnliga afdelningen, utom för byggnads- och grofarbetare.

Norra Kalmar län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har betydligt förbättrats sedan föregående månad. — Å kvinnliga afdelningen råder stor efterfrågan på dugliga tjänarinnor.

Södra Kalmar län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har förbättrats sedan föregående månad, dock icke för byggnads- och grofarbetare, för hvilka tillgången å arbete fortfarande är otillräcklig. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Blekinge län. Manliga afdelningen. Med undantag för några få yrken har arbetstillgången varit dålig, särskildt inom städerna, beroende till stor del på den ringa byggnadsverksamheten. Inom jordbruket ha tillgång och efterfrågan på arbetskraft i det närmaste motsvarat hvarandra. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit god. Brist på dugliga tjänarinnor till husligt arbete samt landsjungfrur.

Kristianstads län. Arbetsmarknaden har varit god. Efterfrågan på yngre drängar till jordbruket samt mjölkjungfrur har varit större än tillgången; likaså har förhållandet varit med tjänarinnor till husligt arbete.

Malmö. Manliga afdelningen. Arbetstillgången inom staden har varit mindre god; dock har för särskildt yrkeskunniga arbetare inom järn- och metallindustrierna samt byggnadsbranschen arbetstillgången varit riklig, men för öfriga arbetare knapp. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Lund. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har för yrkeslärda arbetare inom järn- och metall- samt byggnadsindustrierna varit mycket god, men dålig för jordbruks- och grofarbetare, af hvilka senare en stor del varit arbetslösa. — Å kvinnliga afdelningen har efterfrågan på kunniga ensamjungfrur och restaurantpersonal öfverstigit tillgången.

Landskrona. Arbetsmarknaden har varit tämligen god.

Hälsingborg. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god och bättre än under föregående månad och motsvarande tid föregående år såväl inom staden som till landsbygden. Efterfrågan på yngre drängar till jordbruket har öfverskridit tillgången. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit synnerligen god.

Ystad. Arbetstillgången inom staden har varit god såväl inom byggnadsindustrien som öfriga yrkesgrenar. Dock har för grofarbetare tillgången å arbete varit otillräcklig. Till jordbruket har efterfrågan på arbetskraft gällt yngre drängar samt mjölkjungfrur.

Trelleborg. Arbetsmarknaden kan betecknas som god å såväl manliga som kvinnliga afdelningen; betydligt bättre än under föregående månad och motsvarande tid föregående år.

Eslöf. Arbetstillgången inom staden har varit otillräcklig, särskildt gäller detta byggnadsindustrien. Inom verkstadsindustrien har å flera arbetsplatser inskränkningar i arbetstiden ägt rum. Till jordbruket har efterfrågan å arbetskraft betydligt öfverstigit tillgången; särskildt å yngre drängar och mjölkjungfrur.

Skurup. Arbetstillgången till jordbruket mindre god, särskildt för äldre drängar och daglönare.

Hallands län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden god och bättre än under föregående månad. Någon nämnvärd arbetslöshet förekommer icke. Till jordbruket har tillgången å arbete betydligt öfverstigit efterfrågan. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Göteborgs och Bohus län. Arbetsmarknaden har varit synnerligen god å såväl manliga som kvinnliga afdelningen och har tillgången på arbetskraft inom en del yrkesgrupper ej motsvarat efterfrågan. Till jordbruket råder brist på yngre drängar, ogifta ladugårdsskötare samt mjölkjungfrur.

Göteborg. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit synnerligen god och betydligt bättre än under motsvarande tid föregående år. Inom maskinindustrien samt tidtals äfven inom

grofarbetarfacket har efterfrågan på arbetskraft till och med öfverstigit tillgången. Med undantag för kontors- och handelspersonal har någon arbetslöshet icke förekommit. Till jordbruket råder stor efterfrågan på arbetskraft. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit synnerligen god.

Skaraborgs län. Arbetsmarknaden har varit god och betydligt bättre än under motsvarande tid föregående år, särskildt å kvinnliga afdelningen. Till jordbruket har arbetstillgången varit god.

Värmlands län. Arbetsmarknaden har förbättrats sedan föregående månad, särskildt å kvinnliga afdelningen.

Örebro län. Arbetsmarknaden har varit god. Arbetstillgången inom staden har för männen varit ringa och af mera tillfällig art. Till jordbruket hafva efterfrågan och tillgång på manlig arbetskraft motsvarat hvarandra; brist på kvinnliga tjänare till jordbruket och det husliga arbetet.

Västmanlands län. Arbetsmarknaden god och förbättrad sedan föregående månad.

Kopparbergs län. Arbetsmarknaden lika med föregående månad, med ringa arbetstillgång inom byggnads-, sågverks- och grofarbetarfacken.

Gäfle stad och län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit medelgod och bättre än under såväl föregående månad som motsvarande tid föregående år. Sedan sjöfarten öppnats har de arbetssökandes antal betydligt förminskats och under månadens senare del har efterfrågan på yrkesarbetare varit större än tillgången. — Å kvinnliga afdelningen har tillgången på tjänarinnor till husligt arbete ej på långt när motsvarat efterfrågan.

Västernorrlands län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden mindre god. Stor tillströmning på arbetssökande särskildt inom hamn- och stufveriarbetarfacken samt å skogsarbetare. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Jämtlands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången mycket knapp. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit synnerligen god. Brist på arbetskraft.

Norrbottens län. Arbetstillgången har varit god, hvarför någon arbetslöshet icke varit rådande. Vid af Luleå stad anordnade arbeten har de flesta af stadens arbetare fått sysselsättning.

B) *Tillgången på arbete.*

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Stockholm.	
Metall- och maskinarbetare, byggnads-, fabriks-, och grofarbetare, butiks- och magasinspersonal.	Yngre drängar till landet. — Trädgårdsarbetare, restaurantpersonal, mjölkerskor, privata tjänarinnor, i synnerhet ensamjungfrur.
Uppsala län.	
Daglönare, tegelbruks-, sågverks-, handels- och grofarbetare.	Yngre ogifta drängar till jordbruket. — Landsjungfrur.
Södermanlands län.	
Yngre fabriksarbetare, grofarbetare.	Kompetenta järnsvarfvare och verktygsarbetare, ladugårdsskötare och gifta kördrängar. — Dugliga tjänarinnor till stad och land.
Östergötlands län.	
Befallningsmän, stalldrängar, kontrollassistenter, filare, maskinarbetare, handtlangare, beredningsarbetare, bokhållare, lagerbiträden, grofarbetare, f. d. militärer.	Ladugårdsskötare, yngre arbetsdrängar, sågverksarbetare, gjutare, byggnadssnickare, springpojkar. — Mjölkjungfrur, kokerskor, köksor till hotell, restauranter och husligt arbete, dugliga ensamjungfrur, kokerskor till såväl städerna som landet.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Norrköping.	
Inom de flesta yrken och fack. — Rengöringsarbeterskor.	Ladugårdskarlar, järnsvarfvare, springpojkar och lärlingar. — Tjänarinnor till husligt arbete såväl till landet och staden samt mjölkerskor.
Jönköpings län.	
Byggnadsarbetare, grofarbetare, f. d. militärer.	Dugliga kokerskor samt jungfrur för landtbrukets behof äfvensom hotell- och restaurantpersonal.
Norra Kalmar län.	
Fabriksarbetare.	Alla slag af jordbruksarbetare. — Dugliga tjänarinnor till husligt arbete.
Södra Kalmar län.	
Byggnads- och grofarbetare.	Gifta och ogifta drängar till landet. — Mjölkjungfrur och dugliga ensamjungfrur.
Blekinge län.	
Byggnads- och grofarbetare.	Landsjungfrur, kokerskor och ensamjungfrur, kunniga i matlagning.
Kristianstads län.	
Daglönare och grofarbetare. — Yngre ensamjungfrur.	Yngre drängar. — Ensamjungfrur.
Malmö.	
Fullvuxna drängar och daglönare, trädgårdsarbetare, kontorspersonal, handelsarbetare, byggnadshandtlangare samt grof- och fabriksarbetare. — Kontors- och butiksbiträden, servitriser, kontorsstäderskor, textilarbeterskor, hushållerskor samt rengöringsarbeterskor.	Yngre drängpojkar, skickliga smeder, hofslagare, svarfvare och plåtslagare, murare, byggnadssnickare och lärlingar inom skilda yrken samt springpojkar. — Alla slags kvinnliga tjänare till såväl städerna som landet.
Lund.	
Daglönare, fabriks- och grofarbetare. — Tvätt- och rengöringsarbeterskor, kontorsstäderskor och uppasserskor.	Yngre jordbruksdrängar, ryktare, smeder och yrkesarbetare till byggnadsindustrien. — Ensamjungfrur och mjölkjungfrur.
Landskrona.	
Daglönare till jordbruksarbete samt grofarbetare.	Yngre drängar och springpojkar. — Dugliga ensamjungfrur och barnflickor.
Hälsingborg.	
Daglönare till jordbruksarbete, järn-, byggnads-, fabriks-, handels-, transport- och grofarbetare. — Fabriksarbeterskor, butiksbiträden, hushållerskor och kontorsstäderskor.	Kreatursskötare, yngre drängar, gjutare, lärlingar och springpojkar. — Mjölkjungfrur, restaurantpersonal, hus- och barnjungfrur, kokerskor, köksor och ensamjungfrur.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Ystad.	
Grofarbetare samt äldre drängar och daglönare till jordbruket. — Yngre tjänstflickor till staden.	Yngre drängar till landet. — Mjölkjungfrur.
Trelleborg.	
Daglönare och äldre drängar. — Kontorsstäderskor och butiksbiträden.	Kokerskor och dugliga ensamjungfrur.
Eslöf.	
Byggnads-, grof- och jordbruksarbetare.	Yngre drängar. — Mjölkjungfrur.
Skurup.	
Äldre drängar och daglönare.	Tjännarinor.
Hallands län.	
—	Jordbruksarbetare. — Kokerskor och köksor till hotell, dugliga ensamjungfrur samt jungfrur till landet.
Göteborgs och Bohus län.	
Butiks- och magasinspersonal samt industri- och grofarbetare.	Yngre jordbruksdrängar. — Tjänarinnor alla slag.
Göteborg.	
Murare, målare, bokhållare, handelsbiträden, handelsarbetare, sjöfolk samt grofarbetare. — Butiksbiträden, serveringsflickor och städerskor.	Jordbruksarbetare, grofplåtslagare, smed och hofslagare, järnsvarfvare, filare, smedhandtlangare, lärlingar, springpojkar, grofarbetare. — Tjänarinnor till landt- och stadshushållen samt passflickor.
Skaraborgs län.	
Grofarbetare och skofabriksarbetare.	Jordbruksarbetare. — Ensamjungfrur och jungfrur till landet.
Värmlands län.	
Grofarbetare. — Tvätt- och rengöringsarbeterskor.	Mjölk- och ladugårdsjungfrur samt tjänarinnor, kunniga i matlagning.
Örebro län.	
Inom de flesta yrken och fack.	Yngre drängar. — Landsjungfrur och tjänarinnor till husligt arbete.
Västmanlands län.	
Yngre industriarbetare samt diversearbetare.	Jordbruksdrängar. — Landsjungfrur, kokerskor och dugliga ensamjungfrur.
Kopparbergs län.	
Byggnads-, sågverks- och grofarbetare.	Mjölkjungfrur, kokerskor, ensamjungfrur, kunniga i matlagning.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Gäfle stad och län.	
Brädgårdsarbetare, timmermän och grofarbetare.	Kokerskor och kunniga ensamjungfrur.
Västernorrlands län.	
Yngre tjänstflickor.	Tjänstflickor, kunniga i matlagning.
Jämtlands län.	
Byggnadssnickare, varuutkörare och grofarbetare. — Yngre jungfrur.	Jordbruksdrängar. — Kokerskor, köksor, kunniga ensamjungfrur, lands- och ladugårdsjungfrur.
Norrbottens län.	
Städerskor och yngre jungfrur.	Jordbruksarbetare. — Kunniga köksor och ensamjungfrur.

Sveriges offentliga arbetsförmedling *april* 1912.

Sammandrag för *samtliga anstalter*.

Yrkesgrupper.	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.			På 100[1] lediga platser kommo:	
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	ansökningar om arbete.	tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	2 458	2 803	1 818	393	919	384	**2 851**	**3 722**	**2 202**	77	59
II. Grufdrift och malmförädling	34	28	27	—	—	—	**34**	**28**	**27**	—	—
III. Industri och handtverk m. m.:											
A Jord-, sten- och glasindustri	86	82	69	—	1	—	**86**	**83**	**69**	104	83
B Metall- o. maskinindustri	730	402	233	6	11	10	**736**	**413**	**243**	178	59
C Trävaruindustri	210	105	58	1	—	—	**211**	**105**	**58**	201	55
D Byggnadsverksamhet	1 291	638	526	—	—	—	**1 291**	**638**	**526**	202	82
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	45	30	24	10	6	3	**55**	**36**	**27**	153	75
F Textilindustri	65	22	11	71	19	13	**136**	**41**	**24**	232	59
G Beklädnadsindustri	66	25	10	137	141	65	**203**	**166**	**75**	122	45
H Närings- och njutningsämnesindustri	190	76	52	111	112	54	**301**	**188**	**106**	160	56
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	32	18	17	20	5	5	**52**	**23**	**22**	226	96
J Trämasse- och pappersindustri	21	8	3	17	23	8	**38**	**31**	**11**	—	—
K Grafisk industri	38	14	11	7	4	3	**45**	**18**	**14**	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	265	108	92	21	22	17	**286**	**130**	**109**	220	84
IV. Handel och samfärdsel:											
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	73	31	20	32	12	7	**105**	**43**	**27**	244	63
B Butiks- och magasinspersonal	460	209	163	226	70	48	**686**	**279**	**211**	246	76
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	83	83	63	584	981	445	**667**	**1 064**	**508**	63	48
D Landtransport	705	660	401	58	101	35	**763**	**761**	**436**	100	57
E Vattentransport	238	32	24	—	—	—	**238**	**32**	**24**	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	8	42	35	2	17	1	**10**	**59**	**36**	—	—
V. Husligt arbete	3	2	—	5 142	6 432	3 435	**5 145**	**6 434**	**3 435**	80	53
VI. Allmän och litterär verksamhet	17	12	8	58	46	23	**75**	**58**	**31**	130	53
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	2 269	1 387	1 346	110	8	4	**2 379**	**1 395**	**1 350**	171	97
Summa för april 1912	**9 387**	**6 817**	**5 011**	**7 006**	**8 930**	**4 560**	**16 393**	**15 747**	**9 571**	**104**	**61**
» » » 1911	7 834	5 576	3 808	5 293	7 552	3 551	13 127	13 128	7 359	100	56

[1] Jfr noten å sid. 428.

Yrkesgrupper.	Stockholm.			Uppsala län.			Södermanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	152	330	191	217	246	157	92	108	75
Däraf kvinnor	6	30	3	28	39	30	19	28	18
II. Grufdrift och malmförädling	1	3	2	—	—	—	—	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	15	2	2	3	—	—	2	3	3
B Metall- och maskinindustri	252	110	61	12	12	3	39	26	15
Däraf kvinnor	2	2	2						
C Trävaruindustri	40	22	8	6	11	8	5	—	—
Däraf kvinnor	1	—	—						
D Byggnadsverksamhet	471	125	104	22	25	13	32	24	22
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	9	7	3	—	—	—	1	1	1
Däraf kvinnor	1	3	—						
F Textilindustri	1	5	3	—	—	—	—	7	—
Däraf kvinnor	1	2	—						
G Beklädnadsindustri	69	55	19	2	2	1	—	—	—
Däraf kvinnor	57	51	18	2	1	1			
H Närings- och njutningsämnesindustri	40	40	17	15	14	11	3	6	3
Däraf kvinnor	25	30	12	6	4	4	1	4	1
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	7	3	3	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	5	—	—						
J Trämasse- och pappersindustri	10	8	1	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	8	7	1						
K Grafisk industri	9	4	1	5	1	1	—	—	—
Däraf kvinnor	2	1	—						
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	45	23	18	5	4	2	21	7	5
Däraf kvinnor	6	8	4				1	1	—
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	55	15	10	1	—	—	1	—	—
Däraf kvinnor	23	6	3	1	—	—			
B Butiks- o. magasinspersonal.	281	140	97	9	9	7	6	—	—
Däraf kvinnor	69	28	18	4	3	3	2	—	—
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	200	294	106	22	31	17	3	12	7
Däraf kvinnor	173	264	80	21	29	16	2	10	5
D Landtransport	223	259	148	17	14	13	8	6	5
Däraf kvinnor	6	20	4	2	4	4	2	1	1
E Vattentransport	26	3	2	—	—	—	3	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	6	24	3	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	—	16	1						
V. Husligt arbete	1 335	2 056	864	195	187	127	107	83	48
Däraf kvinnor	1 335	2 056	864	195	187	127	107	83	48
VI. Allmän och litterär verksamhet	35	15	6	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	25	9	3						
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	590	411	398	67	21	17	31	7	5
Däraf kvinnor	3	6	2	2	—	—			
Summa för april månad år 1912	3 872	3 954	2 067	598	577	377	354	290	189
Däraf kvinnor	1 748	2 589	1 015	261	267	185	184	127	73
» » » månad år 1911	2 566	2 841	1 331	567	564	371	419	302	98
Däraf kvinnor	1 224	2 007	765	227	270	181	78	119	34

Östergötlands län.						Jönköpings län.			Kalmar län.			Blekinge län.		
Norrköping.			Öfriga anstalter.											
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
129	229	153	348	500	270	94	61	38	50	78	48	114	133	94
10	32	17	39	102	41	9	14	5	6	31	18	36	65	43
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	2	2	6	2	—	1	9	3	4	6	6	3	15	11
51	10	7	39	25	2	18	11	7	6	4	3	6	3	2
			—	1	—									
19	6	2	10	15	8	10	8	6	4	1	—	2	5	—
114	12	10	27	40	27	8	6	1	12	3	2	25	11	9
1	—	—	—	1	1	2	4	3	—	—	—	1	1	—
1	—	—												
70	13	9	12	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	9	6	2	2	2									
1	6	2	13	16	5	—	—	—	—	—	—	3	4	4
1	6	2	8	12	5							3	4	4
18	13	7	20	12	8	5	3	1	9	8	6	4	4	2
8	9	6	13	10	8	2	2	—	2	5	3	1	2	—
—	—	—	3	1	1	4	—	—	12	10	10	—	—	—
			3	1	1	1	—	—	4	3	3			
11	1	1	—	—	—	1	4	1	—	—	—	—	1	1
						—	1	—						
18	2	2	2	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—
2	1	1	1	—	—	1	1	1						
4	2	1	9	4	4	2	—	—	19	8	8	9	8	6
												—	1	1
4	2	1	6	3	2	6	1	1	2	1	1	1	—	—
1	1	—	1	1	—	3	1	1	—	1	1			
20	5	4	9	3	3	7	—	—	6	1	1	11	3	2
11	3	2	3	2	2	3	—	—	2	—	—	5	1	1
25	43	26	32	54	22	23	35	25	10	12	6	17	19	11
21	41	24	28	52	21	19	31	21	9	10	4	16	17	9
38	40	27	37	34	25	9	9	7	3	6	3	23	19	10
5	6	2	10	3	2									
21	—	—	3	2	—	—	—	—	10	9	6	2	—	—
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
			1	—	—									
107	226	105	303	352	198	129	112	77	77	104	52	171	147	105
107	226	105	303	352	198	129	112	77	77	104	52	171	147	105
2	2	1	9	11	4	3	1	1	4	6	5	—	—	—
2	2	1	6	8	1	2	1	1	3	6	5			
146	37	36	112	34	28	21	4	4	19	13	12	58	7	7
102	1	1	2	—	—									
796	651	396	1 001	1 111	610	344	269	176	247	270	169	450	380	264
800	337	167	420	546	281	169	163	106	103	160	86	232	237	163
766	705	351	996	1 250	597	299	263	143	179	211	106	323	239	153
261	371	163	393	561	265	130	151	86	70	115	53	180	166	109

Yrkesgrupper.	Kristianstads län.			Malmöhus					
				Malmö.			Hälsingborg.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	188	256	124	165	175	120	131	146	103
Däraf kvinnor	24	83	17	27	40	21	9	28	16
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	19	7	7
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	5	2	2	1	1	2	7	7	7
Däraf kvinnor				—	1	—			
B Metall- och maskinindustri	1	2	—	56	29	30	25	13	8
Däraf kvinnor				3	8	8	1	—	—
C Trävaruindustri	—	—	—	13	8	8	8	1	1
D Byggnadsverksamhet	8	13	7	192	95	102	88	73	67
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	1	—	—	3	2	2	12	—	—
Däraf kvinnor				2	—	—	2	—	—
F Textilindustri	1	—	—	25	3	3	8	3	3
Däraf kvinnor	1	—	—	22	1	1	7	3	3
G Beklädnadsindustri	2	—	—	42	27	21	11	7	2
Däraf kvinnor	2	—	—	35	27	21	6	6	2
H Närings- och njutningsämnesindustri	7	8	6	34	7	3	31	9	3
Däraf kvinnor	2	3	2	7	5	2	7	6	2
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	3	1	1	9	—	—
Däraf kvinnor				—	1	1	7	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	4	6	6	2	—	—
Däraf kvinnor				3	6	6	2	—	—
K Grafisk industri	—	—	—	3	1	1	1	—	—
Däraf kvinnor				1	—	—			
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	1	—	—	85	21	19	13	5	4
Däraf kvinnor				10	10	10			
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	1	—	—	6	—	—	2	—	—
B Butiks- och magasinspersonal	3	2	—	120	20	15	24	7	6
Däraf kvinnor	2	1	—	69	11	7	14	6	5
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	22	46	15	56	61	42	23	69	27
Däraf kvinnor	19	42	13	49	59	40	22	66	26
D Landtransport	6	8	2	103	87	38	44	47	23
Däraf kvinnor	—	1	—	14	36	12	3	4	1
E Vattentransport	1	1	1	31	—	—	30	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	1	4	4	—	1	—
Däraf kvinnor							—	1	—
V. Husligt arbete	103	176	75	500	487	346	161	207	108
Däraf kvinnor	103	176	75	500	487	346	161	207	108
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	7	2	1	—	1	—
Däraf kvinnor				7	2	1	—	1	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	25	8	5	347	108	108	80	51	51
Summa för april månad år 1912	375	522	237	1 797	1 145	872	729	654	420
Däraf kvinnor	153	306	107	749	694	476	241	328	163
» » » månad år 1911	296	406	175	1 392	1 144	803	701	572	359
Däraf kvinnor	107	234	71	579	728	426	220	281	144

Län. Öfriga anstalter.			Hallands län.			Göteborgs och Bohus län. Göteborg.			Öfriga anstalter.			Skaraborgs län.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
352	**338**	**239**	**117**	**204**	**100**	**105**	**189**	**78**	**72**	**117**	**53**	**35**	**57**	**24**
42	81	49	29	64	28	10	53	1	8	34	10	4	6	3
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	**17**	**15**	**8**	**1**	**1**	**6**	**9**	**9**	**6**	**4**	**4**	**1**	—	—
42	**37**	**24**	**6**	**14**	**5**	**104**	**71**	**49**	**2**	**3**	—	**1**	**1**	**1**
9	**3**	**1**	**3**	**5**	**3**	**29**	**8**	**5**	**3**	**1**	—	—	—	—
78	**80**	**51**	**19**	**16**	**11**	**112**	**81**	**70**	**6**	**8**	**6**	**2**	**2**	**2**
19	**14**	**14**	**1**	**1**	**1**	**3**	**2**	—	—	—	—	—	—	—
3	3	3				1	—	—						
4	**2**	**2**	**5**	—	—	**8**	**5**	**1**	—	—	—	—	—	—
3	1	1	2	—	—	4	1	—						
11	**6**	**1**	**4**	**5**	**3**	**14**	**23**	**8**	**3**	**3**	**2**	**14**	**2**	**2**
8	5	1	2	2	1	6	18	6	1	1	—	4	2	2
41	**9**	**7**	**5**	**3**	**2**	**40**	**30**	**18**	**4**	**3**	**2**	**2**	—	—
10	1	1	2	1	1	16	18	9	1	1	—	1	—	—
1	—	—	—	—	—	**9**	**8**	**7**	**2**	—	—	—	—	—
1	—	—	—	—	—	**5**	**10**	—	**1**	**1**	**1**	—	—	—
						3	8	—	1	1	1			
1	**2**	**2**	—	—	—	**6**	**4**	**4**	—	—	—	**2**	**2**	**2**
—	1	1												
30	**22**	**22**	**1**	—	—	**6**	**8**	**6**	—	—	—	—	—	—
						—	1	1						
—	—	—	**1**	—	—	**12**	**18**	**10**	—	—	—	—	—	—
16	**10**	**8**	**9**	**3**	**3**	**124**	**67**	**57**	**10**	**3**	**2**	—	—	—
5	1	1	5	2	2	16	8	4	5	1	—			
18	**31**	**19**	**8**	**27**	**15**	**41**	**83**	**28**	**19**	**21**	**15**	**4**	**7**	**4**
11	28	16	8	24	13	32	76	25	18	19	14	3	6	3
47	**25**	**14**	**15**	**9**	**7**	**84**	**121**	**65**	**16**	**1**	**1**	**3**	**3**	**1**
8	2	1				—	19	4						
15	**3**	**2**	**2**	—	—	**62**	**9**	**8**	**2**	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	**1**	**30**	**29**	—	—	—	—	—	—
273	**262**	**166**	**112**	**120**	**70**	**518**	**740**	**454**	**100**	**93**	**36**	**52**	**60**	**36**
270	262	166	112	120	70	518	738	454	100	93	36	52	60	36
6	**4**	**4**	—	—	—	**7**	**5**	**4**	—	**1**	**1**	—	—	—
6	4	4				5	2	2	—	1	1			
262	**114**	**114**	**30**	**12**	**7**	**260**	**392**	**392**	**30**	**13**	**12**	**9**	**4**	**4**
1 228	**979**	**705**	**346**	**420**	**228**	**1 556**	**1 913**	**1 302**	**276**	**272**	**135**	**125**	**138**	**76**
366	389	244	160	213	115	611	942	506	134	151	62	64	74	44
973	762	542	277	252	152	1 468	1 617	1 019	171	251	118	89	109	54
298	318	188	126	117	73	545	918	427	56	114	34	33	50	21

Yrkesgrupper.	Värmlands län.			Örebro län.			Västmanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	40	71	30	103	112	85	177	200	128
Däraf kvinnor	5	39	3	12	33	11	26	44	25
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	7	9	9
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	2	—	—	10	3	2	—	—	—
B Metall- och maskinindustri	2	—	—	10	3	3	24	13	5
C Trävaruindustri	3	—	—	3	2	2	1	3	3
D Byggnadsverksamhet	1	—	—	23	7	7	14	4	3
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	2	1	1	—	—	—
F Textilindustri	1	1	1	—	—	—	—	—	—
G Beklädnadsindustri	1	—	—	10	4	4	—	4	1
Däraf kvinnor				2	1	1	—	4	1
H Närings- och njutningsämnesindustri	1	1	1	3	1	1	5	4	4
Däraf kvinnor	1	1	1				3	1	1
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	—	—	1	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	—	—	—	1	—	—
K Grafisk industri	—	—	—	1	—	—	—	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	—	—	—	7	4	4	7	2	2
Däraf kvinnor				2	1	1			
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	—	—	—	3	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor				1	—	—			
B Butiks- o. magasinspersonal	1	—	—	8	3	3	6	2	2
Däraf kvinnor				2	—	—	3	2	2
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	9	25	6	22	15	15	8	18	15
Däraf kvinnor	9	25	6	20	13	13	6	16	14
D Landtransport	5	6	3	18	14	13	6	8	4
Däraf kvinnor	—	1	—	3	1	1			
E Vattentransport	1	1	1	—	—	—	2	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Däraf kvinnor							1	—	—
V. Husligt arbete	55	119	42	141	117	84	163	146	113
Däraf kvinnor	55	119	42	141	117	84	163	146	113
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Däraf kvinnor							—	1	—
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	10	5	5	53	47	47	52	12	8
Däraf kvinnor	1	1	1						
Summa för april månad år 1912	182	229	89	417	333	271	475	426	297
Däraf kvinnor	71	186	53	183	166	111	202	214	156
» » » månad år 1911	118	239	97	348	258	225	333	291	207
Däraf kvinnor	61	167	54	135	112	80	156	151	98

Kopparbergs län.			Gäfle stad och län.			Västernorrlands län.			Jämtlands län.			Norrbottens län.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
87	73	49	31	30	17	4	6	3	48	57	23	—	6	—
26	36	18	1	8	1	—	1	—	17	26	6	—	2	—
2	9	9	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
14	10	9	25	10	7	1	4	1	—	2	1	—	—	—
12	1	1	26	3	2	3	—	—	2	2	—	—	—	—
14	4	4	14	3	3	3	—	—	6	5	5	—	1	—
—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
			—	1	—									
3	2	1	6	1	1	1	—	—	3	10	2	1	—	—
1	2	1				1	—	—	1	7	—			
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	13	6	6	2	1	—	1	2	1	5	3	1
			2	—	—									
2	2	2	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—
2	2	2												
6	1	1	2	—	—	7	—	—	—	—	—	1	—	—
1	1	1	1	—	—	3	—	—				1	—	—
23	37	25	14	22	9	14	31	22	24	39	17	30	32	14
20	34	22	12	22	9	13	30	22	23	37	15	30	30	14
11	1	1	26	25	22	8	11	3	9	2	1	4	6	—
			2	2	2	2	—	—	1	1	1			
—	—	—	25	1	1	—	—	—	2	2	2	—	1	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
162	172	116	86	160	52	131	146	75	81	83	40	83	79	46
162	172	116	86	160	52	131	146	75	81	83	40	83	79	46
1	3	3	—	—	—	—	4	1	1	2	—	—	—	—
1	3	3				—	4	1	1	2	—			
51	16	15	52	32	32	24	22	22	24	—	—	26	25	21
390	331	236	331	298	153	200	225	127	202	207	92	152	153	83
213	250	163	104	193	64	150	181	98	124	156	62	114	111	60
276	274	163	235	215	108	195	191	105	—	—	—	140	172	82
105	154	78	81	152	55	144	170	91	—	—	—	84	126	55

Lifsmedelspriser under första kvartalet år 1912.

Å närmast efterföljande sidor meddelas en öfversikt för de tre första månaderna under innevarande år af lifsmedelspriser å de orter (till antalet 39) inom olika delar af riket, hvarifrån dylika uppgifter regelbundet insändas till Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. Betraktar man först sammandragstabellen för lifsmedelspriserna (sid. 454—455), visar det sig, att medelpriset för orterna tillsammantagna (»riksmedelpriset») under här ifrågavarande korta tidrymd beträffande flertalet varuslag icke undergått någon större förändring. För 20 af de i tabellen upptagna varuslagen voro sålunda priserna desamma under alla tre månaderna januari, februari och mars. Bland dessa varuslag må särskildt framhållas oskummad och separerad mjölk, margarin (lägsta kvalitet och växt-), bruna böner, risgryn, kaffe, socker och fotogen. Af öfriga varuslag hade vissa bröd- och fisksorter endast att uppvisa obetydliga prisförändringar i ena eller andra riktningen, utan att därmed någon bestämd förändring i prisnivån kan sägas hafva inträdt.

Bland de varuslag, för hvilka en mera betydande *prissänkning* inträdt under kvartalet, märkes i främsta rummet färska ägg, som alltid under årets första månader visa mycket stark nedgång i priset. Prissänkningen uppgick till icke mindre än 64 öre per tjog från december 1911 till mars 1912. Medelprisen för januari, februari och mars voro respektive kr. 2·12, 2·05 och 1·55 per tjog, och har alltså, såsom synes, nedgången i pris varit starkast under mars. För konserverade ägg kan däremot ingen betydande prissänkning konstateras. Det bör emellertid observeras, att när priset å färska ägg sjunker mera kraftigt, upphöra alltid de konserverade äggen att saluföras å en del orter, där de förut förekommit.

Beträffande smör konstaterades under föregående kvartal en obetydlig prissänkning, som äfven fortsatt under här ifrågavarande kvartal. Medelprisen å anförda varuslag voro för

	dec. 1911	jan. 1912	febr. 1912	mars 1912
	kr.	kr.	kr.	kr.
bordsmör	2·45	2·43	2·41	2·41
matsmör	2·23	2·18	2·11	2·10

Såsom synes, var nedgången i pris starkast beträffande matsmör. Emellertid torde man knappast kunna säga, att någon mera afsevärd sänkning af de ovanligt höga smörprisen ännu inträdt, såsom ju äfven förutsades i öfversikten af lifsmedelspriser under fjärde kvartalet 1911.

Å en hel del varor har en *prisstegring* inträdt. Mest betydande har denna varit beträffande bränsle, särskildt kol och koks. Medelprisen per hl. å anförda varuslag voro för

	dec. 1911 kr.	jan. 1912 kr.	febr. 1912 kr.	mars 1912 kr.
antracitkol	3·76	3·78	3·88	4·03
gasverkskoks	1·36	1·39	1·45	1·52
engelsk kaminkoks	1·57	1·59	1·66	1·79

Dessa prisstegringar hafva, som bekant, förorsakats af den stora kolgrufvestrejken i England. Emellertid hafva kol- och kokspriserna bibehållit sig tämligen oförändrade å ett flertal orter, och har vid förfrågan orsaken därtill i allmänhet angifvits vara den, att handlandena å dessa orter före strejkens början försett sig med så stora förråd, att de ej behöft vidtaga någon höjning af priserna.

Bland öfriga varuslag å hvilka en prisstegring inträdt, märkas handskummad mjölk, potatis, som från december 1911 till januari 1912 stigit i pris med 3 öre per 5 l., råg- och rågsiktmjöl, hafregryn samt kött. Hvad köttprisen beträffar, redogöres härför i samband med kreaturspriser (sid. 456).

Vid jämförelse mellan prisen under här ifrågavarande och föregående kvartal visa äfven ostpriserna en tendens till stegring. Likaså har priset å kaffe stigit med 2 öre per kg. från december 1911 till januari 1912, medan det sedan under kvartalet behållit sitt pris oförändradt. Därmed har alltså, åtminstone för tillfället, ett uppehåll inträdt i den prisstegring å detta varuslag, som pågått allt sedan början af år 1910.

Jämföras de för årets första kvartal gällande medelprisen med prisen under motsvarande kvartal föregående år, visar det sig, att af 57 varuslag 16 under mellantiden fått sina priser sänkta, under det att för 30 varuslag medelpriset var högre år 1912 än år 1911 samt att för 11 varuslag prisen ställde sig lika. Bland varuslag, som träffats af *prisfall*, märkas främst margarin, som visade en nedgång med 7 öre per kg. för högsta och 3 öre för lägsta kvaliteten, och kött, hvarom mera i det följande, vidare vissa fisksorter samt fotogen. En ganska stark *prisstegring* har däremot gjort sig gällande beträffande smör (bordsmör har stigit med 26 och matsmör med 20 öre per kg.) och kaffe, hvarå prisstegringen uppgår till 25 öre per kg. Betydande äro äfven de prisstegringar, som inträdt å ägg, socker (6 öre per kg.) och olika slag af bränsle. Bland öfriga varuslag, hvilkas pris stigit, märkas handskummad och separerad mjölk, ost, potatis, bruna bönor, mjöl och gryn. I allmänhet torde kunna sägas, att prisnivån för lifsmedel var något högre under första kvartalet 1912 än under motsvarande kvartal 1911.

1.	Varuslag.	2. Kvantitet.	3. Stockholm. Jan.	4. Febr.	5. Mars	6. Uppsala. Jan.	7. Febr.	8. Mars	9. Eskilstuna. Jan.	10. Febr.	11. Mars	
			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	Mjölk: oskummad	lit.	16	16	16	14	15	15	14	14	14	1
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	7	6	6	6	2
3	separerad	»	7	7	7	6	6	6	5	5	5	3
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	256	255	255	252	247	248	245	240	250	4
5	mat- (lands-)	»	238	234	232	207	208	208	214	203	219	5
6	Ost: helfet, okryddad	»	168	165	165	155	158	158	160	160	163	6
7	halffet, »	»	142	141	139	114	118	118	140	130	120	7
8	skummjölks-, »	»	88	89	92	63	63	63	50	50	57	8
9	Margarin: högsta kvalitet	»	164	165	164	153	155	155	155	155	155	9
10	lägsta »	»	123	130	125	120	120	120	120	120	120	10
11	växtmargarin	»	137	137	137	130	134	134	130	130	130	11
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	248	230	182	214	194	165	209	203	160	12
13	» konserverade	»	136	153	—	133	143	135	—	—	—	13
14	Potatis: gammal	5 lit.	37	41	41	39	42	42	32	32	38	14
15	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	Ärter, gula	kg.	25	25	25	25	25	25	25	25	25	16
17	Bruna bönor	»	56	56	58	50	50	50	55	55	55	17
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	31	31	31	30	30	30	29	29	29	18
19	råg-, » » »	»	22	22	23	20	21	21	20	22	22	19
20	rågsikt-, » » »	»	28	28	29	26	27	27	25	26	26	20
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	35	36	36	31	34	34	35	35	35	21
22	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	70	70	70	63	63	64	65	60	65	22
23	» » » svenska	»	43	44	44	40	40	40	40	40	40	23
24	» billigaste sort	»	38	37	38	36	36	36	35	35	35	24
25	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	39	42	41	34	35	35	37	37	37	25
26	mjukt, limpa, söt	»	[1] 45	[1] 45	[1] 45	45	45	45	38	38	38	26
27	» » sur	»	[1] 40	[1] 40	[1] 40	32	33	33	—	—	—	27
28	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	82	84	84	90	93	91	69	69	69	28
29	mjukt, bakadt med vatten	»	[1] 53	[1] 52	[1] 50	40	42	42	53	53	53	29
30	» » » mjölk	»	[1] 80	[1] 80	[1] 82	70	68	67	61	61	61	30
31	Nötkött: färskt, stek	»	102	108	106	97	96	95	120	120	120	31
32	» soppkött	»	89	93	90	80	79	79	78	78	78	32
33	Kalfkött: stek, gödkalf	»	136	139	134	123	110	113	130	130	130	33
34	» spädkalf	»	68	70	71	57	46	46	61	65	65	34
35	Fårkött: färskt	»	128	145	144	123	117	120	135	135	135	35
36	salt	»	106	122	115	105	102	100	115	115	120	36
37	Fläsk: färskt	»	130	134	135	118	113	115	133	133	133	37
38	salt, svenskt	»	137	143	140	118	120	115	130	130	126	38
39	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
40	Fisk, färsk: sill	»	27	28	29	26	25	25	21	29	35	40
41	strömming	»	56	50	40	26	25	25	26	41	40	41
42	rödspotta (»spätta»)	»	79	82	80	75	75	78	75	80	80	42
43	salt: sill, fetsill	»	49	49	49	42	42	42	40	40	40	43
44	» *slofetsill*	»	41	41	41	38	40	40	35	35	35	44
45	strömming	»	28	29	27	26	26	26	—	—	—	45
46	kabeljo af långa	»	55	55	58	54	54	54	50	50	50	46
47	» » torsk	»	50	50	—	—	51	51	—	—	—	47
48	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	184	187	185	176	175	175	170	170	170	48
49	Socker, bit-	»	72	72	72	73	73	73	72	72	72	49
50	Svagdricka	lit.	8	8	8	6	6	6	7	7	7	50
51	Fotogen: Water White	»	11	12	12	13	13	13	12	12	12	51
52	Standard White	»	—	—	—	12	12	12	—	—	—	52
53	Ved: björk- osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	3050	3150	3200	2400	2400	2400	2400	2400	2400	53
54	barr- 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	2050	2050	2200	1600	1600	1600	1890	1890	1890	54
55	Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
56	Kol, antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	400	450	450	330	390	390	400	400	425	56
57	Koks: gasverks- (okrossad) hemkörd	»	125	152	162	140	140	140	110	110	110	57
58	eng. kamin- » hemkörd	»	175	175	195	—	—	—	160	160	160	58

[1]) Några af hufvudstadens största bagerifirmor försälja stora hushållsbröd efter vikt, hvarvid priset hvetebröd 53 à 52 öre pr kg. — [2]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [3]) För affallsved

	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	
	Linköping.			Norrköping.			Motala.			Jönköping.			Växjö.			Kalmar.			Västervik.			
	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	
	Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	12	12	12	13	13	13	12	12	12	13	13	13	13	13	13	14	14	14	13	13	13	1
2	7	7	7	7	7	7	6	6	6	7	7	7	9	9	9	7	7	7	5	5	6	2
3	4	5	5	6	5	5	5	5	5	5	5	5	5	6	6	4	4	4	5	5	5	3
4	243	240	244	255	244	246	242	240	240	229	230	226	225	224	240	250	250	251	240	240	243	4
5	205	201	204	226	211	208	218	219	212	215	209	214	189	189	202	221	199	201	227	207	205	5
6	150	151	153	156	156	156	143	143	143	151	148	150	149	154	153	165	167	170	150	150	150	6
7	103	99	98	124	124	124	92	90	90	124	124	123	116	118	115	125	128	135	125	124	121	7
8	49	48	50	50	50	50	35	35	38	65	67	64	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
9	161	163	162	160	160	160	150	150	148	148	147	149	152	152	155	166	164	166	153	153	153	9
10	115	113	116	123	123	123	114	115	113	118	119	119	120	120	123	125	125	123	118	118	119	10
11	124	126	126	139	137	137	124	122	123	130	129	126	130	130	128	130	129	130	129	130	130	11
12	200	203	146	221	207	160	201	193	135	200	194	155	189	188	122	193	186	122	200	197	124	12
13	150	150	—	140	170	—	130	—	—	142	142	—	—	—	—	135	—	—	—	—	—	13
14	38	39	38	35	35	35	27	28	28	30	30	30	33	33	32	38	42	44	35	35	42	14
15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	24	25	25	24	24	24	24	24	23	30	30	29	29	28	26	33	33	33	24	25	26	16
17	51	53	53	58	58	58	50	50	50	55	54	54	53	53	53	54	52	54	55	55	53	17
18	26	27	26	30	30	30	28	28	28	30	30	30	30	30	30	29	30	30	30	30	30	18
19	22	22	23	21	21	21	21	22	22	22	23	23	22	22	22	20	21	20	20	22	22	19
20	24	25	25	25	25	26	23	24	24	27	28	28	26	26	27	27	27	27	26	27	26	20
21	31	35	35	35	35	35	30	35	35	35	39	40	35	35	35	36	38	38	35	35	35	21
22	60	60	60	65	65	68	60	60	60	68	68	66	60	60	60	63	66	65	60	60	63	22
23	39	39	39	42	42	42	38	36	38	40	40	40	39	39	38	38	39	39	36	35	39	23
24	33	34	34	36	36	36	31	31	33	35	35	35	34	34	34	35	36	36	31	30	33	24
25	39	39	39	36	36	36	37	37	37	44	43	44	43	42	42	48	48	49	45	45	47	25
26	31	31	31	40	40	40	37	39	36	40	40	40	28	30	30	33	34	33	33	33	33	26
27	33	33	32	30	31	31	32	33	30	23	23	23	22	24	23	24	24	23	30	30	30	27
28	71	71	71	67	67	67	63	63	61	97	100	99	58	59	59	71	72	72	83	83	83	28
29	30	29	29	39	39	39	40	43	42	36	35	35	35	35	35	47	47	47	48	48	48	29
30	55	56	55	58	57	58	60	60	64	60	60	60	40	42	42	58	59	58	73	73	73	30
31	84	86	88	100	100	103	96	96	96	100	101	104	95	93	95	78	79	78	100	100	103	31
32	74	75	77	77	78	82	70	72	70	88	87	88	75	76	75	63	63	64	80	80	82	32
33	109	109	110	127	124	125	78	78	86	112	111	106	120	117	125	90	89	94	86	94	95	33
34	53	54	56	60	60	60	39	40	38	53	58	58	56	55	65	49	50	50	45	48	52	34
35	112	116	118	123	126	134	94	97	95	110	108	105	104	100	105	90	92	97	94	97	103	35
36	104	105	105	87	90	97	88	88	85	88	95	93	98	97	110	93	90	90	88	82	93	36
37	95	100	100	109	105	109	98	98	96	100	100	100	100	98	98	119	120	119	100	100	97	37
38	103	109	109	120	120	126	111	111	105	100	100	100	100	100	100	120	117	116	110	115	110	38
39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
40	21	23	23	21	23	25	23	20	19	23	23	23	21	20	20	26	28	28	20	—	—	40
41	28	26	24	22	22	18	27	24	24	33	33	33	25	23	22	31	31	22	27	21	18	41
42	71	72	70	75	77	71	70	74	78	80	80	80	66	65	64	76	74	72	—	60	—	42
43	34	35	35	40	40	40	35	35	35	38	40	38	38	37	40	50	50	50	39	38	38	43
44	32	32	32	40	40	35	32	32	31	32	34	33	35	35	35	38	38	38	35	35	35	44
45	25	25	25	—	—	—	25	25	25	33	33	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45
46	48	47	48	50	50	50	41	41	44	50	50	50	[2]) 82	[2]) 82	[2]) 82	53	53	53	51	53	53	46
47	38	40	37	—	—	—	30	30	—	40	—	—	—	—	—	40	40	40	45	45	45	47
48	164	164	165	177	177	177	170	170	173	162	168	165	167	167	168	162	164	164	170	170	170	48
49	72	72	72	72	72	72	71	71	71	73	73	73	73	73	73	74	74	74	74	74	74	49
50	7	7	7	5	5	5	6	6	6	5	5	5	6	6	6	6	6	6	6	6	7	50
51	14	12	12	13	13	13	15	15	15	16	16	16	15	15	15	16	16	16	15	15	15	51
52	12	11	11	12	12	12	14	14	14	13	13	13	12	12	12	14	14	14	13	13	13	52
53	2300	2300	2330	2400	2400	2500	2140	2140	2130	2600	2600	2600	1740	1730	1740	1800	1800	1800	1940	1930	2070	53
54	1890	1880	1890	1950	1980	1900	1750	1700	1680	1800	1800	1800	[3])1360	[3])1360	[3])1360	1480	1480	1500	1460	1460	1600	54
55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	175	175	175	160	160	170	—	—	—	—	—	—	55
56	385	385	437	375	375	400	331	360	360	325	350	350	375	375	400	375	375	375	375	375	400	56
57	141	141	158	127	127	150	138	160	160	140	140	150	—	—	—	125	125	125	140	140	155	57
58	155	155	155	127	127	150	—	—	—[4])	150[4])	150[4])	200[4])	150	155	175	135	150	175	140	140	155	58

under kvartalet utgjort för ankarstock 28 à 24 öre, sötsur limpa 40 öre hushållslimpbröd 47 à 46 öre, mältadt har under jan.—mars betalats 9·50 kr. pr famn. — [4]) Prisuppgifterna afse krossad koks.

	1. Varuslag.	2. Kvantitet.	33. Visby. Jan.	34. Visby. Febr.	35. Visby. Mars	36. Karlskrona. Jan.	37. Karlskrona. Febr.	38. Karlskrona. Mars	39. Kristianstad. Jan.	40. Kristianstad. Febr.	41. Kristianstad. Mars	
			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	Mjölk: oskummad	lit.	14	14	14	15	14	14	14	14	14	1
2	handskummad	»	8	8	8	10	10	10	7	7	7	2
3	separerad	»	5	5	5	6	5	5	—	—	—	3
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	257	253	253	250	250	250	246	245	250	4
5	mat- (lands-)	»	210	205	207	204	195	197	236	234	237	5
6	Ost: helfet, okryddad	»	165	165	167	166	166	166	170	170	170	6
7	halffet »	»	126	125	128	135	135	134	131	131	131	7
8	skummjölks- »	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
9	Margarin: högsta kvalitet	»	153	150	150	150	150	150	150	150	150	9
10	lägsta »	»	—	—	—	120	120	120	120	120	120	10
11	växtmargarin	»	133	133	134	130	130	130	134	133	135	11
12	Ägg: färska	tjog.	192	182	132	210	222	123	204	212	120	12
13	konserverade	»	140	—	—	150	—	—	133	134	—	13
14	Potatis: gammal	5 lit.	38	39	40	37	42	40	36	32	34	14
15	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	Ärter, gula	kg.	28	28	28	30	30	30	30	30	30	16
17	Bruna bönor	»	55	56	57	56	60	60	53	53	53	17
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	30	30	30	32	31	31	29	30	30	18
19	råg-, »	»	19	20	20	21	21	21	18	18	18	19
20	rågsikt-, »	»	26	26	27	28	28	28	26	27	27	20
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	37	37	39	35	35	35	35	35	35	21
22	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	67	67	68	70	75	75	72	72	72	22
23	» » » svenska	»	37	39	40	38	38	37	35	35	35	23
24	» billigaste sort	»	31	32	33	33	33	32	30	30	30	24
25	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	41	41	42	45	45	45	47	47	47	25
26	mjukt, limpa, söt	»	30	29	29	31	31	31	26	27	27	26
27	» » sur	»	23	23	23	20	20	20	18	18	18	27
28	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	65	65	65	84	84	84	68	68	68	28
29	mjukt, bakadt med vatten	»	33	33	33	—	—	—	53	53	53	29
30	» » » mjölk	»	38	38	38	49	50	50	58	58	58	30
31	Nötkött: färskt, stek	»	82	79	80	102	102	101	84	85	88	31
32	» soppkött	»	70	68	70	88	91	90	79	77	82	32
33	Kalfkött: stek, gödkalf	»	83	85	86	128	126	132	104	104	106	33
34	» spädkalf	»	—	—	—	77	77	72	61	61	57	34
35	Fårkött: färskt	»	94	108	114	126	128	132	110	111	109	35
36	salt	»	91	100	106	98	98	100	107	106	108	36
37	Fläsk: färskt	»	105	106	105	117	118	118	105	105	109	37
38	salt, svenskt	»	109	111	109	116	118	118	110	109	110	38
39	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
40	Fisk, färsk: sill	»	28	30	—	—	—	—	28	30	31	40
41	strömming	»	28	23	12	16	35	27	27	29	31	41
42	rödspotta (»spätta»)	»	80	100	90	83	93	81	64	65	66	42
43	salt: sill, fetsill	»	37	39	39	40	40	40	39	39	39	43
44	» slofetsill	»	—	—	—	35	35	35	34	33	33	44
45	strömming	»	—	—	—	—	—	—	23	23	23	45
46	kabeljo af långa	»	50	50	50	48	48	50	—	—	—	46
47	» » torsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
48	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	185	185	187	170	170	170	160	160	160	48
49	Socker, bit-	»	74	74	74	76	76	76	72	72	72	49
50	Svagdricka	lit.	6	6	6	6	6	6	6	6	6	50
51	Fotogen: Water White	»	15	15	15	16	16	16	16	16	16	51
52	Standard White	»	13	13	13	13	13	13	13	13	13	52
53	Ved: björk- { osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2710	2770	2780	2120	2090	2060	2270	2270	2270	53
54	barr- { 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	[2])2330	[2])2280	[2])2320	—	—	—	1760	1760	1760	54
55	Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	205	205	205	55
56	Kol, antracit- (»valnöt») } hemkörd {	hl.	380	375	381	375	375	425	375	400	400	56
57	Koks: gasverks- (okrossad) } hemkörd {	»	—	—	—	115	115	—	115	133	133	57
58	eng. kamin- » } hemkörd {	»	130	142	143	145	145	165	135	143	143	58

[1]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [2]) För grenved har betalats under jan. och febr. mars 25·10 à 23·30 kr. pr famn.

	42.	43.	44.	45.	46.	47.	48.	49.	50.	51.	52.	53.	54.	55.	56.	57.	58.	59.	60.	61.	62.	
	Malmö.			Lund.			Hälsingborg.			Ystad.			Halmstad.			Göteborg.			Vänersborg.			
	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	
	Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	13	15	15	13	13	13	13	13	13	13	15	15	13	13	13	16	16	16	14	14	14	1
2	6	6	6	—	—	—	6	6	6	7	8	8	7	7	7	7	7	7	8	8	8	2
3	5	5	5	5	5	5	4	4	4	6	6	6	6	5	5	7	7	7	6	6	6	3
4	249	248	256	246	247	250	251	251	255	249	246	250	250	250	250	245	245	245	240	237	234	4
5	232	233	228	228	228	229	222	222	221	—	—	—	216	214	211	219	207	207	214	207	205	5
6	180	180	179	170	171	170	169	168	166	150	150	150	152	152	152	148	148	147	132	132	129	6
7	127	136	140	110	106	110	122	123	123	118	118	118	115	115	115	100	100	100	84	86	86	7
8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55	—	—	45	45	45	8
9	156	152	154	145	145	145	155	155	155	160	157	157	155	155	155	152	152	152	153	153	153	9
10	125	117	117	—	—	—	120	120	120	—	—	—	125	125	125	118	118	118	110	110	114	10
11	125	125	126	120	120	120	125	125	125	132	131	131	135	135	135	122	122	122	133	134	133	11
12	210	220	144	218	190	122	195	204	130	225	201	153	219	212	133	214	195	150	222	193	142	12
13	130	173	—	130	—	—	139	—	—	145	145	—	136	—	—	128	—	—	138	138	137	13
14	31	31	32	30	30	30	30	30	30	30	33	35	27	32	32	30	30	30	28	28	29	14
15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	36	35	34	31	31	31	31	31	31	33	33	33	35	35	35	30	30	30	30	30	29	16
17	54	54	54	50	50	51	54	54	54	60	60	60	60	60	60	53	52	52	50	50	51	17
18	31	31	31	32	32	32	31	31	31	30	30	30	29	29	29	29	30	30	31	31	29	18
19	25	25	25	20	20	20	21	22	22	23	23	23	21	21	21	21	22	22	20	20	20	19
20	28	28	28	26	26	26	27	27	27	28	28	28	27	27	27	25	26	26	24	25	24	20
21	27	39	39	36	40	40	38	39	39	40	40	45	40	40	40	33	33	33	32	32	33	21
22	71	70	72	61	61	61	71	71	70	65	65	65	75	75	75	64	63	64	60	60	64	22
23	43	43	44	39	39	38	50	49	50	40	40	40	39	38	38	36	36	36	36	36	37	23
24	36	35	38	32	33	31	38	36	36	33	33	33	34	35	35	31	31	31	32	32	32	24
25	41	41	43	47	45	45	50	48	49	51	53	53	44	44	44	34	34	34	48	47	48	25
26	24	24	24	26	26	27	30	30	31	25	31	31	29	29	29	33	33	33	37	37	37	26
27	17	17	17	19	19	19	19	19	19	18	21	22	21	21	21	21	21	21	30	30	30	27
28	80	80	80	93	93	90	77	77	77	67	67	67	74	74	74	46	46	46	57	57	57	28
29	57	57	57	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55	55	55	34	34	34	35	35	35	29
30	57	57	57	48	48	54	44	44	45	50	50	50	56	56	56	39	39	39	50	49	49	30
31	105	105	105	105	103	102	105	105	106	79	79	79	90	90	90	95	95	100	82	82	82	31
32	95	95	95	88	86	86	90	89	90	71	67	64	75	75	75	80	80	85	55	56	56	32
33	129	129	129	126	127	126	120	121	121	105	112	114	106	105	102	110	110	118	122	120	118	33
34	83	83	83	65	72	72	60	60	62	43	41	47	65	65	65	65	65	65	50	51	52	34
35	130	130	130	123	128	129	125	126	126	114	114	115	102	105	113	109	110	114	98	112	116	35
36	110	110	110	—	—	—	112	111	108	—	—	—	115	115	115	—	—	—	—	—	—	36
37	123	123	123	103	103	100	100	100	100	99	103	101	101	105	105	110	110	115	100	112	120	37
38	140	140	140	120	120	120	111	111	113	145	145	145	128	128	128	110	110	115	124	124	119	38
39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	140	139	140	39
40	35	35	35	—	—	—	25	27	31	30	30	30	18	20	19	16	18	22	31	44	43	40
41	—	—	—	—	—	—	39	40	41	30	30	30	50	50	50	40	40	40	25	30	40	41
42	63	63	63	83	86	73	93	91	91	75	80	77	67	67	69	75	100	90	85	81	81	42
43	53	53	53	43	43	43	39	39	39	50	50	50	49	48	48	46	46	46	35	35	36	43
44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	30	30	33	33	34	30	30	31	44
45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45
46	[1])71	[1])71	[1])71	—	—	—	58	58	58	48	48	44	65	65	65	42	42	42	40	40	41	46
47	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	34	34	33	32	33	47
48	181	179	178	163	159	160	178	178	178	166	165	165	175	175	175	165	165	165	170	170	169	48
49	74	74	74	72	72	72	72	72	72	72	72	72	74	74	74	72	72	72	72	72	72	49
50	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	8	8	8	7	7	7	50
51	16	16	16	16	16	16	15	15	15	16	16	16	13	13	13	13	14	14	14	14	14	51
52	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	.13	13	11	11	11	11	12	12	12	12	12	52
53	2930	2930	2930	2930	3060	3060	2520	2540	2540	2410	2410	2410	2330	2330	2330	3010	3210	3210	2480	2490	2540	53
54	2530	2530	2530	2930	2930	2930	2410	2410	2410	1880	1880	1880	2050	2050	2050	2590	2760	2760	1810	1900	1800	54
55	180	180	180	225	225	275	175	175	175	170	170	170	—	—	—	207	207	206	—	—	—	55
56	390	405	430	410	440	475	395	405	405	359	361	365	400	425	425	390	400	450	361	363	365	56
57	110	125	125	122	132	132	135	135	135	110	125	125	—	—	—	115	125	150	150	150	150	57
58	140	165	200	165	180	225	145	155	155	145	155	155	175	200	200	150	160	200	160	160	162	58

[1]) 10 kr., för tvetved under jan., febr. och mars. 10 kr. samt för alved under jan. 25·10 à 22·70 kr., febr. och

1.	2.	63.	64.	65.	66.	67.	68.	69.	70.	71.	
Varuslag.	Kvantitet.	Borås.			Tidaholm.			Karlstad.			
		Jan.	Febr.	Mars.	Jan.	Febr.	Mars.	Jan.	Febr.	Mars.	
		Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1 Mjölk: oskummad	lit.	14	14	14	12	12	12	16	15	16	1
2 handskummad	»	8	8	8	6	6	6	6	6	6	2
3 separerad	»	5	6	6	3	3	3	5	5	5	3
4 Smör: bords- (mejeri-)	kg.	240	234	236	235	235	235	244	240	242	4
5 mat- (lands-)	»	212	212	210	215	214	215	221	206	200	5
6 Ost: helfet, okryddad	»	142	143	142	144	142	144	155	155	155	6
7 halffet, »	»	87	90	92	95	95	94	120	115	110	7
8 skummjölks-, »	»	43	47	46	40	41	41	—	—	—	8
9 Margarin, högsta kvalitet	»	158	151	150	160	159	156	155	160	160	9
10 lägsta »	»	121	120	120	125	125	126	120	120	120	10
11 växtmargarin	»	126	130	130	130	125	125	135	135	135	11
12 Ägg, svenska, färska	tjog.	205	165	146	168	155	136	205	205	166	12
13 » konserverade	»	128	133	130	—	—	—	137	138	—	13
14 Potatis, gammal	5 lit.	23	25	25	25	25	28	30	33	40	14
15 färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16 Ärter, gula	kg.	30	30	30	30	30	30	33	35	35	16
17 Bruna bönor	»	60	60	60	55	55	55	60	60	60	17
18 Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	30	27	28	29	29	29	32	32	32	18
19 råg-, » » »	»	20	21	21	20	23	22	22	22	22	19
20 rågsikt-, » » »	»	25	26	26	28	29	29	26	28	28	20
21 Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	35	35	35	35	35	35	32	35	35	21
22 ris-, bästa sort: »Carolina»	»	61	62	62	60	61	60	68	70	66	22
23 » » » svenska	»	40	42	42	45	45	45	37	38	38	23
24 » billigaste sort	»	33	35	34	36	37	37	33	33	34	24
25 Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	41	43	43	43	44	43	39	39	35	25
26 mjukt, limpa, söt	»	39	39	40	35	35	35	53	53	53	26
27 » » sur	»	30	30	30	—	—	—	35	35	35	27
28 Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	62	68	67	69	68	69	70	70	70	28
29 mjukt, bakadt med vatten	»	49	49	50	—	—	—	48	48	48	29
30 » » » mjölk	»	54	54	55	50	50	50	55	55	55	30
31 Nötkött, färskt: stek	»	121	120	121	99	99	98	83	80	82	31
32 » soppkött	»	97	95	95	87	87	87	75	74	75	32
33 Kalfkött: stek, gödkalf	»	116	118	118	85	85	86	120	120	120	33
34 » spädkalf	»	60	59	65	44	43	44	61	62	60	34
35 Fårkött: färskt	»	115	119	121	79	80	80	118	120	120	35
36 salt	»	100	107	105	87	87	87	117	115	115	36
37 Fläsk: färskt	»	118	116	114	96	95	95	120	120	120	37
38 salt, svenskt	»	124	119	116	104	104	104	120	120	125	38
39 » amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
40 Fisk, färsk: sill	»	27	27	26	22	21	23	30	43	30	40
41 strömming	»	50	50	50	—	—	26	50	50	45	41
42 rödspotta (»spätta»)	»	80	80	81	85	89	90	80	80	80	42
43 salt: sill, fetsill	»	—	—	—	35	—	35	40	45	44	43
44 » slofetsill	»	35	33	32	35	35	35	40	40	40	44
45 strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45
46 kabeljo af långa	»	50	48	52	50	50	50	60	60	60	46
47 » » torsk	»	50	45	50	40	40	40	55	55	55	47
48 Kaffe (obrändt), prima Santos	»	170	171	171	170	170	170	173	175	175	48
49 Socker, bit-	»	73	73	73	70	70	70	74	74	74	49
50 Svagdricka	lit.	7	7	7	6	6	6	7	7	7	50
51 Fotogen: Water White	»	14	14	14	16	16	16	16	15	15	51
52 Standard White	»	12	12	12	13	13	13	14	—	—	52
53 Ved: björk- { osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2400	2400	2400	1860	1880	1900	2350	2300	2250	53
54 barr- { 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1900	1880	1920	1270	1280	1280	1750	1700	1780	54
55 Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
56 Kol, antracit (»valnöt») } hemkörd {	hl.	363	363	438	375	400	450	385	385	413	56
57 Koks: gasverks- (okrossad) } hemkörd {	»	—	—	—	—	—	—	135	135	140	57
58 eng. kamin- » } hemkörd {	»	173	178	263	175	175	200	175	175	188	58

[1]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [2]) Ved, som tillhandahållits af *Domnarfvets* För affallsved (s. k. plankved) har under jan., febr. och mars betalats i Domnarfvet 9·50 kr. pr famn; i *Söderhamn*

	72.	73.	74.	75.	76.	77.	78.	79.	80.	81.	82.	83.	84.	85.	86.	87.	88.	89.	90.	91.	92.	
	Örebro.			Kopparberg.			Västerås.			Falun.			Domnarfvet.			Gäfle.			Söderhamn.			
	Jan.	Febr.	Mars.	Jan.	Febr.	Mars.	Jan.	Febr.	Mars.	Jan.	Febr.	Mars.	Jan.	Febr.	Mars.	Jan.	Febr.	Mars.	Jan.	Febr.	Mars.	
	Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	16	16	16	13	13	13	15	15	15	15	15	15	12	12	12	16	16	16	16	15	16	1
2	—	—	—	6	7	7	7	7	7	7	7	7	6	6	6	9	9	9	8	—	9	2
3	5	5	5	6	6	6	6	6	6	—	—	—	—	—	—	7	7	7	7	7	8	3
4	240	240	240	250	255	260	248	247	249	235	233	233	228	226	221	260	258	250	231	235	233	4
5	213	200	206	224	219	205	229	216	227	220	211	205	214	206	200	221	201	198	221	210	205	5
6	160	150	155	140	140	140	148	148	152	148	150	148	157	157	157	152	150	151	145	142	144	6
7	115	100	110	—	—	—	115	115	117	97	98	100	100	100	100	128	130	130	—	—	—	7
8	45	40	48	50	50	50	40	40	40	35	35	35	37	35	35	—	—	—	45	—	40	8
9	150	150	150	151	150	152	163	163	163	158	160	160	153	153	153	163	158	159	153	154	151	9
10	130	130	123	121	118	120	123	123	123	124	124	125	120	120	120	124	121	121	122	120	120	10
11	125	125	125	129	128	130	130	130	130	135	135	135	130	130	130	134	136	135	131	130	130	11
12	210	199	159	192	194	146	221	208	164	205	210	163	190	190	160	226	214	187	231	212	171	12
13	—	—	—	—	—	—	120	120	120	147	—	—	—	—	—	167	—	—	157	—	—	13
14	30	33	31	25	25	25	35	36	36	30	30	30	30	30	30	32	32	33	31	31	34	14
15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	29	29	29	26	27	26	27	27	27	28	28	28	29	29	27	30	30	30	28	26	27	16
17	60	60	60	57	58	58	53	53	53	47	47	48	45	47	48	48	50	50	50	50	51	17
18	31	31	31	30	30	30	29	29	29	30	30	30	30	30	30	30	31	31	30	30	30	18
19	20	20	20	19	19	20	21	21	21	20	20	20	18	20	20	21	21	21	20	22	22	19
20	25	26	26	26	26	27	26	26	26	25	26	26	25	25	26	26	26	26	25	27	27	20
21	40	40	40	33	34	35	35	35	35	31	35	35	35	35	35	35	35	37	35	35	35	21
22	63	63	63	60	60	60	60	60	60	60	60	60	—	—	—	66	65	66	60	60	60	22
23	40	38	40	35	35	35	39	39	39	40	41	41	38	38	38	38	40	39	36	37	36	23
24	35	35	35	33	32	33	33	33	33	36	36	36	33	35	35	33	34	34	32	31	31	24
25	36	36	37	32	33	32	33	33	35	33	33	34	32	32	32	33	33	33	33	33	35	25
26	45	45	45	41	40	41	40	40	40	42	42	42	40	39	40	35	35	36	41	40	40	26
27	28	28	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	34	34	30	29	30	27
28	80	80	80	69	72	72	83	84	85	78	78	78	87	85	84	74	75	75	63	63	65	28
29	60	60	60	39	37	37	40	40	40	42	42	42	42	42	42	37	37	37	39	38	39	29
30	67	67	67	60	58	58	53	52	52	71	70	71	73	72	72	55	55	55	62	60	61	30
31	90	91	89	100	110	109	83	83	84	98	98	97	88	87	88	93	93	93	92	90	94	31
32	65	64	66	77	83	79	68	70	72	72	73	76	75	73	78	80	80	80	77	75	78	32
33	105	100	105	112	113	115	123	120	117	122	122	124	120	120	120	144	142	140	127	130	127	33
34	54	55	55	55	53	50	54	54	54	59	59	63	58	58	60	64	65	65	60	66	63	34
35	100	107	115	110	120	122	134	134	136	123	125	127	110	113	117	115	126	126	115	122	127	35
36	—	—	—	—	120	120	105	105	105	108	118	105	—	107	—	89	87	87	86	88	90	36
37	110	110	110	110	113	113	121	123	122	120	121	121	120	117	117	115	115	113	120	120	123	37
38	120	120	120	120	120	120	121	123	121	123	123	123	123	123	123	127	123	121	124	126	128	38
39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	130	120	125	—	—	—	—	—	—	120	120	—	39
40	18	25	24	25	20	18	22	24	25	30	30	—	25	25	—	26	26	28	25	30	26	40
41	30	30	31	35	25	25	35	35	33	30	30	30	35	35	30	35	32	31	30	31	30	41
42	80	80	77	80	80	75	83	81	75	75	80	80	—	—	79	100	91	84	75	75	75	42
43	35	35	35	39	38	40	38	38	38	35	36	36	40	40	40	38	38	39	37	36	37	43
44	32	33	30	36	38	37	34	34	34	35	35	34	33	33	35	36	36	36	35	—	30	44
45	—	—	—	—	—	—	25	25	25	23	24	23	23	23	23	20	20	20	24	23	24	45
46	57	55	60	50	50	49	48	48	48	—	—	—	—	—	—	[1] 69	[1] 68	[1] 69	61	60	58	46
47	40	43	50	—	—	45	43	43	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
48	184	184	185	174	170	172	164	164	166	170	176	176	172	177	177	170	174	174	171	167	172	48
49	73	73	73	72	72	72	71	71	71	71	71	71	70	70	70	71	72	72	72	72	72	49
50	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5	5	—	—	—	6	6	6	6	6	6	50
51	15	15	15	15	15	15	13	13	13	14	14	14	14	14	14	13	13	13	14	14	14	51
52	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	11	—	11	11	10	52
53	2980	2980	3120	1890	1890	1890	2400	2470	2540	2220	2220	2220	[2]	[2]	[2]	2180	2150	2190	1890	1890	1890	53
54	2360	2320	2380	1510	1510	1510	1770	1820	1890	1700	1700	1650	[2]	[2]	[2]	1600	1600	1680	[2]1510	[2]1510	[2]1580	54
55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
56	372	375	375	350	375	400	350	350	400	400	400	400	375	375	400	325	375	375	350	360	360	56
57	145	145	145	155	155	180	153	150	180	—	—	—	—	—	—	110	160	160	—	—	—	57
58	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	200	200	175	175	200	115	165	165	160	160	160	58

järnverk. har kostat: björkved för jan., febr. och mars 15·80 kr. och barrved för jan., febr. och mars 12·60 kr. pr famn. för jan. 9·60 kr., febr. 10·20 kr. och mars 9·80 kr. pr famn.

1.	Varuslag.	2. Kvantitet.	93. Sundsvall: staden. Jan.	94. Febr.	95. Mars.	96. Sundsvall: sågverksdistriktet. Jan.	97. Febr.	98. Mars.	99. Nyland. Jan.	100. Febr.	101. Mars.	
			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			
1	Mjölk: oskummad	lit.	17	17	17	14	14	14	14	14	14	1
2	handskummad	»	10	11	11	10	10	9	8	8	8	2
3	separerad	»	9	9	9	9	9	9	—	—	—	3
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	242	237	230	246	243	228	245	243	239	4
5	mat- (lands-)	»	225	221	208	223	224	216	223	213	210	5
6	Ost: helfet, okryddad	»	153	151	153	149	150	149	160	160	160	6
7	halffet, »	»	98	98	98	106	103	98	130	130	130	7
8	skummjölks-, »	»	48	45	45	50	50	50	—	—	50	8
9	Margarin: högsta kvalitet	»	165	163	163	164	163	165	160	160	160	9
10	lägsta »	»	122	120	122	118	116	118	—	—	—	10
11	växtmargarin	»	139	138	136	139	139	139	140	140	140	11
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	239	235	177	207	220	187	242	226	192	12
13	» konserverade	»	167	180	160	160	167	170	—	—	—	13
14	Potatis: gammal	5 lit.	31	31	34	33	31	30	30	30	30	14
15	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	Ärter, gula	kg.	29	30	30	31	31	31	32	32	32	16
17	Bruna bönor	»	50	49	49	44	45	47	47	50	50	17
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	33	33	33	33	33	33	32	32	32	18
19	råg-, » » »	»	21	22	22	20	21	21	20	21	22	19
20	rågsikt-, » » »	»	26	27	27	26	27	27	25	27	27	20
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	32	33	33	32	32	33	35	35	35	21
22	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	67	67	65	60	60	60	72	72	70	22
23	» » » svenska	»	42	41	41	38	39	39	40	40	40	23
24	» billigaste sort	»	35	35	34	34	35	36	35	35	35	24
25	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	38	40	39	35	36	36	38	38	38	25
26	mjukt, limpa, söt	»	47	49	49	44	44	44	42	42	41	26
27	» » sur	»	32	34	32	27	29	28	—	—	—	27
28	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	98	95	98	82	85	89	90	96	97	28
29	mjukt, bakadt med vatten	»	43	46	42	—	—	—	57	59	60	29
30	» » » mjölk	»	81	80	84	75	79	81	75	75	75	30
31	Nötkött: färskt, stek	»	104	100	104	103	103	100	83	88	98	31
32	» soppkött	»	84	82	84	78	76	75	63	67	75	32
33	Kalfkött: stek, gödkalf	»	137	140	138	108	108	108	—	—	—	33
34	» spädkalf	»	63	70	65	58	58	58	60	63	63	34
35	Fårkött: färskt	»	133	140	133	93	104	106	100	105	111	35
36	salt	»	100	100	90	90	90	95	100	—	100	36
37	Fläsk: färskt	»	120	121	120	119	119	119	118	123	120	37
38	salt, svenskt	»	125	123	123	129	128	125	133	133	130	38
39	» amerikanskt	»	128	128	130	138	134	134	135	130	130	39
40	Fisk, färsk: sill	»	25	25	25	25	25	25	25	28	25	40
41	strömming	»	50	50	50	50	50	50	36	35	33	41
42	rödspotta (»spätta»)	»	75	75	75	—	—	—	55	60	64	42
43	salt: sill, fetsill	»	40	41	41	37	37	37	35	37	33	43
44	» slofetsill	»	30	30	32	33	33	35	—	—	—	44
45	strömming	»	23	23	20	22	21	22	20	20	20	45
46	kabeljo af långa	»	[2])75	[2])75	[2])75	[2])75	[2])72	[2])80	[2])73	[2])73	[2])75	46
47	» » torsk	»	[2])65	[2])65	[2])65	50	50	50	—	—	—	47
48	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	170	167	173	174	173	173	170	170	170	48
49	Socker, bit-	»	74	74	74	72	73	73	73	73	73	49
50	Svagdricka	lit.	7	7	7	6	6	5	5	5	5	50
51	Fotogen: Water White	»	15	15	15	14	14	14	15	15	15	51
52	Standard White	»	13	13	13	13	13	12	—	—	13	52
53	Ved: björk- | osågad, hemkörd (pr »storfamn»,	famn.	2330	2380	2390	[3])	[3])	[3])	—	—	—	53
54	barr- | 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1760	1890	1890	[3])	[3])	[3])	—	—	—	54
55	Bränntorf	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
56	Kol, antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	375	375	375	—	—	—	450	450	450	56
57	Koks: gasverks- (okrossad) hemkörd	»	125	125	125	—	—	—	—	—	—	57
58	eng. kamin- » hemkörd	»	175	175	175	—	—	—	225	225	225	58

[1]) Afser kvaliteten n:r 2, då högsta kvalitet icke saluföres å platsen. — [2]) Afser kabeljo utan fenor och stjärt och febr. 17·60 kr., mars 16·40 kr.; för s. k. plankved för jan. 11·90, febr. 11·70 kr., och mars 11·50 kr. pr famn; i

	102.	103.	104.	105.	106.	107.	108.	109.	110.	111.	112.	113.	114.	115.	116.	117.	118.	119.	120.	121.	122.	
	Östersund.			Umeå.			Luleå.			Boden.			Malmberget och Gällivare.			Kiruna.			Samtliga orter.			
	Jan.	Febr.	Mars.	Jan.	Febr.	Mars.	Jan.	Febr.	Mars.	Jan.	Febr.	Mars.	Jan.	Febr.	Mars.	Jan.	Febr.	Mars.	Jan.	Febr.	Mars.	
	Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre).			Medelpris (öre)			Medelpris (öre)			
1	16	16	16	13	14	14	15	15	15	15	15	15	17	17	17	17	18	17	**14**	**14**	**14**	1
2	10	10	10	9	9	9	8	8	8	8	8	8	—	10	10	—	—	—	**7**	**8**	**8**	2
3	—	—	—	7	7	7	—	5	5	5	5	5	—	—	—	—	—	—	**6**	**6**	**6**	3
4	236	240	235	220	220	220	240	230	227	245	234	229	250	241	238	231	239	234	**243**	**241**	**241**	4
5	216	210	205	197	194	189	216	207	202	217	212	204	224	216	212	204	208	204	**218**	**211**	**210**	5
6	142	142	145	156	156	156	154	155	155	150	152	152	149	152	150	146	151	150	**154**	**154**	**154**	6
7	85	98	88	115	113	117	120	115	110	114	115	110	—	—	—	—	—	—	**114**	**114**	**113**	7
8	40	40	42	72	72	72	50	45	45	60	60	60	—	—	75	—	—	—	**50**	**50**	**50**	8
9	159	159	159	153	153	156	[1])156	[1])155	[1])150	[1])150	[1])152	[1])150	[1])152	[1])152	[1])151	[1])150	[1])145	[1])145	**156**	**155**	**156**	9
10	122	120	123	120	120	120	116	115	110	110	110	110	123	125	120	—	—	—	**120**	**120**	**120**	10
11	134	133	132	129	129	126	131	128	130	129	130	130	142	136	140	131	129	129	**131**	**131**	**131**	11
12	217	228	144	215	220	201	230	224	186	232	228	181	230	214	182	217	205	161	**212**	**205**	**155**	12
13	155	155	140	160	160	160	—	—	—	—	—	—	—	—	—	170	—	—	**143**	**150**	**144**	13
14	31	35	28	25	26	26	35	33	33	33	31	31	37	35	35	35	35	35	**32**	**33**	**33**	14
15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
16	33	34	33	33	34	34	30	28	28	29	29	29	35	34	34	34	34	34	**30**	**30**	**29**	16
17	54	55	55	48	48	48	48	48	48	46	46	46	50	49	49	49	48	47	**53**	**53**	**53**	17
18	32	32	32	31	31	31	32	32	32	32	32	32	34	34	34	33	33	34	**31**	**31**	**31**	18
19	22	24	24	21	21	22	20	21	22	20	21	22	21	21	22	21	22	23	**21**	**21**	**22**	19
20	28	30	30	26	27	27	25	25	28	25	25	25	27	27	28	28	28	28	**26**	**27**	**27**	20
21	35	35	35	36	36	36	35	35	40	32	34	34	35	35	36	33	36	36	**35**	**36**	**36**	21
22	65	66	65	60	60	60	63	64	66	64	65	66	71	68	67	70	70	70	**65**	**65**	**65**	22
23	40	44	44	38	38	37	41	41	40	40	40	40	38	39	39	40	39	39	**39**	**40**	**40**	23
24	35	37	37	34	34	34	35	35	35	35	35	35	35	36	36	36	35	35	**34**	**34**	**34**	24
25	40	40	40	38	38	38	36	37	37	35	35	35	39	44	45	43	40	42	**40**	**40**	**40**	25
26	37	37	37	44	44	44	43	44	44	42	45	44	45	45	46	48	50	50	**38**	**38**	**38**	26
27	35	35	36	—	—	—	31	31	30	30	29	30	38	—	—	47	44	45	**28**	**29**	**28**	27
28	65	65	65	75	75	75	74	77	76	73	76	76	100	100	100	85	85	85	**75**	**76**	**76**	28
29	40	40	40	34	34	34	44	42	43	43	42	43	—	—	—	78	78	78	**44**	**45**	**44**	29
30	58	58	58	64	64	64	69	70	70	67	70	70	—	—	—	91	91	91	**60**	**60**	**61**	30
31	90	85	92	85	85	87	100	96	110	94	91	100	88	90	92	86	92	93	**95**	**94**	**96**	31
32	74	72	77	61	61	62	72	74	79	71	70	76	73	77	79	71	75	76	**77**	**77**	**78**	32
33	130	123	130	103	105	113	150	155	150	--	—	—	139	137	138	—	—	—	**116**	**116**	**117**	33
34	60	52	50	66	68	64	57	55	59	58	55	57	62	66	68	62	61	67	**59**	**59**	**60**	34
35	120	110	113	111	116	119	112	106	120	102	98	110	99	114	109	96	107	114	**110**	**115**	**117**	35
36	120	100	100	95	95	95	100	97	96	100	98	100	102	104	107	—	93	--	**100**	**101**	**102**	36
37	120	109	120	113	113	114	122	120	126	122	119	124	124	125	127	117	124	123	**113**	**113**	**113**	37
38	136	138	133	119	118	122	128	130	136	122	126	124	136	133	134	134	132	132	**121**	**122**	**121**	38
39	131	132	131	130	130	130	132	131	140	132	130	129	138	135	139	139	139	139	**133**	**131**	**133**	39
40	35	40	43	30	30	30	20	25	—	20	—	—	26	25	25	20	20	25	**25**	**27**	**27**	40
41	48	48	48	50	50	50	45	50	—	45	—	—	41	39	43	—	50	50	**36**	**36**	**34**	41
42	70	70	70	—	75	75	—	—	—	—	—	—	64	65	64	—	—	—	**76**	**78**	**76**	42
43	40	41	40	39	39	39	40	40	40	36	37	37	38	41	39	36	36	36	**40**	**40**	**40**	43
44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**35**	**35**	**34**	44
45	28	—	25	27	27	27	25	25	25	25	25	25	25	27	27	25	25	25	**25**	**25**	**25**	45
46	50	50	50	[2])78	[2])78	[2])78	[2])75	[2])77	[2])77	[2])75	[2])76	[2])75	[2])79	[2])75	[2])80	—	[2])75	[2])75	**51**	**51**	**52**	46
47	50	50	50	[2])60	[2])60	[2])60	50	—	—	48	55	--	[2])75	[2])74	[2])75	—	—	—	**43**	**44**	**45**	47
48	168	171	171	176	176	177	174	170	175	171	172	170	172	181	183	179	175	175	**172**	**172**	**172**	48
49	72	72	72	75	75	75	75	75	75	74	74	74	75	75	75	74	74	74	**73**	**73**	**73**	49
50	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	**6**	**6**	**6**	50
51	15	15	15	15	15	15	11	12	12	12	11	15	15	15	15	16	16	16	**14**	**14**	**14**	51
52	14	14	14	14	14	14	—	—	—	—	—	—	15	15	15	—	—	—	**13**	**13**	**13**	52
53	2140	2210	2210	2220	2200	2200	1940	1900	1960	1690	1670	1700	1880	1830	1970	2270	2270	2270	**2310**	**2320**	**2340**	53
54	1760	1760	1760	1680	1680	1680	1590	1670	1700	1450	1430	1460	1360	1310	1640	1760	1830	1890	**1840**	**1850**	**1870**	54
55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**187**	**187**	**195**	55
56	388	388	388	370	370	370	388	388	388	388	388	388	385	400	414	425	425	425	**378**	**388**	**403**	56
57	—	—	—	170	170	170	173	173	173	173	173	173	—	—	—	250	250	250	**139**	**145**	**152**	57
58	175	175	185	170	170	170	163	163	163	163	163	163	—	—	—	—	—	—	**159**	**166**	**179**	58

(s. k. rundskuren fisk). — [2]) För sekunda ved har betalats: i *Sundsvalls sågverksdistrikt* för björkved för jan· *Nyland* för s. k. klant 2·50 kr. pr kubikmeter (8·90 kr. pr famn).

Medelpris per år (1904—1911) och per månad

Obs! Siffrorna för åren 1904—1909 angifva medelpris för

	Varuslag.	Kvantitet.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.
			öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
1	Mjölk: oskummad	lit.	13	13	14	14	14	14	14	14
2	» handskummad	»	7	7	7	7	7	7	7	7
3	» separerad	»	—	—	—	—	—	—	5	5
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	206	212	221	219	226	220	222	228
5	» mat- (lands-)	»	185	191	201	199	204	198	200	205
6	Ost, helfet, okryddad	»	—	—	—	—	—	—	150	151
7	» halffet, »	»	103	107	109	116	119	116	114	111
8	» skummjölks-, »	»	—	—	—	—	—	—	49	48
9	Margarin, högsta kvalitet	»	149	157	159	157	164	159	169	152
10	» lägsta »	»	100	104	108	108	119	116	125	116
11	» växtmargarin	»	—	—	—	—	—	—	—	126
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	129	133	142	150	148	151	149	149
13	» konserverade	»							134	128
14	Potatis: gammal	5 lit.	—	29	25	29	32	28	27	29
15	» färsk	»							76	48
16	Ärter, gula	kg.	27	27	26	27	30	28	29	29
17	Bruna bönor	»	40	39	39	40	42	41	46	47
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	27	27	27	28	31	33	32	30
19	» råg-, » » »	»	19	19	19	20	23	22	20	20
20	» rågsikt-, » » »	»	23	24	24	26	29	28	26	25
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	[1] 31	[1] 31	[1] 31	[1] 32	[1] 33	[1] 33	34	32
22	» korn-	»	—	26	25	25	26	28	28	—
23	» ris-, bästa sort: »Carolina»	»	—	57	58	59	59	60	63	64
24	» » » » svenska	»							39	39
25	» » billigaste sort	»	32	32	31	32	35	34	33	33
26	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	36	35	35	37	41	40	40	39
27	» mjukt, limpa, söt	»	35	34	35	35	39	39	39	37
28	» » » sur	»	25	25	26	26	28	28	28	27
29	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	63	64	65	67	73	74	76	74
30	» mjukt, bakadt med vatten	»	—	42	44	46	51	53	45	44
31	» » » » mjölk	»							61	60
32	Nötkött, färskt: stek	»	91	89	98	106	109	104	98	96
33	» soppkött	»	76	74	81	89	91	85	78	78
34	Kalfkött: stek, gödkalf	»	102	104	116	118	122	120	117	116
35	» spädkalf	»	53	53	58	64	66	63	60	58
36	Fårkött, färskt	»	103	105	118	125	125	121	118	115
37	» salt	»	—	—	—	—	—	—	103	102
38	Fläsk: färskt	»	105	110	127	123	114	121	129	120
39	» salt, svenskt	»	115	117	132	131	121	127	138	129
40	» » amerikanskt	»	113	113	124	125	121	128	149	139
41	Fisk, färsk: sill	»	31	33	34	34	28	28	31	31
42	» strömming	»	42	40	40	43	37	37	36	36
43	» rödspotta (»spätta»)	»	70	71	75	80	81	79	80	79
44	» salt: sill, fetsill	»	36	38	40	41	38	37	39	39
45	» » » slofetsill	»							34	34
46	» strömming	»	24	25	26	25	25	23	23	25
47	» kabeljo af långa	»	[2] 51	[2] 54	[2] 56	[2] 59	[2] 60	[2] 61	54	51
48	» » » torsk	»							45	45
49	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	[3] 110	[3] 115	[3] 117	[3] 116	[3] 116	[3] 115	125	155
50	Socker, bit-	»	61	69	62	62	66	67	71	69
51	Svagdricka	lit.	—	—	—	—	—	—	6	6
52	Fotogen, Water White	»	18	16	16	16	18	18	17	15
53	» Standard White	»							15	14
54	Ved: björk- } osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2180	2170	2220	2360	2680	2520	2280	2280
55	barr- } 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1660	1650	1710	1850	2140	2020	1810	1810
56	Bränntorf	100 kg.	—	[4] 70	[4] 70	[4] 73	[4] 80	[4] 74	187	185
57	Kol, antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	—	322	318	355	388	376	373	373
58	Koks, gasverks- (okrossad) hemkörd	»	—	112	106	126	139	134	130	132
59	» eng. kamin- » hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	159	156

[1]) Uppgifterna afse *ej* ångpreparerade gryn. — [2]) Uppgifterna afse å vissa orter kabeljo utan fenor vikten af 1 hl. torf är 40 à 50 kg. — [3]) Prisstegringen beror på att en del prisuppgifter utmönstrats,

Obs! Beträffande bostadspriser å olika orter i riket meddelas uppgifter för åren

(mars 1911—mars 1912) för samtliga orter.

28 orter, men för åren 1910—1912 för 39 orter.

Mars 1911.	April 1911.	Maj 1911.	Juni 1911.	Juli 1911.	Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt. 1911.	Nov. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.	Febr. 1912.	Mars 1912.	
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	1
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	8	8	2
5	5	5	5	5	6	6	6	6	6	6	6	6	3
217	216	213	214	218	233	244	252	246	245	243	241	241	4
194	196	195	194	194	211	222	228	224	223	218	211	210	5
151	151	151	151	151	151	151	152	153	153	154	154	154	6
112	111	111	111	110	111	111	111	112	112	114	114	113	7
47	48	48	48	49	48	48	47	48	48	50	50	50	8
159	150	143	140	141	143	149	154	155	155	156	155	156	9
121	116	110	107	107	107	115	119	120	120	120	120	120	10
133	125	121	117	115	116	124	129	130	131	131	131	131	11
129	114	111	118	125	131	145	169	201	219	212	205	155	12
124	119	115	117	119	120	130	136	143	143	143	150	144	13
27	27	28	28	28	27	34	32	31	30	32	33	33	14
—	—	—	—	55	40	—	—	—	—	—	—	—	15
29	29	28	29	29	28	29	29	29	29	30	30	29	16
45	45	45	45	45	46	47	51	51	52	53	53	53	17
30	30	30	30	30	30	30	31	31	31	31	31	31	18
19	19	19	19	20	20	20	20	20	20	21	21	22	19
24	24	25	25	25	25	26	26	26	26	26	27	27	20
31	31	31	31	31	31	32	33	33	34	35	36	36	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
62	62	62	62	[5]) 65	65	65	65	65	65	65	65	65	23
38	39	39	39	39	39	39	39	39	39	39	40	40	24
33	33	33	33	33	33	33	34	34	34	34	34	34	25
39	39	39	39	39	39	39	40	40	40	40	40	40	26
37	37	37	37	37	37	37	37	37	37	38	38	38	27
27	27	27	28	27	27	28	27	28	28	28	29	28	28
74	74	74	74	74	74	74	74	74	74	75	76	76	29
45	44	44	45	44	44	45	44	44	44	44	45	44	30
61	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	61	31
96	96	98	100	100	99	97	94	92	93	95	94	96	32
78	79	80	81	81	80	78	76	74	75	77	77	78	33
117	116	116	117	116	116	114	114	113	115	116	116	117	34
58	58	58	58	58	58	58	57	57	59	59	59	60	35
118	123	125	124	122	117	110	103	102	107	110	115	117	36
105	105	107	107	104	102	101	97	97	97	100	101	102	37
124	122	121	120	120	120	119	117	114	113	113	113	113	38
132	131	130	129	129	128	126	125	123	123	121	122	121	39
142	142	138	138	136	137	136	132	135	134	133	131	133	40
26	28	26	34	37	37	36	34	33	29	25	27	27	41
34	34	32	37	35	33	36	38	40	37	36	36	34	42
79	76	75	81	80	80	80	78	77	77	76	78	76	43
37	39	39	39	39	40	40	40	40	40	40	40	40	44
33	33	34	33	33	34	33	34	35	35	35	35	34	45
24	24	24	25	25	24	25	25	25	25	25	25	25	46
51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	52	47
46	44	44	45	46	46	46	44	44	45	43	44	45	48
149	149	150	151	153	155	159	165	169	170	172	172	172	49
67	67	67	67	68	72	72	73	73	73	73	73	73	50
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	51
16	16	16	16	16	15	15	14	14	14	14	14	14	52
14	14	14	14	13	13	13	13	13	13	13	13	13	53
2270	2260	2260	2260	2280	2280	2280	2300	2300	2300	2310	2320	2340	54
1820	1790	1790	1790	1810	1820	1820	1830	1830	1840	1840	1850	1870	55
184	184	184	184	184	184	189	189	188	189	187	187	195	56
373	372	371	373	372	371	371	375	376	376	378	388	403	57
128	133	132	132	131	133	133	134	136	136	139	145	152	58
160	153	154	153	155	155	154	155	157	157	159	166	179	59

och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [3]) Uppgifterna afse »brasilianskt» kaffe. — [4]) Uppgifterna afse hl.; enär de befunnits ej afse äkta »Carolina»-gryn.

Kreaturspriser under första kvartalet år 1912.

Sammandragstabellen å sid. 458—459, som innehåller uppgifter å medelpriset för olika slag af kreatur för Stockholm, Göteborg och Malmö, visar, att under kvartalet en *prisstegring* ägt rum å till slakt afsedda nötkreatur.

Den prissänkning, som för de båda sista kvartalen 1911 konstaterades beträffande alla slag af nötkreatur med undantag hufvudsakligen för kalfvar, har alltså nu upphört och efterträdts af en prisstegring, som från december 1911 till mars 1912 uppgår till i genomsnitt 2 à 3 öre per kg. (lefvande vikt). Detsamma är förhållandet med priset å nötkött, som under samma period har att uppvisa en prisstegring af 3 öre per kg. Priset å kalfkött har stigit med 1 à 2 öre per kg.

I fråga om får och fårkött påpekades i öfversikten af kreaturspriserna under fjärde kvartalet 1911, hurusom den prissänkning, som pågått under hösten 1911, upphörde i december, då en i många fall jämförelsevis stark prisstegring inträdde. Denna prisstegring har fortsatt under innevarande kvartal och särskildt beträffande färskt fårkött varit synnerligen stark. Riksmedelprisen å detta varuslag voro för november 1911—mars 1912 kr. 1·02, 1·07, 1·10, 1·15 och 1·17 per kg., hvadan alltså marspriset 1912 öfverstiger novemberpriset 1911 med 15 öre per kg. Äfven priset å äldre feta får har stigit afsevärdt, men dock ej i så betydlig grad, som sammandragstabellen synes gifva vid handen, enär det där angifna marspriset endast afser Stockholm och Göteborg, medan prisuppgift saknas för Malmö, där priset brukar ställa sig betydligt lägre än i de båda nämnda städerna, hvilket framgår af tabellen sid. 457.

Prisen å svin, som sjunkit tämligen oafbrutet allt sedan september 1910, hafva nu att uppvisa en prisstegring, som uppgår till 5 à 6 öre per kg. från december 1911 till mars 1912. Fläskpriserna däremot synas hafva hållit sig tämligen oförändrade utan att visa någon bestämd tendens i vare sig ena eller andra riktningen.

Jämföras de för årets första kvartal gällande kreaturs- och köttpriserna med motsvarande priser under samma tid föregående år, kan konstateras, att prisen å nötkreatur stigit med i genomsnitt 1 à 2 öre per kg., medan prisen å nöt- och kalfkött bibehållit sig tämligen oförändrade. Å får och fårkött har priset sjunkit med c:a 1 öre per kg. I fråga om svin och fläsk kan ett afsevärdt prisfall konstateras, hvilket för de olika slagen af lefvande svin uppgår till 7 à 9 öre per kg. och för fläsk, färskt och salt, till 12 à 13 öre per kg.

Såsom af ofvanstående framgår, har under första kvartalet 1912 en *allmän prisstegring* inträdt å såväl lefvande kreatur som å kött, och synes den vara en naturlig reaktion mot den starka prissänkning, som ägt rum under hösten 1911 och hvartill orsakerna angifvits i öfversikten af kreaturspriserna under fjärde kvartalet 1911.

Kreaturspriser

(pr kg. lefvande vikt)

i Stockholm, Malmö och Göteborg.

Medelpris under *första* kvartalet 1912.

Kreatursslag.	Stockholm.			Malmö.			Göteborg.		
	Jan.	Febr.	Mars.	Jan.	Febr.	Mars.	Jan.	Febr.	Mars.
	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Kor:									
Extra prima	—	45	46	48	50	51	—	—	—
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	—	41	42	39	40	42	41	41	42
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	32	37	39	33	34	35	39	39	40
» 3. Mindre feta	—	32	30	22	23	23	—	—	—
» 4. Magra, simpla	[1]	[1]	[1]	[1]	[1]	[1]	—	—	—
Kvigor (och stutar):									
Extra prima	—	48	51	59	59	59	—	—	—
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	—	43	45	48	47	48	44	45	46
» 2. Mindre feta	—	36	35	32	32	32	37	37	37
» 3. Magra, simpla	—	[2]	[2]	[2]	[2]	[2]	—	—	—
Tjurar:									
Extra prima	—	52	53	57	56	56	55	55	55
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	49	49	49	47	47	48	48	48	49
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)	47	45	46	43	43	43	45	45	45
» 3. Mindre köttiga	—	40	39	30	31	31	—	—	—
» 4. Magra, simpla	—	[3]	[3]	[3]	[3]	[3]	—	—	—
Oxar:									
Extra prima	—	49	51	49	49	51	48	48	48
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	46	45	47	40	42	43	42	42	43
» 2. Mindre feta	39	40	41	—	—	—	34	34	36
» 3. Magra, simpla	—	[4]	[4]	—	—	—	—	—	—
Kalfvar:									
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)	70	64	63	59	59	59	65	66	66
» (70—90 »)				47	47	47	62	63	63
Skummjölkskalfvar	51	47	49	35	35	35	45	46	46
Får:									
Yngre, feta	57	56	54	41	41	41	46	50	53
Äldre, »	42	51	49	30	30	—	41	44	48
Lamm	—	125	137	—	115	139	—	—	—
Svin:									
Slakterisvin (85—100 kg.)	62	67	68	58	60	59	60	60	62
Rena, större svin (100—150 kg.)	60	63	64	56	58	59	60	61	63
Suggor	55	51	56	42	46	51	50	52	54

[1]) Medelpris *pr styck:* i *Stockholm* under jan. 75 kr., febr. och mars 63 kr., i *Malmö* jan. 53 kr., febr. 54 kr., mars 62 kr. — [2]) Medelpris *pr styck:* i *Stockholm* under febr. 113 kr. och mars 110 kr., i *Malmö* jan. 56 kr., febr. 53 kr., mars 54 kr. — [3]) Medelpris *pr styck:* i *Stockholm* under febr. och mars 113 kr., i *Malmö* jan. 71 kr., febr. 73 kr., mars 75 kr. — [4]) Medelpris *pr styck:* febr. och mars 150 kr.

Anm. Tillförseln har under kvartalet (jan.—mars) varit i

	Nötkreatur.	Kalfvar.	Får och lamm.	Svin.
Stockholm	2 887	182	281	603
Malmö	14 158	2 289	326	2 245
Göteborg	3 976	1 005	145	456

Kreaturs-

(per kg. lef-

för Stockholm, Malmö och

Medelpris per år (1904—1911) och per månad

Kreatursslag.	[1]) 1904.	[1]) 1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.
Kor:	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Extra prima[2])	—	—	53	54	54	46	47	50
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga[3])	40	40	46	48	46	40	41	42
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga .	34	37	43	45	43	36	37	36
» 3. Mindre feta[4])	28	29	36	38	35	27	28	25
Kvigor (och stutar):								
Extra prima[5])	—	—	58	60	59	52	55	58
Kl. 1. Fullt feta, köttiga[6]) . . .	46	46	51	54	52	45	44	46
» 2. Mindre feta[6])	37	37	44	48	44	36	36	36
Tjurar:								
Extra prima[7])	—	—	55	57	56	46	49	55
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	44	45	51	54	48	42	43	46
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)[8])	39	41	46	49	44	38	40	43
» 3. Mindre köttiga[9])	33	36	40	38	39	32	33	33
Oxar:								
Extra prima[10])	—	—	—	—	58	—	47	50
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	—	—	48	53	49	43	43	44
» 2. Mindre feta[11])	—	—	42	46	43	34	36	38
Kalfvar:								
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)[12])	57	59	64	68	63	60	61	60
» (70—90 »)[12])	51	53	54	61	56	55	55	52
Skummjölkskalfvar	36	40	44	46	41	39	40	41
Får:								
Yngre, feta[13])	—	—	53	54	52	50	51	51
Äldre, » [14])	—	—	44	49	46	45	45	42
Svin:								
Slakterisvin (85—100 kg.)	49	62	73	66	56	69	77	64
Rena, större svin (100—150 kg.) .	47	59	76	65	55	68	73	62
Suggor	39	45	66	57	46	58	67	53

[1]) Samtliga uppgifter för år 1904 afse endast Malmö och för år 1905 Stockholm och Malmö Stockholm och Malmö. — [3]) Uppgifterna för nov. 1911 och jan. 1912 afse Malmö och Göteborg. — endast Malmö samt för febr. och mars 1912 Stockholm och Malmö. — [5]) Uppgifterna för mars 1911—jan. mars 1911—jan. 1912 afse Malmö och Göteborg. — [7]) Uppgifterna för mars—dec. 1911 afse endast [9]) Uppgifterna för mars—maj och juli 1911 afse Malmö och Göteborg, för aug.—dec. 1911 och endast Malmö och för jan. 1912 Malmö och Göteborg. — [11]) Uppgifterna för nov. 1911—mars 1912 afse gifterna för åren 1906—1909 afse endast Göteborg samt för mars—dec. 1911 Stockholm och Göteborg. — holm och Göteborg.

priser

vande vikt)

Göteborg 1904—mars 1912.

(mars 1911—mars 1912) för alla tre orterna.

Mars 1911.	April 1911.	Maj 1911.	Juni 1911.	Juli 1911.	Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt. 1911.	Nov. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.	Febr. 1912.	Mars 1912.
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
48	—	—	—	51	52	52	53	51	47	48	48	49
40	43	45	45	44	42	40	40	41	38	40	41	42
35	37	39	40	39	37	35	35	34	33	35	37	38
27	27	27	28	27	25	23	22	21	21	22	28	27
55	57	59	59	57	57	58	59	60	59	59	54	55
45	46	48	51	49	47	46	46	45	45	46	45	46
34	38	37	40	39	37	36	36	35	35	35	35	35
54	55	56	58	56	55	54	55	55	55	56	54	55
46	46	47	48	48	47	45	46	46	46	48	48	49
43	43	44	45	45	43	42	43	43	42	45	44	45
33	34	35	37	36	33	31	30	29	28	30	36	35
—	—	—	54	—	56	47	50	46	45	49	49	50
42	44	48	48	47	45	43	43	42	40	43	43	44
36	38	42	42	41	38	36	36	36	35	37	37	39
61	61	61	61	57	55	59	59	60	60	62	63	63
53	53	52	53	50	49	52	53	54	54	55	55	55
41	41	40	40	42	40	41	42	42	43	44	43	43
53	60	60	55	50	47	47	46	45	48	48	49	49
48	52	52	48	41	39	35	33	33	34	38	42	49
69	66	63	63	64	64	63	59	59	58	60	62	63
66	65	61	60	60	61	61	58	57	57	59	61	62
59	59	53	48	49	48	49	48	48	48	49	50	54

— [2]) Uppgifterna för mars, juli—dec. 1911 och jan. 1912 afse endast Malmö; för febr. och mars 1912 [4]) Uppgifterna för mars—juli 1911 afse Malmö och Göteborg, för aug.—dec. 1911 och jan. 1912 1912 afse endast Malmö samt för febr. och mars 1912 Stockholm och Malmö. — [6]) Uppgifterna för Malmö och för jan. 1912 Malmö och Göteborg. — [8]) Uppgifterna för dec. 1911 afse Malmö och Göteborg. jan. 1912 endast Malmö samt för febr. och mars 1912 Stockholm och Malmö. — [10]) Uppgifterna för 1911 afse Stockholm och Göteborg. — [12]) Fr. o. m. år 1908 afse uppgifterna endast Malmö och Göteborg. — [13]) Upp- [14]) Uppgifterna för åren 1906—1909 afse endast Göteborg för mars—juni 1911 och för mars 1912 Stock-

Fiskpriser

(partipriser utan förbindelse).

Medelpriser i Stockholm *mars* 1911—*mars* 1912.

(Enligt veckonoteringar från Stockholms stads provisoriska fiskhall.)

Slag.	Kvantitet.	Mars 1911.	April 1911.	Maj 1911.	Juni 1911.	Juli 1911.	Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt. 1911.	Nov. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.	Febr. 1912.	Mars. 1912.
		Medelpris (öre).												
Fisk och *fiskvaror*:[1]														
Abborre	kg.	—	61	29	29	56	44	61	61	51	53	60	—	87
Braxen	»	—	33	27	31	—	—	39	28	44	—	41	—	49
små	»	—	—	—	—	15	15	—	—	—	—	—	—	—
Böckling	låda	—	—	—	—	—	—	—	—	243	—	—	—	—
Flundra (Skrubba)	kg.	35	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
Gråsei	»	26	—	—	—	19	23	25	22	15	16	21	35	21
Gädda	»	108	83	59	69	83	74	76	66	71	63	81	80	103
Gös	»	—	127	96	116	—	100	119	105	119	131	149	133	123
Hafslax	»	—	—	—	36	40	—	—	—	—	—	—	—	—
Hvitling	»	—	—	10	—	15	21	16	16	25	18	14	29	25
Hälleflundra	»	98	86	77	76	85	68	73	78	71	66	90	97	83
små	»	—	66	59	51	53	—	48	46	45	38	64	62	55
Id	»	—	43	34	—	44	—	46	49	46	37	30	—	57
Kabeljo	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	35	—
Kolja[2]	»	39	34	12	28	—	40	37	30	29	24	34	36	33
små	»	—	—	—	—	21	—	—	—	—	—	—	—	—
Kungsflundra	»	53	39	—	—	—	35	47	38	49	43	40	58	44
Kummel	»	—	—	—	—	26	—	25	27	40	—	—	—	—
Lake	»	51	53	15	—	—	—	—	54	51	48	55	66	66
Lax, färsk	»	198	—	199	237	148	—	—	173	171	170	283	253	173
rökt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300	198	200
Laxöring	»	—	—	130	75	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lindare	»	—	—	40	51	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Långa	»	—	—	—	—	—	34	35	38	25	20	—	—	—
salt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—	—
Makrill	»	—	—	54	34	39	46	50	—	—	—	—	—	—
Piggvar	»	175	—	63	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
små	»	—	—	—	—	—	—	—	—	31	—	—	—	—
Röding	»	—	—	—	—	—	—	—	110	75	—	—	—	—
Rödspotta	»	47	37	37	57	51	48	46	39	64	43	49	51	49
Rödtunga	»	56	29	59	—	48	54	46	45	35	47	50	49	51
Sandskädda	»	—	—	—	—	—	—	—	17	14	—	—	—	39
Sarf	»	—	16	8	—	7	10	—	—	—	—	—	—	—
Sik	»	—	—	65	54	74	75	82	73	57	49	[3] 32	—	—
Sill, färsk	låda	745	325	330	—	—	—	2250	1295	1529	1026	977	1229	888
»	1/2 låda	—	—	—	—	—	—	—	—	600	305	320	700	—
»	kg.	—	—	—	—	—	23	26	23	24	20	18	21	21
rökt	låda	—	—	—	—	—	—	—	—	153	—	—	250	195
Sjötunga	kg.	—	—	—	81	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Slätvar	»	—	61	—	—	—	45	—	66	57	44	70	—	68
Stenbit	»	27	36	28	—	26	—	—	—	—	—	—	—	32
Strömming	»	13	13	9	—	—	—	21	—	19	—	—	39	32
»	låda	—	—	—	—	—	—	600	—	750	695	759	870	699
Torsk[3]	kg.	39	33	22	35	22	36	36	33	31	24	35	38	34
salt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	—	—	14
Ur, färsk	»	—	—	14	—	—	—	—	—	19	—	34	21	—
Ål, stor	»	—	—	125	160	153	—	148	131	—	—	—	—	—
medelstor	»	—	—	—	100	133	115	137	107	—	—	—	—	—
små	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70	—	—	—
rökt	»	—	—	—	—	—	—	300	—	280	—	250	—	—
Skaldjur:														
Hafskräftor	tjog	—	—	50	—	—	—	—	—	29	—	—	25	—
Hummer	st.	—	—	112	92	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	tjog	—	—	—	—	—	—	2028	2472	2938	3175	3250	—	—
Krabbor	st.	—	—	10	—	—	13	—	—	—	—	—	—	—
	tjog	—	—	—	—	—	—	440	454	—	400	—	—	—
Kräftor	»	—	—	50	—	—	80	72	71	—	—	—	—	—
Räkor, kokta	kg.	63	68	78	67	55	50	84	90	99	104	93	104	71
små	»	—	38	27	38	—	—	—	—	50	32	39	53	56

Marknadens läge $^{29}/_{2}$ — $^{6}/_{3}$: tillgång knapp, efterfrågan mindre, tendens flau.
$^{7}/_{3}$ — $^{13}/_{3}$: » » » ökad, » stigande.
$^{14}/_{3}$ — $^{20}/_{3}$: » » » god, » fast.
$^{21}/_{3}$ — $^{27}/_{3}$: » oförändrad, » liflig, » stigande.
$^{28}/_{3}$ — $^{3}/_{4}$: » » » lifligare » fast.

[1]) Prisuppgifterna afse slaktad fisk, där ej annat angifves. — [2]) Frusen i låda billigare — [3]) Frusen i låda.

Statistisk redogörelse för storstrejken m. m.

I syfte att erhålla material för en mera ingående statistisk undersökning rörande 1909 års stora arbetskonflikt utsändes på hösten samma år genom de lokala myndigheterna särskildt utarbetade frågeformulär till de af konflikten berörda arbetsgifvarna. Ehuru icke alla sådana kunde anträffas och en del arbetsgifvare icke ville eller kunde lämna svar på de gjorda frågorna, så bekommos likväl mera fullständiga och för bearbetning lämpade uppgifter från 6 983 arbetsställen, hvilka vid arbetsinställelsens utbrott sysselsatte tillhopa 305 771 arbetare. Med ledning af dessa uppgifter har utarbetats den statistiska redogörelse, hvars hufvudsakliga resultat här i korthet skola återgifvas.

Undersökningens omfattning. Af samtliga 6 983 redovisade arbetsställen tillhörde 5 541 eller 73·3 % städerna och 1 442 eller 20·7 % landsbygden. Antalet redovisade arbetare utgjorde i städerna sammanlagdt 168 180 eller 55 % och på landsbygden 137 591 eller 45 % af samtliga 305 771. Medeltalet arbetare per arbetsställe var i städerna 30, men på landsbygden 95, hvilket utvisar, att i städerna både större och smärre arbetsställen berördes, men på landsbygden företrädesvis de största. Genomsnittsantalet arbetare per redovisadt arbetsställe för både landsbygd och städer uppgick till 44. Ensamt på staden Stockholm kommo 1 328 arbetsställen (19 %) med 45 547 redovisade arbetare (15 %). I öfrigt berördes starkt landets sydligaste del, där organisationsväsendet bland i synnerhet arbetarna är mest utveckladt, äfvensom hufvudorterna för järn- och träindustrierna i mellersta och norra Sverige.

Konfliktens förlopp. Rörande tidpunkten för arbetsinställelsens inträdande vid resp. arbetsställen föreligga från 6 815 arbetsgifvare följande uppgifter:

Tidpunkten för arbetets inställande.	*Arbetsställen.* Antal.	%
Före $^{24}/_{7}$	88	1·3
$^{24}/_{7}$—$^{26}/_{7}$	192	2·8
$^{27}/_{7}$— $^{1}/_{8}$	26	0·4
$^{2}/_{8}$— $^{3}/_{8}$	269	4·0
$^{4}/_{8}$	5 352	78·5
$^{5}/_{8}$— $^{8}/_{8}$	360	5·3
$^{9}/_{8}$—$^{11}/_{8}$	405	5·9
$^{12}/_{8}$— $^{6}/_{9}$	72	1·1
Mer än en dag uppgifven	51	0·7
Tillsammans	**6 815**	**100·0**

Om dessa uppgifter grupperas efter konfliktens stora hufvudperioder, så finner man, att före storstrejken arbetsinställelse inträdde vid tillhopa 575 arbetsställen eller 8·5 %, på storstrejksdagen den 4 augusti vid 5 352 arbetsplatser eller 78·5 % samt under den följande tiden vid 837 arbetsplatser eller 12·3 % (vid 51 arbetsplatser eller 0·7 % voro flera dagar angifna).

Antalet arbetande och icke arbetande vid olika tidpunkter.

	Arbetande.		*Icke arbetande.*	
	Antal.	%.	Antal.	%.
Före konflikten	*305 771*	*100·0*	—	—
Den 26 juli	264 289	86·4	41 482	13·6
» 2 augusti	235 188	76·9	70 583	23·1
» 4 »	60 952	19·9	244 819	80·1
» 11 »	40 599	13·3	265 172	86·7
» 16 »	46 402	15·2	259 369	84·8
» 23 »	63 522	20·8	242 249	79·2
» 30 »	76 445	25·0	229 326	75·0
» 4 september	91 975	30·1	213 796	69·9
» 6 »	145 662	47·6	160 109	52·4
» 13 »	192 757	63·0	113 014	37·7
» 20 »	216 394	70·8	89 377	29·2
» 27 »	235 314	77·0	70 457	23·0
» 4 oktober	256 126	83·8	49 645	16·2
» 11 »	271 816	88·9	33 955	11·1

Den 2 augusti voro genom lockouten från arbetet afstängda 70 583 arbetare eller 23·1 % af samtliga redovisade; vid storstrejkens utbrott den 4 augusti sprang siffran omedelbart upp till 244 819 eller 80·1 %. Under de följande dagarna tillkom ytterligare en del arbetare, så att af samtliga redovisade icke mindre än 86·7 % voro arbetslediga den 11 augusti. Därefter började antalet sakta sjunka, till dess storstrejkens afslutande i början af september föranledde en hastig återgång till arbetet. Då emellertid striden ännu fortgick inom de af lockout drabbade industrierna och arbetarna särskildt sökte förhindra arbetets upptagande vid grufvor och malmförädlingsverk, så kvarstodo ännu den 11 oktober 33 955 eller 11·1 % arbetslediga arbetare.

Vissa arbetsförhållanden i samband med konflikten. Då storstrejken icke framkallades af tvister vid de af densamma berörda arbetsställena utan utgjorde en demonstration mot de förut anordnade lockouterna, sökte arbetarna mångenstädes att träffa öfverenskommelse med sina resp. arbetsgifvare om arbetets upphörande den 4 augusti. Af de 6 233 arbetsgifvare, som lämnat begärda upplysningar i detta hänseende, hafva sammanlagdt 2 106 eller 33·8 % uppgifvit, att *vänlig öfverenskommelse om arbetets upphörande* blifvit träffad. Uppenbart är dock, att arbetsgifvarna voro föga villiga till sådan öfverenskommelse; denna innebar i själfva verket endast, att parterna gemensamt konstaterade arbetsinställelsens oundviklighet och tidpunkten för dess inträdande vid arbetsstället.

Rörande frågan huruvida storstrejken medförde *brytande af kollektivaftal* hafva arbetsgifvarna äfven tillfrågats om sin uppfattning. Från 6 382 arbetsgifvare hafva svar härom erhållits, och af dessa angåfvo 1 480 eller 23·2 %, att sådant aftalsbrott förekommit. Särskildt inom tryckeri- och bageriindustrierna, där de för hela landet gällande kollektivaftalen förbjödo arbetsinställelse under aftalstiden, hade arbetarna i de flesta fall gjort sig skyldiga till aftalsbrott.

Arbetarnas afgång till följd af konflikten har kunnat konstateras för 6 459 arbetsställen med 290 498 arbetare. Af dessa voro den 11 oktober endast 233 601 eller 80·4 % återtagna i arbetet. Då dessutom 24 624 arbetare nyanställts, så utgjorde sålunda hela antalet den 11 oktober sysselsatta arbetare 258 225, hvilken siffra representerar 90·5 % af antalet före konflikten anställda. Af de arbetare, som förlorat sin förutvarande anställning, torde emellertid en stor del hafva erhållit arbete vid annan arbetsplats, där de sålunda redovisats såsom nyanställda.

Förändringar i arbetsvillkoren till följd af storstrejken synas hafva vidtagits företrädesvis vid de arbetsställen, där arbetarna brutit gällande kollektivaftal. Af 5 935 arbetsgifvare, som besvarat fråga om förändringar med afseende å *anställningens form*, uppgåfvo 718 eller 12·1 %, att sådan förändring skett. I flertalet af dessa fall torde kollektivaftal hafva upphört att användas vid arbetsplatsen. Om vidtagna *förändringar i aflöning* rapportera 302 (5·1 %) af 5 949 arbetsgifvare. Hvad *öfriga förändringar* i arbetsvillkoren beträffar, så hafva endast 128 (2·3 %) af samtliga 5 571 afgifna svar konstaterat sådana. Arbetsgifvarna begagnade sålunda ej tillfället till ekonomiska repressalier utan gåfvo dessa en mera formellt rättslig karaktär.

Organisationsförhållanden. Af de 6 859 arbetsgifvare, som besvarat frågan om medlemskap i *arbetsgifvarorganisation*, hafva 3 447 eller 50·3 % uppgifvit sig tillhöra sådan organisation. Hos dem voro anställda 215 467 arbetare eller 70·5 % af de vid undersökningen redovisade.

Beträffande de anställda *arbetarnas medlemskap i organisationer* hafva upplysningar meddelats af 5 380 arbetsgifvare med 213 619 arbetare. Af dessa arbetare voro vid konfliktens utbrott 57·3 % organiserade, men vid stridens slut voro endast 51·4 % af de då anställda arbetarna anslutna till organisationer. Arbetarnas organisationsfrekvens var något större i städerna än på landsbygden; tillbakagången var för båda ungefär lika stark. Det torde böra anmärkas, att arbetarnas anslutning till sina organisationer sedermera genom konfliktens verkningar ytterligare förminskats.

Ekonomiska förluster. Spörsmålet om de ekonomiska förluster, som den stora arbetsinställelsen tillfogade de af densamma direkt berörda arbetsgifvarna och arbetarna, kan naturligtvis ej uttömmande belysas. Af samtliga redovisade *arbetsgifvare* hade 4 182 eller 59·9 % uppgifvit förlust genom rörelsens afstannande eller minskning under konflikten (minskad nettovinst å omsättning, ränteförlust å kapital o. s. v.). Bestämda förlustsiffror hafva af 3 663 arbetsgifvare lämnats med ett sammanlagdt belopp af 20 311 954 kr., hvaraf ungefär hälften belöper sig på landsbygden och hälften på städerna.

Den genomsnittliga förlusten per arbetsställe utgjorde för städerna 3 355 kr. men för landsbygden 14 210 kr. För Stockholms stad uppgifves en summa af 3½ mill. kr. eller 17·3 % af hela förlusten.

Arbetarnas förluster låta sig bedöma genom de erhållna uppgifterna om antalet och värdet af de för dem förlorade dagsverkena. För 6 611 arbetsställen finnas redovisade 10 074 107 sådana dagsverken, under hvilka arbetarna gått förlustiga sin aflöning, hvaraf 4 552 515 dagsverken vid 5 238 arbetsställen i städerna samt 5 531 592 dagsverken vid 1 373 arbetsställen på landsbygden. Medeltalet sådana dagsverken per arbetsställe blef sålunda för hela landet 1 524; för städernas arbetsplatser var siffran endast 867 men för landsbygdens 4 029. Sistnämnda höga tal beror på, att konflikten på landsbygden i allmänhet gällde större arbetsställen och varade längre.

Genomsnittslön per dagsverke inom olika näringsgrupper.

Näringsgrupper.	Antal arbetare.	Medellön per dagsverke. Kr.	Näringsgrupper.	Antal arbetare.	Medellön per dagsverke. Kr.
Jordbruk och dylikt	3 449	2·51	Metallindustri	17 866	3·64
Skogsbruk	3 031	3·81	Maskin- och skeppsbyggnadsindustri	27 139	3·87
Grufdrift	11 849	4·10	Jord- och stenindustri	21 649	3·57
Annan brytnings- och liknande industri	785	3·41	Kemisk-teknisk industri	10 563	2·87
Närings- och njutningsämnesindustri	19 060	3·47	Byggnadsindustri	40 820	4·59
Textilindustri	20 270	2·32	Belysning och vattenledning m. m.	1 894	4·40
Beklädnadsindustri	14 111	2·93	Handel och varulager	3 794	3·70
Läder-, hår- och gummiindustri	3 178	3·27	Landtransport	7 402	4·00
Trävaruindustri	37 754	3·24	Sjötransport	827	3·54
Trämasse- och pappersindustri	18 102	3·35	Hela riket	**288 866**	**3·51**
Grafisk industri	7 190	3·68	Däraf städer och köpingar	157 648	3·56
Malmförädlingsindustri	18 133	3·43	» landsbygd	131 218	3·47

För samtliga i ofvanstående tablå redovisade arbetare utgjorde medelinkomsten per dag 3·51 kr.; enbart för städernas arbetare var beloppet 3·56 kr., för landsbygdens 3·47 kr. Tämligen stora växlingar förekommo mellan inkomstbeloppen inom speciella näringsgrenar; låga löner märkas särskildt inom sådana yrken, som använda kvinnlig arbetskraft till större antal.

Med ledning af dels de från arbetsgifvarna erhållna uppgifterna, dels ock annat tillgängligt material har jämväl verkställts en *summarisk beräkning rörande konfliktens totala omfattning m. m.* Enligt denna beräkning skulle konflikten hafva berört 8 000 à 9 000 arbetsställen med tillhopa c:a 334 000 arbetare. Af dessa voro c:a 300 000 arbetslediga under någon del af kon-

flikten; högsta antalet vid samma tidpunkt (omkr. den 11 aug.) arbetslediga arbetare uppgick till c:a 290 000.

Företagarnas sammanlagda ekonomiska förlust beräknas hafva uppgått till åtminstone 25 mill. kr. Arbetarnas förlorade arbetsdagar skulle hafva belöpt sig till 11 071 000, hvaraf 778 000 intill den 4 augusti, 7 150 000 under tiden 4 augusti—3 september samt 3 143 000 för den återstående tiden. Inalles uppgick den till följd af lockout förlorade arbetstiden till 3 945 000 dagar (35·6 %) och den till följd af strejk förlorade tiden till 7 126 000 dagar (64·4 %). Fördelas dessa dagar på samtliga 300 000 berörda arbetare, så uppgår medeltalet förlorade arbetsdagar per arbetare till 37 eller 1 1/3 månad. Med beräkning af ett värde per arbetsdag af kr. 3·51 blir den ekonomiska förlusten per arbetare 130 kr. eller för samtliga arbetarna 39 mill. kr.

Rörande *konfliktens inverkan på landets industriella produktion* erbjuder den officiella statistiken åtskilliga belysande uppgifter. Det visar sig nämligen, att, ehuru konjunkturerna under förra hälften af år 1909 visade en stigande tendens i förhållande till år 1908, den industriella produktionen likväl kom att få mindre omfattning under det förstnämnda året. Den egentliga industriens arbetarantal sjönk nämligen under år 1909 med 2·9 %, antalet utförda dagsverken med 10 % och produktionsvärdet med 4 %. Den i industristatistiken ej inbegripna byggnadsverksamheten, som under 1904—1906 levererat i medeltal 24 bostadsrum per 1 000 invånare, år 1907 20 samt år 1908 (till följd af arbetskonflikt) 14 rum, kunde år 1909 ej prestera mera än 12 rum per 1 000 invånare.

Bergshandteringen drabbades proportionsvis hårdare än industrien, enär dess arbetarantal minskades med 8·2 %, dagsverkena med 22·5 samt produktionsvärdet med 20·7 %.

Ur en specialpublikation rörande de kollektiva aftalen i Sverige år 1909 kunna åtskilliga upplysningar vinnas rörande den stora *arbetsinställelsens inverkan på de kollektiva aftalens förekomst.* Vid 1909 års ingång förefunnos 2 365 sådana aftal, berörande c:a 11 300 arbetsgifvare och 318 000 arbetare. Vid årets slut hade antalet i kraft varande kollektivaftal nedgått till 1 765, berörande c:a 8 800 arbetsgifvare och 254 000 arbetare. Tages därjämte hänsyn till, att af de under året träffade aftalen 116 berörande 14 000 arbetare afsågo arbetsplatser, som dittills saknat kollektivaftal, så befinnas icke mindre än 716 aftal berörande 87 000 arbetare hafva under året upphört utan att ersättas med nya. Denna tillbakagång torde vara att helt tillskrifva den stora arbetsinställelsen.

Arbetartillgång, arbetstid och arbetslön inom Sveriges jordbruk år 1911.[1]

Enligt den af Kungl. Maj:t fastställda arbetsplanen för de statistiska undersökningar rörande landtarbetarnas lefnads- och arbetsförhållanden, hvilka, sedan 1910 års riksdag för ändamålet anvisat nödiga medel, anordnats inom Kommerskollegium, skulle i första rummet komma till utförande en utredning angående arbetartillgång, arbetstid och arbetslön inom Sveriges jordbruk. Med hänsyn till ifrågavarande spörsmåls växlande beskaffenhet och aktuella intresse borde ifrågavarande undersökning årligen upprepas.

Redan för år 1910 föreligga upplysningar rörande de båda senare af dessa punkter i en af Kommerskollegium i mindre skala anordnad försöksundersökning rörande landtarbetarnas arbets- och löneförhållanden i Sverige, hvilken år 1911 publicerats såsom första ledet i serien af landtarbetarstatistiska undersökningar.[2] I förevarande utredning, hvilken afser förhållandena år 1911, upptagas förenämnda trenne frågor i sin helhet till behandling på grundval af ett ungefär sex gånger så stort primärmaterial. Detta material utgöres af tämligen utförliga frågeformulär, hvilka besvarats af kommunalstämmornas ordförande i 2 275 landskommuner, motsvarande 95·3 % af primärkommunerna på rikets landsbygd.

Tillgång på landtarbetare. Det för undersökningen använda frågeformuläret upptog såsom första punkt spörsmålet angående tillgång på landtarbetare inom resp. landsbygdskommuner. Svaret skulle innefatta ett allmänt omdöme om, huruvida de å orten bosatta eller dit regelbundet återkommande landtarbetarna kunde anses utgöra tillräcklig arbetskraft för de vid jordbruket förekommande arbetena, betraktade som ett helt, samt afgifvas med användande af något af orden: god, tillräcklig eller otillräcklig. Det inkomna materialet utvisar, att af de uppgiftslämnande kommunerna 112 eller 4·9 % hade god arbetartillgång, 1 409 eller 62·0 % tillräcklig och 740 eller 32·5 % otillräcklig, medan 14 socknar eller 0·6 % af hela antalet ej ansett sig kunna lämna bestämdt svar på frågan.

Den större eller mindre tillgången på landtarbetare inom de olika länen framträder skarpt, därest sistnämnda obetydliga grupp lämnas åsido samt öfriga kommuner fördelas i allenast två grupper, nämligen socknar med så stor arbetartillgång, att förhandenvarande behof fyllas eller t. o. m. öfver-

[1] Utgör en sammanfattning af hufvudinnehållet af den i dagarna af Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik i serien Sveriges officiella statistik: socialstatistik utgifna publikationen *Arbetartillgång, arbetstid och arbetslön inom Sveriges jordbruk år 1911.*

[2] Arbetsstatistik L: 1. Till belysning af landtarbetarnas arbets- och löneförhållanden i Sverige år 1910 (utg. 1911).

flöd uppkommer, samt kommuner, i hvilka en större eller mindre brist på jordbruksarbetare gör sig gällande. Ordnas länen från denna synpunkt i en serie, börjande med det län, där jordbruket lättast synes kunna tillgodose sitt behof af arbetskraft, erhålles följande tablå:

Län.	Landtarbetartillgång: *tillräcklig* (och god) i % af hela antalet kommuner.	*otillräcklig*	Län.	Landtarbetartillgång: *tillräcklig* (och god) i % af hela antalet kommuner.	*otillräcklig*
Malmöhus	90·2	9·4	Kronobergs	64·7	35·3
Västerbottens	83·3	16·7	Västernorrlands	63·5	34·9
Kopparbergs	81·4	18·6	Norrbottens	63·2	36·8
Örebro	80·0	20·0	Värmlands	63·1	34·5
Östergötlands	79·7	20·3	Blekinge	62·5	37·5
Västmanlands . . .	78·8	21·2	Jönköpings	58·0	42·0
Kristianstads	76·5	22·8	Älfsborgs	57·2	41·9
Hallands	74·7	24·1	Skaraborgs	57·2	42·0
Gäfleborgs	74·5	25·5	Uppsala	57·0	41·8
Stockholms	73·3	26·7	Kalmar	48·4	51·6
Jämtlands	71·2	25·4	Gottlands	41·7	57·1
Södermanlands . . .	69·3	30·7	Göteborgs och Bohus . .	37·8	62·2

Medan sålunda i trenne län, nämligen Kalmar, Gottlands samt Göteborgs och Bohus, öfver hälften af uppgiftslämnande landskommuner uppgifvit sig sakna för jordbrukets rationella bedrifvande erforderlig arbetskraft, rapporteras beträffande Malmöhus län brist på landtarbetare från icke ens 10 % af uppgiftslämnande landskommuner.

Det är dock icke berättigadt att af dessa och andra länsmedeltal draga bestämda slutsatser rörande det större eller mindre antalet arbetare inom resp. län i förhållande till arealen af odlad jord.

I dessa proportionstal återspeglas nämligen äfven i väsentlig mån jordbrukets mer eller mindre höga ståndpunkt i organisatoriskt hänseende inom de olika länen samt särskildt landtarbetsgifvarnas större eller mindre förmåga att genom arbetsbesparande maskiner och transportanordningar samt ekonomisk drift i allmänhet till fullo utnyttja och därigenom reda sig med förhandenvarande arbetskraft.

Åtskilliga omständigheter tala också för, att ställningen på jordbrukets arbetsmarknad icke behöfde te sig så mörk för landtmännen, som de här ofvan anförda siffrorna gifvit vid handen, om planläggningen af jordbrukets drift i högre grad, än hvad nu är fallet, rättades efter resp. orters arbetsförhållanden, samt därest genom en välorganiserad arbetsförmedling arbetskraften på lämpligaste sätt distribuerades öfver hela arbetsmarknaden.

Arbetstid. De uppgifter, som i föreliggande framställning meddelas om arbetstidens längd och fördelning, afse endast arbetsdagen inom det egentliga jordbruksarbetet, d. v. s. arbetet ute på fälten samt i lador, logar etc.,

men icke kreatursskötarnas afsevärdt längre, ehuru till väsentlig del med passningsarbete utfyllda arbetstid i stall och ladugårdar.

För de egentliga jordbruksarbetarna meddelas vidare blott sifferuppgifter rörande arbetstidens längd under sommaren. Denna har å formuläret satts lika med jordbrukets högsäsong eller de tre månader af sommarhalfåret, då arbetet i allmänhet börjar tidigast och slutar senast. I den mån dagsljuset aftager, förkortas inom jordbruket arbetsdagens längd, så att denna under vintern blir flera timmar kortare än under sommaren.

I medeltal för hela riket utgör per sommararbetsdag bruttoarbetstiden eller arbetstiden med inräknande af raster 12·7 timmar, rasternas längd 2·2 timmar samt arbetstiden med frånräknande af raster eller nettoarbetstiden sålunda 10·5 timmar.

Huru förhållandena gestalta sig inom olika landsdelar, framgår af följande tablå, där de särskilda länen ordnats efter tilltagande genomsnittlig bruttoarbetstid:

Län.	Arbetstid i timmar per dag: brutto.	raster.	netto.	Län.	Arbetstid i timmar per dag: brutto.	raster.	netto.
Kristianstads	11·9	1·8	10·1	Värmlands	12·9	2·6	10·3
Malmöhus	11·9	1·8	10·1	Västernorrlands . .	12·9	2·4	10·5
Södermanlands . . .	12·0	1·8	10·2	Kronobergs	13·1	2·3	10·8
Örebro	12·0	2·0	10·0	Gottlands	13·1	2·4	10·7
Västmanlands	12·0	1·8	10·2	Göteborgs och Bohus	13·1	2·6	10·5
Stockholms	12·1	1·9	10·2	Skaraborgs	13·1	2·4	10·7
Uppsala	12·1	1·8	10·3	Västerbottens . . .	13·1	2·2	10·9
Gäfleborgs	12·3	2·2	10·1	Hallands	13·2	2·4	10·8
Blekinge	12·4	2·1	10·3	Jämtlands	13·2	2·9	10·3
Östergötlands	12·6	2·2	10·4	Jönköpings	13·3	2·5	10·8
Kopparbergs	12·7	2·4	10·3	Älfsborgs	13·3	2·5	10·8
Kalmar	12·9	2·2	10·7	Norrbottens	14·0	2·5	11·5

Fästes uppmärksamheten företrädesvis på nettoarbetstiden, förefinnas sålunda i Sverige två områden med relativt kort arbetstid inom jordbruket, nämligen å ena sidan ett sammanhängande område i mellersta delen af Sverige fr. o. m. Jämtlands t. o. m. Östergötlands län, å andra sidan Sydsverige, d. v. s. de båda skånska länen och Blekinge län. Öfriga delar af riket utmärka sig för jämförelsevis lång arbetstid.

Arbetslön. Då förevarande framställning blott afser att gifva en öfverblick för riket i dess helhet öfver de växlande företeelserna på jordbrukets arbetsmarknad, har i densamma hufvudvikten lagts på det för hela vårt jordbruks arbetsförhållanden lika och gemensamma och icke på de afvikelser, som de särskilda bygderna uppvisa ifråga om landtarbetarnas arbetsvillkor. Häraf har blifvit en följd, att till behandling upptagits allenast löneförhållandena för ett mindre antal mera betydande landtarbetargrupper, hvilka förekomma öfver hela eller åtminstone större delen af riket. Enär därjämte undersöknin-

gen hvilar allenast på summariska genomsnittsuppgifter och icke på individualuppgifter, har densamma endast ansetts kunna gifva en trogen bild af lönenivån för de lägst kvalificerade och lägst aflönade yrkesspecialiteterna inom dessa grupper, för hvilka aflöningen i hufvudsak regleras genom resp. orters sedvänja, men icke af löneförhållandena för de yrkes- eller förtroendemän, hvilkas lön till väsentlig del afmätes i förhållande till vederbörande arbetares personliga duglighet.

De arbetspris, som för de så afgränsade arbetargrupperna och arbetarspecialiteterna i allmänhet äro gällande inom de särskilda länen samt inom riket i dess helhet, utvisar tabellen å sid. 470—471.

Som häraf framgår, betalas det mindre jordbrukets viktigaste arbetskraft, det ogifta tjänstefolket, med kontant årslön jämte fri kost och logi. Löneförmånerna äro af mycket olika storlek i olika trakter, men i genomsnitt för riket utgör för dräng årslönen 311 kr., kostens uppskattade årsvärde 337 kr. (0·93 kr. per dag) och årsinkomsten sålunda 648 kr., medan för piga motsvarande riksmedeltal äro 184 kr., 272 kr. (0·75 per dag) och 456 kr. Särskildt i Norrland gifvas utöfver dessa löneförmåner klädespersedlar o. d. till stundom ganska högt värde.

För de i regeln gifta tjänare, hvilka under namn af statare förekomma på större egendomar i de egentliga jordbruksbygderna, och som, förutom kontant årslön af i genomsnitt 314 kr., uppbära s. k. stat af mjölk, spannmål, potatis m. m. samt innehafva för familj afsedd bostad, utgör arbetsinkomsten per år enligt uppgiftslämnarnas värdering i genomsnitt 687 kr. Häri ingår hyresvärdet af fri bostad, hvilken i Sydsverige vanligen består af två rum och kök men i den öfriga delen af riket i regel af en enrumslägenhet, med 64 kr. samt det uppskattade värdet af fritt bränsle med 41 kr. i genomsnitt. Dessa lönesiffror afse dock allenast vanliga körkarlar, medan de stataflönade arbetare, som äro kreatursskötare, hafva högre kontant årslön och stundom därjämte rikligare stat, hvarigenom deras beräknade medelårsinkomst uppgår till 751 kr.

Vid sidan af statarna förekomma fast anställda daglönare, hvilkas lön icke alls eller blott till obetydlig del utgår in natura och i hufvudsak i form af en i olika trakter mycket växlande dagspenning. I genomsnitt uppgår denna daglön till 2·40 kr. under sommaren och 1·81 kr. under vintern, men den är i medeltal resp. 0·76 och 0·68 kr. lägre, om arbetsgifvaren tillhandahåller arbetaren fri kost.

Jämte dessa daglönare, hvilka vanligen förbundit sig att under ett år eller åtminstone ett sommarhalfår arbeta hos en bestämd arbetsgifvare, finnas landtarbetare, hvilka taga arbete än hos den ene, än hos den andre jordbrukaren, som behöfver ökad arbetshjälp. Sommardagsverkspriset för dylika tillfälliga daglönare är i genomsnitt 2·79 kr. och vinterdagsverkspriset 2·04 kr. allt för arbetare i egen kost. Daglönen vid arbete i arbetsgifvarens kost utgör i medeltal 1·94 kr. sommartid och 1·32 kr. vintertid.

Bland daglönarna finnas jämväl ett större antal kvinnor, hvilka lejas som hjälp vid rotfruktsskötsel, hö- och sädesbärgning m. m. mot i genomsnitt 1·52

Landtarbetares löneförmåner

Anm. Med medievalstil satta länsmedeltal angifva, att ifrågavarande arbetar-

	Län.	Drängar.			Pigor.			Statare.					
								Körkarlar (el. andra jordbruksarb.)			Kreatursskötare.		
		Kontant årslön, kr.	Kost och logi, värde per år, kr.	Summa per år, kr.	Kontant årslön, kr.	Kost och logi, värde per år, kr.	Summa per år, kr.	Kontant årslön, kr.	Naturaförmåner, värde per år, kr.	Summa per år, kr.	Kontant årslön, kr.	Naturaförmåner, värde per år, kr.	Summa per år, kr.
1	Stockholms	294	352	646	207	292	499	286	422	708	337	430	767
2	Uppsala	297	342	639	231	290	521	277	388	665	336	396	732
3	Södermanlands	282	357	639	189	302	491	265	393	658	334	397	731
4	Östergötlands	298	348	646	207	284	491	283	394	677	343	400	743
5	Jönköpings	314	350	664	190	284	474	332	357	689	353	371	724
6	Kronobergs	317	326	643	193	262	455	328	366	694	358	372	730
7	Kalmar	288	328	616	189	264	453	291	357	648	321	370	691
8	Gottlands	292	344	636	184	275	459	300	359	659	312	369	681
9	Blekinge	297	321	618	185	258	443	288	385	673	351	389	740
10	Kristianstads	350	321	671	220	263	483	300	399	699	334	402	736
11	Malmöhus	359	334	693	229	271	500	296	428	724	339	429	768
12	Hallands	306	350	656	180	283	463	296	369	665	305	371	676
13	Göteborgs och Bohus	278	320	598	161	271	432	354	343	697	398	354	752
14	Älfsborgs	287	336	623	176	266	442	324	360	684	375	352	727
15	Skaraborgs	303	336	639	191	271	462	295	360	655	342	361	703
16	Värmlands	311	334	645	179	269	448	411	297	708	569	269	838
17	Örebro	304	336	640	195	269	464	302	380	682	368	389	757
18	Västmanlands	304	342	646	216	285	501	319	375	694	390	381	771
19	Kopparbergs	387	335	722	171	251	422	537	259	796	572	274	846
20	Gäfleborgs	319	339	658	145	272	417	359	321	680	555	272	827
21	Västernorrlands	339	344	683	151	281	432	650	238	888	541	324	865
22	Jämtlands	368	373	741	160	286	446	—	—	—	800	230	1030
23	Västerbottens	274	303	577	118	233	351	—	—	—	—	—	—
24	Norrbottens	306	315	621	138	226	364	—	—	—	700	191	891
25	Hela riket	**311**	**337**	**648**	**184**	**272**	**456**	**314**	**373**	**687**	**380**	**371**	**751**

i Sverige år 1911.

grupp är sparsamt företrädd och af ringa betydelse för länets jordbruk.

Daglönare.																
Fasta manliga.				Fasta kvinnliga.				Tillfälliga manliga.				Tillfälliga kvinnliga.				
I egen kost.		I arbetsgifvares kost.		I egen kost.		I arbetsgifvares kost.		I egen kost.		I arbetsgifvares kost.		I egen kost.		I arbetsgifvares kost.		
Sommar, daglön kr.	Vinter, daglön kr.	Sommar, daglön kr.	Vinter, daglön kr.	Sommar, daglön kr.	Vinter, daglön kr.	Sommar, daglön kr.	Vinter, daglön kr.	Sommar, daglön kr.	Vinter, daglön kr.	Sommar, daglön kr.	Vinter, daglön kr.	Sommar, daglön kr.	Vinter, daglön kr.	Sommar, daglön kr.	Vinter, daglön kr.	
2·40	1·68	1·55	1·00	1·40	1·01	0·94	0·71	2·87	1·98	1·99	1·26	1·55	1·14	1·06	0·78	1
2·21	1·51	1·59	1·01	1·39	1·02	1·01	0·73	2·72	1·86	1·97	1·23	1·59	1·20	1·14	0·91	2
2·43	1·63	1·67	1·05	1·43	1·01	0·93	0·71	2·88	1·88	2·00	1·22	1·48	1·05	1·09	0·81	3
2·35	1·64	1·67	1·07	1·51	1·08	1·08	0·81	2·79	1·93	1·97	1·27	1·65	1·18	1·19	0·87	4
2·54	1·87	1·71	1·17	1·52	1·13	1·04	0·75	2·71	2·03	1·84	1·25	1·65	1·19	1·12	0·80	5
2·37	1·75	1·63	1·12	1·39	1·02	0·88	0·64	2·66	1·94	1·80	1·23	1·51	1·11	0·97	0·71	6
2·24	1·72	1·50	1·05	1·37	1·05	0·91	0·66	2·50	1·81	1·72	1·21	1·51	1·16	1·08	0·78	7
2·47	1·69	1·52	0·99	1·48	1·04	0·92	0·62	2·62	1·83	1·63	1·07	1·51	1·07	0·98	0·65	8
2·24	1·73	1·39	1·03	1·28	1·02	0·82	0·59	2·45	1·83	1·58	1·15	1·45	1·12	0·94	0·68	9
2·51	1·91	1·75	1·25	1·64	1·23	1·15	0·84	2·73	2·05	1·98	1·39	1·78	1·35	1·28	0·94	10
2·43	1·91	1·64	1·16	1·62	1·28	1·11	0·84	2·64	2·03	1·89	1·31	1·72	1·35	1·23	0·92	11
2·35	1·75	1·51	1·02	1·59	1·17	0·99	0·76	2·63	1·86	1·70	1·18	1·67	1·25	1·08	0·79	12
2·14	1·64	1·35	0·93	1·48	1·11	0·92	0·63	2·44	1·84	1·54	1·08	1·63	1·25	1·03	0·75	13
2·25	1·65	1·48	1·02	1·52	1·13	0·99	0·69	2·55	1·81	1·68	1·13	1·66	1·22	1·11	0·77	14
2·18	1·47	1·55	0·98	1·52	1·04	1·06	0·71	2·62	1·70	1·81	1·12	1·71	1·17	1·16	0·79	15
2·22	1·69	1·52	1·07	1·56	1·16	1·01	0·70	2·69	1·98	1·84	1·33	1·66	1·21	1·10	0·79	16
2·17	1·63	1·58	1·03	1·39	1·04	0·97	0·70	2·69	1·90	1·98	1·27	1·62	1·15	1·19	0·83	17
2·34	1·70	1·69	1·18	1·47	1·10	1·04	0·78	2·83	1·90	1·94	1·37	1·60	1·20	1·16	0·85	18
2·70	2·35	1·80	1·55	1·50	1·14	1·01	0·82	2·97	2·66	2·16	1·80	1·71	1·37	1·15	0·95	19
2·52	2·07	1·78	1·33	1·63	1·38	1·04	0·86	2·98	2·36	2·09	1·51	1·67	1·33	1·13	0·90	20
2·92	2·42	2·07	1·55	1·74	1·33	1·09	0·83	3·14	2·55	2·24	1·69	1·92	1·51	1·19	0·93	21
3·15	2·64	1·97	1·43	1·84	1·53	0·99	0·72	3·30	2·71	2·16	1·56	2·00	1·59	1·15	0·86	22
2·58	1·83	2·04	1·38	1·58	1·13	1·04	0·71	2·97	2·20	2·17	1·38	1·73	1·28	1·15	0·76	23
3·00	2·16	2·08	1·35	1·83	1·46	1·22	0·78	3·42	2·43	2·50	1·49	1·98	1·48	1·31	0·82	24
2·40	**1·81**	**1·64**	**1·13**	**1·52**	**1·14**	**1·01**	**0·74**	**2·79**	**2·04**	**1·94**	**1·32**	**1·67**	**1·25**	**1·14**	**0·83**	25

kr. per sommardag (eller c:a 1·01 kr., om fri kost erhålles), om de anses tillhöra gårdens fasta arbetsstyrka. Vid tillfällig arbetshjälp är arbeterskornas sommardagspenning något högre, nämligen i medeltal för hela riket 1·67 kr. utan och 1·14 kr. med fri kost. Under vintermånaderna nedsättes dagsverkspriset afsevärdt för de kvinnliga daglönarna, liksom förhållandet är med deras manliga motsvarigheter.

För en riktig uppfattning af daglönarnas arbetsvillkor inom de särskilda länen är dock ej blott sommar- och vinterdaglönens höjd af betydelse, utan jämväl storleken af differensen dem emellan. Är skillnaden mindre inom ett län än inom ett annat, torde det kunna antagas, att man inom det förra området bättre än inom det senare kommit till rätta med det svåra, men för lösningen af jordbrukets arbetarfråga synnerligen betydelsefulla problemet att genom beredande af god arbetstillgång jämväl under vintern förskaffa landtarbetarna möjligast jämna sysselsättning året om. Denna slutsats synes hafva sitt berättigande därigenom, att prisbildningen på jordbrukets arbetsmarknad till öfvervägande del betingas af den lokala tillgången och efterfrågan på arbetskraft, hvaremot arbetsgifvar- och arbetarorganisationernas lönepolitik är af vida mindre betydelse för löneförhållandenas gestaltning inom landtbruket än inom industrien.

Huru landtarbetarförhållandena gestalta sig inom de särskilda länen åskådliggöres i framställningen äfven med tillhjälp af sex kartogram. Härigenom framträder klart, hurusom vårt land är uppdeladt i större områden och zoner med relativt god och med relativt dålig landtarbetartillgång, med jämförelsevis kort och med jämförelsevis lång arbetstid inom jordbruket samt med förhållandevis hög och med förhållandevis låg aflöning för olika kategorier af jordbruksarbetare. En jämförelse mellan de olika kartogrammen bidrager i hög grad att ställa i relation till hvarandra landtarbetarfrågans olika sidor och uppvisa det inbördes sammanhanget mellan arbetartillgång, arbetstid och arbetslön inom olika landsdelar och för olika landtarbetargrupper.

Fabriker och handtverk i Sverige år 1910.[1]

(Efter Kungl. Kommerskollegii berättelse.)

År 1910 uppgingo de redovisade, i verksamhet varande, industriella anläggningarna — **fabriker** — till 11 435. Antalet vid dessa anläggningar sysselsatta arbetare utgjorde 302 157, och deras årstillverkning hade ett sammanräknadt värde af 1 milliard 603 millioner kr. (1 603 176 339).[2]

Vid jämförelse med de i 1909 års berättelse förekommande uppgifterna företer redogörelseåret ökning med afseende å såväl fabrikernas och arbetarnas antal som fabriksklassernas sammanlagda tillverkningsvärde. Fabrikernas antal har ökats med 174 (1·55 %), arbetarnas antal med 12 952 (4·48 %) och produktionsvärdet med 215 924 019 kr. (15·56 %). Fabriksindustrien har sålunda i det hela hämtat sig från den tillbakagång, som inträdde år 1908. Redogörelseåret har nämligen att uppvisa det högsta sammanräknade tillverkningsvärde, som hittills blifvit för något år angifvet.

Till detta uppsving torde emellertid hafva bidragit den omständigheten, att 1909 års stora arbetsinställelser säkerligen förorsakade leveransförskjutningar, hvilkas effektuerande under år 1910 utöfver samma års eget behof medverkat till ett gynnsammare resultat, än året eljes skulle hafva uppvisat.

Bland de viktigare fabriksklasserna är det endast sex, som drabbats af tillbakagång i fråga om tillverkningsvärdet, nämligen kvarnarna, mälterierna, bryggerierna, råsockerbruken, sockerraffinaderierna och destilleringsverken. Samtliga dessa tillhöra, som synes, gruppen närings- och njutningsämnesindustri, hvars totalsiffra också något understiger föregående års. De öfriga industrigrupperna uppvisa åter genomgående ökadt produktionsvärde. Sär-

---

[1] Jämför »Meddel.» 1904, s. 191, 1905, s. 131, 1906, s. 462, 1907, s. 344, 1908, s. 632, 1909, s. 549, 1910, s. 469, 1911, s. 463.

[2] Med afseende å dessa siffror är dock att märka, *dels* att etablissement, där flera olika tillverkningar bedrifvas (exempelvis ett med färgeri och spinneri förenadt väfveri), i vissa fall blifvit räknadt som två eller flera fabriker, *dels* att arbetarna vid hvarje verk uppgifvits i medeltal för den tid, verket varit i gång under året, *och dels* att äfven mellanprodukter, som inom landet undergå ytterligare förädling, i regel uppskattats till fullt försäljningsvärde. I sistnämnda afseende har sålunda en dubbelräkning ägt rum af värdet för sådana fabriksvaror, för hvilkas framställande dylika mellanprodukter varit använda. För år 1902 har det sålunda dubbelförda produktionsbeloppet beräknats till omkring 240 mill. kr. Då emellertid mejerihandteringen icke redovisats i den officiella fabriksberättelsen och dess årliga tillverkningsvärde uppgår till inemot 40 mill. kr., skulle 1902 års produktionsvärde för fabriksindustrien hafva uppgifvits c:a 200 mill. kr. för högt. — Uppmärksammas bör emellertid å andra sidan, att handtverkeriernas tillverkningsvärden icke alls redovisas, äfvensom att grufdriften och malmförädlingsverken ej komma till synes i fabriksberättelsen, enär de redovisas särskildt för sig i Kommerskollegii berättelse rörande bergshandteringen.

Fabriker och handt.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Tillverkningsgrupper.	Fabriker.			Arbe-		Fa-
	Hela antalet.	Däraf ägda af: aktiebolag.	Däraf ägda af: andra bolag.	Antal.	%	Antal per fabrik.
1. Närings- och njutningsämnen	3 370	951	473	34 044	*11·27*	10
2. Spånadsämnen	733	388	48	42 942	*14·21*	59
3. Varor af hudar, skinn och hår	416	94	27	10 403	*3·44*	25
4. Oljor, tjära, gummi m. m.	224	119	31	3 440	*1·14*	15
5. Trävaror	2 115	905	380	72 404	*23·96*	34
6. Papper och pappersarbeten	237	141	22	12 290	*4·07*	52
7. Varor af div. växtämnen	31	12	5	684	*0·23*	22
8. Varor af sten, lera, kol och torf	1 629	815	197	47 468	*15·71*	29
9. Kemiska preparat	289	167	28	3 738	*1·24*	13
10. Metallarbeten	999	486	107	29 378	*9·72*	29
11. Fartyg, vagnar, maskiner m. m.	769	390	79	34 676	*11·47*	45
12. Arbeten af grafisk industri m. m.	623	298	60	10 690	*3·54*	17
Summa år 1910	**11 435**	**4 761**	**1 457**	**302 157**	*100·00*	**26**
» » 1909	11 261	4 709	1 366	289 205	—	26
» » 1908	11 303	4 651	1 415	295 392	—	26
» » 1907	11 659	4 530	1 538	303 029	—	26
» » 1906	11 804	4 391	1 515	295 808	—	25
» » 1905	11 949	4 185	1 733	280 995	—	24
» » 1904	11 962	4 066	1 727	277 853	—	23
» » 1903	11 588	3 877	1 673	271 157	—	23
» » 1902	10 978	3 677	1 617	263 244	—	24
» » 1901	10 904	3 575	1 606	262 229	—	24
Medeltal för åren 1896—1900	9 745	2 765	1 403	238 181	—	24

verk i Sverige år 1910.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	
briksindustrien.								Handtverksindustrien.		
tare.		Dagsverken.		Tillverkningsvärde			Motorer.	Handtverkare (inkl. bolag).	Handtverksarbetare.	
Däraf		Hela antalet.	% af hela antalet.	i miljoner kr.	i % af samtliga fabriksgruppers tillverkningsvärde.	i kr. per fabrik.				
kvinnor.	minderåriga.									
							Antal.			
9 203	2 422	8 100 260	*10·16*	436·6	*27·23*	129 555	6 099	9 036	9 824	1
28 802	8 561	12 264 235	*15·38*	209·6	*13·07*	285 895	2 716	10 082	8 724	2
3 333	1 927	2 933 383	*3·68*	70·9	*4·42*	170 388	616	12 256	7 220	3
1 529	614	972 640	*1·22*	39·0	*2·43*	174 116	231	3 852	4 285	4
3 637	11 006	18 474 014	*23·16*	334·5	*20·86*	158 157	5 389	11 235	4 840	5
4 200	2 307	3 555 492	*4·46*	66·2	*4·13*	279 436	1 124	380	678	6
296	112	193 377	*0·24*	2·3	*0·15*	75 242	27	258	113	7
2 142	4 377	10 984 145	*13·77*	99·2	*6·19*	60 873	1 880	6 433	8 604	8
959	380	1 051 766	*1·32*	37·3	*2·32*	128 937	455	74	71	9
2 233	4 578	8 234 483	*10·33*	129·9	*8·11*	130 082	2 023	7 436	7 681	10
969	3 102	9 872 452	*12·38*	132·7	*8·28*	172 549	3 358	2 098	1 366	11
1 440	2 082	3 114 571	*3·90*	45·0	*2·81*	72 239	2 185	315	387	12
58 743	**41 468**	**79 750 818**	*100·00*	**1 603·2**	*100·00*	**140 199**	**26 103**	**63 485**	**53 793**	
56 231	39 991	70 114 210	—	1 387·2	—	123 191	25 111	61 362	52 484	09
55 663	41 018	77 242 140	—	1 455·4	—	127 891	23 195	58 575	51 951	08
57 020	43 762	80 487 097	—	1 496·9	—	128 388	21 963	56 811	53 173	07
56 666	42 592	78 313 674	—	1 382·5	—	117 122	[1] 20 111	55 603	53 070	06
53 819	40 224	—	—	1 205·9	—	100 919	14 797	57 053	51 010	05
52 473	40 307	—	—	1 180·7	—	98 703	14 616	54 831	49 005	04
50 524	39 632	—	—	1 116·2	—	96 328	14 458	53 077	47 741	03
48 623	38 764	—	—	1 053·5	—	95 968	13 756	51 089	45 319	02
48 957	38 430	—	—	1 025·2	—	94 022	14 021	48 038	44 315	01
44 897	34 281	—	—	871·7	—	89 452	12 000	41 081	40 580	

[1] Elektriska motorer inräknade fr. o. m. år 1906.

skildt anmärkningsvärdt är det uppsving, som gynnat textil- och trävaruindustrierna. Bland de till den förra gruppen hörande fabriksklasserna är det endast siden- och rullgardinsfabrikerna, som därvidlag utgöra ett undantag. Och hvad trävarugruppen beträffar, är tillverkningsvärdet för densamma i dess helhet 83 mill. kronor (33 %) högre än år 1909 och 40 mill. kronor högre än år 1907, gruppens hittillsvarande rekordår.

Metallvaru- och maskinindustrierna hafva med en till sammanlagdt 38 mill. kronor uppgående ökning i produktionsvärdet kommit mycket nära sitt högsta hittills uppnådda resultat, det för år 1907. Härtill hafva främst, med sammanlagdt 25 mill. kronor, järn- och stålvarufabrikerna samt mekaniska verkstäderna bidragit.

Arbetsstyrkan ökades, absolut taget, starkast vid sågverken (4 029 personer mer än föregående år). Trämassefabrikerna uppvisade en ökning med 1 192 arbetare, stenhuggerierna med 935, skofabrikerna med 806 o. s. v.

För de särskilda *viktigare fabriksklasserna* redogöres närmare i tablån å sid. 477. Sågverksindustrien var utan jämförelse den viktigaste af samtliga olika fabriksklasser. Antalet sågverk och hyflerier uppgick nämligen år 1910 till icke mindre än 1 232 med 39 605 arbetare och ett tillverkningsvärde af 182·5 mill. kr. (11·4 % af samtliga fabrikers). Med afseende å produktionsvärdets storlek följde därefter mjöl- och grynkvarnar med 106·4 mill. kr., trämassefabriker med 95·7, järn- och stålvarufabriker samt gjuterier med 94·2, väfverier med 87·9, mekaniska verkstäder med 82·3, spinnerier med 66·9 och sockerraffinaderier med 65·1 mill. kr.

Med afseende å fabriksindustriens fördelning å olika landsdelar står Malmöhus län främst med ett produktionsvärde af 242·6 mill. kr. medan Göteborgs och Bohus län samt Stockholms stad komma därnäst med resp. 171·7 och 168·7 mill. kr. Sist i ordningen komma Jämtlands län med 9·2 och Gottlands med 5·2 mill. kr. I jämförelse med förhållandena under föregående år har produktionsvärdet, absolut taget, ökats i samtliga län, och märkas bland dem särskildt Göteborgs och Bohus, Västernorrlands, Gäfleborgs, Malmöhus, Östergötlands, Kopparbergs och Värmlands län, Stockholms stad och Älfsborgs län, hvilka alla redovisat ett mer än 10 mill. kr. högre produktionsvärde än för år 1909. I Göteborgs och Bohus, Malmöhus, Östergötlands och Älfsborgs län är det särskildt textilindustrien, i Västernorrlands, Gäfleborgs, Värmlands och Kopparbergs län trävaruindustrien och i Stockholms stad mekaniska verkstadsindustrien, som redovisat ökad produktion.

Beträffande fabriksindustriens produktionsvärde i förhållande till invånarantalet uppvisar Malmöhus län högsta medelbeloppet, 534 kr. (mot 499 kr. föregående år). Därnäst komma Stockholms stad med 493 kr., Göteborgs och Bohus län med 454 kr. samt Stockholms län med 373 kr. (mot resp. 461, 392 och 360 kr. föregående år). Lägsta platserna intogos åter af Jämtlands och Norrbottens län med resp. 78 och 88 kr. per invånare. För hela riket hade medelbeloppet stigit till 292 kr. från 254 år 1909.

Fabriksarbetarnas antal i förhållande till invånarantalet var högst i Göteborgs och Bohus län samt i Stockholms stad, lägst åter i Jämtlands och

Viktigare fabriksklasser.

	Antal fabriker.	Antal arbetare.	Tillverkningens värde.	
			Kronor.	%.
Sågverk och hyflerier	1 232	39 605	182 456 197	*11·38*
Mjöl- och grynkvarnar	1 384	3 975	106 392 847	*6·64*
Trämassefabriker	166	13 178	95 670 178	*5·97*
Järn- och stålvarufabriker samt gjuterier	658	23 014	94 153 755	*5·87*
Väfverier	163	16 673	87 912 107	*5·48*
Mekaniska verkstäder	459	22 210	82 333 521	*5·14*
Spinnerier	159	10 746	66 900 377	*4·17*
Sockerraffinaderier	10	2 823	65 099 661	*4·06*
Pappersbruk och pappfabriker	70	8 100	53 885 555	*3·36*
Råsockerbruk	21	6 251	40 289 831	*2·51*
Maltdrycksbryggerier	673	5 955	38 978 328	*2·43*
Skofabriker	87	6 776	34 119 861	*2·13*
Brännvinsbrännerier	139	924	32 373 354	*2·02*
Destilleringsverk	17	219	32 319 052	*2·02*
Garfverier	243	2 084	28 877 561	*1·80*
Metallvarufabriker, ej specif.	257	4 271	27 224 142	*1·70*
Snickeri- och möbelfabriker	519	10 108	27 058 674	*1·69*
Tobaksfabriker	107	4 908	22 324 563	*1·39*
Boktryckerier	392	6 721	20 891 203	*1·30*
Stenbrott och stenhuggerier	347	13 815	19 251 167	*1·20*
Margarinfabriker	7	452	18 923 952	*1·18*
Fabriker för tillverkning af elektriska maskiner och apparater	23	3 319	18 758 861	*1·17*
Bagerier	78	2 002	17 246 022	*1·08*
Tändsticksfabriker	20	6 758	16 709 282	*1·04*
Tegelbruk och lervarufabriker	388	10 422	16 207 791	*1·01*
Elektricitetsverk	144	1 285	15 807 213	*0·99*
Sömnadsfabriker	64	4 364	14 983 639	*0·93*
Träkolsverk	375	6 100	13 510 088	*0·84*
Skeppsvarf och dockor samt båtbyggerier	69	4 109	13 265 476	*0·83*
Trikå- och strumpfabriker	55	3 287	11 928 178	*0·74*
Gummivarufabriker	9	1 519	10 471 950	*0·65*
Glasbruk	62	5 000	10 368 340	*0·65*
Såp- och tvålfabriker	60	695	10 294 616	*0·64*
Charkuterivarufabriker	59	552	9 696 668	*0·61*
Superfosfatfabriker	6	637	9 615 538	*0·60*
Lådfabriker	63	1 581	8 809 115	*0·55*
Gasverk	29	1 639	8 694 462	*0·54*
Cementfabriker	7	1 291	8 480 233	*0·53*
Kemisk-tekniska fabr., ej specif.	128	881	8 195 143	*0·51*
Olje- och kraftfoderfabriker	18	166	7 492 244	*0·47*
Karamell-, konfekt- o. marmeladfabriker	57	1 299	7 465 976	*0·47*
Mälterier	185	516	7 250 597	*0·45*

Fabriksindustrien inom olika län.

	Antal fabriker.	Antal arbetare.	Tillverkningens värde.		Medelfolkmängd.	Antal fabriksarbetare per 1 000 inv.	Tillverkningens värde i kronor per inv.
			Kronor.	%.			
Stockholms stad	786	28 819	168 696 246	*10·52*	341 901	*84*	493
Stockholms län	421	12 513	83 751 494	*5·22*	224 570	*56*	373
Uppsala län	267	5 809	27 885 907	*1·74*	127 857	*45*	218
Södermanlands län	425	10 331	40 893 425	*2·55*	177 219	*58*	231
Östergötlands län	739	18 610	99 765 207	*6·22*	292 842	*64*	341
Jönköpings län	584	13 391	47 648 154	*2·97*	213 766	*63*	223
Kronobergs län	335	6 289	19 474 757	*1·22*	158 097	*40*	123
Kalmar län	465	8 984	37 656 348	*2·35*	228 108	*39*	165
Gottlands län	78	1 162	5 225 848	*0·33*	55 034	*21*	95
Blekinge län	327	8 160	29 337 815	*1·83*	149 501	*55*	196
Kristianstads län	554	8 464	70 419 971	*4·39*	227 515	*37*	310
Malmöhus län	1 121	31 501	242 638 626	*15·14*	454 266	*69*	534
Hallands län	248	5 080	29 241 274	*1·82*	147 269	*34*	199
Göteborgs o. Bohus län	730	31 972	171 667 504	*10·71*	378 247	*85*	454
Älfsborgs län	542	18 781	87 735 881	*5·47*	287 065	*65*	306
Skaraborgs län	486	8 584	35 327 622	*2·20*	241 019	*36*	147
Värmlands län	533	13 570	65 128 811	*4·06*	259 687	*52*	251
Örebro län	501	10 552	42 328 275	*2·64*	206 526	*51*	205
Västmanlands län	386	8 243	38 110 835	*2·38*	154 488	*53*	247
Kopparbergs län	472	9 932	47 837 245	*2·98*	233 258	*43*	205
Gäfleborgs län	624	15 107	80 389 215	*5·01*	253 209	*60*	317
Västernorrlands län	394	16 104	88 422 626	*5·52*	249 525	*65*	354
Jämtlands län	144	1 998	9 226 821	*0·58*	117 569	*17*	78
Västerbottens län	147	4 196	20 307 120	*1·27*	160 856	*26*	126
Norrbottens län	126	4 005	14 059 312	*0·88*	159 798	*25*	88
Summa år 1910	**11 435**	**302 157**	**1 603 176 339**	*100·00*	**5 499 192**	*55*	**292**
» » 1909	11 261	289 205	1 387 252 320	—	5 453 021	*53*	254
» » 1908	11 303	295 392	1 445 554 526	—	5 403 657	*55*	268
» » 1907	11 659	303 029	1 496 873 325	—	5 357 384	*57*	279
» » 1906	11 804	295 808	1 382 507 091	—	5 315 453	*56*	260
» » 1905	11 949	280 995	1 205 880 131	—	5 277 331	*53*	229
» » 1904	11 962	277 853	1 179 306 281	—	5 241 051	*53*	225
» » 1903	11 588	271 157	1 116 246 515	—	5 210 022	*52*	214
» » 1902	10 978	263 244	1 053 541 069	—	5 186 990	*51*	203
» » 1901	10 904	262 229	1 025 216 249	—	5 155 835	*51*	199
Medeltal för åren 1896—1900	9 745	238 181	871 708 386	—	5 032 074	47	173

Fabriksindustrien i rikets städer.

Städer.	Antal fabriker.	Antal arbetare.	Tillverkningens värde.		Medelfolkmängd.	Antal fabriksarbetare per 1 000 inv.	Tillverkningens värde i kronor per inv.
			Kronor.	%.			
Stockholm	786	28 819	168 696 246	*21·33*	341 901	*84*	493
Göteborg	351	13 682	91 374 250	*11·55*	165 885	*82*	551
Malmö	326	10 323	82 648 670	*10·45*	82 272	*125*	1 005
Norrköping	171	8 577	51 688 929	*6·54*	45 944	*187*	1 125
Hälsingborg	105	3 232	27 238 181	*3·44*	33 056	*98*	824
Borås	97	4 718	26 841 255	*3·39*	21 265	*222*	1 262
Gäfle	131	3 523	21 281 474	*2·69*	33 567	*105*	634
Landskrona	71	1 785	20 618 714	*2·61*	16 087	*111*	1 282
Eskilstuna	151	5 266	20 143 904	*2·55*	28 074	*188*	718
Västerås	55	2 598	16 947 043	*2·14*	18 377	*141*	922
Kristianstad	42	998	16 722 466	*2·11*	11 570	*86*	1 445
Jönköping	88	4 286	16 193 652	*2·05*	26 778	*160*	605
Kalmar	45	1 040	14 084 582	*1·78*	15 299	*68*	921
Örebro	100	2 770	13 920 659	*1·76*	29 603	*94*	470
Ystad	43	717	12 544 257	*1·59*	11 222	*64*	1 118
Uppsala	93	2 198	12 127 948	*1·53*	25 790	*85*	470
Trelleborg	49	862	11 695 376	*1·48*	9 732	*89*	1 202
Lund	65	1 679	11 209 658	*1·42*	19 965	*84*	561
Karlstad	67	1 903	9 941 980	*1·26*	16 977	*112*	586
Nyköping	43	1 423	8 176 922	*1·03*	9 617	*148*	850
Södertälje	40	1 645	7 840 677	*0·99*	10 793	*152*	726
Lidköping	42	1 015	7 684 999	*0·97*	6 843	*148*	1 123
Halmstad	63	1 159	7 644 727	*0·97*	18 337	*63*	417
Karlskrona	48	2 296	7 442 010	*0·94*	27 454	*84*	271
Söderhamn	39	1 204	7 051 399	*0·89*	11 395	*106*	619
Falkenberg	22	369	5 999 847	*0·76*	4 401	*84*	1 363
Öfriga städer	1 125	22 062	93 173 147	*11·78*	309 222	*71*	301
Summa år 1910	**4 258**	**130 149**	**790 932 972**	*100·00*	**1 351 426**	*96*	**585**
» » 1909	4 178	125 669	712 718 373	—	1 328 798	*95*	536
» » 1908	4 207	129 091	736 275 259	—	1 310 701	*98*	562
» » 1907	4 225	133 170	762 672 395	—	1 272 335	*105*	599
» » 1906	4 215	129 366	701 421 891	—	1 249 741	*104*	561
» » 1905	4 100	117 371	600 557 911	—	1 208 202	*97*	497
» » 1904	4 079	115 492	580 932 641	—	1 175 626	*98*	494
» » 1903	3 949	111 767	550 334 147	—	1 149 974	*97*	479
» » 1902	3 809	107 359	517 257 178	—	1 129 913	*95*	458
» » 1901	3 734	106 151	502 033 980	—	1 112 883	*95*	451
Medeltal för åren 1896—1900	3 337	97 925	424 334 727	—	1 044 050	94	406

Norrbottens län; i medeltal för hela riket belöpte sig 55 fabriksarbetare på 1 000 invånare (mot 53 föregående år).

Af samtliga fabriker funnos på landsbygden 59·5 % med 48·0 % af hela tillverkningsvärdet. I förhållande till folkmängden hade landsbygden emellertid att uppvisa endast 41 fabriksarbetare per 1 000 invånare och 196 kr. tillverkningsvärde per invånare, medan motsvarande relationstal för städerna voro resp. 96 arbetare och 585 kr.

Af det sammanlagda produktionsvärdet för rikets städer representerade Stockholm ensamt 21·3 %, Göteborg 11·5 %, Malmö 10·4 %, Norrköping 6·5 %, Hälsingborg och Borås 3·4 % hvardera. Af de i tablån å sid. 479 specificerade städerna kunna samtliga utom Kristianstad och Kalmar uppvisa ökadt produktionsvärde mot föregående år.

I förhållande till invånarantalet var tillverkningsvärdet störst i Kristianstad, Falkenberg, Landskrona, Borås och Trelleborg, medan fabriksarbetarnas relativa antal i förhållande till invånarantalet var störst i Borås, Eskilstuna och Norrköping. Arbetarantalet är, absolut taget, störst i de 4 största städerna, ordnade efter folkmängdens storlek.

I fabriksindustrien år 1910 utgjorda dagsverken.

Fabriksgrupper.[1]	Antal dagsverken för samtliga arbetare.						Dagsverken per arbetare.	
	Manliga.			Kvinnliga.				
	Antal.	% af totala antalet manliga dagsverken.	% af totala antalet dagsverken inom gruppen.	Antal.	% af totala antalet kvinnliga dagsverken.	% af totala antalet dagsverken inom gruppen.	Manliga.	Kvinnliga.
1.	5 621 999	*8·86*	*69·41*	2 478 261	*15·19*	*30·59*	226	269
2.	4 065 630	*6·41*	*33·15*	8 198 605	*50·24*	*66·85*	288	285
3.	1 997 634	*3·15*	*68·10*	935 749	*5·73*	*31·90*	283	281
4.	551 015	*0·87*	*56·65*	421 625	*2·58*	*43·35*	288	276
5.	17 479 936	*27·56*	*94·62*	994 078	*6·09*	*5·38*	254	273
6.	2 366 591	*3·73*	*66·56*	1 188 901	*7·29*	*33·44*	293	283
7.	109 795	*0·17*	*56·78*	83 582	*0·51*	*43·22*	283	282
8.	10 524 723	*16·59*	*95·82*	459 422	*2·82*	*4·18*	232	214
9.	793 351	*1·25*	*75·43*	258 415	*1·58*	*24·57*	285	269
10.	7 605 136	*11·99*	*92·36*	629 347	*3·86*	*7·64*	280	282
11.	9 609 062	*15·15*	*97·33*	263 390	*1·61*	*2·67*	285	272
12.	2 706 482	*4·27*	*86·90*	408 089	*2·50*	*13·10*	293	283
Summa år 1910	**63 431 354**	*100·00*	*79·54*	**16 319 464**	*100·00*	*20·46*	**261**	**278**
» » 1909	55 564 693	—	*79·25*	14 549 517	—	*20·75*	239	259

[1] Jämför tabellen sid. 474—475.

Af arbetarna voro i likhet med föregående år 80·56 % manliga och 19·44 % kvinnliga; 86·28 % voro öfver och 13·72 % under 18 år (mot resp. 86·17 % och 13·83 % år 1909). Textilindustrien sysselsatte det relativt största antalet såväl kvinnor som minderåriga.

Medeltalet dagsverken för de vid fabrikerna sysselsatta arbetarna utgjorde för män 261 och för kvinnor 278. Motsvarande siffror för de vid bergverksrörelsen sysselsatta arbetarna utgjorde enligt Kollegii berättelse om bergshandteringen år 1910 resp. 277 och 194 dagsverken. Största antalet dagsverken har bland de olika fabriksgrupperna trävarugruppen (grupp 5) att uppvisa. Verksamheten har emellertid pågått största antalet dagar inom grupperna 6 (pappersindustri) och 12 (grafisk m. fl. industrier) med 293 manliga och 283 kvinnliga dagsverken per arbetare, minsta antalet dagar däremot inom grupperna 1 (närings- och njutningsämnesindustri) med resp. 226 och 269 samt 8 (sten- och torf- m. fl. industrier) med resp. 232 och 214 dagsverken.

Af de manliga dagsverkena komma, som synes, öfver 1/4 på trävaruindustrien (grupp 5), medan omkring 1/2 af de kvinnliga komma på textilindustrien (grupp 2). Inom sistnämnda grupp har också 2/3 af dagsverkena utgjorts af kvinnor, medan männen inom alla andra grupper äro öfverlägsna.

Öfver hälften (54 %) af alla svenska fabriker ägas af aktiebolag eller andra bolag. Endast 1·5 % tillhöra stat eller kommun; återstoden är i enskilda personers ägo.

Beträffande den för omedelbar fabriksdrift använda *drifkraften* hafva under redogörelseåret redovisats 26 347 motorer,[1] hvaraf 4 857 vattenhjul eller vattenturbiner, 4 028 ångmaskiner eller ångturbiner, 1 029 gas-, fotogen- och bensinmotorer samt 16 189 elektriska motorer. Det sammanlagda antalet hästkrafter (för 26 103 motorer) har angifvits vara 638 171. För drifvande af dels elektricitetsgeneratorer, genom hvilka alstrats ström till elektriska motorer, och dels till direkt användning (t. ex. belysning, galvanisering) tjänande generatorer hafva särskildt varit i bruk 1 749 motorer, hvilka icke äro inräknade bland de för omedelbar fabriksdrift använda, nämligen 900 vattenhjul och vattenturbiner, 507 ångmaskiner, 177 ångturbiner och 165 fotogen-, bensin- m. fl. motorer (ej elektriska), och uppgår den för dem uppgifna styrkan till sammanlagdt 393 911 effektiva hästkrafter, däraf ensamt för de i grupp 12 redovisade elektricitetsverken 261 603 hästkrafter.

Handtverksindustrien utvisar ökning i såväl de självständiga yrkesidkarnas som arbetarnas antal. Af de vid handtverkerierna verksamma arbetarna voro 86·35 % män och 13·65 % kvinnor. Sin största användning har den kvinnliga arbetskraften inom beklädnads- och textilbranscherna, förnämligast skrädderiyrket. Äfven inom närings- och njutningsämnesgruppen (bagerier m. m.), växtämnesgruppen (korgmakerier och korkskärarverkstäder) samt pappersarbetet (bokbinderier) sysselsättas ett relativt stort antal kvinnor. Af hela antalet handtverkare och handtverksarbetare voro 38 % bosatta i städer och 62 % på landsbygden (inkl. köpingar).

[1] Däri inräknade 139 kreatursvandringar och 105 vindhjul, hvilka ej redovisats i tabellen å sid. 474—475.

Kvinnors och minderårigas användande vid fabriker och bergverk i Sverige år 1910.[1]

Med ledning af Kommerskollegii berättelser om bergshandteringen samt om fabriker och handtverk meddelas i det följande en öfversikt öfver kvinnors och barns användande inom den svenska storindustrien år 1910. Handtverkeriernas arbetare, bland hvilka jämväl räknas de inom byggnadsindustrien sysselsatta, äro här icke alls inräknade, då i fråga om dem tillräckligt specificerade uppgifter icke föreligga. Vidare må framhållas, att mejerierna ännu icke blifvit underkastade rapportskyldighet till den officiella näringsstatistiken, hvarföre ej heller deras personal här ingår.

Inom den svenska storindustrien, sådan den ofvan begränsats, sysselsattes under år 1910 tillhopa 332 147 arbetare, hvaraf vid fabrikerna 302 157 samt vid bergverken 29 990. Dessa siffror utvisa i jämförelse med närmast föregående år en ökning af 12 952 personer för fabriksarbetarna och 833 personer för bergverksarbetarna. Kvinnornas och de minderårigas förekomst under de båda åren framgår af följande sammanställning:

	Antal.		% af hela antalet arbetare.	
	1909.	1910.	1909.	1910.
Vuxna kvinnor	44 661	46 525	*14·0*	*14·0*
Minderåriga kvinnor	11 803	12 418	*3·7*	*3·7*
Summa kvinnor	**56 464**	**58 943**	*17·7*	*17·7*
Minderåriga män	30 737	31 660	*9·7*	*9·5*
» kvinnor	11 803	12 418	*3·7*	*3·7*
Summa minderåriga	**42 540**	**44 078**	*13·4*	*13·2*
Hela antalet vuxna kvinnor och minderåriga af båda könen	**87,201**	**90 603**	*27·4*	*27·3*

Användningen af kvinnor och minderåriga vid fabriker och bergverk under åren 1896—1910 framgår af efterföljande tablå.

Antalet kvinnliga arbetare har absolut taget ökats under redogörelseåret, hvaremot det relativa talet är det samma som föregående år. Hvad särskildt bergverken beträffar, har antalet kvinnliga arbetare såväl absolut som relativt minskats.

De minderårigas antal har vid såväl fabriker som bergverk ökats från föregående år. Procenttalet för minderåriga vid fabrikerna är emellertid fortfarande i nedgång.

[1] Jfr »Meddel.» 1903, s. 28 ff., 1904, s. 200 ff., 1905, s. 140 ff., 1906, s. 471 ff., 1907, s. 354 ff., 1908, s. 641 ff., 1909, s. 559 ff., 1910, s. 479 ff., 1911, s. 477 ff.

År.	Fabriker.		Bergverk.		Fabriker och bergverk.	
	Kvinnor.	Minderåriga.	Kvinnor.	Minderåriga.	Kvinnor.	Minderåriga.
	% af hela antalet arbetare.					
1910	19·4	13·7	0·7	8·7	17·7	13·3
1909	19·4	13·8	0·8	8·7	17·7	13·4
1908	18·8	13·9	0·7	8·3	17·1	13·3
1907	18·8	14·4	1·0	8·8	17·1	13·9
1906	19·2	14·7	1·2	9·1	17·4	13·9
1901—1905 (medeltal)	18·8	14·6	1·4	9·4	17·0	14·0
1896—1900 (medeltal)	18·9	14·4	1·9	9·2	17·0	13·8

Beträffande kvinnors och minderårigas användande i arbete inom olika industrigrenar meddelas detaljerade uppgifter i hufvudtabellen 1 å sid. 488—489 äfvensom i tabellen å sid. 484—485, i hvilken upptagits de grupper af arbete, som under år 1910 sysselsatt mer än 500 minderåriga samt vuxna kvinnor tillsammantagna. Inom *bergverksindustrien* användas endast 200 kvinnor, hvaraf 62 minderåriga; samtliga dessa äro tillfinnandes inom grufdriften. Manliga minderåriga förekomma i större utsträckning, nämligen till ett antal af 1 083 vid grufdriften och 1 465 vid malmförädlingsverken. För hela bergverksindustrien blir sålunda sammanlagda antalet af minderåriga samt vuxna kvinnor 2 748 personer, utgörande 9·2 % af hela den sysselsatta arbetspersonalen. Till underjordiskt grufarbete användes 208 manliga minderåriga.

Vid *fabrikerna* utgöra kvinnor och minderåriga tillsammans mer än hälften af arbetsstyrkan inom beklädnads- och textilindustrierna (resp. 73·0 och 69·1 %) samt dessutom inom följande yrkesgrupper.[1]

Papperspås- och kuvertfabriker	83·7 %.	Bokbinderier m. m.	64·9 %
Chokladfabriker	81·6 »	Gummivarufabriker	63·6 »
Album- och kartongfabriker	81·5 »	Ljus- och tvålfabriker	55·2 »
Karamell- o. d. fabriker	80·7 »	Porslinsfabriker	54·2 »
Tobaksfabriker	73·7 »	Tändsticksfabriker	54·0 »
Fiskberedningsanstalter	69·5 »	Läskedrycksfabriker	52·3 »

Det är i allmänhet kvinnorna — vuxna eller minderåriga — som i främsta rummet bidraga till de höga procenttalen inom ofvan nämnda yrkesgrupper. — Å andra sidan kan anmärkas, hurusom vid sågverken de manliga minderåriga utgöra 16 % af samtliga arbetare, kvinnorna däremot blott 0·7 %; vid lådfabrikerna äro motsvarande siffror 24·9 och 8·1 %, vid järn- och stålvaru-

[1] Tablån upptager endast sådana grupper, inom hvilka antalet kvinnor och minderåriga öfverstiger 500.

Yrkesgrupper med tillhopa mer än 500 vuxna kvinnor och minderåriga år 1910.

1. Yrkesgrupper.	2. Kvinnor. Antal.	3. Kvinnor. % af hela antalet arbetare.	4. Minderåriga. Antal.	5. Minderåriga. % af hela antalet arbetare.	6. Vuxna kvinnor och minderåriga af båda könen. Antal.	7. Vuxna kvinnor och minderåriga af båda könen. % af hela antalet arbetare.
A. Bergshandtering	**200**	*0·7*	**2 610**	*8·7*	**2 748**	*9·2*
1. *Grufdrift o. d.*	**190**	*1·5*	**1 145**	*9·0*	**1 273**	*10·0*
Järngrufvor	128	*1·4*	820	*8·9*	898	*9·8*
Andra malmgrufvor	62	*4·2*	148	*9·9*	198	*13·3*
Stenkolsgrufvor	—	—	177	*8·7*	177	*8·7*
2. *Malmförädlingsindustri*	**10**	*0·1*	**1 465**	*8·5*	**1 475**	*8·6*
Järn- och stålverk	—	—	1 271	*8·2*	1 271	*8·2*
Annan malmförädlingsindustri	10	*0·6*	194	*10·7*	204	*11·2*
B. Fabriker	**58 743**	*19·4*	**41 468**	*13·7*	**87 855**	*29·1*
1. *Torfindustri*	**481**	*15·6*	**504**	*16·4*	**831**	*27·0*
Torfströ- och torfmullsfabriker	337	*16·4*	321	*15·6*	556	*27·0*
2. *Närings- och njutningsämnesindustri*	**9 203**	*27·0*	**2 422**	*7·1*	**10,291**	*30·2*
Fiskberedningsanstalter	519	*63·0*	130	*15·8*	573	*69·5*
Bagerier	694	*34·7*	124	*6·2*	771	*38·5*
Chokladfabriker	526	*73·2*	206	*28·7*	587	*81·6*
Karamell- o. d. fabriker	992	*76·4*	461	*35·5*	1 048	*80·7*
Sockerraffinaderier	635	*22·5*	44	*1·6*	668	*23·7*
Tobaksfabriker	3 331	*67·9*	788	*16·1*	3 616	*73·7*
Maltdrycksbryggerier	1 281	*21·5*	230	*3·9*	1 496	*25·1*
Läskedrycksfabriker	480	*43·4*	114	*10·3*	578	*52·3*
3. *Textilindustri*	**19 260**	*60·6*	**6 655**	*21·0*	**21 938**	*69·1*
Bomullsspinnerier	3 363	*60·6*	1 589	*28·6*	4 026	*72·6*
Jutespinnerier	430	*61·9*	306	*44·0*	573	*82·4*
Lin- och hampspinnerier	507	*68·9*	253	*34·4*	599	*81·4*
Ullspinnerier	1 610	*42·7*	1 261	*33·5*	2 337	*62·0*
Bomullsväfverier	4 896	*73·8*	1 154	*17·4*	5 263	*79·3*
Juteväfverier	555	*66·5*	122	*14·6*	580	*69·5*
Linne- och hampväfverier	683	*63·4*	283	*26·3*	792	*73·5*
Ylleväfverier	5 246	*65·0*	1 078	*13·4*	5 536	*68·6*
Färgerier m. fl.	584	*26·1*	187	*8·4*	692	*30·9*
4. *Beklädnadsindustri*	**12 732**	*66·6*	**3 713**	*19·4*	**13 940**	*73·0*
Hattfabriker	976	*72·3*	134	*9·9*	1 014	*75·2*
Mössfabriker	573	*88·2*	131	*20·2*	592	*91·1*
Kravattfabriker	523	*98·5*	42	*7·9*	526	*99·1*
Sömnadsfabriker	3 668	*84·1*	619	*14·2*	3 737	*85·6*
Trikåfabriker	2 989	*90·9*	735	*22·4*	3 035	*92·3*
Skofabriker	2 496	*36·8*	1 633	*24·1*	3 416	*50·4*
5. *Läderberedningsindustri*	**1 132**	*25·0*	**593**	*13·1*	**1 509**	*33·4*
Gummivarufabriker	796	*52·4*	336	*22·1*	966	*63·6*
6. *Trävaruindustri*	**1 017**	*1·7*	**8 574**	*14·4*	**9 339**	*15·6*
Sågverk och hyflerier	291	*0·7*	6 390	*16·1*	6 616	*16·7*
Snickeri- och möbelfabriker	155	*1·5*	1 184	*11·7*	1 300	*12·9*
Låd- och spånaskfabriker	149	*8·1*	531	*29·0*	605	*33·0*
7. *Trämasse- och pappersindustri*	**4 451**	*17·5*	**3 257**	*12·8*	**6 366**	*25·0*
Trämassefabriker	251	*1·9*	950	*7·2*	1 186	*9·0*
Pappersbruk och pappfabriker	1 799	*22·2*	991	*12·2*	2 328	*28·7*
Album-, portfölj- och kartongfabriker	483	*71·0*	268	*39·4*	554	*81·5*

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Yrkesgrupper.	Kvinnor.		Minderåriga.		Vuxna kvinnor och minderåriga af båda könen.	
	Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.	% af hela antalet arbetare.
Papperspåsfabriker	458	*76·3*	272	*45·3*	502	*83·7*
Bokbinderier o. d. tillverkning	1 332	*54·3*	655	*26·7*	1 591	*64·9*
8. *Grafisk industri*	**1 105**	*13·0*	**1 847**	*21·8*	**2 715**	*32·0*
Boktryckerier	801	*11·9*	1 324	*19·7*	1 976	*29·4*
Lito- och kemigrafiska anstalter	264	*17·9*	467	*31·7*	648	*44·0*
10. *Metallindustri*	**2 282**	*7·8*	**4 557**	*15·5*	**6 497**	*22·1*
Järn- och stålvarufabr. samt gjuterier	1 147	*5·0*	3 595	*15·6*	4 506	*19·6*
Metallvarufabriker, »ej specif.»	303	*7·1*	660	*15·5*	923	*21·6*
11. *Maskin- och skeppsbyggnadsindustri*	**1 041**	*3·0*	**3 141**	*9·0*	**3 929**	*11·3*
Tillverkning af elektriska maskiner	283	*8·5*	426	*12·8*	686	*20·7*
Mekaniska verkstäder	49	*0·2*	1 808	*8·1*	1 843	*8·3*
12. *Jord- och stenindustri*	**1 585**	*4·3*	**3 745**	*10·2*	**4 847**	*13·2*
Porslins- och fajansfabriker	924	*43·0*	660	*30·7*	1 164	*54·2*
Stenbrott, stenhuggerier o. -sliperier	—	—	673	*4·9*	673	*4·9*
Tegelbruk	252	*2·4*	1 130	*10·8*	1 319	*12·7*
Glasbruk och glassliperier	307	*6·1*	1 223	*24·5*	1 345	*26·9*
13. *Kemisk-teknisk industri*	**4 427**	*36·1*	**2 426**	*19·8*	**5 592**	*45·6*
Ljus-, tvål- o. d. fabriker	606	*50·3*	224	*18·6*	665	*55·2*
Tändsticksfabriker	2 760	*40·8*	1 787	*26·4*	3 649	*54·0*

fabrikerna 14·6 och 5·0 %, vid tegelbruken 10·2 och 2·4 %, vid glasbruken 20·8 och 6·1 % o. s. v. — Absolut taget förekommer största antalet minderåriga vid sågverken (6 390, däraf blott 65 kvinnliga) samt järn- och stålvarufabrikerna (3 595, däraf 236 kvinnliga).

Tabellen å sid. 486—487 (jfr hufvudtab. 2 s. 490—491) utvisar, i hvad mån olika landsdelar förete skiljaktigheter med afseende å kvinnors och minderårigas användande inom *fabriker och bergverk*. Deras sammanlagda antal var störst i Göteborgs och Bohus län med 12 510, hvarefter följa Stockholms stad med 10 802, Malmöhus län med 10 613 samt Älfsborgs och Östergötlands län med resp. 8 325 och 7 441 vuxna kvinnor och minderåriga af båda könen. Med hänsyn till den relativa frekvensen blir länens ordning emellertid följande: Älfsborgs län med 43·9 %, Göteborgs och Bohus län med 38·9 %, Östergötlands län med 38·0 %, Stockholms stad med 37·5 % samt Hallands län med 36·4 %. I hela riket utgjorde antalet vuxna kvinnor samt minderåriga vid *fabrikerna* 87 855 personer eller 29·1 % af deras hela arbetsstyrka; däraf belöpte sig på landsbygden 34 512 eller 21·1 % samt på städerna (jämte köpingar) 53 343 personer eller 38·5 % af alla arbetare. Den relativa förekomsten af manliga och kvinnliga minderåriga tillsammantagna var nästan lika i städer och på landsbygd, nämligen resp. 14·3 % och 13·2 %; däremot voro kvinnorna — vuxna och minderåriga tillhopa — proportionsvis långt talrikare i städernas fabriker, där de uppgingo till 30·0 %, medan landsbygdens endast hade 10·5 %. Angående *bergverksarbetarna* saknas uppgifter om fördelningen på städer och landsbygd.

Vid *fabriker* och *bergverk* sysselsatta vuxna kvinnor

1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
		Fabriker.						Berg-	
		Kvinnor.		Minderåriga.		Vuxna kvinnor och minderåriga af båda könen.		Kvinnor.	
		Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.	% af hela antalet arbetare.
1	Stockholms stad	9 219	*32·0*	2 629	*9·1*	10 802	*37·5*	—	—
2	» län . .	2 250	*18·0*	1 451	*11·6*	3 316	*26·5*	14	*2·6*
3	Uppsala » . .	708	*12·2*	771	*13·3*	1 332	*22·9*	6	*0·4*
4	Södermanlands » . .	1 082	*10·8*	1 498	*14·5*	2 319	*22·4*	—	—
5	Östergötlands » . .	5 636	*30·3*	2 868	*15·4*	7 383	*39·7*	3	*0·3*
6	Jönköpings » . .	1 996	*14·7*	2 235	*16·7*	3 601	*26·9*	—	—
7	Kronobergs » . .	628	*10·0*	1 144	*18·2*	1 554	*24·7*	—	—
8	Kalmar » . .	1 040	*11·6*	1 397	*15·5*	2 042	*22·7*	—	—
9	Gottlands » . .	83	*7·1*	58	*5·0*	125	*10·8*	—	—
10	Blekinge » . .	1 095	*13·4*	660	*8·1*	1 562	*19·1*	2	*2·6*
11	Kristianstads » . .	1 093	*12·9*	706	*8·3*	1 591	*18·8*	—	—
12	Malmöhus » . .	8 625	*27·4*	3 548	*11·3*	10 433	*33·1*	—	—
13	Hallands » . .	1 383	*27·2*	887	*17·5*	1 853	*36·5*	—	—
14	Göteborgs och Bohus » . .	9 841	*30·8*	4 962	*15·5*	12 461	*39·0*	17	*9·3*
15	Älfsborgs » . .	6 540	*34·8*	3 146	*16·7*	8 318	*44·3*	—	—
16	Skaraborgs » . .	1 602	*18·7*	1 160	*13·6*	2 346	*27·3*	—	—
17	Värmlands » . .	1 052	*7·8*	1 870	*13·8*	2 647	*19·5*	37	*1·7*
18	Örebro » . .	1 406	*13·3*	1 581	*15·0*	2 534	*24·0*	41	*0·8*
19	Västmanlands » . .	351	*4·3*	1 098	*13·3*	1 360	*16·5*	35	*1·0*
20	Kopparbergs » . .	542	*5·5*	1 359	*13·7*	1 776	*17·9*	38	*0·6*
21	Gäfleborgs » . .	1 628	*10·8*	2 518	*16·7*	3 712	*24·6*	7	*0·2*
22	Västernorrlands » . .	793	*4·9*	2 612	*16·2*	3 339	*20·7*	—	—
23	Jämtlands » . .	65	*3·3*	244	*12·2*	298	*14·9*	—	—
24	Västerbottens » . .	30	*0·7*	594	*14·2*	624	*14·9*	—	—
25	Norrbottens » . .	55	*1·4*	472	*11·8*	527	*13·2*	—	—
	Hela riket 1910	**58 743**	*19·4*	**41 468**	*13·7*	**87 855**	*29·1*	**200**	*0·7*
	» » 1909	56 231	*19·4*	39 991	*13·8*	84 475	*29·2*	233	*0·8*
	» » 1908	55 663	*18·8*	41 018	*13·9*	85 027	*28·8*	234	*0·7*
	» » 1907	57 020	*18·8*	43 762	*14·4*	88 281	*29·1*	314	*1·0*
	» » 1906	56 666	*19·2*	42 592	*14·7*	86 949	*29·4*	387	*1·2*
	Medeltal för åren 1901—1905	50 879	*18·8*	39 472	*14·6*	79 352	*29·3*	425	*1·4*
	» » » 1896—1900	44 897	*18·9*	34 281	*14·4*	70 318	*29·5*	568	*1·9*

och minderåriga inom olika landsdelar år 1910.

10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	
v e r k.				F a b r i k e r o c h b e r g v e r k.						
Minderåriga.		Vuxna kvinnor och minderåriga af båda könen.		Kvinnor.		Minderåriga.		Vuxna kvinnor och minderåriga af båda könen.		
Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.	% af hela antalet arbetare.	
—	—	—	—	9 219	*32·0*	2 629	*9·1*	10 802	*37·5*	1
37	*7·0*	51	*9·6*	2 264	*17·4*	1 488	*11·4*	3 367	*25·8*	2
151	*11·3*	156	*11·7*	714	*10·0*	922	*12·9*	1 488	*20·8*	3
14	*4·4*	14	*4·4*	1 082	*10·2*	1 512	*14·2*	2 333	*21·9*	4
58	*6·1*	58	*6·1*	5 639	*28·8*	2 926	*15·0*	7 441	*38·0*	5
10	*9·7*	10	*9·7*	1 996	*14·8*	2 245	*16·6*	3 611	*26·8*	6
—	—	—	—	628	*10·0*	1 144	*18·2*	1 554	*24·7*	7
10	*6·7*	10	*6·7*	1 040	*11·4*	1 407	*15·4*	2 052	*22·5*	8
—	—	—	—	83	*7·1*	58	*5·0*	125	*10·8*	9
11	*14·5*	11	*14·5*	1 097	*13·3*	671	*8·1*	1 573	*19·1*	10
18	*5·5*	18	*5·5*	1 093	*12·4*	724	*8·2*	1 609	*18·3*	11
180	*8·8*	180	*8·8*	8 625	*25·7*	3 728	*11·1*	10 613	*31·6*	12
2	*10·5*	2	*10·5*	1 383	*27·1*	889	*17·4*	1 855	*36·4*	13
34	*18·6*	49	*26·8*	9 858	*30·7*	4 996	*15·5*	12 510	*38·9*	14
7	*4·0*	7	*4·0*	6 540	*34·5*	3 153	*16·6*	8 325	*43·9*	15
5	*7·8*	5	*7·8*	1 602	*18·5*	1 165	*13·5*	2 351	*27·2*	16
232	*10·6*	260	*11·9*	1 089	*6·9*	2 102	*13·3*	2 907	*18·4*	17
450	*8·4*	483	*9·0*	1 447	*9·1*	2 031	*12·7*	3 017	*18·9*	18
272	*7·4*	292	*7·9*	386	*3·2*	1 370	*11·5*	1 652	*13·9*	19
583	*9·3*	602	*9·6*	580	*3·6*	1 942	*12·0*	2 378	*14·7*	20
267	*9·1*	271	*9·2*	1 635	*9·1*	2 785	*15·4*	3 983	*22·1*	21
—	—	—	—	793	*4·9*	2 612	*16·2*	3 339	*20·7*	22
—	—	—	—	65	*3·3*	244	*12·2*	298	*14·9*	23
1	*20·0*	1	*20·0*	30	*0·7*	595	*14·2*	625	*14·9*	24
268	*8·4*	268	*8·4*	55	*0·8*	740	*10·3*	795	*11·0*	25
2 610	*8·7*	**2 748**	*9·2*	**58 943**	*17·7*	**44 078**	*13·3*	**90 603**	*27·3*	
2 549	*8·7*	2 726	*9·3*	56 464	*17·7*	43 540	*13·4*	87 201	*27·4*	
2 626	*8·3*	2 783	*8·8*	55 897	*17·1*	43 644	*13·3*	87 810	*26·8*	
2 793	*8·8*	3 015	*9·5*	57 334	*17·1*	46 555	*13·9*	91 296	*27·3*	
2 894	*9·1*	3 185	*10·0*	57 053	*17·4*	45 486	*13·9*	90 134	*27·5*	
2 888	*9·4*	3 191	*10·3*	51 304	*17·0*	42 360	*14·0*	82 543	*27·3*	
2 696	*9·2*	3 058	*10·4*	45 465	*17·0*	36 977	*13·8*	73 376	*27·4*	

1. Kvinnors och minderårigas användande vid fabriker samt inom bergshandteringen år 1910.

(Enligt Kungl. Kommerskollegii berättelse ang. bergshandteringen samt fabriker och handtverk år 1910.)

Inom olika yrkesgrupper.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Yrkesgrupper. (*Obs.* Under de särskilda yrkesgrupperna äro endast viktigare industrigrenar specificerade.)	Arbetare. Hela antalet.	Däraf voro: kvinnor. Antal.	kvinnor. % af hela antalet arbetare.	minderåriga. Antal. Manl.	Kvinnl.	Summa.	minderåriga. % af hela antalet arbetare.
A. Bergshandtering	**29 990**	**200**	*0·7*	**2 548**	**62**	**2 610**	*8·7*
1. *Grufdrift o. d.*	**12 748**	**190**	*1·5*	**1 083**	**62**	**1 145**	*9·0*
Järngrufvor	9 209	128	*1·4*	770	50	820	*8·9*
Andra malmgrufvor	1 493	62	*4·2*	136	12	148	*9·9*
Stenkolsgrufvor	2 046	—	—	177	—	177	*8·7*
2. *Malmförädlingsindustri*	**17 242**	**10**	*0·1*	**1 465**	**—**	**1 465**	*8·5*
Järn- och stålverk	15 426	—	—	1 271	—	1 271	*8·2*
Annan malmförädlingsindustri	1 816	10	*0·6*	194	—	194	*10·7*
B. Fabriker	**302 157**	**58 743**	*19·4*	**29 112**	**12 356**	**41 468**	*13·7*
1. *Torfindustri*	**3 079**	**481**	*15·6*	**350**	**154**	**504**	*16·4*
Torffabriker	1 022	144	*14·1*	131	52	183	*17·9*
Torfströ- och torfmullsfabriker	2 057	337	*16·4*	219	102	321	*15·6*
2. *Närings- o. njutningsämnesindust.*	**34 047**	**9 203**	*27·0*	**1 088**	**1 334**	**2 422**	*7·1*
Fiskberedningsanstalter	824	519	*63·0*	54	76	130	*15·8*
Bagerier	2 002	694	*34·7*	77	47	124	*6·2*
Mjöl- och grynkvarnar	3 975	34	*0·9*	85	20	105	*2·6*
Chokladfabriker	719	526	*73·2*	61	145	206	*28·7*
Karamell- o. d. fabriker	1 299	992	*76·4*	56	405	461	*35·5*
Råsockerbruk	6 251	90	*1·4*	9	—	9	*0·1*
Sockerraffinaderier	2 823	635	*22·5*	33	11	44	*1·6*
Tobaksfabriker	4 908	3 331	*67·9*	285	503	788	*16·1*
Maltdrycksbryggerier	5 955	1 281	*21·5*	215	15	230	*3·9*
Läskedrycksfabriker	1 106	480	*43·4*	98	16	114	*10·3*
Charkuterivarufabriker	552	91	*16·5*	14	1	15	*2·7*
Margarinfabriker	452	99	*21·9*	34	15	49	*10·8*
Käxfabriker	186	124	*66·7*	20	49	69	*37·1*
Stärkelsefabriker	502	32	*6·4*	10	—	10	*2·0*
3. *Textilindustri*	**31 763**	**19 260**	*60·6*	**2 678**	**3 977**	**6 655**	*21·0*
Bomullsspinnerier	5 548	3 363	*60·6*	663	926	1 589	*28·6*
Jutespinnerier	695	430	*61·9*	143	163	306	*44·0*
Lin- och hampspinnerier	736	507	*68·9*	92	161	253	*34·4*
Ullspinnerier	3 767	1 610	*42·7*	727	534	1 261	*33·5*
Bomullsväfverier	6 636	4 896	*73·8*	367	787	1 154	*17·4*
Juteväfverier	834	555	*66·5*	25	97	122	*14·6*
Linne- och hampväfverier	1 078	683	*63·4*	109	174	283	*26·3*
Ylleväfverier	8 065	5 246	*65·0*	290	788	1 078	*13·4*
Färgerier m. fl.	2 237	584	*26·1*	108	79	187	*8·4*
Repslagerier	460	186	*40·4*	75	7	82	*17·8*
Bandfabriker	399	334	*83·7*	19	164	183	*45·9*
4. *Beklädnadsindustri*	**19 106**	**12 732**	*66·6*	**1 208**	**2 505**	**3 713**	*19·4*
Hattfabriker	1 349	976	*72·3*	38	96	134	*9·9*
Mössfabriker	650	573	*88·2*	19	112	131	*20·2*
Korsettfabriker	472	451	*95·6*	4	107	111	*23·5*
Kravattfabriker	531	523	*98·5*	3	39	42	*7·9*

1. (Forts.) Inom olika yrkesgrupper.

1. Yrkesgrupper. (*Obs.* Under de särskilda yrkesgrupperna äro endast viktigare industrigrenar specificerade.)	2. Arbetare. Hela antalet.	3. Däraf voro: kvinnor. Antal.	4. kvinnor. % af hela antalet arbetare.	5. minderåriga. Antal. Manl.	6. Kvinnl.	7. Summa.	8. % af hela antalet arbetare.
Sömnadsfabriker	4 364	3 668	*84·1*	69	550	619	*14·2*
Trikåfabriker	3 287	2 989	*90·9*	56	679	735	*22·4*
Pälsvarufabriker	522	320	*61·3*	31	43	74	*14·2*
Handskfabriker	384	238	*62·0*	2	9	11	*2·9*
Skofabriker	6 776	2 496	*36·8*	920	713	1 633	*24·1*
5. *Läderberedningsindustri*	**4 519**	**1 132**	*25·0*	**377**	**216**	**593**	*13·1*
Gummivarufabriker	1 519	796	*52·4*	170	166	336	*22·1*
6. *Trävaruindustri*	**59 739**	**1 017**	*1·7*	**8 322**	**252**	**8 574**	*14·4*
Sågverk och hyflerier	39 605	291	*0·7*	6 325	65	6 390	*16·1*
Träkolsverk	6 100	64	*1·0*	122	3	125	*2·0*
Snickeri- och möbelfabriker	10 108	155	*1·5*	1 145	39	1 184	*11·7*
Låd- och spånaskfabriker	1 831	149	*8·1*	456	75	531	*29·0*
Korkfabriker	412	226	*54·9*	25	17	42	*10·2*
7. *Trämasse- och pappersindustri*	**25 468**	**4 451**	*17·5*	**1 915**	**1 342**	**3 257**	*12·8*
Trämassefabriker	13 178	251	*1·9*	935	15	950	*7·2*
Pappersbruk och pappfabriker	8 100	1 799	*22·2*	529	462	991	*12·2*
Album- portfölj-, kartong- o. etuifabriker	680	483	*71·0*	71	197	268	*39·4*
Bokbinderier o. d. tillverkning	2 453	1 332	*54·3*	259	396	655	*26·7*
Papperspås- och kuvertfabriker	603	458	*76·3*	44	228	272	*45·3*
8. *Grafisk industri*	**8 489**	**1 105**	*13·0*	**1 610**	**237**	**1 847**	*21·8*
Boktryckerier	6 721	801	*11·9*	1 175	149	1 324	*19·7*
Lito- och kemigrafiska anstalter	1 473	264	*17·9*	384	83	467	*31·7*
9. *Malmförädlingsindustri*[1]	—	—	—	—	—	—	—
10. *Metallindustri*	**29 375**	**2 282**	*7·8*	**4 215**	**342**	**4 557**	*15·5*
Järn- o. stålvarufabriker samt gjuterier	23 014	1 147	*5·0*	3 359	236	3 595	*15·6*
Galvaniseringsfabriker	780	240	*30·8*	104	9	113	*14·5*
Guld- och silfvervarufabriker	883	409	*46·3*	86	35	121	*13·7*
Metallvarufabriker, »ej specif.»	4 271	303	*7·1*	620	40	660	*15·5*
11. *Maskin- och skeppsbyggnadsindustri*	**34 732**	**1 041**	*3·0*	**2 888**	**253**	**3 141**	*9·0*
Skeppsvarf och båtbyggerier	4 109	10	*0·2*	172	—	172	*4·2*
Tillverkning af elektriska maskiner	3 319	283	*8·5*	403	23	426	*12·8*
Mekaniska verkstäder	22 210	49	*0·2*	1 794	14	1 808	*8·1*
Snickerifabriker för tillv. af maskiner	787	29	*3·7*	145	21	166	*21·1*
12. *Jord- och stenindustri*	**36 644**	**1 585**	*4·3*	**3 262**	**483**	**3 745**	*10·2*
Cementfabriker och -gjuterier	2 162	7	*0·3*	77	—	77	*3·6*
Kakelfabriker	921	43	*4·7*	98	—	98	*10·6*
Kalkbruk	1 527	3	*0·2*	33	—	33	*2·2*
Porslins- och fajansfabriker	2 147	924	*43·0*	240	220	660	*30·7*
Stenbrott, stenhuggerier o. -sliperier	13 815	—	—	673	—	673	*4·9*
Tegelbruk	10 422	252	*2·4*	1 067	63	1 130	*10·8*
Glasbruk och glassliperier	5 000	307	*6·1*	1 038	185	1 223	*24·5*
13. *Kemisk-teknisk industri*	**12 261**	**4 427**	*36·1*	**1 165**	**1 261**	**2 426**	*19·8*
Ljus-, tvål- o. d. fabriker	1 204	606	*50·3*	59	165	224	*18·6*
Tändsticksfabriker	6 758	2 760	*40·8*	889	898	1 787	*26·4*
Ammunitions- och patronfabriker	562	392	*69·8*	12	50	62	*11·0*
Superfosfatfabriker	637	4	*0·6*	18	—	18	*2·8*
Kemisk-tekniska fabriker, »ej specif.»	881	410	*46·5*	53	108	161	*18·3*
14. *Byggnadsindustri*[2]	—	—	—	—	—	—	—
15. *Belysning och vattenledning m. m.*	**2 935**	**27**	*0·9*	**34**	—	**34**	*1·2*
Gasverk och koksfabriker	1 650	12	*0·7*	3	—	3	*0·2*

[1] Upptagen under bergshandtering.
[2] Hela byggnadsindustrien redovisas såsom handtverk.

2. Kvinnors och minderårigas användande vid *fabriker* år 1910.

(Enligt Kungl. Kommerskollegii berättelse ang. fabriker och handtverk år 1910.)

Inom olika landsdelar.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Landsdelar.	Arbetare.						
	Hela antalet.	Däraf voro:					
		kvinnor.		minderåriga.			
		Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.			% af hela antalet arbetare.
				Manl.	Kvinnl.	Summa.	
Stockholms stad	**28 819**	**9 219**	*32·0*	**1 583**	**1 046**	**2 629**	*9·1*
Stockholms län	**12 513**	**2 250**	*18·0*	**1 066**	**385**	**1 451**	*11·6*
Södertälje	1 645	406	*24·7*	144	84	228	*13·9*
Sundbyberg	825	305	*37·0*	53	26	79	*9·6*
Landsbygd	9 547	1 497	*15·7*	831	271	1 102	*11·5*
Uppsala län	**5 809**	**708**	*12·2*	**624**	**147**	**771**	*13·3*
Uppsala	2 198	543	*24·7*	236	115	351	*16·0*
Landsbygd	3 264	112	*3·4*	346	22	368	*11·3*
Södermanlands län	**10 331**	**1 082**	*10·5*	**1 237**	**261**	**1 498**	*14·5*
Nyköping	1 423	407	*28·6*	147	126	273	*19·2*
Eskilstuna	5 266	446	*8·5*	717	62	779	*14·8*
Landsbygd	3 363	208	*6·2*	326	63	389	*11·6*
Östergötlands län	**18 610**	**5 636**	*30·3*	**1 747**	**1 121**	**2 868**	*15·4*
Linköping	704	181	*25·7*	79	61	140	*19·9*
Norrköping	8 577	4 374	*51·0*	679	748	1 427	*16·6*
Landsbygd	8 912	981	*11·0*	934	279	1 213	*13·6*
Jönköpings län	**13 391**	**1 996**	*14·9*	**1 605**	**630**	**2 235**	*16·7*
Jönköping	4 286	1 218	*28·4*	486	385	871	*20·3*
Huskvarna	1 452	27	*1·9*	204	13	217	*14·9*
Landsbygd	6 792	675	*9·9*	807	199	1 006	*14·8*
Kronobergs län	**6 289**	**628**	*10·0*	**926**	**218**	**1 144**	*18·2*
Landsbygd	5 689	480	*8·4*	853	192	1 045	*18·4*
Kalmar län	**8 984**	**1 040**	*11·6*	**1 002**	**395**	**1 397**	*15·5*
Kalmar	1 040	235	*22·6*	98	75	173	*16·6*
Oskarshamn	735	209	*28·4*	84	71	155	*21·1*
Västervik	1 114	229	*20·6*	141	122	263	*23·6*
Landsbygd	5 634	253	*4·5*	610	80	690	*12·2*
Gottlands län	**1 162**	**83**	*7·1*	**42**	**16**	**58**	*5·0*
Landsbygd	755	31	*4·1*	23	3	26	*3·4*
Blekinge län	**8 160**	**1 095**	*13·4*	**467**	**193**	**660**	*8·1*
Karlskrona	2 296	359	*15·6*	80	42	122	*5·3*
Landsbygd	4 561	408	*8·9*	302	100	402	*8·8*
Kristianstads län	**8 464**	**1 093**	*12·9*	**498**	**208**	**706**	*8·3*
Kristianstad	998	394	*39·5*	43	69	112	*11·2*
Landsbygd	6 465	653	*10·1*	405	134	539	*8·3*
Malmöhus län	**31 501**	**8 625**	*27·4*	**1 808**	**1 740**	**3 548**	*11·3*
Malmö	10 323	4 870	*47·2*	625	1 033	1 658	*16·1*
Lund	1 679	383	*22·8*	99	22	121	*7·2*
Landskrona	1 785	578	*32·4*	110	65	175	*9·8*
Hälsingborg	3 232	1 195	*37·0*	298	335	633	*19·6*
Eslöf	635	258	*40·6*	43	25	68	*10·7*
Landsbygd	11 023	1 099	*10·0*	455	211	666	*6·0*

2. (Forts.). Inom olika landsdelar.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Landsdelar.	Arbetare.						
	Hela antalet.	Däraf voro:					
		Kvinnor.		Minderåriga.			
		Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.			% af hela antalet arbetare.
				Manl.	Kvinnl.	Summa.	
Hallands län	**5 080**	**1 383**	*27·2*	**470**	**417**	**887**	*17·5*
Halmstad	1 159	398	*34·3*	134	85	219	*18·9*
Landsbygd	2 927	818	*27·9*	253	281	534	*18·2*
Göteborgs och Bohus län	**31 972**	**9 841**	*30·8*	**2 620**	**2 342**	**4 962**	*15·5*
Göteborg	13 682	4 766	*34·8*	1 170	1 009	2 179	*15·9*
Lysekil	1 154	195	*16·9*	87	30	117	*10·1*
Uddevalla	1 388	471	*33·9*	146	118	264	*19·0*
Landsbygd	15 385	4 320	*28·1*	1 170	1 160	2 330	*15·1*
Älfsborgs län	**18 781**	**6 540**	*34·8*	**1 778**	**1 368**	**3 146**	*16·7*
Vänersborg	1 127	361	*32·0*	111	95	206	*18·3*
Alingsås	660	356	*53·9*	53	62	115	*17·4*
Borås	4 718	2 613	*55·4*	386	471	857	*18·2*
Landsbygd	11 687	3 171	*27·1*	1 156	734	1 890	*16·2*
Skaraborgs län	**8 584**	**1 602**	*18·7*	**744**	**416**	**1 160**	*13·5*
Lidköping	1 015	282	*27·8*	109	104	213	*21·0*
Tidaholm	1 472	531	*36·1*	164	122	286	*19·4*
Landsbygd	4 265	515	*12·1*	323	139	462	*10·8*
Värmlands län	**13 570**	**1 052**	*7·8*	**1 595**	**275**	**1 870**	*13·8*
Karlstad	1 903	391	*20·5*	198	95	293	*15·4*
Landsbygd	10 032	514	*5·1*	1 204	160	1 364	*13·6*
Örebro län	**10 552**	**1 406**	*13·3*	**1 128**	**453**	**1 581**	*15·0*
Örebro	2 770	1 019	*36·8*	359	316	675	*24·4*
Landsbygd	7 046	237	*3·4*	695	93	788	*11·2*
Västmanlands län	**8 243**	**351**	*4·3*	**1 009**	**89**	**1 098**	*13·3*
Västerås	2 598	170	*6·5*	317	30	347	*13·4*
Landsbygd	4 074	120	*2·9*	496	47	543	*13·3*
Kopparbergs län	**9 932**	**542**	*5·5*	**1 234**	**125**	**1 359**	*13·7*
Falun	529	152	*25·4*	61	37	98	*18·5*
Landsbygd	8 311	289	*3·5*	1 052	71	1 123	*13·5*
Gäfleborgs län	**15 107**	**1 628**	*10·8*	**2 084**	**434**	**2 518**	*16·7*
Gäfle	3 523	981	*27·8*	405	249	654	*18·6*
Söderhamn	1 204	88	*7·3*	206	34	240	*19·9*
Landsbygd	9 975	476	*4·8*	1 421	125	1 546	*15·5*
Västernorrlands län	**16 104**	**793**	*4·9*	**2 546**	**66**	**2 612**	*16·2*
Härnösand	714	342	*47·9*	41	22	63	*8·8*
Sundsvall	599	198	*33·1*	55	31	86	*14·4*
Landsbygd	14 624	247	*1·7*	2 422	13	2 435	*16·7*
Jämtlands län	**1 998**	**65**	*3·3*	**233**	**11**	**244**	*12·2*
Landsbygd	1 729	41	*2·4*	202	10	212	*12·3*
Västerbottens län	**4 196**	**30**	*0·7*	**594**	—	**594**	*14·2*
Landsbygd	3 969	18	*0·9*	577	—	577	*14·5*
Norrbottens län	**4 005**	**55**	*1·4*	**472**	—	**472**	*11·8*
Landsbygd	3 722	42	*1·1*	444	—	444	*11·9*
Summa för hela riket	**302 157**	**58 743**	*19·4*	**29 112**	**12 356**	**41 468**	*13·7*
Däraf i städer och köpingar	138 406	41 538	*30·0*	11 805	7 969	19 774	*14·3*
» på landsbygden	163 751	17 205	*10·5*	17 307	4 387	21 694	*13·2*

Orter med tillhopa mer än 500 minderåriga och vuxna kvinnor sysselsatta vid *fabriker* år 1910.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Kvinnor.		Minderåriga.		Vuxna kvinnor och minderåriga af båda könen.	
	Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.	% af hela antalet arbetare.	Antal.	% af hela antalet arbetare.
Stockholm	9 219	*32·0*	2 629	*9·1*	10 802	*37·5*
Södertälje	406	*24·7*	228	*13·9*	550	*33·4*
Uppsala	543	*24·7*	351	*16·0*	779	*35·4*
Nyköping	407	*28·6*	273	*19·2*	554	*38·9*
Eskilstuna	446	*8·5*	779	*14·8*	1 163	*22·1*
Norrköping	4 374	*51·0*	1 427	*16·6*	5 053	*58·9*
Jönköping	1 218	*28·4*	871	*20·3*	1 704	*39·8*
Malmö	4 870	*47·2*	1 658	*16·1*	5 495	*53·2*
Landskrona	578	*32·4*	175	*9·8*	688	*38·5*
Hälsingborg	1 195	*37·0*	633	*19·6*	1 493	*46·2*
Halmstad	398	*34·3*	219	*18·9*	532	*45·9*
Göteborg	4 766	*34·8*	2 179	*15·9*	5 986	*43·4*
Uddevalla	471	*33·9*	264	*19·0*	617	*44·8*
Borås	2 613	*55·4*	857	*18·2*	2 999	*63·6*
Tidaholm	531	*36·1*	286	*19·4*	695	*47·2*
Karlstad	391	*20·5*	293	*15·4*	589	*31·0*
Örebro	1 019	*36·8*	675	*24·4*	1 378	*49·7*
Gäfle	981	*27·8*	654	*18·6*	1 386	*39·3*

Bland de i ofvanstående tablå upptagna 18 städer, af hvilka hvar och en har tillhopa mer än 500 vid fabriker anställda vuxna kvinnor samt minderåriga, innehafvas de främsta rummen af Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping och Borås, när hänsyn tages till de absoluta talen. I fråga om de nu nämnda arbetarkategoriernas relativa frekvens står däremot Borås främst med 63·6 %; mer än hälften af hela arbetsstyrkan utgjorde de vuxna kvinnorna jämte de minderåriga vidare i Norrköping och Malmö; för Stockholm var motsvarande procenttal 37·5.

Reseunderstöd för arbetssökande.

Den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet var till en början af helt naturliga skäl hänvisad att tillgodose i första hand den ort, där resp. anstalt var belägen, samt dess närmaste grannskap, med andra ord, den hade företrädesvis en lokal karaktär. Allteftersom verksamheten utvecklats och nya anstalter tillkommit, har emellertid arbetsförmedlingens verksamhetsområde väsentligt vidgats, äfven om dess lokala karaktär gifvetvis alltjämt förblifvit starkt förhärskande. Denna utveckling har främst tagit sig uttryck i ett lifligare samarbete mellan arbetsförmedlingsanstalterna, hvarigenom utbytet af arbetskraft mellan landets olika delar blifvit mer omfattande. På detta sätt har det blifvit anstalterna möjligt att i allt högre grad fylla en af sina förnämsta uppgifter, nämligen att utjämna tillgång och efterfrågan på arbete resp. arbetskraft. En följd häraf är naturligtvis, att den arbetssökande i vissa fall får sig plats anvisad på betydligt afstånd från den ort, där han befinner sig. Understundom åtager sig den blifvande arbetsgifvaren att bekosta den nyanställdes förflyttning till vederbörande arbetsplats, men ej sällan händer det, att af ett eller annat skäl öfverenskommelse härom ej träffats. Är då arbetaren fullkomligt medellös, står han vanligen inför nödvändigheten att afstå från det erhållna arbetet, så framt ej möjlighet beredes honom att på annat sätt erhålla medel till bekostande af den erforderliga resan. Ofta nog hafva arbetsförmedlingsanstalternas föreståndare i dylika fall trädt emellan och försträckt de nödiga medlen. I längden kan dock gifvetvis en sådan utväg ej tillgripas, särskildt med hänsyn till den förefintliga risken i fråga om förlust af de förskotterade penningarna. Det synes då i första hand tillkomma kommunerna att hjälpande ingripa, enär det ju måste ligga i en kommuns intresse, att antalet arbetslösa inom densamma begränsas så mycket som möjligt. Emellertid sammanfalla i viss mån här statens intressen med kommunernas, hvadan understöd äfven från statsmakternas sida är af nöden.

Dessa synpunkter hafva äfven i andra länder än vårt uppmärksammats och jämväl varit utgångspunkten för vidtagandet af anordningar i syfte att arbetssökande genom det allmännas försorg sättas i stånd att mottaga arbete utan hinder af eventuell oförmåga att anskaffa nödiga medel för resekostnaderna. Närmast har då kommit i fråga nedsättning af biljettpris å järnvägarna för personer, som genom offentlig arbetsförmedlingsanstalt anvisats arbete å annan ort.

I *Tyskland* togs initiativet härtill. Där beviljade redan år 1899 statsbaneförvaltningen i Württemberg nedsatta pris på järnvägsbiljetter för arbetssökande. Flera andra tyska stater följde exemplet under de närmaste åren, och år 1907 utfärdades för hela det tyska riket gällande bestämmelser

i fråga härom. Enligt dessa befordras personer, som genom den offentliga arbetsförmedlingens försorg anvisats arbete, mot half afgift i fjärde (ev. tredje) klass. För erhållande af prisnedsättning fordras uppvisande af legitimationskort, utfärdadt af vederbörande arbetsförmedlingsanstalt, samt att resans längd ej understiger 25 kilometer. På järnvägarna i *Österrike* får arbetare under här ifrågavarande förhållanden färdas med persontåg och blandade tåg i tredje klass mot halft biljettpris vid resa å afstånd af mer än 50 kilometer. Legitimationskort erfordras. I *Schweiz* finnes sedan år 1905 en bestämmelse, att personer, som erhållit arbete genom anvisning af arbetsförmedlingsanstalt, upprättad af kantons- eller kommunmyndigheter, äga rätt att färdas å tredje klass mot halft pris och mot uppvisande af intyg från vederbörande anstalt. Enligt en senare förordning (1907) gäller medgifvandet ej utländingar, som komma direkt till landet. Äfven våra grannländer, Norge och Danmark[1] hafva vidtagit liknande åtgärder. I *Norge* får enhvar, som anvisats arbete genom offentlig arbetsförmedlingsanstalt, rätt att resa för halft pris på statens och enskilda järnvägars tredje klass, därest biljettpriset uppgår till minst 50 öre. Såsom villkor för prisnedsättningen fordras, att hälften af biljettens ordinarie pris betalas med medel, erhållna på kommunal eller privat väg. Legitimationskort från vederbörande arbetsförmedlingsanstalt skall uppvisas; i kommuner, där dylik anstalt saknas, får kort utfärdas af polismästare, länsman, präst eller dylik. Hvad slutligen angår *Danmark*, har där ej medgifvits någon prisnedsättning. Däremot har Köpenhamns kommunala arbetsförmedlingsanstalt träffat öfverenskommelse med de danska statsbanorna att till arbetssökande utlämna biljett mot uppvisande af ett legitimationskort. Beloppet för biljetten affordras sedan arbetsgifvaren.

De ofvan framhållna svårigheterna för medellösa arbetare vid anställning å annan ort framträda gifvetvis i särskild grad i ett land som Sverige med dess stora utsträckning och långa afstånd samt glesa befolkning. Detta förhållande har ej heller förbisetts, och frågan om underlättande (genom reseunderstöd, nedsatta biljettpris eller fria resor) af arbetares förflyttning för erhållande af arbetsanställning har upprepade gånger varit på tal.

Redan vid den inom Kungl. Kommerskollegium år 1906 hållna arbetsförmedlingskonferensen öfverlades om detta spörsmål. Konferensen uttalade sig för att Kommerskollegium måtte, under aktgifvande äfven på åtgärder i främmande länder, där offentlig arbetsförmedling genomförts, verkställa en utredning i syfte att klargöra statens intresse af sin medverkan därtill, att arbetare, som genom de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna fått sig platser anvisade å annan ort än den, där de uppehålla sig, vid behof erhålla billigare, resp. fria, järnvägsresor, vare sig i form af nedsättning i biljettprisen å statsbanorna eller därigenom att statsbidrag i sådant syfte meddelas de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna till samma storlek som de

[1] I *Finland* hafva förslag i här berörda riktning förelegat i samband med förslag till lag om arbetsförmedling, men ärendet torde ännu icke vara slutbehandladt.

af kommunerna för samma ändamål beviljade, hvilka bidrag liksom deras användning böra göras beroende af samma villkor och kontroll som öfriga af staten meddelade.

Frågan återupptogs vid den nästföljande år (1907) afhållna arbetsförmedlingskonferensen. Därvid förordade konferensen, att, för att underlätta öfverflyttandet från en ort till en annan af arbetskraft, som genom den offentliga arbetsförmedlingen fått sig plats anvisad, öfverenskommelse måtte träffas med resp. järnvägsförvaltningar om att järnvägsbiljett skulle åt arbetssökande utlämnas utan kontant likvid vid företeende af rekvisitionsblankett, som utfärdats af föreståndare för offentlig arbetsförmedlingsanstalt enligt öfverenskommet formulär och under anstaltens ekonomiska garanti, samt att, såsom jämväl vid den föregående konferensen framhållits, åtgärder måtte vidtagas för reducering i vissa fall af vederbörandes kostnader för däraf föranledda järnvägsresor.

Att äfven statsmakterna hade sin uppmärksamhet riktad på denna fråga, framgår af det cirkulär till länsstyrelserna, som Kungl. Maj:t den 4 december 1908 lät utfärda, och hvarigenom anordnandet af arbetslöshetsräkningar anbefalldes. Länsstyrelserna anmodades där att »erinra vederbörande kommunala myndigheter om angelägenheten att i största möjliga utsträckning bereda dem, som utan eget förvållande äro arbetslösa, tillfällen till arbete, äfvensom påpeka, hurusom det bör ligga i vederbörande kommuners intresse att ställa medel till arbetsförmedlingsanstalters förfogande att användas såsom reselån eller bidrag till resekostnader för arbetslösa, som fått sig arbete anvisadt å annan ort».

Det dröjde ej länge, innan resebidragsfrågan blef föremål äfven för behandling af Riksdagen. Så skedde genom en inom Andra kammaren vid 1909 års Riksdag af herr V. Rydén väckt motion. I motiveringen till densamma framhåller motionären den offentliga arbetsförmedlingens stora betydelse för näringslifvet och för reglerande af förhållandena på arbetsmarknaden, men påpekar, hurusom arbetsförmedlingen kräfver »ett nödigt komplement» nämligen möjlighet att, genom förfogande öfver penningmedel eller andra resurser försträcka de arbetssökande en järnvägsbiljett. Motionären hemställer slutligen, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida och i hvilken utsträckning genom det allmännas försorg till priset nedsatta eller kostnadsfria resor å statens och enskilda järnvägar samt fartyg måtte kunna beredas sådana meddellösa arbetare, som genom Sveriges offentliga arbetsförmedling erhållit arbetsanvisning å ort, som är aflägset belägen från vistelseorten, samt därefter för Riksdagen framlägga de förslag, hvartill denna utredning kan föranleda. Till motionen voro fogade yttranden från ett flertal föreståndare för arbetsförmedlingsanstalter, hvilka samtliga förordade åtgärder i den riktning, motionären åsyftat. Det utskott inom Andra kammaren, till hvars behandling motionen hänvisades, ställde sig mycket välvilligt till motionärens yrkande under särskildt framhållande, att ett underlättande af omplacering af arbetare otvifvelaktigt

skulle verka till förmån för jordbruksnäringen. Förordad af utskottet, bifölls motionen af Andra kammaren. Vederbörande utskott i Första kammaren behjärtade också betydelsen af den föreliggande frågan och framhöll, att det i en del fall kunde vara lämpligt och behöfligt för de lokala arbetsförmedlingsanstalterna att särskildt genom lämnande af förskott sätta arbetssökande i tillfälle att färdas till annan ort, där arbete kunde erhållas. Utskottet anförde vidare, att understöd för arbetares förflyttning från ort till annan syntes icke lämpligen böra lämnas därigenom, att resp. kommunikationsföretag, vare sig statens eller än mindre privatas, skulle direkt genom kostnadsfria resor eller resor till nedsatta pris understödja arbetssökandes förflyttning från ort till annan. Kostnaderna härför, i den mån de icke blefve ersatta af vederbörande arbetsgifvare eller arbetstagare, borde gifvetvis anses såsom en den offentliga arbetsförmedlingens utgift och bestridas i samma ordning som andra utgifter för denna. Emellertid ansåg utskottet, att man borde afvakta, huruvida man inom Kommerskollegium eller inom de särskilda arbetsförmedlingsanstalterna kunde finna öfvertygande skäl tala för behofvet af understöd från det allmänna speciellt i förevarande hänseende, och således afvakta vederbörlig framställning till Kungl. Maj:t från Kommerskollegium eller anstalternas styrelser om medel till behofvets afhjälpande. På grund häraf afstyrkte utskottet motionen, och Första kammaren följde härutinnan sitt utskotts hemställan.

På hösten 1909 sammanträdde ånyo en arbetsförmedlingskonferens, och bland öfverläggningsämnena vid densamma upptogs ock »resekostnader åt arbetssökande». Enär lämplig anordning för underlättande af arbetssökandes resor — i och för utjämnande af en ojämn tillgång på arbetskraft samt för motarbetande af arbetslöshet — i viss mån kunde befinnas erforderlig att vidtagas i samband med den offentliga arbetsförmedlingen, framhölls från flera håll, att det kunde vara på sin plats, att staten jämväl härtill lämnade något bidrag. Härvid erinrades också om de ofvan anförda uttalandena i kungl. cirkuläret den 4 december 1908.

I anslutning till nämnda cirkulärskrifvelse uttalade sig jämväl konferensen för lämpligheten däraf att, därest dylika anordningar vidtoges af vederbörande landsting eller kommun, dessa myndigheter borde beredas ersättning af statsmedel till exempelvis hälften af kostnaden härför, sedan dock af Kommerskollegium pröfvats lämpligheten af de vidtagna anordningarna och de meddelade reseunderstöden.

Härjämte torde böra anmärkas, att man vid diskussionen angående denna fråga framhöll, att till den arbetssökande, som fått sig plats anvisad å annan ort, icke borde öfverlämnas ett kontant penningbelopp för lösande af biljett o. d., utan att han i stället borde förses med en af arbetsförmedlingen utfärdad rekvisitionssedel, vid hvars företeende biljett till honom utlämnades; och uttalade sig konferensen jämväl för, att Kommerskollegium ville hos kungl. järnvägsstyrelsen utverka, att en sådan anordning, på sätt flerstädes i utlandet redan skett, blefve möjliggjord äfven i Sverige.

Med afseende å resebidrag framhölls äfven med styrka, att sådant på inga villkor finge lämnas för det fall, att anställning kunde anvisas på den egna orten.

Under den senare tiden har denna angelägenhet blifvit föremål för uppmärksamhet äfven från andra håll. På ett och annat ställe har vederbörande kommun ställt en viss summa till arbetsförmedlingsanstaltens förfogande för nu ifrågavarande ändamål. Därjämte torde böra omnämnas, att Västmanlands läns landsting för år 1912 anslagit ett belopp af 200 kronor härför. Bidrag af detta anslag får emellertid lämnas endast för resor inom länet.

Inom Riksdagen blef frågan om reseunderstöd för arbetssökande ånyo aktuell genom en af herr V. Rydén vid 1912 års Riksdag väckt motion. Härtill föranleddes motionären närmast däraf, att 1911 års Riksdag på framställning af Kungl. Maj:t beviljade medel för understödjande af folkskolebarns ferie- och studieresor. Ehuru detta beslut berörde ett annat område än det nu ifrågavarande, hade Riksdagen likväl därigenom visat sig för särskilda fall principiellt godkänna en utväg, som, enligt hvad som framgår af det föregående, från flera håll föreslagits i fråga om reseunderstöd för arbetssökande. Under hänvisning till detta Riksdagens beslut och till sin förut i ärendet väckta motion hemställde motionären nu, att Riksdagen ville anvisa ett förslagsanslag af högst 10 000 kronor att, enligt grunder Kungl. Maj:t funne lämpligt föreskrifva, användas för åtgärder till beredande af billiga eller kostnadsfria resor åt medellösa arbetare, som genom Sveriges offentliga arbetsförmedling anvisats plats å annan ort. Såsom garanti mot anslagets onödiga anlitande föreslog motionären det villkor, att statsbidrag för detta ändamål skulle utgå, endast under förutsättning att visst bidrag lämnades af vederbörande anstalt. Statsbidraget borde uppgå till dubbelt mot hvad anstalten tillsköte. Motionen behandlades af statsutskottet, som ansåg syftet med densamma vara beaktansvärdt. Utskottet gillade äfven det villkor för statsbidrags utgående, som motionären föreslagit, dock att anstalternas bidrag borde bestämmas, ej till hälften af statsbidragets belopp, utan till samma belopp som statsbidraget. Därjämte framhöll utskottet såsom sin mening, att de kostnader, som arbetsförmedlingsanstalterna finge vidkännas för beredande af reshjälp åt arbetssökande, borde betraktas såsom af anstalterna gjorda förskott att af vederbörande arbetsgifvare eller arbetare återbäras, och att anvisade statsmedel skulle användas endast då sådan återbäring uteblefve. I enlighet med statsutskottets förslag beslöt Riksdagen därefter att på extra stat för år 1913 anvisa ett förslagsanslag af högst 10 000 kronor att, enligt grunder, som Kungl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva, ställas till förfogande af Sveriges offentliga arbetsförmedling till täckande af viss del af de utgifter arbetsförmedlingen nödgas vidkännas för förskottering af resekostnader för medellösa arbetssökande, som af arbetsförmedlingsanstalt anvisats plats å annan ort.

Såsom framgår af den nu lämnade redogörelsen, har i vårt land en annan princip följts beträffande reseunderstöd åt arbetssökande, än som vanligen

skett inom andra länder. Under det att i de allra flesta fall saken ordnats så, att den arbetssökande berättigats att färdas å järnväg till (vanligen till hälften) nedsatt pris, skall hos oss hvarje biljett tillfullo betalas, men arbetsförmedlingsanstalt kan förskottera beloppet — helt eller delvis — och får sedan hälften af sitt eget utlägg ersatt med statsmedel. De närmare bestämmelserna rörande statsbidrag till anstalterna för detta ändamål komma sedermera att utfärdas af Kungl. Maj:t.

Äfven om den lösning, som frågan denna gång erhållit, icke torde böra betecknas såsom definitiv, kommer den dock otvifvelaktigt att blifva mycket betydelsefull för vinnande af erfarenhet till vidare åtgärder i ämnet.

Butikstängningslagens giltighet utsträckt till sön- och helgdagar.

I första häftet för år 1911 af Meddelanden från K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik lämnades en redogörelse för i hvilken omfattning lagen af den 5 juni 1909 om förbud mot handels idkande å söckendag utöfver viss tid under dess första giltighetsår kommit i tillämpning. Redan vid denna tid hade myndigheterna i städer, hysande c:a 80 % af hela Sveriges stadsbefolkning, beslutat införandet af stängningstider i enlighet med lagens föreskrifter, hvaraf tydligt framgår att den fyllt ett allmänt kändt behof. Emellertid framställdes äfven tidigt som ett önskemål, att dess giltighet utsträcktes äfven till den del af sön- och helgdagar, som enligt strafflagens 7 kap. 3 § ej är att anse som sabbatstid. Det visade sig nämligen, att butiker, som på grund af utfärdadt förbud höllos stängda intill klockan 12 på natten mellan lördag och söndag, i stor utsträckning åter öppnades för allmänheten vid nämnda tid för att därefter hållas öppna under flera timmar af natten. Äfven har det varit ganska vanligt, att butiker, som på hvardagskvällarna måst stängas klockan 8 eller 9, på söndagsaftnarna hållits öppna mellan klockan 9 och klockan 12. Särskildt har framhållits, att en stor del af de butiker, som på detta sätt hållas öppna under natten, utgöras af cigarraffärer med kvinnlig betjäning. Då motivet till 1909 års lag var att tillgodose butikspersonalens anspråk på hvila från arbetet nattetid och detta kraf måste anses äga sitt berättigande likaväl för sön- och helgdagar som för söckendagar, utarbetades därför och förelades årets riksdag en Kungl. proposition med förslag till ifrågavarande lags utsträckande äfven till den del af sön- och helgdagar, som ej vore att anse som sabbatstid. Lagens rubrik samt bägge första paragrafer hade här erhållit följande lydelse:

»**Lag om förbud mot handels idkande under vissa tider af dygnet.**

1 §.

Därest inom stad, köping eller municipalsamhälle yppas behof af förbud mot att handelsbod å söckendag hålles till salu öppen utöfver viss tid, må sådant förbud meddelas i enlighet med hvad nedan sägs.

Varder dylikt förbud för viss ort meddeladt, må ock förbud i enahanda ordning meddelas mot att handelsbod å sön- och helgdagar hålles till salu öppen under sådan tid, som enligt 7 kap. 3 § strafflagen ej är att hänföra till sabbatstid.

2 §.

Förbud, hvarom i 1 § första stycket förmäles, skall angifva viss tid, då bod må öppnas, ej före klockan sju förmiddagen, och viss tid, då bod skall stängas, ej senare än klockan åtta eftermiddagen. Dock må för bod, där handel idkas allenast med lifsförnödenheter, tiden för öppnandet sättas till klockan sex förmiddagen samt för sådan bod eller bod, där hufvudsakligen tobak eller hvad däraf är förfärdigadt eller tidningar hållas till salu, stängningstiden sättas till klockan nio eftermiddagen. Jämväl må stängningstiden å aftonen före sön- eller helgdag och under två veckor närmast före julaftonen bestämmas till klockan nio eftermiddagen och i fråga om bodar, som i nästföregående punkt omförmälas, till klockan tio eftermiddagen.

Förbud, som i 1 § andra stycket sägs, skall afse hela tiden före klockan sex förmiddagen och efter klockan nio eftermiddagen.»

Detta förslag antogs oförändradt af Riksdagen och träder i kraft den 1 juli 1912. Enligt detsamma kan alltså stad, köping eller municipalsamhälle, där bestämmelserna om stängningstid å söckendagar tillämpas, förbjuda butikernas öppethållande under den del af sön- och helgdagar, som ej är att hänföra till sabbatstid. Lagen afser denna tid i sin helhet och någon uppdelning af densamma, så att butikshandel skulle kunna pågå under någon del däraf, är ej medgifven. Detta är en naturlig följd af att förbudet endast skulle kunna afse den tid af dagen, som måste innefattas under ett för söckendagar meddeladt förbud. En mindre afvikelse från hvad som gäller om söckendagar innehåller dock förslaget därutinnan, att någon rätt icke medgifvits att för de två veckorna närmast före julaftonen göra det undantag från de eljes gällande reglerna, som omtalas i tredje punkten af lagens 2 §, så att bodar, där handel idkas allenast med lifsförnödenheter eller där hufvudsakligen tobak eller hvad däraf är förfärdigadt eller tidningar hållas till salu, skulle kunna jämväl å sön- och helgdagar hållas öppna mellan klockan 9 och 10 på aftonen. Af en dylik rätt anses emellertid behof ej föreligga.

Den engelska lagen om lönenämnder af år 1909.

I »Meddelanden» för år 1910 sid. 1005 ff. har lämnats en redogörelse för bestämmelserna i den engelska lagen om lönenämnder af den 20 augusti 1909. Då denna lag torde hafva vunnit ökadt intresse på grund af den nyligen utfärdade märkliga lagen om minimilöner för underjordsarbetare i kolgrufvor, hvars text återgifvits i ett föregående häfte af denna tidskrift, har det ansetts lämpligt att i ordagrann öfversättning meddela jämväl texten till 1909 års lag om lönenämnder.

Lag angående lönenämnder (af år 1909).

KAP. 1.

Upprättande af lönenämnder för yrken, på hvilka lagen är tillämplig.

§ 1.

1. Denna lag skall tillämpas på de i bihang till lagen omnämnda yrken samt tills vidare på sådana yrken i öfrigt, i fråga om hvilka Board of Trade enligt detta kapitels bestämmelser så förordnar.

2. Board of Trade äger att utfärda tills vidare gällande bestämmelser i fråga om visst yrke, på hvilket denna lag eljes ej är tillämplig, därest Board of Trade anser, att den inom en yrkesgren förekommande medellönen är synnerligen låg i jämförelse med lönen inom andra yrkesgrenar, samt att öfriga förhållanden inom yrket medgifva tillämpning af lagens bestämmelser på detsamma.

3. Därest Board af Trade anser, att anställningsförhållandena inom ett yrke, på hvilket denna lag är tillämplig, förändrats därhän att lagens tillämpning på yrket är obehöflig, äger Board of Trade förordna om upphörande af sådan tillämpning.

4. Hvarje enligt detta kapitels bestämmelser utfärdad förordning af nu nämnd art skall af Board of Trade underställas parlamentet för stadfästelse. Dylik förordning vare ej giltig, så framt den ej stadfästs af parlamentet eller förrän så skett.

5. Om, under det ett lagförslag om stadfästande af dylik förordning är under behandling i någotdera huset, framställning göres mot någon bestämmelse däri, må lagförslaget i hvad angår berörda bestämmelse, hänvisas till en särskildt utsedd kommitté eller, om båda husen så finna lämpligt, till en af medlemmar från båda husen sammansatt kommitté; vid behandlingen häraf må den, som gjort framställningen i fråga, vara närvarande såsom vid behandlingen af Private Bills.[1]

6. Lag, som fastställer förordning af nu nämnd art och tillkommit i enlighet med förevarande lag, kan upphäfvas, förändras eller rättas af senare förordning utfärdad af Board of Trade och fastställd af parlamentet.

---

[1] Förslag, som beröra enskilda personers intressen.

§ 2.

1. Board of Trade skall, om möjligt, upprätta en eller flera lönenämnder, i öfverensstämmelse med stadgandena i denna lag, för yrke eller yrkesgren, hvarpå sagda lag är tillämplig.

Där lönenämnd enligt denna lag är upprättad för yrke eller yrkesgren, som vunnit någon mera afsevärd omfattning i Irland, skall en särskild lönenämnd upprättas för sådant yrke eller yrkesgren i Irland.

2. Har lönenämnd upprättats för en yrkesgren, skall hvarje i denna lag skeende hänvisning till det yrke, för hvilket nämnden upprättats, tolkas såsom hänsyftande på den yrkesgren, för hvilken densamma upprättats.

§ 3.

Lönenämnd har att allt efter omständigheterna och med hänsyn tagen till de industriella förhållandena inom yrket taga under öfvervägande hvarje ärende, som till densamma hänvisats af statssekreterare, Board of Trade eller annat regeringsdepartement samt att i ärendet afgifva utlåtande till det departement, från hvilket yttrande begärts.

KAP. 2.

Minimitariffer.

§ 4.

1. Lönenämnd skall i enlighet med bestämmelserna i denna lag fastställa minimitariffer för tidlönsarbete inom vederbörande yrken (i denna lag benämnda tidlönsminimitariffer) och äger därjämte bestämma allmänna minimilönesatser för styckarbete inom samma yrken (i denna lag benämnda allmänna styckelönsminimitariffer), och dessa lönetariffer (vare sig tidlöns- eller styckelönstariffer) må bestämmas så, att de äro tillämpliga på yrket i allmänhet, på en särskild del af arbetet inom yrket, på ett särskildt slag af arbetare inom yrket eller på ett särskildt område.

Om en lönenämnd för Board of Trade anmäler, att det i något fall synes omöjligt att enligt dessa stadganden bestämma en minimilöntariff, må Board of Trade för sådant fall befria nämnden härifrån.

2. Innan tidlönsminimitariff eller allmän styckelönsminimitariff bestämmes, skall lönenämnden kungöra, hvilket belopp nämnden ämnar fastställa, samt taga i öfvervägande de anmärkningar beträffande lönesatsen, som inom tre månader kunna göras hos nämnden.

3. Lönenämnd skall offentliggöra hvarje af nämnden fastställd tidlönsminimitariff eller allmän styckelönsminimitariff.

4. Lönenämnd må, om så anses lämpligt, upphäfva eller förändra enligt denna lag fastställd tidlönsminimitariff eller allmän styckelönsminimitariff och skall till behandling återupptaga sådan minimitariff, därest Board of Trade anbefaller nämnden att så göra, vare sig hemställan därom gjorts eller ej, under förutsättning att bestämmelserna i detta kapitel angående offentliggörande äga tillämplighet i fråga om förslag till upphäfvande eller förändring af enligt ofvannämnda bestämmelser fastställd minimitariff på samma sätt som ifråga om förslag till bestämmande af dylik tariff.

5. På framställning af arbetsgifvare skall lönenämnd bestämma en särskild styckelönsminimitariff för hos honom anställda personer, då tidlönsminimitariff men icke allmän styckelönsminimitariff är tillämplig, och må nämnden, om så anses lämpligt, upphäfva eller förändra sådan tariff antingen på framställning af arbetsgifvaren eller efter meddelande till honom. Dylikt meddelande må icke göras senare än en månad före upphäfvande eller förändring af tariff.

§ 5.

1. Intill dess af lönenämnd fastställd tidlönsminimitariff eller allmän styckelönsminimitariff af Board of Trade erhållit fastställelse enligt bestämmelserna i detta kapitel, skall tariffens verkan begränsas såsom i denna lag stadgas.

2. Efter utgången af sex månader från den dag, då lönenämnd kungjort af nämnden fastställd tidlönsminimitariff eller allmän styckelönsminimitariff, skall Board af Trade utfärda en förordning (i denna lag benämnd sanktionsförordning), genom hvilken berörda minimitariff göres obligatorisk för de fall, då den är tillämplig på alla personer, som hos sig hafva arbetare anställda, och på alla, som hafva anställning, så framt Board of Trade ej på grund af förekommande omständigheter anser det för tidigt eller af annat skäl olämpligt att utfärda obligatorisk förordning. I dylikt fall skall Board of Trade utfärda en förordning, som uppskjuter tariffens obligatoriska ikraftträdande (i denna lag benämnd uppskofsförordning).

3. Har uppskofsförordning utfärdats beträffande en tariff, må lönenämnd när som helst efter utgången af sex månader från förordningens datum hos Board of Trade anhålla om sanktionsförordning för denna tariff. I dylikt fall skall Board of Trade utfärda sanktionsförordning i fråga om berörda tariff, så framt ej ytterligare uppskof anses önskvärdt, i hvilket fall Board of Trade skall utfärda ännu en uppskofsförordning. De i detta kapitel gifna bestämmelser, som äro tillämpliga på den första uppskofsförordningen, skola tillämpas jämväl på senare utfärdad förordning af dylik art.

Uppskofsförordning i fråga om en tariff skall hafva gällande kraft, till dess sanktionsförordning enligt denna lags bestämmelser utfärdats af Board of Trade.

4. Board of Trade äger att, om så anses lämpligt, utfärda förordning, som är tillämplig på hvarje af redan bildad eller under bildning varande lönenämnd fastställd tariff för yrke, hvarpå denna lag kan tillämpas, och så länge denna förordning äger gällande kraft, skall hvarje tidlönsminimitariff eller allmän styckelönsminimitariff efter utgången af sex månader från den dag, då lönenämnden kungjort fastställandet af tariffen, vara obligatorisk såsom om Board of Trade för sagda tariff utfärdat sanktionsförordning enligt denna lag, så framt Board of Trade ej i något särskildt fall, på framställning af i saken intresserade personer, annorlunda besluter.

Board of Trade äger att när som helst upphäfva sådan allmän förordning under förutsättning att vederbörande lönenämnd tre månader förut erhållit underrättelse om dylik afsikt.

§ 6.

1. Har af lönenämnd fastställd minimilöntariff erhållit sanktion af Board of Trade enligt denna lag, skall en arbetsgifvare i de fall, där minimitariff är tillämplig, betala arbetaren en lön, uppgående till minst det belopp, som motsvarar minimitariffen utan något afdrag. Underlåter han att så göra, kan han för hvarje förseelse dömas till böter, ej öfverstigande £ 20 (= c:a 360 kr.) samt ytterligare till böter, ej öfverstigande £ 5 (= c:a 90 kr.) för hvarje dag förseelsen upprepas, sedan böter första gången ådömts.

2. Har arbetsgifvare enligt denna lag ådömts böter för underlåtenhet att betala en arbetare lön minst enligt minimitariff, kan domstolen därjämte ådöma arbetsgifvaren att betala en summa, som enligt domstolens åsikt motsvarar hvad ifrågavarande arbetare skulle, utöfver hvad han erhållit, hafva uppburit, om lönen beräknats enligt minimitariff, arbetaren dock obetaget att på annan väg utfå lönebeloppet.

3. Om lönenämnd får kännedom om, att arbetare, som har eller önskar få tidlönsarbete inom en yrkesgren, för hvilken af Board of Trade fastställd minimitariff är tillämplig, drabbats af sjukdom eller kroppslig skada, som gör honom oförmögen att förtjäna minimitimlön och nämnden samtidigt anser, att arbetaren icke kan lämpligen sysselsättas med styckelönsarbete, kan nämnden, om den så pröfvar skäligt, på sådana villkor, som af densamma föreskrifves, gifva arbetaren tillståndsbevis, som undantager hans anställning från de bestämmelser i denna lag, som stadga tidlönsminimitariff. Så länge sådant tillstånd gäller, må arbetsgifvare ej kunna ådömas straff,

om han betalar arbetaren lägre lön än enligt tidlönsminimitariffen, allt under förutsättning att de af lönenämnden föreskrifna villkoren för medgifvandet uppfyllas.

4. Ställes arbetsgifvare under åtal enligt denna lag, äger han genom framvisande af vederbörliga lönelistor och andra uppgifter styrka, att han ej betalt eller träffat aftal om lön, mindre än minimilönen.

5. Hvarje löneaftal, som står i strid med dessa bestämmelser, vare ogiltigt.

§ 7.

1. Har minimilönetariff bestämts af lönenämnd men ännu ej blifvit af Board of Trade stadfäst, skall tariffen — därest Board of Trade icke annorlunda besluter, i händelse lönenämnden af Board of Trade anbefallts att taga tariffen under förnyad behandling — hafva följande begränsade tillämpning:

a. I de fall då minimitariff är tillämplig, skall arbetsgifvaren, där ej genom skriftlig öfverenskommelse annorlunda bestämts, betala hos honom anställd arbetare lön, som ej understiger den i minimitariffen bestämda, och under samma förutsättning har arbetaren rätt att af arbetsgifvaren utfå lön enligt samma tariff.

b. Arbetsgifvare äger att skriftligen anmäla för den lönenämnd, som bestämt minimitariff, att han är villig att underkasta sig denna tariff. I dylikt fall har han samma skyldighet att till hos honom anställd person betala lön af minst samma storlek, som minimitariff stadgar, samt skall i händelse af uraktlåtenhet vara hemfallen till samma böter, som om Board of Trade utfärdat sanktionsförordning beträffande minimitariff.

c. Aftal om arbete, på hvilket minimitariff är tillämplig, må ej af departement eller lokal myndighet träffas med arbetsgifvare, innan denne hos vederbörande lönenämnd gjort sådan anmälan, hvarom i föregående moment sägs, därest icke Board of Trade i händelse af trängande behof för det allmänna förordnar om undantagande i den utsträckning och under den tid, Board of Trade pröfvar skäligt, med fullgörande af denna skyldighet beträffande aftal om sådant för statens räkning afsedt arbete, som närmare angifves af Board of Trade.

2. Lönenämnd skall föra förteckning öfver alla enligt bestämmelserna i detta kapitel gjorda anmälningar.

Förteckningen skall vara kostnadsfritt tillgänglig för allmänheten och gälla såsom bevisningsmedel ifråga om däri omförmälda förhållanden.

Af lönenämnds sekreterare eller annan härtill bemyndigad tjänsteman hos lönenämnd bestyrkt afskrift af uppgift i berörda förteckning gälle såsom bevisningsmedel.

§ 8.

Äro arbetare anställda vid styckelönsarbete och tidlönsminimitariff men ej allmän styckelönsminimitariff blifvit fastställd, må arbetsgifvare åläggas att betala lägre lön än minimitariffen stadgar

a. då särskild styckelönsminimitariff enligt denna lag fastställts för personer, anställda hos arbetsgifvaren, om den utbetalda lönen är lägre än den särskilda styckelönstariffen, och

b. då särskild styckelönsminimitariff icke på sagda sätt blifvit fastställd, därest arbetsgifvaren icke visar, att den af honom använda styckelönstariffen skulle under för handen varande omständigheter inbringa en medelgod arbetare minst samma belopp som tidlönsminimitariffen.

§ 9.

Hvarje affärsman eller handlande, som i affärssyfte med arbetare träffar aftal, i följd hvaraf arbetaren utför arbete, för hvilket minimitariff enligt denna lag fastställts, skall anses såsom

dennes arbetsgifvare, och den ersättning, som arbetaren erhåller för sitt arbete efter afdrag a hans för arbetet gjorda nödvändiga utgifter, skall betraktas såsom lön.

§ 10.

1. Arbetare må själf eller genom ombud hos lönenämnd göra anmälan, att den till honom utbetalda lönen för arbete, på hvilket af lönenämnd fastställd minimitariff är tillämplig, utgår enligt lägre tariff än denna. Dylik anmälan skall behandlas af lönenämnden, som äger att till förmån för denne arbetare vidtaga de åtgärder, som anses lämpliga.

2. Lönenämnd må på lämpligt sätt underrätta arbetsgifvare om gjord anmälan, innan nämnden till förmån för arbetare vidtager några åtgärder, och skall därom underrätta arbetsgifvaren, så snart nämnden har för afsikt att vidtaga dylika åtgärder, på det att saken må kunna ordnas, utan att lagliga åtgärder behöfva tillgripas.

KAP. 3.

Lönenämnds sammansättning, verksamhet m. m.

§ 11.

1. Board of Trade äger att utfärda bestämmelser angående lönenämnds sammansättning. Dylik nämnd skall bestå af lika antal representanter för arbetsgifvare och arbetare (i denna lag benämnda representerande ledamöter) samt af utsedda ledamöter. Nyss berörda bestämmelser må kunna vara tillämpliga på sammansättningen af alla lönenämnder, af särskild lönenämnd eller af särskildt slag af lönenämnder.

2. Kvinnor kunna såväl som män utses till ledamöter af lönenämnd.

3. Representerande ledamöter skola väljas eller utnämnas eller delvis väljas, delvis utnämnas allt efter utfärdade bestämmelser. Vid dessas affattande skall hänsyn tagas därtill, att hemarbetare blifva representerade i alla yrken, där ett afsevärdt antal hemarbetare äro anställda.

4. Ordförande i lönenämnd vare den af ledamöterna, som Board of Trade utser därtill; jämväl lönenämnds sekreterare skall utses af Board of Trade.

5. Lönenämnds verksamhet får ej hindras af bristande fulltalighet eller af begånget fel vid utnämning, val eller utseende af ledamot.

6. För att sammanträde med lönenämnd skall kunna hållas, fordras att minst en tredjedel af samtliga representerande ledamöter och minst en utsedd ledamot äro närvarande.

7. Board of Trade äger att utfärda bestämmelser beträffande lönenämnds verksamhet och sammanträden äfvensom beträffande tillvägagångssätt vid omröstning. Dock äger lönenämnd att i enlighet med bestämmelser, meddelade i denna lag eller af Board of Trade, närmare ordna sin verksamhet såsom synes lämpligt.

§ 12.

1. Lönenämnd må upprätta distriktsyrkeskommissioner, bestående dels af ledamöter i nämnden och dels af personer, som ej äro ledamöter i nämnden men representera arbetsgifvare eller arbetare inom yrket. Dylik kommission skall inrättas i öfverensstämmelse med föreskrifter, utfärdade af Board of Trade, och dess verksamhetsområde skall jämväl bestämmas af Board of Trade.

2. I bestämmelserna skall finnas stadgadt, att minst en utsedd ledamot skall fungera som ledamot af hvarje distriktsyrkeskommission, att i kommissionen skola finnas lika antal representanter för arbetsgifvare och arbetare, samt att representanter för hemarbetare skola finnas för sådant yrke inom distriktet, i hvilket ett afsevärdt antal hemarbetare äro anställda. Därjämte skall bestämmelse finnas dels om upprättandet af en stående sub-kommission, som skall hafva att behandla framställningar om speciella styckelönsminimitariffer samt klagomål, som enligt denna lags bestämmelser anförts hos lönenämnd, dels ock om framställningars eller klagomåls hänskjutande till denna sub-kommission.

3. Lönenämnd må för erhållande af utlåtande eller förord kunna till distriktsyrkeskommission hänskjuta hvarje fråga, som anses böra hänskjutas, och må jämväl till distriktsyrkeskommission öfverlåta hvarje enligt denna lag nämnden tillkommande befogenhet och skyldighet med undantag af bestämmande af tidlönsminimitariff eller allmän styckelönsminimitariff.

4. Har distriktsyrkeskommission inrättats för ett distrikt, skall kommissionen hos lönenämnd förorda tidlönsminimitariffer och, om så anses lämpligt, allmänna styckelönsminimitariffer, tillämpliga på distriktets industri. Ingen minimitariff eller förändring eller upphäfvande af sådan tariff inom ett distrikt skall äga giltighet, om ej distriktsyrkeskommissionen gifvit sitt förord i fråga därom eller tillfälle lämnats kommissionen att däröfver afgifva utlåtande till lönenämnden samt denna tagit möjligen afgifvet utlåtande i öfvervägande.

§ 13.

1. Board of Trade äger att utse personer (jämväl kvinnor) att vara utsedda ledamöter af lönenämnd till det antal, som anses lämpligt.

2. Vissa utsedda ledamöter af yrkesnämnd, som därtill af Board of Trade förordnas, skola taga säte i hvarje yrkesnämnd eller distriktskommission; då fråga är om lönenämnd för yrke, i hvilket kvinnor äro i stor utsträckning anställda, skall minst en af de utsedda ledamöterna vara kvinna, så framt antalet utsedda ledamöter, som samtidigt sitta i samma lönenämnd eller samma distriktsyrkeskommission, är mindre än halfva totalantalet representanter för arbetsgifvare och arbetare.

KAP. 4.

Tillsättning af tjänstemän och åtgärder för lagens ikraftträdande.

§ 14.

1. Board of Trade må utse de tjänstemän, som anses behöfliga för undersökning af framställda klagomål, samt att på annat sätt öfvervaka lagens behöriga efterlefnad. Sålunda utsedda tjänstemän skola utöfva sin befogenhet i enlighet med af Board of Trade gifna anvisningar eller om Board of Trade så besluter, enligt bestämmelser, utfärdade af lönenämnd.

2. I stället för eller förutom att utse tjänstemän enligt denna lags bestämmelser må Board of Trade, om så anses lämpligt, träffa öfverenskommelse, antingen i allmänhet eller för särskilda fall, med annat regeringsdepartement att erhålla biträde med åtgärderna för lagens bringande i verkställighet af sådana tjänstemän inom departementet, hvilkas tjänst sätter dem i beröring med yrke, på hvilket denna lag är tillämplig.

§ 15.

1. Tjänsteman, som enligt denna lag utnämnts af Board of Trade, eller tjänsteman från annat departement, som tillfälligtvis biträder i nyss nämndt syfte, äger att för utförandet af sin uppgift

a. begära att utfå lönelistor eller andra löneförteckningar af arbetsgifvare samt förteckningar öfver till hemarbetare utbetalda aflöningar af personer, som utlämna arbete, granska dessa och göra afskrift af viktiga delar däraf;

b. af person, som utlämnar arbete, samt af hemarbetare begära de uppgifter, som af dem kunna gifvas, beträffande namn och adress på de personer, till hvilka arbete lämnas eller från hvilka arbete mottagits, samt beträffande den betalning, som för arbetet skall erhållas;

c. på lämpliga tider besöka fabrik eller verkstad samt rum, där arbete utlämnas till hemarbetare; samt

d. granska och taga afskrift af viktiga delar af förteckning å hemarbetare, upprättad af arbetsgifvare eller person, som utlämnar arbete till hemarbetare.

2. Underlåter någon att medgifva tjänsteman, hvad han anser nödvändigt för tillträde eller undersökning eller för utöfvandet af hans myndighet enligt denna paragraf, eller hindrar eller ofredar någon tjänsteman under utöfningen af hans myndighet eller vägrar att framvisa handling eller gifva upplysning, som tjänsteman begär, med den befogenhet, som enligt denna paragraf tillkommer honom, dömes för hvarje förseelse till böter icke öfverstigande £ 5 (= c:a 90 kr.). Om vidare någon för tjänsteman i ämbetsutöfning framvisar lönelista, löneförteckning eller förteckning å hemarbetare, den han vet vara oriktig, eller till sådan tjänsteman lämnar veterligen falsk uppgift, dömes till böter ej öfverstigande £ 20 (= c:a 360 kr.) eller till fängelse eller straffarbete i högst 3 månader.

§ 16.

Hvarje af Board of Trade utnämnd tjänsteman och hvarje till annat departement hörande tjänsteman, som för tillfället biträder med åtgärder för denna lags bringande i verkställighet, skall af Board of Trade eller af vederbörande departement förses med fullmakt samt har att, om så erfordras, vid fullgörandet af sin ämbetsplikt framvisa sagda fullmakt.

§ 17.

1. Hvarje af Board of Trade utnämnd tjänsteman och hvarje till annat departement hörande tjänsteman, som för tillfället biträder med åtgärder för denna lags bringande i verkställighet, äger att, i enlighet med af Board of Trade utfärdade särskilda eller allmänna anvisningar, vidtaga åtgärder enligt denna lag, och lönenämnd äger jämväl vidtaga dylika åtgärder genom tjänsteman, utsedd af Board of Trade och för tillfället tjänstgörande enligt af nämnden gifna anvisningar, genom sin sekreterare eller genom någon af sina tjänstemän, som därtill bemyndigats.

2. Tjänsteman, som enligt denna lag är utsedd af Board of Trade, eller till annat departement hörande tjänsteman, som för tillfället biträder med åtgärder för denna lags bringande i verkställighet, samt lönenämnds sekreterare eller dithörande tjänsteman, som därtill bemyndigats, äger, äfven om han ej är advokat eller sakförare, väcka åtal och inför domstol föra talan i mål, som uppkommit på grund af denna lags bestämmelser.

Kap. 5.

Tilläggsbestämmelser.

§ 18.

1. Board of Trade har att utfärda bestämmelser i fråga om de meddelanden, som enligt denna lag skola göras beträffande vissa angelägenheter, i syfte att så vidt möjligt bringa till vederbörande persons kännedom det förhållande, hvarom underrättelse skall lämnas.

2. Hvarje innehafvare af fabrik eller verkstad eller af lokal, där arbete utlämnas till hemarbetare, skall, på sätt i detta kapitel sägs, i sin fabrik eller verkstad eller i den lokal, där arbete utlämnas till hemarbetare, anslå alla meddelanden, som han enligt dessa bestämmelser anmodas att anslå, äfvensom på annat sätt, om så erfordras, underrätta hos honom anställda arbetare om förhållande, hvarom han anmodas att enligt berörda bestämmelser lämna underrättelse.

Underlåter innehafvare af fabrik eller verkstad eller af lokal, där arbete utlämnas till hemarbetare, att följa dessa bestämmelser, dömes för hvarje förseelse till böter ej öfverstigande 40 shillings (= c:a 36 kr.).

§ 19.

Bestämmelser, utfärdade enligt denna lag, skola så snart som möjligt föreläggas parlamentets båda hus, och om någotdera huset inom 40 dagar efter det bestämmelserna förelagts huset, besluter att icke godkänna sagda bestämmelser eller någon bland dem, må bestämmelserna, efter det

beslutet fattats, ej äga gällande kraft, dock utan att detta må inverka på under tiden vidtagna åtgärder eller på utarbetandet af nya bestämmelser. Om en eller flera af med hvarandra sammanhörande bestämmelser upphäfvas, må Board of Trade, om så anses lämpligt, upphäfva samtliga bestämmelser.

§ 20.

1. Konungen äger genom kabinettsorder förordna, att de Board of Trade enligt denna lag tillkommande befogenheter och åligganden skola, antingen i allmänhet eller i särskilda fall, utöfvas och fullgöras af en statssekreterare. Så länge dylikt förordnande varar, skall denna lag tillämpas, som om statssekreteraren, i den mån så är behöfligt, vore satt i stället för Board of Trade.
2. Kabinettsorder, hvarom i detta kapitel sägs, må förändras eller återkallas genom annan dylik order.

§ 21.

Med medel, anslagna af parlamentet, skola bestridas:

1. Utgifter, till ett af the Treasury (finansdepartementet) stadgadt belopp, som med Board of Trade's medgifvande gjorts af lönenämnder eller deras kommissioner vid denna lags bringande i verkställighet.
2. Aflöningar till och utgifter för utsedda ledamöter och sekreterare vid lönenämnder och tjänstemän, utsedda af Board of Trade enligt denna lag, till belopp, som af the Treasury godkännes.
3. Utgifter (jämte ersättning) för representerande ledamöter af lönenämnder samt ledamöter (andra än utsedda ledamöter) af distriktsyrkeskommissioner, till af the Treasury godkändt belopp, hvilka utgifter göras af nu nämnda personer vid fullgörandet af deras ämbetsplikt.
4. Utgifter till ett af the Treasury godkändt belopp, som föranledts af undersökningar, inhämtande af upplysningar eller vidtagande af förberedande åtgärder för tillämpning af denna lag på yrke, på hvilket densamma eljes icke är tillämplig, äfvensom utgifter för erhållande af provisorisk förordning eller för framläggande af motion om stadfästande af provisorisk förordning i enlighet med eller till följd af denna lags bestämmelser,

§ 22.

1. Denna lag må benämnas Lönenämndslagen af år 1909.
2. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1910.

Bihang.

Yrken, på hvilka lagen är tillämplig utan provisorisk förordning.

1. Konfektions- och engrosskrädderi samt hvarje annan skrädderigren, hvars tillverkningssätt enligt Board of Trade's åsikt i det hela öfverensstämmer med det i engrostillverkningen vanliga.
2. Tillverkning af askar eller delar däraf, förfärdigade helt och hållet eller delvis af papper, papp, spån el. dyl.
3. Maskingjorda spetsar och tyll samt lagning och stoppning af spetsgardiner.
4. Tillverkning af kedjor.

Arbetsinställelser (strejker och lockouter) i Sverige år 1912.

(Preliminär redogörelse.)

Första kvartalet.

Af förut redovisade, *under 1911 års fjärde kvartal påbörjade* arbetsinställelser kvarstodo vid början af 1912 års första kvartal såsom olösta n:r 92 och 94. När dessa afslutats, finnes angifvet i nästföregående redogörelse.

Af under *1912 års första kvartal påbörjade* arbetsinställelser redovisas härnedan 36, hvilka, enligt nu tillgängliga uppgifter, direkt berört inalles 46 arbetsgifvare och 1 990 arbetare. Af konflikterna hafva 5 börjat i januari, 14 i februari samt 17 i mars.

Till jämförelse må nämnas, att under motsvarande tidsperiod år 1911 inträffade 19 arbetsinställelser, berörande 66 arbetsgifvare och 6 760 arbetare, år 1910 17 arbetsinställelser med 18 arbetsgifvare och 479 arbetare, år 1909 46 arbetsinställelser med 58 arbetsgifvare och 3 661 arbetare samt år 1908 82 arbetsinställelser med 98 arbetsgifvare och 4 865 arbetare.

I hvad mån olika *yrkesgrenar* berörts af de under kvartalet påbörjade arbetsinställelserna framgår af nedanstående öfversikt:

	Antal konflikter.	Antal berörda arbetsgifvare.	Antal berörda arbetare.
Skogsbruk	2	2	35
Grufdrift	1	1	26
Kvarnar	1	1	15
Bagerier	1	1	6
Charkuterier	1	1	10
Juteväfverier	1	1	111
Linnespinnerier	1	1	32
Yllefabriker	2	2	289
Skrädderier	2	11	57
Skofabriker och -nåtlerier	2	2	82
Sågverk och brädgårdar	7	7	574
Trämassefabriker	2	2	307
Järn- o. stålvarufabriker	2	2	18
Mek. verkstäder	3	3	202
Stenhuggerier	2	2	45
Glasbruk	1	1	28
Husbyggnadsarbete	3	4	36
Dräneringsarbete	1	1	50
Järnvägsbyggnadsarbete	1	1	67
Summa	**36**	**46**	**1 990**

Af konflikterna äro till sin *karaktär* 33 strejker, 1 lockout och 2 af blandad karaktär.

Antalet *direkt berörda arbetsgifvare* är kändt i samtliga fall och uppgår, som nämndt, till 46. Hela antalet *direkt berörda arbetare* utgör enligt tillgängliga uppgifter 1 990. Af dessa arbetsgifvare och arbetare berördes 37 arbetsgifvare och 1 732 arbetare af de 33 strejkerna, 1 arbetsgifvare och 105 arbetare af lockouten samt 8 arbetsgifvare och 153 arbetare af de 2 arbetsinställelserna af blandad karaktär.

Antalet under första kvartalet *förlorade arbetsdagar* till följd af konflikter, påbörjade under samma kvartal, utgjorde, såvidt kändt, 20 700.

Arbetsgifvarna hafva i 15 fall varit organiserade; i 21 fall hafva de icke tillhört någon organisation eller saknas uppgift härom.

Arbetarna hafva i 16 fall helt eller delvis tillhört facklig organisation; i 18 fall hafva de däremot icke varit organiserade och i 2 fall saknas uppgift i detta hänseende.

Konflikternas *hufvudorsaker* voro i 25 fall lönefrågor, i 1 fall organisationsspörsmål samt i 10 fall andra orsaker.

Lönefrågorna gällde i 15 fall löneförhöjning, i 4 fall lönesänkning och i 6 fall andra lönefrågor, såsom utbetalande af innestående aflöning, aflöningsformen m. m.

Under *andra orsaker* inbegripas tvister om arbetstiden i 1 fall, om arbetares antagande och afskedande i 2 fall, om arbetets anordning i 3 fall, missnöje med förmans befallningar, inskränkning af driften m. fl. andra orsaker i 4 fall.

Beträffande *resultatet* kan meddelas, att af de 36 konflikterna 14 ledt till arbetets återupptagande på de af arbetsgifvaren uppställda villkoren, att 5 bilagts i enlighet med arbetarnas fordringar samt att 13 blifvit lösta genom kompromiss; 1 konflikt är ännu icke afslutad och för 3 konflikter är resultatet okändt.

En sammanställning af de afslutade konflikternas *orsaker och resultat*, såvidt detta är kändt, ter sig på följande sätt:

	Orsak.	Resultat. Enligt arbetsgifvarnas villkor.	Enligt arbetarnas fordringar.	Kompromiss.
A.	Löneförhöjning	8	2	4
	Lönesänkning	—	1	3
	Andra lönefrågor	3	2	1
B.	Föreningsrätten	—	—	—
	Kollektivaftal	—	—	1
	Andra organisationsspörsmål	—	—	—
C.	Arbetstid	1	—	—
D.	Personliga förhållanden	—	—	—
	Arbetares antagande och afskedande	—	—	—
	Arbetets anordning	—	—	3
	Tolkning af aftal	—	—	—
	Andra orsaker	2	—	1
	Tillsammans 1:sta kv. 1912	**14**	**5**	**13**

Arbetsinställelser (strejker och lockouter)

Första

a-g. = arbetsgifvare. a. = arbetare.

Löpande årsnr.	1. Början.	2. Slut.	3. Varaktighet i dagar.	4. Karaktär.	5. Fack.	6. Ort.	7. Tvistepunkt.
1	11 jan.	22 jan.	12	Strejk.	Arbetare vid mekanisk verkstad.	Konga (Kronob. l.).	Lönesänkning.
2	15 jan.	22 jan.	7½	Strejk.	Murare.	Älfkarleby (Uppsala l.).	Löneförhöjning.
3	16 jan.	16 jan.	1	Strejk.	Arbetare vid stenkolsgrufva.	Höganäs och Väsby (Malmöh. l.).	Löneförhöjning.
4	22 jan.	24 jan.	3	Strejk.	Sågverksarbetare.	Skönsmon (Västern. l.).	Lönesänkning.
5	29 jan.	4 febr.	7	Strejk.	Dräneringsarbetare å kyrkogård.	Pålsjö (Malmöh. l.).	Ändring af lönen från timlön till ackordlön.
6	1 febr.	7 febr.	7	Strejk.	Arbetare vid sulfitfabrik.	Kramfors (Västern. l.).	Arbetares afskedande.
7	3 febr.	21 febr.	19	Strejk.	Väfveriarbetare.	Borås.	Arbetares afskedande.
8	5 febr.	15 febr.	11	Strejk.	Murare.	Göteborg.	Arbetets utförande på ackord.
9	5 febr.	—	—	Strejk.	Glasbruksarbetare.	Nynäshamn.	Inskränkning af driften.
10	9 febr.	11 febr.	3	Strejk.	Paketererskor vid grynfabrikation.	Göteborg.	Missnöje med förmans befallningar.
11	10 febr.	17 febr.	8	Strejk.	Grusningsarbetare vid järnvägsbygge.	Tystberga (Söderm. l.).	Löneförhöjning.
12	12 febr.	3 mars.	21	Strejk.	Bageriarbetare.	Halmstad.	Kollektivaftal.
13	15 febr.	18 febr.	4	Strejk.	Kvinnl. spinnerriarbetare.	Fässberg (Göteb. o. Boh. l.).	Arbetets anordning.
14	17 febr.	28 febr.	11½	Strejk.	Sågverksarbetare.	Sävenäs (Västerb. l.).	Löneförhöjning.
15	19 febr.	25 febr.	6½	Strejk.	Handtlangare åt turbinmontörer.	Ljungafors (Västern. l.).	Löneförhöjning.
16	20 febr.	—	—	Strejk.	Timmerhuggare.	Gråsjö (Jämtl. l.).	Löneförhöjning.

i Sverige, påbörjade under år 1912.

kvartalet.

omb. = K. Kommerskollegii ombud.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	
Kändt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreligga från	Anmärkningar.	Löpande årsnr.
direkt berörda arbetsgifvare.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.	arbetsgifvare.	arbetare.				
1	5	—	Nej.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		1
2	4	—	Ja.	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g.		2
1	26	—	Ja.	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., mun.-nämnds-ordf.		3
1	8	—	—	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., a.	[4]) 40 arb. indirekt berörda.	4
1	50	—	—	De flesta.	Kompromiss.	a-g., omb.	[5]) A-g. var Hälsingborgs stad.	5
1	217	—	Ja.	Delvis.	Arbetet upptogs på villkor af förhandling; resultat i öfrigt obekant.	a-g., a.	[6]) *Statens förlikningsman medlade.*	6
1	130	—	Ja.	Nej.	——	a.		7
1	8	—	Ja.	Ja.	Arb:nas fordringar beviljades.	a-g., a.	[8]) 5 arb., indirekt berörda.	8
1	28	—	Nej.	Ja.	——	a-g.	[9]) Konflikten pågår. A-g. har efter konfliktens utbrott ingått i Sv. arbetsgifvareföreningen.	9
1	15	—	Nej.	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g., omb.		10
1	67	—	—	De flesta.	Förutvarande villkor.	a-g., komm.-nämnds-ordf.		11
1	6	—	Nej.	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.	[12]) A-g. var en kooperativ förening.	12
1	159	—	Ja.	Delvis.	Kompromiss i hufvudsak enligt a-g:s villkor.	a-g.		13
1	11	—	Ja.	Nej.	Kompromiss i hufvudsak enligt a-g:s villkor.	a-g.	[14]) 157 arb. indirekt berörda.	14
1	127	—	Ja.	—	Kompromiss.	a-g., komm.-nämnds-ordf.	[15]) 90 arb. indirekt berörda.	15
1	20	—	—	Nej.	A-g:s villkor.	a-g.		16

Arbetsinställelser (strejker och lockouter)

Första

a-g. = arbetsgifvare. a. = arbetare.

Löpande årsnr.	1. Början.	2. Slut.	3. Varaktighet i dagar.	4. Karaktär.	5. Fack.	6. Ort.	7. Tvistepunkt.
17	21 febr.	—	—	Strejk.	Minderåriga arb. vid låsfabrik.	Eskilstuna.	Arbetets utförande på ackord.
18	26 febr.	15 mars.	19	Strejk.	Stenhuggare och grofarbetare.	Tångsäter (Örebro l.).	Aflönings utbetalande.
19	29 febr.	7 mars.	7½	Strejk.	Kvinnl. arbetare vid linspinneri.	Almedal (Göteb. o. Boh. l.).	Löneförhöjning.
20	1 mars.	3 mars.	3	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Norrköping.	Löneförhöjning.
21	2 mars.	4 mars.	3	Strejk.	Charkuteriarbetare.	Växjö.	Portens öppethållande för arbetare, som voro i a.-g:s kost.
22	3 mars.	9 mars.	7	Strejk.	Arbetare vid pappfabrik.	Forssä (Gäfleb. l.).	Lönesänkning.
23	4 mars.	28 april.	56	Lockout och strejk.	Skrädderiarbetare.	Östersund.	Löneförhöjning m. m.
24	11 mars.	12 mars.	2	Strejk.	Timmerhuggare.	Timrå (Västern. l.).	Arb. ville ha betaldt för undermåligt virke.
25	11 mars.	28 mars.	18	Strejk.	Sågverksarbetare.	Johannedal (Västern. l.).	Införande af tidregistreringsapparater.
26	11 mars.	31 mars.	21	Strejk.	Sågverksarbetare.	Kubikenborg (Västern. l.).	Löneförhöjning m. m.
27	12 mars.	13 mars.	2	Strejk.	Minderåriga arbetare vid bultfabrik.	Hallstahammar (Västm. l.).	Löneförhöjning.
28	12 mars.	31 mars.	20	Lockout.	Sågverks- och trädgårdsarbetare.	Långrör (Gäfleb. l.).	Lönesänkning.
29	12 mars.	9 april.	9	Strejk.	Skomakeriarbetare.	Örebro med omnejd.	Löneförhöjning.
30	13 mars.	21 mars.	9	Strejk.	Stenhuggare.	Vätö (Stockh. l.).	Aflönings utbetalande.
31	16 mars.	16 mars.	1	Strejk.	Sågverksarbetare.	Åby (Gäfleb. l.).	Löneförhöjning.

i Sverige, påbörjade under år 1912.

kvartalet.

omb. = K. Kommerskollegii ombud.

8.	9.	10.	11.		12.	13.	14.	Löpande årsnr.
Kändt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgifvare.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.	arbetsgifvare.	arbetare.				
1	4	—	—	Nej.	3 nya arb. antogos.	a-g., omb.		17
1	35	—	—	Delvis.	Arb:nas fordringar beviljades.	a.		18
1	32	—	Ja.	Nej.	A-g:s villkor.	a-g., a., omb.	[19]) Förhöjning erhölls senare.	19
4	15	—	Nej.	De flesta.	Arb:nas fordringar beviljades.	a., omb.		20
1	10	—	—	—	A-g:s villkor.	a-g., omb.		21
1	90	—	Ja.	Nej.	Preliminär uppgörelse i hufvudsak enl. arb:nas fordringar.	a-g., a.		22
7	42		Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g.	[23]) *Statens förlikningsman medlade.*	23
1	15	—	—	Nej.	A-g:s villkor.	a-g.		24
1	261	—	Ja.	Nej.	Kompromiss i hufvudsak enligt a-g:s villkor.	a-g., a.		25
1	131	—	Ja.	Ja.	Kompromiss i hufvudsak enl. arb:nas fordringar.	a-g., a.	[26]) *Statens förlikningsman medlade.*	26
1	14	—	—	Nej.	A-g:s villkor.	a-g., komm.-nämndsordf.	[27]) 11 arb. fingo återgå på förutvarande villkor, 3 blefvo afskedade.	27
1	—	105	Nej.	Delvis.	Kompromiss i hufvudsak enl. arb:nas fordringar.	a-g., a.	[28]) *Statens förlikningsman medlade.*	28
1	60	—	Nej.	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	[29]) 30 arb. indirekt berörda. *Statens förlikningsman medlade.*	29
1	10	—	—	Ja.	Arb:nas fordringar beviljades.	a.		30
1	8	—	—	Nej.	Resultat okändt.	a-g., komm.-nämndsordf.		31

Arbetsinställelser (strejker och lockouter)

Första

a.-g. = arbetsgifvare. a. = arbetare.

Löpande årsnr.	1. Början.	2. Slut.	3. Varaktighet i dagar.	4. Karaktär.	5. Fack.	6. Ort.	7. Tvistepunkt.
32	18 mars.	19 mars.	1½	Strejk.	Timmermän.	Nynäshamn.	Utfående af ackordsöfverskott före arbetets slut.
33	19 mars.	20 mars.	2	Strejk.	Sågverksarbetare.	Krylbo (Kopparb. l.).	Arbetstiden m. m.
34	20 mars.	23 mars.	3½	Strejk och lockout.	Väfveriarbeterskor.	Södertälje.	Arbeterskorna fordrade bättre garn och ersättning för reducerad arbetsförtjänst.
35	21 mars.	28 mars.	8	Strejk.	Skofabriksarbetare.	Kumla (Örebro l.).	Arbetets anordning m. m.
36	28 mars.	28 mars.	1	Strejk.	Rengöringsarbetare å fartyg.	Göteborg.	Löneförhöjning.

i Sverige, påbörjade under år 1912.

kvartalet.

omb. = K. Kommerskollegii ombud.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande årsnr.
Kändt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter förcligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgifvare.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.	arbetsgifvare.	arbetare.				
1	24	—	Ja.	Nej.	Förutvarande villkor.	a-g.		32
1	50	—	Nej.	Nej.	A-g:s villkor.	a-g.		33
1	111		Ja.	Nej.	Kompromiss i huf-vudsak enl. arb:nas fordringar.	a-g., a., magi-straten.		34
1	22	—	Nej.	De flesta.	Kompromiss.	a-g., a.		35
1	70	—	—	Nej.	Nya arb. antogos.	a-g., omb.		36

I 5 fall har *statens förlikningsman* medverkat vid konfliktens biläggande.

Arbetsinställelserna, hvilka samtliga hade *lokal karaktär*, fördelade sig på följande sätt inom *de olika delarna af landet:*

	Städer.	Landsbygd.	Summa.
Stockholm	—	—	—
Östra Sverige[1]	5	4	9
Småland och öarna	1	1	2
Södra Sverige	—	2	2
Västra Sverige	6	4	10
Norra Sverige	1	12	13
Tillsammans 1:sta kv. 1912	13	23	36
» » » 1911	9	8	17

För öfrigt kan meddelas, att, enligt de föreliggande uppgifterna, 11 arbetsinställelser föregingos af *förhandlingar* parterna emellan, under det att i 24 fall några dylika icke ägde rum; i 1 fall saknas uppgift härom.

I fråga om *aftals- och kontraktsbrott* framkastar arbetsgifvaren mot arbetarna i 7 fall och arbetarna mot arbetsgifvaren i 4 fall beskyllning i detta afseende. I 25 fall uppgifves intet sådant brott hafva förekommit eller saknas uppgift härom.

Vidkommande här redovisade, under 1912 års första kvartal inträffade 36 konflikter hafva infordrade uppgifter inkommit från båda parterna i 11 fall, från båda parterna och magistraten i 1 fall, från båda parterna samt K. Kommerskollegii ombud i 1 fall, endast från arbetsgifvare i 9 fall, endast från arbetare i 3 fall, från arbetsgifvare och municipalnämndens ordförande i 1 fall, från arbetsgifvare och kommunalnämndens ordförande i 4 fall, från arbetsgifvare och K. Kommerskollegii ombud i 5 fall samt från arbetare och K. Kommerskollegii ombud i 1 fall.

Hela antalet under 1912 års första kvartal pågående (under kvartalet påbörjade samt från föregående år kvarstående) *arbetsinställelser* utgjorde 38 med tillsammans c:a 22 200 förlorade arbetsdagar.

[1] Östra Sverige omfattar Stockholms, Uppsala, Västmanlands, Södermanlands och Östergötlands län; Småland och öarna: Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gottlands län; Södra Sverige: Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län; Västra Sverige: Hallands, Göteborgs och Bohus, Älfsborgs, Skaraborgs, Värmlands och Örebro län; Norra Sverige: Kopparbergs, Gäfleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Kortare meddelanden.

— Kollektivaftal. —

De kollektiva aftalen i Frankrike år 1911. Under år 1911 träffades i Frankrike, såvidt uppgifter föreligga, 202 kollektivaftal, fördelade på följande näringsgrenar:

Jordbruk	17	Pappersindustri	8
Skogsbruk	5	Metallindustri	15
Grufdrift	3	Kemisk-teknisk industri	1
Närings- och njutningsämnesindustri	7	Jord- och stenindustri	2
Textil- och beklädnadsindustri	11	Byggnadsverksamhet	98
Läderindustri	3	Handel	2
Trävaruindustri	14	Transportverksamhet	16

Angående antalet arbetsplatser och arbetare, som beröras af aftalen, föreligga ej fullständiga uppgifter.

De aftalsslutande *parterna* voro vid 39 aftal (19 %) organisationer å båda sidor och vid 46 aftal (23 %) organisation endast å arbetarsidan, medan vid 117 aftal (58 %) ingendera parten utgjordes af organisation. Endast vid 42 % af aftalen voro följaktligen de aftalsslutande arbetarna representerade genom organisation; motsvarande siffra för föregående år var 71 %.

156 af aftalen (77 %) hade föregåtts af arbetsinställelse; omkring $^2/_3$ af dessa äro underskrifna af fredsdomaren i egenskap af förlikningsman.

Endast för 48 aftal (23·5 %) har en bestämd *giltighetstid* angifvits. Denna utgör för 3 aftal mindre än 1 år, för 19 aftal mellan 1 och 2 år, för 10 aftal mellan 2 och 3 år, för 15 aftal mellan 3 och 4 år, för 1 aftal mellan 4 och 5 år och för 10 aftal 5 år.

Tillsättande af skiljenämnd för tvister angående aftalets tolkning föreskrifves i 19 aftal (9·4 %).

Bestämmelser om *arbetares antagande* förekomma i 26 aftal (12·8 %); 3 af dessa föreskrifva uteslutande användande af fackföreningsmedlemmar, medan ytterligare 3 aftal endast tillerkänna dessa företräde till arbete. — 6 aftal begränsa lärlingarnas antal i förhållande till hela arbetarantalet.

Bestämmelser om *arbetstidens längd* förefinnas i 81 aftal (40 %). Arbetstiden utgör enligt 7 aftal 8 timmar eller därunder, enligt 5 aftal 9 timmar, enligt 53 aftal 10 timmar, enligt 11 aftal 11 timmar och enligt 5 aftal 12 timmar eller däröfver. — 17 aftal föreskrifva arbetstidens förkortning under vissa delar af året.

Lönebestämmelser förekomma i 194 aftal (96 %). Af dessa upptaga 153 endast tidlöner och 20 endast stycklöner, medan 17 aftal hafva båda löneformerna. Å andra sidan förekommer uttryckligt förbud mot ackordsarbete i 4 aftal.

Särskild ersättning föreskrifves för öfvertidsarbete i 65 aftal, för farliga eller ohälsosamma arbeten i 19 aftal och för resor utom arbetsplatsen i 70 aftal.

33 aftal innehålla bestämmelser om tid, plats m. m. för *aflöningens utbetalande.*

Föreskrifter om *raster* under arbetstiden förekomma i 19 aftal, medan 9 aftal innehålla särskilda bestämmelser om söndagshvilan.

Ett aftal för skogsarbetare föreskrifver att arbetsgifvaren skall underkasta sig föreskrifterna i lagen om olycksfall i arbete af den 18 juli 1907.

7 aftal reglera användandet af löneafdrag och böter.

En uppsägningstid af 3—30 dagar stadgas i 8 aftal.

Å andra sidan föreskrifva 12 aftal, att ingen uppsägningstid skall tillämpas.

(Bulletin de l'Office du travail.)

— Strejker, lockouter m. m. —

Arbetsinställelser i Tyskland under år 1911.[1] Enligt den officiella statistiken afslutades under år 1911 i Tyskland 2 798 arbetsinställelser, hvaraf 232 lockouter och 2 566 strejker. Hela antalet berörda arbetare utgjorde 356 163, hvaraf 138 354 utestängda och 217 809 strejkande. Motsvarande siffror för de senaste tio åren framgå af följande öfversikt:

År.	Antal afslutade arbetsinställelser.			Antal arbetare, berörda af		
	Strejker.	Lockouter.	Tillsammans.	strejker.	lockouter.	Tillsammans.
1902	1 060	46	1 106	53 912	10 305	64 217
1903	1 374	70	1 444	85 603	35 273	120 876
1904	1 870	120	1 990	113 480	23 760	137 240
1905	2 403	254	2 657	408 145	118 665	526 810
1906	3 328	298	3 626	272 218	77 109	349 327
1907	2 266	246	2 512	192 430	81 167	273 597
1908	1 347	177	1 524	68 392	43 718	112 110
1909	1 537	115	1 652	96 925	22 924	119 849
1910	2 113	1 115	3 228	155 680	214 129	369 809
1911	2 566	232	2 798	217 809	138 354	356 163

Antalet strejker var, som synes, större än under något föregående år med undantag af 1906. I fråga om antalet strejkande arbetare stå 1905 o. 1906 års siffror fortfarande oöfverträffade; 1911 kommer i tredje rummet. Antalet lockouter var däremot under år 1911 relativt obetydligt, särskildt i jämförelse med närmast föregående års höga siffror. Däremot var antalet genom lockout utestängda arbetare visserligen afsevärdt lägre än 1910, men dock större än något af åren dessförinnan.

Det efter depressionen år 1908 oafbrutet ökade antalet strejker måste gifvet sättas i samband med de senaste årens i stort sedt uppåtgående ekonomiska konjunkturer, som i sin mån förbättrat läget på arbetsmarknaden och gifvit arbetarna ökade möjligheter att gifva eftertryck åt sina kraf.

Arbetsinställelsernas relativa *fördelning på olika näringsgrupper* framgår af nedanstående siffror för de senaste fem åren:

År.	*Antal arbetsinställelser per 100, som inträffat inom*										
	bergverk m. m.	jord o. stenindustri.	metallindustri.	maskinindustri.	textilindustri.	trävaruindustri.	närings- o. njutningsämnesind.	beklädnadsindustri.	byggnadsverksamhet.	öfriga industrier.	Tillsammans.
1907	4	8	8	7	4	9	7	6	31	16	100
1908	3	10	6	7	3	12	8	8	32	11	100
1909	2	7	7	6	4	14	5	6	39	10	100
1910	1	4	7	7	4	11	4	4	47	11	100
1911	3	8	10	12	4	12	7	5	23	16	100

Beträffande det relativa konfliktantalet inom olika näringsgrupper medförde, som synes, år 1911 afsevärda förändringar. Föregående års höga siffra för byggnadsverksamheten har sålunda nedgått till knappt hälften, från 47 till 23 %, relationstalen för samtliga öfriga industrier hafva däremot i större eller mindre grad ökats. I fråga om antalet af konflikt berörda arbetare står metallindustrien främst med 35 %; därnäst följer maskinindustrien med 17 %; sammanlagdt omfatta båda dessa grupper sålunda mer än hälften af hela antalet arbetare. På byggnadsverksamheten och beklädnadsindustrien komma resp. 9 och 8 % af arbetarna.

Nedanstående jämförande öfversikt utvisar den relativa förekomsten af olika *konfliktsorsaker*, sammanförda i trenne större grupper.[2]

[1] Jfr »Meddel.» 1904, s. 84; 1908, s. 403; 1909, s. 139, 705; 1910, s. 726; 1911, s. 511.

[2] Arbetsinställelser, som föranledts af olika tvistefrågor, räknas härvid flera gånger.

Antal arbetsinställelser per 100, som helt eller delvis förorsakats af

År.	lönefrågor.	tvist om arbetstiden.	andra tvistefrågor.	Tillsammans.
1907	49	18	33	100
1908	53	14	33	100
1909	54	12	34	100
1910	44	12	44	100
1911	47	18	35	100

Procentsiffrorna utvisa sålunda en relativ ökning af tvisterna om arbetslön och arbetstid, under det öfriga tvistefrågor i motsvarande mån minskats. Det absoluta antalet konflikter, förorsakade af lönefrågor, var 2 108, antalet tvister angående arbetstiden 802 och antalet andra tvistefrågor 1 557.

Inom gruppen lönefrågor fördela sig tvisterna närmare enligt följande procentuella öfversikt:

Antal konflikter per 100, som förorsakats af

År.	begäran om löneförhöjning.	lönesänkning.	andra lönefrågor (hufvudsakligen tvist om öfvertidsbetalning).	Tillsammans.
1902	73	18	9	100
1903	75	9	16	100
1904	78	6	16	100
1905	73	4	23	100
1906	77	2	21	100
1907	79	4	17	100
1908	70	18	12	100
1909	75	13	12	100
1910	84	5	11	100
1911	78	5	17	100

Löneförhöjningsstridernas antal var som vanligt dominerande, ehuru ej i fullt så hög grad som under år 1910. Tvister om öfvertidsbetalning o. d. förekommo i större utsträckning än under föregående år, medan lönesänkningstvisterna fortfarande höllo sig vid en tämligen låg siffra.

Rörande förekomsten af vissa andra tvistefrågor må anföras följande absoluta siffror:

År.	Organisationsspörsmål.[1]	Begäran om afskedade arbetares återtagande.	Arbetares el. förmäns afskedande.
1907	166 fall.	317 fall.	132 fall.
1908	99 »	216 »	34 »
1909	108 »	235 »	42 »
1910	241 »	271 »	123 »
1911	372 »	394 »	73 »

Antal arbetsinställelser per 100, som afslutats

År.	enligt arbetarnas fordringar.	på arbetsgifvarnas villkor.	genom ömsesidiga eftergifter.	Tillsammans.
1902	21	57	22	100
1903	22	46	32	100
1904	25	39	36	100
1905	21	37	42	100
1906	18	36	46	100
1907	15	43	42	100
1908	14	53	33	100
1909	18	47	35	100
1910	14	27	59	100
1911	18	34	48	100

[1] Innefattar frågor om föreningsrättens erkännande samt införande och upprätthållande af kollektivaftal.

Arbetsinställelsernas *resultat* framgår af nedanstående beräkning:

I jämförelse med föregående år visar 1911 en relativ ökning af såväl arbetsgifvar- som arbetarsegrar, medan antalet kompromisser i motsvarande mån minskats. Fortfarande hafva dock nära hälften af konflikterna bilagts utan afgjord seger för någondera parten. Ännu mera framträdande blir detta förhållande, om man tar hänsyn till antalet berörda arbetare. Af de i arbetsinställelserna deltagande arbetarna lyckades nämligen blott 12 % helt genomdrifva sina fordringar, medan 26 % måste foga sig i arbetsgifvarnas villkor och ej mindre än 62 % återupptogo arbetet efter ömsesidiga eftergifter. Framgångsrikast voro arbetsgifvarna inom grafiska och kemisk-tekniska industrierna, grufdriften och pappersindustrien, medan arbetarnas ställning som vanligt var gynnsammast inom byggnadsverksamheten.

Ser man särskildt på tvisterna rörande aflöningen, fördelade sig resultaten af dessa under år 1911 enligt nedanstående procentuella beräkning:

	Resultat per 100 arbetsinställelser, förorsakade af	
	begäran om löneförhöjning.	lönesänkning.
Arbetarnas fordringar	19	40
Kompromiss	53	27
Arbetsgifvarnas villkor	28	33
Summa	**100**	**100**

Rörande arbetarorganisationens inflytande på resultatet meddelas i den tyska statistiken vissa siffror, som utvisa, att de organiserade arbetarna haft större framgång än de icke organiserade. Särskildt är att märka, att de till fackföreningar anslutna arbetarnas strider vida oftare slutat med ömsesidiga eftergifter än de öfriga arbetarnas. Slutligen kan framhållas, att arbetarsegrarna varit talrikast vid de konflikter, som omfattat ett större antal arbetare (öfver 50), äfvensom att de arbetsinställelser, i hvilka hela den sysselsatta styrkan deltagit, utfallit förmånligare för arbetarna än de i den tyska statistiken s. k. ofullständiga konflikterna.

Den tyska konfliktstatistiken tager bl. a. hänsyn till, om arbetarna voro berättigade att genast nedlägga arbetet eller icke; af de 217 809 strejkande under år 1911 räknas 42 190 eller 19·4 % såsom »aftalsbrytare». Motsvarande siffra för 1910 var 21·8, för 1909 ej mindre än 31·4 %.

Beträffande våldsamheter under konflikter och öfvergrepp mot arbetsvilliga kan nämnas, att af de 2 566 under år 1911 afslutade strejkerna 735 eller 28·6 % föranledde polismyndighets och 486 eller 18·9 % allmän åklagares ingripande.

Af konflikterna bilades under år 1911 99 eller 3·5 % genom *medling* inför yrkesdomstol, men har denna institution, relativt taget, kommit långt mindre till användning under år 1911 än under föregående år, då ej mindre än 27·7 % af årets strejker och lockouter på detta sätt fingo sin afslutning. Denna procentsiffra var emellertid den ojämförligt högsta, som hittills förekommit. Däremot var det relativa antalet konflikter, som bilades genom organisationernas eller utomståendes medling 39·0 %, afsevärdt större än under år 1910, då det uppgick till 30·1 %. Genom förhandlingar mellan parterna direkt bilades 38·5 % af samtliga konflikter mot 36·3 % under året förut.

(Streiks und Aussperrungen im Jahre 1911. Statistik des deutschen Reichs, Band 259.)

— Arbetsmarknad och arbetslöshet. —

Arbetsmarknaden i England under maj 1912. Arbetstillgången fortsatte att förbättras under maj och var vid månadens slut på det hela taget lika god som före den stora kolstrejkens utbrott.

Förbättringen var mest framträdande inom tackjärns-, järn- och stål-, maskin-, glas- och tegelindustrierna. Det enda viktigare undantaget var skeppsbyggnadsindustrien, där verksamheten i någon mån hölls tillbaka på grund af bristande tillgång på material.

I jämförelse med samma månad föregående år visade arbetstillgången inom flertalet viktigare industrier en förbättring, som var särskildt anmärkningsvärd inom järn- och stål-, textil-, beklädnads-,

lervaru- och glasindustrierna. Inom tackjärns- och skeppsbyggnadsindustrierna samt byggnadsbranschen visade sig däremot någon nedgång.

Uppgifter hade lämnats af 392 fackförbund med 836 949 medlemmar, af hvilka 22 307 eller 2·7 % rapporterats såsom arbetslösa vid slutet af maj 1912; motsvarande siffra vid slutet af april 1912 var 3·6 och vid utgången af maj 1911 2·5 %.

Ingångna svar från ett antal arbetsgifvare, sysselsättande 453 098 arbetare under veckan närmast före den 25 maj 1912, visade en ökning med 4·2 % af det utbetalade lönebeloppet jämfördt med samma vecka föregående månad och med 6·6 % jämfördt med samma vecka föregående år.

(Labour Gazette.)

Arbetsmarknaden i Tyskland under maj 1912. Den tyska arbetsmarknadens läge hade under maj månad ingen enhetlig prägel och visade på åtskilliga håll tecken till en afgjord försämring. Enligt uppgifter från de olika industrierna har arbetstillgången inom flertalet industrier varit lika gynnsam som under föregående månad.

På kolmarknaden i Ruhrområdet var efterfrågan mindre än i april, enär i samband med att den engelska marknaden låg nere och de höga fartygsfrakterna en minskning af utförseln jämte minskad inrikes konsumtion gjorde sig gällande. Äfven i Oberschlesien inträdde tidtals försämring och likaså var i Niederschlesien arbetstillgången mindre tillfredsställande och sämre än under april. Detsamma gäller om det mellantyska brunkolsområdet liksom beträffande afsättningen angående läget i Östra Lausitz och Schlesien. Från grufområdet i Cassel, kolgrufvedistrikten vid Rhen, Sachsen-Altenburg, konungariket Sachsen, Braunschweig, Anhalt och Hessen låta uppgifterna likaledes mindre tillfredsställande.

Arbetstillgången inom kaliindustrien var i allmänhet god liksom vid järngjuterierna; järn- och stålvalsverken voro väl sysselsatta, delvis bättre än i april. Läget inom maskinindustrien betecknas liksom under föregående månad som gynnsamt, i Sydtyskland t. o. m. såsom mycket godt. Från de elektriska och kemiska industrierna låta uppgifterna gynnsamma och delvis var verksamheten ganska liflig.

Bomullsspinnerierna voro liksom under föregående månad tillfredsställande sysselsatta, liksom klädesindustrien, där läget delvis var mycket godt. Äfven inom den schlesiska linneindustrien var verksamheten liflig. Inom herr- och gosskonfektionsbranschen var läget godt och från de flesta håll talas om en förbättring gentemot föregående månad.

Pappersindustrien var tillfredsställande sysselsatt, liksom bok- och tidningstryckerierna.

Uppgifterna från byggnadsbranschen låta i öfvervägande grad ogynnsamma. I synnerhet lider byggnadsmarknaden i Berlin och dess omgifningar fortfarande under öfverproduktionens följder och de större bankerna hafva väsentligen inskränkt byggnadskrediten.

Enligt uppgifter från sjukkassorna har arbetstillgången under maj ytterligare förbättrats, om än icke i samma grad som under föregående månad och under maj 1911 I jämförelse med den 1 maj visade den 1 juni en ökning af de försäkringspliktiga medlemmarnas antal, sedan de förvärfsoförmögna sjukanmälda frådragits, på sammanlagdt 33 002 (+ 27 232 manl. + 5 770 kvinnl.). Under föregående måndad uppgick ökningen till 117 333 och under maj 1911 till 94 890. Om man sätter antalet medlemmar den 1 januari 1912 = 100, hade detta för männens vidkommande ökats till 107 och för kvinnornas till 104. Under samma månad föregående år uppgick motsvarande siffra till resp. 109 och 104.

Angående arbetslösheten under maj föreligga uppgifter från 51 fackförbund med 2 114 869 medlemmar. Af dessa voro vid månadens slut 1·9 % arbetslösa mot 1·7 % vid slutet af föregående månad och 1·6 % vid slutet af maj 1911, hvilket sålunda tyder på försämring såväl i jämförelse med föregående år som med närmast föregående månad.

Af uppgifter från arbetsförmedlingsanstalterna framgår, att en ökning af antalet arbetssökande inträdt i jämförelse såväl med föregående år som med sistlidna månad. Vid samtliga uppgiftslämnande arbetsförmedlingsanstalter, från hvilka jämförbara siffror föreligga, kommo i maj 1912 på 100 lediga platser för män 153 arbetssökande mot 144 under samma månad föregående år och 150 under april. För kvinnor voro motsvarande siffror resp. 97, 82 och 92. Antalet lediga platser har på det hela taget liksom i de flesta landsdelar minskats i jämförelse med sistlidna månad.

(Reichsarbeitsblatt.)

— Arbetsförmedling. —

Lärlingsanställning i Berlin. Vid ett sammanträde, till hvilket initiativet tagits af föreningen för arbetsförmedling inom Mark-Brandenburg och hvarvid äfven närvoro representanter för statsmyndigheterna, för presidenten i Berlins öfverdomstol (Kammergericht), för Berlins magistrat, för yrkesföreningar, lärarkår och skyddsföreningar, beslöts upprättandet af en central platsanskaffningsbyrå för lärlingar, afsedd för Berlin med förstäder och Potsdam. Anstalten är afsedd att öppnas den 1 oktober 1912. Den initiativtagande föreningen har försäkrat sig om medarbete från intresserade kretsar, i första hand Berlins handtverkskammare, handtverksorganisationerna, lärarpersonalen, Gross-Berlins kommunala arbetsförmedlingsinrättning och de på detta område verksamma skyddsföreningarna. Samarbetet är planeradt sålunda att lärarna hafva åtagit sig att lämna lärjungarna och deras föräldrar upplysningar om ändamålet med lärlingsförmedlingsanstaltens verksamhet och uppmana till utnyttjande af densamma, under det att yrkesorganisationerna bland sina medlemmar och deras yrkeskamrater skola verka för att lediga lärlingsplatser anmälas till byrån. Vid sidan af förmedlingsverksamheten skola anordnas föräldramöten, vid hvilka råd och anvisningar i frågå om yrkesval lämnas.

Förstaden Schöneberg har beslutat att med 500 Mark bidraga till den till 12 000 à 13 000 Mark beräknade årliga kostnaden, i förvissning om att genom en rationell lärlingsplatsförmedling en väsentlig del af frågan om ungdomsvården erhåller en lycklig lösning, i det att genom läkares och skolors medverkan större hänsyn till barnens lämplighet för tilltänkta yrken kommer att tagas; samtidigt har staden inrättat en lokal förmedlingsbyrå för såväl gossar som flickor i samband med sin arbetsförmedlingsanstalt, och skola rapporter om tillgång och efterfrågan med korta mellanrum ömsesidigt lämnas mellan den centrala och lokala anstalten.

(Soziale Praxis.)

— Kooperation. —

Kooperativa förbundets verksamhet under år 1911. Till Kooperativa förbundets under slutet af juni månad afhållna kongress hade styrelsen af trycket utgifvit den stadgeenliga berättelsen öfver föregående års verksamhet. Af denna framgår, att år 1911 för förbundet medfört en ganska god utveckling. Vid årets början voro anslutna 431 konsumtions- och produktionsföreningar. Af dessa afördes under året 46 (af hvilka åtminstone 32 upphörde med sin verksamhet), hvaremot 106 föreningar vunno inträde. Hela antalet uppgick alltså vid årsslutet till 491. Medlemsantalet i de anslutna konsumtions- och produktionsföreningarna växte från 72 419 till 79 830, motsvarande 10·2 %. Härförutom anslöt sig under året Ömsesidiga brandförsäkringsföreningen Samarbete med ej mindre än 23 699 medlemmar.

Förbundets ekonomiska verksamhet hade äfven varit framgångsrik. Omsättningen ökades från 4 513 027·93 kronor år 1910 till 5 087 775·90 kronor eller med 12·73 %. Hela denna ökning faller på försäljningen från egna lager, som stigit från 3 449 534·36 kronor år 1910 till 4 415 968·90 kronor, motsvarande en ökning med 28·03 %. Provisionsförsäljningen åter har under samma tid minskats från 1 063 493·57 kronor till 671 807·00 kronor eller med 36·83 %. Egen produktion bedref förbundet ej under här ifrågavarande år; det äger visserligen en margarinfabrik (i Vänersborg), men denna har varit utarrenderad.

Förbundets tillgångar och skulder balanserade vid årets slut på 1 604 880·37 kronor. Bland skulderna voro upptagna andelskapitalet med 117 551·11 kronor, diverse fonder med 156 862·95 kronor och årets nettovinst med 88 775·15 kronor. Af öfriga skulder märkes särskildt det å förbundets sparkassa innestående kapitalet 982 280·20 kronor. Bland tillgångarna utgöras de största posterna af: varulager 715 686·72 kronor, inventarier 49 646·40 kronor, margarinfabriken 111 000 kronor och varufordringar 565 224 52 kronor.

Vinsten på rörelsen uppgick, som nämndt, till 88 775·15 kronor eller 1·74 % å omsättningen. Att märka är emellertid att innan denna siffra framkommit, ej blott företagits betydliga afskrif-

ningar (å varulagret 79 520·72 kronor, å inventarier 45 128·88 kronor och å utestående fordringar 18 009·96 kronor eller tillsammans 142 659·56 kronor) utan äfven andelskapitalet och fonderna förräntats med 11 177·33 kronor. Det disponibla beloppet beslöt kongressen på styrelsens förslag fördela så, att kunderna erhöllo 1 % utdelning å varor, som köpts från förbundets egna lager (utom mjöl och socker); återstående 54 805·80 kronor öfverfördes till diverse fonder.

Af förbundets verksamhet har dess sparkasserörelse tilldragit sig den största uppmärksamheten. Denna rörelse, som har till ändamål dels att bereda medlemmarna lättare tillfällen att göra sina besparingar räntebärande, dels och framför allt att skaffa förbundet rörelsekapital, började under år 1908. Insättningar och uttagningar kunna göras inom ett stort antal konsumtionsföreningar och öfverskottet öfversändes till förbundet, som använder dessa medel i sin verksamhet. Rörelsens snabba utveckling visas af följande sammanställning:

Datum.	Antal sparkasse-afdelningar.	Antal motböcker.	Innestående belopp.	
			Summa kronor.	Per motbok kronor.
31/12 1908	1	6	2 729·76	454·96
» 1909	2	144	49 365·61	345·21
» 1910	133	3 714	457 584·07	123·21
» 1911	159	6 683	982 280·20	146·98

Gifvetvis hafva sparkassemedlen spelat en mycket viktig roll för förbundet genom dess frigörande i stor utsträckning från utomstående fordringsägare och ökningen af det disponibla kapitalet. Med afseende härå är följande sammanfattning af skuldposterna i de fyra senaste boksluten af intresse. Skulderna fördelade sig på följande sätt:

	31/12 1908.	31/12 1909.	31/12 1910.	31/12 1911.
Inteckningskonto	—	65 000·00	—	—
Kreditivräkning	—	15 000·00	—	—
Reverskonto	5 600·00	[1] 166 714·20	[1] 139 147·24	[1] 106 401·55
Växelskulder	245 987·58	334 657·57	9 174·36	957·31
Diverse kreditorer	169 675·89	172 449·90	131 004·09	89 112·60
Folklånsreverser	—	56 171·98	60 203·00	62 939·50
Sparkassemedel	2 729·76	49 365·61	457 584·07	982 280·20
Summa	423 993·23	859 359·26	797 112·76	1 241 691·16

Den högst afsevärda nedgången i skulden till utomstående visar att förbundet numera är i stånd att genom betalning af inköpta varor per extra kontant eller med mycket korta kredittider förskaffa sig högsta möjliga kassarabatter och sålunda öka vinsten på sin varuförmedling.

— Lefnadskostnader. —

Lefnadskostnaderna för arbetare i Köpenhamn. Af danska statens statistiska byrå insamlades under år 1909 material för en hela landet, såväl städer som landsbygd, omfattande undersökning af lefnadskostnaderna för de mindre bemedlade samhällsklasserna. Genom förmedling af fackföreningar, sjukkassor, landtmanna- och småbrukarföreningar placerades ett större antal efter en tämligen detaljerad plan uppställda hushållsböcker hos familjer, som åtogo sig att vecka för vecka under hela året 1909 i dem införa inkomster och utgifter. Af dessa böcker återkommo till byrån c:a 550 i sådant skick, att de kunde användas vid bearbetningen. Denna är ännu ej full-

[1] Till största delen skuld å margarinfabriken.

bordad; endast för det från Köpenhamn införskaffade materialet föreligger en förberedande redogörelse. Från Köpenhamn hafva inkommit 76 användbara hushållsböcker. Sedan alla såväl inkomster som utgifter, härflytande från hemmavarande vuxna barn, inackorderingar m. fl. personer, som blott delvis tillhört hushållet, frånräknats, återstod en genomsnittlig årsinkomst af 1 740 kronor, hvaremot svarade 1 764 kronor i utgifter.

Inkomsterna fördelade sig på följande poster: mannens hufvudinkomst 1 478 kr., biinkomst 60 kr., inkomst af hustruns arbete 65 kr., af barnens arbete 43 kr., understöd från sjuk- och arbetslöshetskassor 35 kr.; återstående 59 kr. utgjordes af lån, gåfvor, lotterivinster m. m. För bedömande af ifrågavarande familjers ekonomiska ställning kan mannens ofvan omnämnda hufvudinkomst 1 478 kr. jämföras med den af staden Köpenhamns statistiska kontor uppgifna årliga genomsnittsinkomsten för arbetare af alla kategorier, nämligen c:a 1 230 kr. Man finner häraf, att berörda familjer, hvilka samtliga tillhöra arbetarklassen, likväl måste räknas till de bättre situerade inom denna klass. De genomsnittliga utgifterna för en familj redovisas på följande sätt:

Föda	785	kronor
Sprit och tobak	47	»
Kläder och tvätt	200	»
Bostad	253	»
Bränsle och belysning	83	»
Försäkringsafgifter	71	»
Fackföreningsafgifter	41	»
Öfriga utgifter	284	»
Summa	1 764	»

Det är af intresse att jämföra dessa siffror med dem, som erhöllos vid undersökningen af lefnadskostnaderna i Stockholm 1907—1908 och i Helsingfors (hämtade ur den allmänna finska undersökningen af yrkesarbetarnas lefnadsvillkor) år 1909. Fullt jämförbara med de öfriga äro ej utan vidlyftiga omräkningar de svenska siffrorna, emedan i Stockholmsundersökningen inbegrepos äfven åtskilliga familjer, som ej tillhörde arbetsklassen, hvilket medfört, att den årliga inkomsten i medeltal per familj blifvit så hög som 2 051 kronor (sedan inkomsten af inackorderingar och inneboende frånräknats). I den finska undersökningen hafva däremot endast kroppsarbetare medtagits, hvilka emellertid synas representera ett något lägre skikt än de köpenhamnska.

Utgifterna fördela sig i procent räknadt sålunda:

	Köpenhamn.	Stockholm.	Helsingfors.
Föda	44·5	38·9	49·7
Sprit och tobak	2·7	2·9	1·4
Kläder och tvätt	11·3	12·5	13·1
Bostad	14·4	19·0	17·0
Bränsle och belysning	4·7	4·2	4·1
Försäkringsafgifter	4·0	2·8	2·1
Fackföreningsafgifter	2·3	0·9	0·4
Öfriga utgifter	16·1	18·8	12·2
Summa	100·0	100·0	100·0

Olikheterna mellan dessa procenttal betingas till viss grad af de olika samhällslager, som äro representerade i undersökningarna. Särskildt är detta fallet med de härvidlag mycket betecknande talen för de på födan belöpande utgifterna, som alltid relativt sjunka ju högre lefnadsstandarden i sin helhet stiger. Denna sänkning motsvaras af en lika betecknande stegring af »öfriga utgifter». Den höga procentsiffran för fackföreningsafgifter i Köpenhamn betingas af att samtliga i undersökningen deltagande budgeter härstammade från fackföreningsmedlemmar, hvilket icke var fallet hvarken i Stockholm eller Helsingfors. Mycket belysande för prisförhållandena i de tre städerna äro däremot utgifterna för bostäder. Köpenhamn intager i detta afseende en vida bättre ställning än Helsingfors och, i synnerhet, Stockholm. Härvid är äfven att märka,

att utgifterna för bostad i Stockholm visat sig relativt sjunka något med stigande inkomst, hvadan alltså procentsiffran för Stockholm för ernående af full jämförbarhet bör höjas något. Utgifterna för sprit och tobak äro relativt ungefär lika höga i Stockholm och Köpenhamn, däremot endast ungefär hälften så stora i Helsingfors. Kläder och tvätt betingade de jämförelsevis lägsta utgifterna i Köpenhamn, de högsta i Helsingfors. Försäkringsafgifter af olika slag betingade en Köpenhamnsfamiljs budget med i genomsnitt nära 50 % mera än en Stockholmsfamiljs och nära 100 % mera än Helsingforsfamiljs. Bland öfriga utgifter äro de, som gjorts för lotterispel af ett visst intresse. Af de 76 Köpenhamnsbudgeterna funnos dylika utgifter upptagna i 56, af de 150 Stockholmsbudgeterna i 78; medelbeloppet för samtliga budgeter utgjorde respektive 17 och 5 kronor. För Helsingfors föreligga inga uppgifter.

(Statistiske Efterretninger.)

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Maj månad år 1912.

Under hänvisning till de efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar af landet,[1] lämnas här en sammanfattande framställning af dess viktigaste resultat under maj månad.

Öfversikt af verksamheten under *maj* månad år 1912.

Maj:	*Manliga afdeln.*			*Kvinnliga afdeln.*			*Tillsammans.*		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Stockholm	1 960	1 329	1 014	1 567	1 955	1 053	**3 527**	**3 284**	**2 067**
Uppsala län	201	174	138	148	123	99	**349**	**297**	**237**
Södermanlands län	180	95	81	98	83	50	**278**	**178**	**131**
Östergötlands län	512	386	245	306	380	192	**818**	**766**	**437**
Norrköping	417	203	181	222	273	133	**639**	**476**	**314**
Jönköpings län	133	109	62	112	92	74	**245**	**201**	**136**
Kronobergs län	16	7	6	4	3	2	**20**	**10**	**8**
Norra Kalmar län	69	58	39	24	30	12	**93**	**88**	**51**
Södra Kalmar län	85	77	66	55	80	50	**140**	**157**	**116**
Blekinge län	193	120	84	169	191	118	**362**	**311**	**202**
Kristianstads län	137	105	82	107	196	78	**244**	**301**	**160**
Malmöhus län: Malmö	829	354	288	697	688	402	**1 526**	**1 042**	**690**
Malmöhus län: Lund	241	95	92	83	56	49	**324**	**151**	**141**
Malmöhus län: Landskrona	147	87	66	44	43	22	**191**	**130**	**88**
Malmöhus län: Hälsingborg	448	218	180	206	234	138	**654**	**452**	**318**
Malmöhus län: Ystad	70	32	23	49	38	25	**119**	**70**	**48**
Malmöhus län: Trelleborg	125	115	84	34	47	27	**159**	**162**	**111**
Malmöhus län: Eslöf	108	97	73	60	76	56	**168**	**173**	**129**
Malmöhus län: Skurup	38	40	32	8	15	8	**46**	**55**	**40**
Hallands län	145	119	69	102	127	71	**247**	**246**	**140**
Göteb. o. Bohus län	111	116	74	72	102	47	**183**	**218**	**121**
Göteborg	768	859	661	493	892	438	**1 261**	**1 751**	**1 099**
Skaraborgs län	48	33	21	31	42	20	**79**	**75**	**41**
Värmlands län	58	62	45	40	90	27	**98**	**152**	**72**
Örebro län	127	104	96	131	98	80	**258**	**202**	**176**
Västmanlands län	223	143	93	131	144	96	**354**	**287**	**189**
Kopparbergs län	183	149	102	107	133	82	**290**	**282**	**184**
Gäfle stad och län	171	121	109	71	82	40	**242**	**203**	**149**
Västernorrlands län	46	42	25	79	103	47	**125**	**145**	**72**
Jämtlands län	81	44	29	87	151	52	**168**	**195**	**81**
Västerbottens län	63	49	36	19	22	7	**82**	**71**	**43**
Norrbottens län	37	55	23	110	115	74	**147**	**170**	**97**
Tillsammans maj 1912	**7 970**	**5 597**	**4 219**	**5 466**	**6 704**	**3 669**	**13 436**	**12 301**	**7 888**
» » 1911	8 221	6 008	4 331	4 761	6 439	3 350	12 982	12 447	7 681
» april 1912	9 387	6 817	5 011	7 006	8 930	4 560	16 393	15 747	9 571

[1] De särskilda anstalterna uppräknas i tablån här ofvan; med afseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:dje sida.

På 100 *lediga platser* kommo:

Maj:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Stockholm	147	80	**107**	76	54	**63**
Uppsala län	116	120	**118**	79	80	**80**
Södermanlands län	189	118	**156**	85	60	**74**
Östergötlands län	133	81	**107**	63	51	**57**
Norrköping	205	81	**134**	89	49	**66**
Jönköpings län	122	122	**122**	57	80	**68**
Kronobergs län	229	133	**200**	86	67	**80**
Norra Kalmar län	119	80	**106**	67	40	**58**
Södra Kalmar län	110	69	**89**	86	63	**74**
Blekinge län	161	88	**116**	70	62	**65**
Kristianstads län	130	55	**81**	78	40	**53**
Malmöhus län. Malmö	234	101	**146**	81	58	**66**
Lund	254	148	**215**	97	88	**93**
Landskrona	169	102	**147**	76	51	**68**
Hälsingborg	206	88	**145**	83	59	**70**
Ystad	219	129	**170**	72	66	**69**
Trelleborg	109	72	**98**	73	57	**69**
Eslöf	111	79	**97**	75	74	**75**
Skurup	95	53	**84**	80	53	**73**
Hallands län	122	80	**100**	58	56	**57**
Götcb. o. Bohus län	96	71	**84**	64	46	**56**
Göteborg	89	55	**72**	77	49	**63**
Skaraborgs län	145	74	**105**	64	48	**55**
Värmlands län	94	44	**64**	73	30	**47**
Örebro län	122	134	**128**	92	82	**87**
Västmanlands län	156	91	**123**	65	67	**66**
Kopparbergs län	123	80	**103**	68	62	**65**
Gäfle stad och län	141	87	**119**	90	49	**73**
Västernorrlands län	110	77	**86**	60	46	**50**
Jämtlands län	184	58	**86**	66	34	**42**
Västerbottens län	129	86	**115**	73	32	**61**
Norrbottens län	67	96	**86**	42	64	**57**
Tillsammans maj 1912	**142**	**82**	**109**	**75**	**55**	**64**
» » 1911	137	74	104	72	52	62
» april 1912	138	78	104	74	51	61

Vid samtliga under månaden verksamma anstalter gjordes tillhopa 13 436 ansökningar om arbete, hvaraf 7 970 af män och 5 466 af kvinnor. Samtidigt funnos disponibla 12 301 lediga platser, nämligen 5 597 för män och 6 704 för kvinnor. Hela antalet tillsatta platser uppgick till 7 888, af hvilka 4 219 besattes med män och 3 669 med kvinnor.

Bland de *särskilda anstalterna* uppvisa gifvetvis de i storstäderna belägna samt de större länsförmedlingarna den största omsättningen af arbetskraft; en relativt större frekvens framträder äfven vid de anstalter, som fungerat under någon längre tid och därunder hunnit förvärfva mera omfattande förbindelser och förtroende.

Närmare upplysningar i öfrigt rörande verksamheten vid de olika anstalterna kunna inhämtas ur här meddelade tabeller.

Arbetsmarknadens allmänna läge företedde inga nämnvärda förändringar utöfver den minskning i efterfrågan och tillgång på platser, som städse förspörjes efter vårflyttningen. Arbetstillfällena inom jordbruket voro

Tillsatta platser

i jämförelse med föregående månad samt motsvarande tid föregående år.

Anstalter.	Hela antalet.			Ökning (+) eller minskning (—).				Januari—maj.			
	Maj. 1911.	April. 1912.	Maj. 1912.	Maj 1911—Maj 1912.		April 1912—Maj 1912.		Hela antalet.		Ökning (+) eller minskning (—) 1911/1912.	
				Antal.	%.	Antal.	%.	1911.	1912.	Antal.	%.
Stockholm	1 940	2 067	*2 067*	+ 127	+ 7	± 0	± 0	6 567	8 519	+ 1 952	+ 30
Uppsala län	243	377	*237*	— 6	— 2	— 140	— 37	1 290	1 416	+ 126	+ 10
Södermanlands län	138	189	*131*	— 7	— 5	— 58	— 31	236	746	+ 510	+ 116
Östergötlands län	451	610	*437*	— 14	— 3	— 173	— 28	2 026	2 409	+ 383	+ 19
Norrköping	380	396	*314*	— 66	— 17	— 82	— 21	1 453	1 584	+ 131	+ 9
Jönköpings län	113	176	*136*	+ 23	+ 20	— 40	— 23	595	669	+ 74	+ 12
Kronobergs län [1]	—	—	*8*	—	—	—	—	—	8	—	—
Norra Kalmar län	45	64	*51*	+ 6	+ 13	— 13	— 20	172	258	+ 86	+ 50
Södra Kalmar län [2]	84	105	*116*	+ 32	+ 38	+ 11	+ 10	221	447	+ 226	+ 102
Blekinge län	174	264	*202*	+ 28	+ 16	— 62	— 23	779	991	+ 212	+ 27
Kristianstads län	166	237	*160*	— 6	— 4	— 77	— 32	663	860	+ 197	+ 30
Malmöhus län. Malmö	699	872	*690*	— 9	— 1	— 182	— 21	2 923	3 321	+ 398	+ 14
Malmöhus län. Lund	145	174	*141*	— 4	— 3	— 33	— 19	631	726	+ 95	+ 15
Malmöhus län. Landskrona	100	136	*88*	— 12	— 12	— 48	— 35	357	452	+ 95	+ 27
Malmöhus län. Hälsingborg	355	420	*318*	— 37	— 10	— 102	— 24	1 465	1 492	+ 27	+ 9
Malmöhus län. Ystad	43	62	*48*	+ 5	+ 12	— 14	— 23	226	254	+ 28	+ 12
Malmöhus län. Trelleborg [2]	79	158	*111*	+ 32	+ 41	— 47	— 30	206	466	+ 260	+ 126
Malmöhus län. Eslöf	86	128	*129*	+ 43	+ 50	+ 1	+ 1	382	513	+ 131	+ 34
Malmöhus län. Skurup	36	47	*40*	+ 4	+ 11	— 7	— 15	146	196	+ 50	+ 34
Hallands län	170	228	*140*	— 30	— 18	— 88	— 39	710	777	+ 67	+ 9
Göteb. o. Bohus län	118	135	*121*	+ 3	+ 3	— 14	— 10	464	567	+ 103	+ 22
Göteborg	1 146	1 302	*1 099*	— 47	— 4	— 203	— 16	4 380	5 140	+ 760	+ 17
Skaraborgs län	32	76	*41*	+ 9	+ 28	— 35	— 46	211	239	+ 28	+ 13
Värmlands län	65	89	*72*	+ 7	+ 11	— 17	— 19	378	388	+ 10	+ 3
Örebro län	256	271	*176*	— 80	— 31	— 95	— 35	954	951	— 3	—
Västmanlands län	157	297	*189*	+ 32	+ 20	— 108	— 36	805	1 116	+ 311	+ 39
Kopparbergs län	159	236	*184*	+ 25	+ 16	— 52	— 22	675	923	+ 248	+ 37
Gäfle stad och län	142	153	*149*	+ 7	+ 5	— 4	— 3	654	691	+ 37	+ 6
Västernorrlands län	88	127	*72*	— 16	— 18	— 55	— 43	683	680	— 3	—
Jämtlands län [2]	—	92	*81*	—	—	— 11	— 12	—	375	—	—
Västerbottens län [1]	—	—	*43*	—	—	—	—	—	43	—	—
Norrbottens län	71	83	*97*	+ 26	+ 37	+ 14	+ 17	440	438	— 2	—
Tillsammans	**7 681**	**9 571**	**7 888**	**+ 207**	**+ 3**	**— 1 683**	**— 18**	**30 692**	**37 655**	**+ 6 963**	**+ 23**
Däraf jordbruk och skogshush. m. m.	1 497	2 202	*1 336*	— 161	— 11	— 866	— 39	6 336	7 479	+ 1 143	+ 18
» öfriga näringsgrenar	6 184	7 369	*6 552*	+ 368	+ 19	— 817	— 11	24 356	30 176	+ 5 820	+ 24

ej längre rikliga, och beskrifves arbetstillgången flerstädes såsom mindre god. Äfven för grofarbetare i allmänhet var arbetsmarknaden på flera håll mindre tillfredsställande. Däremot uppgifves tämligen allmänt, att arbetstillgången varit god för yrkesskickliga arbetare.

Som vanligt voro kvinnliga arbetare mycket efterfrågade till jordbruket, å vissa håll äfven ogifta och i allmänhet yngre drängar.

[1] Anstalten började sin verksamhet under år 1912.
[2] » » » » » » 1911.

Tablån å föregående sida lämnar en närmare belysning af *verksamhetens utveckling* vid de olika anstalterna, i hvad angår de tillsatta platsernas antal. Nästan öfverallt finner man en stark framåtgång i jämförelse med motsvarande tidpunkt under föregående år. Åtskilliga anstalter hafva däremot något mindre resultat än under april månad, då den stora vårflyttningen inom jordbruket och det husliga arbetet framkallar osedvanligt stor omsättning. För samtliga anstalter och yrkesgrenar uppgick ökningen vid jämförelse med maj 1911 till 207 eller 3 % (för jordbruket m. m. dock en minskning af 161 eller 11 % men för öfriga näringsgrenar en ökning af 368 eller 19 %); i förhållande till resultaten under nästföregående månad utgjorde minskningen 1 683 eller 18 % (däraf för jordbruket m. m. 866 eller 39 % samt för öfriga näringsgrenar 817 eller 11 %).

Efterföljande tablåer innehålla närmare uppgifter beträffande den offentliga arbetsförmedlingens betydelse för *större yrkesgrupper* samt för verksamhetens utveckling och arbetstillgången därinom. Det torde vara nog att här ytterligare betona, hurusom alltjämt en synnerligen skarp skillnad framträder mellan å ena sidan jordbruket och skogshushållningen, där i allmänhet rik arbetstillgång yppas, samt å den andra sidan de industriella yrkena m. fl., hvilka visa öfverflöd på arbetskraft.

Den grundväsentliga skillnaden mellan arbetsmarknaden inom jordbruket och inom de industriella yrkena kommer klart till synes i nedanstående tablå, som jämväl lämnar tillfälle till jämförelser med motsvarande tid föregående år samt med nästlidna månad.

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.			*Tillsatta platser.*		
Jordbruket m. m.	Maj. 1911.	April. 1912.	Maj. 1912.	Maj. 1911.	April. 1912.	Maj. 1912.
Män	78	88	*103*	65	65	*72*
Kvinnor	40	43	*36*	46	42	*40*
Tillsammans	**69**	**77**	***84***	**60**	**59**	***63***
Öfriga näringsgrenar.						
Män	163	173	*157*	75	80	*77*
Kvinnor	78	83	*86*	53	52	*56*
Tillsammans	**113**	**113**	***115***	**62**	**61**	***64***
Samtliga yrkesgrenar.						
Män	137	138	*142*	72	74	*75*
Kvinnor	74	78	*82*	52	51	*55*
Tillsammans	**104**	**104**	***109***	**62**	**61**	***64***

För en närmare kännedom om arbetsförmedlingens betydelse för de särskilda *näringsgrenarna* hänvisas till resp. tabeller i det följande. Här skola emellertid återgifvas de för bedömandet af arbetsmarknadens läge betydelsefullaste siffrorna rörande proportionen mellan arbetsansökningar och lediga platser (både män och kvinnor).

Öfversikt af verksamheten för större *hufvudgrupper* af arbete.

Hufvudgrupper.	*Manliga afdelningen.*			*Kvinnliga afdelningen.*			*Tillsammans.*		
	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökn. om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
Maj:									
Jordbruk o. skogshushållning	1 564	1 514	1 089	220	613	247	**1 784**	**2 127**	**1 336**
Grufdrift och malmförädling	35	49	23	—	—	—	**35**	**49**	**23**
Industri o. handtverk m. m.	2 781	1 823	1 324	379	308	170	**3 160**	**2 131**	**1 494**
Handel och samfärdsel . . .	1 521	1 092	723	850	1 122	521	**2 371**	**2 214**	**1 244**
Husligt arbete	17	—	—	3 877	4 612	2 705	**3 894**	**4 612**	**2 705**
Allmän o. litterär verksamhet	16	16	12	35	39	22	**51**	**55**	**34**
Öfriga slag af arbete	2 036	1 103	1 048	105	10	4	**2 141**	**1 113**	**1 052**
Samtliga yrkesgrenar	**7 970**	**5 597**	**4 219**	**5 466**	**6 704**	**3 669**	**13 436**	**12 301**	**7 888**
Ökning (+) eller **minskning** (—) från föreg. månad.									
Absoluta tal.									
Jordbruk o. skogshushållning	— 894	—1 289	— 729	— 173	— 306	— 137	—1 067	—1 595	— 866
Grufdrift och malmförädling	+ 1	+ 21	— 4	—	—	—	+ 1	+ 21	— 4
Industri o. handtverk m. m. .	— 258	+ 295	+ 218	— 22	— 36	— 8	— 280	+ 259	+ 210
Handel och samfärdsel . . .	— 46	+ 35	+ 17	— 52	— 59	— 15	— 98	— 24	+ 2
Husligt arbete	+ 14	— 2	—	—1 265	—1 820	— 730	—1 251	—1 822	— 730
Allmän o. litterär verksamhet	— 1	+ 4	+ 4	— 23	— 7	— 1	— 24	— 3	+ 3
Öfriga slag af arbete	— 233	— 284	— 298	— 5	+ 2	± 0	— 238	— 282	— 298
Samtliga yrkesgrenar	**—1 417**	**—1 220**	**— 792**	**—1 540**	**—2 226**	**— 891**	**—2 957**	**—3 446**	**—1 683**
Relativa tal.[1]									
Jordbruk o. skogshushållning	— 36	— 46	— 40	— 44	— 34	— 36	— 37	— 43	— 39
Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Industri o. handtverk m. m. .	— 8	+ 19	+ 20	— 5	— 10	— 4	— 8	+ 14	+ 16
Handel och samfärdsel . . .	— 3	+ 3	+ 2	— 9	— 5	— 2	— 4	— 1	—
Husligt arbete	—	—	—	— 25	— 28	— 21	— 24	— 28	— 21
Allmän o. litterär verksamhet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	— 10	— 20	— 22	—	—	—	— 10	— 20	— 21
Samtliga yrkesgrenar	**— 15**	**— 18**	**— 16**	**— 22**	**— 25**	**— 20**	**— 18**	**— 22**	**— 18**

På 100 *lediga platser* kommo:[1]

Maj:	*Ansökningar om arbete.* Män.	Kvinnor.	Tillsammans.	*Tillsatta platser.* Manl.	Kvinnl.	Tillsammans.
Jordbruk och skogshushållning	103	36	**84**	72	40	**63**
Grufdrift och malmförädling .	—	—	—	—	—	—
Industri och handtverk m. m. .	153	123	**148**	73	55	**70**
Handel och samfärdsel	139	76	**107**	66	46	**56**
Husligt arbete	—	84	**84**	—	59	**59**
Allmän o. litterär verksamhet .	—	—	—	—	—	—
Öfriga slag af arbete	185	—	**192**	95	—	**95**
Samtliga yrkesgrenar	**142**	**82**	**109**	**75**	**55**	**64**

[1] Proportionstal hafva här ej beräknats i de fall, då de absoluta talen äro små. Dessa hafva dock medräknats i summan för »samtliga yrkesgrenar», hvaraf förklaras vissa skiljaktigheter mellan de under denna rubrik uppförda talen samt de detaljsummor, som finnas angifna.

Tillsatta platser inom vissa *yrkesspecialiteter.*

Manliga afdelningen.				*Kvinnliga afdelningen.*			
Specialiteter.	Maj 1911.	April 1912.	Maj 1912.	Specialiteter.	Maj 1911.	April 1912.	Maj 1912.
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Befälspersonal	15	31	*16*	Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare	78	234	*109*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare på stat	63	213	*66*	Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tillfälliga arbeterskor	174	111	*109*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tjänare i kost	344	928	*463*	Jordbruk, skogshushållning m. m. — Diverse personal	34	39	*29*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Tillfälliga arbetare	462	283	*315*	Spinneriarbetare	1	1	*1*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Trädgårdspersonal	266	311	*153*	Väfveriarbetare	5	3	*8*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Skogspersonal	38	43	*44*	Kapp- och klädsömmerskor	9	24	*19*
Jordbruk, skogshushållning m. m. — Andra	23	9	*32*	Linnesömmerskor	1	5	*3*
Tegelbruksarbetare	58	40	*87*	Trikotageарbetare	—	1	—
Gjutare och formare	20	11	*17*	Tvätt- och strykningsarbetare	26	25	*26*
Bleck- och plåtslagare	17	24	*17*	Bageri- och konditoriarbetare	22	27	*27*
Smeder och hofslagare	77	69	*71*	Bryggeri- och mineralvattensarbetare	19	15	*11*
Verktygsarbetare	6	1	*2*	Litografer och kemigrafer	3	1	*5*
Filare och bänkarbetare	60	40	*49*	Fabriksarbetare, ej spec.	1	4	*8*
Maskinarbetare	35	32	*42*	Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	47	56	*48*
D:o handtlangare	31	22	*39*	Hotell-, kafé- och restaur. — Servitriser	59	102	*78*
Sågverks- och brädgårdsarbetare	78	29	*75*	Hotell-, kafé- och restaur. — Städerskor	23	43	*33*
Maskin- och modellsnickare	9	5	*5*	Hotell-, kafé- och restaur. — Kokerskor	26	23	*27*
Möbel- och finsnickare (träsnid.)	25	22	*29*	Hotell-, kafé- och restaur. — Diskerskor m. fl.	170	233	*246*
Jord-, beton- och schaktningsarbetare (inkl. gatu-, väg- och vattenbyggnadsarbetare)	165	152	*164*	Privat tjänst — Hushållerskor	65	70	*49*
Grundläggare, bergsprängare och stensättare	19	15	*21*	Privat tjänst — Hus- och barnjungfrur	240	428	*251*
Rörläggare, gas- och vattenledningsarbetare	10	12	*11*	Privat tjänst — Kokerskor och köksor	114	289	*170*
Murare	91	55	*25*	Privat tjänst — Ensamjungfrur	601	1 197	*665*
Murarbetsmän och tegelbärare	122	47	*90*	Privat tjänst — Tvätt- och rengöringsarbeterskor	1 365	1 313	*1 443*
Byggnadssnickare och timmermän	181	172	*194*	Springflickor	26	35	*33*
Måleriarbetare	63	47	*69*				
Kvarnarbetare	7	3	*4*				
Bageri- och konditoriarbetare	8	20	*19*				
Bryggeri- och mineralvattensarbetare	27	15	*10*				
Bokhållare, kontors- och lagerbiträden	26	16	*22*				
Månadskarlar, handels- och lagerarbetare	85	99	*91*				
Springpojkar	22	204	*220*				
Varuutkörare	13	19	*18*				
Kuskar och åkeriarbetare	92	127	*72*				
Kaptener, styrmän, sjömän	6	8	*6*				
Maskinister, eldare, kollämpare	3	9	*4*				
Stufveriarbetare	108	2	*36*				

På 100 *lediga platser* kommo:

	Ansökningar om arbete.		
	Maj 1911.	April 1912.	Maj 1912.
Jordbruk och skogshushållning m. m.	69	77	*84*
Metall- och maskinindustri	174	178	*164*
Trävaruindustri	136	201	*125*
Byggnadsverksamhet	145	202	*132*
Textilindustri	400	232	*477*
Beklädnadsindustri	97	122	*141*
Närings- och njutningsämnesindustri	120	160	*196*
Kontors- o. d. personal	291	244	*291*
Butiks- o. d. personal	177	246	*216*
Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	60	63	*62*
Landtransport	105	100	*102*
Husligt arbete	75	80	*84*
Grofarbete	203	171	*192*

Om man frånser jordbruket och de specifikt kvinnliga yrkesområdena, så häntyda proportionstalen på mycket riklig tillgång på arbetskraft. Inom textilindustrien hafva förhållandena ånyo försämrats, likaså för kontorspersonal, medan för butikspersonal någon lättnad synes hafva inträdt.

Antalet platser, som under *maj* månad tillsatts utom resp. orter.

	Maj 1912.			Maj	April
	Manliga.	Kvinnliga.	Tillsammans.	1911.	1912.
Stockholm	164	48	**212**	290	260
Uppsala län	16	8	**24**	15	52
Södermanlands län	4	1	**5**	11	8
Östergötlands län	4	1	**5**	6	9
Norrköping	124	23	**147**	170	205
Jönköpings län	8	5	**13**	32	14
Kronobergs län	—	—	—	—	—
Norra Kalmar län	1	—	**1**	4	2
Södra Kalmar län	5	—	**5**	5	2
Blekinge län	14	20	**34**	38	57
Kristianstads län	15	3	**18**	22	47
Malmöhus län. Malmö	99	38	**137**	141	163
Malmöhus län. Lund	48	12	**60**	54	59
Malmöhus län. Landskrona	24	1	**25**	22	23
Malmöhus län. Hälsingborg	69	17	**86**	124	110
Malmöhus län. Ystad	19	5	**24**	16	29
Malmöhus län. Trelleborg	26	6	**32**	23	47
Malmöhus län. Eslöf	57	31	**88**	50	86
Malmöhus län. Skurup	24	6	**30**	32	30
Hallands län	3	7	**10**	10	12
Göteb. o. Bohus län	11	2	**13**	20	5
Göteborg	104	9	**113**	123	122
Skaraborgs län	—	1	**1**	1	1
Värmlands län	—	—	—	30	2
Örebro län	3	—	**3**	68	13
Västmanlands län	2	—	**2**	4	3
Kopparbergs län	1	—	**1**	1	12
Gäfle stad och län	3	1	**4**	8	4
Västernorrlands län	8	12	**20**	22	20
Jämtlands län	—	1	**1**	—	2
Västerbottens län	1	—	**1**	—	—
Norrbottens län	—	—	—	—	—
Tillsammans maj 1912	857	258	**1 115**	**1 342**	**1 399**
» » 1911	1 035	307	1 342	—	—
» april 1912	1 024	375	1 399	—	—

I det föregående återfinnes en öfversikt öfver antalet tillsatta platser för vissa *specialiteter af arbetare*, dels under ifrågavarande månad och dels motsvarande tid föregående år samt under nästlidna månad. För kvinnorna återfinnas de största förmedlingsresultaten naturligen inom gruppen husligt arbete i privat tjänst, nämligen 49 platser för hushållerskor, 251 för hus- och barnjungfrur, 170 för kokerskor och köksor, 665 för ensamjungfrur samt 1 443 inom tvätt- och rengöringsarbete o. s. v.; inom hotell-, kafé- och restaurantrörelse anställdes 78 servitriser, 33 städerskor, 27 kokerskor, 246 diskerskor o. s. v. Inom handels-, kontors- och lagerarbeten placerades 48, i jordbruks- o. d. arbete 247. Bland viktigare manliga specialiteter må anföras tegelbruksarbetare 87, smeder och hofslagare 71, filare och bänkarbetare 49, maskinarbetare 42, d:o handtlangare 39, sågverks- och brädgårdsarbetare 75, möbel- och finsnickare 29, jord-, beton- o. d. arbetare 164, grundläggare, bergsprängare o. s. v. 21, murare 25, murarbetsmän och tegelbärare 90, byggnadssnickare och timmermän 194, måleriarbetare 69, handels- och lagerarbetare 91, springpojkar 220, kuskar och åkeriarbetare 72, stufveriarbetare 36 o. s. v. Inom jordbruk och skogshushållning m. m. anställdes: befälspersonal 16, tjänare på stat 66, tjänare i husbondes kost 463, tillfälliga arbetare 315, trädgårdspersonal 153, skogspersonal 44 samt diverse andra arbetare 32.

Utanför de orter, där anstalterna äro belägna, tillsattes under månaden 1 115 platser, hvaraf 857 manliga och 258 kvinnliga; motsvarande tal föregående år voro 1 342, 1 035 och 307 samt under nästlidna månad 1 399, 1 024 och 375. Dessa siffror gifva dock endast ett svagt intryck af de offentliga anstalternas verkliga betydelse för omgifvande trakt, enär vid samtliga länsanstalter alla platser, som tillsatts inom resp. län, redovisas såsom förefintliga inom orten.

Arbetsmarknadens läge enligt arbetsförmedlingsanstalternas rapporter.

A) *Allmän öfversikt.*

Stockholm. Manliga afdelningen. Arbetsmarknadens läge har ytterligare förbättrats. Till jordbruket har tillgången på arbete varit god med någon brist på arbetskraft, särskildt trädgårdsarbetare. Inom byggnadsindustrien hafva arbetena ännu icke tagit någon större omfattning; däremot har inom den mindre verkstadsindustrien och fabriksrörelsen samt andra industriella företag arbetsmarknaden i allmänhet varit medelgod. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit synnerligen god.

Uppsala län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden var i början af månaden rätt lifiig; mot slutet af densamma har dock arbetstillgången betydligt minskats. — Å kvinnliga afdelningen råder brist på arbetskraft till landet.

Södermanlands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god för yrkesskickliga arbetare, men dålig för grofarbetare och yngre fabriksarbetare. Till jordbruket har tillgången på arbete i det närmaste motsvarat efterfrågan. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god med brist på arbetskraft.

Östergötlands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god inom byggnadsindustrien. Till jordbruket däremot har arbetstillgången varit mindre god, med undantag för täckdikesgräfvare. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit god.

Norrköping. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har under månaden försämrats och kan betecknas som dålig. Arbetslösheten jämförelsevis stor, särskildt inom byggnadsbranschen. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god med brist på arbetskraft.

Jönköpings län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden kan betecknas som ganska god med undantag för grofarbetare. — Kvinnliga afdelningen. Arbetsmarknaden god.

Kronobergs län. Arbetsmarknaden normal.

Norra Kalmar län. Arbetsmarknaden normal och ungefär lika med samma tid föregående år.

Södra Kalmar län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit ganska god med undantag för grofarbetare. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god.

Blekinge län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har något förbättrats, särskildt för yrkeslärda arbetare, hvadan någon arbetslöshet bland dessa icke torde ha förekommit. För jordschaktnings-, grundläggnings- och grofarbetare har däremot arbetsmarknaden icke varit fullt tillfredsställande. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit god med brist på kunniga tjänarinnor.

Kristianstads län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har i jämförelse med motsvarande tid föregående år försämrats. Äfven till jordbruket har efterfrågan å arbetskraft icke varit tillräcklig. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit mycket god.

Malmö. Manliga afdelningen. Inom järn- och metallindustrien har arbetstillgången varit god för yrkesskickliga arbetare; för icke yrkeslärda arbetare däremot synnerligen dålig. Äfven till jordbruket har efterfrågan på arbetskraft varit otillräcklig. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit god.

Lund. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god för yrkesarbetare, men mycket dålig för jordbruks-, fabriks- och grofarbetare. — Å kvinnliga afdelningen hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft i det närmaste motsvarat hvarandra.

Landskrona. Arbetsmarknaden har varit tämligen god å såväl manliga som kvinnliga afdelningen.

Hälsingborg. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit något sämre än under såväl föregående månad som motsvarande tid föregående år. Efterfrågan på arbetskraft till jordbruket har varit af ringa omfattning och något nämnvärdt behof af arbetskraft till rotfruktsskötsel har ännu ej förmärkts. Inom byggnadsverksamheten har arbetstillgången varit ganska god; för icke yrkeslärda arbetare däremot otillräcklig. — Kvinnliga afdelningen. Arbetstillgången god. Brist på arbetskraft.

Ystad. Arbetstillgången har varit god såväl inom byggnads- som öfriga näringsgrenar. Till jordbruket har arbetstillgången varit ringa.

Trelleborg. Manliga afdelningen. Tillgång och efterfrågan på arbetskraft hafva i det närmaste motsvarat hvarandra. Arbetsmarknaden kan betecknas som tämligen god och bättre än under motsvarande tid föregående år. — Å kvinnliga afdelningen råder brist på dugliga ensamjungfrur och mjölkjungfrur.

Eslöf. Arbetsmarknaden har varit betydligt bättre än under samma tid föregående år. För en del byggnads- och grofarbetare inom staden har dock arbetstillgången varit otillräcklig. Efterfrågan å jordbruksarbetare har ej varit särdeles stor.

Skurup. Arbetsmarknaden normal.

Hallands län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit sämre än under föregående månad men ungefär lika med motsvarande tid föregående år. För byggnads- och järnarbetare har arbetstillgången varit ganska god; för grofarbetare däremot dålig. — Å kvinnliga afdelningen råder brist på arbetskraft.

Göteborgs och Bohus län. Arbetsmarknaden har varit god å såväl manliga som kvinnliga afdelningen.

Göteborg. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit synnerligen god. Till jordbruket, inom maskinindustrien samt tidtals äfven inom grofarbetet har efterfrågan på arbetskraft varit större än tillgången. Med undantag för kontors- och handelspersonal har ej heller någon arbetslöshet förekommit, snarare brist på arbetskraft. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit synnerligen god.

Skaraborgs län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden har varit ganska god och bättre än under motsvarande tid föregående år. Någon arbetsbrist har icke förekommit med undantag för grofarbetare. — Kvinnliga afdelningen. Brist på tjänarinnor till landet.

Värmlands län. Manliga afdelningen. Arbetsmarknaden normal; bättre än under såväl föregående månad som motsvarande tid föregående år. — Å kvinnliga afdelningen råder ständig brist på tjänarinnor till landet.

Örebro län. Arbetsmarknaden har varit god. Till jordbruket hafva tillgång och efterfrågan på arbetskraft ungefär motsvarat hvarandra.

Västmanlands län. Arbetsmarknaden har varit god.

Kopparbergs län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god inom de flesta näringsgrupper. — Å kvinnliga afdelningen råder brist på tjänarinnor till husligt arbete samt till landet.

Gäfle stad och län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god och förbättrad. — Å kvinnliga afdelningen har arbetstillgången varit mycket god.

Västernorrlands län. Arbetsmarknaden har varit jämförelsevis god. Brist på kvinnlig arbetskraft.

Jämtlands län. Manliga afdelningen. Under månadens förra hälft var arbetstillgången mycket knapp, men har under senare delen af densamma afsevärdt ökats. — Kvinnliga afdelningen. Brist på arbetskraft.

Västerbottens län. Manliga afdelningen. Arbetstillgången har varit god. För byggnads-, sågverks- och grofarbetare har t. o. m. efterfrågan öfverstigit tillgången. — Å kvinnliga afdelningen har arbetsmarknaden varit normal.

Norrbottens län. Arbetsmarknaden god med riklig tillgång på arbete.

B) *Tillgången på arbete.*

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Stockholm.	
Verkstads-, byggnads- och fabriksarbetare, kontorister, expediter, handelsarbetare, åkeri- och grofarbetare, sjöfolk. — Fabriksarbeterskor, kontors-, butiks- och lagerbiträden, uppasserskor, kokerskor till hotell och restaurant, städerskor.	Trädgårdsarbetare. — Diskerskor, köksor till restaurant, kokerskor, ensamjungfrur.
Uppsala län.	
Grofarbetare.	——
Södermanlands län.	
Rättare, fabriksarbetare, putsare, metallarbetare, grofarbetare. — Hushållerskor, yngre tjänstflickor.	Ladugårdskarlar, kördrängar. — Dugliga ensamjungfrur, kokerskor, mjölkjungfrur.
Östergötlands län.	
Rättare, ogifta stalldrängar, smeder, maskinarbetare, skomakare, kvarnarbetare, maskinister, bokhållare, expediter, grofarbetare, f. d. militärer.	Yngre arbetsdrängar, täckdikesgräfvare, byggnadssnickare, gjutare. — Mjölkjungfrur, hushållerskor, ensamjungfrur.
Norrköping.	
Inom de flesta manliga yrken och fack. — Rengöringsarbeterskor.	Lärlingar och springpojkar. — Tjännarinor till husligt arbete, mjölkjungfrur.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Jönköpings län.	
Sågverks- och grofarbetare, handelspersonal. — Yngre tjänstflickor.	Dugliga kokerskor, jungfrur till landet.
Kronobergs län.	
Daglönare, månadskarlar, grofarbetare.	Dugliga yrkesarbetare. — Tjänarinnor, alla slag.
Norra Kalmar län.	
——	Dugliga ensamjungfrur, mjölkjungfrur.
Södra Kalmar län.	
Byggnads- och grofarbetare.	Yngre drängar. — Mjölkjungfrur, dugliga ensamjungfrur.
Blekinge län.	
Handels- och grofarbetare.	Kokerskor, ensamjungfrur, diskerskor och köksor till hotell.
Kristianstads län.	
Daglönare, drängar, grofarbetare.	Mjölkjungfrur, kokerskor, ensamjungfrur, köksjungfrur till hotell.
Malmö.	
Drängar, daglönare, kuskar, chaufförer, bokhållare, kontors- och handelsarbetare. — Kassörskor, kontors- och butikspersonal, fabriksarbeterskor, tvätt- och rengöringsarbeterskor.	Yngre drängar till landet, smidare, järn- och metallarbetare, målare, murare, gjutare. — Tjänarinnor till husligt arbete, yngre fabriksarbeterskor, passflickor.
Lund.	
Jordbruks-, fabriks- och grofarbetare.	Yrkesarbetare, alla slag. — Mjölkjungfrur.
Landskrona.	
Daglönare, fabriks- och grofarbetare.	Byggnadssnickare, målare, yngre drängar. — Mjölkjungfrur, dugliga ensamjungfrur, kunniga i matlagning.
Hälsingborg.	
Jordbruksarbetare, mindre yrkesskickliga järnarbetare, jord-, beton- och schaktningsarbetare, murerlarbetsmän, fabriks-, handels- och grofarbetare. — Fabriksarbeterskor, hushållerskor, hjälpkvinnor.	Yngre drängar, yrkesskickliga järn- och metallarbetare, lärlingar och springpojkar. — Mjölkjungfrur, diskerskor, köksor, kokerskor, barnjungfur, kunniga ensamjungfrur.
Ystad.	
Jordbruks- och grofarbetare.	——
Trelleborg.	
Grofarbetare, daglönare, springpojkar.	Dugliga ensamjungfrur, mjölkjungfrur.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Eslöf.	
Jordbruks- och grofarbetare.	Tjänarinnor till landet.
Skurup.	
Daglönare, äldre drängar.	Byggnadsarbetare, alla slag. — Tjänarinnor.
Hallands län.	
Daglönare, grofarbetare, handelspersonal.	Byggnadssnickare, målare, springpojkar, lärlingar. — Dugliga tjänarinnor till såväl staden som landet.
Göteborgs och Bohus län.	
Butikspersonal, byggnadssnickare, stenarbetare, månadskarlar, f. d. militärer.	Jordbruksarbetare, grofarbetare. — Tjänarinnor.
Göteborg.	
Bokhållare, handelsbiträden, handelsarbetare, grofarbetare. — Butiks- och lagerbiträden, städerskor, serveringsflickor.	Ogifta drängar, gjutare, grofplåtslagare, bleck- och plåtslagare, smeder, järnsvarfvare, smedhandtlangare, springpojkar, lärlingar, grofarbetare. — Mjölkjungfrur, ensamjungfrur, passflickor.
Skaraborgs län.	
Grofarbetare.	Jungfrur till landet.
Värmlands län.	
Yngre jungfrur, hjälpkvinnor.	Mjölk- och ladugårdsjungfrur, tjänarinnor till landet.
Örebro län.	
Inom nästan alla yrkesgrupper.	Landsjungfrur.
Västmanlands län.	
Grofarbetare.	Jordbruksdrängar, ladugårdsskötare. — Kokerskor, dugliga ensamjungfrur.
Kopparbergs län.	
Grofarbetare.	Jungfrur till landet och husligt arbete.
Gäfle stad och län.	
Grofarbetare. — Yngre tjänstflickor.	Metall- och maskinarbetare, möbelsnickare, springpojkar. — Kokerskor, kunniga ensamjungfrur, köksor till hotell.
Västernorrlands län.	
Grofarbetare.	Tjänarinnor, alla slag.

Öfverflöd på arbetskraft.	*Brist på arbetskraft.*
Jämtlands län.	
Varuutkörare, grofarbetare m. fl.	Jordbruksdrängar. — Tjänarinnor.
Västerbottens län.	
Kontors- och butikspersonal, vaktmästare. — Butiksbiträden.	Grofarbetare, byggnadssnickare, jordbruksdrängar, stenarbetare. — Köksor, ensamjungfrur.
Norrbottens län.	
—	Jordbruks- och skogsarbetare, snickare, murare, timmermän. — Kunniga köksor, ensamjungfrur.

Sveriges offentliga arbetsförmedling *maj* 1912.

Sammandrag för *samtliga anstalter*.

Yrkesgrupper.	Manliga afdelningen.			Kvinnliga afdelningen.			Tillsammans.			På 100[1] lediga platser kommo:	
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	ansökningar om arbete.	tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	1 564	1 514	1 089	220	613	247	**1 784**	**2 127**	**1 336**	84	63
II. Grufdrift och malmförädling	35	49	23	—	—	—	**35**	**49**	**23**	—	—
III. Industri och handtverk m. m.:											
A Jord-, sten- och glasindustri	93	180	137	2	—	—	**95**	**180**	**137**	53	76
B Metall- o. maskinindustri	679	416	281	16	9	9	**695**	**425**	**290**	164	68
C Trävaruindustri	210	167	125	2	2	2	**212**	**169**	**127**	125	75
D Byggnadsverksamhet	1 045	792	602	—	—	—	**1 045**	**792**	**602**	132	76
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	49	31	27	13	14	12	**62**	**45**	**39**	138	87
F Textilindustri	75	3	—	49	23	10	**124**	**26**	**10**	477	38
G Beklädnadsindustri	43	25	7	144	108	62	**187**	**133**	**69**	141	52
H Närings- och njutningsämnesindustri	240	67	42	88	100	45	**328**	**167**	**87**	196	52
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	50	18	17	19	11	7	**69**	**29**	**24**	238	83
J Trämasse- och pappersindustri	23	19	15	20	17	4	**43**	**36**	**19**	119	53
K Grafisk industri	37	6	2	7	10	6	**44**	**16**	**8**	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	237	99	69	19	14	13	**256**	**113**	**82**	227	73
IV. Handel och samfärdsel:											
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	64	22	20	32	11	4	**96**	**33**	**24**	291	73
B Butiks- och magasinspersonal	460	218	177	201	88	47	**661**	**306**	**224**	216	73
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	70	80	59	528	885	426	**598**	**965**	**485**	62	50
D Landtransport	739	682	396	85	123	33	**824**	**805**	**429**	102	53
E Vattentransport	179	74	62	2	1	1	**181**	**75**	**63**	241	84
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	9	16	9	2	14	10	**11**	**30**	**19**	—	—
V. Husligt arbete	17	—	—	3 877	4 612	2 705	**3 894**	**4 612**	**2 705**	84	59
VI. Allmän och litterär verksamhet	16	16	12	35	39	22	**51**	**55**	**34**	93	62
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	2 036	1 103	1 048	105	10	4	**2 141**	**1 113**	**1 052**	192	95
Summa för maj 1912	**7 970**	**5 597**	**4 219**	**5 466**	**6 704**	**3 669**	**13 436**	**12 301**	**7 888**	**109**	**64**
» » » 1911	8 221	6 008	4 331	4 761	6 439	3 350	12 982	12 447	7 681	104	62

[1] Jfr noten å sid. 530.

Yrkesgrupper.	Stockholm.			Uppsala län.			Södermanlands län.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**123**	**165**	**108**	**95**	**94**	**78**	**58**	**52**	**41**
Däraf kvinnor	6	18	3	14	12	10	4	14	8
II. Grufdrift och malmförädling	**3**	**3**	**3**	—	—	—	—	—	—
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	**7**	**2**	**2**	**1**	**4**	**4**	**2**	**6**	**6**
Däraf kvinnor	2	—	—						
B Metall- och maskinindustri	**242**	**136**	**95**	**5**	**6**	**2**	**37**	**16**	**13**
Däraf kvinnor	12	1	1						
C Trävaruindustri	**34**	**25**	**18**	**4**	**10**	**10**	**5**	**1**	**1**
Däraf kvinnor	2	—	—						
D Byggnadsverksamhet	**384**	**279**	**241**	**25**	**10**	**6**	**5**	**5**	**4**
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	**11**	**11**	**9**	—	—	—	**1**	—	—
Däraf kvinnor	3	5	5						
F Textilindustri	**5**	**2**	—	—	—	—	**1**	—	—
Däraf kvinnor	2	2	—						
G Beklädnadsindustri	**66**	**39**	**17**	**6**	**1**	**1**	—	—	—
Däraf kvinnor	61	36	17	2	1	1			
H Närings- och njutningsämnesindustri	**45**	**36**	**14**	**6**	**5**	**4**	**1**	**5**	**2**
Däraf kvinnor	17	20	8				1	5	2
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	**10**	**7**	**4**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	5	6	3						
J Trämasse- och pappersindustri	**8**	**15**	**4**	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	5	11	2						
K Grafisk industri	**9**	**4**	**2**	**1**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	1	2	1						
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	**41**	**21**	**15**	**3**	**1**	—	**18**	**4**	**3**
Däraf kvinnor	6	3	2				1	1	1
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	**47**	**17**	**10**	**1**	**1**	**1**	—	—	—
Däraf kvinnor	23	9	2	1	1	1			
B Butiks- o. magasinspersonal.	**274**	**153**	**105**	**10**	**2**	**2**	**4**	**1**	**1**
Däraf kvinnor	37	33	10	1	—	—	2	1	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**212**	**246**	**104**	**14**	**13**	**11**	**7**	**10**	**5**
Däraf kvinnor	189	220	82	11	11	10	5	7	3
D Landtransport	**258**	**301**	**172**	**10**	**17**	**8**	**9**	**5**	**3**
Däraf kvinnor	19	22	4	2	3	2	3	1	—
E Vattentransport	**38**	**6**	**4**	—	—	—	—	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	**7**	**22**	**15**	—	—	—	**1**	—	—
Däraf kvinnor	1	12	9				1	—	—
V. Husligt arbete	**1 164**	**1 536**	**897**	**113**	**93**	**73**	**81**	**54**	**35**
Däraf kvinnor	1 164	1 536	897	113	93	73	81	54	35
VI. Allmän och litterär verksamhet	**17**	**16**	**8**	**2**	**2**	**2**	—	—	—
Däraf kvinnor	11	10	8	2	2	2			
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**522**	**242**	**220**	**53**	**38**	**35**	**48**	**19**	**17**
Däraf kvinnor	1	9	4	2	—	—			
Summa för maj månad år 1912	**3 527**	**3 284**	**2 067**	**349**	**297**	**237**	**278**	**178**	**131**
Däraf kvinnor	1 567	1 955	1 053	148	123	99	98	83	50
» » » månad år 1911	3 236	3 350	1 940	396	332	243	296	246	138
Däraf kvinnor	1 310	1 855	903	129	142	104	71	105	41

Östergötlands län.						Jönköpings län.			Kronobergs län.			Kalmar län.			Blekinge län.		
Norrköping.			Öfriga anstalter.														
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete	Lediga platser.	Tillsatta platser.
47	97	81	226	309	171	34	24	14	2	—	—	42	54	47	66	74	48
5	15	4	29	85	40	5	7	4				2	21	18	21	43	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	2	2	6	6	3	12	48	20	—	—	—	8	15	14	11	19	16
52	15	12	31	21	9	18	14	11	1	—	—	9	14	8	17	5	3
12	4	4	13	5	2	15	6	5	2	—	—	4	6	5	4	4	2
88	27	21	31	39	25	7	8	4	3	4	3	18	14	9	18	10	4
—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	2	2
70	8	3	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
23	7	3	1	—	—												
6	1	—	12	12	5	—	1	—	—	—	—	1	2	—	3	3	1
6	1	—	6	9	4										3	3	1
18	13	10	12	7	1	4	1	1	2	—	—	6	5	3	6	2	2
7	7	5	3	6	—	2	1	1				2	3	1	1	1	1
—	—	—	2	—	—	5	3	3	—	—	—	18	14	14	—	—	—
			2	—	—							4	4	4			
10	1	—	1	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	8	8
12	4	3	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
3	4	3							1	—	—						
7	2	1	10	3	3	8	1	1	—	—	—	9	5	1	14	10	9
															1	1	1
3	—	—	7	2	2	4	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—
			1	—	—	2	—	—									
25	5	4	20	1	—	11	1	1	—	—	—	5	3	3	18	8	6
7	1	—	15	1	—	5	—	—				1	1	1	16	7	5
17	55	32	28	44	28	22	27	25	1	—	—	4	8	3	8	18	9
13	54	31	25	40	26	21	25	24				4	7	3	5	18	9
42	31	23	61	32	20	6	4	3	1	—	—	7	5	4	23	20	10
5	8	4	8	3	1							1	2	2	—	2	—
20	5	5	5	16	16	—	—	—	—	—	—	6	6	4	4	2	—
—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	1	2	—	—	—	—
			—	1	—												
57	175	83	206	232	120	77	59	45	3	3	2	64	70	31	122	114	76
57	175	83	206	232	120	77	59	45	3	3	2	64	70	31	122	114	76
1	1	—	5	5	2	—	—	—	—	—	—	2	2	2	1	3	—
1	1	—	4	2	1							1	2	2	—	2	—
149	30	30	134	30	29	20	1	1	4	3	3	27	20	19	44	9	6
95	—	—	6	1	—												
639	476	314	818	766	437	245	201	136	20	10	8	233	245	167	362	311	202
222	273	133	306	380	192	112	92	74	4	3	2	79	110	62	169	191	118
695	674	380	755	956	451	261	207	113	—	—	—	201	216	129	320	265	174
237	367	170	253	452	182	103	113	59	—	—	—	68	105	60	150	160	99

Yrkesgrupper.	Kristianstads län.			Malmöhus					
				Malmö.			Hälsingborg.		
	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	**119**	**124**	**80**	**104**	**132**	**95**	**93**	**64**	**44**
Däraf kvinnor	27	51	20	13	52	21	3	14	7
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	**13**	**7**	**7**
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	**12**	**10**	**10**	**1**	**17**	**16**	**2**	**7**	**6**
B Metall- och maskinindustri	**3**	**1**	—	**46**	**28**	**24**	**40**	**17**	**9**
Däraf kvinnor				1	7	7	1	—	—
C Trävaruindustri	**3**	**2**	**1**	**12**	**6**	**5**	**7**	**2**	**1**
Däraf kvinnor				—	2	2			
D Byggnadsverksamhet	**3**	**4**	**2**	**135**	**56**	**44**	**73**	**64**	**61**
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	**6**	**3**	**4**	**13**	**1**	**1**
Däraf kvinnor				1	1	1	3	—	—
F Textilindustri	**1**	**5**	—	**18**	**7**	**7**	**5**	**2**	—
Däraf kvinnor	—	5	—	14	7	7	3	2	—
G Beklädnadsindustri	**2**	**1**	**1**	**45**	**37**	**30**	**6**	**5**	**3**
Däraf kvinnor	2	1	1	40	34	29	4	5	3
H Närings- och njutningsämnesindustri	**2**	—	—	**41**	**14**	**9**	**46**	**7**	**3**
Däraf kvinnor	1	—	—	13	14	9	8	2	1
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	**6**	**1**	—	**12**	—	—
Däraf kvinnor				1	1	—	8	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	**7**	**3**	**2**	**4**	**1**	**1**
Däraf kvinnor				6	3	2	3	—	—
K Grafisk industri	—	—	—	**5**	**4**	**2**	**1**	**1**	—
Däraf kvinnor				2	4	2			
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	—	—	—	**72**	**12**	**9**	**9**	**3**	**3**
Däraf kvinnor				7	2	2	—	2	2
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal							**2**	**1**	**1**
Däraf kvinnor	—	—	—	**3**	—	—	1	—	—
B Butiks- och magasinspersonal	**6**	**3**	—	**113**	**16**	**12**	**13**	**3**	**1**
Däraf kvinnor	3	—	—	62	12	8	7	2	—
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	**25**	**45**	**23**	**54**	**83**	**41**	**25**	**56**	**31**
Däraf kvinnor	21	40	19	46	80	39	24	56	31
D Landtransport	**4**	**5**	**3**	**91**	**104**	**30**	**53**	**31**	**20**
Däraf kvinnor	1	—	—	16	43	5	7	7	2
E Vattentransport	**1**	—	—	**19**	**1**	—	**18**	—	—
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	**1**	—	—	—	**1**	**1**
Däraf kvinnor							—	1	1
V. Husligt arbete	**52**	**99**	**38**	**471**	**426**	**268**	**134**	**143**	**91**
Däraf kvinnor	52	99	38	471	426	268	134	143	91
VI. Allmän och litterär verksamhet	—	—	—	**4**	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor				4	—	—			
VII. Arbete, ej hänförligt till annan grupp	**11**	**2**	**2**	**272**	**92**	**92**	**85**	**36**	**34**
Summa för maj månad år 1912	**244**	**301**	**160**	**1 526**	**1 042**	**690**	**654**	**452**	**318**
Däraf kvinnor	107	196	78	697	688	402	206	234	138
» » » månad år 1911	230	328	166	1 437	954	699	715	524	355
Däraf kvinnor	72	147	51	573	604	388	249	273	160

l ä n.			Hallands län.			Göteborgs och Bohus län.						Skaraborgs län.		
Öfriga anstalter.						Göteborg.			Öfriga anstalter.					
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
287	**263**	**200**	**63**	**91**	**42**	**68**	**142**	**65**	**34**	**76**	**30**	**28**	**36**	**16**
32	74	44	10	30	8	1	36	—	4	23	5	2	12	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	**23**	**22**	**5**	—	—	**4**	**5**	**4**	—	—	—	**4**	**4**	**4**
28	**26**	**20**	**11**	**15**	**8**	**83**	**67**	**44**	**3**	**3**	**2**	**2**	—	—
16	**11**	**8**	**3**	—	—	**21**	**35**	**29**	**6**	**7**	**7**	—	**1**	—
57	**74**	**38**	**12**	**10**	**4**	**76**	**73**	**58**	**10**	**10**	**6**	**1**	**1**	**1**
24	**24**	**21**	**2**	**2**	**1**	**1**	**1**	**1**	—	—	—	—	—	—
6	8	6												
3	—	—	**2**	—	—	**12**	**2**	—	—	—	—	—	—	—
2	—	—				3	—	—						
7	**6**	—	**1**	**1**	—	**13**	**13**	**4**	**2**	**1**	**1**	**4**	—	—
5	4	—	1	—	—	10	11	4	—	1	1	2	—	—
73	**11**	**7**	**7**	**5**	**3**	**29**	**29**	**10**	**4**	**6**	**4**	**2**	**2**	**2**
13	7	4	2	3	2	7	21	5	1	3	2	2	2	2
3	—	—	—	—	—	**3**	**4**	**3**	**4**	—	—	—	—	—
2	**1**	**1**	—	—	—	**6**	**4**	**1**	—	—	—	—	—	—
						5	2	—						
—	—	—	—	—	—	**11**	**3**	**1**	—	—	—	—	—	—
13	**7**	**4**	**2**	**2**	**2**	**6**	**5**	**5**	**2**	**4**	**1**	**2**	**1**	**1**
						1	1	1						
3	**2**	**2**	**1**	—	—	**12**	**9**	**7**	—	—	—	**1**	—	—
												1	—	—
8	**4**	**4**	**10**	**6**	**6**	**97**	**82**	**64**	**14**	**6**	**6**	—	**1**	—
5	2	2	5	5	5	12	10	4	8	4	4			
15	**31**	**27**	**13**	**24**	**15**	**34**	**96**	**23**	**9**	**23**	**10**	**3**	**3**	**3**
15	29	26	12	20	12	31	86	17	7	18	6	2	2	2
61	**26**	**21**	**22**	**16**	**11**	**89**	**140**	**59**	**7**	**1**	—	—	—	—
9	4	4	4	1	1	1	18	4						
4	**2**	**2**	**5**	—	—	**45**	**35**	**31**	**3**	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	**3**	**2**	—	—	—	—	—	—
205	**142**	**97**	**68**	**68**	**43**	**420**	**706**	**403**	**51**	**49**	**26**	**22**	**26**	**14**
188	142	97	68	68	43	420	706	403	51	49	26	22	26	14
4	**7**	**6**	—	—	—	**7**	**3**	**2**	**1**	**6**	**5**	—	—	—
3	5	4				2	1	—	1	4	3			
192	**81**	**77**	**20**	**6**	**5**	**224**	**294**	**283**	**33**	**26**	**23**	**10**	—	—
1 007	**741**	**557**	**247**	**246**	**140**	**1 261**	**1 751**	**1 099**	**183**	**218**	**121**	**79**	**75**	**41**
278	275	187	102	127	71	493	892	438	72	102	47	31	42	20
966	658	489	258	273	170	1 466	1 682	1 146	188	221	118	44	66	32
270	276	172	97	137	83	509	816	416	63	104	52	17	31	10

Yrkesgrupper.	Värmlands län.			Örebro län.			Västmanlands län.		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
I. Jordbruk och skogshushållning m. m.	25	45	23	40	37	26	111	94	59
Däraf kvinnor	7	20	5	5	8	1	13	19	10
II. Grufdrift och malmförädling	—	—	—	—	—	—	6	12	4
III. Industri o. handtverk m. m.:									
A Jord-, sten- och glasindustri	10	8	6	3	2	1	—	—	—
B Metall- och maskinindustri	1	—	—	3	1	1	26	17	16
Däraf kvinnor							2	1	1
C Trävaruindustri	—	—	—	3	4	3	5	4	1
D Byggnadsverksamhet	5	9	5	17	12	11	18	19	12
E Läder-, hår-, gummi- o. d. industri	—	—	—	1	—	—	1	—	—
F Textilindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Däraf kvinnor	—	—	—	—	—	—	—	—	—
G Beklädnadsindustri	—	1	—	6	2	2	2	1	1
Däraf kvinnor	—	1	—	1	—	—	1	1	1
H Närings- och njutningsämnesindustri	2	1	1	3	—	—	6	2	1
Däraf kvinnor				3	—	—	1	1	—
I Kemisk-teknisk och belysningsindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
J Trämasse- o. pappersindustri	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Däraf kvinnor							—	1	—
K Grafisk industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
L Industri och handtverk, ej särskildt specif.	—	—	—	6	3	3	10	8	5
Däraf kvinnor							1	—	—
IV. Handel och samfärdsel:									
A Kontors-, bank- och försäkringspersonal	1	—	—	2	1	1	—	—	—
Däraf kvinnor				1	1	1			
B Butiks- o. magasinspersonal	2	—	—	6	3	3	5	1	1
Däraf kvinnor				4	2	2	3	1	1
C Hotell-, kafé- och restaurantrörelse	3	11	3	11	7	5	5	8	8
Däraf kvinnor	1	9	1	8	6	4	5	8	8
D Landtransport	2	4	1	5	4	3	5	6	3
Däraf kvinnor	1	—	—	1	1	1	—	2	1
E Vattentransport	1	1	—	—	—	—	2	—	—
Däraf kvinnor									
F Handel och samfärdsel, ej särskildt specif.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V. Husligt arbete	27	56	17	108	80	71	104	109	73
Däraf kvinnor	27	56	17	108	80	71	104	109	73
VI. Allmän och litterär verksamhet	4	4	4	—	—	—	—	1	1
Däraf kvinnor	4	4	4				—	1	1
VII. Arbete, ej häntförligt till annan grupp	15	12	12	44	46	46	48	4	4
Däraf kvinnor							1	—	—
Summa för maj månad år 1912	98	152	72	258	202	176	354	287	189
Däraf kvinnor	40	90	27	131	98	80	131	144	96
» » » månad år 1911	91	161	65	343	282	256	277	250	157
Däraf kvinnor	33	93	23	128	114	90	105	116	71

Kopparbergs län.			Gäfle stad och län.			Västernorrlands län.			Jämtlands län.			Västerbottens län.			Norrbottens län.		
Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.	Ansökningar om arbete.	Lediga platser.	Tillsatta platser.
41	**46**	**22**	**31**	**18**	**13**	**8**	**12**	**8**	**25**	**53**	**19**	**14**	**16**	**6**	—	**9**	—
7	19	6	1	3	—	1	1	1	4	31	2	4	4	3	—	1	—
12	**27**	**9**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—
1	**2**	**1**	—	—	—	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—
10	**9**	**5**	**18**	**4**	**4**	**2**	**4**	**1**	**1**	**5**	**2**	**2**	**1**	**1**	**4**	—	—
17	**12**	**9**	**10**	**7**	**6**	**8**	**4**	**4**	**3**	**5**	**2**	**4**	**4**	**4**	**1**	**4**	—
25	**27**	**25**	**9**	**5**	**5**	**2**	—	—	**5**	**2**	**2**	**15**	**12**	**11**	**3**	**18**	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
			1	—	—												
—	**1**	—	**5**	**3**	**3**	—	—	—	—	—	—	—	**2**	—	—	—	—
2	**3**	**2**	**6**	**3**	**3**	—	**2**	**1**	**2**	**5**	**2**	**3**	**2**	**2**	—	**1**	—
2	1	1							2	3	1						
—	—	—	**5**	—	—	—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	**4**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**2**	—	—	—	—	—
6	**7**	**3**	**10**	**8**	**8**	**1**	—	—	**1**	**2**	**1**	**3**	**2**	**2**	**3**	**2**	**2**
			2	4	4												
—	—	—	**1**	—	—	—	—	—	**3**	—	—	**2**	—	—	—	—	—
			1	—	—							1	—	—			
2	**3**	**3**	**3**	**2**	**2**	**7**	**2**	—	**2**	—	—	**3**	—	—	**3**	—	—
1	3	3	1	1	1	3	2	—				2	—	—	1	—	—
16	**30**	**22**	**8**	**17**	**6**	**9**	**16**	**9**	**24**	**50**	**14**	**3**	**6**	**2**	**28**	**38**	**26**
16	29	22	8	16	5	8	14	8	23	49	13	2	5	1	26	36	24
13	**11**	**11**	**14**	**13**	**7**	**10**	**11**	**4**	**14**	**6**	**3**	**13**	**9**	**8**	**4**	**3**	**2**
1	1	1	2	1	—	4	3	1	—	1	—						
—	—	—	**5**	—	—	**2**	**1**	**1**	**3**	—	—	—	—	—	—	—	—
						2	1	1									
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
80	**80**	**49**	**55**	**57**	**30**	**61**	**80**	**35**	**58**	**65**	**35**	**9**	**12**	**3**	**82**	**78**	**50**
80	80	49	55	57	30	61	80	35	58	65	35	9	12	3	82	78	50
—	—	—	—	—	—	—	**2**	**1**	—	**2**	**1**	**2**	**1**	—	**1**	—	—
						—	2	1	—	2	1	1	1	—	1	—	—
65	**24**	**23**	**57**	**66**	**62**	**15**	**11**	**8**	**25**	—	—	**6**	**4**	**4**	**18**	**17**	**17**
290	**282**	**184**	**242**	**203**	**149**	**125**	**145**	**72**	**168**	**195**	**81**	**82**	**71**	**43**	**147**	**170**	**97**
107	138	82	71	82	40	79	103	47	87	151	52	19	22	7	110	115	74
262	262	159	247	223	142	148	180	88	—	—	—	—	—	—	150	134	71
91	127	65	59	83	38	88	121	62	—	—	—	—	—	—	86	98	51

Medelpris per år (1904—1911) och per månad

Obs! Siffrorna för åren 1904—1909 angifva medelpris för

	Varuslag.	Kvantitet.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.
			öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
1	Mjölk: oskummad	lit.	13	13	14	14	14	14	14	14
2	handskummad	»	7	7	7	7	7	7	7	7
3	separerad	»	—	—	—	—	—	—	5	5
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	206	212	221	219	226	220	222	228
5	mat- (lands-)	»	185	191	201	199	204	198	200	205
6	Ost, helfet, okryddad	»	—	—	—	—	—	—	150	151
7	halffet, »	»	103	107	109	116	119	116	114	111
8	skummjölks-, »	»	—	—	—	—	—	—	49	48
9	Margarin, högsta kvalitet	»	149	157	159	157	164	159	169	152
10	» lägsta »	»	100	104	108	108	119	116	125	116
11	» växtmargarin	»	—	—	—	—	—	—	—	126
12	Ägg: svenska, färska	tjog.	129	133	142	150	148	151	149	149
13	» konserverade	»							134	128
14	Potatis: gammal	5 lit.	—	29	25	29	32	28	27	29
15	färsk	»							76	48
16	Ärter, gula	kg.	27	27	26	27	30	28	29	29
17	Bruna bönor	»	40	39	39	40	42	41	46	47
18	Mjöl: hvete-, svenskt, bästa sort	»	27	27	27	28	31	33	32	30
19	råg-, » » »	»	19	19	19	20	23	22	20	20
20	rågsikt-, » » »	»	23	24	24	26	29	28	26	25
21	Gryn: hafre- (ångpreparerade)	»	[2] 31	[2] 31	[2] 31	[2] 32	[2] 33	[2] 33	34	32
22	korn-	»	—	26	25	25	26	28	28	—
23	ris-, bästa sort: »Carolina»	»	—	57	58	59	59	60	63	64
24	» » » svenska	»							39	39
25	» billigaste sort	»	32	32	31	32	35	34	33	33
26	Rågbröd: hårdt (spis-), groft	»	36	35	35	37	41	40	40	39
27	mjukt, limpa, söt	»	35	34	35	35	39	39	39	37
28	» » sur	»	25	25	26	26	28	28	28	27
29	Hvetebröd: skorpor, runda, ordinära	»	63	64	65	67	73	74	76	74
30	mjukt, bakadt med vatten	»	—	42	44	46	51	53	45	44
31	» » » mjölk	»							61	60
32	Nötkött, färskt: stek	»	91	89	98	106	109	104	98	96
33	soppkött	»	76	74	81	89	91	85	78	78
34	Kalfkött: stek, gödkalf	»	102	104	116	118	122	120	117	116
35	spädkalf	»	53	53	58	64	66	63	60	58
36	Fårkött, färskt	»	103	105	118	125	125	121	118	115
37	salt	»	—	—	—	—	—	—	103	102
38	Fläsk: färskt	»	105	110	127	123	114	121	129	120
39	salt, svenskt	»	115	117	132	131	121	127	138	129
40	» amerikanskt	»	113	113	124	125	121	128	149	139
41	Fisk, färsk: sill	»	31	33	34	34	28	28	31	31
42	strömming	»	42	40	40	43	37	37	36	36
43	rödspotta (»spätta»)	»	70	71	75	80	81	79	80	79
44	salt: sill, fetsill	»	36	38	40	41	38	37	39	39
45	» » slofetsill	»							34	34
46	strömming	»	24	25	26	25	25	23	23	25
47	kabeljo af långa	»	[3] 51	[3] 54	[3] 56	[3] 59	[3] 60	[3] 61	54	51
48	» » torsk	»							45	45
49	Kaffe (obrändt), prima Santos	»	[4] 110	[4] 115	[4] 117	[4] 116	[4] 116	[4] 115	125	155
50	Socker, bit-	»	61	69	62	62	66	67	71	69
51	Svagdricka	lit.	—	—	—	—	—	—	6	6
52	Fotogen, Water White	»	18	16	16	16	18	18	17	15
53	» Standard White	»							15	14
54	Ved: björk- osågad, hemkörd (pr »storfamn»:	famn.	2180	2170	2220	2360	2680	2520	2280	2280
55	barr- 2·5 × 1·6 × 0·89 m. = 3·56 kbm.)	»	1660	1650	1710	1850	2140	2020	1810	1810
56	Bränntorf	100 kg.	—	[5] 70	[5] 70	[5] 73	[5] 80	[5] 74	187	185
57	Kol, antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	—	322	318	355	388	376	373	373
58	Koks, gasverks- (okrossad) hemkörd	»	—	112	106	126	139	134	130	132
59	» eng. kamin- » hemkörd	»	—	—	—	—	—	—	159	156

[1]) Preliminära siffror. — [2]) Uppgifterna afse *ej* ångpreparerade gryn. — [3]) Uppgifterna afse å vissa [5]) Uppgifterna afse hl.; vikten af 1 hl. torf är 40 à 50 kg. — [6]) Prisstegringen beror på att en del

Obs! Beträffande bostadspriser å olika orter i riket meddelas uppgifter för åren

(april 1911—april 1912) för samtliga orter.

28 orter, men för åren 1910—1912 för 39 orter.

April 1911.	Maj 1911.	Juni 1911.	Juli 1911.	Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt. 1911.	Nov. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.	Febr. 1912.	Mars 1912.	April[1]) 1912.	
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	1
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	8	8	8	2
5	5	5	5	6	6	6	6	6	6	6	6	6	3
216	213	214	218	233	244	252	246	245	243	241	241	237	4
196	195	194	194	211	222	228	224	223	218	211	210	211	5
151	151	151	151	151	151	152	153	153	154	154	154	154	6
111	111	111	110	111	111	111	112	112	114	114	113	112	7
48	48	48	49	48	48	47	48	48	50	50	50	51	8
150	143	140	141	143	149	154	155	155	156	155	156	156	9
116	110	107	107	107	115	119	120	120	120	120	120	122	10
125	121	117	115	116	124	129	130	131	131	131	131	131	11
114	111	118	125	131	145	169	201	219	212	205	155	122	12
119	115	117	119	120	130	136	143	143	143	150	144	—	13
27	28	28	28	27	34	32	31	30	32	33	33	35	14
—	—	—	55	40	—	—	—	—	—	—	—	—	15
29	28	29	29	28	29	29	29	29	30	30	29	30	16
45	45	45	45	46	47	51	51	52	53	53	53	53	17
30	30	30	30	30	30	31	31	31	31	31	31	31	18
19	19	19	20	20	20	20	20	20	21	21	22	22	19
24	25	25	25	25	26	26	26	26	26	27	27	27	20
31	31	31	31	31	32	33	33	34	35	36	36	36	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
62	62	62	[6]) 65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	23
39	39	39	39	39	39	39	39	39	39	40	40	40	24
33	33	33	33	33	33	34	34	34	34	34	34	35	25
39	39	39	39	39	39	40	40	40	40	40	40	40	26
37	37	37	37	37	37	37	37	37	38	38	38	38	27
27	27	28	27	27	28	27	28	28	28	29	28	28	28
74	74	74	74	74	74	74	74	74	75	76	76	76	29
44	44	45	44	44	45	44	44	44	44	45	44	45	30
60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	61	60	31
96	98	100	100	99	97	94	92	93	95	94	96	100	32
79	80	81	81	80	78	76	74	75	77	77	78	81	33
116	116	117	116	116	114	114	113	115	116	116	117	119	34
58	58	58	58	58	58	57	57	59	59	59	60	60	35
123	125	124	122	117	110	103	102	107	110	115	117	123	36
105	107	107	104	102	101	97	97	97	100	101	102	102	37
122	121	120	120	120	119	117	114	113	113	113	113	116	38
131	130	129	129	128	126	125	123	123	121	122	121	124	39
142	138	138	136	137	136	132	135	134	133	131	133	132	40
28	26	34	37	37	36	34	33	29	25	27	27	29	41
34	32	37	35	33	36	38	40	37	36	36	34	32	42
76	75	81	80	80	80	78	77	77	76	78	76	75	43
39	39	39	39	40	40	40	40	40	40	40	40	40	44
33	34	33	33	34	33	34	35	35	35	35	34	34	45
24	24	25	25	24	25	25	25	25	25	25	25	25	46
51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	52	51	47
44	44	45	46	46	46	44	44	45	43	44	45	44	48
149	150	151	153	155	159	165	169	170	172	172	172	174	49
67	67	67	68	72	72	73	73	73	73	73	73	73	50
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	51
16	16	16	16	15	15	14	14	14	14	14	14	15	52
14	14	14	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	53
2260	2260	2260	2280	2280	2280	2300	2300	2300	2310	2320	2340	2310	54
1790	1790	1790	1810	1820	1820	1830	1830	1840	1840	1850	1870	1830	55
184	184	184	184	184	189	189	188	189	187	187	195	193	56
372	371	373	372	371	371	375	376	376	378	388	403	402	57
133	132	132	131	133	133	134	136	136	139	145	152	152	58
153	154	153	155	155	154	155	157	157	159	166	179	181	59

orter kabeljo utan fenor och stjärt (s. k. rundskuren fisk). — [4]) Uppgifterna afse »brasilianskt» kaffe. — prisuppgifter utmönstrats, enär de befunnits ej afse äkta »Carolina»-gryn.

Kreaturs-

(per kg. lef-

för Stockholm, Malmö och

Medelpris per år (1904—1911) och per månad

Kreatursslag.	[1]) 1904.	[1]) 1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1910.	1911.
Kor:	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
Extra prima[2])	—	—	53	54	54	46	47	50
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga[3])	40	40	46	48	46	40	41	42
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga .	34	37	43	45	43	36	37	36
» 3. Mindre feta[4])	28	29	36	38	35	27	28	25
Kvigor (och stutar):								
Extra prima[5])	—	—	58	60	59	52	55	58
Kl. 1. Fullt feta, köttiga[6]) . . .	46	46	51	54	52	45	44	46
» 2. Mindre feta[6])	37	37	44	48	44	36	36	36
Tjurar:								
Extra prima[7])	—	—	55	57	56	46	49	55
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	44	45	51	54	48	42	43	46
» 2. Fullt köttiga (500—700 kg.)[8])	39	41	46	49	44	38	40	43
» 3. Mindre köttiga[9])	33	36	40	38	39	32	33	33
Oxar:								
Extra prima[10])	—	—	—	—	58	—	47	50
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	—	—	48	53	49	43	43	44
» 2. Mindre feta[11])	—	—	42	46	43	34	36	38
Kalfvar:								
Sötmjölkskalfvar (90—100 kg.)[12])	57	59	64	68	63	60	61	60
» (70—90 »)[12])	51	53	54	61	56	55	55	52
Skummjölkskalfvar	36	40	44	46	41	39	40	41
Får:								
Yngre, feta[13])	—	—	53	54	52	50	51	51
Äldre, » [14])	—	—	44	49	46	45	45	42
Svin:								
Slakterisvin (85—100 kg.)	49	62	73	66	56	69	77	64
Rena, större svin (100—150 kg.) .	47	59	76	65	55	68	73	62
Suggor	39	45	66	57	46	58	67	53

[1]) Samtliga uppgifter för år 1904 afse endast Malmö och för år 1905 Stockholm och Malmö Stockholm och Malmö. — [3]) Uppgifterna för nov. 1911 och jan. 1912 afse Malmö och Göteborg. — endast Malmö samt för febr.—april 1912 Stockholm och Malmö. — [5]) Uppgifterna för april 1911—jan. april 1911—jan. 1912 afse Malmö och Göteborg. — [7]) Uppgifterna för april—dec. 1911 afse endast [9]) Uppgifterna för april, maj och juli 1911 afse Malmö och Göteborg, för aug.—dec. 1911 och endast Malmö och för jan. 1912 Malmö och Göteborg. — [11]) Uppgifterna för nov. 1911—april 1912 afse gifterna för åren 1906—1909 afse endast Göteborg samt för april—dec. 1911 Stockholm och Göteborg. — 1912 Stockholm och Göteborg.

priser

vande vikt)

Göteborg 1904—april 1912.

(april 1911—april 1912) för alla tre orterna.

April 1911.	Maj 1911.	Juni 1911.	Juli 1911.	Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt. 1911.	Nov. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.	Febr. 1912.	Mars 1912.	April 1912.
öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.
—	—	—	51	52	52	53	51	47	48	48	49	53
43	45	45	44	42	40	40	41	38	40	41	42	45
37	39	40	39	37	35	35	34	33	35	37	38	41
27	27	28	27	25	23	22	21	21	22	28	27	31
57	59	59	57	57	58	59	60	59	59	54	55	60
46	48	51	49	47	46	46	45	45	46	45	46	50
38	37	40	39	37	36	36	35	35	35	35	35	41
55	56	58	56	55	54	55	55	55	56	54	55	57
46	47	48	48	47	45	46	46	46	48	48	49	53
43	44	45	45	43	42	43	43	42	45	44	45	49
34	35	37	36	33	31	30	29	28	30	36	35	40
—	—	54	—	56	47	50	46	45	49	49	50	54
44	48	48	47	45	43	43	42	40	43	43	44	49
38	42	42	41	38	36	36	36	35	37	37	39	41
61	61	61	57	55	59	59	60	60	62	63	63	66
53	52	53	50	49	52	53	54	54	55	55	55	56
41	40	40	42	40	41	42	42	43	44	43	43	46
60	60	55	50	47	47	46	45	48	48	49	49	50
52	52	48	41	39	35	33	33	34	38	42	49	50
66	63	63	64	64	63	59	59	58	60	62	63	67
65	61	60	60	61	61	58	57	57	59	61	62	65
59	53	48	49	48	49	48	48	48	49	50	54	56

— [3]) Uppgifterna för april, juli—dec. 1911 och jan. 1912 afse endast Malmö; för febr.—april 1912 [4]) Uppgifterna för april—juli 1911 afse Malmö och Göteborg, för aug.—dec. 1911 och jan. 1912 1912 afse endast Malmö samt för febr.—april 1912 Stockholm och Malmö. — [6]) Uppgifterna för Malmö och för jan. 1912 Malmö och Göteborg. — [8]) Uppgifterna för dec. 1911 afse Malmö och Göteborg. jan. 1912 endast Malmö samt för febr.—april 1912 Stockholm och Malmö. — [10]) Uppgifterna för 1911 afse Stockholm och Göteborg. — [12]) Fr. o. m. år 1908 afse uppgifterna endast Malmö och Göteborg. — [13]) Upp- [14]) Uppgifterna för åren 1906—1909 afse endast Göteborg, för april—juni 1911 samt för mars och april

Fiskpriser

(*partipriser utan förbindelse*).

Medelpriser i Stockholm *april* 1911—*april* 1912.

(Enligt veckonoteringar från Stockholms stads provisoriska fiskhall.)

Slag.	Kvantitet.	April 1911.	Maj 1911.	Juni 1911.	Juli 1911.	Aug. 1911.	Sept. 1911.	Okt. 1911.	Nov. 1911.	Dec. 1911.	Jan. 1912.	Febr. 1912.	Mars. 1912.	April 1912.
		Medelpris (öre).												
Fisk och *fiskvaror:*[1]														
Abborre	kg.	61	29	29	56	44	61	61	51	53	60	—	87	62
Braxen	»	33	27	31	—	—	39	28	44	—	41	—	49	35
små	»	—	—	—	15	15	—	—	—	—	—	—	—	—
Böckling	låda	—	—	—	—	—	—	—	243	—	—	—	—	—
Flundra (Skrubba)	kg.	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	—
Gråsei	»	—	—	—	19	23	25	22	15	16	21	35	21	29
Gädda	»	83	59	69	83	74	76	66	71	63	81	80	103	83
Gös	»	127	96	116	—	100	119	105	119	131	149	133	123	144
Hafslax	»	—	—	36	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hvitling	»	—	10	—	15	21	16	16	25	18	14	29	25	28
Hälleflundra	»	86	77	76	85	68	73	78	71	66	90	97	83	103
små	»	66	59	51	53	—	48	46	45	38	64	62	55	70
Id	»	43	34	—	44	—	46	49	46	37	30	—	57	48
Kabeljo	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	35	—	—
Kolja[2]	»	34	12	28	—	40	37	30	29	24	34	36	33	40
små	»	—	—	—	21	—	—	—	—	—	—	—	—	12
Kungsflundra	»	39	—	—	—	35	47	38	49	43	40	58	44	43
Kummel	»	—	—	—	26	—	25	27	40	—	—	—	—	20
Lake	»	53	15	—	—	—	—	54	51	48	55	66	66	43
Lax, färsk	»	—	199	237	148	—	—	173	171	170	283	253	173	122
rökt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300	198	200	—
Laxöring	»	—	130	75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lindare	»	—	40	51	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
Långa	»	—	—	—	—	34	35	38	25	20	—	—	—	51
salt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—	—	—
Makrill	»	—	54	34	39	46	50	—	—	—	—	—	—	—
Piggvar	»	—	63	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
små	»	—	—	—	—	—	—	—	31	—	—	—	—	—
Röding	»	—	—	—	—	—	—	110	75	—	—	—	—	—
Rödspotta	»	37	37	57	51	48	46	39	64	43	49	51	49	49
Rödtunga	»	29	59	—	48	54	46	45	35	47	50	49	51	41
Sandskädda	»	—	—	—	—	—	—	17	14	—	—	—	39	—
Sarf	»	16	8	—	7	10	—	—	—	—	—	—	—	—
Sik	»	—	65	54	74	75	82	73	57	49	[3] 32	—	—	85
Sill, färsk	låda	325	330	—	—	—	2250	1295	1529	1026	977	1229	888	—
»	½ låda	—	—	—	—	—	—	—	600	305	320	700	—	—
»	kg.	—	—	—	—	23	26	23	24	20	18	21	21	—
rökt	låda	—	—	—	—	—	—	—	153	—	—	250	195	90
Sjötunga	kg.	—	—	81	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Slätvar	»	61	—	—	—	45	—	66	57	44	70	—	68	55
Stenbit	»	36	28	—	26	—	—	—	—	—	—	—	32	26
Strömming	»	13	9	—	—	—	21	—	19	—	—	39	32	27
»	låda	—	—	—	—	—	600	—	750	695	759	870	699	538
Torsk[2]	kg.	33	22	35	22	36	36	33	31	24	35	38	34	34
salt	»	—	—	—	—	—	—	—	11	—	—	—	14	—
Ur, färsk	»	—	14	—	—	—	—	—	19	—	34	21	—	—
Ål, stor	»	—	125	160	153	—	148	131	—	—	—	—	—	—
medelstor	»	—	—	100	133	115	137	107	—	—	—	—	—	145
små	»	—	—	—	—	—	—	—	—	70	—	—	—	95
rökt	»	—	—	—	—	—	300	—	280	—	250	—	—	—
Skaldjur:														
Hafskräftor	tjog	—	50	—	—	—	—	—	29	—	—	25	—	44
Hummer	st.	—	112	92	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	tjog	—	—	—	—	—	2028	2472	2938	3175	3250	—	—	3600
Krabbor	st.	—	10	—	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—
	tjog	—	—	—	—	—	440	454	—	400	—	—	—	—
Kräftor	»	—	50	—	—	80	72	71	—	—	—	—	—	—
Räkor, kokta	kg.	68	78	67	55	50	84	90	99	104	93	104	71	55
små	»	38	27	38	—	—	—	—	50	32	39	53	56	—

Marknadens läge $^{4}/_{4}$—$^{10}/_{4}$: tillgång knapp, efterfrågan stor, tendens stigande.
$^{11}/_{4}$—$^{17}/_{4}$: » god, » oförändrad, » sväfvande.
$^{18}/_{4}$—$^{24}/_{4}$: » mycket god, » medelmåttig, » fallande.
$^{25}/_{4}$—$^{1}/_{5}$: » medelmåttig, » god, » fast.

[1]) Prisuppgifterna afse slaktad fisk, där ej annat angifves. — [2]) Frusen i låda billigare. — [3]) Frusen i låda.